ဆဋ္ဌိတပ္ပုရိသ်

ဆဋ္ဌီ – ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်ကား၊ ရညော – မင်းဏ၊ ပုတ္တော – သားတည်း၊ ရာဇပုတ္တော – မင်းသား၊ ဧဝံ, ရာဇပုရိသော – မင်းချင်းယောကျ်ား၊ အာစရိယပူဇကော–ဆရာကို ပူဇော်သူ၊ ဗုဒ္ဓသာဝကော–ဘုရားတပည့်၊ ဗုဒ္ဓရူပံ–ဘုရားရုပ်ပုံတော်၊ ဓိနဝစနံ–ဘုရားစကားတော်၊ သမုဒ္ဒယောသော–သမုဒ္ဒရာအော်သံ၊ ဥညာနံ–စပါးတို့၏၊ ရာသိ–အစုတည်း၊ ဓညရာသိ–စပါးစု (စပါးပုံ၊) ပုပ္ဖဂန္ဓော – ပန်းနံ့၊ ဖလရသော – သစ်သီးရည်၊ ကာယသ–စေတသိက်အပေါင်း၏၊ လဟုတာ–ပေါ့သည်၏အဖြစ်တည်း၊ ကာယ လဟုတာ–ဖြစ်၊ မရဏသတိ–သေခြင်းကို အောက်မေ့ခြင်း၊ ရုက္ခမူလံ–သစ်ပင်၏ အနီးအောက်၊ ဝါ–သစ်ပင်ရင်း၊ အယောပတ္တော–သံသပိတ်၊ [မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍ "အယောပတ္တော" ဟု သမာသ်အလယ်၌ သြ ရှိရသည်၊ " အယသ + ပတ္တော " ဟု သီဟိုဠ်မှ၌ ဝါကျလည်းပါ၏၊] ဧဝံ, သုဝဏ္ဏကဠာဟံ – ရွှေအိုးခင်း (ရွှေဒယ်)၊ [သက္ကတအဘိဓာန်၌ "ကဠာဟော" ဟု ပုံလိန်ရှိ၏။] ပါနီယထာလကံ–သောက်ရေခွက်၊ သပ္ပိကုမ္ဘော–ထောပတ်အိုး။

ဒေဝါနံ–နတ်တို့၏၊ ရာဇာ–မင်းတည်း၊ ဣတိအတ္ထေ–၌၊ သမာသာဒိမှိ–သမာသ်အစရှိသည်ကို၊ ကတေ–သော်၊ ကွစိသမာသန္တဂတာနမကာ ရန္တောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အကာရော–ပြု၊ တတော–ထိုသို့ (အ)ပြုခြင်းကြောင့်၊ သျာ စာတိ–သျာ စသုတ်ဖြင့်၊ အာတ္တံ–အာ အဖြစ်သည်၊ နဲ ဘဝတိ–မဖြစ်၊ ဒေဝရာဇော–နတ်မင်း၊ ဒေဝရာဇာ–နတ်မင်းတို့၊ ဒေဝရာဇံ–ကို၊ ဒေဝရာဇေ–တို့ကို၊ ဣစ္စာဒိ–သည်၊ ပုရိသသသဒ္ဒဿ–၏၊ အတ္တာဘာဝေ–အ အဖြစ်

ဆဋ္ဌီ ၊ပေ၊ ရညော— ပူဇောတ် ဣုပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော "ပူဇကော"ပုဒ်သည် ဆဋ္ဌိဂ်ကို ငဲ့သောကြောင့် "အာစရိယသ–ဆရာကို၊ ပူဇကော–ပူဇော်တတ်သူတည်း၊ အာစရိယပူဇကော–သူ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ မရဏသတိ၌လည်း "မရဏသ–သေရခြင်းသဘောကို၊ သတိ–အောက်မေ့ခြင်းတည်း"ဟု ပြု၊ သ ဒွေဘော်လာ၊ ဒေဝရာဇော စသည်၌ "ဒေဝါနံ+ရာဇာ"ဟူ သော အနက်၌ သမာသ်စပ်၍ တပ္ပုရိသ်မှည့်, သမာသ်မှည့်, ဝိဘတ်ချေ၊ "ဒေဝရာဇ"ဟု ပကတိ ပြု၊ ဤအစီအရင်များကို ရည်ရွယ်၍ "သမာသာဒိမှိ ကတေ"ဟု ဆိုသည်၊ ထို့နောက် "ကွစိ သမာသန္တ"စသော သုတ်ဖြင့် ရာဇ၏အဆုံး အ ကို (အ)ထပ်ပြုလျှင် ရာဇာဒိဂိုဏ်းပျက်သောကြောင့် "သျာ စ" သုတ်ဖြင့် အာ မပြုရတော့ပြီ၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းဝင် ဖြစ်၍ "ဒေဝရာဇော–ဒေဝရာဇာ"

မရှိရာ၌(ကွစိ သမာသန္တ စသောသုတ်ဖြင့် အ–မပြုရာ၌)၊ ဒေဝရာဇ–သည်၊ ဒေဝရာဇာနော–တို့သည်၊ [“တေ ဒေဝရာဇာနော” ဟု အချို့ ရှိ၏၊ “သော”ဟု မပါခဲ့သဖြင့် “တေ”လည်း မရှိသင့်၊ သီ၌လည်း မရှိ၊] ဣစ္ဆာဒိ–သည်၊ ရာဇသဒ္ဒသမံ–၏၊ တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ ဒေဝါနံ, သခါ–မိတ်ဆွေတည်း၊ ဒေဝသခေါ–နှတ်တို့၏မိတ်ဆွေ၊ ဒေဝသခါ–နှတ်တို့၏ မိတ်ဆွေတို့သည်၊ [ဤကား “ပုရိသာဒိဂိဏ်း”] သော ဒေဝသခါ–ထို နှတ်တို့၏ မိတ်ဆွေသည်၊ တေ ဒေဝသခါနော–တို့သည်၊ [ဤကား အ–မပြုသဖြင့် ရာဇာဒိဂိဏ်းတည်း၊] ဣစ္ဆာဒိ–တည်း။

ပုမသ–ယောကျ်ား၏၊ လိင်–အသွင်တည်း၊ ပုလ္လိင်၊ ဇဝံ, ပုမ္ဘာဝေါ–ယောကျ်ား၏အဖြစ်၊ ပုမန္တလောပါဒိ–ပုမ၏အဆုံးသရကို ချေခြင်းအစရှိသော အစီအရင်သည်(ဟောတိ)၊ဟတ္ထိပဒံ–ဆင်ခြေရာ၊ ဣတ္ထိရูပ်–မိန်းမရုပ်၊ ဘိက္ခုနိသံဃော–ရဟန်းမအပေါင်း၊ ဇမ္ဗုသာခါ–သပြေခက်၊ ဇတ္ထု–ဤ ဟတ္ထိပဒံစသော ပြယုဂ်တို့၌၊ ကွစာဒိမဇ္ဈေတ္ထရာနံတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဗဟ္ဝေ–အလယ်၌၊ ဤကာရကာရာနံ–ဤ အကွာရာ ၃၂ အကွာရာတို့၏၊ ရဿတ္တံ၊ ဝိဘာသာဓိကာရတော–ကြောင့်၊ ကွစိဝါကျမေဝ၊ သဟသာ–အဆောတလျင်၊ ကမ္မသ–အလုပ်ကို၊ ကတ္တာရော–ပြုလုပ်တတ်သူတို့၊ ဘိန္နာနံ–ကွဲပြားသူတို့ကို၊ သန္ဓာတာ – စေ့စပ်တတ်သူတည်း၊ ကပ္ပသ – ကမ္ဘာ၏၊

စသည်ဖြစ်၏၊ ကွစိသမာသန္တသုတ်၏ အစီအရင်က မမြဲသောကြောင့် အ–မပြုသော အခါ ရာဇာဒိဂိဏ်းထုံးစံအတိုင်း သိ ကို အာ ပြု စသည် စီရင်၍ “ဒေဝရာဇ–ဒေဝရာဇာနော”စသည် ဖြစ်၏၊ “ဒေဝသခ”လည်း နည်းတူ။

ပုလ္လိင် စသည်။ ။“ပုမလိင်”ဟု ပကတိ ဖြစ်သောအခါ “ပုမသ လိင်ါဒိသု သမာသေ သု”သုတ်ဖြင့် ပုမ၏အဆုံး (အ)သရကို ချေ–စသည်ဖြင့် ထိုသုတ်၌ ပြခဲ့သော ပုကော်ကိလော ရုပ်ကို နည်းမှီလေ၊ “ပုမသ ဘာဝေါ ပုမ္ဘာဝေါ”လည်း နည်းတူ၊ ဟတ္ထိပဒံ စသည်၌ “ဟတ္ထိ”စသည်ဖြင့် နဂိုက ဤ–ဥကာရန္တပုဒ်များ ဖြစ်သောကြောင့် “ဟတ္ထိ+ပဒ”စသည် တည်ရ ပကတိပြုရသည်၊ “ကွစာဒိ မဇ္ဈေတ္ထရာနံ”ဖြင့် အလယ်ဒီဃကို ရဿပြု၊ “ဣတ္ထိ–ဘိက္ခုနီ–ဇမ္ဗု” တို့၌လည်း နည်းတူ၊ “ဟတ္ထိသ+ပဒံ, ဘိက္ခုနီနံ+သံဃော, ဇမ္ဗုယာ+သာခါ”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု။

ဝိဘာသာ ।ပေ। သူရတမော— ဝိဘာသာရုက္ခတိဏ စသောသုတ်မှ ဝိဘာသာ သဒ္ဒါ လိုက်လာသောကြောင့် တစ်ချို့အရာ၌ “ကမ္မသ+ကတ္တာရော” စသည်ဖြင့် ဝါကျသာ ရှိရသည်၊ “ကမ္မကတ္တာရော, ဘိန္နသန္ဓာတာ, ကပ္ပတတိယဘာဝေါ, ပက္ခ အဋ္ဌမီ, မနုဿခတ္တိယော”ဟု သမာသ် မရှိရ–ဟူလို၊ ဤ၌ တုပစ္စယန္တပုဒ်–(တတိယ–၃ ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်း) စသည်ကဲ့သို့ ပူရဏအနက်ရှိသော ပစ္စည်းဆုံးသောပုဒ်–

တတိယော–၃ ခုမြောက်သော၊ ဘာဂေါ–အဖို့တည်း၊ ပက္ခဿ–ပက္ခ၏၊ ယာစ အဋ္ဌမီ–အကြင် ရှစ်ရက်မြောက်နေ့သည်လည်းကောင်း၊ မနုဿာနံ–လူတို့ တွင်၊ ခတ္တိယော–မင်းဧာတ်ရှိသူသည်၊ သူရတမော–သာ၍ ရဲ၏။

ခတ္တိယော ကဲ့သို့သော နိဒ္ဒါရဏီယပုဒ်တို့နှင့် ဆဋ္ဌိယန္တ ရှေ့ပုဒ်သည် သမာသ်မဖြစ်ဟု ဆို၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်ဠ္ဍကား (သက္ကတကို မှီး၍) န္တ ပစ္စယန္တ–မာန ပစ္စယန္တ–တဒ္ဓိတ် ဘာဝပစ္စယန္တ–တိတ္တတ္တ (ရောင်ရဲခြင်း–တင်းတိမ် အားရ (ဝ)ခြင်း အနက်ရှိသော) ပုဒ်တို့နှင့်လည်း ဆဋ္ဌိသမာသ် မဖြစ်–ဟု ဆို၏၊ အကျယ်ကို ထို မောဂ္ဂလ္လာန် သမာသကဏ္ဍမှာ ရှု။

[ဆောင်] **တု–ပူရဏ, ပစ္စယန္တနှင့်, ဘာဝတစ်လီ, နိဒ္ဒါရဏီယ, တိတ္တတ္တပြင်, မာန အန္တာ, နောက်ပုဒ်ပါမူ, ဝါကျသာမှတ်, သမာသ်ဆဋ္ဌိ, မဖြစ်ပြီ, ထိုဤ ကျမ်းအထွက်။**

ဆဋ္ဌိနိဒ္ဒါရဏသမာသ်။ ။"နိဒ္ဒါရဏီယ နောက်ပုဒ်နှင့် သမာသ်မဖြစ်"ဟူရာ၌ "မနုဿာနံ ခတ္တိယော သူရော"၌ ခတ္တိယောသည် သူရောဟူသော ပုဒ်တစ်ပါးကို ငဲ့နေသောကြောင့် ("မနုဿာနံ–တို့တွင်၊ ခတ္တိယော–မင်းတည်း"ဟု အဆုံးမသတ် နိုင်ဘဲ, "ခတ္တိယော–သည်၊ သူရော–ရဲရင့်၏"ဟု နောက်ပုဒ်ကို ငဲ့နေသောကြောင့်) ယုတ္တတ္ထ မဖြစ်ရကား "မနုဿခတ္တိယော"ဟု နိဒ္ဒါရဏသမာသ် မဖြစ်ဘဲ ရှိရသည်၊ အကယ်၍ "ပုရိသာနံ–ယောကျ်ားတို့တွင်၊ ဥတ္တမော–မြတ်သူတည်း"ဟု နောက်ပုဒ် မငဲ့ဘဲ ကိစ္စပြီးနိုင်လျှင် "ပုရိသုတ္တမော"ဟု ဆဋ္ဌိနိဒ္ဒါရဏသမာသ် ဖြစ်နိုင်သည်သာ၊ "ဒ္ဝိပဒါနံ–အခြေနှစ်ချောင်းရှိသူ နတ်လူတို့တွင်၊ ဥတ္တမော, ဒ္ဝိပဒုတ္တမော၊ ဒေဝါနံ–သမ္မုတိ ဥပပတ္တိ ဝိသုဒ္ဓိနတ် ၃ မျိုးတို့တွင်၊ ဒေဝေါ–ဝိသုဒ္ဓိနတ် ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊ ဒေဝဒေဝေါ–ဘုရား"တို့၌လည်း နည်းတူ၊ ထို့ကြောင့် မူလပဏ္ဏာသ တဏှာသခ်ယသုတ် အဋ္ဌကထာ၌ "ဥတည္ဥတရသာတိ–ပညာတည္ဥတရသ၊ သက္ကော ဟိ ပညာတာနမည္ဥတရော"ဟု ဖွင့်၏၊ ဤအဖွင့်အလို "ဥတာနံ–ထင်းရှားသော နတ်တို့တွင်၊ အည္ဥတရော–တစ်ယောက် အပါအဝင်ဖြစ်သော နတ်တည်း၊ ဥတည္ဥတရော–နတ်"ဟု ဆဋ္ဌိနိဒ္ဒါရဏသမာသ်ပင် ပြုရမည်။

သတ္တမီနိဒ္ဒါရဏသမာသ်။ ။ဆဋ္ဌိသာမက "ဥတည္ဥတရေနာတိ–ဥတေသု အဘိညာတေသု ပဉ္စဝဂ္ဂိယတ္ထေရေသု အည္ဥတရေန"ဟူသော မူလပဏ္ဏာသ သစ္စကသုတ် အဋ္ဌကထာကိုထောက်ပြန်လျှင် "ဥတေသု–ထင်ရှားသောပဉ္စဝဂ္ဂိတို့တွင်၊ အည္ဥတရော–တစ်ပါး အပါအဝင်ဖြစ်သော အဿဇိထေရ်တည်း၊ ဥတည္ဥတရော–ထေရ်"ဟု သတ္တမီနိဒ္ဒါရဏသမာသ်လည်း ပြုနိုင်သည်သာ၊ နိဒ္ဒါရဏသမာသ်ကို အလိုမရှိသော ဆရာတို့အလိုမူကား "ပုရိသာနံ–ယောကျ်ားတို့ထက်+ဥတ္တမော–မြတ်သူတည်း၊ ပုရိသုတ္တမော–သူ၊ ဒ္ဝိပဒုတ္တမော–အခြေနှစ်ချောင်းရှိသူ နတ်လူတို့ထက် မြတ်သော ဘုရား၊ ဒေဝဒေဝေါ – နတ်တို့ထက် မြတ်သောနတ် ဖြစ်တော်မူသော ဘုရား "ဟု

ယုတ္တတ္ထော ဣစ္ဆေ၀–လိုက်လာသော ယုတ္တသဒ္ဒါသည်ပင်၊ (ကိ–နည်း၊) ဘဒ္ဒော ရညော ပုတ္တော ဒေ၀ဒတ္တသာတိ ဧတ္ထ–ဘဒ္ဒော ၊ပေ၊ ဒေ၀ဒတ္တသ ဟူသော ဤပြယုဂ်တို့၌၊ ဘဒ္ဒသမ္မန္နေ ဆဋ္ဌီတိ–"ဘဒ္ဒသမ္မန္နေ ဆဋ္ဌီ"ဟု သုတ်ရှိခြင်းကြောင့်၊ အညမညာနုပေက္ခတာယ–အချင်းချင်း မငဲ့သည့် အတွက်၊ အယုတ္တတ္ထဘာ၀တော–ယုတ္တတ္ထ မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမာသော–သမာသ်သည်၊ နာ ဘ၀တိ– မဖြစ်။

ကောသလသ ရညော ပုတ္တောတျာဒီသု ပန–ကောသလသ ရညော ပုတ္တော အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌ကား၊ သာပေက္ခတာယ–ပုဒ်တစ်ပါးကို ငဲ့ခြင်းရှိသည့်အတွက်၊ အသမတ္ထတ္ထတ္တာ–စပ်ထိုက်သော အနက် မရှိကုန်သည်၏

ဝိဘတ္တအပါဒါနတ္ထ ဆဋ္ဌီသမာသ် ပြုရလိမ့်မည်၊ သို့သော် အပါဒါန+အပါဒါနီ အရ ကွဲရမည် ဖြစ်ရကား "ဒေ၀ဒေ၀ေါ"၌ ဒေ၀အရ ဘုရားကို မယူဘဲ "ဒေ၀ါနံ–နတ်တို့ထက်"ဟု ဆိုလျှင် သင့်ဖွယ်ရှိသေး၏၊ ပုရိသ–ဒ္ဓိပဒတို့ အရ၌ကား ဘုရားကို မယူ၍ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် စဉ်းစားကြပါကုန်။

ယုတ္တတ္ထော ဣစ္ဆေ ၊ပေ၊ နာ ဘ၀တိ— နာမာနံ သမာသောသုတ်မှ ယုတ္တတ္ထသဒ္ဒါ လိုက်မြဲ လိုက်လာ၏၊ ထို သဒ္ဒါသည် ဘာအကျိုးရှိသနည်း–ဟု မေး၍ "ဘဒ္ဒော ရညော ပုတ္တော ဒေ၀ဒတ္တသ၊ ကောသလသ ရညော ပုတ္တော"စသည်တို့၌ ယုတ္တတ္ထ မဟုတ်သောကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် သမာသ်မစပ်ရ–ဟု ဖြေသည်၊ ချဲ့ဦးအုံ– "ဘဒ္ဒသမ္မန္နေ ဆဋ္ဌီ= ဘဒ္ဒသဒ္ဒါနှင့်စပ်ရာ၌ ဆဋ္ဌီ၀ိဘတ်သက်"ဟု ပါ၊ ထိုနိသုတ် ရှိ၏၊ ထိုသုတ်အရ "ရညော"၌ ဆဋ္ဌီသည် ဘဒ္ဒနှင့်စပ်သော ဆဋ္ဌီတည်း၊ မိမိနောက်၌ရှိသော ပုတ္တောနှင့် စပ်သော ဆဋ္ဌီမဟုတ်–ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် "ဘဒ္ဒော ရညော, ပုတ္တော ဒေ၀ဒတ္တသ"၌ ရညောနှင့် ပုတ္တောသည် (အချင်းချင်း နီးကပ်နေသော်လည်း) အချင်းချင်းငဲ့မှု မရှိရကား ယုတ္တတ္ထ မဖြစ်၊ ထို့ကြောင့် " ရညော + ပုတ္တော, ရာဇပုတ္တော" ဟု ဆဋ္ဌီသမာသ်မဖြစ်နိုင်၊ [ဤပုံစံကို နာမာနံ သမာသောသုတ်၏ ယုတ္တတ္ထအဖွင့်၌လည်း ပြခဲ့ပြီ၊ ထိုသုတ်၌ ယုတ္တတ္ထ သဒ္ဒါ၏ သမ္မန္ဓအနက် ထင်ရှားစေလို၍ ပုံစံထုတ်ခဲ့၏။ ဤ၌ ဆဋ္ဌီသမာသ် အရာ ဖြစ်သောကြောင့် ထပ်၍ ယုတ္တတ္ထ မဖြစ်ကြောင်း ပြပြန်သည်။]

ကောသလသ ရညော ပုတ္တော။ ။ဤ၌ ရညောနှင့် ပုတ္တောသည် ("မင်း၏+သား"ဟု) အချင်းချင်း ငဲ့မှု စပ်မှု ရှိပါပေ၏၊ သို့သော် "ရညော"သည် ပုတ္တောအပြင် "ကောသလသ"ဟူသော ရှေ့ပုဒ်ကိုလည်း ငဲ့နေသေးသောကြောင့် စပ်ထိုက်သော အနက်မရှိ(ယုတ္တတ္ထမဖြစ်) ပြန်ရကား "ရညော ပုတ္တော ရာဇပုတ္တော"ဟု ဆဋ္ဌီသမာသ် မဖြစ်နိုင်၊ ဦးကာ၌ "သာပေက္ခတာယ ကောသလရာဇပုတ္တောတိ နာ ဘ၀တိ"ဟု ပါ၌ ပျက်နေသည်၊ "ကောသလသ ရာဇပုတ္တောတိ" ဟု ရှိရမည်၊ "ကောသလော စ သော ရာဇာ စာတိ ကောသလရာဇာ, ကောသလရညော+ပုတ္တော, ကောသလရာဇ ပုတ္တော"ဟုကား သမာသ်မဖြစ် မဟုတ်, ဖြစ်နိုင်သည်သာ။ ["အသမတ္ထတ္ထတ္တာ" ဟု ပါ၌မှန်ရှိစေ၊

အဖြစ်ကြောင့်၊ နု ဘဝတိ–သမာသ်မဖြစ်၊ ပန–သမာသ်ဖြစ်သေးပုံကား၊ သမ္မန္ဓိသဒ္ဒါနံ–သမ္မန္ဓီသဒ္ဒါတို့၏၊ နိစ္စံ–အမြဲ၊ သာပေက္ခတ္တေ–ပုဒ်တစ်ပါးကို ငဲ့ခြင်းရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ (သတိ)ပိ–ရှိပါသော်လည်း၊ ဂမကတ္တာ–ဝါကျ၏ အနက်ကို သိစေနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သမာသော–သမာသ်ဖြစ်သေး၏၊ ယထာ–ကား၊ ဒေဝဒတ္တသ–ဒေဝဒတ်၏၊ ဂုရုကုလံ–ဆရာ့အိမ်၊ ဘဂဝတော–၏၊ သာဝကသံဃော–တပည့်သံဃာ၊ ဣတျာဒိ–ဤသို့ အစရှိသည်တည်း၊... ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသော (နိဋ္ဌိတော)။

သမသီယတော–စပ်အပ်၏၊ ဣတိ, သမတ္ထော–မည်၏၊ သံပုဗ္ဗ အသဓာတ်, သူဝုသာန ဗူဝုသာန မတော ထောစ သုတ်ဖြင့် စီရင်၍ (အတ္ထော ကဲ့သို့) "သမတ္ထော" ဟု ဖြစ်၏၊ သမတ္ထော အတ္ထော ယေသံတိ သမတ္ထတ္ထာနိ–စပ်အပ်သော အနက်ရှိသောပုဒ်တို့၊ နု+ သမတ္ထတ္ထာနိ–အသမတ္ထတ္ထာနိ၊ အသမတ္ထတ္ထာနံ ဘာဝေါ အသမတ္ထတ္ထတ္တံ–ဟု ပြု။]

သမ္မန္ဓိသဒ္ဒါနံ ၊ပေ၊ သံယောဇကျာဒီ—ရှေ့ဝါကျ၌ "သာပေက္ခတာယ ပုဒ်တစ်ပါးကို ငဲ့သည့်အတွက် သမာသ်မဖြစ်"ဟု ဆိုခဲ့ရာ၌ "ပုဒ်တစ်ပါးကို ငဲ့တိုင်း၌ပင် သမာသ်မဖြစ်–ဟု မှတ်ရမည်လော"ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "သမ္မန္ဓိ ၊ပေ၊ သမာသော"ဟု မိန့်သည်၊ ပုဒ်တစ်ပါးကို အမြဲငဲ့၍ သာပေက္ခဖြစ်သော်လည်း (ဝါကျတုန်းက အနက်ကို သိစေနိုင်သော) ဂမကသတ္တိရှိလျှင် သမ္မန္ဓိသဒ္ဒါများသည် နောက်ပုဒ်နှင့် သမာသ်ဖြစ်နိုင်ပါသေး၏–ဟူလို၊ ချဲ့အုံ–သမ္မန္ဓိသဒ္ဒါဟူသည် ပုဒ်တစ်ပါးကို အမြဲငဲ့နေသော သဒ္ဒါတည်း၊ ဥပမာ–"ဂုရု–ဆရာ" ဟူရာ၌ "မည်သူ၏+ဆရာနည်း"ဟု သမ္မန်ကို မေးဖွယ်ရှိ၏၊ "သာဝက–တပည့်"ဟူရာ၌လည်း "မည်သူ၏+တပည့်နည်း"ဟု သမ္မန်ကို မေးဖွယ်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဂုရု–သာဝက သဒ္ဒါတို့သည် သမ္မန်ကိုငဲ့သော သမ္မန္ဓိသဒ္ဒါတို့တည်း၊ ထိုကဲ့သို့သော သမ္မန္ဓိသဒ္ဒါတို့သည် သမာသ်စပ်လိုက်သည့်အခါ၌လည်း ဝါကျတုန်းကအနက်ကို သိစေနိုင်သော ဂမကသတ္တိရှိကြ၏၊ ထင်းရှားစေအုံ– "ဒေဝဒတ္တသ ဂုရုနော+ကုလံ–ဒေဝဒတ်၏ ဆရာ၏+အမျိုး" ဤကား ဝါကျအနက်တည်း၊ ဤဝါကျအနက်၌ ဒေဝဒတ္တသကို ဂုရု၌သာစပ်၍ "ဒေဝတ်၏ ဆရာ"ဟု အနက်မှတ်၊ "ဂုရုနော+ကုလံ–ဂုရုကုလံ"ဟု သမာသ်တွဲပြီးသည့်အခါလည်း "ဒေဝဒတ္တသဂုရုကုလံ–ဒေဝဒတ်၏ ဆရာ့အမျိုး"ဟု ဒေဝဒတ္တသကို ဂုရု၌သာစပ်၍ "ဒေဝတ်၏ဆရာ"ဟူသော ဝါကျတုန်းက အနက်ကိုပင် သိစေနိုင်၏၊ ဤသို့ သိစေနိုင်ခြင်းကို "ဂမက"ဟု ခေါ်၏၊ ဤသို့ သိစေနိုင်သော သမာသ်ကိုလည်း "ဂမကသမာသ်"ဟု ခေါ်သည်။

ဆက်ဦးအုံ— ဂမကဌ ဂမုဓာတ် (ကာရိတ်ကျေ) ဣတ္ထုပစ္စည်းတည်း၊ ဂမုဓာတ်သည် ဗုဒ္ဓိ အနက်ကို ဟောဏ်၊ ဝါကျတွဲ–ဝါကျအနက်ကို၊ ဂမယတိ–သိစေတတ်၏၊ ဣတိ, ဂမကော–မည်၏၊ ဂုရု, သာဝကောစသော သဒ္ဒါရ၏၊ သမာသ်ဖြစ်နေသော်လည်း ဝါကျတုန်းက အနက်ကို သိစေနိုင်သောသဒ္ဒါ – ဟူလို။ [ဤနေရာ၌ " သမာသ်

သတ္တမီ-သတ္တမီတပ္ပုရိသ်ကား၊ ရူပေ-ရူပါရုံ၌၊ (ဥပ္ပန္နာ-ဖြစ်သော၊) သညာ-သညာတည်း၊ ရူပသညာ၊ ဧဝံ, ရူပသဒ္ဓေတနာ-ရူပါရုံ၌ဖြစ်သော သဒ္ဓေတနာ၊ [သီ၌ "သံသာရဒုက္ခံ-သံသရာ၌ဖြစ်သော ဆင်းရဲ"ဟု ရှိသေး၏၊] စက္ခုမှိ-စက္ခုဝတ္ထု၌၊ သန္ဌိသိတံ-မှီသော၊ ဝိညာဏံ-ဝိညာဏ်တည်း၊ စက္ခုဝိညာဏံ၊ ဓမ္မေ-တရား၌၊ ရတော-မွေ့လျော်သူတည်း၊ ဓမ္မရတော၊ ဓမ္မာဘိရတိ-တရား၌ မွေ့လျော်ခြင်း၊ ဓမ္မရုစိ-တရား၌အလို၊ ဓမ္မဂါရဝေါ-. တရား၌ ရိုသေခြင်း၊ ဓမ္မေသု-ပါဠိတို့၌၊ နိုရတ္တိ-ထုတ်၍ ရွတ်ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါတည်း၊ ဓမ္မနိုရတ္တိ၊ ဒါနာဒိမုတ္တိ-ဒါနစ်ခု စွဲမြဲသက်ဝင်ခြင်း၊ ဘဝန္တရ ကတံ-ဘဝတစ်ပါး၌ ပြုအပ်သောကံ၊ ဒဿနေ-မြင်ခြင်း၌၊ အဿာဒေါ-သာယာခြင်းတည်း၊ ဒဿနဿာဒေါ၊ အရညေ-တောင်း၊ ဝါသော-နေခြင်းတည်း၊ အရညဝါသော၊ ဝိကာလေ-နေလွဲအခါ၌၊ ဘောဇနံ-စားခြင်းတည်း၊ ဝိကာလဘောဇနံ၊ ကာလေ-အချိန်၌၊ ဝဿံ-မိုးရွာခြင်းတည်း၊ ကာလဝဿံ၊ ဝနေ-၌၊ ပုပ္ဖံ-ပန်းတည်း၊ ဝနပုပ္ဖံ၊ ဧဝံ, ဝနမဟိသော-တောကျွဲ၊ ဂါမသူကရော - ရွာဝက်၊ သမုဒ္ဒမဏ္ဍော - သမုဒ္ဒရာငါး၊ အာဝါဋဂုကစ္ဆပေါ- တွင်းလိပ်၊ အာဝါဋမဏ္ဍူကော- တွင်းဖား၊ ကူပ မဏ္ဍူကော- တွင်းဖား၊ တိတ္ထနာဝါ- ဆိပ်ကမ်းလှေ၊ ဣတ္ထိသု-\ မိန်းမတို့၌၊

ဖြစ်နေသော်လည်း ဝါကျတုန်းကကဲ့သို့ ဒေဝဒတ္တသကို မိမိတည်း ဟူသော ဂုရုဌ်သာ စပ်ရကြောင်းကို သိစေနိုင်သောကြောင့် ဂမကမည်၏"ဟု အဓိပ္ပာယ် ပြောကြသေး၏၊ "ဝါကျတ္ထသ ဂမကတ္တာ ဗောဓကတ္တာ"ဟူသော ဋီကာဖွင့်အတိုင်း မကျသော်လည်း သူ့နည်းနှင့်သူကား အဓိပ္ပာယ်အမှန်ပင်တည်း။] ဘဂဝတော သာဝကသံဃောဌ်လည်း "သာဝကာနံ+သံဃော-သာဝကသံဃော"ဟု သမာသ်ပြီးသောအခါ "ဘုရားရှင်၏ တပည့်တို့၏ အပေါင်း"ဟု ဘဂဝတော်ကို သာဝကာနံ၌ စပ်၍ ဝါကျတုန်းက ကဲ့သို့ အနက်ကို သိစေနိုင်သည်၊ ဤသို့လျှင် ရှေး၌ "သာပေက္ခတာယ အသမတ္ထတ္ထတ္တာ နဘဝတိ"ဟု ဆိုခဲ့သော်လည်း "ဂုရု-သာဝက"တို့ကဲ့သို့သော သမ္ဗန္ဓိသဒ္ဒါတို့အတွက်မှာ သာပေက္ခ ဖြစ်စေကာမူ ဂမကသတ္တိရှိသည့်အတွက် သမာသ်စပ်ဖို့ ချင်းချက်ပြုရသည်၊ [သံဃောတျာဒိ၌ အာဒိဖြင့် "ဒေဝဒတ္တသ ဘဂိနိပုတ္တော, တသ ပါဒမူလံ-ထိုသူ၏ ခြေရင်း"ဟု ဋီကာပြု၏။]

သတ္တမီတပ္ပုရိသ်

သတ္တမီ။ ။ ရူပေ၏နောက်၌ "ဥပ္ပန္နာ"ဟု ဋီကာထည့်၏၊ ရုပ်တွက်ရာ၌ကား "ရူပ+သညာ"တည်၍သာ တွက်၊ "စက္ခုဝိညာဏံ"၌ကား မဖျေလောပီ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ဖြစ်၍ "စက္ခု+ သန္ဌိသိတ+ဝိညာဏ"ဟု တည်၊ ပကတိပြုပြီးသောအခါ "ဝုတ္တတ္ထာနမပ္ပယောဂေါ"ဟူသော ပရိဘာသာဖြင့် သန္ဌိသိတပုဒ်ကို ချေ၊ တိုက်ရိုက်

ဝုတ္တော-အပျော်ကြူးသူတည်း၊ ဣတ္ထိဝုတ္တော-မိန်းမကြူးသူ၊ [သီဒ္ဓ "အက္ခ ဝုတ္တော-ကြွေအံ့ကြူးသူ"လည်း ရှိ၏။] ဆာယာသုက္ခော-အရိပ်၌ ခြောက်သော အသား၊ အဂ်ါရုပဂ္ဂဲ-မီးကျီး၌ ကျက်သောအသား၊ စာရကဗဒ္ဓေါ-နှောင်အိမ်၌ ဖွဲ့အပ်သူ။

ဣဓ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော ပြယုဂ်တို့၌၊ ဝုတ္တိယေဝ-အမြဲသမာသ်သာ တည်း၊ ယထာ-ကား၊ ဝနေ-တော၌၊ စရတိ-လှည့်လည်တတ်၏၊ ဣတိ, ဝနစရော၊ ကုစ္ဆိ မှိ-ဝမ်း၌၊ သယတိ-ကိန်းတတ်၏၊ ဣတိ, ကုစ္ဆိသယော၊ ထလေ-ကုန်း၌၊ တိဋ္ဌတိ- တည်တတ်၏၊ ဣတိ, ထလဋ္ဌော၊ ဇဝံ, ဇလဋ္ဌော-ရေ၌ တည်သော သစ်ပင်၊ ပဗ္ဗ တဋ္ဌော-တောင်၌ တည်သော သစ်ပင်၊ မဂ္ဂဋ္ဌော-လမ်း၌ တည်သော သစ်ပင်၊ ပကေ်-ညွှန်၌၊ ဇာတံ-ပေါက်သော ကြာတည်း၊ ပကံ်ဇ၊ သိရေ-ဦးခေါင်း၌၊ ရုဟတိ-ပေါက်တတ်၏၊ ဣတိ [ဎင်းဝိဂြိုဟ် သီဟိုဠ်မှု၌ မပါ။] သိရောရုဟံ၊ [မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍ သမာသ် အလယ်၌ ဩ ရှိသည်၊] ဣစ္စာဒိ၊ ဣဓ-ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော ပြယုဂ်၌၊ နဘဝတိ - သမာသ်မဖြစ်၊ ဘောဇနေ-၌၊ မတ္တညုတာ - အတိုင်းအရှည်ကို သိသူ၏ အဖြစ်၊ ဣန္ဒြိယေသု-ဣန္ဒြေတို့၌၊ ဂုတ္တဒ္ဒါရော-စောင့်ရှောက်အပ်သော တံခါးရှိသူ၊ [သီဟိုဠ်မှု၌ "ဂုတ္တဒ္ဒါရတာ-ရှိသူ၏အဖြစ်"ဟု ရှိ၏။] အာသနေ-နေရာ၌၊ နိသိန္နော-ထိုင်နေသူ၊ အာသနေ-၌၊ နိသီဒိတဗ္ဗံ-ထိုင်နေရာ၏၊ သတ္တမီတပ္ပုရိသော (နိဋ္ဌိတော)။

တဒနုပရောဓေနာတိ-တဒနုပရောဓေနဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယထာဘိဓာနံ - ပြယုဂ်အား လျော်စွာ၊ တပ္ပုရိသေ - ၌၊ ကွစိ - အချို့ကုန်သော၊ အစ္ဆန္နာဒီသု - အစ္ဆန်တံ့ အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌၊

မပါသော ဝိဂြိုဟ်တို့၌ ရှေ့ပုဒ်ဝယ် သတ္တမီဝိဘတ်ဖြင့်ချည်း ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ နောင်ခါ အလိုလို နားလည်ပါလိမ့်မည်၊ ဝနစရော စသည်၌ နိစ္စသမာသ်ဖြစ်၍ "စရတိ"ဟု ပရိယာယ်ပုဒ်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြုရသည်၊ ကိတ် (သဗ္ဗတော ဏ္ဍုတ္တာဝီဝါ- သုတ်)၌ သိရောရုဟော စသော အလားတူရုပ်များ ပြီးပုံကို ပြုလတ္တံ့၊ ထိုရုပ်များ ပြီးပုံကို နည်းမှီး၍ "ဝနစရော"စသော ရုပ်များ ပြီးပုံကိုလည်း သိနိုင်ပါလိမ့်မည်။

တဒနုပရောဓေန ၊ပေ၊ ဘဝတိ — တပ္ပုရိသ်သမာသ် ရိုးရာမှာ "ဘူမိ+ဂတော" စသည်ကဲ့သို့ အမာဒိဝိဘတ္တန္တပုဒ်သည် ရှေ့နေ၍ ပဌမာဝိဘတ္တန္တပုဒ်က နောက်နေရမြဲတည်း၊ အချို့တပ္ပုရိသ်များကား "အတိ+အန္တံ"စသည်ဖြင့် (အတိနောင် သိသက် ချေထားသော) ပဌမာဝိဘတ္တန္တပုဒ်မျိုးသည် ရှေ့နေ၍ အန္တံ စသော အမာဒိဝိဘ်တ္တန္တ

အသမာဒိဝိဘတ္တန္တံ – အမာဒိဝိဘတ္တန္တဖြစ်သော၊ ပုဗ္ဗပဒံ – ရှေ့ပုဒ်သည်၊ [သီဟိုဠ်မှ၌ "ပုဗ္ဗပဒံ"ဟု ပါသည်။] ပရံ–နောက်၌၊ သမ္ဘဝတိ–ဖြစ်၏၊ ယထာ–ကား၊ အန္တံ–အပိုင်းအခြားကို၊ အတိက္ကန္တံ–လွန်သောအမှုတည်း၊ အစ္ဆန္နံ–အပိုင်းအခြားကို လွန်သောအမှု၊ အစ္ဆန္နာနိ–တို့သည်၊ ဝေလံ– အခါကို၊ အတိက္ကန္တော–လွန်သောအရာတည်း၊ အတိဝေလော–အခါကို လွန်သော အရာ၊ ရဿတ္တံ–ရဿအဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဇဝံ–တူ၊ မာသံ–တစ်လကို၊ အတိတော–လွန်သောအရာတည်း၊ အတိမာသော–တစ်လကို လွန်သော အရာ၊ ပတ္တဧိဝိကော, အာပန္နဧိဝကော – အသက်မွေးခြင်းသို့ ရောက်သူ၊

ပုဒ်များက နောက်နေလျက်လည်း ရှိသေး၏၊ ထို တပ္ပုရိသ်များကို အမာဒိပရ တပ္ပုရိသ်–အမာဒိဝိဘတ္တန္တပုဒ် နောက်ရှိသော တပ္ပုရိသ်"ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုသို့ ရှိရာ၌လည်း "တဒနုပရောဓေန (ထို ဘုရားပါဠိတောနှင့် မဆန့်ကျင်စေရ)"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ပါဠိတော်နှင့် သင့်လျော်ညီညွတ်သောကြောင့် တပ္ပုရိသ်သမာသ် အထူးအဆန်း ဟု တစ်မျိုးမှတ်ဖွယ်ရှိ၏၊ သို့သော် ရုပ်တွက်ရာ၌ကား "အန္တ+ အတိ" ဟုပင် အမာဒိဝိဘတ္တန္တပုဒ်ကို ရှေ့ထား၍ တည်၊ "အန္တံ + အတိ"ဟု ဝါကျဖြစ်စေ၊ သမာသ်စပ်, တပ္ပုရိသ်မှည့် စသည်စီရင်၍ "အန္တအတိ"ဟု ပကတိဖြစ်ပြီးမှ တဒနု ပရောဓေနဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ပါဠိတော်နှင့်လျော်စွာ ပြီးစေရမည်ဖြစ်သော ကြောင့် တေသုဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့် "အန္တအတိ"ကို "အတိအန္တ"ဟု ရှေ့နောက်ပြန်၊ သဗ္ဗောစ်တိဖြင့် တိကို စပြု, ဒွေဘော်လာ (အစ္ဆန္ဒ), နာ့မ်င့် စသည် စီရင်။

ဤသို့ သမာသ်စပ်ပြီးမှ ရှေ့ပုဒ်က နောက်ရောက်ရမည်ကို ရည်ရွယ်၍ "အမာဒိ ဝိဘတ္တန္တံ ပုဗ္ဗပဒံ ပရံဘာဝတိ"ဟု မိန့်သည်၊ ဤကာဠ်လည်း "ဧိဝိကံ–အသက်မွေးခြင်းသို့၊ ပတ္တော–ရောက်သူတည်း၊ ပတ္တဧိဝိကော"ဟူသော ပုံစံ၌ သမာသ်စပ်ပြီးမှ ဧိဝိတက ပတ္တောကို "ပတ္တဧိဝိကော"ဟု ရှေ့နောက်ပြန်ဖို့ရန် "ဧိဝိကံ+ပတ္တော–ပတ္တဧိဝိကော၊ အမာဒယော ပရပဒေဘိတိ သမာသေ ကတေ ပုဗ္ဗပဒပရနိပါတော"ဟု မိန့်သည်၊ သဒ္ဒနီတိ၌လည်း "ကာယသ+ပုဗ္ဗံ–ရှေ့ပိုင်းတည်း"ဟု ဝါကျခင်း၍ "ပုဗ္ဗကာယော"ဟု ရုပ်ပြီးစေပြီးလျှင် "အယံ ဥတ္တရပဒသ ပုဗ္ဗနိပါတဘာဝေန ဝုတ္တော–ဤကား ပုဗ္ဗဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ရှေ့၌ ကျရောက်စေသောအားဖြင့် ဆိုအပ်သော သမာသ်"ဟု မိန့်သည်၊ ထို့ကြောင့် "အစ္ဆန္ဒံ စသည်၌ ရှေးဦးစွာ တပ္ပုရိသ်ရိုးရာအတိုင်း အမာဒိ ဝိဘတ္တန္တပုဒ်ကို ရှေ့ထား၍ ပဌမာဝိဘတ္တန္တပုဒ်ကို နောက်ထားလျက် ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ ခင်း၍ သမာသ်စပ်ပြီးမှ နောက်ပုဒ်ကို ရှေ့သို့ ကျရောက်စေရမည်"ဟု မှတ်။

အဗျယီဘောနှင့် ခဲခြားမှုက်။ ။"အစ္ဆန္ဒံ နိဗ္ဘာနံ"တို့၌ အဗျယပုဒ်များ ရှေးရှိ သောကြောင့် အဗျယီဘောသမာသ်လေလား ဟု ယုံမှားဖွယ် ရှိသည်၊ ရှင်းလင်းချက် ကား–ဥပသာရ နိပါတ် (အဗျယ)ပုဒ်တို့ ရှေးရှိရုံမျှမက အဗျယပုဒ်အနက်တို့ ပဓာနဖြစ်ရာ၌သာ အဗျယီဘောသမာသ် ဖြစ်သည်၊ အဗျယပုဒ်တို့လည်း ဒြဗ်နက်ကို

အက္ခံ–ဣန္ဒြေကို၊ ပတိဂတံ (နိသိတံ)–မှီသည်တည်း၊ ပစ္စက္ခံ–ဣန္ဒြေကို မှီသော၊ ဝါ–မျက်မှောက်ဖြစ်သော၊ ဒဿနံ–မြင်ခြင်း၊ ပစ္စက္ခော–ဣန္ဒြေကို မှီသော၊ ဝါ–သော၊ အတ္တဘာဝေါ–အတ္တဘော၊ ပစ္စက္ခော–သော၊ ဗုဒ္ဓိ–သိခြင်း၊ အတ္ထံ–အနက်သို့၊ အနုဂတံ–အစဉ်လိုက်သော အမည်တည်း၊ အနတ္ထံ–အနက်သို့ အစဉ်လိုက်သော အမည်။

ကောကိလာယ – ဥသြမသည်၊ အဝကုဋ္ဌ – စွန့်ပစ်အပ်သော တော တည်း၊ (ဝနံ–ဟု မြန်မာမူ ပို၏၊) အဝကောကိလံ–သော၊ ဝနံ–တော၊ ပရိစ္စတ္တံ–စွန့်ပစ်အပ်သော တော၊ ဣတိ, အတ္ထော–အနက်၊ အဝမယူရံ–

မဟောကြ၊ "ဥပနဂရံ–မြို့အနီး"စသည်ကဲ့သို့ အရာဝတ္ထု အထည်ဒြဗ်မဟုတ်သော ဂုဏ်အနက်ကိုသာ မျှားသောအားဖြင့် ဟောကြသည်၊ ထို့ကြောင့် "အစ္ဆန္ဒံ–အပိုင်း အခြားကိုလွန်သော အမှု"စသည်ဖြင့် တစ်စုံတစ်ခု ဒြဗ်ကို ဟောရာ၌ လည်းကောင်း "အပိုင်းအခြားကို လွန်ခြင်းကြိယာ"ဟု ကြိယာဒြဗ်ကို ဟောရာ၌လည်းကောင်း အတိဥပသာရ ရှေးရှိသော်လည်း ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ်သာ ဖြစ်သင့်၏၊ နိဗ္ဗာနံလည်း "နိဗ္ဗာန်"ဟူသော သဘာဝဒြဗ်ကို ဟောသောကြောင့် ပဋ္ဌမိတပ္ပုရိသ်သာ၊ ဤကား ဤကျမ်း၏ ခွဲခြားချက်တည်း၊ [နိဗ္ဗာနံကို ပုဒ်စစ်၌ ပဋ္ဌမိအဗျယီဘောဟု ဆိုထား၏၊ "အဗ္ဗတ္တံ–အဗ္ဗတ္တတရား" ဟူရာ၌ကား **တစ်ချို့ အဗျယီဘောမျှားလည်း** ဒြဗ်ဟော ရှိပေသေး၏၊ ထို့ကြောင့် နိဗ္ဗာနံကဲ့သို့ ပုဒ်မျှား၌ ဝတ္ထိစ္ဆာအားလျော်စွာ အဗျယီဘော–တပ္ပုရိသ် ၂ မျိုးသင့်, ဟု သော်လည်း ကြံရာ၏။]

အစ္ဆန္ဒံ ၊ပေ၊ အနတ္ထံ—အနတ္ထံတိုင်အောင် ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်၊ ဝေလာသည် အာကာ.ရန္တ ဣတ္ထိလိန်၊ ထို့ကြောင့် "ဝေလာအတိ"ဟု ပကတိပြု၍ "အတိဝေလာ"ဟု ရှေ့နောက်ပြန်ပြီး သောအခါ ကွစာဒိမဗ္ဗတ္တရာနံ စသော သုတ်ဖြင့် ရသပြု၊ (အတိ ဝေလ), နာမ်ဝဲ့စသည်၊ ပတ္တာဒိဝိကော အာပန္နဒိဝိကောတို့၌ ဒိဝိကာလည်း အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိန်ပင်ဖြစ်၍ နည်းတူစီရင်၊ ပစ္စက္ခံကို "ပတိ+အက္ခံ"ဟု ခွဲ၊ ပတိဂတံသည် ပတိ၏ ကိုယ်စားတည်း၊ ပတိဂတံကို "နိသိတံ"ဟု ထပ်ဖွင့်သည်၊ ပစ္စက္ခံအရ ဣန္ဒြေကိုမှီသော မြင်ခြင်းကြိယာဒြဗ်ကို ရသောကြောင့် တပ္ပုရိသ် ဆိုသည်၊ "ပစ္စက္ခံ–ဣန္ဒြေ၏ ရှေးရှု"ဟု "ရှေးရှု"ဂုဏ်မျှကို ရလျှင် အဗျယီဘောပင်၊ "အနတ္ထ"ဟူသည် သဒ္ဒါနက်သို့ အစဉ်လိုက်သော (သဒ္ဒါနက်အားလျော်သော) နာမည် စသည်တည်း၊ ဥပမာ–"ဂစ္ဆတိတိ ဂေါ"၌ "ဂေါ"ဟူသော နာမည်သည် သွားခြင်း ကြိယာအနက်သို့ အစဉ်လိုက်သော (ထိုသွားခြင်း အနက်နှင့်လျော်သော)ကြောင့် အနတ္ထနာမည် ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း။

ကောကိလာယ ၊ပေ၊ အဝမယူရံ—တို့သည် တတိယာတပ္ပုရိသ်တည်း၊ "ပရိစ္စတ္တံ"သည် အဝကုဋ္ဌ၏ အနက်ပြုတည်း။ ["အဝကုဋ္ဌ–မည်တွန်အပ်သော တော၊ ဝါ–ရှောင်ကွင်းအပ်သော တော"ဟု လည်း ပေးကြသေး၏၊ ထိုတွင် ရှေ့အနက်သည် "အဝကောကိလော – ရုက္ခော, သ သဒ္ဒေါ – ဥသြသံရှိသော သစ်ပင်" ဟူသော

ဥဒေါင်းသည်စွန့်ပစ်အပ်သော တော၊ အဒ္ဓယနာယ-သရဒ္ဓာယ်ခြင်းငှာ၊ ပရိဂိလာနော-ပင်ပန်းနွမ်းနယ်သူတည်း၊ ပရိ ယဒ္ဓာယနော-သူ၊ ကမ္မဿ-အမှုအား၊ အလံ(သမတ္ထော)-စွမ်းနိုင်သူတည်း၊ ဣတိ, အလံကမ္မော-မည်၏၊ ဝစနာယ-ပြောဆိုခြင်းငှာ၊ အလံ-ထိုက်သော မိန်းမတည်း၊ ဣတိ, အလံ ဝစနာ-မည်၏၊ ဝါနတော-တဏှာမှ၊ နိက္ခန္တ-ထွက်မြောက်သော တရား တည်း၊ နိဗ္ဗာနံ၊ ကိလေသေဟိ-တို့မှ၊ နိက္ခန္တော-ထွက်မြောက်သူတည်း၊ နိက္ကိလေသော၊ နိရဂ်ဏော-အဂ်ဏာမှ ထွက်မြောက်သူ၊ ကောသမ္ဗိယာ-ကောသမ္ဗီ မြို့မှ၊ နိက္ခန္တော-ထွက်သွားသူတည်း၊ နိက္ကောသမ္ဗီ၊ ဝနတော-တဏှာတည်းဟူသော တောမှ၊ နိယျာတော-ထွက်သွားသူတည်း၊ နိဗ္ဗနော-သူ၊ အာစရိယတော - ဆရာထက်၊ ပရော - မြတ်သော ဆရာတည်း၊ ပါစရိယော - ဆရာထက် မြတ်သောဆရာ၊ (ဆရာ့ဆရာကြီး)၊ ဧဝံ ပယျကော-အဘိုးထက် မြတ်သော အဘိုး၊ ဝါ-အဘေး၊ ပရဟိယျော-ယမန်နေ့မှ နောက်နေ့၊ ဝါ-တစ်ဖန် မနေ့၊ (တမြန့်နေ့)။

မုဒ္ဓဗောဓိကာနှင့် ညီ၍ နောက် အနက်ကား "အဝကုဋ္ဌ-ဒ္ဒုရကတ-ဝေးအောင်ပြုအပ်, အပသာရိတ-ဖဲခွာအပ်"ဟူသော ထောမနိမိတ်နှင့် ညီ၏။] မယူရေန အဝကုဋ္ဌံ အဝမယူရံ။

အဒ္ဓယနာယ ၊ပေ၊ အလံဝစနာ— တို့သည် စတုတ္ထီတပ္ပုရိသ်တည်း၊ အဓိပုဗ္ဗ ဣဓာတ်' ယုပစ္စည်းဖြစ်၍ ဣကို ဇ, ဇကို အယပြု၍ "အဒ္ဓယန"ဟု ပါဠိမှန်၊ အယ မပြုဘဲ "အဒ္ဓေန"ဟု လည်း ရှိ၏၊ "ပရိယာဒယော ဂိလာနာဒျတ္ထေ စတုတ္ထိယာ-ပရိ စသည်တို့ကို ဂိလာနစသော အနက်၌ ဖြစ်မူ စတုတ္ထိယန္တပုဒ်နှင့် စပ်အပ်ကုန်၏"ဟု သင်္ကတ (ဝါတ္တိက)သုတ် ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "ပရိဂိလာနော"ဟုလည်း ပါဠိမှန်ရှိရမည်၊ အလံကမ္မောဌ် အလံကို "သမတ္ထော" ဟု ဖွင့်သော်လည်း အလံဝစနာဌ်ကား အလံသဒ္ဒါသည် အရဟာအနက်၌ ဖြစ်သင့်၏၊ ထို့ကြောင့် "အလံဝစနိယာ"ဟူသော သဠာရိတ္တသိက္ခာပုဒ်အဖွင့် ဝိမတိဋီကာ၌ "ဝစနိယတာယ ဝတ္တဗ္ဗတာယ-ပြောဆို စေ့စပ်ထိုက်သူ၏ အဖြစ်ငှာ၊ အလံအရဟာ-ထိုက်သော (ကွာရှင်းပြီးသော)မိန်းမသည်၊ အလံဝစနိယာ-မည်၏"ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤ၌လည်း "အလံဝစနာ-(လင်မယား ပြတ်စဲနေသဖြင့်) စေ့စပ်ပြောဆိုခြင်းငှာထိုက်သော မိန်းမ"ဟု မှတ်။

ဝါနတော ၊ပေ၊ ပရဟိယျော— တို့သည် ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်တည်း၊ အဂ်ဏာတော-ကိလေသာ အဂ်ဏာမှ၊ နိက္ခန္တော, နိရဂ်ဏော၊ "နိက္ကိလေသော-ကိလေသာမရှိသူ၊ နိရဂ်ဏော-အဂ်ဏာမရှိသူ"ဟူရာ၌ ဗဟုဗ္ဗီသမာသ်တည်း၊ "နတ္ထိ ကိလေသာ ယဿ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ "ဝနတော နိယျာတော နိဗ္ဗနော"ဟု ပါဠိမှန်၊ တဏှာတည်းဟူသော တောမှ ထွက်မြောက်သူတည်း၊ [("ဝနံ ဆိန္ဒထ မာ ရုက္ခံ ၊ပေ၊ နိဗ္ဗနာ ဟောထ ဘိက္ခဝေါ"ဓမ္မပဒ၊ "တဏှာတော မရှိသူ"ဟု ဗဟုဗ္ဗီဟီလည်းသင့်၏။] ပါစရိယော၌ ပသည်(ဥပသာရခန်း၌)

ဂင်္ဂါယ–ဂင်္ဂါမြစ်၏၊ ဥပရိ–အထက်အရုပ်တည်း၊ ဥပရိဂင်္ဂ၊ ဧဝံ, ဟေဋ္ဌာ နဒီ–မြစ်၏အောက်အရုပ်၊ အန္တောသမာပတ္တိ–သမာပတ်၏အတွင်း ဖြစ်သော တရား၊ ဟံသာနံ–ဟသ်ာတို့၏၊ ရာဇာ–မင်းတည်း၊ ရာဇဟံသော– ဟသ်ာမင်း၊ ဟံသရာဇာဝါ–လည်းရှိ၏၊ မာသသ–တစ်လ၏၊ အဒ္ဓံ– ထက်ဝက်တည်း၊ အဒ္ဓမာသံ–ဝက်၊ မာသဒ္ဓံဝါ–၏၊ အာမလကသ– သျှစ်သျှားသီး၏၊ အဒ္ဓံ–တည်း၊ အဒ္ဓါမလကံ–ဝက်၊ အာမလကဒ္ဓံဝါ–၏၊ ကဟာပဏသ–တစ်ကျပ်၏၊ အဓံ–ထက်ဝက်တည်း၊ အဓုကဟာပဏံ– ဝက်၊ ဝါ–၅ မူး၊ အဓုမာသကံ–တစ်ပဲထက်ဝက်၊ ဝါ–၂ ပြား၊ ရတ္တိယာ– ညဉ့်၏၊ အဓံ–တည်း၊ အဓုရတ္တံ–ညဉ့်ထက်ဝက်၊ ဝါ–သန်းခေါင်ယံ၊ ရတ္တိယာ–၏၊ ပုဗ္ဗံ–ရှေ့ပိုင်းတည်း၊ ပုဗ္ဗရတ္တံ–ပိုင်း၊ ဝါ–ညဉ့်ဦးယံ၊ ရတ္တိယာ– ၏၊ ပစ္ဆာ – နောက်ပိုင်းတည်း၊ ပစ္ဆာရတ္တံ – ပိုင်း၊ ဝါ – မိုးသောက်ယံ၊

တပ္ပရအနက်ရှိ၏–ဟု ပြခဲ့၏၊ တပ္ပရဉ္ဉ ပရံကိုလည်း ဥတ္တမ် ဟု ထောမနိမိ ဖွင့်၏၊ ဥပသာရခန်းဌီလည်း ဤအတိုင်း အနက်ပြင်သင့်သည်၊ မိမိဆရာထက် မြတ်သော (ဆရာ၏ ဆရာကြီးသည်) ပါစရိယတည်း၊ ထို့အတူ မိမိ အဘိုးထက် မြတ်သော ကြီးသော အဘိုး–ဘိုး၏ အဘ(ဘေး)သည် "အယျကတော ပရော"အရ "ပယျက"မည်၏၊ "ပေယျက"ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊ ဟိယျောကား နိုပါတ်ပုဒ် တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဟိ**ယျောနော**င် ပဋိမိချေ၍ "ဟိယျော–ယမန်နေ့မှ (မနေ့မှ) ပရော– နောက်တစ်နေ့သည်၊ **ပရဟိ**ယျော – မည်၏" ဟု ဆို၊ [သဟသတော– တစ်ထောင်ထက်+ပရံ–**ပိုလွန်သ**ည်တည်း၊ ပရောသဟသံ–တစ်ထောင်ထက် ပိုသည်၊ (တစ်ထောင်ကျော်) **ပရောသ**တံ–တစ်ရာထက် ပိုသည်၊ (တစ်ရာကျော်) ပရော ပဏ္ဏာသံ–ငါးဆယ်ထက် ပိုသည်၊ (ငါး**ဆယ်ကျော်**) မောဂ္ဂလာန် ၌ "ပရာ"နိုပါတ်ဟု ဆို၍ "သဟသတော+ပရာ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၏။]

ဂင်္ဂါယ ၊ပေ၊ သမာပတ္တိ— တို့ကား ဆဋ္ဌိတပ္ပုရိသ်တည်း၊ ဥပရိဂင်္ဂ စသည်ကဲ့သို့ "ဥပရိပါသာဒံ, ဟေဋ္ဌာမဉ္စံ, အန္တောနဂရံ"ဟု အဗျယီဘောသမာသ်ခန်း၌ ပြပြီးဖြစ်လျက် ဘာ့ကြောင့် ဤတပ္ပုရိသ်ခန်း၌ ပြပြန်သနည်း ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ "အထက်, အောက်, အတွင်း"ဟု အထည်ဒြဗ် မပြဋ္ဌာန်းရာ၌ အဗျယီဘောဖြစ်သင့်၏၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း... အဗျယီဘော၌ များသောအားဖြင့် ဒြဗ်အနက်ကို မရသောကြောင့်တည်း၊ [အဓိတ္ထိ စသော အချို့အဗျယီဘော၌သာ စကားဒြဗ် စသော ဒြဗ်အနက်ရသည်။] "ဂင်္ဂါမြစ်၏ အောက်" ဟုသာ မဆိုဘဲ "ဂင်္ဂါမြစ်၏ အောက်အရုပ်" ဟု အရုပ်ဒေသဒြဗ်ကို အရကောက်ယူရာ၌ကား အဗျယီဘော မဖြစ်သင့်၊ ထို့ကြောင့် တပ္ပုရိသ်ခန်း၌ ပြပြန်သည်–ဟု (ရူပသိဒ္ဓိအလို) ကြံသင့်၏၊ သို့သော် သဒ္ဒနီတိ၌ တပ္ပုရိသ်အခန်းဝယ် မပြသောကြောင့် ဥပရိဂင်္ဂ စသည်တို့ကို အဗျယီဘောဟု ဆိုခြင်းသာ သာ၍ ရှင်းလင်းပေမည်။

[အပရရတ္တံဟုလည်း ရှိ၏၊ အနက်တူပင်။] စ–ဆက်၊ ဩတ္ထ–ဤ အမှုရတ္တံ စသော ပြယုဂ်တို့၌၊ ကွစိ သမာသန္တဂတာနု မဂ္ဂာရန္ဒောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ရတ္တိသဒ္ဒန္တသ–ရတ္တိသဒ္ဒါ၏ အဆုံး ဣ၏၊ အတ္တံ–အ အံ့ဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ၊) အဟသ–နေ့၏၊ ပုဗ္ဗံ–ရှေ့ပိုင်းတည်း၊ ပုဗ္ဗဏှံ–ပိုင်း၊ ဝါ–နံနက်၊ ဧဝံ, သာယဏှံ–နေ့၏ နောက်ပိုင်း၊ (ညနေပိုင်း၊) တေသုဝုဒ္ဓိတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ အဟသ–အဟ ၏၊ အနှာဒေသော–အနှ ပြု၊ အမာဒိပရတပ္ပုရိသော–အမာဒိပရတပ္ပုရိသ်သည်၊ (နိဋ္ဌိတော)၊ [မြန်မာမူ၌ "အမာဒိတပ္ပုရိသော"ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်။]

ကွစိ–အချို့သော၊ တပ္ပုရိသေ–၌၊ ပဘာကံရာဒိသု–ပဘာကံရ အစရှိသည်တို့၌၊ ဝိဘတ္တိလောပေါ နှ ဘဝတိ၊ ယထာ–ကား၊ ပဘံ–အရောင်ကို၊ ကရောတိ – ပြုတတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော – ၌၊ အမာဒယောပရပဒေဘိတိ–

ဟံသာနံ ၊ပေ၊ သာယနှံ—ရာဇဟံသော စသည်၌ တပ္ပုရိသ် ရိုးရာအတိုင်း (ရှေ့နောက် မပြန်ဘဲ) ဟံသရာဇာ စသည်လည်း ရှိ၏၊ "အမှုရတ္တိ"ဟု ရှေ့နောက် ပြန်ပြီးသောအခါ ကွစိသမာသန္တ စသောသုတ်ဖြင့် ရတ္တိ၏ အဆုံးဣကို (အ)ပြု၍ "အမှုရတ္တ" စသည်ဖြစ်၏၊ ["အမှုရတ္တံ"စသည်ဖြင့် နပုံလိန် ပြထားသော်လည်း "အမှုရတ္ထော မဟာနိသာ"စသည်ဖြင့် အဘိဓာန်၌ ပုံလိန်ရှိသည်။] ပုဗ္ဗဏှ စသည်၌ "ပုဗ္ဗ+အဟ"ဟု ရှေ့နောက်ပြန်ပြီးသော်အခါ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် အဟကို "အနှ"ပြု၊ ဗွဇွင်း၊ ရှေ့၊ ကပ်၊ ပုဗ္ဗနှ ဖြစ်၏၊ အဟသ+သာယော, သာယနှော–ဆည်းဆာပိုင်းတည်း"ဟု ဆို။

မှတ်ချက်။ ။ မောဂ္ဂလာန်စာကိုယ် နိသယတို့၌ "ပုဗ္ဗော စ+သော+အဟော စာတိ" ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ အဟကို ဏပြုလျက် "ပုဗ္ဗဏှော–ရှေ့ပိုင်းနေ့၊ ဝါ–နံနက်ပိုင်း၊ အပရဏှော–နောက် နေ့၊ အဇ္ဇဏှော–ယနေ့၊ သာယဏှော–ညနေချမ်း၊ မဇ္ဈဏှော–အလယ်နေ့ (နေ့လည်, မွန်းတည့်)၊ ပဏှော–နံနက်၊ ပဏှေ–နံနက်ကာလ၌"ဟု ဏကြီးဟထိုးနှင့်ချည်း မိန့်သည်၊ ထောမနိဓိ၌ကား "ပုရ်ဗဏှ, အပရဏှ, သာယနှ, မဇ္ဈနှ"ဟု ရှေ့၌ ရ ရှိလျှင် ဏ, ရှေ့၌ ရ မရှိလျှင် "နှ"ဟု ရှိ သည်၊ "မဇ္ဈနှိကော"ဟု ကျမ်းစာများ၌ အတွေ့များ၏၊ သွတ္ထအနက်၌ ဏိက သက်၍ "မဇ္ဈနော ယေဝ မဇ္ဈနှိကော"ဟု ပြု၊ ကျောက်စာ၌ "မ၎ဏ္ဍိကော"ဟု ဟထိုး မဟုတ်ဘဲ ဟဆွဲထားသည်ကို "တ ဝမ်းပူ"ထင်၍ "မ၎ဏ္ဍိကော"ဟု စာအကူး မှားတတ်သည်။

အလုတ္တာတပ္ပုရိသ်

ကွစိ တပ္ပုရိသေ ၊ပေ၊ ပဘာကံရော—[အလုတ္တာ(ဝိဘတ်မကျေရာဖြစ်သော) တပ္ပုရိသ် သမာသ်များ။] အလုတ္တာသမာသ်များတွင် "ပဘာကံရော ၊ပေ၊ ဇုတိန္ဒရော" တို့သည် နိစ္စသမာသ်များ ဖြစ်၍ "ကရ" စသည်တို့၏ ပရိယာယ်ဖြစ်သော ကရောတိ စသော

သုတ်ဖြင့်၊ သမာသော-သည်၊ (ဟောတိ)၊ နာမာနံ သမာသော ယုတ္တတ္ထော တိ-သုတ်ဖြင့်၊ သမာသသညာ (ဟောတိ)၊ ["သမာသသညော"ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊ သီ၌ "သညာ"ဟု ရှိသည်၊] တတော-ထိုမှနောက်၌၊ တေသံ ဝိဘတ္တိယော လောပါစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဝိဘတ္တိလောပေ-ဝိဘတ်ချေခွင့်သည်၊ သမ္ဘတ္တေ-ရောက်လတ်သော်၊ တတ္ထေဝ-ထိုသုတ်၌ပင်၊ စဂ္ဂဟဏေန-ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗပဒေ-ရှေ့ပုဒ်၌၊ ဝိဘတ္တိ လောပါဘာဝေါ-ဝိဘတ်ကျေခြင်း၏ မရှိခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ သေသံ သမံ၊ ပဘင်္ဂရော-အရောင်ပြုတတ်သောနေ၊ အမတံ - အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို၊ ဒဒါတိ - ပေးတော်မူတတ်၏၊ ဣတိ,

---

အာချာတ်ပုဒ်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြုရသည်၊ ရုပ်တွက်ရာ၌မူ "ပဘာ သဒ္ဒူပပဒ ကရ"တည်း၊ "ကရ-ကရဏော"ဟူသောအနက်၌ ဓာတ်မှည့်၊ [အာကာရန္တဣတ္ထိလိန်ဖြစ်သောကြောင့် "ပဘာ"ဟု တည်သည်၊] ဤ ပဘင်္ဂရ စသော သမာသ်တို့သည် ဥပပဒ (ကိတ်ပုဒ် အနီးရှိသော) ကိတန္တတပ္ပုရိသ်သမာသ်များလည်း ဖြစ်ကြ၏၊ အ ပစ္စည်းကလည်း ကံပုဒ် အနီးရှိမှ သက်၏၊ ထို့ကြောင့် ပဘာနောင် အံဝိဘတ် သက်၍ "ပဘံ" ဟု ဖြစ်ပြီးလျှင် ပြီးခြင်း (ကံပုဒ်အနီးရှိခိုက်) သဗ္ဗတော ဏ္ဍုတ္တာဝီ ဝါသုတ်ဖြင့် (အ)ပစ္စည်း သက်, ရ် ကို အ သို့ ကပ် "ပဘံ+ကရ" ဟု ဖြစ်၏။

ထို့နောက် (ကိတန္တတပ္ပုရိသ် ဖြစ်သည့်အားလျော်စွာ နာမ်ဝိဘတ် မသက်ခင် နာမ်ပုဒ် မဖြစ်မီ-ကိတ်အခိုက်အတန့်၌) "ပဘံ-အရောင်ကို၊ ကရောတိ-ပြုတတ်၏" ဟူသော အနက်၌ အမာဒယော ပရပဒေဘိသုတ်ဖြင့် ပဘနှင့် ကရကို သမာသ်စပ်၍ အမာဒိတပ္ပုရိသ်မှည့်, ထို့နောက် နာမာနံ သမာသော ယုတ္တတ္ထောဖြင့် သမာသ်အမည်မှည့်, တေသံ ဝိဘတ္တိယော လောပါစ သုတ်ဖြင့် ဝိဘတ်ချေခွင့် ရောက်သောအခါ ထိုသုတ်၌ စသဒ္ဒါဖြင့် တားမြစ်သောကြောင့် ပဘံ၌ ဝိဘတ်မချေရ၊ (ကရ၌ကား ချေဖို့ရာ ဝိဘတ်ပင် မရှိသေး၊ ပကတိစသ သရန္တသသုတ်ဖြင့်လည်း ပဘံ၌ "ပဘာ"ဟု မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ပကတိ ပြုဖွယ်လည်း မလို၊ ကရ၌လည်း မူလအတိုင်းမှ မဖောက်ပြန်သေးသောကြောင့် ပကတိပြုဖွယ် မလို၊) နာမ်ငဲ့, သိသက်, ဩပြု, နိဂ္ဂဟီတ်ကို ကဝဂ္ဂန္တပြု "ပဘင်္ဂရော" ပြီး၏။ [ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် ကမ္မကာရောဒ္ဒီကာဖွင့်ပုံနှင့် ကိတ် "ကတ္တာရိ ကိတ်"သုတ် ကုမ္ဘကာရောရုပ်၌ ဋီကာဖွင့်ပုံများကို ထောက်၍ ရေးသည်၊ ဤနေရာ၌ စာကိုယ်ဆိုရံမျှဖြင့် ထိုအစီအစဉ်များ မထင်ရှားနိုင်။]

ကရ၌ ဝိဘတ်မပါဘဲ ပုဒ်ခေါ်နိုင်ပုံ။ ။"ပဘံ+ကရ"ကို သမာသ်စပ်ရာ၌ ကရဝယ် ဝိဘတ် မရှိသေးသောကြောင့် "ဝိဘတ္တန္တ ပဒံ"နှင့် အညီ ဝိဘတ်ဆုံးမှ ပုဒ်အမည်ရှိရကား ဤ"ကရ"သည် အဘယ်မှာ ပုဒ်မည်အံ့နည်း၊ ပုဒ်မမည်လျှင် ပုဒ်ချင်းစပ်မှ သမာသ်ဖြစ် ရကား အဘယ်မှာ သမာသ်ဖြစ်နိုင်ပါအံ့နည်း-ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-ဝိဘတ်ဆုံးမှ ပုဒ်အမည်ရသည်ကား မှန်ပေ၏၊ သို့သော် "ပုဗ္ဗာပရာနံ အတ္ထုပလဒ္ဓိယံ ပဒံ"ဟု သက္ကတ၌ အဆိုတစ်မျိုး ရှိသေး၏၊ ပုဗ္ဗာပရာနံ-ရှေ့နောက်

အမတန္ဒဒေါ–(ဘုရားတည်း၊) ရဏံ–ကိလေသာမြူကို၊ ဧဟာတိ–စွန့်တော်မူ၏ တတ်၏၊ ဣတိ, ရဏဠူဟော၊ ဒုတိ–အရောင်ကို၊ ဓာရေတိ–ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ, ဒုတိန္ဒရော။

တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ သဟသာကတံ–အဆောတလျင် ပြုအပ်သောအမှု၊ ပရသပဒံ–ပရသပုဒ်၊ အတ္တနောပဒံ–အတ္တနောပုဒ်၊ ဘယတော ဥပဠာနံ–ဘေးအားဖြင့် ထင်ခြင်း၊ ဘယတူပဠာနံ–ဘေးအားဖြင့် ထင်ခြင်း၊ ပရတော ယောသော–သူတစ်ပါးထံမှ တရားသံ၊ ဂဝံပတိ–ဂဝံပတိ မည်သော၊ ထေရော–ထေရ်၊ မနသိကာရော–နှလုံးသွင်းခြင်း၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသော–ရှေးဘဝ နေအပ်ဖူးသော ခန္ဓာအစဉ်၊ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ–ပုဗ္ဗေနိဝါသကို အမှတ်ရခြင်း၊ မဗ္ဗေကလျာဏံ–အလယ်၌ ကောင်းသောတရား၊ အန္တေဝါသီ,

---

သဒ္ဒါတို့၏၊ အတ္ထုပ္ပလဒ္ဓိယံ–အနက်ကို ရခြင်းသည်၊ (သတိ–ရှိသော်၊) ပဒံ–ပုဒ် မည်၏ "ဟူသော ပရသမညာ (သက္ကတကျမ်းတို့၏ နာမည်) အားဖြင့် ပဘံနှင့်စပ်၍ အနက်ရအပ်သော ကရသဒ္ဒါလည်း ဝိဘတ်မပါဘဲပင် ကိတ်ပုဒ်အမည် ရနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ပဘံနှင့် ကရပုဒ်ကို စပ်၍ သမာသ်ဖြစ်နိုင်သည်သာ။

[**ဋီကာ**] "ကုမ္ဘ+ကာရော" တျာဒီ ဝုတ္တဝါကျဲ နတ္ထိ, တေန ကရောတိတျာဒိ ကြိယာပဒေန ဝိဂ္ဂဟော၊ တေနေဝ ကမ္မကာရောတျာဒီသု ဝိဘတ္တျုပ္ပတ္တိ တော ပုရေတရမေဝ ကာရာဒိသဒ္ဒေန အမာဒယော တျာဒိနာ သမာသော၊ "ပုဗ္ဗာပရာနံ အတ္ထုပ္ပလဒ္ဓိယံ ပဒ" န္တိ ပရသမညာယ ကာရာဒိသဒ္ဒဿ ပဒဝေါဟာရော [ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် အဖွင့်။]

ကိတန္တတပ္ပုရိသ်ခေါ်ပုံ။ ။ကာရ–ဟု ကိတ်ပစ္စည်း ဆုံးခိုက် နာမ်ဝိဘတ် မသက်ခင်, ပဘံကာရကို သမာသ်စပ်ရသောကြောင့် "ကိတန္တသမာသ်"ဟု ခေါ်သည်၊ နာမ်ဝိဘတ် သက်ပြီးသော ကိတ်ပုဒ်နှင့် သမာသ်စပ်၍ ကိတန္တသမာသ် ခေါ်သည် မဟုတ်၊ နာမ်ဝိဘတ် သက်ပြီးသော ကိတ်ပုဒ်နှင့် သမာသ်စပ်ရသောကြောင့် "ကိတန္တသမာသ်"ဟု ခေါ်လျှင် "ဘူမိဂတော, သလ္လဝိဒ္ဓေါ"စသည်တို့လည်း ဂတော, ဝိဒ္ဓေါ ဟူသော ကိတ်နာမ်ပုဒ်များနှင့် စပ်ရသောကြောင့် ကိတန္တသမာသ်ချည်း ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ ထို့ကြောင့် ကိတန္တသမာသ်၌ ဝိဘတ်မသက်ခင် ကိတ်ပစ္စယန္တအခိုက်မှာ ရှေ့ပုဒ်နှင့် သမာသ်စပ်ရသည်ဟုချည်း မှတ်။

ထထာ သဟသာ ၊ပေ၊ သရသိစ်—တို့ကား အလုတ္တတတိယာတပ္ပုရိသ်စသည်ကို ပြသော ပုံစံများတည်း၊ "သဟ+ကတ"တည်, သဟနောင် နာသက်, မနောဂဏာဒိတော စသောသုတ်ဖြင့် နာကိုအာပြု, သသရေဝါဂမောဖြင့် သ် လာ, ကတနောင် သိ, အံ်ပြု "သဟသာ+ကတံ"ဟု ဝါကျဖြစ်၏၊ သမာသ်စပ်၍ တပ္ပုရိသ်မှည့်, သမာသ်မှည့်, တေသံဝိဘတ္တိယော လောပါ စသုတ် ဖြင့် ကတံ၌ သိကိုသာ ချေ, [စ သဒ္ဒါကြောင့် ရှေ့ပုဒ်၌ နာကို မချေရ။] ကတကို ကတဟု ပကတိပြု၊ [သဟသာ၌ကား "သဟ"ဟု

အန္ဓေဝါသိကော – အနီးနေတပည့်၊ [အန္ဓ သဒ္ဒါသည် အနီးဟော။] ဇနေသုတော–လူ၌ ထင်ရှားသူ၊ ဥရသိလောမော–ရင်၌ ပေါက်သော အမွေး၊ ကဏ္ဌကာဒ္ဒော–လည်၌ ပေါက်သော အမဲကွက်၊ သရသိ–အိုင်၌ ဖြစ်သော ကြာ၊ ဣစ္ဆာဒိ၊ အလောပတပ္ပုရိသော–ဝိဘတ်မကျသော အမာဒိတပ္ပုရိသ်သည်၊ (နိဋ္ဌိတော)၊ တပ္ပုရိသသမာသော နိဋ္ဌိတော။

ပကတိပြု၍ မဖြစ်၊] နာမ်ခဲ့ စသည်၊ "ပရသပဒံ" စသော စတုတ္ထီတပ္ပုရိသ်, "ဘယတော ဥပဒ္ဒဝါနံ"စသော ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်, "ဂဝံပတိ"ဟူသော ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်, "မနသိကာရော"စသော သတ္တမီတပ္ပုရိသ်တို့လည်း နည်းတူ။

ထိုတွင် "ပရသ–သူတစ်ပါးအလို့ငှာ၊ ပဒံ–ပုဒ်တည်း"အရ သူတစ်ပါးအတွက် အသုံးပြု သော ဝိဘတ်များကို "ပရသပဒ" ခေါ်သည်ဟုမှတ်၊ "အတ္တနော–မိမိအကျိုးငှာ"ဟုဆို၊ ဘယတော၌ တောပစ္စည်းသည် ပဉ္စမီအနက်ရှိသောကြောင့် ပဉ္စမီတပ္ပုရိသ်တည်း၊ "ဂဝံပတိ"သာလို ရင်း၊ "ထေရော"ကား "ဂဝံပတိ"နာမည် ထင်ရှားအောင် အဘိဓေယျထည့်ခြင်း ဖြစ်သည်၊ "ဂေါ+ ပတိ"ဟု တည်ပြီးနောက်, နံ သက်၍ တတောနမံ ပတိမှာလုတ္တေစ သမာသေသုတ်ဖြင့် "ဂဝံ" ဖြစ်အောင် စီရင်။ [ဂဝံပတိနှင့် ထေရောကို သန္ဓိစပ်၍ (ဒွေဘော်လာ၍) ဂဝံပတိတ္ထေရော–ဟု လည်း ပါ၌ရှိ၏၊] ဇနေသုတော၌ သုတောကို "ပါကဋော–ထင်ရှားသူ"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ဥရသိလောမော၌ကား "ဥရသိ+ဥဋ္ဌိတော–ပေါက်သော၊ လောမော–အမွေး"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ သမာသ် စပ်ပြီးနောက် မဗ္ဗေလောပီ ကြံ၍ "ဥဋ္ဌိတ"ပုဒ်ကို ချေ၊ "ကဏ္ဌာဋ္ဌိတော ကာလော"လည်း နည်းတူ။

ဥရသိ လောမော ကဏ္ဌကာလောတို့ကို မောဂ္ဂလာန်စသော သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သမာသ်ဟု ဆို၏၊ လောမသဒ္ဒါသည် နပုံလိန်ဖြစ်ရကား တပ္ပုရိသ်မှန်လျှင် နောက်ပုဒ်၏ မူလလိန်အတိုင်း ရှိရမြဲ ဖြစ်၍ "ဥရသိလောမံ"သာ တပ္ပုရိသ်ရှိသင့်သောကြောင့် "ဥရသိလောမော"ကို ဗဟုဗ္ဗီဟိဆိုသော ဝါဒသာ သင့်မြတ်ဖွယ်ရှိ၏၊ ["ကဏ္ဌော ဋ္ဌိတော ကာလော အဿာတိ ကဏ္ဌကာလော, ဥရသိ ဥဋ္ဌိတာနိ လောမာနိ အဿာတိ ဥရသိလောမော, သြဋ္ဌမုခမိဝ မုခံ ယဿာတိ သြဋ္ဌမုခေါ"စသည်, မုဒ္ဓဗောဓဋီကာ၊ ယသ–အကြင်သူ၏၊ သြဋ္ဌမုခမိဝ–ကုလားအုတ်၏ မျက်နှာနှင့် တူသော၊ မုခံ–မျက်နှာသည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏၊ ဣတိ "သြဋ္ဌမုခမုခ"ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ရှေ့သြဋ္ဌမုခပုဒ်ဝယ် နောက်ဖြစ်သော မုခပုဒ်ကို ချေ၍, ဝါ–မဗ္ဗေလောပပြု၍ (အလယ် မုခကို ချေ၍) "သြဋ္ဌမုခ"ဟု ပြီးရသည်။] "သရသိ"ကား နိစ္စသမာသ်ပင်တည်း၊ ကမ္မဓံကဲ့သို့ ကိတ်၌ ပြီးလတ္တံ့။

ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်

အထ–တပ္ပုရိသ်သမာသ်၏ အခြားမဲ့၌၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသော ဝုစ္စတေ၊ သော စ–ထိ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်သည်လည်း၊ ဒွိပဒေါတုလျာဓိကရဏော–ဒွိပဒတုလျာဓိကရဏလည်းကောင်း၊ ဒွိပဒေါဘိန္နာဓိကရဏော–လည်းကောင်း၊ တိပဒေါ–တိပဒလည်းကောင်း၊ပေ၊ ဗျတိဟာရလက္ခဏောစ–ဗျတိဟာရလက္ခဏလည်းကောင်း၊ ဣတိ, နဝဝိဓော၊ တတ္ထ–ထိ ၉မျိုးတို့တွင်၊ ဒွိပဒေါတုလျာဓိကရဏော–ဒွိပဒတုလျာဓိကရဏမည်သော၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိ–ဗဟုဗ္ဗီဟိသည်၊ ကမ္မာဒီသု–ကံ အစရှိကုန်သော၊ ဆသု–၆ ပါးသောကုန်သော၊ ဝိဘတ္တေသု–ဝိဘတ်အနက် တို့၌၊ ဘဝတိ၊ တတ္ထ–ထို ၆ ပါးသော ဝိဘတ်နက်တို့တွင်၊ တာဝ–စွာ၊ ဒုတီ ယတ္ထေ–ဒုတိယာဝိဘတ်၏အနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏံ–ကား၊) ဣမံ သံဃာရာမံ–ဤသံဃာရာမ်သို့၊ အာဂတာ–နှင်သော၊ သမဏာ-တို့သည်(သန္တိ) ဣတိ–သို့၊ ဝိဂ္ဂဟေ–သည်(သတိ–သော်)။...

၃၅၂။ အညပဒတ္ထေသု ဗဟုဗ္ဗီဟိ။ ။သမာသျမာနပဒတော–သမာသ်စပ်အပ်သောပုဒ်တို့မှ၊ အညေသံ–အခြားကုန်သော၊ ပဌမာဒုတိယာဒိဝိဘတ္တန္တာနံ–ပဌမာ ဒုတိယာအစရှိသော ဝိဘတ်အဆုံးရှိကုန်သော၊ [ဃဋိဟိုင့်မှ၌ "သပ္ပဌမာနံ–ပဌမာနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော၊ ဒုတိယာဒိဝိဘတ္တန္တာနံ–

တတ္ထ ၊ပေ၊ ဝိဂ္ဂဟေ—[ဗဟုဗ္ဗီဟိ ၉ မျိုးကို စာကိုယ်ရှိတိုင်း နာမည်လောက်မျှ မှတ်ပါဦး။] အာဂတသမဏာ၌ "အာဂတာ+သမဏာ"ဟု ၂ ပုဒ်ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း "လာသူလည်း ရဟန်း–ရဟန်းလည်း လာသူ"ဖြစ်၍ အနက်အရတူသောကြောင့်လည်းကောင်း "ဒွိပဒတုလျာဓိကရဏဗဟုဗ္ဗီဟိ"ဟု ခေါ်သည်၊ ထို ဒွိပဒတုလျာဓိကရဏသမာသ်သည် (ဣမံ၌ အံဝိဘတ်၏အနက်ကဲ့သို့) ဒုတိယာ စသော ဝိဘတ် ၆ မျိုး၏ အနက်၌ ဖြစ်ရကား ၆ မျိုးပင် ပြားသည်။

သမသျမာန ၊ပေ၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိသညော စ—["သမသျမာန ၊ပေ၊ သမသျန္တေ" ဝါကျဖြင့် သမာသ်စီရင်ပုံကို ပြ၍ "သော ၊ပေ၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သညောစ ဟောတိ"ဝါကျဖြင့် ဗဟုဗ္ဗီဟိ အမည်ကို ပြသည်။] "အာဂတာ+သမဏာ"၂ ပုဒ်သည် သမာသ်စပ်အပ်သော ပုဒ်တည်း၊ "အာဂတသမဏာ"ဟု သမာသ်ပြီးသောအခါ ထို ၂ ပုဒ်၏အနက် မရှာ "သံဃာရာမ" ဟူသော အညပဒ၏ အနက်သာ ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ကို အညပဒတ္ထ သမာသ် ဟု ခေါ်သည်၊ ထို အညပဒတို့ကား ပဌမာဝိဘတ်ဆုံးသောပုဒ်–ဒုတိယာ တတိယာစသော ဝိဘတ်ဆုံးသောပုဒ်အားဖြင့်(ဝိဘတ်အလိုက်) ၇ မျိုး ပြား၏။ [အည–သမာသ်ပုဒ်မှ တစ်ပါး တစ်ခြားသော+ပဒ–ပုဒ် "သမာသ်စပ်ရာတွင် မပါဝင်သောပုဒ်" ဟူလို။]

ကုန်သော"ဟု ရှိ၏၊] ပဒါနံ-တို့၏၊ အတ္ထေသု-အနက်တို့၌၊ ယုတ္တတ္ထာနံ-ပေါင်းစပ်ထိုက်သော အနက်ရှိကုန်သော၊ နာမာနံ- နာမ်ပုဒ်တို့ကို။ [သီ၌ "သဟ-တကွ"] ဝိဘာသာ-ဝိကပ်အားဖြင့်၊ သမသျှေ-သမာသ်စပ်အပ်ကုန်၏၊ သော သမာသော-သည်၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိသညော စ-ဗဟုဗ္ဗီဟိအမည် ရှိသည်လည်း၊ ဟောတိ၊ ယသ္မ-အကြင် ယောကျ်း၏၊ ဗဟဝေါ-များကုန်သော၊ ဝိဟယော-ကောက်စပါးတို့သည်၊ (သန္တိ, ဣတိ)သော-ထို ယောကျ်းသည်၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိ-မည်၏၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိသဒ်သတ္တာ-ဗဟုဗ္ဗီဟိသဒ္ဒါနှင့် တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အယမ္ပိသမာသော-ကိုလည်း၊ အနွတ္ထသညာဝသေန-ဖြင့်၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိတိ-ဟူ၍၊ ဝုစ္စတေ-၏၊ ဟိ-မှန်၏၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိ-ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်သည်၊ အညပဒတ္ထပဓာနော-ပြဋ္ဌာန်းသော အညပုဒ်အနက် ရှိ၏။

အဘယ်ကို အညပုဒ်ခေါ်သနည်း။ ။သမာသ်စပ်အပ်သော ပုဒ်မှ တစ်ပါးသော ပုဒ်ကို "အညပုဒ်"ဟု ခေါ်ရာ၌ ထို အညပုဒ်ဟူသည် အဘယ်ပုဒ်နည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား-"အာဂတသမဏော"သမာသ်၌ ထိုသမာသ်၏ ဟောနက်ကို ပြသော "သံဃာရာမော"သည် အညပုဒ်တည်း၊ "ဧတိန္ဒြိယောသမဏော"ဟူရာ၌ ဧတိန္ဒြိယော၏ အညပုဒ်သည် သမဏောတည်း၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ထိုထိုသမာသ်၏ ဟောနက်ကို ပြသောပုဒ်ကို အညပုဒ်ဟု ခေါ်သည်၊ ထို့ ကြောင့် "ဗဟုဗ္ဗီထုတ်, အညပုဒ်, လိန်ဝုစ်ကြည့်၍ ကိုက်"ဟူရာ၌ သံဃာရာမော ဟူသော အညပုဒ်၏ ပုလ္လိန်ဧကဝုစ်လိုက်၍ "အာဂတသမဏော"ဟု ပုလ္လိန်ဧကဝုစ် ထားရသည်၊ သံဃာရာမာ ဟု ဗဟုဝုစ်ရှိလျှင်ကား "အာဂတသမဏာ"ဟု ဗဟုဝုစ် ချရလတ္တံ့၊ သာဝတ္ထိဟု အညပုဒ် ရှိပြန်လျှင် "အာဂတ သမဏာ"ဟု ဣတ္ထိလိန် ဧကဝုစ်လည်းကောင်း, ဧတာဝန်ဟု နပုလ္လိန်ဧကဝုစ် ရှိပြန်လျှင် "အာဂတသမဏံ"ဟု နပုလ္လိန်ဧကဝုစ်လည်းကောင်း ချရကြောင်း သိပါ၊ ဤပြခဲ့သော အဓိပ္ပာယ်သည် "ဣတ္ထ စ အာဂတသဒ္ဒေါ သမဏသဒ္ဒေါ စ အတ္ထနော အတ္ထေ အဌတ္တာ ဒုတိယာ ဝိဘတ္တျတ္ထဘူတေ သံဃာရာမ သခ်ိတေ အညပဒတ္ထေ ဝတ္တန္တိ"ဟု လာလတ္တံ့စကားတွင် "သံဃာရာမသခ်ိတေ အညပဒတ္ထေ" နှင့်လည်း ညီသည်၊ ဝါသဒ္ဒါ၏ အနက်ဝယ် စပ်ထားသော "ဒွေ ဝါ တယော ဝါ ပတ္တာ ဒွတ္တိပတ္တာ"၌လည်း ဝါသဒ္ဒါသည် အညပုဒ် မည်၏။

အရှိုအယူ။ ။"ယ-တ-ဧတ-ဣမ"ဟူသော သဗ္ဗနာမ်ပုဒ်များကို အညပုဒ်ဟု ခေါ်ဝေါ်ကြသေး၏၊ "အာဂတာ သမဏာ ဣမံတိ အာဂတသမဏော"၌ ဣမံကို အညပုဒ်ဟု ဆိုလို ကြသည်၊ ထိုအယူသည် "သံဃာရာမ သခ်ိတေ အညပဒတ္ထေ"နှင့် ဆန့်ကျင်၏၊ ထို့ပြင်-"အညပုဒ်၏ လိန်ဝုစ်လိုက်၍ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၏ လိန်ဝုစ်များ ရှိစေရမည်"ဟူသော ဥပဒေသ၌ ယ-တ-ဧတ-ဣမ တို့သည် ၃ လိန် ဆက်ဆံသော ကြောင့် အဘယ်မှာ လိန်ဝုစ်ခွဲခြားရ ဖြစ်နိုင် တော့မည်နည်း၊ "အာဂတာ သမဏာ ဣမံ"၌ ဣမံ ဟု ဧကဝုစ်ထားရခြင်းမှာလည်း "သံဃာ ရာမော"ဟူသော အဘိဓေယျနှင့်

စ–ဆက်၊ အယံ ဗဟုဗ္ဗီဟိ–သည်၊ တဂ္ဂုဏာ ၊ပေ၊ ဝသေန–တဂ္ဂုဏာသံဝိညာဏ, အတဂ္ဂုဏာသံဝိညာဏတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဒုဝိဓော–၏၊ တေသု–ထို ၂ ပါးတို့ တွင်၊ ယတ္ထ–အကြင် ဗဟုဗ္ဗီဟိ၌၊ ဝိသေသနဘူတော–ဝိသေသနဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ အတ္ထော–အနက်ကို၊ အညပဒတ္ထဂ္ဂဟဏေန–အညပုဒ်အနက်ကို ယူသဖြင့်၊ ဂယှတိ–တစ်ပါတည်း ယူအပ်၏၊ သော–

ကိုက်အောင် ထားရခြင်းသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် သံဃာရာမောစသော အဘိဓေယျတို့သာ အညပုဒ်အစစ်တည်း၊ ဝိဂြိုဟ်အတွင်း၌ပါသော ယံ, ယေန, ယဿ, ယသ္မာ, ယသ္မိံစသည်တို့ကား ထိုအညပုဒ်ကို အထူးပြုတတ် (ညွှန်ပြတတ်သော)ဝိသေသနတို့သာ ဟုမှတ်၊ တစ်ချို့နေရာ၌ ခေါ်၍ လွယ်စေခြင်းငှာ ထိုအညပုဒ်၏ ဝိသေနများကိုပင် "အညပုဒ်"ဟု ခေါ်ရသေးသည်။

[ဆောင်] ယတော.တိ.မ, ဤလေးဝကို, အညပုဒ်ဟု, ခေါ်လေ့ပြုလည်း, အနုစိပ်ကာ, ဓိဗ္ဗာယ်ရှာမှ, သံဃာရာမ, စသည်ပြလျက်, ပဓာနထုတ်, ထိုသည့်ပုဒ်သာ, အညပုဒ်ခေါ်–သင့်လျော်သည်, ချင့်မြော်သူတို့, မှတ်ဖွယ်ကို။ [ယတော.တိ.မ–ယ+တ+တော+ဏ္ဍမ။]

ဗဟဝေါ ၊ပေ၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိ—ဤစကားဖြင့် "ဗဟုဗ္ဗီဟိ"နာမည်ရခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြ၏၊ ထိုတွင် "ဗဟုဗ္ဗီဟိ သဒ်သတ္တာ"ဖြင့် "ဗဟုဗ္ဗီဟိ ဝိယာတိ ဗဟုဗ္ဗီဟိ"ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ်ကို ပြသည်၊ ချဲ့အုံ–"ဗဟုဗ္ဗီဟိ"ဟူသော မူလနာမည်၌ "ဗဟု+ဝိဟိ"ဟူသော သမာသ်ပုဒ်တို့၏ အနက်မရှာဘဲ ယဿ ပုရိသဿဟူသော အညပုဒ်၏ အနက်သာ ရှာကဲ့သို့, ဤသမာသ်၌ လည်း "အာဂတ+သမဏ"ဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏ အနက်မရှာဘဲ "ဣမံ သံဃာရာမံ"ဟူသော အညပုဒ်၏ အနက်သာရ၏၊ ဤသို့ အညပုဒ်အနက်ရခြင်းအားဖြင့် ဗဟုဗ္ဗီသဒ္ဒါနှင့် အာဂတ သမဏစသောသဒ္ဒါတို့ တူကြသည်၊ ဤသို့ "ဗဟုဗ္ဗီဟိ ဝိယ"ဟူသော ဥပမာတဒ္ဓိတ်အနက်အား လျော်စွာ ဗဟုဗ္ဗီဟိနာမည်ရသောကြောင့် "အန္ဓတ္ထသညာဝသေန"ဟု မိန့်သည်၊ [အတ္ထံ–ဗဟုဗ္ဗီဟိသဒ္ဒါနှင့် တူ၏ဟူသော အနက်သို့၊ အနုဂတာ–အစဉ်လိုက်သော သညာတည်း၊ အန္ဓတ္ထာ–အနက်အစဉ်လိုက်သော သညာ။]

ဒုဝိဓောစာယံ ၊ပေ၊ ဝသေန—တဂ္ဂုဏာ၌ ဂုဏသဒ္ဒါသည် ဝိသေသနခေါ်သော ဂုဏ်ကိုဟောဘ၏၊ "အာဂတသမဏော"၌ "အာဂတာ+သမဏာ"တို့သည် ဣမံ သံဃာရာမံဟူသော အညပုဒ်၏ အနက်ကိုပင် အထူးပြုကြ၏၊ "သံဃအာရာမ"ဟူသည် ရဟန်းသံဃာ မလာသော သံဃအာရာမ်မဟုတ်, ရဟန်းများ လာရောက်အပ်သော သံဃအာရာမ် ဖြစ်ကုန်သည်–ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် "အာဂတ+သမဏ"ဟူသော သမာသ်ပုဒ်များသည် "ဂုဏ်(ကြီးကုန်သည်)"များ ဖြစ်ကြ သည်၊ တသ–ထို အညပုဒ်၏၊ ဂုဏော–ဂုဏ် ဝိသေသနတည်း၊ တဂ္ဂုဏော–ထို အညပုဒ်၏ ဂုဏ် (ဝိသေသန)၊ ဤဝိဂြိုဟ်ဖြင့် တဂ္ဂုဏာအရ သမာသ်ပုဒ်များကို ရသည်၊ ထို သမာသ်ပုဒ်များ၏ အနက်များလည်း

ထို ဗဟုဗ္ဗီဟိသည်၊ တဂ္ဂုဏာသံဝိညာဏော–မည်၏၊ ယထာ–ကား၊ လမ္ဗ ကဏ္ဏမာနယာတိ– "လမ္ဗကဏ္ဏံအာနယ" ဟူသည်တည်း၊[လမ္ဗကဏ္ဏ–တွဲလျား ကျသော နားရှိသူကို၊ အာနယ–ခေါ်ခဲ့လော၊] ယတ္ထ ပန–အကြင် ဗဟုဗ္ဗိဒ္ဓ ကား၊ ဝိသေသနဘူတော–သော၊ အတ္ထো–ကို၊ အညပဒတ္ထဂ္ဂဟ ဏေန– ဖြင့်၊ နု ဂယှတိ–တစ်ပါတည်း မယူအပ်၊ [ရှေ့ဝါကျမှ လိုက်စေသည်။]

(အကျိုးသဒ္ဒါ၏ အကြောင်း ဖြစ်၍ ဖလူပစာရအားဖြင့်) တဂ္ဂုဏာပင်တည်း၊ သံဝိညာဏောဒ္ဒ သံသဒ္ဒါသည် သဟအနက်ကို ဟောဏ်၊ ဝိညာဏသဒ္ဒါကား "ဝိညာပေ တီတိ ဝိညာဏော"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ "သိစေတတ်"ဟု အနက်ထွက်၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာဒ္ဒ "သဒ္ဒီ ဝိညာပကော"ဟု သံဝိညာဏောကို ဖွင့်သည်၊ တဂ္ဂုဏေန–ထိုအညပုဒ်၏ ဂုဏ်ဖြစ်သော သမာသ်ပုဒ်နက်နှင့်၊ သံဝိညာဏော–တကွသိစေတတ်သော ဗဟုဗ္ဗီဟိ သည်၊ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏော– မည်၏၊ သမာသ်ပုဒ်၏ အနက်နှင့်တကွ မသိစေတတ် သော ဗဟုဗ္ဗီဟိသည် အတဂ္ဂုဏသံဝိညာဏဗဟုဗ္ဗီ မည်၏၊ [သဟ ဝိညာယတီတိ သံဝိညာဏော–တကွသိအပ်သော အနက်၊ "တဂ္ဂုဏေန သံဝိညာဏော ယသ္မိံတိ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏော–ထိုအညပုဒ်၏ ဝိသေသနဖြစ်သော သမာသ်ပုဒ်နှင့် တကွသိအပ် သော အနက်ရှိသော သမာသ်ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုလျှင် ဋီကာနှင့် မညီသော်လည်း "ယတ္ထ ဝိသေသနဘူတော ၊ပေ၊ ဂယှတိ"ဝယ် ယတ္ထဟူသော အာဓာရ, ဂယှတိဟူသော ကံဟော ကြိယာတို့နှင့် ညီမျှသဖြင့် အဓိပ္ပာယ်အမှန်လည်း ရသောကြောင့် သာ၍ ကျမ်းရင်း အာဘော်ကျသည်။]

ဟတ္ထဝိသေန ၊ပေ၊ လမ္ဗကဏ္ဏမာနယာတိ—"လမ္ဗကဏ္ဏ"ဟူသော ဗဟုဗ္ဗီဟိဒ္ဒ "လမ္ဗော ကဏ္ဏော ယသ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ "လမ္ဗောကဏ္ဏော"အရ တွဲလျားကျသော နားသည် တဂ္ဂုဏဟုခေါ်သော သမာသ်ပုဒ်၏ အနက်တည်း၊ "ယသ"ဟူသော အညပုဒ်အနက်ကား ယောက်ျားတည်း၊ ထို အညပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သော ယောက်ျားကို ယူလျှင် သမာသ်ပုဒ်နက်ဖြစ် သော တွဲလျားကျသော နားကိုလည်း (တစ်ပါတည်း)ယူပြီး ဖြစ်တော့၏၊ "လမ္ဗကဏ္ဏံအာနယ–တွဲလျားကျသော နားရှိသူ ယောက်ျားကို ခေါ်ခဲ့"ဟု စေခိုင်းရာ၌ ယောက်ျားကို ခေါ်လျှင် တွဲလျားကျသောနားသည် ကျန်၍ မနေရစ်, ထို တွဲလျားကျသောနားလည်း တစ်ပါတည်း ပါလာပုံကို ကြည့်ပါ၊ ဤသို့ အညပုဒ် အနက်ကို ယူသဖြင့် သမာသ်ပုဒ်နက် တဂ္ဂုဏကိုလည်း ယူပြီးဖြစ်သော သမာသ်သည် တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏဗဟုဗ္ဗီသမာသ် မည်၏။

ယတ္ထပန ၊ပေ၊ ဗဟုဓနမာနယာတိ—"ဗဟုနိ+ဓနာနိ ယသ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ များသော ဥစ္စာရှိသူသည် "ဗဟုဓန"မည်၏၊ "ယသ"ဟူသော အညပုဒ်၏ အနက်ကို ယူသည့်အခါ "ဗဟု+ဓန"ဟူသော တဂ္ဂုဏသမာသ်ပုဒ်၏ အနက်ကို မယူနိုင်၊ "ဗဟုဓနံ အာနယ"ဟု စေခိုင်းရာ၌ ယောက်ျားကို ခေါ်လျှင် များသော ဥစ္စာတွေမှာ မပါလာဘဲ ယောက်ျားသာ ပါလာပုံကို ကြည့်ပါ၊ ဤသို့ အညပုဒ်အနက်ကို ယူသဖြင့် ဝိသေသန

သော–ထို ဗဟုဗ္ဗီဟိသည်၊ အတဂ္ဂုဏာသံဝိညာဏော–မည်၏၊ ယထာ–ကား၊ ဗဟု ဓနမာနယာတိ– "ဗဟုဓနံ အာနယ"ဟူသည်တည်း၊ [ဗဟုဓနံ–များသော ဥစ္စာရှိသူကို၊ အာနယ–ခေါ်ခဲ့လော။]

ဖြစ်သော သမာသ်ပုဒ်နက် (တဂ္ဂုဏ)ကို မယူနိုင်သော သမာသ်သည် အတဂ္ဂုဏသံဝိညာဏဗဟုဗ္ဗီဟိ မည်၏။

[ဆောင်] ၁။ အညပုဒ်နက်တွင်, သမာသ်နက်ဝင်, ယင်းလျှင်မှတ်ကြ တဂ္ဂုဏ။
၂။ အညပုဒ်နက်တွင်, သမာသ်နက်မဝင်, ယင်းလျှင်မှတ်ကြ အတဂ္ဂုဏ။

တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ ၂ မျိုး။ ။"အညပဒတ္ထတဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ, ပယောဂ တဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ"ဟု ၂ မျိုး ပြားပြန်၏၊ ထိုတွင် အညပုဒ်အနက်၌ သမာသ်ပုဒ်၏ အနက်နှင့်တကွ သိအပ်သော ဗဟုဗ္ဗီဟိသည် အညပဒတ္ထတဂ္ဂုဏသံဝိညာဏဗဟုဗ္ဗီဟိ မည်၏၊ ပြခဲ့သော "လမ္ဗကဏ္ဏော"စသည်တည်း၊ [ပယောဂသဒ္ဒါသည် "ယှဉ်ဖက်" ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ယှဉ်ဖက် ဟူသည်လည်း မကွေမကွာ အတူတကွ ဖြစ်ဖက်တည်း။] ယှဉ်ဖက်အားဖြင့် သမာသ်ပုဒ်၏ အနက်နှင့်တကွ သိအပ်သော ဗဟုဗ္ဗီဟိသည် ပယောဂတဂ္ဂုဏသံဝိညာဏဗဟုဗ္ဗီဟိ မည်၏၊ ပုံစံကား– "နီလပဒ္မော–ညိုသော ပုဆိုးရှိသူ၊ ဗုဒ္ဓပွမုခေါ–ဘုရားအမှူးရှိသော သံဃာ"တည်း၊ ဤ၌ "နီလော ပဒ္မော ယဿ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုသောအခါ ယဿဟူသော အညပုဒ်အနက် အရ၌ လူကောင် အထည်ကိုသာ ရ၏၊ နီလပဒ္မောအရ ညိုသောပုဆိုးသည် ထိုလူကောင်တွင်း၌ မပါသေး၊ သို့သော် "နီလပဒ္မံ အာနယ–ပုဆိုးညိုရှိသူကို ခေါ်ခဲ့"ဟု ဆိုလျှင် ပုဆိုး ချုတ်ထားခဲ့၍ မဖြစ်, ပုဆိုးနှင့် ယောက်ျားသည် မကွေမကွာ ယှဉ်ဖက်ဖြစ်ရကား ပုဆိုးလည်း တစ်ပါတည်း ပါလာရတော့သည်၊ ဤသို့လျှင် "နီလပဒ္မော"အရ အညပုဒ်အနက်၏ ယှဉ်ဖက်ပုဆိုးနှင့်တကွ လူတစ်ကိုယ်လုံး ရသောကြောင့် ပယောဂတဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိ မည်၏။

"ဗုဒ္ဓေါ+ပမုခေါ ယဿ သံဃဿ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုရာ၌ ယဿအရတွင် ဘုရား မပါဝင်သေး၊ သို့သော် ဘုရားနှင့် သံဃာသည် အမြဲမကွာ ယှဉ်ဖက်ဖြစ်သောကြောင့် "ဗုဒ္ဓပွမုခေါ"ဟု သမာသ်ပြီးသည့်အခါ၌ကား အညပုဒ်အနက်ဖြစ်သော သံဃာ၏ ယှဉ်ဖက်ဘုရားလည်း ဗုဒ္ဓပွမုခ အရတွင် ပါဝင်သည်၊ [ဤကား ဘေဒစိန္တာကို မှီသော အဓိပ္ပာယ်တည်း၊ ဤတဂ္ဂုဏသံဝိညာဏ နှစ်မျိုးလုံးပင် သမာသ်ပြီးသောအခါ အညပုဒ်အနက်အရ၌ သမာသ်ပုဒ်နက်များ ဝင်ကြရတော့ သည်။] –"နီလပဒ္မော သမ္မုဒ္ဓပွမုခေါ တေဟ္တ ပန သဟယောဂဝသေနေဝ ဂုဏီဘူတော ပဒ္မော သမ္မုဒ္ဓေါ စ ဂယှတိ"–ဘေဒစိန္တာဒီပနီ။ [အချို့ကား–"ဗုဒ္ဓပွမုခ"ဟု ၂ ပုဒ်တွဲဖက်နေရာဝယ် "ပမုခ"ဟူသော ယှဉ်ဖက်အားဖြင့် ဗုဒ္ဓလည်း ရ၏–ဟု ဆို၏၊ အချို့ကမူ "ဗုဒ္ဓပွမုခဿ သံဃဿ ဒါနံ ဒေတိ"ဟု တစ်ဝါကျလုံး ပုံစံထုတ်၍ ဒေတိဟူသော စာစပ်ရာကြိယာကို "ယှဉ်ဖက်"ဟု ယူ၍ "ဒေတိ"ဟူသော ယှဉ်ဖက်အားဖြင့် ဘုရားကိုလည်း ရသည်–ဟု ဆိုပြန်၏၊ ထိုအဓိပ္ပာယ်အားလုံးပင် အခြေအမြစ်မရှိ။]

ဣဒေ–ဤ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၌၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိ သဒ္ဒေဝိယ–ဗဟုဗ္ဗီဟိသဒ္ဒါ၌ ကဲ့သို့၊ [“သဒ္ဒေါ”ဟု ရှိသည်ကား “ဣဒ”နှင့် ဝိဘတ်မတူ၍ ပါ၌ပျက်။] ဝိသေသနသ–ဝိသေသနပုဒ်၏၊ ပုဗ္ဗနိပါတော–ရှေ့၌ ကျခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ သေသံ–ကြွင်းသောအစီအရင်သည်၊ ပုဗ္ဗသမံ–ရှေးသမာသ်များနှင့် တူ၏၊ အာဂတသမဏော–လာရောက်သော ရဟန်းရှိသော၊ သံဃာရာမော–သံဃအာရာမ်၊ စ–ဆက်၊ ဇဋ္ဌ–ဤပြယုဂ်၌၊ အာဂတသဒ္ဒေါ–အာဂတသဒ္ဒါ သည်လည်းကောင်း၊ သမဏသဒ္ဒေါ စ–လည်းကောင်း၊ အတ္ထနော–မိမိ၏၊ အတ္ထော–အနက်၌၊ အဒ္ဒတ္ထာ–မတည်မှု၍၊ ဒုတိယာဝိဘတ္တျတ္ထဘူတေ–ဒုတိယာ ဝိဘတ်၏ အဓိပ္ပာယ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ သံဃာရာမသခ်ါတေ–သံဃအာရာမ်ဟု

ဣဒ ၊ပေ၊ အာဂတသမဏော သံဃာရာမော—ဗဟုဗ္ဗီဟိသဒ္ဒါ၌ “ဗဟု”ဟူသော ဝိသေသနသည် ရှေ့ကနေသကဲ့သို့ “အာဂတသမဏော”စသော ဤဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၌ အာဂတောကဲ့သို့သော ဝိသေသနပုဒ်များ ရှေ့က နေကြရသည်၊ “အညပဒတ္ထေသု ဗဟုဗ္ဗီဟိ”သုတ်ဖြင့် အာဂတာနှင့် သမဏာပုဒ်တို့ကို သမာသ်စပ်၍ ဗဟုဗ္ဗီဟိအမည် မှည့်ခဲ့ပြီ၊ ထို “အာဂတာ သမဏာ”ကို သမာသ်မှည့်ခြင်း, ယောဝိဘတ် အံဝိဘတ်ကို ချေခြင်း, “ဝုတ္တတ္ထာန မပ္ပယောဂေါ” ပရိဘာသာအရ ဣမသဒ္ဒါကို ချေခြင်း, ပကတိ ပြုခြင်း, နာမ်ငဲ့ သိ သြ ပြုခြင်းဟူသော အစီအရင်များကိုကား မဆိုရသေး–ကြွင်းကျန်နေသေး၏၊ ထိုမဆိုအပ်ဘဲ ကြွင်းသမျှ အစီအရင်များမှာ ရှေးသမာသ်များနှင့် တူပြီ ဖြစ်၍ “အာဂတသမဏော”ဟု ပြီးပြီ ဟူလို။

•ဇ္ဇ • အာဂတသဒ္ဒေါ ၊ပေ ပယုဇ္ဇတိ—ဤစကားဖြင့် “အာဂတ+သမဏ”ဟု သမာသ်စပ်ထားသော ပုဒ်တို့သည် “လာရောက်သော+ရဟန်း”ဟူသော မိမိတို့ အနက်ကို ဟောကြသော်လည်း ထိုမိမိတို့ အနက်၌သာ အပြီးသတ်၍ တန့်ရပ် မနေနိုင်ကြ၊ ဣမံ သံဃာရာမံ–ဟူသော အညပုဒ်အနက်ထိအောင် ဖြစ်ကြရသည်၊ ဆိုလိုရင်းမှာ–“အာဂတသမဏာတို့သည် အညပုဒ်၏ ဝိသေသနမျှသာ ဖြစ်ကြ၏၊ ဝိသေသနဟူသမျှလည်း (မဟန္တော ပုရိသောဟု မဟန္တောကဲ့သို့) ဝိသေသျအနက်ထိအောင် ဖြစ်ကြရ, ဝိသေသျအနက်ထိမှ အနက်တရပ် အပြီး သတ်၍ တန့်ရပ်ကြရသည်”ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤသို့လျှင် အာဂတသမဏသဒ္ဒါသည် သမာသ် ပြီးသည့်အခါ “ဣမံ သံဃာရာမံ”ဟူသော အညပုဒ်၏ “သံဃအာရာမ်”ဟူသော အနက်၌ ဖြစ်ကြကြောင်း (သံဃအာရာမ်ဟူသော အညပုဒ်အနက်ကို ဟောရကြောင်း) ထင်ရှားဖို့ရာ “အာဂတ သမဏော”ဟူသော သမာသ်ပြီးပုဒ်၏ အခြားမဲ့၌ “သံဃာရာမော”ဟု အပိုတစ်ပုဒ်ကို ယှဉ်စပ် ပြထားသည်၊ ထို “သံဃာရာမော”ပုဒ်ကို အဘိဓေယျ (ဟောအပ်သော အနက်)ကို ပြသော ပုဒ်ဟု မှတ်။

ဒုတိယာဝိဘတ္တျတ္ထဘူတေ။ ။“ဒုတိယာဝိဘတ္တျတ္ထဘူတေ ၊ပေ၊ အညပဒတ္ထေ”၌ စာရှိအတိုင်း မှတ်လျှင် “ဣမံ သံဃာရာမံ”၌ ဒုတိယာဝိဘတ်၏ “သို့” ဟူသော

ဆိုအပ်သော၊ အညပဒတ္ထေ–အညပုဒ်၏ အနက်၌၊ ဝတ္တန္တိ–ဖြစ်ကုန်၏၊ တဒတ္ထ ဧကတနတ္ထမေဝ–ထို အညပုဒ် အနက်ကို ထွန်းပြခြင်း အကျိုးငှာ ပင်လျှင်၊ တဒနန္တရံ–ထို "အာဂတ သမဏော"ပုဒ်၏ အခြားမဲ့၌၊ သံဃာ ရာမောတိ–ဟူ၍၊ ပဒန္တရံ–ပုဒ်တစ်ပါးကို၊ ပယုဇ္ဇတိ–ယှဉ်စပ် (ထည့်ထား) အပ်၏၊ တတော–ထို သမာသ် ပြီးသည်မှ နောက်၌၊ သမာသေနေဝ–သမာသ်သည်ပင်၊ ကမ္မတ္ထသ–ကံ အနက်၏၊ ဝါ–ကို၊ အဘိဟိတတ္တာ–ဟောအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုန–တစ်ဖန်၊ ဒုတိယာ–သည်၊ နဟောတိ–မဖြစ်တော့၊ ဣဒံသဒ္ဒသ စ–ဣဒံသဒ္ဒါ၏လည်း၊ အပ္ပယောဂေါ–မယှဉ်ရခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၌၊ ဧဝံ–ဤအတူတည်း။

ကံအနက်မျှသာ ရလိမ့်မည်၊ အညပုဒ်၏ အနက်ဟူသည်မှာလည်း ထိုကံအနက်နှင့် တကွ သံဃအာရာမ်ဟူသော အနက်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဒုတိယာဝိဘတ္တျတ္ထဘူတေ"ကို မုချစကားဟု မမှတ်ဘဲ "ဒုတိယာဝိဘတ် ဆုံးသော ဣမံ သံဃာရာမံပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော"ဟု အနက်ယူပါ၊ အစိတ်ဝိဘတ်၏ အမည်ကို အပေါင်းတစ်ပုဒ်လုံးပေါ်၌ တင်စားထားသော ဧကဒေသုပစာစကား–ဟု ဆိုလိုသည်။

တတောသမာသေနေဝ ၊ပေ၊ ဒုတိယာ နဟောတိ—"အာဂတသမဏော"ဟု သမာသ်ပြီးသောအခါ ဝါကျတုန်းက "ဣမံ"ဝယ် အံဝိဘတ်၏အနက်ကို သမာသ်ပုဒ်ကပင် အမွေခံ၍ ဟောလိုက်၏၊ ကံအနက်ကို သမာသ်ပုဒ်က ဟောပုံမှာ "အာဂတ သမဏော–လာရောက်သော ရဟန်းရှိသော သံဃာ့အာရာမ်"ဟူသော ပေးရိုးအနက်ဖြင့် မထင်ရှား၊ "လာရောက်(အပ်)သော သံဃာ့အာရာမ်"ဟု အနက်ပေးမှ "အပ်"ဟူသော ကံအနက်ကို "အာဂတသမဏော"သမာသ်ပုဒ်က ဟောကြောင်း ထင်ရှားသည်၊ ဤသို့လျှင် ဣမံ ဟူသော အညပုဒ်၏ ကံအနက်ကို မိမိထက် သတ္တိထက်သော သမာသ်ပုဒ်ကြီးက ဟောပြီးဖြစ်ရကား ဒုတိယာဝိဘတ်တည်းဟူသော မိမိဟောဖို့ရာ အနက်မရှိတော့သဖြင့် အာဂတသမဏ သံဃာရာမတို့၏နောက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ် မသက်ရ၊ လိန်အနက်ကို ထွန်းပြခြင်းငှာ ပဌမာဝိဘတ်သာ သက်ရတော့သည်။ [ဝိဘတ်နှင့် သမာသ်ပုဒ်တွင် ဝိဘတ်သည် ဝါစကငယ် ဖြစ်၍ သမာသ်တဒ္ဓိတ် အာချာတ် ကိတ်တို့က ဝါစကကြီး ဖြစ်သောကြောင့် ကံအနက်ကို ဟောရာ၌ ဝိဘတ်ထက် သမာသ်က သတ္တိထုက်သည်–ဟု ဆိုသည်။]

ဣဒံသဒ္ဒသ စ အပ္ပယောဂေါ—စသဒ္ဒါဖြင့် ရှေ့ဝါကျ၌ ပြအပ်ခဲ့သော ဒုတိယာ မဖြစ်ရပုံကို ပေါင်းသည်၊ ဒုတိယာဝိဘတ် မသက်ရရုံမက, အညပုဒ် အဖြစ်ဖြင့် ပြခဲ့သော ဣမသဒ္ဒါလည်း "အာဂတသမဏော (အယံ) သံဃာရမော"ဟု မယှဉ်ရ မသုံးစွဲရတော့ပြီ၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း၊..."အာဂတသမဏ" ဟူသော သမာသ်ပုဒ်ကပင် ထို ဣမ၏"သံဃအာရာမ်"ဟူသော အနက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့်တည်း။ [သဏ္ဌတ

စ–ဆက်၊ အယံ ဗဟုဗ္ဗီဟိ–ဤဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်သည်၊ အဘိဝေယျလိင်္ဂ ဝစနော–ဟောအပ်သော အနက် လိန်ဝုစ်နှင့်တူသော လိန်ဝုစ်ရှိ၏၊ တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ အာဂတသမဏာ–လာရောက်သော ရဟန်းရှိသော၊ ဝါ–ရဟန်းတို့ လာရောက်အပ်သော၊ သာဝတ္ထိ–သာဝတ္ထိ၊ အာဂတသမဏံ–သော၊ ဧတာဝနံ–ဧတာဝန်ကျောင်း၊ ယံပထံ–အကြင်လမ်းသို့၊ အဒ္ဓိကာ–ခရီးသွား သူတို့သည်၊ ပဋိပန္နာ–သွားကုန်၏၊ (ဣတိ) သော အယံ–ထိုလမ်းသည်၊ ပဋိပန္နဒ္ဓိကော–မည်၏၊ ပထော–လမ်းတည်း၊ ယံ နာဝံ– အကြင် လှေသို့၊ ဝါဏိဇာ–ကုန်သည်တို့သည်၊ အဘိရုဠှာ–တက်စီးကုန်၏၊ (ဣတိ) သာ–ထို လှေသည်၊ အဘိရုဠှဝါဏိဇာ–မည်၏၊ နာဝါ–လှေတည်း၊ ကမ္မတ္ထေ–ကံအနက်၌၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိ–ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်သည်၊ ဧဝံ–ဤအတူတည်း။

သဒ္ဒါကျမ်းများ၌ "ဣမ"ပုဒ်ရင်း မဟုတ်, ဣမံ–ပုဒ်ရင်းတည်းဟု အဆိုရှိသောကြောင့် "ဣဒံသဒ္ဒသ"ဟု ဆိုထားဟန် တူသည်၊ ကစ္စည်းကျမ်းအလိုမှာ "ဣမ"ပုဒ်ရင်းပင် ဖြစ်သောကြောင့် "ဣမသဒ္ဒသ စ အပ္ပယောဂေါ"ဟု ရှိသင့်မည် ထင်သည်။]

ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ—"ပဋိပန္နာ အဒ္ဓိကာ ယံပထံ သောယံ ပဋိပန္နဒ္ဓိကော ပထော"စသော နောက်သမာသ်များ၌လည်း "ပထော"ဟု ပုဒ်တစ်မျိုး အပိုထည့်ပြုရပုံ–"ပဋိပန္နဒ္ဓိကော"ဟု သမာသ်ပြီးသောအခါ ကံအနက်–ပထဟူသော အညပုဒ်၏ အနက်ကို သမာသ်ပုဒ်က ဟောသောကြောင့် အံဝိဘတ်မသက်ရပုံ–အညပုဒ်ဖြစ်သော ယသဒ္ဒါမထည့်ရပုံ အလုံးစုံကို ဤနည်းအတိုင်း သိပါလေ–ဟု "ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ"ဖြင့် ညွှန်ပြသည်။

ဗဟုဗ္ဗီဟိ ၊ပေ၊ နာဝါ—အာဂတသမဏောဟု အဘိဝေယျ (ဟောအပ်သောအနက်) သည် "သံဃအာရာမ်"တည်း၊ ထိုသံဃအာရာမ်သည် သဒ္ဒါဆရာတို့ သတ်မှတ်အပ်သော သင်္ကေတ လိန်အားဖြင့် ပုလ္လိန်ရှိ၏၊ ဤနေရာ၌ သံဃအာရာမ်တစ်ခုကိုသာ ဆိုလိုသောကြောင့် ဧကဝုစ်လည်း ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် အဘိဝေယျ၏ လိန်ဝုစ်နှင့်တူစွာ "အာဂတသမဏော"ဟု ပုလ္လိန်ဧကဝုစ်ဖြင့် ထားရသည်၊ ဤသို့လျှင် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဟူသမျှ၌ အဘိဝေယျပုဒ်၏ လိန်ဝုစ်နှင့် တူကြရသည်၊ ပုလ္လိန်ဧကဝုစ်ဖြစ်သော "အာဂတသမဏော"မှတစ်ပါး ဣတ္ထိလိန်ဧကဝုစ် ဖြစ်သော "အာဂတသမဏာ" စသည်ကို ပြလိုရှိ၍ "တထာ"စသည်ကို မိန့်သည်၊ သာဝတ္ထိဟူသော အဘိဝေယျ၏ ဣတ္ထိလိန်ဧကဝုစ်နှင့်တူစွာ "အာဂတသမဏာ"ဟုလည်းကောင်း, နပုလ္လိန်ဧကဝုစ် ဖြစ်သော ဧတာဝနံနှင့်တူစွာ "အာဂတသမဏံ"ဟုလည်းကောင်း, ထားသည်၊ ဝိဂ္ဂြိဟ်၌ "ဣမံ သာဝတ္ထိံ, ဣမံ ဧတာဝနံ"ဟု အညပုဒ်ထား၊ အကယ်၍ ဗဟုဝုစ်ထားလိုလျှင် သံဃအာရာမ် အများကို ရည်ရွယ်၍ "အာဂတာသမဏာ ဣမေ သံဃာရာမေတိ အာဂတသမဏာ–သံဃာရာမာ"ဟု ပုလ္လိန်ဗဟုဝုစ်ချ၊ ရာဇဓာနီ–မင်းနေပြည် အများကို ဆိုလိုလျှင် "အာဂတာ + သမဏာ + ဣမာရာဇဓာနိယောတိ အာဂတသမဏာယော–

တတိယတ္ထေ-၌၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိ-သည်၊ ယထာ-နည်း၊ ယေန သမဏေန-သည်၊ ဣန္ဒြိယာနိ-တို့ကို၊ ဧတာနိ-အောင်အပ်ကုန်ပြီ၊ (ဣတိ) သော အယံ-ထိုရဟန်းသည်၊ ဧတိန္ဒြိယော-မည်၏၊ သမဏော-တည်း၊ ဧဝံ, ဒိဋ္ဌဓမ္မော-မြင်အပ်သော တရားရှိသူ၊ ဝါ-တရားကို မြင်ပြီးသူ၊ (နောက်၌လည်း ဤအတိုင်းပေး၊) ပတ္တ ဓမ္မော-ရောက်အပ်သော တရားရှိသူ၊ ကတကိစ္စော-ပြုအပ်ပြီးသော ကိစ္စရှိသူ၊ အနေန-ဤ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ မာရာ-တို့ကို၊ ဧတာ-အောင်အပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ သော ဧတမာရော-၏၊ ဘဂဝါ-တည်း၊ ပဋ္ဌိဝိဒ္ဓသဗ္ဗဓမ္မော-ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီးသော အလုံးစုံသော တရားရှိတော်မူသော ဘုရား။

ရာဇမာနိယော"ဟု ပြု၊ ဌာနအများကို ဆိုလိုလျှင် "အာဂတာ သမဏာ ဣမာနိ ဌာနာနိတိ အာဂတသမဏာနိ-ဌာနာနိ"ဟု ပြုပါ၊ နောက်နောက် ပုဒ်များ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်း အဘိဓေယျလိန်ဝုစ်ကို အမျိုးမျိုးပြောင်းလွှဲ၍ လိန် ၃ ပါး ဝုစ် ၂ ပါးဖြင့် ပုဒ်ထားနိုင်ပုံကို ပြောပြကြပါလေ၊ ပဋ္ဌိပန္နဒ္ဒိကောသည် ပထောနှင့် တူစွာ ပုလ္လိန်ဧကဝုစ်ရှိ၏၊ အဘိရုဠ္ဠ ဝါဏိဇာသည် နာဝါနှင့်တူစွာ ဣတ္ထိလိန် ဧကဝုစ်ရှိ၏။

တတိယတ္ထေ ၊ပေ၊ **ပဋ္ဌိဝိဒ္ဓသဗ္ဗဓမ္မော**—အညပုဒ်နှင့် သမာသ်ပုဒ် တစ်စိတ်တို့ "ကတ္တား+ကြိယာ"အဖြစ်ဖြင့် စပ်၍ရလျှင် တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်တည်း၊ "ဧတာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ယေန"၌ ယေနသည် ကတ္တား, ဧတာနိကား ထိုကတ္တား၏ ကြိယာဟု (ကတ္တား+ကြိယာအဖြစ်ဖြင့်) စပ်၍ ရ၏။ ["ဧတိန္ဒြိယော-အောင်အပ်သော ဣန္ဒြေရှိသူ" ဟူရာ၌ ဣန္ဒြေကို အောင်ပြီး (နိုင်နင်းပြီး)သော ရဟန်းကို ရသောကြောင့် ယေန၏ ကတ္တားအနက် ထင်ရှားအောင် "ဧတိန္ဒြိယော-ဣန္ဒြေတို့ကို အောင်နိုင်ပြီးသော ရဟန်း"ဟု အနက်ပေးမှ သာ၍ ကောင်းသည်။] ဗဟုဝုစ်ဆိုလိုရာ "ဧတာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ယေဟိ (အကြင်ရဟန်းတို့သည်)"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ "ဧတိန္ဒြိယာ"ဟု ဗဟုဝုစ်ချ၊ ဣန္ဒြေတို့ကို အောင်ပြီးသော ဘိက္ခုနိုကို ဆိုလိုလျှင် "ဧတာနိ ဣန္ဒြိယာနိ ယာယ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ "ဧတိန္ဒြိယာ"ဟု ချ၊ ကညာဒိဂိုဏ်းသွင်း၊ ဗဟုဝုစ်၌ "ယာဟိ"ဟု အညပုဒ်ဆို၊ ဣန္ဒြေတို့ကို အောင်ပြီးသော စိတ်ကို ဆိုလိုလျှင် "ဧတိန္ဒြိယံ-ဧတိန္ဒြိယာနိ"ဟု ချ၊ နောက်နောက် ပုဒ်များ၌လည်း နည်းတူ၊ "ဒိဋ္ဌော ဓမ္မော ယေန, ပတ္တော ဓမ္မော ယေန, ကတံ ကိစ္စံ ယေန, ပဋ္ဌိ ဝိဒ္ဓါ သဗ္ဗဓမ္မာ ယေန"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ အညပုဒ်နှင့် သမာသ်ပုဒ် တစ်စိတ်တို့ သဟာဒိယောဂ-သဟာဒိယောဂဝန္ဓ အဖြစ်ဖြင့် စပ်၍ ရရာ၌လည်း တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိဖြစ်၏၊ "သုခေါ သံဝါ သော ယေနာတိ သုခသံဝါသော"တည်း၊ ယေန-အကြင်သူနှင့်၊ သုခေါ-ချမ်းသာသော၊ သံဝါသော-တကွနေရခြင်းသည်၊ ဝါ-ပေါင်းသင်းရခြင်းသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ကရိဏ်း+ကြိယာ အဖြစ်ဖြင့် အညပုဒ်နှင့် သမာသ်ပုဒ် တစ်စိတ်စပ်၍ ရသောပုံစံကား "ဆိန္နော ရုက္ခော ယေနာတိ ဆိန္နရုက္ခော-ပရသု"တည်း၊ အနက်ပေး။

စတုတ္ထိယတ္ထေ ဗဟုဗ္ဗီဟိ ယထာ၊ ယဿရညော-အကြင် မင်းအား၊ သုကော်-အခွန်ကို၊ ဒိန္နော-ပေးအပ်၏၊ (ဣတိ) သော အယံ-ထိုမင်းသည်၊ ဒိန္နသုကော်-၏၊ ရာဇာ-တည်း၊ အဿ သမဏဿ-အား၊ ဘောဇနံ-ကို၊ ဥပနိတံ-ကပ်ဆောင်အပ်၏၊ ဣတိ, သော ဥပနီတဘောဇနော၊ သမဏော-တည်း၊ အဿ-ထိုနတ်အား၊ ဗလိ-ပူဇော်ဖွယ်ကို၊ ဥပဟာရော-ကပ်ဆောင်အပ်၏၊ ဣတိ, သော ဥပဟာတဗလိ၊ ယက္ခော-နတ်တည်း။

ပဉ္စမိယတ္ထေ ဗဟုဗ္ဗီဟိ ယထာ၊ အဿဝါမာ-ဤရှာမှ၊ ဇနာ-တို့သည်၊ နိဂ္ဂတာ-ထွက်ကုန်ပြီ၊ (ဣတိ) သော အယံ, နိဂ္ဂတဇနော၊ ဝါမော-တည်း၊ အဿ-ဤငရဲ မှ၊ အယော-ချမ်းသာတည်း၊ နိဂ္ဂတော-ထွက်၏၊ ဝါ-ကင်း၏၊ ဣတိ, နိရယော-မည်၏၊ [ဤ၌ "နိရယ"သဒ္ဒါ၏ ငရဲဟော ကြောင်း ထင်ရှားသဖြင့် အဘိဓေယျကို မပြတော့၊ ထို့အတူ အခြားပုဒ်များ ၌လည်း ထင်ရှားလျှင် အဘိဓေယျ ပြမည် မဟုတ်၊] ဇတဿ-ဤ ရဟန္တာမှ၊ ကိလေသာ-တို့သည်၊ နိဂ္ဂတာ-ထွက်ကုန်၏၊ ဝါ-ကင်းကုန်၏၊ (ဣတိ), သော နိက္ကိလေသော(နိက္လေသော)-မည်၏၊ အဿ-ဤအသေကောင်မှ၊ ဝိညာဏံ-သည်၊ အပေတံ-ကင်း၏၊ ဣတိ, သော အပေတဝိညာဏော-မည်၏၊ မတကာယော-အလောင်းကောင်တည်း၊ အဿ-ဤရဟန္တာမှ၊ ဘယဘေရဝံ-ဘေးကြီး ဘေးငယ်သည်၊ အပဂတံ-ကင်း၏၊ ဣတိ, သော အပဂတဘယဘေရဝေါ, အရဟာ-တည်း။

စတုတ္ထိယတ္ထေ ၊ပေ၊ **ယက္ခော**—အညပုဒ်နှင့် သမာသ်ပုဒ် တစ်စိတ်တို့ "သမ္မဒါနံ+သမ္မဒါနီ"အဖြစ်ဖြင့် စပ်ရလျှင် စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိတည်း၊ "ဒိန္နော သုကော် ယဿ"၌ ယဿနှင့် ဒိန္နောတို့ သမ္မဒါန်+သမ္မဒါနီ ဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း အဘိဓေယျဖြစ်သော မင်း, ရဟန်း, နတ် တို့သည် ပေးလှူ ပူဇော်ရာ ဖြစ်ကြသောကြောင့် "ယဿ ဒါတုကာမော"သုတ်အရ သမ္မဒါန် များ ဖြစ်ကြကြောင်းကိုလည်းကောင်း သတိပြုပါ၊ "ဒိန္နသုကော်-အခွန်ကို ပေးရာဖြစ်သော မင်း"စသည်ဖြင့် သမ္မဒါန်အတွက် "ရာ" ဟူသော အနက် ထင်ရှားအောင် အနက်ပေး။

ပဉ္စမိယတ္ထေ ၊ပေ၊ **အရဟာ**—အညပုဒ်နှင့် သမာသ်ပုဒ်တစ်စိတ်တို့ "အပဒါနံ+အပါဒါနီ"အဖြစ်ဖြင့် စာစပ်၍ ရကောင်းလျှင် ပဉ္စမီဗဟုဗ္ဗီဟိတည်း၊ "နိဂ္ဂတာ ဇနာ အဿ"၌ အဿနှင့် နိဂ္ဂတာတို့ အပါဒါန်+အပါဒါနီ ဖြစ်ပုံကို ကြည့်ပါ၊ ဤ ပဉ္စမီ ဗဟုဗ္ဗီဟိ အားလုံးပင် "ယဿ ဒပေတိ"သုတ်နှင့်အညီ ခွဲခွာရာ အပဂမနသတ္တိ ရှိကြ၏၊ ခွဲခွာခဲ့ရာ အပါဒါန်အနက် ထင်ရှားအောင် "နိဂ္ဂတဇနော-လူတို့၏+ထွက်ခဲ့ရာ ရှာ"ဟု အနက်ပေး။ [အပါဒါန်, အဓိကရဏ, ကရဏ ဤအနက် ၃ ပါးသည် ရှေ့ပုဒ်နှင့် တွဲရသည့်အခါ ရှေ့ပုဒ်ကို "၏"ဟု အနက်ပြန်ရသည်။]

ဆဋ္ဌိယတ္ထေ ဗဟုဗ္ဗီဟိ ယထာ၊ ယသ ပုရိသသ–၏၊ ဆိန္နာ–ပြတ်ကုန်သော၊ ဟတ္ထာ–လက်တို့သည်၊ (သန္တိ ဣတိ) သော အယံ, ဆိန္နဟတ္ထော၊ ပုရိသော–တည်း၊ ဧဝံ, ပရိပုဏ္ဏာသက်ပ္ပေါ–ပြည့်စုံသောအကြံ ရှိတော်မူသော၊ ခီဏာသဝေါ–ရဟန္တာ၊ အသ–ထိုရဟန္တာ၏၊ ဝိဂတော–ကင်းသော၊ ရာဂေါ–ရာဂသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ ဝိတရာဂေါ၊ အသ–ထို သမာသ်၏၊ ဒွေ– ၂ ခုကုန်သော၊ ပဒါနိ–ပုဒ်တို့သည်၊ (သန္တိ) ဣတိ, ဒွိပဒေါ၊ (၂ ပုဒ်ရှိသော သမာသ်)၊ ဒွိဟတ္ထော–၂ တောင်ရှိသော၊ ပဒ္ဒေါ–ပုဆိုး၊ တေဝိဇ္ဇော–၃ ပါးသော ဝိဇ္ဇာရှိသူ(ဝိဇ္ဇာ ၃ပါးရှိသူ)၊ စတုပ္ပဒေါ–၄ ချောင်းခြေ ရှိသော သတ္တဝါ၊ (အခြေ ၄ချောင်းရှိသော သတ္တဝါ)၊ အသ–ထိုဘုရားရှင်၏၊ ပဉ္စ–ငါးမျိုးကုန်သော၊ စက္ခူနိ–စက္ခုတို့သည်၊ (သန္တိ) ဣတိ, ပဉ္စစက္ခု–၏၊ ဘဂဝါ–ဘုရားတည်း၊ [စက္ခု ၅ ပါးကား–ဗုဒ္ဓစက္ခု, ဓမ္မ, သမန္တ, ဒိဗ္ဗ, ပညာစက္ခု" တည်း၊] ဆဋ္ဌာဘိညော–၆ ပါးသော အဘိညာဉ်ရှိသော ရဟန္တာ၊ (အဘိညာဉ် ၆ ပါးရှိသော ရဟန္တာ၊) ရဿတ္တံ–ရဿပြု။

နဝင်္ဂ–၉ ပါးသော အင်္ဂါရှိသော၊ (အင်္ဂါ ၉ ပါးရှိသော)၊ သတ္ထုသာသနံ–ဘုရားရှင်၏အဆုံးအမ၊ ဒသဗလော–ဆယ်ပါးသော အားတော်ရှိသောဘုရား၊

ဆဋ္ဌိယတ္ထေ—အညပုဒ်နှင့် သမာသ်ပုဒ် တစ်စိတ်တို့ "သမ္ဘန်+သမ္ဘန္ဓီ"စပ်၍ ရလျှင် ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိတည်း၊ "ဆိန္နော ဟတ္ထော ယသ"၌ ယသနှင့် ဟတ္ထတို့ (အကြင်သူ၏+လက်) ဟု သမ္ဘန်+သမ္ဘန္ဓီအဖြစ် စပ်ကြသည်၊ လက်တစ်ဘက် ဖြစ်စေ ၂ ဘက်လုံးဖြစ်စေ ဒါးခုတ်မိ၍ ပြတ်နေသူကို (လက်တိုနေသူကို) "ဆိန္နဟတ္ထ"ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် တဂ္ဂုဏာသံဝိညာဏ (ယသဟူသော အညပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သော လူတစ်ကိုယ်လုံးတွင် လက်ပြက်တည်းဟူသော သမာသ်ပုဒ်အနက်လည်း ပါဝင်သော) ဗဟုဗ္ဗီဟိတည်း၊ "ပရိပုဏ္ဏော သက်ပ္ပေါ ယသ"စသည်ဖြင့် တိုက်ရိုက် မပါသော ဝိဂြိုဟ်များကို ပြုလေ၊ ပါဠိအဋ္ဌကထာ၌ အတော်လေ့လာမိသောအခါ ဤဝိဂြိုဟ်များကို အလွယ်ဖြင့် ပြုတတ်လိမ့်မည်၊ အနက်ကို ပိုင်နိုင်စွာ မပေးတတ်သေးခင် ဝိဂြိုဟ်ချည်း သက်သက် လေ့လာနေလျှင် ပင်ပန်းသလောက် အကျိုးရမည် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ပုဒ်တိုင်း ဝိဂြိုဟ်ပြုမှုကို လျစ်လျူရှုပေအုံ့၊ သို့သော် စာချဆရာတို့ကမူ တပည့်များကို ပုဒ်တိုင်းလောက်ပင် ဝိဂြိုဟ်အပြုခိုင်းကြပါလေ၊ ဒွိဟတ္ထောပဒ္ဒေါ၌ "ဟတ္ထ"သဒ္ဒါ "အတောင်"ဟောတည်း။ [ရတနံ, ကုဏ္ဍ, ဟတ္ထောစ (အတောင်) အဘိဓာန်၊] ဆဋ္ဌာဘိညော၌ အဘိညာပုဒ်သည် အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိန်ဖြစ်၍ "ဆအဘိညာ"ဟု ပကတိ ပြုရသောကြောင့် ကွစာဒိ မဗ္ဗျတ္တဲ ရာနံ သုတ်ဖြင့် အာကို ရဿပြုဖို့ရာ "ရဿတ္တံ"ဟု ဆိုသည်။

အနုန္တညာဏောာ–အဆုံးမရှိသော ဉာဏ်ရှိတော်မူသောဘုရား၊ ဇတေသံ–ဤ နတ်တို့၏၊ တိဏိ–၃ လီကုန်သော၊ ဒသ–ဆယ်ဟူကုန်သော၊ (တစ်နည်း, တိဏိဒသ–၃ ဆယ်ဟူကုန်သော၊) ပရိမာဏံ–အတိုင်းအရှည်သည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏၊ ဣတိ, တိဒသာ–တိဒသတို့ မည်၏၊ ဒေဝါ–နတ်တို့တည်း၊ သမာ သန္တသ–သမာသ်အဆုံး သရ၏၊ အတ္တံ–(အ)ပြု၊ ဣဓ–ဤ "တိဒသာ" ပုဒ်၌၊ ပရိမာဏသဒ္ဒ သန္နိဓာနတော–ပရိမာဏသဒ္ဒါ၏ အနီး၌ တည်နေခြင်း ကြောင့်၊ ဒသ သဒ္ဒေါ–ဒသ သဒ္ဒါသည်၊ သဏ္ဌာနေ–သဏ္ဌာအနက်၌၊ ဝတ္တတေ–ဖြစ်၏။ ["နဝတ္တတေ"ဟု (နဝ)ပါသည်ကား ပါဠိပျက်။]

"နဝဂ်ံ သတ္ထုသာသနံ"၌ "နဝဂ်ံ"သာ လိုရင်း၊ သတ္ထုသာသနံကား အဘိဓေယျ တည်း၊ "နဝ + အဂ်ါနိ (သုတ္တ, ဂေယျ စသော အင်္ဂါတို့သည်) ယသ္မာတိ နဝဂ်ံ၊ အနန္တညာဏောာ၌ "နတ္ထိ အန္တော ယသ္သ ဉာဏဿာတိ အနန္တံ"ဟု ရှေးဦးစွာ ဗဟုဗ္ဗီဟိ တစ်မျိုးပြုပြီးမှ "အနန္တံ (အဆုံးမရှိသော) ဉာဏံ ယသ္မာတိ အနန္တညာဏံ"ဟု ပြု၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိ အတွင်းဝင်သော ဗဟုဗ္ဗီဟိတည်း၊ ဉာဒ္ဒ်လည်း ဒွေဘော်လာ၊ "တိဒသာ"၌ "တိဏိ ဒသ ဇတေသံတိ တိဒသာ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုလိုရင်းတည်း၊ ဒသနောင် "ပရိမာဏ" ကား ဒသ သဒ္ဒါ၏ သဏ္ဌာအနက် ထင်ရှားအောင် ဖွင့်ပြခြင်းသာ ဖြစ်သည်၊ ချဲ့ဦးအုံ– ဒသ သဒ္ဒါသည် "ယသ္သ–၏၊ ဒသ–ဆယ်ပါးကုန်သော၊ ဗလာနိ–အားတို့သည်" ဟူရာ၌ အရေအတွက် သဏ္ဌာကို ပဓာနမဟော, သချေယျ (ရေတွက်အပ်သော အား)ကို ပဓာနအားဖြင့် ဟောတ၏၊ ဤ "တိဒသ"၌ ဒသကား "၁၀"ဟူသော အရေအတွက် သဏ္ဌာန (သဏ္ဌာ)ကို ပဓာနအားဖြင့် ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဣဓ ပရိမာဏသဒ္ဒ သန္နိဓာနတော ဒသသဒ္ဒေါ သဏ္ဌာနေ ဝတ္တတေ"ဟု မိန့်သည်။

မောဂ္ဂလ္လာန်။ ။"ကထံ ဒသ သဒ္ဒေါ သဏ္ဌာနေ ဝတ္တတေ, ပရိမာဏ သဒ္ဒသန္နိ ဓာနာ"ဟု လည်းကောင်း, ကလာပ်၌ "တြိဝံ+ဒသ ပရိမာဏမေသံ တြိဒသာ၊ ဒသ သဒ္ဒေါ သဏ္ဌာနေ ဝတ္တတေ–ပရိမာဏ သဒ္ဒ သန္နိဓာတ်"ဟု လည်းကောင်း မိန့်သည်၊ ထို့ကြောင့် "နဝ ဝတ္တတေ"ဟု တစ်ချို့စာရှိသည်ကား ပါဠိပျက်ဟု မှတ်၊ "တိ+ဒသ+ဇတ" တည်, ယော ၂ လုံးနှင့် နံသက်၍ "တိဏိ ဒသ ဇတေသံ"ဟု ဝါကျဖြစ်စေ၊ ပကတိပြု သောအခါ "တိဒသ"ဟု အကာရန္တဖြစ်သော်လည်း ထိုအတိုင်းထားလျှင် သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်း ဝင် ဖြစ်မည်စိုးသောကြောင့် ထို သဗ္ဗနာမ်ဂိုဏ်းကို ဖျက်၍ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းဝင် ဖြစ်စေ ခြင်းငှာ "သမာသန္တသ အတ္တံ–ကွစိ သမာသန္တဂတာန မကာရန္တော သုတ်ဖြင့် သမာသ် အဆုံး ဒသ၌ (အ)သရကို (အ)ထပ်ပြု"ဟု မိန့်သည်၊ ကွစိ သမာသန္တသုတ်၌ ပြခဲ့သော ရာဇာဒိဂိုဏ်းပင်တည်း။ [၃ ကျိပ် ၃ ယောက်သော နတ်တို့ကို ဆိုလိုရာ၌ကား "တိဟိ– ၃ ယောက်တို့ဖြင့်၊ အဓိကာ–ပိုလွန်ကုန်သော၊ တိဒသာ–၃ ကျိပ်သော နတ်တို့တည်း၊

ဇတေသံ-ဤသခ်ီရ တရားတို့၏၊ အယံ-ဤအဝိဇ္ဇာဟူသော၊ ပစ္စယော-အကြောင်းသည်၊ (အတ္ထိ)ကွဲတိ-ကြောင့်၊ ကွဲဒံပစ္စယာ-တို့မည်၏၊ အသ-ထိုကိုယ်၏၊ ကော-အဘယ်တရား ဟူသော၊ ပဘဝေါ-အမွန်အစသည်၊ (အတ္ထိ-ရှိသနည်း၊) ကွဲတိ-ဤသို့ မေးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော-ထို ကိုယ်သည်၊) ကိံ ပဘဝေါ-မည်၏၊ အယံကာယော-ဤ ကိုယ်တည်း၊ အသ-ထိုသူ၏၊ ဝိဂတံ-ကင်းသော၊ မလံ-အညစ် အကြေးသည်၊ (အတ္ထိ) ကွဲတိ ဝိမလော၊ အသ-ထို စန္ဒကူး၏၊ သုန္ဒရော-ကောင်းသော၊ ဂန္ဓော-အနံ့သည်၊(အတ္ထိ)ကွဲတိသုဂန္ဓံ, စန္ဒနံ-တည်း၊ ဧဝံ, သုသီလော-ကောင်းသော

(တိ တိဒသာ-ဟု ဆိုသင့်လျက် သုတ်ကြီးဖြင့် တိ ၁ လုံးကို ချေ၍) တိဒသာ-၃ ကျိပ် ၃ ယောက်သော နတ်တို့"ဟု ဆက်၍ ဝိဂ္ဂဟ ပြုရသည်။]

မှတ်ချက်။ ။ထောမနိဓိ၌ "တိအဓိကာစ တိအာဝတ္တာစ ဒသ (ပရိမာဏံ) ယေသံတိ တိ ဒသာ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၏၊ ယေသံ-အကြင် နတ်တို့၏၊ တိ အဓိကာစ-၃ ယောက် ပိုလွန်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တိအာဝတ္တာစ-၃ ခုတို့ဖြင့် မြှောက်အပ်သည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒသ-တစ်ကျိပ်တို့သည်၊ သန္တိ-ရှိကုန်၏၊ "တိ အဓိက တိအာဝတ္တ ဒသာ"ဟု ဖြစ်သင့်လျက် အဓိက အာဝတ္တ ပုဒ်တို့ကို ချေ၊ တန္တြနည်းအားဖြင့် တိ တစ်လုံးထည်း ရှိစေ၊ ၃၃ ယောက်သော ခေါင်းဆောင်သော နတ်များကို "တိဒသာ" ဟု ဆို၏၊ ၃၃ ယောက်ကား--အဂ္ဂနတ်မျိုး ၁၂, ရုဒ္ဒနတ်မျိုး ၁၁, ဝသုနတ်မျိုး ၈, ဝိသ(ဝိသု)နတ်မျိုး ၂, တည်း၊ [ပါဠိကိုသာ လေ့လာသူတို့ကား-သိကြားမင်း မာဃလုလင် ဘဝတုန်းက ၃ ကျိပ် ၃ ယောက် အဖော်အပေါင်းတို့ နတ်ဖြစ်ကြသဖြင့် ထို နတ်မင်းကြီးများကိုပင် "တိဒသ-၃ ကျိပ် ၃ ယောက်သော နတ်တို့"ဟု ဆိုလိုကြသည်။]

တစ်နည်း—အဝတ္တာ(အခိုက်အတန့်)အနက်ဟော အာကာရန္တ ကွတ္ထိလိန် "ဒသာ" သဒ္ဒါဖြင့် "တိသော ဒသာ ယေသံတိ တိဒသာ"ဟု လည်း ဝိဂြိုဟ်တစ်နည်း ရှိသေး၏၊ ယေသံ-အကြင်နတ်တို့၏၊ တိသော-ဈာတိ, သတ္တာ, ဝိနာသအားဖြင့် ၃ ပါးကုန်သော၊ ဒသ-အခိုက်အတန့်တို့သည်၊ သန္တိ, ကွတိ, တိဒသာ-တို့မည်၏၊ ဆဋ္ဌာဘိညောကဲ့သို့ ဒသာ၌ အာကို ရသပြု၊ လူများကဲ့သို့ "ဈာတိ-မွေးဖွားခြင်း, သတ္တာ-ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း, ဝုမိ-ကြီးပွားခြင်း, ပရိမာဏ-ရင့်ရော်ခြင်း, ခယ-ကုန်ခမ်းခြင်း, ဝိနာသ-ပျက်စီးခြင်း" ဟု ၆ မျိုး မရှိ၊ ဈာတိ သတ္တာ ဝိနာသ(ဖြစ်, ထင်ရှားရှိ, စုတေ)၃ မျိုးသော အခိုက်အတန့်သာ ရှိသောကြောင့် နတ်များကို "တိဒသ"ဟု ခေါ်သည်၊ ဤနည်းကို ရူပသိဒ္ဓိ ပြသည် မဟုတ်၊ ဘာ့ကြောင့် သိနိုင်သနည်း၊ "ဒသ (ပရိမာဏံ)"ဟု သခ်္ခ်ာအနက်ဟော ဒသကိုသာ ဆိုထားခြင်းကြောင့်တည်း။ ["ကွဒံပစ္စယာ"ရုပ်ပြီးပုံကိုလည်းကောင်း, ကွဒ္ဒပ္ပစ္စယောဖြစ်ပုံကိုလည်းကောင်း, ပကတိစသ သရန္တသသုတ်၌ ပြခဲ့၏၊ ထို၌ တပ္ပုရိသ်ဖြစ်၍ ဤ၌ ဗဟုဗ္ဗီဟိ ဖြစ်ခြင်းသာ ထူးသည်၊ ကိံပဘဝေါ ရုပ်ကိုလည်း ထို သုတ်၌ပင် ပြခဲ့ပြီ။]

သီလရှိသူ၊ သုမုခေါ-လှသော မျက်နှာရှိသူ၊ [သီ၌ "ဒုမ္မုခေါ-မလှသော မျက်နှာ ရှိသူ"] အသ-ထို အကောင်ပုတ်၏၊ ကုစ္ဆိတော-စက်ဆုပ်အပ်သော၊ ဂန္ဓော(အတ္ထိ)ဣတိ ဒုဂ္ဂန္ဓံ, ကုဏပံ-တည်း၊ [မြန်မာမူဝယ် ဤနေရာ၌ "ဒုမ္မုခေါ"ရှိ၏၊ ရှေ့၌ရှိသော သီဟိုဠ်မှက သာ၍ ကောင်းသည်။] အသ-ထိုသူ၏၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဏ-မကောင်းသော၊ မနော-စိတ်သည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ ဒုမ္မနော၊ ဧဝံ, ဒုသီလော-မကောင်းသော် သီလရှိသူ၊ [သီလ မရှိသူကို ဆိုလိုသည်။ တစ်နည်း "ဒုသီလော-ပျက်သော သီလရှိသူ" ဤနည်း၌ "ဒုဋ္ဌံ သီလံ ယဿ" ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု။] အသ-ထိုသူ၏၊ တပေါ၎ဝ-အကျင့်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ ဓနံ-ဥစ္စာသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ, တပေါဓနော၊ ယဿ-အကြင်သူ၏၊ ခန္တီသခၤါတံ-သည်းခံခြင်းဟု ဆိုအပ်သော၊ ဗလံ-အားသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ, ခန္တီဗလော၊ ဧတဿ-ဤ သိကြား၏၊ ဣန္ဒောတိ-ဣန္ဒဟူသော၊ နာမံ-နာမည်သည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ, ဣန္ဒနာမော။ [ဣန္ဒော ဣတိ၌ ဣတိကို ဝုတ္တတ္ထာန မပ္ပယောဂေါ ပရိဘာသာအရ ချေ။]

ကိံ နာမော။ ။"ကိံ နာမံ ယဿာတိ ကိံ နာမော-အဘယ် အမည်ရှိသနည်း" လည်း နည်းတူ၊ ကောနာမော တေ ဥပဇ္ဈာယော-သင်၏ ဥပဇ္ဈာယ်သည် အဘယ် အမည် ရှိသနည်း"ဟူရာ၌ကား "ကိံနာမ"ဟု ပကတိပြုပြီးနောက် သုတ်ကြီးဖြင့် ကိံကို ကောပြုသည်-ဟု ဆိုကြ၏၊ "ကာနာမော-အဘယ် အမည်ရှိသော မိန်းမနည်း၊ ကံနာမံ-အဘယ်အမည်ရှိသော အမျိုးနည်း"ဟူရာ၌လည်း ကိံကို ကာ-ကံပြု၊ ဤသို့ "ကောနာမော"ဟု ရှိခြင်းမှာလည်း နာမ နှောင်းရာသာတည်း၊ အခြားသဒ္ဒါများနှင့် တွဲရာ၌မူ "ကိံ ပဘဝေါ"ကဲ့သို့ "ကိံ"ဟုသာ ရှိသတတ်။

သဒ္ဒနီတိ။ ။ ကိံ သဒ္ဒဿ သမာသမှိ, သဒ္ဒိံ နာမရဝေန ဝေ၊
ကိံ နာမော ဣတိ ကောနာမော, ဣတိ စေဝ ဂတိ ဒ္ဝိဓာ။

ဝိမလောစသည်။ ။"ဝိဂတံ"ဟု ပရိယာယ်ပုဒ်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြုထားသော်လည်း ရှုပ်တွက်ရာ၌ "ဝိ+မလ+ယ"တည်း, စသည်ဖြင့် ပုဒ်ရင်းအတိုင်း တည်ရသည်၊ ဝိနောင်သိ ချေရုံသာ၊ တပေါဓနော စသည်၌ "တပ+ဧဝ+ဓန+ယ"တည်း, ဧဝနောင် သိချေ၊ သမာသ်စသည် စီရင်ပြီးသော အ့ခါ ဝုတ္တတ္ထာန မပ္ပယောဂေါဖြင့် ဧဝ-ယ ပုဒ်တို့ကို ချေ၍ "တပဓန"ဟု ပကတိပြု၊ မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍ ပ ၏ အ ကို သြပြု၊ ဣန္ဒနာမော၌လည်း "ဣန္ဒ+ဣတိ+နာမ+ယ"တည်း၍ နည်းတူ စီရင်၊ ခန္တီဗလော၌ကား "ခန္တီသခၤါတ+ဗလ+ယ"ဟု တည်၊ "ခန္တီသခၤါတဗလ"ဟု ပကတိပြု၍ (ဧဝ ဣတိတို့ကဲ့သို့ သီးခြားတစ်ပုဒ် မဟုတ်၊ "ခန္တီသခၤါတ"ဟု ကမ္မဓာရဲ့ သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်၍) မချေလောပီ ထုံးစံအတိုင်း "သခၤါတ"ကို ချေ။ ["ခန္တီဣတိ+သခၤါတံ-ခန္တီသခၤါတံ"ဟု ပြု။]

ဆန္ဒဇာတာဒီသု-ဆန္ဒဇာတ အစရှိသည်တို့၌၊ ဝိသေသနဝိသေသိ တဗ္ဗာနံ-ဝိသေသန ဝိသေသသျှတို့၏၊ ယထိစ္ဆိတတ္တာ-(ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏) အလိုအတိုင်း ဖြစ်နိုင်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥဘယံ-၂ ပုဒ်လုံးသည်၊ ပုဗ္ဗံ-ရှေ့၌၊ နိပတတိ-ကျနိုင်၏၊ ယထာ-ကား၊ အသ-ထိုသူ၏၊ ဆန္ဒော-ဆန္ဒသည်၊ ဇာတော-ဖြစ်၏၊ ဣတိ, ဆန္ဒဇာတော-မည်၏၊ အသ-၏၊ ဇာတော-ဖြစ်သော၊ ဆန္ဒော-ဆန္ဒသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိပိ-ထို့ကြောင့်လည်း၊ ဇာတဆန္ဒော-မည်၏၊ ဧဝံ သဒ္ဓါတပိတိသောမနသော-လွန်စွာဖြစ်သော ပီတိသောမနဿရှိသူ၊ ပီတိသောမနဿသဒ္ဓါတော-ပီတိသောမနဿ၏ လွန်စွာဖြစ်ရာ ဖြစ်သူ၊ မာသဇာတော-တစ်လပြည့်သော သတို့သား၊ ဇာတ မာသော-ပြည့်သောတစ်လရှိသော သတို့သား၊ ဆိန္နဟတ္ထော-ပြတ်သော လက်ရှိသူ၊ ဟတ္ထစ္ဆိန္နော-လက်ပြတ်ရှိသူ။

"ဆန္ဒဇာတော"စသည်။ ။ဆန္ဒ+ဇာတ ၂ ပုဒ်လုံးပင် ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ ဆိုလိုသည့်အတိုင်း ဆန္ဒကို ရှေ့ထားလိုလျှင် ဆန္ဒရှေ့ကျ၍ ဇာတကို ရှေ့ထားလိုလျှင် ဇာတ ရှေ့ကျ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဥဘယံ ပုဗ္ဗံ နိပတတိ"ဟု မိန့်သည်၊ မာသဇာတော၌ "ဇာတောတိ ပရိပုဏ္ဏော"ဟု ဘေဒစိန္တာဒီပနီ ဖွင့်၏၊ ကလာပဝတ္ထိပဋ္ဌိကာ၌လည်း "ဇာတော သမ္ပန္နော" ဟု ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် "မာသော ဇာတော ယဿာတိ မာသဇာတော=ယဿ-အကြင် သတို့သား၏၊ မာသော-တစ်လသည်၊ ဇာတော-ပြည့်ပြီ၊ ဣတိ-ထိုသို့ တစ်လ ပြည့်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော, မာသဇာတော-မည်၏၊ "ဇာတော မာသော ယဿာတိ"၌လည်း "ဇာတော-ပြည့်သော၊ မာသော-တစ်လသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ ပြည့်သော တစ်လရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်"ဟု ပေး။ [ဘေဒစိန္တာဒီပနီ၌ကား ယဿ၌ စတုတ္ထီဟု ဆို၏၊ ဤ ရူပသဒ္ဒါနှင့် မတူ။] ဆိန္နဟတ္ထောကို ရှေ့၌ ပြပြီး ဖြစ်သော်လည်း ဆိန္နနှင့် ဟတ္ထတို့ အလိုရှိသလို ရှေ့နောက် နေနိုင်သောကြောင့် ဤ၌ ထပ်ပြပြန်သည်၊ ဟတ္ထစ္ဆိန္နောဟု ဒွေဘော်နှင့် ရှိစေ။

မာသဇာတော၌ ဝါဒန္တရများ။ ။"မာသံ ဇာတသ အသာတိ မာသဇာတော" အသ-ထို သတို့သားသည်၊ ဇာတသ-ဖြစ်တည်နေစဉ်၊ မာသံ-တစ်လသည်၊ အတိက္ကန္တံ-လွန်ပြီ၊ ဣတိ-ထိုသို့ ဖြစ်တည်နေစဉ် တစ်လလွန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ မာသဇာတော-မည်၏၊ ဤနည်းဖြင့် ဇာတအရ မွေးဖွားဆဲခဏကို မယူရ, မွေးဖွားပြီး နောက် ဖြစ်ထွန်းကြီးပွားနေစဉ်ကို ယူရမည်-ဟု ဘေဒစိန္တာစာကိုယ်နှင့် ဒီပနီ ဆို၏၊ ဤနည်းဖြင့် "ဇာတ"ဝယ် တပစ္စည်းကို ပစ္စုပ္ပန်အနက်ကြ၍ "ဇာယမာနသ"ဟု ဖွင့်ရသောကြောင့် သဒ္ဒါသွား မကောင်းလှ။

ဘေဒစိန္တာ။ ။ မာသံ ဇာတသ အသာတိ-ဣန္တံတျတြ အနာဒရေ၊
ဆဋ္ဌီတျေကေ ပရေ မာသော-ဇာတော အသာတိ ပဏ္ဍိတာ။

အသ-ထို သတို့သားသည်၊ ဇာတသ-ဖြစ်တည်နေစဉ်၊ မာသံ-တစ်လသည်၊ အတိက္ကန္တံ-ပြီ၊ ဣတိ-ဤသို့၊ အတြ-ဤပြယုဂ်၌၊ အနာဒရေ-အနာဒရအနုဂ်၌၊ ဆဋ္ဌီ-ဆဋ္ဌီသက်၊ ဣတိ-သို့၊ ဧကေ-အချို့ဆရာတို့ ဆိုကြ၏၊ အပရေပဏ္ဍိတာ-အခြား ပညာရှိတို့ကား၊ အသ-၏၊ မာသော-သည်၊ ဇာတော-ပြည့်ပြီ၊ ဣတိ-သို့၊ ဝဒန္တိ-ဆိုကြ၏။ [နောက်ဝါဒကား ရူပသဒ္ဒါနှင့် တူ၏၊ ထို့ကြောင့် "အပရေ"အရ ရူပသဒ္ဒါဆရာ ကလာပ်ဝုတ္တိပဋ္ဌိကာ စသော ဆရာတို့ကို ယူ။]

ပုဒ်စစ် စသည်။ ။"အပရဇ္ဇုဂတာယ အာသဋ္ဌိယာ ပုရိမိကာ ဥပဂန္တ္ဗာ, မာသဂတာယ အာသဋ္ဌိယာ ပစ္ဆိမိကာ ဥပဂန္တ္ဗာ" ဟူသော ဝဿူပနာယိကခန္ဓက မဟာဝါပါဠိတော်၏ အဋ္ဌကထာ၌ကား "အပရဇ္ဇုဂတာယာတိ ဇတ္ထ–အပရဇ္ဇု+ဂတာယ (အတိက္ကန္တာယ) အသာတိ အပရဇ္ဇုဂတာ"ကို "အသမာနာဓိကရဏဝိသယော ဗာဟိရတ္ထသမာသော"ဟု သာရတ္ထဋီကာ ဖွင့်ပုံကို ထောက်၍ "မာသော ဇာတသ အသာတိ မာသဇာတော"ကိုလည်း ဘိန္နာဓိကရဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဟု ဆိုကြသည်။ [အသမာနာဓိကရဏသမာသ်နှင့် ဘိန္နာဓိကရဏသည်လည်းကောင်း, (ဗဟုဗ္ဗီဟိ ဟူသမျှ သမာသ်ပုဒ်မှ အပဖြစ်သော အညပုဒ်အနက် ရသောကြောင့်) "ဗာဟိရတ္ထ" ဟူသည်နှင့် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဟူသည်လည်းကောင်း အတူပင်တည်း။]

အာသဋ္ဌိယာ-ဝါဆိုလပြည့်နေ့သည်၊ အပရဇ္ဇုဂတာယ-လွန်ပြီးသော ဝါဆိုလပြည့်၏နောက်တစ်ရက်ရှိလတ်သော်၊ ပုရိမိကာ-ပုရိမဝါသို့၊ ဥပဂန္တ္ဗာ-ကပ်ထိုက်၏၊ မာသဂတာယ-လွန်ပြီးသော ဝါဆိုလပြည့်နေ့၏ တစ်လရှိလတ်သော်၊ ဇာတသ-မွေးဖွားပြီးသော၊ အသ-ထိုသတို့သား၏၊ မာသော-တစ်လသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ မွေးဖွားပြီးသော သတို့သား၏တစ်လရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သော, မာသ ဇာတော – မည်၏၊ သတ္တာဟပရိနိဗ္ဗုတော – ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးသော မြတ်စွာဘုရား၏ ၇ ရက်ရှိတော်မူသည်၊ အစိရံ ပက္ကန္တသ အသာတိ အစိရပက္ကန္တော–ဖဲသွားပြီးသော မင်း၏ မကြာသေးသော ကာလရှိသည်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပုံစံများစွာ ရှိ၏၊ ထိုပုံစံ အားလုံး၌ပင် အနက်သွားပုံမှာ အခြား ဗဟုဗ္ဗီဟိများနှင့် မတူတတ်၍ အောက်ပါ ဖွင့်ပုံ တစ်မျိုးဖြင့် စဉ်းစားဖွယ် ရှိသည်။

သိဒ္ဓန္တကောမုဒီ။ ။"မာသော ဇာတသ (ယသ သော) မာသဇာတော" ဟု မဆို၊ "ယသ သော"တို့လည်း လိုရင်းမဟုတ်, "မာသော+ဇာတသ"သာ လိုရင်းဟု ဆို၏၊ ထိုဋီကာ၌လည်း "မာသော+ဇာတသ, မာသဇာတော"တိ–ဟူသော၊ အတြ–ဤသမာသ်၌၊ ဝိဂ္ဂဟေ–ဝိဂြိုဟ်အခိုက်၌၊ မာသော–တစ်လသည်၊ ပဓာနံ–လိုရင်းတည်း၊ [ဝိဂြိုဟ်၌"ဇာတသ–မွေးဖွားပြီးသော သတို့သား၏+မာသော–တစ်လတည်း"ဟု အနက်ပေးရသောကြောင့် မာသသည် ဝိဂြိုဟ်အခိုက်၌ ပဓာနဖြစ်သည်–ဟူလို၊] သမာသေတု–သမာသ်ပြီးရာ၌ကား၊ ဇာတော–မွေးဖွားသူသည်၊ ပဓာနံ–လိုရင်းတည်း၊ ["မာသဇာတော"ဟု သမာသ်ပြီးသည့်အခါ၌မူ တစ်လကို မရ, မွေးဖွားပြီးသူကို ရသည်–ဟူလို။] တတြ–ထိုပြယုဂ်၌၊ သမာသော–မာသဇာတော ဟူသော သမာသ်သည်၊ တာဝ–ရှေးဦးစွာ၊ ဇနနံ–မွေးဖွားခြင်းကို၊ သက္ခိ–တိုက်ရိုက်၊ ပရိစ္ဆိန္နတိ–ပိုင်းခြား၏၊

ယသ-အကြင်သူ၏၊ ဒီဃာ-ရှည်သော၊ ဧယံ-မြင်းခေါင်း (ခြေသလုံး) သည်၊ အတ္ထိ-၏၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိဂ္ဂယှ-ဝိဂြိုဟ်ပြု၍၊ သမာသာဒိမှိ-ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ["ပုမာ ဣဝ ဒဠ္ဍဿော"ဠ် စပ်၊] တုလျာဓိကရဏောတိ ပဒေတိ ၈ ဝတ္တတေ (မဟာတံ မဟာ တုလျာဓိကရဏော ပဒေ-သုတ်မှ' လိုက်)။

၃၅၃။ ဣတ္ထိယံ၊ပေ၊ပုမာဝ ဧ၀။ ။ပရေ-နောင်းသော၊ ဣတ္ထိယံ-ဣတ္ထိလိန်ဠ၊ ဝတ္တမာနေ-သော၊ တုလျာဓိကရဏော-သော၊ ပဒေ-ပုဒ်ကြောင့်၊ (ပုမာ ဣဝ ဒဠ္ဍဿော"ဠ်စပ်၊) ပုဗ္ဗေ-ဠ၊ ဘာသိတပုမာ-ဟောအပ်ဖူးသောပုလ္လိန်ရှိသော၊

ဧနနုနိသယံ-မွေးဖွားခြင်း၏ မိုရာဖြစ်သော၊ ဒေ၀ဒတ္တံတု-ဒေ၀ဒတ်မည်သော သတို့သားကိုကား၊ ဧနနုဒ္ဓါရေန-မွေးဖွားခြင်းကြိယာကို အကြောင်းပြုသဖြင့်၊ ပရိစ္ဆိန္နတိ-ပိုင်းခြား၏။ ["တစ်လ"ဟူသော အပိုင်းအခြားဖြင့် "တစ်လ+မွေးဖွားပြီးခြင်း (မွေးဖွားပြီးခြင်းသည် တစ်လပြည့်ပြီ)" ဟု မွေးဖွားခြင်း ကြိယာကိုသာ ပိုင်းခြားသည်၊ မွေးဖွားခြင်း ကြိယာ၏ မိုရာ သတို့သား ဒေ၀ဒတ်ကိုကား ဌာနီကြိယာ၏ နာမည်ကို ဌာနသတို့သားပေါ် တင်စား၍ ဌာနျုပစာရအားဖြင့် ပိုင်းခြားသည်-ဟူလို။] ဤနည်းအလို-"မာသဇာတော-တစ်လမွေးဖွားပြီးသူ"ဟု အနက်ပေး၊ သတ္တာဟ ပရိနိဗ္ဗုတော-၇ ရက် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပြီးသော၊ ၀ါ-ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူ၍ ၇ ရက်ပြည့်တော်မူသောဘုရား၊ အစိရပက္ကန္တော-မကြာမီက ဖဲသွားသူ၊ အပရဇ္ဇုဂတော-နောက်တစ်နေ့လွန်ပြီးသော ၀ါဆိုလပြည့်၊ ၀ါ-၀ါဆိုလပြည့်ကျော်တစ်ရက်၊ ဧကာဟ မတံ-တစ်ရက်သေပြီးသော အလောင်းကောင်ကို, စသည်ဖြင့် အနက်ဆို။

"ကိ ပမာဏော ကုမာရသ, ကာလောဘျုတ္တော ဝိသ၀ဿံ၊
မာသော ဇာတသ အဿာတိ, အညထာ တိ သရတ္ထိယာ"

ဟူသော ဘေဒစိန္တာ ပဌမ၀ါဒကိုလည်း ဤနည်းကိုပင် ရည်ရွယ်၍ ဆိုဟန်တူသည်၊ ဒီပနီဋ္ဌကား တစ်မျိုးဖွင့်သွားလေ၏, ရှုလေတော့၊ သဒ္ဒနီတိဋ္ဌ "ပဗ္ဗဇနံ ပဗ္ဗဇိတံ-ရဟန်းပြုခြင်း၊ ပက္ကမနံ ပက္ကန္တံ-ဖဲသွားခြင်း"ဟု ဘာ၀သာဓနကြ၍ "အစိရံ ပဗ္ဗဇိတံ ယသ" စသည် ဝိဂြိုဟ်ပြုပြီးလျှင် "အစိရပဗ္ဗဇိတော-မကြာသေးသော ရဟန်းပြုခြင်းရှိသူ၊ အစိရ ပက္ကန္တော-မကြာသေးသော ဖဲသွားခြင်း ရှိသူ"ဟု တုလျာဓိကရဏဟုဗ္ဗီဟိ တစ်နည်း ကြံသေး၏၊ ထိုအလို "မာသဇာတော-တစ်လမွေးဖွားခြင်း ရှိသူ၊ သတ္တာဟ ပရိနိဗ္ဗုတော- ၇ ရက် ပရိနိဗ္ဗာန်စံခြင်းရှိတော်မူသော ဘုရား"ဟု အနက်ဆို။

(၃၅၃) ဣတ္ထိယံ ၊ပေ၊ ပုမာ၀ဒဠ္ဍော— "ဣတ္ထိယံ-နိယတဣတ္ထိလိန်ဠ" ဟုပေးကြ၏၊ နိယတ ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ, မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ ယခု အခိုက်အတန့်ဠ ဣတ္ထိလိန်ဖြစ်ခြင်းသာ လိုရင်းဖြစ်ကြောင်းကို "ဘာသိတ ပုမာတိ ကိ"ဠ် ထင်ရှားစေအံ့။ [ကြွင်းသော မှတ်ဖွယ်များကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာ ရှု။]

ဣတ္ထိဝါစကော-(ယခုအခါ) ဣတ္ထိလိန်ကို ဟောသော၊ သဒ္ဒါ-သဒ္ဒါသည်၊ စေ အတ္ထိ-အကယ်၍ ရှိအုံ့၊ သော-ထိုသဒ္ဒါကို၊ ပုမာဣဝ-ပုလ္လိန်ကိုကဲ့သို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော-၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ညွှန်ပြခြင်းကြောင့်၊ [သိဟိုင်္ဂမူ၌ "ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ"ဟု ရှိ၏၊ ကမ္မဓာရယ သညေစသုတ်၌လည်း "ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ"ဟုပင် ရှိခဲ့သည်၊] ပုဗ္ဗပဒေ-၌၊ ဣတ္ထိပစ္စယာဘာဝေါ-ဣတ္ထိပစ္စည်း၏ မရှိခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ အယံ-ဤသုတ်သည်၊ ဗဟုဗ္ဗိဟိဝိသယော-ဗဟုဗ္ဗိဟိဟူသော အရာရှိ၏၊ (ကသ္မာ-နည်း၊) ဥပရိ-အထက်၌၊ ကမ္မဓာရယသညေ စာတိ-ဟူ၍၊ ဝက္ခမာနတ္တာ-ဆိုအပ်လတ္တံ့၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

၃၅၃။ ကွစာဒိမဇ္ဈေတ္တရာနံ ၊ပေ၊သု စ။ ။ပရေသု စ-နှောင်းသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အပရဘူတေသု စ - မနှောင်းသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပစ္စယေသု စ - ပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ အပစ္စယေသု စ-ပစ္စည်းမဟုတ်သော သဒ္ဒါတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကွစိ-၌၊ တဒ္ဓိတသမာသ နာမောပသဂ္ဂါဒီသု-တဒ္ဓိတ်, သမာသ်, နာမ်, ဥပသာရ အစရှိကုန်သော၊ ပဒေသု-တို့၊ အာဒိမဇ္ဈေတ္တရဘူတာနံ-အစ, အလယ်, အဆုံးဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ သရာနံ-တို့၏၊ ဇိနဝစနာနုပရောဓေန-ဖြင့်၊ ဒီဃရဿာ-ဒီဃ, ရဿတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ တတ္ထ-ထိုဒီဃ, ရဿတို့တွင်၊....

ဣတိ ပုဗ္ဗပဒေ ဣတ္ထိပစ္စယာဘာဝေါ—ဤသို့ ပုလ္လိန်ကဲ့သို့ ငဲ့ညွှန်းရခြင်းကြောင့် ဘာအကျိုးရှိသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ဣတိ ၊ပေ၊ ဘာဝေါ"ဟု မိန့်၊ ပုလ္လိန် ငဲ့ညွှန်းရခြင်းကြောင့် "ဒီဃာ"ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၌ ဣတ္ထိပစ္စည်းဖြစ်သော အာသရ ပျောက်၍ "ဒီဃ"ဟု အာပစ္စည်း မသက်မီကအတိုင်း ဖြစ်ခြင်း အကျိုးရှိသည်-ဟူလို။

ဗဟုဗ္ဗိဟိ ၊ပေ၊ ဝက္ခမာနတ္တာ— ဗဟုဗ္ဗိဟိသမာသ်အရာဝယ် စီရင်ရမည်-ဟု သုတ်၌ တိုက်ရိုက် မဆိုသော်လည်း (ကစ္စည်းသုတ်စဉ်အတိုင်း အထက်ကျသော) နောက်သုတ်၌ "ကမ္မဓာရယသညေ စ"ဟု ကမ္မဓာရဲအရာဝယ် စီရင်လတ္တံ့ဖြစ်သော ကြောင့် ဤသုတ်သည် ဗဟုဗ္ဗိဟိအရာ၌ စီရင်သောသုတ်ဖြစ်ကြောင်း သိသာရကား "ဗဟုဗ္ဗိဟိဝိသယောယ" ဟု ဆိုသည်။

(၃၅၃) ကွစိ တဒ္ဓိတ ၊ပေ၊ အပရဘူတေသု စ— သုတ်၌ "ပစ္စယေသု စ"ဝယ် စသဒ္ဒါဖြင့် အပစ္စယေသုကိုလည်းကောင်း, ပရေသု စ၌ စဖြင့် အပရဘူတေသုကို လည်းကောင်း ဆည်း၏၊ ထိုတွင် "ပစ္စယေသု ပရေသု"ဖြင့် ကပစ္စည်း တာပစ္စည်းစသည် နှောင်းရာ၌ စီရင်ပုံကို ပြ၏၊ "အပစ္စယေသု ပရေသု"ဖြင့် ပစ္စည်းမှတစ်ပါး အခြား သဒ္ဒါနှောင်းရာ (ပါကဋ္ဌ-စသည်)တို့၌ စီရင်ပုံကို ပြ၏၊ "အပရဘူတေသု" ဖြင့် နှောင်းသောသဒ္ဒါ မရှိသော (မဓုဝ-စသော) ပုဒ်များ၌ စီရင်ပုံကို ပြ၏၊ "တဒ္ဓိတသမာသ

ပါကဋ္ဌာ-နုပယာတာဒေါ-ပါကဋ္ဌ, အနုပယာတ အစရှိသည်၌လည်းကောင်း၊ မဓုဝါဒီသု-မဓုဝါ အစရှိသည်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဒီယတ္တံ-အာဒိ, မဗ္ဗ,ဥတ္တာရ၌ ဒီဃအဖြစ်သည်(ဟောတိ)၊ အဇ္ဇဝေ-အဇ္ဇဝသဒ္ဒါ၌လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိရူပါဒေါ စ-ဣတ္ထိရူပ အစရှိသည်၌လည်းကောင်း၊ က, တာဒီသု-ကပစ္စည်း တာပစ္စည်း အစရှိသည်တို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ရဿတ္တံ-အာဒိ, မဗ္ဗ, ဥတ္တာရ၌ ရဿအဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်.....

ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသေ စ-ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်သည်လည်း၊ သတိ-ဖြစ်လတ်သော်၊ [မြန်မာမူ၌ "ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသေ-၌၊ ပုလ္လိင်-သည်၊ သတိ-သော်" ဟု ပေး၊] ဥတ္တာရပဒန္တသ-နောက်ပုဒ် အဆုံးသရ၏၊ ရဿတ္တံ (ဟောတိ)၊

နာမောပသဂ္ဂါဒီသု"ဟု ဆိုသောကြောင့် ဤသုတ်စီရင်ရာဌာနသည် အလွန် ကျယ်ဝန်း၏၊ ထို့ကြောင့် သန္ဓိခန်း၌ ဒီဃ ရဿသုတ်တို့သည် သန္ဓိစပ်မှုဆိုင်ရာလောက်သာ စီရင်နိုင်၍ သန္ဓိစပ်မှု မဟုတ်ရာ၌ ဤသုတ်၏ အရာဟု ခွဲခြားသင့်သည်၊ ရူပသိဒ္ဓိပုံစံများ၌ ခွဲခြားတိုင်း မမြဲလု၊ "မဓုဝါ မညတီ ဗာလော"၏ သန္ဓိ၌လည်းကောင်း ဤ၌လည်းကောင်း ၂ ထပ် ပါနေသည်။

ဒီဃတ္တံ ၊ပေ၊ မဓုဝါဒီသု—"ပဝုဗ္ဗ ကဋ္ဌ(ဆေဒနေ-ဖြတ်ခြင်းဟူသော)"**ဓာတ်နောင့်**အ ပစ္စည်း သက်၍ "ပကဋ္ဌ"ဟု **ဖြစ်**၏၊ ဤသုတ်၌ သရတို့တွင် အစဖြစ်သော ပ ၏(အ)ကို အာဒီဃပြု၍ "ပါကဋ္ဌော"**ဟု** အာဒိဒီဃပုံစံ ဖြစ်၏၊ ပါကဋ္ဌော-ထင်ရှားသည်၊ "နု+ဥပယာတော-မညှင်းဆဲအပ်"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ နု+ဥပယာတ"ဟူသော နု နိပါတ ပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရဲသမာသ်၌ "သရေ အန်"သုတ်ဖြင့် နု ကို အန် ပြုလျှင် "အနုပယာတ" ဟုသာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် သရတို့တွင် အလယ်ဖြစ်သော ဥ ကို ဒီဃပြု၍ "အနုပယာတော"ဟု မဇ္ဈေဒီဃပုံစံ ဖြစ်၏၊ "မဓုဝ-ပျားကဲ့သို့"ဟူရာ၌ "မဓုဝ"ပုဒ်ရင်း၊ သို့သော် "မဓုဝါ မညတီ ဗာလော"ဟူသော ဂါထာ၌ "ဓုဝမဉ္ဇ"ဟု ဆိုလျှင် သဂိုဏ်းဖြစ်၍ ဆန်းပျက်သောကြောင့် မဓုဝပုဒ် အဆုံးဝယ် "ဝါ"ဟု ဒီဃပြုထားသည်။ [ဤကား ရူပသိဒ္ဓိ ဤနေရာနှင့် သင့်**သော** **အဓိပ္ပာယ်**တည်း၊ "မဓုံဝါ"ဟု ပုဒ်ရင်းလည်း ရှိသင့်ပုံကို သန္ဓိ ဒီဃ (တတိယပိုင်း) သုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ရဿ ၊ပေ၊ ကတာဒီသု— ["အဇ္ဇဝေ"ဟု သိရှိ၏၊ ဣတ္ထိရူပနှင့် **တွဲ**ထားသော သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်လျှင် "အဇ္ဇဝ ဣတ္ထိရူပါဒေါ"ဟု ရှိသင့်၏၊ အဇ္ဇဝ တစ်ပုဒ်တည်း ခွဲထားလျှင် သို့ဖြင့် "အဇ္ဇဝေ"ဟုသာ သင့်၏၊ အဇ္ဇဝံကား မရှိသင့်။] အဇ္ဇဝ၌ အာဇ္ဇဝဟု ဖြစ်ပြီးမှ အာ၌ ရဿပြုရုံကို ဏဝိသမာဒီဟိ (တဒ္ဓိတ်)သုတ်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့၊ "ဣတ္ထိရူပံ"ဟု ဖြစ်ပြီးမှ အလယ်"တ္ထိ"၌ ရဿပြုရုံကို ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်၌ ပြခဲ့ပြီ၊ က, တာ နှောင်းရာ၌ "ဗဟုနဒိကော"စသည်ဝယ် ဗဟုနဒီ-ဟူသော အဆုံးသရ၌လည်းကောင်း, ဒဏ္ဍိတာ စသည်ဝယ် ဒဏ္ဍီ ဟူသော အဆုံးသရ၌လည်းကောင်း ရဿပြုရုံမှာ နဒီမှာ စ သုတ် - ဏျတ္တတာဘာဝေတု သုတ်တို့၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။

(ဟောတိ)၊ ဒီဃဧယော်–ရှည်သောမြင်းခေါင်းရှိသော၊ ပုရိသော–ကျား၊ တထာ–ပါး၊ အသ–ထိုဘုရားရှင်၏၊ ပဟူတာ–ပြန့်ကျယ်သော၊ ဇိဝှာ–လျှာတော်သည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ ပဟူတဇိဝှော–ဘဂဝါ၊ အသ–ထိုသူ၏၊ မဟတီ–ကြီးသော၊ ပညာ (အတ္ထိ) ဣတိ, မဟာပညော၊ မဟတံ မဟာ တုလျှာဓိကရဏော ပဒေတိ–သုတ်ဖြင့်၊ မဟာဒေသော–မဟာပြု။

ဣတ္ထိယန္တိ–ဣတ္ထိယံပုဒ်သည်၊ ကိံ–နည်း၊ ခမာခနော–ဟူသော ပုဒ်၌ တားမြစ်ရခြင်းအကျိုး ရှိ၏၊ [ခမာခနော – သည်းခံခြင်းဥစ္စာရှိသူ၊] ဘာသိတပုမာတိ–သည်၊ ကိံ–နည်း၊ သဒ္ဓါဓုရော ၊ပေ၊ ပညာဝိသုဒ္ဓိကော–တို့၌ တားမြစ်ရခြင်းအကျိုး ရှိ၏၊ [သဒ္ဓါဓုရော – သဒ္ဓါဝန်ဆောင်ရှိသူ၊

ဗဟုဇ္ဇိဟိ ၊ပေ၊ ရဿတ္တံ—"ဗဟုဇ္ဇိဟိ သမာသေ သတိ ပုလ္လိင်္ဂေ"ဟု မြန်မာမူရှိ၏၊ "သုခါ ပဋိပဒါ ယဿ စ္ဘာနဿ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ စ္ဘာန်ကိုရသော "သုခပဋိပဒံ" နပုလ္လိန် ပုဒ်၌ကား "သုခပဋိပဒါ"ဟု ပကတိပြုပြီးသောအခါ ရှေ့ပုဒ်၏ ဒီဃကို ပုလ္လိန်ကဲ့သို့ ၎င်း၍ ရဿဖြစ်စေပြီးလျှင် နောက်ပဋိပဒါ၌ အာကို သရော ရသော နပုံသကေသုတ်ဖြင့် ရဿပြုရသည်ဟု မြန်မာမူအလို မှတ်၊ သီဟိုဠ်မူ၌ "ဗဟုဇ္ဇိဟိ သမာသေ စ သတိ ဥတ္တရပဒန္တသ သရဿ ရဿတ္တံ"ဟု ရှိ၏၊ ရူပသိဒ္ဓိဆရာသည် နပုံလိန်၌ ရဿပြုခွင့် ဟူသမျှကို သရော ရသော နပုံသကေဖြင့်ချည်း ပြုစေလို၏၊ ထို့ကြောင့် ဤသီဟိုမူ အတိုင်းလည်း ပုလ္လိန်သမာသ်၌သာ ဤ ကွစာဒိသုတ်ဖြင့် ရဿပြုစေလိုသည်ဟု မှတ်၊ ဒီဃဧယော်၌ ဤသုတ်ဖြင့် ရဿပြု၍ "ဒီဃဧယံ"ဟု ဖြစ်ပြီ၊ ထို့နောက် နာမ်၌ စသည် စီရင်၊ "မဟတီ+ပညာ+တ"တည်း၊ "မဟတီပညာ"ဟု ပကတိပြု, ပုမ္ဗောဇ်သည့်အခါ ဣတ္ထိပစ္စည်း ပျောက်၍ "မဟန္တပညာ"ဟု ဖြစ်၏၊ မဟန္တကို မဟာပြု–ပညာ၌ အာကို ဤသုတ်ဖြင့် ရဿပြု၍ "မဟာပညေ"ဟု ဖြစ်၏။

ဣတ္ထိယန္တိ ကိံ—[ဤ"ကိံ"ကား ဣတ္ထိယံဘာသိတပုမိတ္ထိ–သုတ်၏ ကိံတည်း၊ ကွစာဒိ စသောသုတ်၏ ဆိုင်ရာ အစီအရင်များ "မဟာပညော"တွင် ရပ်ခဲ့ပြီ။] "ဣတ္ထိယံ တုလျှာဓိကရဏောပဒေ ပရေ"ဟု ဆိုသောကြောင့် ဣတ္ထိလိန်၌ဖြစ်သော တုလျှာဓိကရဏာ နောက်ပုဒ်နောင်းမှ ပုမ္ဗာဝင့်ရမည်၊ "ခမာခနော"ပြယုဂ်၌ "ခမာဧဝ+ခနံ အသ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ ခမာနှင့် ခနဟူသော နောက်ပုဒ်သည် တုလျှာဓိကရဏာဖြစ်သောကြောင့် "တုလျှာဓိကရဏော ပဒေ ပရေ"အရ တုလျှာဓိကရဏာနောက်ပုဒ်ကား နောင်းပါပေ၏၊ သို့သော် ထို ခနံပုဒ်သည် ဣတ္ထိလိန် မဟုတ်–နပုလ္လိန်ဖြစ်နေသောကြောင့် "သီတသ–အအေးကို၊ ခမော–သည်းခံနိုင်၏"စသည်ဖြင့် ခမပုဒ်က ပုလ္လိန်ကို ဟောဖူးသော်လည်း ပုလ္လိန်မင့်ရ၊ "ခမာ"ဟု အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိန်အတိုင်း ရှိစေရသည်–ဟူလို၊ [အသ–ထိုသူ၏၊ ခမာဧဝ–သည်းခံခြင်းသာဖြစ်သော၊ ခနံ–ဥစ္စာသည်၊ (အတ္ထိ)။]

ဘာသိတပုမာတိ ကိံ—"သဒ္ဓါ+ဓုရာ ဧတသ္မာတိ သဒ္ဓါဓုရော" ဤ၌ သဒ္ဓါနှင့် ဓုရာသည် တုလျှာဓိကရဏာ ဖြစ်၍ ဓုရာလည်း ဣတ္ထိလိန် ဖြစ်သော တုလျှာဓိကရဏာ

သဒ္ဓါပကတိကော–သဒ္ဓါပကတိရှိသူ၊ ပညာပကတိကော–ပညာပကတိ ရှိသူ၊ ပညာဝိသုဒ္ဓိကော–စင်ကြယ်သော-ပညာရှိသူ၊] စ–ဆက်၊ ဇတ္ထ–ဤ သဒ္ဓါပကတိကော စသည်တို့၌၊ ကွစိသမာသန္တဂတာနုမကာရန္တောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ကပစ္စယော–ကပစ္စည်းသက်။

တုလျှာဓိကရဏော ဣတ္ထေ၀–တုလျှာဓိကရဏော ဟူ၍ပင် လိုက်လာခြင်းသည်၊ (ကိုး-နည်း၊) သမဏာဘတ္တိကောပေ၊ကုမာရိဘတိ (ကုမာရိဂိတိကော)–တို့၌၊ပေ၏၊ [သမဏာဘတ္တိကော–ရဟန်းမတို့၌ ဆည်းကပ်ခြင်းရှိသူ၊ ကုမာရိဘတ္တိကော-သတို့သမီးတို့၌ ခစားခြင်းရှိသူ၊ ကုမာရိဘတိ-သတို့သမီးတို့၌ ခစားခြင်းရှိသူ၊(ကုမာရိဂိတိကော–သတို့သမီးတို့အထံ၌ သီဆိုခြင်းရှိသူ)။]

နောက်ပုဒ်ဧနောင်းသဖြင့် "ဣတ္ထိယံ တုလျှာဓိကရဏော ပဒေ ပရေ"ဟူသော စကားနှင့် ညီညွတ်ပါပေ၏၊ သို့သော် သဒ္ဓါပုဒ်ကား ဣတ္ထိလိန်အမြဲဖြစ်၍ ပုလ္လိန်ကို တစ်ခါတလေမျှ မဟောဘူးသောကြောင့် "ဘာသိတပုမ" မဟုတ်ချေ၊ ဤသို့ သဒ္ဓါသည် ဘာသိတပုမ မဖြစ်သောကြောင့် "သဒ္ဓ"ဟု ပုလ္လိန်မင့်ရ, သဒ္ဓါ–ဟု အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိန်အတိုင်းပင် ရှိစေရသည်။ [ဧတသ–ဤသူ၏၊ သဒ္ဓါ–သဒ္ဓါဟူသော၊ ဓုရာ–ဝန်ဆောင်သည်၊ (ဝါ–ပဓာနသည်၊) အတ္ထိ–ရှိ၏။] "သဒ္ဓါ+ပကတိ ယသ, ပညာ+ပကတိ ယသ, ပညာ+ဝိသုဒ္ဓိ ယသ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ သဒ္ဓါ–ပညာဟူသော ရှေ့ပုဒ်နှင့်၊ ပကတိ–ဝိသုဒ္ဓိပုဒ်တို့ တုလျှာဓိကရဏ ဖြစ်ပုံ, ပကတိ–ဝိသုဒ္ဓိပုဒ်တို့၏ ဣတ္ထိလိန်ဖြစ်ပုံကို သိပါ၊ ဤ သဒ္ဓါ ပကတိကော စသည်၌ "သဒ္ဓါပကတိ, ပညာဝိသုဒ္ဓိ"ဟု ပကတိပြုပြီးသောအခါ ကွစိ သမာသန္တသုတ်ဖြင့် ကပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသည်။

မှတ်ချက်။ ။"သဒ္ဓါဓုရော" ပြယုဂ်၌ ပဓာန အနက်ဟော "ဓုရ" သဒ္ဒါသည် (" ပဓာနေ စန္ဒိကေ ဓုရော " အဘိဓာန်) ပဓာနဂုဏ်ကို ဟောရာ၌ ပုလ္လိန်တည်း၊ ပဓာနတရား ဝန်ဆောင်တရား စသော ဒြဗ်ကို ဟောရာ၌ အဘိဓေယျလိန် လိုက်၍ ၃ လိန်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "သဒ္ဓါ ဓုရာ ဧတသ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုသည်၊ ဆိုလိုရင်းကား–ဓုရာသည် သဒ္ဓါနှင့်တုလျှာဓိကရဏပရပဒဣတ္ထိလိန် ဖြစ်သော်လည်း နိယတဣတ္ထိလိန် မဟုတ်၊ ဓုရော–ဓုရာ–ဓုရံဟု အဘိဓေယျအားလျော်စွာ ၃ လိန် ရှိနိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် သုတ်၌ "ဣတ္ထိယံ – နိယတဣတ္ထိလိန်၌" ဟု အနက်မပေးဘဲ "ဣတ္ထိလိန်၌" ဟု သာမညသာ ပေးရမည်–ဟု မှတ်။

တုလျှာဓိကရဏော ဣတ္ထေ၀—"သမဏီသု+ဘတ္တိ ဧတသ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ ဤ၌ ဘတ္တိသည် ဣတ္ထိလိန် နောက်ပုဒ်ဖြစ်သော်လည်း သမဏီနှင့် တုလျှာဓိကရဏ မဖြစ်၊ [သမဏီ အရ "ရဟန်းမ" ရ၍ ဘတ္တိအရ "ဆည်းကပ်ခြင်း"ရသည်၊ ဤသို့ တုလျှာဓိကရဏဖြစ်သော ဣတ္ထိလိန် နောက်ပုဒ် မဟုတ်သောကြောင့် သမဏီ၌ ပုလ္လိန်ခဲ့၍ "သမဏ"ဟု မဖြစ်တော့ချေ၊ "သမဏီဘတ္တိ, ကုမာရီဘတ္တိ"ဟု ပကတိပြုပြီးသောအခါ

ပုဗ္ဗပဒသေဝ–ရှေ့ပုဒ်ကိုသာလျှင်၊ အယံ ပုဗ္ဗာဝေါတိဒေသော–ဤပုဗ္ဗော ဇဲခြင်းသည် (ဟောတိ)၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ ဣဒ–ဤဆိုအပ်လတ္တံ့သော ပြယုဂ်တို့၌၊ နှ ဘဝတိ–ပုဗ္ဗော မဖြစ်၊ ဗဟုဒါသိကော–များသော ကျွန်မ ရှိသော၊ ပုရိသော–ယောကျ်ား၊ ဗဟုကုမာရိကံ–များသောသတို့သမီးရှိသော၊ ကုလံ–အမျိုး။

အသ–ထိုသူ၏၊ ဂါဟ္ဟိဝေါ–အဆစ် အုဖုရှိသော၊ ဓနု–လေးသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ ဝိဂ္ဂယသမာသာဒိမှ ကတော (အာပစ္စယော–၌ စပ်)....။

၃၅၅။ ဓနုမှာစ။ ။ဣဒံ–ဤသုတ်သည်၊ တိပဒံ–၃ပုဒ်ရှိ၏၊ ["ဓနုမှာ+အာ+စ"ဟု ၃ ပုဒ်ရှိ၏၊] ကွစိ–၌၊ သမာသန္တဂတာ–သမာသ်၏ အဆုံး၌ တည်သော၊ ဓနုသဒ္ဒါ–ဓနုသဒ္ဒါမှ(နောက်၌)၊ အာပစ္စယော–အာပစ္စည်းသည်၊

ကွစာဒိမဏ္ဍူတ္ထရာနံဖြင့် (ဤ)ကို ရဿပြု, ကွစိ သမာသန္တ စသောသုတ်ဖြင့် ကပစ္စည်းသက်, သမဏာဒိဘတ္တိက စသည် ဖြစ်၏၊ သဒ္ဒနီတိ၌ ကုမာရိဘတ္တိကော နောင် "ကုမာရိဘတိ"ဟု ရှိ၏၊ ကုမာရိဂိတိကော–ဟူသော သီဟိဠ္ဍမူ၌ "ကုမာရိသု+ဂိတိ ဧတသ"ဟု ပြု၊ "ကုမာရိဘတိ"ဟူသော မြန်မာမူ၌ကား ကပစ္စည်း မသက်ရုံသာ။

ပုဗ္ဗပဒသေဝါ၊ပေ၊ဒေသော— ဤသုတ်ဖြင့် ပုလ္လိန်ဒဲ့ရာ၌ ရှေ့ပုဒ်ကိုသာ ဒဲ့ရမည်, နောက်ပုဒ်ကို မဒဲ့ရ၊ မှန်၏–"ဗဟုဒါသိကော"တို့၌ "ဗဟု+ဒါသိယော ဧတသ" ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ "ဗဟုဒါသီ"ဟု ပကတိဖြစ်သောအခါ နောက်ပုဒ်ကို ဒဲ့လျှင် ဒါသီ၌ ဒါသဟု ဖြစ်၍ ကပစ္စည်းဖြင့် "ဗဟုဒါသကော"ဟု ရှုပ်ဖြစ်ဖွယ် ရှိ၏၊ [ထိုအနက်ကို ဟောရာ၌ ဗဟုကဲ့သို့သော ရှေ့ပုဒ်များ၌ ပုလ္လိန် ဒဲ့သည်ဖြစ်စေ, မဒဲ့သည်ဖြစ်စေ ရှုပ်နေ မထူးပြီ။ "ဒဲ့ရမည်"ဟု အထင်အရှားလည်း မတွေ့ရ၊ သို့သော် ဤ သုတ်ကို ပဓာနဂတိကနည်းကြ၍ ဗဟုကို ပုလ္လိန်ကဲ့သို့ ဒဲ့သင့်မည် ထင်သည်။]

ဗဟုကုမာရိကံ၌ နောက်ပုဒ်ဒဲ့လျှင် "ဗဟု ကုမာရကံ" ဟု ဖြစ်ဖွယ်ရှိပုံကို သိပါ၊ "ကဒလီ–ဌက်ပျောပင်၊ ကုက္ကုဋ္ဌိ–ကြက်မ"တို့လည်း ဣတ္ထိလိန်တည်း၊ "ဗဟုကဒလိကံ–များသော ဌက်ပျောပင်ရှိသော တော၊ ဗဟု ကုက္ကုဋ္ဌိကံ–များသော ကြက်မရှိသော တော"စသည်တို့၌လည်း နောက်ပုဒ်ဒဲ့လျှင် "ဗဟုကဒလကံ–ဗဟုကုက္ကုဋ္ဌကံ–ဟု မလိုရာရုပ်များ ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်၊ ထို့ပြင်–"ဒီဃဇင်္ဃာ"ဟူသော နောက်ပုဒ်ကိုဒဲ့၍ အပြစ်မရှိသော်လည်း ထိုကဲ့သို့သော အာကာရန္တပုဒ်များမှာ ပုဗ္ဗော မဒဲ့ဘဲပင် ကွစာဒိမဏ္ဍူတ္တရာနံ ဖြင့် ရဿပြု၍ ပြီးနိုင်သောကြောင့် နောက်ပုဒ်ကိုသာ ဒဲ့စေလိုရိုး မှန်လျှင် ဤသုတ် ဆိုရကျိုးလည်း မနပ်ဘဲ ရှိရာ၏၊ ထို့ကြောင့် "နောက်ပုဒ်ကို မဒဲ့ဘဲ ရှေ့ပုဒ်ကိုသာ ဒဲ့ရမည်"ဟု မုချမှတ်ပါ–ဟူလို။ [နျာသဝါဒကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၌ ပြထားသည်။]

ဟောတိ၊ စသဒ္ဒေန, ဓမ္မာဒိတော စ-ဓမ္မအစရှိသော သဒ္ဒါမှ(နောက်၌)လည်း (အာပစ္စယော ဟောတိ)၊ ဝမောဒုဒန္တာနံတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဝကာရော-ဝပြု၊ ဂါဏ္ဍိုဝနွာ-အဆစ် အဖု ရှိသော လေးရှိသူ၊ ဧဝံ-တူ၊ ပစ္စက္ခဓမ္မာ-မျက်မှောက် ပြုအပ်သော တရားရှိသူ၊ ကွစိတိ ကိုး၊ သဟသထာမဓနု-ပိုချိန် တစ်ထောင်ဝန်ရှိသော လေးရှိသူ၊ ပစ္စက္ခဓမ္မော-သူ၊ ဝိဒိတဓမ္မော-သိအပ်သော တရားရှိသူ၊ (ဣတိ-တို့၌ တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏။)

နာနာဒုမပတိတဝုပ္ပဝါသိတသာနု ဣစ္စတြ—"နာနာ ၊ပေ၊ သာနု"ဟူသော ဤပြယုဂ်၌၊ (ဝိဂ္ဂဟော၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဝေဒိတဗ္ဗော၊) နာနပ္ပကာရာ-အထူးထူး အပြားပြားကုန်သော၊ ဒုမာ-သစ်ပင်တို့တည်း၊ နာနာဒုမာ-အထူးထူး အပြားပြားကုန်သော သစ်ပင်တို့၊ နာနာဒုမေဟိ-တို့မှ၊ ပတိတာနိ-ကြွေကျသည်တို့တည်း၊ နာနာဒုမပတိတာနိ- တို့၊ နာနာဒုမပတိတာနိ စ- အထူးထူး အပြားပြားကုန်သော သစ်ပင်တို့မှ ကြွေကျသည်တို့လည်း ဟုတ်ကုန်၏၊

၃၅၅။ ဂါဏ္ဍိုဝနွာ—"ဂါဏ္ဍိ ယဿတိ ဂါဏ္ဍိဝံ"-အဆစ် အဖုရှိသော (အဆစ် အဖု များသော)လေး၊ ဂါဏ္ဍိဝံ ဝနု အဿတိ ဂါဏ္ဍိဝနွာ-အဆစ် အဖု များသော လေးရှိသူ (အဓိပ္ပာယ်)၊ ရုပ်ပြီးပုံမှာ စာကိုယ်အတိုင်း ထင်ရှားပြီ၊ သို့သော် ဥကို ဝပြု ရာ၌ သန္ဓိစပ်သော အရာမဟုတ်သောကြောင့် ယဝကာရာစသုတ်ဖြင့် ပြုလျှင် သာ၍ သင့်မည်ထင်သည်။ ["ကဏ္ဍိဝ-ကဏ္ဍိဝ"ဟု တစ်ချို့ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊ ဤပုံစံ လည်း ပါဠိပုံစံ မဟုတ်, သဂ္ဂတပုံစံသာ။]

"ပစ္စက္ခော ဓမ္မော ယဿ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ "ပစ္စက္ခ ဓမ္မ"ဟု ပကတိဖြစ်သော အခါ ဤသုတ်၌ စဖြင့် အာပစ္စည်း သက်၍ "ပစ္စက္ခဓမ္မာ"ဖြစ်၏၊ ကွစိသဒ္ဒါ ဖြစ်သောကြောင့် "သဟဿ ထာမ ဓနု"စသည်ဖြင့် အာပစ္စည်း မသက်ဘဲလည်း ရုပ်ရှိ၏။ [၄ ကျပ်သား ကို "တစ်ပိုလ်" ခေါ်၏၊ ထိုပိုလ်ဖြင့် အချိန်တစ်ထောင် (ကျပ်ချိန် ၄ ထောင်)ရှိသော ခဲ-သလွဲ စသော ဝန်ကို လေးကြိုးခ်ိုချည်၍ လေးကိုင်းကို အထက် မြှောက်လိုက်သည့် အခါ ကြိုးလည်း မပြတ်-ကိုင်းလည်း မကြိုးဘဲ လေးညို့(လေးကြိုး)၌ မြားတင်ပြီး သား ဖြစ်နေ၏၊ ထိုမျှလောက် ခိုင်မာသောလေးကို "ပိုလ်ချိန်တစ်ထောင် ဝန်ကို ဆောင်သောလေး"ဟု ခေါ်၏၊ ထို လေးမျိုးကို တင်နိုင် ချနိုင်လောက်အောင် ခွန်အား ရှိသူလည်း "သဟဿထာမဓနု (ပိုလ်ချိန် တစ်ထောင်ဝန်ကို ဆောင်သော လေးရှင်)" မည်၏။] ဝိဒိတဓမ္မောကို ဤ၌ ပြထားသော်လည်း "ဧတိန္ဒြိယော" စသည်ကဲ့သို့ တတိယာဗဟုဗ္ဗီဟိဆိုလျှင် သာ၍ သင့်မည်ထင်၏၊ "သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ စတ္တာရော ဒဠ္ဌမ္မာ ဓနုဂ္ဂဟာ (သဂါထာဝဂ္ဂ-ဘိက္ခုသံယုတ်)"စသည်၌ ပစ္စက္ခဓမ္မောကဲ့သို့ "ဒဠ္ဌမ္မာ" ဟု အာကာရန္တပုဒ်ရှိ၏၊ ထိုပုဒ်၌ "ဒဠ္ဌံ ဓနု ယဿ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ "ဒဠ္ဌဓနွာ"ဟု ရုပ်ပြီးပြီးမှ ဓနွာကို သုတ်ကြီးဖြင့် ဓမ္မာပြုသည်၊ ဒဠ္ဌမ္မာ-ခိုင်မြဲသော လေးရှိသူ၊ ရုပ်စဉ်ကို "သာ"ဟူသော ပုလ္လိန် အာကာရန္တပုဒ်၌ ညွှန်ပြခဲ့ပြီ။

တာနိ–တို့ဟူသည်၊ ပုဗ္ဗာနိစ–ပန်းတို့လည်း ဟုတ်ကုန်၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ **နာနာဒုမ**ပတိတပုပ္ဖာနိ–တို့မည်၏၊ တေဟိ–ထို အထူးထူးအပြားပြားကုန်သော သစ်ပင်တို့မှ ကြွေကျကုန်သော ပန်းတို့ဖြင့်၊ ဝါသိတာ–ထုံအပ်ကုန်သည်တည်း၊ နာနာဒုမပတိတပုပ္ဖဝါသိတာ–တို့၊ ယသ သ ပဗ္ဗတရာဇသ–အကြင် တောင်မင်း၏၊ နာနာဒုမ ၊ပေ၊ ဝါသိတာ–ကုန်သော၊ သာနု–တောင်အပြင်တို့သည်၊ (သန္တိ၊) ဣတိ, သောအယံ–ထို တောင်မင်းသည်၊ နာနာ ၊ပေ၊ သာနု–မည်၏၊ ပဗ္ဗတော–တောင်တည်း၊ အယံ **ပန–ဤ**သမာသ်သည်ကား၊ **ကမ္မဓာရယ** တပ္ပုရိသဂဗ္ဘော–အတွင်း၌ **ကမ္မဓာရယ်**၊ တပ္ပုရိသ်ရှိသော၊ (ကမ္မဓာရဲ့ တပ္ပုရိသ် **အတွင်းဝင်သော**) **ဘုလျှောဓိကရဏ**ဗဟုဗ္ဗီဟိ–တုလျှောဓိကရဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိတည်း။

တထာ–ဟူ၊ ဗျာလမ္ဘော–အထူးထူး တွဲလျှားကျသော၊ အမ္ဘုဓရော–မိုးတိမ်တည်း၊ ဗျာလမ္ဘမ္ဘုဓရော–တိမ်၊ တသ–ထိုအထူးထူးတွဲလျှားကျသော မိုးတိမ်၏၊ ဗိန္ဒုနိ–ရေပေါက်တို့တည်း၊ ဗျာလမ္ဘမ္ဘုဓရဗိန္ဒုနိ–တို့၊ တေဟိ–ထို အထူးထူး တွဲလျှားကျသော မိုးတိမ်၏ ရေပေါက်တို့သည်၊ စုမ္မိတော–စုပ်အပ်သည်တည်း၊ ဝါ–စိမ့်ဝင်အပ်သည်တည်း၊ ဗျာလမ္ဘမ္ဘုဓရဗိန္ဒုစုမ္မိတော–သည်၊ ယသ–အကြင်တောင်၏၊ တာဒိသော–ထိုသို့ ရှုအပ်သော၊ ကူဋော–တောင်ထွတ်သည်၊ (အတ္ထိ, ဣတိ) သော အယံ – **ထို** တောင်သည်၊ ဗျာလမ္ဘမ္ဘုဓရဗိန္ဒုစုမ္မိတကူဋော–မည်၏၊ ဣစ္စာဒိ–ဤသို့ **အစ**ရှိသည်တည်း။

နာနာဒုမ ၊ပေ၊ ဘုလျှောဓိကရဏဗဟုဗ္ဗီဟိ—"နာနာဒုမ်ပတိတပုပ္ဖဝါသိတသာနု"ကား "**နာနာ**၊ပေ၊**ဝါသိတာ+သာနု**"ဟု သမာသ်ပုဒ် ၂ ခု အရတူသောကြောင့် ဘုလျှောဓိကရဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်တည်း၊ ထိုဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ကြီး၏ အတွင်း၌ "နာနပ္ပကာရာ+ဒုမာ, နာနာဒုမာ"စသော ကမ္မဓာရဲ့ "နာနာဒုမေဟိ+ပတိ,တာနိ, နာနာဒုမပတိတာနိ"စသော တပ္ပုရိသ်များ ပါဝင်လျက် ရှိသောကြောင့် "ကမ္မဓာရယ တပ္ပုရိသဂဗ္ဘ"ဟု ခေါ်ထားသည်၊ ကိုယ်ဝန်ဆောင်ခွေးမကြီး၏ အတွင်း၌ ကိုယ်ဝန်ခွေးကလေးတွေ ပါဝင်နေသကဲ့သို့ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ကြီး၏ အတွင်း၌ ကမ္မဓာရဲ့ တပ္ပုရိသ်ကလေးတွေ ပါဝင်နေသည်–ဟူလို၊ "တေဟိ+ဝါသိတာ"၌ တေဟိဖြင့် "နာနာဒုမပတိတပုပ္ဖေဟိ"ကို ညွှန်ပြသည်၊ စကားကျဉ်းအောင် "တေဟိ"ဟု ဆိုထား သည်၊ နောက် "တသ–တာဒိသော" တို့၌လည်း ဤနည်းပင်၊ သာနုသဒ္ဒါသည် "တောင်အပြင်"ကို ဟောသော ပုလ္လိန်ဟု ထောမနိဓိ ဆို၏၊ ထို့ကြောင့် "သာနု"၌ ဧကဝုစ်ဟု မှတ်၊ "ဗျာလမ္ဘမ္ဘုဓရဗိန္ဒုစုမ္မိတကူဋော"လည်း လွယ်ပြီ။

သတ္တမိယတ္ထေ ဗဟုဗ္ဗီဟိ ယထာ၊ ယသ္မိံ ဧနပဒေ – အကြင် ဧနပုဒ်၌၊ သမ္ပန္နာနိ–ပြည့်စုံကုန်သော၊ သသာနိ–ကောက်စပါးတို့သည်(သန္တိ, ဣတိ) သော အယံ–သည်၊ သမ္ပန္နသသော–မည်၏၊ ဧနပဒေါ–တည်း၊ ဣမသ္မိံ–ဤအရပ်၌၊ သုလဘော–လွယ်ကူစွာ ရအပ်သော၊ ဝါ–ရလွယ်သော၊ ပိဏ္ဍော–ဆွမ်းသည်(အတ္ထိ)ဣတိ,သော, သုလဘပိဏ္ဍော–မည်၏၊ ဒေသော-အရပ်တည်း၊ ယသံ ရာဇာနိယံ–အကြင် မင်းနေပြည်၌၊ အာကိဏ္ဏာ–ရောပြွမ်းကုန်သော၊ မနုဿာ–လူတို့သည်၊ (သန္တိ, ဣတိ) သာ–ထိုမင်းနေပြည်သည်၊ အာကိဏ္ဏမနုဿာ–မည်၏၊ ရာဇာနိ–မင်းနေပြည်တည်း၊ ဧတသ္မိံ–ဤကျောင်းသစ်မ်း၌၊ ဗဟဝေါ–များကုန်သော၊ တာပသာ–ရသေ့တို့သည်(သန္တိ)၊

စတုတ္ထိနှင့်ဆဋ္ဌီသမာသ် ခွဲခြားချက်။ ။ဤမျှလောက်သော စကားအစဉ်ဖြင့် ဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် အပြီးသတ်ခဲ့ပြီ၊ ပြုခဲ့သော သမာသ်များကို စိစစ်သည့်အခါ "ဒိန္နော သုကော်ာ ယဿ, ဥပဟာရော ဗလိ ယဿ"စသည်ဖြင့် ခံယူမှု (ပဋိဂ္ဂါဟကလက္ခဏာ) ရှိရာ အနည်းငယ်၌သာ စတုတ္ထီသမာသ်ဖြစ်ကြောင်း, "ဆိန္နော ဟတ္ထော ယဿ"ကဲ့သို့ သမ္ဗန် သမ္ဗန္ဓီဖြစ်ရာ များစွာတို့၌ကား ဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗီဟိသာ ဖြစ်ကြောင်း သိသာ၏၊ မြန်မာနိုင်ငံယတို့၌ ဆဋ္ဌီဖြစ်လောက်သော အရာဝယ် "အတ္ထိ, သန္တိ"စသော ကြိယာကို ငဲ့၍ စတုတ္ထီသံ"အား"ဟု မြန်မာပြန်ကြ၏၊ မြန်မာပြည်ဖြစ် သီလက္ခန်ဋီကာသစ်၌ပင် "ယသ္မာ ပနဿ၊ပေ၊ အပစ္စက္ခံ နာမ နတ္ထိ"ဝယ် "အဿာတိ ဝါ နတ္ထိတိ ဧတ္ထ ကြိယာပဋိဂ္ဂါဟကဝစနံ = အဿသည် နတ္ထိ၌ စပ်ဖို့ရာ ကြိယာပဋိဂ္ဂါဟကသမ္ဗဒါန်" ဟု ဖွင့်၏။

သို့သော် "အတ္ထိ, နတ္ထိ"စသော ကြိယာတို့သည် သမ္ဗဒါန်ကို ငဲ့သည်–ဟု သမ္ဗဒါန်အခန်း၌ မဆိုခဲ့ချေ၊ "ယသ္မာ ပနဿ"၌ အဿလည်း ("ပစ္စက္ခဝမ္မာ"သည် ဆဋ္ဌီသမာသ်ဖြစ်သကဲ့သို့) "အပစ္စက္ခံ သုတ္တဂေယျာဓိကံ"၌ စပ်သော ဆဋ္ဌီသာတည်း၊ "ထို အရှင်အာနန္ဒာ၏ မျက်မှောက်မဟုတ်သော သုတ္တဂေယျ စသည်၌ မရှိ"ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်ဝါကျမှန်လျှင် "အတ္ထိ, နတ္ထိ, သန္တိ"တို့ ထည့်ရိုးဖြစ်နေရကား ထိုကြိယာများ၌ စပ်၍ စတုတ္ထီသမာသ်ဟု မမှတ်သင့်၊ ပဋိဂ္ဂါဟကလက္ခဏာ(ခံယူခြင်းသဘော) ပါသော အရာ၌သာ စတုတ္ထီဗဟုဗ္ဗီဟိ ဖြစ်သင့်၍, ခံယူခြင်းသဘော မပါလျှင် ဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗီဟိသာဟု ခွဲခြားသင့်သည်။

သတ္တမိယတ္ထေ— ယသ္မိံဟူသော အညပုဒ်နှင့် သမာသ်ပုဒ်တစ်စိတ်တို့ "အာဓာရ+အာဓေယ်" အဖြစ်ဖြင့် စပ်၍ ရလျှင် သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိတည်း၊ သမ္ပန္နသသောဟု ဧနပုဒ်သည် ကောက်စပါးတို့၏ တည်ရာအာဓာရ ဖြစ်၏၊ "ဗဟဝေါ ဝိဟာယော ယသ္မိံ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုလျှင် ဗဟုဗ္ဗီဟိအရ ဧနပုဒ်ကို ရ၏၊ "ဗဟဝေါ ဝိဟာယော ယဿ"ဟု ဆဋ္ဌီသမာသ်ပြုလျှင် ကောက်စပါးတို့၏ အရှင်ဖြစ်သူ လူရ၏၊ အားလုံးပုဒ်များ လွယ်ပြီ၊ "ရာဇာ + ဓိယတေ ယသ္မိံ ရာဇဓာနီ" ဟု ထောမနိုဓိ ရှိရကား ရာဇဌာနီ မဟုတ်,

ဣတိ,သော,တာပသာ–ရသေ့တို့သည်၊(သန္တိ) ဣတိ,သော,ဗဟုတာပသော–မည်၏၊ အသမော–ကျောင်းသစ်မ်းတည်း၊ အသ္မိ–ဤကိုယ်၌၊ ဥပစိတ်–ဆည်းပူး အပ်သော၊ မံသလောဟိတ်–အသားအသွေးသည်၊(အတ္ထိ) ဣတိ တံ, ဥပစိတ မံသလောဟိတံ–မည်၏၊ သရီရံ–ကိုယ်တည်း၊ အသ္မိ–ဤမြို့၌၊ ဗဟဝေါ, သာမိနော–ဥစ္စာရှင်တို့သည်၊ (သန္တိ) ဣတိ တံ, ဗဟုသာမိကံ–မည်၏၊ နဂရံ–တည်း။

အသ္မိ–ဤနေပုဒ်၌၊ ဗဟုနဒီယော၊ (သန္တိ) ဣတိ အတ္ထေ–၌၊ သမာသာဒိမှ ကတော (ကပစ္စယော ဟောတိ–၌စပ်၊) သမာသန္တဂ္ဂဟဏံ, ကပစ္စယော စ–ကပစ္စယသဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း၊ ဝတ္တတေ။

၃၅၆။ နဒီမှာ စ။ ။သမာသန္တဂတာ–သော၊ နဒီမှာ–နဒီမည်သော ဤ, ဥအာဂ္ဂရာမှနောက်၌၊ ကပစ္စယော–သည်၊ ဟောတိ၊ စသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ တုအန္တာ စ–တုပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါမှနောက်၌လည်း(ကပစ္စယော ဟောတိ)၊ ဝစနံ–ဤသုတ်ကို ဆိုရခြင်းသည်၊ နိစ္စတ္ထံ–အမြဲ ကပစ္စည်းသက်ရခြင်းအကျိုး ရှိ၏၊ စ–ဆက်၊ ဇတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ နဒီတိ–နဒီ ဟူသောအမည်သည်၊ ဣတ္ထိ ဝါစကာနံ–ဣတ္ထိလိင်ကို ဟောကုန်သော၊ ဤကာရကာရာနံ–ဤအက္ခရာ, ဥအာဂ္ဂရာတို့၏၊ ပရသမညာ–တစ်ပါးသော သဂ္ဂဟကျမ်းတို့၏ အမည်တည်း၊ တတော–ထိုမှ နောက်၌၊ ကွစာဒိမဇ္ဈေတ္တရာနံတျာဒိနာ–ကွစာဒိ မဇ္ဈေတ္တရာနံ အစရှိသောသုတ်ဖြင့်၊ နဒီသညဿ–နဒီအမည်ရှိသော (ဤ) အက္ခရာ၏၊ ကပစ္စယေ – ကြောင့်၊ ရဿတ္တံ (ဟောတိ)၊ ဗဟုနာဒိကော –

ရာဇဓာနီ သာ၊ "ယသံ–အကြင် နေပြည်၌၊ ရာဇာ–မင်းကို၊ ဓိယတေ–ထားအပ်၏"ဟု ပေး၊ "အဿမ"ဟူသည် ကျောင်းတစ်ဆောင်၏အမည် မဟုတ်, ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်း–စက်ဦ စသည် ရှိသော ကမ္မဋ္ဌာန်းကျောင်းဝိုင်းတစ်ခုလုံး၏ အမည်တည်း၊ သာမိကို သဂ္ဂဟတ်၌ "သွာမီ"ဟု ရေး၏၊ ပါဠိ၌ ဝဆွဲပျောက်၍ ရှေ့ပုဒ်နှင့် တွဲသည့်အခါ ထို ဝဆွဲအစား ဒွေဘော်လာရသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဗဟုသာမိကံ"ဟု ပါဠိမှန် ရှိစေ။

(၃၅၆) နိစ္စတ္ထं ဝစနံ—"ဗဟုနဒီကော" စသည်၌ ကွစိသမာသန္တ စသောသုတ်၌ ကာရသဒ္ဒါဖြင့် ကပစ္စည်းသက်လျှင် ပြီးကောင်းသော်လည်း ထိုသုတ်၌ ကွစိသဒ္ဒါပါခြင်းကြောင့် ထိုသုတ်အစီအရင်သည် မမြဲ၊ ထို့ကြောင့် ဤသုတ်ကို ဆိုခြင်းသည် နဒီမည်သော ဤ ဥတို့ နောက်၌ အမြဲ ကပစ္စည်းသက်ရခြင်းအကျိုး ရှိ၏၊ ဆိုလိုရင်းကား–"သိဒ္ဓေ သတိပိ အာရမ္ဘော နိယမာယ ဝါ ဟောတိ အတ္ထန္တရဝိညာပနာယ ဝါ"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဤသုတ်ကို ထပ်၍ ဆိုသဖြင့် နိယမ (အမြဲ ကပစ္စည်း သက်ရခြင်း) အကျိုးရှိသည်–ဟူလို။

များ**သောမြိုစ်ရှိသော၊ ဧနုပဒေါ**–ပုဒ်၊ **ဧဝံ, ဗဟုဧမ္ဗုကံ**–များ**သော သ**ပြေပင်ရှိသော၊ ဝနံ–တော၊ **ဗဟုနာရိကောတိ–ဗဟုနာရိကော** ပြုယုဂ်သည်၊ ဆဋ္ဌီ ဗဟုဗ္ဗီဟိနာ–ဆဋ္ဌီ **ဗဟုဗ္ဗီဟိ**ဖြင့်၊ သိဒ္ဓံ–**ပြီး၏**၊ **အသ္မိ**–ဤ**အရပ်**၌၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ **အ**ဿ–ဤ**အရပ်**၏၊ **ဗဟ**ဝေါ–ကုန်သော၊ **ကတ္တာ**ရော–**အလုပ်သမား**တို့သည်၊ (သန္တိ) ဣတိ, **ဗဟုကတ္တု**ကော–မည်၏၊ ဒေသော–**အ**ရပ်တည်း၊ **ဧဝံ, ဗဟုဘတ္တု**ကော–**များ**သော **အ**ရှင်ရှိသော**အ**ရပ်။

နဒီတီ စေတ္ထ ၊ပေ၊ ပရသမညာ—ကလာပ်၌ "ဤ၃တ်ဩ္ဍချော် နဒီ (ဤ ဥ ဣတ္ထိချာ နဒီ)"ဟု သုတ်တည်၍ ဣတ္ထိလိန်ဟော ဤ ဥတို့ကို "**နဒီ**"ဟု နာမည်မှည့်၏၊ ထို့ကြောင့် နဒီ ဟူသော နာမသည် ဣတ္ထိလိန် ဤ ဥတို့ကို မှည့်သော သဏ္ဌာတကျမ်းလာ နာမည် တည်း၊ သို့ဖြစ်၍ "နဒီမှာ စ"သုတ်၌ နဒီ အရ နဒီသဒ္ဒါတစ်ခုကိုသာ မယူရ, နဒီ–နာရီ–ကုမာရီ–ဧမ္ဗု–ဝဓူ စသော ဣတ္ထိလိန် ဤ ဥကာရန္တသဒ္ဒါစုကို ယူရမည်၊ ထို နဒီ နာမည်တွင် ကတ္တု ဘတ္တုကဲ့သို့ ဥကာရန္တ ပုလ္လိန်သဒ္ဒါ မပါသောကြောင့် ထိုသဒ္ဒါစု ကိုကား နဒီမှာ စ၌ စသဒ္ဒါဖြင့် ဆည်းယူရမည်ဟု "စသဒ္ဒေန တုအန္တာ စ"ဟု ရူပသဒ္ဒီ မိန့်သည်၊ မြန်မာမူ၌ "ကတ္တုအန္တာ စ"ဟု ရှိသည်ကား "ဘတ္တု"စသော ပုဒ်များ၌ မနုံ့သောကြောင့် "တုအန္တာ စ"ဟု ရှိသော သီဟိဠ်မူ ကောင်း၏၊ ဤ ကတ္တု ဘတ္တု စသော တုပစ္စယန္တပုဒ်များနောင် ကပစ္စည်း အမြဲသက်စေလိုသောကြောင့် ကွစိ သမာသန္တသုတ်၌ ကာရသဒ္ဒါဖြင့် ကပစ္စည်း မသက်ဘဲ နိစ္စဝိဓိပြုသော ဤသုတ်၏ စသဒ္ဒါဖြင့်သာ သက်စေသည်–ဟု မှတ်။]

တတော ၊ပေ၊ ဧဝံ ဗဟုကတ္တုကော —"ဗဟုနဒီက"ဟု ဖြစ်သောအခါ ကွစာဒိ မဗ္ဗုတ္တရာနံသုတ်ဖြင့် ရသပြု၊ ဗဟု+ဧမ္ဗုယသ္မိံတိ ဗဟုဧမ္ဗုကံ၊ ဗဟုနာရိကောပုဒ်ကား များသောမိန်းမရှိသော ယောက်ျားကို ရသောကြောင့် သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် မဟုတ်၊ "ဗဟု+နာရိယော ယသ္သာတိ ဗဟုနာရိကော"ဟု ဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗီဟိဖြင့် ပြီးသည်၊ ဆဋ္ဌီခန်း၌ ပြခဲ့သော "ဗဟုဒါသိကော, ဗဟုကုမာရိကံ (ကုလံ)"တို့၌လည်း ဤသုတ်ဖြင့် ကပစ္စည်း သက်၊ "ဗဟုဝဓုကံ–များသောမိန်းမရှိသောအမျိုး၊ ဗဟုဗြဟ္မဗန္ဓုကော–များသော ပုဏ္ဏားမရှိသောရွာ"တို့လည်း နည်းတူ၊ ဗြဟ္မဗန္ဓု–ပုဏ္ဏားမ။

"ဗဟုကတ္တုကော"စသည်ကား စသဒ္ဒါ၏ပုစ္ဆာတည်း၊ သတ္တမီ–ဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗီဟိ ၂ မျိုး ရနိုင်၍ "အသ္မိ, အဿ"ဟု ပြသည်၊ မှန်၏–အရပ်ဒေသကို အလုပ်သမားတို့၏တည်ရာ ဟု သဘောပိုက်လျှင် သတ္တမီ သင့်၍, ထိုရပ်ကွက်၏အလုပ်သမားများဟု သမ္ဗန္ဓီ သဘောထားလျှင် ဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗီဟိ သင့်သည်၊ ဗဟုဘတ္တုကောလည်း ၂မျိုး ရပင်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယ၌ကား–ဗဟုကတ္တုကောအရ အလုပ်သမားများစွာ လုပ်ရသော ပြာသာဒ်ကို အရကောက်၍ "ဗဟဝေါ ကတ္တာရော ဧတဿ ပါသာဒဿ"ဟု ဆဋ္ဌီ သမာသ်သာ ပြုသည်။

ဘိန္နာဓိကရဏောဟုဗျတ္တိဟိသည်၊ ယထာ–နည်း၊ အသ–ထိုသူ၏၊ ဧကရတ္တိ–တစ်ညဉ့်မျှ၊ ဝါသော–နေခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ, ဧကရတ္တိဝါသော–မည်၏၊ အသ–၏၊ သမာနေန–တူသော၊ ဧနေန–လူနှင့်၊ သဒ္ဓိं–တကွ၊ ဝါသော အတ္ထိ ဣတိ သမာနဝါသော၊ ပုရိသော–တည်း၊ အသ–၏၊ ဥဘတော–၂ပါးသော ကံကြောင့်၊ (သမုဋ္ဌိတံ–ဖြစ်ပေါ်သော၊) ဗျဉ္ဇနံ–ဗျည်းသည်၊ အတ္ထိ ဣတိ, ဥဘတောဗျဉ္ဇနကော–မည်၏၊ အသ–၏၊ ပါဏိမှိ–လက်၌၊ ဆတ္တံ–ထီးသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ ဆတ္တပါဏိ–၏၊ ပုရိသော–တည်း၊ [ဆတ္တပါဏိ–လက်၌ ထီးရှိသူ၊ ဝါ–ထီးလက်စွဲသူ၊] ဧဝံ, ဒဏ္ဍပါဏိ–လက်၌ တုတ်ရှိသူ၊ ဝါ–တုတ်ကိုင်သူ၊ သတ္ထပါဏိ–လက်၌ လက်နက်ရှိသူ၊ ဝဇိရပါဏိ–လက်၌ ဝရဇိန်ရှိသူ၊ ခဂ္ဂဟတ္ထော–လက်၌ သန်လျက်ရှိသူ၊ သတ္ထဟတ္ထော–လက်၌ လက်နက်ရှိသူ၊ အသ–ထိုသူ၏၊ ဒါနေ–အလှူ၌၊ အဗ္ဗာသယော–အလိုသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ, ဒါနဗ္ဗာသယော၊ ဒါနာဓိမုတ္တိကော–ဒါန၌ စွဲမြဲစွာ သက်ဝင်ခြင်းရှိသူ၊ ဗုဒ္ဓဘတ္တိကော–ဘုရား၌ ဆည်းကပ်ခြင်းရှိသူ၊ သဒ္ဓမ္မဂါရဝေါ–သူတော်ကောင်းတရား၌ ရိုသေခြင်းရှိသူ၊ ဣစ္စာဒိ။

တိပဒေါ– တိပဒဗဟုဗျတ္တိဟိသည်၊ ယထာ– နည်း၊ ယေဟိ– အကြင် ယောက်ျားမြတ်တို့သည်၊ ပရက္ကမေန– လုံ့လကြောင့်၊ အဓိဂတာ– ရအပ်သော၊ သမ္ပဒါ–ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, တေ, ပရက္ကမာဓိဂတ သမ္ပဒါ–တို့မည်သည်၊ ဘဝန္တိ–ကုန်၏၊ မဟာပုရိသာ–ယောက်ျားမြတ်တို့ တည်း၊ ဧဝံ, ဓမ္မာဓိဂတဘောဂါ–တရားသဖြင့် ရအပ်သော စည်းစိမ်ရှိသူတို့၊

ဘိန္နာဓိကရဏဗဟုဗျတ္တိ — ဧကရတ္တိအရ ညဉ့်ရ၍, ဝါသောအရ နေခြင်းကြိယာ ရသဖြင့် သမာသ်ပုဒ် ၂ ခုသည် တည်ရာအနက်ချင်း မတူကြ၊ ဤသို့ သမာသ်ပုဒ်ချင်း အနက် အရမတူသော သမာသ်သည် ဘိန္နာဓိကရဏဗဟုဗျတ္တိ မည်၏၊ "ဘိန္နံ အဓိကရဏံ ယဿာတိ ဘိန္နာဓိကရဏော"၊ သမာနဝါသောဘ၌ "သမာနေန သဒ္ဓိं ဝါသော ယဿ"သာ လိုရင်းတည်း၊ ဧနေနကား သမာနအရကို ထင်ရှားရုံသာ ထည့်အပ်သော ပုဒ်ဖြစ်သည်၊ သဒ္ဓိံကိုလည်း ဝုတ္တတ္ထာနမပ္ပယောဂေါဖြင့် ချေ၊ ဥဘတောဗျဉ္ဇနကောကား တောပစ္စည်း မကျေသော အလုတ္တသမာသ်တည်း၊ ကွစိသမာသန္တဖြင့် ကပစ္စည်းလည်း သက်ရမည်၊ နောက်၌ ကပစ္စည်း ပါသမျှဝယ် ဤနည်းချည်းမှတ်၊ "ဒါနေ+အဓိမုတ္တိ ယဿ, ဗုဒ္ဓေ+ဘတ္တိ ယဿ, သဒ္ဓမ္မေ+ဂါရဝေါ ယဿ"ဟု ပြု၊ [မိန်းမဖြစ်ထိုက်သော ကံနှင့် ယောက်ျားဖြစ်ထိုက်သော ကံ, ၂ မျိုး ပါလာ၍ မိန်းမအင်္ဂါ–ယောက်ျားအင်္ဂါ ၂ မျိုးလုံး တစ်လှည့်စီ ထင်ရှားပေါ်နေသူကို "ဥဘတောဗျည်း"ဟု ခေါ်သည်။]

ယေန–အကြောင်သူသည်၊ ပတ္တတော–သပိတ်မှ၊ သြနီတော–ဖယ်အပ်သော၊ ပါဏိ–လက်သည်၊ (အတ္ထိ, ဣတိ) သော အယံ–ထိုသူသည်၊ သြနီတပတ္တ ပါဏိ–မည်၏၊ အသ–ထိုဘုရားရှင်၏၊ သီဟသ–ခြေသေ့၏၊ ပုဗ္ဗဒ္ဓံ ဝိယ–ရှေ့ထက်ဝက်ကိုယ်ကဲ့သို့သော၊ ကာယော–ကိုယ်သည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ သီဟပုဗ္ဗဒ္ဓကာယော–မည်တော်မူ၏၊ အသ္မိံ–ဤတောင်၌၊ မတ္တာ–မုန်ယစ်ကုန်သော၊ ဗဟဝေါ–များကုန်သော၊ မာတင်္ဂါ–ဆင်တို့သည်၊ (သန္တိ) ဣတိ, မတ္တဗဟုမာတင်္ဂ – မည်၏၊ ဝနံ–တောတည်း၊ ဣစ္စာဒိ။

နနိပါတပုဗ္ဗပဒေါ – နနိပါတပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိသည်၊ ယထာ – နည်း၊ ဧတသ–ဤဘုရားရှင်၏၊ သမော–တူသူသည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ ဣတိ,အသမော–၏၊ ဘဂဝါ–တည်း၊ ဣဓ–ဤပြယုဂ်၌၊ အတ္တံ နသ တပ္ပုရိသေတိ သုတ္တေ–၌၊ အတ္တံ နသာတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ နသ–နု၏၊ အတ္တံ(ဟောတိ)၊ ဧဝံ, အပ္ပဋိပုဂ္ဂလော–ပြိုင်ဘက်ပုဂ္ဂိုလ်ရှိတော်မမူသောဘုရား၊ အပုတ္တကော–သားမရှိသူ၊ အဟေတုကော–ဟိတ်မရှိသောတရား၊ ကွစိသမာသန္တဣစ္စာဒိနာ–ကွစိသမာသန္တ အစရှိသောသုတ်ဖြင့်၊ ကပစ္စယော–သက်၊ ဧတေသံ–ဤသူတို့၏၊ သံဝါသော–အတူနေခြင်း(ပေါင်းသင်းခြင်း)သည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ ဣတိ အသံဝါသာ–တို့ မည်၏၊ [သီဟိုဠ်မှ၌ "နတ္ထိ သံဝါသော ဧတေနာတိ အသံဝါသော"ဟု ရှိ၏၊] ဒုတ္ထ–ဤဧနပုဒ်၌၊ ဝုဒ္ဓိ–မိုးရွာခြင်းသည်၊ နု ဝိဇ္ဇတေ၊ ဣတိ, အဝုဋ္ဌိကော–၏၊ ဧနပဒေါ–တည်း၊ အဘိက္ခုကော–ရဟန်း မရှိသော၊

တိပဒဗဟုဗ္ဗီဟိ — "ပရက္ကမေန+အဓိဂတာ+သမ္ဗဒါ"ဟု ၃ ပုဒ်ရှိသောကြောင့် "တိဏိ+ပဒါနိ ယဿ"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ "တိပဒဗဟုဗ္ဗီဟိ" မည်၏၊ ဓမ္မေန(တရားသဖြင့်)+အဓိဂတော+ဘောဂေါ ယေဟိတိ ဓမ္မာဓိဂတဘောဂါ၊ သီဟပုဗ္ဗဒ္ဓကာယောဟု ဝိဂြိုဟ်တွင်းရှိ "ဝိယ"ပုဒ်ကို ဝုတ္တတ္ထာနမပ္ပယောဂေါဖြင့် ချေ။

နနိပါတပုဗ္ဗပဒဗဟုဗ္ဗီဟိ — နနိပါတ်ရှေးရှိသော သမာသ်တည်း၊ "နု+ဧတ+သမ" တည်၊ နု နောင် သိချေ၊ "နု+ဧတသ+သမော"ဟု ဝါကျပြီးစေ၊ ဝိဂြိုဟ်၌ "နတ္ထိ"မှာ နု၏ ကိုယ်စားသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် ရုပ်တွက်ရာ၌ "နု"သာ တည်ရသည်၊ "နသမ"ဟု ပကတိပြုပြီးသောအခါ "အတ္တံ နသ" ယောဂဝိဘာဂဖြင့် နကို အ–ပြု၊ "နတ္ထိ+ပဋိပုဂ္ဂလော (ပဋိ–ဆန့်ကျင်ဘက်, ပြိုင်ဘက်ဖြစ်သော+ပုဂ္ဂလော–ပုဂ္ဂိုလ်သည်) ဧတသ, နတ္ထိ+ပုတ္တော ယဿ, နတ္ထိ+ဟေတု ယဿ"ဟု ပြု၊ အသံဝါသောဟု "သော စ ဝုတ္တပ္ပကာရော သံဝါသော တေန ပုဂ္ဂလေန (ထိုပါရာဇိကကျပြီး ပုဂ္ဂိုလ်နှင့်) သဒ္ဓိं နတ္ထိ"ဟူသော ပါရာဇိကဋ္ဌကထာကို ထောက်လျှင် "နတ္ထိ+သံဝါသော ဧတေနာတိ အသံဝါသော"ဟူသော သီဟိုဠ်မှကောင်း၏၊ "သံဝါသော စ တဟိ(ထိုပါရာဇိကကျသူ၌)

ဝိဟာရော–ကျောင်း၊ ဧတသ–ဤဘုရားရှင်ထက်၊ ဥတ္တရော–လွန်မြတ်သူ သည်၊ နတ္ထိ, ဣတိ, အနုတ္တရော–၏၊ သရေ အန်တိ–သုတ်ဖြင့်၊ အန်–အန် ပြု၊ တပ္ပုရိသဂ္ဂဟဏံ–တပ္ပုရိသသဒ္ဒါသည်၊ ဥပလက္ခဏံ–မှတ်သားကြောင်း သဒ္ဒါတည်း၊ အထ ဝါ–တစ်နည်းကား၊... တေသုဝုဒ္ဓိတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ နသ– နု၏၊ အန်–အန်အပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဧဝံ, အသ–ထိုဝိညာဉ်၏၊ အန္တော– အဆုံးသည်၊ နတ္ထိ, ဣတိ, အနန္တံ–၏၊ ဧတေသံ–ထိုရဟန္တာတို့၏၊ အာသဝါ– တို့သည်၊ နု ဝိဇ္ဇန္တိ၊ ဣတိ, အနာသဝါ–တို့ မည်၏၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။

ပဌမာယတ္ထော–ပဌမာဝိဘတ်၏အနက်၌၊ သဟပုဗ္ဗပဒေါ–သဟရှေ့ပုဒ်ရှိ သော ဗဟုဗ္ဗီဟိသည်၊ ယထာ–နည်း၊ ယော–အကြင်တရားသည်၊ ဟေတုနာ– ဟိတ်နှင့်၊ သဟ,ဝတ္တတေ၊ဣတိ, (သော) သဟေတုကော–မည်၏။ သဟေတု ဝါ– သဟေတုလည်း ရှိ၏၊ တေသုဝုဒ္ဓိတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ သဟသဒ္ဒသ–၏၊

နတ္ထိ"ဟူသော ပရိဝါ(ဂါထာသင်္ကေတ)ကို ထောက်လျှင် "နတ္ထိ သံဝါသော တဟိံတိ အသံဝါသော"ဟု သတ္တမီဗဟုဗ္ဗီဟိလည်း ဖြစ်သင့်၏၊ "ဤသူ၏+သံဝါသ"ဟု သမ္ဗန်+ သမ္ဗန္ဓ မဖြစ်နိုင်ရကား "နတ္ထိ သံဝါသော ဧတေသံ"ကို ဆင်ခြင်သင့်၏၊ စတုတ္ထီမှာ သာ၍ပင် မသင့်။

သရေ အန်၊ပေ၊ နသ အန်—အနုတ္တရော၌ "နု ဥတ္တရ"ဟု ပကတိပြုပြီးသောအခါ "သရေ အန်"ဖြင့် နကို အန်ပြုလျှင် ထိုသုတ်၌ "တပ္ပုရိသေ"ပုဒ်က လိုက်လျက်ရှိသော ကြောင့် ဤ ဗဟုဗ္ဗီဟိအရာဝယ် စီရင်နိုင်ပါမည်လော–ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "တပ္ပုရိသဂ္ဂဟဏံ ဥပလက္ခဏံ"ဟု မိန့်သည်၊ ထို သရေ အန်သုတ်၌ (ရှေ့သုတ်မှ) လိုက်လာသော တပ္ပုရိသ သဒ္ဒါသည် ဥပလက္ခဏနည်းမျှသာ ဖြစ်၍ တပ္ပုရိသ်မဟုတ် သော အခြားသမာသ်၌လည်း အန်ပြုနိုင်ပါ၏–ဟူလို။ [ဤနေရာ၌ "ဥပလက္ခဏ ဟူသည် သမာသ်ကို မှတ်ပြသော ဥပလက္ခဏနည်းတည်း၊ နကို အန်ပြုလျှင် ဝါကျ၌ မပြုရ, တပ္ပုရိသ်သမာသ်ကဲ့သို့သော သမာသ်အရာ၌သာ ပြုရမည်–ဟူလို။] ဤပြခဲ့ သော စကားရပ်၌ ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်အရာဝယ် ဥပလက္ခဏနည်းဖြင့် ယူနေရသော ကြောင့် တိုက်ရိုက် မဖြစ်နိုင်သေးရကား "အထ ဝါ"ဟု တစ်နည်း ပြုရပြန်သည်၊ ဤနည်းအလို သရေ အန်ဖြင့် မပြုဘဲ တေသုဝုဒ္ဓိသုတ်ဖြင့် နကို အန်ပြုရသည်။

သဟပုဗ္ဗပဒဗဟုဗ္ဗီဟိ — သဟေတုကော၌ "သဟ+ဟေတု, ယ"တည်း၊ သဟနောင် သိချေ၊ "သဟ+ဟေတုနာယော"ဟု ဝါကျပြီးစေ၊ "သဟဟေတု"ဟု ပကတိဖြစ်သော အခါ တေသု ဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့် သဟကို သပြု, ကွစိသမာသန္တ စသော သုတ်ဖြင့် ကပစ္စည်းသက် "သဟေတုက"ဖြစ်၏၊ ကပစ္စည်း မသက်ဘဲ "သဟေတု"လည်း ပြီး၏၊ ဤသို့ အညပုဒ်၌ "ယော"ဟူသော ပဌမာဝိဘတ္တန္တပုဒ်၏ အနက်ဖြစ်သော တရားကို

သာဒေသော–လည်းကောင်း၊ ကွစိသမာသန္တ ဣစ္ဆာဒိနာ–ကွစိသမာသန္တ အစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊ ကပစ္စယော စ–လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ဣမေ–ဤတရားတို့သည်၊ ပီတိယာ–ပီတိနှင့်၊ သဟ, ဝတ္တန္တိ, ဣတိ, သပ္ပီတိကာ–တို့ မည်၏၊ ဧဝံ(ဣမေ–တို့သည်၊) ပစ္စယေဟိ–အကြောင်းတို့နှင့်၊ သဟ, ဝတ္တန္တိ, ဣတိ, သပ္ပစ္စယာ–တို့ မည်၏၊ သကိလေသော–ကိလေသာတို့နှင့် တကွဖြစ်သောတရား၊ သဥပါဒါနော–ဥပါဒါန်တို့နှင့် တကွဖြစ်သောတရား၊ သပရိဝါရော–အခြံအရံနှင့်တကွဖြစ်သူ၊(ယော–အကြင်သစ်ပင်ကို၊) မူလေန–အမြစ်နှင့်၊ သဟ–တကွ၊ ဥဒ္ဓတော–နုတ်အပ်၏၊ (ဣတိ) သမူလုဒ္ဓတော–မည်၏၊ ရုက္ခော–သစ်ပင်တည်း။

ဥပမာနုပုဗ္ဗပဒေါ–ဥပမာနုပုဗ္ဗပဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိသည်၊ တာဝ–ဆဋ္ဌိယတ္ထမှ ရှေးဦးစွာ၊ ပဌမာယတ္ထော – ပဌမာဝိဘတ်၏ အဓိပ္ပာယ်၌၊ ဘဝေ – ဖြစ်၏၊

ရသောကြောင့်လည်းကောင်း, သဟပုဒ် ရှေးရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း "ပဌမာယတ္ထော သဟပုဗ္ဗပဒေါ"ဟု မိန့်သည်၊ နောက်ပုဒ်များ၌ လွယ်ပြီ၊သပ္ပီတိကော စသည်၌ ဒွေဘော် လာရုံသာ၊ သဟ+ပရိဝါရေန+ယော ဝတ္တာတေတိ သပရိဝါရော၊ "သမူလုဒ္ဓတော"ကိုကား စဉ်းစားရန် ရှိ၏၊ "ဥဒ္ဓတော–နုတ်အပ်"ဟူရာ၌ နုတ်အပ်သောသစ်ပင်ကို ရနေသော ကြောင့် အညပုဒ် ထည့်ဖွယ် လိုမည် မထင်၊ သဟ+မူလေန ယံ ဝတ္တာတေတိ သမူလံ၊ ယံ–အကြင်နုတ်ခြင်းသည်၊ မူလေန–အမြစ်နှင့်+သဟ ဝတ္တာတေ, ဣတိ, တံ–ထို နုတ်ခြင်း သည်၊ သမူလံ–မည်၏၊ ဤမျှသာ ပဌမာဗဟုဗ္ဗီဟိ ဖြစ်နိုင်သည်၊ "သမူလံ–အမြစ်နှင့်တကွ၊ ဥဒ္ဓတော–နုတ်အပ်သောသစ်ပင်တည်း၊ သမူလုဒ္ဓတော–အမြစ်နှင့်တကွ နုတ်အပ်သောသစ်ပင်" ဟူရာ၌ကား ဒုတိယာ (သို့မဟုတ် ပဌမာ)တပ္ပုရိသ်သာ ဖြစ်သင့်မည် ထင်သည်၊ သဒ္ဒနီတိ၌လည်း သဟပုဗ္ဗပဒဗဟုဗ္ဗီဟိ အရာဝယ် ဤပုံစံ ပါလျက် ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဗဟုဗ္ဗီဟိ ဖြစ်နိုင်မည့်နည်းကို ကြံစည်ကြပါကုန်။]

သဟပုဒ်ကို သ မပြုဘဲ "သဟမစ္ဆေရာ–မစ္ဆေရနှင့်တကွဖြစ်သော ပရိဒေဝ သောက တို့ဟုလည်း သဒ္ဒနီတိ ပြသေး၏၊ ပိဋကတ် အတွေ့များသော "သဒေဝကံ (လောကံ) သမာရကံ, သဗြဟ္မကံ, သဿမဏဗြာဟ္မဏိံ (ပဇံ) သဒေဝမနုဿံ"တို့လည်း ဤ ဗဟုဗ္ဗီဟိပုဒ်များပင်တည်း၊ "သဟ+ဒေဝေဟိ ယောတိ သဒေဝကော (လောကော)" စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း "သဟသမဏဗြာဟ္မဏေဟိ ယာတိ သဿမဏဗြာဟ္မဏိ (ပဇာ)"စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ ထို့ပြင် သဟသဒ္ဒါ၏ ဝိဒ္ဓမာနအနက်ဖြင့် "သလောမကော–အမွေးရှိသောငှက်၊ သပက္ခကော–အတောင်ရှိသောငှက်"ဟု ပြယုဂ်များ ရှိသေး၏၊ ဝိဂြိုဟ်ကိုကား–"သဟ+လောမေန (ယော–အကြင်ငှက်သည်) ဝတ္တာတေတိ သလောမကော" ဟုပင် ကလာပ်ဝုတ္တိ ပြုသည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယသစ်၌ကား "ဝိဒ္ဓမာနာနိ+လောမာနိ အဿ"ဟု ပြု၏။

[သီဟိုဠ်မှ၌ "ဘဝေ"ဟု ပါသည်၊] ဥပမာနောပမေယျဘာဝပသိဒ္ဓတ္ထံ–ဥပမာန, ဥပမေယျအဖြစ်၏ ထင်ရှားခြင်းအကျိုးငှာ၊ ဣဝသဒ္ဒပွယောဂေါ–ဣဝသဒ္ဒါ ကို ယှဉ်စပ်ရခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ကာယဗျာမာနံ–ကိုယ်, အလံတို့၏၊ သမပွမာဏတာယ–တူသောပမာဏရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ယော ရာဇကုမာရော–အကြင် မင်းသားသည်၊ နိဂြောဓော ဣဝ-ပြည်ညောင်ပင် ကဲ့သို့၊ ပရိမဏ္ဍလော–ထက်ဝန်းကျင် ဝန်းဝိုင်း၏၊ (ဣတိ) သော အယံ–ထိုမင်းသားသည်၊ နိဂြောဓပရိမဏ္ဍလော–မည်၏၊ ရာဇကုမာရော–တည်း၊ ဝုတ္တတ္ထာနမပွယောဂေါတိ–ဟု ပရိဘာသာ လာသောကြောင့်၊ ဣဝ သဒ္ဒသ–၏၊ အပွယောဂေါ (ဟောတိ)၊ အယံ–ဤသူသည်၊ သခၤါ ဝိယ–ခရုသင်းကဲ့သို့၊ ပဏ္ဍရော–ဖြူ၏၊ ဣတိ, သခၤပဏ္ဍရော–မည်၏၊ အယံ–ဤသူသည်၊ ကာကော ဝိယ–ကျီးကဲ့သို့၊ သူရော–ရဲ၏၊ ဣတိ, ကာကသူရော–မည်၏၊ အယံ–ဤမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပရမတ္ထဒဿနတော–ပရမတ္ထကို မြင်တော်မူတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ စက္ခုဣဝ–မျက်လုံးကဲ့သို့၊ ဘူတော–ဖြစ်တော်မူ၏၊ ဣတိ စက္ခုဘူတော–၏၊ ဘဂဝါ–တည်း၊ ဧဝံ, အတ္ထဘူတော–အနက်သဖွယ် ဖြစ်တော်မူ၏၊ ဓမ္မဘူတော–တရားသဖွယ် ဖြစ်တော်မူ၏၊ ဗြဟ္မဘူတော–မြတ်သောမဂ်တရားသဖွယ် ဖြစ်တော်မူ၏၊ အယံ–ဤလူမိုက်သည်၊

ဥပမာနပုဗ္ဗပဒဗဟုဗ္ဗီဟိ— "နိဂြောဓော ဣဝ"ကဲ့သို့ ရှေးဦး ဥပမာနပုဒ် ရှိသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသည် ပဌမာဝိဘတ်အနက်, ဆဋ္ဌီဝိဘတ်အနက်အားဖြင့် ၂ မျိုးရှိရာ ပဌမာဝိဘတ်နက်ကို ရှေးဦးစွာ ပြလိုသောကြောင့် "ဥပမာနပုဗ္ဗပဒေါ ပဌမာယတ္ထော တာဝ"ဟု မိန့်၊ "နိဂြောဓ+ဣဝ+ပရိမဏ္ဍလ"တည်း, သိ ၃ လုံးသက်၊ သမာသ်စပ်မှု စသည်ပြု၍ ဝိဘတ်ချေပြီးသောအခါ, ဝုတ္တတ္ထာနမပွယောဂေါဟူသော ပရိဘာသာအရ "ဣဝ"ပုဒ်ကို ချေ၊ "နိဂြောဓပရိမဏ္ဍလ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဤ၌ "ဣဝ–ဝိယ"တို့ကို ထည့်၍ ဝိဂြိုဟ်ပြုရခြင်းသည် "နိဂြောဓ၏ ဥပမာနဖြစ်ကြောင်း, ပရိမဏ္ဍလ၏ဥပမေယျဖြစ်ကြောင်း"ကို ထင်ရှားစေခြင်းအကျိုး ရှိ၏။

မှတ်ချက်။ ။ဤပဌမာဝိဘတ်ကျေသော ဥပမာနပုဗ္ဗပဒဗဟုဗ္ဗီဟိကို ဆရာတို့ နှစ်သက်တော်မမူကြ၊ ဘာကြောင့်နည်း–"ပရိမဏ္ဍလော–ထက်ဝန်းကျင်ဝန်းဝိုင်း"ဟူရာ၌ ဝန်းဝိုင်းနေသော မင်းသားကို ဆိုလိုလျှင် "နိဂြောဓော ဣဝ ပရိမဏ္ဍလော နိဂြောဓ ပရိမဏ္ဍလော"ဟု ဥပမာပုဗ္ဗပဒကမ္မဓာရဲ့ ဖြစ်သင့်၏၊ "ပရိမဏ္ဍလော"အရ ဝန်းဝိုင်းသော ကိုယ်ကိုသာ ဆိုလိုလျှင် "နိဂြောဓော ဣဝ ပရိမဏ္ဍလော ယသ–ပြည်ညောင်ပင်ကဲ့သို့ ဝန်းဝိုင်းသော ကိုယ်ရှိသူ"ဟု ဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗီဟိ ဖြစ်သင့်၏၊ သခၤပဏ္ဍရော–ကာကသူရော တို့လည်း ဥပမာကမ္မဓာရဲ့ပင် ဖြစ်သင့်၏၊ စက္ခုဘူတော စသည်၌လည်း "စက္ခု ဟုတ္တာ

အန္ဓော ဝိယ–အကန်းကဲ့သို့၊ ဘူတော–ဖြစ်၏၊ ဣတိ, အန္ဓီဘူတော–၏၊ ဗာလော–တည်း၊ အယံ–ဤမိစ္ဆာအယူသည်၊ မုဠ္ဍပဗ္ဗဇိမံ–ဖြူဆန်မြက်ပြိန်းမြက်ကဲ့သို့၊ ဘူတာ–ဖြစ်၏၊ ဣတိ, မုဠ္ဍပဗ္ဗဇီဘူတာ–၏၊ ကုဒိဋ္ဌိ–စက်ဆုပ်အပ်သော မိစ္ဆာအယူတည်း၊ အယံ–ဤ သတ္တဝါအပေါင်းသည်၊ တန္ဓာကုလကမံ–ချည်ထွေးကဲ့သို့၊ ဇာတာ–ဖြစ်၏၊ ဣတိ, တန္ဓာကုလက ဇာတာ–၏။

ဆဋ္ဌိယတ္ထေ–ဆဋ္ဌိဝိဘတ်၏အနက်၌၊ ယဿ–အကြင် မြတ်စွာဘုရား၏၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောဝိယ–ရွှေ၏အဆင်းနှင့်တူသော၊ ဝဏ္ဏော–အဆင်းတော်သည်၊ (အတ္ထိ, ဣတိ) သော အယံ, သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော–မည်တော်မူ၏၊ ဘဂဝါ–တည်း၊ ဥတ္တရပဒလောပေါ–နောက်ပုဒ်ကျေခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ အဿ–ထို မြတ်စွာဘုရား၏၊ နာဂဿ–ဆင်ပြောင်၏၊ (ဂတိဝိယ–သွားခြင်းနှင့်တူသော)၊ ဂတိ – သွားခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ) ဣတိ, နာဂဂတိ–၏၊ ဧဝံ, သီဟဂတိ–

ဘူတော စက္ခုဘူတော"ဟု သမ္ဘာဝနာကမ္မဓာရဲ့သော်လည်းကောင်း, "စက္ခုံ–၅ ပါးသော စက္ခုသို့+ဘူတော ပတ္တော–ရောက်တော်မူ၏, ဣတိ စက္ခုဘူတော"ဟု ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်သော်လည်းကောင်း ဖြစ်သင့်၏၊ အတ္ထာဘူတော စသည်၌ကား သမ္ဘာဝနာ ကမ္မဓာရဲ့သာ သင့်၏၊ အန္ဓီဘူတော စသည်၌ ဥပမာကမ္မဓာရဲ့ သင့်သည်၊ ["အန္ဓဘူတ" ပြီးသောအခါ ပစ္စယာဒနိဋ္ဌာသုတ်ဖြင့် အန္ဓနောင် (ဤ) ပစ္စည်းသက်၊] ဤသို့လျှင် ကမ္မဓာရဲ့တပ္ပုရိသ် ထိုက်သည်အားလျော်စွာ သင့်သောကြောင့် ဥပမာရှေးရှိသော ပဌမ ယတ္ထ ဆိုသည်ကို ဆရာတို့ မနှစ်သက်ကြ၊ ရူပသိဒ္ဓိ ဋီကာဆရာ့ကိုယ်တိုင်လည်း မနှစ်သက်၍ "အယံ ပဌမတ္ထော ဥပမာနုပုဗ္ဗပဒေါ မဟာနိရုတ္တိယံ အညပဒတ္ထဝေနဘာသိတတ္တာ ဣဓာပိ အညပဒတ္ထေယေव ဝုတ္တော"ဟု မိန့်လေသည်၊ "မဟာနိရုတ္တိမှာ အညပဒတ္ထ ဆိုလို့ ဤရူပသိဒ္ဓိမှာလည်း ဆိုရသည်၊ သိပ်ကြီး မကောင်းလှ"ဟူလို။

ဆဋ္ဌိယတ္ထဗဟုဗ္ဗီဟိ။ ။ယခုစာတို့၌ "သုဝဏ္ဏသ ဝဏ္ဏော ဝိယ"ဟု ရှိ၏၊ သဒ္ဒနီတိ၌ "သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော ဝိယ ဝဏ္ဏော ယဿ"ဟု ရှိ၏၊ သဒ္ဒနီတိရှိတိုင်း ကောင်းသည်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း.... "ဥတ္တရပဒလောပေါ"ဟု ဆိုသောကြောင့်တည်း၊ ထင်ရှားစေအံ့–သုဝဏ္ဏသ–ရွှေ၏၊ ဝဏ္ဏော–အဆင်းတည်း၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော–ရွှေ၏အဆင်း၊ ဤကား ဗဟုဗ္ဗီဟိ မဟုတ်သေး, ဆဋ္ဌိတပ္ပုရိသ်သာ၊ ထို့နောက်မှ "သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏ+ဝိယ+ဝဏ္ဏ+ယ" တည်း၊ "သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော+ဝိယ+ဝဏ္ဏော+ယသ"ဟု ဝါကျပြီးစေ၊ သမာသ်စသည် စီရင်၍"သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏ+ဝဏ္ဏ+ဝဏ္ဏ"ဟု ပကတိပြုပြီးသောအခါ "သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏ"ဟူသော ရှေ့ပုဒ်ဝယ် "ဝဏ္ဏ"ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေရသောကြောင့် "ဥတ္တရပဒလောပေါ"ဟု မိန့်သည်၊ တချို့အရာ၌ကား "ပုဗ္ဗပဒေ ဥတ္တရပဒလောပေါ–ရှေ့ပုဒ်၌ ရှိသော နောက်ပုဒ်ကို ချေ"ဟု အထင်အရှားပင် ဆိုသည်၊ အကယ်၍ "သုဝဏ္ဏသ + ဝဏ္ဏော + ဝိယ +

ခြသေ့်၏ သွားခြင်းနှင့်တူသော သွားခြင်းရှိတော်မူသောဘုရား၊ နာဂဝိက္ကမော-ဆင်၏ ကြွလှမ်းခြင်းနှင့်တူသော ကြွလှမ်းခြင်း ရှိတော်မူသောဘုရား၊ သီဟဝိက္ကမော-ခြသေ့်၏ ၊ပေ၊ဘုရား၊ သီဟဟနု-ခြသေ့်၏ မေးနှင့်တူသော မေးရှိတော်မူသောဘုရား၊ အသ-ထိုဘုရားရှင်၏၊ ဒဏ္ဍိသ-ဒဏ္ဍီမည်သော သားကောင်၏၊ ဧယ်ာဝိယ-သလုံးမြင်းခေါင်းနှင့်တူသော၊ ဧယ်ာ-သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, ဒဏ္ဍီဧယ်ာ၊ အသ-ထိုဘုရားရှင်၏၊ သီဟသ-ခြသေ့်၏၊ ပုဗ္ဗဒ္ဓဝိယ-ရှေ့ထက်ဝက်နှင့်တူသော၊ ကာယော-ကိုယ်တော်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, သီဟပုဗ္ဗဒ္ဓကာယော-၏၊ အသ-ထိုဘုရားရှင်၏၊ ဗြဟ္မသရော ဝိယ-ဗြဟ္မာမင်း၏ အသံနှင့်တူသော၊ အဌင်္ဂသမန္နာဂတော-အင်္ဂါရှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော၊ သရော-အသံတော်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, ဗြဟ္မသရော-၏။

ဝဏ္ဏော+ယသ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုလိုလျှင် ဖြစ်နိုင်ပါ၏၊ သို့သော် "သုဝဏ္ဏ+ဝဏ္ဏ+ဝဏ္ဏ" ဟု ပကတိပြုသည့်အခါ ဥတ္တရလောပ မဖြစ်, အလယ် "ဝဏ္ဏ"ပုဒ်ကို ချေရသောကြောင့် "မချေလောပ"သာ ဖြစ်နိုင်သည်၊ နောက် "ဝဏ္ဏ"ပုဒ်ကို ချေပါတော့လား...ဟုအံ့၊ ဝဏ္ဏ ၂ ပုဒ်တွင် ရှေ့ ဝဏ္ဏသည် ဥပမာမျှသာ ဖြစ်၍ အပစာနတည်း၊ နောက်ဝဏ္ဏသာလျှင် ဘုရားရှင်၏ အဆင်းဟော ဥပမေယျ ဖြစ်၍ ပစာနတည်း၊ ထို့ကြောင့် အပစာနကိုသာ ချေပစ်ရမည်, ပစာနကို ချေပစ်ရိုး မရှိ၊ ထို့ကြောင့် နောက် "ဝဏ္ဏ"ကို မ့ချေသင့်။ [ဤရုပ်နေပုံသည် သက္ကတတို့၌ ပြလေ့ရှိသော "သြဌမုခ" ရုပ်နေပုံနှင့်တူ၏၊ သြဌမုခမိုဝ မုခ် ယသောတို သြဌမုခေါ-ကုလားအုပ်၏ မျက်နှာနှင့်တူသော မျက်နှာရှိသူ။]

နာဂသ ဝိယ ၊ပေ၊ နာဂဂတိ— "နာဂသ ဝိယ အသ ဂတိ"ဟု ဂတိတစ်ပုဒ်ကို မထည့်ဘဲလည်း ဝိဂြိုဟ်ပြုနိုင်၏၊ သို့သော် "နာဂသ ဝိယ-ဆင်နှင့်တူသော၊ ဂတိ-သွားခြင်း"ဟု ဆိုရာ၌ သွားခြင်းကြိယာသည် ဆင်ကောင်ကြီးနှင့် မတူနိုင်သောကြောင့် "နာဂသ ဂတိ ဝိယ"ဟု နောက်က "ဂတိ"ကို ရှေ့သို့ လိုက်၍ ပေးမှ အဓိပ္ပာယ်အမှန် ရနိုင်၏၊ "နာဂသ ဂတိ ဝိယ အသ ဂတိတိ နာဂဂတိ"ဟု ပြုမူ "သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော" ကဲ့သို့ ရှေ့ဂတိကို ချေ၊ သဒ္ဒနီတိ၌ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောနှင့် အလားတူဟုပင် ညွှန်း၏၊ ဤစကားစဉ်အရ-သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောကဲ့သို့ တစ်ပုဒ်ကို ချေရသောနည်း, နာဂဂတိကဲ့သို့ နောက်တစ်ပုဒ်ကို အနက်၌ လိုက်ပေးသောနည်းဟု ဆင်ခြင်ယတ္တ ဥပမာဗဟုဗ္ဗီဟိ၌ ဝိဂြိုဟ်ပြုနည်း ၂ မျိုးရှိသည်ဟု မှတ်။

၈၀ သီဟဂတိ— စသည်တို့လည်း တူပြီ၊ နာဂဝိက္ကမော စသည်၌ "ဝိပုဗ္ဗ, ကမ= ပဒဝိကွေ့ပေ"ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိသောကြောင့် "ဝိက္ကမော-ကြွလှမ်းခြင်း"ဟု ပေးသည်၊ ထောမနိုဓိ၌ "ဏ" သဒ္ဒါသည် "ကဏ္ဌမိဂ - နက်သော သားကောင်"ဟု ဆို၏၊ ထိုသားကောင်မကို "ဒဏ်"ဟု ဆိုသည်၊ သို့သော် ဤ၌ "ဒဏ်သ"ဟု ရှိသောကြောင့်

ဝါသဒ္ဒတ္ထေ–ဝါသဒ္ဒါ၏ အနက်ဌ၊ သရော်ဘာယပဒေါ–သရော်ဘာယပဒ ဗဟုဗ္ဗီဟိသည်၊ ယထာ–နည်း၊ ဒွေ ဝါ–၂ လုံးသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တယော ဝါ–၃ လုံးသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပတ္တာ–သပိတ်တို့တည်း၊ ဒွတ္တိပတ္တာ–၂ သပိတ်, ၃ သပိတ်တို့၊ ဒွေကဒ္ဒါနမာကာရော ဝါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဒ္ဝိသဒ္ဒန္တသ–ဒ္ဝိသဒ္ဒါ၏ အဆုံး ဣ၏၊ အာတ္တံ–အာ အပြု၊ ရဿတ္တံ–ပြု၊ ဒ္ဝိဟံ ဝါ–၂ ရက်သော်လည်းကောင်း၊ တိဟံ ဝါ–၃ ရက်သော်လည်းကောင်း၊

ထိုသားကောင်နက် အထီးကိုပင် "ဧဏီ"ဟု ဆိုလိုဟန် တူသည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်နိုသယ သစ်ဌ "ဧဏီမိဂ–တောဆိတ်နက်"ဟု မိန့်၏၊ "ဧဏီဧယ်"ဟု ဆိုပြီးသောအခါ ဧယ်ဌ အာကို ကွစာဒိမဏ္ဍူတ္တရာနုံဖြင့် ရဿပြု၊ ဗြဟ္မဿရော်ဌ "အဌ္ဌကသမန္နာဂတော"ကား အုပိထည့်အပ်သော ပုဒ်တည်း၊ ရပ်တွက်ရာဌ ထိုပုဒ်ကို ထည့်ဖွယ်မလို၊ ဘုရား အသံတော်၏ အင်္ဂါရုစ်ပါးကို အဘိဓာန် (၁၂၉)ဂါထာမှာ ရှု။

သရော်ဘာယပဒဗဟုဗ္ဗီဟိ— "ဒ္ဝိ+တယော"စသော သဒ္ဒါ ၂ ပုဒ်စီရှိသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသည် "သရော်ဘာယပဒ" ဗဟုဗ္ဗီဟိ မည်၏၊ "သဒ္ဒါဥဘယံ + ပဒံ ယဿာတိ သရော်ဘာယပဒေါ" ဤ ဗဟုဗ္ဗီဟိဌ "ယော–ယံ" စသော သဗ္ဗနာမ် အညပုဒ်များ မထည့်ရ၊ ဝါသဒ္ဒါသည်ပင် (သမာသ်ပြီးရာတွင် မပါဝင်သဖြင့် သမာသ်ပုဒ်မှတစ်ပါး သော) အညပုဒ် ဖြစ်သည်၊ ထို ဝါသဒ္ဒါ၏အနက်ဌ သဒ္ဒါ ၂ ပုဒ် ရှိသောကြောင့် "ဝါသဒ္ဒတ္ထေ သရော်ဘာယပဒေါ ယထာ"ဟု မိန့်သည်၊ ဆက်ဦးအုံ့–ဝါသဒ္ဒါ၏အနက်ကို သက္ကတဗျာကရဏတို့ဌ "ဝိကပ်မဟုတ်–သံသယတ္ထ"သာဟု ဆိုကြ၏၊–သို့သော် ပါဠိသုံးဌမှ ဝိကပ်အနက်သာ ဖြစ်ပေသည်။

ထင်ရှားစေအုံ့—"ဒွတ္တိပတ္တာဟူရာ–၂ သပိတ်ပြည့်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်, ၃ သပိတ်ပြည့်သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော မုံ့တို့ကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတဗ္ဗာ–ခံယူအပ် ခံယူနိုင်ကုန်၏"ဌ သံသယ (ယုံမှားခြင်း)အနက် မသင့်၊ ၂ သပိတ်ပြည့် ခံလိုလျှင် ၂ သပိတ်ပြည့် ခံနိုင်ကြောင်း, သို့မဟုတ် ၃ သပိတ်ပြည့် ခံလိုလျှင်လည်း ၃ သပိတ်ပြည့် ခံနိုင်ကြောင်းကို ပြသော ဝိကပ်အနက်သာ ဖြစ်သင့်သည်၊ ဤသို့ ဝိကပ်အနက် ဖြစ်သင့်သော်လည်း "တစ်နက်တည်းဌ ဆုံးဖြတ်ချက် မချနိုင်ဘဲ ၂ သပိတ်က တစ်ဖက်, ၃ သပိတ်က တစ်ဖက် ဤသို့ နှစ်ဖက်လုံးကို ဝါသဒ္ဒါက ဟောသောကြောင့် ဝါသဒ္ဒါသည် သံသယ အနက် ရှိ၏–ဟု ဆိုဟန်တူသည်။ [ပါဠိသုံးဌမှ တကယ်ကို ယုံမှားသော အရာဌသာ "သံသယ"ဟု ဆိုသည်။]

ဒွတ္တိပတ္တာကို "ဒ္ဝိ+ဝါ+တိ+ဝါ+ပတ္တ"ဟု တည်၊ ဒ္ဝိ တိ ပတ္တတို့နောင် ယော သက်, ဝါနောင် သိသက်, ချေ၊ (ဧကဝုစ်သက်ရကြောင်းကို သဗ္ဗာသမာဝုဝေါသုတ် ကစ္စည်း ဘာသာဋီကာမှာ ရှု၊) "ဒွေ+ဝါ+တယော+ဝါ+ပတ္တာ"ဟု ဝါကျပြီးစေ၊ သမာသ် စသည် စီရင်၍ ဝုတ္တတ္ထာနမပွယောဂေါဖြင့် ဝါ ၂ ပုဒ်ကို ချေ၊ (ဒ္ဝိတိပတ္တ) ဒွေကဒ္ဒါနမာကာရော ဝါ ဖြင့် ဣကို အာပြု (ဒ္ဝါတိပတ္တ) ကွစာဒိမဏ္ဍူတ္တရာနုံဖြင့် ရဿ ပြု (ဒ္ဝတိပတ္တ)

ဒွိဟတိဟံ- ၂ ရက်, ၃ ရက်၊ ဆ ဝါ-၆ ခွန်းသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ပဌ ဝါ-၅ ခွန်းသော်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ ဝါစာ-စကားတို့တည်း၊ ဆပ္ပဌဝါစာ-၆ ခွန်း, ၅ ခွန်းသော စကားတို့၊ ဧဝံ, သတ္တဌမာသာ-၇ လ, ၈ လတို့၊ ဧကယောဇနဒွိယောဇနာနိ-တစ်ယူဇနာ, ၂ ယူဇနာတို့။

ဒိသန္တရာဌတ္ထော-ဒိသန္တရာဌတ္ထဗဟုဗ္ဗီဟိသည်၊ ယထာ-နည်း၊ [သိဒ္ဓ "ဒိသန္တရာဌတ္ထော-ဌ"ဟု ရှိ၏၊ "ယထာ-ဥဒါဟရဏ်ကား"ဟု ပေး၊] ယံ-အကြင် အရပ်သည်၊ ပုဗ္ဗသာစဒိသာယ-အရှေ့အရပ်၏လည်းကောင်း၊ ဒက္ခိဏသာစဒိသာယ-တောင်အရပ်၏လည်းကောင်း၊ အန္တရာလံ-အလယ် အပိုင်းအခြားကို ယူတတ်၏၊ (ဣတိ) သာအယံ-ထိုအကြားအရပ်သည်၊ ပုဗ္ဗဒက္ခိဏာ- မည်၏၊ ဝိဒိသာ- အရှေ့တောင်ထောင့် အရပ်တည်း၊ ဧတ္ထ-ဤ ပြယုဂ်တို့၌၊ တုလျာဓိကရဏပဒပရတ္တာဘာဝါ - တုလျာဓိကရဏပုဒ်

တ် ဒွေဘော်လာ, နာမ်ခဲ့, ယောသက်၊ "သတ္တ ဝါ အဋ္ဌ ဝါ မာသာ, ဧကယောဇနံ ဝါ ဒွိယောဇနံ ဝါ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ "ဧကယောဇနဒွိယောဇနာနိ"ဟူသော မြန်မာမှ၌ "ဧကယောဇနဒွိယောဇနာဒိ"ဟုလည်း သိဟိုဠ်မှ ရှိ၏၊ ထိုအလို "ဧဝံ-တူ၊ သတ္တဌမာသာ, ဧကယောဇနဒွိယောဇနာဒိ-သတ္တဌ၊ပေ၊ဒွိယောဇန စသည်တည်း"ဟု ပေး။

သဏ္ဌာတပုံစံ။ ။"ဒွေ ဝါ တယော ဝါ ပရိမာဏံ ဧသံ တေ ဒွတ္တယော" သေ-ထိုဝတ္ထုတို့၏၊ ဒွေ ဝါ-၂ ခုသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ တယော ဝါ-သော၊ ပရိမာဏံ-အတိုင်းအရှည်သည်၊(အတ္ထိ)ဣတိ ဒွတ္တယော-ဒွတ္တိတို့ မည်၏၊ ဤသို့ "ပရိမာဏ"ပုဒ်ကိုထည့်၍ ဆဋ္ဌီဗဟုဗ္ဗီဟိပြု၏၊ ဒွတ္တိတို့လည်း ပါဠိကဲ့သို့ "ပတ္တ-မာသ"စသော သရေ်ယျပုဒ် မပါ, သရ်ာချည်းသာတည်း၊ ထို့အတူ "တိစတုရော-၃ခု ၄ခု အတိုင်းအရှည်ရှိသော အရာတို့၊ ပဉ္စဆ-၅ခု ၆ခုအတိုင်းအရှည်ရှိသော အရာတို့၊ ကေဒွေ-တစ်ရက် ၂ ရက်တို့" ပါဠိ၌လည်း"ဒွေတယော ဘိက္ခူ သမ္မနိတဗ္ဗာ, ဒွေတိသော ရတ္တိယော သယတိ"စသည်ကို တွေ့ရ၏၊ ထို၌ ဒွေတယော စသည်တို့သည် ဤ သရ်ောဘယဗဟုဗ္ဗီဟိဖြစ်လျှင် "ဒွတ္တယော-ဒွတ္တိသော"ဟု ရှိမှ သဏ္ဌာတပုံစံများနှင့် သာ၍ ညီညွတ်ဖွယ် ရှိသည်။

ဒိသန္တရာဌတ္ထဗဟုဗ္ဗီဟိ။ ။"အန္တရံ(မဇ္ဈသီမံ)-အလယ်အပိုင်းအခြားကို၊ အာရာတိ(ဂဏ္ဍာတိ)-ယူတတ်၏"ဟူသော ထောမနီဝိဂြိုဟ်နှင့်အညီ, အရပ် ၂ ခုတို့၏ အလယ်စပ်ကြားအရပ်သည် "အန္တရာလ" မည်၏၊ [အန္တရာပုဒ်, အာပုဗ္ဗ ရာဓာတ်ဖြင့် ပြီးသော "အန္တရာရ"မှ ရကို လပြု၍ "အန္တရာလ"ဟု ဖြစ်၏၊ လနှင့်ဌ တူသောကြောင့် ယခုစာတို့၌ ဌဖြင့် ရှိသည်၊] ဒိသာနံ-အရပ် ၂ ခုတို့၏၊ အန္တရာဋ္ဌံ-အလယ်အကြားသည်၊ ဝါ-အထောင့်သည်၊ ဒိသန္တရာဋ္ဌံ-မည်၏၊ ထိုအရပ် ၂ ခုတို့၏ အလယ်စပ်ကြား(အထောင့်) အနုက်ရှိသော ဗဟုဗ္ဗီဟိသည် "ဒိသန္တရာဋ္ဌံ အတ္ထော ယသ"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ "ဒိသန္တရာဌတ္ထဗဟုဗ္ဗီဟိ" မည်၏။

နောင်းသည်၏အဖြစ် မရှိခြင်းကြောင့်၊ ပုမ္ဗာဝါတိဒေသော–ပုမ္ဗော်ကို ငဲ့ညွှန်းခြင်းသည်၊ နိ–မရှိ၊ ကွစာဒိမဇ္ဈုတ္တရာနံတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဒိသန္တရာဌ္ဌော–ဒိသန္တရာဌ္ဌတ္ထဗဟုဗ္ဗီဟိ၌၊ ပုဗ္ဗပဒသ–ရှေ့ပုဒ်၏၊ ရဿတ္တံ–ပြု၊ ဒေံ–တူ၊ ပုဗ္ဗုတ္တရာ–အရှေ့မြောက်ထောင့်အရပ်၊ အပရဒက္ခိဏာ–အနောက်တောင်ထောင့်အရပ်၊ ပစ္ဆိမုတ္တရာ–အနောက်မြောက်ထောင့်အရပ်။

ယဒါ ပန–အကြင်အခါ၌ကား၊ ဒက္ခိဏာစ–တောင်အရပ်လည်း ဟုတ်၏၊ သာ–ထိုတောင်အရပ်ဟူသည်၊ ပုဗ္ဗာ စ–အရှေ့အရပ်လည်း ဟုတ်၏၊ ဣတိ–သို့၊ ကမ္မဓာရယသမာသော–ကမ္မဓာရဲ့သမာသ်သည်၊ ဟောတိ၊ တဒါ–ထိုအခါ၌၊ ပုမ္ဗာဝါတိဒေသော–ပုမ္ဗောင့်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ၊ ကသ္မာ–နည်း၊) ဥတ္တရပဒတ္ထပဓာနတ္တာ–နောက်ပုဒ်အနက် ပြဋ္ဌာန်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ သဗ္ဗနာမိကဝိဓာနမ္မိ–သဗ္ဗနာမ်၌ဖြစ်သော အစီအရင်သည်လည်း၊ နိစ္စံ–အမြဲ၊ ဘဝတိယေဝ–ဖြစ်သည်သာ၊ ယထာ–ကား၊ ဒက္ခိဏာပုဗ္ဗသာ၊ပေ၊ သံ ဣတိ–ဟူသည်တည်း၊ [ဒက္ခိဏာပုဗ္ဗသာ–တောင်အရှေ့အရပ်အား, ၏၊ ဒက္ခိဏာပုဗ္ဗသံ–၌။]

ဒက္ခိဏာသာစ ၊ပေ၊ ပစ္ဆိမုတ္တရာ—"ဒက္ခိဏာသာစ ဒိသာယ"၌ "ဒိသာယ"ကား အပို ထည့်ပါ၌တည်း၊ အန္တရာဌ္ဌလည်း "အတ္ထိ" စသည်ကဲ့သို့ ထည့်ပါ၌ပင်၊ "ပုဗ္ဗာ(သ) ဒက္ခိဏာ (သ) ယ (သိ)"ဟု ဝိဘတ်သက်၍ "ပုဗ္ဗသာစ ဒက္ခိဏာသာစ ယံ"ဟု ဝါကျပြီးစေ, သမာသ်စသည် စီရင်၍ "ပုဗ္ဗာဒက္ခိဏာ"ဟု အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိင်အတိုင်းပကတိပြု၊ [ပုဗ္ဗာနှင့် ဒက္ခိဏာသည် အနက်အရ မတူကြ၍ တုလျာဓိကရဏ မဖြစ်ရကား ဣတ္ထိယံဘာသိတ"စသော သုတ်ဖြင့် ပုလ္လိန် မငဲ့ရ, ထို့ကြောင့်] ကွစာဒိမဇ္ဈုတ္တရာနံ စသောသုတ်ဖြင့် ရှေ့ပုဒ်၌ အာကို ရဿပြု (ပုဗ္ဗဒက္ခိဏာ) နာမ်ငဲ့, သိသက်, ချေ၊ ထို့နောက် ဣတ္ထိလိင်ရပ်ကို "ဗဟုဗ္ဗီဟိမှိစ"သုတ် အမှာအတိုင်း စဉ်ရာ၏၊ "ပုဗ္ဗသာစ ဥတ္တရသာစ+အပရသာစဒက္ခိဏာသာစ+ပစ္ဆိမသာစဥတ္တရသာစ ယဒန္တရာဌ္ဌ"ဟု ပြု။

ယဒါ ပန၊ပေ၊ နိစ္စံ ဘဝတိယေဝ — ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ် မပြုဘဲ ("အထောင့်ဖြစ်၍ အရှေ့လည်းကျ တောင်လည်းကျ"သဖြင့်) ကမ္မဓာရဲ့ဝိဂြိုဟ်ပြုလျှင် ဥတ္တရပဒတ္ထပဓာနဖြစ်သောကြောင့် "ပုဗ္ဗဒက္ခိဏာ"သည် ကမ္မဓာရဲ့သမာသ်လည်း ဖြစ်နိုင်ပြန်၏၊ ကမ္မဓာရဲ့ဖြစ်လျှင် ရှေ့နောက် ၂ ပုဒ်တို့ တုလျာဓိကရဏ ဖြစ်သောကြောင့် "ကမ္မဓာရယသညေစ" သုတ်ဖြင့် ရှေ့ပုဒ်ကို ပုလ္လိန်ငဲ့ပြန်သည်။ [ဥတ္တရပဒတ္ထပဓာနတ္တာ–ဟိတ်သည် ပုမ္ဗောင့်ခြင်း၏ အကြောင်းမဟုတ်, ကမ္မဓာရဲ့သမာသ် ဖြစ်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊] ထိုသို့ ကမ္မဓာရဲ့သမာသ် ဖြစ်လျှင်ကား "ဗဟုဗ္ဗီဟိမှိစ"သုတ်ဖြင့် တားမြစ်ခွင့် မရှိတော့ရကား "ပုဗ္ဗဒက္ခိဏာသာ" စသော သဗ္ဗနာမ် အစီအရင်များ အမြဲ ဖြစ်နိုင်တော့သည်၊

ဗျတိဟာရလက္ခဏော–ဗျတိဟာရလက္ခဏဗဟုဗ္ဗီဟိသည်၊ ယထာ–နည်း၊ ဣဒံ ယုဒ္ဓံ–ဤရန်ပွဲသည်၊ ကေသေသု–ဤဘက်လူ၏ ဆံပင်တို့၌လည်း ကောင်း၊ ကေသေသု–ထိုဘက်လူ၏ ဆံပင်တို့၌လည်းကောင်း၊ ဂဟေတွာ–ဆွဲကိုင်၍၊ ပဝတ္တာတိ–ဖြစ်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ ကေသာကေသိ–မည်၏၊ ဣဒံ ယုဒ္ဓံ–ဤရန်ပွဲသည်၊ ဒဏ္ဍေဟိ–ဤဘက်လူ၏ တုတ်တို့ဖြင့်လည်း ကောင်း၊ ဒဏ္ဍေဟိ–ထိုဘက်လူ၏ တုတ်တို့ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဟရိတွာ–ရိုက်နှက်၍၊ ပဝတ္တာတိ, ဣတိ, ဒဏ္ဍာဒဏ္ဍိ–မည်၏၊ ကွစာဒိမဇ္ဈေတ္တရာနံတျာ ဒိနာ–ဖြင့်၊ မဇ္ဈေ–အလယ်၌၊ ဒီဃော–ဒီဃပြု၊ တေသုဝုဒ္ဓိတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ အန္တသ–အဆုံးသရ၏၊ ဣကာရော–ဣပြု၊....ပဌမာဝိဘတျတ္ထဗဟုဗ္ဗီဟိ–ပဌမာဝိဘတ်၏အနက်ရှိသော ဗဟုဗ္ဗီဟိတည်း၊....ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသော–သည်၊ နိဋ္ဌိတော–ပြီ။

ထိုသို့ ဖြစ်နိုင်ပုံကို ဥဒါဟရဏ် ပြလိုမှ "ယထာ–ဒကို့ဏဝုဗ္ဗသာ, သံ"ဟု မိန့်သည်၊ ပုဗ္ဗတ္တရာ စသည်၌လည်း "ပုဗ္ဗာ စ သာ ဥတ္တရာ စ" စသည်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြု။

ဗျတိဟာရလက္ခဏဗဟုဗ္ဗီဟိ။ ။ ဝိ+အတိ+ဟရဓာတ်, ဏပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော ဗျတိဟာရသဒ္ဒါသည် "ပရိဝတ္တေ–အဖန်ဖန်ဖြစ်သော၊ ပရံပရဂေဟာတိယကြိယာ ကရဏော–အပြန်အလှန်တူသော ဓာတ်ရှိသော အမှုအရာကို ပြုခြင်းအနက်၌ ဖြစ်၏"ဟု ထောမနိမိ ဆို၏၊ ရန်ဖြစ်မှုဟူသည် ရန်ဖြစ်ခြင်းကြိယာအားဖြင့် တူသောဓာတ်ရှိသော (သဘော်တူသော) ကြိယာကို ပြုခြင်းလည်း ဟုတ်၏၊ အပြန်အလှန် အဖန်ဖန် ရိုက်ခြင်း ဆွဲခြင်း စသည်လည်း ဟုတ်၏၊ ထိုကဲ့သို့ အပြန်အလှန် အဖန်ဖန်ဖြစ်သော အမှုအရာကို ပြုခြင်း အမှတ်အသားရှိသော သမာသ်သည် (ရန်ဖြစ်ခြင်း အမှတ်အသားရှိသော သမာသ်သည်)"ဗျတိဟာရောလက္ခဏ" ယသ"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ"ဗျတိဟာရလက္ခဏ ဗဟုဗ္ဗီဟိ"မည်၏။

ကေသေသု ၊ပေ၊ အန္တသိကာရော— ["သိကာရော"ဟု သိမှုရှိ၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ လည်း "စိ–ဝိတိဟာရေ"ဟု စအနုဗန်ရှိသော ဣပစ္စည်း သက်၏၊] "ဣဒံ ယုဒ္ဓံ ပဝတ္တာတိ"၌ ယုဒ္ဓံကား "သံယာရာမံ"ကဲ့သို့, ပဝတ္တာတိကား အတ္ထိကဲ့သို့ ထည့်အပ်သော ပုဒ်များ တည်း၊ ရုပ်တွက်ရာ၌ "ကေသ+ကေသ+ဂဟေတွာ+ဣမ" တည်၊ ဂဟေတွာ နောင် သိရှေ့, ဣမနောင် သိသက်, ဣဒံဖြစ်အောင် စီရင် "ကေသေသု ကေသေသု ဂဟေတွာ ဣဒံ"ဟု ဝါကျပြီးစေ၊ သမာသ်စသည် စီရင်, ဝုတ္တတ္ထာနုမပ္ပယောဂေါဖြင့် ဂဟေတွာ ဣမတို့ကို ချေ၊ ကေသကေသ"ဟု ပကတိဖြစ်၏၊ ကွစာဒိမဇ္ဈေတ္တရာနံဖြင့် အလယ်၌ ဒီဃ, တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် အဆုံးသရကို ဣပြု၍ "ကေသာကေသိ" နာမ်ဝဲ့, သိသက်, သိရှေ့ "ကေသာကေသိ"ဟု နပုလ္လိန်ရုပ် ဖြစ်၏၊ ဒဏ္ဍာဒဏ္ဍိ ပြီးပုံလည်း နည်းတူ။ ["ဣဒံယုဒ္ဓံ–ဤစစ်ပွဲ"ဟု ပေးရိုး ရှိ၏၊ ဆံပင်ဆွဲ၍ ရန်ဖြစ်မှုကို "စစ်ပွဲ"ဟု မခေါ်လောက်၍ "ရန်ပွဲ"ဟု ပေးသည်၊"မုဋ္ဌာမုဋ္ဌိ–လက်သီးချင်းထိုး၍ ရန်ဖြစ်ပွဲ"လည်း ဒဏ္ဍာဒဏ္ဍိအတိုင်းတည်း။]

အထ–ဗဟုဗ္ဗီဟိသမာသ်၏အခြားမဲ့၌၊ ဒွန္ဒသမာသော ဝုစ္စတေ၊ သော စ–ထိုဒွန်သမာသ်သည်လည်း၊ ဣတရိတရယောဂသမာဟာရတ္ထဘေဒေန–ဣတရိတရယောဂအနက်ရှိသော ဒွန်, သမာဟာရအနက်ရှိသော ဒွန်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဒုဝိဓော၊ တတ္ထ–ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ တာဝ–သမာဟာရမှ ရှေးဦးစွာ၊ ဣတရိတရယောဂေ–၌၊ (ဥဒါဟရဏံ) သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနဿ ဣတိ– "သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနဿ" ဟု တည်ပြီးသော၊ ဣဒ–ဤ ရုပ်၌၊ ဥဘယတ္ထာပိ – ၂ ပါးစုံ၌လည်း၊ ပဌမေကဝစနံ – သည်လည်းကောင်း၊

မောဂ္ဂလ္လာနံ။ ။"တတ္ထ ဂဟေတွာ တေနဲ့ ပဟာရိတွာ ယုဒ္ဓေ သရ္ဝပ်"ဟု သုတ်တည်း၏။ [တတ္ထ ဂဟေတွာ–ထိုဌ၌ ကိုင်၍၊ တေနဲ့ ပဟာရိတွာ–ထိုဖြင့် ရိုက်နှက်၍၊ ယုဒ္ဓေ–ရန်ပွဲ စစ်ပွဲ စသည်၊ အညပဒတ္ထေ–အညပုဒ်အနက်သည်၊ သတိ–ရှိသော်၊ သရ္ဝပ်–သုတိတူသော၊ အနေကံ–များသော၊ သတ္တမျှန်–သတ္တမျှနှုတ်သည်လည်းကောင်း၊ တတိယန်–လည်းကောင်း၊ ဧကတ္ထံ ဟောတိ–သမာသ်ဖြစ်၏(သုတ်နက်)။] ပုံစံကား–"ကေသာကေသိ" စသည်ပင်တည်း၊ "ကာယဉ္စ ကာယဉ္စ ဂဟေတွာ ယုဒ္ဓံ ပဝတ္တံ" ကိုယ်အချင်းချင်း ကိုင်၍ နှာမ်းလုံးပွဲ၌ "တေနဲ့ ဂဟေတွာ–ထိုဖြင့် ကိုင်၍" မဟုတ်သောကြောင့် သမာသ်မဖြစ်၊ "ရထေ စ ရထေ စ ဌတွာ ယုဒ္ဓံ ပဝတ္တံ" ရထားချင်း၌ တည်၍ စစ်ထိုးရာ၌ "ဂဟေတွာ–ပဟာရိတွာ" မဟုတ်၍ သမာသ်မဖြစ်၊ "ဟတ္ထေ စ ဟတ္ထေ စ ဂဟေတွာ သခ်ဲ့ (မိတ်ဆွေအဖြစ်သည်) ပဝတ္တံ" လက်အချင်းချင်း၌ ဆွဲ၍ မိတ်ဆွေဖြစ်ရာ၌ ယုဒ္ဓမဟုတ်၍ သမာသ်မဖြစ်၊ "ဒဏ္ဍေဟိ စ မုသလေဟိ စ ပဟာရိတွာ ယုဒ္ဓံ ပဝတ္တံ"၌ တစ်ဖက်က တုတ်ကိုင်၍ တစ်ဖက်က လက်ရိုက်ကိုင်၍ ရန်ဖြစ်ရာ၌ ဒဏ္ဍနှင့် မုသလတို့ သရ္ဝပ မဟုတ်၍ သမာသ်မဖြစ်–ဟု မောဂ္ဂလ္လာန်မိန့်သည်။ [သဟပုဗ္ဗပဒမှ စ၍ (ဥပမာနုဆဒ္ဒီယတ္ထမှတစ်ပါး) အညပုဒ်၌ ပဌမာဝိဘတ်ဆုံးသောကြောင့် "ပဌမာယတ္ထဗဟုဗ္ဗီဟိ"မည်သော သမာသ်များကား ပြီးပြီ။]

ဒွန်သမာသ်

ဣတရိတရယောဂဒွန်။ ။[ဣတရိတရယောဂ, သမာဟာရတို့၏ အဓိပ္ပာယ်သည် နောက်ထပ် ထင်ရှားလတ္တံ့၊] "သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ"ပုဒ်၌ "သာရိပုတ္တ" သဒ္ဒါသည် (သာရိပုတ္တော ဓမ္မံ ဒေသေတိ–စသည်ကဲ့သို့ အရှင်သာရိပုတြာတည်းဟူသော တစ်နက်တည်းကို မဟော) အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်တည်းဟူသော အနက်ကိုလည်း ဆည်းယူလျက်ရှိ၏၊ မောဂ္ဂလ္လာနသဒ္ဒါလည်း ထို့အတူပင် အရှင်သာရိပုတြာတည်းဟူသော အနက်ကိုလည်း ဆည်းယူလျက် ရှိ၏၊ [သာရိပုတ္တသဒ္ဒါသည် မောဂ္ဂလ္လာန်အနက်ကို ဆည်းယူတတ်သော သမုစ္စယသဒ္ဒါ, အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်ဟူသော အနက်ကား ဆည်းယူအပ်သော သမုစ္စေတဗ္ဗ အနက်တည်း၊ ထို့အတူ မောဂ္ဂလ္လာနသဒ္ဒါလည်း အရှင်သာရိပုတြာ အနက်ကို ဆည်းယူတတ်သော သမုစ္စယသဒ္ဒါ, အရှင်သာရိပုတြာဟူသော အနက်ကား

သမုစ္စယဧောတနတ္ထံ-သမုစ္စည်းအနက်ကို ထွန်းပြခြင်းအကျိုးငှာ၊ စသဒ္ဒ ပွယောဂေါ စ-စသဒ္ဒါကို ယှဉ်စပ်ရခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ သာရိပုတ္တော စ-သာရိပုတြာလည်း၊ မောဂ္ဂလ္လာနော စ-လည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိဂ္ဂဟေ-သည်(သတိ)၊ ["သမာသော ဘဝတိ ဒွန္ဒသညော စ"ဌ် စပ်။]

၃၅၇။ နာမာနံ သမုစ္စယော ဒွန္ဒော။ ။ဧကဝိဘတ္တိကာနံ-တူသောဝိဘတ် ရှိကုန်သော၊ ယုတ္တတ္ထာနံ-ကုန်သော၊ နာနာ နာမာနမေव-အထူးထူးသော နာမ်တို့၏ပင်လျှင်၊ ယော သမုစ္စယော - အကြင် ပေါင်းစည်းအပ်သော

သမုစ္စေတဗ္ဗအနက်တည်း-ဟု ဆိုလိုသည်၊] ဤသို့လျှင် သာရိပုတ္တသဒ္ဒါ မောဂ္ဂလ္လာန သဒ္ဒါတို့၏ အပြန်အလှန်ဆည်းယူခြင်း, ကြိယာကို ထွန်းပြခြင်းအကျိုးငှာ ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ တွင်း၌ သမုစ္စယဧောတကဖြစ်သော စသဒ္ဒါကို သွင်းရသည်၊ ထို့ကြောင့် "သာရိပုတ္တ+ စ+မောဂ္ဂလ္လာန+စ"တည်း၊ သိ ၄ လုံး သက်, ၂ လုံးချေ၊ "သာရိပုတ္တော စ+မောဂ္ဂလ္လာနော စ"ဟု ဝါကျပြီးစေ။

နာနာနာမာန ။ပေ။ **ဒွန္ဒသညော စ**—"နာနာ နာမာနမေဝ ။ပေ။ သမာသော ဟောတိ" ဝါကျဖြင့် သမာသ်စပ်ပုံ အစီအရင်ကို ပြ၍ "ဒွန္ဒသညော စ"ဖြင့် ဒွန်အမည်ကို ပြသည်၊ "နာမာနံ သမာသော ယုတ္တတ္ထော"သုတ်မှ နာမာနံပုဒ်ကို လိုက်စေလျှင် ပြီးကောင်း ပါလျက် "နာမာနံ"ဟု ထပ်ပြန်ခြင်းသည် သဒ္ဒါပိုဒ်၏၊ ထိုသဒ္ဒါပိုဒ်ဖြင့် "အခြားသမာသ် ထုံးစံကဲ့သို့ နာမ် ၂ ပုဒ်သာမက, နာမ်ပုဒ်အများသည်ပင် ဒွန်သမာသ်ဖြစ်နိုင်၏"ဟူသော အနက်ပိုကို ပြ၏၊ နာနာ နာမာနမေဝ၌ ဧဝဖြင့်ကား နာမ်မဟုတ်သော ကြိယာပုဒ်တို့ကို (သမာသ်မလုပ်ရ)ဟု တားမြစ်သည်။ ["နာနာ နာမာနမေဝါတိ အဝဓာရဏံ ကြိယာ နိဝတ္တနတ္ထံ"(ဋီကာ)၊ ယုတ္တတ္ထာနံ အရ သမဏာနှင့် ဗြာဟ္မဏာတို့ အနက်ကွဲပါလျက် ယုတ္တတ္ထဖြစ်နိုင်ပုံမှာ ဧကတ္ထိဘာဝစောဒနာခန်း၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။]

ဧကဝိဘတ္တိကာနံ။ ။ဤပါဠိဖြင့် "အချို့သော သမာသ်များ၌ ရှေ့ပုဒ် ပဌမ-နောက်ပုဒ်၌ ဝိဘတ် ၇ သွယ် စသည်ဖြင့် ရှေ့ပုဒ်-နောက်ပုဒ်တို့ ဝိဘတ် မတူသော်လည်း သမာသ်ဖြစ်ကြ၏၊ ဤ၌ကား တစ်ဝါကျထဲ၌ ဝိဘတ်တူသော နာမ်ပုဒ်များကိုသာ ဒွန်သမာသ်စပ်နိုင်သည်"ဟု ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် "သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ ဓမ္မံ ဒေသေန္တိ" ဤ၌ ဒေသေန္တိသို့ စပ်ဖို့ရာ ပဌမာဝိဘတ်ချင်း တူကြ၍ "သာရိပုတ္တော စ မောဂ္ဂလ္လာနော စ" ဟု ဝါကျမထားဘဲ "သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ" ဟု ဒွန်သမာသ် ထားနိုင်သည်၊ "သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေ အာမန္တေသိ"၌ အာမန္တေသိကြိယာဝယ် ကံအဖြစ်ဖြင့် စပ်ဖို့ရာ ဒုတိယာဝိဘတ်ချင်း တူကြ၏၊ ထို့ကြောင့် "သာရိပုတ္တံ စ မောဂ္ဂလ္လာနံ စ"ဟု ဝါကျ မထားဘဲ "သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေ"ဟု ဒွန်သမာသ်ဖြင့် ထားသည်၊ ဤသို့လျှင် "စာစပ်ရာ တူမှ-ဝိဘတ်တူနိုင်, ဝိဘတ်တူမှလည်း ဒွန်သမာသ်ဖြစ်နိုင်သည်"ဟု မှတ်၊ "ဧကဝိဘတ္တိကာနံ"ဟု ဆိုသောကြောင့် ဝိဘတ်တူမှုသာ ပမာနတည်း၊ ဝုစ်ကား တူတူ-

အနက်သည် (အတ္ထိ)၊ သော–ထိုပေါင်းစည်းသော အနက်သည်၊ ဝိဘာသာ–ဖြင့်၊ သမာသော–သမာသ်သည်၊ ဘဝတိ–ဖြစ်၏၊ ဒွန္ဒသညော စ–ဒွန်အမည်ရှိသည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ စ–ဆက်၊ ဧတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ သမုစ္စယော နာမ–သမုစ္စည်း မည်သည်၊ သမ္မိဿနံ–ပေါင်းခြင်းတည်း။

မတူတူ အရေးမကြီး၊ ထို့ကြောင့် သားအများ သမီးတစ်ယောက် "ပုတ္တာ စ ဓီတာ စ ပုတ္တဓီတရော"ဟုလည်းကောင်း, မယားတစ်ယောက် သားသမီးအများကို "ပုတ္တာ စ ဒါရော စ ပုတ္တဒါရော"ဟုလည်းကောင်း သမာသ်တွဲနိုင်သည်။

ယော သမုစ္စယော, သော သမာသော—ဤ၌ ရဟန်း ပုဏ္ဏား ၂ နက်လုံး၏ တကွဲတပြားစီ မဖြစ်ဘဲ ပေါင်းစည်းမိခြင်း လုံးမိခြင်း အနက်သည် သမုစ္စယ မည်၏၊ "သမုစ္စယနံ သမ္မိဿနံ–ပေါင်းမိခြင်း, လုံးစည်းမိခြင်းသည်၊ သမုစ္စယော–မည်၏" ဤသို့လျှင် "ယော သမုစ္စယော"အရ လုံးလုံးစည်းစည်းဖြစ်ခြင်း အနက်ကို ရသော်လည်း သမာသ်တွဲစပ်မှုဟူသော သဒ္ဒါအစီအရင်မှာ အနက်၌ စီရင်၍ မဖြစ်, သမဏာ ဗြာဟ္မဏာ ဟူသော သဒ္ဒါ၌သာ စီရင်၍ ဖြစ်သောကြောင့် "ယော သမုစ္စယော"အရ အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ ကာရကရူပစာရအားဖြင့် သဒ္ဒါတိုင်အောင်ယူ၊ ဥပမာ–"အဂ္ဂိသိနံ" သုတ်၌ "အဂ္ဂိသ–မီး၏"ဟု အနက်ကို ယူလျှင် ဣနိပြု၍ မဖြစ်သောကြောင့် "အဂ္ဂိသ–အဂ္ဂိသဒ္ဒါ၏"ဟု သဒ္ဒါကို ယူရသကဲ့သို့တည်း။

[ဋီကာ] သမုစ္စယော သမာသောတိ–(ပုဒ်တို့ဖြင့်), အတ္ထော ဝုတ္တော(အနက်ကို အကယ်၍ကား ဆိုအပ်ပါပေ၏)၊ တထာပိ အတ္ထေ အသမ္ဘဝါ တဒတ္ထေ သဒ္ဒေယေဝ ဘဝတိ၊ ယထာ–အဂ္ဂိသိနံတိ။

သမုစ္စယော နာမ သမ္မိဿနံ— ကစ္စည်းသုတ်တို့၏ထုံးစံအားဖြင့် သမုစ္စည်းနှင့် သမ္မိဿနသည် (ဧဝါဒိသရိသုတ်၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း) ကွဲပြားခြားနားသော်လည်း ထိုခြားနားမှုမှာ သုတ်၏ ထုံးစံတစ်မျိုးသာတည်း၊ အခြားကျမ်းဂန်ဆိုင်ရာ၌မူ သမုစ္စည်းနှင့် သမ္မိဿန သဘောတူပင်၊ ထို့ကြောင့် "သမုစ္စယော နာမ"စသည် မိန့်သည်၊ တခြားစီနေသော ဝတ္ထု ၂ ခု ၃ ခု စသည်တို့ ပေါင်းနေသည်ကို "တစ်ခုတည်း တစ်စည်းတည်းဖြစ်သည်–လုံးလုံးစည်းစည်းရှိသည်"ဟု ပြောစမှတ်ပြုကြ၏။ ထိုကဲ့သို့ လုံးလုံးစည်းစည်း တစ်စုတစည်းဖြစ်အောင် ပြုမှုကို (ပုဂ္ဂိုလ်၏ပယောဂစိုက်မှုကို ငဲ့၍) "ဆည်းသည်=ဆည်းခြင်း"ဟု ခေါ်ရသည်၊ ဥပမာ–ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပယောဂစိုက်မှုကို မငဲ့လျှင် "ကွဲသည်, ကွာသည်" စသည်ဖြင့် ပဌမကွဲရာနှင့် သုံးစွဲ၍ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ဗျာပါရစိုက်မှုကို ငဲ့ရာ၌ "ခွဲသည်, ခွာသည်"စသည်ဖြင့် ဒုတိယကွဲရာနှင့် မြန်မာသုံးရိုး ရှိသကဲ့သို့တည်း။

ဆည်းပုံအမျိုးမျိုး။ ။ကြိယာ၌ ဒြဗ်အများကို ပေါင်းဆည်းသော "ကြိယာဒဗ္ဗ သမုစ္စည်း"လည်းရှိ၏၊ ပုံစံကား– "ဗုဒ္ဓံ ဂုရုံ စ ဘဇေသု–ဘုရားကိုလည်းကောင်း, ဆရာကိုလည်းကောင်း ဆည်းကပ်လော"တည်း၊ ဤ၌ ဆည်းကပ်ခြင်း ကြိယာ၌ "ဘုရား–

ပန-ဆက်၊ သော-ထိုသမုစ္စည်းသည်၊ အတ္ထဝသေန-အနက်၏အစွမ်းဖြင့်၊ ကေဝလသမုစ္စယော-ကေဝလသမုစ္စည်းလည်းကောင်း၊ အန္မာစယော-အန္မာစည်းလည်းကောင်း၊ ဣတရိတရယောဂေါ-ဂလည်းကောင်း၊ သမာဟာရော-ရလည်းကောင်း၊ ဣတိ, စတုဗ္ဗိဓော-၏၊ တတ္ထ-ထိုင့ ပါးတို့တွင်၊ ကေဝလသမုစ္စယေ-ကေဝလသမုစ္စည်းဌာလည်းကောင်း၊ အန္မာစယေ စ-ဌာလည်းကောင်း၊ သမာသော နာ ဘဝတိ-သမာသ်မဖြစ်၊ (ကသ္မာ) ကြိယာသာပေက္ခတာယ-ကြိယာကို ငဲ့ခြင်းရှိသည့်အတွက်၊ နာမာနံ-တို့၏၊ အညမညံ-ချင်း၊ အယုတ္တတ္ထဘာဝတော-ယုတ္တတ္ထ မဖြစ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ယထာ-ကား၊ စီဝရံ-သင်္ကန်းကိုလည်းကောင်း၊ ပိဏ္ဍပါတဉ္စ-ဆွမ်းကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စယံ-ဆေးပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း၊ သယနာသနံ-အိပ်ရာနေရာကိုလည်းကောင်း၊ အဒါသိ-လှူပြီ၊ ဒါနံ-ဒါနကို၊ ဒေဟိ-လှူလော၊ သီလဉ္စ - သီလကိုလည်း၊ ရက္ခာဟိ - စောင့်ရှောက်လော၊

ဆရာ"ဟူသော ဒြဗ် ၂ ပါးကို ဆည်းသည်၊ ဒြဗ်ဌ ဒြဗ်အများကို ပေါင်းဆည်းသော "ဒဗ္ဗ ဒဗ္ဗ သမုစ္စည်း"လည်းရှိ၏၊ ပုံစံကား-"ရညော ဂဏော စ အသော စ-မင်း၏ဆင်နှင့်မြင်း"တည်း၊ ဤဌ ဒြဗ်ဌ ဆင်မြင်းဟူသော ဒြဗ် ၂ ပါးကို ပေါင်းဆည်းသည်၊ ဒြဗ်ဌ ဂုဏ်အများကို ပေါင်းဆည်းသော "ဒဗ္ဗဂုဏသမုစ္စည်း"လည်း ရှိ၏၊ ပုံစံကား— "ပဌော သုက္ကော စ ရတ္တော စ-ပုဆိုးသည် ဖြူလည်း ဖြူ, နီလည်း နီ၏"တည်း၊ ဤဌ ပုဆိုးဒြဗ်ဌ အဖြူ-အနီ ဂုဏ် ၂ ပါးကို ဆည်းသည်၊ ဂုဏ်ဌ ဒြဗ်ကို ပေါင်းဆည်းသော "ဂုဏဒဗ္ဗသမုစ္စည်း"လည်း ရှိ၏၊ ပုံစံကား— "ရတ္တော ပဌော စ ကုဏ္ဍလံ စ-အနီသည် ပုဆိုးလည်း ရှိ၏၊ နားဆောင်းလည်း ရှိ၏"တည်း၊ ဤဌ အနီဂုဏ်ဝယ် ပုဆိုးနှင့်နားဆောင်း ဒြဗ် ၂ ခုကို ဆည်းသည်၊ ဤသို့လျှင် ဆည်းပုံ ၄ မျိုး ရှိသည်။

သမုစ္စည်း ၄ မျိုး။ ။ကေဝလသဒ္ဒါသည် "မရောမယှက်, သက်သက်, သန့်သန့်" ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် အန္မာစယ-ဣတရိတရ-သမာဟာရ သဘောတို့နှင့် မရောသော သမုစ္စည်းကို "ကေဝလသမုစ္စည်း"ဟု ခေါ်၏၊ အန္မာစယသမုစ္စည်း, ဣတရိတရယောဂသမုစ္စည်း, သမာဟာရသမုစ္စည်းတို့ကို နာမ်(စနိပါတ် အနက်)ဌ ပြခဲ့ပြီ၊ ထိုဌ ပြခဲ့သော "သမုစ္စယာန္မာစယ" စသည်တို့တွင် သမုစ္စယကိုပင် ဤဌ "ကေဝလသမုစ္စည်း"ဟု ဆိုသည်။

ကေဝလံ သမုစ္စယ ၊ပေ၊ ရက္ခာဟိ— "စီဝရံ ပိဏ္ဍပါတဉ္စ ၊ပေ၊ အဒါသိ"သည် ကေဝလသမုစ္စည်း၏ပုံစံ၊ [ဂါထာပြည့်စုံအောင် "အဒါသိ ဥဒုဘူတေသု, ဝိပ္ပသန္နေန စေတသာ"ဟု ဆက်၊ ဤသို့ ဂါထာပြယုဂ်ဖြစ်သောကြောင့် "စီဝရံ ပဏ္ဍပါတဉ္စ, ပစ္စယံ သယနာသနံ အဒါသိ"ဟု စ တစ်လုံးတည်း ရှိသည်၊ ထို စ ကို "စီဝရံ စ ပစ္စယံ စ, သယနာသနံစ"ဟု အနက်ဌ ယှဉ်ပေးနိုင်သည်၊] ဤပုံစံဌ စီဝရံသည် အဒါသိကို ငဲ့၏၊ ("သင်္ကန်းကို"ဟု ဆိုလျှင် ထို "သင်္ကန်းကို"တွင် စကားမပြတ်ဘဲ "ပေး၏"ဟု

ဣတရီတရယောဂေ–ဣတရီတရယောဂသမုစ္စည်း၌လည်းကောင်း၊ သမာဟာရေ စ–စ္စည်း၌လည်းကောင်း၊ သမာသော ဘဝတိ–သမာသ်ဖြစ်၏၊ (ကသ္မာ)၊ တတ္ထ–ထိုဣတရီတရယောဂ, သမာဟာရတို့၌၊ နာမာနံ–တို့၏၊ အညမညံ–အချင်းချင်း၊ ယုတ္တတ္ထဘာဝေတော–ပေါင်းစပ်အပ်သောအနက်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း။

ဒွေဒွေ–၂ စု ၂ ခုကုန်သော၊ ပဒါနိ–ပုဒ်တို့တည်း၊ ဒွန္ဒာ–၂ ပုဒ် ၂ ပုဒ်တို့၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ ဒွန္ဒဋ္ဌာ–အစုံ အစုံအနက်ရှိကုန်သော သဒ္ဒါတို့သည်၊ ဒွန္ဒာ–

စကားအဆက် ရှိနေသေးသည်ကို "ငဲ့သည်"ဟု ဆိုသည်၊) ပိဏ္ဍပါတံ စသော ၃ ပုဒ်လည်း အဒါသိကို ငဲ့၏၊ ဤသို့လျှင် "စီဝရံ ပိဏ္ဍပါတဉ္စ ပစ္စယံ သယနာသနံ"တို့သည် မိမိတို့ အချင်းချင်း "သမုစ္စယ+သမုစ္စေတဗ္ဗ"အဖြစ်ဖြင့် ငဲ့ကြ စပ်ကြသော်လည်း မိမိတို့ အချင်းချင်းမှတစ်ပါး "အဒါသိ"ဟူသော ကြိယာပုဒ်တစ်ပါးကိုလည်း ငဲ့နေကြသေးသောကြောင့် ယုတ္တတ္ထ မဖြစ်ရကား "စီဝရပိဏ္ဍပါတပစ္စယသယနာသနာနိ"ဟု ဒွန်သမာသ်မဖြစ်နိုင်၊ တချို့ကား "စီဝရံ ပိဏ္ဍပါတံ စ ပစ္စယံ သယနာသနံ"တို့သည် မိမိတို့ချင်း အလျှဉ်း မငဲ့ကြ"ဟု ဆို၏, စဉ်းစားကြပါကုန်၊ [စီဝရံ ပိဏ္ဍပါတံ စသည်တို့ သမာသ်ဖြစ်နိုင်သော နည်းကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၌ ပြထားသည်။]

"ဒါနံ ဒေဟိ, သီလဉ္စ ရက္ခာဟိ"ကား အန္ဓာစယသမုစ္စည်း၏ပုံစံ၊ ["ဒါနံ"ဝယ် "ဒါနဉ္စ"ဟု ပါ၌ရှိသော်လည်း ထိုသို့ မရှိထိုက်ပုံကို နာမ်၌ ပြခဲ့ပြီ၊] ဤပုံစံ၌ ဒါနံနှင့် သီလံသည် အချင်းချင်း အလျှဉ်းမငဲ့ကြ၊ ဒါနံသည် "ဒေဟိ"ဟူသော ကြိယာကို, သီလံလည်း "ရက္ခာဟိ"ဟူသော ကြိယာကိုသာ ငဲ့သောကြောင့် ယုတ္တတ္ထ မဖြစ်ရကား "ဒါနဉ္စ သီလဉ္စ ဒါနသီလံ"ဟု သမာသ်မဖြစ်။ [ဤအန္ဓာစယသမုစ္စည်းကို သက္ကတကျမ်းတို့၌ "ဘိက္ခံစရ, ဂါဝေါ စ အာနယ"ဟု ပုံစံထုတ်၏၊ ဘိက္ခံစရ–ထမင်းတောင်းသွားလော (ဤ၌"စ"မပါ)၊ ဂါဝေါ စ အာနယ–နွားတို့ကိုလည်း (တွေ့လျှင်)ဆောင်ခဲ့လော၊ ဤ၌ ထမင်တောင်းခြင်းသည် လိုရင်းပဓာနကိစ္စတည်း၊ နွားဆောင်မှုကား (အဆင်သင့်တွေ့မှ ဆောင်ရမည့်) အပဓာနကိစ္စတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဘိက္ခံစရ"ဟု စေခိုင်းရာ အခိုက်၌ "နွားဆောင်ခြင်း"ကို အလျှဉ်းမငဲ့၊ "ဂါဝေါ စ အာနယ"ဟု ထပ်မံ ခိုင်းရာ၌ကား ရှေ့ဝါကျဖြင့် ပြအပ်သော ထမင်းတောင်းခြင်းကို ငဲ့၏, ဆည်း၏၊ ဤသို့ နောက် ဝါကျသည် ရှေ့ဝါကျကို ငဲ့သော်လည်း ဂါဝေါသက်သက်ကား ဘိက္ခံကို အလျှဉ်းမငဲ့, အာနယ ကြိယာကိုသာ ငဲ့၏၊ ဘိက္ခံကလည်း ဂါဝေါကို မငဲ့, စရကြိယာကိုသာ ငဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် ဘိက္ခံနှင့် ဂါဝေါတို့ "ဘိက္ခဂေါ"ဟု သမာသ်မဖြစ်။]

ဣတရီတရ ၊ပေ၊ ယုတ္တတ္ထဘာဝေတော—ဣတရီတရယောဂသမုစ္စည်း သမာဟာရသမုစ္စည်းတို့၌ကား ပုဒ်တစ်ပါးကို မငဲ့ဘဲ မိမိတို့ အချင်းချင်း ငဲ့စပ်၍ ယုတ္တတ္ထဖြစ်သောကြောင့် သမာသ်ဖြစ်၏၊ နောက်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့၊ ထိုတွင် ဤ "သမဏာဗြာဟ္မဏာ"ဟူသော် ဒွန်သည် ဣတရီတရယောဂသမုစ္စည်းဖြစ်သော ဒွန်တည်း။

ဒွန္ဒတို့မည်၏၊ [သီမှ၌ "ဒွေစ ဒွေစာတိ ဒွန္ဒော, ဒ္ဒန္ဒ္ဒော ဝါ ဒ္ဒန္ဒော"ဟု ရှိ၏၊] ဒွန္ဒသဒိသတ္တာ–ဒွန္ဒသဒ္ဒါနှင့်တူသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အယံ သမာသောပိ–ကိုလည်း၊ အန္တတ္ထသညာယ–ဖြင့်၊ ဒွန္ဒောတိ, ဝုစ္စတိ–၏၊ ဟိ–မှန်၏၊ ဒွန္ဒော–ဒွန်သမာသ်သည်၊ ဥဘယတ္ထပဓာနော–ပြဋ္ဌာန်းသော ၂ ပုဒ်အနက် ရှိ၏။

ဒွေ ဒွေ ပဒါနိ ဒွန္ဒာ—ပဒါနိကား–တော်နက်ကို ပြသော အဘိဓေယျပုဒ်တည်း၊ ရှပ်စီရင်ရာ၌ မလို၊ ဤနည်း၌ ဒွန္ဒာပုဒ်သည်ပင် ဒွန်သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်၍ "ဒွေစ ဒွေစ ဒွန္ဒာ" ဟု ဋီကာဝိဂြိုဟ်ပြုသည်၊ "ဒ္ဒိ(ယော) စ(သိ) ဒ္ဒိ(ယော) စ(သိ)"၌ ယောသု ဒွန်ဒ ဒွေစသုတ်ဖြင့် ယောနှင့်တကွ ဒ္ဒိကို ဒွေပြု, စနောင် သိတို့ကို ချေ၊ "ဒွေစ ဒွေစ"ဖြစ်စေ၊ သမာသ်စသည် စီရင်၍ "ဒ္ဒိဒ္ဒိ"ဟု ပကတိပြု၊ ဝိသတိ ဒသေသု ဗာဒ္ဒိသတုဿ တုသဒ္ဒါဖြင့် နောက် ဒ္ဒိကို ဒိပြု၊ ကွစိသမာသန္တစသောသုတ်ဖြင့် ဒိ၏ ဏ္ဍကို (အ)ပြု(ဒ္ဒိဒ), (ဒွန္ဒော–ဟူသော ပုဒ်ကိုပင် နိပါတနလုပ်၍) ဤ "ဒွန္ဒော"ဟူသော နိပါတနဖြင့် ဒ္ဒိ၏ ဏ္ဍကို (အ)ပြု, နိဂ္ဂဟီတဆုတ်ဖြင့် နိဂ္ဂဟီတ်လာ, ဝဏ္ဏ(နိ)ပြု၍ (ဒွန္ဒ)နာမ်ဲ့, ယောကို အာပြု။

ဒ္ဒန္ဒ္ဒာ ဝါ ဒွန္ဒာ—"ဒ္ဒန+အတ္ထ"မှ တ္ထကို (ဌ+ဌတွဲလျက်) ဌပြု၍ "ဒ္ဒန္ဒ"ဟု ဆိုသည်၊ အတ္ထကထာမှ အဌကထာ ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း၊ "ဒွန္ဒော+အတ္ထော ယေသံတိ ဒ္ဒန္ဒ္ဒာ–အစုံအနက်ရှိသောသဒ္ဒါတို့"ဟု ဆို၊ ဤ"ဒ္ဒန္ဒ္ဒာ ဝါ ဒွန္ဒာ"ပါဠိဖြင့် "ဒ္ဒန"အရ အစုံအနက်ကိုသာ ဟောနိုင်သော်လည်း ဤနေရာ၌ အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် သဒ္ဒါတို့လည်း "ဒ္ဒန"ဟု ဆိုနိုင်ကြောင်းကို ပြ၏၊ တစ်နည်း "ဒွန္ဒော ယသ အတ္ထိတိ ဒွန္ဒော"ဟု အသယတ္ထိဝိဂြိုဟ်ပြု၍ ဒ္ဒန္ဒအရ အစုံအနက်ရှိသော သဒ္ဒါကို ရ၏။

ဒ္ဒန္ဒသဒိသတ္တာ၊ပေ၊ဒွန္ဒောတိ ဝုစ္စတိ—"ဒ္ဒေဒ္ဒေ၊ပေ၊ဒ္ဒန္ဒာ"ဟူသော ရှေ့စကား ၂ရပ်ဖြင့် ဒွန်သမာသ်ကို မရသေး၊ ဒ္ဒန္ဒ မည်သော သဒ္ဒါတစ်ခုကိုသာ ရသေး၏၊ ဒွန်သမာသ် ရအောင်ကား "ဒွန္ဒော ဝိယာတိ ဒွန္ဒော"ဟု ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဆင့်ရမည်–ဟူလို၊ [ဒ္ဒန္ဒ သဒိသတ္တာ၌ "သဒိသ"ပုဒ်ဖြင့် ဥပမာတဒ္ဓိတ်ဖြစ်ကြောင်းကို ပြသည်၊] "အယံ–ဤ သမာသ်သည်၊ ဒွန္ဒောဝိယ–ဒ္ဒန္ဒသဒ္ဒါနှင့်တူ၏၊ ဏ္ဍတိ–ကြောင့်၊ ဒွန္ဒော–မည်၏"ဟုပေး။

ဥဘယပဒတ္ထ ၊ပေ၊ ဒွန္ဒော—ဤစကားကား ဒွန်သမာသ်၏ ဒ္ဒန္ဒ သဒ္ဒါနှင့် တူပုံကို ခိုင်မြဲစေသော ဒဋ္ဌကရဏဝါကျတည်း၊ "မဟာပုရိသော"စသော အခြားသမာသ်များ၌ ၂ ပုဒ်ပေါင်းစပ်မှ "ယောကျားမြတ်"စသော တစ်နက်သာ ရကြ၍ နောက်ပုဒ်အနက်ဖြစ်စေ, ရှေ့ပုဒ်အနက်ဖြစ်စေ, အညပုဒ်အနက်ဖြစ်စေ အနက်တစ်ခုသာ ပဓာနဖြစ်ကြသည်၊ သမဏာဗြာဟ္မဏာ စသော သမာသ်များ၌ကား "ရဟန်း+ပုဏ္ဏား" ၂မျိုးလုံးကို ရ၍ ၂ နက်လုံး ပဓာနဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဒွန်သမာသ်သည် (သမီး ခင်ပွန်းတစ်စုံ, သက်နှံ့တစ်စုံ စသော) စုံတွဲအနက် ၂ ခုကို ဟောသောကြောင့် ဒ္ဒန္ဒသဒ္ဒါနှင့်တူသည်–ဟူလို၊ [အနက် ၂ခုကို ရ၍ "ဒ္ဒန္ဒ"မည်၏ဟူသော စကားလည်း များသောအားဖြင့် (ယေဘုယျနည်းအားဖြင့်) ဆိုသောစကားတည်း၊ ၃ ပုဒ် ၄ ပုဒ် စသည် သမာသ်တွဲရာ၌ ၃ နက် ၄ နက် စသည်လည်း ရနိုင်ကြောင်းကို သိပါ။]

နနုစ–စောဒနာဦးအုံ့၊ ဥဘယပဒတ္ထပဓာနတ္တေ–၂ ပုဒ်အနက် ပြဋ္ဌာန်းသည်၏အဖြစ်သည်၊ သတိ–သော်၊ ဒွန္ဒေ–ဒွန်သမာသ်၌၊ ကထံ–အဘယ်သို့လျှင်၊ ဧကတ္ထီဘာဝေါ–တူသောအနက်ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ သိယာ–ဖြစ်နိုင်ပါတော့အုံ့နည်း၊ ဣတိ–ဤကား စောဒနာ၊ ဝုစ္စတေ–အဖြေကို ဆိုအပ်၏၊ သဒိသာဒိ အတ္ထေပိ–သဒိသအစရှိသော အနက်၌လည်း၊ သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိ သမ္ဘဝေန–သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏ ဖြစ်သင့်သည့်အတွက်၊ ဒ္ဝိန္နံ ပဒါနံ–၂ပုဒ်တို့၏၊ ဧကတ္ထဘောယေဝ–တစ်ပြိုင်နက်သော ခဏ၌ပင်၊ အတ္ထဒ္ဝယဒီပကတ္တာ–အနက်၂ပါးလုံးကို ပြနိုင်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိရောဓော–ဆန့်ကျင်ဘက်သည်၊ နနု–မဖြစ်။

စ–ဆက်ဦးအုံ့၊ တေသံ–ထိုပုဒ်တို့၏၊ တံ အတ္ထဒ္ဝယဒီပနံ–ထိုအနက်၂ပါးလုံးကို ပြနိုင်ခြင်းသည်၊ ဒွန္ဒဝိသယမေဝ–ဒွန်ဟူသော အရာရှိသည်သာတည်း၊

နနု စ၊ပေ၊ ဧကတ္ထီဘာဝေါ သိယာ—ဒွန်သမာသ်သည် ဥဘယပဒတ္ထ(အနက် ၂ ပါးလုံး) ပဓာနဖြစ်လျှင် အနက် ၂ ပါးကို ရနေသောကြောင့် အဘယ်မှာ ဧကတ္ထီဘောဖြစ်နိုင်တော့မည်နည်း၊ [“အနက်အားဖြင့် တူမှ ဧကတ္ထီဘာဝ–ဟု ခေါ်၏၊ ဒွန်သမာသ်၌ ၂ နက်လုံးကို ရနေလျှင် ၂ ပုဒ်လုံး၏ အနက်သည် အတူ မဖြစ်နိုင်ရကား ဧကတ္ထီဘာဝ မဖြစ်, ဧကတ္ထီဘာဝ မဖြစ်လျှင် “ဧကတ္ထီဘာဝေါ သမာသလက္ခဏံ”နှင့် ဆန့်ကျင်နေသည် မဟုတ်ပါလော”ဟု စောဒနာလိုရင်း ဖြစ်သည်။]

ဝုစ္စတေ, သဒိသာဒိ၊ပေ၊နေ ဝိရောဓော—အဗြာဟ္မဏောပုံစံ၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဗြာဟ္မဏသဒ္ဒါသည် ပုဏ္ဏားတုဟူသော သဒိသအနက်ကို ဟောဏ၊ အဗျာကတာ၌ ဗျာကတသဒ္ဒါသည် ဗျာကၠတမည်သော ကုသိုလ် အကုသိုလ်မှတစ်ပါးဟူသော အညအနက်ကို ဟောဏ၊ အကုသလသဒ္ဒါသည် ကုသိုလ်၏ ဆန့်ကျင်ဘက်(အကုသိုလ်)ဟူသော ဝိရုဒ္ဓအနက်ကို ဟောဏ။ [ဤ“သဒိသာဒိ အတ္ထေပိ သဒ္ဒပ္ပဝတ္တိသမ္ဘဝေန”ဖြင့် သဒ္ဒါတို့သည် (တစ်ရံတစ်ခါ၌ သူ့အကြောင်းအားလျော်စွာ) ရိုးရာဟောနက်မှ တခြားသဒိသစသော အနက်များကိုလည်း ဟောနိုင်သေးကြောင်းကိုသာ ပြသည်၊ ဤ ဒွန်ပုဒ်တို့ သဒိသစသော အနက်၌ ဖြစ်ကြ၏–ဟု ဆိုလိုသည် မဟုတ်။]

ဤဒွန်သမာသ်၌လည်း “သမဏဗြာဟ္မဏာ”ဝယ် သမဏသဒ္ဒါသည် “ရဟန်း”ဟူသော ရိုးရာတစ်နက်အပြင် “ပုဏ္ဏား”ဟူသော အနက်ကိုလည်း တစ်ပြိုင်နက် ဟောနိုင်၏၊ ဗြာဟ္မဏသဒ္ဒါလည်း “ပုဏ္ဏား”ဟူသော ရိုးရာတစ်နက်အပြင် “ရဟန်း”ဟူသော အနက်ကိုလည်း တစ်ပြိုင်နက် ဟောနိုင်၏၊ ထိုသို့ ဟောနိုင်လျှင် သမဏ၏ဟောနက်တစ်စုံကိုပင် ဗြာဟ္မဏသဒ္ဒါက ဟော, ဗြာဟ္မဏ၏ ဟောနက်တစ်စုံကိုပင် သမဏသဒ္ဒါက ဟောသဖြင့် ထိုသဒ္ဒါ ၂ ခု၏ ဟောနက်သည် တူနေရကား ဧကတ္ထ ဖြစ်ကြသည်၊ ဤသို့ ၂ပုဒ်လုံးက အနက် ၂ခုကို တစ်ပြိုင်နက် သဘောတူ ပြနိုင်သောကြောင့်

ဟိ-ထင်ရှားအောင် ပြဦးအုံ့၊ ဘူသဒ္ဒါ-သည်၊ အနုဘာဝအဘိဘာဝါဒိကေ-ခံစားခြင်း လွှမ်းမိုးခြင်း အစရှိကုန်သော၊ အတ္ထေ-တို့ကို၊ အနုဘိအာဒိဥပသဂ္ဂ သဟိတော-အနု အဘိ အစရှိသော ဥပသာရတို့နှင့် တကွ ဖြစ်သည်၊ (သမာနော)ဝ-ဖြစ်သော်သာ၊ ဝါ-ဖြစ်မှသာ၊ ဒီပေတိ ယထာ-ပြနိုင်သကဲ့သို့၊ ကေဝလော-သက်သက်သော ဘူသဒ္ဒါသည်၊ နု ဒီပေတိ ယထာ-မပြနိုင်သကဲ့သို့၊ ဧဝံ-တူ၊ ဂဝါသက်တျာဒီသု-ဂဝါသက် အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌၊ ဂဝါဒီနံ-ဂေါ အစရှိသော သဒ္ဒါတို့၏၊ အသာဒိသဒ္ဒန္တရသဟိတာနမေဝ-အသ အစရှိသောသဒ္ဒါတစ်ပါးနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော်သာ၊ အတ္ထဒ္ဒယဒီပနံ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ကေဝလာနံ-သက်သက် ဂေါအစရှိသော သဒ္ဒါတို့၏၊ အတ္ထဒ္ဒယဒီပနံ- သည်၊ နှ-မဖြစ်၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ တံ-ထိုတစ်ပြိုင်နက် အနက် ၂ ပါးကို ပြခြင်းသည်၊ ဒွန္ဒဝိသယမေဝ-ဒွန်ဟူသောအရာ ရှိသည်သာ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော အရာ၌၊ နှ-မဟုတ်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ-မှတ်ထိုက်၏။ [သီဟိုဠ်မူ၌လည်းကောင်း, သဒ္ဒနီတိ၌လည်းကောင်း "ဒဋ္ဌဗ္ဗံ" ဟု ပါ၏၊ "တဗ္ဗ"ဟုကား မပါကြ။]

---

၂ ပုဒ်အနက် ရသော်လည်း ကေတ္ထိဘာဝလက္ခဏာနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက် မဖြစ်ပါ-ဟု ဖြေသည်။

တဗ္ဗဒ္ဒန္ဒဝိသယမေဝ ၊ပေ၊ ဒီပနံ—["ဒီပကတ္တာ"ဟု မြန်မူ, "ဒီပနာ"ဟု သီမူ "ဒီပနံ"ဟု သဒ္ဒနီတိ ရှိ၏၊ တဗ္ဗနှင့် အရတူသောကြောင့် သဒ္ဒနီတိ ရှိတိုင်းသာ ကောင်းသည်၊] ထို ၂ ပုဒ်တို့၏ အနက် ၂ ပါးကို သဘောတူ တစ်ပြိုင်နက် ပြနိုင်ခြင်းသည် ဒွန်အရာ၌သာ ဖြစ်၏၊ အခြားအရာများ၌ကား ထိုကဲ့သို့ ပြနိုင်လိမ့်မည်မဟုတ်၊ ["ဒွန္ဒဝိသယမေဝ-ဒွန်ဟူသောအရာ ရှိသည်သာ"ဟု ဆိုခြင်းနှင့် "ဒွန်အရာ၌သာ ဖြစ်၏"ဟု ဆိုခြင်းသည် သဘောတူပင်တည်း၊ "ဒွန္ဒဝိသယေ"ဟု သ္မိဝိဘတ်ဖြင့် ရှိလျှင် "နှ သဗ္ဗတ္ထ"ဟူသော ပြောင်းပြန်စကားနှင့် သာ၍ လိုက်လျောဖွယ် ရှိ၏။]

ယထာဟိ၊ပေ၊နှ သဗ္ဗတ္ထာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ—[ဤစကားကား "တဗ္ဗ ဒွန္ဒဝိသယမေဝ၊ပေ၊ ဒီပနံ"ဟူသော ရှေ့စကားကို ဥပမာဆောင်၍ ထင်ရှားအောင်ပြသော တပ္ပာကဋ္ဌိကရဏ ဝါကျ, တစ်နည်း-ဝိတ္ထာရဝါကျတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဤဝါကျသည် ရှေ့အဖြေစကားနှင့် မဆိုင်,တဗ္ဗ ဒွန္ဒဝိသယမေဝ စသော နောက်စကားနှင့်သာ ဆိုင်တော့သည်-ဟုမှတ်] ဘူသဒ္ဒါသည် "အနုဘာဝ(ခံစားခြင်း) အဘိဘာဝ(လွှမ်းမိုးခြင်း)အနက်တို့ကို ပြနိုင်၏"ဟု ဆိုသော်လည်း (နှ ကေဝလော) သူ့ချည်းသက်သက် မပြနိုင်, အနု အဘိတို့နှင့်တကွ ဖြစ်ရမှ ပြနိုင်သည်၊ ထို့အတူ သဒ္ဒါသည် "တစ်ပြိုင်နက် အနက် ၂ ရပ်ကို ပြနိုင်သည်"ဟု ဆိုသော်လည်း "ဂဝါသက်"စသော ဒွန်အရာ၌သာ ဂေါသဒ္ဒါ တစ်ခုတည်းက "နွား+မြင်း"ဟူသော အနက် ၂ ခုကို, အသသဒ္ဒါတစ်ခုတည်းက "မြင်း+နွား"ဟူသော အနက်ကို ပြနိုင်သည်၊ (နှ ကေဝလာနံ) အသနှင့် မတွဲဘဲ ဂေါချည်းသက်သက်လည်းကောင်း,

အထဝါ– တစ်နည်းကား၊ ဒွိန္ဒပိ –၂ ပုဒ်လုံးတို့၏လည်း၊ ယထာဝုတ္တ သမုစ္စယဒီပကတ္တာ–အကြင် အကြင်ဆိုအပ်ပြီးသော သမုစ္စည်းအနက်ကို ပြတတ်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒွန္ဒေပိ–၌လည်း၊ ဧကတ္ထိတာ–တူသော အနက်ရှိသည်၏အဖြစ်သည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ ကောစိ–တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ဝိရောဓော–ဆန့်ကျင်ဘက်သည်၊ နေ–မရှိ။

တတော– ထိုမှနောက်၌၊ သမာသသညာဝိဘတ္တိလောပါဒိ– သမာသ်အမည်, ဝိဘတ်ချေခြင်း အစရှိသော အံစီအရင်သည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ–ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ၊ သမာသေနေဝ – သမာသ်သည်ပင်၊

ဂေါနှင့်မတွဲဘဲ အသေချည်းသက်သက်လည်းကောင်း အနက် ၂ ခုကို ဓပြုနိုင်၊ ထို့ကြောင့် တစ်ပြိုင်နက် အနက် ၂ ခုကို သဒ္ဒါတစ်ခုတည်းက ပြုနိုင်ခြင်းသည် ဒွန်အရာ၌သာ ဖြစ်၏–ဟု မှတ်။

အထဝါ ၊ပေ၊ နေ ကောစိ ဝိရောဓော—"သဒိသာဒိ အတ္ထေပိ၊ပေ၊အတ္ထဒွယဒီပကတ္တာ နေ ဝိရောဓော"ဟူသော ပဌမအဖြေသည် ဗာဟိရကဗျာကရဏ်း(သာသနာတော်မှ အပ ဖြစ်သော သက္ကတသဒ္ဒါ)ဆရာတို့၏ အလိုအားဖြင့် ပြအပ်သော အဖြေတည်း၊ ထို အဖြေမှ တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ဧကတ္ထိဘာဝဖြစ်ပုံကို ပြလိုသောကြောင့် "အထဝါ"စသည်ကို မိန့်သည်၊ ထို၌ "ယထာဝုတ္တသမုစ္စယ"ဟူသည် "နာမာနံ သမုစ္စယော ဒွန္ဒော"အရ၌ ပြခဲ့သော ဒွန်သမာသ်အရာဝယ် အလိုရှိအပ်သော ဣတရီတရယောဂသမုစ္စည်းအနက်–သမာဟာရသမုစ္စည်းအနက်တည်း၊ ဒွန်သမာသ် ဟူသမျှသည် ထို သမုစ္စည်းအနက် ၂မျိုးတွင် တစ်မျိုးမျိုးကို ပြမြဲ ဖြစ်၏။

ချဲ့ဦးအုံ–"သမဏဗြာဟ္မဏာ"ဟူသော ဣတရီတရယောဂဒွန်၌ "ရဟန်းလည်း–ရဟန်းလဲ–ရဟန်းရော (ရဟန်းအနက်ထဲ၌ ပုဏ္ဏားအနက် ရောခြင်းကို ဆိုသည်)ဟု အနက်ပေးရသော သမဏသဒ္ဒါသည် ပုဏ္ဏားကို ဆည်းခြင်းဟူသော သမုစ္စည်းအနက်ကို ဟောဏ်၊ "ပုဏ္ဏားလည်း, လဲ, ရော"ဟု အနက်ပေးရသော ဗြာဟ္မဏသဒ္ဒါလည်း ရဟန်းကို ခေါ်ဆည်းခြင်းဟူသော သမုစ္စည်းအနက်ကို ဟောဏ်၊ ဤသို့လျှင် ၂ပုဒ်လုံးပင် သမုစ္စည်းအနက်ကို ပြခြင်းအားဖြင့် ဧကတ္ထ ဖြစ်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် ဒွန်သမာသ်၌ ဥဘယပဒတ္ထ ပဓာနဖြစ်သော်လည်း "ဧကတ္ထိဘာဝေါ သမာသလက္ခဏံ" နှင့်ကား အနည်းငယ်မျှ ဆန့်ကျင်ဘက် မဖြစ်ပါ။ [မောဂ္ဂလ္လာန်၌ ဒွန်သမာသ်ကို "စတ္ထသမာသ် (စသဒ္ဒါ၏ သမုစ္စည်းအနက်ကို ဟောသောသမာသ်)"ဟု အမည်ပေး၏၊ ဤအဖြေသည် ထိုမောဂ္ဂလ္လာန် အမည်ပေးပုံနှင့် သာ၍ သင့်လျော်သည်။]

တတောပေ၊ အပ္ပယောဂေါ—"သာရိပုတ္တောစ+မောဂ္ဂလ္လာနောစ"ဟု ဝါကျတည်ပြီးနောက် "နာမာနံ သမုစ္စယော ဒွန္ဒော"သုတ်ဖြင့် သာရိပုတ္တောနှင့် မောဂ္ဂလ္လာနောကို သမာသ်စပ်၍ ဒွန်ဟု အမည်မှည့်၊ ထိုသမာသ်စပ်မှ ဒွန်မှည့်မှုကို ပြုပြီးနောက် သမာသ် အမည်မှည့်ခြင်း, ဝိဘတ်ချေခြင်း, ပကတိပြုခြင်း, နာမ်ငဲ့ခြင်း စသော အစီအရင်တို့မှာ

စတ္ထသ-စသဒ္ဒါ၏သမုစ္စည်းအနက်ကို၊ ဝုတ္တတ္တာ-ဟောအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝုတ္တတ္ထာနုမပ္ပယောဂေါ တိ-ဟူသောပရိဘာသာကြောင့်၊ စသဒ္ဒသ-၏၊ အပ္ပယောဂေါ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣဒဒ္ဒေ-ဤဒွန်သမာသ်၌၊ အစ္စိတ-တရံ-သာ၍ ပူဇော်အပ်သော အနက်ရှိသောပုဒ်သည်၊ ပုဗ္ဗံ-ရှေ့၌၊ နိပတတိ-ကျ၏၊ ပရသော-နောက်ပုဒ်၏သာ၊ လိင်္ဂ-လိန်သည်လည်း၊(ဟောတိ)၊ ဣတရိတရယောဂသ-ဣတရိတရယောဂဒွန်၏၊ အဝယဝပဒ္ဒါနတ္တာ-အစိတ် အစိတ်ပြဒ္ဒါန်းသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသောဝိဘတ်တို့၌၊ ဗဟုသစနမေဝ-ဗဟုဝုစ်ချည်းသာ၊ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ-သာရိပုတြာ မောဂ္ဂလ္လာန်တို့၊ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေ-တို့ကို၊ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနေဟိ-တို့ဖြင့်၊ ဣစ္စာဒိ-တည်း၊ သမဏော စ-ရဟန်းလည်း၊ ဗြာဟ္မဏော စ-ပုဏ္ဏားလည်း၊ သမဏဗြာဟ္မဏာ - တို့၊ ဧဝံ, ဗြာဟ္မဏဂဟပတိကာ -

---

ဆိုပြီးအတိုင်းပင်တည်း၊ "သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာန"ဟူသော သမာသ်ပုဒ်သည်ပင် စတ္ထ(သမုစ္စည်းအနက်)ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ဝုတ္တတ္ထာန စသော ပရိဘာသာဖြင့် စ၃လုံးကိုလည်း ချေရမည်။

ဣဒဒ္ဒေ ၊ပေ၊ **လိင်္ဂ**—ဒွန်သမာသ်၌ ပူဇော်အပ်သော အနက်ချင်းတူလျှင် သာ၍ ပူဇော်အပ်သော အနက်ကို ဟောသောပုဒ်သည် ရှေ့က နေ၏၊ ထို့ကြောင့် အရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်ထက် အရှင်သာရိပုတြာက ပဌမအဂ္ဂသာဝက ဖြစ်၍ ရှေ့နေ၏၊ ဗြာဟ္မဏထက် သမဏသည်လည်းကောင်း,(အိမ်ပိုင်ရှိသူ မှန်လျှင် တစ်အိမ်မျှကို ပိုင်သူပင် ဖြစ်စေ "ဂဟသ+ပတိ"အရ "အိမ်ရှင်"မည်၏၊ ထိုအိမ်ရှင်ကို "သူကြွယ်"ဟု မြန်မာပြန်ထားကြသည်၊) ထိုဂဟပတိထက် ဗြာဟ္မဏသည်လည်းကောင်း, ဗြာဟ္မဏထက် (ဈာတ်, အစိုးရခြင်းအားဖြင့်သာသော) ခတ္တိယသည်လည်းကောင်း,(လသည် လစဉ် အသစ် အသစ်ဖြစ်၍ လူတို့ချစ်နှစ်သက်အပ်သောကြောင့်) နေထက် လသည်လည်းကောင်း, အဘထက်(ပို၍ ကျေးဇူးများသော) အမိသည်လည်းကောင်း သာ၍ ပူဇော်အပ်ရကား ရှေ့နေကြရသည်၊ ဤဒွန်၌ နောက်ပုဒ်လိန်ကိုသာ လိုက်ရသည်၊ (နောက်ပုဒ်လိန်အတိုင်း လိန်ရှိသည်၊) ထို့ကြောင့် မာတာ(ဣတ္ထိလိန်) ပိတာ(ပုလ္လိန်)ဟု လိန်ကွဲရာ၌ ပိတာအတိုင်း "မာတာပိတရော"ကို ပုလ္လိန်ဟု မှတ်၊ ဈယာပတိဟု လိန်ကွဲရာ၌ ပတိ၏လိန်လိုက်၍ ပုလ္လိန်ဟု မှတ်။

ဣတရိတရယောဂသ ၊ပေ၊ **ဗဟုဝစနမေဝ**—[ဣတရိတရယောဂ၏ အနက်ကို စနိုပါတ်အဖွင့်၌ ပြခဲ့ပြီ၊] သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ၌ သာရိပုတ္တသည် မောဂ္ဂလ္လာနကို အထူးပြုသော ဝိသေသန အပဓာန မဟုတ်, ပဓာနပုဒ်ပင်တည်း၊ မောဂ္ဂလ္လာနလည်း သာရိပုတ္တ၏ ဝိသေသနမဟုတ်-ပဓာနပင်၊ ဤသို့ အသီးသီး ကိုယ်စီကိုယ်စီ ပဓာနဖြစ်သောကြောင့် ပူးပေါင်းစုစည်း၍ တစ်ခုတည်း မဖြစ်နိုင်ရကား ဝိဘတ်အားလုံး၌ "သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ" စသည်ဖြင့် ဗဟုဝုစ်ချည်း ဖြစ်ကြရသည်၊ ပုရိသာဒိဂိုဏ်းသွင်း၍ ဗဟုဝုစ်ရုပ်ချည်း စဉ်လေ၊ ["သမဏော စ + ဗြာဟ္မဏော စ" စသည်ဖြင့်

ပုဏ္ဏားသူကြွယ်တို့၊ ခတ္တိယဗြာဟ္မဏာ–မင်းပုဏ္ဏားတို့၊ ဒေဝမနုဿာ–နတ်လူတို့၊ စန္ဒိမသူရိယာ–လနေတို့၊ မာတာစ–အမိလည်း၊ ပိတာစ–အဘလည်း၊ မာတာပိတရော–မိဘတို့၊ တေသုဝုဒ္ဓိတျာဒီနာ–ဖြင့်၊ ဒွန္နေ–ဒွန်သမာသ်၌၊ မာတုအာဒိပုဗ္ဗပဒ•ကာရဿ–မာတု အစရှိသော ရှေ့ပုဒ်ရှိ ဥ အက္ခရာ၏၊ အာကာရော–အာ အပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဧဝံ, ပိတာပုတ္တာ–သားအဘတို့။

ဈယာ စ–မယားလည်း၊ ပတိ စ–လင်လည်း၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ ဈယာ ပတိ–မည်၏၊ ဣတိ–ဤသို့သော၊ ဣဓ–ဤရုပ်၌၊ ["တုဏ်ဈာနိ ဣစ္ဆေတေ အာဒေသာ"၌ စပ်၊] ကွစိတိ ဝတ္တတေ။

၃၅၅။ ဈယာယ ၊ပေ၊ ပတိမှိ။ ။ပရေ–သော၊ ပတိသဒ္ဒေ–ပတိသဒ္ဒါကြောင့်၊ ကွစိ–၌၊ ဈယာသဒ္ဒဿ–၏၊ တုဒ်ဈာနိုဣတိ–တုဒ်, ဈာနိ ဟူကုန်သော၊ ဧတေ အာဒေသာ ဟောန္တိ၊ တုဒမ္ပတိ, ဈာနိပတိ, ဈယမ္ပတိကာ–မယားလင်တို့၊ ဧတ္ထ–ဤ ဈယမ္ပတိကာ ပြယုဂ်၌၊ နိဂ္ဂဟီတာဂမော–နိဂ္ဂဟိတ်လာခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကွစာဒိနာ–ကွစာဒိမဏ္ဍူတ္ထရာနံ အစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊ ရဿတ္တံစ–လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)။ [ဤသုတ်၏အဓိပ္ပာယ်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၌ အကျယ်ပြထားသည်။]

ကွစိ–အချို့ဒွန်၌၊ အပ္ပသဒ္ဒ–နည်းသော သရရှိသော ပုဒ်သည်၊ ပုဗ္ဗ–၌၊ နိပတတိ–၏၊ (ယထာ)ဟု တချို့ ပါ၏၊ စန္ဒောစ–လလည်း၊ သူရိယောစ, စန္ဒသူရိယာ၊ နိဂမာစ–နိဂုံးတို့လည်း၊ ဧနုပဒါစ–ဧနုပုဒ်တို့လည်း၊ နိဂမ ဧနုပဒါ–တို့၊ သုရာစ–နတ်တို့လည်း၊ အသုရာစ–အသုရာတို့လည်း၊ ဂရုဠာစ–ဂဠုန်တို့လည်း၊ မနုဿာစ–လူတို့လည်း၊ ဘုဇဂါစ–နဂါးတို့လည်း(မြွေတို့လည်း)၊ ဂန္ဓဗ္ဗာစ–ဂန္ဓဗ္ဗနတ်တို့လည်း၊ သုရာသုရ ၊ပေ၊ ဂန္ဓဗ္ဗာ–တို့။

နောက်ပုဒ်များ၌ ဝိဂ္ဂဟပြု၊ "စန္ဒိမာ စ (ဂုဏဝါဒီဂိုဏ်း) သူရိယော စ"ဟု ရှေ့ပုဒ်၌ ဂုဏဝါဒီဂိုဏ်းဖြစ်သော်လည်း နောက်ပုဒ် လိုက်၍ ပုရိသာဒီဂိုဏ်းပင် ဖြစ်ရသည်၊ "စန္ဒိမန္တသူရိယ"ဟု ပကတိဖြစ်သောအခါ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် နှုန်းချေ၊ မာတာပိတရောကား သတ္တာဒီဂိုဏ်းတည်း၊ "မာတာပိတု" ပကတိပြုပြီးသည့်အခါ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် မာတု ဟူသော ရှေ့ပုဒ်၏ ဥကို အာ ပြု၍ "မာတာပိတု" ဖြစ်၏၊ နာမ်ငဲ့ ယောသက်၍ သတ္တာဒီဂိုဏ်း ထုံးစံအတိုင်း စီရင်။ [ဒွန်၌ ရှေ့ ဥ ကို အာ ပြုသော်လည်း "သတ္တုနော+ ဒဿနံ" စသော တပ္ပုရိသ်သမာသ်၌ကား ရှေ့ ဥ ကို အာရ ပြု၍ "သတ္တာရဒဿနံ" စသော ရုပ်များ ဖြစ်ပုံကို အညေသွာရတ္တံသုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ၊ အာရ မပြုဘဲ "သတ္တုဒဿနံ" စသည်လည်း ရှိသည့်ပင်။]

ကွစိ–အချို့ဒွန်ဒ္ဒ၊ ဣဝဏ္ဏာဝဏ္ဏာနံ–ဣဝဏ်, ဥဝဏ် အဆုံးရှိသောပုဒ်တို့၏၊ ပုဗ္ဗနိပါတော–ရှေ့ကျခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ယထာ–ကား၊ အဂ္ဂိ စ–မီးလည်း၊ ဓူမော စ–အခိုးလည်း၊ အဂ္ဂိဓူမာ–မီးအခိုးတို့၊ ဧဝံ, ဂတိဗုဒ္ဓိဘုဇ ပဌဝါရကရသယာ–သွားခြင်း, သိခြင်း, စားခြင်း, ရွတ်ဆိုခြင်း, ဆောင်ခြင်း, ပြုခြင်း, အိပ်ခြင်း အနက်ရှိသောဓာတ်တို့၊ ဓာတဝေါ စ–ဓာတ်တို့လည်း၊ လိင်္ဂါနိ စ–လိန်တို့လည်း၊ ဓာတုလိင်္ဂါနိ–တို့။

ကွစိ–အချို့ဒွန်ဒ္ဒ၊-သရာဒိအကာရန္တံ–အစဉ် သရရှိသော အကာရန္တပုဒ်သည်၊ ပုဗ္ဗံ နိပတတိ၊ ယထာ, အတ္ထো စ–အကျိုးလည်း (အနက်လည်း)၊ ဓမ္မော စ–အကြောင်းလည်း (ပါဠိလည်း)၊ အတ္ထဓမ္မာ–တို့၊ ဧဝံ, အတ္ထသဒ္ဒါ–အနက်သဒ္ဒါတို့၊ သဒ္ဒတ္ထာ ဝါ–"သဒ္ဒတ္ထာ"ဟုလည်း ရှိ၏။

ပန–အဖို့တစ်ပါးကား၊ သမာဟာရေ–သမာဟာရဒွန်ဒ္ဒ၊ (ဥဒါဟရဏ်–ကား၊) စက္ခု စ–မျက်စိလည်း၊ သောတဉ္စ–နားလည်း၊ ဣတိ အတ္ထေ–ဒ္ဒ၊ နာမာနံ သမုစ္စယော ဒွန္ဒောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဒွန္ဒသမာသံ–ဒွန်သမာသ်ကို၊ ကတ္တာ–ပြုပြီး၍၊ ဝိဘတ္တိလောပမှိ–ကို၊ ကတေ–သော်၊ နပုံသကလိင်္ဂန္တိ ဧကတ္တဉ္စာတိ စ ဝတ္တတေ။

ကွစိ အပ္ပသရံ ပုဗ္ဗံ နိပတတိ—စန္ဒဒ္ဒ သရ ၂ လုံး, သူရိယဒ္ဒ သရ ၃ လုံးရှိရာ, သရနည်းသော ပုဒ်သည် ရှေ့ကျ၏၊ ပုံစံကို ကြည့်လေ။ [ဤစကားအရ "အစ္စိတတရ ကြောင့် ရှေ့ကျခြင်း, သရနည်းသောကြောင့် ရှေ့ကျခြင်း-ဟု အကြောင်း၂မျိုးမှတ်။]

ကွစိ၊ပေ၊ ဣဝဏ္ဏာဝဏ္ဏာနံ ပုဗ္ဗနိပါတော—သရချင်း တူနေပြန်လျှင် အဂ္ဂိသည် ဣဝဏ္ဏန္တ, ဓူမသည် အကာရန္တဖြစ်၍ ဣဝဏ္ဏန္တအဂ္ဂိသည် ရှေ့ကျသကဲ့သို့ ဣဝဏ္ဏန္တ ပုဒ်များ ရှေ့ကျတတ်၏၊ ဓာတုလိင်္ဂါနိဒ္ဒလည်း ဥဝဏ္ဏန္တဓာတုသဒ္ဒါက ရှေ့ကျသည်။

ကွစိ သရာဒိ ၊ပေ၊ နိပတတိ—အကာရန္တချင်း တူနေပြန်လျှင်လည်း "အတ္ထ"ကဲ့သို့ အစဉ် သရရှိသောပုဒ်သည် ရှေ့နေတတ်၏၊ သို့သော် ကွစိသဒ္ဒါမြစ်၍ မမြဲသောကြောင့် "သဒ္ဒေါ စ အတ္ထော စ သဒ္ဒတ္ထာ စ"ဟုလည်း ကမောဏ္ဍမ(အစဉ်မကျဘဲ) ရှိပြန်သည်၊ ထို့အတူ "ရေးရေးစည်းကမ်းများလည်း ကွစိသဒ္ဒါကြောင့် မမြဲ"ဟု မှတ်။

သမာဟာရေ ပန — ဤ "သမာဟာရ" သဒ္ဒါ၏ အနက်ကို နာမ် (စနိုပါတ်) ခန်းဒ္ဒ ပြခဲ့ပြီ၊ "စက္ခုသောတ"ဒ္ဒ "မျက်စိနှင့်နား"ဟု အနက် ၂ ခုလုံး ပဓာနဖြစ်သော်လည်း ထိုအနက် ၂ ခုကိုပင် ပေါင်းစု၍ တစ်ခုတည်း ပြုထားသောကြောင့် ဧကဝုစ်ချည်းသာ ရှိပ်ရှိလတ္တံ့။

၃၅၉။ တထာ ဒွန္နေ ၊ပေ၊ ဝသဘာဂတ္တာဒီနဉ္စ။ ။ဒိဂုသမာသေ–ဌ၊ ဧကတ္တံ–တစ်ခုတည်း၏ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ နပုံသကလိင်္ဂတ္တဉ္စ–နပုံလိင်ရှိသည်၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ ယထာ–ဖြစ်သကဲ့သို့၊ တထာ–တူ၊ သမာဟာရဒွန္ဒသမာသေပိ–သမာဟာရဒွန်သမာသ်ဌာလည်း၊ ပါဏိတူရိယယောဂ္ဂသေနင်္ဂတ္တာနံ–ပါဏိယင်္ဂ်, တူရိယင်္ဂ်, ယောဂ္ဂင်္ဂ်, သေနင်္ဂ် အနက်ရှိသော သဒ္ဒါတို့၏လည်းကောင်း၊ ခုဒ္ဒဇန္တုကဝိဝိဓဝိရုဒ္ဓဝိသဘာဂတ္တ ဣစ္ဆေဝမာဒီနံ–ခုဒ္ဒဇန္တုက, ဝိဝိဓဝိရုဒ္ဓ, ဝိသဘာဂအနက်ရှိသော သဒ္ဒါ အစရှိသည်တို့၏လည်းကောင်း၊ ["သဘာဂတ္တာနံ ဣစ္ဆေဝမာဒီနဉ္စ"ဟု မြန်မာမူရှိ၏၊ ဒီနဉ္စဌ် စဖြင့် ပေါင်းဖွယ်အနက် မရှိ၊ "သဘာဂတ္တ ဣစ္ဆေဝမာဒီနဉ္စ"ဟု သီဟိုဠ်မူအတိုင်းရှိမှ ရှေ့ ပါဏိ၊ပေ၊သေနင်္ဂတ္တကို ပေါင်းဖွယ် ရှိသည်၊] ဧကတ္တံ–လည်းကောင်း၊ နပုံသကလိင်္ဂတ္တံ စ–လည်းကောင်း၊ ဟောတိ။

ပါဏိနော စ–သတ္တဝါတို့လည်း၊ တူရိယာနံ စ–တူရိယာတို့လည်း၊ ယောဂ္ဂါနံစ–လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာတို့လည်း၊ သေနာစ–စစ်တပ်တို့လည်း၊ ဣတိ–ဤဝစနတ္တကြောင့်၊ ပါဏိ၊ပေ၊သေနာ–တို့ မည်၏၊ တာသံ–ထို သတ္တဝါ, တူရိယာ, လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာ, စစ်တပ်တို့၏၊ အင်္ဂါနံ–အစိတ်အင်္ဂါတို့တည်း၊ ပါဏိ၊ပေ၊သေနင်္ဂါနံ–တို့၊ ဒွန္ဒတောဒွန်ပုဒ်မှ၊ ပရတ္တာ–နောက်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ၊ ,,သဒ္ဒေါ–အင်္ဂသဒ္ဒါကို၊ ပစ္စေကံ–အသီးအသီး၊ အဘိသမ္ဗန္ဓတော–စပ်အပ်၏၊ ခုဒ္ဒါစ–သေးငယ်ကုန်သည်လည်း ဟုတ်၏၊ တေ–တို့ ဟူသည်၊

တထာ ဒွန္နေ၊ပေ၊နပုံသကလိင်္ဂတ္တဉ္စ—"ဒိဂုသေကတ္တံ, တထာ ဒွန္နေ ပါဏိ ၊ပေ၊ ဒီနဉ္စ"ဟု သုတ်ရှိသောကြောင့် တထာသဒ္ဒါဖြင့် ရှေ့သုတ်ဌ ပြအပ်သော ဒိဂုသမာသ်ကို ပြန်၍ ညွှန်းသည်၊ ဒိဂုသမာသ်၏ ဧကတ္တ နပုံသကတ္တ ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤဒွန်သမာသ်ဌလည်း ဧကတ္တ နပုံသကတ္တ ဖြစ်သည်–ဟူလို။

ပါဏိနော ● ၊ပေ၊ တဒါဒယော— ဤစကားစုကား သုတ်ဌပါသော "ပါဏိတူရိယယောဂ္ဂသေနင်္ဂခုဒ္ဒဇန္တုကဝိဝိဓဝိရုဒ္ဓဝိသဘာဂတ္တာဒီနံ"ပုဒ်ကို အစိတ် အစိတ် ဝိဂြိုဟ်လုပ်ပြသော စကားစုတည်း၊ ထိုတွင် "ပါဏိ၊ပေ၊သေနင်္ဂ"တို့ကို စကားတစ်ရပ်ခွဲပြခြင်းသည် အင်္ဂါချင်း တူသောကြောင့်တည်း၊ "ခုဒ္ဒဇန္တုက"စသော ၃ မျိုးမှာ အလားတူ မရှိ၍ တစ်ခုစီ သီးခြားပြသည်။

ပါဏိနော ● ၊ပေ၊ မဘိသမ္ဗန္ဓတော။ ။"ပါဏိတူရိယယောဂ္ဂသေနာ"ကို စာကိုယ်ရှိတိုင်း ဒွန်သမာသ်တွဲ၊ "တာသံ အင်္ဂါနိ"ဝယ် "တာသံ"ဖြင့် "ပါဏိတူရိယယောဂ္ဂသေန"ကို ညွှန်ပြ၍ "ပါဏိတူရိယယောဂ္ဂသေနာနံ+အင်္ဂါနိ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုပါ–ဟု ဆိုလိုသည်၊ "ပါဏိတူရိယယောဂ္ဂသေနာ"သည် ဒွန်ပုဒ်၊ အင်္ဂသဒ္ဒါကား ထိုဒွန်ပုဒ်၏ နောက်ဌရှိသော

ဇန္တုကာ စ–သတ္တဝါတို့လည်း ဟုတ်၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ ခုဒ္ဒဇန္တုကာ–တို့မည်၏၊ ဝိဝိဓေန–အထူးထူးသော၊ အာကာရေန–အခြင်းအရာဖြင့်၊ ဝိရုဒ္ဓါ–ဆန့်ကျင်ဘက်တို့တည်း၊ ဝိဝိဓဝိရုဒ္ဓါ–တို့၊ နိစ္စဝိရောဓိနော–အမြဲဆန့်ကျင်ခြင်းရှိသော သတ္တဝါတို့၊ ယေသံ–အကြင်တရားတို့၏၊ သမာနော–တူသော၊ ဘာဝေါ–အဖို့သည်၊ (အတ္ထိ ဣတိ) တေ–ထိုတရားတို့သည်၊ သဘာဝါ–တို့ မည်၏၊ တေသုဝုဒ္ဓိတျာဒီနာ–ဖြင့်၊ သမာနသ–သမာနသဒ္ဒါ၏၊ သာ ဒေသော–သပြု၊ လက္ခဏတော–လက္ခဏာအားဖြင့်၊ ဝိဝိဓာစ–အထူးထူး အပြားပြားတို့လည်း ဟုတ်၏၊ တေ–ထိုအထူးထူး အပြားပြားတို့ဟူသည်၊ ကိစ္စတော–ကိစ္စအားဖြင့်၊ သဘာဝါစ–တူသော အဖို့ရှိကုန်သည်လည်း ဟုတ်၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ ဝိသဘာဘာဝါ–တို့မည်၏၊ [ကိစ္စတော၏နောက်၌ "စ" ရှိလျှင် ပါ၌ပို၊] ပါ၊ဏိတူရိယယောဂသေနဂ်ါနိ စ–သတ္တဝါ, တူရိယာ, လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာ, စစ်တပ်တို့၏အင်္ဂါတို့တည်း၊ ခုဒ္ဒဇန္တုကာစ–သေးငယ်သော

ပုဒ်တည်း၊ "ဒွန္ဒတော ပရံ သုယျမာနံ, တံပစ္စေကမဘိသမ္ဘုဏတေ"ဟု ပရိဘာသာ ရှိသော ကြောင့် ထို ဒွန်၏ နောက်၌ ရှိသော အင်္ဂပုဒ်ကို ဒွန်အတွင်းရှိ ပုဒ်တိုင်း၌ ယှဉ်စပ်၍ "ပါ၊ဏိအင်္ဂ, တူရိယအင်္ဂ, ယောဂအင်္ဂ, သေနာအင်္ဂ"ဟု မှတ်ရမည်–ဟူလို၊ ဤအဓိပ္ပာယ်ကို ရည်ရွယ်၍.... **"ဒွန်၏နောက်၌, ရှိသောပိုဒ်, ယှဉ်လိုက် ပုဒ်တိုင်းသာ"**ဟု နိယာမ်ဆိုကြသည်။ [ဒွန္ဒတော–မှ၊ ပရံ–၌၊ ယံ–အကြင် သဒ္ဒါကို၊ သုယျမာနံ–ကြားအပ်၏၊ တံ–ကို၊ ပစ္စေကံ အဘိသမ္ဘုဏတေ–၏။]

မှတ်ချက်။ ။သေနင်္ဂမှ အင်္ဂသဒ္ဒါကို "ပါ၊ဏိယင်္ဂ တူရိယင်္ဂ"စသည်ဖြင့် အသီးအသီးစပ်ရသောကြောင့် ပါ၊ဏိယင်္ဂနှင့် တူရိယင်္ဂ စသည်ကို ဒွန်မတွဲရ, တူရိယင်္ဂနှင့် ယောဂင်္ဂ စသည်ကိုလည်း ဒွန်မတွဲရ, ပါ၊ဏိယင်္ဂချင်း–တူရိယင်္ဂချင်း စသည်သာ ဒွန်တွဲရသည်၊ ထို့ကြောင့် "စက္ခုစ+ပဏာဝေါစ, စက္ခုပဏာဝံ"စသည်ဖြင့် ဒွန်မတွဲရဟု မှတ်။ [အင်္ဂါချင်းမဟုတ်ဘဲ, အင်္ဂါရှိသူ ဒြဗ်ချင်းကား "မုဒ်ဂ်ဂ်ိုကရထိကာ–မုရိုးစည် တီးသူ, ရထားစီးသူရဲကောင်းတို့"ဟု ဣတရီတရယောဂဒွန် ဖြစ်နိုင်သေး၏–ဟုကား သရလာဋီကာ၌ ခွင့်ပြုသတတ်။]

ခုဒ္ဒါစ၊ပေ၊ဝိသဘာဝါ။ ။ခုဒ္ဒဇန္တုက စသည်တို့၏ ပုဒ်နေပုံကို စာကိုယ်အတိုင်းသိသာပြီ၊"နိစ္စဝိရောဓိနော"ကား ဝိဝိဓဝိရုဒ္ဓါပုဒ်၏အဘိဓေယျ(ဟောနက်)ကို ပြသောပုဒ်တည်း၊ သဘာဝါ၌"သမာနော ဘာဝေါ ယေသံ"ဟူသောဝိဂြိုဟ်အရ "သမာနဘာဝ"ဟု ဆိုလိုလျက် တေသုဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့် သမာနသဒ္ဒါကို "သ"ပြု၍"သဘာဝ"ဟု ပြီးသည်၊ ဝိသဘာဝါ၌.ဝိသဒ္ဒါသည် "ဝိဝိဓ"အနက်ဟောတည်း၊ ဝိဝိဓဟူရာ၌ "လက္ခဏာချင်းမတူဘဲ အကွဲကွဲ အပြားပြား ဖြစ်သည်"ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထိုသို့ လက္ခဏာချင်း မတူသော်လည်း ကိစ္စအားဖြင့် တူပြန်ရကား "သဘာဝ – သဘောတူသည်" ဟု ဆိုရပြန်သည်၊

သတ္တဝါတို့လည်း၊ ဝိဝိဓဝိရုဒ္ဓဝိသဘာဂါ စ–အထူးထူး ဆန့်ကျင်ဘက်, လက္ခဏာကွဲပြား သဘောတူသောတရားတို့လည်း၊ ဣတိ–သို့၊ ဒွန္ဒော–ဒွန်သမာသ် ဖြစ်၏၊ ဣဓ–ဤ ဒွန်သမာသ်ပုဒ်ကြီးခု၌၊ ဗဟုတ္တာ–များကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗနိပါတသ–ရှေ့ကျခြင်း၏၊ အနိယမော–မမြဲခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ယေသံ–အကြင်သဒ္ဒါတို့၏၊ တေ–ထိုသတ္တဝါ, တူရိယာ, လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာ, စစ်တပ်တို့၏အင်္ဂါ....သေးငယ်သောသတ္တဝါ....အထူးထူး ဆန့်ကျင်ဘက်, လက္ခဏာကွဲပြား သဘောတူသော တရားဟူကုန်သော၊ အတ္ထာ–အနက်တို့သည်၊ (သန္တိ, ဣတိ)၊ တေ–ထိုသဒ္ဒါတို့သည်၊ ပါဏိ၊ပေ၊ ဝိသဘာဂတ္ထာ–တို့ မည်၏၊ ယေသံ–အကြင် သဒ္ဒါတို့၏၊ တေ–ထို ပါဏိ တူရိယ ယောဂ္ဂ သေနင်္ဂ ခုဒ္ဒဇန္တုက ဝိဝိဓ ဝိရုဒ္ဓ ဝိသဘာဂတ္ထ သဒ္ဒါဟူကုန်သော၊ အာဒယော–အစတို့သည်၊ (သန္တိ, ဣတိ)၊ တေ–ထို သဒ္ဒါတို့သည်၊

ထို့ကြောင့် လက္ခဏတောသည် ဝိဝိဓာ၏ ဝိသေသန, ကိစ္စတောသည် သဘာဂါ၏ ဝိသေသန–ဟု မှတ်၊ ခုဒ္ဒဇန္တုက (သေးငယ်သောသတ္တဝါ)စသည်ဖြင့် ခေါ်ရပုံမှာ ပုံစံ၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။

ပါဏိတူရိယ၊ပေ၊ဝိသဘာဂါတိ ဒွန္ဒော။ ။"ပါဏိ၊ပေ၊ဝိသဘာဂါ" ဤပုဒ်လည်း ဒွန်သမာသ်ပုဒ်ကြီးပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် စကားဌရပ် ခွဲခြား၍ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း "ပါဏိ တူရိယယောဂ္ဂသေနင်္ဂါနိစ+ခုဒ္ဒဇန္တုကာ စ+ဝိဝိဓဝိရုဒ္ဓါ စ+ဝိသဘာဂါ စ–ပါဏိ၊ပေ၊ ဝိသဘာဂါ"ဟု ဒွန်သမာသ်ပြုပါ–ဟူလို၊ ဤဒွန်သမာသ်ပုဒ်၌ (အစ္ဆိတတရ, ဣဝဏ္ဏန္တ, ဥဝဏ္ဏန္တ, သရာဒိ အကာရန္တ မဟုတ်ကြသဖြင့် စိစစ်ဖွယ် မလို) "ကွစိ အပ္ပသရံ ပုဗ္ဗနိပတတိ"ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့် အပ္ပသရဖြစ်သော ခုဒ္ဒဇန္တုက စသောပုဒ်တို့ ရှေ့ကျသင့်သည် မဟုတ်ပါလော, အာယ်ကြောင့် အပ္ပသရ မဟုတ်သော (သရတွေ ပိုရှိများသော) "ပါဏိတူရိယယောဂ္ဂသေနင်္ဂါနိ"ပုဒ်က ရှေ့နေရသနည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ဣဓ ဗဟုတ္တာ ပုဗ္ဗနိပါတသ အနိယမော"ဟု မိန့်၊ "သမဏာဗြာဟ္မဏာ, စန္ဒိမသူရိယာ"စသည်ကဲ့သို့ ပုဒ် ၂ခုစီတွဲသော ဒွန်ဒ္ဒသာ အစ္ဆိတတရ စသော ပုဒ်များ၏ ရှေ့ကျခြင်း ဥပဒေသကို မှတ်သားရသည်၊ ၃ပုဒ် ၄ပုဒ် စသည်ဖြင့် ပုဒ်အများ ဒွန်တွဲရာ၌ကား ထိုဥပဒေသကို လိုက်နေဖွယ် မလို–ဟု ဆိုလိုသည်။

တေ အတ္ထာ ယေသံ၊ပေ၊တဒါဒယော—"တေ အတ္ထာ"၌ "တေ"ဖြင့် "ပါဏိတူရိယ၊ပေ၊ ဝိသဘာဂါကို ညွှန်းသည်၊ "ပါဏိတူရိယယောဂ္ဂသေနင်္ဂါခုဒ္ဒဇန္တုကာဝိဝိဓဝိရုဒ္ဓ ဝိသဘာဂါ+အတ္ထာ+ယေသံ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုပါ–ဟူလို၊ "တေ အာဒယော ယေသံ တဒါဒယော"၌ တ၃လုံးဖြင့် "ပါဏိ၊ပေ၊ ဝိသဘာဂတ္ထာ"ကို ညွှန်းသည်၊ "ပါဏိတူရိယယောဂ္ဂသေနင်္ဂါခုဒ္ဒဇန္တုကဝိဝိဓဝိရုဒ္ဓဝိသဘာဂတ္ထာ+အာဒယော+ယေသံတိ ပါဏိတူရိယယောဂ္ဂသေနင်္ဂါခုဒ္ဒဇန္တုကဝိဝိဓဝိရုဒ္ဓဝိသဘာဂတ္ထာဒယော"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုပါ–ဟူလို။

တဒါဒယော–ထိုအာဒီတို့ မည်၏၊ ဝါ–ပါဏိတူရိယယောဂ္ဂသေနင်္ဂခုဒ္ဒဇန္တုက ဝိဝိဓဝိရုဒ္ဓဝိသဘာဂတ္ထာဒီတို့ မည်၏။

အာဒိဂ္ဂဟဏေန–ဖြင့်၊ အညောညလိင်္ဂဝိသေသိတသဒ္ဒါပရိမာဏတ္ထပစန စဏ္ဍာလတ္ထဒီသာတ္ထာဒီနဉ္စ–အချင်းချင်း လိန်သည် အထူးပြုအပ်သောသဒ္ဒါ, သဒ္ဒါအနက်ရှိသော သဒ္ဒါ, ပရိမာဏအနက်ရှိသော သဒ္ဒါ, မုဆိုး တံငါ ဒွန်စဏ္ဍားအနက်ရှိသောသဒ္ဒါ, ဒီသာအနက်ရှိသောသဒ္ဒါတို့၏လည်း၊ ဒွန္ဒေ–ဒွန်ဌ၊ ဧကတ္တံ–သည်လည်းကောင်း၊ နပုံသကတ္တဉ္စ–လည်းကောင်း၊(ဟောတိ)။

ဣတိ–ဤသို့၊ ပါဏျင်္ဂတ္ထဘာဝတော–သတ္တဝါ၏အင်္ဂါဟူသော အနက်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ စက္ခုသောတသဒ္ဒါဒီနံ–တို့၏၊ ဣမိနာ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဧကတ္တံ–ကိုလည်းကောင်း၊ နပုံသကလိင်္ဂတ္တဉ္စ–ကိုလည်းကောင်း၊ ကတွာ–၍၊ သမာသတ္တာ–သမာသ်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နာမဗျပဒေသေ–ကို၊ ကတေ–သော်၊ သျာဒျုပ္ပတ္တိ–သိအစရှိသော ဝိဘတ်သက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အမာဒေသာဒိ–အံ့ပြုခြင်း အစရှိသော အစီအရင်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ စက္ခုသောတံ–မျက်စေ့ နှာ၊ ဟော စက္ခုသောတ–အိုမျက်စေ့ နှား၊ စက္ခုသောတံ–ကို၊ စက္ခုသောတေန–ဖြင့်၊ ဧဝံ–တူ၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသောဝိဘတ်တို့၌၊ ဧကဝစနမေဝ–ဧကဝုစ်ချည်းသာ။

အာဒိဂ္ဂဟဏေန၊ပေ၊ နပုံသကလိင်္ဂတ္တဉ္စ— "ဝိသဘာဂတ္ထဒီနဉ္စ"ဟု သုတ်၌ အာဒိသဒ္ဒါ ပါ၏၊ ထိုအာဒိဖြင့် အချင်းချင်း လိန်မတူသော အနက်များကို ဟောသော သဒ္ဒါ, သင်္ချာအနက် ပရိမာဏအနက်ဟောသဒ္ဒါ, ပစန စဏ္ဍာလ အနက်ဟောသဒ္ဒါ, အရပ်ဆယ်မျက်နှာဟူသော ဒီသာအနက်ဟောသဒ္ဒါ စသည်ကို ယူသည်၊ ထိုသဒ္ဒါများကို ဒွန်တွဲရာ၌လည်း ဤသုတ်ဖြင့် ဧကတ်နပုံး စီရင်ပါ–ဟူလို၊ ထိုအနက်များ၏ အကျယ်ကို ပုံစံ၌ ပြအံ့။

[ဆောင်] လိန်ချင်းဆန့်ကျင်, သင်္ချာသဒ္ဒါ, ပရိမာဏ, ပစနနှင့်, စဏ္ဍာလမှ, ဆယ်ခုဒီသတ်, အာဒိမှတ်, ဧကတ်နပုံး ငဲ့သတည်း။

ဣတိ ပါဏျင်္ဂတ္ထဘာဝတော၊ပေ၊ ဧကဝစနမေဝ—မျက်စိနှင့် နှားလည်း သတ္တဝါတို့၏ ကိုယ်အင်္ဂါ(အစိတ်အပိုင်း)များတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ပါဏိတူရိယ"စသောသုတ်၏ ဥပဒေအရ ဤသုတ်ဖြင့် "စက္ခုသောတ"ကို ဧကတ်နပုံးငဲ့၊ နာမ်ငဲ့, သိသက်, အံ့ပြု, စက္ခုသောတံ၊ အာလုပ်၌ သိကို ဟော စိတ္တ ကဲ့သို့ စိရင်, ဤသို့ စသည်ဖြင့် စိတ္တာဒိဂုဏ်း ဧကဝုစ်အတိုင်း စီရင်ရမည် ဖြစ်၍ "သျာဒျုပ္ပတ္တိအမာဒေသာဒိ"ဟု အာဒိပါသော သိဟိုင့် မူသာ ကောင်းသည်။

မုခဋ္ဌ–ခံတွင်းလည်း၊ နာသိကာစ–နှာခေါင်းလည်း၊ မုခနာသိကံ–ခေါင်း၊ သရော ရသော နပုံသကေတိ–ဖြင့်၊ အန္တသ–အဆုံးသရ၏၊ ရသတ္တံ , (ဟောတိ)၊ ဟနုစ–မေးလည်း၊ ဂီဝါစ–လည်ပင်းလည်း၊ ဟနုဂီဝံ–ပင်း၊ ဧဝံ, ကဏ္ဏနာသံ–နား နှာခေါင်း၊ ပါဏိပါဒံ–လက်ခြေ၊ ဆဝိမံသလောဟိတံ–အရေ အသား အသွေး၊ ဟတ္ထပါဒါ, မံသလောဟိတာနိ•တျာဒီနံ ပန–ဟတ္ထပါဒါ, မံသလောဟိတာနိ အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၏ကား၊ ဣတရီတရ ယောဂေန– ဣတရီတရယောဂဒွန်ဖြင့်၊ သိဒ္ဓံ–ပြီးခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ပါဏျင်္ဂေ–ပါဏျင်္ဂဒွန်၌၊ ဧဝံ–ဤအတူတည်း။

တူရိယင်္ဂေ–တူရိယာ၏အင်္ဂါဟူသော အနက်ရှိသော ဒွန်၌၊ ယထာ–ကား၊ ဂီတဝ–သီဆိုခြင်းလည်း၊ ဝါဒိတ္တံစ–တီးမှုတ်ခြင်းလည်း၊ ဂီတဝါဒိတ္တံ–ခြင်း၊ သမ္မဝ–မောင်းတီးခြင်းလည်း၊ ဝါ–ကြေးနောင်တီးခြင်းလည်း၊ တာဠဝ–လက်ခုပ်တီးခြင်းလည်း၊ သမ္မတာဠံ–ခြင်း၊ သမ္မံတိ–သမ္မံဟူသည်၊ ကံသတာဠံ–မောင်းတီးခြင်းတည်း၊ တာဠဒ္ဓနိ–ဟူသည်၊ ဟတ္ထတာဠံ–လက်ခုပ်တီးခြင်းတည်း၊ သခေါ်စ–ခရုသင်းလည်း၊ ပဏဝေါ စ–ထက်စည်လည်း၊ ဒိဏ္ဍိမော စ–ပတ်သာလည်း၊ ဝါ–စည်တိုလည်း၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ သခါ စ–ခရုသင်းတို့လည်း၊ ပဏဝါ စ, ဒိဏ္ဍိမာ စ၊ ဣတိ– ထို့ကြောင့်၊

နာသိကာသည် အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိန်ဖြစ်၍ ပကတိပြုသောအခါ "မုခနာသိကာ" ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် သရော ရသောသုတ်ဖြင့် အဆုံး အာကို ရသပြုရုံသာ၊ ဂီဝါ နှာသာတို့လည်း အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိန်ပင် ဖြစ်၍ နည်းတူစီရင်၊ ဟတ္ထပါဒံ စသည်ကား "ပါဒေါ"ဟု ပုလ္လိန်ဖြစ်သောကြောင့် "ဟတ္ထပါဒ"ဟု ပကတိ ဖြစ်၏၊ "ဆဝိစ+မံသဉ+လောဟိတဉ"ဟု ပြု၊ ဤ"ဟတ္ထပါဒ, ဆဝိ မံသ လောဟိတ"တို့၌ "ဟတ္ထပါဒါ–လက်ခြေတို့သည်၊ အနသဝါ–အလိုမလိုက်ကြကုန်"စသည်ဖြင့် ဗဟုဝုစ်ပါဠိမျှားဌ်ကား ဤသုတ် အစီအရင် မမြဲသောကြောင့် ဣတရီတရယောဂဒွန်ပုဒ်–ဟု မှတ်။

တူရိယင်္ဂေ — တီးမှုအပ်သော ပစ္စည်း ဟူသမျှသည် (သဘင်သည်တို့၏ အသုံးအဆောင် မဟုတ်သော်လည်း) တူရိယာပင်တည်း၊ ထို တူရိယာအပေါင်း၏ အစိတ်အပိုင်း တစ်ခု တစ်ခုကို "တူရိယ+အင်္ဂ"ဟု ခေါ်၏၊ ထို တူရိယအင်္ဂ အနက်ရှိသော သဒ္ဒါသည် တူရိယင်္ဂေ မည်၏။ [တူရိယင်္ဂ၌ တီးမှုတ်အပ်သော ပစ္စည်းဝတ္ထုသာမက တီးမှုတ်ခြင်း ကြိယာကိုလည်း သဟစရဏနည်း (တကွဖြစ်ဘက်နည်း) ဌာနု၏ အမည်ကို ဌာနီ တီးမှုတ်ခြင်း၌ တင်စားသော ဌာနူပစာရနည်းတို့ဖြင့် ယူရမည်၊ ထို့ကြောင့် ဂီတ ဝါဒိတ္တ တို့ကိုပါ ထည့်သွင်းထားသည်၊] သခ်ပဏဝဒိဏ္ဍိမံ၌ ဧကဝုစ် ဗဟုဝုစ် ဝိဂြိုဟ် ၂ မျိုး ပြုနိုင်သောကြောင့် ၂ နည်း ပြသည်၊ ထိုတွင် "ဘေရီ"မည်သော စည်ကြီးသည် ရှေ့နောက်သွယ်၍ ခါးအလယ်၌ တုတ်၏၊ [မုဒင်္ဂသဏ္ဌာနာတိ ဘေရိဝိယ မဇ္ဈေ ဝိတ္ထတာ ဥဘောသု ကောဋိသု သံကောစိတာ ဟောတိ၊ (တေရသကဏ်ဋီကာ)၊]

သန်သဏာဝဋ္ဌိဏ္ဍိမ်-မည်၏၊ ပဏာဝါဒယော-ပဏာဝ အစရှိကုန်သော၊ ဒွေပိ-၂ မျိုးတို့သည်လည်း၊ ဘေရိဝိသေသာ-စည်အထူးတို့တည်း။

ယောဂ္ဂင်္ဂေ-လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာ၏ အင်္ဂါဟူသော အနက်ရှိသော ဒွန်ဒ်၊ ယထာ-ကား၊ ဖာလေစ-ထွန်သွားလည်း၊ ဝါ-ထယ်သွားလည်း၊ ပါဇနဋ္ဌ-နှင်တံလည်း၊ ဖာလပါဇနံ-တံ၊ ယုဂဋ္ဌ-ထမ်းပိုးလည်း၊ နင်္ဂလဋ္ဌ-ထွန်တုံးလည်း၊ ဝါ-ထယ်တုံးလည်း၊ ယုဂနင်္ဂလံ-တုံး၊ သေနင်္ဂေ-စစ်တပ်၏အင်္ဂါဟူသော အနက်ရှိသောဒွန်ဒ်၊ (ယထာ-ကား၊) ဟတ္ထိနောစ-ဆင်တို့လည်း၊ အဿာစ-မြင်းတို့လည်း၊ ဟတ္ထိအဿံ-ဆင်မြင်း၊ ရထာစ-ရထားတို့လည်း၊ ပတ္တိကာ စ-ခြေလျင်စစ်သားတို့လည်း၊ ရထပတ္တိကံ-သား၊ အသိ စ-သန်လျက်လည်း၊ စမ္မဋ္ဌ-မြားကာလည်း၊ အသိစမ္မံ-ကာ၊ စမ္မဏ္ဍိ-စမ္မံဟူသည်၊ သရဝါရဏဖလကံ-မြားကို ကာသော သားရေပြားတည်း၊ ဓနုစ-လေးလည်း၊

ပဏာဝ မည်သော ထက်စည်ကား ခါးသေး၏၊ ဋ္ဌိဏ္ဍိမ မည်သော စည်တို (ပတ်သာ)ကား စည်ကြီး (ဘေရီ)နှင့် ပုံတူသော စည်အငယ်စားတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ပဏာဝါဒယော ဒွေပိ ဘေရိဝိသေသာ"ဟု မိန့်သည်။

ယောဂ္ဂင်္ဂေ — ယောဂ္ဂ သဒ္ဒါ၌ "ယာဝ်" ဟူသော အနက်ကို သုံးရိုးရှိသော်လည်း မောဂ္ဂလ္လာန် ပဋ္ဌိကာ၌လည်းကောင်း၊ ထိုနိသယသစ်၌လည်းကောင်း ယောဂ္ဂင်္ဂ အရ ကသိဘဏ္ဍ (လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာ)ဟု မိန့်သည်၊ ထိုအနက်သာလျှင် ပုံစံများနှင့် လျော်၏၊ "ယုဂါနံ-ထမ်းပိုးတို့၏၊ ဟိတာ-စီးပွားဖြစ်သော နွားတို့သည်၊ ယောဂ္ဂါ-တို့ မည်၏၊ ယောဂ္ဂါနံ-နွားတို့၏၊ ဣဒံ-ဥစ္စာသည်၊ ယောဂ္ဂံ-မည်၏" ဟု သာရတ္ထဝိလာသိနီ ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ ယောဂ္ဂ အရ "ကသိကမ္မ-လယ်ထွန်မှု"ကို ကောက်ယူသတတ်၊ "ယောဂ္ဂါနိ"ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် သုံးစွဲသော ဤရူပသိဒ္ဓိအလို "ယောဂ္ဂါနံ+ဣမာနိ+ယောဂ္ဂါနိ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာ အများကို ယူ၊ ယောဂ္ဂါနံ-လယ်ထွန်ဘဏ္ဍာ များစွာတို့၏ + အင်္ဂံ-အစိတ်အပိုင်း (အင်္ဂါ)သည်၊ ယောဂ္ဂံ-မည်၏၊ ထို ယောဂ္ဂင်္ဂ အနက်ဟော "ဖာလ" စသည်ကို "ယောဂ္ဂင်္ဂ"ဟု ဆိုသည်။ [ဖာလ၏ အနက်မှန်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၌ ပြထား၏။]

အသိ စ ၊ပေ၊ သေနင်္ဂေ—ဆင်တပ်, မြင်းတပ်, ရထားတပ်, ခြေလျင်တပ် ဤ ၄ရပ်ကို စစ်အင်္ဂါဟု ခေါ်၏၊ ထိုစစ်အင်္ဂါတို့၏ အသုံးအဆောင်ဖြစ်သော သန်လျက် စသည်ကိုလည်း သဟစရဏ(တကွဖြစ်ဘက်)နည်းအားဖြင့် သေနင်္ဂအရ၌ သွင်းယူ၊ ဆင် မြင်း ရထား ခြေလျင်များကို ဒွန်တွဲရာဝယ် "ဆင်အများ-မြင်းအများ-ရထားအများ-ခြေလျင်စစ်သားအများဖြစ်မှ သမာဟာရဒွန်ဖြစ်သည်၊ ဆင်တစ်စီး မြင်းတစ်စီးမျှ ဖြစ်မှ ဣတရီတရယောဂတည်း"ဟု သဂ္ဂတ၌ ခွဲခြား၏၊ ထို့ကြောင့် "ဟတ္ထိနော စ

ကလာပေါ စ–တောက်လည်း၊ ဓနုကလာပ်–လေး, တောက်၊ ကလာပေါတိ–ကလာပေါ ဟူသည်၊ တူဏီရုံ–တောက်တည်း။

ခုဒ္ဒဇန္တုကတ္ထေ–ငယ်သောသတ္တဝါဟူသော အနုက်ရှိသော ဒုန်ဌ၊ (ယထာ–ကား၊) ဌုံသာ စ–မှက်တို့လည်း၊ မကသာ စ–ခြင်တို့လည်း၊ ဌုံသမကသံ–မှက်ခြင်၊ ဧဝံ, ကုန္ဆကိပိလ္လိက်–ပိုးရွခြုပ်း၊ ကိဋ္ဌပဋ္ဌင်–ပေါက်ဖတ် နှံကောင်၊

အသာ စ"ဟု ဗဟုဝုဒ်ဝိဂြိုဟ်ပြုသည်၊ ဆင်တစ်စီး မြင်းတစ်စီးသာ ဖြစ်မူ "ဟတ္ထိ စ အသော စ ဟတ္ထိအသာ"ဟု ဣတရိတရယောဂဒွန် ပြုပါ–ဟူလို။ [သေနဂ်ါနံ ဗဟုတ္ထေ–"ဟတ္ထိနော စ အသာ စ ဟတ္ထိအသံ"၊ ဗဟုတ္ထေတိကိ–"ဟတ္ထိ စ အသော စ ဟတ္ထိအသာ" မုဒ္ဓဗောဓဋ္ဌီကာ။]

ထိုစစ်တပ်၏ အသုံးအဆောင်များအတွက်ကား "အသိ စ စမ္ဘု"ဟု ဧကဝုစ်ပင် ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ ပြုရမည်၊ ထိုတွင် "စမ္ဘု"ဟူသည် တစ်ဖက်စစ်တပ်မှ ပစ်အပ်သော မြားကို ကွယ်ကာသော သားရေပြားတည်း၊ ထို့ကြောင့် "စမ္ဘုန္တိ–သရဝါရဏဖလကံ"ဟု မိန့်သည်၊ ဤ၌ "ဖလကံ"ဆိုသော်လည်း "ပျဉ်ချပ်"မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ဖလ(ဖလက)ကို "စမ္ဘုမယော သတ္ထုပဋ္ဌိယာ'တနိဝါရဏော"ဟုလည်းကောင်း, "ဖလကပါဏိ"၌လည်း "ဖလကော ပါဏိမှိ ယဿ–စမ္ဘို(မြားကာရှိသူ၌)"ဟုလည်းကောင်း ထောမနှိမ်ဆို၏၊ ဤစကားဖြင့် မြားကို ကာကွယ်ဖို့ရာ လက်ကိုင်သားရေပြားတစ်မျိုးကို "စမ္ဘု–ဖလက"ဟု ခေါ်ကြောင်း သိသာပြီ၊ မြားထည့်ရာ မြားပုံးကို "တောက်"ဟု ရှေးက သုံးသည်၊ ကလာပနှင့် တူဏီရသဒ္ဒါတို့ကား "တောက်"ဟု ခေါ်သော မြားပုံး၏ ပရိယာယ်တည်း။

ရှပ်တွက်။ ။"အသိ စ စမ္ဘု"စသော ဧကဝုစ်ဝါကျများ၌ စကျသောတံအတိုင်းတည်း၊ "ဟတ္ထိနော စ"စသော ဗဟုဝုစ်ဝါကျများ၌ကား "ဟတ္ထိ+စ+အသ+စ"တည်၊ ဟတ္ထိနှင့်အသနောင် ယော ၂လုံးသက်, နာမ်ရှပ်တွက်၊ စနောင်ကား ဆရာတို့ကလိုက်တွဏကို ထွန်းပြရုံမျှ အကျိုးငှာ ဧကဝုစ် သိကိုသာ သက်စေလိုကြ၏၊ ရှေးကမူ ဟတ္ထိ စသော တွဲဖက်ပုဒ်နှင့်အတူ ယောဝိဘတ်ကိုပင် သက်စေလို၏၊ ထိုဝိဘတ်များကို သဗ္ဗာသမာဝုသောဖြင့် ချေ၊ ပကတိပြုသည့်အခါ နဂိုတည်ရင်းအတိုင်း (ဤ)ကာရန္တဖြင့် "ဟတ္ထိ"ဟု ပကတိပြု၊ (ဟတ္ထိအသ) ကွစာဒိမဏ္ဍူတ္ဘာရာနံဖြင့် ဤကို ဣ ရသပြုပါ၊ ပတ္တိကာသည် ဣတ္ထိလိန် အာကာရန္တ ဖြစ်၍ "ရထ+စ+ပတ္တိကာ+စ"ဟု တည်၊ ရထပတ္တိကာဟု ပကတိပြု၊ နာသိကာကဲ့သို့ အာကိုလည်း ရသပြု။

ခုဒ္ဒဇန္တုကတ္ထ—သက္ကတသဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ "၁–အရိုး လုံးလုံးမပါသော သတ္တဝါသည် ခုဒ္ဒဇန္တုက မည်၏၊ ၂–တစ်နည်း, "ကမျှင်းနီ"ကဲ့သို့ တကယ်သေးငယ်၍ ရုတ်တရက် မမြင်နိုင်, အားထုတ်၍ ကြည့်မှ မြင်ရသော သတ္တဝါသည် ခုဒ္ဒဇန္တုက မည်၏၊ ၃–တစ်နည်း, တစ်လက်ဖက် အတွင်း၌ အကောင်ရေ တစ်ရာလောက် ဝင်နိုင်သော ပိုးကောင်ကလေးများသည် ခုဒ္ဒဇန္တုက မည်၏၊ ၄–တစ်နည်း, မြွေပါအထိ (ထို့အောက် သေးငယ်သော) သတ္တဝါကလေးတွေသည် ခုဒ္ဒဇန္တုက မည်၏၊ ဤ ၄ နံပါတ်ဝါဒကို

ကိဋ္ဌသရီသပ်-ပေါက်ဖတ် ကင်း၊ တတ္ထ-ထိုပုဒ်တို့တွင်၊ ကုန္ဆာ-ကုန္ဆတို့ဟူသည်၊ သုခုမကိပိလ္လိကာ-သိမ်မွေ့သေးငယ်သော ပိုးရွတို့တည်း၊ ကိဋ္ဌာ-ကိဋ္ဌတို့ဟူသည်၊ ကပါလပိဋ္ဌိကပါဏာ-အိုးခြမ်းကွဲနှင့်တူသော ကျောက်ကုန်းရှိသော ပိုးကောင်တို့တည်း။

ကေစိဝါဒဟု ဆို၏၊ ထိုခုဒ္ဒဇန္တုက အနက်ကို ဟောသော သဒ္ဒါစုသည် ခုဒ္ဒဇန္တုကတ္ထ မည်၏။

ခုဒ္ဒဇန္တု သိယာနဋ္ဌိ, အထ ဝါ ခုဒ္ဒကောဝ ယော၊
သ်တံ ဝါ ပသတေ ယေသံ, ကေစိ အာနကုလာ ဣတိ။

အနဋ္ဌိ-အရိုးမရှိသော သတ္တဝါသည်၊ အထ ဝါ-တစ်နည်း၊ ယော-အကြင်သတ္တဝါသည်၊ ခုဒ္ဒကောဝ-(အားစိုက်၍ ကြည့်မှ မြင်ရလောက်အောင်) အဟုတ်သေးငယ်၏၊ သော-ထိုသတ္တဝါသည်၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ ယေသံ-အကြင် ပိုးကောင်တို့၏၊ သတံ-တစ်ရာသည်၊ (ဝါ-များစွာသည်၊) ပသတေ-တစ်လက်ဖက်တွင်းဌ် တည်နိုင်၏၊ တေ-ထိုသတ္တဝါ ပိုးကောင်ကလေးတို့သည်၊ ခုဒ္ဒဇန္တု-မည်သည်၊ သိယာ-ဖြစ်၏၊ ကေစိ-အချို့တို့ကား၊ အာနကုလာ-မြွေပါအထိ၊ ခုဒ္ဒဇန္တု-မည်၏၊ ဣတိ-ဤသို့ ဆိုကြကုန်၏။

ကုန္ဆာ သုခုမကိပိလ္လိကာ—ကိပိလ္လိက သဒ္ဒါသည် "ခြုပုံ"ကဲ့သို့ သေးငယ်သော သတ္တဝါကို ဟောလျှင် "သုခုမကိပိလ္လိကာ"အရ သာ၍ သေးငယ်သော "ပိုးရွ"ကို ဟောသည်ဟု နှလုံးပိုက်၍ "ကုန္ဆ-ပိုးရွ+ကိပိလ္လိက-ခြုပုံ"ဟု ဆိုကြသည်၊ [မောဂ္ဂလ္လာန်နိုသယသစ်ဌမှ "ခြ, ပရွက်"ဟု ပြန်၏၊] ကိဋ္ဌာ=ကပါလပိဋ္ဌိကပါဏာ-ကိဋ္ဌကို "ပေါက်ဖတ်=ဘောက်ဖတ်"ဟု ပြန်ကြ၏၊ ကစ္စည်းသပြေကန်နိသယသစ်ဌ "သူ့အမွေးနှင့် လူကို ထိလျှင် နာကျင်စေတတ်သော သစ်ရွက်ဌ ကပ်နေတတ်သော ကြက်မောက်ဆူးများလို အမွေးရှိသော ပိုးစိမ်းကောင်တစ်မျိုး"ဟု ဆို၏၊ "ပိုးစိမ်းကောင်"ဟူသော စကားနှင့် "ကပါလပိဋ္ဌိကပါဏာ-အိုးခြမ်းကွဲနှင့်တူသော ကျောက်ကုန်းရှိသော ပိုးကောင်"ဟူသော စကား၂ ရပ်တို့ ထပ်-မထပ်ကို စဉ်းစားသင့်၏၊ ထောမနိဓိဌ် ပိုးလောက်ထက်ကြီးသော သတ္တဝါတစ်မျိုးဟု ဆို၏။

ဤ ခုဒ္ဒဇန္တုကတို့လည်း "ဟတ္ထိ အသ ရထ ပတ္တိက"တို့ကဲ့သို့ အများချင်း ဒွန်တွဲရာဌ်သာ ဤ သမာဟာရဒွန် ဖြစ်၏၊ တစ်ကောင်ချင်း ဒွန်တွဲရာဌ်မှ အသမာဟာရခေါ် ဣတရီတရယောဂဒွန် ဖြစ်သည်။ [ခုဒ္ဒဇန္တုကာနံ အတ္ထာပိ ဗဟုတ္တမေဝ-"ဒုံသာ စ မကသာ စ ဒုံသမကသံ"၊ ဗဟုတ္တေတိကိ-"ဒုံသော စ မကသော စ ဒုံသမကသာ"၊.... မုဒ္ဓဗောဓိဋီကာ၊] ထို့ကြောင့် "ဒုံသာ စ မကသာ စ"ဟု ဗဟုဝုစ်ဝါကျ လုပ်သည်၊ ဒုံသ(ဒံသ)ကို "ဝနမက္ခိကာ"ဟု ထောမနိဓိဆို၏၊ ဒံသ ဓာတ်သည် "ကိုက်ခြင်း"အနက်ကို ဟောရကား ကိုက်တတ်သော "ဝနမက္ခိကာ"ဟူသည် "မှက်"သာ ဖြစ်ထိုက်၏၊ မက္ခိကာ ကို ထောက်၍လည်း "မက် = မှက်"ဟု သုံးနှုန်းခဲ့ဟန် တူသည်၊ သက္ကတဌ်

ဝိဝိဓဝိရုဒ္ဓတ္ထေ–အထူးဆန့်ကျင်ဘက် အနက်ရှိသောဒွန်ဒ်၊(ယထာ-ကား၊) အဟိစ–မြွေလည်း၊ နကုလောစ–မြွေပါလည်း၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ အဟိစ–မြွေတို့လည်း၊ နကုလာစ–မြွေပါတို့လည်း၊ အဟိနကုလံ–ပါ၊ ဧဝံ, ဗိဠာရ မူသိကံ–ကြောင်, ကြွက်၊ အန္ဓသ-အဆုံးသရဏ်၊ ရဿတ္ထံ၊ ကာကောလူကံ–ကျီး, ခင်ပုတ်၊ သပ္ပမဏ္ဍူကံ–မြွေ, ဖား၊ ဂရုဠသပ္ပံ–ဂဠုန်, နဂါး။

မသဓာတ်ဖြင့် "မသက"ဟု ရှိ၏၊ ပါဠိ၌ "မကသ"ဟု ရှေ့နောက်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် သဒ္ဒနီတိ၌ "မကသောတိ မသကော"ဟု ပရိယာယ်ဖွင့်သည်၊ မသကကို ဟိန္ဒူလို "မသာ"ဟု ခေါ်သော "ကိုင်ဌဘေဒ–ပိုးကောင်ငယ်အထူး"ဟု ဖွင့်၏၊ သို့သော် စီဝရ ပစ္စဝေက္ခဏာ၌ "ဌာသ မကသ ဝါတာတပ သရီသပ သမ္ဖဿာနံ"ဟု ကိုက်ခဲတတ်သော သတ္တဝါအဖြစ်ဖြင့် လာရကား "ခြင်"ဟု မြန်မာပြန်ခြင်းသည် သင့်မြတ်လှပေ၏၊ "မကသကုဋိ–ခြင်ထောင် (ခြင်ကို ကာကွယ်သော အိမ်ငယ်)"ဟုလည်း ပါဠိသုံးရှိ၏၊ "ကုန္ဓာစ ကိပိလ္လိကာစ, ကိုင်ဌာစ သရီသပါစ"ဟု ဗဟုဝုစ်ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ သရီသပသဒ္ဒါသည် မြွေ, ကင်းမြီးကောက် စသည်"ကို ဟောသော်လည်း မြွေသည် ခုဒ္ဒဇန္တုက မဟုတ်သော ကြောင့် ကင်းကိုသာ ယူ။

ဝိဝိဓဝိရုဒ္ဓ—"ဝိရုဒ္ဓ–ဆန့်ကျင်"ဟူရာ၌ "အပူနှင့်အအေး, နေရိပ်နှင့်နေပူ"ကဲ့သို့ သဘောမတူရုံမျှ မဟုတ်, အမြဲ ရန်ဘက်ဖြစ်နေသော ဆန့်ကျင်မှုကိုသာ ယူရမည်၊ ထို့ကြောင့် "ဝိဝိဓ=အထူးထူး (အမျိုးမျိုး)"ဟု ဝိသေသန ကူမသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် ရှေ့နား၌"ဝိဝိဓဝိရုဒ္ဓါ, နိစ္စဝိရောဓိနော"ဟု ဖွင့်ခဲ့သည်၊ ပုံစံကိုလည်း "အဟိနကုလံ" စသည်ဖြင့် "ကမ္မာရန်"ဖြစ်ခဲ့ကြသော သတ္တဝါစုကိုသာ ထုတ်သည်။ ["ဝိရောဓေ–ဝေရံ, နတု သဟာနဝဋ္ဌာနံ(အတူတကွ တစ်နေရာတည်း၌ မတည်နိုင်ရုံမျှ မဟုတ်)၊ တေနာဟ–နု ဆာယာ တပေါ၊ သသတိကော ကိ (အမြဲ ရန်ဘက်ဆိုတာ ဘာလဲ)၊ ဒေဝါသုရာ (နတ်နှင့် အသုရာတို့ တစ်ရုံတစ်ခါ ရန်ဘက်ဖြစ်သော်လည်း အမြဲမဟုတ်၍ ဤဝိဝဓဝိရုဒ္ဓတွင် မပါဝင်)"–တတွဟောဓိနိ။] ဤဝိရုဒ္ဓတ္ထ၌ အများ(ဗဟုတ္ထ)ဖြစ်မှ–ဟု သတ်မှတ်ချက် မရှိရကား "အဟိစ နကုလောစ, အဟိစ နကုလာစ" စသည်ဖြင့် ဧကဝုစ် ဗဟုဝုစ် ၂ မျိုးလုံးပင် ဝိဂြိုဟ်ပြုနိုင်သည်။

အန္ဓသ ရဿတ္ထံ— မူသိကာပုဒ်ကို ဣတ္ထိလိင် အာကာရန္တဟု အယူရှိကြဟန် တူသောကြောင့် "အန္ဓသ ရဿတ္ထံ"ဟု ဆိုဟန်တူသည်၊ သရော ရဿော နပုံသကော ဖြင့် အာကို ရဿ ပြုပါ–ဟူလို၊ သို့သော် "မူသိကော တွာခု ဥန္ဒုရော"ဟု အဘိဓာန်၌ ပုလ္လိန်ဖြင့် ရှိသောကြောင့် "အန္ဓသ ရဿတ္ထံ"ကို ဆင်ခြင်ထိုက်၏၊ ဂရုဠသပ္ပံ၌ သရ နည်းသော သပ္ပကို ရှေ့ထား၍ "သပ္ပဂရုဠံ"ဟု ရှိသင့်မည် ထင်သည်၊ "ကွစိ အပ္ပသရံ"ဟု ကွစိဖြင့် ဆိုသောကြောင့် ထို ဥပဒေ မမြဲဟုသော်လည်း မှတ်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ "နာဂ သုဝဏ္ဏံ–နဂါး, ဂဠုန်"ဟု သရနည်းသော "နာဂ"ကိုပင် ရှေ့ထားသည်။

ဝိသဘာဂတ္တေ–လက္ခဏာကွဲလျက် ကိစ္စတူအနက်ရှိသော ဒွန်ဒ္ဒ၊ (ယထာ-ကား၊) သီလဉ္စ–သီလလည်း၊ ပညာဏဉ္စ–ပညာလည်း၊ သီလပညာဏံ–ညာ၊ သမထောစ–သမထလည်း၊ ဝိပဿနာစ, သမထဝိပဿနံ၊ ဧဝံ, နာမရူပံ–နာမ်ရုပ်၊ ဟိရောတ္တပ္ပံ–အရှက်အကြောက်၊ သတိသမ္ဘဇ္ဈံ–သတိ, သမ္ဘဇ္ဈ၊ လောဘမောဟံ–ဟ၊ ဒေါသမောဟံ–ဟ၊ အဟိရိကာနောတ္တပ္ပံ–ပ္ပ၊ ထိနမိဒ္ဓံ–ဒ္ဓ၊ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စံ–စ္စ၊ ဣစ္ဆာဒိ–တည်း၊ အံမောနိုဂ္ဂဟီတံ စျလပေဟီတိ ဧတ္ထ–ဤသုတ်ဌ၊ အံမောတိ နိဒ္ဒေသဒဿနတော–"အံမော"ဟု ညွှန်ပြမှုကို မြင်ရခြင်းကြောင့်၊ ကတ္ထစိ–အချို့ သမာဟာရဒွန်ဒ္ဒ၊ နပုံသကလိင်္ဂံ–နပုံလိန် အဖြစ်သည်၊ နဟောတိ–မဖြစ်၊ ဣတိ–သို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ–၏၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ အာဓိပစ္စပရိဝါရော, ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ, ပဋ္ဌိသန္ဓိပဝတ္တိယံတျာဒိ–အစရှိသော ပြယုဂ်သည်၊ သိဒ္ဓတိ–ပြီး၏။

ဝိသဘာဂတ္တာ— သီလသည် အေးမြခြင်းသဘော ရှိ၏၊ ပညာကား သိခြင်းလက္ခဏာ ရှိ၏၊ ဤသို့ လက္ခဏာချင်းကွဲပြားသည်ကို "ဝိ(ထူးခြားကွဲလွဲသည်)"ဟု ဆိုသည်၊ထိုသို့ ကွဲလွဲသော်လည်း ကိလေသာကို ဆန့်ကျင်ဘက်ပြုခြင်းဟူသော လုပ်ငန်းကိစ္စအားဖြင့် သဘောတူကြသောကြောင့် "သဘာဂ"ဟု ဆိုသည်၊ သမထ ဝိပဿနာ စသည်တို့၏ လက္ခဏာချင်း မတူပုံကို အဌသာလိနီ အဋ္ဌကထာ စသည်၌ ရှု၊ သမထနှင့်ဝိပဿနာ လည်း ကိလေသာပယ်ခြင်း ကိစ္စ၌ တူကြ၏၊ နာမနှင့် ရူပသည် ("နာမရူပပစ္စယာ သဠာယတနံ"အရ) သဠာယတန၏အကြောင်းဖြစ်ဖို့ ကိစ္စ၌ တူကြ၏၊ ဟိရိနှင့်ဩတ္တပ္ပသည် (သတ္တလောကကြီးကို စောင့်ရှောက်တတ်သော လောကပါလတရား ဖြစ်ရကား) ထိုစောင့်ရှောက်မှုကိစ္စ၌ တူကြ၏၊ လောဘနှင့်မောဟသည် အကုသိုလ်၏မူလဖြစ်ခြင်း ကိစ္စ၌ တူကြ၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် အဘိဓမ္မာ၌ လေ့လာ၍ သိကြပါလေ၊ နာမဉ္စရူပဉ္စ, ဟိရိဉ္စ ဩတ္တပ္ပဉ္စ,သတိဉ္စ သမ္ဘဇ္ဈဉ္စ,လောဘောစ မောဟောစ"စသည်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြု။

အံမောနိုဂ္ဂဟီတံ၊ပေ၊သိဒ္ဓတိ—"အံစ မောစ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ ဣတရိတရယောဂဒွန် ဆိုလျှင် "အံမာ"ဟု ဗဟုဝုစ်ချသင့်၏၊ "အံမော"ဟု ဧကဝုစ်ချသဖြင့် သမာဟာရဒွန် ဖြစ်ကြောင်း သိသာ၏၊ သို့သော် နပုံးမင်္ဂဲဘဲ"အံမော"ဟု ပုလ္လိန်ထားပြန်သဖြင့် အချို့ သမာဟာရဒွန်ဒ္ဒ နပုံးမင်္ဂဲဘဲလည်း ပြီးနိုင်သည်–ဟု မှတ်ထိုက်သည်၊ ထို့ကြောင့် "အာဓိ ပစ္စဉ–အစိုးရသူ၏အဖြစ်လည်း၊ ပရိဝါရော စ–အခြံအရံလည်း၊ အာဓိပစ္စပရိဝါရော–အရံ"ဟု ပုလ္လိန်ရပ်သည်လည်းကောင်း, "ဆန္ဒောစ–ဆန္ဒလည်း၊ ပါရိသုဒ္ဓိစ–ပါရိသုဒ္ဓိ လည်း၊ ဆန္ဒပါရိသုဒ္ဓိ၊ ပဋ္ဌိသန္ဓိစ–ပဋ္ဌိသန္ဓေအခါလည်း၊ ပဝတ္တိစ–ပဝတ္တိအခါလည်း၊ ပဋ္ဌိသန္ဓိပဝတ္တိ"ဟု ဣတ္ထိလိန်ရပ်သည်လည်းကောင်း သမာဟာရဒွန်ပုဒ်ဖြစ်လျက် ဧကတ်ငဲ့ရုံမျှဖြင့် ပြီးရလေသည်၊ "သမာဟာရဒွန္ဒေပိ ကတ္ထစိ ပုလ္လိင်္ဂမိစ္ဆန္တိ သဒ္ဒဝိဒူ"ဟု ဋီကာတို့ ဖွင့်လေ့ရှိသော စကားလည်း ဤအဓိပ္ပာယ်ကို ရည်ရွယ်သော စကားပင်တည်း။ ["အာဓိပစ္စပရိဝါရော" သည် မြန်မာမူ၌ မပါ, ကျနေဟန်တူသည်။]

အညောညလိုက်ဝိသေသိတာနံ–အချင်းချင်းလိန်သည် အထူးပြုအပ်ကုန်သော သဒ္ဒါတို့၏၊ ဒွန္ဒေ–ဌ၊ (ယထာ–ကား၊) ဒါသီစ–ကျွန်မလည်း၊ ဒါသေစ–ကျွန်ယောကျ်ားလည်း၊ ဒါသီဒါသံ–ကျ်ား၊ ကွစာဒီနာ–ကွစာဒီမဏ္ဍူတ္တရာနံ စသောသုတ်ဖြင့်၊ မဇ္ဈေ–အလယ်ဌ၊ ရဿတ္တံ (ဟောတိ)၊ ဣတ္ထိစ–လည်း၊ ပုမာစ–လည်း၊ ဣတ္ထိပုမံ–ကျ်ား၊[နောက်ပုဒ်ကျမှ "ဧဝံ"ဟု ညွှန်သောကြောင့် ဤပုဒ်ဌ ဝိဂြိုဟ်ရှိသော သီမူသာ ကောင်းသည်၊] ဧဝံ, ပတ္တစီဝရံ–သပိတ်, သင်္ကန်း၊ သာခါပလာသံ–သစ်ခက်, သစ်ရွက်၊ ဣစ္စာဒီ–တည်း၊ သဏ္ဌာ ပရိမာဏတ္ထာနံ–သင်္ချာ, ပရိမာဏအနက်ရှိသော သဒ္ဒါတို့၏၊ ဒွန္ဒေ(ယထာ)၊ ဧကဒ္ဓ–ဧကကလည်း၊ ဒုကဒ္ဓ–ဒုကလည်း၊ ဧကဒုကံ၊ သဏ္ဌာဒွန္ဒေ–သဏ္ဌာဒွန်ဌ၊ အပ္ပသဏ္ဌာ–နည်းသောသင်္ချာသဒ္ဒါသည်၊ ပုဗ္ဗံ–ဌ၊ နိပတတိ–၏၊ ဧဝံ, ဒုကတိကံ–ဒုကတိက၊ တိကစတုက္ကံ–ဣ၊ စတုဣ္ဌပဒ္ဓကံ–က၊ ဒီဃောစ–အရှည်လည်း၊ မဇ္ဈိမောစ–အလတ်လည်း၊ ဒီဃမဇ္ဈိမံ–လတ်။

အညောညလိုက်ဝိသေသိတာနံ—ဝိသဘာဂတ္ထာဒီနံဌ အာဒိ၏ ပုံစံများကို ပြလိုရ၍ "အညောည" စသည်မိန့်၊ ဒါသီဒါသံဌ ဒါသီသည် ဣတ္ထိလိန်သဒ္ဒါ–ဒါသောကား ပုလ္လိန်သဒ္ဒါတည်း၊ ဤသို့ လိန်မတူကြသော သဒ္ဒါစုကို "အညောညလိုက်ဝိသေသိတ"ဟု ခေါ်၏၊ [အညောည–အချင်းချင်း, ဝါ–အပြန်အလှန်+လိုက်ဝိသေသိတ–လိန်သည် အထူးပြုအပ်, ဝါ–လိန်သည် မတူ ကွဲပြားအောင် ပြုအပ်သော သဒ္ဒါ။] "ဒါသီ"ဟု ဤကာရကို ပုဂတိဖြစ်သောအခါ "ဒါသီဒါသ"ဝယ် အလယ်(ီ)ကို ကွစာဒီမဏ္ဍူတ္တရာနံ ဖြင့် ရဿပြု၊ ဣတ္ထိပုမံဌ တ္ထိလည်း နည်းတူ၊ "ပတ္တောစ+စီဝရဉ္စ, သာခါစ+ပလာသောစ"ဟု နောက်ပုဒ်များဌလည်း လိန်မတူပုံကို သိ၊ "ဧရာစ+မရဏဉ္စ, ဧရာမရဏံ"ကိုလည်း ဤဌ ယူသင့်၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်ဌကား ပါဏျဂ်ိတ္ထဌ သွင်းသည်။

သဏ္ဌာပရိမာဏတ္ထာနံ—တစ်ခုတည်းကို "ဧကက", ၂ခု အပေါင်းစသည်ကို "ဒုက" စသည် ခေါ်၏၊ ထိုသဒ္ဒါစုသည် သင်္ချာအနက်ဟောချည်း ဖြစ်၍ "သင်္ချာဒွန်"မည်၏၊ ဤသင်္ချာဒွန်ဌ ၁ သင်္ချာနှင့် ၂ သင်္ချာ ၂ခုကို တွဲလျှင် အနည်းသင်္ချာဟောသော ဧကသင်္ချာသည် ရှေ့နေ၏၊ မြန်မာလိုလည်း "၁ခု ၂ခု, ၃ခု ၄ခု"စသည်ဖြင့် အနည်းသင်္ချာကို ရှေ့ထားလေ့ရှိသည်၊ "ဒီဃမဇ္ဈိမံ"ကား ပရိမာဏတ္ထဒွန်တည်း၊ ရှည်သော ပမာဏ, အလယ် အလတ် ပမာဏကို ပရိမာဏဟု ခေါ်သည်၊ [မောဂ္ဂလ္လာန်ဌ ပရိမာဏအတွက် ပုံစံကို သီးခြား မပြသဖြင့် သင်္ချာနှင့်ပရိမာဏကို "သင်္ချာအတိုင်းအရှည်"တစ်နက်တည်း ယူဟန်တူသည်၊ ရူပသိဒ္ဓိဋီကာဌကား "သင်္ချာစ ပရိမာဏဉ္စ သင်္ချာပရိမာဏံ"ဟု ၂နက် ခွဲပြသည်။]

ပစနုစဏ္ဍာလတ္ထာနံ-ပစနအနက် စဏ္ဍာလအနက်ရှိသော သဒ္ဒါတို့၏၊ ဒွန္ဒေ(ယထာ)၊ သြရဇ္ဈိကာစ-ဆိတ်သတ်သမားတို့လည်း၊ သူကရိကာစ-ဝက်သတ်သမားတို့လည်း၊ သြရဇ္ဈိကသူကရိကံ-သမား၊ ဧဝံ, သာကုနိက မာဂဝိကံ-ငှက်မုဆိုး, သားမုဆိုး၊ သပါကော စ-ခွေးသားစားသူလည်း၊ စဏ္ဍာလော စ-စဏ္ဍာလလည်း၊.သပါကစဏ္ဍာလံ-လ၊ ပုက္ကုသဆဝဇာဟကံ-ဘင်ကျုံးသမား, သူကောင်ဖုတ်သမား၊ ဝေနရထကာရံ - [1]နှီးရွှေသမား,

---

ပစနုစဏ္ဍာလတ္ထာနံ— ဋီကာ၌"ပစနာစ စဏ္ဍာလာစ ပစနုစဏ္ဍာလာ"ဟု ဖွင့်၏၊ ထိုတွင် "ပစန"ဟူသည် သူ့အသက်ကို ညှဉ်းဆဲ နှိပ်ကွပ် ပူပန်စေတတ်သော မုဆိုးတံငါလူမျိုးတည်း၊ [ပစတောတိ-ဒဏ္ဍေန ပီဠေန္တိသဿ, တဒ္ဓေန္တိသဝါ"-သီလက္ခန် (သာမညဖလသုတ်)ဋ္ဌကထာ၊"ပစနံ ဒဟနံ(ပူလောင်စေခြင်း)ဝိဟာဓနံ(နှိပ်စက်ခြင်း)တိ အာဟ-ဒဏ္ဍေနပီဠေန္တိသ" ဋီကာဟောင်း၊] ဤစကားအရ "ပစန္တိတိ ပစနာ"ဟု ပြု၊ ပစန္တိ-(မီးဖြင့် ချက်သကဲ့သို့) သူတစ်ပါးကို ပူလောင်တတ်, နှိပ်စက် သတ်ဖြတ်တတ်ကုန်၏၊ ဤတို့, ပစနာ၊ "စဏ္ဍာလ"ဟူသည် အမျိုးဇာတ်အားဖြင့် ယုတ်ညံ့သူတည်း၊ ထောမနိဓိ၌ "သနာမရှာတေ ဇာတိဘေဒေ (မိမိနာမည်အတိုင်း"စဏ္ဍာလ"ဟု ထင်ရှားသော ဇာတ်အထူး၌)"ဟုလည်းကောင်း, "သုဒ္ဒေနဗြာဟ္မဏိယံ ဥပ္ပာဒိတေ သံကိဏ္ဏ ဝဏ္ဏေ(သုဒ္ဒယောကျားနှင့် ပုဏ္ဏားမတို့မှ ပေါက်ဖွားသော ရောပြွမ်းသောအမျိုး၌)"ဟု လည်းကောင်း ဖွင့်၏၊ ဤနေရာ၌ကား ရှေ့အနက်အရ ယုတ်ညံ့သော ဇာတ်ရှိသော လူတစ်မျိုးကို "စဏ္ဍာလ"ဟု မှတ်၊ ထိုသူများ၏ အလုပ်ကား "ဘင်(မစင်)ကျုံးခြင်း" စသော အောက်တန်းအလုပ်များတည်း၊ [စဏ္ဍော-ကြမ်းကြုတ် ယုတ်ညံ့သော အလုပ်၌၊ အလံ-စွမ်းနိုင်သူသည်၊ စဏ္ဍာလော-မည်၏။]

"သြရဇ္ဈိက"စသော ပုဒ်ပြီးပုံသည် တဒ္ဓိတ်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့၊ သပါက၌ "သာ"သည် "ခွေး" ဟူသော အနက်ဟောတည်း၊ သာနံ-ခွေးကို၊ ပစတိ-ညှဉ်းဆဲ သတ်ဖြတ် စားသောက်တတ်၏၊ ဤတို့, သပါကော-ခွေးသားစားသူ၊ ဤ"သပါက"လည်း စဏ္ဍာလမျိုးတွင် ပါဝင်၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ "သပါကာ-သုနခမံသခါဒကစဏ္ဍာလာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ သြရဇ္ဈိက စသည်ကား ပစနတ္ထဒွန်, သပါက စသည်ကား စဏ္ဍာလဒွန်ဟု ခွဲ၊ ထောမနိဓိ၌ "ပုက်(ကုစ္ဆိတံ)-စက်ဆုပ်အပ်သူ၏အဖြစ်သို့၊ ကသတိ-ရောက်တတ်၏"အရ ပုက္ကသ-စဏ္ဍာလေ"ဟု ရှိ၏၊ ဘင်(မစင်)ကို ကျုံးပစ်သူ ဖြစ်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ်သို့ ရောက်သူ-ဟု ဆိုဟန်တူသည်၊ ပါဠိ၌ "ပုက္ကုသ"ဟု ရှိ၏၊ "ပုဏ္ဏတိ ကရီသဿ (ကျင်ကြီး၏) နာမံ, တံ ကုသေန္တိ အပနေန္တိ ပုက္ကုသာ"ဟုလည်း ပါဠိဋီကာတို့ ဖွင့်ကြသည်၊ ဆဝ-သူသေကောင်ကို+ဇာဟက-မီးဖုတ်သူ ("သုဘရာဇာ"ဟု ယခု ခေါ်ကြသော သုသာန်၌ နေသူတည်း)။

"ဝေဏုနာ-ဝါးဖြင့်၊ ဇိဝတိ-အသက်မွေးတတ်၏"အရ ဝါးကို နှီးဖြာ၍ တောင်းစသည် ရုပ်ဟဲလုပ်သူသည် ဝေဏ(ဏကို နုပြု၍"ဝေန")မည်၏၊ အဘိဓာန်၌ "ဝေနော ဝိလိဝ ကာရောစ, နဋ္ဌကာရော သမာ တယော"ဟု နှီးသမား(ကျူထရံသည်)အနက်ဟော

သားရေနယ်သမား၊ တတ္ထ–ထိုဝေနရထကာရတို့တွင်၊ ဝေနာ–ဝေနတို့ဟူသည်၊ တစ္ဆကာ–နီးရွှေသမားတို့တည်း၊ ရထကာရာ–တို့ဟူသည်၊ စမ္မကာရာ–သားရေနယ်သမားတို့တည်း။ [သီဟိုဠ်မှ၌ "ဗဟုဝုစ်ချည်း ရှိသည်၊ "သြရဇ္ဈိကာ"စသည်ဖြင့် ဗဟုဝုစ်ဝိဂြိုဟ် ပြုခဲ့သောကြောင့် ဗဟုဝုစ်ရှိခြင်းသာ ရှေ့နောက် ညီသည်၊ "ကုန္ဓ" စသည်၌လည်း ဗဟုဝုစ်ပင် ပြုခဲ့သည်။]

ဒိသတ္ထာနံ–ဒိသာအနက်ရှိသော သဒ္ဒါတို့၏၊ ဒွန္ဒေ(ယထာ)၊ ပုဗ္ဗာစ–အရှေ့အရပ်လည်း၊ အပရာစ–အနောက်အရပ်လည်း၊ ဣတိ အတ္ထေ–၌၊ ဒွန္ဒသမာသံ–ကိုလည်းကောင်း၊ ဝိဘတ္တိလောပဉ္စ–ကိုလည်းကောင်း၊ ကတ္ဝာ–၍၊ ဣဒ–ဤသုတ်၌၊ အာဒိဂ္ဂဟဏေန–ဖြင့်၊ ဧကတ္ထေ–ကိုလည်းကောင်း၊ နပုံသကလိင်္ဂေ စ–ကိုလည်းကောင်း၊ ကတေ–ပြုအပ်ပြီးသော်၊ သရော

၃ပုဒ်သာ လာ၏၊ "ဝေနာတိ တစ္ဆကာ"ဟု ဖွင့်ပုံမှာ နားမလည်နိုင်အောင် ရှိသည်၊ အဘိဓာန်၌"တစ္ဆကော ဝမုကီ မတော"ဟု တစ္ဆကကို "လက်သမား"ဟုသာ ဆို၏၊ ထို့ကြောင့် ထို"တစ္ဆကာ"ဟူသည်ကို စိစစ်ကြပါလေကုန်။ [ကြံအခွံ ခွာသော ဓားကို "ဥစ္ဆုတစ္ဆကသတ္ထက"ဟု ခေါ်သောကြောင့် ဤ"တစ္ဆက"သဒ္ဒါလည်း ကြံခွံ ခွာသကဲ့သို့ နီးကို စိတ်ဖြာသူကို "**တစ္ဆက**"ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်–ဟု သော်လည်း ကြံ။]

ရထကာရောဏ်သဒ္ဒါ**အနက်**မှာ"ရထားလုပ်သူ"ဟုသာ ထွက်သော်လည်း ထောမနိုဓိ အဘိဓာန်၌"ရထနိမ္မနကာရကေ–ရထားကို ဖန်ဆင်း ပြုလုပ်တတ်သော၊ ဝဏ္ဏသက်ရ ဘေဒေ–(အမျိုးမစစ်သော) အမျိုးရောသူ အထူး၌"ဟု ဖွင့်၏၊ ရထားကို ပြုပြင်ရာ၌ သားရေဖြင့် ပြုပြင်ရသောကြောင့် ထိုရထကာရကိုပင် "စမ္မကာရ"ဟု ပရိယာယ် ဆိုပြန်သည်၊ [ရထေသု စမ္မေန မာနနကရဏတော ရထကာရာ စမ္မကာရာ ဝုစ္စာ" – သဂါထာဝဂ် သံယုတ်ဋီကာ စသည်၊] ထိုသားရေလုပ်သမားများတွင်,ဖိနပ်ချုပ်သူတို့လည်း ပါဝင်ရကား "ရထကာရောဝ စမ္မသ, ပရိကန္ဓံ ဥပါဟနံ၊ ဥပါဟနံ–ဖိနပ်ကို၊ ဝါ–ဖိနပ်ဖြစ်အောင်၊ ပရိကန္ဓံ–ဖြတ်တောက်, ခုတ်လှီးသော၊ ရထကာရော–သားရေလုပ်သမားသည်၊ ဝါ–ဖိနပ်ချုပ်သမားသည်၊ စမ္မသ–သားရေ၏၊ အဂယှုပဂံ–မယူထိုက်သော အပိုင်းကို၊ ဧဟာတိဏ္ဍ–စွန့်သကဲ့သို့"ဟု ကာမဇာတ် စသည်၌ မိန့်တော်မူသည်၊ ထို့ကြောင့် "ရထကာရာ, စမ္မကာရာ"ဟု ဖွင့်၏၊ "ရထားကို ပြုပြင်သူတို့, ဝါ–သားရေလုပ်သူ, ဖိနပ်ချုပ်သူတို့"ဟု ပေး။

ဒိသတ္ထာနံ— ဒိသာပုဒ်က ဣတ္ထိလိင်နှင့်ဖြစ်၍ "ပုဗ္ဗာစ အပရာစ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ သမာသ်စသည် စီရင်၍ ဝိဘတ်–စနိပါတ်တို့ကို ချေပြီးနောက်, "ပုဗ္ဗာအပရာ"ဟု ပဂ်တိပြု, ဤသုတ်၌ အာဒိဖြင့် ဧကတ်နပုံးငဲ့၊ သရော ရသောသုတ်ဖြင့် အဆုံး အာကို ရသ, ဗ်ဉ္ဇင်း, ချေ, ကပ် (ပုဗ္ဗာပရ), နာမ်ငဲ့ စသည် စီရင်၊ "ပုရတ္ထိမာစ ပစ္ဆိမာစ, ဒက္ခိဏာစ ဥတ္တရာစ, အဓရာစ ဥတ္တရာစ"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၊ ["အဓုတ္တရာ"ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊

ရသော နပုံသကေတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ရသတ္တံ–ပြု၊ ပုဗ္ဗာပရံ–အရှေ့အနောက်အရပ်၊ [ဟေ ပုဗ္ဗာပရ–အို အရှေ့ အနောက်အရပ်၊ ပုဗ္ဗာပရံ–ကို၊] ပုဗ္ဗာပရေန–ဖြင့်၊ ပုဗ္ဗာပရသ–အား၊ ဣစ္ဆာဒိ–တည်း၊ ဧဝံ, ပုရတ္ထိမပစ္ဆိမံ–အရှေ့အနောက်အရပ်၊ ဒက္ခိဏုတ္တရံ–တောင်မြောက်အရပ်၊ အဓရုတ္တရံ–အောက်အထက်အရပ်။ [အချို့စာ၌ "ဟေ ပုဗ္ဗာပရ (အာလုပ်) ပုဗ္ဗာပရံ (အံ)" မပါ, ဣနေဟန် တူသည်။]

နပုံသကလိင်္ဂဏ် ဧကတ္တဏ် ဒွေတိ စ ဝတ္တတေ။

၃၆၀။ ဝိဘာသာ ၊ပေ၊ ဧနပဒါဒီနဉ္စ။ ။ဒွေသမာသေ–၌၊ ရုက္ခတိဏ ပသု ဓန ဓည ဧနပဒါဒီနံ–သစ်ပင်, မြက်, သားကောင်, ဥစ္စာ, စပါး, ဧနပုဒ်အနက်ဟောသဒ္ဒါ အစရှိသည်တို့၏၊ ဧကတ္တံ, နပုံသကလိင်္ဂတ်တို့ စ–လည်းကောင်း၊ ဝိဘာသာ–ဖြင့်၊ ဟောတိ၊ ဧကတ္တာဘာဝေ–ဧကတ် မဖြစ်လတ်သော်၊ ဗဟုဝစနံ–ဗဟုဝုစ်သည်လည်းကောင်း၊ ပရသေဝ–နောက်ပုဒ်၏သာလျှင်၊လိင်္ဂ–လိန်သည်လည်းကောင်း၊(ဟောတိ)၊ တတ္ထ–ထိုရုက္ခတိဏ

"အဓော"နိပါတ်ချည်းသက်သက် "အောက်အရပ်"ဟူသော ဒိသာအနက်ကို မဟောနိုင်၊] ဒက္ခိဏ, ဥတ္တရ, အဓရ–ဟု သဗ္ဗနာမ် ပုဒ်စုကို ဒွန်တွဲပြုရာ ဌာနဖြစ်၍ "အဓရုတ္တရံ"ဟု ရှိရမည်။

၃၆၀။ ဝိဘာသာ ၊ပေ၊ ဒီနဉ္စ—"တထာ ဒွေ"စသော ရှေ့သုတ်လာပုဒ်တို့၌ အမြဲဧကတ်နပုံ ငဲ့ရကား ဤသုတ်လာပုဒ်တို့၌ ဧကတ်နပုံငဲ့ မမြဲဟု ပြလို၍ ဝိဘာသာ သဒ္ဒါနှင့်တကွ ဤသုတ်ကို အားထုတ်ရပြန်သည်၊ နပုံဧကတ် ငဲ့လျှင် သမာဟာရဒွန်, နပုံဧကတ် မငဲ့လျှင် ဣတရီတရယောဂဒွန်ဟု ခွဲ၊ ရှေ့သုတ်နှင့် ဤသုတ်၌ (သုတ်ရင်းအာဒိတို့ပါ (ယူအပ်သောပုဒ်များမှ တစ်ပါးသော ပုဒ်များ၌ ဣတရီတရယောဂဒွန်သာ တွဲရမည်–ဟုလည်း ခွဲခြားပါ၊ သို့သော် ဤအခွဲလည်း မှတ်သားဖြစ်ရုံသာ၊ "စိဝရ ပိဏ္ဍပါတဂိလာနပစ္စယဘေသဇ္ဇပရိက္ခာရံ" ပုဒ်၌ကား သမာဟာရမျိုးတွင် မပါဝင်ဘဲလျက် ဣတရီတရယောဂ–သမာဟာရ ၂ မျိုးပင် ပါဝင်ရှိပြန်သည်၊ "သာရိပုတ္တောစ မောဂ္ဂလ္လာနောစ သာရိပုတ္တမောဂ္ဂလ္လာနာ"ဟူသော ဣတရီတရယောဂဒွန်မျိုးနှင့် အလားတူပါလျက် "ခဏ္ဍော စ တိသော စ ခဏ္ဍတိသံ, အဘိဘူ စ သမ္ဘဝေါ စ အဘိဘူသမ္ဘဝံ"ဟု သမာဟာရဒွန်ပုဒ်ကိုလည်း တွေ့ရပြန်သည်၊ ထို့ကြောင့် သဒ္ဒါကျမ်းသုတ်ဖြင့် ခွဲခြားထားသော်လည်း မှတ်သားဖြစ်ရုံ (ယေဘုယျနည်းအားဖြင့်)ခွဲခြားခြင်း–ဟု မှတ်၊ နပုံဧကတ် မငဲ့သည့်အခါ ဣတရီတရယောဂ ထုံးစံအတိုင်း နောက်ပုဒ်လိန်သို့လည်း လိုက်ရ, ဗဟုဝုစ်ချည်းလည်း ချရသည်ဟု ပြလို၍ "ဧကတ္တာဘာဝေ ဗဟုဝစနံ ပရသေဝ လိင်္ဂ"ဟု မိန့်သည်။

အစရှိသည်တို့တွင်၊ ရုက္ခာနံ–သစ်ပင်အနက်ဟော သဒ္ဒါတို့၏၊ ဒွန္ဒေ–၌၊ (ယထာ)၊ အသတ္ထာစ–ညောင်ဗုဒ္ဓဟောပင်တို့တည်း၊ ကပိတ္ထာစ–သီးပင်တို့လည်း၊ ဣတိ အတ္ထေ–၌၊ သမာဟာရေ–သမာဟာရဒွန်၌၊ ဒွန္ဒသမာသာဒိမှ–ဒွန်သမာသ် အစရှိသည်ကို၊ ကတေ–သော်၊ ဣမိနာ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဝိကပ္ပေန–ဖြင့်၊ ဧကတ္တံ နပုံသကလိင်္ဂတ္တဉ္စ (ဟောတိ)၊ အသတ္ထကပိတ္ထံ–ညောင်ဗုဒ္ဓဟောပင်, သီးပင်၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ အသတ္ထကပိတ္ထာ–တို့၊ ဧဝံ, အမ္မပနသံ–သရက်ပင်, ပန်းပင်၊ အမ္မပနသာ ဝါ–လည်း ရှိ၏၊ ခဒိရပလာသံ–ရှားပင်, ပေါက်ပင်၊ ခဒိရပလာသာ ဝါ၊ ဓဝသကဏ္ဏကံ–မျောက်ငိုပင်, အင်ကြင်းပင်၊ ဓဝသကဏ္ဏကာ ဝါ။

ရုက္ခာနံ ဒွန္ဒေ—"သစ်ပင်"ဟူရာ၌ ရုက္ခ၏ ဟောနက်ဖြစ်သော သစ်ပင်သာမန်မဟုတ်, နာမည်ထူး ရသော အသတ္ထ စသော သစ်ပင်များတည်း၊ ထိုသို့ သစ်ပင်ကို ဟောရာ၌လည်း အနက်တူ သဒ္ဒါ ၂ ခုကို ဒွန်မတွဲရ၊ ဥပမာ–"ကောဝေလာစ–ဆီးပင်လည်း၊ ဗဒရောစ–ဆီးပင်လည်း၊ ကောလဗဒရံ"ဟု မတွဲရ၊ ဘာဝ့ကြောင့်နည်း,... ဒွန်ဟူသည် အနက် ၂ ခုကို စသဒ္ဒါဖြင့် ပေါင်းဆည်းသောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့်ပင် "**အရကွဲ ဒွန်တွဲ, အရတူ ကမ္မာရဲ ယူ**"ဟု ပြောစမှတ် ပြုကြသည်၊ ဤရုက္ခတိဏ စသည်တို့တွင် ရုက္ခဟောနှင့် တိဏဟော စသည်ကိုလည်း ဒွန်မတွဲရ, ရုက္ခချင်းချင်း–တိဏချင်းချင်း စသည်သာ ဒွန်တွဲရမည်၊ နောက် တိဏ စသည်တို့လည်း မြက်သာမန်ကို မဆိုလို, မြက်ဝိသေသကိုသာ ဆိုလိုကြောင်း–မြက်ဟော သဒ္ဒါချင်းသာ ဒွန်တွဲရကြောင်း အနက်တူ ပရိယာယ်သဒ္ဒါ ၂ ခုကို ဒွန်မတွဲရကြောင်းများကို သိလေ။

[ဓိနိန္ဒုဗုဒ္ဓိ] ရုက္ခာဒိဂ္ဂဟဏေန ဣဟရုက္ခာဒိဝိသေသဝါစိနံ ဂဟဏံ၊ ကထံ, ယသ္မာ.တြိဟိ ရုက္ခာဒီဟိ ဒွန္ဒော ပစ္ဆေက် ဝိသေသိယတေ၊ တေနေသံ ဝိဘာဘာသာ တုလျဓာတိယေသ္ဝေ၀ါ.ဝတိဋ္ဌတေ၊ ဝိရူပေသု တုလျဓာတိယေသ္ဝပိ, နု သရူပေသု၊ တေသံ ဒွန္ဒာဘာ၀တော။

အသတ္ထကို ဘုရားပွင့်ရာ ညောင်ပင်ဖြစ်သောကြောင့် (ဗုဒ္ဓဟောတု–ဘုရားဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း)"ဟု ကြံ၍ "ညောင်ဗုဒ္ဓဟော"ဟုလည်းကောင်း "အသတ္ထော ဗောဓိစ ဒ္ဒိသု"ဟု ဗောဓိနှင့် ပရိယာယ်ဖြစ်သောကြောင့် "ဗောဓိညောင်"ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ကြ၏၊ ကပိတ္ထကို အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ "သီးပင်"ဟု ပေး၏၊ "ကပိ တိဋ္ဌတိ ဧတ္ထ"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ ထိုအသီးကို မျောက်များ ကြိုက်တတ်၍ မျောက်၏တည်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် "ကပိဋ္ဌ (ဋ္ဌကို တ္ထ ပြု၍) ကပိတ္ထ"ဟု ခေါ်သတတ်၊ "ကပိတ္ထ–ညောင်ကြပ်"ဟု အပေးများသည်၊ "ဓ၀ေါစ အသ ကဏ္ဏောစ"၌ "သာလော အသ ကဏ္ဏော"ဟု အဘိဓာန် ပရိယာယ်ဆိုသောကြောင့် "အင်ကြင်း"ဟု ပေးသည်၊ ဓ၀ေါကို "မျောက်ငိုပင်"ဟု ပေးကြသည်။

တိဏာနံ-မြက်ဟောသဒ္ဒါတို့၏၊ ဒွန္ဒေ(ယထာ)၊ ဥသီရာနိစ-ပန်းရင်းတို့လည်း၊ ဗီရဏာနိစ-မြက်မွေးတို့လည်း၊ ဥသီရဗီရဏံ-မွေး၊ ဏာဝါ-၏၊ ဧဝံ, မုဉ္ဇပဗ္ဗဇံ-ဖြူဆံမြက်,ဗြိတ်မြက်၊ ဧာနိဝါ၊ ကာသကုသံ-သက်ကယ်မြက်, သမန်းမြက်၊ သာ ဝါ။

ပသူနံ-သားကောင်ဟောသဒ္ဒါတို့၏၊ ဒွန္ဒေ(ယထာ)၊ အဇာစ-ဆိတ်တို့လည်း၊ ဧဠကာစ-သိုးတို့လည်း၊ အဧဠကံ-ဆိတ်, သိုး၊ အဧဠကာ ဝါ၊ ဟတ္ထိစ-ဆင်တို့လည်း၊ ဂါဝေါစ-နွားတို့လည်း၊ အဿာစ-မြင်းတို့လည်း၊ ဝဠဝါစ-မြင်းမလည်း၊ ဟတ္ထိဂဝဿဝဠဝံ-မ၊ ဝဠဝါ ဝါ-၏၊ ကွစာဒိနာ-ကွစာဒိမဗ္ဗုတ္တရာနံစသော သုတ်ဖြင့်၊ ရဿတ္တံ-ပြု၊ ဩသရေ စာတိ-ဖြင့်၊ အဝါဒေသောစ-အဝလည်း ပြု၊ ဂေါမဟိသံ-နွား, ကျွဲ၊ သာ ဝါ၊ ဧဏေယျဝရာဟံ-တောဆိတ်နက်, ဝက်၊ ဟာ ဝါ၊ သီဟဗျဂ္ဃတရစ္ဆံ-ခြင်္သေ့, ကျား, အောင်း၊ စ္ဆာ ဝါ။

ဓနာနံ-ဥစ္စာဟောသဒ္ဒါတို့၏၊ ဒွန္ဒေ (ယထာ)၊ ဟိရညဉ္စ-ငွေလည်း၊ သုဝဏ္ဏဉ္စ-ရွှေလည်း၊ ဏ္ဍံ, ဏ္ဍာ ဝါ၊ ဧဝံ, ဧာတရူပရဇတံ-ရွှေ, ငွေ၊ တာနိဝါ၊ မဏိမုတ္တာသင်္ခဝေဠုရိယံ-ပတ္တမြား, ပုလဲ, ခရာသင်း, ကြောင်မျက်ရွဲ၊ ယာဝါ၊ ဓညာနံ-စပါးဟောသဒ္ဒါတို့၏၊ ဒွန္ဒေ(ယထာ)၊ သာလီစ-သလေးတို့လည်း၊

တိဏပသု။ ။"ဗီရဏ-မြက်မွေး"ဟု မောဂ္ဂလ္လာန်နိသသစ်ပေး၏၊ "ဗီရဏ-ပြိတ်(ဗြိတ်)မြက်"ဟု ပေးကြသည်၊ ပသုဒွန်၌ "ဟတ္ထိအသ"တို့သည် ရှေ့သုတ်လာသေနှင့်နှင့် ထပ်နေ၏၊ ထို့ကြောင့် ထို ဟတ္ထိ အသတို့သည် သေနင်ဖြစ်သော်လည်း သမဟာရ မမြဲကြောင်း ပြလိုမျှ ဤ၌ ယူပြန်သတတ်။ ["ပသုဂ္ဂဟဏံ ဟတ္ထိအသာဒီနံ သေနင်တွာ နိစ္စေ သမ္ဘတ္တေ" – သိဒ္ဓန္တကောမုဒီ၊] "ဝဠဝါ အသာ"ဟု အဘိဓာန်၌ ပရိယာယ်လာသောကြောင့် "မြင်းမ"ဟု ပေးသည်၊ ပကတိပြုသောအခါ "ဟတ္ထိဂေါ အသဝဠဝါ"ဟု ပြု၊ ကွစာဒိသုတ်ဖြင့် တို၌ ရဿပြု၊ ဝဠဝါ၌ အာကိုကား (မုခနာသိကာ တုန်းကကဲ့သို့) သရော ရဿောသုတ်ဖြင့် ရဿပြု၊ ဩသရေ စဖြင့် ဂေါ၌ ဩကို အဝပြု၍ "ဟတ္ထိဂဝဿဝဠဝ"ဟု ဖြစ်သည်၊ ဧဏေယျကို မောဂ္ဂလ္လာန်နိသယသစ်၌ "သမင်"ဟု သာမန်ဆို၏၊ အဘိဓာန်နိသယသစ်၌မူ "တောဆိတ်နက်"ဟု ဆိုခဲ့သည်။ ["ဧဏိဧယ်"၌ ဤပုဒ်ကို ပြခဲ့ပြီ။]

ဓနဒွန်။ ။ဟိရညကို "ကဟာပဏ-အသပြာ"ဟု ဋီကာဖွင့်သော်လည်း ဟိရညသဒ္ဒါသည် "ကတာကတံ-အထည်ဝတ္ထု ပြုအပ်ပြီး, မပြုအပ်သေးသော၊ ဝါ-အယဉ် အရိုင်းဖြစ်သော၊ ကဉ္စနရူပိယံ-ရွှေငွေ,ကိုစ်ခုခုသည်၊ ဟိရည်-မည်၏"ဟု အဘိဓာန်ရှိရကား ဤနေရာ၌ သုဝဏ္ဏနှင့် တွဲထားသောကြောင့် ငွေသာမန်ကို ယူသင့်သည်။

ယဝါစ–မုယောတို့လည်း၊ ဝ်, ဝါ ဝါ၊ ဧဝံ, တိလမုဂ္ဂမာသံ–နှမ်း, ပဲနောက်, ပဲကြီး၊ သာ ဝါ၊ ဧနုပဒါနံ–ဧနုပုဒ်ဟော သဒ္ဒါတို့၏၊ ဒွန္နေ (ယထာ)၊ ကာသိ စ–ကာသိတိုင်းတို့လည်း၊ ကောသလာစ–ကောသလတိုင်းတို့လည်း၊ လံ, လာဝါ၊ ဝဇ္ဇီ စ–ဝဇ္ဇီတိုင်းတို့လည်း၊ မလ္လာ စ–မလ္လတိုင်းတို့လည်း၊ လ္လံ, လ္လာဝါ၊ အင်္ဂါ စ–အင်္ဂါတိုင်းတို့လည်း၊ မဂဓာ စ–မဂဓတိုင်းတို့လည်း၊ ဓံ, ဓာ ဝါ။

အာဒိဂ္ဂဟဏေန – ဖြင့်၊ အညောညပဋိပက္ခမ္မာနံ – အချင်းချင်း ဆန့်ကျင်ဘက်သဘောရှိသော အနက်ဟောသဒ္ဒါတို့၏လည်းကောင်း၊ သကုနတ္ထာနဉ္စ– ၄က်ဟူသော အနက်ရှိသော သဒ္ဒါတို့၏လည်းကောင်း၊ ဒွန္နေ–ဌ်၊ ဧကတ္တံ, နပုံသကလိင်္ဂတ္တဉ္စ ဟောတိ၊ ကုသလဉ္စ – ကုသိုလ်လည်း၊ အကုသလဉ္စ, ကုသလာ ကုသလံ၊ ကုသလာကုသလာ ဝါ–လည်း ရှိ၏၊ ဧဝံ, သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇံ–အပြစ်ရှိသောတရား, အပြစ်မရှိသောတရား၊ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇာ ဝါ၊ ဟီနပဏီတံ–အယုတ်, အမြတ်၊ ဟီနပဏီတာ ဝါ၊ ကဏှသုက္ကံ–အမည်း, အဖြူ၊ ကဏှသုက္ကာ ဝါ၊ သုခဒုက္ခံ–ချမ်းသာ, ဆင်းရဲ၊ သုခဒုက္ခာနိ ဝါ၊ ပဋိဃာနုနယံ (ပဋိဃ+အနုနယံ) မုန်းခြင်း, ချစ်ခြင်း၊ ပဋိဃာနုနယာ ဝါ၊

ဧနုပဒ။ ။"ပုံဗဟုတ္တေ ကုရှသက္ကာ"စသည်ဖြင့် ဧနုပုဒ်ဟောသဒ္ဒါတို့သည် ပုလ္လိန်ဗဟုဝုစ် အမြဟု အဘိဓာန်ဆိုသောကြောင့် "ကာသီစ–ကာသိတိုင်းတို့လည်း"ဟု ဗဟုဝုစ်ချည်း ဝိဂြိုဟ်ပြုသည်၊ ထို့ကြောင့်လည်း ပါဠိတော်များ၌ "ကာသီသု ဧနုပဒေ" စသည်ဖြင့် ရှေ့ပုဒ်ဝယ် ဗဟုဝုစ်ဖြင့် အမြ ထားလေ့ရှိသည်၊ ဤ"ဧနုပဒ"ဟူသည်လည်း နယ်ပယ်(ဒီစတြိတ်)ဒေသတစ်ခုပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ကာသိတိုင်း စသော နယ်ပယ်ဒေသများကိုပင် "ဧနုပဒ"ဟု ဆိုထားသည်။ [ဧနာ ပဒ္ဒန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ဧတ္ထာတိ ဧနုပဒေါ=လူအများ၏ သွားရောက်ရာ နယ်မြေ။]

အာဒိဂ္ဂဟဏေန ၊ပေ၊ နပုံသကလိင်္ဂတ္တဉ္စ — ဧနုပဒါဒီနံ၌ အာဒိဖြင့် အချင်းချင်းဆန့်ကျင်ဘက်အနက်ဟောသဒ္ဒါ, ၄က်ဟောသဒ္ဒါများကို ယူ၊ ထိုသဒ္ဒါများ၏ ဒွန်၌လည်း ဝိကပ်အားဖြင့် ဧကတ် နပုံဖြစ်သည်၊ "အညောညပဋိပက္ခ–အချင်းချင်း(အပြန်အလှန်) ဆန့်ကျင်ဘက်"အနက်များကို ရှေ့သုတ်ဝယ် ဝိဝိဓ ဝိရုဒ္ဓ အဖြစ်ဖြင့်လည်း ယူခဲ့ပြီ၊ သို့သော် ရှေ့သုတ်၌ ဆန့်ကျင်ခြင်းသည် "အဟိ+နကုလ"ကဲ့သို့ "မြွေဒြဗ်+မြွေပါ၊ဒြဗ်"စသည်ဖြင့် ဒြဗ်ချင်း ဆန့်ကျင်ခြင်းတည်း၊ ဤသုတ်၌ ဆန့်ကျင်ခြင်းကား "ကုသလ+အကုသလ"ကဲ့သို့ "ကုသိုလ်၏အပြစ်မရှိခြင်း–ကောင်းကျိုးပေးခြင်းဂုဏ်, အကုသိုလ်၏ အပြစ်ရှိခြင်း–မကောင်းကျိုးပေးခြင်းဂုဏ်" စသည်ဖြင့် ဂုဏ်အားဖြင့် ဆန့်ကျင်ခြင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဤဂုဏ်ဆန့်ကျင်ဘက်အနက်ကို ဟောသောပုဒ်များ၏

ဆာယာတပ် – အရိပ်, နေပူ၊ ဆာယာတပါ ဝါ၊ အာလောကန္ဓကာရံ (အာလောက+အန္ဓကာရံ)–အလင်း, အမှောင်၊ အာလောကန္ဓကာရာ ဝါ၊ ရတ္တိ စ–ညဉ့်လည်း၊ ဒိဝါစ–နေ့လည်း၊ ရတ္တိဒိဝံ–ညဉ့်နေ့၊ ရတ္တိဒိဝါ ဝါ၊ အဟဉ္စ–နေ့လည်း၊ ရတ္တိ စ, အဟောရတ္တံ–နေ့ညဉ့်၊ အဟောရတ္တာ ဝါ၊ ကွစိ သမာသန္တ ဣစ္စာဒိနာ–ကွစိ သမာသန္တ အစရှိသောသုတ်ဖြင့်၊ အာကာရိကာရာနံ–အာ အကွဲရာ ဣအကွဲရာတို့၏၊ အတ္တံ–အ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ သကုနာနံ–ငှက်ဟောသဒ္ဒါတို့၏၊ ဒွန္ဒေ(ယထာ)၊ ဟံသာစ–ဟသ်ာတို့လည်း၊ ဗကာစ–ဗျိုင်းဖြူတို့လည်း၊ ဟံသဗကံ, ဟံသဗကာ ဝါ၊ ဧဝံ, ကာရဏ္ဍဝစက္ကဝါကံ–ဝမ်းဘဲ, စက္ကဝက်၊ ကာရဏ္ဍဝစက္ကဝါကာ ဝါ၊ မယူရကောဠံ–ဥဒေါင်း, ကြိုးကြာ၊ မယူရကောဠာ ဝါ၊ သုကသာလိကံ–ကျေး, သာလိကာ၊ သုကသာလိကာ ဝါ၊ .... သမာဟာရဒ္ဒန္ဒော–သည်၊ (နိဋ္ဌိတော)။

ဒွန်ဒ္ဒ ဝိကပ်အားဖြင့် ဧကတ်နပုံးငဲ့၍ အမြဲ ရန်ဘက်ဖြစ်လျက် ဒြဗ်ဆန့်ကျင်ဘက် အနက်ကို ဟောသောပုဒ်များ၌ ရှေ့သုတ်ဖြင့် အမြဲ ဧကတ်နပုံး ငဲ့ရသည်–ဟု ခွဲခြားပါ၊ သကုနတ္ထ–အရ "ငှက်"ဟူရာ၌လည်း ဟင်းစားကောင်းသော "ဝမ်းဘဲ" စသည်ကိုသာ ယူကြ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဂုဏ်ဆန့်ကျင်ဘက်, ဟင်းမျိုးငှက်, ထည့်စွက် ဝိဘာသာ"ဟု ဆရာတို့ မိန့်တော်မူကြသည်။

"သာဝဇ္ဇ+အနဝဇ္ဇ"စသည်ဖြင့် "ကဏ္ဍသုက္ကံ"တိုင်အောင် "ပါပံ–ပုညံ"ကို ငဲ့၍ နပုလ္လိန်ဖြင့်ချည်း ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ ဒုက္ခပုဒ်သည် နပုလ္လိန် ဖြစ်၍ "သုခဒုက္ခာနိ"ဟု သီမူအတိုင်း ရှိစေ၊ "ပဋိယောစ+အနုနယောစ, ဆာယာစ+အာတပေါစ, အာလောကောစ+အန္ဓကာရော စ"ဟု ပြု၊ "ဒိဝါ"သည် အာကာရန္တနိပါတ်တည်း၊ "ရတ္တိ+စ+ဒိဝါ+စ"တည်၊ သီ ၄လုံးချေ၊ "ရတ္တိဒိဝါ"ဟု ပကတိပြု၊ "အဟ+စ+ရတ္တိ+စ"တည်၊ ဟနောင် သီ အံ့ပြု၊ ကျန် သီကို ချေ၊ "အဟရတ္တိ"ဟု ပကတိပြု၊ ကွစိသမာသန္တသုတ်ဖြင့် ဒိဝါ၏ အာကို လည်းကောင်း–ရတ္တိ၏ ဣကိုလည်းကောင်း(အ)ပြု၊ ထို့နောက် ဧကတ်နပုံးငဲ့ စသည် စီရင်၊ အဟရတ္တာ၌ကား "အဟ"သဒ္ဒါက မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍ ဝိဘတ် ချေပြီးလျှင်ပြီးခြင်း "ဧတေသမော လောပေ"သုတ်ဖြင့် ဟ၏ အ ကို သြပြု၊ ["အဟဉ္စ"၌ မနောကဲ့သို့ သီကို သြ ပြု၍ "အဟော စ"ဟုလည်း ရှိနိုင်သည်၊] သကုနတ္ထဒွန်ဒ္ဒ "ကာရဏ္ဍဝါ စ" စသည်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ "ဟံသောစ+ဗကောစ"ဟု ဧကဝုစ်လည်း ဖြစ်နိုင်ဖွယ် ရှိ၏၊ သာလိကာပုဒ်ကား ဣတ္ထိလိန်တည်း၊ "သုကာစ သာလိကာယောစ"ဟု ပြု၍ "သုကသာလိကာ"ဟု ပကတိဖြစ်သည့်အခါ ဧကတ်နပုံးငဲ့၍ (နပုလ္လိန်ဖြစ်သောကြောင့်) သရော ရသော နပုံသကေသုတ်ဖြင့် အဆုံး အာကို ရှုသပြု၊ "သာလိကာကရဝိကောစ" ဟု အဘိဓာန်ရှိရကား ထိုသာလိကာဟူသည် ကရဝိက်ငှက်တည်း။

စ–ဆက်ဦးအုံ့၊ ဧတ္ထ ဒွန္ဒေ–ဤဒွန်သမာသ်၌၊ ယေဘုယျေန–များသော အားဖြင့်၊ ကွစိ–၌၊ အစ္ဆိတပွသရံ–ပူဇော်အပ်သောအနက်ဟော သဒ္ဒါ, နည်းသောသရရှိသော သဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း၊ ဣဝဏ္ဏုဝဏ္ဏာကံ–ဣဝဏ် ဥဝဏ်အဆုံးရှိသော သဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း၊ သရာဒိအကာရန္တံ–အစဉ် သရရှိသော အကာရန္တသဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗံ–ရှေ့၌၊ ဘဝေ–ဖြစ်၏၊ ဗဟူသု–၂ ပုဒ်ထက်များသော ဒွန်ပုဒ်တို့၌၊ အနိယမော–မမြဲသည်၊ ဘဝေ–၏၊....ဒွန္ဒသမာသော–သည်၊ နိဋ္ဌိတော–ပြီ။

သင်္ဂဟ အယံ သမာသော–ဤသမာသ်သည်၊ ပုဗ္ဗုတ္တရဘာယညတ္ထပဓာ နတ္တာ–ပုဗ္ဗပဒတ္ထပဓာန, ဥတ္တရပဒတ္ထပဓာန, ဥဘယပဒတ္ထပဓာန, အညပဒတ္ထပဓာနနှင့် အဖြစ်ကြောင့်၊ စတုဗိဓော–၏၊ ဒိဂုကမ္မဓာရယေဟိ–

ယေဘုယျေန စေတ္ထ ၊ပေ၊ ဘဝေ— ဤဂါထာကား "ဣမ ဒွန္ဒေ အစ္ဆိတတရံ ပုဗ္ဗံ နိပတတိ"စသည်ဖြင့် ရှေ့၌ ပြခဲ့သော အကျယ်ကို အကျဉ်းချုပ်သော သင်္ဂဟဂါထာ တည်း၊ သို့သော် ဤဂါထာ၌ "သရ်ကာ ဒွန္ဒေ အပွသရ်ကာ ပုဗ္ဗံ နိပတတိ"ဟူသော စကားကို အကျဉ်းချုပ်သော ဝါကျ မပါသေး၊ ထို့ကြောင့် ....

"အစ္ဆိတပွသရံ ပုဗ္ဗံ, ဣဝဏ္ဏုဝဏ္ဏာကံ ကွစိ၊
ဒွန္ဒေ သရာဒျကာရန္တ–မပွသရ်ံ ပုရေ ကတံ၊
ဧသော ပဒဒွယေ ဝုတ္တော, ဗဟူသွနိယမော ဘဝေ"

ဟု ဆရာတို့ ဖြည့်တော်မူကြသည်၊ "သရာဒိ+အကာရန္တံ+အပွသရ်ံ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ [အပွသရ်ံ–နည်းသော သရ်ံာဟောပုဒ်ကို၊ ပုရေ ကတံ –ရှေးဦး ပြုအပ်၏၊ ဧသော– ဤအမှတ်အသားကို၊ ပဒဒွယေ–"သမဏာ ဗြာဟ္မဏာ"စသော ၂ပုဒ်တွဲ ဒွန်၌၊ ဝုတ္တော– ဆိုအပ်၏၊ ဗဟူသု–("**သုရာ သုရ ဂရုဋ မနဿ ဘုဝဂ ဂန္ဓဗ္ဗာ**"ကဲ့သို့ ၃ ပုဒ်မှ စ၍) များသောပုဒ်တို့၌ကား၊ အနိယမော–မမြဲသည်၊ ဘဝေ–၏၊] "အစ္ဆိတပွသရံ"စသည်ဖြင့် မှတ်သားရာ၌လည်း ကွစိသဒ္ဒါ ဝါကျတိုင်း ပါသောကြောင့် မမြဲပင်တည်း၊ သို့သော် များသောအားဖြင့်ကား ဤ ဥပဒေသအတိုင်း ရှိတတ်၍ သတ်မှတ်ပြုရသည်၊ ထို့ကြောင့် ပင် "ယေဘုယျေန စေတ္ထ"ဟု ယေဘုယျသဒ္ဒါဖြင့် ပြုတော်မူသည်၊ ဤသတ်မှတ်ချက် ကို သက္ကတသဒ္ဒါကျမ်းတို့ပင် ပြလျက်ရှိရကား ပဏ္ဍိစ္စသမုဗ္ဗာဒဝိဘင်း မူလဋီကာ၌လည်း "အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဟေတုက္ကမေန ဖလေ ဝတ္တေ္ဗ သုဂတိဒုဂ္ဂတိဂါမိနောတိ ဝစနံ သဒ္ဒလက္ခဏာ.ဝိရောဓေတ္ထံ၊ ဒွန္ဒေ ဟိ ပူဇိတသ ပုဗ္ဗနိပါတော"ဟု သဒ္ဒါ့ဥပဒေသကိုပင် အလေးပြု၍ ဖွင့်ပြတော်မူသည်၊ [အဝိဇ္ဇာကြောင့် ဒုဂ္ဂတိ ရောက်၍ တဏှာကြောင့် သုဂတိ ရောက်ရသောကြောင့် အဝိဇ္ဇာ တဏှာဟူသော အကြောင်းနှင့် အစဉ်သင့်အောင် "ဒုဂ္ဂတိသုဂတိ"ဟု ဆိုသင့်လျက် "ပူဇော်အပ် ကောင်းမြတ်သော ဘဝဖြစ်၍ အစ္ဆိတ (ပူဇိတ)ဖြစ်သောကြောင့် သုဂတိကို ရှေ့ထား၍ ဆိုသည်" ဟူလို။]

ဒိဂု ကမ္မဓာရဲသမာသ်တို့နှင့်တကွ၊ ဆဗ္ဗိဓောစ-၆ ပါး အပြားလည်း ရှိ၏၊ အဗျယီဘာဝေါ-သည်၊ ဒုဝိဓော-၏၊ ကမ္မဓာရယော-သည်၊ နဝဓာ-၉ ပါး ပြား၏၊ ဒိဂု-သည်၊ ဒုဓာ(ဒွိဓာ)-၂ပါးပြား၏၊ တပ္ပုရိသော-သည်၊ အဋ္ဌဓာ-၈ ပါး ပြား၏၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိ-သည်၊ နဝဓာ-သည်၊ ဘဝေ-၏၊ ဒွန္ဒော-သည်၊ ဒွိဓာ-၏၊ သမာသော-သမာသ်သည်၊ စတုဒ္ဒဓာ-၄ ခုဖြင့် မြောက်အပ်သော ၈ ပါး ပြား၏၊ ဝါ-၃၂ ပါး ပြား၏၊ ဣတိ-အပြီးတည်း၊ ဣတိ-ဤကား၊ ရူပသိဒ္ဓိယံ-၌၊ စတုတ္ထော-သော၊ သမာသကဏ္ဏော-တည်း။

သင်္ဂဟ။ ။[သီဟိုဠ်မှ "သမာသော.ယံ"ဟု ရှိ၏၊ "အယံ သမာသော" ဋီကာဖွင့်နှင့် ညီသည်။] "ပုဗ္ဗုတ္တရဘယညတ္ထ"စသော ဂါထာတို့ကား ပြခဲ့သော သမာသ်များကို အကျဉ်းချုပ်ပြသော သင်္ဂဟဂါထာတည်း၊ အဗျယီဘောသည် ပုဗ္ဗပဒတ္ထပဓာနသမာသ်, တပ္ပုရိသ်သည် ဥတ္တရပဒတ္ထပဓာနသမာသ်, ဒွန်သည် ဥဘယပဒတ္ထပဓာနသမာသ်, ဗဟုဗ္ဗီဟိသည် အညပဒတ္ထပဓာနသမာသ်တည်း၊ ဤသို့ အနက်အရ ပဓာနဖြစ်ပုံ အားဖြင့် သမာသ် ၄ မျိုး ပြား၏၊ တပ္ပုရိသ်တစ်စိတ်ဖြစ်သော ကမ္မဓာရဲ ဒိဂုသမာသ် ၂ ခုကို သီးခြားပြုလျှင် သမာသ် ၆ ပါး ဖြစ်သည်။ [ဤ ကမ္မဓာရဲ ဒိဂုလည်း တပ္ပုရိသ်ကဲ့သို့ ဥတ္တရပဒတ္ထပဓာနသမာသ်တွင် ပါဝင်သည်။]

[ဆောင်] ဗျယီသမာသ်, ရှေ့နက်မှတ်လော, ကမ်-တပ်-ဒိဂု, နောက်နက် ရှု၍, ဗဟုဗ္ဗီတွက်, အညနက်နှင့်, နောက်ဆက် ဒွန္ဒာ, ဥဘယာသည်, မှတ်ပါ ပဓာနအနက်တည်း။

ဒုဝိဓော ၊ပေ၊ စတုဒ္ဒဓာတိ—["စတုဒ္ဒဓာ-ဗာတ္တိံသဝိဓော"ဟု ဋီကာဖွင့်သော ကြောင့် "စတုဒ္ဒကာ"ဟု မရှိရ, သီဟိုဠ်မှအတိုင်း "စတုဒ္ဒဓာတိ"ဟု ရှိရမည်။] ဥပသဂ္ဂပုဗ္ဗက, နိပါတပုဗ္ဗကအားဖြင့် အဗျယီဘော ၂ မျိုး ပြား၏၊ ဝိသေသနပုဗ္ဗပဒ စသောအားဖြင့် ကမ္မဓာရဲ ၉ ပါး ပြား၏၊ သမာဟာရ-အသမာဟာရအားဖြင့် ဒိဂု ၂ ပါး ပြား၏၊ တပ္ပုရိသ်ကား (ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် စသော ၆ ပါး, အဗြာဟ္မဏော စသော ပဌမာတပ္ပုရိသ် ၁, ပဘက်ရော စသော အလုတ္တတပ္ပုရိသ် ၁, ပေါင်း) ၈ ပါး တည်း၊ ဗဟုဗ္ဗီဟိသည် တုလျာဓိကရဏ (ဒွိပဒ), ဘိန္နာဓိကရဏ, တိပဒဗဟုဗ္ဗီဟိ စသောအားဖြင့် ၉ ပါး ပြား၏၊ ဒွန်သည် ဣတရိတရယောဂ-သမာဟာရအားဖြင့် ၂ ပါး ပြား၏၊ အဗျယီဘောမှ စ၍ "၂+၉+၂+၈+၉+၂" ပေါင်းလျှင် ၄× ၈ လီ ဖြစ်၏၊ သမာသ်ပေါင်း ၃၂ ပါး ပြားသည်-ဟူလို၊ ဤသမာသ် ၆ ပါး၏ လိန်အနေအထားကို အခြေပြုသဒ္ဒါ၌ပင် ပြခဲ့ပြီ။

သမာသ်ဘာသာဋီကာ

ပြီးပြီ။

တဒ္ဓိတ်ဘာသာဋီကာ

အထ–သမာသကဏ္ဍ၏ အခြားမဲ့၌၊ ဝိဘတ္တန္တာ–ဝိဘတ်အဆုံးရှိသော၊ နာမတောဇ–နာမ်ပုဒ်မှ(နောက်၌)ပင်၊ အပစ္စာဒိအတ္ထဝိသေသေ–အပစ္စ အစရှိသော အနက်အထူး၌၊ တဒ္ဓိတုပ္ပတ္တိ–တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်း၏ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ နာမတော–နာမ်အခန်းမှ၊ ပရံ–၌၊ တဒ္ဓိတဝိဓာနံ–တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းကို စီရင်ရာအခန်းကို၊ ပဒိသတေ–တွေ့မြင်အပ်၏၊ [မြန်မာမူ "အာရမ္ဘိယတေ–အားထုတ်အပ်၏"] တတ္ထ–ထို"အထ နာမတော ဇ"စသော ဝါကျ၌၊ တသ္မာ တိဝိဓ လိင်္ဂတော–ထို ၃ပါး အပြားရှိသော လိင်္ဂမှ၊ ပရံ–နောက်၌၊ ဟုတ္တာ–ဖြစ်၍၊ ဟိတာသဟိတာ–တကွဖြစ်သော ပစ္စည်းတို့တည်း၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ တဒ္ဓိတာ–တဒ္ဓိတ်တို့ မည်၏၊ ဇဝံ–ဤ တဒ္ဓိတ အမည်သည်၊

အထ၊ပေ၊တဒ္ဓိတဝိဓာနံ ပဒိသတေ—"ဝသိဋ္ဌသ+အပစ္စံ"၌ ဝသိဋ္ဌသသည် ဝိဘတ်ဆုံးသော နာမ်ပုဒ်တည်း၊ ထို"ဝသိဋ္ဌသ"ကဲ့သို့ ဝိဘတ္တန္တနာမ်ပုဒ်၏ နောက်၌ အပစ္စစသော အနက်အထူးဝယ် (ဝါ ဏပစ္စေ–စသောသုတ်ဖြင့်) ဏ အစရှိသော တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းများ ဖြစ်ကြ–သက်ကြရသည်၊ ထိုသို့ နာမ်ပုဒ်နောက်၌ သက်ရသော ပစ္စည်းများကို စီရင်ရာအခန်းကိုလည်း နာမ်အခန်းနောက်၌ ပြခြင်းသည် လူကြီး လူကောင်းစကား ပီသ၍ ဩဘိတျဂုဏ်(လောက၌ သင့်တင့်သော အဆင်ပြေသောဂုဏ်)ရှိသော စကားဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် နာမ်ပုဒ်နောင်သက်သော ပစ္စည်းများကို စီရင်ရာ တဒ္ဓိတ်ခန်းကို နာမ်အခန်း၏ နောက်၌ ငါတို့ တွေ့မြင်အပ်ပေသည်။ [မြန်မာမူ၌ "အာရမ္ဘိယတေ" ဟု ရှိသော်လည်း "ပဒိသတေ"ဟု ရှိသော သီဟိုဠ်မူသာ သင့်မြတ်သကဲ့သို့ ထင်၏၊ ရှင်းပြအံ့–နာမ်အခန်း၏ နောက်၌ တစ်ဆက်တည်း အားထုတ်၍ မဖြစ်, သမာသ်ခန်းခြား၍ နေသေး၏၊ ထို့ကြောင့် သမာသ်ခန်းအစ၌ "နာမာနန္တရံ သမာသော ဝုစ္စတိ"ဟု အနန္တရသဒ္ဒါဖြင့် ပြသကဲ့သို့ ဤ၌ အနန္တရသဒ္ဒါဖြင့် မပြဘဲ "နာမတော ပရံ"ဟု ဆိုထားသဖြင့် "နာမတော ပရံ တဒ္ဓိတဝိဓာနံ ပဒိသတေ–နာမ်အခန်း၏ နောက်မှာ တဒ္ဓိတ်ခန်းကို တွေ့မြင်အပ်၏"ဟု ရှိသော သီဟိုဠ်မူသာ သာ၍ သင့်မြတ်သကဲ့သို့ ထင်သည်။]

တတ္ထ တသ္မာ ၊ပေ၊ အဓိဝစနံ—"တတ္ထ တသ္မိံ အာဒိဝါကျေ"ဟု ဋီကာ ဖွင့်၏၊ အစဝါကျဟူသည် "အထ နာမတော"စသော ရှေ့ဝါကျပင်တည်း၊ ထိုရှေ့ဝါကျ၌ပါသော "တဒ္ဓိတ"၏ ဝစနတ္ထနှင့် သရုပ်အရကို ပြလိုမူ "တတ္ထ၊ပေ၊တဒ္ဓိတာ နာမ"ဟု မိန့်သည်၊ ထိုတွင် ပဌမဝိဂြိုဟ်၌ တဒ္ဓိတကို "တ+ဟိတ"ဟု ခွဲ၊ "တသ္မာ+ဟိတာ, တဒ္ဓိတာ"ဟု ပဋ္ဌမီတပ္ပုရိသ်ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ တသ္မာဖြင့် တိဝိဓလိင်္ဂကို စွဲ၊ (တသ္မာပုဒ်က အပါဒါနိကို ငဲ့သော အပါဒါန်ပုဒ်ဖြစ်၍) ပရံ ဟုတ္တာကိုလည်း ထည့်၊ ဟိတာ အရလည်း "အစီးအပွား" ဟူသော အနက်ကို မယူရ, သဟိတ (တကွဖြစ်ခြင်း–ဆက်စပ်၍ဖြစ်ခြင်း)အနက်ကို ယူပါ–ဟု ပြလိုမူ "သဟိတာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ["တ + ဟိတ"ဟု ပကတိပြုပြီးနောက်

ဏာဒိပစ္စယာနံ–ဏ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့၏၊ အဓိဝစနံ–အမည်တည်း၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ တေသံ နာမိကာနံ–ထိုနာမ်ပုဒ်တို့၏၊ ဟိတာ–စီးပွားတို့သည်၊ ဥပကာရာ–ကျေးဇူးပြုတတ်သော ပစ္စည်းတို့သည်၊ တဒ္ဒိတာ– တို့ မည်၏၊ ဣတိ – သို့၊ အနုတ္ထဘူတပရသမညာဝသေနာပိ – အနုတ္ထဖြစ်၍ ဖြစ်သော

သုတ်ကြီးဖြင့် (သို့မဟုတ် "တဒ္ဒိတသမာသကိတကာ နာမ် ဝါ တဝေတုနာဒီသု စ"သုတ်ဝယ် တဒ္ဒိတ ဟူသော ပုဒ်ကိုပင် နိပါတနသဘော လုပ်၍ ထိုနိပါတနဖြင့်) ဟိ ကို ဓိ ပြု၊ **"ယ တ သဒ္ဒါ, ရှေ့ရှိရာဝယ်, နောက်မှာ ဒွေဘော်, လာသော်လည်းရှိ, မလာတိမူ, ယ တ၏နောက်, ဗိန္ဒုရောက်"**နှင့်အညီ တ နောက်၌ နိဂ္ဂဟီတဟူသုတ်ဖြင့် နိဂ္ဂဟီတ်လာ၊ မဒါ သရေ၌ မဒါ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် (ဒ်)ပြု။]

တသ္မာ တိဝိဓလိင်္ဂတော။ ။"တတ္တ သုဒ္ဓသမာသတဒ္ဒိတပစ္စယနာမဝသေန (သုဒ္ဓနာမ်, သမာသ်နာမ်, တဒ္ဒိတ်ပစ္စည်းရှိသော နာမ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်) တိဝိဓံ နာမံ"ဟု နာမတော ဧဝ၌ နာမ် ၃ မျိုးကို ဋီကာ ခွဲပြ၏၊ နာမ်နှင့် လိန်လည်း သဘောတူ ဖြစ်ရကား ဤ "တိဝိဓလိင်္ဂ"အရလည်း ထို ၃မျိုးပင် ရ၏၊ ["တိဝိဓလိင်္ဂ"ဟု ဆိုသဖြင့် ပုံ–နပုံ–ဣတ္ထိလိန်များကို မမှတ်မှားလင့်၊ ထိုလိန်နှောင်ကား ပစ္စည်းသက်၍ မဖြစ်၊ နောက်၌လည်း ပစ္စည်းသက်ရာ လိန်ကို ဓာတုလိင်္ဂဟို ပရာပစ္စယာဖြင့် ပြုလိမ့်ဦး မည်။] ထိုတွင် သမာသ် တဒ္ဒိတ်တို့နှင့် မရောရ၍ သက်သက်ဖြစ်သော ကိတ်နာမ်များ လည်း သုဒ္ဓနာမ်အရ၌ ပါဝင်ကြသည်၊ "ပေါရိသံ"စသည်၌ "ပုရိသ"ဟူသော သုဒ္ဓလိန် နောင် တဒ္ဒိတ် ဏပစ္စည်း သက်၊ "ရာဇပုရိသတ္တံ"စသည်၌ "ရာဇပုရိသ"ဟူသော သမာသ်လိန်နောင် တဒ္ဒိတ် တ္တပစ္စည်းသက်၊ "ဒဏ္ဍိတ္တံ"စသည်၌ "ဒဏ္ဍိ"ဟူသော တဒ္ဒိတ်လိန်နောင်မှာပင် တဒ္ဒိတ် တ္တပစ္စည်း ထပ်၍ သက်ပြန်သည်၊ ထိုသဲ့ဒ္ဓနာမ် သမာသ်နာမ် တဒ္ဒိတ်နာမ် အားလုံးပင် ဆိုခဲ့ပြီးသော နာမ်အခန်း၌ ပါဝင်ခဲ့ရကား "တသ္မာ"ဖြင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော နာမ်အားလုံးကို ပြန်၍ ညွှန်ပြသည်–ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤသို့လျှင် ထိုလိန် ၃ မျိုးမှ နောက်၌ ဆက်စပ်(သက်အပ်)သောကြောင့် "တသ္မာ (ပရံ ဟုတ္တာ) ဟိတာ"အရ ဏ စသော ပစ္စည်းများကို "တဒ္ဒိတ"ဟု ခေါ်ရသည်။

[**ဋီကာ**] "တိဝိဓလိင်္ဂတော"ကို ယေဘုယျနည်း (များသော)အားဖြင့် ဆိုသည်၊ "ဧဟိ ပဿိကော" စသည်၌ကား လိန်မဟုတ်သော "ဧဟိ ပဿ" အာချာတ်ပုဒ်နောက် ၌ပင် ဏိကပစ္စည်း သက်သေး၏။ ["တိဝိဓလိင်္ဂတော ယေဘုယ္ယဝသေန ဝုတ္တံ၊ တဒ္ဒိတုပ္ပတ္တိ ပန အလိင်္ဂအာချာတေဟိ ပိ ဧဟိ ပဿိကောတျာဒီသုပိ ဟောတိယေဝ"]။

တေသံ ဝါ၊ပေ၊တဒ္ဒိတာ နာမ်—ဤနည်း၌ "တ+ဟိတ"ဟုပင် ခွဲ၊ "တေသံ+ဟိတာ, တဒ္ဒိတာ"ဟု ဆင်ခြင်တပ္ပရိသ်ပြု၊ တေသံအရ ဆိုခဲ့ပြီး နာမ်ပုဒ်စုကို ပြန်၍စွဲပါဟု ပြလို၍ "နာမိကာနံ"ဟု ဖွင့်၊ ဟိတာ အရ ဆိုခဲ့ပြီးသော သဟိတ အနက်ကို ယူမည်စိုး၍ "ဥပကာရာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုနာမ်တို့အား ကျေးဇူးများသဖြင့် ထိုနာမ်တို့၏+စီးပွားဖြစ်သော

ပရသမညာ၏အစွမ်းဖြင့်လည်း၊ ဏာဒိပစ္စယာ၀-ဏ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်ပင်၊ တဒ္ဓိတာ နာမ-တို့ မည်၏။

၀သိဋ္ဌသ-၀သိဋ္ဌ၏၊ အပစ္စံ-သားတည်း၊ ဣတိ-သို့၊ ဝိဂ္ဂဟေ-သည်၊ (သတိ-သော်၊) ["ဏပစ္စယော ဟောတိ"ဋ္ဌိစပ်၊] လိင်္ဂ နိပစ္စတေတိ ဣတောဣတ္ထိသုတ်မှ၊ လိင်္ဂဟဏံ-လိင်သဒ္ဒါသည်၊ အနု၀တ္တတေ။

ပစ္စည်းများကို "တဒ္ဓိတ"ခေါ်သည်-ဟူလို၊ ထင်ရှားစေအံ့-"၀သိဋ္ဌသ"ဟူသော နာမ်ပုဒ်သည် ၀သိဋ္ဌမည်သူကိုသာ ဟောနိုင်၏၊ တဒ္ဓိတ် ဏ ပစ္စည်းနှင့် တွဲရသောအခါ၌ကား "၀သိဋ္ဌ၏သား"ဟူသော အနက်ကို ဟောနိုင်၏၊ ဣသို့လျှင် ဏပစ္စည်းအတွက်ကြောင့် ၀သိဋ္ဌပုဒ်မှာ အနက်တည်းဟူသော စီးပွား တိုးတက်လာသည်၊ အနက်က စီပွားဖြစ်လျှင် ဏပစ္စည်းစသော သဒ္ဒါလည်း စီးပွားပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဏစသော ပစ္စည်းများကို "တေသံ+ဟိတာ"အရ တဒ္ဓိတဟု ခေါ်ရပြန်သည်။

အနွတ္ထာဘူတပရသမညာ၀သေနာပိ—အပိသဒ္ဒါဖြင့် ရှေ့ဝိကပ်၌ ပြခဲ့သော သကသမညကို ပေါင်းသည်၊ ဣနောက်နည်းအရ တဒ္ဓိတအမည်သည် သက္ကတသဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ပင် လာရင်းစွဲဖြစ်သော အမည်ဖြစ်၍ ပရသမညာ (တစ်ပါးသော သက္ကတကျမ်းတို့၏နာမည်)တည်း၊ ပရသမညာလည်း ဃ-ပ-ဗျ-လတို့ကဲ့သို့ ရှင်ဋီသညာ မဟုတ်၊ ("တေသံ သုဗ္ဗာဒျန္တပဒါနံ ဟိတော တဒ္ဓိတော"ဟု သိဒ္ဓန္တစန္ဒြိကာဋီကာ စသည်၌ ဖွင့်ပြထားသည့်အတိုင်း) ဝိဂြိုဟ်နက်နှင့် လိုက်ရောသော နာမည်ဖြစ်သည်ဟု ပြလို၍ "အနွတ္ထာဘူတပရသမညာ၀သေန"ဟု မိန့်သည်။

အပစ္စတဒ္ဓိတ်

၀သိဋ္ဌသ အပစ္စန္တိ၊ပေ၊ဏပစ္စယော—"၀သိဋ္ဌသ+အပစ္စံ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုသည်ရှိသော် "၀သိဋ္ဌသ+အပစ္စံ"ဟူသော အနက်၌ ဏပစ္စည်း သက်ရသည်-ဟူလို၊ ဣဝိဂြိုဟ်ကို ထောက်၍ ရုပ်တွက်ရာ၌ "၀သိဋ္ဌ+အပစ္စ"တည်း, သ+သိ၀ိဘတ်သက်, သိကို အံ့ပြု၍ "၀သိဋ္ဌသ+အပစ္စံ"ဟု တဒ္ဓိတ်၀ါကျ ပြီး၏-ဟု ဆို၍ ရုပ်တွက်ကြ၏၊ ထိုရုပ်တွက်ပုံသည် "သမတ္ထာနံ ပဌမာ ၀ါ၊ သမတ္ထာနံ-စပ်ခြင်းရှိသော (တသ+အပစ္စံ) ၂ ပုဒ်တို့တွင်၊ ပဌမာ-ပဌမဖြစ်သော ဆဋ္ဌီယန္တပုဒ်မှ နောက်၌၊ ၀ါ, ပစ္စယော-ဝိကပ်ပစ္စည်း သက်" ဟူသော ပါဏိနီ ပရိဘာသာသုတ်နှင့် ညီ၏၊ "ပဌမပုဒ်မှ နောက်၌ သက်-ဒုတိယ အပစ္စံနောက်၌ မသက်နှင့်"ဟု ဆိုသဖြင့် ရုပ်တွက်ရာ၀ယ် ၂ ပုဒ်တွဲ၍ တည်ထားကြောင်း ထင်ရှားသည်၊ ပဋ္ဌိကာပဒီပ အလိုအားဖြင့်ကား "အပစ္စံ သဒ္ဒါကို ရုပ်တွက်ရာ၌ မရေးဘဲ "၀သိဋ္ဌသ"ဟုသာ တည်၍ "၀သိဋ္ဌသ+အပစ္စံ"အနက်၌ ဏပစ္စည်း သက်-ဟု အပစ္စံသဒ္ဒါကို နှုတ်ဖြင့်သာ ထည့်၍ ဆိုရမည်"ဟု မောဂ္ဂလ္လာန်နိသယသစ်၌ မှာထားလျက်ရှိသည်။["၀ါဏောပစ္စေ"ဟု မဆိုဘဲ"၀ါဏပစ္စေ"ဟု ဆိုရပုံကို ကစ္စည်းဋီကာမှာ ရှု။]

၃၆၁။ ဝါဏပစ္စေ။ ။တသေ-ထိုသူ၏၊ အပစ္စံ-သားတည်း၊ ဤစွေ တသို့ အတ္ထေ-ဤအနက်၌၊ ဆဋ္ဌီယန္တတော-ဆဋ္ဌီဝိဘတ် အဆုံးရှိသော၊ လိင်္ဂမှာ-လိန်မှ နောက်၌၊ ဝိကပ္ပေန ဏပစ္စယော ဟောတိ၊ သော စ-ထို ဏ ပစ္စည်းသည်လည်း၊ ["ပရော ဟောတိ"၌ စပ်။]

၃၆၂။ ဓာတုလိင်္ဂေဟိ ပရာ ပစ္စယာ။ ။ဓာတုဟိ-ဓာတ်တို့မှလည်း ကောင်း၊ လိင်္ဂေဟိစ-လိန်တို့မှနောက်၌လည်းကောင်း၊ ပစ္စယာ-ပစ္စည်း ဝိဘတ်တို့သည်၊ ပရာဝ-နောက်ဖြစ်ကုန်၍သာ၊ ဟောန္တိ-သက်ကုန်၏၊ ဤတို ပရိဘာသတော-ဤသို့ ပရိဘာသာလာခြင်းကြောင့်၊ ဆဋ္ဌီယန္တာယေဝ-ဆဋ္ဌီ ဝိဘတ်အဆုံးရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ အပစ္စတ္ထသမ္ဘန္ဓလိင်္ဂတော-အပစ္စ

ဆဋ္ဌီယန္တတော ၊လေ၊ အတ္ထေ— သုတ်၌ "ဝါဏပစ္စေ"ဟုသာ ရှိသော်လည်း "အပစ္စံ-သား"ဟူရာ၌ "မည်သူ၏ သားနည်း"ဟု ရှေ့သမ္ဗန္ဓီကို မေးဖွယ်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "တသေ+အပစ္စမိစ္စေ တသို့ အတ္ထေ"၌ "အသေ"ဟု ရှေ့သမ္ဗန္ဓီကို ထည့်ရသည်၊ ထိုသို့ တသေ ဟု ထည့်နိုင်လျှင် တသေကဲ့သို့ ("ဝသိဋ္ဌသေ"စသော) ဆဋ္ဌီယန္တလိန်နောင် ဏပစ္စည်းသက်ကြောင်း ထင်ရှားရကား "ဆဋ္ဌီယန္တတော"အနက်ရသင့်၍ ထည့်ရပြန်သည်၊ "ဆဋ္ဌီယန္တတော-တသေ"တို့သည် ရသင့်၍ ထည့်ရသော ပက္ခိပနဝုတ္တိများ ဖြစ်သည်-ဟူလို၊ ကျန်ပုဒ်များကား သုတ္တဝုတ္တိနှင့် အနုဝတ္တနဝုတ္တိများတည်း။

သော စ၊လေ၊ ပရော ဟောတိ—ဝါဏပစ္စေသုတ်၌ "ဆဋ္ဌီယန္တတော လိင်္ဂမှာ"ဟုသာ ဆိုခဲ့သောကြောင့် "ဝသိဋ္ဌသေ"ဟူသော ဆဋ္ဌီယန္တလိန်မှ ရှေ့၌ သက်ရမည်-နောက်၌ သက်ရမည်ဟု မသိသာသေးရကား "ဓာတုလိင်္ဂေဟိ ပရာပစ္စယာ"ဟူသော ဤသုတ်က "လိန်မှ နောက်၌ သက်"ဟု ပရိဘာသာ ပြုပြန်သည်။ ["ဟောတိ ဝါ"ဟု မြန်မာမူ၌ ဝါရှိသည်ကား အပိုတည်း၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း-ဓာတုလိင်္ဂေဟိသုတ်သည် ပစ္စည်းသက်သောသုတ် မဟုတ်, ပရိဘာသာပြုသော သုတ်တည်း၊ ပရိဘာသာပြုရာ၌ "ဝိကပ်"ဟု ဆိုဖွယ် မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း, ဏပစ္စည်း၏ ဝိကပ်သက်ကြောင်းကိုလည်း ဝါဏပစ္စေသုတ်ဖြင့် ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။]

၃၆၂။ ဓာတုလိင်္ဂေဟိ ပရာ ပစ္စယာ— ဓာတုအရ ဘူစသော ပကတိဓာတ်နှင့် ဓ, ဆ, သ စသော ပစ္စည်းဆုံးသော ဓာတုပစ္စယန္တသဒ္ဒါများကို ယူ၊ တိတိက္ခ စသော ဓာတုပစ္စယန္တ သဒ္ဒါများနောင် အန္တ စသော ပစ္စည်းများ သက်၍ "တိတိက္ခန္တော"စသည် ဖြစ်ရာ၌ ဤသုတ်ဖြင့် ပရိဘာသာပြုရသည်၊ လိင်္ဂအရ၌ကား သုဒ္ဓနာမ် ဥပသာရ နိပါတ်နှင့် နာမ်ငဲ့ရသော သမာသ်, တဒ္ဒိတ်, ကိတ်ပစ္စည်း, ကိစ္စပစ္စည်း, ဤတို့ပစ္စည်းဆုံးသော သဒ္ဒါစုကို ယူ၊ ပရာ ပစ္စယာတွင် ပစ္စယာအရ၌ကား ပစ္စည်းအမျိုးမျိုးနှင့် နာမ်ဝိဘတ် အာချာတ်ဝိဘတ်တို့လည်း ပါဝင်ကြသည်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း- လိန် ဓာတ်တို့ နောင် သက်ရခြင်း တူသောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပစ္စယအရ ဝိဘတ်နှင့် ပစ္စည်း

အနက်၏ သမ္မန္ဓီဖြစ်သော လိန်မှ၊ ပရော–နောက်ဖြစ်၍၊ ဟောတိ–သက်၏၊ ["ဝါ"ပါလျှင် အပိုး၊] ဧတသ္မာ–ဤ ဏစသည်မှ၊ ပဋ္ဌိစ္ဆ–စွဲ၍၊ (အတ္ထော–အပစ္ဆ အစရှိသော အနက် အထူးသည်၊) ဧတိ–ဖြစ်လာတတ်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ ပစ္ဆယော–ပစ္ဆည်းမည်၏၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ အနေန–ဤ ဏစသည်ဖြင့်၊ အတ္ထာ–အပစ္ဆစသော အနက်အထူးတို့ကို၊ ပတိယန္တိ–သိအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ, ပစ္ဆယော၊ ဝုတ္တတ္ထာနမပ္ပယောဂေါတိ–ဟူသော ပရိဘာသာဖြင့်၊ အပစ္ဆ သဒ္ဒသ– ၏၊ အပ္ပယောဂေါ– မယှဉ်ရခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ တေသံ ဝိဘတ္တိယော် လောပါ စေတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဝိဘတ္တိလောပေါ စ–ဝိဘတ် ကျခြင်းသည်လည်း၊ (ဟောတိ)။

(၃၆၃) တေသံ ဏော လောပံ။ ။ဏအနုဗန္ဓာနံ–ဏ အနုဗန် ရှိကုန်သော၊ တေသံ တဒ္ဓိတပစ္ဆယာနံ–ထိုတဒ္ဓိတ်ပစ္ဆည်းတို့၏၊ ဏကာရော–ဏ အက္ခရာသည်၊ လောပံ အာပဇ္ဇတေ။

အားလုံးကို ယူ၊ ["ပရာပစ္ဆယာတိ ဧတ္ထ–သျာဒိတျာဒိဝိဘတ္တိဘူတာ တဒ္ဓိတကိတကိစ္ဆ ဣတ္ထိပစ္ဆယဓာတုပစ္ဆယကာရာ•ဒိ (အက္ခရေဟိ ကာရသုတ်ဖြင့် သက်သော ကာရ စသော) ပစ္ဆယဘေဒါ စ သဗ္ဗေပိ ပစ္ဆယာ ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ"–ဋီကာ။]

အပစ္ဆတ္ထသမ္မန္ဓီလိင်္ဂတော ဆဋ္ဌီယန္တာယေဝ—"ဝသိဋ္ဌသ+အပစ္ဆံ"ဌ် ဝသိဋ္ဌနှင့် အပစ္ဆ၏ "ဧနက+ဧည (ဖြစ်စေတတ်သော အဘ+ဖြစ်စေအပ်သော သား)"အဖြစ်ဖြင့် စပ်ခြင်းသည် သမ္ဗန်ဓမည်၏၊ ထိုသမ္ဗန်ရှိသော ဝသိဋ္ဌ+အပစ္ဆတို့ကား သမ္ဗန္ဓီချည်းတည်း၊ ဝသိဋ္ဌသည် အပစ္ဆ၏ သမ္ဗန္ဓီ, အပစ္ဆလည်း ဝသိဋ္ဌ၏ သမ္ဗန္ဓီတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဝသိဋ္ဌသ"ဟူသော ဆဋ္ဌီယန္တပုဒ်ကို အပစ္ဆသမ္ဗန္ဓီလိင်္ဂ (အပစ္ဆနှင့် စပ်ခြင်းရှိသော လိန်)ဟု ဆိုသည်။

ပဋ္ဌိစ္ဆ ।ယေ၊ ပစ္ဆယော—ဤစကားကား "ပရာ ပစ္ဆယာ"ဟု သုတ်ဌ် ပါသော ပစ္ဆယ၏ ဝိဂြိုဟ်တည်း၊ ထိုတွင် ပဌမနည်းဌ် "ပတိ+အယ"ဟု ပုဒ်ခွဲ၍ ပတိသဒ္ဒါသည် ပတိစ္ဆ အနက်ဟော, အယ သဒ္ဒါကား ဣဓာတ် (သိုမဟုတ် ဧဓာတ်) အ ပစ္ဆည်းတည်း၊ "ပတိစ္ဆ ဧတသ္မာ ဧတိ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ ဤဝိဂြိုဟ်အရ အနက်ထူး၏ စွဲမှီ၍ ဖြစ်ခဲ့ရာ (ပေါ်လာခဲ့ရာ) ဖြစ်သောကြောင့် ဏ စသည်ကို "ပစ္ဆယ"ဟု ခေါ်သည်၊ ဒုတိယနည်းဌ် ပတိပုဗ္ဗ ဣဓာတ် အ ပစ္ဆည်းပင်၊ "ဣ–ဂတိမှိ, ယေဂတျတ္ထာ တေ ဗုဒ္ဓတ္ထာ"နှင့် အညီ ဣဓာတ်သည် ဂတိအနက် ရှိ၏၊ ဂတိအနက်ရှိလျှင် ဗုဒ္ဓိ(သိခြင်း)အနက်လည်း ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "ပတိယန္တိ ဉာယန္တိ"ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊ ဏ စသည်ကို မြင်လျှင် အပစ္ဆ စသော အနက်ထူးကို သိရသောကြောင့် "ပတိယန္တိ အနေန"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ အနက်ထူးကို သိရကြောင်းဖြစ်၍ ဏ စသည်ကို "ပစ္ဆယ"ဟု ခေါ်ရသည်။

၃၆၄။ ဝုဒ္ဓါဒိ ၊ပေ၊ သဏော စ။ ။ပရေ–သော၊ သဏကာရပစ္စယေ–ဏအကွာရာရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်၊ အသံယောဂန္တသ–သံယုဂ်အဆုံးမရှိသော၊ အာဒိသရသ ဝါ–အစသရ၏လည်းကောင်း၊ အာဒိဗျဉ္ဇနသ ဝါ–အစဗျည်း၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သရ၏လည်းကောင်း၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ အသ–ထိုသရ၏၊ သံယောဂေါ–သံယုဂ်ဟူသော၊ အန္တော–အဆုံးသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, သံယောဂန္တော–မည်၏၊ တဒညော–ထိုသံယောဂန္တမှ တစ်ပါးသော သရသည်၊ အသံယောဂန္တော–မည်၏။

ဝုတ္တတ္ထာနု ၊ပေ၊ လောပမာပစ္စတေ—"ဝသိဒ္ဓသ+ဏ+အပစ္စံ"ဟု ဖြစ်ရာ၌ ဝုတ္တတ္ထာနုမပွယောဂေါဟူသော ပရိဘာသာဖြင့် အပစ္စပုဒ်ကို ချေ၊ တေသံ ဝိဘတ္တိယော လောပါစဖြင့် သနှင့် သိ၏ ကာရိယ အံ့ကို ချေ၊ (သ အာဂုံမှာ သဝိဘတ်ချေရာ၌ အလိုလိုပါသွား၏၊) တေသံ ဏော လောပံဖြင့် (ဏ်)အနုဗန်ကို ချေ၊ "ဝသိဒ္ဓ+အ"ဟု ကျန်သည်။ ဤ၌ "ဝသိဒ္ဓ"ဟု ပကတိပြုဖို့ရန် မပါသော်လည်း ပကတိစသ သရန္တသသုတ်၌ တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းနှင့်စပ်သော လိန်များကိုလည်း ပကတိပြုရမည်–ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း, ဏေယျောကတ္တိကာဒီဟိသုတ်၏ ရပ်များ၌ ပကတိအစီအရင်ကို ပြုသောကြောင့်လည်းကောင်း "ဝသိဒ္ဓ"ဟု ပကတ်ပြု။]

၃၆၄။ အာဒိသရသ၊ပေ၊ ပရေ— သုတ်ကို ၂ နည်းခွဲ၍ ဝုတ္တိဖွင့်ထားသည်၊ ပဌမနည်းဝယ် အာဒိသရသ ဝါ၌ ဝါသဒ္ဒါသည် အတ္ထန္တရဝိကပ္ပနှ (အနက်တစ်မျိုးကို စီရင်ခြင်း) အနက်ရှိ၏၊ ထို ဝါ၏အတွက် "အာဒိဗျဉ္ဇနသ ဝါ"ဟု အနက်တစ်မျိုး ထွက်လာရသည်၊ ထိုတွင် အာဒိသရသဖြင့် အစ၌ သရရှိသော "ဥဌ္ဌိက"စသော ပြယုဂ်များကို ပြ၏၊ အာဒိဗျဉ္ဇနသဖြင့် အစ၌ဗျည်းရှိသော"ဝသိဒ္ဓ"စသော ပြယုဂ်များကို ဝုဒ္ဓိပြုရာ၌ ဗျည်းကို မပြု, ထိုဗျည်း၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သရကို ပြုသောကြောင့် "အာဒိဗျဉ္ဇနသ+အယံ, အာဒိဗျဉ္ဇနော–အစဗျည်း၏ ဥစ္စာဖြစ်သော သရ"ဟု ဋီကာ ဝိဂြိုဟ်ပြုသည်။

သံယောဂေါ၊ပေ၊အသံယောဂန္တော—ဤကား သုတ်၌ ပါသော အသံယောဂန္တသ၏ ဝိဂ္ဂဟတည်း၊ ဤ၌ "အန္တ"ဟု ဆိုသော်လည်း လိန်၏အဆုံး ("ဝိသိဒ္ဓ, ဥဌ္ဌမ" ၃လုံးရှိရာဝယ် နောက်ဆုံး ဒ–မ တို့ကို) အန္တဟု၊ မဆိုလို၊ ဝ၏နောက်၌ "သိ"–ဥ၏နောက်၌ "ဌ"ကဲ့သို့ ဝုဒ္ဓိပြုရမည့် သရအဆုံး (နောက်၌ကပ်လျက်ရှိသော) အက္ခရာကိုသာ "အန္တ"ဟု ဆိုလိုသည်၊ တို့ကြောင့် ကုမ္ဘိကံ–အက္ခိကော ပြယုဂ်များ၌ "ကု–အ"တို့သည် မိမိနောက်၌ "မ္ဘ–က္ခ" သံယုဂ်ရှိသော သံယောဂန္တတို့တည်း။ ["ဒ္ဓိန္ဒ ဗျဉ္ဇနာနံ ဧကတ္တ သဏ္ဌိတိ သံယောဂေါ"ဟု ပရသမညာသုတ်၌ ဆိုခဲ့ပြီ။] ဝသိဒ္ဓ–ဥဌ္ဌမ တို့၌ အစ သရ၏ နောက်၌ ကပ်လျက်ရှိသော "သိ–ဌ"တို့ဝယ် သံယုဂ်မရှိသောကြောင့် "ဝ–ဥ" တို့သည် အသံယောဂန္တများတည်း။

အထဝါ-ကား၊ အယံ ဝါ သဒ္ဒေါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္ထော၊ တဒါ စ-ထိုအခါ၌ကား၊ ပရေ-သော၊ သဏာကာရေ-ဏအက္ခရာရှိသော၊ တဒ္ဓိတ ပစ္စယေ-တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းကြောင့်၊ ပကတိဘူတေ-ပကတိဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ လိင်္ဂေ-၌၊ သရာနံ-သရတို့တွင်၊ အသံယောဂန္တသ-သော၊ အာဒိသရသ-အစသရ၏၊ ဝုဒ္ဓိ ဟောတိ၊ ဣတိ အတ္ထော-သည်၊ (ဟောတိ)။

ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတော-ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ ဝါသဒ္ဒါကြောင့်၊ ဝါသိဒ္ဓာ ဒီသု-ဝါသိဒ္ဓအစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌၊ အယံ ဝုဒ္ဓိ-ဤဝုဒ္ဓိသည်၊ နိစ္စာ-မြဲ၏၊ သြဒ္ဒမ္မိကာဒီသု-တို့၌၊ အနိစ္စာ-မမြဲ၊ နိလပီတာဒေါ-နီလ ပီတ အစရှိသော ပြယုဂ်၌၊ နေ-မဖြစ်။ .... စသဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ- စသဒ္ဒါသည်၊ အဝဓာရဏတ္ထံ-နိဝတ္တာပနအဝဓာရဏအနက် ရှိ၏။

အထ ဝါ၊ပေ၊ပရေတျတ္ထောတ— ဤနည်း၌ အာဒိသရသ ဝါ၌ ဝါသည် ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက် ရှိ၏၊ ဤသို့ ဝါ၏ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနက်ရှိရာ အခါ၌ "ဏအနုဗန်ရှိသော တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းကြောင့် ဝသိဒ္ဓ-ဥဒ္ဓမ္မဟု ရုပ်တည်ထားရသော ပကတိလိန်ပုဒ်၏ အစသရကို ဝုဒ္ဓိပြု"ဟု အနက်မှတ်၊ ဝသိဒ္ဓ၌ "အ-ဣ-အ"ဟု သရ ၃ လုံးရှိရာ အစ (အ)သရသည် အာဒိသရတည်း၊ ဥဒ္ဓမ္မ၌ "ဥ-ဥ-အ"ဟု သရ ၃ လုံး ရှိရာ အစ ဥသည် အာဒိသရတည်း၊ ဤသို့ လိန်၏ အစသရကို "အာဒိသရ"ဟု ယူသောကြောင့် ရှေ့နည်းကဲ့သို့ ဝါသဒ္ဒါက "အာဒိဗျဥ္ဇနသ"ဟု အနက်တစ်မျိုး မပြုရတော့ပြီ-ဟူလို။

ဝါသိဒ္ဓာဒီသု၊ပေ၊ဝိဘာသတော— ဤဂါထာကား ထိုဝါသဒ္ဒါ၏ နိစ္စ-အနိစ္စ-အသန္တ ဝိဓိ ၃ မျိုး ပိုင်းခြားပုံကို ပြသောဂါထာတည်း၊ ဝါသိဒ္ဓော စသည်၌ နိစ္စဝိဓိ (ဤသုတ်ဖြင့် အမြဲ ဝုဒ္ဓိပြု)၊ သြဒ္ဒမ္မိကော စသည်၌ "ဥဒ္ဓမ္မိကော"ဟုလည်း ရှိသေးသောကြောင့် အနိစ္စဝိဓိ၊ နီလံ-ပီတံ ပြယုဂ်များ၌ "ဏရာဂါ တသေဒ"စသော သုတ်ဖြင့် ဏပစ္စည်းသက်ပါလျက် "နေလံ, ပေတံ"ဟု ဝုဒ္ဓိအစီအရင် မရှိ၍ အသန္တဝိဓိတည်း။

စသဒ္ဒဂ္ဂဟဏမဝဓာရဏတ္ထံ—ဤကား ပထမနည်းအရ စသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ပြသောစကားတည်း၊ ထင်ရှားစေအံ့-ဒုတိယနည်းအလို "ဥဒ္ဓမ္မိက-နီလ"ပုဒ်တို့၌ ဝုဒ္ဓိ မပြုရဟု ဝါသဒ္ဒါက ပိုင်းခြားထားလျှင် ရှိပါစေတော့၊ ပဌမနည်းအလို ထိုပုဒ်တို့၌ အဘယ်နည်းဖြင့် ဝုဒ္ဓိမပြုဘဲ ရှိရသနည်း-ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "စသဒ္ဒ၊ပေ၊တ္ထံ"ဟု မိန့်သည်၊ ပဌမနည်းအလို စသဒ္ဒါသည် နိဝတ္တာပနအဝဓာရဏအနက် ရှိရကား ထို စသဒ္ဒါက ဥဒ္ဓမ္မိက နီလ စသည်တို့၌ ဝုဒ္ဓိအပြုကို နှစ်စေသောကြောင့် ဝုဒ္ဓိ မပြုဘဲ ပြီးရသည်-ဟူလို၊ ["ဝါသဒ္ဒသ ပကတိဝိကပ္ပပကွေ (အစဉ် ဗျဉ်းရှိသော ပကတိကို ဝိကပ်ပြုသော ပကွ၌, ပဌမနည်း၌-ဟူလို၊) စသဒ္ဒဂ္ဂဟဏမဝဓာရဏတ္ထံ, ကတ္ထစိ နိဝတ္တာနတ္ထံ ဘျတ္တော"-ဋီကာ။] ဤနည်းအလို "စ-အချို့အရာ၌ ဝုဒ္ဓိ မပြုလည်း ရှိသေး၏"ဟု သုတ်နက်ဆို၊ ဒုတိယနည်း အလိုအားဖြင့်ကား စ အတွက် အနက်သီးခြား မရှိ, ဝါစာသိလိဋ္ဌမျှသာ ဖြစ်သည်။

တသာ ဝုဒ္ဓိယာ – ထို ဝုဒ္ဓိ၏၊ အနိယမပွသင်္ဂေ – မည်သည့် ဝုဒ္ဓိဟု မသတ်မှတ်ခြင်းကြောင့် ကပ်ငြိလျှင်းပါးဖွယ်သည်၊(သတိ-သော်) နိယမတ္ထံ-သတ်မှတ်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ ပရိဘာသံ–ပံရိဘာသာသုတ်ကို၊ အာဟ–မိန့်ပြီ။

- **၃၆၅။ အယုဝဏ္ဏာနဉ္စာယော ဝုဒ္ဓိ။** ။တေသံ အကာရဂ္ဂဝဏ္ဏာ၊ဝဏ္ဏာနမေဝ–ထို အ အက္ခရာ ဂ္ဂဝဏ်ာ ဉဝဏ်တို့၏ သာလျှင်၊ ယထာက္ကမံ, အာ၊ သြ ဂ္ဂတိ–အာ ၊ သြ ဟူကုန်သော၊ ၊တေ–ဤသရတို့သည်၊ ဝုဒ္ဓိယော–ဝုဒ္ဓိတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ စသဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ–သည်၊ အဝုဒ္ဓိသမ္ပိတ္ထာနတ္ထံ–ဝုဒ္ဓိမပြုခြင်းကို ပေါင်းခြင်းအနက် ရှိ၏၊ ဝါ, အဝေါရဏတ္ထံ–နိဝတ္တာပနအဝေါရဏအနက် ရှိ၏၊ ဂ္ဂစ–ဂ္ဂလည်း၊ ဉစ–ဉလည်း၊ ယူ–ဂ္ဂ ဉတို့၊ ယူ၊ဝ–ဂ္ဂဉတို့သည်ပင်၊

တေသံ ၊ပေ၊ ဝုဒ္ဓိယော ဟောန္တိ— အယုဝဏ္ဏ(အ, ဂ္ဂဝဏ္ဏ, ဉဝဏ္ဏ)ဟူသော ဝုဒ္ဓိပြုရာ ၃ ဌာနနှင့် အာယော (အာ, ၊, သြ)ဟူသော ဝုဒ္ဓိ ၃ ရပ်ကို "ယထာက္ကမံ"အရ အစဉ်အတိုင်း ဟပ်၍ အ ကို အာ, ဂ္ဂဝဏ်ကို ၊, ဉဝဏ်ကို သြပြုပါ–ဟူလို၊ ဘာ့ကြောင့် ထိုကဲ့သို့ ပြုရသနည်းဟူမူ၊ .... ဌာနာသန္န ဖြစ်သောကြောင့်တည်းဟု မှတ်၊ [ဌာနာသန္န ဖြစ်ပုံကို ကွစာသဝဏ္ဏံသုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ၊] ထို ဝုဒ္ဓိသဒ္ဒါသည် "တိုးတက်ကြီးပွားခြင်း" အနက်ကို ဟောရကား ဂ္ဂ မှ ဤ–ဉ မှ ဉ၊ ဖြစ်ခြင်းတို့ကိုလည်း "ဝုဒ္ဓိ" ခေါ်သင့်သည် မဟုတ်လော–ဟူအုံ၊ "ဝုဒ္ဓိ"ဟူသော နာမည်သည် အာ ၊ သြတို့၏ ပုဗ္ဗာစရိယသညာ (ရှေးဆရာတို့ မှည့်အပ်သော နာမည်)ဖြစ်သောကြောင့် ဂ္ဂ–ဉတို့မှ ဤ ဉ၊ဖြစ်ခြင်းမျှားကို ဝုဒ္ဓိဟု မခေါ်ရ, "ဒီဃ"သာ ခေါ်ရသည်။

စသဒ္ဒဂ္ဂဟဏံ ၊ပေ၊ အဝေါရဏတ္ထံ— ဝုဒ္ဓါဒိသရသ ဝါသုတ်၌ ပဌမနည်းကို လိုက်၍ ဤသုတ်လာ စသဒ္ဒါကို အဝုဒ္ဓိသမ္ပိတ္ထာနအနက် ရှိ၏ဟု ပဌမနည်း ဖွင့်သည်၊ "ဥဋ္ဌမ္ပိကောနိလံ–ပိတံ"စသည်တို့၌ ဝုဒ္ဓိ မပြုဖို့ရန် စသဒ္ဒါဖြင့် အဝုဒ္ဓိကို ပေါင်းဆည်းပေးသည်–ဟူလို၊ ရှေ့သုတ်လာ စသဒ္ဒါနှင့်သဘောတူပင်၊ ဤနှည်းအလို"အယုဝဏ္ဏာနံ-တို့၏၊ အာယော–အာ ၊ သြဟူသော၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်၊ ဟောတိ–၏၊ စ–ဝုဒ္ဓိ မဖြစ်သည်လည်း ရှိသေး၏"ဟု အနက်ပေး၊ ရှေ့သုတ်၌ ဒုတိယနည်းကို လိုက်၍ ဤသုတ်လာ စသဒ္ဒါကို "အဝေါရဏတ္ထံ"ဟု တစ်နည်း ဖွင့်ပြန်သည်၊ ဤ၌ အဝေါရဏတ္ထ ဟူသည် မိမိဆိုင်ရာ "အယုဝဏ္ဏ"တို့မှတစ်ပါးသော သရကို တားမြစ်ခြင်းအနက်တည်း၊ ချဲ့အုံ–ရှေ့သုတ်၌ ဒုတိယနည်းအရ ဥဋ္ဌမ္ပိက နိလ စသည်ဝယ် ဝုဒ္ဓိ မပြုရဟု အနိစ္စ အသန္တ ဝိဓိကို ပြခဲ့ပြီး ဖြစ်၍ ဤသုတ်၌ စသဒ္ဒါဖြင့် အဝုဒ္ဓိကို ပေါင်းဆည်းဖွယ် မလိုတော့ပြီ၊ ဤသုတ်၌ စသဒ္ဒါကား အာ ၊ သြ ဝုဒ္ဓိပြုလျှင် အယုဝဏ္ဏ(အ, ဂ္ဂဝဏ်, ဉဝဏ်)တို့ကိုသာ ပြုပါ, အယုဝဏ္ဏမှ တစ်ပါးသော အာ ၊ သြတို့ကို ဝုဒ္ဓိထပ်၍ မပြုပါနှင့်–ဟု တားမြစ်သည်။

ဝဏ္ဏာ–ဝဏ္ဏတို့တည်း၊ ယုဝဏ္ဏာ–ဣ ဥဝဏ္ဏတို့၊ အ စ–အလည်း၊ ယုဝဏ္ဏာ စ–တို့လည်း၊ အယုဝဏ္ဏာ–အ, ဣဝဏ် ဥဝဏ်တို့၊ အာ စ–အာလည်း၊ ဧစ, ဩစ၊ အာယော–အာ ဧ ဩတို့၊ ပုန–တစ်ဖန်၊ ဝုဒ္ဓိဋ္ဌဟာဏံ–ဝုဒ္ဓိသဒ္ဒါသည်၊ နေဂမဏာနုပဒါတျာဒီသု–"နေဂမဏာနုပဒါ"အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌၊ ဥတ္တရ (ပဒ)ဝုဒ္ဓိဘာဝတ္ထံ–နောက်ပုဒ်၏ ဝုဒ္ဓိဖြစ်ခြင်းအကျိုး ရှိ၏။

[**ဋီကာ**] အဝဓာရဏတ္ထံတိ– ယတော (အဲဒြင် "အယုဝဏ္ဏာနံ" ပုဒ်မှ နောက်၌)၊ ဧဝကာရော–ဧဝအနက်ရှိသော စသဒ္ဒါသည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏၊ တတော–ထို အယုဝဏ္ဏမှ၊ အညတြ နိဝါရဏံ(တစ်ပါးသော"အာ ဧ ဩ"တို့၌ တားမြစ်ခြင်းသည်) အဝဓာရဏံ၊ ဣဒံ ဝုဒ္ဓါဒိသရသ ဝါတိ ဧတ္ထ ဝါသဒ္ဒသ ဒုတိယဗျာဝုတ္တိနံ(ဒုတိယအဖွင့်ကို) သန္ဓာယ ဝုတ္တံ၊ ပုရိမဗျာဝုတ္တေ ဝုဒ္ဓိယော နု ဟောန္တိတိ ဝုဒ္ဓိယာ အဘာဝသမ္ပိဏ္ဏနတ္ထံ၊ [ဝုဒ္ဓိယာ အဘာဝသမ္ပိဏ္ဏနတ္ထနှင့် အဝုဒ္ဓိသမ္ပိဏ္ဏနတ္ထသည် သဘောတူပင်။]

ဣစ ဥစ၊ပေ၊အာယော—"အယုဝဏ္ဏာနံ, အာယော"တို့၏ ဝိဂ္ဂဟတည်း၊ "ယူ"ကို "ဣစ ဥစ"ဟု ဒွန်ဝစနတ်ပြု၍ "ဣဥ"ဟု ပကတိဖြစ်သောအခါ "ဣဝဏ္ဏော ယံ နဝါ" သုတ်ဖြင့် ဣကို ယပြု, ဣတရေတရယောဂဒွန်ဖြစ်၍ ဗဟုဝုစ် ယောသက်–"ဘိက္ခူ" ကဲ့သို့ "ယူ"ဟု ဖြစ်၏၊ ယူနောင် ဝဏ္ဏသဒ္ဒါသည် ဒွန်ပုဒ်နောင် ထိုင်သောကြောင့် (**"ဒွန်၏နောက်၌, ရှိသောပိုဒ်, ယဉ်လိုက် ပုဒ်တိုင်းသာ"**နှင့်**အညီ**) "ဣဝဏ္ဏ–ဥဝဏ္ဏ" ဟု ပုဒ်တိုင်းလိုက်၍ စပ်၊ အာယောကိုလည်း "အာစ+ဧစ+ဩစ"ဟု ဒွန်တွဲ၍ "အာဧဩ"ဟု ပကတိဖြစ်သောအခါ "ယမေဒန္တသာဒေသော"သုတ်၌ (အန္တ မဟုတ်၍ သုတ်ရင်းဖြင့် မပြုဘဲ) "ယမေ"ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဧကို ယပြု၍ "အာယော"ဟု ဖြစ်၏၊ နာမ်ငဲ့ ယော သက်၍ သဗ္ဗာသမာဝုသောသုတ်ဖြင့် ချေ။

ပုန ဝုဒ္ဓိ ၊ပေ၊ ဝုဒ္ဓိဘာဝတ္ထံ—ဝုဒ္ဓါဒိသရသဝါသုတ်မှ ဝုဒ္ဓိသဒ္ဒါအလိုက်ခံလျှင် ပြီးနိုင်လျက် ဤသုတ်၌ ဝုဒ္ဓိသဒ္ဒါကို ထပ်ဆိုရခြင်းသည် သဒ္ဒါပိုလွန်၏၊ ထိုသဒ္ဒါလွန်ဖြင့် "နေဂမ ဏာနုပဒါ" စသော ပြယုဂ်တို့ဝယ် နောက်ပုဒ်ကိုလည်း ဝုဒ္ဓိပြုရခြင်းတည်းဟူသော အနက်ပိုကို ပြုရခြင်းအကျိုး ရှိ၏၊ ချဲ့အုံ–"နဂမာစ ဧနုပဒါစ နိဂမဧနုပဒါ"ဟု ရှေးဦးစွာ ဒွန်တွဲ၊ နိဂမဧနုပဒေသု–နိဂုံး ဧနုပုဒ်တို့၌၊ ဏတာ–မွေးဖွားသူတို့သည်၊ နိဝါသိနော–အမြဲနေလေ့ရှိသူတို့သည်၊ နေဂမဏာနုပဒါ–တို့ မည်၏၊ ဤ၌ "နိဂမဧနုပဒေသု"နောင် ဏတအနက်၌ (တစ်နည်း, နိဝါသီအနက်၌) ဏပစ္စည်းသက်၍ ဏတ စသည်ချေ၊ ဝုဒ္ဓါဒိသရသဝါသုတ်ဖြင့် နိ၌ ဧဝုဒ္ဓိ ပြု, ဧ၌ အာဝုဒ္ဓိကိုကား တေသု ဝုဒ္ဓိသုတ်ဖြင့် ပြု၊ "နေဂမဏာနုပဒ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဤသို့လျှင် "ဧနုပဒ"စသော နောက်ပုဒ်၌ ဝုဒ္ဓိပြုရခြင်းကို သိစေဖို့ရာ ဤသုတ်၌ ဝုဒ္ဓိသဒ္ဒါကို ထပ်၍ မိန့်ပြန်သည်၊ "အဂ်ိမဂဧသု ဏတာ အဂ်ိမာဂမိကာ, ပုရိမဧနုပဒေသု(ရှေ့ဧနုပုဒ်တို့၌) ဏတာပေါရိမဏာနုပဒါ"စသည်တို့ကို လည်း နေဂမဏာနုပဒါဒီသု၌ အာဒိဖြင့်ယူ။["ဥတ္တရပဒဝုဒ္ဓိဘာဝတ္ထံ"ဟူရာ၌ ဤသုတ်ဖြင့်

စ–ဆက်၊ ဇ္ဇ–ဤသုတ်၌၊ အယုဝဏ္ဏာနန္တိ–အယုဝဏ္ဏာနံ ဟူသော၊ ဌာနနိယမဝစနံ–ဝုဒ္ဓိပြုရာဌာနကို သတ်မှတ်ကြောင်းစကားသည်၊ အာယောနံပိ–အာဇည်တို့၏လည်း၊ ဝုဒ္ဓိဘာဝပွသင်္ကိုဝတ္တနတ္ထံ–ဝုဒ္ဓိဖြစ်ခြင်း၏ ကပ်ငြိဖွယ်ကို တားမြစ်ရခြင်းအကျိုး ရှိ၏၊...ဟိ–မှန်၏၊ ဣဟ–ဤဝုဒ္ဓိပြုရာ၌၊ ကတ ဝုဒ္ဓိနံ– ပြုအပ်ပြီးသော ဝုဒ္ဓိအဖြစ်ရှိသော သရတို့၏၊ ပုန–တစ်ဖန်၊ ဝါ–ထပ်၍၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိပြုခြင်းသည်၊ နု ဟောတိယထာ–မဖြစ်တော့သကဲ့သို့၊ တထာ–တူ၊ သဘာဝဝုဒ္ဓိနံ–ပင်ကိုသဘောအတိုင်း ဝုဒ္ဓိဖြစ်ပြီးကုန်သော၊ အာယောနံ–အာ ဇ ဩတို့၏၊ ပုန–တစ်ဖန်၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်၊ နု–မဖြစ်။

တတော–ထိုသို့ သတ်မှတ်ခြင်းကြောင့်၊ အကာရဿ–၏၊ အာကာရော–အာ အက္ခရာဟူသော၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိသည်၊ (ဟောတိ)၊ သရလောပေါ ၊ပေ၊ ပကတိ တိ- သုတ်ဖြင့်၊ သရလောပပကတိဘာဝါ–တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ နယေ ပရံ

နောက်ပုဒ်ကို ဝုဒ္ဓိ ပြုရမည်–ဟု မမှတ်သင့်၊ ဤသုတ်သည် ဝုဒ္ဓိပြုသောသုတ် မဟုတ်, ပရိဘာသာပြုသော သုတ်သာတည်း၊ ထို့ကြောင့် ("ဝုဒ္ဓိယံ တာဝ ကောဏ္ဍညော, အင်္ဂီမာဂဓိကော"ဟု တောသုဝုဒ္ဓိသုတ်၏ ဋီကာဖွင့်သောကြောင့်) နောက်ပုဒ်ကို တောသုဝုဒ္ဓိသုတ်ဖြင့် ပြု။]

ဇ္ဇ ဇ အယုဝဏ္ဏာနန္တိ၊ပေ၊ဝုဒ္ဓိ နု—ဤသုတ်၌"အယုဝဏ္ဏာနံ"သည် ဝုဒ္ဓိပြုရာဌာနကို သတ်မှတ်ပြသောစကားတည်း၊ "အာ ဇ ဩဝုဒ္ဓိများကို ပြုရာဌာနသည် အ–ဏ္ဌဝဏ်–ဥဝဏ်တည်း"ဟူလို၊ အ–ဏ္ဌဝဏ်–ဥဝဏ်မှတစ်ပါးသော အာ–ဇ–ဩတို့ကိုကား ဝုဒ္ဓိပြုရာဌာန မဟုတ်သောကြောင့် "အာ–ဇ–ဩဝုဒ္ဓိ ထပ်၍ ပြုဦးမည်လော"ဟု တွေးတော လျှင်းပါးဖွယ် မရှိ၊ ဤ "ဌာနနိယမ" စကားဖြင့် ထို လျှင်းပါးဖွယ်ကို တားမြစ်လိုက်ပြီ။

"ယထာ ဟိ ကတဝုဒ္ဓိနံ"စသော ဂါထာကား ထိုစကား၏ ဌာနနိယမ ဖြစ်ပုံကို ခိုင်လုံအောင်ပြသော ဒဋ္ဌိဝါကျတည်း၊ ဝသိဋ္ဌ ဝါသိဋ္ဌဟု ဝုဒ္ဓိပြုပြီးနောက် ထပ်၍ ဝုဒ္ဓိမပြုရတော့သကဲ့သို့ ထို့အတူ နဂိုသဘောအတိုင်း ဝုဒ္ဓိဖြစ်နေသော "နာဝိကော"၌ အာသဲ့ရ, "ဇဏေယျော–ဇဏီမည်သော သားကောင်၏ဥစ္စာ"၌ ဩသရ, ဂေါတမော–ဂေါတမ၏သား"၌ ဩသရများကို ဝုဒ္ဓိ ထပ်၍ မပြုရ၊ ကျက်ပြီးထမင်းကို ထပ်၍ ချက်ခြင်းဖြင့် အကျိုးမရှိသကဲ့သို့ ထပ်၍ ဝုဒ္ဓိပြုခြင်းဖြင့် အကျိုးမရှိတော့ပြီ–ဟူလို။ ဤ"ဇ္ဇ ဇ" စသော စကားလည်း အယုဝဏ္ဏာနံ စ၌ စသဒ္ဒါ၏ အဝုဒ္ဓိသမ္ဘိဏ္ဍနအနက်ကို ရည်ရွယ်သည် မဟုတ်, အဝဓာရဏအနက်ကိုသာ ရည်ရွယ်သည်၊ အဝုဒ္ဓိသမ္ဘိဏ္ဍနအနက်ကို ရည်ရွယ်လျှင် ထို စသဒ္ဒါက အာ ဇ ဩတို့ကို ဝုဒ္ဓိ ထပ်၍ မပြုရဟု တားမြစ်ပြီး ဖြစ်သောကြောင့် အယုဝဏ္ဏာနံဟူသော ဌာနနိယမစကားဖြင့် တားမြစ်ဖွယ် မလိုတော့ချေ။

ယုတ္တောဟိ–သုတ်ဖြင့်၊ ပရနယနံ–ကို၊ ကတ္တာ–၍၊ တဒ္ဓိတတ္တာ–တဒ္ဓိတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တဒ္ဓိတ၊ပေါဒိနာ–ဖြင့်၊ နာမဗျပဒေသေ ကတေ ပုရေဝိယ သုဘဗျပ္ပတ္တိ၊ ဝါသိဋ္ဌော–ဝသိဋ္ဌ၏သား၊ ဝသိဋ္ဌသ ပုတ္တော ဝါ–ဝသိဋ္ဌသ ပုတ္တောဟု ဝါကျလည်း ရှိ၏၊ ဝါသိဋ္ဌာ – ဝသိဋ္ဌ၏ သားတို့၊ ဣစ္စာဒိ – ဤသို့ အစရှိသော ရုပ်စဉ်သည်၊ ပုရိသသဒ္ဒသမံ – ပုရိသသဒ္ဒါနှင့် တူ၏၊

တတော၊ပေ၊ပုရိသသဒ္ဒသမံ— တတောဖြင့် "အယုဝဏ္ဏာနဉ္စာယော ဝုဒ္ဓိ"ဟူသော ပရိဘာသာသုတ်၏ သတ်မှတ်ခြင်းကို ညွှန်ပြသည်၊ ထိုသုတ်က "အ ကို အာဝုဒ္ဓိ ပြုရမည်"ဟု သတ်မှတ်ခြင်းကြောင့် ဝဏ်ဋ္ဌ၌ ဝ၏ အ ကို အာဝုဒ္ဓိပြု–ဟူလို၊ ဤ၌ တဒ္ဓိတ် ဏပစ္စည်း ဆုံးနေသောကြောင့် ပစ္စည်းအနက်ဖြစ်သော ကရဏသတ္တိက (ကရိဏ်းအနက်က) ဖုံးအုပ်နေရကား ဒြဗ်ကို ဟောနိုင်သောနာမ် မဟုတ်သေးချေ၊ ထို့ကြောင့် ဒြဗ်ဟောနာမ်ဖြစ်အောင် တဒ္ဓိတသမာသ စသောသုတ်ဖြင့် ဝါသိဋ္ဌဟူသော တဒ္ဓိတ်ပစ္စယန္တသဒ္ဒါကို နာမ်ငဲ့၊ "ဘော ဝါသိဋ္ဌ, ဝါသိဋ္ဌာ–ဘောန္တော ဝါသိဋ္ဌာ၊ ဝါသိဋ္ဌ–ဝါသိဋ္ဌေ"စသော ရုပ်များလည်း ပုရိသအတိုင်း ဖြစ်၏။ [ဝါသိဋ္ဌော၏နောက်၌ ဝသိဋ္ဌသ ပုတ္တော ဝါ"ဟု သီဟိုဠ်မှ၌ ဝါနှင့် ရှိ၏၊ **နောက်သုတ်၌** "ဝစ္ဆာယနော–ဝစ္ဆာနော, ဝစ္ဆသ ပုတ္တော ဝါ"ဟု ရှိသောကြောင့် ဝါသဒ္ဒါ ပါ့သော သီဟိုဠ်မှသာ ရှေ့နောက် ညီသည်၊ သုတ်၌ "ဝါဏပစ္ဆေ"ဟု ဝါသဒ္ဒါ ရှိသောကြောင့် "ဝါသိဋ္ဌော"ဟု တဒ္ဓိတ်အပြင် "ဝသိဋ္ဌသ ပုတ္တော"ဟု ဝါကျလည်း ရှိနိုင်သည်–ဟူလို၊ ပါဠိသုံးအားဖြင့် "ဝါသေဋ္ဌ"ဟု ရှိရာ၌ တောသုဝုဒ္ဓိသုတ်ဖြင့် သိ၌ ဏကို ဧပြု။]

အပစ္စသဒ္ဒါ၏အနက်။ ။ နံ ပတန္တိ ပိတရော အနေနာတိ အပစ္စံ၊ ပစ္စ၌ ပတဓာတ် ဏျပစ္စည်း, ယဝတ်သုတ်ဖြင့် တျကို စပြု, ဒွေဘော်လာ၍ "ပစ္စ"ဟု ဖြစ်၏၊ "**ဏျ ဘ္ဘ ဘ္ဘန, ၃ပစ္စည်းမှာ, နပုံးသာ**"နှင့်အညီ သဒ္ဒထုံးစံအတိုင်း(သဒ္ဒလိန်လိုက်၍) နပုံလျှိန်ဖြင့် အပစ္စံဟု ရှိရသော်လည်း အနက်အရမှာမူ သားသမီးတို့သာ သက္ကတသဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ယူကြ၏၊ အနေန–ဤသားသမီးဖြင့်၊ ပိတရော–မိဘတို့သည်၊ နံ ပတန္တိ–မလဲ မကျကုန်၊ (သားထောက်သမီးခံ ရှိနေသောကြောင့် မိဘများမှာ ပစ္စည်းဥစ္စာ မဆုတ်ယုတ်နိုင်, အောက်ကျ ,နောက်ကျ မဖြစ်နိုင်ကုန်–ဟူလို၊) ဣတိ, တံ–ထို သား သမီး ဟူသော အစဉ်အဆက်သည်၊ အပစ္စံ–အပစ္စ မည်၏။ [အပစ္စံ–သားသမီး၊ တောက်–သားသမီး၊ အမရကောသ, မနုဿဝဂ်, ၃၁ ဂါထာ။]

ဤသို့ သက္ကတသဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ သားသမီးကိုသာ(တချို့ကျမ်း၌ သားစဉ်မြေးဆက်ကိုပါ) အပစ္စ၏ ဟောနက်ဟု ယူကြသော်လည်း မာဂဓသဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ "အပစ္စံ–အမျိုး"ဟုလည်း ဆိုသေး၏၊ "နံ ပတန္တိ ပိတရော"ကိုလည်း "မိဘတို့ ငရဲမကျကုန်"ဟု သက္ကတ၌ တစ်နည်း ဖွင့်ပြသေး၏၊ သားသမီး မရသူတို့သည် လူမျိုးဖြတ်ပစ်ရာ ရောက်၍ အပြစ်ရှိသောကြောင့် သေလျှင် ပုမမည်သော ငရဲ၌ ကျရမည်၊ သားသမီး ရသူတို့ကား ငရဲ မကျနိုင်"ဟု သာသနာပ လူတချို့ အယူရှိကြသတတ်၊ ထို့ကြောင့် သားသမီးသည် မိဘတို့ ငရဲမကျကြောင်း ဖြစ်၍ အပစ္စ မည်သော ဟူ၏။

တသ–ထိုဝသိဋ္ဌ၏၊ နတ္တုပနတ္တာဒယောပိ–မြေး, မြစ် အစရှိသူတို့သည်လည်း၊ တဒုပစာရတော–ထိုဝသိဋ္ဌအမည်ကို တင်စားခြင်းအားဖြင့်၊ ဝါသိဋ္ဌာယေဝ–ဝါသိဋ္ဌ မည်ကုန်သည်ချည်းသာ၊ ဧဝံ–ဤအဲတူ၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော၊ ဂေါတ္တတဒ္ဓိတေ–ဂေါတ္တတဒ္ဓိတ်၌၊ ပဌမပကတိယေဝ (ပကတိယာ+ဧဝ)– ပဌမပကတိလိန်မှ နောက်၌သာလျှင်၊ ပစ္စယော– ပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ–၏။

တသ နတ္တု ၊ပေ၊ ဝါသိဋ္ဌာယေဝ— ["နတ္တုပနတ္တု"ဟု မရှိရ, နတ္တုဟု သတ္တာဒိဂိုဏ်းဖြစ်သောကြောင့် "နတ္တု ပနတ္တာဒယော"ဟု သီဟိုဠ်မှုအတိုင်း ရှိရမည်၊] နတ္တု–မြေး၊ ပနတ္တု–မြစ်၊ ထောမနိမိတ်၌ "ဝိသေသအနက်၌ ဣဋ္ဌပစ္စည်းသက်၍ အလွန်အစွမ်းသတ္တိရှိသော ထို အမျိုး၏ အစလည်းဖြစ်သော ရသေ့တစ်ဦးကို " ဝသိဋ္ဌ–ဝသိဋ္ဌ " ခေါ်သည်"ဟု ဖွင့်၏၊ ထို ရသေ့လည်း နောင်ခါ မယားယူ၍ သား သမီးကို ဖြစ်စေသည်၊ ထို ဝသိဋ္ဌ၏ သားကို "ဝါသိဋ္ဌ" ဟု ခေါ်လျှင် ဝသိဋ္ဌ၏ မြေး, မြစ်တို့ကို ဘယ်သို့ ခေါ်မည်နည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "တသ ၊ပေ၊ တဒုပစာရတော ဝါသိဋ္ဌာယေဝ"ဟု မိန့်သည်၊ အကြောင်းမူလ အဘာ၏ ဝသိဋ္ဌ အမည်ကို အူကျိုး သားခ်ီ တင်စားသော ကာရကူပစာရအားဖြင့် သားကိုလည်း "ဝသိဋ္ဌ"ဟု ခေါ်နိုင်ပြန်၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် ထို ဒုတိယ ဝသိဋ္ဌ၏ သား (ပဌမ ဝသိဋ္ဌ၏ မြေး)သည် "ဝသိဋ္ဌသ+အပစ္စံ"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ ဝါသိဋ္ဌ အမည် ရနိုင်ပြန်၏၊ ပဌမဝသိဋ္ဌ၏ မြစ်–ဒုတိယ ဝသိဋ္ဌ၏ မြေးကို ဆိုလိုပြန်လျှင်လည်း ဤနည်းအတိုင်း ပဌမဝသိဋ္ဌ၏ မြေးကို "ဝသိဋ္ဌ"ဟု ဥပစာ တင်စား၍ (ဤ ဒုတိယ တင်စားရာ၌ အဆက်ဆက် တင်စားအပ်သော ပရမ္မရကာရကူပစာတည်း) "ဝသိဋ္ဌသ+အပစ္စံ"အရ မြစ်ဖြစ်သူလည်း ဝါသိဋ္ဌပင်မည်၏၊ ဤနည်း အတိုင်း ဆက်ကာ ဆက်ကာ " ဝသိဋ္ဌ" နာမည် တင်စားလျှင် နောက် နောက် ဝသိဋ္ဌအနွယ်ဝင် အားလုံးပင် ဝါသိဋ္ဌချည်း အမည်ရကြသည်။

[ဋီကာ] တဒုပစာရတောတိ– ဝသိဋ္ဌောပစာရတော၊ ပုတ္တာနံပိ ပိတုဂေါတ္တောပစာရော (အဘာနာမည်ကို တင်စားခြင်းသည်) လောကေ သိဒ္ဓေါ ၊ပေ၊ ဧဝံ ဝါသိဋ္ဌ ပုတ္တာဒယောပိ ဝသိဋ္ဌသ+ပုတ္တာ ဝါသိဋ္ဌာ ဣစ္စေဝ ဝုစ္စန္တိ။

ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ ဂေါတ္တတဒ္ဓိတေ ၊ပေ၊ ဟောတိ— [အနွယ်အဆက်ကို ဟောသော အပစ္စတဒ္ဓိတ်ကိုပင် "ဂေါတ္တတဒ္ဓိတ်"ဟု ခေါ်သည်၊ ပဌမပကတိဟူသည် အရင်းမူလ အစ ဖြစ်သူကို ဟောသော "ဝသိဋ္ဌ"ကဲ့သို့သော ပကတိလိန်တည်း။] အလုံးစုံသော ဂေါတ္တတဒ္ဓိတ်၌ မြေး မြစ်စသည်ကို ဟောလိုသော်, ဤဆိုခဲ့ပြီးသော (ဝသိဋ္ဌနာမည်ကို သား မြေး စသည်အပေါ်၌ တင်စားသောနည်းဖြင့်) ဝသိဋ္ဌကဲ့သို့သော အရင်းမူလ ပကတိလိန်၏ နောက်၌သာ ပစ္စည်းသက်ရမည်၊ ဥပမာ–သားကို ဟောလိုလျှင် ဝသိဋ္ဌ နောင် ဏပစ္စည်းသက်၍ ဝါသိဋ္ဌ, မြေးကို ဟောလိုလျှင် ဝါသိဋ္ဌဟူသော ဒုတိယပကတိ နောင် ဏာယနစသည် သက်၍ "ဝါသိဋ္ဌာယန"စသည် မဖြစ်စေရ၊ မြေး မြစ် စသည်ကို

ဣတ္ထိယံ–ဣတ္ထိလိန်ဒ္ဒ၊ ဏပစ္စယန္တတ္တာ–ဏပစ္စည်း အဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဏဝဏိကဏေယျဏန္တုဟိတိ– သုတ်ဖြင့်၊ ဝါသိဋ္ဌသဒ္ဒတော – နောက်ဒ္ဒ၊ ဤပစ္စယော–သက်၊ သရလောပါဒီ–ရှေ့သရချေခြင်း အစရှိသည်ကို၊ ကတ္တာ–၍၊ ဣတ္ထိပစ္စယန္တတ္တာ–ဣတ္ထိပစ္စည်း အဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တဒ္ဓိတသမာသဣတ္ထိစ္စာဒိသုတ္တေ–ဒ္ဒ၊ စဂ္ဂဟဏေနနာမဗျပဒေသေ ကတေ သျာဒျုပ္ပတ္တိ၊ ဝါသိဋ္ဌီ–ဝသိဋ္ဌ၏သမီးဖြစ်သော၊ ကညာ–သတို့သမီး၊ ဝါသိဋ္ဌီ, ဝါသိဋ္ဌိယော–ဝသိဋ္ဌ၏သမီးတို့၊ ဣစ္စာဒိ–သည်၊ ဣတ္ထိသဒ္ဒသမံ–ဣတ္ထိသဒ္ဒါနှင့် တူ၏၊ နပုံသကေ–ဒ္ဒ၊ ဝါသိဋ္ဌံ–ဝသိဋ္ဌ၏အမျိုး၊ အပစ္စံ–အမျိုးတည်း၊ ဝါသိဋ္ဌာနိ(အပစ္စာနိ)–ဝသိဋ္ဌ၏အမျိုးတို့၊ [သီဟိုဠ်မှဒ္ဒ “အပစ္စာနိ” မပါ]ဣစ္စာဒိစိတ္တာသဒ္ဒသမံ၊ ဧဝံ–တူ၊ ဥပရိပိ-အထက်ဒ္ဒလည်း၊ တဒ္ဓိတန္တသ-တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်း အဆုံးရှိသော သဒ္ဒါ၏၊ တိလိင်္ဂတာ–၃ လိန် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ–၏။

ဟောရာဒ္ဒလည်း ဝသိဋ္ဌဟူသော ပဌမပကတိ၏ နောက်ဒ္ဒသာ ပစ္စည်း သက်ရမည်–ဟူလို။ [“ဝါသိဋ္ဌ”သည် ဝသိဋ္ဌမှ ဖြစ်ခဲ့ရသောကြောင့် ဒုတိယပကတိလိန်တည်း၊ ထို ဝါသိဋ္ဌကို ထောက်၍ ဝသိဋ္ဌကို ပဌမပကတိ”ဟု ခေါ်သည်၊ ဤပဌမပကတိကို “မူလပကတိ”ဟု သက္ကတဒ္ဒ သုံးစွဲ၏၊ “အပစ္စသာမညဝစနိစ္ဆာယံ မူလပကတိယာ ဧဝ–မျိုးနွယ် အစဉ်အဆက် သာမညကို ဆိုလိုရာဒ္ဒ မူလပကတိလိန် နောက်ဒ္ဒသာ ပစ္စည်းသက်”–ကာတန္တဝုတ္တိပဋ္ဌိကာ။]

မှတ်ချက်။ ။ မြေးစသည်ကို ဟောလိုရာဒ္ဒ ပဌမဝသိဋ္ဌ၏ အမည်ကို သားစသည် အပေါ်ဒ္ဒ တင်စားသော ဤနည်းသည် “အပစ္စံပုဒ်က သားနှင့် သမီးကိုသာ ဟော၏”ဟု ယူဆသော ဋီကာတို့နည်းတည်း၊ “နှ ပတတိ နှ ဆိဒ္ဓတိ ဝံသော ဧတေနာတိ အပစ္စံ၊ ဧတေန–ဤ သားစဉ်မြေးဆက် စသောအစဉ်ကြောင့်၊ ဝံသော–အနွယ်သည်၊ နှ ပတတိ နှ ဆိဒ္ဓတိ–မပြတ်၊ ဣတိ အပစ္စံ” ဤသို့ ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ “အပစ္စံသဒ္ဒါသည် သားစဉ်မြေးဆက် စသောအနွယ်ကို ဟော၏”ဟု ယူကြသော မုဒ္ဓဗောဓဋီကာ စသည်တို့ အလို အားဖြင့်ကား ဥပစာတင်စားဖွယ် မလို၊ “အပစ္စံ–မြေးတည်း, မြစ်တည်း”စသည်ဖြင့် တိုက်ရိုက်ပင် အနက်ပေးနိုင်သည်။

[**မုဒ္ဓဗောဓဋီကာ**] နှ ပတတိ နှ ဆိဒ္ဓတိ ဝံသော ဧတေနာတိ အပစ္စံ၊ ပုတ္တပပုတ္တာဒိ သိဿပသိဿာဒိ သန္ဓာနော (သား မြေးစသော, တပည့် တပန်းစသောအစဉ်ရ၏) ၊ပေ၊ ဧတေန ပုတ္တပေါတ္တပပေါတ္တာဒေါ (သား မြေး မြစ် စသည်ဒ္ဒလည်းကောင်း) ဧဝံ ကညာယံစ(ဤအတူ သမီးမြေးမမြစ်မ စသည်ဒ္ဒလည်းကောင်း)အပစ္စပစ္စယော ဘဝတိ၊ တတော စ အပစ္စပစ္စယတော ပုန အပစ္စပစ္စယော နှ ဘဝတိ (ထိုအပစ္စပစ္စည်းဆုံးသော “ဝါသိဋ္ဌ” စသည်မှ နောက်ဒ္ဒ ထပ်၍ အပစ္စပစ္စည်း မသက်ရ)။

ဘာရဒ္ဒါဇသ–ဘာရဒ္ဒါဇ၏၊ ပုတ္တော–သားတည်း၊ ဘာရဒ္ဒါဇော–သား၊ ဝေဿာမိတ္တသ–ဝေဿာမိတ္တ၏၊ ပုတ္တော, ဝေဿာမိတ္တော၊ ဂေါတမသ–ဂေါတမ၏၊ ပုတ္တော, ဂေါတမော၊ စ–ဆက်၊ ဇတ္ထ–ဤ ဘာရဒ္ဒါဇော အစရိယော ပြုယုဂ်တို့၌၊ အယုဝဏ္ဏတ္တာဘာဝါ–အ အကွဲရာ ဣဝဏ် ဥဝဏ် အဖြစ်၏ မဟုတ်ခြင်းကြောင့်၊ အာကာရာဒီနံ–အာအကွဲရာ အစရှိသည်တို့၏၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်၊ နေ ဟောတိ၊ ဝသုဒေဝသ–ဝသုဒေဝ၏၊ အပစ္စံ–သားတည်း၊ ဝါသုဒေဝေါ–သား၊ ဗာလဒေဝေါ–ဗလဒေဝ၏သား၊ စိတ္တကောတျာဒီသု ပန–စိတ္တကော အစရှိသော ပြုယုဂ်တို့၌ကား၊ သံယောဂန္တတ္တာ–သံယုဂ်အဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်၊ နေ ဘဝတိ။

ဝစ္ဆသ–ဝစ္ဆ၏၊ အပစ္စံ–တည်း၊ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟေ–၌၊ ဏမှိ–ဏပစ္စည်းသည်၊ သမ္ဘတ္တေ–ရောက်လတ်သော်၊ ["ဏာယနဏာနဏ္ဏစ္ဆေတေ ဟောန္တိ"၌ စပ်၊] ဝါဏပစ္ဆေတိ ဣတော–သုတ်မှ၊ ဝါတိ–ဝါပုဒ်သည်၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော၊ တဒ္ဓိတဝိဓာန–တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းကို စီရင်ရာသုတ်၌၊ ဝါ–တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းသက်ရာသုတ်၌၊ ဝတ္တတေ–၏၊ တေန–ထိုကြောင့်၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသောတဒ္ဓိတ်၌၊ ဝါကျဝုတ္တိယော–ဝါကျ, ဝုတ္တိတို့သည်၊ ဘဝန္တိ၊ အပစ္စေတိ(ပဒံ)–အပစ္စေဟူသောပုဒ်သည်၊ ယာဝ သံသဋ္ဌဂ္ဂဟဏာဝ–သံသဋ္ဌသဒ္ဒါတိုင်အောင်သာ လျှင်၊ ဝတ္တတေ–၏။

ဘာရဒ္ဒါဇသ ၊ပေ၊ ဝုဒ္ဓိ နေ ဘဝတိ— ဘာရဒ္ဒါဇော, ဝေဿာမိတ္တော, ဂေါတမော တို့၌ (ဘာ–ဝေ–ဂေါ) "အာ–ဧ–ဩ"ဟု သဘာဝဝုဒ္ဓိ ဖြစ်နေသည့်အတွက် အ–ဣဝဏ်–ဥဝဏ် မဟုတ်သောကြောင့် ဝုဒ္ဓိမပြုရ၊ ဤ"ဇတ္ထ စ အယုဝဏ္ဏတ္တာဘာဝါ ၊ပေ၊ နေ ဝုဒ္ဓိ ဟောတိ"ဟူသော စကားဖြင့် ရှေ့၌ မိမိပြခဲ့သော "အယုဝဏ္ဏတ္တာနန္တိ ဌာနနိယမဝစနံ အာယောနမ္မိ ဝုဒ္ဓိဘာဝပသင်္ကနိဝတ္တနတ္ထံ" ဟူသော စကားကို ပြန်၍ ခိုင်မြဲစေသည်၊ ဝါသုဒေဝေါ, ဗာလဒေဝေါတို့၌ကား ဝုဒ္ဓိပြုရသည်၊ "စိတ္တကော–စိတ္တ၏သား"စသည်ကား စိတ္တဝယ် တည်၍ သံယုဂ်ဖြစ်သောကြောင့် ဣ ကို ဧ ဝုဒ္ဓိ မပြုရ။

ဝစ္ဆသ၊ပေ၊ဝတ္ထတေ—"ဝစ္ဆသ အပစ္စံ"၌ အပစ္စအနက်ဖြစ်သောကြောင့် ရှေ့သုတ်ဖြင့် ဏပစ္စည်းသက်ခွင့် ရောက်နေရာ, ထိုဏပစ္စည်း သက်ခြင်းကို တားမြစ်၍ ဤသုတ်ဖြင့် ဏာယန ဏာနပစ္စည်းသက်ပါ–ဟူလို၊ ဝါဏပစ္ဆေသုတ်မှ ဝါသဒ္ဒါသည်တဒ္ဓိပစ္စည်းသက်သော သုတ်တိုင်းသို့ လိုက်၏၊ ထို့ကြောင့် ဝါသဒ္ဒါက ဝိကပ်ပြုသဖြင့် တချို့အရာ၌ တဒ္ဓိတ် ပစ္စည်း မသက်ဘဲ "ဝစ္ဆသ ပုတ္တော"ကဲ့သို့ ဝါကျလည်း ရှိ၏၊ တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းသက်၍ "ဝစ္ဆယနော"ဟု ဝုတ္တိလည်း ရှိ၏။ [ဤ၌ "ဝုတ္တိ"ဟူသည် သမာသ်စပ်သကဲ့သို့ တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းနှင့် နာမ်ပုဒ်တို့၏ စပ်ခြင်းတည်း။] ဝါသဒ္ဒါသည် တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်း စီရင်ရာ

၃၆၆။ ဏာယနဏာနဝစ္ဆာဒီတော။ ။တသ အပစ္စံ ဣစ္စေ တသ္မိံ အတ္ထေ, ဝစ္ဆကစ္စဣစ္စေဝမာဒီတော–ဝစ္ဆ ကစ္စ ဣတိသို့ အစရှိသော၊ ဆဋ္ဌီယန္တတော–သော၊ ဂေါတ္တဂဏတော–အနွယ်ဟော သဒ္ဒါအပေါင်းမှ(နောက်၌)၊ ဏာယနဏာနဣတိ–ဟူကုန်သော၊ ဇတော ပစ္စယာ ဝါ ဟောန္တိ၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော ပစ္စည်းတို့၌၊ ဏကာရာနုဗန္ဓော–ဏအနုဗန်သည်၊ ဝုဒ္ဓတ္ထော–ဝုဒ္ဓိပြုရခြင်းအကျိုး ရှိ၏၊ သေသံ–ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ပုဗ္ဗသမံ–ရှေ့ပုဒ်များနှင့် တူ၏၊ သံယောဂန္တတ္တာ–ကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိအဘာဝေါ–ဝုဒ္ဓိ မဖြစ်ခြင်းသည်သာ၊ ဝိသေသော–ထူး၏၊ ဝစ္ဆာယနော ဝစ္ဆာနော–ဝစ္ဆ၏သား၊

သုတ်တိုင်း၌ လိုက်သော်လည်း အပစ္စေပုဒ်ကား ထိုကဲ့သို့ မလိုက်၊ ယေန ဝါ သံသဋ္ဌသုတ်၌ သံသဋ္ဌသဒ္ဒါတိုင်အောင်သာ လိုက်သည်။ ["သံသဋ္ဌတိုင်အောင်"ဟူရာ၌ မရီယာဒါဝဓိ ဖြစ်သောကြောင့် သံသဋ္ဌကို လိုက်ရာနယ်၏ အပိုင်းအခြားဟု မှတ်၊ "သံသဋ္ဌကို လွှမ်း၍ မလိုက်, သံသဋ္ဌ၏ ရှေ့နားဖြစ်သော ဏေရဝိဓဝါဒီတောသုတ် ဆုံးရံသာ လိုက်သည်"ဟူလို။]

ဝစ္ဆကစ္စ၊ပေ၊ ဂေါတ္တဂဏတော—"ဝစ္ဆ, ကစ္စ"စသော နာမည်သည် ထိုအနွယ်၌ အစယောက်ျားတစ်ဦး၏ နာမည်တည်း၊ အနွယ်ဟူသည်လည်း အခြား အမျိုးအစဉ်အဆက်နှင့် မသက်ဆိုင်ဘဲ ထိုအမျိုးသားအားလုံးနှင့် သက်ဆိုင်သော သာမညသဘောတစ်မျိုး ဖြစ်သည်၊ ဥပမာ–ဂေါတမသဒ္ဒါသည် ထိုအနွယ်ဝင်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော သာမညသဘောတစ်မျိုး ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း၊ ထိုအနွယ်များလည်း ထိုအနွယ်တွင် ထင်ရှားခဲ့သော လူတစ်ယောက်မှ စ၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြသည်၊ ထိုအနွယ်ဟောသဒ္ဒါကို "ဂေါတ္တ"သဒ္ဒါဟု ဆိုသည်။

သဗ္ဗတ္ထဏကာရာ ၊ပေ၊ ဝုဒ္ဓတ္ထော— ဏအနုဗန်များ ချေပစ်ရမည် ဖြစ်ပါလျက် ဘယ်အကျိုးငှာ ထည့်ထားပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "သဗ္ဗတ္ထ" စသည်မိန့်၊ ဏအနုဗန် မရှိသော ဣမ, ဣယစသော ပစ္စည်းနောင်းရာ၌ ရှေ့သရကို ဝုဒ္ဓိမပြုရ၊ ဏအနုဗန်ပါသော ပစ္စည်းများ နောင်းရာ၌ကား ရှေ့သရကို ဝုဒ္ဓိပြုရသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဏ–ဏာယန"စသော ဏအနုဗန် ပါသမျှပစ္စည်းစု၌ ဏအနုဗန်သည် ချေပစ်ရမည် ဖြစ်သော်လည်း ဝုဒ္ဓိပြုဖို့ရာ အမှတ်အသားအဖြစ်ဖြင့် ထည့်ထားရသည်–ဟူလို။

သေသံ ပုဗ္ဗသမံ ၊ပေ၊ ဝိသေသော—"ဝစ္ဆသ+အပစ္စံ"ဟူသော အနက်၌ ဏာယနဏာနုပစ္စည်း တစ်ခုခု သက်ခြင်းကို ပြုပြီးပြီ၊ ထိုမှ ကြွင်းသော အပစ္စသဒ္ဒါကို မယှဉ်စေရခြင်း, ဏအနုဗန် ချေရခြင်း, ရှေ့သရကို ချေ၍ နောက်သရသို့ ကပ်ရခြင်း, နာမ်ငဲ့၍ ဝိဘတ်သက်ရခြင်း စသော အစီအရင်များမှာ "ဝါသိဋ္ဌော"ရုပ်နှင့် တူပြီ၊ ဣတ္ထိလိန်အရာ၌လည်း ဝါသိဋ္ဌီကဲ့သို့ ဝစ္ဆာယနီ, ဝစ္ဆာနီဟု ဖြစ်၏၊ သို့သော် ဝစ္ဆ၌ သံယောဂန္ဓ ဖြစ်သောကြောင့် ဝုဒ္ဓိမပြုရခြင်းကား ဝါသိဋ္ဌောရုပ်မှ ထူးခြားသည်။

ဝစ္ဆသ ပုတ္တော ဝါ–လည်း ရှိ၏၊ ဧဝံ–တူ၊ ကစ္ဆသ–ကစ္ဆ၏၊ ပုတ္တော–တည်း၊ ကစ္ဆာယနော, ကစ္ဆာနော–သား၊ မောဂ္ဂလ္လသ–မောဂ္ဂလ္လာန်ပုဏ္ဏား၏၊ ပုတ္တော, မောဂ္ဂလ္လာယနော, မောဂ္ဂလ္လာနော၊ ဧဝံ–တူ၊ အဂ္ဂိဝေဿာယနော, အဂ္ဂိဝေဿာနော–အဂ္ဂိဝေဿ၏သား၊ ကဏ္ဍာယနော, ကဏ္ဍာနော–ကဏ္ဍ၏သား၊ သာကဋာယနော,သာကဋာနော-သကဋ၏သား၊[မုဠ္ဠာယနော–မုဠ္ဠ၏သား၊(သီဟိုဠ်မှ၌ မရှိ၊)] ကုဠာယနော, ကုဠာနော- ကုဠ၏သား၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊ အယံ–ဤဂိုဏ်းသည်၊ အာကတိဂဏော–အာကတိဂိုဏ်းတည်း။

ကစ္ဆသ ပုတ္တော ၊ပေ၊ ကစ္ဆာနော—"ကစ္ဆသ အပစ္စံ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုစေလိုရင်းပင်တည်း၊ သို့သော် ထို အပစ္စံအရ "သားကို ရသည်"ဟု တစ်ခါတည်း ပြလိုရ်ု "ကစ္ဆသ ပုတ္တော"ဟု ဆိုထားသည်၊ ဘုရားလက်ထက်တော်က ဇေတဝန်ရ အရှင်မဟာကစ္ဆာယနထေရ်သည် ဤ"ကစ္ဆာယန" အနွယ်ဝင်တည်း၊ ဣတ္ထိလိန်ဒ် "ကစ္ဆာယနီ, ကစ္ဆာနီ"ဟု ဖြစ်၏။ [ကစ္ဆည်းကျမ်းဆရာတော် အရှင်"ကစ္ဆာယန"ကား ကစ္ဆာယနအနွယ်ဝင်ဖြစ်လျှင်မူ၍ "ကစ္ဆာယန"မည်၏၊ အနွယ်ဝင်မဟုတ်ဘဲ ဘုရားလက်ထက်တော်က အရှင်မဟာကစ္ဆာယနနှင့် ရုပ်အဆင်း စသည်တူလျှင် သဒ္ဒိသူပစာတည်း၊ တစ်စုံတစ်ခုမျှ မတူသူကို ကစ္ဆာယနဟု မှည့်ရာ၌ အထင်ရှင်ဖြစ်သာ။]

မောဂ္ဂလ္လာယနော—"မုဂ္ဂလ္လသ–မုဂ္ဂလမည်သူ၏၊ အပစ္စံ–သားတည်း၊ မောဂ္ဂလ္လာနော–သား၊ မုဂ္ဂလနောင် ဣဗျပစ္စည်းသက်, ဝုဒ္ဓိပြု, အဝဏ္ဏော ယေ လောပဟူသုတ်မျိုးဖြင့် လ၏ အ သရကို ချေ၊ လျှကို လပြု, ဒွေဘော်လာ၍ "မောဂ္ဂလ္ล"ဟု ပြီးကြောင်းကို မောဂ္ဂလ္လာန်နိသယသစ်၌ မိန့်သည်၊ ဤစကားဖြင့် ပဌမ "မုဂ္ဂလ" မည်သူ၏ သားမြေး အစဉ်အဆက်ကို "မောဂ္ဂလ"ဟု တွင်ကျယ်ခဲ့ပြီးနောက် ထိုအနွယ်တွင် နာမည်ကျော်ကြား ထင်ရှားသူတစ်ယောက် ပေါ်ပေါက်ပြန်ရကား ထိုသူ၏ ဒုတိယအဆက်အနွယ်များကို "မောဂ္ဂလ္လာယန–မောဂ္ဂလ္လာန"ဟု ခေါ်ရပြန်သည်ဟု မှတ်၊ ဒုတိယအဂ္ဂသာဝကထေရ်သည် ဤ မောဂ္ဂလ္လာန အနွယ်ဝင်တည်း၊ မောဂ္ဂလ္လာန်ကျမ်းပြု ဆရာတော် စသည်တို့၏ "မောဂ္ဂလ္လာန"အမည်ကို ကစ္ဆည်းကျမ်းဆရာအမည် ဖြစ်ပုံကဲ့သို့ မှတ်။ ["အဂ္ဂိဝေဿာယနော"စသည်ကို "အဂ္ဂိဝေဿသ+အပစ္စံ" စသည်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ ကဏ္ဍာယနောဌ် "ကဏ္ဍ"မည်သောသူငယ် မွေးဖွားပုံ–ထို ကဏ္ဍမှ စ၍ ကဏ္ဍာယနအနွယ် ဖြစ်လာပုံကို သီလက္ခန် အမွေဌသုတ်ပါဠိတော် အဌကထာ၌ ရှု။]

အာကတိဂဏောယံ—အာကရိယတေ ဗျဋ္ဌိယတေ ဧတာယာတိ အာကတိ၊ ဧတာယ–ဤအခြင်းအရာဖြင့်၊ ဇာတိ–ဇာတ်ကို၊ အာကရိယတေ ဗျဋ္ဌိယတေ–ထင်ရှားပြအပ်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ အာကတိ–မည်၏၊ (ထောမနိဓိဝိဂြိုဟ်)၊ နွားတို့၏ တစ်ကောင်နှင့် တစ်ကောင်တူသော အခြင်းအရာသည် နွားဇာတ်ကို ထင်ရှားပြသကဲ့သို့, ရုပ်ပြီးပုံတူသော အခြင်းအရာသည်လည်း ထိုရုပ်များ၏ ဇာတ်ကို ထင်ရှားပြတတ်သောကြောင့် အာကတိ

ကတ္တိကာယ–ကတ္တိကာနုတ်သမီး၏၊ အပစ္စံ–တည်း၊ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟေ (သတိ) ["ဏေယျပစ္စယော ဟောတိ"ဌ် စပ်။]

၃၆၇။ ဏေယျောကတ္တိကာဒီဟိ။ ။အယံ အာဒိသဒ္ဒေါ–ဤအာဒိသဒ္ဒါ သည်၊ ပကာရေ–အတ္ထဟူသောအနက်ဌ် (ဝတ္တတိ)၊ တသာ–ထိုသူမ၏၊ အပစ္စံ–တည်း၊ ဣစ္စေ တသ္မိံ အတ္ထေ–ဌ်၊ ကတ္တိကာ, ဝိနုတာ, ရောဟိဏီ, ဣစ္စေဝမာဒီဟိ–ကုန်သော၊ ဣတ္ထိယံ–ဣတ္ထိလိန်ဌ်၊ ဝတ္တမာနေဟိ လိင်္ဂေဟိ ဏေယျပစ္စယော ဝါ ဟောတိ၊ ဝိဘတ္တိလောပေ – သော်၊ ပကတိစသ

မည်၏၊ ဓာတ်တူနွားဟူသမျှ ဂေါအမည် ရဲသကဲ့သို့, ထို့အတူ ရုပ်ပြီးပုံ အခြင်းအရာ အားဖြင့် တူသော သဒ္ဒါအပေါင်းလည်း "အာကတိယာ–အခြင်းအရာတူအားဖြင့်၊ ဂဟေတဗ္ဗော–ပေါင်းယူအပ်သော၊ ဂဏော–သဒ္ဒါအပေါင်းတည်း"ဟူသော ဝိဂ္ဂြိဟ်အရ အာကတိဂိုဏ်း မည်၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာဌ် "ဂေါမဟိံသာဒယောဝိယ–ဓာတ်တူနွားဟူသမျှကို သိမ်းယူနိုင်သော ဂေါသဒ္ဒါ–ဓာတ်တူကျွဲဟူသမျှကို သိမ်းယူနိုင်သော မဟိံသ သဒ္ဒါတို့ကဲ့သို့ အာကတိယာ ဂဟေတဗ္ဗော ဂဏော အာကတိဂဏော"ဟု မိန့်သည်၊ ဤ စကားစဉ်အရ "ရုပ်ပြီးပုံအခြင်းအရာ တူသောအားဖြင့် ပေါင်းယူအပ်သော သဒ္ဒါ အပေါင်းသည် အာကတိဂိုဏ်း"ဟု မှတ်။

မှတ်ချက်။ ။ ဤအဓိပ္ပာယ်အရ ပုရိသာဒိဂိုဏ်း–ဘူဝါဒိဂိုဏ်း စသော ဂိုဏ်းများ လည်း ရုပ်ပြီးပုံအခြင်းအရာ တူသောသဒ္ဒါအပေါင်း ဖြစ်၍ "အာကတိဂိုဏ်း"ပင်တည်း၊ သို့သော် ပုရိသာဒိဂိုဏ်း–ဘူဝါဒိဂိုဏ်းဟု နာမည်ထူးဖြင့် ထင်ရှားပြီးဖြစ်သောကြောင့် အာကတိဂိုဏ်းဟု မခေါ်ရတော့ချေ၊ ထိုသို့ မထင်ရှားသော ဂိုဏ်းကိုသာ "အာကတိဂိုဏ်း" ဟု ခေါ်ရတော့သည်၊ ထိုအာကတိဂိုဏ်းများကား ကွစိသမာသန္တသုတ်ဖြင့် ပြုခဲ့သော ရာဇာဒိ အာကတိဂိုဏ်း စသည်ဖြင့် အမျိုးမျိုး ရှိ၏၊ ဤ၌ ဝစ္ဆနှင့် ရုပ်ပြီးပုံအခြင်းအရာ အားဖြင့် တူသောသဒ္ဒါအပေါင်း ဖြင်၍ ဤဂိုဏ်းကို "ဝစ္ဆာဒိအာကတိဂိုဏ်း"ဟု ခေါ်သင့် သည်။ ["အာကတိဂဏော"ဟု တတိယကွဲရာ "ဂ"နှင့် ရှိသည်ကား သက္ကတကျမ်းတို့နှင့် လည်းကောင်း, "ဂေါမဟိံသာဒယော"စသော အဓိပ္ပာယ်ပြစကားနှင့်လည်းကောင်း မညီ၍ ပါဠိပျက်။]

၃၆၇။ အာဒိသဒ္ဒေါယံ ပကာရေ—အကွဲရာပါဒယောသုတ်ဌ် ဖွင့်ပြခဲ့သော အာဒိ သဒ္ဒါ၏ အနက်များတွင် ဤ အာဒိသည် ပကာရအနက် ရှိ၏၊ ပကာရသဒ္ဒါကား "ဘေဒ–အပြား, သာဒိသျ–အတူ"ဟု ၂ နက်ရှိရာ ဤနေရာဌ် "အတူ"ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ကတ္တိကာသဒ္ဒါကဲ့သို့ ဣတ္ထိလိန်ရှိခြင်း တူသည်ကို "အတူ"ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် "ကတ္တိကာ – ဝိနုတာ – ရောဟိဏီ ဣစ္စေဝမာဒီဟိ ဣတ္ထိယံ ဝတ္တမာနေဟိ လိင်္ဂေဟိ"ဟု ဝုတ္တိဖွင့်သည်၊ ဤ၌ "ဣတ္ထိယံ"အရ ဣတ္ထိလိန်ဟူသည် "အဝိသဒါကာရ" ဟု ခေါ်ရသော လိန်တည်း၊ "လိင်္ဂေဟိ"အရ "လိန်"ဟူသည်ကား "ကတ္တိကာ"ဟူသော နာမ်တည်း။

သရန္ဓသောတိ–ဖြင့်၊ ပကတိဘာဝေါ–သည်၊ (ဟောတိ)၊ ကတ္တိကေယျော–ကတ္တိကာနုတ်သမီး၏သား၊ ကတ္တိကာယပုတ္တော ဝါ–၏၊ ဧဝံ, ဝိနုတာယ–ဂဠုန်မ၏၊ အပစ္စံ, ဝေနုတေယျော၊ ဣကာရသ–ဝိဒ္ဓ ဣ၏၊ ဧကာရော–ဧအက္ခရာဟူသော၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိပြု၊ ရောဟိဏိယာ–ရောဟိဏီနုတ်သမီး၏၊ ပုတ္တော–တည်း၊ ရောဟိဏေယျော–သား၊ ဂင်္ဂါယ–ဂင်္ဂါမြစ်၏၊ အပစ္စံ (ပုတ္တော)–သားတည်း၊ ဂင်္ဂေယျော–သား၊ ဘဂိနိယာ–အစ်မ, နှမ၏၊ ပုတ္တော–သားတည်း၊ ဘာဂိနေယျော–သား၊ ဝါ–တူ၊ နဒိယာ–နဒီမည်သောမိန်းမ၏၊ ပုတ္တော–တည်း၊ နာဒေယျော–သား၊ ဧဝံ, အန္ဓေယျော–အစ်မအကြီးဆုံး၏သား၊ [အန္ဓီကို "ဇေဋ္ဌဘဂိနီ–အစ်မအကြီးဆုံး"ဟု ထောမနိုဝိ ဖွင့်၏၊] အာဟေယျော–မြွေမ၏သား၊ ကာပေယျော–မျောက်မ၏သား၊ သုစိယာ–စင်ကြယ်သောမိန်းမ၏၊ အပစ္စံ–တည်း၊ သောစေယျော–သား၊ စ–ဆက်၊ ဇော–ဤ သောစေယျော ပြယုဂ်၌၊ ဥကာရသ–သု ၌ ဥ ၏၊ သြကာရော, ဝုဒ္ဓိ၊ ဗာလာယ–အမိုက်မ၏၊ အပစ္စံ, ဗာလေယျော–သား၊ ဣစ္စာဒိ။

ဒက္ခသ–ဒက္ခရသော့၏၊ အပစ္စံ–တည်း၊ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟေ (သတိ)၊ ဏမှိ–ဏပစ္စည်းသည်၊ သမ္ပတ္တေ–ရောက်လတ်သော်၊ ....

ကတ္တိကေယျော ၊ပေ၊ ဗာလေယျော—"ကတ္တိကေယျော"ကို ထောမနိုဝိ၌ "ကတ္တိကာနံ အပစ္စံ တပ္ပာလိတတ္တာ, ခန္ဓေ သိဝပုတ္တော" ဟု ဖွင့်၏၊ ကြတ္တိကာကြယ်တို့သည် စောင့်ရှောက်အပ်သောကြောင့် "ကတ္တိကာနံ အပစ္စံ"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ သိဝ၏သားဖြစ်သော ခန္ဓ (ခဒဲ)နတ်သားတည်း–ဟူလို၊ သို့သော် "ကတ္တိကာယ"ဟု ဧကဝုစ်ရှိသောကြောင့် "ကတ္တိကာနုတ်သမီး၏"ဟု မောဂ္ဂလ္လာန်နိသယအတိုင်း ပေးရတော့သည်၊ "သုဗဏ္ဏမာတာ ဝိနုတာ–ဂဠုန်၏အမိသည် ဝိနုတာ မည်၏"ဟု အဘိဓာန်လာသောကြောင့် ဝေနုတေယျကို "ဂဠုန်"ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊ ရောဟိဏီကို "ဝသုဒေဝနတ်၏မယားဖြစ်သော ဗလဘဒြ၏မိခင်"ဟု ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် "ရောဟိဏေယျ"ဟူသည် ဗလဘဒြနတ်တည်း၊ ဂင်္ဂေယျ (ဂါဂေ်ယျ)ကို "ဂင်္ဂါမြစ်ဝှမ်း၌ မွေးဖွားသော ကုရုမင်း၏အနွယ် ဖြစ်၍ သာန္တနုမင်း၏သားဖြစ်သော ဘီမမင်း"ဟု ထောမနိုဝိဖွင့်၏၊ နာဒေယျော၏ အဖွင့်၌ လူသတ္တဝါဟောမတွေ့ရ၊ ဂင်္ဂေယျောကို နည်းမှီး၍ ပြယုဂ်လုပ်ဟန်တူသည်၊ အန္ဓေယျော၌ "အန္ဓီ"ကို အကြီးဆုံးအစ်မဟု ဖွင့်၏၊ အဟိယာ ပုတ္တော အာဟေယျော–မြွေမ (နဂါးမ)၏သား၊ "ကာမေယျော"ဟု မြန်မာမူ ရှိ၏၊ သီဟိုဠ်မူ၌ "ကာပေယျော"ဟု ရှိ၏၊ "အဟိ–မြွေမ၊ ကပိ–မျောက်မ"တို့သည် ဤကာရန္တ ဣတ္ထိလိန်တည်း။

၃၆၈။ အတော ဏိ ဝါ။ ။တသ-ထိုသူ၏၊ အပစ်ံ ဣစ္ဆေ တသ္မိံ အတ္ထေ အကာရန္တတော လိင်္ဂမှာ ဏိပစ္စယော ဝါ ဟောတိ၊ ဒကို-ဒကွရသ္မေ၏သား၊ ဒကို, ဒကွယော-တို့၊ ဒေါဏသ-ဒေါဏ၏၊ အပစ်ံ, ဒေါဏိ၊ ဧဝံ, ဝါသဝိ-သိကြားမင်း၏သား၊ သက္ယပုတ္တိ-သာကီမင်းသားဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏သား၊ နာဠပုတ္တိ-နာဠပုတ္တ၏သား၊ ဒါသပုတ္တိ-ဒါသပုတ္တ၏သား၊ ဒါရဝိ-ဒရ-၏သား၊ ဝါရဏိ-ဝရဏ၏သား၊ ကဏ္ဍိ-ကဏ္ဍ၏သား၊ ဗာလဒေဝိ-ဗလဒေဝ၏သား၊ ပါဝကိ-မီး၏သား၊ ဓိနဒတ္တသ-ဓိနဒတ္တ၏၊ အပစ်ံ ပုတ္တော- သားတည်း၊ ဓေနဒတ္တိ- ဓိနဒတ္တ၏သား၊ သုဒ္ဓေါဒနိ-သုဒ္ဓေါဒန၏သား၊ အာနုရုဒ္ဓိ-အနုရုဒ္ဓ၏သား၊ ဣစ္စာဒိ။

ပုန ဝါဂ္ဂဟဏေန-တစ်ဖန် ဝါသဒ္ဒါဖြင့်၊ အပစ္စတ္ထေ-၌၊ ဏိကပစ္စယော-သည်လည်းကောင်း၊ အာဒိတိအာဒိတော-အဒိတိ အစရှိသော သဒ္ဒါမှ နောက်၌၊ ဏျပစ္စယောစ-သည်လည်းကောင်း၊(ဟောတိ)၊ ယထာ-ကား၊ သက္ယပုတ္တသ-သာကီမင်းသားဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပုတ္တော-သားတည်း၊ သက္ယပုတ္တိကော-သာကီမင်းသားဖြစ်သော မြတ်စွာဘုရား၏သား၊ တေသုဝုဒ္ဓိတျာဒိနာ-တေသုဝုဒ္ဓိအစရှိသောသုတ်ဖြင့်၊ ကကာရသ-

---

၃၆၈။ အတော ဏိ ဝါ။ ။ဒကွ-ဒေါဏ စသော အကာရန္တလိန်နောင် (ဝါဏ ပစ္စေသုတ်ဖြင့် ဏပစ္စည်းသက်ခွင့် ရောက်လတ်သော် ထိုသုတ်ကို တားမြစ်၍) ဤသုတ်ဖြင့် ဏိပစ္စည်း သက်ရသည်၊ ဒကွကို ရသ္မေတစ်ဦး၏နာမည်ဟု ထောမနိဓိ ဖွင့်၏၊ ဒေါနအဖွင့်ကိုကား မတွေ့ရ၊ ဝါသဝသဒ္ဒါသည် သိကြားဟောတည်း၊ သက္ယပုတ္တောခ်ီ သီလကွန် အမွှဋ္ဌသုတ်မှာ လာသည့်အတိုင်း ဩက္ကာမုခ စသော မင်းများကို "သက္ယ"ဟု ခေါ်၏၊ ထိုအခါမှ စ၍ သက္ယအနွယ် ဖြစ်ခဲ့သည်၊ ထိုသက္ယအနွယ်ဖြစ်သော သုဒ္ဓေါဒန မင်း၏သားတော် ဘုရားရှင်သည် "သက္ယသ+ပုတ္တော"အရ "သက္ယပုတ္တ" မည်၏၊ ထိုဘုရားရှင်၏ သာဝကအစဉ်အဆက်ကား "သက္ယပုတ္တသ+အပစ်ံ"အရ "သက္ယပုတ္တိ-သက္ယပုတ္တိက-သက္ယပုတ္တိယ"ဟု အမည်ရသည်၊ "နိဂ္ဂန္ထနာဋပုတ္တ"ဟု ထင်ရှားသော တိတ္ထိ ၆ ယောက်တွင် ပါဝင်သူတစ်ယောက်ကို "နာဋပုတ္တ"ဟု ခေါ်၏၊ ထိုနာဋပုတ္တ၏ သာဝက အစဉ်အဆက်ကိုလည်း "နာဋပုတ္တိ-နာဋပုတ္တိက"ဟု ခေါ်သည်။ ["နာဋပုတ္တ"၌ "နာဋိပုတ္တ" ရှိ၏။] ဒါသသဒ္ဒါသည် ကျွန်ကိုလည်းကောင်း, တံငါကိုလည်းကောင်း ဟော၏၊ ထိုသူ၏သားကို ဒါသပုတ္တဟု ခေါ်၍ ထိုဒါသပုတ္တ၏ သားကို "ဒါသပုတ္တိ"ဟု ခေါ်သည်၊ ဒါရဝိကို အဖွင့်မတွေ့ရ, ဝါရဏိ စသည်ကား ထင်ရှားပြီ။

ပုန ဝါဂ္ဂဟဏေန—ဝါဏပစ္စေသုတ်မှ ဝါသဒ္ဒါလိုက်လာပါလျက် ဤသုတ်၌ ဝါကို ဆိုခြင်းကြောင့် သဒ္ဒါပိုရကား ထိုသဒ္ဒါပိုဖြင့် သက္ယပုတ္တ စသော အာကာရန္တနောင် ဏိယပစ္စည်းနှင့် အဒိတိ စသည်မှ နောက်၌ ဏျပစ္စည်း သက်ရခြင်းဟူသော အနက်ပိုကို သိရသည်၊ လိုက်သော ဝါသည် တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်း သက်ခြင်း၏ မမြဲကြောင်း ဝိကပ်ပြု၍

ကအက္ခရာ၏၊ ယကာရော (ဟောတိ)၊ သကျပုတ္တိယော–သား၊ ဧဝံ, နာဌပုတ္တိကော– နာဌပုတ္တ၏သား၊ ဧနဒတ္တိကော– ဧနဒတ္တ၏သား၊ ဝိမာတုယာ–ဆန့်ကျင်ဘက်မိခင်၏၊ ပုတ္တော–သားတည်း၊ ဝေမာတိကော–ဆန့်ကျင်ဘက်မိခင်၏သား၊ [မိထွေး၏သားဖြစ်သော ညီ။]

အဒိတိယာ–အဒိတိနတ်သမီး၏၊ ပုတ္တော–တည်း၊ ဣတိ အတ္ထေ–၌၊ ဣကျပစ္စယော–ဣကျပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)။

၃၆၉။ အဝဏ္ဏော ယေ လောပဋ္ဌ။ ။ပရေ–နောင်းသော၊ တဒ္ဓိတဘူတေ–တဒ္ဓိတ်ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ယပစ္စယေ–ကြောင့်၊ အဝဏ္ဏော–အဝဏ်သည်၊ လောပ် အာပဇ္ဇတေ၊ စသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ ဣဝဏ္ဏောပိ–လည်း၊ (လောပ် အာပဇ္ဇတေ)၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဣကာရဉ္စလောပေါ၊ ယဝတံ ၊ပေ၊ ဧကာရတ္တန္တိ–သုတ်ဖြင့်၊ တျကာရသံယောဂဿ–သံယုဂ်ဖြစ်သော တျအက္ခရာ၏၊ စကာရော–စ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ပရဒ္ဒေဘာဝေါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဒွတ္တိ–လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ အာဒိစ္စော–အဒိတိ၏သား၊ ဧဝံ, ဒိတိယာ–ဒိတိ၏၊ ပုတ္တော–တည်း၊ ဒိစ္စော–သား။

တိုက်ရိုက်ပါသော ဝါသဒ္ဒါက ဏိက ဣကျပစ္စည်း သက်ဖို့ရန် အတ္ထန္တရဝိကပ္ပနအနက်ရှိသည်–ဟူလို၊ သကျပုတ္တနောင် ဝါသဒ္ဒါဖြင့် အပစ္စအနက်၌ ဏိကပစ္စည်း သက်၍ သကျပုတ္တိကောဟုလည်းကောင်း,"တေသုဝုဒ္ဓိ"သုတ်၌ ဝိကာရအရ ကကို ယပြု၍ "သကျပုတ္တိယော"ဟုလည်းကောင်း ပြီးသည်၊ "ဝိသဒ္ဒါသည် ဝိဝိဓ–အထူးထူး(မတူ–ထူးခြား–ကွဲပြား)"ဟူသော အနက်ကို ပေး၏၊ မိမိ မိခင်နှင့် မတူသော မိထွေးသည် "ဝိမာတာ" မည်၏၊ ထို မိထွေး၏ သားဖြစ်သော ညီကို "ဝိမာတုယာ + အပစ္စံ" အရ "ဝေမာတိက"ဟု ခေါ်သည်။ [နာဌပုတ္တိကော စသည်ဖြင့် "က"နှင့် သီဟိုဠ်မှ ရှိ၏၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ကကို ယ မပြုရတော့ပြီ၊ အခြားကျမ်းများ၌ကား ကကို ယ မပြုဘဲ "ဏိယ"ပစ္စည်းလည်း သက်သည်။]

၃၆၉။ နောက်၌ အသုရာတို့၏မိခင်ကို"ဒိတိ"ဟု ဆိုလတ္တံ့၊ ထိုဒိတိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော နတ်သမီးကို "အဒိတိ"ဟု ခေါ်၏၊ ထိုနတ်သမီးကား ကဿပနတ်၏မယားဖြစ်သတတ်၊ ထို အဒိတိနတ်သမီး၏သားကား အာဒိစ္စတည်း၊ ထိုအာဒိစ္စသဒ္ဒါသည် နေနတ်သားကိုလည်းကောင်း, နတ်သား ဟူသမျှကိုလည်းကောင်း ဟောသည်ဟု ထောမနိမိ ဆိုသောကြောင့် ဤနေရာ၌ နတ်သားဟူသမျှကို "အာဒိစ္စ"ဟု ခေါ်၏။ ရှပ်ပြီးပုံ အစဉ်မှာ စာကိုယ်အတိုင်း သိသာပြီ၊ "ဒိတိယာ အပစ္စံ (ပုတ္တော) ဒိစ္စော" ဤ၌ ဒိတိ–ဟူသည် အသုရာတို့၏မိခင်တည်း၊ ဤ"ဒိတိ"လည်း ကဿပ၏မယားဟုပင် ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် "အဒိတိ"ကို (လင်တူဖြစ်၍) ဒိတိ၏ဆန့်ကျင်ဘက်ဟု ဆိုဟန်တူသည်၊ ဒိတိနောင် ဣကျပစ္စည်းသက်၍ အာဒိစ္စကဲ့သို့"ဒိစ္စ"လည်း ပြီးသည်။ ဤကား၌"အာဒိစ္စော စ

ကုဏ္ဍနိယာ- ကုဏ္ဍနီ မည်သော မိန်းမ၏၊ ပုတ္တော, ဣတိ အတ္ထေ-ဌ၊ ဏျပစ္ဆယေ-ကို၊ ကတေ-သော်၊ ကွစာဒိမဇ္ဈေတ္တရေသုတိ-ကွစိ, အာဒိမဇ္ဈေတ္တရေသုဟူသော ပုဒ် ၂ ခု အပေါင်းသည်၊ ဝတ္တမာနေ-လိုက်လတ်သော်၊ [အာဒိဝုဒ္ဓိ-ဌ စပ်။]

၃၇၀။ တေသု ဝုဒ္ဓိ ।ပေ। ဒေသာ စ။ ။အဝိဟိတလက္ခဏေသု-မစီရင်အပ်သေးသော သုတ်ရှိကုန်သော၊ တေသု အာဒိမဇ္ဈေတ္တရေသု-ထိုအစ, အလယ်,အဆုံးတို့ဌ၊ ဇိနဝစနာနုပရောခေန-ဘုရားပါဠိတော်နှင့် မဆန့်ကျင်သောအားဖြင့်၊ ကွစိ-ဌ၊ ဝုဒ္ဓိလောပအာဂမဝိကာရဝိပရိတအာဒေသာ-ဝုဒ္ဓိပြုခြင်း, ချေခြင်း, လာခြင်း, ဝိကာရပြုခြင်း, ဝိပရိတ်ပြုခြင်း, အာဒေသပြုခြင်းတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ သံယောဂန္တေပိ-သံယုဂ်အဆုံး ရှိပါသော်လည်း၊ အာဒိဝုဒ္ဓိ-အစဌ ဝုဒ္ဓိအပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဣကာရလောပေ-ဣအက္ခရာ ကျေပြီးသော်၊ နျသ-ယပင့်ရှိသော နု၏၊ ဥဒေသော (ဟောတိ)၊

ဒေဝေါ, ဒိစ္ဆောစ အသုရော"ဟု ရှိသင့်၏၊ "အဒိတိ စ ဒေဝေါ, ဒိတိ စ အသုရော"ကား ပါဠိပျက်ဟန်တူသည်။]

၃၇၀။ အတောဏိဝါသုတ်ဌ ဝါသဒ္ဒါဖြင့် "ကုဏ္ဍနိယာ+အပစ္ဆံ"ဟူသော အနက်ဌ ဏျပစ္ဆည်းသက်, အပစ္ဆ စသည်ချေ၍ "ကုဏ္ဍနီ+ယ" အဝဏ္ဏော ယေ လောပဟူသုတ်ဌ စသဒ္ဒါဖြင့် နီဌ (ဤ)ကို ချေ၍ "ကုဏ္ဍနျ"ဟု ဖြစ်၏၊ "တေသု ဝုဒ္ဓိသုတ်ဖြင့် ကုဌ ဥကို ဩဝုဒ္ဓိပြု၊ ယဝတံ စသောသုတ်ဖြင့် နျကို ဥ ပြု, ဒွေဘော်လာ, နာမ်ငဲ့ စသည်။

တေသု အာဒိ।ပေ।အာဒေသာ ဟောန္တိ—ဝုဒ္ဓိစသော အရာဝယ် အခြားသုတ်များဖြင့် မပြီးနိုင်လျှင် ဤသုတ်က ပြီးအောင် စီရင်နိုင်၍ စီရင်ရာနယ် ကျယ်သောကြောင့် "သုတ်ကြီး"ဟု ခေါ်ကြ၏၊ ထင်ရှားစေအံ့-ကောဏ္ဍညောဌ် "ကုဏ္ဍနျ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ "ဏ္ဍ"ဟု သံယုဂ်ဖြစ်နေသောကြောင့် "ကု"ကို ဝုဒ္ဓါဒိသရသ ဝါသုတ်ဖြင့် ဝုဒ္ဓိ မပြုနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြုရသည်၊ ဤသို့လျှင် အခြားသုတ်များဖြင့် မပြီးနိုင်သော ဝုဒ္ဓိ စသည်ဝယ် ဤသုတ်က ပြီးအောင် စီရင်၏၊ အခြားသုတ်များဖြင့် ပြီးနိုင်သော အရာဌ်လည်း ပဓာနကတိကနည်းအားဖြင့် ဤသုတ်က ပြီးစေနိုင်သည်ပင်။

ဝုဒ္ဓိ။ ။"အယုဝဏ္ဏာနဉ္စာယော ဝုဒ္ဓိ"နှင့် အညီ အ-ဣ-ဥ-ဣ-ဥ-ဣ-ဥ-ဣ-ဥ-ဣ-ဥ ပြုခြင်းသည် ဝုဒ္ဓိမည်၏၊ ကောဏ္ဍညောဌ် အာဒိဝုဒ္ဓိ(အစဌာနဌ် ဝုဒ္ဓိပြုခြင်း)တည်း၊ အင်္ဂါမာဂဓိကောဝယ် မာဌ် မဗ္ဗေဝုဒ္ဓိတည်း၊ ဥတ္တရဝုဒ္ဓိကို ဦးကာဌ် မပြု။

လောပ။ ။"လောပေါ ဝိဇ္ဇမာနသ ဝိနာသော=ထင်ရှားရှိသောအက္ခရာ၏ ကျေပျောက်ပျက်စီးခြင်းသည် လောပ မည်၏"-"ထီနံဘာဝေါ ဒုရာဇာနော=မိန်းမတို့၏သဘောကို သိနိုင်ခဲ၏"ဌ် ဣတ္ထိနံပုဒ်မှ ဣကို ဤသုတ်ဖြင့် ချေခြင်းသည် အာဒိလောပ၊ "ကတ္တုကာမော"မှ နိဂ္ဂဟီတ်ကို ချေ၍ "ကတ္တုကာမော"ဖြစ်ရာဌ် မဗ္ဗေလောပ၊ [ဝိညာဏာနဉ္စ"မှ

ကောဏ္ဍညော-ကုဏ္ဍန်၏သား၊ ကုရုနော-ကုရုမင်း၏၊ ပုတ္တော, ကောရဗ္ဗော၊ ဇော်ဌာပိ- ဤ ပြယုဂ်ဌာလည်း၊ တေနေဝ- ထို တေသု ဝုဒ္ဓိသုတ်ဖြင့်ပင်၊ ဥကာရဿ-ဥအက္ခရာ၏၊ အဝါဒေသော (ဟောတိ)၊ ဘာတုနော-အစ်ကို၏၊ ပုတ္တော ဘာတဗ္ဗော။

နှ ချေ၍ ဝိညာဏာဒုဖြစ်ခြင်း-"ဒွါသဋ္ဌိ"မှ သ ချေ၍ ဒွဋ္ဌိဖြစ်ခြင်း-"မာတုယာ"မှ ဥချေ၍ "မတ္တာ" ဖြစ်ခြင်းများလည်း မဗ္ဗေလောပပင်၊] "ပဋိသခ်ါယ ယောနိသော"ဌ် ပဋိသခ်ါယမှ ယကို ချေ၍ ပဋိသခ်ါဖြစ်ရာဌ် ဥတ္တရလောပတည်း။

အာဂမ။ ။အဝိဇ္ဇမာနသ-ထင်ရှားမရှိသေးသော အက္ခရာ၏၊ ဥပ္ပတ္တိ-ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းသည်၊ အာဂမော-မည်၏၊ ဥတ္တံဝယ် ဝလာ၍ "ဝုတ္တံ"ဖြစ်ရာဌ် အာဒိအာဂမ၊ "ဣသရယံ"ဝယ် ဣလာ၍ ဣသရိယံ ဖြစ်ရာဌ် မဗ္ဗေအာဂမ၊ "ပုရိမဇာတိ"ဝယ် နိဂ္ဂဟီတ်လာ၍ "ပုရိမံ"ဟု ဖြစ်ရာ၍ ဥတ္တရအာဂမတည်း။ [နိဂ္ဂဟီတဿ-ဟူသော သန္ဓိသုတ်ဖြင့်လည်း နိဂ္ဂဟီတ် လာနိုင်သောကြောင့် ပဗ္ဗုန္နဂတိကနည်းဟု မှတ်။]

ဝိကာရ။ ။ဝိဇ္ဇမာနသော-ထင်ရှားရှိနေသော အက္ခရာ၏ပင်၊ အညထာတ္တံ-တစ်မျိုးတစ်ဖုံ၏အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ သံယောဂဝိသံယောဂကရဏာနိစ-သံယုဂ်ရှိအောင် ပြုခြင်း, သံယုဂ်ကင်းအောင် ပြုခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝိကာရော-မည်၏၊ "အနိဏ-ကြွေးမြီမရှိသူ"ဌ် နှ ကို ဏ, ဣ ကို အ ပြု၍ "အဏဏ"ဟု ဖြစ်ရာဌ် မဗ္ဗေ ဝိကာရ၊ [သကိဒါဂါမိမှ "သကဒါဂါမီ" ဖြစ်ရာဌ်လည်း မဗ္ဗေဝိကာရပင်၊] "နှ ပဗ္ဗေ ဝဏ္ဏဗလံ ပုရာဏ-ရှေးဖြစ်သော အဆင်းအားကို မစွန့်ရာ"ဌ် "နပ္ပဗ္ဗေ"ဟု ပ ကို ပ ပြုခြင်းသည် ဝိသညောဂကို သံယောဂဖြစ်အောင် ပြုသော မဗ္ဗေဝိကာရတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ဒွေဘော်လာ၍ သံယောဂဖြစ်အောင် ပြုခြင်းသည် အာဂမဌ် ပါဝင်၏၊ ပဋိသန္ဓာရဝုတ္ထသကဲ့သို့ တ တစ်လုံးချေမှုဟူသော ဝိသညောဂပြုခြင်းလည်း လောပဌ် ပါဝင်၏၊ ဤဌ်ကား ပကို ပ ပြုခြင်း, ဣ ၂ လုံးကို တ ၁ လုံးပြုခြင်းဟူသော ဝိကာရကို တစ်နည်းပြုသည်-ဟု မှတ်။

ဝိပရိတ။ ။"ဩကာရဿ-၏၊ ဥကာရတ္တံ-ဥအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝိပရိယယောစ-အက္ခရာရှေ့နောက်ပြန်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝိပရိတောမည်၏" တဗ္ဗိပရိတုပပဒေ သုတ်ဌ် ပြုခဲ့သည့်အတိုင်း ဥဂ္ဂတော်ဌ် ဥသည် ဩ၏ ဝိပရိတ်တည်း၊ ဒိဂုဌ် ဒိဂေါမှ ဩ ကို ဥပြုခြင်းလည်း ဝိပရိတ်ပင်၊ အနုပဒိဌာနံသုတ်ဌ် ပြုခဲ့သော အယိရောမှ ရနှင့် ယကို ရှေ့နောက်ပြန်၍ "အရိယော"ဖြစ်ရာဌ်လည်း ဝိပရိတ်တည်း၊ ဤဝိပရိတ် ၂ မျိုးလုံးပင် သုတ်များဖြင့် ပြီးနိုင်သောကြောင့် ပဗ္ဗုန္နဂတိကနည်းဟု မှတ်။

အာဒေသ။ ။သရကို သရတစ်မျိုး ပြောင်းလွဲခြင်း, သံယောဂပြုခြင်း, ဝိသညောဂပြုခြင်းဟူသော ဝိကာရမှ ကြွင်းသော ပြုစီရင်မှုသည် အာဒေသ မည်၏၊ ထို့ကြောင့် တိရသမှ တိကို တေပြု၍ တေရသ-ပဌမဝိသတိမှ ဌကို ဏ္ဍပြု၍ ပဏ္ဍဝိသတိတို့သည် အာဒိအာဒေသ၊ ဥ ကို အဝ ပြု၍ ကောရဗ္ဗသည် မဗ္ဗေအာဒေသ၊ က ကို ယ ပြု၍

ဥပဂုဿ–ဥပဂုဏ်၊ အပစ္စံ–တည်း၊ ဣတိ, ဝိဂ္ဂဟေ (သတိ)။ [သီဟိုဠ်မှုနှင့် သက္ကတတို့၌ "ဥပဂု"ဟု ရှိသည်။]

၃၇၁။ ထဝေါပဂ္ဂါဒီဟိ။ ။တဿ အပစ္စံ ဣစ္စေတသ္မိံ အတ္ထေ, ဥပဂု မနု ဣစ္စေဝမာဒီဟိ–ဥပဂု, မနု ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ ဥကာရန္တေဟိ–နှ်သော၊ ဂေါတ္တဂဏောဟိ, ဏဝပစ္စယော ဝါ ဟောတိ၊ စ–ဆက်၊ ဒေတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ အာဒိသဒ္ဒဿ–၏၊ ပကာရဝါစကတ္တာ(သို့"ဝါစိတ္တာ")–အတူဟူသော အနက်ကို ဟောသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥကာရန္တတောယေဝ–ဥကာရန္တမှ နောက်၌သာ၊ အယံ–ဤ ဏဝပစ္စည်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဩပဂဝေါ–ဥပဂုဏ်သား၊ ဩပဂဝိ–ဥပဂုဏ်သမီး၊ ဩပဂဝံ–ဥပဂုဏ်အမျိုး၊ မနုနော–မနုမင်း၏၊ အပစ္စံ–တည်း၊ မာနဝေါ–မနုမင်း၏သား၊ မာနုဿောတိ–မာနုဿောဟူရာ၌၊ ဏပစ္စယေ–ဏပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း၊ သာဂမေ စ–သလာခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ကတေ–သော်၊ ရူပ်–ရုပ်ဖြစ်၏၊ "ဘဂ္ဂုနော–ဘဂ္ဂု၏၊ ပဏ္ဍုနော–ပဏ္ဍု၏၊ ဥပဝိန္ဒုဿ–ဥပဝိန္ဒု၏"ဟု ပေး၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။ [မုဒ္ဓဗောဓ၌ ဏိပစ္စည်းဖြင့် "ဩပဝိန္ဒဝိ"ဟုလည်း တွေ့ရ၏။]

ဝိဓဝါယ–မုဆိုးမ၏၊ အပစ္စံ, ဣတိ အတ္ထေ–၌။

၃၇၂။ ထေရဝိဓဝါဒိတော။ ။အပစ္စတ္ထေ ဝိဓဝါဒိတော ဏေရပစ္စယော ဝါ ဟောတိ၊ ဒေတိသာ–ဤသူမ၏၊ ဝိဂတော–ကင်းသော၊ ဓဝေါ (ပတိ)–

သဏ္ဌာပုတ္တိယသည် ဥတ္တရအာဒေသတည်း။ [ဋီကာဖွင့်ပုံအတိုင်း ဤ ဝုဒ္ဓိစသည်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ပြထားသည်၊ ကြွင်းသော မှတ်ဖွယ်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာ ရှု။]

ကုရုနော ၊ပေ၊ ဘာတဗ္ဗော—"ကုရုနော+အပစ္စံ" အနက်၌ အတောဏိ ဝါသုတ်၌ ဝါသဒ္ဒါဖြင့် ဏျပစ္စည်း သက်မှု စသည်ကို စီရင်၍ "ကုရု+ယ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဝုဒ္ဓါဒိသရသဝါဖြင့် ကု၏ ဥကို သြဝုဒ္ဓိပြု, တေသုဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့် ဥကို အဝ် ပြု, ဝ်ကို ယသို့ ကပ်, ဒေါဓသစ္ဓ် စဖြင့် ပကို ဗပြုလျှင် "ကောရဗျ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဘာတဗ္ဗလည်း နည်းတူ၊ အာဒ္ဓိ ဝုဒ္ဓိ မပြုရခြင်းသာ ထူးသည်။

၃၇၃။ မာနုဿောတိ ၊ပေ၊ ရူပ်— မနုနောင် ဏပစ္စည်း သက်, "မာနု+အ"ဟု ဖြစ်သောအခါ သုတ်ကြီးဖြင့်ဖြစ်စေ, သသရေ ဝါဂမောသုတ်၌ မနောဂိုဏ်း မဟုတ်၍ အံလိုက်ကို ကြဉ်သော ဝိနာဓိကာရယောဂဝိဘာဂဖြင့်ဖြစ်စေ (သ်)လာလျှင် "မာနုသ"ဟု ဖြစ်၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား သဏ်ပစ္စည်း သက်၍ ရုပ်တွက်သည်။ ["မနုဿော"ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊ ဏပစ္စည်းသက်လျှင် ဝုဒ္ဓိပြုရမည်ဖြစ်၍ "မာနုသော"ဟု ရှိရမည်၊ မနုဿ ပြီးပုံနှင့်တကွ အခြား မှတ်ဖွယ်ကို ကစ္စည်းဋီကာမှာ ရှု။]

လင်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, ဝိဓဝါ–မည်၏၊ ဝေဓဝေရော–မုဆိုးမ၏သား၊ ဗန္ဓကိယာ–လင်ငယ်နေသော မိန်းမ၏၊ အဘိသာရိကိယာ–ရည်းစား၏ ချိန်းချက်ရာသို့ သွားသောမိန်းမ၏၊ ပုတ္တော–သည်၊ ဗန္ဓကေရော–မည်၏၊ သမဏသ (ဥပဗ္ဗာယသ)–ဥပဗ္ဗာယ်ရဟန်း၏၊ ပုတ္တဒ္ဒါနိယတ္တာ–သားအရာ၌ တည်သူ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပုတ္တော–တည်း၊ ဣတိ, သာမဏေရော–မည်၏၊ နာဋ်ကေရော–နာဋ်ကာမည်သော မိန်းမ၏သား၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊ အပစ္စတဒ္ဓိတ်–အပစ္စတဒ္ဓိတ်သည်၊ (နိဋ္ဌိတံ)။

၃၇၂။ ဝိဓဝါဒိတောဒ္ဒ အာဒိဖြင့် ဏေရပစ္စည်းသက်၍ ပြီးကောင်းသော ဗန္ဓကီ, သမဏ, နာဋ်ကေရတို့ကို ယူ၊ ဝိဓဝါ၌ ဓ သဒ္ဒါသည် "ပတိ–လင်"အနက်ဟောဟု သိစေလိုရ၍ "ဓဝေါ (ပတိ)"ဟု ဖွင့်သည်၊ ကင်းသောလင်ရှိသော လင်နှင့်ကင်းသော, (မုဆိုးမဖြစ်နေသော) မိန်းမသည် ဝိဓဝါ မည်၏၊ ထိုမုဆိုးမ၏သားသည် "ဝေဓဝေရ" မည်၏၊ ["သုက္ကစ္ဆဝိ ဝေဓဝေရော"ဟူသော မဟာကဿာဘတ်၌"ဝေဓဝေရ"ကား"မုဆိုးမသား" အနက်ကို မဟော၊ မုဆိုးမကို သွားလာသော ယောက်ျားကို ဟော၏၊ ဝိဓဝါ သဒ္ဒူပဟ "ဣရ"ဓာတ်ဖြင့် ပြီးသောပုဒ်တည်း၊ ဝိဓဝံ–မုဆိုးမကို၊ ဣရန္တီ ဂစ္ဆန္တီ–သွားလာတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ, ဝေဓဝေရော–တို့ မည်၏၊ "ဝိဓဝံ–ဣရတိ ဂစ္ဆတီတိ ဝေဓဝေရော"ဟူသော ဋီကာလည်း ဣ"ဝေဓဝေရော"ကို မှတ်ချက်သဘောအားဖြင့် ဖွင့်ခြင်းသာတည်း၊ သုတ်၌ ပါသော "ဝေဓဝေရော"ကို ဖွင့်ခြင်း မဟုတ်၊ သဒ္ဒနီတိ၌ "ဝိဓဝါယ အတ္ထိကော ဝေဓဝေရော–မုဆိုးမကို အလိုရှိသူ"ဟု တစ်နည်း ဖွင့်ပြသေး၏။]

ဗန္ဓကိယာ အဘိသာရိကိယာ— ဣ၌ ဗန္ဓကီကို "အဘိသာရိကီ"ဟု ဖွင့်ခြင်းသည် ဆင်ခြင်ဖွယ်တည်း၊ အဘိဓာန်၌ "ကုလဋ္ဌာတု စ ဗန္ဓကီ=သယောက်လင် (လင်ငယ်) နေသော မိန်းမ"ဟုလည်းကောင်း,"ဓဝတ္ထိနီ တု သကေ်တံ, ယာတိ ယာ သာဘိသာရိကီ–လင်လိုချင်၍ ရည်းစား၏ ချိန်းချက်ရာ အရပ်သို့ လိုက်သွားသော မိန်းမ"ဟုလည်းကောင်း ဆို၏၊ ထို့ကြောင့် ဗန္ဓကီနှင့် အဘိသာရိကီသည် အချင်းချင်း ပရိယာယ် မဟုတ်ချေ။ ["ဗန္ဓကီ"ကား ပါဠိပျက်၊] "ဗန္ဓကေရော–လင်ငယ်နေသော မိန်းမ၏သား"။

သမဏသ၊ပေ၊သာမဏေရော— သာသနာတော်၌ ဥပဗ္ဗာယ်ဆရာသည် မိဘ၏ အရာ၌ တည်၏၊ ထို့ကြောင့် "သမဏ"ဟု သာမည်ရှိသော်လည်း ဥပဗ္ဗာယ်သမဏကို ယူစေလိုရ၍ "ဥပဗ္ဗာယသ"ဟု ဖွင့်သည်၊ ထိုဥပဗ္ဗာယ်၏သားအရာ၌ တည်သောကြောင့် "သမဏသ+အပစ္စံ"အရ "သာမဏေရ" မည်ကြသည်၊ "သမဏိယာ–ဥပဗ္ဗာယ်ရဟန်း၏+အပစ္စံ–သမီးတည်း"အရ သာမဏေရီ–သာမဏေမဟု ဣတ္ထိလိင် ဖြစ်၏၊ ဋီကာ၌ "သမဏေန–ဥပဗ္ဗာယ်ဆရာရဟန်းသည်၊ ဣရေတဗ္ဗော (ပဝတ္တေတဗ္ဗော)–ဖြစ်စေထိုက်သူသည်၊ သာမဏေရော–မည်၏" ဟု ဖွင့်သည်ကား ဣသုတ်၏အတွက် မဟုတ်, သမဏ သဒ္ဒူပဟ ဣရဓာတ်ဖြင့် ရုပ်တစ်မျိုး ပြီးနိုင်ပုံကို ပြသော မှတ်ချက်သာ။]

အနေကတ္တတဒ္ဒိတ်

တိလေန–နှမ်းဖြင့်၊ သံသဋ္ဌ–ရောအပ်သော အစာတည်း၊ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟေ (သတိ)။

၃၇၃။ ယေန ဝါ၊ပေ၊ထိုကော။ ။ယေနဝါ–အကြင်ဝတ္ထုဖြင့်မူလည်း၊ သံသဋ္ဌ–ရောနှောအပ်၏၊ ယေနဝါ–အကြင်ဝတ္ထုဖြင့်မူလည်း၊ တရတိ–ကူး၏၊ ယေနဝါ–ဖြင့်မူလည်း၊ စရတိ–လှည့်လည်၏၊ ယေနဝါ, ဝဟတိ–ရွက်ဆောင်၏၊ တတိယန္တိတော–တတိယာဝိဘတ်အဆုံးရှိသော၊ တတော လိင်္ဂမှာ–ထိုလိန်မှ နောက်၌၊ သံသဋ္ဌာဒီသု–သံသဋ္ဌ အစရှိကုန်သော၊ တေသု အတ္ထေသု–ထိုအနက်တို့၌၊ ဏိကပစ္စယော ဝါ ဟောတိ၊ တေလိကံ–နှမ်းဖြင့် ရောအပ်သော၊ ဘောဇနံ–ဘောဇဉ်တည်း၊ တိလေန–ဖြင့်၊ အဘိသင်္ခတံ–စီမံအပ်သောဘောဇဉ်၊ ဣတိ အတ္ထော၊ တေလိကီ–နှမ်းဖြင့် ရောစပ်အပ်သော၊ ယာဂု–ယာဂု၊ ဂုဠေန–တင်လဲဖြင့်၊ သံသဋ္ဌ–ရောအပ်သော အစာတည်း၊ ဂေါဋ္ဌိကံ–အစာ၊ ဧဝံ, ယာတိကံ–ထောပတ်ဖြင့် ရောစပ်အပ်သောအစာ၊ ဒါဓိကံ–နို့ဓမ်းဖြင့် ရောအပ်သောအစာ၊ မာရိစိကံ–ငရုတ်သီးဖြင့် ရောအပ်သော အစာ၊ လောဏိကံ–ဆားဖြင့် ရောအပ်သောအစာ၊ နာဝါယ–လှေဖြင့်၊

၃၇၃။ တံတော တတိယန္တိတော လိင်္ဂမှာ—သုတ်၌ "ယေန"ကို "သံသဋ္ဌ–တရတိ–စရတိ–ဝဟတိ"၄ ပုဒ်နှင့်စပ်၊ ထို"ယေန"ဖြင့် "တိလေန–ဂုဠေန၊ပေ၊သိသေန"ဟု ပုံစံ၌ ပြုထားသော တတိယန္တလိန်စုကို ညွှန်ပြသည်၊ ထိုတတိယန္တဖြစ်သော "တိလေန"စသော လိန်မှ နောက်၌ """သံသဋ္ဌ–တရတိ– စရတိ–ဝဟတိ" အနက်များဝယ် ဏိကပစ္စည်း သက်သည်။ [ဤတဒ္ဒိတ်၌ ရုပ်တွက်ပုံမှာ မခက်တော့ပြီ၊ "တိလေန+သံသဋ္ဌ"ဟု ဝါကျဖြစ်စေပြီးနောက် အပစ္စတဒ္ဒိတ်ကို မှီ၍ ရုပ်တွက်လေ။]

တေလိကံ ဘောဇနံ ၊ပေ၊ အတ္ထော—"ဘောဇနံ"သည် တေလိကံ၏ အဘိဓေယျ (ဟောနက်)ပြ စကားတည်း၊ "နှမ်းဖြင့် ရောအပ်သော အစာ"ဟူသည် နှမ်းဖြင့် စီမံပြုလုပ်အပ်သော (နှမ်းဖြူးထားသော ကောက်ညှင်းစသော) အစာတည်း–ဟု သိစေလိုရှိ "တိလေန အဘိသင်္ခတံ"ဟု အဓိပ္ပာယ်နက် ပြပြန်သည်၊ [ဏာဝဏိကဏေယျဏန္တိဟိ သုတ်ဖြင့် ဏိကပစ္စယန္တနောင် ဤပစ္စည်း သက်ရကား ဣတ္ထိလိန်၌ "တေလိကီ"ဟု သိဟိုင်ဒ်မှုအတိုင်း ရှိစေ၊ "ပဠဿတိကာ (ပဠဿတိကာသင်္ဂါယနာ)"ဟု ရှိသောကြောင့် အာပစ္စည်းဖြင့် "တေလိကာ"ဟု ရှိလျှင်လည်း ပါဠိမှားမဟုတ်၊] ဃတံ–ထောပတ်၊ ဒဓိ (နပုလ္လိန်)–နို့ဓမ်း၊ မရိစံ–ငရုတ်သီး၊ လောဏံ–ဆား၊ [ကျေသောပုဒ်ကို စွဲ၍ တဒ္ဒိတ်နာမည် တပ်လေ့ရှိသောကြောင့် သံသဋ္ဌပုဒ် ကျေသော တဒ္ဒိတ်ကို "သံသဋ္ဌတဒ္ဒိတ်"ဟု ခေါ်၏၊] သံသဋ္ဌကို အဘိသင်္ခတံဟု ရူပသိဒ္ဓိဖွင့်ရာ၌ မှတ်ဖွယ်အဓိပ္ပာယ်ကို ကစ္စည်း ဘာသာဋီကာမှာ ရှု။

တရတိ–ကူးသွားတတ်၏၊ ဣတိ နာဝိကော–မည်၏၊ ဥဋ္ဌမ္ဘေန–ဖောင်ဖြင့်၊ တရတိ ဣတိ သြဋ္ဌမ္ဘိကော၊ ဝုဒ္ဓိအဘာဝပက္ခေ–ဝုဒ္ဓိမဖြစ်ရာ အဖို့၌၊ ဥဋ္ဌမ္ဘိ ကော–ဥဋ္ဌမ္ဘိကောဟု ဖြစ်၏၊ ဧဝံ,ကုလ္လိကော–ဖောင်ဖြင့် ကူးသွားသူ၊ ဂေါပုစ္ဆိ ကော–နွားမြီးဖြင့် ကူးသွားသူ၊ သကဋေန–လှည်းဖြင့်၊ စရတိ–လှည့်လည် တတ်၏၊ ဣတိ, သာကဋိကော–(လှည်းသမား) မည်၏၊ ဧဝံ, ပါဒိကော– ခြေဖြင့် လှည့်လည်သူ (ခြေလျင်သွားသူ)၊ ဒဏ္ဍိကော–တုတ်ဖြင့် လှည့်လည် သူ (တုတ်ထောက်၍ လှည့်လည်သူ)၊ ဧမ္မေန–အံသင့်အားဖြင့်၊ စရတိ (ပဝတ္တတိ)-ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ, ဧမ္မိကော၊ သီသေန–ဦးခေါင်းဖြင့်၊ ဝဟတိ– ရွက်ဆောင် တတ်၏၊ ဣတိ, သီသိကော၊ ဝါဂုဟာဏေန–ကြောင့်၊ ဤ ကာရဿ–သီ၌(ဤ)အက္ခရာ၏၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်၊ နဿ ဟောတိ၊ ဧဝံ အံသိကော, ခန္ဓိကော–ပခုံးဖြင့် ထမ်းဆောင်သူ၊ ဟတ္ထိကော–လက်ဖြင့် ယူဆောင်သူ၊ အင်္ဂုလိကော–လက်ချောင်းဖြင့် ယူဆောင်သူ၊ ပုန–တစ်ဖန်၊ ဝါဂုဟာဏေန–ဖြင့်၊

တရတိတဒ္ဓိတ်။ ။"နာဝိကော၊ပေ၊ဂေါပုစ္ဆိကော"တို့သည် တရတိအနက်၌ ဏိက ပစ္စည်းသက်၍ တရတိပုဒ်ကျေသော "တရတိတဒ္ဓိတ်"တည်း၊ ဥဋ္ဌမ္ဘ–ဟူသည် ပေါ့ပါ:သော သစ်ချောင်းများကို စုံ့ရိုက်၍ ပြားလုပ်ထားသော "ဖောင်"တစ်မျိုးတည်း၊ ကုလ္ဂ– ဟူသည်ကား ဝါး–ကျူ စသည်ကို နွယ်စသည်ဖြင့် တုပ်နှောင်၍ ဖွဲ့ထားသော ဝါးဖောင် ကျူဖောင်တည်း။ [လဟုကေ ဒါရုဒဏ္ဍော ဂဟေတ္တာ ကဝါတဖလကေ ဝိယ(တံခါးရွက် ပျဉ်ချပ်တို့ကဲ့သို့) အညမညံ သမ္ဗန္ဓေ ကာတုံ အာဏိယော ကောဋ္ဌေတ္တာ နာဝါသခ်ေပန ကတံ ဥဋ္ဌမ္ဘံ၊ ဝေဠုနဠာဒိကေ သဃ်ရိတ္တာ ဝလ္လိအာဒီဟိ ကလာပဝသေန ဗန္ဓိတ္တာ ကတံ ကုလ္လံ၊ (သုတ်မဟာဝါ ပရိနိဗ္ဗာနသုတ်ဋီကာ)။] အမြီးဟော ပုစ္ဆသဒ္ဒါသည် ပုံး–နပုံးတည်း၊ ဂေါပုစ္ဆော, ဂေါပုစ္ဆံ–နွားမြီး၊ နွားမြီးဆွဲ၍ ကူးသွားသူကို "ဂေါပုစ္ဆိက"ဟု ခေါ်သည်။ [ဤ တရတိတဒ္ဓိတ် စသည်၌ "နာဝါ+တရ"ဟု မတည်ဘဲ "နာဝါယ+တရတိ"ဟု တစ်ခါတည်း ဝါကျပြီးပြီး အနေအားဖြင့် ရုပ်တွက်ပါ၊ မောဂ္ဂလ္လာန်ရုပ်တွက်ပုံအတိုင်း ဆိုလျှင် ထို သံသဒ္ဒ–တရတိ စသော နောက်ပုဒ်များကိုပင် ရုပ်တွက်ရာ၌ ရေးဖွယ် မလို။]

စရတိတဒ္ဓိတ်။ ။ပါဒေါ–ခြေ၊ ဒဏ္ဍော–တုတ်၊ ဧမ္မေနကို "ဥယေန"ဟု ဋီကာ ဖွင့်၏၊ စရတိကိုလည်း "လှည့်လည်"အနက်ကို မယူဘဲ ဖြစ်ခြင်းအနက်ကို ယူစေလို၍ "ပဝတ္တတိ"ဟု ဖွင့်သည်၊ တရားသဖြင့် ဖြစ်သူ, သင့်တော်သော နည်းလမ်းဖြင့် ဖြစ်သူကို "ဧမ္မိက"ဟု ခေါ်သည်။ [တရားကျင့်သူကို ဟောသော "ဧမ္မိက"သဒ္ဒါကား ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်၊ နောက်သုတ်နှင့်သာ ဆိုင်၏၊ "ဧမ္မံ စရတိတိ ဧမ္မိကော"ဟု ပြု။]

ဝဟတိတဒ္ဓိတ်။ ။"ဝါဂုဟာဏေန ဤကာရဿ (သီမူ၌ "ဣ–ဤပြုယုဂ်၌"ဟု ရှိ၏)၊ "ဝုဒ္ဓိ နဿ ဟောတိ" ဟူရာ၌ "ဝုဒ္ဓါဒိသရဿ ဝါ"သုတ်လာ ဝါသဒ္ဒါကို ဆိုသည်၊

အညတ္ထေသုပိ–အခြား အနက်တို့၌လည်း၊ ဏိကပစ္စယော (ဟောတိ)၊ ပရဒါနံ–သူတစ်ပါးမယား၊ ဂစ္ဆတိ–သွားလာတတ်၏၊ ဣတိ ပါရဒါရိကော၊ ပထံ–လမ်း၊ ဂစ္ဆတိ–သွားတတ်၏၊ ဣတိ ပထိကော။

ဝိနယံ–ဝိနည်း၊ အဓီတေ–သရဇ္ဈာယ်တတ်၏၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ အဝေစ္စ–ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍၊ အဓီတေ–၏၊ ဣတိ, ဝိဂ္ဂဟေ (သတိ) ["ဏိကပစ္စယော ဟောတိ"၌ စပ်၊] ဏိကောတိ ဝတ္တတေ။

၃၇၄။ တမဓီတေ ၊ပေ၊ ဓီဝိကတ္ထေသု စ။ ။ဣဒံ–ဤသုတ်သည်၊ စတုပဒံ–၄ ပုဒ်ရှိ၏၊ တံ–ထိုကျမ်းဂန်ကို၊ အဓီတေ–သရဇ္ဈာယ်တတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထေ–ဤအနက်၌လည်းကောင်း၊ တေန ကတာဒီသု–ထိုဖြင့် ပြုအပ် အစရှိကုန်သော၊ အတ္ထေသု စ – လည်းကောင်း၊ တမှိ–ထို၌၊ သန္ဓီဓာနော–

သီသိကောဌ် ဏအနုဗန်ရှိသောပစ္စည်းလည်း နောင်း–သီဌ် (ဤ)လည်း ရှိရကား ထိုသုတ်ဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြုသင့်သော်လည်း ဝါသဒ္ဒါမြစ်သောကြောင့် ဝုဒ္ဓိမပြုရ–ဟူလို၊ အံသော–ခန္ဓာတို့သည် "ပခုံး"အနက်ဟောချည်းတည်း၊ ဟတ္ထော–လက်၊ အင်္ဂုလိ (ဣတ္ထိလိန်)–လက်ချောင်း။

ပုန် ဝါဂ္ဂဟဏေန ၊ပေ၊ ပထိကော— ဝါဏပစ္စေသုတ်မှ လိုက်သော ဝါရှိလျက် ဝါသဒ္ဒါကို ထပ်၍ ဆိုသဖြင့် သဒ္ဒါပိုရကား ထိုဝါသဒ္ဒါသည် သံသဋ္ဌစသော အနက်များမှ အခြားသော ဂစ္ဆတိစသော အနက်၌လည်း ဏိကပစ္စည်း သက်ဖို့ရန် အတ္ထန္တရဝိဟပ် (အနက်တစ်မျိုးကို စီရင်ခြင်း) အနက် ရှိသည်–ဟူလို၊ လိုက်လာသော ဝါသဒ္ဒါကား ဏိကပစ္စည်း မမြဲသောကြောင့် "တေလိုက်"ဟူသော တဒ္ဓိတ်အပြင် "တိလေန+သံသဋ္ဌံ" စသော ဝါကျလည်း ရှိနိုင်ဖို့ရန် ဝိကပ်ပြုသည်။

၃၇၄။ ဝိနယ ၊ပေ၊ ဝိဂ္ဂဟေ—ဝိနည်းမတတ်သေးခင် သင်နေသူ (ရွတ်အံ့နေသူ) သည် "ဝိနယံ အဓီတေ'အရ ဝေနယိက မည်၏၊ အဓီတေ၌ "အဓိပုဗ္ဗ ဣဓာတ်"သည် သရဇ္ဈာယ် (ရွတ်အံ့)ခြင်း အနက်ဟောတည်း၊ ဝိနည်းတတ်သိပြီးနောက် မကြာ မကြာ ရွတ်အံ့နေသူသည် "ဝိနယံ အဝေစ္စ အဓီတေ"အရ ဝေနယိက မည်၏၊ "ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍ သိ၍ သရဇ္ဈာယ်သူ" ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ သက္ကတဗျာကရဏ်းတို့၌ "ဝေတ္တာ·ဓီတေ ဝါ"ဟု ပြလေ့ရှိ၏၊ ထိုတွင် ဝေတ္တိသည် ဝိဒတိ(သိ၏)ကြိယာနှင့် ညီမျှ၏၊ ထိုအလို "ဝိနယံ+ဝိဒတိတိ ဝေနယိကော, ဝိနယံ+အဓီတေတိ ဝါ ဝေနယိကော"ဟု ဝိဂြိုဟ် ၂ မျိုး ပြုသင့်၏၊ ဤရူပသိဒ္ဓိ၌ "အဝေစ္စ အဓီတေ"ဟူသောနည်းလည်း "ဝေတ္တိ"နှင့် သဘောတူ၏၊ ထို့ကြောင့် "အဝေစ္စ အဓီတေ ဝါ"သည် သက္ကတ၌ "ဝေတ္တာ·ဓီတေ ဝါ"ကိုပင် ကူးမှားလေရော့သလားဟု တွေးဆဖွယ် ရှိသည်။ [သီလက္ခန် အမ္မဋ္ဌသုတ် အဋ္ဌကထာ၌လည်း "ဗျာကရဏံ အဓီတေ, ဝိဒတိ စာတိ"ဟု ပါ၌မှန် ရှိရမည်၊ ဋီကာသစ်၌ ပါ၌ပျက် အနက်ပျက်၏။]

စွဲကပ်တည်နေသောအနက်၊ တတ္ထ–ထိုဌာ၊ နိယုတ္တော–ယှဉ်သောအနက်၊ တံ–ထိုသည်၊ အသ–ထိုသူ၏၊ သိပ္ပံ–အတတ်၊ တံ–ထိုသည်၊ အသ–၏၊ ဘဏ္ဍံ–ဘဏ္ဍာ၊ တံ, အသ, ဇိဝိကာ–အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း၊ ဣစ္ဆေတေသု အတ္ထေသု စ–ဤအနက်တို့ဌာ်လည်းကောင်း၊ ဒုတိယာဒိဝိဘတ္တိနှင့်ဟိ–ဒုတိယာဒိဝိဘတ်အဆုံးရှိကုန်သော၊ လိင်္ဂေဟိ ဏိကပစ္စယောယ ဝါ ဟောတိ၊ ဝေနယိကော–ဝိနည်းကို သရဏျှောယ်သူ၊ ဇဝံ, သုတ္တန္တိကော–သုတ္တန်ကို သရဏျှောယ်သူ၊ အာဘိဓမ္မိကော–အာဘိဓမ္မာကို သရဏျှောယ်သူ။

ဗျာကရဏံ–ဗျာကရဏ်းကျမ်းကို၊ အဓီတေ–သင်အံတတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထေ–ဌာ်၊ ဏိကပစ္စယာဒိမှိ–ဏိကပစ္စည်း အစရှိသည်ကို၊ ကတေ–သော်။ ["မာ ဝုဒ္ဓိ, ဝုဒ္ဓိ အာဂမော"တို့ဌာ်စပ်၊] ဝုဒ္ဓါဒိသရသ ဝါ သံယောဂန္တသ သဏောစာတိ–သုတ်သည်၊ ဝတ္တမာနေ–သော်၊ .....

စတုပဒမိဒံ—"တံ+အဓီတေ+တေနကတာဒိ၊ပေ၊တ္ထေသု+စ" ဤသို့အားဖြင့် ဤသုတ်သည် ၄ ပုဒ်ရှိ၏၊ တေနကတာဒိဌာ် တေနနှင့်ကတာသည် (တေနဌာ် နာဝိဘတ်မကျသော) အလုတ္တသမာသ်ဖြစ်၍ "တေနကတာဒိမှ ဇိဝိကတ္ထေသု"အထိ သမာသ်ပုဒ်ကြီးတစ်ပုဒ် သာတည်း။

တမဓီတေ၊ပေ၊ဏိကပစ္စယော—"တံ"ဖြင့် ဝိနယံစသော ဒုတိယာဝိဘတ်ဆုံးသော လိန်ကို ညွှန်ပြ၏၊ တေနဖြင့် "ကာယေန"စသော တတိယန္တလိန်ကို ညွှန်ပြ၏၊ ဤတေနမှ တသဒ္ဒါသည် ဝိဘတ်ပြင်၍ သန္ဓိမာန စသည်ဌာ်လည်း လိုက်၏၊ ထို့ကြောင့် တတ္ထ စသည်ဖြင့် ထည့်၍ ဝုတ္တိဖွင့်နိုင်သည်၊ ထို တတ္ထ စသည်တွင် တတ္ထဖြင့် "သရီရေ" စသော သတ္တမျှန္တလိန်ကို ညွှန်ပြ၏၊ တမသဒ္ဒ် တံဖြင့် ဝိဏာ စသော ပဌမန္တလိန်ကို ညွှန်ပြ၏၊ ဤသို့ ဒုတိယာစသော ဝိဘတ်များ ဆုံးလျက်ရှိသော လိန်မှ နောက်ဌာ် "အဓီတေ"စသော အနက်ဝယ် ဤသုတ်ဖြင့် ဏိကပစ္စည်းသက်။ [သန္ဓိမာနသဒ္ဒါကို သူချည်းသက်သက် နပုံလိန်, ဇိဝိကာကို ဣတ္ထိလိန်–ဟု ထောမနိဓိ ဆိုသောကြောင့် "တမသ သန္ဓိမာနံ, တမသ ဇိဝိကာ"ဟု ရှိသင့်၏၊] "သုတ္တန္တံ အာဘိဓမ္မံ အဓီတေ သုတ္တန္တိကော, အာဘိဓမ္မိကော"ဟု ပြု၊ ရုပ်တွက်ပုံမှာ သိသာပြီ။

ဗျာကရဏံ အဓီတေ—ဗျာကရဏာဌာ် ဝိ–အာပုဗ္ဗ ကရဓာတ်, ယုပစ္စည်းတည်း၊ ဣဝဏ္ဏော ယံ နဝါသုတ်ဖြင့် ဣကို ယပြု–ဝကို ဗပြု၍ "ဗျာ"ဟု ဖြစ်၏၊ တံ တံ သဒ္ဒံ တဒတ္ထဉ္စ ဗျာကရောတိ အာစိက္ခတိ ဇေတေနာတိ ဗျာကရဏံ (သီလက္ခန်ဇီကာ)၊ ထိုထို သဒ္ဒါကိုလည်းကောင်း, ထိုသဒ္ဒါ၏ အနက်ကိုလည်းကောင်း ဆိုကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒါကျမ်းသည် ဗျာကရဏ မည်၏၊ တစ်နည်း–ဗျာကရီယန္တေ ဗျုပ္ပတ္တိယန္တေ ပတိပါဒိယန္တေ သဒ္ဒါ ယေနာတိ ဗျာကရဏံ (ထောမနိဓိ)၊ ယေန – အကြောင် ကျမ်းဖြင့်၊ သဒ္ဒါ– တို့ကို၊

၃၇၅။ မာယူနမာဂမော ဌာနေ။ ။ဌာနေ–သင့်လျော်ရာဌာနဋ္ဌ၊ အာဒိဘူတာနံ–အစဖြစ်၍ဖြစ်ကုန်သော၊ အသံယောဂန္တာနံ–ကုန်သော၊ ဣဉဣတိ–ဣဉဟူကုန်သော၊ ဧတေသံ–ဤသရတို့၏၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်၊ မာ ဟောတိ–မဖြစ်၊ တတြေဝ–ထိုဝုဒ္ဓိပြုရမည့် အရာ၌ပင်၊ ဝုဒ္ဓိအာဂမောစ–ဧ သြဝုဒ္ဓိ လာခြင်းသည်သာ၊ ဟောတိ၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဧကာရဝုဒ္ဓါဂမော–ဧဝုဒ္ဓိလာ။

စ–ဆက်၊ ဧတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ ဌာနေတိ–ဌာနေဟူ၍၊ ဝစနာ–ဆိုခြင်းကြောင့်၊ ယူနံ–ဣဉတို့၏၊ အာဒေသဘူတာ–အာဒေသဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ယဝေဟိ–ယ ဝ တို့မှ၊ ပုဗ္ဗေဝ–ရှေ့၌သာ၊ ဧသြဝုဒ္ဓိယော–ဧသြဝုဒ္ဓိတို့သည်၊ အာဂမာ–လာကုန်သည်၊ ဟောန္တိ။

ဗျာကရိယန္တေ၊ပေ၊ပတိပါဒီယန္တေ–မှန်ကန်သော သဒ္ဒါဖြစ်အောင် ပြီးစေအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ, တံ–ထိုကျမ်းသည်၊ ဗျာကရဏံ–မည်၏၊ သဒ္ဒါကို မှန်ကန်အောင် ပြုတတ်သော သဒ္ဒါကျမ်းကို "ဗျာကရဏ"ဟု ခေါ်၏၊ ပါဏိနီဗျာကရဏား, ကာတန္တ(ကလာပ)ဗျာကရဏား, မုဒ္ဓဗောဓဗျာကရဏား–သွာရသွတဗျာကရဏား စသည်ဖြင့် ယခုတိုင် ထင်ရှားသော သဒ္ဒါကျမ်းတည်း၊ ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းများလည်း "ကစ္စာယနဗျာကရဏ" စသည်ဖြင့် နာမည်ရနိုင်သည်ပင်၊ ထိုဗျာကရဏကို သင်အံ့သူသည်လည်းကောင်း တတ်ကျွမ်းသူသည်လည်းကောင်း "ဝေယျာကရဏိက" မည်၏။

ဣဉဣတ္ထေတေသံ ၊ပေ၊ ဌာနေ— [ယူနံကို "ဣဉဣတ္ထေတေသံ"ဟု ဖွင့်၊ ယုကို "ဣ+ဉ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်ပါ–ဟူလို၊ အာဒိဘူတာနံစသည်ကား ဝုဒ္ဓါဒိသရသဝါမှ လိုက်သော ပုဒ်များတည်း၊ ဗျာကရဏကို သဣဣတ၌ "ဝျာကရဏ"ဟု ဝ+ယတွဲ၍ ရေး၏၊ ထိုအရေးအတိုင်းသာ ရုပ်စီရင်ရာ၌ မှန်ကန်သည်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း....ဗျာအတိုင်းမှန်လျှင် ဗကို တစ်ဖန် ဝပြုရမည်ဖြစ်၍ ဗမှ ဝပြန်ရိုး မရှိသောကြောင့်တည်း၊] "ဝျာကရဏံ+အဓီတေ" ဟူသောအနက်၌ "တမဓီတေ"သုတ်ဖြင့် ဏိကပစ္စည်းသက်၊ ဏ် အနုဗန် စသည် ချေ, (ဗျာကရဏိက) ဤ၌ ဣသရ မရှိတော့ချေ၊ သို့သော် ဗျာ၌ ယသည် ဝိမှ ဣကို ပြုထားသော ယတည်း၊ "တဒါဒေသာ တဒိဝ ဘဝန္တိ=ထိုအာဒေသတို့သည် ထိုမူလ အာဒေသီကဲ့သို့ ဖြစ်ကုန်၏"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ, ထို အာဒေသ"ယ"ကိုပင် မူလအာဒေသီဖြစ်သော "ဣ"ဟု မှတ်၊ မာယူနမာဂမော ဌာနေသုတ်ဖြင့် ထိုဣ၏ ဝုဒ္ဓိအပြုကို တားမြစ်၍ ဝုဒ္ဓိပြုရမည့် အရာဝယ် ဧဝုဒ္ဓိလာ, ပရဒ္ဒေဘာဝေါ ဌာနေသုတ်ဖြင့် ယ ဒွေဘော်လာ၊ "ဝေယျာကရဏိက" နာမ်ခဲ့ စသည်စီရင်။

ဌာနေတိ ၊ပေ၊ အာဂမာ— သုတ်၌ "ဌာနေ–သင့်လျော်ရာ ဌာနဋ္ဌ"ဆိုသောကြောင့် သင့်လျော်ရာ ဌာန"ဋ္ဌသာ ထို ဝုဒ္ဓိကို တားမြစ်၍ ဝုဒ္ဓိ လာသည်၊ တွေ့ရာ မြင်ရာဌာနဋ္ဌ ဝုဒ္ဓိလာသည် မဟုတ်"ဟု သိသာပြီ၊ ထိုဌာနဟူသည် အဘယ်နည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဤ ဂါထာကို မိန့်သည်၊ ဤသုတ်၌ "ဌာနေ"ဟု ဆိုထားသောကြောင့်

ဝုဒ္ဓိတော–ဝုဒ္ဓိမှ နောက်၌၊ [“ဝုဒ္ဓိတော”ဟု တချို့ရှိ၏၊ ဝဒ္ဓစာတ် တိပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့်၊ “ဝုဒ္ဓိတ”ဟု ကိတ်ပုဒ် မရှိနိုင်ပုံကို ဩပကာရေ သုတ်၌ ရှပ်များ ပြီးပုံကို ကြည့်ပါ၊ “ဝုဒ္ဓိတော”ဟု တောပစ္စည်းဖြင့်ကား သင့်သကဲ့သို့ ရှိ၏၊ သီဟိုဠ်မှ၌ကား ထိုပုဒ် လုံးဝ မပါ၊ နိုဿယဟောင်း၌ “ဝုဒ္ဓါဂတော–ဝုဒ္ဓိလာပြီးသော်”ဟု ရှိ၏၊] ယကာရသ–၏၊ ဒွိဘာဝေါ (ဟောတိ)၊ ဝေယျာကရဏိကော–ဗျာကရဏ်းကျမ်းကို သင်အံ့သူ၊ ရှာယ်–ရှာယကျမ်းကို၊ အဓိတေ, နေယျာယိကော–သူ၊ ဧဝံ, တက္ကိကော–တက်ကျမ်းကို သင်အံ့သူ၊ ဝေဒိကော–ဝေဒကျမ်းကို သင်အံ့သူ၊ နေမိတ္တိကော–နိမိတ်ကျမ်းကို သင်အံ့သူ။

ကာယေန– ကာယဒွါရဖြင့်၊ ကတော– ပြုအပ်သော၊ ပယောဂေါ–ပယောဂတည်း၊ ကာယိကော–ဂ၊ ကာယေန–ဖြင့်၊ ကတံ–သော၊ ကမ္မံ–အမှု တည်း၊ ကာယိကံ–မှု၊ ဝစသာ–ဝစီဒွါရဖြင့်၊ ကတံ, ကမ္မံ, ဝါစသိကံ–မှု၊ ဧဝံ, မာနသိကံ– မနောဒွါရဖြင့် ပြုအပ်သော အမှု၊ စ–ဆက်၊ ဧတ္ထ–ဤ

ဣ ဥတို့၏ အာဒေသဖြစ်သော ယ ဝတို့၏ ရှေ့ဌာနခံ့ ဧ သြဝုဒ္ဓိ လာသည်၊ ဌာနဟူသည် ထိုဣ ဥတို့၏ အာဒေသဖြစ်သော ယ ဝတို့၏ ရှေ့ဌာနပင်တည်း–ဟူလို၊ ဝေနယိကော သြဠုမ္ပိကော စသည်ကား ဝိ–ဥတို့၏ နောက်၌ ကပ်ဖို့ရာ သရ မရှိသောကြောင့် ဣ ဥ တို့ကို ယ်–ဝ် ပြုဖို့ရန် လျှဉ်းပါးဖွယ် မရှိရကား ဝုဒ္ဓိပြုရာဌာန မဟုတ်ကြောင်း အထူးဆိုဖွယ် မလိုပြီ။ [“ဝိ အာ ကရဏ”မှ ဝိ၌ ဣကို ဣဝဏ္ဏော ယံ နဝါဖြင့် ယပြု၊ “ဒု အာရ”မှ ဒု၌ ဥကို ဝမောဒုဒန္ဓာနံ၌ (ပုဒ်အဆုံး မဟုတ်၍) “ဝမောဒုနံ” ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဝ ပြုသည်၊ ထိုတွင် ယ၏ ရှေ့၌ (ဣကို ဧဝုဒ္ဓိ မပြုရသဖြင့် ထိုဝုဒ္ဓိအစား ဧဝုဒ္ဓိ လာ၏၊ ဝ၏ ရှေ့၌ (ဥကို သြဝုဒ္ဓိ မပြုရသဖြင့် ထိုဝုဒ္ဓိအစား) သြဝုဒ္ဓိ လာသည်–ဟု ယ ဝနှင့် ဧ သြ အစဉ်အတိုင်း ဟပ်ပါ။]

ရှာယ၊ပေ၊နေမိတ္တိကော—ရှာယသည် “နိုပုဗ္ဗ အယဓာတ် ဏပစ္စည်း” နိ+အာယ ဟု ဖြစ်သောအခါ ဣကို ယပြု၍ “ရှာယ”ဟု ဖြစ်၏၊ နေယျာယိကော ရှပ်ပြီးပုံမှာ ဝေယျာကရဏိကောနှင့် တူ၏၊ “တက္ကံ, ဝေဒံ, နိမိတ္တံ အဓိတေ–အဝေစ္စ အဓိတေ ဝါ”ဟု နောက်ပုဒ်များကို ဝိဂြိုဟ်ပြု။

ကာယေန ၊ပေ၊ နှ ဟောတိ—ဤကား သုတ်၌ “တေနကတ”၏ ပုံစံများတည်း၊ ကာယေန+ကတော, ကာယိကော”သာ လိုရင်း “ပယောဂေါ”ကား “ကတော, ကာယိကော” တို့၏ အဘိဓေယျပုဒ်တည်း၊ ထိုအဘိဓေယျအနက်က ပုံလိန်ဖြစ်၍ “ကာယိကော”ဟု ပုံလိန် ရှိရသည်၊ ကမ္မ–သံဂီတိဟူသော အဘိဓေယျ၏ လိန်သို့ လိုက်၍ နပုံလိန်, ဣတ္ထိလိန် ချုရပုံကို သိပါ၊ “တေန+ကတ=ထိုဖြင့်+ပြုအပ်”ဟူသော အနက်နှင့် လိုက်အောင် “ကာယေန+ကတော” စသည်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြုရသည်။

ဝါစသိုက်, မာနသိုက် ပြုယုဂ်တို့၌၊ သသရေ ဝါဂမောတိ သုတ္တေ-၌၊ အနုဝတ္တိတာဒိသဒ္ဒေန-လိုက်စေအပ်သော အာဒိသဒ္ဒါဖြင့်၊ ပစ္စယေ-ပစ္စည်းသည်၊ ပရေပိ-နှောင်းသော်လည်း၊ [သို၌ "ပစ္စယသရေပိ-ပစ္စည်း သရနှောင်းရှာ၌လည်း"ဟု ရှိ၏၊ သာ၍ ကောင်းသည်၊] သာဂမော-(သ)လာ၊ ထေရေဟိ-ထေရ်တို့သည်၊ ကတာ-သော၊ သဂ်ီတိ-သံဂါယနာသည်၊ ထေရိကာ-မည်၏၊ ဧဝံ, ပဌသတိကာ-ငါးရာသောထေရ်တို့ ပြုအပ်သော သံဂါယ်နာ၊ သတ္တသတိကာ- ခုနစ်ရာသောထေရ်တို့ ပြုအပ်သော သံဂါယနာ၊ ဧတ္ထ-ဤပြုယုဂ်တို့၌၊ ဏ္ဌဝဏ်ိကာဒိသုတ္တေ-သုတ်၌၊ အနုဝတ္တိတ ဝါဂ္ဂဟဏေန-ကြောင့်၊ ဤပစ္စယော-ဤပစ္စည်းသည်၊ နု ဟောတိ။

သန္ဓိဓာနတ္ထေ-သန္ဓိဓာန အနက်၌ (ဥဒါဟရဏ်)၊ သရီရေ-ကိုယ်၌၊ သန္ဓိဓာနာ- ပေါင်းဆုံသော၊ ဝါ- တည်သော၊ ဝေဒနာ- ဝေဒနာသည်၊ သာရီရိကာ-မည်၏၊ သာရီရိကံ-ကိုယ်၌တည်သော၊ ဒုက္ခံ-ဒုက္ခ၊ ဧဝံ, မာနသိကာ-စိတ်၌ တည်သောဝေဒနာ၊ မာနသိကံ-စိတ်၌တည်သောဒုက္ခ။

ဧတ္ထ စ၊ပေ၊သာဂမော။ ။ဝါစသိုက် မာနသိုက်တို့၌ ဝစသာ, မနသာတို့နှောင် ဏိက သက်, ဏ အနုဗန်-ဝိဘာတ်တို့ကို ချေ၍ ပကတိပြုသောအခါ "ဝစ+ိက, မန+ိက"ဟု ဖြစ်၏၊ ဝုဒ္ဓါဒိသရသဝါဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု, သ သရေ ဝါဂမောသုတ်၌ လိုက်လာသော အာဒိသဒ္ဒါဖြင့် (သ်)လာလျှင် "ဝါစသိက, မာနသိက"ဟု ဖြစ်၏။ ဤ"မန-ဝစ"တို့သည် မနောဂိုဏ်းပင် ဖြစ်သော်လည်း နောက်သရများက ဝိဘာတ်၏ အာဒေသသရ မဟုတ်, ပစ္စည်းသရ ဖြစ်နေသောကြောင့် မနောဂဏာဒိတော သို့ နာနမိအာ-သုတ်မှ သသရေဝါ စသော သုတ်သို့ လိုက်စေအပ်သော အာဒိသဒ္ဒါဖြင့် "သ်"လာဟု ဆိုသည်၊ သသရေ ဝါဂမော သုတ်ရင်းကား ဝိဘာတ်၏ အာဒေသဖြစ်သော သရနှောင်းရှာ၌သာ "မနသာ-ဝစသာ"စသည်ဖြင့် (သ်)လာသည်။

ဧတ္ထ ဏဝဏ်ိကာဒိသုတ္တေ၊ပေ၊ နု ဟောတိ။ ။"ထေရိကာ"စသည်တို့၌ ဏိက ပစ္စည်း ဆုံးသောကြောင့် "ဏဝဏ်ိကဏေယျ"စသော သုတ်ဖြင့် (ဤ)ပစ္စည်း သက်ခွင့် ရှိသော်လည်း နဒါဒိတော ဝါ ဤ-သုတ်မှ လိုက်စေအပ်သော ဝါသဒ္ဒါကြောင့် (ဝါသဒ္ဒါ၏ ဝိကပ်ပြုမှုကြောင့်) (ဤ)ပစ္စည်း မသက်ဘဲ, ဣတ္ထိယမတောသုတ်ဖြင့် အာ ပစ္စည်း သက်ထားသည်၊ "ပဌသတေန, သတ္တသတေန+ကတာ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ [သံ-သဘောတူ တရားတို့ကို ပေါင်း၍+ဂါယနာ-ရွတ်ဆိုခြင်းကို "သံဂါယနာတင်ခြင်း"ဟု ခေါ်သည်။]

သန္ဓိဓာနတ္ထေ ၊ပေ၊ မာနသိက်—သုတ်၌ "သန္ဓိဓာန"အရ ပုံစံတည်း၊ "သန္ဓိဓာနာတိ သဂ်ီတိဘူတာ (ပေါင်းဆုံသည် ဖြစ်၍ ဖြစ်သော) သန္ဓိဟိတာ (တည်နေသော)"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ကိုယ်၌ ဝေဒနာဖြစ်လျှင် ထိုဝေဒနာသည် ကိုယ်၌ ပေါင်းမိသည် မည်၏၊

နိယုတ္တတ္ထေ–နိယုတ္တအနက်ဒ္ဒ(ဥဒါဟရဏ်)၊ ဒွါရေ–တံခါးဒ္ဒ၊ နိယုတ္တောဟု–ယှဉ်သူတည်း၊ ဒေါဝါရိကော–သူ၊ ဇတ္ထေ–ဤပြယုဂ်ဒ္ဒ၊ မာယူနမာဂမောဌာနေ တိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဝကာရတော–ဝ အက္ခရာမှ၊ ပုဗ္ဗေ–ရှေ့ဒ္ဒ၊ သြကာရာဂမော–သြလာ၊ ဇဝံ, ဘဏ္ဍာဂါရိကော–ဘဏ္ဍာအိမ်ဒ္ဒ ယှဉ်သူ(ဘဏ္ဍာတိုက်စိုး)၊ နာဂရိကော–မြို့ဒ္ဒယှဉ်သူ(မြို့စောင့်)၊ နဝကမ္မိကော–အမှုသစ်ဒ္ဒ ယှဉ်သူ(နဝကမ္မလုပ်သူ)၊ အာဒိကမ္မိကော–အစအမှုဒ္ဒယှဉ်သူ(အလုပ်ကို စ၍လုပ်သူ)၊ သြဒရိကော–အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းဒ္ဒ ယှဉ်သူ(ဝမ်းရေးအတွက်လုပ်သူ)၊ ရထိကော–ရထားဒ္ဒ ယှဉ်သူ(ရထားမောင်းသမား)၊ ဥပါယေ–သင့်သော အကြောင်းဒ္ဒ၊ နိယုတ္တောဟု–ယှဉ်သူတည်း၊ သြပါယိကော–သူ၊ စေတသိ–စိတ်ဒ္ဒ၊ နိယုတ္တောဟု–ယှဉ်သောတရားတည်း၊ စေတသိကော–ရား။

ကိုယ်ဒ္ဒတည်နေသည် မည်၏၊ ထို့ကြောင့် ကိုယ်ဒ္ဒ ဒုက္ခတစ်ခုရောက်လျှင် ထိုဒုက္ခလည်း ကိုယ်ဒ္ဒ ပေါင်းမိ–တည်နေသည် မည်၏၊ စိတ်ဝေဒနာ–စိတ်ဒုက္ခလည်း နည်းတူ၊ ဝေဒနာကို ငဲ့၍ "သာရီရိကာ–မာနသိကာ"ဟု ဣတ္ထိလိန် ချ၏၊ ဒုက္ခကို ငဲ့၍ သာရီရိက်–မာနသိက်ဟု ချသည်၊ ရှေ့ဒ္ဒလည်း "ကာယိက မာနသိက"ဟု ဆိုခဲ့ပြီ၊ ကျေသောပုဒ်ကို စွဲ၍ ရှေ့မာနသိကကို ကတတဒ္ဒိတ်, ဤမာနသိကကို သန္ဓိမာနတဒ္ဒိတ်ဟု မှတ်။

နိယုတ္တတ္ထေ ၊ပေ၊ **စေတသိကော**—သုတ်ဒ္ဒ "နိယောဂ"အရ ပုံစံတည်း၊ ဤတဒ္ဒိတ်များကို "နိယုတ္တတဒ္ဒိတ်"ဟု ခေါ်သည်၊ ဒေါဝါရိကောဒ္ဒ ရှေးဦးစွာ ဒွါရပုဒ်၏ အရင်းအမြစ်ကို သိရာ၏၊ "ဒွေ အရန္တီ ဂစ္ဆန္တီ ပဝတ္တန္တီ ဧတ္ထာတိ ဒွါရံ" [ဒွေ–တံခါးရွက် ၂ဖက်တို့သည်၊ ဝါ–ဝင်သူ ထွက်သူ ၂ ဖက်လူတို့သည်၊ ဧတ္ထ–ဤနေရာဒ္ဒ၊ အရန္တီ ဂစ္ဆန္တီ ပဝတ္တန္တီ–ဖြစ်ကုန်၏၊] ဒ္ဒိသဒ္ဒူပပဒ အရဓာတ် ဏပစ္စည်း၊ ဒ္ဒိကို ဝိသတိ ဒသေသု ဗာ ဒ္ဒိသ တဒ္ဒ တုသဒ္ဒါဖြင့် ဒုပြု(ဒု+အာရ)၊ ဝမော ဒ္ဒုနံ(ယောဂဝိဘာဂ)ဖြင့် ဥကို ဝပြု(ဒွါရ)ဟု ဖြစ်၏၊ "ဒွါရေ+နိယုတ္တော"ဟူသော အနက်ဒ္ဒ ဏိက ပစ္စည်း ဖြစ်၍ "ဒွါရ+ိက= ဒွါရိက"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ မာယူနမာဂမောဌာနေသုတ်ဖြင့် ("ဒု+အာရ" အခိုက်ဒ္ဒ ဥကို သြဝဒ္ဒိ မပြုရသဖြင့် ထို ဝဒ္ဒိပြုမည့် အရာဒ္ဒ) သြဝဒ္ဒိ လာ, ဒေါဝါရိက ဖြစ်၏၊ [ဒွါကို အမှန်အတိုင်း ရေးလျှင် ဒနှင့် ဝကို ရှေ့နောက်ကပ်၍ ရေးရမည်ဖြစ်သောကြောင့် သြဝဒ္ဒိ လာသည့်အခါ ဝ၏ ရှေ့ဒ္ဒ လာလျှင် ဒနှင့် ကပ်ပြီး "ဒေါ"ဟု ဖြစ်တော့သည်၊] "ဘဏ္ဍာ ဂါရေ+နိယုတ္တော"စသည်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြုစေလို၍ "ဇဝံ ဘဏ္ဍာဂါရိကော"ဟု မိန့်သည်၊ စေတသိကောဒ္ဒ စေတောသည် စိတ်နှင့် အနက်တူ မနောဂိုဏ်းဝင်တစ်ပုဒ်တည်း၊ စေတသိနောင် နိယုတ္တအနက်ဒ္ဒ ဏိကပစ္စည်း သက်၍ ဏအနုဗန်နှင့် ဝိဘတ်ချေမှု စသည်ကို ပြုပြီးသောအခါ "စေတ+ိက"ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့နောက် မာနသိကကဲ့သို့ (သ) လာ၍ "စေတသိက"ဟု ဖြစ်သည်။

သိပ္ပတ္ထေ-သိပ္ပအနက်ဋ္ဌ(ဥဒါဟရဏ်)၊ ဝိဏာဝါဒနံ-စောင်းတီးခြင်းသည်၊ ဝိဏာ-ဝိဏာ မည်၏၊ အသ-ထိုသူ၏၊ ဝိဏာ-စောင်းတီးခြင်းဟူသော၊ သိပ္ပံ-အတတ်သည်(အတ္ထိ,ဣတိ)၊ ဝေဏိကော-မည်၏၊ ဧဝံ,ပါ ၁ဝိကော-ထက်စည်တီးခြင်းအတတ် ရှိသူ (ထက်စည်တီးတတ်သူ)၊ နောက်ဋ္ဌ ဤနည်း အတိုင်း ပေး၊ မုဒိဂေါ-မုရိုးစည်၊ ဝံသ-ပြွေ (ပလွေ, နဲ)။ [ထေားမနိမ်ဋ္ဌ "ဝါဒျဘေဒ-တီးမှုတ်အပ်သော တူရိယာအထူး"အနက်ဝယ် ဣတ္ထိလိန်ဟု ဆို၏။]

ဘဏ္ဍတ္ထေ-ဘဏ္ဍာအနက်ဋ္ဌ (ဥဒါဟရဏ်)၊ အသ-ထိုသူ၏၊ ဂန္ဓော-နံ့သာဟူသော၊ ဘဏ္ဍံ-ဘဏ္ဍာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, ဂန္ဓိကော-မည်၏၊ ဧဝံ,တေလိကော-ဆီဘဏ္ဍာရှိသူ(ဆီကုန်သည်)၊ ဂေါဋ္ဌိကော-တင်လဲဘဏ္ဍာရှိသူ၊ [သူစိကော-အပ်ဘဏ္ဍာရှိသူ(သီမှဋ္ဌ မရှိ)၊ နောက်ပုဒ်များဋ္ဌ ဤနည်း အတိုင်းပေး၊ ပူဝါ(ပူပါ)-မုန့်၊ ပဏ္ဏံ-သစ်ရွက်၊ တမ္ဗူလီ-ကွမ်း၊["နာဂလတာ တု တမ္ဗူလီ" အဘိဓာန်၊] လောဏံ-ဆား။

ဓိဝိကတ္ထေ-ဓိဝိကာအနက်ဋ္ဌ(ဥဒါဟရဏ်)၊ ဥရဇ္ဇ-သိုးကို၊ ဟန္တာ-သတ်၍၊ ဓိဝတိ-အသက်မွေးတတ်၏၊ ဝါ-တစ်နည်း၊ အသ-ထိုသူ၏၊ ဥရဇ္ဇော-သိုးသတ်ခြင်းဟူသော၊ ဓိဝိကာ-အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊

သိပ္ပတ္ထေ—လက်စသည်ဖြင့် ပြုအပ်သော လက်မှုပညာကို "သိပ္ပ"ဟု ခေါ်၏၊ ဝိဏာ အရ "စောင်း"ကိုသာ ရသော်လည်း ထိုစောင်းဋ္ဌ တည်သော တီးခြင်းကြိယာကိုပါ ဌာနူပစာရ(ဌာန စောင်း၏ အမည်ကို ဌာနီ တီးခြင်းဋ္ဌ တင်စားသော)နည်းအားဖြင့် "ဝိဏာ"ဟု ယူစေလို၍ "ဝိဏာဝါဒနံ ဝိဏာ"ဟု မိန့်သည်၊ ထို့ကြောင့် "ဝိဏာ အသ သိပ္ပံ"ဋ္ဌ "ဝိဏာ-စောင်းတီးခြင်း"ဟု အနက်ပေးနိုင်သည်၊ ဤ တဒ္ဓိတ်ကို ကျေသော ပုဒ်များစွဲ၍ "အသသိပ္ပတဒ္ဓိတ်"ဟု ခေါ်ကြ၏၊\သိပ္ပတ္ထေကို ထောက်၍ "သိပ္ပတဒ္ဓိတ်"ဟု ခေါ်လျှင်လည်း ဖြစ်နိုင်သည်၊ "ဝိဏာ+အသ+သိပ္ပံ"ဟု ဝါကျပြီးစေ၊ ဤသုတ်ဖြင့် သိပ္ပအနက်ဋ္ဌ ဏိကပစ္စည်း သက်၊ ဏ အနုဗန်, ဝိဘတ်, တ-ပုဒ်, သိပ္ပပုဒ်တို့ကို ချေ၍ "ဝိဏာ"ဟု ပကတိပြု၊ ဏ ခွင်း, ချေ, ကပ်, ဝုဒ္ဓါဒိသရသ ဝါဖြင့် (ဤ)ကို ဧဝုဒ္ဓိပြု, ဝေဏိက ဟု ဖြစ်၏၊ နာမ်ဇဲ့ စသည် စီရင်၊ ပါဏဝိက စသည်ဋ္ဌလည်း "ပဏဝေါ အသ သိပ္ပံ" စသည်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြု။

ဘဏ္ဍတ္ထေ—ရောင်းဝယ်အပ်သော ကုန်ပစ္စည်းများကို "ဘဏ္ဍာ"ဟု ဆိုသည်၊ အသ ဘဏ္ဍာတဒ္ဓိတ်, တစ်နည်း-"ဘဏ္ဍာတဒ္ဓိတ်"တည်း၊ "တေလံ အသ ဘဏ္ဍံ" စသည်ဖြင့် ရှေ့ပုဒ်ဋ္ဌ လိန်မှန်အောင် ထား, ဘဏ္ဍံကား နပုံလိန်တည်း၊ ဂုဏ္ဍော-တင်လဲ, ကြံ့သကာ, ထန်းလျက်၊ ဂေါဋ္ဌိကော-တင်လဲကုန်သည်၊ "ပူပါ"ဟု သဏ္ဌာတဋ္ဌ ရှိ၏၊ ပူဝါ-ဟု စာဋ္ဌ အရှိ များ၏၊ ပ ကို ဝ ပြုဟန်တူသည်။

ဣတိ, သြရဇ္ဇိကော–၏၊ ဧဝံ, မာဂဝိကော–သားကောင်ကို သတ်၍ အသက်မွေးတတ်သူ၊ ဝါ–သားကောင်သတ်ခြင်းဟူသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ရှိသူ (သားသတ်သမား သားမုဆိုး)၊ ဧတ္ထ – ဤ ပြဿုဒ်၌၊ ဝကာရာဂမော–ဝ လာ၊ သူကရော–ဝက်၊ သကုနော–ငှက်၊ မစ္ဆော–ငါး၊ (ရှေ့အတိုင်း အနက်ပေး)၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။

တေနကတာဒီတိဧတ္ထ–တေနကတာဒီဟူသောဤပါဠိ၌၊ အာဒိဂ္ဂဟဏေန–ဖြင့်၊ တေန–ထိုဖြင့်၊ ဟတံ–သတ်အပ်၏၊ တေန–ဖြင့်၊ ဗန္ဓံ–နှောင်ဖွဲ့အပ်၏၊ တေန, ကိတံ–ဝယ်အပ်၏၊ တေန, ဒိဗ္ဗတိ–ကစား၏၊ အသ–ထိုသူ၏၊ သော အာဝုဏော–ထိုလက်နက်သည်(အတ္ထိ)၊ အသ–၏၊ သော အာဗာဓော–ထို အနာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ [တချို့စာ၌ "သော" ကျသည်၊] တတ္ထ–ထို၌၊ ပသန္နော–ကြည်ညိုသူ၊ တဿ–ထိုသူ၏၊ သန္ဓက်–ဥစ္စာ၊ အသ–ထို၏၊ တံ ပရိမာဏ–ထိုအတိုင်းအရှည်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တဿ–ထို၏၊ ရာသိ–အစုအပုံ၊ တံ–ထိုကို၊ အရဟတိ–ထိုက်၏၊ အသ–ထိုသူ၏၊ တံ သီလံ–ထိုအလေ့သည်၊ (အတ္ထိ)၊ တတ္ထ–ထို၌၊ ဇာတော–မွေးဖွားသူ၊ တတ္ထ–ထို၌၊ ဝသတိ–နေ၏၊ တတြ–ထို၌၊ ဝိဒိတော–ထင်ရှား၏၊ တဒတ္ထာယ–ထိုအကျိုးငှာ၊ သံဝတ္တတိ–ဖြစ်၏၊ တတော–ထိုမှ၊ အာဂတော–လာ၏၊ တတော–ထိုမှ၊ သမ္ဘူတော–ကောင်းစွာ ဖြစ်၏၊ အသ–ထို၏၊ တံ ပယောဇနံ–ထိုအကျိုးသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ ဧဝမာဒိအတ္ထေ(စ)–ဤသို့ အစရှိသော အနက်၌လည်း၊ ဏိကပစ္စယော ဟောတိ။

ဧဝိကတ္ထေ — သိုးကို သတ်၍ အသားကို ရောင်းလျက် အသက်မွေးသူသည် သိုးသတ်ခြင်းဟူသော အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း ရှိသူပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝိဂြိုဟ်ချမ်းပြထားသည်၊ "ဧဝိကတ္ထတဒ္ဓိတ်"ဟူ အမည်ပေး၊ "ဥရဏ္ဟော မေဏ္ဍမေသော စ"ဟု အဘိဓာန် ရှိသောကြောင့် "ဥရဏ္ဟော အသ ဧဝိကာ"ဟု ရှိစေ၊ ရုပ်တွက်သည့်အခါ "ဥရဏ္ဍံ ဟန္တာ ဧဝံတိ"ဟု ဖြစ်စေ, ဥရဏ္ဟော အသ ဧဝိကာ–ဟု ဖြစ်စေ ဝါကျအတိုင်း တည်၍ ဥရဏ္ဍနှောင် ဏိကပစ္စည်းသက်, ဏ အနုဗန္ဓစသည် အားလုံးချေပြီးသောအခါ ဥရဏ္ဍ+ိက" ဟု ကျန်၏၊ သြဝုဒ္ဓိပြု၍ သြရဇ္ဇိကဟု ပြီးသည်။

မောဂ္ဂလ္လာန် ရုပ်တွက်သကဲ့သို့ ဥရဏ္ဍ (ဥရဏ္ဍော)ဟု တစ်ပုဒ်တည်းသာ တည်၍ နှုတ်ဖြင့် "ဥရဏ္ဍံ ဟန္တာ ဧဝံတိ"ဟူသောအနက်,တစ်နည်း–"ဥရဏ္ဍော အသ ဧဝိကာ"ဟူသောအနက်၌ ဏိက ပစ္စည်းသက်ဟု ဆိုပြီ ရုပ်တွက်လျှင် နေရာတိုင်း၌ သာ၍ ရှင်း၏၊ မဂေါ–သားကောင်၊ "မဂ+ိက"ဟု ဖြစ်သောအခါ ဝုဒ္ဓိပြု၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဝ်လာ၍ "မာဂဝိက"ဟု ဖြစ်၏၊ သာကုနိက–ငှက်မုဆိုး၊ မစ္ဆိက–တံငါသည်။

ယထာ–ဥဒါဟရဏ်ကား၊ ဇာလေန–ပိုက်ကွန်ဖြင့်၊ ဟတော–သတ်အပ်သော ငါးတည်း၊ ဇာလိကော–ငါး၊ ဝါ, ဇာလေန–ဖြင့်၊ ဟနတိ–သတ်တတ်၏၊ ဣတိ ဇာလိကော–မည်၏၊ (ပိုက်ကွန်ဖြင့် ငါးကို သတ်တတ်သော ငါးဖမ်းသော တံငါသည်တည်း)၊ ဧဝံ, ဗာလိသိကော–ငါးမျှားချိတ်ဖြင့် သတ်အပ်သော ငါး၊ တစ်နည်း–ငါးမျှားချိတ်ဖြင့် သတ်တတ်သော တံငါသည်၊ ဝါကရိကော(ဝါဂုရိကော)–ပိုက်ဖြင့် သတ်အပ်သော သားကောင်၊ တစ်နည်း–ပိုက်ဖြင့် သတ်တတ်သော မုဆိုး၊ [ဝါဂုရာ, ဝါကရာ=ပိုက်။]

သုတ္တေန–ချည်ဖြင့်၊ ဗန္ဓော–နှောင်ဖွဲ့အပ်သူတည်း၊ သုတ္တိကော–သူ၊ ဝရတ္တာယ–သားရေလွန်ကြိုးဖြင့်၊ ဗန္ဓော–နှောင်ဖွဲ့အပ်သော၊ နာဂေါ–ဆင်တည်း၊ ဝါရတ္တိကော–ဆင်၊ ဝတ္တေန–အဝတ်ဖြင့်၊ ကီတံ–ဝယ်အပ်သော၊ ဘဏ္ဍံ–ဘဏ္ဍာတည်း၊ ဝတ္ထိကံ–ဏ္ဍာ၊ ဧဝံ, ကုမ္ဘိကံ–တစ်ကုမ္ဘစပါးဖြင့် ဝယ်အပ်သောဘဏ္ဍာ၊ ဖာလိကံ–ထွန်သွားဖြင့် ဝယ်အပ်သောဘဏ္ဍာ၊ [“ဖာလေန ကီတံ” ဋီကာဝိဂြိုဟ်၊] သောဝဏ္ဏိကံ–ရွှေဖြင့် ဝယ်အပ်သော ဘဏ္ဍာ၊ သာတိကံ–တစ်ရာဖြင့် ဝယ်အပ်သောဘဏ္ဍာ။

အက္ခေန–အန်စာဖြင့်၊ ဒိဗ္ဗတိ–ကစားတတ်၏၊ ဝါ–အောင်နိုင်လိုတတ်၏၊ ဣတိ အက္ခိကော–မည်၏၊ [ဒိဝုဓာတ်သည် “ကီဠာ–ကစားခြင်း၊ ဝိဇိဂီသာ–အောင်နိုင်လိုခြင်း” စသည်ဖြင့် အနက်များစွာ ရှိ၏၊ ထိုတွင် ဋီကာ၌ “ဒိဗ္ဗတိ ကီဠတိ”ဟု ဖွင့်၏၊ အန်စာဖြင့် သူတစ်ပါးကို အောင်နိုင်လိုသောကြောင့် ဝိဇိဂီသာအနက်လည်း သင့်ရာ၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်ဌီကား “အက္ခေနဇိတ (အောင်နိုင်အပ်သော ဝတ္ထုသည်) အက္ခိကံ”ဟု ရှိ၏၊] ဧဝံ, သာလာကိကော–စာရေးတန်ဖြင့် ကစားသူ, အောင်နိုင်လိုသူ၊ [“သလာကာယ–စာရေးတန်ဖြင့်, ဝါ–မဲလိပ်ဖြင့်၊ ဒိဗ္ဗတိ”ဟု ပြု၊] တိဏ္ဍုကော–တည်သီး၊ အမ္ဗဖလ–သရက်သီး။

တေနကတာဒီဟိ ၊ပေ၊ ဟောတိ—သုတ်၌ “တမဓိတေ တေနကတာဒိ”ဟု ရှိရာ ထိုအာဒိဖြင့် “တေန ဟတံ, တေန ဗန္ဓံ”စသော အနက်များ၌ ဏိကပစ္စည်း သက်၏၊ ကျေလေသောပုဒ်ကို စွဲ၍ “ဟတတဒ္ဓိတ်, ဗန္ဓတဒ္ဓိတ်” စသည်ဖြင့် အမည်မှည့်၊ ယထာ စသည်ဖြင့် အစဉ်အတိုင်း ဥဒါဟရဏ် ပြသည်၊ ထိုပုံစံများကား ထင်ရှားပြီ၊ ရုပ်လည်း ညြရဉ္ဇိကောဌ် မှာထားခဲ့သည့်အတိုင်း “ဇာလေန”ဟု တည်, “ဇာလေန ဟတော”ဟူသော အနက်၌ ဏိက ပစ္စည်းသက်–ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် အဆိုအတိုင်း ရုပ်တွက်လျှင် သာ၍ ရှင်း၏။

အသ-ထိုသူ၏၊ စာပေါ-လေးဟူသော၊ အာဝုဏော-လက်နက်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, စာပိကော၊ ဧဝံ, တောမရိကော-လုံ့လက်နက်ရှိသူ၊ ဝါ-မိုန်းလက်နက်ရှိသူ၊(တောမရော-လုံ့, မိုန်း)၊ မုဏ္ဍရော-တင်းပုတ်၊ မုသလော-ကျည်ပွေ့။....အသ-၏၊ ဝါတော-လေဟူသော၊ အာဗာဏော-အနာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, ဝါတိကော၊ ဧဝံ, သေမှိကော-သလိပ်နာရှိသူ၊ (သေမှော-သလိပ်)၊ ပိတ္တံ-သည်းခြေ။....ဗုဒ္ဓေ-ဘုရား၌၊ ပသန္နော-ကြည်ညိုသူတည်း၊ ဗုဒ္ဓိကော-ဘုရား၌ ကြည်ညိုသူ၊ ဧဝံ, ဓမ္မိကော, သံဃိကော။....ဗုဒ္ဓသ-ဘုရား၏၊ သန္တကော-ဥစ္စာတည်း၊ ဗုဒ္ဓိကော၊ ဧဝံ, ဓမ္မိကော, သံဃိကော-သံဃာ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဝိဟာရော-ကျောင်း၊ သံဃိကာ-သော၊ ဘူမိ-မြေ၊ သံဃိကံ, စီဝရံ-သင်္ကန်း၊ ပုဂ္ဂလိကံ-ပုဂ္ဂိုလ်၏ဥစ္စာ။ [၃ လိန်ရှိကြောင်း ပြလိုသောကြောင့် "ဝိဟာရော-ဘူမိ-စီဝရံ"ဟု အဘိဓေယျ ထည့်သည်၊ သန္တကတဒ္ဓိတ် အရာဝယ် "ဗုဒ္ဓသ အယံ ဗုဒ္ဓိကော, သံဃသ ဣဒံ သံဃိကံ" ဟု ဣဒံတဒ္ဓိတ်လည်း ရှိ၏။]

အသ-ထိုဝတ္ထု၏၊ ကုမ္ဘော-တစ်ကုမ္ဘဟူသော၊ ပရိမာဏံ-အတိုင်းအရှည်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, ကုမ္ဘိကံ၊ [ဆယ်အမွှာရှိသော စပါးသည် တစ်ကုမ္ဘ၊ ၁၁ စိတ်သည် တစ်အမွှာ၊] ဧဝံ, ခါရိကံ-တစ်ခါရီအတိုင်းအရှည်ရှိသော ဝတ္ထု၊ ဒေါဏော-တစ်စိတ်၊....ကုမ္ဘသ-တစ်ကုမ္ဘ၏၊ ရာသိ-အစုအပုံတည်း၊ ကုမ္ဘိကော-ပုံ၊ ကုမ္ဘံ-တစ်ကုမ္ဘကို၊ အရဟတိ-ထိုက်၏၊ ဝါ-တန်၏၊ ဣဟိ, ကုမ္ဘိကော၊ ဧဝံ, ဒေါဏိကော-တစ်စိတ်၏အစု၊ ဝါ-တစ်စိတ်ထိုက်သော ပစ္စည်း၊ အဋ္ဌမာသိကော-ရှစ်ပဲ၏အစု၊ ဝါ-ရှစ်ပဲထိုက်သောပစ္စည်း၊ ကဟာပဏော-တစ်ကျပ်၊ အာသီတိကာ-ရှစ်ဆယ်တန်သော၊ ဂါထာ-ဂါထာ၊ [အသီတိ-ရှစ်ဆယ်၊] နာဝုတိကာ-ကိုးဆယ်တန်သော ဂါထာ၊ [နဝုတိ-ကိုးဆယ်၊] သာတိကံ-တစ်ရာတန်သော၊ သာဟဿိကံ-တစ်ထောင်တန်သောဝတ္ထု၊ သန္ဓိဋ္ဌ-မြင်ခြင်းကို၊ အရဟတိ-ထိုက်၏၊ ဣတိ, သန္ဓိဋ္ဌိကော၊ ဧဟိ-လာလော၊ ပဿ-ရှုလည့်လော၊ ဣတိ-ဤသို့ဖြစ်သော၊ ဣမံ ဝိဓိ-ဤအစီအရင်ကို၊ အရဟတိ-၏၊ ဣတိ, ဧဟိပဿိကော-မည်၏။

သန္ဓိဋ္ဌိကော—ဒဿနံ-မြင်ခြင်းသည်၊ ဒိဋ္ဌ-မည်၏၊ ဒိဋ္ဌမေဝ-မြင်ခြင်းသည်ပင် (သံအနက် အထူး မရှိ၍)၊ သန္ဓိဋ္ဌ-မည်၏၊ မဂ်တရားသည် မိမိကို (ဖြစ်စေသောအားဖြင့်) မြင်သူကိုသာ ဝင်ဦးဘေးမှ ကာကွယ်နိုင်၏၊ နိဗ္ဗာန်နှင့် ဖိုလ်တရားလည်း မိမိကို (မျက်မှောက်ပြုသောအားဖြင့်) မြင်သူကိုသာ ဝင်ဦးဘေးမှ ကာကွယ်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့်

သီလတ္ထော–သီလအနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ပံသုကူလဓာရဏ်–ပံသုကူသင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်းသည်၊ ပံသုကူလံ–မည်၏၊ အဿ–ထိုသူ၏၊ တံ–ထိုပံသုကူသင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်းဟူသော၊ သီလံ–အလေ့သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, ပံသုကူလိကော–မည်၏၊ ဧဝံ, တေစီဝရိကော–တိစီဝရိက်ဆောင်လေ့ရှိသူ၊ ဧကာသနေ–တစ်ခုတည်းသောနေရာ၌၊ ဘောဇနသီလော–စားလေ့ရှိသူသည်၊ ဧကာသနိကော–မည်၏၊ ရုက္ခမူလေ–သစ်ပင်အနီး၌၊ နိဝါသနသီလော–နေလေ့ရှိသူသည်၊ ရုက္ခမူလိကော– မည်၏၊ တထာ– ထို့အတူ၊

ထိုတရားများသည် မြင်ခြင်းကို ထိုက်သော (မြင်ထိုက်သော–မြင်မှ အကျိုးပေးသော) တရားများ ဖြစ်ရကား "သန္ဓိဋ္ဌံ အရဟတိ" အရ သန္ဓိဋ္ဌိက မည်၏။

ဧဟိ ပဿိကော—ဧဟိနှင့် ပဿသည် အာချာတ်ကြိယာတည်း၊ ထိုကြိယာနှောင် ဣတိ နိပါတ်နှင့်တကွ "ဧဟိ ပဿ ဣတိ အရဟတိ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ ပဿဟူသော အာချာတ်ပုဒ်နှောင် ဏိကပစ္စည်း သက်သည်–ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ["ဧဟိ–လာလော၊ ပဿ–ရှုလည့်လော၊ ဣတိ–ဤသို့ ဖြစ်သော အစီအရင်ကို"ဟု ပေး၊] ရုပ်တွက်ရာ၌ "ဧဟိ+ပဿ+ဣတိ အရဟတိ"တည်၍ တွက်လိုလျှင် ဤသုတ်ဖြင့် ပဿနှောင် ဏိကပစ္စည်း သက်၊ ထုံးစံအတိုင်း ဏ အနုဗန္ဓေ၊ ဣတိ နိပါတ်–အရဟတိတို့ကိုကား ဝုတ္တတ္ထာနုမပ္ပယောဂေါဖြင့် ချေ၊ ["ဧဟိပဿာတိ ဣတိ သဒ္ဒေန သဟ ဝါကျံ ကတ္တာ အာချာတတောပိ ဏိကပစ္စယော"–ဋီကာ၊] တစ်နည်း–"ဧဟိ ပဿ"တို့သည် နဂိုက အာချာတ်ပုဒ်ဖြစ်သော်လည်း ဧဟိ ပဿိကော ၌ ပါသော "ဧဟိ ပဿ"တို့ကား အာချာတ်ပုဒ်ကို အတုပြုအပ်သော အနုကရဏ နာမ်ပုဒ် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဧဟိ ပဿံ–ဧဟိ ပဿ ဟူသော အစီအရင်ကို၊ အရဟတိ–၏"ဟု အနက်ပေး၊ ဤနည်း၌ အာချာတ်ပုဒ်နှောင် ဏိကပစ္စည်း သက်သည် မဟုတ်, အနုကရဏဖြစ်သော နာမ်ပုဒ်နှောင်ပင် သက်၏။ ["ဧဟိပဿသဒ္ဒေါ စာယံ ဧဟိပဿာတိ ဧဝံ ပဝတ္တသ္သ တဒ္ဓာဒ္ဓုပဒသမုဒါယဿ·နုကရဏော"–ပဋ္ဌိကာ။]

သီလတ္ထော—သီလဟူသည် အလေ့အလာ ဝါသနာတည်း၊ ထိုသီလသည် အထည်ခြုပ်မဟုတ်, ပံသုကူသင်္ကန်း စသည်ကား အရာဝတ္ထုခြုပ်တည်း၊ ဤသို့လျှင် ပံသုကူသင်္ကန်းခြုပ်နှင့် သီလသည် အရုမတူ (တုလျာဓိကရဏ)မဖြစ်သောကြောင့် "ပံသုကူလ"အရ ပံသုကူသင်္ကန်းခြုပ်ကို မယူဘဲ ထိုသင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်း (ဝတ်ရုံသုံးစွဲခြင်း)ကြိယာကို ဌာနူပစာရအားဖြင့် ယူရမည်–ဟု သိစေလိုရ၍ "ပံသုကူလဓာရဏ် ပံသုကူလံ"ဟု မိန့်သည်၊ [ပံသုကူသင်္ကန်းသည် ဌာန, ထိုသင်္ကန်းကို ဆောင်ခြင်းကား ဌာနဌ မှီသော ဌာနီတည်း၊ "ပံသုကူလဓာရဏံ ပံသုကူလန္တိ ဌပစာရတော ဝုတ္တံ"ဋီကာ၊] တစ်နည်း–"ပံသုကူလ ဓာရဏ်"ဟု ဆိုလိုလျက် "ဓာရဏ" ဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေ၍ "ပံသုကူလံ"ဟု မိန့်သည်၊ ["ပံသုကူလာဒိဓာရဏံ ပံသုကူလာဒိဌပ္ပတ္တရုပဒလောပေန"... သစ္စဝိဘင်း မူလဋီကာ၊] "တံသီလမဿ"ဖြင့် "ပံသုကူလံ သီလံ တဿ"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ကို ပြုသည်။

အာရည်ကော–တော၌ နေလေ့ရှိသူ၊ သောသာနိကော–သုသာန်၌ နေလေ့ရှိသူ။

ဈာတတ္ထေ– ဈာတ အနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ အပါယေ– အပါယ်၌၊ ဈာတော–ဖြစ်သူတည်း၊ အာပါယိကော–သူ၊ ဧဝံ, နေရယိကော–နိရဲ (ငရဲ)၌ ဖြစ်သူ၊ သာမုဒ္ဒိကော–သမုဒ္ဒြာ၌ ဖြစ်သော၊ မစ္ဆော–ငါး၊ ဝသေသု–မိုးဥတု တို့၌၊ ဈာတော–ဖြစ်သောရောဂါစသည်သည်၊ ဝဿိကော–မည်၏၊ ဝဿိကံ–မိုးဥတု၌ဖြစ်သော၊ ပုပ္ဖံ–ပန်း၊ သာရဒိကော–သရဒဥတု၌ဖြစ်သော အနာစသည်၊ ဟေမန္တိကော–ဟေမန္တ(ဆောင်း)ဥတု၌ဖြစ်သော အနာစသည်၊ ဝါသန္တိကော–ဝသန္တဥတု၌ ဖြစ်သော အနာ စသည်၊ စာတုဒ္ဒသိကော–၁၄ ရက်မြောက်၌ဖြစ်သော ဥပုသ်စသည်၊ ရာဇဂဟေ–ရာဇဂြိုဟ်မြို့၌၊ ဈာတော–မွေးဖွားသူတည်း၊ ရာဇဂဟိကော–သူ၊ ရာဇဂဟေ–၌၊ ဝသတိ–နေတတ်၏၊ ဣတိ, ရာဇဂဟိကော–မည်၏၊ ဇနော–လူတည်း၊ မဂဓေသု–မဂဓတိုင်းတို့၌၊ ဈာတော၊ ဝါ, ဝသတိ၊ ဣတိ, မာဂဓိကော၊ မာဂဓိကာ–မဂဓတိုင်းတို့၌ မွေးဖွားသော မိန်းမ၊ ဝါ–မဂဓတိုင်းတို့၌ နေသော မိန်းမ၊ မာဂဓိကံ–တို့၌ ၊ပေ၊အမျိုး၊ သာဝတ္ထိယံ–သာဝတ္ထိမြို့၌ ၊ပေ၊ သာဝတ္ထိကော၊ ကာပိလဝတ္ထိ ကော–ကပိလဝတ်မြို့၌ မွေးဖွားသူ, ဝါ–နေသူ၊ ဝေသာလိကော–ဝေသာလီ မြို့၌ မွေးဖွားသူ, နေသူ။

ဧဝံ တေစိဝရိကော ၊ပေ၊ သောသာနိကော—"တိစီဝရံ"အရ သင်္ကန်း ၃ ထည်ကို ဆောင်ခြင်းတိုင်အောင် ယူ, "တိစီဝရံ သီလံ အသ"ဟု ပြု၊ "ဧကာသနေ ဘောဇနေ သီလော" စသည်တို့လည်း ဝိဂြိုဟ်ပြုခြင်းသာတည်း၊ "ဧကာသနံ"ဖြင့် တစ်နေရာတည်း၌ စားခြင်းကြိယာကို ယူ၊ "ဧကာသနံ သီလံ အသ"ဟု ပြု၊ "ရုက္ခမူလံ"အရ ရုက္ခမူလ၌ နေခြင်းကို ယူ၊ "ရုက္ခမူလံ သီလံ အသ"ဟု ပြု၊ အရญ–သုသာနတို့ အရလည်း ထို၌ နေခြင်းတိုင်အောင် (ဌာနုပစာရအားဖြင့်) ယူပါ။ [ဤ သီလတွင်၌ ဏိကပစ္စည်းသက်ပုံကို ထောက်၍ "တသီလတဒ္ဓိတ်"လည်း ရှိသည်–ဟု မှတ်။]

ဈာတတ္ထေ—"ဈာတတ္ထေ"ဟု အစချီထားသော်လည်း ရာဇဂဟိကော စသည်၌ ဝသတိ အနက်ကိုပါ ပြုလတ္တံ့ဖြစ်၍ "တတ္ထ ဈာတော–တတ္ထ ဝသတိ" ၂ မျိုးလုံး၏ ပုံစံကို ပြုသည်–ဟု မှတ်၊ မွေးဖွားခြင်း–ဖြစ်ခြင်း ၂ မျိုးလုံးပင် ဈာတ၌ ပါဝင်၏၊ ထို့ကြောင့် "မွေးဖွားသူ–ပေါက်ဖွားသူ–ဖြစ်သောပန်း" စသည်ဖြင့် သင့်သလို အနက်ပေး၊ မိုးကာလ တို့၌ ဖြစ်တတ်သော ရောဂါ စသည်ကို ယူစေလို၍ ဤ ဈာတတဒ္ဓိတ်၌ ဝဿိကော စသည်ကို ပြထားသည်၊ ဘုရားအလောင်း နန်းပြာသာဒ် စသည်ကို ယူစေလိုရာ၌ကား "ဝဿံ– မိုးဥတု၌ နေခြင်းကို၊ အရဟတိ– ထိုက်၏၊ ဣတိ ဝဿိကော" စသည်ဖြင့်

ဝိဒိတော–ဝိဒိတအနက်၌(ဥဒါဟရဏ်)၊ လောကေ–လောက၌၊ ဝိဒိတော–ထင်ရှားသောတရားသည်၊ လောကိကော–မည်၏၊ လောကာယ–လောကအကျိုးငှာ၊ သံဝတ္တတိ–ဖြစ်၏၊ ဣတိပိ–လည်း၊ လောကိကော–မည်၏၊ တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊မာတိတော–အမိမှ၊ အာဂတံ–လာသောနာမည်တည်း၊ မာတိကံ–မည်၊ ပိတိတော–အဘမှ၊ အာဂတံ–သော၊ နာမံ–တည်း၊ ပေတ္တိကံ- နာမည်၊.... သမ္ဘူတတ္ထေ–သမ္ဘူတအနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ မာတိတော–မှ၊ သမ္ဘူတံ–ဖြစ်သော ဥစ္စာတည်း၊ မတ္တိကံ–ဥစ္စာ၊ ဧဝံ, ပေတ္တိကံ–အဘမှ ဖြစ်သောဥစ္စာ၊.... (တသ–ထို ကံ၏)၊ ဥပဓိ–ခန္ဓာဟူသော၊ ပယောဇနံ–အကျိုးသည်၊ (အတ္ထိ, ဣတိ) သြပဓိကံ–မည်၏။

အရဟတိ အနက်၌ ဤပြယုဂ်များကို ထုတ်နိုင်သည်၊ "ဝသန္တေ ဈာတော ဝါသန္တိကော" ဟု ဝ ၌ ဝုဒ္ဓိရှိရမည်၊ "စတုဒ္ဒသေ+ဈာတော စာတုဒ္ဒသိကော၊ ကပိလဝတ္ထုမှိ ဈာတော ကပိလဝတ္ထိကော၊ ဝေသာလိယံ ဈာတော ဝေသာလိကော" စသည်ပြု။

ဝိဒိတေ— [သိဟိုဠ်မှ၌ "ဝိဒိတေ" ဟု အချီစကား မပါ၊ ဝိဒိတ အနက်သာမက "တဒတ္ထာယ သံဝတ္တတိ, တတော အာဂတော"တို့၏ ပုံစံများလည်း ပြလတ္တံ့၊] လောက၌ ထင်ရှားသော (လောက၌ အများသိဖြစ်သော) တရားဟူသမျှသည် လောကိက မည်၏၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ကကို ယပြု၍ "လောကိယ"လည်း ဖြစ်၏၊ လောကအကျိုးငှာဖြစ်သော (လောက၌ အကျိုးပေးသော ကောင်းမှုစသော) အရာ ဟူသမျှလည်း လောကိက မည်၏၊ "သဂ္ဂါယ–နတ်ပြည်အလို့ငှာ၊ သံဝတ္တတိတိ သောဝဂ္ဂိကော"လည်း နည်းတူ၊ နတ်ပြည်အလို့ငှာ ဖြစ်သော (နတ်ပြည်၌ အကျိုးပေးသော) ကောင်းမှုသည် သောဝဂ္ဂိက မည်၏၊ [သဂ္ဂသဒ္ဒါသည် "သု+အဂ္ဂ"မှ ဖြစ်လာ၏၊ ဝမောဒုဒန္တာနံ၌ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဥကို ဝ ပြု၍ မာယူနမ္ဘာဂမောဒ္ဒာနေ့ဖြင့် ဝ ၏ ရှေ့၌ သြလာလျှင် "သောဝဂ္ဂိက"ဟု ဖြစ်သည်၊] ပုန+ဘဝေါ–နော်ကထပ်ဘဝ(နောင်ဘဝ)သည်၊ ပုနဗ္ဘဝေါ–မည်၏၊ ပုနဗ္ဘဝါယ–နောင်ဘဝအကျိုးငှာ၊ သံဝတ္တတိ ဣတိ ပေါနောဘဝိကော–မည်၏၊ ဏ်အနုဗန်ပစ္စည်းကြောင့် ဝုဒ္ဓိပြု၍ "ပေါ"ဟု ဖြစ်၏၊ သုတ်ကြီးဖြင့် (သို့မဟုတ်) ဧတေသ မော လောပေ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် နု ၏ အ ကို သြပြုလျှင် "နော"ဟု ဖြစ်၏၊ သြဒီယ ရှေ့က ရောက်လျှင် ဝ်လည်း အလိုလို ပျောက်၍ "ပေါနောဘဝိကာ" ဟု ပါဠိမှန် ဖြစ်ကြောင်း ဆရာတို့ ဆုံးဖြတ်ကြသည်။

တထာ မာတိတော ၊ပေ၊ ဧဝံ ပေတ္တိကံ—"မာတိတော အာဂတံ မာတိကံ ၊ပေ၊ ပေတ္တိကံ နာမံ" တို့၌ မာတု ပိတုနောင် အာဂတ အနက်၌ ဏိကပစ္စည်း သက်ရုံသာ၊ ဝေဿန္တရာဇာတ်ဝယ် "နာမံ"ကို အရကောက်ရာ၌ "နု မယုံ မတ္တိကံ နာမံ, နာပိ ပေတ္တိက သမ္ဘဝံ" ဟု ရှိ၏၊ "ဣဒံ တေ ဘာတ သုဒိန္န မာတု မတ္တိကံ ဓနံ, အည့ ပေတ္တိကံ= ချစ်သား သုဒိန်...ဤ ရွှေပုံ ငွေပုံ ၂ ပုံသော ဥစ္စာကား သင့်မိခင်၏ အမိမှ လာသော ဥစ္စာဖြစ်သည်၊ အဘမှ လာသော ဥစ္စာကား တခြား ရှိသေး၏"ဟူသော သုဒိန္နကဏ္ဍ၌

သကတ္ထေပိ–သကတ္ထဋ္ဌလည်း၊(ဏိကော–သည်၊ ဟောတိ၊) အသခ်ါရော ယေဝ– သခ်ါရ မရှိသော စိတ်သည်ပင်၊ အသခ်ါရိကံ– မည်၏၊ ဧဝံ, သသခ်ါရိကံ–သခ်ါရ ရှိသောစိတ်၊ နာမမေဝ–နာမ်ပုဒ်သည်ပင်၊ နာမိကံ–မည်၏၊ ဧဝံ, အာချာတိကံ – အာချာတ်ပုဒ်၊ ဩသဂ္ဂိကံ – ဥပသာရပုဒ်၊

မတ္တိက ပေတ္တိကဟုပင် ရှိသည်၊ သို့ဖြစ်လျှင် မာတိကဟု ပြီးသောအခါ (တ)ဒွေဘော်လာ, မာ၌ ရဿပြု၊ ပီတိကဟု ပြီးသောအခါ ရှေးဦးစွာ ဝုဒ္ဓိပြုပြီးမှ (တ်)ဒွေဘော်လာ၊ သမ္ဗုတအနက်၌ ရပ်ပြီးပုံလည်း နည်းတူ။

"ဥပဓိ တသ ပယောဇနံ ဩပဓိကံ"ဟု တသနှင့်တကွ ပါဠိမှန် ရှိစေ၊ ဥပဓိသဒ္ဒါသည် ခန္ဓုပဓိ ကိလေသုပဓိ စသည်ကို ဟောဏ်၊ ဤ၌ ဥပပတ္တိဘဝဟူသော ဝိပါက်ခန္ဓာသည် ဥပဓိတည်း၊ ထို ဥပဓိ အကျိုးပေးသော ကံသည် ဩပဓိက မည်၏၊ ["ဩပဓိကံတိ–ဥပဓိဝိပါကံ ပုညံ" (သင်္ကသံယုတ် အဋ္ဌကထာ)။]

သကတ္ထေပိ— တေနကတာဒိ၌ အာဒိအရ "တဒသ ပယောဇနံ" တိုင်အောင် ပြုပြီး၍ "ဧဝမာဒိအတ္ထေ"၌ အာဒိအရ သကတ္ထ–တတြာဘတ္တိအနက်တို့ကိုလည်း ပြလိုသောကြောင့် "သကတ္ထေ" စသည်မိန့်၊ "အသခ်ါရ"ဟူသော မိမိ ပင်ကိုပုဒ်သည် သက မည်၏၊ ထို ပင်ကိုပုဒ်၏ "သခ်ါရမရှိသောစိတ်"ဟူသော အနက်သည် သကတ္ထ မည်၏၊ ထိုသကတ္ထ၌ ဏိကပစ္စည်း သက်သောကြောင့် အသခ်ါရိကံကို သကတ္ထတဒ္ဓိတ်ဟု ခေါ်၏၊ သတ္ထိက တဒ္ဓိတ်ဟုလည်းကောင်း, သွတ္ထတဒ္ဓိတ်ဟုလည်းကောင်း ခေါ်ကြသေး၏၊ သတ္ထေ (သ အတ္ထေ)–မိမိဟူသော (သခ်ါရပုဒ်၏) အနက်၌၊ ပဝတ္တံ–ဖြစ်သောတဒ္ဓိတ်သည် (ပစ္စည်းသည်)၊ သတ္ထိကံ–မည်၏၊ သောယေဝ အတ္ထော–အသခ်ါရပုဒ်၏ ထိုအနက်သည်ပင်၊ (သော+အတ္ထော မှ ဩကို ဝ ပြု၍) သွတ္ထော–မည်၏၊ ထို သွတ္ထ၌ ပစ္စည်းသက်သောကြောင့် သွတ္ထတဒ္ဓိတ်လည်း မည်စည်၊ "အသခ်ါရော+ဧဝ"ဟု ဝါကျတည်၍ တမဓိတေ စသော သုတ်ဝယ် တေနကတာဒိ၌ အာဒိသဒ္ဒါဖြင့် သကတ္ထ၌ ဏိကပစ္စည်း သက်, ဏ် အနုဗန် စသည် ချေ၊ "အသခ်ါရ"ဟု ပကတိပြု, စသည် စီရင်၊ နာမိကံ စသည်လည်း နည်းတူ။

မှတ်ချက်။ ။ ဤသို့လျှင် သကတ္ထ၌ ဏိကပစ္စည်း သက်သောကြောင့် "နိယျာတိ ဧတေနာတိ နိယျာနံ, နိယျာနမေဝ နိယျာနိကံ–ယထာ ဝေနယိကော"ဟု လောကုတ္တရာစိတ်ဖွင့် မူလဋ္ဌိကာ မိန့်သည်၊ ဤ၌ ဝေနယိကောသည် "ဝိနယံ+အဓိတေ" ဝိဂြိုဟ်အရ ပြီးသောပုဒ် မဟုတ်, "ဝိနယမေဝ ဝေနယိကော"ဟု သကတ္ထ၌ ဏိကပစ္စည်း သက်၍ ပြီးသောပုဒ်တည်း၊ [ဝိနယာဒိမှာ ဏိကော, ဥပါယသ ရသော စ။ .... ပဌမန္တာ ဝိနယာဒိတော သကတ္ထေ ဏိကော ဘဝတိ ဝါ, ဥပါယသဒ္ဒသ ဏိကေ ရသော၊ ဝိနယော ဧဝ ဝေနယိကော ၊ပေ၊ ဥပါယော ဧဝ ဩပယိကံ (ပါ၌ ရဿ ပြု)၊ .... မောဂ္ဂလ္လာန်နိသယသစ်၊.... ကျမ်းစာတို့၌ကား ရဿ မပြုဘဲ "ဩပါယိကံ"ဟု အရှိများ၏။]

နေပါတိုက်-နိပါတ်ပုဒ်၊ .... ဧတေသံ-ဤနှတ်တို့၏၊ စတုမဟာရာဇေ-နှတ်မင်းကြီး ၄ ယောက်၌၊ ဘတ္တိ-ဆည်းကပ်ခြင်းသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, စာတုမဟာရာဇိကာ-တို့ မည်၏၊ ဒေဝ-ဤအတူ၊ အညတ္ထေပိ-အခြားအနက်၌လည်း၊ ယောဇေတဗ္ဗံ-ယှဉ်စေရာ၏။

ကသာဝေန-ဖန်ရည်ဖြင့်၊ ရတ္တံ-ဆိုးအပ်သော အဝတ်တည်း၊ ဣတိ, ဝိဂ္ဂဟေ (သတိ)။

၃၇၆။ ဆရာဂါ ၊ပေ၊ သု စ။ ။ရာဂတ္ထဝါစကာ-ဆိုးရည် အနက်ကို ဟောသော၊ လိင်္ဂမှာ- လိန်မှ (နောက်၌)၊ တေန- ထို ဆိုးရည်ဖြင့်၊ ရတ္တံ-

---

အသုံးများသော သကတ္ထတဒ္ဓိတ်အချို့

ယာဝါဒိမှာ ကော။ ။ယာဝေါ ဧဝ ယာဝကော ၊ပေ၊ အာဌကော, ဥတကော, ဘိက္ခုကော, တနုကော, ပေါတကော။

သီတုဏှေဟိ ဥတုမှိ။ ။ဥတုအနက်ကို ဟောရာ၌ သီတ ဥဏှနောင် သကတ္ထ၌ ကပစ္စည်း သက်၊ သီတော ဧဝ သီတကော (အအေးဥတု), ဥဏှကော၊ [ဥတုကို မဟောရာ၌ "သီတော ဝါယော-အေးသောလေ"ဟု ကပစ္စည်း မသက်ရ၊] ထို့ပြင်- "လောဟိတကော-ပတ္တမြားနီ၊ နာဝကော-ရေချိုးသူ၊ ကာဠကော-အမဲ။

အဟာမာဒိဝဏ္ဏေဟိ ကာရော။ ။အဟံ, အစရှိသော ဝဏ္ဏနောင် သကတ္ထ၌ ကာရ ပစ္စည်းသက်၊ အဟာမေဝ အဟံကာရော, ဧဝကာရော, ဥံကာရော, သစ္စံကာရော, တုကာရော, ကကာရော။

ရူပနာမေဟိ ခေယ္ယော, ဘာဝါ တု ယော စ။ ။ရူပနာမသဒ္ဒါနောင် သကတ္ထ၌ ခေယ္ယပစ္စည်း, ဘာဝနောင် ယ ပစ္စည်းလည်း သက်၊ ရူပခေယ္ယံ, နာမခေယ္ယံ, ဘာဝခေယ္ယံ, ဘာဝ္ယံ။ ["အသခ်ါရိကံ, ဝိနယမေဝ ဝေနယိကော"စသည် တို့၌ကား တမဓိတေသုတ်ဖြင့် ဏိက ပစ္စည်းသက်။]

စတုမဟာရာဇေ ဘတ္တိ ဧတေသံ—"စတ္တာရော မဟာရာဇာနော စတုမဟာရာဇံ"ဟု ရှေးဦးစွာ ဒီဃသမာသ်တွဲ၊ [စတုနောက် ဒွေဘော်ရောက်မြဲ ဖြစ်၍ "စတုမ္မဟာရာဇံ"လည်း ရှိ၏၊] ထို့နောက် တတြ ဘတ္တိအနက်၌ (စတုမဟာရာဇေ ဘတ္တိ ဧတေသံ-ဟူသော ဝိဂ္ဂဟအနက်၌) ဏိကပစ္စည်းသက်၍ "စာတုမဟာရာဇိကာ"ဟု ဖြစ်သည်၊ ဓတရဋ္ဌ စသော "စတုလောကပါလ"ခေါ် နှတ်မင်းကြီး ၄ ယောက်၌ ဆည်းကပ် ခစားကြရသော စတုမဟာရာဇ်ဘုံသား နှတ်များတည်း၊ ထို့အတူ ဘုရား၌ ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်သူသည် "ဗုဒ္ဓေ ဘတ္တိ ဧတသ"အရ ဗုဒ္ဓိက(ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်)မည်၏၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ဏိကပစ္စည်းသည် အနက်များစွာ၌ ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် "ဝေမညတ္ထေပိ ယောဇေတဗ္ဗံ"ဟု မိန့်သည်။

ဆိုးအပ်၏၊ ဣစ္ဆေတသို့ အတ္ထေ စ–ဤအနက်ဌလည်းကောင်း၊ တသာတိ–တသဟူသော၊ ဆဋ္ဌီယန္တတော–ဆဋ္ဌီယန္တပုဒ်မှ(နောက်ဌ)၊ ဣဒံ ဣစ္ဆေတသို့ အတ္ထေစ–ဣဒံဟူသော ဤအနက်ဌလည်းကောင်း၊ အညတ္ထေသုစ–အခြားအနက်တို့ဌလည်းကောင်း၊ ဏပစ္စယော ဝါ ဟောတိ၊ ကာသာဝံ–ဖန်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သော၊ ဝတ္ထံ–အဝတ်၊ ဧဝံ, ကာသာယံ–ဖန်ရည်ဖြင့်ဆိုးအပ်သော အဝတ်၊ ကုသုမ္ဘေန–ဝတ်ပန်းဖြင့်၊ ဝါ–ဆူးပန်းပွင့်ဖြင့်၊ ရတ္တံ–တည်း၊ ကောသုမ္ဘံ–အဝတ်၊ ဟလိဒ္ဒိယာ–နနွင်းဖြင့်၊ ပေ၊ ဟာလိဒ္ဒံ၊ [“ပါဋ္ဌဂ်–ချိပ်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သောအဝတ်”ဟု နိဿယပေး၏၊ ချိပ်ရည်အနုက်ဟော “ပဋ္ဌဂ်” သဒ္ဒါ အဘိဓာန်ဌ မရှိ၊ ထို့ကြောင့် ကစ္စာယနဝဏ္ဏနာဖွင့်သော်လည်း ဆင်ခြင်၊ သီမူဌ “ပတ္တ–ဂ်–သစ်ရွက်ဖြင့် ဆိုးအပ်သောအဝတ်”ဟု ရှိ၏၊] မဇ္ဇိဋ္ဌံ(မဇ္ဇေဋ္ဌံ)–ထန်းကျင့်ရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သောအဝတ်၊ ကုက်ုမ်–မာလာကျီကျူ(ဖြင့် ဆိုးအပ်သော အဝတ်၊ နီလေန–ညိုသော ဆိုးရည်ဖြင့်၊ ရတ္တံ–တည်း၊ နီလံ–အဝတ်၊ ဧဝံ, ပီတံ–ရွှေသော ဆိုးရည်ဖြင့် ဆိုးအပ်သောအဝတ်။

၃၇၆။ ဏာဂတ္ထာ၊ပေ၊တေန ရတ္တမိစ္ဆေတသို့— ဏာဂသဒ္ဒါသည် “ဆိုးရည်”ဟူသော အနုက်ကို ဟော၏၊ ထိုဆိုးရည်အနုက်ကို ဟောသော “ကသာဝ–ကသာယ–ကုသုမ္ဘ” စသည်သည် ဏာဂတ္ထဝါစကလိန်တည်း၊ “တေန ရတ္တံ”ဌ် တေနဖြင့် “ကသာဝေန”စသော တတိယန္တလိန်များကို ညွှန်ပြသည်၊ ကသာဝ–စသော ဏာဂတ္ထဝါစကလိန်နောင် “ကသာဝေန+ရတ္တံ”စသော အနုက်ဌ ဏပစ္စည်းသက်၊ ဤ“ဏာဂတ္ထ၊ပေ၊တေန ရတ္တမိစ္ဆေတသို့ အတ္ထေ”သည် သုတ်ဌ ပါသော “ဏာဂါ”ပုဒ်၏ အဖွင့်တည်း၊ သုတ်ဌ “ဏာဂါ”အရ “ဆိုးရည်အနုက်”ကို မယူဘဲ ဆိုးရည်အနုက်ကို ဟောသော သဒ္ဒါကို (ကာရကူပစာရ အားဖြင့်) ယူပါဟု သိစေလို၍ “ဏာဂတ္ထဝါစကာ”ဟု ဖွင့်သည်။

တသာတိ၊ပေ၊ဣဒမိစ္ဆေ၊ပေ၊အညတ္ထေသု စ— ဤကား သုတ်ဌပါသော “တသေဒံ (တသ+ဣဒံ)”၏အဖွင့်တည်း၊ ထိုဌ “တသာတိ ဆဋ္ဌီယန္တတော”ဖြင့် “မဟိ”သသ” စသော ဆဋ္ဌီယန္တပုဒ်များကို ညွှန်ပြသည်၊ “မဟိ”သသ” ကဲ့သို့သော ဆဋ္ဌီယန္တလိန်နောင် ဣဒံအနုက်ဌ ဏိကပစ္စည်း သက်၊ “အညတ္ထေသု စ”အရကို “အညတ္ထဂ္ဂဟဏေန ပန” စသည်ဖြင့် ပြလတ္တံ့။

ကသာဝံ၊ပေ၊ပီတံ— ကာသာဝံ ရုပ်ပြီးပုံ ထင်ရှားပြီ၊ ကသာယသဒ္ဒါလည်း“ဖန်ရည်” အနုက်ဟောတည်း၊ “ကသာယေန+ရတ္တံ”ဟု ပြု၊ “ထန်းကျင့်နွယ်”ဟု အနုက်ပြန်ရသော သဒ္ဒါကို မဇ္ဇိပုဒ်နောင် အတိသယ (ဝိသေသ) အနုက်ဌ ဏဋ္ဌပစ္စည်း သက်၍ “မဇ္ဇိဋ္ဌာ”ဟု ထောမနိဝိဌ် ပြု၏၊ မဇ္ဇိသဒ္ဒါကား မဇ္ဈရိနှင့် အနုက်တူ(ပွင့်တံ အခိုင်)ဟူသော အနုက်ဟောတည်း၊ များသော ပွင့်တံ အခိုင်ရှိသော နွယ်ကို“မဇ္ဇိဋ္ဌာ–ထန်းကျင့်, ဝါ–နီပါးဆေး” ဟု ခေါ်သတတ်၊ “မဇ္ဇိဋ္ဌာယ–ထန်းကျင့်နွယ်ရည်ဖြင့်၊ ရတ္တံ–သည်၊ မဇ္ဇိဋ္ဌံ–မည်၏” သီဟိုမူဌ် တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဣကို ဧ ပြု၍ “မဇ္ဇေဋ္ဌံ”ဟု ရှိ၏။

ဣဒမတ္ထေ–ဣဒံ အနုက်ဒ္ဓ၊ (ဥဒါဟရဏံ)၊ ဣဒံ–ဤ အသားသည်၊ မဟိံသဿ–ကျွဲ၏(ဥစ္စာတည်း)၊ မာဟိံသံ–ကျွဲ၏ဥစ္စာဖြစ်သော၊ မံသံ–အသား၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ ဒမိသပ္ပိစမ္မာဒိကံ–နို့ဓမ်း, ထောပတ်, အရေ အစရှိသည်တည်း၊ ဣဒံ–ဤအသားသည်၊ သူကရဿ–ဝက်၏(ဥစ္စာတည်း)၊ သောကရံ–ဝက်သား၊ တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ ဣဒံ ပကရဏံ–ဤကျမ်းသည်၊ ကစ္စာယနဿ–ကစ္စည်းထေရ်၏(ကျမ်းတည်း)၊ ကစ္စာယနံ–ကစ္စည်းထေရ်၏ကျမ်းဖြစ်သော၊ ဗျာကရဏံ – ဗျာကရဏ်းကျမ်း၊ ဧဝံ, သောဂတံ–

အဘိဓာန်နိဿယသစ်၌ "ကုကုံမံ–ဂုံဂမံ"ဟု ပေး၏၊ ဂုံဂမံကိုပင် "မာလာကျီကျ" ဟု ခေါ်ဟန်တူသည်၊ နီလံ ပီတံတို့၌ ,ဏအနုဗန်ရှိသော ပစ္စည်းနှောင်းသော်လည်း ဝုဒ္ဓါဒိသရဿ ဝါသုတ်၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဝါသဒ္ဓါမြစ်သောကြောင့် ဝုဒ္ဓိ မပြုဘဲ (နေလံ, ပေတံ–ဟု မပြုဘဲ) ရှိနိုင်သည်။[မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား–အညိုဂုဏ်၏ နီလအမည်ကို ဂုဏ်၏တည်ရာ အဝတ်ဒြဗ်၌ တင်စား၍ ဂုဏ္ဏပစာ–ဌာနပစာရအားဖြင့် အဝတ်ကိုလည်း "နီလ"ဟု ဆိုနိုင်သည်၊ "ဏပစ္စည်း သက်ဖွယ် မလို, ဏပစ္စည်း၏အနက်ကို နီလပုဒ်ရင်းကပင် ဥပစာအားဖြင့် ဟောနိုင်သည်"ဟု ဆိုလိုသည်၊ ပီတံလည်း နည်းတူ ဤ မောဂ္ဂလ္လာန်အဆိုသည် "နီလဝဏ္ဏယောဂတော နီလံ ဝတ္ထံဝိယ"ဟု စျာန်ခန်း၌ ဖွင့်လေ့ရှိသော အဋ္ဌကထာများနှင့် ညီပေသည်။]

ဣဒမတ္ထေ— "မဟိံသဿ–ကျွဲ၏၊ ဣဒံ–ဥစ္စာတည်း"ဟု ပေးရိုးရှိ၏၊ သို့သော် "ဣဒံ" ပုဒ်သည် "ဣဒံ–ဣမာနိ"စသည်ဖြင့် သဗ္ဗနာမ်၌ လာသောပုဒ်တည်း၊ နပုံလိန်အရာဝယ် "ဣဒံ"ဟု ဆို၍ ပုံလိန်, ဣတ္ထိလိန်အရာ၌ "အယံ"ဟု ဆိုရာသည်၊ ထို ဣဒံ–အယံတို့လည်း သန္ဓက သဒ္ဒါနှင့် အနုက်တူ မဟုတ်ကြ၊ ထို့ကြောင့် "ဣဒံ–အယံ–ဥစ္စာတည်း"ဟု ပေးရိုး အနက်ကို မသုံးဘဲ "ဣဒံ–ဤအသားသည်" စသည်ဖြင့် အဘိဓေယျကို ကြည့်၍ အနက် ပေးသည်၊ "မဟိံသဿ–ကျွဲ၏"ဟုသာ သဒ္ဒါနက် ရှိသော်လည်း "မဟိံသဿ"ဟူသော သမ္ဗန်သည် သမ္ဗန္ဓီကို အမြဲဲ့သောကြောင့် "ဥစ္စာတည်း"ဟု သမ္ဗန္ဓီကို ထည့်၍ ပေးနိုင်သည်၊ ဤသို့ အနက်ပေးခြင်းသည်.... "ဣဒံတိ သာမညတော နပုံသကနိဒ္ဒေသေန ဆဂလက် နိဒ္ဒိသတိ, ဣဒံ ဆဂလကဿတံတိ အတ္ထော၊ အယံ ဆဂလကောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ"–ဟူသော ဒုတိယဒုဋ္ဌဒေါသသိက္ခာပုဒ်၏ အဖွင့် တေရသကဏ်ဋီကာနှင့် ညီ၏၊ မှန်၏–"အညဘာဂသ ဣဒံ, အညဘာဂိယံ"ဟူသော အဋ္ဌကထာ၏. ဣဒံတဒ္ဓိတ်၌ "ဣဒံ–ဤဆိတ်ဖိုသည်"ဟု စွဲဖို့ရာ "ဣဒံ ဆဂလကဿတံ"ဟု ဖွင့်ခြင်း ဖြစ်သည်။

"မဟိံသဿ ဣဒံ မာဟိံသံ"၏နောက်၌ "မံသံ"သည် အဘိဓေယျတည်း၊ "မာဟိံသံ" အရ "အသား" သာမက,ကျွဲမှဖြစ်သော နို့ဓမ်း စသည်အားလုံးပင် ရနိုင်သောကြောင့် "ဒမိသပ္ပိစမ္မာဒိကံ ဝါ"ဟု တစ်နည်း ပြပြန်သည်၊ [သီ၌ "ဝါ"ပါသည်၊] ဤနည်းအလို

မြတ်စွာဘုရား၏ဥစ္စာဖြစ်သော၊ သာသနံ-သာသနာတော်။ [သီဟိုဠ်မှဠ် "သောဂတော-သော၊ ဓမ္မော-တရား၊ သောဂတော-သော၊ သံဃော-သံဃာ"ဟုလည်း ရှိသေး၏။

ဣဒံ-ဤဝေဒဝါကျသည်၊ ဣသိသ-ရသေ့၏(ဥစ္စာတည်း)၊ ဣတိ အတ္ထေ-၌၊ ဏပစ္စယေ-ကို၊ ကတေ-သော်၊ ဝုဒ္ဓိမှိ-သည်၊ သမ္ဘတ္တေ-သော်၊ သဏောတိ ယူနံတိ အာဂမောတိ ဌာနေတိ စ ဝတ္တတေ။

၃၇၇။ အာတ္တဉ္ဉ။ ။ဌာနေ-၌၊ ပရေ, သဏကာရပစ္စယေ-ကြောင့်၊ ဣဉ ဣတိ-ဟူကုန်သော၊ ဧတေသံ အာဒိသရာနံ-ဤ အစသရတို့၏၊ အာတ္တဉ္ဉ-အာအဖြစ်သည်လည်း၊ ဟောတိ၊ စသဒ္ဒေန-ဖြင့်၊ ရိကာရာဂမော စ-ရိ အက္ခရာလည်း လာ၊ ဣတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဣကာရသ-၏၊ အာတ္တံ-အာပြု။

"ဣဒံ-ဤနှိုဝမ်း စသည်သည်၊ မဟိသသ-ကျွဲ၏ဥစ္စာတည်း"ဟု ပေး၊ "သုကရသ ဣဒံ" စသည်လည်း နည်းတူ၊ သီမှဠ် "သောကရံ" မရှိ, "သုကရံ"ဟုပင် ရှိ၏၊ ကစ္စည်း (သဒ္ဒါကြီး)ကျမ်းသည် အရှင်ကစ္စည်းထေရ် ဖွင့်ပြအပ်သော ကျမ်းဖြစ်သောကြောင့် အရှင်ကစ္စည်းထေရ်၏ဥစ္စာ မည်၏၊ ထို့အတူ ဘုရားရှင် တည်ထားအပ်သော သာသနာတော်လည်း သုဂတာ၏ ဥစ္စာပင်တည်း၊ သီဟိုဠ်မှဠ် တွေ့ရသော "သောဂတော-ဓမ္မော-သောဂတော-သံဃော"တို့၌ "သုဂတသ အယံ, သောဂတော"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ လိန်အားလျော်စွာ "အယံ" ဟု ထားသော်လည်း ဣဒံတဒ္ဓိတ်တွင် ပါဝင်ရသည်။ [သဣ္ဓတ္ထ ဣမ ပုဒ်ရင်း မဟုတ်, "ဣဒံ" ပုဒ်ရင်းဖြစ်ကြောင်း ပြခဲ့ပြီ။]

ဣသိသ+ဣဒံ—"အာရိသန္တိ-ဝေဒဝါကျံ (ဝေဒကျမ်း၌ ပါသော ဝါကျ)"ဟု ဋီကာ ဖွင့်သောကြောင့် "ဣဒံ-ဤဝေဒဝါကျသည်"ဟု ပေးသည်၊ "အဋ္ဌက"စသော ရသေ့တို့ စီရင်အပ်သောကြောင့် ဝေဒကျမ်းလာ စကားစုသည် "အာရိသ" မည်သတတ်၊ ဣဒံ အနက်၌ ဣသိသနောင် "ဏရာဂါ တသ္မာ ဣဒမည္ဘတ္ထေသု စ"သုတ်ဖြင့် ဏပစ္စည်း သက်ပြီးနောက် ဏအနုဗန်စသည် ချေ၍ ပကတိပြုပြီးသောအခါ "ဝုဒ္ဓါဒိသရသ ဝါ"သုတ်ဖြင့် ဣကို ဧဝုဒ္ဓိပြုခွင့် ရောက်နေသော်လည်း ထိုဝုဒ္ဓိ အပြုကို တားမြစ်၍ ဤ"အာတ္တဉ္ဉ" သုတ်ဖြင့် ဣကို အာပြု, ဣအပြု၏အခြားမဲ့၌ ရိလာ, (အာရိသ)နာမ်ဝဲ့, သိ အံ ပြု၍ "အာရိသံ"ဟုသာ သီမှဠ် ရှိသည်၊ "အာရိသျံ"ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်။ [ဘာဝတဒ္ဓိတ်၌သာ ဏျပစ္စည်း သက်၍ "အာရိသျံ"ဟု ရှိနိုင်လတ္တံ့။]

ဣဉ္စဣ ၊ပေ၊ ဌာနေ—သင့်လျော်ရာဌာန၌ (ဏ)အနုဗန်ရှိသော ပစ္စည်းနှောင်းရာ၌ ဣသိ-ဥသဘတို့၌ကဲ့သို့ အစဖြစ်သော ဣဉသရတို့ကို အာပြု၊ အာတ္တဉ္ဉ၌ စဖြင့် ရိလည်း လာ၊ ဣဉဣဉစ္ဆေတေသံ အာဒိသရာနံသည် "ယူနံ"၏ အဖွင့်၊ "သဏကာရ၊ပေ၊ပရေ"သည် "သဏော"၏ "ရိကာရာဂမော"ကား အာဂမောဟု အဖွင့်တည်း။

ဌာနာဓိကာရတော–ဌာနသဒ္ဒါ လိုက်ခြင်းကြောင့်၊ ဣသူသဘဉာဒီနံ–ဣသိ,ဥသဘ,ဥဇုအစရှိသည်တို့၏၊ အာတ္တံ–သည်လ,ည်းကောင်း၊ ဣသိသတု–ဣသိသဒ္ဒါ၏ကား၊ အာတ္တာနုန္တရေ–အာအဖြစ်၏ အခြားမဲ့၌၊ ရိကာရာဂမော စ–လည်းကောင်း၊ ဘဝေ–၏၊ ....အာရိသံ–ရသေ့၏ဥစ္စာဖြစ်သော ဝေဒဝါကျ၊ ဣဒံ–ဤ ဌာနသည်၊ ဥသဘသ–ဥသဘ၏ ဥစ္စာတည်း၊ အာသဘံ–ဥသဘ၏ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဌာနံ–ဌာန၊ အာသဘီ–ဥသဘ၏ဥစ္စာဖြစ်သော၊ ဝါစာ–စကား။

အညတ္ထဂ္ဂဟဏေန ပန–ဖြင့်ကား၊ အဝိဒူရေဘဝေါ–အနီးဌ ဖြစ်သည်၊ တတြ–ထိုဌ၌၊ ဘဝေါ-ဖြစ်သည်၊ တတြ–ထိုဌ၌၊ ဇာတော–ဖြစ်သည်၊တတော–ထိုမှ၊ အာဂတော–လာသည်၊ အသ–ထိုသူ၏၊ သောနိဝါသော–ထိုနေရာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ တသ–ထိုသူ၏၊ ဣသရော–အစိုးရသူ၊ ကတ္ထိကာဒီဟိ–ကြတ္ထိကာနက္ခတ် အစရှိသည်တို့နှင့်၊ နိယုတ္တော–ယှဉ်သော၊ (မာသော–လ)၊ အသ–ထိုသူ၏၊ သာဒေဝတာ–ထိုနတ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ["သာ.သဒေဝတာ" ဟု သီဌ ရှိသည်၊] တံ–ထိုကို၊ အဝေစ္စ–ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍၊

ဌာနာဓိကာရ ၊ပေ၊ ဘဝေ—မှာယူနမာဂမော ဌာနေသုတ်မှ ဌာနသဒ္ဒါ လိုက်လာ၏၊ ထိုဌာနသဒ္ဒါဖြင့် "အာပြု**သင့်ရာ**–ရိုလာသင့်ရာ ဌာန ဟုတ်မှ အာပြုရမည်–ရိုလာရမည်, ဌာနမဟုတ်လျှင် အာ၊မပြုရ–**ရိ**မလာရ"ဟု အဓိပ္ပာယ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် "**ဣသိ**–ဥသဘ–ဥဇု" စသည်တို့၏ ဣဥတို့သာ အာပြုရာဌာန ဖြစ်၏၊ ဣသိ**သဒ္ဒါတစ်ခုတည်း**အတွက် အာ အပြု၏ အခြားမဲ့ ဌ်သာ ရိုလာရာဌာန ဖြစ်သည်–ဟု **မှတ်**၊ ဥ**ဇာဒီနံ**ဌ် အာဒိဖြင့် မုဒုကို ယူ၊"မဒ္ဒဝံ"ဟု လာလတ္တံ့။ ["ဣသီဏာသဘုဇာဒီနံ"ဟု ပါဌ်ပြင်၍ "ဣသိ–ဣဏာ–ဥသဘ–ဥဇု–(အာဒိ ဖြင့် မုဒု)"တို့ကိုလည်း ယူကြသေး၏၊ ဣဏာသ+ဘာဝေါ, အာဏျ–ကြွေးမြီ၏အဖြစ်။]

ဥသဘသ ၊ပေ၊ ဝါစာ—မြတ်သူကို "ဥသဘ"ဟု ခေါ်၏၊ ထို"ဥသဘ၏အရာ" ဟူသည် မကြောက်မရွံ့, ရဲဝံ့ခြင်း–ဘေးအန္တရာယ်ကြောင့် မတုန်မလှုပ်ဖြင်းတည်း၊ "ဥသဘသ"နှောင် ဣဒံအနုက်ဌ ဏာပစ္စည်းသက်၍ (ဏာ)အနုဗန်စသည် ချေပြီးနောက်, ဝုဒ္ဓါဒိသရသ ဝါသုတ်ဖြင့် သြဝုဒ္ဓိပြုခွင့် ရောက်လတ်သော် ထိုဝုဒ္ဓိအပြုကို တားမြစ်၍ ဤသုတ်ဖြင့် ဥကို အာပြု၊ အာသဘံ(ဌာနံ)ဟု ဖြစ်၏၊ ဝါစာကို ငဲ့၍ "အာသဘီ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဏာဝဏိကဏေယျဏန္တဟိဖြင့် ဤပစ္စည်းသက်၊ မရွံ့,မကြောက် ခြသော်ဟောက်သို့ ရဲရဲတောက်စကားကို (ရဲရင့်ခြင်းဂုဏ်နှင့်ယှဉ်သောကြောင့် ဂုဏူပစာရအားဖြင့်, တစ်နည်း–အကြောင်းရဲရင့်ခြင်း၏အမည်ကို အကျိုးစကားဌ တင်စား၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့်) အာသဘီ–ဟု ခေါ်သည်။ ["ဥသဘသ ဣဒံတိ ဟိ အာသဘံ, သူရဘာဝေါ၊ တေန ယုတ္တတ္တာ ပနာယံ ဝါစာ အာသဘီတိ ဝုစ္စတိ" သီလက္ခန်ဋီကာသစ်။]

အဓိတေ–ရွတ်အံ့၏၊ တသ–ထို၏၊ ဝိသယော–အရာဖြစ်သော၊ ဒေသော–အရပ်၊ တသ္မိံ ဒေသေ–ထိုအရပ်၌၊ အတ္ထိ၊ တေန–ထိုဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တံ–ဖြစ်၏၊ တံ–ထိုကို၊ အရဟတိ–ထိုက်တန်၏၊ တသ–ထို၏၊ ဝိကာရော–အထူးပြုအပ်သောအရာ၊ အသ–ထို၏၊ တံ ပရိမာဏံ–ထိုအတိုင်းအရှည်သည်၊ အတ္ထိ၊ [သို၌ "တမသ ပရိမာဏံ အတ္ထိ"ဟု ရှိ၏၊ နောက်၌ လာမည့်ပုံစံနှင့် ညီသည်။] ဣတိ ဣဿ စ္ဓေ၀မာဒီသု–ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ အတ္ထေသု စ–အနက်တို့၌လည်း၊ ဏပစ္စယော–သက်။

ယထာ–ဥဒါဟရဏ်ကား၊ ဝိဒိသာယ–ဝိဒိသာမြို့၏၊ အဝိဒူရေ–အနီး၌၊ ဘ၀ေါ–ဖြစ်သော၊ ဂါမော–ရွာတည်း၊ ဝေဒိသော–ရွာ၊ ဥဒုမ္ဗရသ-ရေသဖန်းပင်၏၊ အဝိဒူရေ, ဘ၀ံ–သော၊ ဝိမာနံ–ဗိမာန်တည်း၊ [သြဒုမ္ဗရံ–မာန်၊... ဘ၀တ္ထေ–ဘ၀အနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ မနသိ–စိတ်၌၊ ဘ၀ံ–ဖြစ်သော၊ သုခံ–သုခတည်း၊ မာနသိကံ–ခ၊ သာဂမော–(သ)လာ၊ ["မန+ဏိက"ဟု ဖြစ်သောအခါ ဝုဒ္ဓိပြု၍ သသရေ ဝါ ဂမောဖြင့် (သ်)လာ–ဟူလို။] သရေ–ရေအိုင်၌၊ ဘ၀ေါ–သော၊ သကုနော–ငှက်တည်း၊ သာရသော–ငှက်၊ သာရသာ–အိုင်၌ ဖြစ်သော၊ သကုနီ–ငှက်မ၊ သာရသံ–သော၊ ပုပ္ပံ–ပန်း၊ ဥရသိ– ရင်၌၊ ဘ၀ေါ– သော၊ ပုတ္ထော– သားတည်း၊ [သြရသော– သား၊

အညတ္ထဂ္ဂဟဏေန ၊ပေ၊ ဏပစ္စယော—"ဏရာဂါတသေ၀မညတ္ထေသု စ"သုတ်၌ "တသေ၀ံ"၏ ပုံစံတို့ကို ပြုပြီး၍ (ဆိုအပ်ပြီးသော ရတ္တအနက် ဣဒံအနက်တို့မှ တစ်ပါးသော) အညအနက်များကို ပြလိုသောကြောင့် အညတ္ထဂ္ဂဟဏေန–စသည်ကို မိန့်သည်၊ ထို အညတ္ထဟူသည် အဝိဒူရဘ၀–တတြဘ၀ စသောအနက်များ ဖြစ်သည်–ဟူလို။ [ဤ၌ သီဟိုဠ်မှနှင့် မြန်မာမှသည် အချို့နေရာ၌ ရှေ့နောက် မတူဘဲ ရှိ၏။]

ယထာ, ဝိဒိသာယ၊ပေ၊သြဒုမ္ဗရံ—အညတ္ထ၏ ဥဒါဟရဏ်များကို အစဉ်အတိုင်းထုတ်ပြလို၍ "ယထာ"ဟု မိန့်သည်၊ "ဝိဒိသာယ–ဝိဒိသာမြို့၏"ဟု မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယသစ် ပေး၏၊ ဝိဒိသာမြို့၏ အနီးဖြစ်သော တောကို "ဝေဒိသံ"ဟု သုတ္တနိပါတ်၌ ရှိ၏၊ "ဝိဒိသာယ–အထောင့်အရပ်၏"ဟု ပေးကြသည်ကား "အထောင့်အရပ်၏+အနီးရွာ" မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ဆင်ခြင်၊ အဝိဒူရ သဒ္ဒါကို "အဝိဒူရ္ဟ သာမန္တံ" စသည်ဖြင့် အနီးဟောပရိယာယ်၌ အဘိဓာန်ပြုသောကြောင့် "အနီး"ဟု ပေး။ ["မနီးမ၀ေး"ဟု ပေးကြသည်ကား အဓိပ္ပာယ် မရှိ။]

ဘ၀ေ—မနော–သရော–ဥရောတို့သည် မနောဂိုဏ်းသဒ္ဒါများတည်း၊ ထို့ကြောင့် (သ်)လာလျက် မာနသံ စသည် ဖြစ်၏၊ သားသမီးများသည် ရင်ခွင်၌ ပိုက်၍ ကြီးပွားစေရသောကြောင့် သြရသ (ရင်၌ ဖြစ်သူများ) မည်၏၊ "မိတ္တော" နောင် ဘ၀အနက်၌

(ကသ္မာ–နည်း၊) ဥရသိ–ရင်ခွဲ၊ သံဝမိုတတ္တာ–ကြီးပွားစေအပ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ မိတ္တေ–မိတ်ဆွေခွဲ၊ ဘဝါ–ဖြစ်သော ချစ်ခြင်းတည်း၊ မေတ္တာ–ခြင်း၊ မေတ္တီ ဝါ–မေတ္တီဟုလည်း ရှိ၏၊ ပုရေ–မြို့၊ ဘဝါ–သော၊ ဝါစာ–စကားတည်း၊ ပေါရီ–မြို့ခွဲ ဖြစ်သောစကား။

ဓာတာဒီသု– ဓာတအနက် အစရှိသည်တို့ခွဲ၊ (ဥဒါဟရဏံ– ကား၊) ပါဝုသေ–မိုးဥတုခွဲ၊ ဓာတော–ဖြစ်သော၊ မေဃော–မိုးတည်း၊ ပါဝုသော–မိုး၊ ပါဝုသာ–မိုးဥတုခွဲ ဖြစ်သော၊ ရတ္တိ–ညခွဲ၊ ပါဝုသံ–သော၊ အဇ္ဇ–တိမ်တိုက်၊ သရဒေ–သရဒဥတုခွဲ၊ ဓာတော–သော၊ မာသော–လ တည်း၊ [သီဟိုဠ်မှခွဲ "ရောဂေါ–ရောဂါတည်း"ဟု ရှိ၏၊] သာရဒေါ–လ၊ သာရဒါ ရတ္တိ၊ သာရဒံ ပုပ္ပံ၊ ဧဝံ, သိသိရော–သိသိရဥတုခွဲ ဖြစ်သော လ(ရောဂါ)၊ ဟေမန္တော–ဟေမန္တဥတုခွဲ ဖြစ်သောလ စသည်၊ ဝသန္တော–ဝသန္တဥတုခွဲ ဖြစ်သောလ စသည်၊ ဂိမှော–ဂိမှဥတုခွဲ ဖြစ်သောလ စသည်၊ မထုရာယံ–မထုရာပြည်ခွဲ၊ ဓာတော–မွေးဖွားသော၊ ဇနော–လူတည်း၊ မာထုရော–လူ၊ မာထုရာ–မထုရာပြည်ခွဲမွေးဖွားသော၊ ဂဏိကာ–ပြည့်တန်ဆာမ၊ မာထုရံ–သော၊ ဝတ္ထုံ–အဝတ်၊ မာထုရာယ–မှ၊ အာဂတော–လာသူတည်း၊ မာထုရော–သူ၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ အသ–ထိုသူ၏၊ မထုရာ–မထုရာပြည်ဟူသော၊ နိဝါသော–နေရာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, မာထုရော–မည်၏၊ မထုရာယ–ကို၊ ဣသသရော–အစိုးရသော၊ ရာဇာ–မင်းတည်း၊ မာထုရော–မင်း၊ သဗ္ဗတော ကောတိ ဇတ္ထု–သုတ်ခွဲ၊ ပုန သဗ္ဗတော ဂဟဏေန– နောက်ထပ် သဗ္ဗတော သဒ္ဒါပိုဖြင့်၊

ဏာပစ္စည်းသက်၍ "မိတ္တ"ဟု ဖြစ်သောအခါ (သံယောဂန္တ ဖြစ်သောကြောင့် ဝုဒ္ဓါဒိသရသ ဝါ–သုတ်ဖြင့် ဝုဒ္ဓိ မပြုဘဲ) တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု၊ ဣတ္ထိဓောတက အာပစ္စည်း သက်၍ မေတ္တာ, ဤပစ္စည်း သက်၍ မေတ္တီဟု ဖြစ်၏၊ နာမ်ခဲ့ စသည် စီရင်၊ မြို့သူ မြို့သားတို့၏ အသုံးအနှုန်းဖြစ်သော ယဉ်ကျေးသော စကားသည် မြို့ပြခွဲ ဖြစ်သောကြောင့် "ပေါရီ" မည်၏။

ဓာတာဒီသု—အာဒိဖြင့် အာဂတ, နိဝါသ, ဣသရ အနက်များကို ယူ၊ ကာလ ဒေသအလိုက် ပေါ်ပေါက်ခြင်း–မွေးဖွားခြင်း သဘောရှိသော ဖြစ်ခြင်းကို "ဓာတ"ဟု ခေါ်၏၊ ထိုသို့မဟုတ်သော ဖြစ်ခြင်းဟူသမျှကို "ဘဝ"ဟု ခေါ်သည်၊ "မာထုရကော" စသည်ခွဲ "မာထုရော"ဟု တဒ္ဓိတ်ပြီးပြီးနောက် "သဗ္ဗတော ကော"သုတ်ခွဲ သဗ္ဗတောသဒ္ဒါ ပိုဖြင့် (က်–ဗျည်းချည်း မဟုတ်ဘဲ, အ သရနှင့်တကွ) က အကွာရာ လာ၍ "မာထုရကော" ဟု ပြီး၏။ [သဗ္ဗတောသဒ္ဒါ ပိုကြောင်းကို ထို (၂၂၄)သုတ် ပြန်ကြည့်။]

တဒ္ဒိတတောပိ–တဒ္ဒိတ်ပစ္စည်းမှ နောက်၌လည်း၊ ကွစိ–အချို့အရာ၌၊ သသရ ကကာရာဂမော–သရနှင့် တ ကွ က အက္ခရာ လာ၊ မာထုရကော–မထုရာပြည်၌ မွေးဖွားသူ၊ ရာဇဂဟော–၌၊ ဇာတော–သူတည်း၊ပေ၊ ဣတိ, ရာဇဂဟော–မည်၏၊ ရာဇဂဟကော ဝါ–ရာဇဂဟကောလည်း' ရှိ၏၊ ဧဝံ, သာဂလော–သာဂလပြည်၌ မွေးဖွားသူ စသည်၊ [သာဂလကော ဝါ–လည်း ရှိ၏၊ ၎င်းပုဒ် သီမူ၌ မရှိ၊] ပါဋ္ဋလိပုတ္တော–ပါဋ္ဋလိပုတ်ပြည်၌ မွေးဖွားသူ စသည်၊ ["ပါဋ္ဋလိပုတ္တကော ဝါ" သီ၌ မရှိ၊] ဝေသာလိယံ–ဝေသာလီပြည်၌၊ ["ဝိသာလိယံ" ရှိလျှင် ပါ၌ပျက်၊] ဇာတော–တည်း၊ ဣတိအာဒိအတွေ့–ဤသို့ အစရှိသော အနက်၌၊ [အာဂတ–နိဝါသ–ဣသရ အနက်များကို အာဒိဖြင့် ယူ၊] ဝေသာလော–မည်၏၊ ဝေသာလကော ဝါ–လည်း ရှိ၏၊ ["ကုသိနာရေ ဇာတော" သီ၌ မပါ၊] ကောသိနာရော–ကုသိနာရံ၌ မွေးဖွားသူ စသည်၊ ကောသိနာရကော ဝါ–လည်း ရှိ၏၊ ["ဧဝံ" သီ၌ မပါ၊] သာကေတော–သာကေတပြည်၌ မွေးဖွားသူ စသည်၊ သာကေတကော ဝါ၊ ကောသမ္ဗော–ကောသမ္ဗီပြည်၌ မွေးဖွားသူ စသည်၊ ကောသမ္ဗကော ဝါ၊ ဣန္ဒပတ္ထော–ဣန္ဒပတ္ထတိုင်း၌ မွေးဖွားသူ စသည်၊ ဣန္ဒပတ္ထကော ဝါ၊ ကပိလ္လော–ကပိလ္လမြို့၌ မွေးဖွားသူ စသည်၊ ကပိလ္လကော ဝါ၊ ["ကပိလ္လေ (ပဌာလနဂရေ)"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် "ပဌာလမြို့ကိုပင် "ကပိလ္လ"ခေါ်သည်ဟု မှတ်၊] ဘရုကစ္ဆော–ဘာရုကစ္ဆရာ၌ မွေးဖွားသူ စသည်၊ ဘာရုကစ္ဆကော ဝါ၊ ["ဘာရုကစ္ဆံ နာမ ပဋ္ဋနဂါမော(ဆိပ်ကမ်းရွာ)"ဟု သုဗွာရကဇာတ်၌ ဆိုဏ်၊] နဂရေ–မြို့၌၊ ဇာတော–သူတည်း၊ ပေ၊ ဣတိ, နာဂရော–မည်၏၊ နာဂရကော ဝါ၊ ဧဝံ–တူ၊ ဇာနပဒေါ–ဇနပုဒ်၌ မွေးဖွားသူ စသည်။

ပန–အထူးကား၊ ဇနပဒနာမေသု–ဇနပုဒ်ဟော နာမ်ပုဒ်တို့၌၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံတို့၌၊ ဗဟုဝစနမေव– ဗဟုဝုစ်ချည်းသာ၊ ဘဝတိ–၏၊ အဂ်ေသု–

မှတ်ချက်။ ။ဤ၌ (က)ကို ပစ္စည်းဟု မဆို, အာဂုံ (အပိုလာသော အက္ခရာ)ဟု ဆို၏၊ ရှေ့ သကတ္ထပစ္စည်းကို ပြုရာ၌ကား "ပေါတကော"၌ ကကို သကတ္ထပစ္စည်းဟု ဆိုခဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် သမာသ်အဆုံး၌ ကကို သမာသန္တ (က)ပစ္စည်းဟုလည်းကောင်း, တဒ္ဒိတ်အဆုံး၌ ကကို က အာဂုံဟုလည်းကောင်း, ကိတ်နှင့် သုဒ္ဓနာမ်တို့၏ နောက်၌ က ကို သကတ္ထ က ပစ္စည်းဟုလည်းကောင်း ခွဲရလျှင် သင့်မည် ထင်၏၊ ကစ္စည်း, ရူပသိद္ဓိတို့၌ကား ထိုကဲ့သို့ ခွဲခြားချက် မရှိ, ဟီနကော ပေါတကောတို့၌ ကလည်း အာဂုံဟုပင် ဆိုသည်။

အင်္ဂါတိုင်းတို့၌၊ [တိုင်း–တစ်တိုင်းကိုပင် "ဧနပုဒ်"ဟု ခေါ်သည်။] ဧာတော–မွေးဖွားသူသည်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂေါ်ဟိ–အင်္ဂါတိုင်းတို့မှ၊ အာဂတော–လာသူသည်လည်းကောင်း၊ အသ–ထိုသူ၏၊ အင်္ဂါ–အင်္ဂါတိုင်းဟူကုန်သော၊ နိဝါသော–နေရာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ သော–ထိုအင်္ဂါတိုင်းဟူသော နေရာရှိသူသည်လည်းကောင်း၊ [အသနိဝါသတဒ္ဓိတ် မှန်သမျှ၌ ရှေ့ပုဒ်ဝယ် ပဌမာချည်း ရှိခဲ့သည်၊ ထို့ကြောင့် "အင်္ဂေါ်သု"ဟု ရှိသောမူ၌ ပါဠိပျက်၊] အင်္ဂါနံ–အင်္ဂါတိုင်းတို့ကို၊ ဣသရောဝါ–အစိုးရသူသည်လည်းကောင်း၊ အင်္ဂေါ–အင်္ဂါမည်၏၊ အင်္ဂါကော ဝါ–လည်း ရှိ၏၊ မာဂဓော–မဂဓတိုင်းတို့၌ မွေးဖွားသူ, ဝါ–မဂဓတိုင်းမှ လာသူ, ဝါ–မဂဓတိုင်းဟူသော နေရာရှိသူ, ဝါ– မဂဓတိုင်းကို အစိုးရသူ၊ [ဤသို့ချည်း နောက်၌ အနက်ပေး၊ ကောသလတိုင်း, ကမ္ဗောဇတိုင်း, သုဝီရတိုင်း, သိန္ဓုတိုင်း ("သိန္ဓုသု+ဧာတော"စသည်အရ" လူ,

---

ဧနပဒနာမေသု၊ပေဗဟုဝစနမေဝ— တနှသ်ာရီတိုင်း, ပဲခူးတိုင်း စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သကဲ့သို့ ထိုထိုနယ်ကြီးများကို "ရဋ္ဌ"ဟု ခေါ်၏၊ ဧနပုဒ်ဟုလည်း ခေါ်၏၊ ထိုနယ်ပယ် ဧနပုဒ်အများကို စုပေါင်း၍ "ပုရ–တိုင်းပြည်"ဟု ခေါ်၏၊ မင်းနေပြည်တစ်ခုကိုမူ "မြို့" ဟု ခေါ်သည်၊ ထိုတွင် ဧနပဒကို ဟောသော နာမ်ပုဒ်အားလုံး၌ပင် ဗဟုဝုစ်ချည်းသာ တည်း၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း၊ ထိုဧနပုဒ်ကို ပိုင်စားသော မင်းသားအများ၏ နာမည်ကို-ဧနပုဒ်(တိုင်း)ပေါ် တင်စား၍ "အတင်ရဋ္ဌ, ဌာရ္ကုပစာ"နာမည် ဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ ထင်ရှားစေအံ့–"မဂဓ"ဟူသော နာမည်ရင်းသည် ထို မဂဓနယ်စား မင်းသားအများ၏ နာမည်တည်း၊ ထိုမင်းသားများကို "မဂဓာ"ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် နာမည်တပ်ရသည်၊ ထို "မဂဓာ"ဟူသော ဗဟုဝုစ်နာမည်ကို တိုင်းပေါ်၌ တင်စား ထိုက်သောအခါ "တိုင်း" တစ်တိုင်းတည်းသာ ဖြစ်သော်လည်း "မဂဓာ"ဟု ဗဟုဝုစ် နာမည်ပင် ဖြစ်ရသည်၊ "ကောသလာ" စသည်တို့၌လည်း နည်းတူ၊ ဤသို့ ဧနပုဒ် (တိုင်း)ဟော သဒ္ဒါတို့၌ ဗဟုဝုစ်ချည်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် "အင်္ဂေါ်သု, အင်္ဂေါ်ဟိ, အင်္ဂါ, အင်္ဂါနံ"ဟု ဗဟုဝုစ်ချည်း ရှိရသည်–ဟူလို။

[အမ္ဗဋ္ဌသုတ္တဋ္ဌ] ကောသလေသု ဧနပဒေတိ – ကောသလာ နာမ ဧာနပဒိနော (ဧနပုဒ်ပိုင်စားရှိကုန်သော) ရာဇကုမာရာ၊ တေသံ နိဝါသော ဧကောပိ ဧနပဒေါ ရဋ္ဌိသဒ္ဒေန ကောသလာတိ ဝုစ္စတိ၊ တသ္မိံ ကောသလေသု ဧနပဒေ။

မှတ်ချက်။ ။ ကောသလေသုကဲ့သို့ ရဋ္ဌိ(တင်စားအပ်သော)သဒ္ဒါတို့သည် မတင်စားမီက ရှိရင်းစွဲ ဖြစ်သော လိန်–သန္ဓေါများသို့ လိုက်လေ့ရှိကြ၏၊ နောက် ပဓာနပုဒ်၏ လိန်–သန္ဓေါသို့ လိုက်လေ့ မရှိကြ၊ ထို့ကြောင့် "တသ္မိံ ကောသလေသု ဧနပဒေ–ကောသလမည်ကုန်သော ဧနပုဒ်၌"ဟု "ကောသလေသု"ကို ဗဟုဝုစ်ထား၍ တစ်ခုတည်းဖြစ်သော

သိန္ဓောမြင်း" ၂ မျိုးလုံး ရ၏၊ "သိန္ဓ+အ"ဟု ဖြစ်သောအခါ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဥကို အဝပြု၊) အသကတိုင်း, ကလိင်္ဂတိုင်း, ပဠာလတိုင်း, သက္ကတိုင်း] တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ သုရဋ္ဌေ-သုရဋ္ဌတိုင်းခ္ပ၊ ဇာတော-သည်လည်းကောင်း ၊ပေ၊ သုရဋ္ဌသ-ကို၊ ဣသရော ဝါ-သည်လည်းကောင်း၊ သောရဋ္ဌော-မည်၏၊ သောရဋ္ဌကော..ဝါ-ရှိ၏၊ ဧဝံ, မဟာရဋ္ဌော-မဟာရဋ္ဌတိုင်းခ္ပ မွေးဖွားသူ စသည်၊ မဟာရဋ္ဌကော ဝါ-လည်း ရှိ၏၊ ဣစ္စာဒိ-တည်း။

နက္ခတ္တယောဂေ-နက္ခတ်နှင့်ယှဉ်ခြင်းအနက်ခ္ပ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ပုဏ္ဏစန္ဒ ယုတ္တာယ-ပြည့်သောလနှင့် ယှဉ်သော၊ ကတ္တိကာယ-ကတ္တိကာ(ကြတ္တိကာ) နက္ခတ်နှင့်၊ ယုတ္တော - ယှဉ်သော၊ မာသော - တန်ဆောင်မုန်းလသည်၊

ဇနပုဒ်ကို ဇကဝုစ်အတိုင်း ထားသည်၊ ဗြဟ္မဇာလသုတ် "အမ္ဗလဋ္ဌိကာယံ (အမ္ဗလဋ္ဌိကာ ဥယျာဉ်ခ္ပ) ရာဇာဂါရကေ ဇကရတ္တိဝါသံ ဥပဂစ္ဆိ"ဟူသော ပါဠိတော်ခ္ပလည်း နပုလ္လိန် ဖြစ်သော ဥယျာနံကို မလိုက်ဘဲ "အမ္ဗလဋ္ဌိကာ" ဣတ္ထိလိန်အတိုင်းပင် ရှင်ဋီနာမည်ကို ပြ၏၊ "လဋ္ဌိကာ"ဟူသော ဣတ္ထိလိန်သဒ္ဒါသည် "နု-ပျို"ဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ သရက်ပင်ပျိုသည် အမ္ဗလဋ္ဌိကာ မည်၏၊ ထိုသရက်ပင်ပျို၏ အနီးခ္ပ ဖြစ်သော ဥယျာဉ် ကား ရှင်ဋီ (အတင်ရှင်ဋီ, အနီးရှိသော သရက်ပင်၏ အမည်ကို အနီးဖြစ်သော ဥယျာဉ်ခ္ပ တင်စားအပ်သော သမီပျူပစာရ)အားဖြင့် အမ္ဗလဋ္ဌိကာ **မည်သည်**။

[သုတ်ဋီကာ] အမ္ဗလဋ္ဌိကာယ အဝိဒူရေ ဘဝတ္တာ ဥယျာနံ အမ္ဗလဋ္ဌိကာ၊ ယထာ-ဝရဏာ နဂရံ, ဂေါဒါဂါမော၊ [ရေခတက်ပင် အများကို "ဝရဏာ"ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် နာမည် ခေါ်၏၊ ထိုရေခတက်ပင် အများ၏ အနီးအပါးဖြစ်သော မြို့သည်လည်း နဂရ တစ်ခုတည်းပင် ဖြစ်စေကာမူ ဝရဏာဟူသော ဗဟုဝုစ်နာမည်ကို တင်စား၍"ဝရဏာ+ နဂရံ"ဟု ခေါ်ထား၏၊ ဂေါဒါဟု ဣတ္ထိလိန်ဖြင့် ထင်ရှားသော ဂေါဒါဝရီမြစ်၏ နာမည်ကို မြစ်ကမ်းရှာခ္ပ တင်စား၍ မြစ်ကမ်းရှာကိုလည်း "ဂေါဒါ+ဂါမော"ဟု ဣတ္ထိလိန်အတိုင်း ခေါ်ဝေါ်ရသည်-ဟူလို၊] ဤထက် အကျယ်ကို မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယသစ် ဏာဒီကဏ္ဍ (၁၉)သုတ်အဖွင့်မှာ ရှု၊ ဋီကာဖွင့်များ အဌကထာအာဘော် မကျုံ့ကို သေချာစွာ ပြထား သည်။

တထာ သုရဋ္ဌေ၊ပေ၊မဟာရဋ္ဌကော ဝါ—သုရဋ္ဌ, မဟာရဋ္ဌတို့သည် "တိုင်း"ဟု အမည်ရသော်လည်း ဇနပုဒ်နာမည်တွင်ကား မပါဝင်ကြ၊ ထို့ကြောင့် "တထာ"ဟု ချီပြီးလျှင် "သုရဋ္ဌေ" စသည်ဖြင့် ဇကဝုစ်ထားသည်၊ ဇာတောနောင် "ပေ"ဟု သီဟိုဠ်မှခ္ပ ရှိ၏၊ ထိုပေယျာလဖြင့် "အာဂတော, အဿနိဝါသော"အနက် ၂ ခုကို ညွှန်ပြသည်။

ကတ္တိကာယ ၊ပေ၊ ကတ္တိကော—ဤခ္ပ "ကတ္တိကာယ+ယုတ္တော, ကတ္တိကော"သာ လိုရင်းတည်း၊ "ပုဏ္ဏစန္ဒယုတ္တာယ"သည် ကတ္တိကာယ၏ ဝိသေသန (ထိုလအတွက်

ကတ္တိကော–ကတ္တိက မည်၏၊ စန္ဒယုတ္တေန–သော၊ မဂသိရေန–မဂသိရ မည်သော၊ နက္ခတ္တေန–နှင့်၊ ယုတ္တော–သော၊ မာသော–နတ်တော်လသည်၊ မာဂသိရော–မည်၏၊ ဧဝံ, ဖုဿေန–ဖုဿ(ဖုဿ)နက္ခတ်နှင့်၊ ယုတ္တော, မာသော–ပြာသိုလသည်၊ ဖုဿော–မည်၏၊ မဃာယ–မဃနက္ခတ်နှင့်၊ ယုတ္တော, မာသော–တပို့တွဲလသည်၊ မာဃော–မည်၏၊ [ဤအတိုင်းချည်းပေး၊] ဖဂ္ဂုနီနက္ခတ်နှင့် ယှဉ်သော တပေါင်းလ၊ စိတ္တ (စိတြ)နက္ခတ်နှင့် ယှဉ်သော တန်ခူးလ၊ အဿယုဇော (သီတင်းကျွတ်လ)တိုင်အောင် ဆို။

အသ–ထိုသူ၏၊ ဗုဒ္ဓေါ–ဗုဒ္ဓဟူသော၊ ဒေဝတာ–နတ်သည်၊(အတ္ထိ)၊ကျေတိ, ဗုဒ္ဓေါ၊ ဧဝံ, သောဂတော–သုဂတနတ်ရှိသူ၊ "မဟိန္ဒနတ်ရှိသူ, ယမနတ်ရှိသူ, သောမနတ်ရှိသူ"ဟု ပေး၊....ဗျာကရဏ်–ကို၊ အဝေစ္ဆ–ဉာဏ်ဖြင့် သက်ဝင်၍၊

ကတ္တိကာနက္ခတ်၏ ထူးခြားသောနက္ခတ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပြသော ဝိသေသန)တည်း၊ မာသောကား ဟောနက် အဘိဓေယျပြတည်း၊ တန်ဆောင်မုန်းလပြည့်နေ့၌ အခြားနက္ခတ်တို့သည် လနှင့်(စန်းနှင့်) နီးကပ်စွာ မယှဉ်ဘဲ ကတ္တိကာနက္ခတ်သာ လ(စန်း)နှင့် နီးကပ်စွာ ယှဉ်နေ၏၊ ထို့ကြောင့် ကတ္တိကာနက္ခတ်သည် ထိုတန်ဆောင်မုန်းလအတွက် ထူးခြားသော အမှတ်အသား ဖြစ်၏၊ သို့ဖြစ်၍ ထိုကတ္တိကာနက္ခတ်နှင့်ယှဉ်သော တန်ဆောင်မုန်းလသည် "ကတ္တိက" အမည်ရ၏၊ [ဤ၌ ကတ္တိကာနက္ခတ်ဖြင့် မှတ်သားအပ်သည်ကို "ယှဉ်သည်"ဟု ဆိုသည်၊] "ကတ္တိကာယ+ယုတ္တော"ဟု တည်၍ ထို "ကတ္တိကာယယုတ္တော"ဟူသော အနက်၌ "ဏရာဂါတသေဒမညတ္ထေသု စ"သုတ်ဖြင့် (ထိုသုတ်၌ "အညတ္ထ"အရဖြင့်) ဏပစ္စည်းသက်, ဏ်အနုဗန္ဓစသည် ချေ, ကတ္တိကာဟု ပကတိပြု, (ကတ္တိကာ+အ)ကခွင်း ချေ, ကပ် "ကတ္တိက"ဟု ဖြစ်၏။

"မဂသိရေန+ယုတ္တော"စသည် တည်၍ တွက်၊ "မဃာယ"၌ "မဃာဟိ"ဟု သီမူရှိ၏၊ မဃာနက္ခတ်၌ ကြယ် ၅ လုံး ရှိသောကြောင့် ဗဟုဝုစ်လည်း ဆိုနိုင်၏၊ အားလုံး မဃာချည်း မည်သောကြောင့် ဇာတ်ကို ငဲ့၍ ဧကဝုစ်လည်း ဆိုနိုင်၏–ဟု ထောမနိဓိ၌ ပြသည်၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိ ၂ မျိုးလုံး အသင့်ချည်း၊ အာသဠ္ဠော–အာသဠ္ဠိ, သာဝဏော–သာဝဏီတို့သည် လိန် ၂ မျိုးရှိကြောင်း ပြ၏၊ (ဤ)ပစ္စည်းသက်၍ "ဠ္ဠိ, ဏီ"ဖြစ်သည်၊ "ပုဗ္ဗာသဠ, ဥတ္တရာသဠ"ဟု ၂ မျိုး ရှိသောကြောင့် "ဥတ္တရာသဠာယ"ဟု ဆိုသော်လည်း လိုရင်းမှာ "အာသဠာယ"တည်း၊ "ဘဒ္ဒေန"အရာဝယ် "ပေါဋ္ဌပဒေန"ဟု သီမူရှိ၏၊ ပေါဋ္ဌပဒနက္ခတ်ကို ဘဒ္ဒပဒ ဘဒြပဒနက္ခတ်ဟု ထောမနိဓိဆိုသောကြောင့် "ဘဒ္ဒပဒေန ယုတ္တော ဘဒ္ဒပဒေါ"ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏၊ သို့မဟုတ် "ပေါဋ္ဌပဒေန ယုတ္တော ပေါဋ္ဌပဒေါ"ဟု သီမူအတိုင်းလည်း ကောင်း၏။ [ထောမနိဓိနှင့်မောဂ္ဂလ္လာန်တို့၌ လပြည့်ညဉ့်ကို "ဖုဿေန လက္ခိတော"အရ ဖုဿီဟု ခေါ်၍ ထိုညဉ့်ရှိသော တစ်လကို "ဖုဿီ ယသ အတ္ထိ"အရ "ဖုဿ"စသည် မည်၏–ဟု ဆိုသည်။]

အဓိတေ–သင်အံ့သူတည်း၊ ဝေယျာကရဏော–သူ၊ ဧဝံ, "မုဟုတ်ကျမ်း, နိုမိတ်ကျမ်း, အင်္ဂဝိဇ္ဇာကျမ်း, ဝတ္ထုဝိဇ္ဇာကျမ်းကို သင်အံ့သူ"ဟု ပေး၊ ... ဝသာတိနံ–ဝသာတိမည်သော မင်းသားတို့၏၊ ဝိသယော–နိုင်ငံဖြစ်သော၊ ဒေသော–အရပ်သည်၊ ဝါသာတော–မည်၏၊ အသ္မိံ ပဒေသေ–ဤအရပ်၌၊

ဗုဒ္ဓေါ အသ ဒေဝတာ စသည်။ ။ဗုဒ္ဓကို နတ်ကဲ့သို့ ဆည်းကပ်ကိုးကွယ်သူသည် "ဗုဒ္ဓ"မည်၏၊ ["အသ–၏၊ ဒေဝတာ–ကိုးကွယ်ရာနတ်ကား၊ ဗုဒ္ဓေါ–ဘုရားတည်း" ဟုလည်း ပေးကြ၏၊]..... "ဝေယျာကရဏော" ရှေ့ပြီးပုံမှာ ဝေယျာကရဏိကောအတိုင်းတည်း၊ "ဏိကနှင့်ဏ"ဟု ပစ္စည်းချင်းသာ ထူးသည်၊ "အဝေစ္စ အဓိတေ"၏ အဓိပ္ပာယ်လည်း ထိုနည်း ပြခဲ့ပြီ။

ဝသာတိနံ ဝိသယော ဒေသော— ဝိသယသဒ္ဒါသည် "ဝိသယော–ရွာအပေါင်း (နယ်ပယ်)ကို၊ လဒ္ဓေါ–ရအပ်ပြီ"၌ ရွာအပေါင်း (နယ်ပယ်)ဟူသော အနက်ကိုလည်းကောင်း, "စက္ခုဝိသယော–စက္ခုနှင့်၏အရာဖြစ်သော၊ ရူပံ–ရူပါရုံ"၌ ဣန္ဒြိယဂယှ (ဣန္ဒြေဖြင့် ယူအပ်သော အာရုံ)ဟူသော အနက်၌လည်းကောင်း, "ဒေဝဒတ္တသ–၏၊ ဝိသယော–အရာဖြစ်သော(အမြဲမပြတ် လေ့ကျက်အပ်သော)၊ အနုဝါကော–အနုဝါက မည်သော ဝါကျ"၌ အစ္စာသီလိတ (စင်စစ် အလေ့အလာပြုအပ်သော ကျမ်းစာ)အနက်၌လည်းကောင်း, "မဏ္ဍာနံ–ငါးတို့၏၊ ဝိသယော–အရာဖြစ်သော၊ ဇလံ–ရေ"၊ ဤ၌ အညတ္ထာဘာဝ ဝိသယာဓာရဟု ခေါ်အပ်သော အညတ္ထာဘာဝအနက်၌လည်းကောင်း ဖြစ်၏၊ ထိုအနက်တို့တွင် "ဒေသော"ဟူသော ပါဠိကို ထောက်၍ ဂါမသမုဒါယ (ရွာအပေါင်း)အနက်၌ ဤဝိသယသဒ္ဒါ ဖြစ်၏ဟု သိသာ၏။ ဋီကာ၌ကား "အနညတ္ထာဘာဝေါ (အညတ္ထာဘာဝေါ) ဝိသယော"ဟု ဖွင့်ရာ၌ ဝိသယ အမျိုးမျိုးကို မခွဲခြားဘဲ "အာရုံဝိသယ–ဒေသဝိသယ" ၂ မျိုးမျှသာ ခွဲခြား၍ ထို ၂ မျိုးတွင် မင်း၏ အာဏာနှံ့ရာ နယ်ပယ်ကိုပင် (အခြားနယ်၌ ထိုမင်း၏ အာဏာ မနှံ့သောကြောင့်) အနညတ္ထာဘာဝ ယူသည်–ဟု မှတ်။]

ဒေသသဒ္ဒါလည်း "ညွှန်ပြခြင်း"ဟူသော ကြိယာအနက်ကို တချို့နေရာ၌ ဟောနိုင်သော်လည်း ဝိသယောဟူသော ဝိသေသနကြောင့် အရပ်ဒေသဟူသော အနက်သာ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဝိသယော"ချည်း "ဒေ'သော"ချည်း တစ်ပုဒ်တည်း မဆိုဘဲ "ဝိသယော ဒေသော"ဟု ၂ပုဒ် တွဲဖက်၍ "တသ+ဝိသယောဒေသော"ဟု ပစ္စည်းအနက်ကို ပြသည်၊ ဤနယ်ပယ်ဒေသ၏ အရှင်သည် "မင်း"သာ ဖြစ်ထိုက်ရကား "ဝသာတိနံ–ဝသာတိမင်းတို့၏"ဟု ပေးသော မောဂ္ဂလ္လာန်နိုဿယသစ် အလိုသာ ပါဠိမှန် အနက်မှန် ဖြစ်ထိုက်၏၊ "ဝသာဒါနံ–ခြသေ့ံတို့၏"ဟု ပေးကြသော ပါဠိအနက်ကိုကား စဉ်းစားထိုက်သည်။ ဤ၌ "ဒေသော"သည် ဝိသယောအတွက် အဘိဓေယျ ထည့်ခြင်းသာ၊ လိုရင်းမှာ "ဝသာတိနံ ဝိသယော"သာတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဝသာတိနံ ဝိသယော ဝါသာတော, ဧဝံ–ဂန္ဓာရိနံ ဝိသယော ဂန္ဓာရော" စသည်ဖြင့် "ဒေသော" မပါဘဲ သက္ကတသဒ္ဒါတို့၌ ဆိုသည်။

ဥဒုမ္ဗရာ–ရေသဖန်းပင်တို့သည်၊ သန္တိ, ဣတိ, သြဒုမ္ဗရော–မည်၏၊ ဒေသော–အရပ်၊....သဟသေန–တစ်ထောင်ဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တာ–ဖြစ်သော ကျုံးသည်၊ သာဟဿီ–မည်၏၊ ပရိက္ခာ–ကျုံး၊ [တူးခ ငွေတစ်ထောင် ကုန်ကျသော ကျုံး–ဟူလို၊] ပယသာ–နို့ရည်ဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တံ–ဖြစ်သော နို့ဃနာသည်၊ ပါယာသံ–မည်၏၊....သဟဿံ–တစ်ထောင်ကို၊ အရဟတိ–ထိုက်တန်၏၊ ဣတိ, သာဟဿီ–မည်၏၊ ဂါထာ–ဂါထာ၊.... အယသော–သံ၏၊ ဝိကာရော–(တစ်မျိုးပြုအပ်သော) ခွက် စသည်သည်၊ အာယသော–မည်၏၊ ဧဝံ, သောဝဏ္ဏော–ရွှေခွက် စသည်၊ အသ–ထိုရေ၏၊ ပုရိသော–ယောက်ျား တစ်ရပ်ဟူသော၊ ပရိမာဏံ–အတိုင်းအရှည်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, ပေါရိသံ–၏၊ ဥဒကံ–ရေ။ [သီဠ "သုဂတော–ဘုရား၌၊ ပသန္နော–ကြည်ညိုသူသည်၊ သောဂတော–မည်၏"ဟု ရှိသေး၏။]

စဋ္ဌဟဏေန–ဖြင့်၊ တတ္ထ–ထို၌၊ ဇာတော–ဖြစ်သည်၊ တတ္ထ, ဝသတိ, တသ–ထို၏၊ ဟိတံ–စီးပွား၊ တံ–ထိုကို၊ အရဟတိ–ထိုက်၏၊ ဣတိ အာဒိသု–ဤသို့ အစရှိသောအနက်တို့၌၊ ဏေယျပစ္စယော(စ)–လည်းသက်၊ ဗာရာဏသိယံ–၌၊ ဇာတော–မွေးဖွားသူ၊ ဝါ, ဗာရာဏသိယံ ဝသတိ၊ ဣတိ, ဗာရာဏသေယျကော–မည်၏၊ ပုရေဝိယ–ရှေ့(မာထုရကောစသည်)၌ကဲ့သို့၊

ပါယာသံ ၊ပေ၊ ပေါရိသံ— ပယော, အယောတို့သည် မနောဂိုဏ်းဖြစ်၍ "ပယ+အ, အယ+အ"ဟု ဖြစ်သောအခါ မာနသံကဲ့သို့ (သံ)လာသည်၊ ["ပါယ+အာသ"ဟု ခွဲ၍ "ပါယော စ–သောက်လည်း သောက်အပ်၏၊ အာသော စ–စားလည်း စားအပ်၏၊ ဣတိ ပါယာသော(သောက်၍လည်း ဖြစ်. လက်ကော်၍လည်း စားနိုင်သောနို့ဃနာ)"ဟုလည်း ကျမ်းဂန်တို့၌ ဆို၏၊ ပြစ်နေသည်ကို "ဃန–တစ်ခဲနှက်"ဟု ခေါ်သည်၊] သံသပိတ် စသော ခွက်သည် သံကို တစ်မျိုးတစ်၏ဖုံ ပြုအပ်သော ခွက်တည်း၊ ဝိ–တစ်မျိုး+ ကာရော–ပြုအပ်သည်၊ "ဝိကာရော–အထူးတည်း"ဟု ပေးကြသည်မှာ သဒ္ဒါနက်ပျောက်၍ အဓိပ္ပာယ်လည်း မထိရောက်ချေ၊ "ပုရိသော ပမာဏံ"၌ ပုရိသော အရ ယောက်ျား၏ တစ်ရပ် ပမာဏတိုင်အောင် (ဌာနူပစာရအားဖြင့်) ယူ၍ လူ့တစ်ရပ်နက်သော ရေကို "ပေါရိသံ–တစ်ရပ် တစ်သူရှိသောရေ"ဟု ခေါ်သည်။

စဋ္ဌဟဏေန— "ဗာရာဂါ၊ပေ၊မညတ္ထေသု စ"၌ စသဒ္ဒါဖြင့် ဇာတ အစရှိသောအနက်၌ "ဗာရာဏသီ+ဏေယျ"သခွင်း,ချေ,ကပ်၍ "ဗာရာဏသေယျ"ဟု ဖြစ်သောအခါ"မာထုရကော" စသည်၌ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သဗ္ဗတော ကောသုတ်ဖြင့် က လာ၍ "ဗာရာဏသေယျက"ဟု ဖြစ်၏၊ စမ္မေယျကော စသည်၌လည်း နည်းတူ၊ ဂဂ်ေယျံ–ဝါနေယျံ စသည်၌ကား

ကကာရောဂမော–က အက္ခရာ လာ၊ ဧဝံ, စမ္မေယျကော–သူ၊ သာဂလေယျ ကော–သာဂလပြည်၌ မွေးဖွားသူ, နေသူ၊ [“သာလေယျကော”ဟု တချို့ ရှိ၏၊ “ဂ” ကျဟန် တူသည်၊ “ကောသမ္ဗုဒ္ဓေနိယောတက္ကာ–သိလာ စမ္ဘာစ သာဂလံ”ဟု စမ္ဘာနှင့် သာဂလကို နီးကပ်စွာ အဘိဓာန်၌ တွေ့ရသည်၊] မိဓိလေယျကော–မိဓိလာပြည်၌ မွေးဖွားသော, နေသော၊ ဧနော–လူ၊ ဂဏ်ယျကော–ဂဏ်ါမြို့စ်၌ ပေါက်ဖွားသော၊ မဏ္ဍော၊ သိလာယံ–ကျောက်၌၊ ဧာတံ–ဖြစ်သော ပန်း စသည်သည်၊ သေလေယျကံ–၏၊ ကုလေ–အိမ်၌၊ [အမျိုး၏ “ကုလ”အမည်ကို ဌာနုပစာအားဖြင့် နေရာ အိမ်၌ တင်စားသည်၊] ဧာတော–ပေါက်ဖွားသော၊ သုနခေါ–ခွေးတည်း၊ ကောလေယျကော–ခွေး၊ ဝနေ, ဧာတံ–သော၊ ပုပ္ပံ–ပန်းတည်း၊ ပါနေယျံ–ပန်း၊ ဧဝံ, ပဗ္ဗတေယျော–တောင်ပေါ်၌ မွေးဖွားသော၊ မနုဿော–လူ၊[တောင်သူလူရိုင်း၊] ပဗ္ဗတေယျော–တောင်၌ ဖြစ်သော၊ နဒီ၊ပေ၊ဩသမံ–ဆေး၊ ပထဝေ–လမ်း၏၊ ဟိတံ–စီးပွားဖြစ်သောရိုက္ခာသည်၊ ပါထေယျံ–၏၊ သပတိသ–ဥစ္စာရှင်၏၊ ဟိတံ–စီးပွားဖြစ်သော၊ ဓနံ–ဥစ္စာသည်၊ သာပတေယျံ–မည်၏၊ ပဒီပေယျံ–ဆီမီး၏ စီးပွားဖြစ်သော၊ တေလံ–ဆီ၊ မာတု–မိခင်၏၊ ဟိတံ–စီးပွားသည်၊ မတ္တေယျံ–၏၊ ဧဝံ, ပေတ္တေယျံ–အဘ၏ စီးပွား၊ ဒက္ခိဏံ–အလှူကို၊ အရဟတိ–ခံထိုက်၏၊ ဣတိ, ဒက္ခိဏေယျော–၏၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။

က–လာဖွယ် မလို၊ “ပထဝေ+ဟိတံ”စသည်၌ “ဟိတ–စီးပွား”ဟူသည် “ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေနာတိ ဟိတံ”အရ ထိုထို အကျိုး၏ ဖြစ်ကြောင်း(အကြောင်း)တည်း၊ [“ဟိတံ – အကျိုးစီးပွား” ဟု အကျိုး ထည့်ပေးခြင်းသည် မကောင်း၊ ဟိတသဒ္ဒါ အကျိုးဟော မဟုတ်, အကြောင်းဟောသာ၊] ထို့ကြောင့် “လမ်း၏+စီးပွား”ဟူသည် လမ်းခရီးအား ကျေးဇူးများသော (ခရီးသွားရာ၌ သုံးစားဖို့ ဖြစ်သော) ရိက္ခာတည်း။

သာပတေယျံ— သံ–ဥစ္စာ+ပတိ–အရှင်၊ သဿ+ပတိ သပတိ–ဥစ္စာ၏အရှင် (ဥစ္စာရှင်)၊ “သပတိဿ+ဟိတံ”အရ ဥစ္စာရှင်၏စီးပွား (ဥစ္စာရှင်အား ကျေးဇူးများသော ဥစ္စာ)ဟူသည် ရွှေ ငွေ စပါး စသော ဥစ္စာများတည်း၊ ထို့အတူ ဆီမီး၏ အစီးအပွား ဟူသည် ဆီတည်း၊ မတ္တေယျံ–ပေတ္တေယျံ ဟု သီဟိုဠ်မှု ရှိ၏၊ ရုပ်ပြီးပုံမှာ မတ္တိကံ ပေတ္တိကံနှင့် အတူပင်၊ ပစ္စည်းသာ ကွဲသည်၊ မေတ္တေယျံ ဟု ရှိသည်ကား (မာတုမှ မေတ္တာ မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း မတ္တိကံ စသည်၌ ပြခဲ့သော သာဓကတို့နှင့် မညီသောကြောင့်လည်းကောင်း) ပါဠိပျက်။ ဤကာ၌ “မိတ္တေ+ဧာတော–မိတ်ဆွေ၌ ဖြစ်သောတရား, မိတ္တာနံ+ဟိတော–မိတ်ဆွေတို့၏ စီးပွားဖြစ်သူ, မိတ္တံ အရဟတိတိ

၃၇၈။ ဧတာဒီနမိမိယာ ၈။ ။ဧတ ဣစ္ဆေဝမာဒီနံ–ဧတ အစရှိ ကုန်သော၊ သဒ္ဒါနံ–တို့၏၊ အတ္ထေ–၌၊ ဣမ ဣယ ဣတိ, ဧတေ ပစ္စယာ ဝါ ဟောန္တိ၊ ပစ္ဆာ–နောက်၌၊ ဧတော–ဖြစ်သော လူ စသည်သည်၊ ပစ္ဆိမော–မည်၏၊ ပစ္ဆိမာ–သော၊ ဧနတာ–သတ္တဝါအပေါင်း၊ ပစ္ဆိမံ စိတ္တံ၊ အန္ဓေ–အဆုံး၌ပေ၊ အန္ဓိမော–အဆုံး၌ ဖြစ်သော ဘဝ စသည်၊ အန္ဓိမံ–အဆုံး၌ ဖြစ်သော စိတ်၊ ဧဝံ, မဇ္ဈိမော–အလယ်၌ ဖြစ်သူ၊ [ပစ္ဆိမော ရှိလျှင် ပါ၌ပျက်၊] ပုရိမော–ရှေ့၌ ဖြစ်သူ၊ ဥပရိမော–အထက်၌ ဖြစ်သူ၊ ဟေဋ္ဌိမော–အောက်၌ ဖြစ်သူ၊ ပစ္စတ္တိမော–အစွန်၌ဖြစ်သောဧနပုဒ်၊ [“မဇ္ဈိမော”ရှိလျှင်ကား ပါ၌ပျက်၊] ဂေါပ္ပိကော–ဖမျက်၌ ဖြစ်သော အနာ စသည်၊ ဂန္ဓိမော–အထုံးအဖွဲ့၌ ဖြစ်သော အရာ။

မေတ္တေယျော”ဟု ရှိသေး၏၊ မေတ္တာ၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဣကို ဧပြု၊] “ဒကွန္တိ ဝမ္ဘန္တိ ဧတာယ”နှင့် အညီ ကြီးပွားချမ်းသာကြောင်းဖြစ်သော အလျှုသည် ဒကွိဏာ မည်၏၊ ထို အလျှုကို ခံထိုက်သော (ထိုအလျှု၏ အကျိုးကို တိုးပွားအောင် လယ်ယာမြေကောင်းနှင့် တူသော) ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်သည် ဒကွိဏေယျ မည်၏။

၃၇၈။ ပစ္ဆိမော, ပစ္ဆိမာ, ပစ္ဆိမံ— တို့ကား ဧနော(ပုံလျှိန်), ဧနတာ(ဣတ္ထိလိန်), စိတ္တံ(နပုံလိန်)ဟူသော အဘိဓေယျအားလျော်စွာ ၃ လိန် ရှိနိုင်ကြောင်း ပြသော ပုံစံများ တည်း၊ ရှေ့နောက် ပုံစံများ၌လည်း ဤသို့ လိန်အားလျော်စွာ ပုံစံပြပုံကို သိပါ၊ “ပစ္ဆာ–ဥပရိ–ဟေဋ္ဌာ”တို့သည် (၌ဟူသော) သတ္တမီအနက်၌ ဖြစ်သော နိပါတ်တို့တည်း၊ “ပစ္ဆာ–ဥပရိ–ဟေဋ္ဌာ+ဧတော”ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ “မဇ္ဈေ–ပုရာ–ပစ္ဆေ+ဧတော, မဇ္ဈိမော”စသည်၊ ဂေါပ္ပေ–ဖမျက်၌+ဧတော–ဖြစ်သော အနာ စသည်သည်၊ ဂေါပ္ပိမော–မည်၏၊ “ဂန္ဓေ+ဧတော ဂန္ဓိမော”လည်း နည်းတူ၊ ဂေါပ္ပိမော, ဂန္ဓိမော”ဟု တွဲ၍ပြသော ရူပသိဒ္ဓိဆရာကား ပါရာဇိကဏ် ကုလဒူသကသိက္ခာပုဒ် အဋ္ဌကထာ၌ လာသော “ဂန္ဓိမ–ဂေါပ္ပိမ–ဝေဓိမ–ဝေဋ္ဌိမ–ပုရိမ–ဝါယိမ”ဟူသော သိကုံးအပ်သော ပန်းအထူး ၆ မျိုးတွင် “ဂန္ဓမ–ဂေါပ္ပိမ”ကို ပြလိုဟန်တူ၏၊ သို့သော် ထို၌ ပါသော ဂေါပ္ပိမ၌ ဣမပစ္စည်းသည် ဧတအနက်ဟော မဟုတ်၊ ဂေါပ္ပသဒ္ဒါသည် ချည်မျှင် စသည်ဖြင့် ပန်းညှာတို့ကို ထိုးသီခြင်းအနက်ကို ဟောဏ်၊ ဂေါပ္ပနံ ဂေါပ္ပေါ၊ ဂေါပ္ပေန–ထိုးသီခြင်းဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တံ–ဖြစ်သော ပန်းအထူးတည်း၊ ဂေါပ္ပိမံ–မည်၏၊ ဤသို့ နိဗ္ဗတ္တအနက်၌ “ဣမ”ပစ္စည်း သက်၏။ [“ဂန္ဓေန+နိဗ္ဗတ္တံ, ဂန္ဓိမံ၊ ဧသနယော သေသေသုပိ” တေရသကဏ်ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။မောဂ္ဂလ္လာန်ဝယ် မဇ္ဈိမော စသည်၌ ဣမပစ္စည်းကို ဘဝအနက်ဟောဟု ဆိုရ“မဇ္ဈေ+ဘဝေါ”စသည်ဖြင့် ပြ၏။ သြရေ ဘဝေါ သြရိမော–ဤဘက်ကမ်း၌ဖြစ်သည်၊

တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ ဣယပစ္စယော–၌(ဥဒါဟရဏ်)၊ မနုဿဇာတိယာ–လူဇာတ်၌၊ ဇာတော–ဖြစ်သောယောကျ်ားတည်း၊ မနုဿဇာတိယော–ကျ်ား၊ မနုဿဇာတိယာ–လူဇာတ်၌ ဖြစ်သော မိန်းမ၊ မနုဿဇာတိယံ–လူဇာတ်၌ ဖြစ်သော အမျိုး၊ ဒေဝ, အာသဇာတိယော–မြင်းဇာတ်၌ ဖြစ်သူ၊ ဟတ္ထိဇာတိယော–ဆင်ဇာတ်၌ ဖြစ်သူ၊ ဗောဓိသတ္တဇာတိယော–ဘုရားအလောင်းဇာတ်၌ ဖြစ်သူ၊ ဒဗ္ဗဇာတိယော–ပညာရှိဇာတ်၌ ဖြစ်သူ၊ သမာနဇာတိယော–တူသောဇာတ်၌ ဖြစ်သူ၊ လောကိယော–လောက၌ ဖြစ်သော တရား၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။

အာဒိဂ္ဂဟဏေန–ဖြင့်၊ တတ္ထ–ထို၌၊ နိယုတ္တော–ယှဉ်သည်၊ အသ–ထိုသူ၏၊ တံ–ထိုအရာသည်၊ အတ္ထိ၊ တတ္ထ–ထို၌၊ ဘဝေါ–ဖြစ်၏၊ ဣတျာဒိသုပိ–ဤသို့ အစရှိသော အနက်တို့၌လည်း၊ ဣမဣယပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ စသဒ္ဒေန ဣကပစ္စယော စ၊ အန္တေ–အဆုံး၌၊ နိယုတ္တော–ယှဉ်သူတည်း၊ အန္တိမော, ယော, ကော–သူ၊ အသ–ထိုသူ၏၊ ပုတ္တော အတ္ထိ၊ တသ္မိံ–၌၊ ဝိဓေတိ၊ ဣတိ ပုတ္တိမော,ယော,ကော–မည်၏၊ အသ–ထိုဝေါဟာရစသည်၏၊

ပါရေ ဘဝေါ ပါရိမော–ထိုဘက်ကမ်း၌ ဖြစ်သည်၊ အဗ္ဘန္တရေ ဘဝေါ, အဗ္ဘန္တရိမော–အတွင်း၌ ဖြစ်သည်၊ ပုရတ္ထာ(နိပါတ်ပုဒ်) ရေး၌(အရှေ့၌)+ဘဝေါ ပုရတ္ထိမော၊ ဗာဟိရံ(နိပါတ်)–ပြင်ဘက်၌ + ဘဝေါ, ဗာဟိရိမော၊ ဤပုံစံတို့ကိုလည်း ထိုနိသယသစ်၌ ပြထားသည်။

တထာ ဣယပစ္စယော—များသောအားဖြင့် ဇာတသဒ္ဒါသည် အာဓာရ(၌ ဟူသော) အနက်နှင့် စပ်သောကြောင့် "မနုဿဇာတိယာ–၌"ဟု ပေးလိုက်သည်၊ "လောကေ+ဇာတော"ဟု ဧကန်ဝိဂြိုဟ် ပြုရမည့် "လောကိယော"ကို ထောက်၍လည်း "၌"ဟုပင် ပေးခွင့်ရှိသည်၊ "မနုဿဇာတိ"နောင် ဇာတအနက်၌ ဣယပစ္စည်း သက်၍ "မနုဿဇာတိယော, ယာ, ယံ"ဟု အဘိဓေယျအားလျော်စွာ ၃ လိန် ဖြစ်၏၊ ဒဗ္ဗသဒ္ဒါသည် "ဗုဒ္ဓေါ စ ဒဗ္ဗဝိဒ္ဓသု"ဟူသော အဘိဓာန်နှင့်အညီ "ပညာရှိ" အနက်ဟောတည်း။

အာဒိဂ္ဂဟဏေန ၊ပေ၊ စ သဒ္ဒေန ဣကပစ္စယော စ—သုတ်၌ တိုက်ရိုက်ပါသောကြောင့် ဣမ–ဣယပစ္စည်း သက်မှုမှာ သုတ်ရင်းဖြင့်ပင် ပြီး၏၊ အနက်ကိုသာ ဇာတ အနက်–မဟုတ်ဘဲ နိယုတ္တ စသော အနက်ဖြစ်၍ ဇာတာဒီနှုန်း၌ အာဒိဖြင့် ယူရသည်၊ ထို့ကြောင့် "အာဒိဂ္ဂဟဏေန ၊ပေ၊ ဣမဣယပစ္စယာ ဟောန္တိ"ဟု မိန့်သည်၊ ဣကပစ္စည်းကား သုတ်၌ တိုက်ရိုက် မပါ, ဣမိယာ စ၌ စသဒ္ဒါဖြင့် ဆည်းယူအပ်သော ပစ္စည်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် "စသဒ္ဒေန ဣကပစ္စယော စ"ဟု မိန့်သည်၊ အန္တိမော အန္တိယော အန္တိကော စသည်တို့ကား ထို ၃ ပစ္စည်း၏ ပုံစံတည်း။

ကပ္ပေါ–ရဟန်းတို့အား အပ်အောင်ပြုခြင်းသည်၊ အတ္ထိ, ဣတိ, ကပ္ပိယော–မည်၏၊ အသ–ထိုရသေ့၏၊ ဇဋာ–ဆံကျစ်သည်၊ အတ္ထိ, ဣတိ, ဇဋိယော၊ အသ–ထိုသမာဓိ၏၊ ဟာနဘာဂေါ–ဆုတ်ယုတ်ခြင်း အဖို့သည်၊ အတ္ထိ, ဣတိ, ဟာနဘာဂိယော၊ ဒေဝ, ဒ္ဝိတိဘာဂိယော–တည်တံ့ခြင်း အဖို့ရှိသော သမာဓိ၊ ဗောဓိသ–မဂ်ဉာဏ်၏၊ ပဂ္ဂေ–အသင်းအပင်းဌ၊ ဝါ–ပက်ဌ၊ ဘဝါ–ဖြစ်သောတရားတို့တည်း၊ ဗောဓိပက္ခိယာ–တို့၊ ပဋ္ဌဝဂ္ဂေ– ၅ ယောက်အစုဌ၊ ဘဝါ–ဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့တည်း၊ ပဋ္ဌဝဂ္ဂိယာ–တို့၊ ဒေဝ, ဆဗ္ဗဂ္ဂိယာ– ၆ ယောက် အစုဌ ဖြစ်သော ရဟန်းတို့၊ ဥဒရိယံ–ဝမ်းဌ ဖြစ်သော အစာသစ်၊ ဣဒံ–ဤဥစ္စာသည်၊ အတ္တနော–မိမိ၏ဥစ္စာတည်း၊ အတ္တနိယံ–မိမိဥစ္စာ၊ နကာရာဂမော–နှ အက္ခရာ လာ။

စသဒ္ဒဂဟဏေန–ဖြင့်၊ ကိယ,ယ,ဏျပစ္စယာ စ–ကိယပစ္စည်း, ယပစ္စည်း, ဏျပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ဇာတိယာ–ပဋိသန္ဓေဌ၊ နိယုတ္တော–

ကပ္ပိယော။ ။ကပ္ပသဒ္ဒါသည် သမဏဝေါဟာရ(ရဟန်းများ၏ အသုံးအနှုန်းဖြစ်သော ဝိနည်းနှင့်လျော်စွာ အပ်စပ်အောင်ပြုခြင်း) အနက်ကို ဟော၏၊ ထိုအပ်စပ်အောင်ပြုခြင်းရှိသော(အပ်စပ်သော) ပရိက္ခရာ စသည်သည် ကပ္ပိယ မည်၏၊ ထိုကပ္ပိယပရိက္ခရာ စသည်ကို ပြုတတ်သူကို "ကပ္ပိယကာရက"ဟု ခေါ်၏၊ ယခုကာလဌ်ကား "ကာရက"ကို ဖြုတ်၍ "ကပ္ပိယ"ဟု ခေါ်နေကြသည်။

ဟာနဘာဂိယ။ ။ဟာန=ဆုတ်ယုတ်ခြင်း+ဘာဂ=အဖို့၊ ပဌမဈာန်သမာဓိကို ရပြီးနောက် ထိုဈာန်ကို အထပ်ထပ် မဝင်စားဘဲ ပစ်ထားလျှင် (ရပြီး စာကို ပစ်ထားမိ၍ မေ့သကဲ့သို့) ထိုဈာန် ယုတ်လျော့ ပျောက်သွားတတ်၏၊ ထိုသမာဓိသည် ဆုတ်ယုတ်ခြင်း အဖို့ရှိသော (ဆုတ်ယုတ်ဖို့ ဖြစ်နေသော)ကြောင့် ဟာနဘာဂိယ မည်၏၊ ထိုဈာန်ကို ဝင်စားသော်လည်း အထက်ဈာန်ရဖို့ အားမထုတ်လျှင် တည်တံ့ဖို့သာ ဖြစ်သောကြောင့် ဌိတိဘာဂိယ မည်၏၊ ဤသို့ ဘာဂအတွက် ကောဋ္ဌာသ(အဖို့)အနက် ကြံလိုက်ခြင်းသည် "ဟာနဘာဂိယာဒိဝသေနာတိ–ဟာနကောဋ္ဌာသိကာဒိဝသေန"ဟူသော ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မဟာဋီကာအတိုင်းတည်း၊ ရူပသဒ္ဒါဋီကာဌ်ကား "ဟာနဿ–ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းကို၊ ဘဇနံ သေဝနံ–မှီဝဲခြင်းသည်၊ ဟာနဘာဂေါ–မည်၏"ဟု ဘာဂအတွက် သေဝနအနက်ကြံ၍ "ဟာနဘာဂိယော"အရ သမာဓိကို မယူဘဲ "ဝိပက္ခသေဝိနော ဂုဏော"ဟု ဖွင့်လေသည်၊ သမာဓိ၏ ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော ကာမစ္ဆန္ဒနိဝရဏဖြစ်ကြောင်း တရားစုကို မှီဝဲသူ၏ မကောင်းဂုဏ်ကို "ဟာနဘာဂိယ"ဟု ဆိုလိုသတတ်၊ ဝိသုဒ္ဓိမဂ် သီလနိဒ္ဒေသဌ်ပြသော ဟာနဘာဂိယသီလကို ရည်ရွယ်၍ ဖွင့်ဟန် တူသော်လည်း ထိုဌ် "ဟာနဘာဂိယ"အရ သီလကို ရသောကြောင့် ထိုအတိုင်း မကျချေ။ ["အတ္တ + ိယ" ဟု ဖြစ်သောအခါ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် နှ အက္ခရာ လာ၍ အတ္တနိယံ ဖြစ်၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်ဌ်ကား တစ်ခါတည်း "နိယ"ပစ္စည်း သက်သည်။]

ယှဉ်သူတည်း၊ ဇာတိကိယော–သူ၊ ဧ၀ံ, အန္ဓကိယော–ကန်းသူ၏အဖြစ်၌ ယှဉ်သူ၊ ဇစ္စန္ဓေ–သန္ဓေကန်း၏အဖြစ်၌၊ နိယုတ္တော–တည်း၊ ဇစ္စန္ဓကိယော–သူ၊ အယံ–ဤဥစ္စာသည်၊ သဿ–မိမိ၏(ဥစ္စာတည်း)၊ ဣတိ သကိယော၊ ဧ၀ံ, ပရကိယော–သူတစ်ပါး၏ ဥစ္စာ။

ယပစ္စယော–ယပစ္စည်းသည်၊ သာဓုဟိတဘ၀ဇာတာဒိအတ္ထေသု–သာဓု၊ပေ၊ ဇာတ အစရှိသော အနက်တို့၌၊ (ဟောတိ)၊ ယထာ–ကား၊ ကမ္မနိ–အမှု၌၊ သာဓု–ကောင်းသော စိတ်တည်း၊ ကမ္မည်–စိတ်၊ သဘာယံ–အစည်းအဝေးသဘင်၌၊ သာဓု–ကောင်းသော စကားတည်း၊ သဇ္ဇ–ကား၊ ယ၀တံ တလနာဒိနာ–ယ၀တံ တလန အစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊ ဥ ကာရာဒိ–ဥ အပြု အစရှိသော အစီအရင်သည်၊(ဟောတိ)၊ [သန္ဓိ(၄၂) သုတ်အဖွင့် ပြန်ကြည့်၊] ဧ၀ံ, မေဓာယ–ယဇ်၏၊ ဟိတံ–အစီးအပွားတည်း၊ မေဓ္ဓ–ပွား၊ ["ယတံ–ထောပတ်တည်း"ဟု သီဟိုဠ်မှ၌ အဘိဓေယျ ပါသည်၊] ပါဒါနံ–ခြေတို့၏၊ ဟိတံ–စီးပွားဖြစ်သော၊ တေလံ–ခြေနယ်ဆီတည်း၊ ပဒ္ဓ–ဆီ၊ ရထဿ–ရထား၏၊ ဟိတာ–စီးပွားဖြစ်သော လမ်းတည်း၊ ရဏ္ဍာ–လမ်း၊ ဂါမေ–ရွာ၌၊ ဘ၀ေါ–ဖြစ်သော အကျင့်တည်း၊ ဂမ္မော–ကျင့်၊ ["ဂမ္မော ဟိနော ပေါထုဇ္ဇနိကော" ဓမ္မစကြာ၊] ဂ၀ေ–နွားမ၌၊ ဘ၀ံ–ဖြစ်သော နို့ရည်စသည်တည်း၊ ဂဗ္ဘ–နို့ရည် စသည်၊ ဩသရေ စာတိ သုတ္တေ–၌၊ စသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊

စသဒ္ဒဂ္ဂဟဏေ၊ ဣဗ္ဗပစ္စယာ— မြန်မာမှ၌ "ကိယဣဗ္ဗပစ္စယာ စ"သာ ရှိ၍ "ယ" ကျသည်၊ "ဇာတိယာ"၏ အရာ၌ မောဂ္ဂလ္လာန်ဝယ် "ဇာတိယံ"ဟု ရှိ၏၊ "အန္ဓ"သဒ္ဒါသည် ကန်းသူကိုသာ ဟောသော်လည်း အန္ဓ၌ ဘာ၀ပွဓာန–တစ်နည်း ဘာ၀လောပကြံ၍ "ကန်းသူ၏ အဖြစ်၌"ဟု ပေးသည်၊ ဇစ္စန္ဓေလည်း နည်းတူ၊ မှန်၏–"အန္ဓ, အန္ဓကိယ" ၂ ပါးလုံးပင် ကန်းသူတို့ ဟောရကား "အန္ဓေ–ကန်းသူ၌၊ နိယုတ္တော–ယှဉ်သော ကန်းသူ"ဟု ဆိုလျှင် အဓိပ္ပာယ် မရသောကြောင့် "အန္ဓေ–ကန်းသူ၏အဖြစ်(မျက်စိကွယ်ခြင်း)၌"ဟု ဆိုမှ အဓိပ္ပာယ်ရသည်။

ယပစ္စယော၊ ပေ၊ ဇာတာဒိအတ္ထေသု— ပြခဲ့သော ၃ ပစ္စည်းတွင် ယပစ္စည်း၏ ပုံစံကို ပြလိုရ (သီဟိုဠ်မှ၌) "ယပစ္စယော"စသည်ကို မိန့်သည်၊ "ဣဗ္ဗပစ္စယော"ဟု မြန်မာမှ ရှိသည်ကား "စသဒ္ဒေန ယပစ္စယော ရူပသဒ္ဒါယ် ဝုတ္တော"ဟူသော ဗာလာ၀တာရဋီကာ ဟောင်းနှင့်လည်းကောင်း, "တတြ+သာဓု, ယတိ"ဟူသော ကလာပ်နှင့်လည်းကောင်း မညီရုံသာမက, ကမ္မည်စသော ပုံစံအားလုံးပင် ဝုဒ္ဓိမရောက်သောကြောင့်လည်းကောင်း, ထောမနိဓိ၌ "မဏ္ဍ"ပုဒ်ဝယ် "ယတ်"ပစ္စည်းဟု ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း "ယပစ္စယော"သာ သင့်သည်၊ "ဧ၀ံ မေဓာယ ဟိတံ"၌ ဧ၀ံကား သဇ္ဇကဲ့သို့ ယ၀တံသုတ်ဖြင့် စီရင်ပုံကို

ယပစ္စယေ–ယပစ္စည်းသည်၊ ပရေပိ–နောင်းသော်လည်း၊ အဝါဒေသော–အဝ အပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ ကဝိမှိ–ကဗျာဖွဲ့သူ၌၊ ဘဝံ–ဖြစ်သောအစီအကုံးတည်း၊ ကဗျံ–ကုံး။ [ထောမနိဓိ၌ "ကဝိနော ကမ္မံ ကဗျံ"ဟု ရှိ၏။] ဒိဝိ–နတ်ပြည်၌၊ ဘဝါ–ဖြစ်သော ကာမဂုဏ်တို့တည်း၊ ဒိဗျာ–တို့၊ ထနတော–သားမြတ်မှ၊ ဇာတံ–ဖြစ်သော နို့ရည်တည်း၊ ထညံ–ရည်၊ ဓနာယ–ဥစ္စာအလို့ငှာ၊ သံဝတ္တတိ–ဖြစ်၏၊ ဣတိ, ဓညံ–မည်၏။ ["ထနာယ"စသည် ရှိသော မူ၌ ပါ၌ပျက်။]

ဏျော–ဏျပစ္စည်းကား၊ ပရိသာယံ–ပရိသတ်၌၊ သာဓု–ကောင်းသော အစေအပါးတည်း၊ ပါရိသဒ္ဓေါ–ပါး၊ ဒကာရာဂမော–ဒ အက္ခရာ လာ၊ သမဏာနံ–တို့၏၊ ဟိတာ–စီးပွားတို့တည်း၊ သာမညာ–ရဟန်းတို့၏စီးပွားဖြစ်ကုန်သော၊ ဧနာ–လူတို့၊ ဗြာဟ္မဏာနံ–တို့၏၊ ဟိတာ–စီးပွားတို့တည်း၊ ဗြာဟ္မညာ–တို့၊ အရူပေ–အရူပဘုံ၌၊ ဘဝါ–ဖြစ်သောတရားတို့တည်း၊ အာရုပ္ပာ–တို့၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။

ရာဇပုတ္တာနံ–တို့၏၊ သမူဟော–တည်း၊ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟေ (သတိ) ....

၃၇၉။ သမူဟတ္ထေ ကဏ်ဏာ။ ။ဆဋ္ဌိယန္တတော–ဆဋ္ဌိဝိဘတ်အဆုံးရှိသော လိန်မှ(နောက်၌)၊ တေသံ–ထိုမင်းသား စသည်တို့၏၊ သမူဟော–အပေါင်းတည်း၊ ဣတိ အတ္ထေ–၌၊ ကဏ်ဏာဣတိ–ကဏ်, ဏ ဟူကုန်သော၊ ဧတေ ပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ရာဇပုတ္တာကော–မင်းသားတို့၏ အပေါင်း၊

ညွှန်ပြသည်၊ "အဿမေဓော" စသည်၌ကဲ့သို့ မေဓာသဒ္ဒါသည် ယဇ်ပူဇော်ခြင်းကို ဟော၏၊ ထောပတ်ကို ထည့်၍ မီးနတ်အား ပူဇော်ရသောကြောင့် ထောပတ်သည် ယဇ်၏စီးပွားဖြစ်သည်၊ ခြေကို ဆီသုတ်ရသောကြောင့် ဆီသည် ခြေ၏စီးပွား ဖြစ်၏၊ ရစ္ဆာတိုင်အောင် ယဝတံသုတ်ဖြင့် စီရင်ရသည်၊ အဝဏ္ဏော ယေ လောပဟ္ဗဖြင့် ဓာ စသည်၌ အာ စသည်ကို ချေရဦးမည်ကိုလည်း သတိပြု၊ ဂဗျံ၌ "ဂေါ+ယ"ဟု ဖြစ်သောအခါ ဩသရေ စ၌ စဖြင့် အဝ ပြု, ဝ ကို ဗ ပြု။

ဏျောပရိသာယံ ।ပေ। အာရုပ္ပာ— ဤပြယုဂ်များ၌ ဝုဒ္ဓိရောက်သောကြောင့် ဏျ ပစ္စည်းသာ ဖြစ်သင့်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဏျောပရိသာယံ"ဟု ရှိသော သီဟိဠ်မူသာ သင့်သည်၊ ဗာလာဝတာရဋ္ဌိကာ၌လည်း "ဧတေန စသဒ္ဒေန ဏျော စ, ပရိသာယံ သာဓု ပါရိသဒ္ဓေ" စသည်ဖြင့် ဆိုသည်၊ "ပရိသာ+ယ"ဟု ဖြစ်သောအခါ ဝုဒ္ဓါဒိသရသ ဝါဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု, တေသုဝုဒ္ဓိသုတ်ဖြင့် (ဒ်)ဗျည်းလာ၍ "ပါရိသာ+ဒျ"ဟု ဖြစ်လျှင် ယဝတံသုတ်ဖြင့် ဒျကို ဇပြု, ဒွေဘော်လာ၊ ကွစာဒိမဇ္ဈေတ္တရာနံဖြင့် သာ၌ ရသပြု, ပါရိသဇ္ဇ ပြီး၏၊ သာမညာ စသည်ကား ထင်ရှားပြီ။

ရာဇပုတ္တာက် ဝါ–လည်း ရှိ၏၊ ရာဇပုတ္တော–ပေါင်း၊ ဧဝံ, မာနုသကော, မာနုသေသော–လူတို့၏အပေါင်း၊ မာဝုရကော, မာဝုရော–ချိုးဆိမ့်သော အရသာတို့၏အပေါင်း၊ ပေါရိသကော, ပေါရိသော–ယောကျ်ားတို့၏အပေါင်း၊ ဝုဒ္ဓါနံ–ကြီးသူတို့၏၊ သမ္ဘဟော, ဝုဒ္ဓကော, ဝုဒ္ဓေါ၊ ["ဗုဒ္ဓါနံ"စသည်လည်း ရှိ၏၊] ဧဝံ မာယူရကော, မာယူရော–ဥဒေါင်းတို့၏အပေါင်း၊ (ကာပေါတကော), ကာပေါတော–ခိုတို့၏အပေါင်း၊ ကောကိလော–ဥဩတို့၏အပေါင်း၊ မာဟိံသကော, မာဟိံသော–ကျွဲတို့၏အပေါင်း၊ သြဠကော–ကုလားအုပ်တို့၏အပေါင်း၊ သြရဿကော–သိုးတို့၏အပေါင်း၊ အဠန်–ရှစ်ခုတို့၏၊ ပေ၊ ရာဇာနံ–မင်းတို့၏၊ ဘိက္ခာနံ–ထမင်းတို့၏၊ သိက္ခာနံ–သိက္ခာတို့၏၊ ဒွန်–၂ ခုတို့၏၊ သမ္ဘဟော, ဒွယံ–၂ ခုတို့၏အပေါင်း၊ တေသုဝုဒ္ဓိ ဘျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဣကာရသ–၏၊... အယာဒေသော–အယပြု၊ ဧဝံ, တိဏ္ဏံ ၊ပေ၊ တယံ–၃ ခုတို့၏အပေါင်း၊ ဣစ္စာဒိ။

သမ္ဘဟတ္ထေတိ ဝတ္တာတေ။

၃၈၀။ ဂါမ၊ပေ၊တာ။ ။ဂါမာဒီဟိ–ဂါမအစရှိသော သဒ္ဒါတို့မှ နောက်၌၊ သမ္ဘဟတ္ထေ–၌၊ တာပစ္စယော ဟောတိ၊ ဂါမာနံ–ရွာတို့၏၊ ပေ၊ ဂါမတာ–ရွာတို့၏အပေါင်း၊ ဧနတာ–လူတို့၏အပေါင်း၊ ဗန္ဓုတာ–ဆွေမျိုးတို့၏အပေါင်း၊ သဟာယတာ–အပေါင်းအဖော်တို့၏ အပေါင်း၊ နာဂရတာ–မြို့သူ မြို့သားတို့၏ အပေါင်း၊ တာတိယောဂဝိဘာဂေန–"တာ"ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့်၊ သကတ္ထေပိ–သကတ္ထ၌လည်း၊ တာ–တာပစ္စည်း သက်၊

"ရာဇပုတ္တာနံ"နောင် သမ္ဘဟအနက်၌ ကဏ်ပစ္စည်း သက်, ဏ်အနုဗန် ချေ–စသည် စီရင်၍ ရာဇပုတ္တကော, နပုံလိန်ဖြင့် ရာဇပုတ္တက်ဟု ဖြစ်၏၊ ဏပစ္စည်း သက်လျှင် ရာဇပုတ္တော စသည် ဖြစ်၏၊ "မာထုရကော"ဟု စာကိုယ် ရှိ၏၊ ထိုအတိုင်း မှန်လျှင် "မာထုရာနံ–မထုရာ ပြည်သူပြည်သားတို့၏၊ သမ္ဘဟော မာထုရကော–မာထုရော"ဟု အနက်ပေးသင့်၏၊ ဋီကာ၌ "မဓုရာနံ သမ္ဘဟော"ဟု ရှိသောကြောင့် "ချိုးဆိမ့်သော အရသာတို့၏အပေါင်း"ဟု ဆိုလိုက်သည်၊ ဗုဒ္ဓါနံ၌ "ဝုဒ္ဓါနံ"ဟု သိဟိုင်ဋ္ဌမှ ရှိ၏၊ ဒွယံ၌ "ဒွိ+အ"ဟု ဖြစ်သောအခါ တေသုဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့် ဣကို အယပြု၊ တယံလည်း နည်းတူ။ [မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား ဥဘ ဒွိ တိ သဒ္ဒါတို့နောင် အံသ(အဖို့အစု) အနက်၌ "အယ"ပစ္စည်း သက်၏၊ ဥဘယံ, ဒွယံ–၂ ဖို့ရှိသော အပေါင်း၊ တယံ–၃ ဖို့ရှိသော အပေါင်း၊ "ဥဘော အံသာ အဿာတိ ဥဘယံ" စသည်ပြု၊ မုဒ္ဓဗောဓ၌ကား အဝယဝ (အစိတ်အစိတ်)ဟူသော အနက်၌ အယ ပစ္စည်း သက်၏၊ "ဒွယံ–၂ ခုသော အစိတ်ရှိသော အပေါင်း" စသည်ပေး။]

ဒေဝေါယေဝ–နတ်သည်ပင်၊ ဒေဝတာ–ဒေဝတာ မည်၏၊ တာပစ္စယန္တသ–တာပစ္စယန္တပုဒ်၏၊ နိစ္စံ–အမြဲ၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂတာ–ဣတ္ထိလိန်ရှိသည်၏အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)။

၃၈၁။ တဒဿ ဌာနမိယော စ။ ။တံ–ထိုအရာသည်၊ အသ–ထိုယစ်ခြင်း စသည်၏၊ ဌာနံ–တည်ရာအကြောင်းတည်း၊ ဣစ္ဆေတသ္မိံ အတ္ထေ ဆဋ္ဌိယန္တတော ဣယပစ္စယော ဟောတိ၊ မဒနဿ–ယစ်မူးခြင်း၏၊ ဌာနံ–တည်ရာ အကြောင်းတည်း၊ မဒနိယော, မဒနိယာ, မဒနိယံ–အကြောင်း၊ ဗန္ဓနဿ–နှောင်ဖွဲ့ခြင်း၏၊ ဌာနံ–တည်း၊ ဗန္ဓနိယံ၊ ဧဝံ, မုစ္စနိယံ–တွေဝေခြင်း၏ တည်ရာအကြောင်း၊ ရဇနိယံ–တပ်မက်ခြင်း၏ [နည်းတူဆက်၊] ဂမနိယံ–သွားခြင်း၏, ဒုဿနိယံ–မနှစ်သက်ခြင်း၏, ဥပါဒါနိယံ–ဥပါဒါန်တို့၏,

---

၃၈၀။ တာပစ္စည်း နှောင်းရာ၌ ဝုဒ္ဓိမရောက်သောကြောင့် "နဂရေ ဇာတာ, နာဂရာ" ဟု ဏပစ္စည်းဖြင့် မြို့သူမြို့သားကို ရစေပြီးမှ "နာဂရာနံ သမူဟော နာဂရတာ"ဟု တာပစ္စည်း ဆင့်ထားသည်ဟု မှတ်၊ တာ– ဟူသော ဒ္ဒိဓာဂရဏယောဂဝိဘာဂဖြင့် သဂတ်အနက်၌ တာပစ္စည်း သက်၍ "ဒေဝေါယေဝ+ဒေဝတာ"ဟု ဖြစ်၏၊ တာပစ္စည်းဆုံးသော သဒ္ဒါတို့သည် အမြဲ ဣတ္ထိလိန် ရှိရကား "ဒေဝေါယေဝ"ဟု မူလက ပုလ္လိန်ရှိသော်လည်း တာပစ္စည်း သက်သောအခါ "ဒေဝတာ"ဟု ဣတ္ထိလိန် ရှိရသည်၊ ဤသဂတ္ထပစ္စည်းနှင့် စပ်၍ မှတ်ဖွယ်ကို ရှေ့၌ ပြခဲ့ပြီ။

၃၈၁။ "တိဋ္ဌတိ ဇတ္ထာတိ ဌာနံ"အရ မူးယစ်ခြင်း စသည်၏ တည်ရာဌာနဟူသည် မြန်မာလို "မူးယစ်စရာ, နှောင်ဖွဲ့စရာ, တွေဝေစရာ, တပ်မက်စရာ, သွားစရာလမ်း, စိတ်ပျက်စရာ, စွဲလမ်းစရာ, ကြည်ညိုစရာ ဘုရားအာရုံ"စသည်တည်း၊ ထိုတည်ရာဌာနသည်ပင် မူးယစ်ခြင်း စသည်၏ အကြောင်းလည်း ဟုတ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဌာနံ–ကာရဏံ" ဟု ဋီကာ ဖွင့်သည်၊ ထိုအဖွင့်လည်း "အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိ ဇတော သုတိ အာသဝဌာနိယာ ၊ပေ၊ ယသ္မာ နေသံ (ထိုအာသဝတို့၏) တေ (ထိုကျူးလွန်ခြင်းတို့သည်) ကာရဏာ ဟောန္တိတိ အတ္ထော"ဟူသော ပါရာဇိကဏ် ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍအဋ္ဌကထာနှင့် ညီပေသည်။

မဒနဿ ၊ပေ၊ ပသာဒနိယံ— အာသဝေါ(အရက်) သုရာ(သေရည်) မဒ္ဒံ(သေရည်အရက်) ဤသို့သော အဘိဓေယျကို ငဲ့၍ "မဒနိယော, ယာ, ယံ"ဟု ၃ လိန်ထားသည်၊ ယစ်မူးခြင်း၏ တည်ရာ (ယစ်မူးကြောင်း)ဟူသည် သေရည် အရက် စသည်တည်း၊ "ဗန္ဓနိယံ"ဟူသည် ကာမဂုဏ်အာရုံတည်း၊ ထိုကာမဂုဏ်အာရုံသည် မာရ်နတ်က ပုထုဇဉ်စိတ်ကို ဖွဲ့တုတ်ဖို့ရာ လက်နက်တစ်မျိုး ဖြစ်၍ "ဗန္ဓနိယ"မည်၏၊ ဋီကာ၌ကား "ဗန္ဓနံ" အရ သင်္ကိ (ငြိတွယ်ခြင်း)ကို ယူစေလိုသောကြောင့် "သင်္ကါ သခ်ါ တဿ ဗန္ဓနဿ"ဟု ဖွင့်သည်၊ သို့သော် ဗန္ဓနသဒ္ဒါသည် ငြိတွယ်ခြင်းဟူသော အကမ္မကကြိယာကို မဟော, ဗဇ္ဈန–ဟူသော ရုပ်ကသာ "ဖွဲ့မိ ငြိတွယ်ခြင်း"အနက်ကို ဟောသောကြောင့် ဋီကာဖွင့်ကို

ပသာဒနိယံ–ကြည်လင်ခြင်း၏တည်ရာအကြောင်း၊ စသဒ္ဒေန, ဟိတာဒျတ္ထေ ဝိ–ဟိတ အစရှိသော အနက်၌လည်း၊ (ဣယော–ဣယပစ္စည်း သက်)၊ ဥပါဒါနာနံ–တို့၏၊ ဟိတာ–စီးပွားဖြစ်သော တရားတို့တည်း၊ ဥပါဒါနိယာ–တို့၊ ဣစ္စာဒိ။

၃၈၂။ ဥပမတ္ထာယိတဉ္ဆံ။ ။ဥပမတ္ထေ–ဥပမာအနက်၌၊ ("ဥပမာဝါစိ လိင်္ဂေါ–ဥပမာဟောလိန်မှ နောက်၌"ဟု သိမှု၌ ပါ၏၊) အာယိတတ္ထ ပစ္စယော–အာယိတတ္ထပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဓူမောဝိယ–အခိုးကဲ့သို့၊ ဒိဿတိ – မြင်အပ်၏၊ ဣတိ, ဓူမာယိတဉ္ဆံ၊ ဧဝံ, တိမိရာယိတဉ္ဆံ – အမိုက်မှောင်ကဲ့သို့ မြင်အပ်သောအရာ။

စဉ်းစားသင့်သည်၊ ဒုဿနိယံ–အရ မနုစ်သက်ခြင်း စိတ်ပျက်ခြင်း၏ တည်ရာဟူသည် အနိဋ္ဌာရုံ (မကောင်းသောအာရုံ)တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဒုဿနိယံ=အနိဋ္ဌာရုမဏံ"ဟု ဋီကာဖွင့်သည်၊ ဒဿနိယံ–ဟု ရှိသည်ကား ဋီကာနှင့် မညီ။

စသဒ္ဒေန ၊ပေ၊ ဥပါဒါနိယာ— မိယော စ၌ စ ကို "တံ, တသ, ဌာနံ–တည်း၊ ဣတိ အတ္ထေ စ–ဤအနက်၌လည်း"ဟု အတ္ထေနောင် ထိုင်စေပြီးလျှင် ထိုစသဒ္ဒါဖြင့် ဌာနအနက်မှတစ်ပါး ဟိတ စသော အနက်များကို ဆည်းယူသည်၊ "ဥပါဒါနိယာ–ဥပါဒါန်တို့၏စီးပွား"ဟူသည် မာတိကာအကောက်၌ တွေ့ရသော လောကီတရားများ တည်း၊ ဟိတာဒိ၌ အာဒိဖြင့် အာရုမဏအနက်ကို ယူ–ဟု ကြံ့သင့်၏၊ "ဥပါဒါနံ+ဟိတံ, တေသံ ဝါ အာရုမဏန္တိ ဥပါဒါနိယံ"–သဒ္ဒနီတိ၊ ဥဒရိယံ စသည်ကား ဘဝအနက်ဖြစ်၍ ဇာတာဒီနမိမိယာ စသုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ။ ["မဒနိယံ"စသည်၌ အနိယပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသော "မဒနိယံ"စသော ကိတ်ပုဒ်ဟုလည်း မောဂ္ဂလ္လာန် ဆို၏။]

၃၈၂။ ဥပမတ္ထေ ၊ပေ၊ အာယိတတ္ထပစ္စယော— အလားတူအနက်သည် အတူရှိသော အနက်တစ်မျိုးကို နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း (မလိုရာအနက်တို့မှ ပိုင်းခြားကြောင်း)ဖြစ်သော ကြောင့် ဥပမာ မည်၏၊ "ဘုရားရှင်၏ မျက်နှာတော်သည် လမင်းနှင့် တူ၏"ဟုရာ၌ လမင်းသည် ဘုရားမျက်နှာတော်ကို နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း (အခြားသော အရာဝတ္ထုတို့မှ ပိုင်းခြားကြောင်း) ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် လမင်းသည် ဥပမာ(ဥပမာန) မည်၏၊ ထိုကဲ့သို့ သော ဥပမာအနက်၌ ဥပမာဟော ဖြစ်သော ဓူမောကဲ့သို့ လိန်နောင် အာယိတတ္ထပစ္စည်း သက်သည်။

ဓူမော ဝိယ ၊ပေ၊ ဓူမာယိတဉ္ဆံ— အရှင်ဂေါဓိကသည် လောကီသမာပတ်ကို ရသော်လည်း ဂိလာန ဖြစ်သောကြောင့် မကြာ မကြာ ဈာန်လျှောလေသည်၊ အခါ တစ်ပါး၌ ဈာန်မလျှောဘဲ သေရလျှင် ဗြဟ္မာ့ပြည်၌ ဂတိမြဲ၏–ဟု နှလုံးပိုက်၍ ဈာန်အား ကောင်းတုန်းမှာပင် မိမိ လည်မျိုကို ဓားဖြင့် လှီး၍ ကမ္မဋ္ဌာန်းအားထုတ်လေရာ ရဟန္တာ

တဒဿ ဌာနန္တိ ဝတ္တတေ။

၃၈၃။ တန္နိသိတတ္ထေ လော။ ။တံ–ထိုအ္ဘရာကို၊ နိသိတံ–မှီ၏။ ဤတိ အတ္ထေ–ဌိလည်းကောင်း၊ တံ–ထိုအရာသည်၊ အဿ–ထို၏၊ ဌာနံ–တည်ရာ တည်း၊ ဤတိ အတ္ထေ စ–ဌိလည်းကောင်း၊ လော ဟောတိ၊ ဒုဋ္ဌု–မကောင်း သော အရာကို၊ နိသိတံ–မှီသော အမှုစသည်သည်၊ ဝါ, ဒုဋ္ဌု–မကောင်းမှု၏၊ ဌာနံ–တည်ရာသည်၊ ဒုဋ္ဌုလ္လံ–မည်၏၊ ဒုဋ္ဌုလ္လာ–သော၊ ဝါစာ–စကား၊ လဿ–လ၏၊ ဒ္ဝိဘာဝေါ၊ ဒေဝ, ဝေဒလ္လံ–နှစ်သက်ခြင်းကို မှီသော သုတ္တန်။

အဿ–ထိုသူ၏၊ အဘိဇ္ဈာ–အဘိဇ္ဈာဟူသော၊ ပကတိ–ပင်ကိုသဘော သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဝါ, အဿ–၏၊ ဗဟုလာ–များသော၊ အဘိဇ္ဈာ–သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဤတိ ဝိဂ္ဂဟေ (သတိ)။

အဖြစ်ဖြင့် ပရိနိဗ္ဗာန်စံလေသော်, မာရ်နတ်သည် အရှင်ဂေါဓိက၏ ဝိညာဉ်ကို ရှာရာ၌ မီးခိုးကဲ့သို့သော အရာ, အမှောင်ကဲ့သို့သော အရာသည် အရုပ်ဆယ်မျက်နှာသို့ ပျံ့နှံ့လျက် ရှိလေသည်ကို "ဓူမာယိတတ္တံ တိမိရာယိတတ္တံ ဂစ္ဆတေဝ"ဟု ဆိုသည်၊ ဓူမာယိတတ္တံ–အခိုးတိမ်တိုက်နှင့် တူသော အခိုးသည်၊ တိမိရာယိတတ္တံ–အမှောင်တိုက်နှင့် တူသော အမှောင်သည်၊ ဂစ္ဆတေဝ–တစ်သွားတည်း သွားနေ၏၊ "ဓူမောဝိယ"တည်၊ ဤသုတ်ဖြင့် အာယိတတ္တပစ္စည်း သက်၊ ဝုတ္တတ္ထာနုမပ္ပယောဂေါဖြင့် ဝိယကို ချေ, တေသံ ဝိဘတ္တိယော လောပါ စဖြင့် ဝိဘတ်ချေ၊ "ဓူမာယိတတ္တ"စသည် ဖြစ်၏။

မှတ်ချက်။ ။"ဓူမောဝိယ ဒိဿတိ"ဟု ဆိုအပ်သော်လည်း ဒိဿတိကို ရုပ်တွက် ရာ၌ မလို၊ အခိုးတိမ်တိုက်နှင့် တူသဖြင့် "အခိုးကဲ့သို့ မြင်အပ်သည်"ဟု အဓိပ္ပာယ် ထင်ရှားရုံမျှသာ ထည့်အပ်သော ပါဠိတည်း၊ မောဂ္ဂလ္လာန်ဌကား "ဓူမောဝိယ အာစရတိ" ဟူသော အနက်၌ ဓူမော နှောင် ကတ္တုပ္ပမာနာ ဒါစာရေ ကဲ့သို့သော သုတ်ဖြင့် အာယပစ္စည်း သက်၍ "ဓူမာယ"ဟူသော နာမဓာတ်နှောင် ကတ္တားအနက်၌ တပစ္စည်း သက်၍ "ဓူမာယိတ"ဟု ဖြစ်ပြီးမှ သကတ္တဉ်ဖြစ်စေ, ဘာဝအနက်၌ ဖြစ်စေ တ္တပစ္စည်း သက်၍ "ဓူမာယိတတ္တံ–အခိုးတိမ်တိုက်ကဲ့သို့ ပြုတတ်သောအခိုး၊ တိမိရာယိတတ္တံ–အမှောင်တိမ်ဟိုက်ကဲ့သို့ ပြုတတ်သော အမှောင်"ဟု တစ်မျိုးမိန့်လေသည်။

၃၈၃။ ဒုဋ္ဌု+နိသိတံ၊ပေ၊ဒုဋ္ဌုလ္လံ— ဒုဋ္ဌုသဒ္ဒါသည် နိပါတ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဒုဋ္ဌု နှောင် အံ့ကို ချေ၍ "ဒုဋ္ဌု–ကို"ဟုလည်းကောင်း, သကို ချေ၍ "ဒုဋ္ဌု–၏"ဟုလည်းကောင်း ပေးနိုင်သည်၊ ဒုဋ္ဌုနှောင် နိသိတအနက်၌ ဖြစ်စေ, ဌာနအနက်၌ ဖြစ်စေ "လ"ပစ္စည်း သက်, ဒွေဘော်လာ, ဒုဋ္ဌုလ္လံ ဖြစ်၏၊ ဝေဒလ္လံ၌ ဝေဒသဒ္ဒါ "တုဋ္ဌိ–နှစ်သက်ခြင်း"အနက် ဟောတည်း၊ ဝေဒံ နိသိတံ ဝေဒသ ဌာနံ ဝါ"ဟု ပြု၊ [ဒုသဒ္ဒါ ဒုသိတအနက်ဟော, ထူလသဒ္ဒါ "ရုံ့ရင်း"အနက်ဟောကြ၍ ဒွေဘော်လာပြီးလျှင် တ္ထ ကို ဌ ပြုသောနည်းလည်း ကျမ်းဂန်၌ ရှိ၏၊ "ဒုဋ္ဌုလ္လံ–ကိလေသာသည်လည်း ဖျက်ဆီးအပ်, ရုံ့ရင်းလည်း ရုံ့ရင်း သော"ဟု ပေး။]

၃၈၄။ အာလုတမ္ဘဟုလေ။ ။အသ-ထိုသူ၏၊ ဗဟုလ်-များသော၊ တံ-ထိုအရာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဤစွေ့ တသို့ အတ္တော, ပဌမာဒီဝိဘတ္တန္တတော အာလုပစ္ဆယော ဟောတိ၊ အဘိဇ္ဈာလု-အဘိဇ္ဈာသဘောရှိသူ၊ ဝါ-များသော အဘိဇ္ဈာ ရှိသူ၊ အဘိဇ္ဈာလု, အဘိဇ္ဈာလဝေါ-တို့၊ ဒေါ, သိတာလု-များသော အအေးရှိသူ၊ ဓောလု-များသော အလံရှိသော ရထား၊ ဒယာလု-များသော သနားခြင်း ရှိသူ။

သဗ္ဗတော ကောတိ ဒေ္ဌ ပုန သဗ္ဗတောဂဟဏေန ကကာရာဂမော၊ [၃၇၆ သုတ်၌ အနက်ဆိုခဲ့ပြီ၊] အဘိဇ္ဈာလုကော-များသော အဘိဇ္ဈာရှိသော ယောက်ျား၊ အဘိဇ္ဈာလုကာ-များသော၊ပေါမိန်းမ၊ အဘိဇ္ဈာလုကံ-(အမျိုး)၊ ဒေါ, သိတာလုကော-သူ၊ ဒယာလုကော-သူ၊ တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ ဟီနောဝ-ယုတ်သူသည်ပင်၊ [တချို့စာ၌ "ဝ" မပါ၊] ဟီနကော-မည်၏၊

၃၈၄။ တမ္ဘဟုလေ— တဒေဝ-ထိုအဘိဇ္ဈာ စသည်သည်ပင်၊ ဗဟုလ်-များသည်တည်း၊ တမ္ဘဟုလ်-ထိုများသော အဘိဇ္ဈာ စသည်၊ ဤ"တမ္ဘဟုလေ"အရ အဘိဇ္ဈာ စသည်ကို ရသော်လည်း "ထိုအဘိဇ္ဈာရှိသူ"ဟူသော အနက်တိုင်အောင် ဌာနူပစာရ (ဌာနီ အဘိဇ္ဈာ စသည်၏ အမည်ကို ဌာန လူ စသည်၌ တင်စားသော)အားဖြင့် ယူ၊ မှန်၏-အာလုပစ္ဆည်းသည် "များသော အဘိဇ္ဈာ"ဟူသော အနက်၌ မသက်, "အဘိဇ္ဈာရှိသူ" ဟူသော အသယတ္ထိအနက်၌သာ သက်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဝုတ္တိ၌လည်း "တဒသဗဟုလ်" ဟု အသ ထည့်၍ ဖွင့်သည်၊ ထိုအနက်၌ "အဘိဇ္ဈာ"ကဲ့သို့သော ပဌမန္တပုဒ်နောင် အာလုပစ္ဆည်း သက်။

အဘိစ္ဈာ အသ ပကတိ ၊ပေ၊ အဘိစ္ဈာလု— ပင်ကိုသဘောရင်းအတိုင်း အဘိဇ္ဈာ ရှိနေသူသည် အဘိဇ္ဈာ အားကြီးသူ, အဘိဇ္ဈာများသူပင် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "အဘိဇ္ဈာ အသ ပကတိ, အဘိဇ္ဈာ အသ ဗဟုလာ"ဟု ဝိဂြိုဟ် ၂ မျိုး ပြသည်၊ အဘိဇ္ဈာ-ဟူသည် "သူတစ်ပါး စည်းစိမ်ကို ငါ့ဥစ္စာဖြစ်လျှင် ကောင်းလေစွ"ဟု မတရား လိုချင်တတ်သော ဝိသမလောဘ (ရိုးရိုးတန်းတန်း လိုချင်မှု မဟုတ်ဘဲ, မတရားလောဘ)တည်း၊ ရုပ်ကို ဝိဂြိုဟ်အတိုင်းသော်လည်း တည်၍ တွက်၊ သို့မဟုတ် "အဘိဇ္ဈာ"ဟုချည်း တည်၍ ဤသုတ်ဖြင့် "အဘိဇ္ဈာ အသ ပကတိ"ဟူသော အနက်၌ အာလုပစ္ဆည်း သက်-ဟု သော်လည်း ဆို၍ တွက်၊ "အဘိဇ္ဈာလု, လဝေါ"တို့ကား "ဘိက္ခု-ဘိက္ခဝေါ"တို့ကဲ့သို့ ဗဟုဝုစ်ရုပ်များတည်း၊ သီတာလု စသည်လည်း နည်းတူ၊ အအေးကို သည်းမခံနိုင်သူ သည် သီတာလု မည်၏၊ အလွန်သနားတတ်သူသည် ဒယာလု မည်၏။

သဗ္ဗတော ကောတိ ဒေ္ဌ— ကအက္ခရာ လာလျှင် အဘိဇ္ဈာလုကော စသည် ဖြစ်၏၊ [သီဟိုဠ်မှ၌ "အဘိဇ္ဈာဒေ, အဘိဇ္ဈာလုကော"ဟု ရှိ၏၊ "ဟီနောဝ ဟီနကော"ဟုလည်း ရှိသည်၊] ထိုသို့ ရှိသော်လည်း "ကပစ္ဆယော"ဟု မဆိုဘဲ "သဗ္ဗတော ကော" သုတ်၌

ဧဝံ, ပေါ်တကော–ငယ်ရွယ်သူ၊ ကုမာရကော–သတို့သား၊ မာဏဝကော–လုလင်၊ မုဒုကော–နူးညံ့သူ၊ ဥဇုကော–ဖြောင့်မတ်သူ၊ အပ္ပမတ္တက်–နည်းသော အတိုင်းအရှည်ရှိသော သီလ၊ သီလမတ္တက်–သီလသာဖြစ်သော သီလ၊ ဣစ္စာဒိ။

ယဒနုပပန္နာနိပါတနာ သိဒ္ဓန်တိ ဣမိနာ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ပဋိဘာဂကုစ္ဆိတ သညာ-နုကမ္ပာဒျတ္ထေသု–ပဋိဘာဂ, ကုစ္ဆိတ, သညာ, အနုကမ္ပာ အစရှိသော အနက်တို့၌၊ ကပစ္စယော–ကပစ္စည်း သက်၊ ပဋိဘာဂတ္ထေ–အတူဟူသော အနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏံ)၊ ဟတ္ထိနော ဣဝ–ဆင်တို့ကဲ့သို့တည်း၊ ဟတ္ထိကာ–ဆင်ရုပ်တို့၊ ဧဝံ, အဿကာ–မြင်းရုပ်တို့၊ .... ကုစ္ဆိတတ္ထေ–စက်ဆုပ်အပ်ဟူသောအနက်၌(ဥဒါဟရဏံ)၊ ကုစ္ဆိတော–စက်ဆုပ်အပ်သော၊ သမဏော–ရဟန်းတည်း၊ သမဏကော–ဟန်း၊ ဧဝံ, ဗြာဟ္မဏကော–စက်ဆုပ်အပ်သော ပုဏ္ဏား၊ [မုဒ္ဓကော–စက်ဆုပ်အပ်သော လူအ (သီမူ၌ မပါ)၊] မုဏ္ဍကော–စက်ဆုပ်အပ်သော ဦးပြည်း(ကတုံး)၊ ပဏ္ဍိတကော–စက်ဆုပ်အပ်သော ပညာရှိ၊ ဝေယျာဝစ္စကော–စက်ဆုပ်အပ်သော ဗျာဝစ္စကိုး၊....

သဗ္ဗတောသဒ္ဒါပိဖြင့် က လာ–ဟု ဆိုသောကြောင့် သကတ္ထတဒ္ဓိတ် မဆိုလို၊ အဘိဓျာလု-ဟီန တို့နောင် က လာရုံ သက်သက်သာ–ဟု မှတ်၊ ပေါ်တ စသည်နောင်လည်း (က)လာ၊ အပ္ပမတ္တ စသည်၌ မတ္တသဒ္ဒါသည် "အပ္ပေ,ဝဓာရဏေ မတ္တံ"ဟူသော အဘိဓာန်လာ ၂ နက်တွင် အဝဓာရဏအနက်ဟု ကြံ၍ "အပ္ပမေဝါတိ အပ္ပမတ္တက်"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ "အနည်းငယ်သာဖြစ်သော သီလ, သြရမတ္တက်–အောက်တန်းစားဖြစ်သော သီလ"ဟု ပေးရလိမ့်မည်၊ သို့သော် "အပ္ပမတ္တက် ခေါ် ဘိက္ခဝေ သြရမတ္တက် သီလမတ္တက်"ဟူသော ဗြဟ္မာလသုတ် ပါဠိတော်၏ အဋ္ဌကထာ၌ "မတ္တာ ဝုစ္စတိ ပမာဏံ, အပ္ပံ မတ္တာ, သြရံ မတ္တာ ဧတဿာတိ"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် နိဿယ၌ ထိုအတိုင်း ပေးလိုက်သည်၊ သီလ မတ္တက်၌ကား မတ္တသဒ္ဒါ အဝဓာရဏအနက်ပင်၊ [ဤ အဝဓာရဏတ္ထကိုပင် "ဝိသေသ နိဝတ္တိအတ္ထ=အထူးကို တားမြစ်သော သာမညအနက်"ဟုလည်း ဆိုကြသည်၊] အပ္ပမတ္ထ-ဟု ဖြစ်သောအခါ (က)လာ၍ အပ္ပမတ္တက် စသည် ဖြစ်၏–ဟု ရူပသိဒ္ဓိအလို မှတ်၊ သို့သော် ထို က အက္ခရာကို သဗ္ဗတော ကောသုတ်ဖြင့် မလာစေဘဲ သမာသ်ပုဒ်နောင် ဖြစ်၍ ကွစိသမာသန္တသုတ်ဖြင့် (က)ပစ္စည်း သက်ရလျှင် သာ၍ သင့်မည် ထင်သည်။

ယဒနုပ ၊လေ၊ ပုတ္တကော— "ဟတ္ထိနော"ဟု တည်၊ ဟတ္ထိနော ဣဝ–ဟူသောအနက်၌ ယဒနုပပန္နာ နိပါတနာ စသောသုတ်ဖြင့် ကပစ္စည်း သက်, ဝိဘတ်ချေ၊ ဟတ္ထိ–ဟု ဤကာရဏပကတိပြု၊ ကွစာဒိမဇ္ဈေတ္တရာနံဖြင့် ရဿပြု(ဟတ္ထိက), နာမ်ဲ့, ယောကို အာပြု,

သညာယံ–နာမည်ဟူသော အနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ကတကော–ပြုအပ်သော ခွက်၊ ဘဋ္ဌကော–စာရင်းငှား၊.... အနုကမ္မာယံ–သနားခြင်းအနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏ်–ကား၊) ပုတ္တကော–သနားစဖွယ်သားငယ်။

ဟတ္ထိကာ–ဆင်နှင့်တူသော အရုပ်တို့၊ ဝါ–ဆင်ရုပ်တို့၊ အသကာလည်း နည်းတူ၊ ["ဣမေ နော ဟတ္ထိကာ အသာ, ဗလိဗဒ္ဓါ စ နော ဣမေ=ဤဟာတို့ကား ငါတို့ရဲ့ ဆင်ရုပ် မြင်းရုပ် နွားလားရုပ်ကြီးတွေ" ဝေသန်ဇာတ်၊] ကုစ္ဆိတအနက်ကို ကျမ်းဂန်တို့၌ ဂရုဟာ (ကဲ့ရဲ့ခြင်း)အနက်ဟု ဆို၏၊ ["မုဏ္ဍာကာ သမဏာကာတိ စ ဂရဟာယံ ကသဒ္ဒေါ" အမ္မဋ္ဌသုတ်ဋီကာ၊] "သမဏော"တည် "ကုစ္ဆိတော သမဏော"ဟူသော အနက်၌ ကပစ္စည်းသက် စသည်။

သညာယံ။ ။"ကတကော–ပဒုမ္မာကြာချပ်သဏ္ဌာန်ရှိသော ဆူးကို ထစေ၍ ပြုအပ်သော ခြေပွတ်"ဟု နိသယဟောင်း၌ ပေး၏၊ သို့သော် ထိုအနက်၏ အထောက်ဖြစ်သော "ကတက် နာမ ပဒုမကဏ္ဏိကာကာရံ ပါဒဃံသနတ္ထं ကဏ္ဍကေ ဥဋ္ဌာပေတွာ ကတံ" ဟူသော စူဠဝါ ခုဒ္ဒကဝတ္ထု ခန္ဓကအဋ္ဌကထာ၌ "ကတက် နာမ"ဟု နပုလ္လိန်ဖြင့် ပြထားသောကြောင့် ဤ "ကတကော"ဟူသော ပုလ္လိန်ရုပ်၏ သာဓက မဖြစ်နိုင်၊ "ခပေါင်းရေကြည်ပင်"ကို ဟောသော "ကတကော"လည်း ကသဒ္ဒူပပဒ တကဓာတ်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် ဤနေရာနှင့် မဆိုင်၊ [က–ရေကို+တက–ကြည်စေတတ်သော သစ်ပင်၊] သို့ဖြစ်၍ "ကတကော–ကတမလ္လကံ (ပြုလုပ်အပ်သော ခွက်)"ဟူသော ဋီကာနက်ကိုသာ ပေးသည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား "မောရောဝိယ–ဥဒေါင်းနှင့် တူ၏၊ ဣတိ, မောရကော–(ဥဒေါင်းနှင့်တူသော) မောရကမည်သော ငှက်"ဟု သညာအနက်၏ ပုံစံပြသည်၊ သာ၍ ရှင်း၏။

အနုကမ္မာယံ။ ။အနုကမ္ပိတော–သနားအပ်သော (သနားစဖွယ်သော)၊ ပုတ္တော–တည်း၊ ပုတ္တကော–သနားစဖွယ်သားငယ်၊ ဝါ–သားကလေး, လူကလေး၊ ပုတ္တောနောင် အနုကမ္မာအနက်၌ ကပစ္စည်း သက်။ [မောဂ္ဂလ္လာန်စာကိုယ်နှင့် နိသယသစ်တို့၌ အခြားအနက်များကိုလည်း ပြသေး၏၊ အညာတတ္ထ–မသိအပ်သော မထင်ရှားသော အနက်၌လည်း ကပစ္စည်း သက်၏၊ "ကသာယံ အသကော=ဤမြင်းကား ဘယ်သူ၏မြင်းလဲ"၊ "ရဿ–အပု အတို"အနက်၌လည်း သက်၏၊ မနုဿကော–လူပု၊ ရုက္ခကော–သစ်ပင်ပုတို၊ ကုစ္ဆိတအနက်၌ကား–"ကုစ္ဆိတံ ဝိနိလံ ဝိနိလကံ"ဟု ထုတ်၏၊ "ဝိနီလကံ–ဖြူ နီ ရောလျက် ညိုမည်းကွက်၍ စက်ဆုပ်ဖွယ် အလောင်းကောင်"ဟူသော အဖွင့်တို့နှင့် ညီပေသည်၊ အပ္ပ အနက်၌လည်း သက်၏၊ အပ္ပကံ တေလံ တေလမဲ–အနည်းငယ်သော ဆီ၊ ဃတကံ–ထောပတ်နည်းနည်း၊ ခုဒ္ဒကအနက်၌လည်း သက်၏၊ ရထကဒ္ဒိ ခုဒ္ဒကရထံ– (ရထားငယ်)၊ ဝက်ကံ–ထွန်ငယ်၊ ဓနုကံ–လေးငယ်၊ ဤသို့ စသည်တည်း။]

တထာ–တ္ဂ၊ ကိ'ယတေ•တတော – ကိ', ယ, တ, ဧတ တို့မှ နောက်၌၊ ပရိမာဏတ္ထေ–အတိုင်းအရှည်အနက်၌၊ တ္တကဝန္တုပစ္စယာ–တ္တကပစ္စည်း, ဝန္တုပစ္စည်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ အသ–ထိုဝတ္ထုဿ၏၊ ကိ' ပရိမာဏံ–ဘယ်လောက် အတိုင်းအရှည်သည်၊ (အတ္ထိ–ရှိသနည်း၊) ဣတိ–ထိုသို့ မေးအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကိတ္တကံ–မည်၏၊ ဧဝံ, ယတ္တကံ–အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသည်၊ တတ္တကံ–ထိုမျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသည်၊ ဧတ္တကံ–ဤမျှ အတိုင်း အရှည် ရှိသည်၊ ဝန္တုမိ–ဝန္တုပစ္စည်းကြောင့်၊ အာတ္တာ–အာအဖြစ်သည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ အသ–ထိုအရာ၏၊ ယံပရိမာဏံ–အကြင်အတိုင်းအရှည်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, ယာဝါ–မည်၏၊ ယာဝန္တော–အကြင်မျှအတိုင်းအရှည်ရှိသော အရာတို့၊ ဂုဏဝန္တသံမံ–ဂုဏဝန္တသဒ္ဒါနှင့် တူ၏၊ ဧဝံ, တာဝါ–ထိုမျှ အတိုင်း အရှည် ရှိသော အရာသည်၊ တာဝန္တော–တို့၊ ဧတာဝါ–ဤမျှ ၊ပေ၊ သည်၊ ဧတာဝန္တော–တို့၊ ဣစ္စာဒိ။

---

* **တထာ, ကိ'ယတ ၊ပေ၊ တ္တကဝန္တုပစ္စယာ**— တထာဖြင့် ယဒနုပပန္နာ စသော သုတ်ကြီးကို ညွှန်ပြသည်၊ "ကိ'"တည်း, ထိုသုတ်ကြီးဖြင့် ပရိမာဏအနက်၌ တ္တကပစ္စည်း သက်, ကိ'ဟု ပကတိပြု, ဗျဉ္ဇနေစသုတ်ဖြင့် နိဂ္ဂဟီတ်ချေ၊ ကိတ္တက–ဟု ဖြစ်၏၊ ဧတ္တက်၌ "ဧတ+တ္တက"ဟု ဖြစ်သောအခါ ဤသုတ်ကြီးဖြင့်ပင် ဧတကို ဧပြု–ဟု ဋီကာ ဆို၏၊ [မောဂ္ဂလ္လာန်၌ ကိ'နောင် အခြားပစ္စည်းများကိုလည်း ပြသေး၏၊ ရတိပစ္စည်း သက်, ရ်အနုဗန်နှင့်တကွ ဣ်ကို ချေ, ကတိဟု ဖြစ်၏၊ ဤကတိပုဒ်သည် နိစ္စ ဗဟုဝုစ် ဖြစ်၍ ယောသက်, ချေ၊ ကတိ–အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည် ရှိကုန်သနည်း၊ "ကတိ+ဝဿာနိ ယဿာတိ ကတိဝဿော–ဘယ်မျှလောက် အတိုင်းအရှည်ရှိကုန်သော နှစ်တို့ ရှိသူနည်း, ဘယ်နှစ်နှစ် ရှိသူနည်း"၌လည်း ကတိသည် ဗဟုဝစနန္တပင်၊ ရိုဝပစ္စည်း သက်၍ "ကိ'ဝ–အဘယ်မျှ အတိုင်းအရှည် ရှိသနည်း၊ ကိ'ဝနောင် ဝိဘတ်များကို ချေ၊ ကိ'ဝနိပါတ်လည်း ဟူ၏၊ ရိုဝတကပစ္စည်း သက်၍ "ကိ'ဝတက်"ဟုလည်းကောင်း, ရိုဝန္တုပစ္စည်း သက်၍ "ကိ'ဝန္တော"ဟုလည်းကောင်း ဖြစ်၏။]

ဝန္တုမိ, အာတ္တာ— အာကို ဤသုတ်ဖြင့်ပင် ပြု–ဟု နိသယဟောင်း ဆို၏၊ ယံ–ဟူသော ပဌမာဝိဘတ္တန္တနောင် ပရိမာဏအနက်၌ ဝန္တုသက်၊ ဝိဘတ် ချေ, ယဟု ပကတိ ပြုပြီးနောက် ဤသုတ်ကြီးဖြင့် ယ၏ အ ကို အာပြု (ယာဝန္တု) နာမ်ခဲ့၍ ဂုဏဝါဒီဂိုဏ်း ရုပ်တွက်လေ၊ တာဝါ စသည်လည်း နည်းတူ၊ ဤအစီအရင်အတိုင်းဆိုလျှင် ကျမ်းဂန်တို့၌ "ဧတာဝတာ စ အမှေဟိ သမ္ဘတံ ပုညသမ္ဘဒံ"စသည်ဖြင့် ဧတာ၌ ဒွေဘော် မပါဘဲ ရှိရလိမ့်မည်၊ ဧတ္တာဝတာ–ဟု ရှိပြန်လျှင်လည်း ဒွေဘော်လာရုံသာ၊ "ယာဝတာ, တာဝတာ, ဧတ္တာဝတာ"တို့ကိုကား အပိုင်းအခြားအနက်ဟော (ပရိစ္ဆေဒတ္ထ)နိပါတ်ဟုလည်း အဘိဓာန်ဆိုသည်၊ သဗ္ဗနောင် ဝန္တုပစ္စည်း သက်, အာပြု၍ "သဗ္ဗာဝန္တံ–အလုံးစုံ အစိတ်အပိုင်း ရှိသော၊ လောကံ–သတ္တလောကကို" စသည်လည်း ရှိ၏၊ ဤသို့ ယာဝါ စသည်၌

သုဝဏ္ဏသ–ရွှေ၏၊ ဝိကာရော–တစ်မျိုးတစ်ဖုံပြုလုပ်သော ရထားတည်း၊ ဝါ, သုဝဏ္ဏေန–ဖြင့်၊ ပကတော–ပြုအပ်သော ရထားတည်း၊ [ပကတံ–ရှိသည်ကား "ရထော"နှင့် မလျော်၊] ဣတိ ဝိဂ္ဂဟော (သတိ)....,

၃၀၅။ တပ္ပကတိဝစနေ. မယော။ ။တပ္ပတိဝစနတ္ထေ–တပ္ပကတိသဒ္ဒါ၏ အနက်၌၊ မယပစ္စယော–မယပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ တသ–ထိုဝိကာရ၏၊ သာ–ထိုရွှေ အစရှိသော၊ ပကတိ–ပင်ကိုသဘာ၊ ဝါ–အထည်ကိုယ်သည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, တပ္ပကတိ–မည်၏၊ ဝိကာရော-တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ပြုလုပ်သော

ဝန္ဓုပစ္စည်းသက်၍ အာပြုခြင်းသည် "သဗ္ဗာဝတောတိ–အကာရသ အာကာရော ကတော" ဟု ဖွင့်သော သာမညဖလသုတ်ဋီကာ စသည်နှင့် ညီညွတ်ပေပြီ၊ သို့သော် မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား အာဝန္ဓုပစ္စည်းဖြင့် ရှုပ်ပြီး လွယ်စေ၏၊ ထို၌ အခြား ပစ္စည်းများလည်း ပြသေး၏၊ အာဝတကပစ္စည်းဖြင့် "ယာဝတကော–အကြင်မျှ အတိုင်းအရှည်ရှိသောကိုယ်၊ တာဝတကော–ကိုယ်"၊ "ယာဝတိကော ယာဝတိကာ"ဟု ရှိရာ၌ကား ယာဝနိပါတ်နောင် ပရိမာဏအနက်၌ ဏိကပစ္စည်းသက်, တအက္ခရာ လာဟု ဆို၏။ ["ယာဝတီဟံ ဇာနံ ပဋိဇ္ဈာဒေတိ, တာဝတီဟံ ၊ပေ၊ ပရိဝတ္ထဗ္ဗံ"၌ ယာဝတီ, တာဝတီပုဒ်များကိုလည်း တွေ့ရ၏၊ "ယတ္ထကာနိ အဟာနိ"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ယာဝတာနိပါတ်နောင် ပရိမာဏအနက်၌ (ဣ)ပစ္စည်း သက်သည်–ဟု ကြံသင့်၏၊ ယာဝတီလည်း သန္ဓိသဘော သက်သောကြောင့် "ယာဝတီဟံ"ကိုလည်း သမာဟာရဒိဂုသမာသ်ဟု ကြံ၍ "ယာဝတီ+အဟာနိ, ယာဝတီဟံ"ဟု ပြု။]

၃၀၅။ ဣသုတ်၌ မြန်မာမှု သီဟိုဠ်မှု ကွဲပြားရုံသာမက, ထိုမှ ၂ မျိုးလုံးပင် ဋီကာ ဖွင့်ပုံနှင့်လည်း မညီ၊ သို့သော် သီဟိုဠ်မှု ရှိပုံက စာနေပိုသောကြောင့် ထိုမှုအတိုင်းပင် နိသယပေးထားသည်။ ["သုဝဏ္ဏသ+ဝိကာရော, သုဝဏ္ဏေန ပကတောတိ ဝိဂ္ဂဟော၊ပေ၊ မယပစ္စယော ဟောတိ၊ သာ ပကတိ အသ္သာတိ တပ္ပကတိ–ဝိကာရော, တသ ဝစနေ၊ အထဝါ–ပကရီယတီတိ"စသည်ဖြင့် သီဟိုဠ်မှု ရှိသည်။]

သုဝဏ္ဏသ ဝိကာရော, သုဝဏ္ဏေန ပကတော— ၎င်းတို့ကား သုဝဏ္ဏမယောဇ၏ ဝိဂ္ဂဟ ၂ မျိုးတည်း၊ ဝိကာရောဌ "ဝိ–တစ်မျိုးတစ်ဖုံ+ကာရော–ပြုလုပ်သော ရထား" ရွှေသားအတိုင်း မဟုတ်ဘဲ ရွှေသားကို ရထားဖြစ်အောင် တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ပြုလုပ်အပ်သည်ကို "ဝိကာရ"ဟု ခေါ်၏၊ ဣ"သုဝဏ္ဏသ+ဝိကာရော"အရ ရွှေအတိုပြီးသော ရထားကို ယူ၊ "သုဝဏ္ဏေန ပကတော"အရ ရွှေဖြင့် ပြုလုပ်သော ရထားကို ယူ၊ ထို ၂ နည်းလုံး၏ အချုပ်မှာ ရွှေရထားပင်တည်း။

တပ္ပကတိဝစနတ္ထေ မယပစ္စယော— "တပ္ပတိဝစနတ္ထ=တပ္ပကတိသဒ္ဒါ၏အနက်" ဟူသည် ဝိကာရအနက်–ပကတအနက်တည်း၊ မှန်၏–"သာ ပကတိ အသ္သာတိ တပ္ပကတိ–ဝိကာရော၊ပေ၊တပ္ပကတိဝစနံ"တို့သည် သုတ်၌ပါသော တပ္ပကတိဝစနပုဒ်၏

အရာတည်း၊ တသ–ထိုဝိကာရကို၊ ဝစနေ–ဆိုလိုရာ၌၊ (မယော ဟောတိ)၊ အထ၀ါ–ကား၊ ပကရိယတိ–ပြုလုပ်အပ်၏၊ ဣတိ, ပကတိ–မည်၏၊ တေန–ထို ရွှေစသည်ဖြင့်၊ ပကတိ–ပြုအပ်သော အရာသည်၊ တပ္ပကတိ–မည်၏၊ တပ္ပကတိယာ–ထိုဖြင့် ပြုအပ်သောအရာကို၊ ဝစနံ(ကထနံ)–ဆိုခြင်းသည်၊ တပ္ပကတိဝစနံ–မည်၏။

သုဝဏ္ဏမယော–ရွှေ၏ ဝိကာရဖြစ်သော၊ ဝါ–ရွှေဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော၊ ရထော–ရထား၊ သောဝဏ္ဏမယော ဝါ–လည်း ရှိ၏၊ [တေသုဝ၌ဖြင့် ဥကို သြဝ၌ပြု၊] သုဝဏ္ဏမယာ–သော၊ ဘာ၀နဝိကတိ–အိုးခွက်အထူး၊ သုဝဏ္ဏမယံ–သော၊ ဘာ၀နံ–အိုးခွက်၊ ဧ၀ं, ရူပိယမယံ–ငွေ၏ ဝိကာရဖြစ်သော ခွက်၊ ဝါ–ငွေဖြင့် ပြုအပ်သောခွက်၊ [နောက်၌လည်း နည်းတူ ဆို၊] ရ၀တမယံ– ငွေခွက်၊ ၀တုမယံ–ချိပ်ခွက်၊ ဒါရုမယံ–သစ်သားခွက်၊ မတ္တိကာမယံ–မြေခွက်၊ ["မတ္တိကာ"ဟု အာကာရန္တအတိုင်း ရှိစေ၊] ဣဒ္ဓိယာ–တန်ခိုးကြောင့်၊ နိဗ္ဗတ္တံ–ဖြစ်သော သပိတ် သင်္ကန်းတည်း၊ ဣဒ္ဓိမယံ။

မနုတော–စိတ်ကြောင့်၊ နိပ္ဖန္နာ–ဖြစ်ကုန်သော ကုသိုလ်စသောတရားတို့သည်၊ ["ကုသလာဒိဓမ္မာ" ဋီကာ၊] မနောမယာ–တို့ မည်၏၊ အယသာ–သံဖြင့်၊ ပကတံ–ပြုအပ်သော ခွက်စသည်သည်၊ အယောမယံ–မည်၏၊ စ–ဆက်၊ ဧတ္ထ–ဤပြဿနာတို့၌၊ မနောဂဏာဒီနန္တိ–မနောဂဏာဒီနံပုဒ်သည်၊ ဝတ္တမာနေ–လိုက်လတ်သော်၊ ....

ဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာတည်း၊ ထိုတွင် "သာ ပကတိ အသ"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဖြင့် "တပ္ပကတိ" အရ ထိုရွှေစသော အထည်ကိုယ် ပကတိရှိသော (ထိုအထည်ကိုယ်မှ တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ဖြစ်လာသော) ရထားစသော ဝိကာရကို ရ၏၊ ထို့ကြောင့် တပ္ပကတိဝစနတ္ထဟူသည် ဝိကာရအနက်တည်း–ဟု မှတ်၊ အထ၀ါ–"ပကရိယတီတိ ပကတိ, တေန ပကတိ တပ္ပကတိ"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ဖြင့် တပ္ပကတိအရ ထိုရွှေစသည်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ရထားစသည်ပင် ရ၏၊ ဤနည်း၌ တပ္ပကတိဝစနတ္ထဟူသည် ပကတအနက် (ရွှေစသည်ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်–ဟူသော အနက်)ပင်တည်း။

သုဝဏ္ဏမယော— "သုဝဏ္ဏသ+ဝိကာရော"ဟူသော ဝါကျ၀ယ် သုဝဏ္ဏသဿနောင် ဝိကာရအနက်၌ ဖြစ်စေ, "သုဝဏ္ဏေန ပကတံ"ဝါကျ၀ယ် သုဝဏ္ဏေနနောင် ပကတအနက်၌ ဖြစ်စေ မယပစ္စည်းသက်, ဝိဘတ်စသည်ချေ, သုဝဏ္ဏဟု ပကတိပြု, စသည်၊ ရူပိယမယံ စသည်၌လည်း နည်းတူ၊ "ပြုအပ်"ဟူသည် "ဖြစ်စေအပ်"ပင်တည်း၊ "ဖြစ်စေအပ်"ဟူသည်လည်း တစ်စုံတစ်ခုဖြစ်အောင် လုပ်ခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပကတအနက်၌ နိပ္ဖန္န နိဗ္ဗတ္တတို့လည်း ပါ၀င်ရကား "ဣဒ္ဓိယာ နိဗ္ဗတ္တံ"စသော ဝိဂြိုဟ်၀ယ် နိဗ္ဗတ္တအနက်ကိုလည်း တပ္ပကတိဟုပင် ဆိုလိုသည်၊ မနသာ နိပ္ဖန္နာ စသည်လည်း နည်းတူ။

၃၈၆။ ဧတေသ-မော လောပေ။ ။ဝိဘတ္တိလောပေ–ဝိဘတ်ချေခြင်းကို၊ ကတော–ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ဧတေသံ မနောဂဏာဒီနံ–ဤမနောဂိုဏ်းအတူရှိသော သဒ္ဒါတို့၏၊ အန္တော–အဆုံးသရသည်၊ သြတ္တं–သြ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇတေ၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ သြကာရော–သြပြု၊ ... ဂဝေနု–နွားသည်၊ ပကတံ–ပြုအပ်သော ကျင်ကြီးတည်း၊ ဂေါမယံ–နွားသည် ပြုအပ်သော၊ ကရီသံ–ကျင်ကြီး၊ ဝါ, ဂေါဏာ–နွားမှ၊ နိဗ္ဗတ္တံ–ဖြစ်သော ကျင်ကြီးတည်း၊ ဂေါမယံ–ကြီး၊ မယောတိ ဃောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ သကတ္ထေပိ–သကတ် အနက်၌လည်း၊ မယပစ္စယော–မယပစ္စည်းသက်၊ ဒါနမေဝ–ဒါနသည်ပင်၊ ဒါနမယံ–မည်၏၊ သီလမယံ–သီလ၊ ဣစ္စာဒိ၊... သံသဋ္ဌာဒိအနေကတ္ထ တဒ္ဓိတံ–သံသဋ္ဌ အစရှိသော အနေကတ္ထတဒ္ဓိတ်သည်၊ (နိဋ္ဌိတံ)။

၃၈၆။ ဧတေ သမောလောပေ— "မနုတော"နှောင် နိပ္ပန္နအနက်၌ မယသက်၊ ဝိဘတ်ချေ, မနုဟု ပကတိပြု၊ ဤသို့ ဝိဘတ်ချေပြီးသည်ကို "လောပေ=ဝိဘတ္တိလောပေ"ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ ဝိဘတ် ချေပြီးနောက် "မန–အယ"ဟူသော မနောဂိုဏ်းသဒ္ဒါတို့၏ အဆုံး(အ)သရကို သြပြု၍ "မနောမယ–အယောမယ"ဟု ဖြစ်သည်။ ["ဧတေသ်+သြ+လောပေ"ဟူသော သုတ်၌ သြဝယ် ပဌမာ သိဝိဘတ်ကျေသောကြောင့် "အန္တော သြ ဟောတိ"ဟု ပဌမာအတိုင်း ဝုတ္တိ ဖွင့်သင့်သော်လည်း "သစ္ဆန္ဒတော ဝစနပဝတ္တိ–မိမိဆန္ဒအားဖြင့် သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း ရှိနိုင်၏"ဟူသော ဉာယ(နည်းရှိသော)ကြောင့် "သြတ္တं အာပဇ္ဇတေ" ဟု ဖွင့်သည်။]

ဂေါမယံ၌ "ဂဝေနု"နှောင် ပကတအနက်၌ (တစ်နည်း–ဂေါဏာနှောင် နိဗ္ဗတ္တအနက်၌) မယပစ္စည်း သက်၊ ဝိဘတ်ချေ, ဂေါ–ဟု ပကတိပြု၊ ဂေါဏာ၌လည်း ဂေါတည်၍ သုဟိနာသု စ၌ စဖြင့် သွာကြောင့် ဂေါဏပြု, ပကတိပြုသောအခါ "ဂေါ"ဟု ပကတိ ဖြစ်၏၊ ဂေါမယံ–နွားချေး၊ ဒါနမယံ၌ ဒါနံ+ဧဝ တည်၊ "မယော"ဟူသော ဒွိဓာကရဏယောဂဝိဘာဂဖြင့် သကတ္ထ၌ မယပစ္စည်း သက်၊ [ပုဗ္ဗစေတနာကို "ဒါန" အရ ယူ၍ ထို ဒါနစေတနာကြောင့် ဖြစ်သော မုဉ္စစေတနာကို "ဒါနမယ"ဟု ယူလျှင် "ဒါနတော နိဗ္ဗတ္တံ ဒါနမယံ"ဟု မယ ပစ္စည်းအနက် ရှိသေး၏၊] သီလမယံ ဘာဝနာမယံ တို့လည်း နည်းတူ။

သံသဋ္ဌာဒိ အနေကတ္ထတဒ္ဓိတ်— "ယေန ဝါ သံသဋ္ဌं"သုတ်မှ စ၍ သံသဋ္ဌအနက် စသည်၌ သက်ရသော "ဏိက" စသော ပစ္စည်းများသည် (အပစ္စအနက်၌ သက်သော ဏ စသောပစ္စည်း, ဘောအနက်၌ သက်သော ဏျစသော ပစ္စည်းများကဲ့သို့ တစ်နက်တည်းသာ မက) သံသဋ္ဌ တရတိ စရတိ စသော များသော အနက်ရှိသောကြောင့် အနေကတ္ထတဒ္ဓိတ် မည်၏။

ဘာဝတဒ္ဓိတ်

အလသသ–ပျင်းရိသူ၏၊ ဘာဝေါ–ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်းတည်း၊ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟေ (သဏ္ဌာတိ)။

၃၈၇။ ဣတ္ထိတာ ဘာဝေတု။ ။တသ–ထိုအရာ၏၊ ဘာဝေါ–ဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်းတည်း၊ ဣဿ စေတသိ အတ္ထေ–ဌ၊ ဆဋ္ဌိယန္တတော–ဌ၊ ဣတ္ထိတာ ဣတိ–ဣ, တ, တာ ဟူကုန်သော၊ ဧတေ ပစ္စယာ ဝါ ဟောန္တိ၊ တုသဒ္ဒ ဂ္ဂဟဏေန–ဖြင့်၊ တ္တနဏေယျာဒိပစ္စယာ–တ္တနပစ္စည်း, ဏေယျ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဧတသ္မာ–ဤသဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်မှ၊ ဗုဒ္ဓိသဒ္ဒါ–အသိဉာဏ်သဒ္ဒါတို့သည်၊ ဘဝန္တိ–ဖြစ်လာကုန်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ အသိဉာဏ် သဒ္ဒါတို့၏ ဖြစ်ခဲ့ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ (သော–ထိုသဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်သည်၊) ဘာဝေါ–ဘာဝ မည်၏၊ သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ္တံ–သဒ္ဒါဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းကို၊ ဝုစ္စတိ– ဆိုအပ်၏၊ ယသ ဂုဏသ ၊ပေ၊ ဣတ္ထိတာဒယော်တိ– ယသ ဂုဏသ၊ပေ၊တာဒယောဟူ၍၊ ဝုတ္တာ–ပါဏိနိဋ္ဌလည်း ဆိုအပ်ပြီ၊ ဟိ–မှန်၏၊

၃၈၇။ ဘဝန္တိ ဗုဒ္ဓိသဒ္ဒါ ဧတသ္မာ— [သဒ္ဒါကျမ်းဌ စိတ်ဖြင့် သိခြင်းကိုလည်း ဗုဒ္ဓိဟု ခေါ်၏၊] အသိဉာဏ်သဒ္ဒါတို့၏ ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်းသည် "ဘာဝ"မည်၏၊ ထို ဘာဝကို သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်ဟုလည်း ခေါ်သည်၊ ထို့ကြောင့် "သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ္တံ ဝုစ္စတိ" သည် ဘာဝ၏ အဘိဓေယျကို ပြသော စကားတည်း၊ [သဒ္ဒသ–၏၊ ပဝတ္တိ–တည်း၊ သဒ္ဒပဝတ္တိယာ–သဒ္ဒါဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏၊ နိမိတ္တံ–အကြောင်းတည်း၊ သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ္တံ–ကြောင်း။]

ရှင်းပုံ— လူတစ်ယောက်သည် ပျင်းရိ၏, ထိုထို အလုပ်ကို မလုပ်ချင်၊ ထိုသူ၏ ပျင်းမူပျင်းရာကို မြင်ရသူတို့မှာ "ဤသူဟာ ပျင်းရိသူပဲ"ဟု အသိဉာဏ်(ဗုဒ္ဓိ) ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ထိုသို့ သိသူတိုင်းကပင် ထိုသူ့အပေါ်၌ "အလသ–ပျင်းသူ"ဟူသော သဒ္ဒါကိုလည်း သုံးစွဲ ပြောဆိုပေလိမ့်မည်၊ ဤစကားစဉ်အရ ပျင်းမူပျင်းရာ ဖြစ်နေသော အမူအရာ ကြိယာသည် ပဌမအဆင့်၊ ထိုပျင်းမူပျင်းရာကြိယာမှ တစ်ဆင့်တက်၍ ပျင်းတဲ့အကောင်ပဲ ဟု သိသော ဗုဒ္ဓိနှင့် အလသသဒ္ဒါတို့၏ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းကား ဒုတိယအဆင့်ဟု မှတ်၊ ဤသို့လျှင် ပျင်းမူပျင်းရာကြိယာသည် အသိဉာဏ်သဒ္ဒါတို့၏ ဖြစ်ခဲ့ရာ "ဘာဝ"လည်း ဟုတ်၏၊ အလသသဒ္ဒါ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်သော သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်လည်း ဟုတ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဘာဝနှင့် သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ္တကို သဘောတူဟု မှတ်၊ ဤ"ဘဝန္တိ ဧတသ္မာ ဘာဝေါ"ဟူသော အပါဒါနသာဓနအရ "ဘာဝေါ–ဖြစ်ခဲ့ရာ"ဟု အနက်ပေးရ သည်၊ ထိုဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်းသည် ဗုဒ္ဓိနှင့် သဒ္ဒါ၏ ဖြစ်ကြောင်းလည်း ဖြစ်သောကြောင့် "ဘဝန္တိ ဧတေနာတိ ဘာဝေါ"ဟု ကရဏသာဓနဝိဂြိုဟ် ပြု၍ "ဘာဝေါ–ဖြစ်ကြောင်း" ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်။

ယသ ဂုဏသ-အကြင် ဝိသေသနဖြစ်သော ဂုဏ်၏၊ ဘာဝါ-ရှိခြင်းကြောင့်၊ ဒဗ္ဗေ-ဒြဗ်၌၊ သဒ္ဒသန္နိဝေသော-သဒ္ဒါ၏ သက်ဝင်တည်နေခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ တဒဘိဓာနေ-ထိုဝိသေသနဂုဏ်ကို ဆိုလိုရာ၌၊ ဏျတ္တ တာဒယော-ဏျ, တ္တ, တာ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။]

ဂုတ္တဉ္စ, ယသ ဂုဏသံ၊ပေ၊တာဒယောတိ— ဤ ပါဏိနိသာဓကလည်း ဆိုခဲ့ပြီး အဓိပ္ပာယ်အတိုင်းပင်တည်း၊ ထင်ရှားစေအံ့-ယသ ဂုဏသ ၌ ဂုဏဟူသည် "အတ္ထနော ဒဗ္ဗံ ဂုဏောတိ ပကာသေတိ"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ မိမိတည်ရာ ဒြဗ်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော ဝိသေသနတည်း၊ ဂုဏ်နှင့် ဝိသေသနကို သဘောတူဟု ဆိုလိုသည်၊ မှန်၏-ထိုပြခဲ့သော လူ၌ အပျင်းဂုဏ်ထူး ရှိ၏၊ ထိုအပျင်းဂုဏ်က အခြားလူတို့မှ ထူးခြားအောင် ထိုသူ့ကို "ပျင်းတဲ့+လူ"ဟု ဝိသေသနပြုလျက် ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဝိသေသနကိုပင် ဂုဏ်ဟု (ဤသဒ္ဒါအရာ၌) မှတ်၊ ထိုဂုဏ်ဝိသေသန၏ ရှိခြင်းကြောင့် (ထိုဂုဏ်ရှိသော) ဒြဗ်၌ "အလသော"စသော သဒ္ဒါသည် သက်ဝင်တည်နေ၏၊ [ထိုဝိသေသနဂုဏ်ကြောင့် ထိုထိုဒြဗ်၌ ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုဖို့ရာ သဒ္ဒါဖြစ်ပေါ်လာသည်ကိုပင် "ဒြဗ်၌ သဒ္ဒါသက်ဝင်နေသည်"ဟု ဆိုလိုသည်၊] ထိုအရင်းခံ ဂုဏ်ဝိသေသနကို (ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်က) ဆိုလိုရာ၌ ဏျ တ္တ တာ စသော ဘာဝပစ္စည်းများ သက်ကြရသည်။

"ယဂ္ဂုဏသ သဗ္ဗာဝေန, ဒဗ္ဗေ သဒ္ဒေါ ပဝတ္တတိ၊
သတိ တဗ္ဗစနေ ဘာဝ-ပစ္စယော သမုဒီရိတောဃ

ဟူသော ရှေးဆရာတို့ ဂါထာလည်း ဤပါဏိနိသာဓကနှင့် တစ်ထပ်တည်းပင်တည်း၊ [ယဂ္ဂုဏသ-အကြင်ဝိသေသနဂုဏ်၏၊ သဗ္ဗာဝေန-ဒြဗ်၌ ထင်ရှားရှိခြင်းကြောင့်၊ ဒဗ္ဗေ-ဒြဗ်၌၊ သဒ္ဒေါ-သဒ္ဒါသည်၊ ပဝတ္တတိ-ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ တဗ္ဗစနေ-သဒ္ဒါဖြစ်ကြောင်း ထိုဝိသေသနဂုဏ်ကို ဆိုလိုခြင်းသည်၊ သတိ-ရှိသော်၊ ဘာဝပစ္စယော-ဏျ, တ္တ, တာ စသော ဘာဝပစ္စည်းကို၊ သမုဒီရိတော-ဆိုအပ်၏။]

သကတ်အပြား။ ။သသ ဇသော သကော, သကောဝေ အတ္ထော သကတ္ထော၊ ဇသော-ဤအနက်ကား၊ သသ-မိမိဟူသော သဒ္ဒါ၏ ဥစ္စာတည်း၊ သကော-မိမိဟူသော သဒ္ဒါ၏ ဥစ္စာ၊ သကောဝေ-မိမိဟူသော သဒ္ဒါ၏ ဥစ္စာသည်ပင်၊ အတ္ထော-အနက်တည်း၊ သကတ္ထော-မိမိဟူသော သဒ္ဒါ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော အနက်၊ ဤဝိဂြိုဟ်အရ သဒ္ဒါဟူသမျှ၌ မူလအရင်းခံဖြစ်သော အနက်သည် သကတ္ထ မည်၏။ ထိုသကတ်ကား "သုတိ-ဓာတိ- ဂုဏ- ဒဗ္ဗ-သမ္ဗန္ဓ- ကြိယာ- ကြိယာကာရကသမ္ဗန္ဓ"အားဖြင့် ရ ပါး ရှိ၏၊ [သဒိသဘော စသည်ကို ထည့်၍ ရှစ်ပါးဟုလည်း ဆို၏။]

[ဘေဒစိန္တာ] **သုတိဓာတိဂုဏောဒဗ္ဗံ, သမ္ဗန္ဓော စ ကြိယာ တထာ၊**
ကြိယာကာရကသမ္ဗန္ဓော, တျာ၀ံ သတ္တဝိဓော ထ၀ါ၊
နေယျော အဋ္ဌဝိဓော သာဒိ-သျာဒိနာ စ သကတ္ထကော။

ဣတ္ထတ္တနန္တာနံ–ဣတ္ထပစ္စည်း, တ္တပစ္စည်း, တ္တနုပစ္စည်း အဆုံးရှိသောပုဒ်တို့၏၊ နိစ္စံ–အမြဲ၊ နပုံသကလိင်္ဂံ–နပုံလိန်ရှိကုန်သည်၏အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ တာပစ္စယန္တသ–တာပစ္စည်း အဆုံးရှိသောပုဒ်၏၊ သဘာဝတော–သဘောအားဖြင့်၊ (အာ ဤ ဣနီ ပစ္စည်း မပါဘဲသာလျှင်)၊ နိစ္စံ, ဣတ္ထိလိင်္ဂတာ–

ထိုသကတ်အားလုံးကို "ဝိသေသန, ဂုဏ်, ဘာဝ, သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်"ဟု ခေါ်ရ၏၊ ဘာဝပစ္စည်းများလည်း ထိုသုတိ ဇာတိ စသော သကတ်များကိုပင် ဟောသည်၊ [ထိုသုတိ စသည်တို့၏ အကျယ်ကို ဘေဒစိန္တာမှာ ရှု! "ဇာတ်–ဂုဏ်–ကြိယာ, ဒြဗ်–နာမ်, ငါးတန် ဘာဝပြား"နှင့် အညီ, ဘာဝပစ္စည်း၏ ဟောနက်ကို ၅ မျိုးရှိ၏ဟု ပြောရိုးရှိရာ၌ကား သုတိ–သမ္မန္ဓ–ကြိယာ ကာရက သမ္မန်တို့ကို အသုံးနည်းပါး၍ ချန်ထားသည်ဟု မှတ်၊ သကတ် ၇ ပါးတွင် ဇာတိ–ဒဗ္ဗတို့၌ နာမဘာဝ ပါဝင်သောကြောင့် သကတ် ၇ ပါးကို ပြရာ၌ နာမကို သီးခြား မပြဘဲ ထားသည်။]

ဒြဗ်အမျိုးမျိုး။ ။ "ယသ် ဂုဏသ၊ပေ၊ဒဗ္ဗေ သဒ္ဒသန္နိဝေသော"၌ ဒဗ္ဗအရ ဒြဗ်ဟူသည်လည်း အများသိနေသော လူ–အိမ်–ရွာ စသော ထင်ရှားတွေ့မြင်ရသော အရာဝတ္ထုများသာမက, ထိုသကတ်တို့၏မှီရာ ဝိသေသျဟူသမျှကို ဒြဗ်ဟု (သဒ္ဒါကျမ်း၌) ဆိုသည်၊ ဇွေ–ဤဝိသေသျ၌၊ ဝိသေသာ–အထူးပြုတတ်သော သကတ်တို့သည်၊ ဒဝ်ဇ–ဖြစ်ရကုန်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ ဒဗ္ဗ–ဒြဗ်မည်၏၊ ထိုဒြဗ်လည်း ဇာတိ–ဂုဏ–ကြိယာ–ဒဗ္ဗဟု ၄ မျိုး, တစ်နည်း–"နာမ"ထည့်၍ ၅ မျိုးလောက် ပြောရိုးရှိ၏၊ သို့သော် ထိုသကတ်ရ ပါးတွင် သုတိကို ချန်ထား၍ ကျန် အနက်များမှာ ဒြဗ်လည်းဖြစ်နိုင်ပြန်သည်။

[ဘေဒစိန္တာ] ဒဝ်ဇ္ဇေတ္ထ ဝိသေသာတိ, ဒဗ္ဗံ တံ တု/ စတုဗ္ဗိဓံ၊
ဇာတိဂုဏကြိယာဒဗ္ဗ–ဘေဒေနေဝ ပဘိဇ္ဇတေ။

ဒြဗ်ပေါ်ဘောဆင့်, သကတ်ရ။ ။ ဤဒြဗ်အမျိုးမျိုးကို ဟောသောသဒ္ဒါ၌ ဘောဟောပစ္စည်းဆင့်လျှင် သကတ်ဟု ခေါ်သော (သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ်လည်း မည်သော) ဝိသေသနဂုဏ်ကို ရ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဒြဗ်ပေါ်မှာ, ဘောဆင့်လာ, ဂုဏ်သာ ထိုပုဒ်အရတည်း"ဟု ရှေးဆရာတို့ မိန့်ကြသည်၊ ဤနိယာမ်၌ "ဒြဗ်ဟူသည် ဇာတ်–ဂုဏ် စသော ဒြဗ် ၅ မျိုးတည်း၊ ဂုဏ်ဟူသည် ပြခဲ့သော သကတ်များတည်း"ဟု မှတ်၊ ပုံစံကို နောက်၌ "မနုဿတ္တံ မနုဿတာ–ဇာတိ"စသည်ဖြင့် တွေ့ရလတ္တံ့။

ဣတ္ထတ္တနန္တာနံ၊ပေ၊နိစ္စမိတ္ထိလိင်္ဂတာ— ဣတ္ထပစ္စယန္တ၌ "အာလသျံ"စသည်, တ္တပစ္စယန္တ၌ "ပံသုကူလိကတ္တံ"စသည်, တ္တနုပစ္စယန္တ၌ "ပုထုဇနတ္တနံ"စသည်ဖြင့် အမြဲ နပုံလိန် ရှိရ၏၊ စိတ္တာဒိဂိုဏ်းဝင်ချည်းတည်း၊ တာပစ္စယန္တ၌ "ပံသုကူလိကတာ" စသည်ဖြင့် အမြဲ ဣတ္ထိလိန် ရှိ၍ ကညာဒိဂိုဏ်းဝင်ချည်းတည်း၊ ထိုသို့ ဣတ္ထိလိန်ဖြစ်ရာ၌ "အာ"စသော ဣတ္ထိဓောတက ပစ္စည်းများသက်၍ ဣတ္ထိလိန်ကို ထွန်းပြနေဖွယ် မလို, ပင်ကိုသဘောအတိုင်းပင် ဣတ္ထိလိန်ရှိသည်ဟု သိစေလို၍ "သဘာဝတော"ဟု မိန့်သည်။

ဣတ္ထိလိန်ရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ အယံ ဣဿပစ္စယော-ဤ ဣဿ ပစ္စည်းသည်၊ ဂုဏဝစနေ-ဂုဏ်ဝိသေသနကို ဆိုလိုလတ်သော်၊ ဗြာဟ္မဏာ ဒီဟိ-ဗြာဟ္မဏ အစရှိသော သဒ္ဒါတို့မှ နောက်၌၊ (ဘဝတိ-ဖြစ်၏၊) တတ္ထ-ထိုဣဿပစ္စည်းသက်ရာ၌၊ ["ထို အလသပုဒ်၌"ဟု နိဿယဟောင်း ပေး၏၊] အဝဏ္ဏော ယေ လောပဉ္စာ့တိ-သုတ်ဖြင့်၊ အဝဏ္ဏလောပေါ-အဝဏ်ကျေခြင်း သည်လည်းကောင်း၊ အာဒိဝုဒ္ဓိ-အစသရ၏ ဝုဒ္ဓိအပြုသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ အာလသျံ-အလသသဒ္ဒါ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်း၊ ဝါ-ပျင်းသူ၏ အဖြစ်၊ ဇဝံ, အာရောဂျံ-အရောဂသဒ္ဒါ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်း၊ ဝါ-အနာ မရှိသူ၏အဖြစ်၊ ဥဒဂ္ဂသ-ဥဒဂ္ဂသဒ္ဒါ၏၊ ဝါ-တက်ကြွသူ၏၊ ဘာဝေါ-သည်၊ သြဒဂျံ-မည်၏၊ သခိနော-သခသဒ္ဒါ၏၊ ဝါ-မိတ်ဆွေ၏၊ ဘာဝေါ-သည်၊ သချံ-မည်၏၊ အဏာဏသ-အဏာဏသဒ္ဒါ၏၊ ဝါ-ကြွေးမြီ မရှိသူ၏၊ ဘာဝေါ-သည်၊ အာဏဏျံ-မည်၏၊ ဝိဓဝါယ-ဝိဓဝါသဒ္ဒါ၏၊ ဝါ-မုဆိုးမ၏၊

ဣဿပစ္စယောယံ ၊ပေ၊ ဗြာဟ္မဏာဒီဟိ— ဤဝါကျ၌ "ဂုဏဝစနေ"သည် အထူးအဆန်း မဟုတ်, ရှေး"ယသ ဂုဏသ"ဟု ပြုခဲ့သော ဝိသေသနဂုဏ်တည်း၊ ထိုဝိသေသနဂုဏ်ကို ဆိုလိုရာ၌ ဤ ဣဿပစ္စည်းသည် ဗြာဟ္မဏစသော သဒ္ဒါများနောင် သက်၏၊ ဆိုလိုရင်း ကား "ဝိသေသနဂုဏ်ကို ဆိုလိုရာ၌ ဣဿပစ္စည်းသက်လျှင် ဗြာဟ္မဏ စသော သဒ္ဒါများ နောင်သာ သက်သည်၊ ပံသုကူလိကစသော သဒ္ဒါများနောင် မသက်"ဟူလို။

တတ္ထ အဝဏ္ဏော ၊ပေ၊ အာလသျံ— ထိုသို့ ဣဿပစ္စည်း သက်ရာ၌ အဝဏ္ဏော ယေ လောပဉ္စသုတ်ဖြင့် ရှေ့ အဝဏ်ကို ချေ၊ ဝုဒ္ဓါဒိသရဿဝါဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု၍ အာလသျံ အာရောဂျံ စသော ရူပ်များ ဖြစ်သည်၊ "အလသသ"ဟူသော ဆဋ္ဌီယန္တပုဒ်နောင် ဘာဝအနက်၌ ဤသုတ်ဖြင့် ဣဿပစ္စည်းသက်, ဏ်အနုဗန်, ဝိဘာတ်ချေ, ["အလသသ+ဘာဝေါ"ဟု တည်လျှင် ဘာဝပုဒ်ပါ ချေ၊] အလသ-ဟု ပကတိပြု, (အာလသျံ) နာမ်ခဲ့, သိ အံ့ပြု၊ "ဘဝန္တိ ဗုဒ္ဓိသဒ္ဒါ တေသွာတိ ဘာဝေါ"နှင့် ညီအောင် "အလသသ-အလသ သဒ္ဒါ၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်းတည်း၊ အာလသျံ-အလသ သဒ္ဒါ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်း" ဟု ဣနစ္စာ အနက်ပေး။

မှတ်ချက်။ ။ ဤအနက်ပေးပုံ၌ "အလသ"သဒ္ဒါသည် ပျင်းသူကိုသာ ဟောရင်း ဖြစ်သောကြောင့် "ပျင်းသူ"ဟူသော အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ သဒ္ဒါကိုလည်း ကာရဏူ ပစာရအားဖြင့် ဟောနိုင်ရကား "အလသသ-အလသသဒ္ဒါ၏"ဟု ပေးသည်၊ ဆရာတို့ ကား "အလသသ-ပျင်းသူဟု သိသောဉာဏ်၏၊ ဘာဝေါ-တည်း"ဟုလည်း ပေးကြ သေး၏၊ ဤကျမ်း၌ကား "သဒ္ဒပဝတ္တိနိမိတ္တ"ပုဒ်ကို ထောက်၍ "ဘာဝေါ"အရ သဒ္ဒါ ဖြစ်ခြင်း၏အကြောင်းသာ လိုရင်းဖြစ်သည်ဟု နှလုံးပြုကာ "အလသသဒ္ဒါ၏"ဟုသာ ပေးသည်။ ["အလသသ-ပျင်းရိသူ၏၊ ဘာဝေါ-အဖြစ်တည်း"ဟူသော ပေးရိုးအနက်မှာ အလွယ်တကူပေးခြင်းသာဟု မှတ်။]

ဘာဝေါ–သည်၊ ဝေဓဗျ–မည်၏၊ ဒုဗ္ဗလသ–ဒုဗ္ဗလသဒ္ဒါ၏၊ ဝါ–အားမရှိသူ၏၊ ဘာဝေါ, ဒုဗ္ဗလျံ၊ ဗာလသ–ဗာလသဒ္ဒါ၏၊ ဝါ–လူမိုက်၏၊ ဘာဝေါ, ဗာလျံ၊ စပလသ–စပလသဒ္ဒါ၏၊ ဝါ–လျှပ်ပေါ်လော်လီသူ၏၊ ဘာဝေါ, စာပလျံ။ [နောက်ဌ "သဒ္ဒါ၏၊ ဝါ–၏"ဟု ၂ နက်ပေးလေ၊ ရိုးရာအနက်သာ ပြတော့အုံ။]

တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ ဝိယတ္တာသ(ဗျတ္တာသ)–ထင်ရှားသူ၏၊ ဝါ–ပညာရှိ၏၊ ဘာဝေါ–အဖြစ်သည်၊ ဝေယတ္တိယံ–မည်၏၊ မစ္ဆရသ–ဝန်တိုသူ၏၊ ပေ၊ ဒေဝံ, ဣသရိယံ–အစိုးရသူ၏အဖြစ်၊ အာလသိယံ–ပျင်းရိသူ၏အဖြစ်၊ မုဏ္ဍိယံ–ဦးပြည်း၏အဖြစ်၊ [“မူဋ္ဌိယံ–ဖျင်းအသူ၏အဖြစ်” သီဋ္ဌ မပါ।] ဒေဝ (ဝေယတ္တိယံတိအာဒီသု)–ဤ ဝေယျတ္တိယံ 'အစရှိသည်တို့ဌ၊ တေသုဝုဒ္ဓိ ဘျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ယမှိ–ယပစ္စည်းကြောင့်၊ ဣကာရာဂမော–ဣလာ။

ပဏ္ဍိတသ–ပညာရှိ၏၊ ဘာဝေါ–တည်း၊ ပဏ္ဍိတျံ–အဖြစ်၊ ဣတိ အာဒီသု–တို့ဌ၊ ယဝတံ၊ပေ၊ဇကာရတ္တန္တိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဘျကာရသံယောဂါဒီနံ–

၈ဝ အာရောဂျံ၊ပေ၊စာပလျံ— အနာကင်းခြင်းသည် ဂုဏ်တစ်မျိုးတည်း၊ ထိုဂုဏ်ကြောင့် “အာရောဂ”သဒ္ဒါ ဖြစ်ပေါ်လာရကား “အရောဂသ+ဘာဝေါ, အာရောဂျံ”အရ အနာကင်းခြင်းဂုဏ်ကို ရ၏၊ နောက်ပုဒ်များ၌လည်း ဘာဝအရကို ထိုက်သလို ရှာပါ၊ သြဒဂျံ၌ “ဥဒဂ+ယ”ဟု ဖြစ်၍ ဝုဒ္ဓိပြုပြီးနောက် ဂ၏ သရကို ချေ, ယသို့ ကပ်ပြီးသော အခါ အဂျာဂါရံကဲ့သို့ ဂတစ်လုံးကို ချေ၊ သချ်ဌ်ကား ဝုဒ္ဓိမရောက်ရ၊ နတ္ထိ ဣဏ်ယသာတိ (“နု+ဣဏ”မှ နကို အန်ပြု၍ “အနိဏ” တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် နကို ဏ–ဣကို အပြု၍) “အဏဏ”ဟု ဖြစ်၏၊ [သီမူဌ်ကား “အနုဏ”ဟု ရှိ၏၊] ဝေဓဗျ်ဌ် “ဝိဓဝါ+ယ”ဟု ဖြစ်သောအခါ အဝဏ္ဏော ယေသုတ်ဖြင့် ရှေ့ အာကို ချေ၊ ဒေါဓသစ္ဌ ဝကို ဗပြု။

တထာ၊ပေ၊ဣကာရာဂမော— ဝိယတ္တာသနောင် ဏျသက်, ဏ်အနုဗန် စသည် ချေ, ဒေဝုဒ္ဓိပြု “ဝေယတ္တ+ယ”ဟု ဖြစ်၊ (နဂိုက ဏျဖြစ်သော်လည်း (ယ)သာ ကျန်သောကြောင့် ယပစ္စည်းဟု ခေါ်)၊ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ယပစ္စည်းကြောင့် ရှေ့ဌ် ဣလာ, “ဝေယတ္တိယ”ဟု ဖြစ်၏၊ “ဣသရသ–အလသသ–မုဏ္ဍသ–မူဋ္ဌသ+ဘာဝေါ, ဣသရိယံ” စသည်ဌ်လည်း နည်းတူ။ [သီမူဌ် “ဗျတ္တာသ ဘာဝေါ ဝေယတ္တိယံ”ဟု ရှိ၏၊ ဝိပုဗ္ဗအဠမာတ် တပစ္စည်းဖြင့် “ဝ+အတ္တ”ဟု ဖြစ်သောအခါ (ယ)လာလျှင် ဝိယတ္တ, ယမလာဘဲ ဣကို ယပြုလျှင် ဗျတ္တ–ဟု ဖြစ်သောကြောင့် ပါဋ္ဌအနက် သဘောတူပင်၊ သို့သော် ဗျတ္တနောင် ဏျပစ္စည်းသက်ရာဌ်ကား မာယူနမာဂမော ဌာနေသုတ်ဖြင့် ဝနှင့်ယ-အကြားဌ် ဇ ဝုဒ္ဓိလာ, ဝနှင့် ဗမှာ အတူပင်တည်း သက္ကတဌ် ဗျတ္တကိုပင် ဝနှင့် ယ တွဲ၍ ရေးသည်။]

ဣသံယုဂ် အစရှိသည်တို့၏၊ [တနှင့်ယ တွဲနေသည်ကို "ဣ"သံယုဂ်ဟု ခေါ်သည်၊] စလဉ္စကာရာဒေသာ–စလဉ္စအပြုတို့သည်(ဟောန္တိ)၊ ဒွိတ္ထံ–ဒွေဘော်လာ၊ ပဏ္ဍိစ္စံ–ပဏ္ဍိစ္စံဟု ဖြစ်၏၊ ဗဟုသုတသ–များသောသုတရှိသူ၏၊ ပေ၊ ဗာဟုသစ္စံ–မည်၏၊ တေသုဝုဒ္ဓိဘျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဥကာရသ–ဥ၏၊ အကာရော–(အ)ပြု၊ ဧဝံ, ပေါရောဟိစ္စံ–ပုရောဟိတ်၏အဖြစ်၊ အဓိပတိသ–အကြီးအကဲ၏၊ပေ၊မုဠ္ဟသံတိသ–ပျောက်သော သတိရှိသူ၏၊ ဝါ–မေ့လျော့သူ၏၊ ပေ၊ မုဠ္ဟသစ္စံ၊ ဣဝဏ္ဏလောပေါ–ဣဝဏ်ကို ချေ၊ ကုသလသ–ကျွမ်းကျင်သူ၏၊ ဘာဝေါ, ကောသလ္လံ၊ ဧဝံ, ဝေပုလ္လံ–ပြန့်ပြောသည်၏ အဖြစ်၊ သမာနာနံ–တူသောအရာတို့၏၊ ဘာဝေါ, သာမညံ၊ ဂိလာနသ–မကျန်းမာသူ၏၊ပေ၊ဂေလညံ၊ ကွစာဒိမဇ္ဈေတ္တရာဒိသုတ္တေန–ဖြင့်၊သံယောဂေ–သံယုဂ်ကြောင့်၊ ရဿတ္တံ–ရဿ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ သုဟဒသ–ကောင်းသော စိတ်နှလုံးရှိသူ၏၊ ဘာဝေါ, သောဟဇ္ဇံ၊ ဧဝံ, ဝေသာရဇ္ဇံ–ရဲရင့်သူ၏အဖြစ်၊ ကုသီဒသ–ပျင်းရိသူ၏၊ ဘာဝေါ, ကောသဇ္ဇံ၊ တေသုဝုဒ္ဓိဘျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဣကာရသ–ဣအက္ခရာ၏၊ အကာရော–(အ)ပြု၊ ဘထာ–ပါး၊ ပုရိသသ–ယောကျ်ား၏၊ ဘာဝေါ, ပေါရိသံ၊ ဣတိအာဒိသု–တို့၌၊ ယဝတံ ဘလနာဒိသုတ္တေ–၌၊ ကာရဂ္ဂဟဏေန–ဖြင့်၊ ယဝတံ–ယ အက္ခရာ ရှိကုန်သော၊ သကာရကစဋ္ဌပဝဂ္ဂါနံ–သ အက္ခရာ, က ဝဂ်, စ ဝဂ်,

---

ပဏ္ဍိတသ၊ပေ၊ဣဝဏ္ဏလောပေါ— ဣပြယုဂ်တို့၌ စာကိုယ်အတိုင်း ရှပ်ပြီးနိုင်ပြီ၊ သုဘံ, သတိတို့ဝယ် ဒွေဘော်လိုကြောင်းကို သန္ဓိဒွေဘော်ခန်း ပြန်ကြည့်၊ "ဗဟု+သုတံ ယဿာတိ ဗဟုသုတော၊ မုဠ္ဟ၌ "မုသ–နသ၊နေ(ပျောက်ခြင်း)ဟူသော ဓာတ်, တပစ္စည်းတည်း၊" မုဠ္ဟာ(ပျောက်သော) သတိ ယဿာတိ မုဠ္ဟသတိ၊ "လွတ်သော သတိရှိသူ"ဟု ပေးကြသည်ကား မုဠ္ဟ၌ မုစဓာတ်ဟု ထင်မှားသောကြောင့်တည်း၊ "မုဠ္ဟသတိ+ယ"၌ အဝဏ္ဏော ယေ လောပဟု၌ စသဒ္ဒါဖြင့် ဣချေ, ဣကို စပြု, စဒွေဘော်လာ, မုဠ္ဟသစ္စံ ပြီး၏။

ကုသလသ၊ပေ၊ရဿတ္တံ— အက္ခရာစသည်၌ ကျွမ်းကျင်နားလည်မှုကို "အက္ခရ ကောသလ္လဉာဏ်"စသည် ခေါ်၏၊ ထိုနားလည်မှုကို "လိမ္မာ"ဟု မဆိုထိုက်၊ ထို့ကြောင့် "ကုသလသ–ကျွမ်းကျင်သူ၏"ဟု ပေးသည်၊ ဝိပုလသ–ပြန့်ပြော (များပြား)သော အရာ၏၊ ဘာဝေါ, ဝေပုလ္လံ၊ "သမာနာနံ"ဟု သီဟိုဠ်မှ၌ ရှိ၏၊ အရာဝတ္ထု ၂၃ စသည်တို့ တစ်ခုနှင့်တစ်ခု တူမျှခြင်းကို "သာမည"ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် "သမာနာနံ"ပါ၌သာ အမှန်တည်း၊ "သမဏာနံ–ရဟန်းတို့၏"ဟု ရှိသောပါ၌ကား နောက်၌ လာလတ္တံ့ဖြစ်၍ ဣနေရာနှင့် မလျော်သော ပါ၌ပျက်၊ "သာမာည–ဂေလာည"ဟု ဖြစ်သောအခါ ကွစာဒိ မဇ္ဈေတ္တရာနံဖြင့် အာကို ရဿပြု။

ဌ၀ဂ်, ပ၀ဂ်တို့၏၊ သကာရကစဋ္ဌပ၀ဂ္ဂါဒေသာ–သအက္ခရာ၊ပေ၊ပ၀ဂ်အပြုတို့သည်၊(ဟောန္တိ)၊ သုမနသ–ကောင်းသောစိတ်၏၊ ဝါ–ကောင်းသောစိတ်ရှိသူ၏၊ ဘာ၀ေါ–သည်၊ သောမနဿံ–မည်၏၊ ဧ၀ံ, ဒေါမနဿံ–မကောင်းသော စိတ်၏အဖြစ်၊ ဝါ–မကောင်းသောစိတ် ရှိသူ၏အဖြစ်၊ သောဝစဿံ–လွယ်ကူသော စကားရှိသူ၏အဖြစ်၊ ဒေါ၀စဿံ–ခက်ခဲသောစကား ရှိသူ၏အဖြစ်၊ ဇတ္တ – ဤ သောမနဿံ စသော ပြယုဂ်တို့၌၊ သကာရာဂမော–

သုဟဒဿ၊ပေ၊ပ၀ဂ္ဂါဒေသာ— "သုဋ္ဌု+ဟဒယံ ယဿ"အရ ကောင်းသော စိတ်နှလုံးရှိသူကို "သုဟဒယော"ဟု ဆိုလိုလျက် သုတ်ကြီးဖြင့် ဟဒယကို ဟဒပြု၍ "သုဟဒေါ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဒျကို ဇပြု စသည် စီရင်၍ "သောဟဒ္ဒံ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဝိသာရဒဿ–ရဲရင့်သူ၏၊ ဘာ၀ေါ, ဝေသာရဒ္ဒံ၊ "ကုစ္ဆိတံ–စက်ဆုပ်ဖွယ်ရာ၊ သီဒတိ–ဆုတ်နစ်တတ်၏"အရ လုပ်ငန်းကိစ္စ ရှိလျှင် တွန့်ဆုတ် တွန့်ဆုတ် လုပ်တတ်သူ လူဖျင်းကို "ကုသီဒေါ"ဟု ခေါ်၏၊ ဤကို တပြုမှ "ကုသီတော"ဟု ဖြစ်၏၊ "ကုသီယတိ (အကြောသီယတိ)–ဆဲရေးအပ်၏၊ ဣတိ ကုသီတော"ဟု ရှိရာ၌ ကုသဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့်လည်း တစ်နည်း ပြီးနိုင်၏၊ ဤနေရာ၌ကား "ကုသီဒ"ကိုသာ ပြလိုရင်းတည်း၊] ထို့ကြောင့် "ကုသီဒဿ"ဟု ရှိသော သီဟိုဠ်မှု ကောင်းသည်၊ သို့မှလည်း ဒျကို ဇပြု, သုတ်ကြီးဖြင့် (ဤ)ကို– အ–ပြု၍ "ကောသဇ္ဇ"ဟု ဖြစ်နိုင်မည်၊ ယောက်ျားပီပီ ရဲရင့်မှုကို "ပေါရိသ–ပုရိသအစစ်၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ"ဟု ဆိုသည်၊ "ပုရိသဿ ကမ္မံ, ပေါရိသံ–ယောက်ျားပီသသူ၏ အလုပ်"ဟု ကမ္မအနက်၌ ဏျသက်၍လည်း ပြီးနိုင်၏၊ ယ၀တံသုတ်၌ ကာရသဒ္ဒါဖြင့် သျကို သပြု, ဒွေဘော်လာ။ ["သကာရကစဋ္ဌပ၀ဂ္ဂါနံ"၌ မြန်မာမူ၀ယ် "ဋ္ဌ" မပါ၊ ဝေယျာ၀စ္စံ၌ ယပင့် ရှိသော ဋ္ဌကို ဋ္ဌ ပြုသောကြောင့် သီဟိုဠ်မှုအတိုင်း ပါခြင်းသာ ကောင်း၏၊ ဤ ကာရသဒ္ဒါဖြင့် ပေါရိသံ၌သာ စီရင်မည် မဟုတ်, နောက်ပုံစံများ၌လည်း စီရင်လိမ့်မည်။]

သုမနဿ၊ပေ၊သကာရာဂမော— "သုန္ဒရံ+မနော"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုလျှင် ကောင်းသောစိတ်သည် "သုမန"မည်၏၊ "သုန္ဒရံ မနော ယဿ"ဟု ပြုလျှင် ကောင်းသောစိတ်ရှိသူသည် "သုမန"မည်၏၊ "ဒုဋ္ဌု+မနော, ဒုမ္မနော၊ ဒုဋ္ဌု+မနော ယဿာတိ ဒုမ္မနော"ဟု ပြု၊ သုခံ ဝစော ဧတဿီတိ သုဝစော၊ နတဿီ–ဤသူ၌၊ သုခံ–လွယ်ကူသော၊ ဝစော–ဆုံးမစကားသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ပြောဆို ဆုံးမ၍ လွယ်ကူသူသည် "သုဝစ" မည်၏၊ "ဒုက္ခံ ဝစော ဧတဿီ"အရ ပြောဆိုဆုံးမခက်သူသည် ဒုဗ္ဘရ မည်၏၊ "ဒုမ္မနဿ–သုဝစဿ–ဒုဗ္ဘရဿ ဘာ၀ေါ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ သုမနဿနောင် ဘာ၀အနက်၌ ဏျပစ္စည်း သက်, ဏ်အနုဗန် ချေ၊ "သုမန+ယ"ဟု ဖြစ်၊ (မန–၀စ ပုဒ်တို့က မနောဂိုဏ်းဖြစ်သော်လည်း သရမနောင်းသောကြောင့် သသရေ ၀ါဂမောဖြင့် မလာဘဲ) တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် သ် လာ, ယ၀တံ သုတ်၌ ကာရသဒ္ဒါဖြင့် သျ ကို သ ပြု, သ် ဒွေဘော်လာ, သောမနဿ စသည် ဖြစ်၏။

သအက္ခရာ လာ၊ တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ နိုပကသ–ပညာရှိ၏၊ ဘာဝေါ, နေပက္ကံ၊ ဒိတ္တံ–ဒွေဘော်လာ၊ ဧဝံ, အာဓိက္ကံ–အလွန်အကဲ၏အဖြစ်၊ ဒုဗ္ဗဂသ–ဘုန်းမရှိသူ၏၊ ပေ၊ ဝါဏိဇသ–ကုန်သည်၏၊ ဘာဝေါ, ဝါဏိဇ္ဇံ၊ ["ကွစာဒိနာ–ကွစာဒိမဗ္ဗေတ္တရာနံ စသော သုတ်ဖြင့်၊ ရဿတ္တံ–သည်၊ (ဟောတိ)"ဟု သိမ္ဘ ရှိ၏၊] ရာဇိနော–မင်း၏၊ ဘာဝေါ, ရဇ္ဇံ၊ သရူပသ–တူသောသဘော ရှိသော ဝတ္ထု၏၊ ဘာဝေါ, သာရုပ္ပံ၊ ဧဝံ, ဩပမ္မံ–ဥပမာ၏အဖြစ်၊ သောခုမ္မံ–သိမ်မွေ့သူ၏အဖြစ်။

တထာ နိုပကသ၊ပေ၊ဝါဏိဇ္ဇံ— နိုပကောဋ္ဌ "နိုပုဗ္ဗ, ပေ=ဝိသောသနေ"ဟူသောဓာတ် နောင် ဏျုပစ္စည်း ကြံမှု "ပဋိပက္ခံ–ဆန့်ကျင်ဘက်ဟူသမျှကို၊ နိုပယတိ (ဧယတိကဲ့သို့ ဧကို အယပြု) ဝိသေသေတိ–ခြောက်သွေ့စေနိုင်၏၊ ဣတိ နိုပကော–ပညာရှိသူသည် ဆန့်ကျင်ဘက်လုပ်သူကို အခြောက်တိုက်ဖြစ်အောင် တတ်နိုင်ကြသည်" ဟူလို၊ နိုပုဗ္ဗ ပါဓာတ် ကြံမှု "ပဋိပက္ခတော အတ္တာနံ ပါတိ ရက္ခတီတိ နိုပကော–ပညာရှိသူသည် မိမိကိုယ်ကို ဆန့်ကျင်ဘက် ရန်သူမှ စောင့်ရှောက်နိုင်သည်"ဟူလို၊ (ဝိသုဒ္ဓိမဂ် ဋီကာ)၊ ထိုပညာရှိ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ ပညာကို "နေပက္ကံ"ဟု ခေါ်သည်၊ "နိုပက+ယ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဧဝုဒ္ဓိပြု, အဝဏ္ဏော ယေ လောပဟူသုတ်ဖြင့် ကဓါ အ ကို ချေ, ယဝတ်ဌ ကာရသဒ္ဒါဖြင့် ကျကို ကပြု, ဒွေဘော်လာ၊ "အဓိကသ ဘာဝေါ အာဓိက္ကံ"လည်း နည်းတူ၊ ဒုဗ္ဗဂဌ ဒုသဒ္ဒါသည် အဘာဝအနက်ဟော၊ နတ္ထိ ဘဂေါ ယဿာတိ ဒုဗ္ဗဂေါ–ဘုန်းကံ မရှိသူ၊ ဒုဌ် ဝုဒ္ဓိ, ဣကို ဂပြု, ဒွေဘော်လာ၊ "ဝါဏိဇ်–ကုန်သည်၏ဖြစ်ကြောင်း" ဟူသည် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ခြင်း အမှုအရာ ကြိယာတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဝါဏိဇာနံ ကမ္မံ ဝါဏိဇ်"ဟု ကမ္မအနက်ဌလည်း ဏျပစ္စည်း သက်နိုင်သည်။

မှတ်ချက်။ ။ "ပုနဗ္ဘဝ"နောင် ဏိက သက်၍ "ပေါနော"ဟု ဖြစ်သောအခါ သြဒီဃ၏ နောက်ဌ ဒွေဘော် မရောက်ရသဖြင့် (ဗ)အလိုလို ပျောက်၍ "ပေါနောဘဝိကာ"ဟု ပါဠိမှန် ဖြစ်ကြောင်းကို ဆရာတို့ ဆုံးဖြတ်ကြသည်ဟု ပြခဲ့ပြီ၊ သို့ဖြစ်လျှင် "ဒေါမနဿံ"စသည်ဌ ဒုနောင် ဒွေဘော်ရောက်မြဲအတိုင်း "ဒုမ္မနော, ဒုဗ္ဗစော, ဒုဗ္ဗဂေါ"ဟု ဖြစ်ပြီးသောပုဒ်နောင် ဏျပစ္စည်း သက်၍ "ဒေါ"ဟု ဝုဒ္ဓိဖြစ်သောအခါကျမှ ဒွေဘော်ပျောက်၍ "ဒေါမနဿံ, ဒေါဝစဿံ, ဒေါဘဂ္ဂံ" ဖြစ်သည်ဟု ကြံရလျှင် သာ၍ ကောင်းမည် ထင်သည်။

ရာဇိနော ဘာဝေါ ရဇ္ဇံ၊ပေ၊သောခုမ္မံ— ၎င်းပါဠိ၏ ရှေ့ဌ သီဟိုဠ်မူဝယ် "ကွစာဒိနာ ရဿတ္တံ"ဟု တွေ့ရ၏၊ ဆိုလိုရင်းကား– "ရာဇ+ယ" မှ ယပင့်ရှိသော ဧကို ဧပြု၍ ဒွေဘော် လာပြီးသောအခါ "ရာဇ္ဇ"ဟု ဖြစ် ကွစာဒိမဗ္ဗေတ္တရာနံဖြင့် ရာဌ ရဿပြုမှ "ရဇ္ဇ"ပြီးသည်– ဟူလို၊ "သမာနံ ရူပံ (သဘောသည်) ယဿ"အရ တူသောသဘောရှိသော (သဘော တူသော) အရာ ဟူသမျှသည် သရူပ မည်၏၊ ထိုသရူပ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ (တစ်ခုနှင့် တစ်ခု သင့်လျော်လျောက်ပတ်သောအရာ)သည် သာရုပ္ပံ မည်၏၊ "ဥပမာယ ဘာဝေါ"အရ

တထသ-မှန်ကန်သည်၏၊ ဘာဝေါ, တစ္ဆံ၊ ဒုမ္မေဓသ-ပညာမရှိသူ၏၊ ၊ပေ၊ သမဏသ-ရဟန်း၏၊ ပေ၊ ဧဝံ, ဗြာဟ္မဏံ-ဗြာဟ္မဏ၏အဖြစ်၊ နိပုဏသ-သိမ်မွေ့သူ၏၊ ဘာဝေါ, နေပုဏံ၊ တစ္ဆံတျာဒီသုပိ-တစ္ဆံ အစရှိသည်တို့ဌ်ုလည်း၊ ကာရဂ္ဂဟဏေနေဝ-ယဝတံသုတ်ဌ်, ကာရသဒ္ဒါဖြင့်ပင်၊ ယဝတံ-ယအက္ခရာရှိကုန်သော၊ ထဝဏကာရာနံ-ထ, ဝ, ဏအက္ခရာတို့၏၊ ဆစ္ဘဉ္ဇကာရာဒေသာ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။

တ္တတာပစ္စယေသု-တ္တာ,တာပစ္စည်းတို့ဌ်၊ (ဥဒါဟရဏံ)၊ ပံသုကူလိကသ-ပံသုကူသင်္ကန်းကို ဆောင်လေ့ရှိသော ရဟန်း၏၊ ဘာဝေါ, ပံသုကူလိကတ္တံ၊ ဧဝံ, ပံသုကူလိကတာ-ပံသုကူသင်္ကန်းကို ဆောင်လေ့ရှိသော ရဟန်း၏အဖြစ်၊ တထာ-ထိုမှတစ်ပါး၊ တေစီဝရိကတ္တံ, တေစီဝရိကတာ-တိစီဝရိက်ကို ဆောင်လေ့ရှိသော ရဟန်း၏အဖြစ်၊ သြဒရိကတ္တံ, သြဒရိကတာ-အသက်မွေးကြောင်းဌ် ယှဉ်သူ၏အဖြစ်၊ (ဝမ်းရေးအတွက် လုပ်သူ-ဝမ်းစာရှာသူ၏ အဖြစ်-ဟူလို၊) [ဤနေရာဝယ် သီမူဌ် "အမနုဿတ္တံ, တာ-ဘီလူးတို့၏အဖြစ်"ဟု ရှိသေး၏၊ မနုဿတ္တံ, တာ-လူ၏အဖြစ်၊ ဧာတိ-ဧာတ်တည်း၊ နိုလတ္တံ, တာ-အဝတ်ညိုး၏ အဖြစ်၊ ဂုဏော-ဂုဏ်တည်း၊

ဥပမာဝတ္ထု၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာဟူသည် ဥပမေယျဝတ္ထုနှင့် အလှဂုဏ် စသည်အားဖြင့် တူနေခြင်းသဘောတည်း၊ ထိုတူခြင်းသဘောကို သြပမ်မဟု ခေါ်သည်၊ ဤအလို "ဥပမာ" အရ ဥပမာနဝတ္ထုကို ယူ၊ [ဥပမာ အရတူခြင်း ညီမျှခြင်းကို ယူလျှင်ကား "ဥပမာယေဝ သြပမ်မံ"ဟု ဏျပစ္စည်း သကတ္ထ ဖြစ်ရာ၏၊] သြဝဒ္ဓိ ပြု, မျ ကို မ ပြု, ဒွေဘော်လာ၊ "သုခုမသ ဘာဝေါ သောခုမ်မံ"လည်း နည်းတူ၊ ဤမျှတိုင်အောင်သော စကားဖြင့် "ပေါရိသံ တျာဒီသု၊ပေ၊သကာရကစ္ဆပဝဂ္ဂါဒေသာ"အရ ပုံစံများ ပြခဲ့ပြီ။

တထသ၊ပေ၊ဆစ္ဘဉ္ဇကာရာဒေသာ— "တစ္ဆံ စသည်တို့ဌ်လည်း ယဝတံသုတ်ဌ် ကာရသဒ္ဒါဖြင့်ပင် ယပင်ရှိသော (ထ) စသည်ကို (ဆ) စသည်ပြု"ဟု သိစေလိုမှ တစ္ဆံတျာဒီသုပိ-ဟု (ပေါရိသံတျာဒီသုကို ပြန်ရ ပေါင်းသော သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ဟော အပိနှင့် တကွ) မိန့်သည်၊ "တထ+ယ, ဒုမ္မေဓ+ယ, သမဏ+ယ"ဟု ဖြစ်သောအခါ ထို ကာရသဒ္ဒါဖြင့်ပင် ဆ-စ္ဘ-ဉ ပြု, ဒွေဘော်လာ၊ ဤဌ် "သမဏသ-ငြိမ်းစေအပ်ပြီးသော မကောင်းမှု ရှိသူ၏၊ ဘာဝေါ-ဖြစ်ကြောင်းတည်း"ဟု ဆိုလျှင် အရိယာမဂ်သည် သာမညမည်၏၊ "သမဏ အမည်ရသူ၏+ဖြစ်ကြောင်း"ဟု ဆိုလျှင် ရဟန်းပြုခြင်း ကြိယာသည် (တစ်နည်း-ရဟန်းဧာတ်သည်) သာမည မည်၏။ [နေပုဏ်ကဲ့သို့ "ပိသုနသ-ချောပစ်ကုန်းတိုက်တတ်သူ၏၊ ဘာဝေါ ပေသုဏံ"လည်း ရှိ၏၊ သို့သော် နှ ဖြစ်၍ ယဝတံသုတ်ရင်းဖြင့် နှ ကို ဉ ပြုရမည်၊ ပိသုနသနောင် ဏိယ-ဏေယျပစ္စည်း သက်၍ "ပေသုနိယံ, ပေသုနေယျံ-ချောပစ်ကုန်းတိုက်မှု"လည်း ရှိ၏။]

ယာစကတ္တံ့, တာ–တောင်းတတ်သူ၏အဖြစ်၊ ကြိယာ–ကြိယာတည်း၊ ဒဏ္ဍီတ္တံ့, တာ–တုတ်ရှိသူ၏အဖြစ်၊ ဒဏ္ဍံ–ခြေတည်း၊ သစ္စဝါဒိတာ–အမှန်ကိုဆိုလေ့ရှိသူ၏အဖြစ်၊ ပါရမိတာ–ပါရမီ၏အဖြစ်၊ [အနက်ဖြစ်ရုံ ပေးသည်၊]

တ္တာတာပစ္စယေသု၊ပေ၊သြဒရိကတာ— "ပံသုကူလိက" စသည်တို့ကို မာယူနမာဂမော ဌာနေသုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ၊ "ပံသုကူလိကဿ"စသည်နောင် တ္တ–တာပစ္စည်း သက်၍ ပံသုကူလိကတ္တံ့ စသည် ဖြစ်၏၊ "မနုဿတ္တံ့, တာ–ဇာတိ"၌ "ဇာတိ"ကား အဘိဓေယျတည်း၊ နောက်၌ ဂုဏော–ကြိယာ–ဒဗ္ဗံတို့ကိုလည်း အဘိဓေယျဟု မှတ်၊ "မနုဿတ္တံ့–လူ၏အဖြစ်"ဟု အနက်ပေးခြင်းမှာ အလွယ်ပေးခြင်းသာ၊ "လူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ"ဟု ပေးခြင်းလည်း မကျနသေး၊ မှန်၏– "လူ၏ဖြစ်ကြောင်း"ဟု ဆိုလျှင် လူဖြစ်ဖို့ အကြောင်းဖြစ်သော ရှေးကုသိုလ်ကံသာ ရ၍ လူ့ဇာတ်ကို မရနိုင်၊ ထို့ကြောင့် "ဘဝန္တိ ဗုဒ္ဓိသဒ္ဒါ ဇေတသ္မာ" ဟူသော ဝိဂြိုဟ်နှင့်အညီ "မနုဿဿ–လူဟု သိသောဉာဏ်, မနုဿသဒ္ဒါ၏၊ ဘာဝေါ–ဖြစ်ခဲ့ရာဖြစ်ကြောင်း"ဟု ပေးမှ ဇာတ်ကို ရမည်။

ရဲ့ဉီးအုံ— မျက်စိ နှား နှာ အင်္ဂါ ခြေ လက် ဖြစ်ပုံအားဖြင့် လူတစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက် တူသော အခြင်းအရာသည် ဇာတ်မည်၏၊ ထိုအခြင်းအရာကို ကြည့်၍ ဤသတ္တဝါသည် မနုဿ(လူ)ပဲဟု အသိဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ စကားပြောသောအခါ "မနုဿော"ဟူသော ပါဠိသဒ္ဒါလည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ဤ၌ မနုဿပဲ ဟူသော အသိဉာဏ်နှင့် မနုဿသဒ္ဒါ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်းရင်းမှာ အခြားလူများနှင့် အရာရာတူသော အခြင်းအရာပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် မနုဿတ္တံ့အရ တစ်ယောက်နှင့် တစ်ယောက်တူသော အခြင်းအရာဟူသော လူ့ဇာတ် ရသည်၊ "ဂေါတ္တံ့–ဂေါဟု သိသောဉာဏ်, ဂေါသဒ္ဒါ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်း"ဟူရာ၌ နွားဇာတ် ရပုံ စသည်ကိုလည်း သိပါ။

နီလတ္တံ့, တာ၊ ဂုဏော— "နီလော–ညိုသောအဝတ်"စသည်၌ ညိုသောအဝတ်တစ်ထည်ကို မြင်ရာဝယ် ထိုညိုသော အဆင်းကို မြင်ရသူမှာ "ညိုသောအဝတ်"ဟု သိသောဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ "နီလော အယံ–ဤအဝတ်ကား အညို"ပဲ စသည်ဖြင့် နီလသဒ္ဒါလည်း စကားပြောသောအခါ ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ဤသို့ "ညိုသောအဝတ်"ဟု သိသောဉာဏ်, နီလသဒ္ဒါ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်း"ဟူသည် အညိုဂုဏ်ပင်တည်း၊ "သုက္ကတ္တံ့–ဖြူသော နွား၏အဖြစ်"စသည်ကိုလည်း နည်းတူ စိစစ်လေ။

ယာစကတ္တံ့, တာ၊ ကြိယာ— လူတစ်ယောက်ကား သူတစ်ပါးအိမ် စသည်၌ လှည့်လည်တောင်းရမ်းနေ၏၊ ထိုသူ၏ လှည့်လည်တောင်းရမ်းနေခြင်း အမှုအရာကြိယာ ဝယ် "သူတောင်းစား"ပဲဟု သိသောဉာဏ်နှင့် "အယံ ယာစကော–ဤသူ သူတောင်းစား" ဟု ယာစကသဒ္ဒါလည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ဤသို့ "ယာစကတ္တံ့–ယာစကဟု သိသောဉာဏ်, ယာစကသဒ္ဒါ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်း"ဟူသည် ထိုသူ၏ တောင်းရမ်းခြင်း အမှုအရာ ကြိယာတည်း၊ "ဂန္ဓတ္တံ့–သွားတတ်သော နွား၏အဖြစ်၊ ပါစကတ္တံ့–ချက်တတ်သော စဖိုသည်၏အဖြစ်" စသည်ကိုလည်း စိစစ်လေ။

ကတညုတာ–ပြုအပ်ဖူးသော ကျေးဇူးကို သိသူ၏အဖြစ်၊ ကွစာဒိနာ–ကွစာဒိ မဇ္ဈေတ္တရာနံ စသော သုတ်ဖြင့်၊ တာပစ္စယေ–တာ ပစ္စည်းကြောင့်၊ (သီမှ၌ "ဝိ" မပါ၊) ရဿတ္ထံ–သည်၊ (ဟောတိ)၊ အပ္ပိစ္ဆတာ–အလိုမရှိသူ၏ အဖြစ်၊

ဒဏ္ဍိတ္ထံ, တာ၊ ဒဗ္ဗံ— လူအများ ထိုင်နေရာဝယ် လူတစ်ယောက်ကား တုတ်ကို ကိုင်ထား၏၊ အထက်လူကြီးက "ထိုလူစုလူဝေး၌ တုတ်ကိုင်သူကို ခေါ်ချေစမ်း"ဟု ခိုင်းလိုက်သောအခါ လူငယ်တစ်ယောက် သွား၍ ရှာဖွေလေသော် ထိုသူ ကိုင်ထားသော တုတ်ကို မြင်ရ၍ "ဤသူသည် ဒဏ္ဍီ(တုတ်ကိုင်သူ)တည်း"ဟု အသိဉာဏ်ဖြစ်ပေါ်ပြီးနောက် "အာဝုသော ဒဏ္ဍီ .... တံ ပဏ္ဏောသတိ=ငါ့ရှင် ဒဏ္ဍီ, မင့်ကို ခေါ်နေတယ်"ဟု ပြောဆိုရာ၌ ဒဏ္ဍီသဒ္ဒါ ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ဤသို့ "ဒဏ္ဍီတ္ထံ–ဒဏ္ဍီပဲဟု သိသောဉာဏ်, ဒဏ္ဍီသဒ္ဒါ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်း"ဟူသည် တုတ်ဒြဗ်ပင် ဖြစ်၏၊ ဝိသာဏိတ္ထံ–ဦးချိုရှိသော နွားအဖြစ်"စသည်ကိုလည်း စိစစ်ပါလေ။

နာမဘာဝ။ ။ နာမည်ကို ရသော နာမဘာဝလည်း ရှိသေး၏၊ လူတစ်ယောက်ကို "စိတ္တ"ဟု မှည့်ထား၏၊ အများကလည်း စိတ္တဟု ခေါ်ကြ၏၊ ကာလကြာသော် "စိတ္တ=စိတ္တ"ဟု ထင်ရှား၍ အများသိ ဖြစ်လာ၏၊ ထိုသူကို မြင်ရ ကြားရသူတိုင်းဝယ် "ဤသူ စိတ္တ"ပဲဟု သိသောဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ စကားပြောသောအခါ "အယံ စိတ္တော–ဤသူ စိတ္တတည်း" စသည်ဖြင့် စိတ္တသဒ္ဒါလည်း ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ဤသို့ "စိတ္တတ္ထံ–စိတ္တဟု သိသောဉာဏ်, စိတ္တသဒ္ဒါ၏ ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်း"ဟူသည် ဇာတ်–ဂုဏ်–ကြိယာ–ဒြဗ်များ မဖြစ်နိုင်၊ စိတ္တ–ဟူသော နာမည်ပင်တည်း၊ ထိုနာမဘာဝကို ဇာတိ, ဒဗ္ဗ၌ ထိုက်သလို သွင်းနိုင်သောကြောင့် ရူပသိဒ္ဓိ၌ သီးခြား မပြုတော့ချေ၊ ဤသို့လျှင် ဘာဝပစ္စည်း၏ ဟောနက်များသည် (ပြောရိုးဆိုစဉ်အားဖြင့်) "ဇာတ်–ဂုဏ်–ကြိယာ–ဒြဗ်–နာမ်" ဟု ၅ တန် ရှိ၏၊ အခြားသော သုတိ–သမ္ဘန်–သဒိသဘော စသည်များလည်း ရှိပေသေး၏, ဘေဒစိန္တာ–သဒ္ဒါစစ်တို့မှာ ရှုပါလေ။

သစ္စဝါဒီတာ ပါရမိတာ— "မှန်ကန်သော စကားကို ပြောလေ့ရှိသူ"ဟု သိသောဉာဏ်, "သစ္စဝါဒီသဒ္ဒါ၏ဖြစ်ခဲ့ရာအကြောင်း"ဟူသည် မှန်ကန်သောစကားကို ပြောဆိုခြင်း ကြိယာတည်း၊ "သစ္စဝါဒိနော ဘာဝေါ"ဟု ပြု၊ "ပရမဿ–မြတ်သော ဘုရားအလောင်း၏၊ ဘာဝေါ, ပါရမိတာ"ဟု ဋီကာ၌ တွေ့ရ၏၊ သို့သော် "ပရမ"နောင် တာပစ္စည်း သက်ရုံမျှဖြင့် "ပါ"ဟု ဝုဒ္ဓိလည်း မဖြစ်နိုင်၊ မိလည်း မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် စာကိုယ်နှင့်တကွ ပါဠိပျက်နေဟန် တူသည်၊ ပါရမီပုဒ်ကို နောက်သုတ်၌ တွေ့ရလတ္တံ့၊ ထို၌ ပါရမိတာ ပြီးပုံကို ပြမည်။

ကတညုတာ— "ကတညုနော ဘာဝေါ"အရ သူ့ကျေးဇူးကို သိတတ်သောဉာဏ်သည် ကတညုတာ မည်၏၊ ဒဏ္ဍီတာမှ စ၍ ကတညုတာ တိုင်အောင် "ဒဏ္ဍီ–သစ္စဝါဒီ–ပါရမီ–ကတညု"ဟု ပကတိ ဖြစ်၏၊ ကွစာဒိမဇ္ဈေတ္တရာနံဖြင့် တာပစ္စည်းကြောင့် ရဿ ပြု၍ "ဒဏ္ဍီတာ" စသည် ဖြစ်၏။

အသံသဂ္ဂတာ–ရောနှောခြင်း မရှိသူ၏အဖြစ်၊ နိဒ္ဒါရာမတာ–အိပ်ခြင်းခ္ခ ဖွေ့လျော်သူ၏အဖြစ်၊ လဟုတာ–ပေါ့သည်၏အဖြစ်၊ ဣစ္ဆာဒိ–တည်း။

တ္တနပစ္စယေ–တ္တန ပစ္စည်းခ္ခ၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ပုထုဇ္ဇနဿ–ပုထုဇဉ်၏၊ ဘာဝေါ, ပုထုဇ္ဇနတ္တန်၊ ဝေဒနတ္တန်–ဝေဒနာ၏အဖြစ်၊ ဈာယတ္တန်–မယားဏ်၏ အဖြစ်၊....ဏောယျ–ဏောယျပစ္စည်းခ္ခ၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ [သီခ္ခ"ဏောယျော"ဟု ရှိ၏၊] သုစိဿ–စင်ကြယ်သူ၏၊ ဘာဝေါ, သောစေယျံ၊ ဒေဝ, အာဓိပတေယျ–အကြီးအကဲ၏အဖြစ်၊ ကဝိဿ–ကဗျာတတ်သိ ပညာရှိ၏၊ ဘာဝေါ, ကာဝေယျံ၊ ထေနဿ–ခိုးတတ်သူ၏၊ ဘာဝေါ, ထေယျံ၊ မဟာဝုတ္တိနာ–တေသုဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့်၊ နကာရဿ–နအက္ခရာကို၊ လောပေါ–ချေ။

ဏျတ္တတာတိယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ ကမ္မနိ–ကမ္မအနက်ခ္ခလည်းကောင်း၊ သကတ္ထေစ–သကတ်အနက်ခ္ခလည်းကောင်း၊ ဏျာဒယော–ဏျအစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်(ဟောန္တိ)၊ ဝိရာနံ–ရဲရင့်သူတို့၏၊ ဘာဝေါ–အဖြစ်သည်၊ဝါ, ကမ္မံ–အလုပ်သည်၊ ဝီရိယံ–မည်၏၊ ပရိဘဋ္ဌဿ–ရွာသူသားငယ်ကို ချီပွေ့ မွေးမြူတတ်သူ၏၊ ကမ္မံ–အလုပ်သည်၊ ပါရိဘဋ္ဌ–မည်၏၊ ပါရိဘဋ္ဌဿ–ရွာသူသားငယ်ကို ချီပွေ့မွေးမြူတတ်သူ၏အလုပ်၏၊ ဘာဝေါ–အဖြစ်သည်၊

အပ္ပိစ္ဆတာ၊ပေ၊ဣစ္ဆာဒိ— "အပ္ပာ ဣစ္ဆာ ယဿ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုရသော်လည်း လိုချင်မက်မောခြင်း မရှိသူကို "အပ္ပိစ္ဆ"ဟု ခေါ်၏၊ ထို အပ္ပိစ္ဆပုဂ္ဂိုလ်၏ ဖြစ်ကြောင်းကား အလောဘပြဋ္ဌာန်းသော ကုသိုလ်စိတ်ဖြစ်ခြင်း အမှုအရာ ကြိယာတည်း၊ "အသံသဂ္ဂဿ ဘာဝေါ"အရ သူတစ်ပါးနှင့် မရောဘဲ တစ်ယောက်တည်းနေခြင်း အမှုအရာ ကြိယာသည် အသံသဂ္ဂတာ မည်၏၊ "ဘယော အာရာမော ယဿတိ ဘဿာရာမော, ဘဿာရာမဿ ဘာဝေါ"အရ စကားများစွာ ပြောဆိုခြင်းခ္ခ မွေ့လျော်ခြင်း ရှိသူ၏ဖြစ်ကြောင်းဟူသည် စကားများခြင်း ကြိယာတည်း၊ "နိဒ္ဒါယ အာရာမော ယဿ"စသည်အရ အိပ်ခြင်းခ္ခ မွေ့လျော်ခြင်းရှိသူ၏အဖြစ်ဟူသည် အအိပ်ကြီးခြင်း အမှုအရာကြိယာတည်း။

တ္တနပစ္စယေ၊ပေ၊ဈာယတ္တန်— "ဝေဒနာယ ဘာဝေါ, ဝေဒနာ+တ္တန"၊ "ဈာယာယ–မယားဏ်၏၊ ဘာဝေါ, ဈာယာ+တ္တန"ဟု ဖြစ်သည့်အခါလည်း နာ–ယာတို့ခ္ခ ရှိသပြု၊ ["ဈာယတ္တနေဝါ ဈာရတ္တနေဝါ"ခ္ခ "ဈာရဿ–လင်၏၊ ဘာဝေါ, ဈာရတ္တန်"ဟု ပြု။]

ဏောယျ ၊ပေ၊ နကာရဿ လောပေါ— အဓိပတိနော–အကြီးအကဲ၏၊ ဘာဝေါ, အာဓိပတေယျံ၊ "ကာဝေယျံ–ကဝိ၏ဖြစ်ကြောင်း"ဟူသည် ကဗျာဖွဲ့စီတတ်သောဉာဏ်တည်း၊ "ထေယျံ–ခိုးသူ၏ဖြစ်ကြောင်း"ဟူသည် ခိုးယူကြောင်းစိတ်တည်း၊ "ထေန+ဏျ" ဟု ဖြစ်သောအခါ သုတ်ကြီးဖြင့် (နဿ) ချေ။

ပါရိကဋ္ဌတာ-မည်၏၊ ဧဝံ, သောဝစဿတာ-လွယ်ကူသောစကားရှိသူ၏ အလုပ်၏အဖြစ်၊ ဘိသဧသ-ဆေးဆရာ၏၊ ကမ္မံ-အလုပ်သည်၊ ဘေသဇ္ဇ-မည်၏၊ ဗျာဝဋ္ဌဿ-အားစိုက်သူ၏၊ ကမ္မံ-သည်၊ ဝေယျာဝစ္စံ-မည်၏၊ သဒ္ဒဿ-စဉ်းလဲသူ၏၊ ဘာဝေါ-အဖြစ်သည်၊ ဝါ, ကမ္မံ-သည်၊ သာဒ္ဒေယျံ-မည်၏။

ဣတ္ထတာတိ၊ ပေ၊ သာဒ္ဒေယျံ— ဘာဝေတုကို ဖြုတ်၍ "ဣတ္ထတာ"ဟူသော ဒွိဓာ ကရဏယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကမ္မအနုက်, သကတ်အနုက်၌လည်း ဣစသော ပစ္စည်းသက်၊ ဝိရာနံနောင် ကမ္မအနုက်၌ဖြစ်ခဲ့, ဘာဝအနုက်၌ဖြစ်စေ ဣပစ္စည်းသက်၍ ဝေယျတ္တိယံ စသည်ကဲ့သို့ ပြီးစေ၊ "ပရိဘဋ္ဌတိ-ရွာသူသားငယ်တို့ကို ချီပွေ့တတ် မွေးမြူတတ်၏" ဟူသော ဝစနတ္ထကြောင့် ဒကာ ဒကာမတို့၏ ကလေးများကို အထိန်းကဲ့သို့ ရင်ခွင်ပခုံး စသည်ဖြင့် ချီပွေ့ယုယတတ်သော ရဟန်းသည် ပရိဘဋ္ဌ မည်၏၊ [ပရိပုဗ္ဗ "ဘဋ္ဌ=ပေါသနေ"ဟူသော ဓာတ်, အ ပစ္စည်း၊] ထိုရဟန်း၏ အမှုလုပ်ငန်းဖြစ်သော "ပါရိဘဋ္ဌံ" ဟူသည် ချီပွေ့ယုယခြင်း အမှု အရာကြိယာတည်း၊ ထိုပါရိဘဋ္ဌကြိယာ၏ဖြစ်ကြောင်း "ပါရိဘဋ္ဌတာ"ကား ထိုကလေး၏ မိဘများက မိမိကို ကြည်ညိုလျှဒါန်းစေလိုသော စိတ်၏ အမှုအရာကြိယာတည်း၊ [ထို့ကြောင့် ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌-"ယော ဟိ ကုလဒါရကေ ဓာတိဝိယ အကေ်နေ ဝါ ခန္ဓေန ဝါ ပရိဘဋ္ဌတိ၊ ပေ၊ တဿ ပရိဘဋ္ဌဿ ကမ္မံ ပါရိဘဋ္ဌံ, ပါရိဘဋ္ဌဿ ဘာဝေါ ပါရိဘဋ္ဌတာ"ဟု မိန့်သည်။]

ဧဝံ သောဝစဿတာ။ ။"သောဝစဿံ" ရှပ်ပြီးပုံကို ရှေးဘ၌ ပြခဲ့ပြီ၊ သို့သော်ထို ဣပစ္စည်းကား ဘာဝအနုက်ဟောတည်း၊ "ကောင်းသော စကားရှိသူ၏ အမှု" ဟူသည်လည်း ဆုံးမစကားကို နားထောင်သော လိုက်နာသော အမှုအရာကြိယာတည်း၊ သောဝစဿတာ ဟူသည်ကား, ထိုနားထောင်သော အမှုအရာကြိယာ၏ ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းသော ကုသိုလ်ကြိယာစိတ္တုပ္ပာဒ်တည်း။

ဘိသဧသ ကမ္မံ ဘေသဇ္ဇံ။ ။သီဟိုဠ်မှ၌ "ဘိသဧသ"ဟု ရှိ၏၊ ဘိသဧပုဒ်လည်း ဆေးဆရာအနုက်ကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ကောင်းပေသည်၊ "ဘိသဧ၏အမှု"ဟူသည် "ဆေးကုမှု"ဖြစ်သော်လည်း ဤနေရာ၌ ဆေးကုမှုနှင့် အတူပါသော ဆေးကို သဟစရဏနည်းအားဖြင့် ဘေသဇ္ဇံဟု ခေါ်။

ဗျာဝဋ္ဌဿ ဘာဝေါ ဝေယျာဝစ္စံ။ ။ဤ၌"ဗျာ"မှ "ဝေယျာ"ဖြစ်ပုံကို "ဝေယျာ ကရဏော"၌ ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း မှတ်၊ "ဝေယျာဝဋ္ဌ ၊ယ"ဟု ဖြစ်သောအခါ ယပင့်ရှိသော ဋ္ဌကို ယဝတံသုတ်၌ ကာရသဒ္ဒါဖြင့် ဋ္ဌပြုပြီးနောက် (ဘဋ္ဌော ဘစ္စော ဖြစ်သကဲ့သို့) ဒေါ၀ေယ်သစ္ဆ် စသဒ္ဒါဖြင့် (တစ်နည်း "စ္ဆော ဋ္ဌဿ"ဟူသော သုတ္တဝိဘာဂဖြင့်) ဋ္ဌကို စ္ဆပြု၊ သာဒ္ဒေယျံကား ထင်ရှားပြီ၊ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲမှုဟူသည် မိမိမှာ မရှိသော ဂုဏ်ကို ဂ္ဂ(ရ)ဟန်ဆောင်ခြင်း အမှုအရာတည်း၊ ကောက်ကျစ်စဉ်းလဲသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းကား စဉ်းလဲသောအားဖြင့် ဖြစ်သော စိတ္တုပ္ပာဒ်တည်း။

သကတ္ထေ–သကတ်အနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏံ ပန–ဥဒါဟရဏ်ကား၊) ယထာဘူတမေဝ–ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်းပင်၊ ယထာဘုစ္စံ–မည်၏၊ ကရဏာ ယေဝ–သနားခြင်းသည်ပင်၊ ကာရဏံ–မည်၏၊ ပတ္တကာလံဧဝ–လျောက်ပတ် သောအခါရှိသော ကံသည်ပင်၊ ပတ္တကလ္လံ–မည်၏၊ အာကာသာနန္တမေဝ– အနန္တကောင်းကင်သည်ပင်၊ အာကာသာနဉ္စံ–မည်၏၊ ကာယပါဂုညမေဝ– ကာယပါဂုညသည်ပင်၊ ကာယပါဂုညတာ–မည်၏၊ ဣစ္စာဒိ။

ဝိသမသ–မတူသောဝတ္ထုဟု၏၊ ဘာဝေါ–အဖြစ်တည်း၊ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟော (ကတော)၊ တ္တတာတိ စ ဘာဝေါတိ စ ဝတ္တတေ။

၃၈၈။ ထ ဝိသမာဒီဟိ။ ။တသ–ထိုအရာ၏၊ ဘာဝေါ–ဖြစ်ခဲ့ရာ အကြောင်းတည်း၊ ဣစ္စေ တသ္မိံ အတ္ထေ–၌၊ ဝိသမဣစ္စေဝမာဒီဟိ–ဝိသမ ဤသို့ အတူရှိကုန်သော၊ ဆဋ္ဌိယန္တေဟိ–၌၊ ဏပစ္စယော ဟောတိ၊ တ္တတာစ– တ္တပစ္စည်း, တာပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ["အာကတိဂဏောယံ"ဟု

သကတ္ထေ၊ပေ၊ကာယပါဂုညတာ— သကတ္ထ၏အဓိပ္ပာယ်ကို ရေးခဲ့ပြီ၊ ယံ ယံ ဘူတံ– ယထာဘူတံ–အကြင် အကြင် ဟုတ်မှန်သော အနက် (ဝိစ္ဆာ အဗျယီဘောသမာသ်) ယထာဘူတံ ဧဝ"ဟူသော အနက်၌ "ဏျတ္တတာ"ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဏျသက်, စသည်၊ "ဘူစ္ဆ" ဖြစ်သောအခါ ကွစာဒိမဗ္ဗုတ္တရာနံဖြင့် ရဿပြု၊ "ကရဏာ+ယ"ဟု ဖြစ်သောအခါ အဝဏ္ဏော ယေ လောပဖြင့် အာကို ချေ၊ ဏျကို ဥပြု, ဒွေဘော်လာ၊ "ပတ္တကာလ+ယ"၌ ယပင့်ရှိသော လကို လပြု, ဒွေဘော်လာ၊ "ပတ္တော ကာလော ယသ" အရ လျောက်ပတ်သောအခါရှိသော (ပြုချိန်ရောက်နေသော) ကံသည်၊ "ပတ္တကာလ" မည်၏။[ဤပတ္တကလ္လပုဒ်အတွက် မှတ်ချက်ကို သန္ဓိ(ဝဂ္ဂန္တ ၀၊ ဝဂ္ဂေ)သုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

"အာကာသ+အနန္တ=အဆုံးအပိုင်းအခြား မရှိသော ကောင်းကင်"ဟူရာ၌ ဏျပစ္စည်း ဖြင့် "အာကာသာနန္တ"ဟု ဖြစ်၏၊ တေသုဝုဒ္ဓိသုတ်ဖြင့် နဿ ကို နိဂ္ဂဟီတ်ပြု, ယဝတ်ဖြင့် တျကို စပြု, နိဂ္ဂဟီတ်ကို ဝဂ္ဂန္တ "ဉ"ပြု၊ ကာယပါဂုညံ ဧဝ–ဟူသော အနက်၌ တာ ပစ္စည်း သက်၊ ဧဝပုဒ်နှင့် ဝိဘတ်တို့ကို ဆိုင်ရာဖြင့် ချေ၊ ဣစ္စာဒိ၌ အာဒိဖြင့် "ကုတော လဇ္ဇာ အလဇ္ဇိယံ (အလဇ္ဇမေဝ + အလဇ္ဇိယံ), ဟိရိသြတ္တပ္ပိယံ ဝနံ (သြတ္တပ္ပမေဝ + သြတ္တပ္ပိယံ)"တို့၌ ဏျ (တစ်နည်း–ဣယ) ပစ္စည်း သက်ရသော ပုံစံ စသည်ကို ယူ။

၃၈၈။ [အာကတိဂဏော၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ရှေ့ (၃၆၅)သုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ဝေသမံ ကို "နာနတ္တံ–မတူထူးခြား ကွဲပြားသည်၏အဖြစ်"ဟု ဂူဟဋ္ဌကသုတ် မဟာနိဒ္ဒေသ အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သောကြောင့် "ဝေသမံ–မတူသည်၏အဖြစ်"ဟု ပေး၊ ဏျပစ္စည်းဖြင့် မျကို (မ)ပြု, ဒွေဘော်လာ၍ "ဝေသမ္မံ"ဟုလည်း ရှိ၏။]

သီဟိုဠ်မှ ရှိ၏၊ အယံ–ဤဂိုဏ်းသည်၊ အာကတိဂဏော–အခြင်းအရာတူ သောအားဖြင့် ယူအပ်သော ဂိုဏ်းတည်း၊] ဝေသမံ, ဝိသမတ္တံ, ဝိသမတောမတူသည်၏အဖြစ်၊ သုစိသ–စင်ကြယ်သောဝတ္ထုတို့၏၊ ဘာဝေါ, သောစံ, သုစိတ္တံ, သုစိတာ၊ ဂရုနော–အလေးပြုအပ်သူ၏၊ ဘာဝေါ, ဂါရဝေါ၊ အာဒိ ဝုဒ္ဓိ–အစ၌ ဝုဒ္ဓိပြု၊ သြသရေ စာတိ သုတ္တေ–၌၊ စသဒ္ဒဂ္ဂဟဏေန–ဖြင့်၊ ဥကာရသ စ, အဝါဒေသော–အဝ ပြု၊ ပဠုနော–လိမ္မာသူ၏၊ ဘာဝေါ, ပါဋဝံ, ပဠုတ္တံ, ပဠုတာ–အဖြစ်။

ဥဇုနော–ဖြောင့်မတ်သူ၏၊ ဘာဝေါ–သည်၊ အဇ္ဇဝံ–မည်၏၊ မုဒုနော–နုညံ့သူ၏၊ ဘာဝေါ, မဒ္ဒဝံ–မည်၏၊ ဣစ္စတြ–ဤသို့ အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌၊ အာတ္တဗ္ဗာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဏမှိ–ဏပစ္စည်းကြောင့်၊ ဣကာရကာရာနံ–ဣ အက္ခရာ ဥအက္ခရာတို့၏၊ အာတ္တံ–အာအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဒ္ဝိဘာဝေါ–

ဂါရဝေါ— အလေးပြုအပ်သော ဆရာ စသည်ကို ဟောရာ၌ "ဂရု=ဂုရု"ဟု ပါဠိ၂မျိုး ရှိတ်ကြ၏၊ ထိုတွင် သဒ္ဒနီတိ–သီလက္ခန်ဋီကာသစ်တို့၌ အာဝုဒ္ဓိပြု၍ "ဂါရုဝံ"ဟု ရပ်ရှိသောကြောင့် ပါဠိအရာဝယ် "ဂရု"ဟု ရှိရမည်၊ ဥကို သြော်ပြု၍ "ဂေါရုဝံ"ဟု ရှိသောကြောင့် သက္ကတဝယ် "ဂုရု"ဟု ရှိရမည်–ဟု ဆို၏၊ သို့သော် "ပုမေ အာစရိယာဒိမှိ, ဂုရုမာတာ ပိတူသွပိ၊ ဂုရုတီသု မဟန္တေ စ, ဒုဗ္ဗရာ လဟုကေသု စ"ဟု အဘိဓာန်၌ ဆရာစသည်ကို ဟောရာဝယ် "ဂုရု"ဟု လာသောကြောင့်လည်းကောင်း, "ဥဇုနော ဘာဝေါ အာဇ္ဇဝံ"စသည်၌ ဥကိုလည်း အာပြုသောကြောင့်လည်းကောင်း"ဂုရု"သာ အမှန်ဟု ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟ၌ ဆုံးဖြတ်၏၊ ရူပသိဒ္ဓိဆရာကား အထူးမပြဘဲ "အာဒိဝုဒ္ဓိ"ဟု ဆိုသောကြောင့် "ဂရု"ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်၊ ဂရုသဒ္ဒါသည် "အာစရိယတ္ထဝါစီ ရုဠ္ဠိ"ပုဒ်တည်းဟု ကြံ၍ "ဂရုနော–အလေးပြုအပ်သော ဆရာ၏၊ ဘာဝေါ–ဖြစ်ကြောင်း မေတ္တာ ကရုဏာ စသောဂုဏ်, သီလစသောဂုဏ်သည်၊ ဂါရဝေါ–မည်၏"၊ "ဂါရဝေါ စ နိပ္ပါတော စ" စသော မဂ်လသုတ်၌ကား "ဂရုကာရ–အလေးပြုတတ်သူ"ဟု ဆိုလိုလျက် ကာရပုဒ်ချေ၍ ဂရုမည်၏၊ "ဂရုနော–အလေးပြုတတ်သူ၏၊ ဘာဝေါ–ဖြစ်ကြောင်း (ရှိသေခြင်းအမှုအရာ) ကြိယာသည်၊ ဂါရဝေါ–မည်၏"ဟု မှတ်၊ ရပ်ပြီးပုံမှာ စာကိုယ်အတိုင်း သိသာပြီ။

ဥဇုနောဟေါမဒ္ဒဝံ ဣစ္စတြ— [မြန်မာမှု၌ "ဣစ္စာဒိ"ဟု ရှိ၏၊ ဣစ္စတြ–ဟု ရှိသော သီမှုသာ ကောင်းသည်၊] အဇ္ဇဝံ မဒ္ဒဝံ ပြယုဂ်တို့၌ ဏပစ္စည်း သက်, ဏ်အနုဗန် ချေ၍ "ဥဇု+အ, မုဒု+အ"ဟု ဖြစ်သောအခါ "အာတ္တဗ္ဗ"သုတ်ဖြင့် အစ ဥ ကို အာ ပြု, သြသရေ စဉ်၌ စသဒ္ဒါဖြင့် ဇု ဒုတို့၏ ဥ ကို အဝပြု, ဒွေဘော်လာ (အာဇ္ဇဝ, မဒ္ဒဝ), ကွစာဒိ မဠုတ္တရာနံဖြင့် အာကို ရဿပြု, အဇ္ဇဝ–မဒ္ဒဝဟု ဖြစ်၏။ ["ဣကာရကာရာနံ အာတ္တံ"၌ "ဣကာရ"ကား လာလတ္တံ့သော အာရိယံ အတွက်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဣစ္စတြ–ဤသို့ အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌"ဟု ဣတိအတွက် အာဒိအနက် ကြံလိုက်သည်။]

လည်းကောင်း၊ သံယောဂေ–သံယုဂ်ကြောင့်၊ အာဒိရသတ္တာ–အစသရ၏ ရသအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊(ဟောတိ)၊ ဥဒုတာ–ဖြောင့်မတ်သူ၏အဖြစ်၊ မုဒုတာ–နူးညံ့သူ၏အဖြစ်၊ ဧဝံ, ဣသိသ–ရသေ့၏၊ ဘာဝေါ, အာရိသံ–မည်၏၊ အာသဘံ–ဥသဘ၏အဖြစ်၊ ကုမာရသ–သတို့သား၏၊ ဘာဝေါ, ကောမာရံ၊ ယုဝသ–ပျိုရွယ်သူ၏၊ ဘာဝေါ, ယောဗ္ဗနံ၊ မဟာဝုတ္တိနာ–တေသုဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့်၊ နကာရာဂမော–နအက္ခရာလာ၊ ပရမာနံ–မြတ်သော အလောင်းတော်တို့၏၊ ဘာဝေါ–သည်၊ ဝါ, ကမ္မံ–အမှုသည်၊ ပါရမီ–မည်၏၊ ဒါနာဒိကြိယာ–ဒါန အစရှိသော အမှုအရာတည်း၊ ဏာဝကိကာဒိသုတ္တေန–ဏာဝ ကိက အစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊ ဣါပစ္စယော–ဣါပစ္စည်းသက်၊ သမဂ္ဂါနံ–ညီညွတ်သူတို့၏၊ ဘာဝေါ, သာမဂ္ဂီ–ဖြစ်။

၃၈၉။ ရမဏီယာဒိတော ကဏ်။ ။ဘာဝတ္ထေ–ဘောအနက်၌၊ ရမဏီယ ဣစ္ဆေဝမာဒိတော–ရမဏီယ အစရှိသောသဒ္ဒါတို့မှနောက်၌၊ ကဏ်ပစ္စယော–ကဏ်ပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ တ္တတာစ, (ဟောန္တိ)၊ ရမဏီယသ–မွေ့လျော်ဖွယ်၏၊ ဘာဝေါ, ရာမဏီယကံ, ရမဏီယတ္တံ, ရမဏီယတာ–မည်၏၊ ဧဝံ, မာနုသကံ, မနုသတ္တံ, မနုသတာ–စိတ်ကို လွန်စွာ နှစ်သက်စေတတ်သော

ဣသိသနောင် ဏသက်, အနုဗန်ချေ၊ ဝိဘတ်ချေ (ဣသိ+အ) အာတ္တဂုဏသုတ်ဖြင့် ဣကို အာပြု, ရိအက္ခရာလည်း လာ (အာရိသိ+အ) ဣဝဏ္ဏော ယံ နု ဝါဖြင့် ဣကို ယပြု, သျကို ယဝတ်၌ ကာရသဒ္ဒါဖြင့် သပြု, ဒွေဘော်လာလျှင် "အာရိသံ"ဟု သီဟိုဠ်မှုအတိုင်း ပြီး၏၊ သ, ဟိ သ မပြုလျှင် "အာရိသျံ"ဟု မြန်မာမှုအတိုင်း ပြီး၏၊ အာသဘ၌ကား ဥကို အာပြုရုံသာ၊ ယုဝသနောင် ဏသက်, (ယုဝ+အ) ဝုဒ္ဓါဒိသရသ ဝါဖြင့် ဩဝုဒ္ဓိပြု, တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် နု–လာ (ယောဝနု) ဝဒွေဘော်လာ, ဒေါဓသ စ၌ စဖြင့် ဝ ၂ လုံးကို ဗ ၂ လုံး ပြု, ယောဗ္ဗနဟု ဖြစ်၏။

ပါရမီ— နိဗ္ဗာန်ကို ရည်စူး၍ ဒါန သီလ စသည်ကို ပြုခြင်းအမှုအရာကြိယာကြောင့် ထို ပြုသူကို "ပရမ=မြတ်သူ"ဟု ခေါ်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် "ပရာမာနံ ဘာဝေါ"အရ ပရမ သဒ္ဒါ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း၏ အကြောင်းသည် ဒါန သီလ စသော ကုသိုလ်ကို ပြုခြင်း အမှုအရာကြိယာတည်း၊ တစ်နည်း–ဒါန သီလ စသော ကောင်းမှုလုပ်ငန်းသည် မြတ်သူ တို့၏ လုပ်ငန်းဖြစ်ရကား "ပရမာနံ ကမ္မံ"အရလည်း ပါရမီ မည်၏။ [ကျမ်းဂန်တို့၌ "ပရမာနံ + ဣဒံ–မြတ်သူတို့၏ ဥစ္စာ ဖြစ်သောကြောင့်လည်း ပါရမီ"ဟု ဆိုသေး၏၊] ပါရမ ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် ဏဝကိကဏေယျဏန္တုဟိသုတ်ဖြင့် ဒီ ပစ္စည်းသက် သွတ္တ အနက်၌ တာ ပစ္စည်း သက်လျှင် "ပါရမီယေဝ ပါရမိတာ" ဟု ဖြစ်၏၊ အချင်းချင်း ညီညွတ်မှုကြိယာသည် သမဂ္ဂသဒ္ဒါ ဖြစ်ပေါ်လာကြောင်း ဖြစ်၍ "သမဂ္ဂါနံ ဘာဝေါ"အရ သာမဂ္ဂီ မည်၏။

အာရုံ၏အဖြစ်၊ ပိယရူပကံ, တွံ, တာ–ချစ်အပ်သော သဘောရှိသောတရား၏အဖြစ်။ ကလျာဏကံ, တွံ, တာ–ကောင်းသည်၏အဖြစ်၊ စောရကံ–ခိုးတတ်သူ၏အဖြစ်၊ စောရိကာ ဝါ–လည်း ရှိ၏၊ စောရတွံ, တာ–ဖြစ်၊ အမုကံ, တွံ, တာ–ထက်ဝက်၏အဖြစ်၊ ဣစ္ဆာဒိ၊ ဘာဝတဒ္ဓိတ်–ဘာဝတဒ္ဓိတ်သည်၊ (နိဋ္ဌိတံ)။

ဝိသေသတဒ္ဓိတ်

သဗ္ဗေ–ကုန်သော၊ ဣမေ–ဤသူတို့သည်၊ ပါပါ–ယုတ်မာသူတို့တည်း၊ အယံ–ဤသူကား၊ ဣမေသံ–ဤသူတို့ထက်၊ ဝိသေသေန–အထူးအားဖြင့်၊ ပါပေါ–ယုတ်မာသူတည်း၊ ဣတိ–သို့၊ ဝိဂ္ဂဟော (သတိ)။

၃၈၉။ ရမဏီယသ ၊ပေ၊ ရမဏီယတာ— "ရမိတဗ္ဗော–မွေ့လျော်ထိုက်၏၊ ဝါ–မွေ့လျော်ဖွယ် ကောင်း၏၊ ဣတိ, ရမဏီယော–မည်၏"၊ မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသော လောက စသည်တည်း၊ ရမဏီယသ–မွေ့လျော်ဖွယ်ကောင်းသော လောက၏၊ ဘာဝေါ–ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ သာယာတင့်တယ်သော ဂုဏ်သည်၊ ရာမဏီယကံ–မည်၏၊ ရမဏီယသ နောင် ကဏ်ပစ္စည်း သက်, ဏ်အနုဗန်ချေ, ရဒ္ဓ ဝုဒ္ဓိပြု၊ ဤသို့ ဘာဝအနက်ဌ ကဏ်ပစ္စည်း သက်ခြင်းသည် "ရာမဏီယကန္တိ–ရမဏီယဘာဝံ"ဟု ဖွင့်သော သုတ်မဟာဝါ ပါယာသိရာဇညသုတ္တဋ္ဌကထာ စသည်နှင့် လျော်၏။

"ယတ္ထ အရဟန္တော ဝိဟရန္တိ, တံ ဘူမိရာမဏီယကံ=အကြင် မြေအရပ်ဌ ရဟန္တာများ သီတင်းသုံးတော်မူကြ၏၊ ထိုမြေအရပ်သည် မွေ့လျော်ဖွယ် ကောင်း၏"ဟူသော ဓမ္မပဒ အရဟန္တဝဂ်ဌမှ "တံ ဘူမိရာမဏီယကန္တိ–သော ဘူမိပဒေသော ရမဏီယော ဒေ"ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်သောကြောင့် သကဟ္ဆာဌ ကဏ်ပစ္စည်းသက်ဟု ကြံသင့်၏။ [ထိုပါဠိဌ "ရာမဏေယျကံ"ဟု ရှိသည်ကား ပါဌ်ပျက်ဟန် တူသည်၊ သဒ္ဒနီတိဌကား "ရမဏီယာ ဒေ ရာမဏေယျာ"ဟု သကတ္ထဌ ဏျပစ္စည်း သက်၍, ဘူမိ စ သာ ရာမဏေယျာ စာတိ ဘူမိရာမဏေယျာ" ဟု သမာသ် တွဲလျက် သမာသန္တဌ ကပစ္စည်းဟု ဆိုလေသည်, ဆင်ခြင်၊] ဘာဝအနက်ဌ တ္ဗ တာ ပစ္စည်း သက်လျှင် "ရမဏီယတ္တံ–တာ"ဟု ဖြစ်၏။

မာနုညကံ၊ပေ၊ဣစ္ဆာဒိ— မနုညပုဒ်၏အနက်ကို သန္ဓိ–ပုထသုဗျဉ္ဇနေသုတ်ဌ ပြုခဲ့ပြီ၊ ပိယံ ရူပံ (သဘောသည်) ယသာတိ ပိယရူပေါ=ချစ်အပ်သော သဘောရှိသောတရား၊ "စောရသ ဘာဝေါ စောရက"ဟု ဖြစ်သောအခါ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဣ လာ, အာ ပစ္စည်း သက်၍ "စောရိကာ–ခိုးတတ်သူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ (ခိုးခြင်းအမှုအရာကြီယာ)" ဟုလည်း ရှိ၏။

၃၉၀။ ဝိသေသေ၊ပေ၊ယိဋ္ဌာ။ ။ဝိသေသတ္ထေ, တရုတမဏ္ဍသိကဏ္ဍယ ဏ္ဍဋ္ဌဏ္ဍတိ–တရ, တမ, ဏ္ဍသိက, ဏ္ဍယ, ဏ္ဍဋ္ဌ ဟူကုန်သော၊ ဧတေ ပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ပါပတရော–အထူးယုတ်မာသော ယောက်ျား၊ ပါပတရာ–အထူးယုတ်မာသော မိန်းမ၊ ပါပတရံ–အထူးယုတ်မာသော အမျိုး၊ တတောပိ–ထိုအထူးယုတ်မာသူထက်လည်း၊ အဓိကော–သာလွန်သူသည်၊ ပါပတမော–မည်၏၊ ပါပတမာ–သာလွန်ယုတ်မာသောမိန်းမ၊ ဝါ–အယုတ်မာဆုံးမိန်းမ၊ ပါပတမံ–မျိုး၊ ပါဗိယော, ယာ,ယံ, ပါပိဋ္ဌော, ဋ္ဌာ, ဋ္ဌံ(အနက်တူ)၊ ဧဝံ, ပဋ္ဌတရော–အထူးလိမ္မာသူ၊ ပဋ္ဌတမော–သာလွန်၍ လိမ္မာသူ၊ ဝါ–အလိမ္မာဆုံး၊ ပဋ္ဌိသိကော, ယော, ဋ္ဌော–အထူး လိမ္မာသူ၊ သဗ္ဗေသံ–အလုံးစုံတို့ထက်၊ အတိသယေန–အလွန်အကဲအားဖြင့်၊ ဝရော–မြတ်သူသည်၊ ဝရတရော–မည်၏၊

သဗ္ဗေ၊ပေ၊ ပါပေါတိ ဝိဂ္ဂဟော— "ဏ္ဍတိ ဝိဂ္ဂဟော"ဟု ဆိုသော်လည်း "ပါပတရော" စသည်ကို "သဗ္ဗေ ဏ္ဍမေ ပါပါ" စသည်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြုရမည်ဟု ဆိုလိုရင်း မဟုတ်၊ ဤနေရာ၌ ဆိုလိုအပ်သော အဓိပ္ပာယ်အနက်ကို ဖော်ပြသော ဝါကျကို "ဝိဂ္ဂဟော"ဟု ဆိုသည်၊ လူယုတ်မာအများ ရှိရာဝယ် သာ၍ ယုတ်မာသူကို "ပါပတရ"ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် "သဗ္ဗေ ဏ္ဍမေ ပါပါ–ဤသူအားလုံး လူယုတ်မာချည်းတည်း"ဟု ရှေးဦးစွာ စကား ခင်းပြသည်၊ "အယံ ဏ္ဍမေသံ ဝိသေသေန ပါပေါ"သာ လိုရင်းတည်း၊ ထိုတွင်လည်း "အယံ"သည် "ယော–သော"တို့ကဲ့သို့ အပိုထည့်ရသော ပုဒ်တည်း၊ "ဏ္ဍမေသံ" လည်း "ဘာ့ထက်+ထူးသနည်း"ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "ဤသူတို့ထက်"ဟု အပိုထည့်ပါ၌ပင်၊ လိုရင်းဝိဂြိုဟ်မှာ "ဝိသေသေန ပါပေါ"သာတည်း၊ ထို့ကြောင့် နောက်၌ "ဝိသေသေန အန္တိကောတိ နေဒိယော"စသည်ဖြင့် လိုရင်းဝိဂြိုဟ်မျှကိုသာ ပြလတ္တံ့၊ ရပ်တွက်ရာ၌ကား "ဝိသေသေန"ကိုပင် ထည့်၍ တည်ဖွယ် မလို၊ "ပါပေါ"ဟု တည်၍ ဤသုတ်ဖြင့် ဝိသေသအနက်၌ တရပစ္စည်း သက်၊ ဝိဘတ်ချေ, ပကတိပြု, နာမ်ငဲ့ စသည်တွက်လေ။

တတောပိ အဓိကော ပါပတမော— "တတောပိ အဓိကော"ကား တမပစ္စည်းသည် တရပစ္စည်းထက် သာလွန် ထူးကဲသော အနက်ကို ဟောကြောင်းပြသော အဓိပ္ပာယ်ပြ ဝါကျသာတည်း၊ ဝိဂြိုဟ်မှာ "ဝိသေသေန ပါပေါ"ပင်၊ ဤစကားအရ "အများထက် ထူးကဲသော အနက်၌ တရပစ္စည်း သက်၍ ထိုထူးကဲသော အရာထက်ပင် သာ၍ ထူးကဲပြန်သော (အထူးကဲဆုံးဖြစ်သော)အနက်၌ တမပစ္စည်း သက်"ဟု မှတ်၊ ထို့ကြောင့်ပင် "ကာမစိတ်ကို ဟီန, ရူပစိတ်ကို ဥက္ကဋ္ဌ, အရူပစိတ်ကို ဥက္ကဋ္ဌတရ"ဟု နာမည်တပ်၍ လောကုတ္တရာစိတ်ကို "ဥက္ကဋ္ဌတမ"ဟု နာမည်တပ်သည်။ [မုဒ္ဓဗောဓ၌ကား "၂ ယောက်တွင် သာလွန်သူကို ဟောရာ၌ တရပစ္စည်း, အများတွင် သာလွန်သူကို ဟောရာ၌ တမပစ္စည်း"ဟု ခွဲထား၏။

ဝရတမော–သာလွန်မြတ်သူ၊ ဝါ–အမြတ်ဆုံး၊ (ဝရိသိကော, ဝရိယော) ဝရိဋ္ဌော–သူ၊ ဧဝံ, ပဏီတတရော–အထူး မွန်မြတ်သောတရား၊ ပဏီတ တမော–သာလွန်၍ မွန်မြတ်သောတရား၊ ဝါ–အမွန်မြတ်ဆုံးတရား။

သဗ္ဗေ ဣမေ ဝုဏ္ဏာ–ကြီးသူတို့တည်း၊ အယံ ဣမေသံ ဝိသေသေန ဝုဏ္ဏော–ကြီးသူတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော–၌၊ ဣယဣဋ္ဌပစ္စယာ–တို့သည်၊ ဟောန္တိ။

၃၉၁။ ဝုဏ္ဏသ ဧဝ ဣယိဋ္ဌေသု။ ။ဣယဣဋ္ဌဣတိ–ဣယ, ဣဋ္ဌ ဟူကုန်သော၊ ဧတေသု ပစ္စယေသု– တို့ကြောင့်၊ သဗ္ဗသော– သော၊ ဝုဏ္ဏသဒ္ဒသ–ဝုဏ္ဏသဒ္ဒါ၏၊ ဧဝ–ဧအပြုသည်၊ ဟောတိ၊ ဧယျော, ဧဋ္ဌော–အထူးသဖြင့် ကြီးသူ၊ စ–ဆက်၊ ဧတ္ထ–ဤပြယုဂ်တို့၌၊ သရလောပါဒိ သုတ္တေ–သရလောပေါ အစရှိသောသုတ်၌၊ တုဋ္ဌဟဏေန–တုသဒ္ဒါကြောင့်၊

ပါပိသိကော၊ပေ၊အတိသယေန ဝရော— ဣသိကနှင့် ဣယ ဣဋ္ဌပစ္စည်းများကိုကား ဝိသေသအနက်ဟောဟုသာ ဆိုကြ၏။ ဣသိကထက် ဣယ-ဣဋ္ဌအနက်က သာသည်ဟု အဆို မရှိချေ၊ ထို့ကြောင့် "ဝိသေသေန ပါပေါတိ ပါပိသိကော–ပါပိယော–ပါပိဋ္ဌော" ဟုချည်း ပြု၊ ဝိသေသအနက်နှင့် အတိသယအနက်သည် သဘောတူ၏၊ ထို့ကြောင့် "အတိသယေန ဝရော, ဝရတရော"စသည်ဖြင့်လည်း ဝိဂြိုဟ်ပြုသည်။

မောဂ္ဂလ္လာန်။ ။ဤ အတိသယအနက်ဟော ပစ္စည်းနှောင်လည်း အတိသယတ္ထ ပစ္စည်း ထပ်၍ သက်နိုင်၏ဟု ဆို၏၊ "အတိသယေန ပါပိဋ္ဌော–ပါပိဋ္ဌတရော=အလွန် အကဲအားဖြင့် အထူးယုတ်မာသူ(အလွန်အလွန် ယုတ်မာသူ)သည် ပါပိဋ္ဌတရ မည်၏၊" ဤ အတိသယအနက်၌ ဏေယျပစ္စည်းလည်း သက်သည်ဟု မောဂ္ဂလ္လာန်နိသယ မိန့်၏။ "ကုတော နိစ္စေယျန္တိ–တယာ နိစ္စတရဘာဝေါ (သာ၍ နိမ့်ကျသူ၏အဖြစ်သည်) ပန မယှံ ကုတော"တည်း။

"အောက်"ပေးပုံကို စဉ်းစား။ ။အယုတ်အနိမ့်ကို ဟောရာ၌ "မည်သူ့အောက် ယုတ်သူ" စသည်ဖြင့် "အောက်"ဟု သုံးစွဲရိုး ရှိသော်လည်း "တတောပိ အဓိကော ပါပတမော"၌ အဓိကောပုဒ်ကို ထောက်လျှင် "တတောပိ–ထိုသူ့အောက်လည်း"ဟု ပေး၍ မလျော်၊ "ထိုသူ့ထက်လည်း"ဟု ပေးမှသာ လျော်၏၊ မကောင်းရာ၌ သာလွန်သူ ကို "သူ့ထက်ကဲသူ"ဟုလည်း "ထက်"သုံးလေ့ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဝိဘတ္တအပါဒါန်ခန်း၌ သုံးလေ့ရှိသော "အောက်"ဟူသော အသုံးကို စဉ်းစားကြပါလေ။

၃၉၁။ ဝုဏ္ဏသ ဧဝ ဣယိဋ္ဌေသု— ဝုဏ္ဏောနှောင် ဝိသေသေ တရတမိသိကိယိဋ္ဌာ သုတ်ဖြင့် ဣယပစ္စည်းသက်, ဝိဘတ်ချေ, ဝုဏ္ဏဟု ပကတိပြု၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဝုဏ္ဏကို ဧ ပြု,(ဧ+ဣယ) [သရလောပေါဖြင့် ရှေ့သရချေလျှင် နောက်ဣကို ပကတိပြုရမည်ဖြစ်၍

လောပ်–ရှေ့သရချေခြင်းကို၊ အကတ္တာ–မပြုမူ၍၊ သရာ သရေ လောပန္တိ–သုတ်ဖြင့်၊ ပုဗ္ဗသရေ–ကို၊ လုတ္တေ–ချေအပ်ပြီးသော်၊ ကွစာသဝဏ္ဏံ လုတ္တေတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဧကာရော–ဧ ပြု။

ဣယိဇ္ဇေသူတိ–ဣယိဇ္ဇေသုသဒ္ဒါသည်၊ အဓိကာရော–တည်း၊ ဣတိစ–ဣဟူသော ပုဒ်သည်လည်း၊ ဝတ္တတေ–၏။

၃၉၂။ ပသတ္ထသ သော စ။ ။ဣယိဇ္ဇေသု–တို့ကြောင့်၊ သဗ္ဗသော ပသတ္ထသဒ္ဒသ–ပသတ္ထသဒ္ဒါ၏၊ သာဒေသော–သ အပြုသည်၊ [သီဟိုဠ်မှ၌ "သသဒ္ဒါဒေသော–သဟူသော သဒ္ဒါအပြုသည်"] ဟောတိ၊ ဣစ–ဧအပြုသည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ အယဉ္စ–ဤသူသည်လည်း၊ ပသတ္ထော–ချီးမွမ်းအပ်သူတည်း၊ အယဉ္စ–သည်လည်း၊ ပသတ္ထော–တည်း၊ သဗ္ဗေ, ဣမေ–တို့သည်၊ ပသတ္ထာ–ချီးမွမ်းအပ်သူတို့တည်း၊ အယံ–ဤသူကား၊ ဣမေသံ–ဤသူတို့ထက်၊ ဝိသေသေန–ဖြင့်၊ ပသတ္ထော–သူတည်း၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ သေယ္ယော, သေဋ္ဌော, ဧယ္ယော, ဧဋ္ဌော–မည်၏။

၃၉၃။ အန္တိကသ နေဒေါ။ ။ပေ၊ ဝိသေသေန–အထူးအားဖြင့်၊ အန္တိကော–နီး၏၊ ဣတိ နေဒိယော နေဒိဋ္ဌော–မည်၏။

၃၉၄။ ဗာဠှသ သာဓော။ ။ပေ၊ ဝိသေသေန, ဗာဠှော–ပြင်းထန်၏၊ ဣတိ သာဓိယော, ဋ္ဌော–၏။

၃၉၅။ အပ္ပသ ကဏ်။ ။ပေ၊ ဝိသေသေန, အပ္ပော–နည်း၏၊ ဣတိ ကဏိယော ကဏိဋ္ဌော–၏။

ဧပြုခွင့် မရ၊ ထို့ကြောင့် သရလောပေါသုတ်လာ တုသဒ္ဒါဖြင့် မြစ်၍ ရှေ့သရကို မချေရ၊] သရာ သရေ လောပ် ဖြင့် ရှေ့သရကို ချေ၍ နောက်သရကို ဧအသဝဏ်ပြု၊ ယ်ဒွေဘော်လာ, ဧယ္ယော၊ ဣဋ္ဌပစ္စည်း သက်လျှင် ဧဋ္ဌော ပြီး၏။

၃၉၂။ ပသတ္ထသ သော စ— "အယဉ္စ ပသတ္ထော အယဉ္စ ပသတ္ထော"ကား အားလုံး ချီးမွမ်းအပ်သူချည်း ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားအောင် ပြသော အခြေခံစကားတည်း၊ ထိုအခြေခံစကားအလိုက် "သဗ္ဗေ ဣမေ ပသတ္ထာ"ဟု ဆက်ရသည်၊ ထိုစကား၂ရပ်လုံးပင် "အယံ၊ပေ၊ပသတ္ထော"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်၏ အခြေခံစကားချည်းတည်း၊ ရုပ်တွက်ပုံမှာ ထင်ရှားပြီ။

၃၉၄, ၅။ ဤ ၂ သုတ်အဆိုအရ အထူးနည်းသော အလွန်နည်းသော အနက်ကို ဟောရာ၌ မုဒ္ဓ (ဏ်) ဖြင့် "ကဏိယော–ကဏိဋ္ဌော" ဟုလည်းကောင်း, အလွန်ငယ်ရွယ် သူ့ကို ဟောရာ၌ ဒန္တ (နာ) ဖြင့် "ကနိယော–ကနိဋ္ဌော" ဟုလည်းကောင်း

ဝိသေသေန–ဖြင့်၊ ယုဝါ–ပျိုနုသူတည်း၊ ဣတိ အတ္ထေ–၌၊ ကဏ်ဣတိ–ကဏ်ဟူသောပုဒ်သည်၊ ဝတ္တတေ (ရှေ့သုတ်မှ လိုက်)။

၃၉၆။ ယုဝါနဉ္စ။ ။ပေ၊ တေသုဝုဒ္ဓိတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဏကာရဿ–ဏ အက္ခရာ၏၊ နကာရော–နပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ ကနိယော, ကနိဋ္ဌော–အထူးငယ်ရွယ်သူ၊ ဝါ–အလွန်ငယ်သူ (ညီငယ်)။

၃၉၇။ ဝန္တုမန္တုဝိနဉ္စ လောပေါ။ ။ပေ၊ သဗ္ဗေ ဣမေ, ဂုဏဝန္တော–ဂုဏ်ရှိသူတို့တည်း၊ အယံ ဣမေသံ ဝိသေသေန, ဂုဏဝါ–ဂုဏ်ရှိသူတည်း၊ ဣတိ ဂုဏိယော ဂုဏိဋ္ဌော–မည်၏၊ ဝိသေသေန, သတိမာ–သတိရှိသူတည်း၊ ဣတိ သတိယော သတိဋ္ဌော–၏၊ ဝိသေသေန, မေဓာဝီ–ပညာရှိသူတည်း၊ ဣတိ မေဓိယော မေဓိဋ္ဌော–၏၊ ဣစ္စာဒိ။ ["ဝိသေသတဒ္ဓိတံ–ဝိသေသတဒ္ဓိတ်သည်၊ (နိဋ္ဌိတံ)" အမျိုးမှ၌ ရှိသည်။]

အသတ္ထိတဒ္ဓိတ်

ယသ–အကြင်သူ၏၊ မေဓာ–ပညာသည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ တသ္မိံ–ထိုသူ၌၊ (မေဓာ–သည်၊) ဝိဇ္ဇတိ–ရှိ၏၊ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟော (သတိ)။

ခွဲခြားထားသော်လည်း သက္ကတအဘိဓာန်၌မူ ဒန္တဇ(နာ)ဖြင့် "ကနိဋ္ဌော"ဟုချည်း ရှိ၏၊ ယုဝါသဒ္ဒါသည် "လူပျိုု"ဟူသော အနက်ကို မဟော၊ "ဒဟရော စ ယုဝါ သုသု"ဟု လူငယ်သာမန်ကို ဟော၏၊ ကနိဋ္ဌာ–နှမငယ်, နှမကလေး၊ [ယုဝသဒ္ဒါ တစ်ခုတည်း ဖြစ်ပါလျက် "ယုဝါနဉ္စ"ဟု ဗဟုဝုစ်နံဝိဘတ်ဖြင့် ဆိုခြင်းသည် ဝိဘတ္တိဝိပလ္လာသနည်း ရှိကြောင်းကို ပြလိုသောကြောင့်တည်း၊ ဝိပလ္လာသနည်း ၆ မျိုးကို ကစ္စည်းဘာသာ ဋီကာမှာ ရှု။]

ဝန္တုမန္တုဝိနဉ္စ လောပေါ။ ။ဝန္တုပစ္စည်း သက်၍ပြီးသော ဂုဏဝါနောင် ဣယပစ္စည်း သက်, ဝိဘတ်ချေ, ပကတိပြုလျှင် "ဂုဏဝန္တု+ဣယ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဝန္တုချေ၍, ဏ်ခွင်း ချေ ကပ်လျှင် ဂုဏိယောဟု ဖြစ်၏၊ သတိယော–မေဓိယော စသည်လည်း နည်းတူ၊ ဝန္တုပစ္စည်း စသည် သက်သော သုတ်များကို အသတ္ထိတဒ္ဓိတ်၌ တွေ့ရလတ္တံ့။

၃၉၈။ မေဓာ ယဿ၊ပေ၊ဝိဂ္ဂဟော— "ယဿ အတ္ထိ"အရာ၌ "အဿ အတ္ထိ"ဟုလည်း နေနိုင်၏၊ ထို"အဿ+အတ္ထိ"အနက်၌ ဝိ စသော ပစ္စည်းသက်သောကြောင့် မေဓာဝီ စသည်ကို "အသတ္ထိတဒ္ဓိတ်" ဟု ခေါ်၏၊ အဿ+အတ္ထိ အနက် ရှိသောကြောင့် "အဿတ္ထျတ္ထ(အဿတ္ထိအတ္ထ)"တဒ္ဓိတ်ဟုလည်း ခေါ်သည်၊ တသ္မိံ ဝိဇ္ဇတိ အနက်၌ ဝိ စသောပစ္စည်းသက်သောကြောင့် "တသ္မိံ ဝိဇ္ဇတျတ္ထတဒ္ဓိတ်"ဟု ခေါ်လိုက ခေါ်နိုင်သေး၏၊

၃၉၈။ တဒသတ္ထိတိ ဝိ ၈။ ။ပဌမာဝိဘတ္တန္တာ–ပဌမာဝိဘတ်အဆုံး ရှိသောပုဒ်မှ နောက်၌၊ အသ–ထိုအရာ၏။ တံ–ထိုဟာသည်၊ အတ္ထိ–၏။ ဝါ, တသ္မိं–ထိုအရာ၌၊ (တံ–ထိုဟာသည်၊) ဝိဇ္ဇတိ–၏၊ ဣစ္ဆေတေသု အတ္ထေသု–ဤအနက်တို့၌၊ ဝိပစ္စယော–ဝိပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ စ–ဆက်ဦးအုံ့၊ အယံ–ဤ ဝိပစ္စည်းသည်၊ မေဓာမာယာသဒ္ဒေဟိ–မေဓာ မာယာသဒ္ဒါတို့မှ (နောက်၌)၊ (ဟောတိ)၊ မေဓာဝီ–ပညာရှိယောက်ျား သည်၊ မေဓာဝိနော–တို့သည်၊ [ဒဏ္ဍီကဲ့သို့ရုပ်စဉ်၊] ဣတ္ထိယံ–ဣတ္ထိလိင်၌၊ ဣကာရန္တာ–ဣကာရန္တ၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ပတိဘိက္ခုရာဇီကာရန္တေဟိ ဣနီတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဣနီ–ဣနီ ပစ္စည်း သက်၊ မေဓာဝိနီ–ပညာရှိမိန်းမသည်၊ မေဓာဝိနိယော–တို့သည်၊ နပုံသကေ–၌၊ မေဓာဝိ–ပညာရှိသော၊ ကုလံ–အမျိုးသည်၊ ဧဝံ, မာယာဝိ–မာယာရှိသော ယောက်ျား၊ မာယာဝိနီ–မာယာရှိသော မိန်းမ၊ မာယာဝိ–မာယာရှိသော၊ စိတ္တံ–စိတ်။

စဋ္ဌဟာဏေန–ဖြင့်၊ သော ဣလဝအာလာဒိပစ္စယာစ–သောပစ္စည်း, ဣလ, ဝ, အာလ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ယထာ–ကား၊ ယသ–အကြင်သူ၏၊ သုမေဓာ–ကောင်းသော ပညာသည်၊ အတ္ထိ၊ ဝါ, တသ္မိं- ၌၊ (သုမေဓာ) ဝိဇ္ဇတိ၊ ဣတိ သုမေဓံသော–သုမေဓသော မည်၏၊

သို့သော် "အသတ္ထိတဒ္ဓိတ်, အသတ္ထျတ္ထတဒ္ဓိတ်" နာမည် ရပြီးဖြစ်၍ "တသ္မိं ဝိဇ္ဇတျတ္ထ" ဟူသော နာမည် မဖြစ်တော့ချေ။ [ဝုတ္တိ၌ "မည်သူ မည်ဝါ–မည်သည့်အရာ"ဟု မထင်ရှားဘဲ အားလုံးအတွက် ညွှန်ပြသောအရာ ဖြစ်၍ "အသ–ထိုအရာ၏၊ တံ–ထို ဟာသည်"ဟု သာမည ပေးလိုက်သည်။]

မေဓာမာယာသဒ္ဒေဟိ စာယံ— ဤ ဝိပစ္စည်းသည် မေဓာ မာယာ ၂ ပုဒ်နောင်သာ သက်၏၊ ရုပ်တွက်ရာ၌ "မေဓာ ယသ အတ္ထိ"ဟုလည်းကောင်း,"မေဓာ တသ္မိं ဝိဇ္ဇတိ" ဟုလည်းကောင်း ဝါကျရုပ်လုပ်၍ တွက်လေ့ရှိကြ၏၊ မေဓာနောင် ဝိပစ္စည်း သက်ပြီး နောက်မှ ယသ အတ္ထိ စသည်ကို ချေကြသည်၊ သို့သော် "မေဓာဝီတိ မေဓာသဒ္ဒတော ယသ အတ္ထိ, ဟသ္မိं ဝါ ဝိဇ္ဇတီတိ အတ္ထေ ဣမိနာ ဝိပစ္စယံ ကတ္တာ"ဟု ရုပ်ကျယ် တွက်လေ့ရှိသော နျာသ၌ပင် "မေဓာ"တည်, ယသ အတ္ထိဟူသော အနက်၌, တစ်နည်း– "တသ္မိं ဝိဇ္ဇတိ–ဟူသော အနက်၌ တဒသတ္ထိတိ ဝိ စသုတ်ဖြင့် မေဓာနောင် ဝိပစ္စည်း သက်, နာမ်ငဲ့, သိသက်, ချေ"ဟု ရုပ်တွက်ပြထားသည်၊ ထို့ကြောင့် ယသ အတ္ထိ စသည်ကို ထည့်၍ ရေးသား ရုပ်တွက်ဖွယ် မလို၊ ဆိုင်ရာပုဒ်ကို တည်၍ ဝိဂြိုဟ်နက်ကို နှုတ်ဖြင့်သာ ဆိုလျက် ဆိုင်ရာပစ္စည်း သက်ခြင်းသာ ရှင်းလင်းသည်၊ အခြား တဒ္ဓိတ် ရုပ်များ၌လည်း ဤနည်းပင်၊ သို့ရာဝယ် ပုဒ်နှင့်ပစ္စည်း ချဉ်းစပ်မှု တဒ္ဓိတ် ဖြစ်သော ကြောင့် "မေဓာ–တပေါ"စသည်ဖြင့် ဝိဘတ္တိ ပုဒ်ပြီးအနေအားဖြင့် ရုပ်တည်ရမည် ကိုကား သတိပြုပါ။

ရဿတ္တံ–ရဿအဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဧဝံ, လောမသော–အမွေးရှိသူ၊ အသ–ထိုသစ်ပင်၏၊ ပိစ္ဆံ–အစေးသည်၊ အတ္ထိ, တသ္မိံ ဝါ ဝိဓ္ဓတိ၊ ဣတိ ပိစ္ဆိလော–မည်၏၊ ဧဝံ, ဖေနိလော–အသီးဌ် အမြှုပ်ရှိသော ပတီးနက်ပင်၊ တုဏ္ဍိလော–နှုတ်သီးရှိသော ဝက်၊ ဧဠိလော–ဆံကျစ်ရှိသော ရသေ့၊ အသ–

စဋ္ဌဟာဏေန၊ပေ၊ဣဒ္ဓာဒိ— ဝိစဋ္ဌ စသဒ္ဒါဖြင့် "သော"စသောပစ္စည်းသက်၊ "သုမေဓော" တည်း, သုမေဓာ အသ အတ္ထိ, တသ္မိံ ဝါ ဝိဓ္ဓတိ–ဟူသော အနုက်ဌ် တဒဿတ္ထိတိ ဝိစဋ္ဌ စသဒ္ဒါဖြင့် သောပစ္စည်းသက် (သုမေဓာ+သော) "သုမေဓာ"ဌ် ပကတိပြု၊ ကွစာဒိ မဇ္ဈေတ္တရာနံဖြင့် ဓာဌ် အာကို ရဿပြု, နာမ်ခဲ့, သိချေ, ပြီး၏။ ရူပသိဒ္ဓိဋီကာဌ် "ဝဂ္ဂါ ပဌ ပဌသော မန္ဒာ"သုတ်ဝယ် ပဌပဌနှောင် အသတ္ထိအနုက်ဌ် "သော"ပစ္စည်းသက်ဟု ဆို၏၊ နာမ်ခဲ့ ယောဝိဘတ်ကို ချေ၊ ဤသို့ ရူပသိဒ္ဓိနှင့် နျာသအလို "သော"ဟုပင် ဆိုရမည်။

သပစ္စည်း သာ။ ။သို့သော် ဣတ္ထိလိန်ဌ် "ဝန္ဒေ တေ ပိတရံ ဘဒ္ဒေ, တိမ္ဗရုံ သူရိယဝစ္ဆသေ၊ပေ၊ပိတရံ တေ သုမေဓသေ"ဟူသော သုတ်မဟာဝါ သဏ္ဌာပဉ္ဇသုတ်ဌ် "ဝစ္ဆသေ–သုမေဓသေ"ဟု အာလုပ်ပုဒ်ရှိ၍ "ဝစ္ဆသာ–သုမေဓသာ"ဟု ကညာကဲ့သို့ အာကာရန္တပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, "ဗဟူနိ နရသီသာနိ, လောမသာနိ ဗြဟာနိစ"ဟု မူလပဏ္ဏာသ သဗ္ဗာသဝသုတ်ဌ် "လောမသာနိ"ဟု စိတ္တာနိကဲ့သို့ ရုပ်ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း လိန် ၃ ပါးရကောင်းသော သပစ္စည်းသာ ဧကန်ဖြစ်သင့်၏၊ သဒ္ဒနီတိလည်း "သ"ပစ္စည်းကိုပင် နှစ်သက်သည်၊ "ရ်လောမသာယာတိ–ပေ၊လောမံ ဧတိသာ (ဤပရိဗ္ဗိုဇ်မ၏) အတ္ထိတိ လောမသာ၊ လိင်္ဂတ္ထယေပိ ဟိ သပစ္စယေန ပဒသိဒ္ဓိ မိစ္ဆန္တိ သဒ္ဒဝိဒူ"ဟူသော သီလက္ခန် မဟာသီဟနာဒသုတ် ဋီကာသစ်လည်း သပစ္စည်းကိုပင် သဘောတူသည်၊ လောမာနိ ယဿ အတ္ထိတိ လောမသော=အမွေးများစွာ ပေါက်သူ၊ (ပုရိသာဒိဂိုဏ်းရုပ်စဉ်)။

ပိစ္ဆိလော, ဖေနိလော။ ။ပိစ္ဆသဒ္ဒါ "အစေး"ကို ဟောသောကြောင့် အစေးရှိသော အရာဝတ္ထုအားလုံးပင် အသတ္ထိအနုက်ဌ် ဣလပစ္စည်းသက်၍ "ပိစ္ဆိလ"မည်၏၊ လက်ပံပင်ကို ဟောရာဌ် "ပိစ္ဆိလာ သိမ္ဗလီ ဒ္ဒိသု"ဟု ဆိုသောကြောင့် ဣတ္ထိလိန်တည်း၊ ဖေနိလဌ် ဖေနသဒ္ဒါ "အမြှုပ်"အနက်ဟောတည်း၊ အသီးဌ် အမြှုပ်ရှိသောကြောင့် ပတီးနက်ပင်ကို "ဖေနိလော"ဟု ခေါ်သတတ်၊ "ဖေနံ အသ အတ္ထိ"ဟု ပြု။

တုဏ္ဍိလော။ ။တုဏ္ဍိလဇာတ်ဌ် ဝက်ညီနောင်ကို မဟာတုဏ္ဍိလ–စူဠတုဏ္ဍိလဟု နာမည်မှည့်ပုံ ထောက်၍ "တုဏ္ဍံ–နှုတ်သီးသည်၊ ယဿ အတ္ထိ"အရ ဝက်ကို "တုဏ္ဍိလ" ဟု ခေါ်စမှတ်ပြုဟန် တူသည်၊ ဝက်ဟော ပရိယာယ်ကား "သူကရော, ဝရာဟော"ဟု ၂ ပုဒ်သာ ရှိ၏၊ သဏ္ဌာတအဘိဓာန်ဌ် ချက်အနက် ဝမ်းအနက်ကို ဟောသော "တုန္ဒိ" သဒ္ဒါနောင် ဘပစ္စည်း–လပစ္စည်းသက်၍ "တုန္ဒိဘော–တုန္ဒိလော–ကြီးသောချက်ရှိသူ၊ ဝါ–ကြီးသောဝမ်းဗိုက်ရှိသူ"ဟု ရှိ၏၊ သို့ဖြစ်၍ သဏ္ဌာတ "တုန္ဒိလ"သည်ပင် မာဂဓဌ်

ထိုသူ၏၊ ကေသာ–ဆံပင်တို့သည်၊ အတ္ထိ–ရှိကုန်၏၊ ဣတိ ကေသဝေါ–မည်၏၊ ဝါစာလော–စက်ဆုပ်ဖွယ် စကားရှိသူ (စကားများသူ)၊ ဣစ္စာဒိ။

"တုဏ္ဍိလ"ဟု ဖြစ်လေရော့သလားဟု စဉ်းစားဖွယ်ရှိ၏၊ သို့သော် ဣလပစ္စည်း၏ ပုံစံကို ပြသော အရာဖြစ်၍ ရူပသိद္ধိအလိုအားဖြင့် နှုတ်သီးဟာ တုဏ္ဍ နောင် ဣလပစ္စည်း သက်သည်ဟု ဆိုရတော့သည်၊ ဇဋိလောလည်း ဆံကျစ်ဟာ "ဇဋာ" သဒ္ဒါနောင် ဣလပစ္စည်းတည်း။

ကေသဝေါ။ ။ကေသာ(ဗဟုဝုစ် ပဌမာ ယောဝစနန္တ)နောင် ဝ ပစ္စည်း သက်၍ ကေသဝေါ ဖြစ်၏၊ သီလဝေါ–သီလရှိသော နုဂါး(သီလဝနုဂါးမင်း) "အဏ္ဏံ ယသ အတ္ထိ"အရ အဏ္ဏဝေါ–ရေရှိသော သမုဒ္ဒြာ၊ ဂါဏ္ဍိဝံ–အဆစ်အဖုရှိသော (ဓနု–လေး) "ဂါဏ္ဍီ(ဂါန္ဍီ)၊ သော အသ အတ္ထိ" စသော မုဒ္ဓဗောဓဋီကာနှင့် အညီတည်း၊ "ဂါဏ္ဍီ (မေဏ္ဍာသိင်္ဂ) အသ အတ္ထိ"ဟု ပြုသော ပယောဂသိद္ধိအလိုမူ "ဆိတ်ချိုရှိသောလေး"ဟု ပေးသင့်၏၊ ဤကား ဝ ပစ္စည်း၏ ပုံစံများတည်း၊ "မာနဝေါ–(ယစ်မူး ထောင်လွှားမော်ကြွားသော) မာန်မာနရှိသူ"ဟူရာ၌လည်း မာနနောင် ဝပစ္စည်းဖြင့် တစ်နည်း ပြီး၏။ [အခြားတစ်နည်း ပြီးပုံကို ဏဝေါပဂါဒီဟိသုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ဝါစာလော။ ။ဣတ္ထိလိန် ဝါစာ နောင် အာလပစ္စည်း သက်၍ စကားရှိသူ, စကားများသူကို ဟောသော "ဝါစာလော"ဟု ဖြစ်၏၊ "ဝါစာ ယသ အတ္ထိ"ဟု ပြု၊ [ကဲ့ရဲ့ဖွယ် စကားများသူကိုသာ "ဝါစာလော"ဟု ဆိုလိုသည်၊ ("ကုဋ္ဌိတာ ဝါစာ ဝိဇ္ဇတေ ယသ္သာတိ ဝါစာလော"ဟု သာရသ္ဓတ ဝိဂြိုဟ်ပြု၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌လည်း "နိန္ဒာယ မိလသ္သာဒိလောပေ ပရော ကွစိတိ"ဟု ဆိုသောကြောင့် နိန္ဒာအနက်၌ ဣလသက်၍ နောက် ဣကို "ပရော ကွစိ"သုတ်ဖြင့် ချေသည်၊) ချီးမွမ်းဖွယ် စကားကြွယ်သူကိုကား "ဝါစာမီ" သဏ္ဌာန်တ၌ "ဝါဂ္မိန်"ဟု (မီပစ္စည်း=ဂ္မိန်ပစ္စည်းဖြင့်) ပြီး၏၊] "သုခုမံ အသ အတ္ထိတိ သုခုမာလော=သိမ်မွေ့သောသဘောရှိသူ။

အာလာဒီပစ္စယာ စ။ ။အာလာဒိ၌ အာဒိဖြင့် "တုန္ဓိဘော, ဝဋ္ဌိဘော–ကြီးသော ချက်ရှိသူ၊ ဝလိဘော–တွန့်သော အရေရှိသူ"စသည်၌ ဘပစ္စည်းသက်၊ "သာမီ, သုဝါမိ–ဥစ္စာရှိသူ, အရှင်"ဟူရာ၌ ဥစ္စာအနက်ဟာ "သံ"သဒ္ဒါနောင် အာမီပစ္စည်း–ဥဝါမီပစ္စည်း သက်၊ "သံ ယသ အတ္ထိ"ဟု,ပြု၊ "လက္ခဏော–ကြက်သရေရှိသူ"ဟူရာ၌ လက္ခဏနောင် ဏပစ္စည်းသက်၊ သုတ်ကြီးဖြင့် ကွိ၌ ဤကို အ–ပြု၊ "အင်္ဂနာ–ကောင်းသောအင်္ဂါရှိသော မိန်းမ, ဝလိနော–တွန့်သောအရေ ရှိသူ"ဟူရာ၌ အင်္ဂ, ဝလိနောင် နပစ္စည်း သက်၊ "ဖလိနော–အသီးရှိသော သစ်ပင်, မလိနော–အညစ်အကြေးရှိသူ"ဟူရာ၌ ဖလ, မလ နောင် ဣနပစ္စည်းသက်၊ ပဗ္ဗံ (အဆစ်) ယသ အတ္ထိ–ဝက်ံ (ကောက်သောသဏ္ဌာန်) ယသ အတ္ထိ"အရ ပဗ္ဗ–ဝက်ံတို့နောင် (တ)ပစ္စည်းသက်၍ "ပဗ္ဗတော, ဝက်ံတော (ဝက်ံတောင်)"ဟု ဖြစ်၏၊ တပနောင် ဏပစ္စည်း သက်, (သ) လာ၍ "တာပသော–ရသော့၊

အသ–ထိုသူ၏၊ တပေါ–ခြိုးခြံသောအကျင့်သည်၊ အတ္ထိ၊ ဝါ, တသ္မိं (တပေါ) ဝိဇ္ဇတိ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟော (သတိ)၊ တဒဿတ္ထိတိ–တဒဿတ္ထိဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ အဓိကာရော–တည်း။

၃၉၉။ တပါဒိတော သိ။ ။အသ–ထိုဥစ္စာရှင်၏၊ တံ–ထိုဥစ္စာသည်၊ အတ္ထိ–၏၊ ဣစ္ဆေတသ္မိं အတ္ထေ–၌၊ တပဣစ္ဆေဝမာဒိတော–တပ အစရှိသော သဒ္ဒါတို့မှ(နောက်၌)၊ သိပစ္စယော–သိပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ သသ–သ၏၊ ဒ္ဝိဘာဝေါ–(ဟောတိ)၊ တပသိ–အကျင့်ရှိသော ရသေ့သည်၊ တပသိနော–တို့သည်၊ [ဒဏ္ဍီကဲ့သို့ ရုပ်စဉ်၊] တပသိနိ–အကျင့်ရှိသော ရသေ့မ၊ [ဒဏ္ဍီနိကဲ့သို့ စဉ်၊] တပသိ–အကျင့်ရှိသော အမျိုး၊ [သုခကာရိကဲ့သို့ စဉ်၊] ဧဝံ, တေဇသိ–တန်ခိုးရှိသူ၊ ယသသိ–အခြိအရံရှိသူ၊ ဝါ–အကျော်အစောရှိသူ၊ မနသိ–မြင့်မြတ်သောစိတ်ရှိသူ၊ ပယသိ–ရေရှိသောအိုင်၊ [ပယသဒ္ဒါ "ရေ–နို့ရည်"အနက်ဟော။]

အသ–ထိုသူ၏၊ ဒဏ္ဍော–တုတ်သည်၊ အတ္ထိ၊ ဝါ, တသ္မိं (ဒဏ္ဍော) ဝိဇ္ဇတိ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟော (သတိ)။

၄၀၀။ ဒဏ္ဍာဒိတော ဣကဏ္ဍီ။ ။အာဒိသဒ္ဒေါ–သည်၊ ပကာရတ္ထော–အတူဟူသော နက်ရှိ၏၊ အသ–၏၊ တံ–သည်၊ အတ္ထိ၊ ဣစ္ဆေတသ္မိं အတ္ထေ–၌၊ ဒဏ္ဍဣစ္ဆေဝမာဒိတော–ဒဏ္ဍအတူရှိသော၊ အဝဏ္ဏန္တာ–အဝဏ်အဆုံးရှိသော

တာပသီ–ရသေ့မ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် အဿတ္ထိအနက်၌ မပြုအပ်သော ပစ္စည်းများကို ယူ၊ "ဖလိတော–ကောင်းစွာဖြစ်သော အသီးရှိသော သစ်ပင်၊ ပုပ္ဖိတော–ကောင်းစွာဖြစ်သော အပွင့်ရှိသော သစ်ပင်၊ သုခိတော–လွန်စွာဖြစ်သော သုခရှိသူ၊ ဒုက္ခိတော–သူ၊ ဗျာဓိတော–လွန်စွာဖြစ်သော အနာရှိသူ"စသည်၌ကား "သဠာတံ ဖလံ ဧတဿာတိ ဖလိတော"စသည် ပြု၍ "ပစ္စယာဒနိဒ္ဒါနိပါတနာ"သုတ်ကြီးဖြင့် ဣတ ပစ္စည်း သက်။]

၃၉၉။ တပါဒိတော— အာဒိဖြင့် မနောဂိုဏ်းဝင် သဒ္ဒါစုကို ယူ၊ သဏ္ဌာန၌ မနောဂိုဏ်းသဒ္ဒါစုဝယ် "မနသ်–တ္ပသ်"စသည်ဖြင့် သ်(သဗျည်း)ဆုံးလျက်ရှိသော ကြောင့် (ဤ)ပစ္စည်းမသက်ဘဲ ထိုသဗျည်းပါအောင် သီပစ္စည်း သက်ရသည်၊ "မနသ္မိ"ဟု ဝဆွဲ ရှိသောကြောင့်လည်း ဝ၏အစား ဒွေဘော်လာရသည်၊ [သဒ္ဒနီတိ၌ "တေဇသိ"ပုဒ်ဝယ် ဒွေဘော်မပါဘဲလည်း ရှိ၏၊ သဏ္ဌာနအလိုအားဖြင့်ကား ဒွေဘော်ရှိရမည်သာ။]

၄၀၀။ ဒဏ္ဍာဒိတော— အာဒိသဒ္ဒါသည် ပကာရ(အတူ)အနက် ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဒဏ္ဍ"ကဲ့သို့ အဝဏ္ဏန္တချင်း တူသော မာလာ–ဆတ္တ စသည်ကို ယူ၊ ပုံလိန် ဟူသမျှ

သဒ္ဒါမှ နောက်၌၊ ဣကဤ-ဣက, ဤ-ဟူကုန်သော၊ ဧတေ ပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ဒဏ္ဍီကော, ဒဏ္ဍီ-တုတ်ရှိသူသည်၊ ဒဏ္ဍိနော-တို့သည်၊ ဒဏ္ဍိနီ-တုတ်ရှိသော မိန်းမသည်၊ ဧဝံ, မာလီကော, မာလီ-ပန်းရှိသူသည်၊ မာလိနီ-ပန်းရှိသော မိန်းမသည်၊ ဆတ္တီကော, ဆတ္တီ-ထီးရှိသူ၊ ရူပီကော, ရူပီ-ရုပ်ရှိသူ၊ ကေသီကော, ကေသီ-ဆံပင်ရှိသူ၊ ဉာဏီ-ဉာဏ်ရှိသူ၊ ဟတ္ထီ-နှာမောင်းရှိသော ဆင်၊ ဣစ္စာဒိ-တည်း။

၄၀၁။ မဒ္ဓာဒိတော ရော။ ။အသ, တံ, အတ္ထိ ဣတိအတ္ထေ-၌၊ မဒု အာဒိတော-မဒု အစရှိသော သဒ္ဒါမှ နောက်၌၊ ရပစ္စယော-ရပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ အသ-ထိုတင်လျှင်၊ မဒု-ချိုသောအရသာသည်၊ အတ္ထိ၊ ဝါ, တသ္မိံ-ထိုတင်လျှင်၊ မဒု-သည်၊ ဝိဇ္ဇတိ၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ မဒုရော-မည်၏၊ ဂုဠော-တင်လဲတည်း၊[ပုရိသာဒိရုပ်စဉ်၊] မဒုရာ-ချိုသော အရသာရှိသော၊ သက္ခရာ-သကာ၊ [ကညာဒိရုပ်စဉ်၊] မဒုရံ-ချိုဆိမ့်သော အရသာရှိသော၊ ခီရံ-နို့ရည်၊[စိတ္တာဒိရုပ်စဉ်၊ လိန် ၃ မျိုးရအောင် "ဂုဠော, သက္ခရာ, ခီရံ-ဟု အဘိဓေယျ အမျိုးမျိုးပြထားသည်၊] ဧတသ-ဤဆင်၏၊ ကုဉ္ဇာ(ဟနု)-မေးတို့သည်၊ သန္ဓိ-ရှိကုန်၏၊ [သီ၌ "သန္ဓိ"ရှိသည်၊] ဣတိ, ကုဉ္ဇရော-မည်၏၊ သဗ္ဗသ္မိံ-သတ္တဝါအားလုံးကို၊ ဝတ္တေ-ဆိုအပ်သော်၊ ဝါ-ဆိုလိုသော်၊ အသ-ထိုသူ၏၊ မုခံ-ခံတွင်းသည်၊ ဝါ-မျက်နှာသည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ,

---

ဒဏ္ဍီနှင့် အတူစဉ်၊ ဣတ္ထိလိန် နပုလ္လိန်ဟူသမျှ ဒဏ္ဍိနီ-သုခကာရိနှင့် အတူစဉ်၊ ပေါက္ခရသဒ္ဒါ "ရေ-ကြာ"ဟူသော အနုက်ကို ဟောဏ၏၊ "ပေါက္ခရံ တသ္မိံ ဝိဇ္ဇတိ"အရ "ပေါက္ခရီ"ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် ဣနီပစ္စည်းသက်၍ "ပေါက္ခရိဏီ" ဖြစ်ကြောင်း နာမ်ခန်း၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ကုမုဒိနီ-ကုမုဒြာကြာရှိသော အိုင်၊ ပဒုမိနီ-ပဒုမာကြာရှိသော အိုင်၊ ဥပ္ပလိနီ-ကြာညိုကြာဖြူ ကြာနီရှိသော အိုင်-စသည်၌လည်း ကုမုဒနောင် ဤပစ္စည်းဖြင့် ကုမုဒိ စသည် ဖြစ်ပြီးမှ ဣနီပစ္စည်း သက်၍ ပြီးသည်။]

၄၀၁။ မဒုရော— "မဒု-ပျားရည်"ဟူရာ၌ မဒုသဒ္ဒါ"ပျားရည်"ဒြဗ်ကို ဟောဏ၏၊ "မဒု-ချိုဆိမ့်သော အရသာ"ဟူရာ၌ အရသာဟောတည်း၊ ထိုဒြဗ်-အရသာ ၂ နက်တို့တွင် အရသာဟော မဒုနှောင် ရပစ္စည်း သက်သည်၊ အကယ်၍ ဒြဗ်ဟောနှောင် သက်လျှင် "မဒု အသ္မိံ ဃဋေ(ဤအိုး၌) ဝိဇ္ဇတိ"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ ပျားရည်အိုးသည် မဒုရ မည်ရာ၏၊ ထိုအနုက်မျိုးကိုလည်း မဒုရသဒ္ဒါက ဟောရိုး မရှိချေ။

ကုဉ္ဇရော— "ဆင်၏မေး"အနုက်ကို ဟောရာ၌ "ကုဉ္ဇော"ဟု ပုလ္လိန်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "ကုဉ္ဇာ"ဟူသော ဗဟုဝစနနှင့်ပုဒ်ကို "ဟနု"ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့်ပင် ဖွင့်၍ "သန္ဓိ"ဟု ဗဟုဝုစ်ကြိယာဖြင့် ပြသော သီဟိုဠ်မူသည် ရှေ့နောက် ညီ၏၊ "ကုဉ္ဇော(ဟနု) ဧတသ အတ္ထိ" ဟု ရှိလျှင်လည်း ကောင်းသည်သာ၊ ["ကုံ(ပထဝီ)-မြေကို၊ ဧရယတိ-(ဖျက်ဆီးသော

မုခရော၊ [အခြားနည်းအားဖြင့် အနုက်ပေးပုံကို အဓိပ္ပာယ်မှာ ပြထား၏။] အဿ–ထိုသစ်ပင်၏၊ သုသိ–အပေါက်(အခေါင်း)သည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ, သုသိရော–မည်၏၊ ဧဝံ, ရုစိရော–အရောင်ရှိသော နေ၊ နဂရော–သစ်ပင်ရှိသော ဧနပုဒ်။

အားဖြင့်) ဆွေးမြေ့စေတတ်၏၊ ကုဋ္ဌေ–တောင်အပြင်၌၊ ရမတိ–မွေ့လျော်တတ်၏ "ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုလျှင်. တဒ္ဓိတ်မဟုတ်, ကိတ်ပုဒ်တည်း။]

မုခရောဏ်အနုက်တစ်မျိုး။ ။"သဗ္ဗသို့ ဝတ္တာဗ္ဗေ"ဖြင့် စကားကောင်းကို ဆိုရာ၌သာ နှုတ်ရှိသည် မဟုတ်, ထိုသူ့မှာ စကားမကောင်းကို ဆိုရာ၌လည်း နှုတ်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "သဗ္ဗသို့–အကောင်းအဆိုး အမျိုးစုံဖြစ်သော၊ ဝတ္တာဗ္ဗေ–ဆိုထိုက်သော စကားဟူသမျှ၌၊ အဿ–၏၊ မုခံ–ခံတွင်း(နှုတ်)သည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏"ဟု ပေး၊ စကားများသူ စကားပေါသူ ဖြစ်၍ ကောင်းသည်ကိုလည်း ပြော–မကောင်းသည်ကိုလည်း ပြောတတ်သူဟု ဆိုလို သည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန် ပဠိကာ၌လည်း "မုခမဿ အတ္ထိတိ သဗ္ဗသို့ ဝတ္တာဗ္ဗေ"ဟုပင် ရှိ၏၊ ရှေးနိသယယ၌ကား "သပ္ပသို့–မြွေကို၊ ဝတ္တာဗ္ဗေ–သော်၊ အဿ–ထိုမြွေအား"ဟု ပေး၏၊ မုခရသဒ္ဒါ မြွေအနုက်ကို မဟောသောကြောင့် ပါဠိပျက် အနုက်ပျက်တည်း။ ["မုခံ (မုခဗျာပါရံ) ရာတိ အာဒတ္တောတိ မုခရော–နှုတ်၏ ဗျာပါရဖြစ်သော စကားကို ယူတတ်သူ"ဟူသော ထောမနိဝိဒ္ဓကား တဒ္ဓိတ်မဟုတ်၊ ကိတန္တသမာသ်ပုဒ်တည်း။]

သုသိရော— သုသိ(ဣတ္ထိလိင်)သည် အပေါက်(အခေါင်း)အနုက်ကို ဟော၏၊ အပေါက်ရှိသော အရာ(သစ်ပင် စသည်)ကို ရ၏၊ နိသယဟောင်းခ်ကား "အဿ–ထိဦးခေါင်းအား"ဟု ပေး၏၊ ဦးခေါင်းဟောရာ၌ "သုသိရံ သီသံ"ဟု နပုလ္လိန်ဖြစ်သော ကြောင့် "သုသိရော"ဟူသော ပုလ္လိန်ရုပ်နှင့် ထိုအနုက်မသင့်။

ရုစိရော— သုသိရော နောက်၌ "ရုစိရော"ဟု သီမူရှိ၏၊ "ယထာပိ ရုစိရံ ပုပ္ပံ" စသည်ဖြင့် အရောင်ဟော ရုစိနောင် ရုပစ္စည်း သက်သော ပါဠိရှိ၍ ကောင်းပေသည်၊ မြန်မာမူ၌ကား "အပ်"ဟူသော အနုက်ဟော သူစိနောင် ရုပစ္စည်းဖြင့် "သုစိရော–အပ်ရှိသူ"ဟု ရှိ၏၊ တချို့က "သုစိရော–စင်ကြယ်ခြင်း ရှိသူ"ဟုလည်း ပေး၏။

နဂရော— "မြို့"ဟူသော အနုက်ကို ဟောရာ၌ "နဂရံ–နဂရိ(ပုရံ နဂရမိတ္ထိ ဝါ)"ဟု နပုလ္လိန်–ဣတ္ထိလိင်နှုတ်တည်း၊ ဤ၌ "နဂရော"ဟု ပုလ္လိန်ရှိ၍ "ဧနပဒေါ"ကို ငဲ့ထားသည် ဟု ကြံ၊ နဂသဒ္ဒါသည် သစ်ပင်အနုက်, တောင်အနုက်ကို ဟော၏၊ တစ်နည်း– "နဂစ္ဆတီတိ နဂေါ"အရ ထိုထို ဤဤ မသွားတတ်သော ကျောက်ကို "နဂ"ဟု ခေါ်၏၊ ထိုကျောက်တို့ဖြင့် ပြုလုပ်အပ်သော ပြာသာဒ်အစရှိသော နတ်ကွန်း နတ်နန်းရှိသော ကြောင့်လည်း ဧနပုဒ်ကို နဂရော, မြို့ကို နဂရံဟု ခေါ်သည်။ ["နဂါ ပါသာဒါဒယော ပါသာဏမယာ (ကျောက်ဖြင့် ပြုအပ်ကုန်သော) ဒေဝတာလယာ (နတ်တို့ တည်ရာ နတ်ကွန်းတို့သည်) အသ္မိံ သန္တီတိ နဂရံ"–မောဂ္ဂလ္လာန် ပဠိကာ။]

အဿ–ထိုသူ၏၊ ဂုဏော အတ္ထိ၊ ဝါ တသ္မိံ (ဂုဏော) ဝိဇ္ဇတိ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟေ (သတိ)။

၄၀၂။ ဂုဏာဒီတော ဝန္တု။ ။အဿ တံ အတ္ထိ ဣတိ အတ္ထေ, ဂုဏော ဣစ္စေဝမာဒိတော–ဂုဏ ဣသို့အစရှိသောသဒ္ဒါတို့မှ(နောက်၌)၊ဝန္တုပစ္စယော ဟောတိ၊ ဝိဘတ္တိလောပေ–ဝိဘတ်ချေခြင်းကိုလည်းကောင်း၊ နာမဗျပဒေသေ စ–ကိုလည်းကောင်း၊ ကတေ–ပြုအပ်ပြီးသော်၊ သျာဒျုပ္ပတ္တိ–သက်၊ ဂုဏဝန္တု+သိ–ဟုဖြစ်ပြီးသော်၊ သဝိဘတ္တိသာတိ–သဝိဘတ္တိသပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ နွှဲသာတိ စ–နွှဲသပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ အဓိကိစ္စ–လိုက်စေ၍၊ [“နွှဲသာတိ စ အဓိကိစ္စ”ဟု သိမှ ရှိ၏၊ အမှသ မမ် သဝိဘတ္တိသသေ–နွှဲသနှောသုတ်တို့မှ လိုက်စေသည်၊] အာသိမှိတိ–အာသိမှိသုတ်ဖြင့်၊ အာတ္တံ– အာပြု၊ ဂုဏဝါ–ဂုဏ်ရှိသော၊ ပုရိသော–ယောကျ်ား၊ သေသံ–ကြွင်းသော ပုဒ်အပေါင်းကို၊ ဥ ဣယျံ–သိအပ်၏၊ ဝါ–သိလောက်ပြီ၊ ဂဏဝါ–ဂိုဏ်းရှိသူ၊ ကုလဝါ–အမျိုးကောင်းရှိသူ၊ ဣစ္စာဒယော–ဣသို့ အစရှိသောသဒ္ဒါတို့သည်၊ ဧဝံ–ဣ၊ အတူတည်း၊ ဣတ္ထိယံ–ဣတ္ထိလိင်၌၊ ဏဝ၊ပေ၊နွှဲဟီတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဣပစ္စယော–ဣပစ္စည်းသက်၊ ဝါတိ–ဝါပုဒ်သည်၊ ဝတ္တမာနေ–လိုက်လတ်သော်၊ [နဒါဒိတော ဝါ ဣသုတ်မှ လိုက်သည်၊] နွှဲသတမိကာရေတိ–သုတ်ဖြင့်၊ တကာရော–တ, ပြု၊ ဂုဏဝတီ, ဂုဏဝန္တီ–ဂုဏ်ရှိသော မိန်းမ၊ ဣစ္စာဒိ၊ နပုံသကေ–၌၊ [သိ၌“နပုံသကေ”ဟု ပါသည်၊] အံနပုံသကေတိ–သုတ်ဖြင့်၊ သဝိဘတ္တိသ, နွှဲသ–၏၊ အမာဒေသော–အံပြု၊ ဂုဏဝံ–ဂုဏ်ရှိသော အမျိုး၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။

၄၀၂။ ဝိဘတ္တိလောပေ နာမဗျပဒေသေ— ရုပ်တွက်ရာ၌ “ဂုဏ”တည်း, သိသက်သြပြု၊ ဂုဏောနောင် အဿတ္ထိအနက်၌ ဣသုတ်ဖြင့် ဝန္တုပစ္စည်း သက်၊ ဂုဏော၌ သိကို တေသံ ဝိဘတ္တိယော လောပါ စဖြင့် ချေ၊ ဂုဏဟု ပကတိပြု၊ ဂုဏဝန္တုကို နာမ်ခဲ့ သိသက်လျှင် “ဂုဏဝန္တု+သိ”ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့နောက် ဂုဏဝါဒိဂိုဏ်း ထုံးစံအတိုင်း စီရင်၍ ဂုဏဝါဟု ပြီးစေ။

သေသံ ဥ ဣယျံ, ဧဝံ ဂဏဝါ ကုလဝါ ဣစ္စာဒယော— ဂုဏဝန္တော ဂုဏဝန္တော စသော ရုပ်များကို နာမ်၌ ပြုခဲ့ပြီး ဖြစ်၍ သိလောက်ပြီ–ဟူလို၊ “ဂဏော ယဿ, ကုလ ယဿ အတ္ထိ”အဲရ ဂဏဝါစသော ဝန္တုပစ္စယန္တပုဒ် ဟူသမျှ၌ ဣနည်းအတိုင်း ရုပ်ပြီးပုံကို သိပါ၊ “ဝေဒနာဝါ–ဝေဒနာရှိသောတရား၊ သညာဝါ”တို့၌ ဝေဒနာ သညာ ဟူသော မူလနာမည် မပျောက်စေရန် “နာ–ညာ”ဟု ရှိရသည်၊ “ပညဝါ–ပညာရှိသူ” ဟူရာ၌ကား “ပညာ” ဟူသော နာမည်က လိုရင်း မဟုတ်သောကြောင့် ညာ၌ ရဿ

အသ–ထိုသူ၏၊ သတိ–သတိသည်၊ အတ္ထိ၊ ဝါ တသ္မိं (သတိ) ဝိဇ္ဇတိ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟေ (သတိ)၊ တဒသတ္ထိတိ–တဒသတ္ထိပုဒ်သည်၊ ဝတ္ထုတေ–၏၊ [၃၉၈–သုတ်၌ "တဒသတ္ထိတိ အဓိကာရော"ဟု ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့် "တဒသတ္ထိတိ ဝတ္ထုတေ"သည် ပိုဟန်တူ၏။]

၄၀၃။ သတျာဒီဟိ မန္တ္ရေ။ ။အသ တံ အတ္ထိ ဣတိ အတ္ထေ, သတိ ဣစ္စေဝမာဒီဟိ–သတိ ဤသို့ အစရှိကုန်သော၊ အဝဏ္ဏန္တရဟိတေဟိ–အဝဏ္ဏန္တလိန်မှ ကင်းကုန်သော၊ ပဌမာဝိဘတ္တေဟိ–ပဌမာဝိဘတ်အဆုံးရှိကုန်သော၊ လိင်္ဂေဟိ–လိန်တို့မှ(နောက်၌)၊ မန္တ္ရပစ္စယော ဟောတိ၊ သေသံ–သည်၊ ဂုဏဝန္တ္ရသမံ–ဂုဏဝန္တ္ရသဒ္ဒါနှင့် တူ၏၊ သတိမာ–သတိရှိသော ယောဂျား၊ သတိမတီ, သတိမန္တီ–သတိရှိသော မိန်းမ၊ သတိမံ–သတိရှိသော စိတ်၊ ဓီတိမာ–ဆောင်ရွက်နိုင်သော လုံ့လရှိသူ၊ ဂတိမာ–ပညာရှိသူ၊ ဣစ္စာဒယော–ဤသို့ အစရှိသော သဒ္ဒါတို့သည်၊ ဧဝံ–ဤ့အတူတည်း။

တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ [ဣကာရန္တနောင် မန္တ္ရ သက်သောပုံစံမှတစ်ပါး၊ ဥကာရန္တနောင် သက်သော ပုံစံကား–ဟူလို၊] အသ–ထိုသူ၏၊ အာယု–အသက်သည်၊ အတ္ထိ–၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ အာယုမန္တ္ရ ဣတိ–အာယု+မန္တ္ရ ဟု ဖြစ်ပြီးသော၊ အတြ–ဤပြယုဂ်၌။ ....

၄၀၄။ အာယုသ္သုကာရာသမန္တ္ရမှိ။ ။မန္တ္ရမှိ–ကြောင့်၊ အာယုသ–အာယု သဒ္ဒါ၏၊ ဥကာရော– သည်၊ အသ်– အသ် အပြုသည်၊ ဟောတိ၊

ပြုရသည်၊ ဂုဏဝါဒိဂိုဏ်း ရုပ်စဉ်လေ။ ["ဧဝံ ဂုဏဝါ ကုလဝါ ဣစ္စာဒယော"ဟု အချို့ ရှိ၏၊ နာမ်–ဂုဏဝါဒိဂိုဏ်း၌ နံမှိ တံဝါသုတ် အဆက်ဝယ် "ဂုဏဝန္တော သု"ဟု ရုပ်စဉ် ဆုံးပြီးနောက် "ဧဝံ ဂဏဝါ ကုလဝါ ဗလဝါ"စသည်ဖြင့် ပြထားသောကြောင့် ဤ၌လည်း "ဧဝံ ဂဏဝါ"စသည်ဖြင့် ရှိသင့်သည်။]

၄၀၃။ အဝဏ္ဏန္တရဟိတေဟိ— အဝဏ္ဏန္တလိန်နောင် ဒဏ္ဍာဒိတော ဣက ဤ, ဂုဏာဒိတော ဝန္တ္ရသုတ်ဖြင့် ပစ္စည်း သက်သောကြောင့် ဤသုတ်က အဝဏ္ဏန္တမှတစ်ပါးသောလိန်နောင် မန္တ္ရပစ္စည်း သက်သည်၊ သတိမာ–အာယသ္မာ–ဂေါမာ စသည်တည်း။ [ဤသုတ်က အဝဏ္ဏန္တမှတစ်ပါး လိန်အားလုံးကို သိမ်းယူသောကြောင့် "ဒဏ္ဍာဒိတော ဣက ဤ"သုတ်၌ အဝဏ္ဏန္တလိန်ကိုသာ ယူခဲ့သည်။]

၄၀၄။ [မြန်မာမှ၌ "အသ ဟောတိ"ဟု ရှိ၏၊ သီမှ၌ "အသ် ဟောတိ"ဟု သရမပါဘဲ ရှိ၏၊ သ်ကို မသို့ ကပ်ရဦးမည် ဖြစ်၍ သရမပါခြင်းသာ ကောင်း၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌လည်း အာယုပုဒ်ကို "အာယသ်" ပြုသည်။

ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ အသာဒေသော–အသ်ပြု၊ အာယသ္မာ–ရှည်သော အသက်ရှိသူ၊ သေသံ–ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ သမံ–ဂုဏာဝန္တသဒ္ဒါနှင့် တူ၏၊... အသ–ထိုသူ၏၊ ဂါဝေါ–နွားတို့သည်၊ သန္တိ, ဣတိ, ဂေါမာ–မည်၏၊ ဂေါမန္တော–နွားရှိသူတို့သည်၊ ဂေါမတီ, ဂေါမန္တိ–နွားရှိသော မိန်းမ၊ ဂေါမံ–နွားရှိသော၊ ကုလံ–အမျိုး၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။

အသ–ထိုသူ၏၊ သဒ္ဓါ–သဒ္ဓါသည်၊ အတ္ထိ, ဣတိ ဝိဂ္ဂဟေ (သတိ)။...

၄၀၅။ သဒ္ဓါဒိတော ဏ။ ။အသ တံ အတ္ထိ ဣစ္စေတသ္မိံ အတ္ထေ, သဒ္ဓါ ပညာဣစ္စေဝမာဒိတော–သဒ္ဓါ, ပညာ ဤသို့ အစရှိသော သဒ္ဒါမှ (နောက်၌)၊ ဏပစ္စယော ဟောတိ၊ သဒ္ဓေါ–သဒ္ဓါရှိသော၊ ပုရိသော–ကျား၊ သဒ္ဓါ–သော၊ ကညာ–သမီး၊ သဒ္ဓံ–သော၊ ကုလံ–အမျိုး၊ ဧဝံ, ပညော–ပညာရှိသူ၊ အမစ္စရော–ဝန်တိုခြင်းရှိသူ မဟုတ်၊ တထာ–ပါး၊ အသ–ထိုသူ၏၊ ဗုဒ္ဓံ (ဗုဒ္ဓိ)–သိတတ်သောဉာဏ်သည်၊ အတ္ထိ–၏၊ ဣတိ, ဗုဒ္ဓေါ–မည်၏၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊ .... အသတ္ထိတဒ္ဓိတ်–သည်၊ (နိဋ္ဌိတံ)။

သေသံ သမံ— ဥကို အသ်အပြုမှ ကြွင်းသော သိနှင့်တကွ နှုတ်ကို အာပြု၍ "အာယသ္မာ"ဟု ဖြစ်အောင် စီရင်မှုနှင့် အာယသ္မန္တော စသော ရုပ်–အာယသ္မန္တိ စသော ဣတ္ထိလိင်ရုပ်များကို "သေသံ သမံ"ဟု ညွှန်းသည်၊ နပုလ္လိင်ရုပ်ကား "အာယသ္မံ"ဟု ဖြစ်နိုင်သော်လည်း ရှိခဲ၏၊ မှန်၏–ဤ"အာယသ္မာ"ပုဒ်သည် တကယ် အသက်ရှည်သူကိုသာ ဟောသည်မဟုတ်, ပိယသမုဒါစာရ (ချစ်ချစ်ခင်ခင် မြတ်မြတ်နိုးနိုး ခေါ်ဝေါ်ကြောင်း) ပသံသာ(ချီးမြှောက်၍ ခေါ်ကြောင်း)သဒ္ဒါဖြစ်၍ အသက်ငယ်ရွယ်သူကိုပင် "အာယသ္မာ" ဟု ခေါ်နိုင်သည်၊ အမျိုးကိုကား ထိုကဲ့သို့ ခေါ်ခွင့် မရှိ၍ နပုလ္လိင်ရုပ် ရှိဖို့ ခဲယဉ်းသည်၊ "ဂေါမာ"ကား သြကာရန္တနောင် မန္တသက်ရာ ပုံစံတည်း၊ ရုပ်ပြီးပုံ ထင်ရှားပြီ။

၄၀၅။ သဒ္ဓါ ကညာ— ဣတ္ထိလိင်ကို ဟောရာ၌ "သဒ္ဓါ ယဿ (အကြင် သတို့သမီး၏) အတ္ထိ"ဟုလည်းကောင်း "သဒ္ဓါ တဿ (ထိုသတို့သမီး၌) ဝိဇ္ဇတိ"ဟုလည်းကောင်း ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ ရှေ့၌လည်း ဣတ္ထိလိင်အရာဝယ် "အဿာ–တဿ"ဟုချည်းထည့်၊ နပုလ္လိင်ဝိဂြိုဟ်မှာ ပုလ္လိင်နှင့် မထူးပြီ၊"ပညာ ယဿ အတ္ထိတိ ပညော၊ "ပညာ–ပညာရှိသောမိန်းမ၊ ပညံ–ပညာရှိသောအမျိုး၊ "မစ္ဆရံ ယဿ အတ္ထိတိ မစ္ဆရော"ဟု ဖြစ်ပြီးမှ "နဲ+မစ္ဆရော,အမစ္ဆရော"ဟု ကမ္မဓာရဲသမာသ်တွဲ၊ "ဗုဒ္ဓံ(ဗုဒ္ဓိ) အဿ"၌ ဗုဒ္ဓိသည် ဗုဒ္ဓံ၏ အဖွင့်မဟုတ်လျှင် "ဗုဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓိ ဝါ အဿ"ဟု ဝါသဒ္ဒါ ပါရာ၏၊ ထိုသို့မပါသောကြောင့်ပင် ဗုဒ္ဓိကို ဗုဒ္ဓံ၏အဖွင့်ဟု မှတ်၊ ဗုဒ္ဓိနောင်ကား မန္တသ္မပစ္စည်းဖြင့် "ဗုဒ္ဓိမာ"ဟုသာ ရှိရာ၏။ [အသတ္ထိတဒ္ဓိတ်တို့ ပစ္စုပ္ပန်ဟောပုံနှင့် "အဿ"ကို "အား"ဟု မပေးဘဲ "၏"ဟု ပေးရခြင်း၏အကြောင်းနှင့် ကြွင်းသောမှတ်ဖွယ်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၌ ပြထား၏။]

သ၏ာတာဒ္ဓိတ်

ပဠုန်-၅၃ခုတို့၏၊ ပူရဏော-ပြည့်ကြောင်းတည်း၊ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟေ (သတိ)။

၄၀၆။ သ၏ာပူရဏော မော။ ။အနေန-ဤအနုက်ဖြင့်၊ သ၏ာ-သ၏ာသည်၊ ပူရယတိ-ပြည့်၏၊ ဣတိ-ကြောင့်၊ ပူရဏော-မည်၏၊ သ၏ာယ-သ၏ာ၏၊ ပူရဏော-ပြည့်ကြောင်းတည်း၊ သ၏ာပူရဏော-သ၏ာ၏ပြည့်ကြောင်း၊ တသ္မိံ သ၏ာပူရဏတ္ထေ-ထိုသ၏ာ၏ပြည့်ကြောင်းအနက်၌၊ ဆဋ္ဌီယန္တတော-၌၊ မပစ္စယော ဝါ ဟောတိ၊ [သီ၌ "ဟောတိ ဝါ"ဟု ရှိ၏၊] ပဠမော-၅ ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ဝဂ္ဂေါ-အစု၊ [သီ၌ "ဝဂ္ဂေါ"ဟု အဘိဓေယျ ပါသည်၊] ပဠုန်-၅ ခုတို့၏၊ ပူရဏီ-ပြည့်ကြောင်းတည်း၊ ပဠုမီ-ကြောင်း၊ နဒါဒိတော ဝါ ဤတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဤပစ္စယော-သက်၊ ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယောတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အာပစ္စယေ-အာပစ္စည်း သက်လတ်သော်၊ [ပစ္စယေ-ဟု သီမူရှိ၏၊] ပဠမာ-ပဠမာဟု ဖြစ်၏၊ ပဠမာ-၅ ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော၊ ဝိရိယပါရမီ-ဝိရိယပါရမီ၊ ပဠမံ-သော၊ ဈာနံ-ဈာန်၊ ဧဝံ, သတ္တမော, မီ, မာ, မံ-၇ ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်း၊ အဋ္ဌမော ၊ပေ၊ ဒသမံ, ဣစ္စာဒိ။

၄၀၆။ ပူရယတီ၊ပေ၊သ၏ာပူရဏော— ဤဝါကျကား "သ၏ာပူရဏော"ပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟသံဝဏ္ဏနာတည်း၊ ဤဝိဂ္ဂြိဟ်အရ "သ၏ာ၏ပြည့်ကြောင်းအနုက်"ဟု ပေးရသည်၊ ၄ ခု ရှိပြီးသော အစုဌ် နောက်ထပ်တစ်ခု ထည့်လျှင် ၅ ခု ပြည့်၏၊ "၅ ခု ပြည့်ကြောင်း ဝတ္ထု" ဟူသည် နောက်ထပ် တစ်ခုတည်း၊ ထို့ကြောင့် ပဠမောအရ ၅ ခုလုံးကို မရ, ၅ ခု ပြည့်ကြောင်းဖြစ်သော တစ်ခုကို ရသည်၊ ထို ၅ ခုပြည့်ကြောင်း ဝတ္ထုသည်ပင် ၄ ခု အပေါ်မှာ မြောက်လျက် မြင့်လျက် ရှိသောကြောင့် "ပဠမော-၅ ခုမြောက်"ဟုလည်း အနုက်ပေးကြသည်။

ပဠမီ ပဠမာ— ပဠုန်ဟူသော ဆဋ္ဌီယန္တပုဒ်နောင် ပူရဏအနုက်၌ ဤသုတ်ဖြင့် မပစ္စည်းသက်, နံဝိဘတ်ချေ, ပဠ-ဟု ပကတိပြု (ပဠမ) နာမ်ငဲ့ သီ ကို ဩ ပြု၍ ပဠမော (ဝဂ္ဂေါ)ဟု ပုလ္လိန်ပုရိသာဒိဂုဏ်းရုပ် ဖြစ်၏၊ (ဤ)ပစ္စည်း သက်လျှင် ပဠမီဟု လည်းကောင်း, အာပစ္စည်း သက်လျှင် ပဠမာဟုလည်းကောင်း ဣတ္ထိလိန် နဒါဒိ-ကညာဒိရုပ် ဖြစ်၏၊ ပဠမာနောင် "ဝိရိယပါရမီ"ကား အဘိဓေယျ (ဟောနက်)ပြသော ပုဒ်တည်း၊ ပဠမံ ဈာနံ၌ ဈာနံလည်း အဘိဓေယျပင်။

မှတ်ချက်— ဧက (တစ်ခု)သ၏ာကား ပြည့်ကြောင်းအနုက် မဖြစ်နိုင်၍ ဧကကို အထူး မပြုပြီ၊ ထို့ကြောင့် "ပဌမအကြိမ်မြောက်"ဟု "မြောက်"နှင့် တွဲ၍ မသုံးစွဲသင့်၊

သန္ဓိပူရဏောတိ–သည်၊ အဓိကာရော–တည်း။

၄၀၇။ စတုဿေဟိ ထဋ္ဌာ။ ။သန္ဓိပူရဏတ္ထေ, စတုဆက္ကစ္ဆေတေဟိ–စတု, ဆဟူသော ဤသဒ္ဒါတို့မှ နောက်၌၊ ထဋ္ဌက္ကတိ–ထ ဋ္ဌဟူကုန်သော၊ ဇတော ပစ္စယာ ဝါ ဟောန္တိ၊ [သီဠ် "ဝါ" ပါသည်၊] စတုန္နံ–၄ ခုတို့၏၊ ပူရဏောာ-တည်း၊ စတုတ္ထောာ–ကြောင်း၊ ဒွိတ္ထံ–ဒွေဘော်လာ၊ စတုတ္ထိ, စတုတ္ထာ, စတုတ္ထံ–၄ ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်း၊ ဆန္နံ–၆ ခုတို့၏၊ ပူရဏောာ, ဆဋ္ဌော, ဆဋ္ဌီ, ဋ္ဌာ, ဋ္ဌံ–၆ ခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်း၊ ဇဝံ–ဤ၊ အတ္ထ၊ ဆဋ္ဌော ဇဝ–၆ ခုမြောက်သည်ပင်၊ ဆဋ္ဌမော–ဆဋ္ဌမ မည်၏။

ဆာဟံ, သဋ္ဌာယတနံ ဣစ္စစ္ဆြ–ဟူသော ဤပြယုဂ်၌။...

၄၀၈။ သ ဆသ ဝါ။ ။သန္ဓိနေ–သန္ဓိအရာ၌၊ ဆသ–ဆ၏၊ သကာရာဒေသော–သအပြုသည်၊ ဝါ ဟောတိ၊ အသ–ထိုသူ၏၊ ဇီဝိတံ–အသက်ရှည်ရာ ကာလသည်၊ သာဟံ–၆ ရက်တည်း၊ ဆာဟံ ဝါ–ဆာဟံ လည်း ရှိ၏၊ သဋ္ဌာယတနံ–၆ ပါးသော အာယတန။

ဒွိ–တိ–စတု–ဆ သန္ဓိတို့၏ ပူရဏအနက်၌ မပစ္စည်း မသက်ဘဲ, အခြားပစ္စည်း တစ်မျိုးစီ သက်လတ္တံ့၊ ထို့ကြောင့် ဒွိ စသော သန္ဓိတို့ကို ချန်လှပ်၍ ဇဝံ "သတ္ထမော" စသည်ဖြင့် ပြသည်၊ ဤ(မ)ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးရသော သန္ဓိပုဒ်တွေ များသောကြောင့် မပစ္စည်းကိုပင် သန္ဓိတဒ္ဒိတ်၌ ခေါင်းတပ်၍ အစဆုံး ပြထားသည်။

၄၀၇။ "စတု ဆနှင့်, သန္ဓကိုပြု, သဗ္ဗည်းစုနောက်, ဒွေဘော်ရောက်၏"နှင့်အညီ "စတုဿေဟိ, စတုတ္ထောာ, ဆဋ္ဌော"စသည်ဖြင့် ဒွေဘော်နှင့် ရှိရသည်၊ ဆဋ္ဌောဟူလည်း ဆန္ဓနောင် ဋ္ဌပစ္စည်း သက်, နံဝိဘတ် ချေ, (ဆဋ္ဌ) ဋ္ဌဒွေဘော် လာသည်၊ ဣတ္ထိလိန်၌ "စတုန္နံ ပူရဏီ စတုတ္ထာ"ဟုလည်းကောင်း, နပုံလိန်၌ "စတုန္နံ ပူရဏံ စတုတ္ထံ"ဟု လည်းကောင်း ဝိဂြိုဟ်ပြုရမည်ကို ပုဒ်တိုင်းမှာ သတိပြု။

ဆဋ္ဌမော—"ဇဝံ ဆဋ္ဌော ဇဝ ဆဋ္ဌမော"ဟု သီဟိုဠ်မူ ရှိ၏။ ဇဝံကား "ဆန္နံ ပူရဏောာ" ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ကို ညွှန်းသည်၊ "ဆဋ္ဌောဇဝ"ဟူသော သကတ်အနက်၌ သန္ဓိပူရဏော မောသုတ်ဝယ် "မော"ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် မပစ္စည်းသက်, "ဆဋ္ဌမော–၆ ခုမြောက်"ဟု ဖြစ်၏၊ ဆဋ္ဌမာ–၆ ခုမြောက်သော၊ ခန္ဓိပါရမီ–ခန္ဓိပါရမီ၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား "ဆာ–ဋ္ဌ ဋ္ဌမာ" ဋ္ဌမပစ္စည်း တစ်ခါတည်း သက်သည်။ ["ဆဋ္ဌမ"ပုဒ်ကို စုဏ္ဏိယ၌ မသုံးရ, ဂါထာ၌သာ သုံးရမည်ဟုလည်း ခွဲခြားကြ၏။]

၄၀၈။ "ဆ + အဟာနိ, ဆ + အာယတနာနိ" ဟူသော ဒိဂုသမာသ်ဝါကျဖြင့် ဆာဟံ, (ဋ္ဌ အက္ခရာ လာ၍) "ဆဋ္ဌာယတနံ"ဟု ပြီးသော ဒိဂုသမာသ်လည်း သန္ဓိ

ဒ္ဒိန္ဒ–၂ ခုတို့၏၊ ပူရဏော ဣတိ ဝိဂ္ဂဟေ (သတိ)။....

၄၀၉။ ဒ္ဒိတီဟိ တိယော။ ။သန္ဓာပူရဏာဏော, ဒ္ဒိတိဣစ္ဆေတေဟိ–တိယပစ္စယော ဝါ ဟောတိ။

ဝိပရိဏာမေန–ဝိဘတ်ပြောင်းလွဲသောအားဖြင့်၊ ဒ္ဒိတိဏ္ဏန်–ဒ္ဒိ, တိဏ္ဏံ ဟူသောပုဒ်သည်၊ (ဝတ္တမာနေ–သော်)၊ ["ဒ္ဒိ တိဟိ"မှ ဝိဘတ် ပြင်၍ "ဒ္ဒိ တိဏ္ဏံ"ဟု လိုက်သည်–ဟူလို။]

၄၁၀။ တိယေ ဒုတာပိ စ။ ။ပရေ. တိယပစ္စယေ–ကြောင့်၊ ဒ္ဒိတိဣစ္ဆေ တေသံ–ဒ္ဒိ တိဟူကုန်သော ဤသဒ္ဒါတို့၏၊ ဒုတဣစ္ဆာဒေသာ–ဒု, တဟူကုန် သော ဤအာဒေသတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဒုတိယော–၂ ,ယောက်မြောက်သော၊ ပုရိသော–ကျား၊ ဒုတိယာ–၂ ခုမြောက်သော၊["ဝိဘတ္တိ–ဝိဘတ်"ဟု သိဟိုင်္ဂမှ ရှိသည်၊] ဒုတိယံ–၂ ခုမြောက်သောစိတ်၊ ဧဝံ, တိဏ္ဏံ–တို့၏၊ ပူရဏော–တည်း၊ တတိယော–ကြောင်း၊ တတိယာ, ယံ–၃ ခုမြောက်၊ အပိဂ္ဂဟဏေန–ဖြင့်၊ အညတ္ထာပိ–အခြားပုဒ်နှောင်းရာ၌လည်း၊ ဒ္ဒိသဒ္ဒသ–၏၊ ဒုအာဒေသော ဟောတိ၊ စသဒ္ဒေန, ဒိ စ–ဒိလည်း ပြု၊ ဒွေ–၂ ခုကုန်သော၊ ရတ္တိယော–

ရှေ့ရှိသောကြောင့် ဤသန္ဓာခန်းဌ သွင်းပြသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် "သန္ဓာနေ"ဟု ဝတ္တိ ဌ်လည်း ထည့်နိုင်သည်၊ "ဆ+အဟ"ဟု ဖြစ်သောအခါ ဤသုတ်ဖြင့် ဆကို သပြု, သာဟံဟု ဖြစ်၏၊ ဝါ မြစ်၍ (သ)မပြုသောအခါ "ဆာဟံ"ဟုလည်း ဖြစ်၏၊ ["အသ ဒ္ဓိဝိတံ"ကိုတွဲဖက်ဖြစ်၍ ထည့်ပြသည်၊]"ဆ+အာယတနံ"ဟု ဖြစ်သောအခါ ဆကို သပြု။

၄၀၉။ ဒ္ဒိတီဟိ တိယော— သက္ကတ၌ "တီယ"ဟု ဒီဃဖြင့် "ဒ္ဒိတီယော, တြိတီ ယော"စသည် ရှိ၏၊ ရှေး ပါဠိများ၌ ဒုတိယ တတိယဟု တိ၌ ရဿဖြင့် အတွေ့များ၏၊ ထို့ကြောင့် "တီယ=တိယ" ၂ မျိုးလုံးပင် အသင့်ချည်းဟု မှတ်။

၄၁၀။ အပိဂ္ဂဟဏေန၊ပေ၊ ဒိဂု— [ဒုတိယော တတိယော စသည်ပြီးပုံ ထင်ရှားပြီ၊] "အပိဂ္ဂဟဏေန အညတ္ထာပိ"အရ ဒုတာပိဝယ် အပိသဒ္ဒါကို တိယေနှောင် ထိုင်စေ၍ "တိယေပိ–တိယပစ္စည်းကြောင့်လည်း"ဟု ပေး၊ တိယေဟူသော နိမိတ်နှောင် ထိုင်သော ထိုအပိဖြင့် တိယပစ္စည်းမှတစ်ပါး အခြားသော ရတ္တ–ဝိဓစသော နိမိတ်ကို ဆည်းသည်၊ "ဒုတာစ–ဒုတ အပြုတို့သည်လည်း"ဟု ပေး၍ ထိုဒု–တကာရိယနှောင် ထိုင်သော စသဒ္ဒါလည်း ဒိအပြုဟူသော အခြား ကာရိယကို ဆည်းသောကြောင့် "စသဒ္ဒေန ဒိစ"ဟု ဆိုသည်၊ "ဒ္ဒိရတ္တံ"ဟု ဒိဂုသမာသ်ပြီးသောအခါ ဤသုတ်ဌ အပိသဒ္ဒါဖြင့် ဒ္ဒိကို ဒုပြု၊ "ဒွေ+ဝိဓာ ယသ္သာတိ ဒုဝိဓံ, ဒွေ+အဂ်ါနိ ဒုဝင်္ဂံ, ဒွေ+ဂုဏာ ဒုဂုဏံ, ဒွေ+ဂါ၀ေါ ဒိဂု"ဟု သမာသ်တွဲ၍ ဆိုင်ရာသမာသ်ပြီးသောအခါ ဒု–ဒိ ပြုလေ။

ညဉ့်တို့တည်း၊ ဒုရတ္တံ–၂ ညဉ့်၊ ဒုဝိမံ–၂ ပါး အပြားရှိ၏၊ ဒုဝဏ်–၂ပါးသော အဂ်ါ၊ (ဒီရတ္တံ–၂ ညဉ့်၊) ဒီဂုဏံ–၂ ထပ်၊ ဒီဂု–၂ ကောင်သော နွား။

၄၁၁။ တေသမမ္ပူပ ၊ပေ၊ တိယာ။ ။အမ္ပူပပဒါနံ–အမ္ပုဟူသော အနီးပုဒ်ရှိကုန်သော၊ တေသံ စတုတ္ထဒုတိယတတိယာနံ–ထို စတုတ္ထ, ဒုတိယ, တတိယသဒ္ဒါတို့၏၊ အမ္ပူပပဒေန–အမ္ပုဟူသော အနီးပုဒ်နှင့်၊ သဟ–တကွ၊ အမ္ပုမှ,ဒိဝမှ,ဒိယမှ အမ္ပုတိယာဒေသာ–တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ စ–ဆက်၊ ဇတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ အမ္ပူပပဒပါဒါနသမတ္ထာ–အမ္ပုဟူသော အနီးပုဒ်ကို ယူခြင်း၏ အစွမ်းကြောင့်၊ အမ္ပုပဋိကာ–အမ္ပုသဒ္ဒါ ရှေးရှိကုန်သော၊ စတုတ္ထဒုတိယာ ဒယော–စတုတ္ထ ဒုတိယ အစရှိသော သဒ္ဒါတို့ကို၊ တေသံ သဒ္ဒေန–တေသံ သဒ္ဒါဖြင့်၊ ဂယှန္တေ–ယူအပ်ကုန်၏။

အမ္ဘေန–အခွဲဖြင့်၊ စတုတ္ထော–၄ ခုတည်း၊ အမ္ပုမှော–အခွဲဖြင့် ၄ ခု၊ ဝါ–၃ ခုခွဲ၊ အမ္ဘေန–ဖြင့်၊ ဒုတိယော–၂ ခုတည်း၊ ဒိဝမှော, ဒိယမှော–အခွဲဖြင့် ၂ ခု၊ ဝါ–၁ ခုခွဲ၊ အမ္ဘေန–ဖြင့်၊ တတိယော–၃ ခုတည်း၊ အမ္ပုတိယော–အခွဲဖြင့် ၃ ခု၊ ဝါ–၂ ခုခွဲ။

၄၁၁။ တေသံ စတုတ္ထ ၊ပေ၊ အမ္ပူပပဒါနံ— "စတုဏ္ဏော ထဌာ, ဒ္ဝိတိဟိ တိယော" သုတ်၌ "စတုတ္ထ–ဒုတိယ–တတိယ"ဟု အစဉ်ရှိခဲ့သောကြောင့် ထိုအစဉ်အတိုင်း "တေသံ"၌ တသဒ္ဒါက ပြန်စွဲသည်၊ ထို့ကြောင့် "တေသံ စတုတ္ထဒုတိယတတိယာနံ"ဟု ဖွင့်ရသည်၊ အမုံ ဥပပဒံ ယေသံ (စတုတ္ထ ဒုတိယ တတိယာနံ)တိ အမ္ပူပပဒါ=အမ္ပု အနီးပုဒ်ရှိသော စတုတ္ထ စသည်တို့။

ဇတ္ထစ, အမ္ပူပပဒ၊ပေ၊ ဒုတိယာဒယော— သုတ်၌ "အမ္ပူပပဒေန"ဟု ရှိ၏၊ ထို "အမ္ပူပပဒ"သဒ္ဒါကို ယူခြင်း၏အစွမ်းကြောင့် "စတုတ္ထ–ဒုတိယ–တတိယ သက်သက် မဟုတ်, အမ္ပုသဒ္ဒါနှင့် တွဲဖက်နေသော အမ္ပုစတုတ္ထ, အမ္ပုဒုတိယ, အမ္ပုတတိယသဒ္ဒါ ဖြစ်ကြောင်း သိသာသည်၊ ထို့ကြောင့် သုတ်၌ ပါသော တေသံသဒ္ဒါဖြင့် အမ္ပုသဒ္ဒါ ရှေးရှိသော စတုတ္ထ ဒုတိယ တတိယသဒ္ဒါတို့ကို စွဲယူဖို့ရာ "တေသံ စတုတ္ထ ဒုတိယ တတိယာနံ အမ္ပူပပဒါနံ"ဟု ဖွင့်ရသည်–ဟူလို။

အဗ္ဘေန စတုတ္ထော အမ္ပုမှော— အမ္ပုသဒ္ဒါသည် တွဲဖက်သင်္ချာ၏ ထက်ဝက်ဟူသော အနက်ကို ဟောဏ၊ ထို့ကြောင့် "အမ္ပုမှော"အရ "၂ ခုခွဲ" ရ၏၊ ထိုသို့ ၂ ခုခွဲရအောင် "စတုတ္ထော"၌ ထပစ္စည်းလည်း ပူရဏအနက်၌ မသက်ဘဲ "သင်္ချာပူရဏော"ဟူသော အလိုက်ကို ကြဉ်၍ "စတုဏ္ဏော ထဌာ"သုတ်ဖြင့် သကတ္ထ၌ ထပစ္စည်းသက်–ဟု ကြံကြသည်၊ ထို့ကြောင့် "အဗ္ဘေန–အခွဲဖြင့်၊ စတုတ္ထော– (၄ ခုမြောက်–ဟု မပေးဘဲ)

ဧကဋ္ဌ–တစ်ခုလည်း၊ ဒသစ–ဆယ်ခုတို့လည်း၊ ဣတိ အတ္ထော–၌၊ ဒွန္ဒ သမာသေ–ဒွန်သမာသ်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ဧကေန–တစ်ခုဖြင့်၊ အဓိကာ–လွန်ကုန်သော၊ ဒသ–ဆယ်ခုတို့တည်း၊ ဣတိ အတ္ထော–၌၊ တပ္ပုရိသသမာသေ ဝါ–ကိုသော်လည်းကောင်း၊ ကတော–ပြုအပ်သော်၊ [“ဧကာရသ, ဧကာဒသ” တို့၌စပ်၊ ဤသို့ ဝိဂြိုဟ်ပြုလျှင် ဧကာရသ–ဧကာဒသ ဖြစ်သည်–ဟူလို။]

သရုံ့ာနေတိ–သရုံ့ာနေပုဒ်သည်၊ ဝတ္တမာနေ–သော်၊(ဧကာဒိတော ဒသရ သရုံ့ာနေသုတ်မှ လိုက်)၊ ဒွေကဋ္ဌာနမာကာရော ဝါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အာတ္တံ–အာအဖြစ်သည်၊(ဟောတိ)၊ အယံ ဝါသဒ္ဒေါ–သည်၊ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္ထော–၏၊

---

၄ ခုတည်း”ဟု ပေးသည်၊ အမေနဒ္ဒ နာဝိဘတ်လည်း ဝိသေသနအနက်၌ သက်၊ “အမေန စတုတ္ထော–အခွဲဖြင့် ၄ ခုတည်း, ၄ ခုအပြည့် မဟုတ်, ၃ ခုအပြည့်တွင် နောက်ထပ် တစ်ဝက် ထည့်ထားသော ၃ ခွဲ”ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။သဟတ္ထဒ္ဒ နာဝိဘတ်ဟု ကြံ၍ “အမေန–အခွဲနှင့်တကွ”ဟု ပေးရိုးရှိ၏၊ ထိုအနက်အတိုင်း “အမေန စတုတ္ထော–အခွဲနှင့်တကွ ၄ ခု”ဟူသည် ၄ ခုခွဲသာ ဖြစ်ရာ၏၊ ဥပမာ–“အမုဟူသော အနီးပုဒ်နှင့်တကွ စတုတ္ထကို အမုမုပြု”ဟူရာ၌ စတုတ္ထ သဒ္ဒါချည်းမက, အမုသဒ္ဒါလည်း အပိုပါသကဲ့သို့, ထို့အတူ ထက်ဝက်နှင့်တကွ ၄ ခု ဟူရာ၌ ၄ ခုချည်းမက, ထက်ဝက်လည်း အပိုပါရာ၏၊ ထို့ကြောင့် “အခွဲနှင့်တကွ” ဟူသော အနက်ကို ဆင်ခြင်သင့်သည်။ [အခြားတစ်နည်း ကြံဖွယ်ကို ကစ္စည်းဘာသာ ဋီကာ၌ ပြထားသည်။]

ဒိဝမှ စသည်။ ။“အမေန ဒုတိယော”စသည် ဝိဂြိုဟ်ပြုရသော ဒုတိယ–တတိယ တို့၌လည်း တိယပစ္စည်းကို သက်တ္ထဒ္ဒ သက်သည်ဟု ကြံ၊ “အမေန ဒုတိယော”ဟူသော တတိယာတပ္ပုရိသ်အနက်၌ “အမု ဒုတိယ”ဟု ဖြစ်သောအခါ ဤသုတ်ဖြင့် ဒိဝမု–ဒိယမု ပြု, နာမ်ငဲ့, သိသက်, သြပြု၊ အမုတိယလည်း ဤနည်းအတိုင်းတည်း၊ အမု တေယျောဟု ရှိရာ၌ကား သကတ္ထဒ္ဒ ဣပစ္စည်း သက်, တေသုဝဒ္ဓိဖြင့် တိ ၌ ဣ ကို ဧဝုဒ္ဓိ ပြု။

ဧကဋ္ဌ၊ပေ၊ကတော— ဧက အစ ဒသ တိုင်အောင် သရုံ့ာသဒ္ဒါတို့သည် တစ်ပုဒ်နှင့် တစ်ပုဒ် ရောစပ် မြှောက်ပွားရသော သမ္ဘန္ဓ–မိသက–ဂုဏိတသရုံ့ာများ မဟုတ်ကြ၊ နဂိုသင်္ကေတ(အမှတ်အသား)အတိုင်းပင် ဧကသည် (၁)ဟူသော အနက်ကို ၊ပေ၊-ဒသ သည် (၁၀)ဟူသော အနက်ကို ဟောကြသော အထင်ရှင်ဋီသဒ္ဒါ–သင်္ကေတသရုံ့ာများ တည်း၊ ထို့ကြောင့် ထိုဧကစသော သရုံ့ာများအတွက် ရုပ်အနေအထားမှာ နာမ်ဝိဘတ် သက်၍ ဆိုင်ရာသုတ်ဖြင့် စီရင်ရုံမျှဖြင့် ပြီးရကား ထိုသရုံ့ာများနောင် ပူရဏအနက်၌ “မ”ပစ္စည်း သက်ပုံကိုသာ ပြခဲ့သည်၊ ဧကာဒသ စသော သရုံ့ာများကား တစ်ပုဒ်နှင့် တစ်ပုဒ် ရောစပ်ခြင်း စသည်ကို ပြုမှ ပြီးသောကြောင့် ထိုသရုံ့ာသဒ္ဒါတို့ ပြီးပုံကို ရှေးဦးစွာ ပြပြီးမှ ထိုသရုံ့ာတို့နောင် တဒ္ဒိတ်ပစ္စည်း သက်ပုံကို ပြလိုရကား “ဧကဋ္ဌ”

စ–ဆက်၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ ဧတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ ဝါသုတိ–ဝါသဒ္ဒါသည်၊ ဒသေ–ဒသသဒ္ဒါကြောင့်၊ ဒွေကဋ္ဌာနံ–ဒွိ, ဧက, အဋ္ဌသဒ္ဒါတို့၏၊ နိစ္စံ–မြဲသော၊ အာတ္တံ–အာအဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ အာနုဝုတိယာ–နုဝုတိတိုင်အောင်သော သဒ္ဒါကြောင့်၊ ဒွိသ–ဒွိသဒ္ဒါ၏၊ နဝါ–ဝိကပ်အားဖြင့်၊ အာတ္တံ–လည်းကောင်း၊ ဣတရေသံ–ဒွိမှတစ်ပါးသော ဧက အဋ္ဌသဒ္ဒါတို့၏၊ (ဝိသတျာဒီသု–ဝိသတိ အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊) အသန္တံ–မရှိသော၊ အာတ္တံ–ကိုလည်းကောင်း၊ ဒီပေတိ–ပြ၏။

ဧကာဒိတော ဒသ ရ သဒ္ဒါနေတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ရတ္တံ–ရ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊...ရာဒေသော–ရ အပြုသည်၊ ဝဏ္ဏမတ္တတ္တာ–ဝဏ္ဏမျှ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝဏ္ဏမတ္တပသင်္ဂီ–ဒဝဏ္ဏမျှကို ပြုရမည်လော, သဝဏ္ဏမျှကို ပြုရမည်လောဟု တွေးတောဖွယ်ရှိသည်၊ သိယာ–ဖြစ်ရာ၏၊ အပိ–သို့သော်လည်း၊ နိမိတ္တာသန္နဘာဝတော–ဧကာဒိတောဟူသော နိမိတ်နှင့် နီးကပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒသသ–ဒသသဒ္ဒါ၏၊ ဒသေဝ–ဒ၏သာလျှင်၊ (ရာဒေသော–ရ အပြုသည်၊ ဘဝတိ–ဖြစ်၏။)

စသည်ကို မိန့်၊ ဆက်ဦးအုံ့–"ဧကာဒသ"ဟု ပြီးအောင် စာကိုယ်အတိုင်း ဒွန်သမာသ်ဖြစ်စေ, တပ္ပုရိသ်သမာသ်ဖြစ်စေ ထုံးစံအတိုင်း တွက်၊ ထို့နောက် ဒွေကဋ္ဌာနမာကာရော ဝါသုတ်ဖြင့် ဧက၏ အဆုံးသရကို အာပြု "ဧကာဒသ"ဟု ဖြစ်၏။[ဤမျှဖြင့် မပြီးသေး, ဝိဘတ်သက်၍ ပြီးပုံကို ပြဦးလတ္တံ့။]

ဝဝတ္ထိတာ၊ပေ၊ဒီပေတိ ဝါသုတိ— ဒွေကဋ္ဌာနမာကာရော ဝါသုတ်ကို နာမ်ခန်း၌ ပြခဲ့ပြီးသော်လည်း ရပ်စီရင်ရာတွင် ပါဝင်နေသောကြောင့် ဤတဒ္ဒိတ်ခန်း၌ ပြရပြန်သည်၊ ထိုသို့ ပြရာဝယ် ဝါသဒ္ဒါ၏ အနုက်ကျယ်ကို ထိုနာမ်ခန်း၌ မပြခဲ့ရသေးသောကြောင့် ဤ၌ ပြလိုရကား "ဒွေကဋ္ဌာနံ" စသည်ကို မိန့်၊ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာအနုက်ရှိသော ဝါသဒ္ဒါကြောင့် ဒသသဒ္ဒါနှောင်းရာ၌ အမြဲ အာပြု၍ "ဒွါဒသ–ဧကာဒသ–အဋ္ဌာရသ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဝိသတိ အစ နုဝုတိ တိုင်အောင် သဒ္ဒါနှောင်းရာ၌ ဒွိကိုသာ အာပြု၏၊ ထိုသို့ ပြုရာ၌လည်း ဝိကပ်(အနိစ္စ)ဖြစ်သောကြောင့် "ဒွါဝိသတိ၊ပေ၊ဒွါနုဝုတိ" ဟုလည်းကောင်း, "ဒွေဝိသတိ၊ပေ၊ ဒွေနုဝုတိ"ဟုလည်းကောင်း ရှိရသည်၊ ဝိသတိစသည်နှောင်းရာ၌ ဒွိမှတစ်ပါး အခြားသော ဧက အဋ္ဌတို့ကိုကား လုံးဝအာမပြု၊ ("အသန္တ–အာအပြု မရှိ" ဟူလို၊) ထို့ကြောင့် ဧကာဝိသတိ, အဋ္ဌာဝိသတိ စသည် မရှိဘဲ "ဧကဝိသတိ, အဋ္ဌဝိသတိ"စသည်သာ ရှိရသည်။

ရာဒေသော၊ပေ၊နိမိတ္တာသန္နဘာဝတော— ဧကာဒိတော ဒသ ရ သဒ္ဒါနေသုတ်၌ "ဒသ–ဒသသဒ္ဒါ၏၊ ရ–ရ အပြု"ဟု ဆိုသော်လည်း ရ အပြုက ဝဏ္ဏတစ်လုံးတည်း (ရ်ဗျည်းတစ်လုံးတည်း) ဖြစ်သောကြောင့် "ဒသသဒ္ဒါတစ်ခုလုံးကို ရပြုသည်"ဟုကား ထင်မှားဖွယ် မရှိတော့ချေ၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း – "သဒ္ဒါတစ်ခုကို အခြား သဒ္ဒါတစ်ခု

တတော–ထိုမှ နောက်၌၊ ဗဟုဝစနံ–ဗဟုဝုစ်ဖြစ်သော၊ ယော–ယော ဝိဘတ်သက်၊ ပဠာဒီနုမကာရောတိ– သုတ်ဖြင့်၊ သဝိဘတ္တိသ– သော၊ အန္တသ–အဆုံးသရ၏၊ အတ္ထံ–အ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဧကာရသ, ဧကာဒသ–ဧကာရသ, ဧကာဒသ ဟု ပြီး၏၊ လိင်္ဂတ္တယေပိ–လိန် ၃ ပါး အပေါင်း၌လည်း၊ သမာနံ–ရုပ်တူ၏။

ဝါတိ ဝတ္ထတေ (သဆသ ဝါ သုတ်မှ လိုက်)။....

၄၁၂။ ဧကာဒိတော ဒသသီ။ ။ပူရဏတ္ထေ–သရုံ့၏ပြည့်ကြောင်း အနက်၌၊ ဧကာဒိတော–ဧက အစရှိသော သရုံ့သဒ္ဒါမှ၊ ပရသ–သော၊ ဒသသ–ဒသသဒ္ဒါ၏၊ အန္တေ–အဆုံး၌၊ ဣပစ္စယော–ဣပစ္စည်းသည်၊ ဝါ ဟောတိ၊...ဒသသ–ဆဋ္ဌိယန္တဖြစ်သော ဒသသဒ္ဒါ၏၊ ပစ္စယာယောဂါ (ပစ္စယ+အယောဂေါ)–"ဣ"ဟူသော ပစ္စည်းနှင့် မစပ်မယှဉ်ခြင်းကြောင့်၊ အတ္ထတော–သမတ္ထိယတ္ထအားဖြင့်၊ အန္တေတိ–အန္တေဟူသောအနက်ကို၊ လဒ္ဓံ–

ဖြစ်အောင် ပြုရာ၌ အာဒေသီနှင့် အာဒေသသဒ္ဒါချင်း ညီမျှမှု သင့်တင့်၍, ဒသသဒ္ဒါ တစ်ခုကို ရ် ဗျည်းပြုလျှင် မညီမျှသဖြင့် မသင့်တင့်သောကြောင့်တည်း၊ (ဤကား ဂါထာ၏အဓိပ္ပာယ် မဟုတ်သေး, ဂါထာမှ အပိုထွက်သော အဓိပ္ပာယ်တည်း။)

ရာဒေသော၊ပေ၊ဝတ္ထာမတ္ထာပသင်္ဂီသိယာ— ရအပြုက ဝတ္ထာ(ဗျည်း)တစ်လုံးတည်းဖြစ်သောကြောင့်(ဒသ၂လုံးတွင်) ဒဗျည်းကို ရပြုရမည်လော–သိုမဟုတ် သဗျည်းကို ရပြုရမည်လောဟုသာ တွေးတောဖွယ်ရှိလေသည်။[ပသင်္ဂီပိကို ပသင်္ဂီ+အပိ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်။]

အပိ ဒသသ ဒသေသ ၊ပေ၊ ဘာဝတော— ထိုသို့ တွေးတော ယုံမှားဖွယ်ရှိသော်လည်း ဒကို ရပြုဖို့ဘက်က သာ၍ သင့်လျော်၏၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း–"ဧကာဒသ" ဟု ရှိရာ၌ ဧကသည် "ဧကာဒိတော"အရ ပဌမိနိမိတ်တည်း၊ ထိုသို့ နိမိတ်ဖြစ်သော ဧကသဒ္ဒါနှင့် ဒဗျည်းကသာ နီးကပ်လျက် ရှိသောကြောင့်တည်း၊ "ဧကာဒိတော–ဧကမှ နောက်ဖြစ်သော (ဧကမှ နောက်၌ ကပ်လျက်နေသော)ဗျည်း"ကား "ဒ"တည်း၊ ထိုသို့ နိမိတ်နှင့် ကပ်လျက်နေသောကြောင့် "ဒ"ကိုသာ ရ ပြုရသည်–ဟူလို။ [ထို့နောက် နာမ်ငဲ, ယော သက်၍ ဧကာရသ ဖြစ်အောင် တွက်၊ လိန် ၃ ပါးလုံး ဧကာရသ, ဧကာဒသ ချည်းတည်း။]

၄၁၂။ ဒသသ၊ပေ၊ အတ္ထတော— "ဧကာဒိတော ဒသသီ"ဟု သုတ်၌လည်း "အန္တေ"သဒ္ဒါ မပါ, ရှေ့မှလည်း လိုက်ဖို့ရာ မရှိပါဘဲ အဘယ့်ကြောင့် ဝုတ္တိ၌ "အန္တေ" ဟူသော အနုကဲ်ကို ထည့်စွက် ဖွင့်ပြနိုင်သနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ဒသသ ၊ပေ၊အတ္ထတော"ဟူသော ၂ ပါဒကို မိန့်သည်၊ "ဒသသ+ီ=ဒသသဒ္ဒါ၏+ီပစ္စည်း"ဟု ဆိုလျှင် အနုက်အဓိပ္ပာယ် မရှိသောကြောင့် ဒသသဟူသော ဆဋ္ဌိယန္တပုဒ်ကို (ဤ)၌

ရအပ်၏၊ တဒန္တသ-ထိ ဤပစ္စယန္တသဒ္ဒါ၏၊ သဘာဝေန-ဣတ္ထလိန်ကို ထွန်းပြနိုင်သော သဘောသတ္တိအားဖြင့်၊ ဣတ္ထိယံယေဝ-ဣတ္ထိလိန်ဌသာလျှင်၊ သမ္ဘဝေါ-ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊....ဧကာဒသန္နံ-တစ်ဆယ့်တစ်ယောက်တို့၏၊ ပူရဏီ-ပြည့်ကြောင်း(မိန်းမ)သည်၊ ဧကာဒသီ-မည်၏၊ ["ဣတ္ထိ-မိန်းမတည်း"ဟု သိဋ္ဌ အဘိဓေယျ ပါ၏၊] အညတြ-အခြားလိန်တို့ဌ်၊ ဧကာဒသမော-တစ်ဆယ့်တစ်ယောက်မြောက်သော ယောက်ျား၊ ဧကာဒသမံ-တစ်ဆယ့်တစ်ခုမြောက်စိတ်။

စာစပ်၍ မဖြစ်နိုင်၊ ချဲ့အုံ-ဆဋ္ဌိယန္တပုဒ်တို့သည် အာဒေသ-အာဂမ-လောပတို့နှင့်သာ ဆက်စပ်နိုင်၏၊ မှန်၏-"အမှသ+မမံ သဝိဘတ္တိသ သေ" ဤ၌ အမှသ ဟူသော ဆဋ္ဌိယန္တပုဒ်သည် "မမံ"ဟူသော အပြုအာဒေသနှင့် ဆက်စပ်၏၊ သာဂမော ("သသ+အာဂမော)"ဟူရာ၌ "သသ"ဟူသော ဆဋ္ဌိယန္တပုဒ်သည် အာဂမနှင့် စပ်၏၊ "သရ လောပေါ(သရာနံ+လောပေါ)"ဟူရာ၌ "သရာနံ"ဟူသော ဆဋ္ဌိယန္တပုဒ်သည် လောပနှင့် စပ်သည်၊ ဤသို့ ဆဋ္ဌိယန္တပုဒ်တို့သည် အာဒေသ စသည်တို့နှင့် စပ်ရိုး ရှိ၍ ပစ္စည်းနှင့် စပ်ရိုးမရှိသောကြောင့် "ဒသသ+-"၌ "ဒသသ"ဟူသော ဆဋ္ဌိယန္တ လည်း "-"ဟူသော ပစ္စည်းနှင့် တိုက်ရိုက် ဆက်စပ်၍ မဖြစ်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဒသသ ဟူသော ဆဋ္ဌိယန္တပုဒ်ကို အန္တာပေက္ခဆဋ္ဌိကြ၍ ထိုဆဋ္ဌိဝိဘတ်၏ သာမတ္ထိယတ္ထအားဖြင့် ဝုတ္တိဌ် "အန္ရော" ဟူသော အနုက်ကို ရနိုင်သည်။ ["ဒသသ"ဌ် သဝိဘတ်က အန္တာပေက္ခ ဆဋ္ဌိဖြစ်၍ "ဒသသ-ဒသသဒ္ဒါ၏ အဆုံးဌ်"ဟူသော အနုက်ကို ဟောစွမ်းနိုင်၏၊ ဤသို့ ဟောစွမ်းနိုင်ခြင်းကိုပင် "အတ္ထတော-သာမတ္ထိယတ္ထ"ဟု ခေါ်သည်။]

တဒန္တသ ၊ပေ၊ သမ္ဘဝေါ—(ဤ)ပစ္စယန္တဆုံးသော "ဧကာဒသီ"စသော ပုဒ်သည် နဂိုသဘောအတိုင်းပင် ဣတ္ထိလိန်ကို ထွန်းပြနိုင်၏၊ ["သဘာဝေန"ဌ် သဘာဝဟူသည် သတ္တိပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ "သတ္တိ သဘာဝေန"ဟု ဖွင့်သည်၊] ဤသို့ (ဤ) ပစ္စယန္တပုဒ်ရင်းကပင် (အာ-ဤ-ဣနံ ဣတ္ထိဧတတကပစ္စည်း မသက်ရာ) နဂိုသဘော အတိုင်း ဣတ္ထိလိန်ကို ထွန်းပြနိုင်သောကြောင့် ဧကာဒသီစသော ပုဒီတို့သည် (ပုံ-နပုံဌ် မဖြစ်ကြ) ဣတ္ထိလိန်ဌသာ ဖြစ်ကြရသည်။

အညတြ ၊ပေ၊ ဧကာဒသမံ— ပုံလိန် နပုံလိန်များ၌ (ဤ)ပစ္စည်း မသက်ကြောင်း ပြလိုရ၍ "အညတြ ဧကာဒသမော-မံ"ဟု မိန့်သည်၊ "ဧကာဒသန္နံ ပူရဏော ဧကာဒသမော"ဟု ပြု၍ သရ်ျာပူရဏော မောသုတ်ဖြင့် မပစ္စည်း သက်၊ "ဧကာဒသန္နံ ပူရဏံ ဧကာဒသမံ"လည်း နည်းတူ။ [ယဒနုပပန္နာ-စသော သုတ်ကြီးဖြင့် ပူရဏအနုက်ဌ် (အ)ပစ္စည်း သက်လျှင် "ဧကာဒသော-တစ်ဆယ့်တစ်ရက်တို့၏ ပြည့်ကြောင်းနေ့၊ စာတုဒ္ဒသော-၁၄ ရက်မြောက် ဥပုသ်၊ (စာဌ် တောသုဝဒ္ဓိဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု၊) ပန္နရသော-၁၅ ရက်မြောက် ဥပုသ်"ဟု ရုပ်ဖြစ်၏။]

ဒွေစ–၂ ခုတို့လည်း၊ ဒသစ–တို့လည်း၊ ဣတိ၀ါ–ဤဒွန်သမာသ်အနက်၌ လည်းကောင်း၊ ဒ္ဒိဟိ အဓိကာ`ဒသ, ဣတိ ၀ါ–ဤတပ္ပုရိသ်သမာသ်အနက်၌ လည်းကောင်း၊ ဒ္ဒိဒသ–ဒ္ဒိဒသ ဟု ဖြစ်သော၊ ဣစ္စတြ–ဤရုပ်၌၊ [ဗာဒေသော, ရာဒေသော တို့၌စပ်၊] ၀ါတိ ၀တ္တာတေ(သ ဆဿ ၀ါသုတ်မှ လိုက်၊) ဝိသတိ ဒသေသု ဗာဒ္ဒိသတ္ဘုတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဗာဒေသေ–ဗာ ပြုပြီးသော်၊ [သီ၌ "ဗာဒေသေ"ဟု ရှိ၏၊] ဒသ–ဒ၏၊ ရာဒေသော–ရပြု၊ ဗာရသ–၁၂ ခုတို့၊ [ဒ္ဒိဒသ ဟု သမာသ်ပြီးသည့်အခါ ဗာပြုပြီးနောက် "ဓကာဒိတော ဒသရ သဏ္ဌာနေသုတ်ဖြင့် ဒကို ရပြု(ဗာရသ) နာမ်ဝဲ့ ယောသက် စသည်။]

အညတြ–ဗာအပြုမှ တစ်ပါးသောအရာ၌၊ အာတ္တံ–အာပြု၊ ဒ္ဒါဒသ–တို့၊ [ဗာ မပြုလျှင် "ဒွေကဒ္ဒာနမာကာရော ၀ါ"ဖြင့် အာပြု၍ "ဒ္ဒါဒသ"ဟု ဖြစ်သည်–ဟူလို၊] ဒ္ဒါဒသန္ဒံ–၁၂ ခုတို့၏၊ ပူရဏော–သည်၊ ဗာရသမော, ဒ္ဒါဒသမော, ဒ္ဒါဒသီ မည်၏၊ [ဒ္ဒါဒသနောင် ပူရဏီအနက်၌ ဣပစ္စည်း သက်၍ ဒ္ဒါဒသီဟု ဖြစ်၏၊ "ဒ္ဒါဒသန္ဒံ ပူရဏ"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု။]

တယော စ–၃ ခုတို့လည်း၊ ဒသ စ, ဣတိ ၀ါ–၌လည်းကောင်း၊ တီဟိ အဓိကာ ဒသ, ဣတိ ၀ါ–၌လည်းကောင်း၊ တေရသ–တေရသ ဟု ဖြစ်၏၊ တေသုဝုဒ္ဓိ လောပါဂမာဒိနာ–တေသုဝုဒ္ဓိ လောပါဂမ စသော သုတ်ဖြင့်၊ အာနဝုတိယာ–နဝုတိ တိုင်သော သဏ္ဌာန်ကြောင့်၊ တိသ–တိ၏၊ တေ အာဒေသော–တေ ပြု၊ [သမာသ်အခိုက်၌ "တိဒသ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဒကို ရပြု, သုတ်ကြီးဖြင့် တိကို တေပြု–ဟူလို၊] တေရသမော, တေရသီ–တစ်ဆယ့်သုံးခုတို့၏ ပြည့်ကြောင်း၊ ["တေရသန္ဒံ+ပူရဏော, တေရသန္ဒံ+ ပူရဏီ"ဟု ပြု။]

စတ္တာရော စ–၄ ခုတို့လည်း၊ ဒသ စ၊ပေ၊စတုဒ္ဒသ–စတုဒ္ဒသ ဟု ဖြစ်ပြီး သော၊ ဣစ္စတြ–ဤရုပ်၌၊ ဂဏနေတိ စ ဒသဿာတိ စ [သီဟိုင်္ဂမ္ဘဏ် "တိစ" ဟု ရှိ၏၊] ၀တ္တမာနေ–သော်၊ စတူပ၊ပေ၊နဝါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ တုလောပေါ– တုကျေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ စုစောစ–စုအပြု, စောအပြုသည်လည်း ကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ စုဒ္ဒသ, စောဒ္ဒသ, စတုဒ္ဒသ–၁၄ ခုတို့၊ [ယောသက်၍ ပဠာဒီနမကာရောဖြင့် စီရင်၊ နောက် ပဠဒသ စသည်လည်း နည်းတူ၊] စုဒ္ဒသမော စတုဒ္ဒသမော–၁၄ ယောက်တို့၏ ပြည့်ကြောင်းယောကျ်ား၊ စတုဒ္ဒသီ–မ၊ စာတုဒ္ဒသီ ဝါ–လည်း ရှိ၏၊ [တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် စာ၌ ဝုဒ္ဓိပြု။]

ပဋ္ဌစ၊ပေ၊ပဋ္ဌဒသ, ဣစ္ဆတြ-ဌ်၊ တေသုဝုဒ္ဓိလောပါဒိနာ-ဖြင့်၊ ပဋ္ဌသဒ္ဒသ-၏၊ ဒသဝိသေသု-ဒသဝိသသဒ္ဒါတို့ကြောင့်၊ ပန္နပဏ္ဏာအာဒေသာပိ-ပန္န, ပဏ္ဏ အပြုတို့သည်လည်း၊(ဟောန္တိ)၊ [ဒသကြောင့် ပန္န, ဝိသတိကြောင့် ပဏ္ဏ ပြု၊ အပိကြောင့် "မ-ပြုသည်လည်း ရှိ၏ "] အဌာဒိတော စာတိ-သုတ် ဖြင့်၊ ရတ္တံ-ရ ပြု၊ ပန္နရသ၊ပေ၊ ပဋ္ဌဒသီ-၁၅ ယောက်မြောက် မိန်းမ။

ဆစ ဒသစ, ဣတိဝါ-ဌ်လည်းကောင်း၊ ဆဟိ အဓိကာ ဒသ, ဣတိဝါ-လည်းကောင်း၊ သမာသေ-ကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ဆသာတိ-ဆသပုဒ်သည်၊ ဝတ္ထမာနေ-လိုက်လတ်သော်၊ ဒသေ သော နိစ္စဋ္ဌာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ သော-သပြု၊ သန္ဓိကနံတိ ဝါတိ စ ဝတ္ထတေ("ဝတ္ထမာနေ"ဟု ရှိလျှင် သာ၍ ကောင်းသည်၊) လဒဏာနံတိ-သုတ်ဖြင့်၊ လတ္တံ-လပြု၊ အယံ ဝါသဒ္ဒေါ-ဤ လဒဏာနံသုတ်ဌ် ဝါသဒ္ဒါသည်၊ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္ထော-၏၊ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတော-ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ ဝါသဒ္ဒါကြောင့်၊ သောဌသေ-သောဌသ ရုပ်ဌ်၊ ဒသ-ဒ၏၊ အယံ, ဌော-ဤ ဌအပြုသည်၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ ဟောတိ၊ စတ္တာလီသေစ-စတ္တာလီသရုပ်ဌ်လည်းကောင်း၊ တေရသေစ-လည်းကောင်း၊ (ရသ-ရ ၏၊) အယံ ဌော-သည်၊ ဝါ-ဝိကပ်အားဖြင့်၊ ဟောတိ၊ အညတြ-ဒသ, ပန္နရသ စသော အခြားရုပ်တို့ဌ်၊ အယံ ဌော-သည်၊ နု စ ဟောတိ-မဖြစ်သည်သာ။

လဌာနံ-လဝယ် လကြီးတို့၏၊ ကွစိ-အချို့အရာဌ်၊ အဝိသေသော-အထူးမရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊(ဟောတိ)၊ သောဌသ-တစ်ဆယ့်ခြောက်ခုတို့၊ [တေဌသ (တေရသ)-တစ်ဆယ့်သုံးခုတို့၊ စတ္တာလီသံ, စတ္တာရီသံ-၄၀၊] သောဌသမော - တစ်ဆယ့်ခြောက်ယောက်မြောက်သော ယောကျ်း၊ သောဌသီ-မ။

ဌောနိစ္စံ၊ပေ၊ဝိဘာသတော— [သီဟိုဠ်မှဌ် "ဒသ"အရာဝယ် ဝါသ (ဝါ+အသ)ဟု ရှိ၏၊ အသအတွက် ဒ-ရ ၂ မျိုးလုံး အစွဲခက်၍ "ဒသ"ဟု ရှိသော မြန်မာမူအတိုင်း အနက်ပေးသည်၊] ဤဝါသဒ္ဒါ၏ အနိစ္စဝိဓိစသည်ကို နာမ် ဤသုတ်ဌ်လည်း ပြထား၏၊ ထိုအတိုင်းပင် အဓိပ္ပာယ် မှတ်၊ လဝယ် ဌကြီးတို့ တချို့ရုပ်ဌ် မထူးသောကြောင့် စတ္တာလီသံဌ် လဝယ်နှင့် ရှိနိုင်သည်၊ သောဌသ နောက်ဌ် "တေဌသ, စတ္တာလီသံ, စတ္တာရီသံ"တို့သည် သန္ဓိကအစဉ် မဟုတ်သော်လည်း ဌအပြု မမြဲကြောင်း ပြယုဂ်ဖြစ်၍ ဤဌ် ပြထားသည်၊ စတ္တာလီသံ, စတ္တာရီသံဟု ၂ ရုပ် ပြသကဲ့သို့ "တေဌသ, တေရသ"ဟု ၂ ရုပ် ပြထားလျှင် သာ၍ ကောင်းမည်။

ဝါတိ–ဝါပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒသတိ–ကိုလည်းကောင်း၊ ရတိ–ရပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ သန်းနေတိ–ကိုလည်းကောင်း၊ အဓိကိစ္စ–လိုက်စေ၍၊ အဌာဒိတော စာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ရတ္တံ–ရ အဖြစ်သည်(ဟောတိ)၊ အဌာရသ, အဌာဒသ–တစ်ဆယ့်ရှစ်ယောက်တို့၊ အာတ္တံ–အအဖြစ်သည်(ဟောတိ)၊ အဌာရသန္နံ–တို့၏၊ ပူရဏော–သည်၊ အဌာရသမော, အဌာဒသမော–မည်၏၊ ဧဝံ, သတ္တရသ, သတ္တဒသ–တစ်ဆယ့်ခုနစ်ယောက်တို့၊ သတ္တရသမော, သတ္တဒသမော–တစ်ဆယ့်ခုနစ်ယောက်တို့၏ပြည့်ကြောင်း၊ အဌာဒိတောတိ–အဌာဒိတောဟူသော သုတ်သည်၊ ကိမတ္ထံ–နည်း၊ စတုဒ္ဒသ–စတုဒ္ဒသပြဿုဂ်တို့၌ တားမြစ်ခြင်းအကျိုး ရှိ၏၊ [အဓိပ္ပာယ်ကို နာမ်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

ဧကေန–တစ်ခုဖြင့်၊ ဥန္နာ–ယုတ်လျော့သော၊ ဝီသတိ–၂၀ တည်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ တပ္ပုရိသော–တပ္ပုရိသ်သမာသ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဧကူနဝီသတိ–တစ်ခုယုတ် နှစ်ဆယ်၊ ဝါ–တစ်ဆယ့်ကိုးခု၊ ဧကူနဝီသတာဒယော–ဧကူနဝီသတိ အစရှိသော သဒ္ဒါတို့ကို၊ အာနဝုတိယာ–နဝုတိသဒ္ဒါတိုင်အောင်၊ ဧကဝစနန္တာ–ဧကဝုစ်အဆုံးရှိကုန်၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂစ–ဣတ္ထိလိန်ရှိကုန်၏ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ–ကုန်၏၊ တေစ–ထိုဧကဝစနန္တ, ဣတ္ထိလိင်္ဂအဖြစ်တို့သည်လည်း၊ သန်းနေ–သန်းပဓာနအရာ၌လည်းကောင်း၊ သရေ်ယျစ–သရေ်ယျပဓာနအရာ၌လည်းကောင်း၊ ဝတ္တန္တေ–ဖြစ်ကုန်၏။

ဝါ ဒသ ရ သန်းနေတိ— သီမူ၌ ဤအတိုင်း ပါ၌ရှိ၏၊ မြန်မာမူ၌ "ဧကာဒိတော ဒသ ရ သန်းနေတိ"ဟု ရှိ၏၊ ဧကာဒိတောပုဒ် မလိုက်သောကြောင့် သီမူအတိုင်းသာ ဧကောင်း၏၊ ထို"ဝါ–ဒသ–ရ–သန်းနေ"တို့ လိုက်ကြောင်းကို နာမ်၌လည်း ဤသုတ်၌ ပြခဲ့သည်၊ အဌာရသ၏နောက်၌ "အဌာဒသ"ဟု မြန်မာမူ၌ မရှိ၊ လိုက်သော ဝါသဒ္ဒါကြောင့် အဌာဒိတောစသုတ်၏ ရ အပြု မမြဲရကား "အဌာဒသ"ဟု (သီမူအတိုင်း) ရှိရဦးမည်၊ ဥပမာ–"၁၇"ဟော သန်း၌ ထိုဝါကြောင့်ပင် "သတ္တရသ, သတ္တဒသ"ဟု ၂ ရပ် ပြသကဲ့သို့တည်း။

ဧကေနပေါဒဌဗ္ဗာ— "ဥန္နာ+ဝီသတိ, ဥနဝီသတိ"ဟု ရှေးဦးစွာ ကမ္မဓာရဲသမာသ်တွဲ၊ ထို့နောက် "ဧကေန+ဥနဝီသတိ"ဟု တတိယာတပ္ပုရိသ်သမာသ် တွဲရမည်၊ စာကိုယ်၌ "ဧကေန+ဥန္နာ+ဝီသတိ"ဟု ၃ ပုဒ်လုံး တစ်ခါတည်း တွဲပြသည်မှာ လဟုကနည်းအားဖြင့် အလွယ်တကူ ပြခြင်းတည်း–ဟု မှတ်၊ ဧကူနဝီသတိ–ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ်ပြီးသောအခါ နာမ်ဇဲ့, သိသက်, ချေ၊ ဣတ္ထိလိန် ဧကဝုစ်ချည်း ရှုပ်စဉ်။

သန်းနနှင့် သရေ်ယျ။ ။"သန်းယတိ ဧတေနာတိ သန်းနံ၊ ဧတေန–ဤ ၁–၂ စသော သန်းဖြင့်၊ သန်းယတိ=ရေတွက်အပ်၏"နှင့် အညီ, ၁–၂–၃၊ပေါ၁၉–၂၀စသော ရေတွက်ကြောင်း သန်းသည် သန်းန မည်၏၊ ရဟန်း ၂ ပါး, ၃ပါး ၊ပေ၊ ၁၉ပါး,

ယဒါ–အကြင်အခါ၌၊ သချိုနေ ဝတ္ထုနှင့်၊ တဒါ–ထိုအခါ၌၊ ဘိက္ခုနုံ–တို့၏၊ ဧကူနဝီသတိ–တစ်ပါးယုတ် ၂၀ သည်၊ တိဋ္ဌတိ–တည်၏၊ ဘိက္ခုနုံ, ဘောတိ ဧကူနဝီသတိ–အို တစ်ပါးယုတ် ၂၀၊ တိဋ္ဌတု–ရပ်တော်မူပါ၊ ဘိက္ခုနုံ, ဧကူနဝီသတိ–ကို၊ ပဿ–ရှုလော၊ ဘိက္ခုနုံ, ဧကူနဝီသတိယာ–သည်၊ ကတံ–ပြုအပ်၏၊ ဣဒ္ဓာဒိ။

---

၂၀ စသော အသုံးအနှုန်းများသည် ထိုသချိုနကို (သချိုကို) နောက်ထားသောအားဖြင့် လိုရင်းပဓာနပြု၍ သုံးနှုန်းခြင်းတည်း၊ "သချိုယတောတိ သချေ်ယျော"နှင့်အညီ ရေတွက်အပ်သော အရာဝတ္ထုသည် သချေ်ယျ မည်၏၊ "၂ ပါးသော ရဟန်း၊ပေ၊ ၂၀ သော ရဟန်း"စသော အသုံးအနှုန်းများသည် ထို သချေ်ယျကို နောက်ထားသော အားဖြင့် လိုရင်းပဓာနပြု၍ သုံးနှုန်းခြင်းတည်း။

တေစ သချိုနေ သချေ်ယျစ ဝတ္ထုနှင့်— "တေစ"၌ တေအရကို ဧကဝစနန္တ–ဣတ္ထိလိင်အဖြစ်ကို ပြန်၍ စွဲရမည်၊ "တေစ–ထို ဧကူနဝီသတိ စသော သချိုတို့သည် လည်း"ဟု မစွဲသင့်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း–အားလုံးသော သချိုသဒ္ဒါတို့သည် "ဘိက္ခုနုံ ဒွေ–ရဟန်းတို့၏ ၂ ပါးတို့(ရဟန်း ၂ ပါးတို့)"ဟု သချိုပဓာနအရာ၌လည်းကောင်း, "ဒွေ ဘိက္ခု–၂ ပါးကုန်သော ရဟန်းတို့"ဟု သချေ်ယျပဓာနအရာ၌လည်းကောင်း ဖြစ်နိုင်ရကား "ထို ဧကူနဝီသတိ စသော သချိုသဒ္ဒါတို့ကိုသာ သချိုပဓာန အရာ၌ လည်းကောင်း, သချေ်ယျပဓာနအရာ၌လည်းကောင်း ဖြစ်ကုန်၏"ဟု ခွဲခြားမှ မဆိုသင့် သောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "တေ"အရ ဧကူနဝီသတိ စသော သချိုတို့၏ ဧက ဝစနန္တအဖြစ်, ဣတ္ထိလိင်အဖြစ်ကို ပြန်၍ ညွှန်ပြသည်ဟု ကြံသည်၊ သချိုပဓာန အရာ၌ လည်းကောင်း, သချေ်ယျပဓာနအရာ၌လည်းကောင်း ထို ဧကူနဝီသတိ စသော သချိုသဒ္ဒါတို့၏ ဧကဝစနန္တ ဣတ္ထိလိင် အဖြစ်သည် မြဲ၏၊ သချေ်ယျပဓာန အရာဝယ် ရေတွက်အပ်သော ဝတ္ထုက ၁၉ ယောက်စသည် ဖြစ်၍ များသော်လည်း ဧကဝစနန္တ သာတည်း၊ ရေတွက်အပ်သော ဝတ္ထုက "ရဟန်း–စိတ်"စသည်ဖြင့် ပုလ္လိန် နပုလ္လိန် ဖြစ်သော်လည်း "ဧကူနဝီသတိယာ"စသည်ဖြင့် ဣတ္ထိလိန်သာ ဖြစ်သည်–ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ရူပသိဒ္ဓိအလိုအတိုင်း ဤအဓိပ္ပာယ်ကို ပြုရသော်လည်း "ဒွါသဋ္ဌိသု သောမနဿံ (သဋ္ဌိဟ်), ဆန္နဝုတိနံ ပါသဏ္ဍာနံ (ကစ္စည်းဝုတ္တိ)"တို့၌ ဒွါသဋ္ဌိသု–ဆန္နဝုတိနံ ဟူသော ဗဟုဝစနန္တရုပ်များကိုလည်း တွေ့ရသေးသောကြောင့် သချေ်ယျ ပဓာနအရာ၌ ဧကဝစနန္တရုပ် အမြဲမဟုတ်ရကား များသောအားဖြင့်သာ ဧကဝစနန္တရုပ် ဖြစ်သည်ဟု မှတ်၊ သချိုပဓာန အရာ၌မူ ဧကူနဝီသတိ စသည်တို့ (ဝဂ္ဂဘေဒ မဟုတ်လျှင်) ဧကဝစနန္တ မြဲ၏။ [ဝဂ္ဂဘေဒအကြောင်းကို နောက်၌ သိရလတ္တံ့။]

ယဒါ သချိုနေ၊ပေ၊ ဣဒ္ဓာဒိ— "ဘိက္ခုနုံ ဧကူနဝီသတိ=ရဟန်းတို့၏+၁၉ ပါး, ရဟန်း ၁၉ ပါး"ဟူရာ၌ ၁၉ ဟူသော အရေအတွက်သည် လိုရင်းပဓာနဖြစ်၏၊ "တိဋ္ဌတိ, တိဋ္ဌထ, ပဿ, ကတံ" ဟူသော ကြိယာပုဒ်တို့ကား လိင်ကွ–အာလပနတ္တ စသည်

သရေ့်ယျေ ပန–သရေ့်ယျပဓာနဒ္ဌကား၊ ဧကုနဝီသတိ–သော၊ ဘိက္ခဝေါ–တို့သည်၊ တိဌန္တိ–တည်ကုန်၏၊ ဧကုနဝီသတိ–သော၊ ဘောန္တော ဘိက္ခဝေါ–အို ရဟန်းတို့၊ တိဌထ–ရပ်ကြပါကုန်၊ ဧကုနဝီသတိံ–သော၊ ဘိက္ခူ–တို့ကို၊ ပဿ–လော၊ ဧကုနဝီသတိယာ–သော၊ ဘိက္ခူဟိ, ကတံ–၏၊ ဣစ္ဆာဒိ၊ ဝီသတာဒီသုပိ–ဝီသတိအစရှိသော သင်္ခါသဒ္ဒါတို့၌လည်း၊ ဧဝံ–ဤ့အတူ၊ ယောဇေတဗ္ဗံ–ယှဉ်စေရာ၏၊ ဧကုနဝီသတိယာ–တစ်ပါးယုတ် ၂၀ ၏၊ ပူရဏော–ပြည့်ကြောင်းသည်၊ ဧကုနဝီသတိမော–မည်၏။

ဒသစ–ဆယ်ခုတို့လည်း၊ ဒသစ–လ့ည်း၊ ဣတိ အတ္ထေ ဒွန္ဒသမာသံ, ကတ္တာ–၍၊ ဒသ ဒသာတိ–ဒသ ဒသဟူ၍၊ ဝတ္ထုဗ္ဗေ–ဆိုထိုက်ရာ၌၊ သရူပါန မေကသေသွသကိံတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဧကသေသေ–ဧကသသ်ကို၊ ကတေ–သော်၊ ဒသသဒ္ဒတော–မှ နောက်၌၊ ပဌမာဗဟုဝစနံ–သော၊ ယော–ယောဝိဘတ်သက်၊ ဒသယော ဣတိ–ဟု ဖြစ်ပြီးသော၊ ဣဓ–ဤ ရုပ်၌၊ ["ဝီအာဒေသော,

---

ထင်ရှားအောင် အပိုထည့်အပ်သော ကြိယာများတည်း၊ ဣစ္ဆာဒိ၌ အာဒိဖြင့် "ဘိက္ခူနံ ဧကုနဝီသတိယာ–အား၊ ဒေဟိ–လှူလော၊ ဘိက္ခူနံ ဧကုနဝီသတိယာ–မှ၊ အပေတိ–ဖဲ၏၊ ဘိက္ခူနံ ဧကုနဝီသတိယာ–၏၊ သန္တက်–ဥစ္စာ၊ ဘိက္ခူနံ ဧကုနဝီသတိယာ, ဧကုနဝီသတိယံ–၌၊ တိဌတိ–တည်၏"ဟု စပ်ပုဒ်ကြိယာကို သင့်တော်သလို ထည့်၍ ဧကုနဝီသတိယာ (သတ္တမီ၌ "ဧကုနဝီသတိယံ"နှင့်တကွ) ဧကဝုစ်ချည်း ဣတ္ထိလိန်ချည်း ရုပ်ဖြစ်ပုံကို သိရာ၏။

သရေ့်ယျေ ပန၊ပေ၊ဣစ္ဆာဒိ။—"ဘိက္ခဝေါ"စသည်ဖြင့် သရေ့်ယျ(ရေတွက်အပ်သော ဝတ္ထု)ကို ပဓာနပြုသောအရာ၌ "ဘိက္ခဝေါ"ဟု သရေ့်ယျဒြဗ်က များ၍ ပုလ္လိန်ဖြစ်သော်လည်း "ဧကုနဝီသတိ"စသည်ဖြင့် ဣတ္ထိလိန် ဧကဝုစ်ချည်းသာ ဖြစ်ကြသည်၊ ဣစ္ဆာဒိ၌ အာဒိအရ "ဧကုနဝီသတိယာ ဘိက္ခူနံ ဒေဟိ"စသည်ဖြင့် သိလေ၊ ဝီသတိ–စသော သင်္ခါသဒ္ဒါတို့၌လည်း နဝနဝုတိ (၉၉)တိုင်အောင် ဤနည်းချည်းတည်း။

မှတ်ချက်။ ။"ဧကုနဝီသတိ ဘိက္ခဝေါ"စသည်၌ "ဧကုနဝီသတိ"စသော ဝိသေသနတို့သည် ဣတ္ထိလိန်ဧကဝုစ်ဖြစ်၍ "ဘိက္ခဝေါ"ဟူသော ဝိသေသယျတို့ကား ပုလ္လိန်ဗဟုဝုစ်များ ဖြစ်ကြသည်၊ ဤအရာကို ထောက်၍ "ဝီသတိ–၂၀ သော၊ စိတ္တာနိ–စိတ်တို့"စသည်ဖြင့် ဝိသေသန ဝိသေသျတို့သည် တစ်ရံတစ်ခါ၌ လိန်ချင်း ဝုစ်ချင်း မတူဘဲလည်း ရှိနိုင်သည်ဟု မှတ်၊ သို့သော် ဝိဘတ်ချင်းကား ("သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ" ကဲ့သို့သော အနည်းငယ်အရာမှ တစ်ပါး များစွာသော အရာတို့၌) တူကြမြဲ–ဟု ပြောစမှတ်ပြုကြသည်။

[**ဆောင်**] **ဝိသေသန, ဝိသေသျ, ပဒ ၂ ပါး, လိန်ဝုစ်ပြားလည်း, ဝိဘတ်ကားမူ, တူမြဲဟူ၏။**

ဤသဠ"တို့၌ စပ်၊] သရူပါနမေကသေသောတိ ဝတ္တတေ။ ["သရူပါနံ" အတွက် ဝုတ္တိ ဖွင့်လိမ့်မည် မဟုတ်သည့်ပြင်, အကျိုးလည်း မများသောကြောင့် "သရူပါနံ" လိုက်ခြင်းကို စဉ်းစားသင့်၏၊ ကစ္စည်းဝုတ္တိ၌ကား "သရူပါနံ" ပါသည်။]

၄၁၃။ ဂဏနေ၊ပေ၊တိတုတိ။ ။ပရေသု, ယောသု-ယောဝိဘတ်တို့ကြောင့်၊ ဂဏနေ-ဂဏန်းသင်္ချာအရာ၌၊ ဒသဿ-ဒသသဒ္ဒါ၏၊ သမ္ဘန္ဓိနံ-သမ္ဘန္ဓီ ဖြစ်ကုန်သော၊ ကတေကသေသာနံ-ပြုအပ်ပြီးသော ဧကသေသ်ရှိကုန်သော၊ ဒ္ဝိကတိက၊ပေ၊နဝကာနံ-၂ ခုအပေါင်း, ၃ ခုအပေါင်း, ၄ ခုအပေါင်း, ၅ ခုအပေါင်း, ၆ ခုအပေါင်း, ၇ ခုအပေါင်း, ၈ ခုအပေါင်း, ၉ ခုအပေါင်းတို့၏၊ ယထာက္ကမံ, ဝိတိ၊ပေ၊နဝက္ကစ္စာဒေသာ-ဝီ အပြု, တိ အပြု, စတ္တာရ အပြု, ပညာအပြု, ဆအပြု, သတ္တအပြု, အသ အပြု, နဝအပြုတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ယောနဿ-ယောဝိဘတ်တို့၏လည်း၊ ဤသံ၊ပေ၊ဥတိ ဣတိ-ဤသံ, အာသံ, ဒ္ဝိ, ရိ, တိ, ဤတိ, ဥတိ ဟူကုန်သော၊ ဧတေ အာဒေသာ ဟောန္တိ၊ ဣတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ [သီဟိုဠ်မှ၌ "ဟောန္တိတိ" ဟု ရှိသည်၊] ဒ္ဝိဒသတ္ထ ဝါစကဿ-ဒသ ၂ ခု အနက်ကို ဟောသော၊ ဒသဿ-ဒသ သဒ္ဒါ၏၊ ဝိအာဒေသော ဟောတိ၊ ယောဝစနဿ စ-၏လည်း၊ ဤသဠ-ဤသံအပြု သည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ သရုလောပါဒိ။

၄၁၃။ ဒသစ၊ပေ၊ဗဟုဝစနံယော— ကျွန်ုပ်သတိ (၁၉)တိုင်အောင် သင်္ချာများကို ပြပြီး၍ "ဝီသံ(၂၀)"စသော သင်္ချာသဒ္ဒါများကို ပြလိုသောကြောင့် "ဒသစ"စသည်ကို မိန့်၊ ဝီသံကို "ဒသ+စ+ဒသ+စ"ဟု သမာသ်ဝါကျ ဖြစ်ပြီးနောက် သမာသ်ထုံးစံအတိုင်း သမာသ်စပ်၍ ဒွန်မှည့်, သမာသ်မှည့်, စနိပါတ်တို့ကို ချေ၍ "ဒသ ဒသ"ဟု ပကတိပြု (ဤ ဒသ ၂ ခုကား "၂၀"ဟူသော အနက်ကို ဟောနိုင်ပြီ၊ သို့သော် ဤ ဒသ ၂ ခု တွဲနေသော ရုပ်များ ပါဠိတော်၌ မရှိရကား) သရူပါနမေကသေသွသကိ်သုတ်ဖြင့် ဒသ ၂ ခုကို ဒသ တစ်ခုကြွင်းပြု, ပဌမာဗဟုဝုစ် ယောသက် (ဒသ+ယော)။

ဒသဿ သမ္ဘန္ဓိနံ၊ပေ၊ယထာက္ကမံ— "၂ ခုအပေါင်း, ၃ ခုအပေါင်း"စသည်သည် ပုရိသ စသည်တို့၏ အပေါင်းမဟုတ်, "ဒသသဒ္ဒါ၏အပေါင်း"ဟု သိစေလို၍ "ဒသဿ သမ္ဘန္ဓိ"ဟု မိန့်သည်၊ "ဒသ၏သမ္ဘန္ဓိဖြစ်သော-ဒသနှင့်စပ်သော ၂ ခုအပေါင်းစသည်" ဟူလို၊ ဤ၌ ယထာက္ကမံသည် ကစ္စည်း၌ ယထာသင်္ချိုနှင့် အတူပင်တည်း၊ ကြွင်းအဓိပ္ပာယ်များကို အခြေပြုနှင့် ကစ္စည်းဘာသာဋီကာတို့၌ ပြထားပြီ။

ဒ္ဝိဒသတ္ထ၊ပေ၊သရုလောပါဒိ— "ဒသ+ယော"ဟု ဖြစ်ပြီးသော ရုပ်၌ ဤသုတ်ဖြင့် ဒသ ၂ ခုအပေါင်းဖြစ်သော ဒသ တစ်ခုကို ဝီပြု-ယောကို ဤသံပြု (ဝီ+ဤသံ) ဝီ၌ "ဤ"ချေ,ဝ်ဤသို့ကပ်, "ဝီသံ"ဟုကား ဖြစ်ပြီ၊ သို့သော် ဝီသံဟု တဒ္ဒိတ်ရုပ် ဖြစ်ပြီးနောက်

သန္ဓာန၏ ဝါတိ အန္တေတိ စ ဝတ္တတေ။

၄၁၄။ တိစ။ ။တာသံ သန္ဓာန-ထိုသန္ဓာသဒ္ဒါတို့၏၊ အန္တေ-အဆုံး၌၊ တိကာရာဂမော ဝါ ဟောတိ၊ အယံ ဝါသဒ္ဒေါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္ထော၊ [ထို့နောက် "တေန"ဟု ရှိ၏၊ ဂါထာ၌ "ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတော"ဟု ဟိတ်ပါနေသောကြောင့် ထို"တေန"သည် အပိုပင်၊] ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတော-ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ ဝါသဒ္ဒါကြောင့်၊ ဝိသတိသာနံ-ဝိသ တိံသသဒ္ဒါတို့၏၊ အန္တေ-၌၊ ဝိဘာသာ-ဝိကပ်အားဖြင့်၊ တိအာဂမော-တိလာခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ အညတ္ထ-အခြားသန္ဓာ၏အဆုံး၌၊ (တိအာဂမော-သည်၊) နစ ဟောတေဝ-မဖြစ်သည်သာ။

ဗျဥ္ဇနေစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ နိဂ္ဂဟီတလောပေါ-နိဂ္ဂဟိတ်ကို ချေ၊ ပုန-တစ်ဖန်၊ တဒ္ဓိတတ္ထာ-တဒ္ဓိတ်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နာမဗျပဒေသေ-နာမ်ငဲ့ပြီးသော်၊ သျာဒျုပ္ပတ္တိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဘိက္ခူနံ-တို့၏၊ ဝိသတိ-၂၀၊ ဝိသံ ဝါ-ဝိသံဟုလည်း ရှိ၏၊ ဝိသတိ-၂၀ သော၊ ဘိက္ခု-တို့၊ ဝိသံဝါ-၏၊ ဣစ္စာဒိ-တည်း၊ ဝိသတိမော-နှစ်ဆယ်၏ပြည့်ကြောင်း။

ဝိဘတ်မသက်ရှုသေး၍ နောက်ထပ် နာမ်ငဲ့ပြီးလျှင် ဝိဘတ်သက်ဦးလတ္တံ့၊ ထိုအခါကျမှ "ဝိသံ"ဟု ရှုပ်ပြီးလိမ့်မည်။

၄၁၄။ ဝိဘာသာ၊ပေ၊ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတော— ဝဝတ္ထိတ ဝါသဒ္ဒါကြောင့် ဝိသံ တိံသံနှောင် ဝိကပ် တိလာ၍ "ဝိသတိ-တိံသတိ"ဟု ဖြစ်၏၊ တိ မလာလျှင် ဝိသံ-တိံသံ ဟု ဖြစ်၏၊ ဝိသံ တိံသံမှ အခြားသော သန္ဓာ၏ အဆုံး၌ကား တိ-မလာ၊ [ဤ၌ ဝါသဒ္ဒါသည် အနိစ္စဝိဓိနှင့် အသန္တဝိဓိကိုသာ သတ်မှတ်၏၊ နိစ္စဝိဓိကား ဤသုတ်၌ မရှိ။]

ဗျဥ္ဇနေ စာတိ၊ပေ၊ဝိသံ ဝါ— ဝိသံဟု ပြခဲ့ပြီ၊ ထို့နောင် ဤသုတ်ဖြင့် တိ လာ (ဝိသံတိ) ဗျဥ္ဇနေ စဟူသော သန္ဓိသုတ်ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ် ချေ (ဝိသတိ) နာမ်ငဲ့, သိသက်, ချေ၊ ဝိသတိ-၂၀ သည်၊ "အံ့ဝိဘတ်ဖြင့် ဝိသတိ, နာ စသည်ဖြင့် ဝိသတိယာ, သို့ဖြင့် ဝိသတိယံ"ဟု ဧကုနဝိသတိအတိုင်း စဉ်၊ နဝုတိ, နဝနဝုတိတိုင်အောင် ဤနည်းချည်းတည်း၊ တိ-မလာလျှင် ဝိသံဟု ဖြစ်ပြီးနောက်, နာမ်ငဲ့, သိသက်, ချေ၊ အံ့ဖြင့်လည်း ဝိသံ, နာ စသည်ဖြင့် ဝိသာယ, သို့ဖြင့် ဝိသာယံ ဟု ဖြစ်၏၊ ရှုပ်ပြီးပုံကို တိံသံ စသည်၌ ပြအုံ့၊ ["အဌဝိသတိယံ ဒွယံ"စသော ပြယုဂ်ရှိ၍ သန္ဓာ သဗ္ဗနာမ်ဟုလည်း အယူရှိသောကြောင့် သဗ္ဗနာမ်ထုံးစံအတိုင်း သို့၌ အာယပြုသောရုပ် မပြုဘဲထားသည်၊] "ဘိက္ခူနံ ဝိသတိ ဝိသံဝါ"သည် သန္ဓာပဓာနပုံစံ, "ဝိသတိ ဘိက္ခု ဝိသံဝါ"ကား သရေ်ယျပဓာနပုံစံတည်း။ [ဝိသံနှင့် စပ်၍ နိပ္ပန္နအဖြစ် ငဲ့ပုံကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာ ရှု။]

တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ ဧကဝိသတိ–၂၁ ပါးသော၊ ကုသလစိတ္တာနိ–ကုသိုလ်စိတ်တို့၊ ဧကဝိသံဝါ – ၏၊ ဧကဝိသတိမော – ၂၁ ပါးတို့၏ ပြည့်ကြောင်း၊ ["ဧကေန+အဓိကာ+ဝိသတိ, ဧကဝိသတိ, ဧကဝိသတိယာ+ပူရဏော, ဧကဝိသတိမော"စသည်ပြု၊] ဗာဝီသတိ–၂၂ ပါး၊ ဗာဝီသံဝါ–၏၊ ဗာဝီသတိမော–၂၂ ပါးတို့၏ပြည့်ကြောင်း၊ ဒွါဝီသတိ, ဒွါဝီသံဝါ, ဒွါဝီသတိမော–ဒွါဝီသတိ၊ပေ၊မောဟု ဖြစ်၏။ [ဒွေကဠာနမာကာရောဝါ သုတ်ဖြင့် ဒို၏ ဣကို အာပြုလျှင် ဒွါဝီသတိ စသည် ဖြစ်၏–ဟူလို။]

တေဝီသတိ–၂၃ ပါး၊ တေဝီသံဝါ–၏၊ တေဝီသတိမော–ကြောင်း၊ စတုဝီသတိ–၂၄ ပါး၊ စတုဝီသံဝါ, စတုဝီသတိမော၊ [ဝဒ္ဓေဘော်လာ၍ ဗွပြုလျှင် "စတုဗ္ဗီသတိ"စသည်လည်း ဖြစ်သေး၏၊] ပဏ္ဍာဝီသတိ–၂၅ ပါး၊ ပဏ္ဍာဝီသံဝါ, ပဏ္ဍာဝီသတိမော၊ [ပဉ္စဝီသတိဟု ဖြစ်သည့်အခါ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ပဉ္စကို ပဏ္ဍာပြု၊ သီမှဋ္ဌိကား ပဏ္ဍာ ပြု၍ "ပဏ္ဍာဝီသတိ"ဟု ရှိသည်၊] ပဉ္စဝီသတိ–၂၅ ပါး၊ ပဉ္စဝီသံဝါ, ပဉ္စဝီသတိမော၊ ဆဗ္ဗီသတိ–၂၆ ပါး၊ ဆဗ္ဗီသံဝါ, ဆဗ္ဗီသတိမော၊ [ဆဝီသတိဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဝဒ္ဓေဘော်လာ ဗွပြု၊] သတ္တဝီသတိ–၂၇ ပါး၊ သတ္တဝီသံဝါ, သတ္တဝီသတိမော၊ အဋ္ဌဝီသတိ–၂၈ ပါး၊ အဋ္ဌဝီသံဝါ, အဋ္ဌဝီသတိမော၊ ဧကူနတိံသတိ–တစ်ခုယုတ် ၃၀၊ ဧကူနတိံသံဝါ, ဧကူနတိံသတိမော။

ဒသစ–ဆယ်ခုတို့လည်း၊ ဒသစ, ဒသစ, ဣတိ–ဤအနက်၌၊ ဒသ ဒသ ဒသဣတိ–ဟူ၍၊ ဝတ္တမ္ဘေ–ဆိုထိုက်ရာ၌၊ ဧကသေသေ ကတေ၊ ဂဏနေ ဒသဿဘာဝါနာ–ဂဏနေ ဒသဿ အစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊ တိဤသမာ ဒေသာ–တိ အပြု, ဤသံ အပြုတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ [သီဒ္ဓ "တိဤသမာ ဒေသာ" ဟု ရှိသည်၊] ကွစာဒိနာ–ကွစာဒိမဒ္ဒုတ္တရာနံစသော သုတ်ဖြင့်၊ ရဿတ္တံ–သည်၊ (ဟောတိ)၊ နိဂ္ဂဟီတာဂမောစ–နိဂ္ဂဟိတ်လည်း လာ၊ သေသံ–ကြွင်းသော အစိအရင်သည်၊ ဝိသတိသမံ–ဝိသတိသဒ္ဒါနှင့် တူ၏၊

ဒသစ၊ပေ၊တီသာယ ဣတ္ထာဒီ။ ။[သီဟိုဠ်မှ "ဒသစ ဒသစ ဒသစာတိ ဒသ ဒသ ဒသ ဒသာတိ ဝတ္တမ္ဘေ"ဟု ရှိ၏၊ ထိုအတိုင်း ရှိမှလည်း ကောင်းသည်၊] ဤသို့ ဒွန်သမာသ် ပြု၍ ဒသ ၃ ခု တည်လတ်သော်, ဧကသေသ် ပြု၍ ဒသတစ်ခု ချန်, ယောသက်၊ ဂဏနေ ဒသဿသုတ်ဖြင့် ဒသကို တိပြု, ယောကို ဤသံပြု(တိ+ဤသံ)တ်ခွင်း, ချေ,ကပ်(တီသံ)၊ ကွစာဒိမဒ္ဒုတ္တရာနံဖြင့် တီ၌ ီကို ရဿပြု,သန္ဓိပိုင်း နိဂ္ဂဟီတာဖြင့် ဖြစ်စေ, တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဖြစ်စေ တိနောင် နိဂ္ဂဟိတ်လာ,(တီသံ) ထို့နောက် ဝိသတိကဲ့သို့

တိ်ံသတိ,တိ်ံသံ–၃၀၊ တိ်ံသ–၃၀ သော၊ ဝဿာနံ–နှစ်တို့၊ နိဂ္ဂဟီတလောပေါ–နိဂ္ဂဟီတ်ကို ချေ၊ [တိ်ံသံ၌ သံဝယ် နိဂ္ဂဟီတ်ကို ဗျဉ္ဇနေစသုတ်ဖြင့် ချေ–ဟူလို၊] တိ်ံသံ–၃၀ ကို၊ တိ်ံသာယ–၃၀ ဖြင့်၊ ဣစ္ဆာဒိ–တည်း၊ ဧကတ္တိ်ံသတိ–၃၁ ခု၊ ဧကတ္တိ်ံသံ၀ါ–၏၊ ဗာတ္တိ်ံသံ, ဒ္ဒတ္တိ်ံသံ–၃၂ ခု၊ ဣစ္ဆာဒိ–တည်း။

စတုဒသတ္ထ၀ါစကသ–၄ ခုသော ဒသသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ဟောသော၊ ကတေကသေသသ–ပြုအပ်ပြီးသော ဧကသေသ်ရှိသော၊ ဒသသ–ဒသသဒ္ဒါ၏၊ စတ္တာရ–စတ္တာရပြု၊ ယောဝစနသ–၏၊ ဤသံ–ဤသံပြု၊ စတ္တာလီသံ–၄၀၊ လဒဏာနန္တိ–သုတ်ဖြင့်၊ ရသ–ရ၏၊ လတ္တံ–လ,ပြု၊ [ဒ၎သ–လတ္တံ,ဟု မြန်မာမူ၌ ပါ၌ပျက်၏၊ စတ္တာရီသံ–ဟု ဖြစ်ရာမှ ရကို လ,ပြုဟု ဆိုလိုသည်၊] တာလီသံ၀ါ–၏၊ [ရုပ်ပြီးပုံကို နာမ်(၂၅၆) စတူပဝဒသ လောပေါစသော

တိ်လာ၍ သံ၌ နိဂ္ဂဟီတ်ချေ (တိ်ံသတိ) နာမ်ခဲ့, သိသက်, ချေ၊ တိ်ံသတိ် တိ်ံသတိယာ စသည်ဖြင့် ရုပ်စဉ်။ [သီဟိုဠ်မူ၀ယ် ရဿတ္တံ၏ နောက်၌ (အဋ္ဌေ နိဂ္ဂဟီတဉ္စာတိ သရုံ့ာဌာနေ သမ္ဘူတသ တိ်သဒ္ဒသ အဋ္ဌေ) "နိဂ္ဂဟီတာဂမောစ"ဟု ပါ၌ပို တွေ့,ရ၏၊ အဋ္ဌေ နိဂ္ဂဟီတဉ္စသုတ်သည် သရုံ့ာ၏အဆုံး "ပဉ္စဒသိ"စသည်၌သာ နိဂ္ဂဟီတ်လာ၍ "တိ+သံ"ကဲ့သို့ သရုံ့ာ၏အလယ်၌ မလာနိုင်၊ ထို့ကြောင့် "အဋ္ဌေ နိဂ္ဂဟီတဉ္စ"၌ အဋ္ဌေ မပါဘဲ သန္ဓိသုတ်ကို ရည်ရွယ်၍ "နိဂ္ဂဟီတဉ္စာတိ"ဟု ရှိမှသာ ထိုသီဟိုဠ်မူအတိုင်း သင့်လျော်မည်။]

တိ်ံသ် တိ်ံသာယ။ ။["နိဂ္ဂဟီတလောပေါ"နောက်၌ "တိ်ံသာ"ဟု မြန်မာမူရှိ၏၊ သီဟိုဠ်မူ၌ကား မရှိချေ၊ တိ်ံသဟု ဖြစ်ပြီးနောက် အာပစ္စည်း သက်၍ ပြီးနိုင်သော်လည်း သိ၀ိဘတ်ဖြင့် "တိ်ံသာ"ရုပ်ကို ပါ၌ဉ်၌ တွေ့,ခဲ့၏၊ ထို့ကြောင့်လည်း သီဟိုဠ်မူ၌ မရှိဟန်တူသည်၊ "တိ်ံသ်"ကား တိ်ံသဟု ဖြစ်ပြီးနောက် အံ၀ိဘတ်ဖြင့် ပြီး၏၊ ဝိသံ တိ်ံသ်ဟု ပုဒ်ရင်းကပင် သဘာ၀အားဖြင့် ဣတ္ထိလိန်ကို ထွန်းပြပြီး ဖြစ်၍ ပဌမန္တ ဒုတိယန္တရုပ်များ၌ အာပစ္စည်း သက်ဖွယ် မလို၊ သို့သော် တိ်ံသာယ စသော ရုပ်များ၌ကား "တိ်ံသ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ အာပစ္စည်း သက်, နာမ်ခဲ့, နာ စသည် သက်၍ အာယ ပြုရသည်၊ ["တိ်ံသာယာတိ ဣတ္ထိယမတော အာပစ္စယော, ယတော နာဒီနန္တိ အာယာဒေသေ စ ကတေ ရူပံ" ဋီကာ၊] သို့၌ "တိ်ံသာယ်"ဟု ရှိစေ။

●ကတ္တိ်ံသတိ၊ပေ၊ဒ္ဒတ္တိ်ံသ်— "ဧကေန+အဓိကာ တိ်ံသတိ"စသည် ပြု၊ တ်ဒ္ဓေဘော်လာ၊ ဝိသတိ ဒသေသု ဗာဒ္ဓိသတုဒ္ဒ် တုသဒ္ဒါဖြင့် ဒ္ဒိကို ဗာပြု၍ ဗာတ္တိ်ံသ်, ဒ္ဒေကဌာနမာကာရောဝါဖြင့် ဒ္ဒိ၏ ဣကို အာပြု, တ်ဒ္ဓေဘော်လာ, ရဿလည်း ပြု၍ ဒ္ဒတ္တိ်ံသ်ဟု ဖြစ်၏၊ နိဂ္ဂဟီတ်ချေလျှင် "ဗာတ္တိ်ံသ, ဒ္ဒတ္တိ်ံသ"ဟုလည်း ဖြစ်၏၊ သီမူ၌ "ဒ္ဒတ္တိ်ံသ–တေတ္တိ်ံသ ဣစ္ဆာဒိ"ဟု ရှိသည်။

သုတ်ကို ကြည့်၊] စတ္တာလီသတိမော–၄၀ ၏ ပြည့်ကြောင်း၊ ဧကစတ္တာလီသံ–၄၁၊ ဒွါစတ္တာလီသံ–၄၂၊ [သီဠ "ဒွိစတ္တာလီသံ" ဟုလည်း ပါသေး၏၊ ထို့နောက်လည်း "တေစတ္တာလီသံ–၄၃" ဟု ပါ၏၊] တေစတ္တာလီသံ–၄၃၊ ဣစ္စာဒိ။

ပဉ္စဒသတ္ထဝါစကသ–၅ ခုသော ဒသသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ဟောသော၊ ဒသသ–ဧကသေသ် ဒသသဒ္ဒါ၏၊ ပညာ–ပညာပြု၊ ယောဇနသ–၏၊ အာသံစ–အာသံလည်းပြု၊ ပညာသံ–၅၀၊ တေသုဝဒ္ဓိလောပါဒိနာ–ဖြင့်၊ ပဏ္ဏာဒေသော–ပဏ္ဏပြု၊ ပဏ္ဏာသံဝါ–၏၊ ဧကပညာသံ–၅၁၊ ဒွေပညာသံ, ဒ္ဒိပညာသံ–၅၂။

ဆဒသတ္ထဝါစကသ–၆ ခုသော ဒသသဒ္ဒါ၏ အနက်ကို ဟောသော၊ ဒသသ–၏၊ ဆ–ဆပြု၊ ယောဇနသ–၏၊ ဌိအာဒေသော–ဌိပြု၊ သဆသ ဝါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ သကာရဒေသော–သအက္ခရာပြု၊ (ဌိဒ္ဒေဘော်လာ) သဋ္ဌ–၆၀၊ ဒွါသဋ္ဌ, ဒွေသဋ္ဌ, ဒ္ဒိသဋ္ဌ–၆၂၊ တေသဋ္ဌ, တိသဋ္ဌ–၆၃၊ [ဧကသဋ္ဌ–၆၁၊ စတုသဋ္ဌ–၆၄, စသည်ကို မထူးရ မပြု။]

သတ္တဒသတ္ထဝါစကသ, ဒသသ–၏၊ သတ္တ–သတ္တပြု၊ ယောဇနသ–၏၊ ရိ–ရိပြု၊ တိစ–တိလည်း ပြု၊ သတ္တရိ, သတ္တတိ–၇၀၊ ဒွါသတ္တရိ, ဒွါသတ္တတိ–၇၂၊ တေသတ္တတိ–၇၃၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။ [ဒ္ဒိသတ္တတိ–ရိ, ဒွေသတ္တတိ–ရိ, တိသတ္တတိ–ရိ တို့လည်း ရှိ၏။]

အဋ္ဌဒသတ္ထဝါစကသ, ဒသသ–၏၊ အသ–အသပြု၊ ယောဇနသ–၏၊ ဏ္ဍိတိအာဒေသောစ–ဏ္ဍိတိလည်းပြု၊ အသီတိ–၈၀၊ ဧကာသီတိ–၈၁၊ ["ဧက + အသီတိ" ကို ဧကာသီတိ ဟု သန္ဓိ စပ်သည်၊] ဒွေအသီတိ–၈၂၊

ဒွါစတ္တာလီသံ တိစတ္တာလီသံ— မောဂ္ဂလ္လာန်ဌ စတ္တာလီသ စသည်နှောင်းရာဝယ် ဒ္ဒိ၏ ဣကို အာ ဧ ပြု၍ "ဒွါစတ္တာလီသံ, ဒွေစတ္တာလီသံ, ဒွေပညာသံ" စသည်ကိုလည်း ပြု၏၊ ကစ္စည်းကျမ်းအလို တိကို တေပြုသကဲ့သို့ ဒ္ဒိကိုလည်း ဒွေပြုသင့်၏။

ပဉ္စဒသတ္ထဝါစကသ— ပဉ္စ–ငါးခုကုန်သော၊ ဒသ–ဒသသဒ္ဒါတို့တည်း၊ ပဉ္စဒသ–၅ ခုသော ဒသသဒ္ဒါတို့၊ ပဉ္စဒသာနံ–၅ ခုသော ဒသသဒ္ဒါတို့၏၊ အတ္ထော–၅၀ ဟူသော အနက်သည်၊ ပဉ္စဒသတ္ထော–မည်၏၊ ပဉ္စဒသတ္ထသ–ကို၊ ဝါစကော–ဟောသော (ဧကသေသ်) ဒသသဒ္ဒါတစ်ခုသည်၊ ပဉ္စဒသတ္ထဝါစကော–မည်၏၊ ဒသ ၅ ခုကို ဧကသေသ်ပြုထားသော ဒသသဒ္ဒါတစ်ခု ရ၏၊ ရှေ့ "ဒ္ဒိဒသတ္ထဝါစကသ" စသောပုဒ်နှင့် "ဆဒသတ္ထဝါစကသ" စသော နောက်နောက်ပုဒ်များ၌လည်း နည်းတူ။

[ဒွါသိတိလည်း ရှိနိုင်၏၊] တေအဝသိတိ–၈၃၊ စတုရာသိတိ–၈၄၊ ကွစာဒိနှာ–ကွစာဒိမဗ္ဗေတ္တရာနံ စသောသုတ်ဖြင့်၊ ဒီဃော–ဒီဃပြု၊ ["စတု+အသိတိ"ကို ဒီဃပြု၍ "စတု+အာသိတိ" ဖြစ်၏၊ ယဝမဒနဖြင့် ရ်လာ၊ မောဂ္ဂလ္လာန်ဌီကား တိနောင် "ယ်"လာ၍ "တိယာသိတိ–၈၃"ဟုလည်း ရှိ၏။]

နဝဒသတ္ထဝါစကသ ဒသသ, နဝ–နဝပြု၊ ယောဝစနသ, ဥတိစ–ဥတိ လည်းပြု၊ နဝုတိ–၉၀၊ ဒွါနဝုတိ, ဒွေနဝုတိ, ဒွိနဝုတိ–၉၂၊ တေနဝုတိ, တိနဝုတိ–၉၃၊ ဆန္နဝုတိယာ–၉၆ ဖြင့်၊ ဆန္နဝုတိနံ–၉၆ ပါးကုန်သော၊ ပါသဏ္ဍာနံ–ပါသဏ္ဍအယူတို့တွင်။ [ဤ"ဆန္နဝုတိနံ"ဖြင့် ဝိသတိ အစ နဝုတိ တိုင်အောင် ဧကဝုစ်ဟု ဆိုခဲ့သော်လည်း ရံခါဗဟုဝုစ်လည်း ရှိသေးကြောင်းကို ပြသည်။]

ဂဏနေတိ ဒသသာတိ စ ဝတ္ထုတော၊ [ဤသို့"ဒသသဒ္ဒါလိုက်သည်"ဟု ဆိုထားသော်လည်း ဋီကာဌမှ "နံ စေတ္ထ ဒသဂ္ဂဟဏံ အနုဝတ္တေတဗ္ဗံ, သုတ္တေ ယေဝ ဒသ ဒသကံတိ ဝုတ္တတ္တာ, တေနေဝါဟ–ဝုတ္တိယံ(ကစ္စည်းဝုတ္တိဌ) ဂဏနေ ပရိယာပန္နသ ဒသ ဒသကသ သတံ ဟောတိတျာဒိ"ဟု ဒသသဒ္ဒါ မလိုက်စေထိုက်ကြောင်းကို ဆိုသည်၊ ဤသို့ စာကိုယ်မှ တစ်မျိုးတစ်ဖုံ ဋီကာ ဆိုပုံကို ထောက်၍ စာကိုယ်နှင့် ဋီကာဆရာ တစ်ဦးတည်း မဟုတ်ကြောင်း သိသာပြီ။]

၄၁၅။ ဒသ ဒသကံ၊ပေ၊ယောမှိ။ ။ယောမှိ–ယောဝိဘတ်ကြောင့်၊ ဂဏနေ–ဌ၊ ပရိယာပန္နသ–အကျုံးဝင်သော၊ [ဂဏန်းသင်္ချာ၌ ပါဝင်သည်ကို "ဂဏနေ ပရိယာပန္နံ"ဟု ဆိုသည်၊] ဒသ ဒသကတ္ထဝါစကသ–ဒသဆယ်ခု အပေါင်း၏အနက်ကို ဟောသော၊ ဒသသဒ္ဒသ–ဧကသေသ် ဒသသဒ္ဒါ၏၊ သတံ–သတ်အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ သတ ဒသကတ္ထဝါစကသ–သတဆယ်ခု အပေါင်း၏ အနက်ကို ဟောသော၊ သတသ–ဧကသေသ် သတသဒ္ဒါ၏၊

၄၁၅။ ဒသ ဒသကတ္ထ ၊ပေ၊ သတံ ဟောတိ— ဋီကာ၌ "ဒသ ပရိမာဏာနိ အသာတိ ဒသကံ"ဟု ပြု၏၊ ထိုအလို "ဒသ ဒသကံ–ဆယ်ခု အတိုင်းအရှည်ရှိသော ဒသသဒ္ဒါအပေါင်း"ဟု အနက်ပေး၊] "ဒသ+စ"ဟု ဆယ်ခု တည်, ဝိဘတ်သက်, ဒွန်သမာသ်စပ်, "ဒသ" ဆယ်ခု ပကတိပြု, ဧကသေသ်ပြု, နာမ်ငဲ့, ယောသက် (ဒသ+ယော), ဤဒသသဒ္ဒါသည် ဒသဆယ်ခုကို ပေါင်းထားသော ဧကသေသ်ဒသတည်း၊ ဤသုတ်ဖြင့် ထိုဒသကို သတံပြု, ယောကိုလည်း ဤသုတ်ဖြင့်ပင် ရှေ, နာမ်ငဲ့, ဗျဉ္ဇနေ စ သုတ်ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ရှေ, သိ'သုတ်ဖြင့် သိကို အံ ပြု။

သဟသံ–သဟသံ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ ဣမိနာ နိပါတနေန–ဤနိပါတ်နှင့်ဖြင့်၊ ယောလောပေါ–ယောဝိဘတ်ကို ချေ၊ တဒ္ဓိတတ္တာ ပုန နာမဗျပဒေသေ သျာဒျုပ္ပတ္တိ၊ နိဂ္ဂဟီတသ–ကို၊ လောပေါ–ချေ၊ သိန္ဓိ–သိုဟ္ရသော သုတ်ဖြင့်၊ အမာဒေသော–အံ့ပြု၊ [သီဟိုဠ်မှ၌ "အမာဒေသာဒိ"ဟု ရှိ၏၊ အံ့ပြုပြီးနောက် "ခွင်း, ချေ, ကပ်"ကို အာဒိဖြင့် ပြုဟန်တူသည်၊] ယောဇနာနံ–ယူဇနာတို့၏၊ သတံ–တစ်ရာ၊ သဟသံ–တစ်ထောင်၊ သတံ–သတ်သဒ္ဒါသည်၊ နပုံသကံ–နပုံလိန် ရှိ၏၊ ဧကဝစနန္တဉ္စ–ဧကဝုစ်အဆုံးလည်း ရှိ၏၊ သဟသံ–သဟသံ သဒ္ဒါလည်း၊ တထာ–ထို့အတူတည်း။

ဝဂ္ဂဘေဒေ–အစု ကွဲပြားရာ၌၊ သဗ္ဗတ္ထ–ဝိသတိ စသော အလုံးစုံသော သင်္ချာ၌၊ [ဋီကာနှင့် သီဟိုဠ်မှ၌ "သဗ္ဗတ္ထ"ဟု ရှိသည်၊] ဗဟုဝစနမ္ပိ–ဗဟုဝုစ်သည်လည်း၊ ဘဝတိ–၏၊ ဒွေ–၂ခုကုန်သော၊ ဝိသတိယော–၂၀ တို့၊ ("ဒွေ+ဝိသတိယော–၂ ဆယ် ၂ လီတို့"ဟုလည်း ပေး၊) တိံသာဒိသုပိ–တိံသံ အစရှိသည်တို့၌လည်း၊ ဧဝံ–ဤ့အတူတည်း၊ ဒွေ–ကုန်သော၊ သတာနိ–အရာတို့၊ (ဒွေ+သတာနိ–တစ်ရာ ၂ လီတို့, နှစ်ရာတို့)၊ ဗဟူနိ–များစွာကုန်သော၊ သတာနိ–တို့၊ ဒွေ–ကုန်သော၊ သဟဿာနိ–တစ်ထောင်တို့၊ (ဒွေ+သဟဿာနိ–တစ်ထောင် ၂ လီတို့, ၂ ထောင်တို့)၊ ဗဟူနိ, သဟဿာနိ–တို့။

သတဒသကတ္ထ၊ပေ၊သဟဿ— "သတ+စ" ဆယ်ခုတည်, သိသက်၍ ရှေ့နည်းအတိုင်း သတဆယ်ခု ပကတိပြု, ဧကသေသ်ပြု, နာမ်ငဲ့, ယောသက်၊ [ဤ၌ သတဆယ်ခုအပေါင်း ဖြစ်၍ ဧကဝုစ် မသက်ဘဲ ဗဟုဝုစ်သက်သည်၊] ဤသုတ်ဖြင့် သတဆယ်ခုအပေါင်း ဖြစ်သော ဧကသေသ် သတ တစ်ခုကို သဟဿံပြု, ဤသုတ်ဖြင့်ပင် ယောကို ချေ။ [နျာသအဆိုကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၌ ပြထားသည်။]

ယောဇနာနံ၊ပေ၊တထာ သဟဿံ— "ယောဇနာနံ"ကား သတ်၏ သမ္ဗန္ဓကို ထည့်ပြသော ပါဠိတည်း၊ သတံ, သဟဿံသာ လိုရင်း၊ သတံမှ စ၍ (ကောဋိ ၃ ခုနှင့် အကျွောဘိဏီ ချုန်) အသင်္ချေယျံ တိုင်အောင် နပုံလိန် ရှိ၍, ကောဋိစသော အားလုံးသင်္ချာတို့ (ဝဂ္ဂဘေဒ မဟုတ်ကြလျှင်) ဧကဝုစ်ချည်းသာ၊ ထို့ကြောင့် "**သတံ–စအုံး, အသင်္ချေဆုံး, နပုံး ဧကဝုစ်**"ဟု ဆိုသည်။

ဝဂ္ဂဘေဒေ၊ပေ၊ဗဟူနိ သဟဿာနိ— "နှစ်ဆယ်,တစ်ရာ,တစ်ထောင်,တစ်သောင်း" စသည် "နှစ်ဆယ့်တစ်, တစ်ရာ့တစ်, တစ်ထောင့်တစ်ရာ, တစ်သောင်းတစ်ထောင်" စသည်တို့မှာ နှစ်ဆယ်လုံး, နှစ်ဆယ့်တစ်လုံး, တစ်ရာလုံး, တစ်ရာ့တစ်ဆယ်လုံး စုရုံးထားသော ဝဂ္ဂ (အစု)သင်္ချာတည်း၊ ထိုသို့ တပေါင်းတရုံး တလုံးတစည်းတည်း

သတသ-အရာ၏၊ ဒွိက်-၂ ခု အတိုင်းအရှည်ရှိသော အပေါင်းတည်း၊ ဣတိ အတ္ထေ-၌၊ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်-ကို၊ ကတ္တာ-၍၊ သတဒွိက်တိ-သတဒွိက် ဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗေ-ဆိုထိုက်ရာ၌၊ ဒွိကာဒီနံ တဒုတ္တရပဒါနဉ္စ နိပစ္စန္တေတိ-ဟူ၍၊ ဝုတ္တိယံ-ကစ္စည်းဝုတ္တိ၌၊ ဝစနတော-ဆိုခြင်းကြောင့်၊ ဣမိနာဝ နိပါတနေန-ဤနိပါတနသုတ်ဖြင့်ပင်၊ ဥတ္တရပဒသ-ဒွိကဟူသော နောက်ပုဒ်၏၊ ပုဗ္ဗ နိပါတော-ရှေ့၌ ကျခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ကကာရလောပေါ စ-က အက္ခရာ ကျေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊(ဟောတိ)၊ ဒွိသတ်-၂ ရာ၊ ဇဝံ, သတသ-၏၊ တိက်-၃ ခုအတိုင်းအရှည်ရှိသော အပေါင်းသည်၊ တိသတ်-မည်၏၊ တထာ-တူ၊ စတုသတ်-၄ ရာ၊ပေ၊ဒသသတ်-ဆယ်ရာ၊ သဟဿံ-

---

ဖြစ်၍ ဧကဝုစ်သင်္ချာ ထားရသည်၊ ၄၀ ကို ၂၀ စီ ခွဲလိုက်သည့်အခါ ၂ စု ၂ ပုံ ဖြစ်၍ ဝဂ္ဂဘေဒ (အစု+ကွဲပြား) ဖြစ်၏၊ နှစ်ရာကို တစ်ရာစီ ခွဲပြန်လျှင်လည်း တစ်ရာ ၂ ပုံ ဖြစ်၏၊ ဤသို့ ဝဂ္ဂဘေဒဖြစ်ရာ၌ကား ၂ ကွဲ ၃ ကွဲ စသည် ကွဲပြားနေသောကြောင့် ဝိသတိ စသော သင်္ချာအားလုံး၌ပင် ဗဟုဝုစ်သင်္ချာချည်း ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် **"အစု ကွဲတုံ, အားလုံးစုံ, မှတ်ကုန် ဗဟုဝုစ်"**ဟု ဆိုသည်၊ "ဒွေ+ဝိသတိယော-၂၂ တို့" စသည်ဖြင့် မပေးမိစေနှင့်၊ ၂၂ ဟု ပေးလျှင် ဝဂ္ဂဘေဒမဟုတ်, "၂၂"တစ်စုသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဒွေ+ဝိသတိယော-ဝိသတိ ၂ ခုတို့, နှစ်ဆယ် ၂ လီတို့"ဟု ပေး၊ "စတ္တာရိ+အသင်္ချေယ္ယာနိ-၄ အသင်္ချေတို့, အသင်္ချေ ၄ လီတို့" ဟူရာ၌လည်း ဝဂ္ဂဘေဒပင်တည်း၊ ဤ သတ် စသည်တို့ ရုပ်စဉ်ကို အခြေပြု၍ ပြထားပြီ။

မှတ်ချက်။ ။နိဒ္ဒေသ၌ "ဒ္ဝေဝိသတိယော-၂၂ တို့၊ တေဝိသတိယော-၂၃ တို့" စသည်ကို ဝဂ္ဂဘေဒဟု ဆိုမှား၏၊ "အဌတ္တိံသ သတ္တတ္တိံသ, ဒ္ဝေဝိသ ပန္နရသေတိ" စသည်ဖြင့် သဏ္ဌာန်ဟ၌ပင် ဧကဝစနန္တ သုံးစွဲထားပုံကို တွေ့နိုင်သည်။

သတသဒ္ဒိက် ၊ပေ၊ ဒ္ဒိသတ်— သတ် သဟဿ သင်္ချာများ၏ ပြီးပုံကို သိရပါပြီ၊ ၂ ရာ စသည်ကို ဟောသော "ဒ္ဒိသတ်"စသော သင်္ချာများ၏ ပြီးပုံကို အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "သတသ ဒ္ဒိက်" စသည်ကို မိန့်၊ "သတသ+ဒ္ဒိက်"ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်ဝါကျပြု၍ တပ္ပုရိသ်စသည် မှည့်, ဝိဘတ်ချေ (သတ ဒ္ဒိက) နာမ်ငဲ့ သိ အံ်ပြု (သတဒ္ဒိက်) ဤသုတ်၏ ကစ္စည်းဝုတ္တိ၌ "ဒ္ဒိကာဒီနံ တဒုတ္တရ ပဒါနဉ္စ နိပစ္စန္တေ"ဟု ဆိုသောကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် သတဒ္ဒိက်ကို "ဒ္ဒိကသတ်" ဟု ရှေ့နောက်ပြု, ဤသုတ်ဖြင့်ပင် ကကိုလည်း ချေ၊ ဒ္ဒိသတ် ဖြစ်၏။ ["တဒုတ္တရပဒါနံ-ထိုသတ သဟဿတို့၏ နောက်ပုဒ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒ္ဒိကာဒီနံစ-ဒ္ဒိက တိက အစရှိသော ပုဒ်တို့၏လည်း၊ (ရူပါနိ-ရုပ်တို့ကို၊) နိပစ္စန္တေ-ပြီးစေအပ်ကုန်၏" ဟူသော ဤ ကစ္စည်းဝုတ္တိ အမိန့်အတိုင်း ဒ္ဒိသတ် ဟု ပြီးအောင် ဤသုတ်ဖြင့် စီရင်ရသည်။

တစ်ထောင်သည်၊ ဟောတိ–၏၊ အထဝါ–တစ်နည်းကား၊ ဒွေ–၂ ခုကုန်သော၊ သတာနိ–အရာတို့တည်း၊ ဒွိသတ်–၂ ရာ၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဒိဂုသမာသော–ဒိဂုသမာသ် ဖြစ်၏၊ တိသတံ စတုဿတံ ဣစ္စာဒိ–အစရှိသော သင်္ချာသည်၊ ဧဝံ–ဤ၌အတူတည်း။

၄၁၆။ ယာဝ တဒုတ္တရိ ဒသဂုဏိတဒ္ဓ။ ။တာသံ သင်္ချာနံ–ထို သတ သင်္ချာ, သဟဿသင်္ချာတို့၏၊ ယာဝ–အကြင်မျှလောက်သော၊ ဥတ္တရိ–အထက်သင်္ချာသည်၊ (အတ္ထိ–ရှိ၏၊) တာဝ–ထိုအထက်သင်္ချာရှိသလောက်၊ ဒသဂုဏိတဒ္ဓ–ဆယ်ခုဖြင့် မြှောက်အပ်သည်ကိုသာလျှင်၊ ကာတဗ္ဗံ–ပြုထိုက်၏၊ ဧတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ ဒကာရော–သည်၊ သန္ဓိဇော–သန္ဓိ၌ ဖြစ်၏၊ [တဒုတ္တရိ၌ "ဒ"သည် သန္ဓိအရာဝယ် လာထားသော ဒ တည်း–ဟူလို၊] ဒသသ–ဆယ်ခုဟူသော၊ ဂဏနသ–ဂဏန်း၏(အထက်၌)၊ ဒသဂုဏိတံ–ဆယ်ခုဖြင့်

ဧဝံ သတသဟဿံ— တိသတံ စသည်၌ ဤနည်းအတိုင်း သတတိုက် စသည်ကို တိသတံ စသည် ပြီးအောင် စီရင်ရ၏၊ နောက်ဆုံး၌ "သတသ+ဒသက်, သတဒသက်" ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် ဒသကနှင့် သတကို ရှေ့နောက် ပြန်၍ က ကိုလည်း ချေလျှင် "ဒသသတံ"ပြီး၏၊ ဤ"ဒသသတ"ဟူသည် တစ်ထောင်ပင်တည်း–ဟု အမှာစကားချပ် ညွှန်ပြလို၍"သဟဿံ ဟောတိ"ဟု မိန့်သည်၊ ဒွိသဟဿံ စသည်၌လည်း"သဟဿသ+ဒွိက်, ဒွိသဟဿံ" စသည်ဖြင့် ပြီး၏။

အထဝါ, ဒွေသတာနိ ဒွိသတံ—ပြခဲ့သော နည်းကား ကစ္စည်းဝတ္ထိနည်း ဖြစ်၍ မိမိသဘောကျ တစ်နည်း ပြလိုသော ရူပသိဒ္ဓိဆရာသည် အထဝါ စသည်ကို မိန့်၊ "ဒွေ+သတာနိ"ဟု ဒိဂုဝါကျတည်၍ ဒိဂုသမာသ်ထုံးစံအတိုင်း ရုပ်တွက်လျှင် "ဒွိသတံ" ဟု ဒိဂုသမာသ် ပြီး၏၊ "တီဏိ သတာနိ, တိသတံ"စသည် ပြု၊ ဤနည်းကား ရုပ်ပြီးပုံ သန့်ရှင်း၍ ဆိုလိုရင်း အနက်လည်း "၂ ရာ, ၃ ရာ"စသည်ဖြင့် ထင်ရှားသည်၊ ဤသို့ သမာသ်စပ်၍ ပြီးနိုင်သမျှ သင်္ချာပုဒ်များကို သမာသ်ဟုပင် ဆိုထိုက်၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌လည်း သမာသ်ခန်းမှာပင် ပြ၏၊ ဒွိကို ဒိပြု၍ "ဒိသတံ, ဒိသဟဿံ" ရုပ်များကိုလည်း တွေ့ရသည်။

၄၁၆။ ယာဝ၊ပေ၊ဒသဂုဏိတဒ္ဓ ကာတဗ္ဗံ— "တာသံ သင်္ချာနံ"အရ ရှေ့သုတ်၌ ဆိုခဲ့ပြီးသော သတ–သဟဿ သင်္ချာ ၂ ခုကို ပြန်၍ စွဲသည်၊ "ယာဝ တဒုတ္တရိ တာဝ" အရ ထို သတ, သဟဿ တို့၏ အထက်၌ ရှိသမျှ သင်္ချာဟူသည် (ရူပသိဒ္ဓိအလို အားဖြင့်) ဒသသဟဿမှ စ၍ ဒသသတသဟဿတိုင်ရုံသော သင်္ချာများသာတည်း၊ မှန်၏–"ခု, ဆယ်, ရာ, ထောင်, သောင်း, သိန်း, သန်း"ဟု ဆိုလျှင် သင်္ချာတစ်ဌာန ဆုံး၏၊ ထို့နောက် "ကုဋေခု, ကုဋေဆယ်, ကုဋေရာ၊ပေ၊ကုဋေသန်း"ဟု သင်္ချာတစ်ဌာန ဖြစ်ပြန်၏၊ ထို့ကြောင့် သဟဿမှ အထက်သင်္ချာဟူသည် သူ့ဌာနတွင် ပါဝင်သော "ဒသသတသဟဿ"တိုင်ရုံသော သင်္ချာသာတည်း၊ ထို့ကြောင့် စာကိုယ်၌ တစ်သန်း

မြောက်အပ်သော သရုံ့ာသည်၊ သတ်–တစ်ရာသည်၊ ဟောတိ ယထာ–ဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ သတသ–တစ်ရာ၏(အထက်၌)၊ ဒသဂုဏိတံ–သည်၊ သဟဿံ–တစ်ထောင်သည်၊ ဟောတိယထာ–ဖြစ်သကဲ့သို့လည်းကောင်း၊ (တထာ–ထို့အတူ၊) သဟဿသ–တစ်ထောင်၏(အထက်၌)၊ဒသဂုဏိတံ–သည်၊ ဒသသဟဿံ–တစ်သောင်းသည်၊(ဟောတိ)၊ ဣဒံ–ဤတစ်သောင်းကို၊ နဟုတံတိပိ–နဟုတံဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ–ဆိုအပ်၏၊ [“နိယုတံတိပိ”ဟုလည်း ရှိ၏၊] ဒသသဟဿ–၏(အထက်၌)၊ ဒသဂုဏိတံ–သည်၊ သတသဟဿံ–တစ်သိန်းသည်၊(ဟောတိ)၊ တံ–ထိုတစ်သိန်းကို၊

တိုင်ရုံသာ မြောက်ပုံကို ပြ၍, ဋီကာ၌လည်း “ယာဝ ကောဋိပရိယန္တဂဏနံ အတ္ထိ”ဟု ဖွင့်သည်၊ [ဤ၌ “ယာဝ”သည် မရိယာဒါဝဓိတည်း၊ ကောဋိကို အပိုင်းအခြား ပြုသည်၊ ကောဋိကား ဥတ္တရိ အရ၌ မပါ–ဟု မှတ်၊] ကစ္စည်းဝတ္ထု အလိုမှု “တဒုတ္တရိ” အရ အသချေ်ယျတိုင်အောင် ယူဖွယ်ရှိ၏၊ “ဥတ္တရိ”ဟု ရှိသင့်ကြောင်းကိုလည်း ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာ ရှု။

မှတ်ချက်။ ။“ဒသဂုဏိတဉ္စ ကာတဗ္ဗံ”ဟူသောစကားကို ထောက်၍ ဤသုတ်သည် ရပ်စီရင်သော ဝိဓိသုတ် မဟုတ်, မြောက်ပွားပုံကို ပြသော ပရိဘာသာသုတ်တည်း–ဟု သိသာပြီ၊ ဂုဏိတဉ္စ၌ စသဒ္ဒါလည်း ဧဝတ္ထတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ “ဒသဂုဏိတမေဝ ကာတဗ္ဗံ”ဟု ဖွင့်၍ ထိုဧဝဖြင့် “နဟုတ နိပ္ဖာဒိတ–ရပ်ပြီးအောင် စီရင်ရမည် မဟုတ်”ဟု နိဝတ္တေတဗ္ဗတ္ထကို ပြသည်။

ယထာ ဒသသ ဂဏနသ၊ပေ၊ဒသသဟဿံ— “ဒသသ–ဒသသဒ္ဒါ၏”ဟု ရှေ့၌ ပေးခဲ့ရလျှင်ပြီ ဖြစ်၍ ဤဒသသကို ထိုကဲ့သို့ ပေးမှာ စိုးသောကြောင့် “ဂဏနသ”ဟု ဝိသေသနထည့်သည်၊ ယထာမှ စ၍ သတသ ဒသဂုဏိတံ သဟဿံတိုင်အောင်ကား ရှေ့သုတ်၌ ပြခဲ့သော သတသရုံ့ာ သဟဿသရုံ့ာတို့ မြောက်ပွားပုံကို ဥပမာအဖြစ်ဖြင့် ပြသော ဥပမာနဝါကျတည်း၊ ဤသုတ်အတွက်မှာ “သဟဿသ ဒသဂုဏိတံ”စသော ဥပမေယျဝါကျသာ လိုရင်းဖြစ်သည်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း...သတသရုံ့ာ သဟဿသရုံ့ာတို့ကို ရှေ့သုတ်၌ ပြပြီးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, ယာဝတဒုတ္တရိ”ဟု သဟဿသရုံ့ာမှ အထက်ကိုသာ သုတ်၌ ပြထားသောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း၊ [“ယထာ သတသ ဒသဂုဏိတံ သဟဿံ, တထာ သဟဿသ ဒသဂုဏိတံ ဒသသဟဿံတိ ယောဇနာ”– ဋီကာ။]

ဣဒံ နဟုတန္တိပိ— ဤစကားကား “ဒသသဟဿ(တစ်သောင်း)ကို နဟုတဟုလည်း ခေါ်သည်”ဟု အခေါ်တစ်မျိုးကို ပြသော အမှာစကားချပ်တည်း၊ နိယုတ–ဟုလည်း ရေးသားကြ၏၊ ကျမ်းစာတို့၌ကား “နဟုတ”ဟု အတွေ့များ၏၊ သို့သော် ကောဋိပကောဋိ၏ နောက်၌လည်း “နဟုတ”ဟု လာဦးလတ္တံ့ဖြစ်၍ တစ်သောင်းဟော သရုံ့ာကို “နယုတ” ဟု ဆိုခြင်းက သာ၍ ရှင်းမည်၊ “နိယုတ” ဟုလည်း တချို့စာ၌

လက္ခန္တိပိ–လက္ခံ ဟူ၍လည်း၊ ဝုစ္စတိ၊ သတသဟဿသ–ဌ၊ ဒသဂုဏိတံ–သည်၊ ဒသသတသဟဿံ–တစ်သန်းသည်၊ (ဟောတိ)။

ယဒနုပဟန္ဒာ နိပါတနာ သိဒ္ဓန္တိတိ–သုတ်သည်၊ ဝတ္တတေ။

၄၁၇။ သကနာမေဟိ။ ။အနိဒ္ဓိဋ္ဌနာမဝေယျာနံ–မပြအပ်သေးသော နာမည်ရှိကုန်သော၊ ယာသံ ပန သခ္ခ်ာနံ–အကြင်သင်္ချာတို့၏၊ ယာနိ ရူပါနိ–အကြင်ရူပ်တို့သည်၊(သန္တိ–ရှိကုန်၏၊ တာသံ–ထိုသင်္ချာတို့၏၊) တာနိ–ထိုရူပ်တို့ကို၊ သကေဟိ နာမေဟိ–မိမိနာမည်တို့ဖြင့်၊ နိပစ္စန္တေ–ပြီးစေအပ်ကုန်၏၊

တွေ့ရ၏။ [သတသဟဿံ၏ နောက်ဌ "တံ လက္ခန္တိပိ ဝုစ္စတိ"လည်း တစ်သိန်းကို "လက္ခံ"ဟုလည်း ခေါ်ကြောင်း ပြသော အမှာစကားပင်။]

ဝိဂ္ဂဟ။ ။"ဒသ+သဟဿာနိ, ဒသသဟဿံ"ဟု ဖြစ်စေ, "ဒသန္ဒံ+သဟဿာနံ သမာဟာရော, ဒသသဟဿံ"ဖြစ်စေ ဒိဂုသမာသ်ဝိဂြိုဟ် ပြု၍ ဒိဂုထုံးစံအတိုင်းရပ်တွက်၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာဌ "ဒိဂုတပ္ပုရိသော ယေဝ ဝိသေသော=(မိသကတပ္ပုရိသ် ၂ မျိုး ရှိ၏၊ ထိုတွင် ဤသမာသ်တို့ကား ဒိဂုတပ္ပုရိသ်တည်း၊) ဤသို့ ဒိဂုတပ္ပုရိသ် ဖြစ်ခြင်းသာလျှင် သတံ–သဟဿံတို့မှ ထူးခြားသည်"ဟု မိန့်သည်၊ "ဒသဟိ+ဂုဏိတံ+သဟဿံ, ဒသသဟဿံ"ဟု ဂုဏိတ အလယ်ပုဒ် ကျသော မဇ္ဈေလောပီတပ္ပုရိသ်လည်း သင့်သည်သာ၊ အထက်သင်္ချာ ၂ ခုဌ်လည်း "သတာနိ+သဟဿာနိ, သတာနံ+သဟဿာနံ သမာဟာရော"ဟုလည်းကောင်း, "ဒသ + သတသဟဿာနိ, ဒသန္ဒံ+သတသဟဿာနံ သမာဟာရော"ဟုလည်းကောင်း ဝိဂ္ဂဟ ၂ မျိုးစီ ပြုလေ။

၄၁၇။ အနိဒ္ဓိဋ္ဌပေါနိပစ္စန္တေ— ယဒနုပဟန္ဒာ စသော တစ်သုတ်လုံး လိုက်လာသည်ဟု ဆိုသော်လည်း ထိုသုတ်လာ ပုဒ်များကို ဝုတ္တိဌ် တိုက်ရိုက် မတွေ့ရ၊ အဓိပ္ပာယ်တူသော ပုဒ်များကိုသာ တွေ့ရ၏၊ ထိုအဓိပ္ပာယ်တူသော ပုဒ်များကိုပင် ထိုသုတ်မှ လိုက်လာသော ပုဒ်များ၏ အဖွင့်ဟု မှတ်ရတော့မည်၊ ထို့ကြောင့် ဝုတ္တိဌ် "ယာသံ"သည် ယဒနုဝယ်ယံ၏ အဖွင့်၊ အနိဒ္ဓိဋ္ဌနာမဝေယျာနံသည် အနုပဟန္ဒ၏ အဖွင့်၊ ယာနိ ရူပါနိလည်း ယံ၏ အဖွင့်၊ တာနိကား ယာနိရှိ၍ ထည့်အပ်သော အဖွင့်၊ သကေဟိ နာမေဟိကား သကနာမေဟိ၏ အဖွင့်၊ နိပစ္စန္တေကား နိပါတနာသိဒ္ဓန္တိ၏ အဖွင့်တည်းဟု မှတ်။

ဤသုတ်၏ ဆိုလိုရင်းကား— ဝိသတိမှ စ၍ ဒသသတသဟဿ (တစ်သန်း) တိုင်အောင်သော သင်္ချာတို့ကို ဂဏနေ ဒသဿ စသော သုတ်တို့ဖြင့် ပြခဲ့ပြီ၊ ထိုသင်္ချာတို့သည်–ဒသ ၂ ခုထိ ဧကသေသ် ပြု၍ ဝီသံဖြစ်အောင် စီရင်ခြင်း, ဒသနှင့် သဟဿကို သမာသ်တွဲ၍ ဒသသဟဿံ စသည်ဖြစ်အောင် စီရင်ခြင်းကြောင့် ပြီးရသော သင်္ချာများ ဖြစ်၏၊ ကောဋိစသော သင်္ချာ ၂၀ ကို မပြရသေး၊ ထို မပြရသေးသော ကောဋိစသည်တို့ကား ထိုဝီသတိစသည်ကဲ့သို့ စီရင်နေဖွယ် မလို၊ နဂိုနာမည်အတိုင်းပင် "ကောဋိ, ပကောဋိ" စသည်ဖြင့် ပြီးစီးကြသည်–ဟူလို။

သတသဟဿာနံ–တစ်သိန်းတို့၏၊ သတံ–တစ်ရာသည်၊ ကောဋိ–ကုဋေ မည်၏၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂါစ–ဣတ္ထိလိန် ရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဧကဝစနန္တာစ–ဧကဝုစ်အဆုံးရှိသည်လည်းကောင်း၊(ဟောတိ)၊ ဝဂ္ဂဘေဒေ–၌၊ ဗဟုဝစနဉ္စ–ဗဟုဝုစ်သည်လည်း၊ ဘဝတိ–၏။

ကောဋိသတသဟဿာနံ–ကုဋေတစ်သိန်းတို့၏၊ သတံ–သည်၊ ပကောဋိ–ပကုဋေ မည်၏၊ ပကောဋိသတသဟဿာနံ–တို့၏၊ သတံ–သည်၊ ကောဋိ ပ္ပကောဋိ–ကောဋိပကုဋေ မည်၏၊ ဧဝံ, နဟုတံ–နဟုတ၊ နိန္နဟုတံ–နိန္နဟုတ ၊ပေ၊ အသင်္ခေ်ယျံ–အသင်္ခေ်၊ ဣတိ–ဤသည်တည်း။

ဣစ္စေဝံ–ဤသို့လျှင်၊ ကောဋိပ္ပဘုတိနံ–ကောဋိ အစရှိကုန်သော၊ ဝိသ သင်္ခ်ာနံစ–၂၀သော သင်္ခ်ာတို့၏လည်း၊ ဌာနတော–ဌာနတစ်ခုမှ၊ ဌာနံ–ဌာနတစ်ခုကို၊ ယထာဣဒံ–တိုင်း၊ သတလက္ခဏံ–သိန်းအရာဖြင့် မြှောက်အပ်၏ဟူ၍၊ မတံ–သိအပ်၏။

ဣတ္ထိလိင်္ဂါ၊ပေ၊ဘဝတိ— ကောဋိသည် ဣတ္ထိလိန် ဧကဝုစ် ရှိ၏၊ ပကောဋိ, ကောဋိ ပကောဋိနှင့် နောက်၌လာမည့် အကျော်ဘိဏီလည်း ဣတ္ထိကေဝုစ်ရှိသည်ပင်၊ ထို့ကြောင့် **"ကောဋိ ၃ လီ, ခေါဘိဏီ, ဣတ္ထိဧကဝုစ်"**ဟု ဆိုခဲ့သည်၊ ဝဂ္ဂဘေဒဖြစ်သည့်အခါ၌ကား "ဒွေ+ကောဋိယော–၂ ကုဋေတို့" စသည်ဖြင့် ဗဟုဝုစ်လည်း ရှိ၏။

သတသဟဿာနံ သတံ ကောဋိ၊ပေ၊အသင်္ခ်ေယျံ— "သတသဟဿာနံ သတံ" တို့သည် ရှပ်ပြီးပုံကို ပြသောစကား မဟုတ်, တစ်သိန်းကို တစ်ရာဖြင့် မြှောက်လျှင် တစ်ကုဋေ ဖြစ်သည်ဟု မြှောက်ပွားပုံကို ပြသောစကားတည်း၊ ကုဋေခု, ကုဋေဆယ် စသည်ဖြင့် ကုဋေသိန်းထိအောင် သွား၍ ထိုကုဋေတစ်သိန်းကို တစ်ရာဖြင့် မြှောက်လျှင် ပကုဋေ ဖြစ်ပြန်၏၊ ဤသို့ ကောဋိမှ စ၍ အသင်္ခ်ေယျတိုင်အောင်သော သင်္ခ်ာ ၂၀ ကို ဌာနပေါင်း ၂၀ ဟု မှတ်၊ ထို ၂၀ တွင် ကောဋိဌာနမှ ပကောဋိဌာနကို သိန်းတစ်ရာဖြင့် မြှောက်၍ တက်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် ကောဋိသိန်းတစ်ရာသည် ပကောဋိ မည်၏၊ အဆုံး၌ မဟာကထာနသိန်းတစ်ရာသည် အသင်္ခ်ေယျ မည်၏–ဟု မှတ်။

ဣစ္စေဝံ၊ပေ၊ယထာဣဒံ— ဤဂါထာကား ဆိုခဲ့ပြီးသော မြှောက်ပွားပုံအတိုင်း ဌာနတစ်ခုမှ ဌာနတစ်ခုကို သိန်းတစ်ရာဖြင့် မြှောက်၍မြှောက်၍ တက်ရကြောင်း အကျဉ်းချုပ်ပြသော သင်ဟာဂါထာတည်း၊ ဤသို့ သိန်းတစ်ရာဖြင့် မြှောက်၍ တက်ရခြင်းမှာလည်း အဋ္ဌကထာတို့၌ပင် သိန်းတစ်ရာဖြင့် မြှောက်ပုံကို ပြထားသောကြောင့်တည်း၊ "ယထေဝ ဟိ သတံ သတသဟဿာနိ(တစ်ရာသောသိန်းတို့သည်၊ ဝါ–သိန်းတစ်ရာတို့သည်) ကောဋိ ဟောတိ၊ ဧဝံ သတံ သတသဟဿကောဋိယော(ကုဋေသိန်းတစ်ရာတို့သည်) ပကောဋိ နာမ ဟောတိ"စသည်တည်း၊...ဗြဟ္မသံယုတ် ပဌမဝဂ် ဒသမသုတ္တဋ္ဌကထာ။

သန်းသင်္ခ်ာ အသုံးမရှိ။ ။ဤသို့ အဋ္ဌကထာနှင့် သင်္ခ်ာကျမ်းတို့ဝယ် သိန်းတစ်ရာဖြင့် မြှောက်လေ့ရှိခြင်းမှာလည်း ဒသသတသဟဿံ ဟူသော "သန်း" သင်္ခ်ာကို

ဧတသ–ဤအစုဏ်၊ ဒွေ–၂ ခုကုန်သော၊ ပရိမာဏာနိ–အတိုင်းအရှည် တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ ဣတိ, ဝိဂ္ဂဟေ (သတိ)။

၄၁၈။ ဒ္ဝါဒိတော ကော နေကတ္ထေ စ။ ။အနေကတ္ထေ–သကတ္ထ, ပရိမာဏတ္ထစသော များသောအနက်၌၊ ဒ္ဝိဣစ္စေဝမာဒိတော–ဒ္ဝိအစရှိသော၊ ဂဏနတော–ဂဏန်းသင်္ချာမှ နောက်၌၊ ကပစ္စယော–ကပစ္စည်းသည်၊ဟောတိ၊ ဒ္ဝိကော–၂ ခု အတိုင်းအရှည်ရှိသော၊ ရာသိ–အစုအပေါင်း၊ ဒ္ဝိကံ–၂ ခုအတိုင်း အရှည်ရှိသောအပေါင်း၊ ဧဝံ, တိကံ–၃ ခု အတိုင်းအရှည်ရှိသော အပေါင်း ၊ပေ၊ သဟဿကံ–တစ်ထောင် အတိုင်းအရှည်ရှိသော အပေါင်း၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊.... သင်္ချာတဒ္ဓိတ် (နိဋ္ဌိတ်)။

ကျမ်းစာတို့၌ သုံးစွဲလေ့မရှိခြင်းကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အဘိဓာန်၌လည်း "သတံ သဟဿံ နိယုတံ, လက္ခံ ကောဋိ ပကောဋိစ–(ရာ–ထောင်–သောင်း–သိန်း–ကုဋေ–ပကုဋေ)"စသည်ဖြင့် .အစဉ်ပြသည်၊ အကယ်၍ ဒသသတသဟဿ(သန်း)သင်္ချာ သုံးစွဲရိုးရှိလျှင် တစ်သန်းကို ဆယ်ဖြင့် မြှောက် တစ်ကုဋေ, ကုဋေတစ်သန်းကို ဆယ်ဖြင့် မြှောက် ပကုဋေ, ဤသို့ စသည်ဖြင့် အသင်္ချေယျ တိုင်အောင်ပင် ရာဖြင့် မမြှောက်ဘဲ ဆယ်ဖြင့် မြှောက်နိုင်သည်။

အဋ္ဌကထာမြှောက်ပုံတစ်မျိုး။ ။ထို ဗြဟ္မဇဿယုတ် အဋ္ဌကထာ၌ အဗ္ဗုဒတိုင်အောင်သာ သိန်းတစ်ရာဖြင့် မြှောက်၍ နိရဗ္ဗုဒမှ အထက်ကို ၂၀ ဖြင့် မြှောက်၏၊ ["သတံ သတသဟဿ နိန္နဟုတာနိ အဗ္ဗုဒံ၊ တတော ဝိသတိဂုဏာ နိရဗ္ဗုဒံ, ဧသနယော သဗ္ဗတ္ထာပိ (အသင်္ချေယျတိုင်အောင် ဤနည်းအတိုင်း ၂၀ ဖြင့် မြှောက်လေ၊)"] ဤသို့ အဋ္ဌကထာ၌ နိရဗ္ဗုဒမှ အထက်ကို ၂၀ ဖြင့် မြှောက်ပြခြင်းမှာလည်း "သေယျထာပိ ဘိက္ခဝေ ဝီသတိ အဗ္ဗုဒါ နိရယာ, ဧဝမေဝေါ နိရဗ္ဗုဒေါ နိရယော"ဟု နိရဗ္ဗုဒစသော ငရဲတို့၏ သက်တမ်းကို "အဗ္ဗုဒငရဲသက် ၂၀ သည် နိရဗ္ဗုဒငရဲသက် တစ်သက် မည်၏" စသည်ဖြင့် ပဒုမငရဲသက်တိုင်အောင် ပြထားပုံကို နည်းမှီး၍ မြှောက်ခြင်းဖြစ်သည်၊ ဤသို့လျှင် သဒ္ဒါကျမ်းတို့နှင့် .အဋ္ဌကထာတို့၌ နိရဗ္ဗုဒမှ အထက်သင်္ချာများဝယ် မြှောက်ပုံ မတူကြဟု မှတ်။

၄၁၈။ အနေကတ္ထ— "သကတ္ထ ပရိမာဏတ္ထာ ဒီဝသေန် အနေကသ္မိံ အတ္ထေ"ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် သကတ်အနက် ပရိမာဏအနက် စသော များသောအနက်ကို "အနေကတ္ထ"ဟု မှတ်၊ ထိုတွင် သကတ်အနက်၌ "ဒွေယေဝ ဒ္ဝိကံ"ဟု ပြု၊ ဒ္ဝိကံ–၂ခု၊ "ဒွေ ပရိမာဏာနိ ယဿ"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်ကား ပရိမာဏအနက်၌ ကပစ္စည်း သက်ပုံကို ပြသော ဝိဂြိုဟ်တည်း၊ ဒသ ဒသကံသုတ်၌ "ဒသ ပရိမာဏာနိ အဿာတိ ဒသကံ"ဟု ဖွင့်သော ဋီကာလည်း ဤပရိမာဏအနက်ကို ရည်ရွယ်သည်။ [ဤမျှ အတိုင်းအရှည်ဖြင့် သင်္ချာတဒ္ဓိတ် ပြီးပြီ၊ ကြွင်းကျန်သေးသော မှတ်ဖွယ်များကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာ ရှု။]

အဗျယတဒ္ဓိတ်

ဧကသ္မိံ ဝါရေ-တစ်ကြိမ်၌၊ ဘုဥ္ဇတိ-စား၏၊ ဒွေ ဝါရေ-၂ ကြိမ်တို့ တိုင်တိုင်၊ ဘုဥ္ဇတိ-၏ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟော (သတိ)။....

၄၁၉။ ဧကောဒိတော သကိသ ကွတ္တံ့။ ။ဧကဒ္ဒိတိဣစ္စေဝမာဒိတော-ဧက, ဒ္ဒိ, တိအစရိုသော၊ ဂဏနတော-ဂဏန်းသင်္ချာမှ (နောက်၌)၊ သကိ၏-သကိသဒ္ဒါ၏၊ ဌာနေ-အရာ၌၊ ဝါရတ္ထေ-အလှည့်အကြိမ်ဟူသော အနက်၌၊ ကွတ္တံ့ပစ္စယော- ကွတ္တံ့ ပစ္စည်းသည်၊ ဟော့တိ၊ ဧကကွတ္တံ့- တစ်ကြိမ်၊ (ဘုဥ္ဇတိ)၊ ဒ္ဒိကွတ္တံ့-၂ ကြိမ်၊ ဘုဥ္ဇတိ-၏၊ သဗ္ဗာသမာဝုသောတျာဒိနာ-ဖြင့်၊ သိလောပေါ-သိရေ့၊ ဧဝံ, တိကွတ္တံ့-၃ ကြိမ်၊ပေ၊သတကွတ္တံ့-အကြိမ်တစ်ရာ၊ သဟဿကွတ္တံ့-အကြိမ်တစ်ထောင်၊ ဗဟုကွတ္တံ့-အကြိမ်များစွာ၊ ကတိကွတ္တံ့-အကြိမ် မည်မျှနည်း။

၄၁၉။ သကိသ ဌာနေ ဝါရတ္ထေ— "ဧကောဒိတော သကိသ"ဟု သုတ်ရှိသော ကြောင့် "သကိသ ဌာနေ"ဟု ဌာနေသဒ္ဒါ ထည့်ပြီးလျှင် ကွတ္တံ့ပစ္စည်းကား ဝါရအနက်၌ သက်သည်ဟု ပြလိုရ်ု "ဝါရတ္ထေ"ဟု ဖွင့်သည်၊ "သကိသ ဌာနေ"ဟု ဆိုသော်လည်း သကိ၏သဒ္ဒါ တိုက်ရိုက်ပါရှိုးမည်ဟု မမှတ်လင့်၊ သကိ၏သဒ္ဒါ ရှိထိုက်သော နေရာဝယ် သကိ၏သဒ္ဒါ မရှိတော့သဖြင့် ဝါရအနက်၌ (အကြိမ်ဟူသော အနက်၌) ကွတ္တံ့ပစ္စည်း သက်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် ဧကကွတ္တံ့ကို ဧက တည်, ဤသုတ်ဖြင့် ဝါရ အနက်၌ ကွတ္တံ့ပစ္စည်း သက်, နာမ်ငဲ့, သိသက်, (အဗျယပုဒ် ဖြစ်၍) "သဗ္ဗာသမာဝုသော ဖြင့် ရေ့" ဟု ဆိုရ်ု ရုပ်တွက်။ [ကစ္စည်း၌မူ သမာသ်နာမ်ဟု ဆိုသောကြောင့် သေသတော လောပ်ဖြင့် သိကို ရေ့ရသည်။]

ရူပသိဒ္ဓိဖွင့်ရပုံ။ ။ဤရူပသိဒ္ဓိဆရာသည် ကစ္စည်းကို ဖွင့်ရသောကြောင့် ကစ္စည်းသုတ် နေပုံကိုလည်း လက်မလွှတ်နိုင်၊ "ဝါရသင်္ချာယ ကြိတ္ကွသ်"ဟု ကလာပ်၌ ဝါရ အနက်ဝယ် ကြိတ္ကွသ် (ကွတ္တံ့ပစ္စည်းနှင့် တူသော ပစ္စည်းတစ်မျိုး)သက်ဟု ဆိုထား သဖြင့် ကလာပ်ဆိုပုံကိုလည်း သဘောကျလျက် ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "သကိသ ဌာနေ"ဟု ကစ္စည်းသုတ်အလိုကျ ဖွင့်ပြပြီးလျှင် "ဝါရတ္ထေ"ဟု ကလာပ်အလိုကျအောင်လည်း ဖွင့်ပြရလေသည်၊ သို့သော် ကစ္စည်းသုတ် အလိုမှာ သကိ၏သဒ္ဒါကို ကွတ္တံ့ပြုလိုသော ကြောင့် ကစ္စည်းအာဘော်ကား မကျတော့ချေ။

ဝိဂ္ဂဟ။ ။"ဧကသ္မိံ ဝါရေ ဘုဥ္ဇတိ"၌ ဘုဥ္ဇတိကား စပ်ပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် ရှည့်အပ်သော ကြိယာတည်း၊ "ဧကသ္မိံ ဝါရေ"သာ ဧကကွတ္တံ့၏ ဝိဂ္ဂဟဖြစ်သည်၊ "ဝိဂ္ဂဟ" ဆိုသော်လည်း "ဂဠေတိတိ ဂေါ"စသည်ကဲ့သို့သော ဝိဂြိုဟ်မျိုး မဟုတ်, ဧကကွတ္တံ့၏ အနက်ကို အခြားအနက်များနှင့် မရောအောင် ဖွင့်ပြသော အဖွင့်သာတည်း၊ ဘာကြောင့်နည်း... ဧကကွတ္တံ့စသည်တို့က အဗျယခေါ် နိပါတ်ပုဒ်တွင် ပါဝင်၍ နိပါတ်ပုဒ်များကိုကား

ဧကေန–တစ်ခုသော၊ ဝိဘာဂေန–ဝေဖန်အပ်သော အဖို့အစုဖြင့်၊ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟေ(သတိ)[ဤဝိဂ္ဂဟာလည်း အနက်ဖွင့်သာ၊] မဏ္ဍူကဂတိယာ–မဏ္ဍူကဂတိကအဓိကာရနည်းဖြင့်၊ သနှိုးဂဟာဏ် အနုဝတ္တတေ၊ [သနှိုးပူရဏော မော–သုတ်မှ သနှိုးသဒ္ဒါသည် သကနာမေဟိသုတ်သို့လည်း လိုက်လျက်ရှိ၏၊ ထိုသနှိုးသဒ္ဒါသည် တေသံ ဏော လောပ်သုတ်ကို ခုန်ကျော်၍ ဤသုတ်သို့ လိုက်ရသောကြောင့် "မဏ္ဍူကဂတိယာ"ဟု ဆိုသည်။]

၄၂၀။ ဝိဘာဂေ စာ စ။ ။ဝိဘာဂတ္ထေ–ဝိဘာဂအနက်၌၊ ဧကာဒိ သနှိုးတော–ဧကအစရှိသော သနှိုးသဒ္ဒါမှ နောက်၌၊ ဓာပစ္စယော ဟောတိ၊ စသဒ္ဒေန, ဧကဒ္ဒိတော–ဧကသဒ္ဒါ, ဒ္ဒိသဒ္ဒါတို့မှ(နောက်၌)၊ (ဧကာဒိတော–ဟု ရှိလျှင် ပါဠိပျက်၊) ဋ္ဌစ–ဋ္ဌပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ သုတ္တာဒိတော–သုတ္တအစရှိသော သဒ္ဒါမှ(နောက်၌)၊ သောစ–သောပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊(ဟောတိ)၊ ဧကာ–တစ်ပါးသော အဖို့အစုဖြင့်၊ ဒ္ဒိဟိ–၂ ခုကုန်သော၊

ဝိဂြိုဟ် မပြုရဟု အဆိုရှိသောကြောင့်တည်း၊ ဤအနက်ဖွင့် ဝိဂ္ဂဟာလည်း စဉ်းစားဖွယ်ရှိ၏၊ ထင်ရှားစေအံ့–"ဧကက္ခတ္တုံ ဒိဝသသ ဘောဇနံ ဘုဉ္ဇတိ–တစ်နေ့လျှင် တစ်ကြိမ်ထမင်းကို စား၏"စသည်၌ ဧကက္ခတ္တုံဝယ် "ဌ"ဟု အဓိကရဏအနက် မဖြစ်သင့်၊ "တစ်ကြိမ်"ဟူသော လိင်္ဂတ္ထမျှသာသော်လည်းကောင်း, ဘုဉ္ဇနကြိယာကို အထူးပြုသော ကြိယာဝိသေသန (ဒုတိယာ ဧကဝစနန္တ)သော်လည်းကောင်း ဖြစ်သင့်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဧကဿိ ဝါရေ"ဟူသော ဝိဂ္ဂဟာကို စဉ်းစားသင့်၏၊ သဒ္ဒနီတိ၌ကဲ့သို့ ဘုဉ္ဇတိကြိယာကို မဲ့ဘဲ "ဧကဝါရော" ဟု ပဌမန္တ ဝိဂ္ဂဟာသော်လည်းကောင်း, မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကဲ့သို့ "ဧကဝါရံ" ဟု ဒုတိယန္တ ဝိဂ္ဂဟာသော်လည်းကောင်း ပြုသင့်သည်။

ဒ္ဒိက္ခတ္တုံ စသည်၌ "ဒွေ+ဝါရေ"စသော ဝိဂ္ဂဟာကား သင့်မြတ်ပါပေသည်၊ ထိုဝိဂ္ဂဟာအတိုင်း ဒ္ဒိက္ခတ္တုံနှောင် ဒုတိယာ ယော သက်သင့်သည်ဟု ထင်၏၊ ရူပသိဒ္ဓိကား အဗျယ(နိပါတ်)ဖြစ်၍ သိဝိဘတ်ပင် သက်သည်၊ ဗဟု–ကတိတို့၌ "အများ"ဟူသည်လည်း သနှိုးပင်၊ "ကတိ"ဟု မေးခြင်းလည်း အရေအတွက်သနှိုးကို မေးခြင်းပင်၊ ထို့ကြောင့် သနှိုးအရာ၌ ဗဟု–ကတိတို့ကို သွင်းပြသည်၊ "ဗဟူ+ဝါရေ–များစွာသော အကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ ကတိဝါရေ–ဘယ်နှစ်ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်နည်း"ဟု ဝိဂ္ဂဟာပြု။

၄၂၀။ ●ကေန ဝိဘာဂေန— "အမွေခွဲပေးခြင်း"ကဲ့သို့ ပဋ္ဌာန်းတစ်ခုကို ၂စု ၃စု စသည်ဖြင့် ခွဲခြားပေးမှုကို "ဝေဖန် ခွဲခြားသည်"ဟု ပြောစမှတ် ပြုကြ၏၊ ဤ၌ကား "ဝိဘဇီယတေ–ဝေဖန်(ခွဲခြား)အပ်၏"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ ခွဲခြားဝေဖန်အပ်သော အဖို့အစုကို ဝိဘာဂဟု ခေါ်၏၊ တစ်ပုံတည်း ပုံထားအပ်သော အစုလည်း တစ်ဖို့တစ်စုဖြစ်၍ ဝိဘာဂအနက်ပင်တည်း။

ဝိဘာဂေဟိ–ဝေဖန်အပ်သော အဖို့အစုတို့ဖြင့်၊ ဒွိဓာ–၂ ဖို့ ၂ စုတို့ဖြင့်၊ ဒုဓာ ဝါ–လည်း ရှိ၏၊ [ဤ၌ "ဒွေဓာ"ဟု မရှိရ, နောက်၌ "ဒွေဓာ တေဓာဝါ"ဟု ရှိလိမ့်မည်၊ တိဟိ, ဝိဘာဂေဟိ, တိဓာ–၃ ဖို့ ၃ စုတို့ဖြင့်၊ ဒွေဓာ, တေဓာဝါ ဟုလည်း ရှိ၏၊ တေသုဝဒ္ဓိတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဣကာရသ–၏၊ ဧကာရော–ပြု၊ ဧဝံ, စတုဓာ–၄ ဖို့ ၄ စုတို့ဖြင့်၊ ပေ၊ သဟာသဓာ–တစ်ထောင်သော အဖို့အစုတို့ဖြင့်၊ ကတိဓာ–ဘယ့်လောက် အဖို့အစုတို့ဖြင့်၊ ဗဟုဓာ–များစွာသော အဖို့အစုတို့ဖြင့်။

ဗျပစ္စယော–၌၊ (ဥဒါဟရဏ်–ကား၊) ဧကဓာ–တစ်ဖို့တစ်စုဖြင့်၊ ဝါ–တဲ့ပေါင်းတည်း၊ ကရောတိ–ပြု၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ ဧကဗျံ–မည်၏၊ ဧဝံ, ဒွေဗျံ – ၂ ဖို့ ၂ စု၊ ဝါ – ၂ ဖြာ၊ သောပစ္စယော–၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊

ရုပ်တွက်ရာ၌ "ဧကေန+ဝိဘာဂေန"ဟု ဝါကျပြုဖွယ် မလို၊ "ကောဒိသန္တောဓာပစ္စယော"ဟု ဆိုသောကြောင့် "ဧက"တည်, ဤသုတ်ဖြင့် "ဧကေန+ဝိဘာဂေန" ဟူသော အနက်၌ ဓာပစ္စည်း သက်, နာမ်ငဲ့, ဖြင့်–ဟု အနက်၊ပေ၊ကြောင့် နာသက်, ချေ၊ ဒွိဓာ စသည်၌ ဗဟုဝုစ် ဟိသက်၍ ချေ၊ ဝိသတိ ဒသေသု ဗာဒ္ဓိသတ္ဌ ဟု သဒ္ဒါဖြင့် ဒွိကို ဒု ပြု, ဒုဓာ၊ ဒွိဓာ–တိဓာ ဖြစ်ပြီးမှ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဣ ကို ဧ ပြု, ဒွေဓာ, တေဓာ–ဟု ဖြစ်၏။

"ဒွိဓာ–၂ ပါး အပြားအားဖြင့်"စသည်ဖြင့် ပေးရာ၌လည်း "၂ စု–၂ ပုံ"ကွဲပြားနေသည်ကိုပင် "အပြား"ဟု ဆိုသောကြောင့် ဝိဘာဂအနက်ပင်တည်းဟု မှတ်၊ "၂ပါးပြားကုန်၏"ဟု ပေးရာ၌ကား ပဌမာ ယောသက်၍ ချေသင့်သည်၊ "ဒွိဓာ–၂ ပါးအပြားရှိကုန်၏"ဟု အသုတ္ထိအနက် ပေးလေ့ရှိကြသေး၏၊ သို့သော် ထိုအနက်၌ ဓာပစ္စည်းသက်ရမည်ဟု မိန့်တော်မမူကြ၊ "ဒွိဓာ"ကို "ဒုဝိဓာ–၂ ပါး အပြားရှိကုန်၏"ဟု ဖွင့်ခြင်းမှာလည်း အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သာ ဖြစ်သင့်သည်။ ["သဟသေန ဝိဘာဂေဟိ သဟသဓာ, ကတိဟိ ဝိဘာဂေဟိ ကတိဓာ"ဟု ပြု။]

စသဒ္ဒေန ဧကဒ္ဓိတော ဗ္ဗ စ— ["ဧကာဒိတော"ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊ အာဒိဖြင့် အများအပြား ယူဖွယ် မရှိ၊ "ဧကဒ္ဓိတော"ဟု သိဟိုဠ်မှသာ ကောင်း၏၊ သဒ္ဒနီတိ၌လည်း "ဧကဒ္ဓိဟိဗ္ဗော"ဟု သုတ်တည်သည်၊] "ဧကဓာ ကရောတိတိ ဧကဗ္ဗံ"၌ ကရောတိကား စပ်ပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် ထည့်ပါ၌သာ, "ဧကဓာ"သာ လိုရင်း၊ ထို ဓာပစ္စည်းလည်း ဝိဘာဂအနက်၌ သက်သောကြောင့် ဗ္ဗပစ္စည်းလည်း ဝိဘာဂအနက်၌ပင် သက်၊ ဧကနောင် "ဧကဓာ"ဟူသော အနက်၌ ဝိဘာဂေဓာ စသုတ်၌ စသဒ္ဒါဖြင့် ဗ္ဗပစ္စည်းသက်၊ [တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် နိဂ္ဂဟီတ် လာဦးမှ "ဧကဗ္ဗံ"ဟု ဖြစ်မည်၊ ထို့နောက် ဝိဘတ်ကိုကား သိဖြစ်စေ အံ့ဖြစ်စေ သဗ္ဗာသဓာဝုသောဖြင့် ချေရမည်သာ၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား "ဗ္ဗံ"ပစ္စည်းသက်၏, ရှင်းပါပေသည်၊] ဒွိဗ္ဗံဟု ဖြစ်သည့်အခါ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဣကို ဧပြု (ဒွေဗ္ဗံ), ယောသက်,

သုတ္တေန-မာတိကာဟူသော၊ ဝိဘာဂေန-အဖို့အစုဖြင့်၊ သုတ္တသော-မာတိကာ ဟူသော အဖို့အစုအားဖြင့်၊ ဧဝံ, ဗျဉ္ဇနသော-သဒ္ဒါဟူသော အဖို့အစုအားဖြင့်၊ ပဒသော-ပုဒ်ဟူသော အဖို့အစုအားဖြင့်၊ အတ္ထသော-အနက်ဟူသော အဖို့အစုအားဖြင့်၊ ဗဟုသော-များသောအဖို့အစုတို့ဖြင့်၊ သဗ္ဗာကာရေန-အလုံးစုံသော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ သဗ္ဗသော-အားဖြင့်၊ ဥပါယသော-ဥပါယ်အားဖြင့်၊ ဟေတုသော-အကြောင်းအားဖြင့်၊ ဌာနသော-တစ်ခဏချင်းအားဖြင့်၊ ယောနိသော-အသင့်အားဖြင့်။

၄၂၁။ သဗ္ဗနာမေဟိ ပကာရဝစနေ တု ထာ။ ။သဗ္ဗနာမေဟိ-သဗ္ဗနာမ်တို့မှ နောက်၌၊ ပကာရဝစနတ္ထေ-ပကာရသဒ္ဒါ၏အနက်၌၊ ထာ ပစ္စယော-ထာ ပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ တုသဒ္ဒေန, ထတ္ထာပစ္စယော စ-ထတ္ထာ ပစ္စည်းလည်း သက်၊ သာမညဿ-သာမညကို၊ ဘေဒကော-ခွဲခြားတတ်သော၊ ဝိသေသော-အထူးသည်၊ ပကာရော-ပကာရ မည်၏၊ တသ-

---

ချေ၊ "နု+ဒွေ ဏ္ဍ အဒ္ဓေ ဏ္ဍ၊ အဒ္ဓေ ဏ္ဍ ဝစနံ ယေသံ (ဗုဒ္ဓါနံ)တိ အဒ္ဓေ ဏ္ဍဝစနာ၊ တစ်နည်း-နု ဒွေ ဏ္ဍ ဝစနံ ယေသံတိ အဒ္ဓေ ဏ္ဍဝစနာ=၂ မျိုးပြားသောစကား ရှိတော်မမူကြကုန်" ဟု ပေး။

သုတ္တာဒိတော သော ဝ—"သုတ္တသော-မာတိကာအားဖြင့်"ဟု ဆိုလျှင် ပဒဘာဂနိမ့ကွဲပြားသော တစ်ဖို့တစ်စုပင် ဖြစ်သောကြောင့် သောပစ္စည်းသည် ဝိဘာဂအနက်၌ပင် သက်၏၊ ထို့ကြောင့် "သုတ္တေန ဝိဘာဂေန"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုသည်၊ နာမ်ငဲ့, နာသက်, ချေ၊ "သဗ္ဗာကာရေန သဗ္ဗသော"၌ကား အာကာရအနက်၌ သောပစ္စည်း သက်၏၊ ဥပါယသော စသည်၌ "အဖို့အစု"အနက် ဖြစ်ဖို့ရန် ခဲယဉ်း၏၊ ထို့ကြောင့်ပင် သဒ္ဒနီတိ၌ ကေဝလတတိယတ္ထ(ဝိဘာဂစသော အနက်များနှင့် မရောသော သက်သက် တတိယာ အနက်ရှိသော) သောပစ္စည်းဟု မိန့်သည်၊ ထို့ပြင်-ဤ "သော"ပစ္စည်းသည် "ဝိစ္ဆာ" အနက်၌လည်း သက်သေး၏၊ "ပဒသော ဓမ္မံ ဝါစေယျ"(ပါတိမောက်)၌ ပဒသော-အဖို့အစု အဖို့အစုအားဖြင့်, "ခဏ္ဍသော-အပိုင်း အပိုင်း၊ ဆိန်-ဖြတ်ခြင်းကို၊ ဣစ္ဆामိ-၏၊"(ဒွါဒသနိပါတ် ဘဒ္ဒသာလဇာတ်၊) "စတုပထေ-လမ်း ၄ ခွဲ၌၊ ဗိလသော-အစုအစုအားဖြင့်၊ ဝိဘဇိတ္ဝာ-ခွဲခြား၍ (သတိပဋ္ဌာနသုတ်) စသည်တည်း။

၄၂၁။ သာမညဿ၊ ပေ၊ ပကာရော— ၂ မျိုး ၃ မျိုး စသည်ဖြင့် အများနှင့် ရောနှောဆက်ဆံနေသော အနက်သည် သာမည မည်၏၊ "သမာနဿ+ဘာဝေါ သာမညံ"ဟု ဆိုခဲ့ပြီ၊ ထိုသာမညအနက်ကို တစ်ခုနှင့်တစ်ခု မရောအောင် ခွဲခြားတတ် အထူးပြုတတ်သော အနက်သည် ပကာရ မည်၏၊ ဥပမာ-စာသင်ရာ၌ လုံ့လရှိမှု-မရှိမှု ၂ မျိုးနှင့် ဆက်ဆံနေခြင်းသည် သာမညတည်း၊ "ယထာ ကုသလော, တထာ ဥဂ္ဂဏှ-အကြင် အပြားအားဖြင့် (သင်လျှင်) ကျွမ်းကျင်၏၊ ထိုအပြားအားဖြင့် သင်ယူလော" ဟူရာ၌

ထိုပကာရအနက်ကို၊ အဘိဓာနေ–ဟောရာ၌၊ ဣတိ အတ္ထော–နက်၊ သော ပကာရော–ထိုအထူးအပြားသည်၊ တထာ–ထိုအထူးအပြားသည်၊ တံ ပကာရံ–ကို၊ တထာ–ကို၊ တေန ပကာရေန–ဖြင့်၊ တထာ–ဖြင့်၊ ယေန ပကာရေန–အကြင် အထူးအပြားဖြင့်၊ ယထာ–ဖြင့်၊ ဧဝံ, သဗ္ဗထာ–ခပ်သိမ်းသော အထူးအပြားဖြင့်၊ အညထာ–တစ်ပါးသော အထူးအပြားဖြင့်၊ ဣတရထာ–ဆိုအပ်ပြီးမှ တခြားသောအထူးအပြားဖြင့်၊ ဥဘယထာ–၂ပါးသော အထူးအပြားဖြင့်၊ ထတ္တာပစ္စယော–၌(ဥဒါဟရဏံ)၊ တေန ပကာရေန–ဖြင့်၊ တထတ္တာ–ဖြင့်၊ ဧဝံ, ယထတ္တာ – အကြင် အထူးအပြားဖြင့်၊ .အညထတ္တာ – တစ်ပါးသော အထူးအပြားဖြင့်၊

လုံ့လရှိခြင်းသည် လုံ့လမရှိခြင်းမှ ထူးခြားသော အနက်တည်း၊ ယထာ တထာ၌ ထာပစ္စည်းသည် ထိုလုံ့လရှိခြင်းဟူသော ပကာရအနက်၌ သက်၏၊ ထို့ကြောင့် "ယထာ–အကြင် လုံ့လရှိခြင်းဟူသော အပြားအားဖြင့် (သင်လျှင်)၊ ကုသလော–ကျွမ်းကျင်တတ်မြောက်၏၊ တထာ–ထိုလုံ့လရှိခြင်းဟူသော အပြားအားဖြင့်၊ ဥဂ္ဂဏှ–သင်ယူလော" ဟု ပေးရာ၏။

တသာဘိဓာနေတျတ္ထော— ဤကား သုတ်၌ပါသော "ပကာရဝစနေ"၏ အဖွင့်တည်း၊ ဆိုခဲ့ပြီးသော ပကာရအနက်ကို "တသ"ဟု ညွှန်း၍, သုတ်၌ ဝစနေကို "အဘိဓာနေ"ဟု ဖွင့်သည်၊ "ပကာရဝစနေ–အထူးအပြားအနက်ကို ဟောရာ၌"ဟု သုတ်နက်ပေး၊ ဝုတ္တိအဖွင့်၌ "ပကာရဝစနတ္ထေ"ဟူသည်လည်း "အထူးအပြား" အနက်ပင်တည်း။

သော ပကာရော တထာ— ဝိဂ္ဂဟဟူသည်မှာ လိုရာအနက်ကို ဖွင့်ပြသော ဝါကျအတိုစားကလေး ဖြစ်၍ ဤ၌ "ဣသော+ပကာရော"သည် တထာ၏ ဝိဂ္ဂဟတည်း၊ ရုပ်တွက်ရာ၌ "တ"တည်, ဤသုတ်ဖြင့် "သော ပကာရော"ဟူသော အနက်၌ ထာပစ္စည်းသက်, နာမ်ငဲ့, သိသက်, ချေ၊ တံ ပကာရံ တထာ၌ ဒုတိယာဝိဘတ်ဖြင့် ဖွင့်သောကြောင့် တထာနောင် အံသက်, ချေ၊ တေန ပကာရေန တထာ၌ နာသက်, ချေ၊ ဤနည်းအတိုင်း "တသ္မိံ ပကာရေ တထာ"၌ သ္မိံသက်, ချေ၊ ယထာ စသည်၌လည်း နည်းတူ။

ထတ္တာပစ္စယော— တုသဒ္ဒါဖြင့် သက်ရသော ထတ္တာပစ္စည်း၌ "တေန ပကာရေန"ကို ရှု၍ "တ"နောင် တုသဒ္ဒါဖြင့် ထတ္တာပစ္စည်း သက်ပြီးနောက် နာမ်ငဲ့, နာသက်, ချေ၊ ယထတ္တာ အညထတ္တာတို့၌လည်း နည်းတူ၊ ဤ ထတ္တာပစ္စည်းကား ပါဠိတော်၌ အသုံးမထင်ရှား၊ တထာ စသည်နောင် ဘာဝအနက်၌ တ္တပစ္စည်း သက်၍ "တထာ+ဘာဝေါ, တထတ္တံ, အညထာ+ဘဝေါ, အညထတ္တံ" ရုပ်မျိုးသာ ရှိသည်ဟု သဒ္ဒနီတိ မိန့်သည်၊ "ဌိတသ–တည်နေသော သဒ်တတရား၏၊ အညထတ္တံ–တစ်မျိုးတစ်ဖုံ၏ အဖြစ်သည်၊ ပညာယတိ–ထင်ရှား၏" စသည်တည်း။

ကော ပကာရော–အဘာယ်အထူးပြားသနည်း၊ ဣတိ အတ္ထေ, ...

၄၂၂။ ကိမိမေဟိ ထံ။ ။ပကာရဝစနတ္ထေ–၌၊ ကိ ဣမဣစ္စေတေဟိ–ကိသဒ္ဒါ, ဣမသဒ္ဒါတို့မှ(နောက်၌)၊ ထံပစ္စယော–ထံပစ္စည်းသည်၊ဟောတိ၊ ကိဿ က ဝေ စာတိ ဇတ္ထေ–ဤသုတ်၌၊ စသဒ္ဒေန, ကိဿ–ကိသဒ္ဒါ၏၊ ကာဒေသော–ကပြု၊ ကထံ–အဘာယ်အထူးအပြားနည်း၊ ကံပကာရံ–အဘာယ်အထူးအပြားကို၊ ကထံ–ကို၊ ကေန ပကာရေန–ဖြင့်၊ ကထံ–ဖြင့်၊ အယံ ပကာရော–ဤအထူးအပြားသည်၊ ဣတ္ထံ–သည်၊ ပေ၊ အနေန ပကာရေန–ဖြင့်၊ ဣတ္ထံ–ဖြင့်၊ ဣမဿိ ထံ ဒါနိဟတောဝေသု စာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဣမ သဒ္ဒဿ–၏၊ ဣကာရော–ဣပြု၊ ဒ္ဒိတ္ထံ။

ဟိ–ဆက်ဦးအံ့၊ ဇတ္ထေ–ဤ ရုပ်တို့၌၊ ကွတ္တုံအာဒိ ထံ ပရိယောသာန ပစ္စယန္တာနံ–ကွတ္တုံ အစ, ထံ အဆုံးရှိသော ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော ပုဒ်တို့၏၊ အဗျယတဒ္ဓိတတ္တာ–အဗျယတဒ္ဓိတ်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နာမဗျပဒေသံ–ကို၊ ကတ္တာ၊ပေ၊ဝိဘတ္တိလောပေါ၊ ကွစိတော ပဋ္ဌမျတ္ထေတိအာဒိနာ–ကွစိတော ပဋ္ဌမျတ္ထေ အစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊ ဝုတ္တတောအာဒိပစ္စယန္တာစ–ဆိုအပ်ပြီးသော တောအစရှိသော ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါတို့ကိုလည်း၊ ဣဝေ အဗျယ တဒ္ဓိတေ–ဤအဗျယတဒ္ဓိတ်၌ပင်၊ သင်္ဂီယန္တိ–သိမ်းယူအပ်ကုန်၏။

၄၂၂။ ကထံ စသည်တို့၏ ရုပ်ပြီးပုံမှာ စာကိုယ်အတိုင်း သိသာပြီ၊ "ဣတ္ထန္နာမော ဘိက္ခု"စသည်၌ လာသော ဣတ္ထံသဒ္ဒါကား ဇဝ်၏ ကာရိယဟု သဒ္ဒနီတိ ဆို၏၊ "ဇဝ် နာမ် ယဿာတိ ဣတ္ထန္နာမော"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ "ဇဝ် နာမ"ဟု ပြီးသည့်အခါ ဇဝ်ကို ဣတ္ထံ ပြုရမည်တဲ့၊ သို့သော် နာမ်နိပါတ်ခန်း၌ "ဇဝ်, ဣတိ, ဣတ္ထံ ဣစ္စေတေ နိဒဿနေ" ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့် ရှုပသိဒ္ဓိအလိုမှု ဇဝ်နှင့် အနက်တူသော ဣတ္ထံနိပါတ်တစ်မျိုးပင်၊ ထို့ကြောင့် "ဣတ္ထံ နာမ် ယဿာတိ ဣတ္ထန္နာမော=ဤသို့ အမည်ရှိသောရဟန်း"ဟု ပေး။

ဇတ္ထ ဟိ၊ပေ၊သင်္ဂီယန္တိ— ကွတ္တုံ အစ ထံ အဆုံးရှိသော ပစ္စယန္တသဒ္ဒါစုသည် အဗျယ တဒ္ဓိတ်ဖြစ်၍ ဇကကွတ္တုံစသည် ဖြစ်သောအခါ နာမ်ငဲ့ရဦးမည်၊ ထို့နောက် ဆိုင်ရာ ဝိဘတ်သက်၍ ချေ၊ နာမ်၌ ပြုခဲ့သော "သဗ္ဗတော–သဗ္ဗတြ"စသည်၌ တော–တြစသော ပစ္စယန္တသဒ္ဒါစုကိုလည်း အဗျယတဒ္ဓိတ်၌ သွင်းယူရသည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌လည်း တော စသော ပစ္စည်းစုကို တဒ္ဓိတ်ခန်း၌ပင် ပြသည်။ [အဗျယတဒ္ဓိတ်တွင် ပါဝင်ကြသော "သဗ္ဗတော"စသည်၌ "သဗ္ဗ"တည်း, တောပစ္စည်း သက်သက်သို့, ဤအဗျယတဒ္ဓိတ် ပုဒ်စု၌လည်း "ဇက"စသည်တည်း, ကွတ္တုံ စသည်သက်၍ ရုပ်တွက်ပြခဲ့သည်၊ ပုဒ်နှင့် ပစ္စည်း ချဉ်းမှ တဒ္ဓိတ်ဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌ ဝိဘတ္တိနှစ်မဟုတ်သော "ဇက"စသည် ကိုပင် နာမ်ပုဒ်ဟု မှတ်။]

၄၂၃။ ယဒနုပပန္နာ နိပါတနာ သိဒ္ဓန္တိ။ ။ယေသဒ္ဒါ–အကြင်သဒ္ဒါတို့သည်၊ သဒ္ဒလက္ခဏေန–ဤသဒ္ဒါကျမ်းလာသုတ်ဖြင့်၊ [သီမှ၌ "လက္ခဏေန–သုတ်ဖြင့်"ဟု ရှိ၏။] အနုပပန္နာ–မပြည့်စုံ မလုံလောက်ကုန်၊ အက္ခရာဒိတော–အက္ခရာအစရှိသောအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ နာမောပသဂ္ဂနိပါတတော ဝါ–နာမ်, ဥပသာရ, နိပါတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ သမာသတဒ္ဓိတတော ဝါ–သမာသ် တဒ္ဓိတ်အားဖြင့်လည်းကောင်း၊ အနိဒ္ဒိဋ္ဌလက္ခဏာ–မညွှန်ပြအပ်သော သုတ် ရှိကုန်၏၊ တေ–ထိုသဒ္ဒါတို့သည်၊ နိပါတနာ–ဤ နိပါတနသုတ်ဖြင့်၊ သိဒ္ဓန္တိ–ပြီးစီးကုန်၏။

၄၂၃။ ယဒနုပပန္နာ နိပါတနာ သိဒ္ဓန္တိ—ယံကို "ယေသဒ္ဒါ"ဟု ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် ယံကို နိပါတ်ဟုသော်လည်းကောင်း, ပုလ္လိန်ဗဟုဝုစ်ဖြင့် "ယေ"ဟု ဆိုသင့်လျက် လိင်ဝစနဝိပလ္လာသနည်းအားဖြင့် နပုံလိန်ဧကဝုစ် ဆိုထားသည်ဟုသော်လည်းကောင်းကြ၊ ယေ၏ စွဲဖို့ရာ "သဒ္ဒါ"ဟု ထည့်သည်၊ ဥပပန္နသဒ္ဒါသည် "ပြည့်စုံ လုံလောက်"ဟူသော အနက်ဟောတည်း၊ အနုပပန္နသဒ္ဒါသည် ကရိယာ်းကို ငဲ့သောကြောင့် "လက္ခဏေန"ဟု ထည့်သည်၊ "ဤသဒ္ဒါကျမ်း၌ လာသော သုတ်ဖြင့် အကြင်သဒ္ဒါတို့ မပြည့်စုံ မလုံလောက်ကြ"ဟူလို၊ "မပြည့်စုံ မလုံလောက်"ဟူသည် ထိုသဒ္ဒါတို့ကို စီရင်ဖို့ရာ တည်ထားအပ် ညွှန်ပြအပ်သောသုတ် မရှိခြင်းတည်း–ဟု သိစေလို၍ "အနိဒ္ဒိဋ္ဌလက္ခဏာ"ဟု လက္ခဏေန အနုပပန္နာကို ထပ်၍ ဖွင့်သည်၊ ဆိုလိုရင်းကား–ပိဋကတော်၌ ပြယုဂ်ရှိပါလျက် ထိုရုပ်များကို စီရင်သောသုတ် (ဤကစ္စည်းကျမ်း၌) တိုက်ရိုက် မပါခဲ့သော် ဤ နိပါတနသုတ်ကြီးဖြင့် ပြီးအောင် စီရင်ပါလေ–ဟူလို၊ ထိုသို့ စီရင်ရာ ဌာနကို ပြလို၍ "အက္ခရာဒိတော" စသည်ကို မိန့်၊ ["တဒ္ဓိတာဒိတော ဝါ"ဟု အာဒိဖြင့် ရှိသည်ကား မကောင်း, သီမှ၌လည်း မပါ, အာချာတ် ကိတ်အရာဝယ် ကွစိဓာတု-ပစ္စယာဒနိဋ္ဌာဟူသော သုတ်ကြီးများ ရှိသောကြောင့် ထိုအာဒိဖြင့် အာချာတ် ကိတ်ကိုလည်း မယူနိုင်။]

အက္ခရာဒိတော— "ရတနံ–စေတိယာနိ–ခတ္တိယာ–သိနေဟော–ကိလေသော–ကိရိယာ"တို့၌ ရှေ့သရကို ချေဖို့ရာသုတ် မရှိ, ဤသုတ်ကြီးဖြင့် ရှေ့သရ(အက္ခရာ)ကို ချေ၍ "ရတ္ဏံ, စေတျာနိ, ခတ္တာ, သေ့ဟော, ကွေ့သော"ရုပ်များ ဖြစ်ရသည်၊ အက္ခရာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ပဒ–ဗျဉ္ဇနကို ယူ၊ သကေဟိ–သာမီ–သတ္ထောပုဒ်တို့ကို သုဝကေဟိ–သုဝါမီ–သတ္ထဝေါဖြစ်အောင် ဤသုတ်ကြီးဖြင့် စီရင်၊ ဒီဃာယု၌ ယ်ဗျည်းကို ဤသုတ်ဖြင့် ဝ်ဗျည်း ပြု၍ ဒီဃာဝု ဖြစ်၏၊ ဤသို့ စသည် အက္ခရာ–ပုဒ်–ဗျည်းအရာဝယ် သုတ်ငယ်တို့ဖြင့် မပြီးသမျှ ဤသုတ်ကြီးဖြင့် စီရင်ရသည်။

သမာသတဒ္ဓိတတော— "ဝါစာဧဝ ပထော, ဝါစာပထော=သိလိုသူ, သိစေလိုသူတို့၏ အကြောင်းဖြစ်သော စကား"ဟူသော သမာသ်အရာဝယ် ဝါစာကို ဗျပြုဖို့ရာသုတ် မရှိ, ဤသုတ်ဖြင့် စီရင်၍ "ဗျပ္ပထော"ဟု ဖြစ်ရသည်၊ တဒ္ဓိတ်အရာ၌လည်း အဓိ စသော ရုပ်များပြီးဖို့ရာသုတ် မရှိ၊ ထိုရုပ်တို့၏ ဤသုတ်ကြီးဖြင့် ပြီးစီးရပုံကို ပြလို၍

ဘာဝ–ရှေးဦးစွာ၊ တဒ္ဓိတတော–တဒ္ဓိတ်အားဖြင့်၊ (ဥဒါဟရဏ်–ကား၊) ကာလေ–အခါဟူသော အနက်၌၊ ဣမသ္မာ–ဣမသဒ္ဒါမှ နောက်၌၊ ဒု–ဒု ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ သမာနာ-ပရတော–သမာန, အပရသဒ္ဒါတို့မှ နောက်၌၊ ဒျုစ–ဒျုပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ သိယာ–ဖြစ်၏၊ ဣမသဒ္ဒသ–၏၊ အကာရောစ-အ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ သမာနသ–သမာနသဒ္ဒါ၏၊ သောစ–သ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ သိယာ–၏။

ဣမသ္မိံ ကာလေ–ဤအခါ၌၊ အဒု–ဤအခါ၌၊ ဝါ–ယခုအခါ၌၊ ဝါ, အသ္မိံ ဒိဝသေ–ဤနေ့၌၊ အဒု–ဤနေ့၌၊ ဝါ–ယနေ့၊ သမာနေ ကာလေ–တူသော အခါ၌၊ သဒ္ဓု–တူသောအခါ၌၊ ဝါ–ယခုချက်ချင်း၊ ဝါ–နေ့ချင်း၊ အပရသ္မိံ ဒိဝသေ–နောက်နေ့၌၊ အပရဒ္ဓု–နောက်နေ့၌၊ နိပါတေဟိ စ–နိပါတ်ပုဒ်တို့မှ နောက်၌လည်း(ဥဒါဟရဏ်)၊ ဘဝတ္ထော–ဘဝအနက်၌၊ တနုပစ္စယော–သက်၊ အဒု–ယနေ့၌၊ ဘဝံ–ဖြစ်သည်တည်း၊ အဒုတနံ–ယနေ့၌ ဖြစ်သည်၊ အဒု–ယနေ့ အနက်၌၊ ဘဝါ–ဖြစ်သော ဝိဘတ်သည်၊ အဒုတနီ–မည်၏၊ သွေ–နက်ဖြန်၌၊ ဘဝံ–ဖြစ်သည်တည်း၊ သွာတနံ–နက်ဖြန်သည် ဖြစ်သည်၊ ဧဝံ, ပုရာတနံ–ရှေး၌ ဖြစ်သည်၊ ဟိယျော–ယမန်နေ့၌၊ ဝါ–မနေ့က၊ ဘဝံ–တည်း၊ ဟိယျတ္တနံ–သည်၊ ဟိယျော–ယမန်နေ့ အနက်၌၊ ဘဝါ–ဖြစ်သောဝိဘတ်သည်၊ ဟိယျတ္တနီ–မည်၏၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊ အဗျယတဒ္ဓိတံ (နိဋ္ဌိတံ)။

"တဒ္ဓိတတော ဘာဝ" စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဣမသ္မိံ ကာလေ–စသည်ကား ပုံစံတည်း၊ ထိုတွင် "ဣမသ္မိံ ကာလေ–အသ္မိံ ဒိဝသေ"တို့သည် ဝိဂြိုဟ်မဟုတ်, အနက်ကို ဖွင့်သော ဝါကျတစ်မျိုးသာတည်း၊ ဒိဝသ (နေ့)ဟူသည်လည်း ကာလပင်၊ ဣမနောင် ဤသုတ်ဖြင့် ကာလအနက်၌ ဒု ပစ္စည်း သက်, ဣမကိုလည်း အ–ပြု, နာမ်ငဲ့, သ္မိံသက်, ရှေ့, အဒု၊ သမာနနောင် ကာလအနက်၌ ဒု သက်, သမာနကို သ ပြု၊ အပရနောင် ဒု သက်၍ အပရဒု ဖြစ်၏။

နိပါတေဟိ စ။ ။အဒုဟု ပြီးသောအခါ အဗျယ (နိပါတ်)ပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့် "နိပါတေဟိ"ဟု ဆိုသည်၊ အဒု စသော နိပါတ်တို့နောင် ဘဝအနက်၌ ဤသုတ်ဖြင့် တနုပစ္စည်း သက် (အဒုတန)၊ နဒါဒိတော ဝါ ဤသုတ်ဖြင့် (ဤ)ပစ္စည်း ထပ်လျှင် (အဒုတနီ)ဟု ဖြစ်၏၊ နာမ်ငဲ့, သိသက်, အံ့ပြုလျှင် အဒုတနံ၊ ဩပြုလျှင် အဒုတနော ဟုလည်း ဖြစ်၏၊ "သွေ=တန" ဖြစ်သောအခါ ဤသုတ်ဖြင့်ပင် ဧကို အာပြု, သွာတနံ–နက်ဖြန်၌ ဖြစ်သော ကောင်းမှု၊ သွာတနာယ–နက်ဖြန်၌ ဖြစ်သော ကောင်းမှုအလို့ငှာ, စသည်။

တဒ္ဓိတံ–တဒ္ဓိတ်သည်၊ သာမညဝုတ္တိဘာဝတ္ထုဗျယတော–သာမညဝုတ္တိတဒ္ဓိတ်, ဘာဝတ္ထုတဒ္ဓိတ်, အဗျယတဒ္ဓိတ်အားဖြင့်၊ တိဓာ–၃ မျိုး ပြား၏၊ တတြ–ထို ၃ မျိုးတို့တွင်၊ အာဒိ–အစဖြစ်သော သာမညဝုတ္တိတဒ္ဓိတ်သည်၊ အပစ္စာ·နေကတ္ထ·သတ္ထိသဏ်တော–အပစ္စတဒ္ဓိတ်, အနေကတ္ထတဒ္ဓိတ်, အသတ္ထိတဒ္ဓိတ်, သဏ်္ဌာတဒ္ဓိတ်အားဖြင့်၊ စတုဓာ–၄ ပါး ပြား၏။

ဣတိ–ဤကား၊ ရူပသိဒ္ဓိယံ–၌၊ ပဋ္ဌမော–၅ ခန်းမြောက်သော၊ တဒ္ဓိတ ကဏ္ဍော–တဒ္ဓိတ်ခန်းတည်း။

ပုရာနောင် တနုပစ္စည်းသက်၍ "ပုရာတနံ"ဟု ဖြစ်၏၊ သနံ–စိရံ နိပါတ်တို့နောင် တနုပစ္စည်း သက်၍ "သနန္တနော–ရှေးဦး ဖြစ်သည်၊ စိရန္တနော–ကြာမြင့်သောကာလ၌ ဖြစ်သည်"ဟုလည်း ရှိ၏၊ "ပုရာဏော–ရှေးဦး ဖြစ်သည် (အဟောင်း)"ဟူရာ၌ကား တနု မဟုတ်, ဏပစ္စည်းဟု မောဂ္ဂလ္လာန် ဆို၏၊ ဟိယျောနောင် တနုပစ္စည်း သက်, "ဟိယျသ်"ဟု သဏ္ဌာန်တ၌ ရှိသောကြောင့် ဒွေဘော်လာ, ဤသုတ်ကြီးဖြင့်ပင် ယျော၌ သြကို အ–ပြု (ဟိယျတ္တာန) ဤပစ္စည်း သက်, ဟိယျတ္တာနံ–ဟု ဖြစ်၏၊ ["အဒျ"ဟု သဏ္ဌာန ရှိသောကြောင့် အဒ္ဓုတနိ၌ ဒွေဘော် မလာရတော့ပြီ၊ အဒျ၌ ဒျကို ဇပြု, ဒွေဘော်လာလျှင် "အဇ္ဇ"ဟု ပါဠိ ဖြစ်၏။] ဤသုတ်ဖြင့် ပြီးရသော အခြား ပစ္စည်းများကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာ ရှု။

သာမညဝုတ္တိ ၊ပေ၊ တိဓာ— ဘာဝအနက်ရှိသော တဒ္ဓိတ်သည် ဘာဝအနက်တစ်မျိုးသာ ရှိ၏၊ အဗျယတဒ္ဓိတ်လည်း အဗျယပုဒ်အဖြစ်ဖြင့် ထင်ရှား၏၊ ထို၃မျိုးမှ ကြွင်းသော တဒ္ဓိတ်သည် အနက်များစွာနှင့် ဆက်ဆံ၍ သာမညဖြစ်သောကြောင့် "သာမညတော ဝုတ္တိ ယသ္သ"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ သာမညဝုတ္တိ မည်၏။

တတြာဒိ ၊ပေ၊ သဏ်္ဌာ— သာမညဝုတ္တိတဒ္ဓိတ်ကား "အပစ္စတဒ္ဓိတ်, သံသဒ္ဒစသည်ဖြင့် များသော အနက်ရှိသော အနေကတ္ထတဒ္ဓိတ်, အသတ္ထိတဒ္ဓိတ်, သဏ်္ဌာတဒ္ဓိတ်"အားဖြင့် ၄ ပါးပြားပြန်သည်။ [သီဟိုဠ်မှ၌ "နေကတ္ထတ္ထတ္ထသဏ်္ဌာတော"ဟု ရှိ၏၊ "အနေကတ္ထတဒ္ဓိတ်, အတ္ထတ္ထ (အတ္ထိအနက်ရှိသော)တဒ္ဓိတ်"ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤအပြားတွင် "ပကတိတဒ္ဓိတ်"ဟု သီခြား မပါ, အနေကတ္ထတဒ္ဓိတ်တွင် ပကတိတဒ္ဓိတ်လည်း ပါဝင်ပြီ–ဟု မှတ်။]

တဒ္ဓိတ်ဘာသာဋီကာ
ပြီးပြီ။

အာချာတ်ဘာသာဦးကာ

အထ–တဒ္ဓိတကဏ္ဍ၏ အခြားမဲ့၌၊ အာချာတ ဝိဘတ္တိယော–အာချာတ်ဝိဘတ်တို့ကို၊ ကြိယဝါစီဟိ–ကြိယာကို ဟောကုန်သော၊ ဓာတူဟိ–ဓာတ်တို့မှ၊ ပရာ–နှောင်းကုန်သည် (ဖြစ်၍)၊ ဝုစ္စန္တေ–ဆိုအပ် ကုန်၏၊ တတ္ထ–ထို "အထ အာချာတဝိဘတ္တိယော" အစရှိသော ဝါကျ၌၊ ကြိယံ–ကြိယာကို၊ အာစိက္ခတိ–ဟောတတ်၏၊ ဣတိ, အာချာတံ–အာချာတ မည်၏၊ ကြိယာပဒံ–ကြိယာဟောသော ပုဒ်တည်း၊ ဟိ–မှန်၏၊ ကာလ ကာရက ပုရိသ ပရိဒီပကံ

အထ ၊ပေ၊ ဝုစ္စန္တေ— "ပကတိ လိင်္ဂဓာတော့ဝ, ဝိဘတ္တိပစ္စယာ ပန ပစ္စယော" ဟူသည်နှင့်အညီ သဒ္ဒါပုဒ်များ၌ ပကတိ+ပစ္စယကို ခွဲခြားတတ်မှ "ဤ အနက်သည် ပကတိ၏အနက်, ဤအနက်ကား ပစ္စယ၏အနက်"ဟု နားလည်နိုင် မည်၊ ထို့ကြောင့် နာမ်စသော ရှေးကဏ္ဍများ၌ လိင်္ဂဟူသော ပကတိနှင့် နာမ်ဝိဘတ်–တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းဟူသော ပစ္စယတို့ကို ပြခဲ့ပြီ၊ ယခုအခါ ဓာတ်ဟူသောပကတိနှင့် အာချာတ်ဝိဘတ်ဟူသော ပစ္စယတို့ကို ခွဲခြားပြလိုသော အရှင်မဟာ ကစ္စည်းထေရ်သည် အာချာတကဏ္ဍကို ပြတော်မူခဲ့သည်အားလျော်စွာ အရှင်ဗုဒ္ဓပိယ ဆရာလည်း အာချာတကဏ္ဍကို ဖွင့်ပြတော်မူလိုသောကြောင့် "အထ အာချာတဝိဘတ္တိယော" အစချီသော ဝါကျကို မိန့်တော်မူသည်၊ ထိုဝါကျ၌ "အာချာတ ဝိဘတ္တိယော"ဖြင့် ပစ္စယကိုပြ၏၊ "ဓာတူဟိ" ဖြင့်ပကတိကိုပြ၏၊ "ကြိယာဝါစီဟိ"ကား ထိုဓာတူဟိပုဒ် ၏ ဝိသေသနတည်း၊ ထိုဝိသေသနဖြင့် ကိတ်၌လာမည့် (ကိတ်ပစ္စည်းဆုံးသော) ဓာတ်တို့ကဲ့သို့ ဒြပ်ကိုဟောသည်မဟုတ်၊ "ကြိယာကို ဟောသောဓာတ်များ" ဟု ဆိုလိုသည်။

တတ္ထ ကြိယံ ၊ပေ၊ ကြိယာပဒံ—"အထ အာချာတ ဝိဘတ္တိယော" စသောရှေ့ဝါကျ၌ အာချာတ+ဝိဘတ္တိ+ဓာတုတို့ကို အကျယ်ချဲ့လို၍ တတ္ထ စသည့်ကိုမိန့်၊ ထိုအကျယ်စကားရပ်၏နယ်ကား ဤတတ္ထမှစ၍ ဓာတု၏အကျယ်ကိုပြသော "သကတ္ထောဏောဏယန္ဟာ စုရာဒယော" တိုင်အောင်တည်း၊ ထို ဝိတ္ထာရဝါကျကြီးဝယ် "အာချာတ" ဟူသော စကားကို ချဲ့ပြလိုသောကြောင့် "ကြိယံ အာစိက္ခတိ ၊ပေ၊ ကြိယာ ပဒံ"ဟု မိန့်သည်၊ အာချာတံ၌ အာပုဗ္ဗ"ချာ–ကထနေ"ဟူသောဓာတ် တပစ္စည်း၊ ကထနနှင့် အာစိက္ခဏမှာ အနက်တူ၏၊ ထို့ကြောင့် "အာစိက္ခတိတိ အာချာတံ"သည် ချာဓာတ်၏ အနက်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြုသော ဓာတွတ္ထဝိဂ္ဂဟတည်း၊ သူ့ဓာတ်ရင်းအတိုင်း ဝိဂြိုဟ်ပြု လိုလျှင် "အာချာယတိတိ အာချာတံ" ဟုပြု၊ "ကြိယံ–ကို၊ အာချာယတိ–ဟော တတ်၏" ဟုပေး၊ "ကြိယာပဒံ" ကားအာချာတံ၏ အရကိုပြသော အဘိဓေယျတည်း၊ ဂစ္ဆတိ ပစတိ စသော (သွား ခြင်း ချက်ခြင်း စသော ကြိယာဟော) ပုဒ်များကို "အာချာတ" အရ၌ ယူရမည်–ဟူလို။

ကြိယာလက္ခဏာ မာရုံတိကန္တိ-"ကာလ ၊ပေ၊ မာရုံတိကံ" ဟူ၍၊ ဝုတ္တံ-(စူဠနိရုတ္တိ) ၌ ဆိုအပ်ပြီ၊ [ကာလ ကာရက ပုရိသ ပရိဒီပကံ-ကာလ, ကာရက, ပုရိသ်ကိုပြတတ်သော၊ ကြိယာ လက္ခဏံ-ကြိယာအမှတ် အသား ရှိသော ပုဒ်သည်၊ အာရုံတိကံ-အာရုံတ် ပုဒ်မည်၏၊]တတ္ထ-ထို ကာလ, ကာရက, ပုရိသ ပရိဒီပကံ အစရှိသော သာဓကပါဠိ၌၊ ကာလောတိ-ကာလဟူသည်၊ အတီတာဒယော-အတိတ် အစရှိသော ကာလတို့ တည်း၊ ကာရကမိတိ-ကာရကဟူသည်၊ ကမ္မ ကတ္တု ဘာဝါ-ကံ, ကတ္တား, ဘောတို့ တည်း၊ ပုရိသာတိ-ပုရိသ်တို့ဟူသည်၊ ပဌမ မဇ္ဈိမုတ္တမာ-ပဌမ, မဇ္ဈိမ, ဥတ္တမ ပုရိသ်တို့တည်း၊ ကြိယာတိ-ဟူသည်၊ ဂမန ပစနာဒိကော-သွားခြင်း ချက်ခြင်းအစရှိသော၊ ဓာတွတ္ထော-ဓာတ်နက် တည်း၊ ဧတသ-ဤပုဒ်၏၊ ကြိယာ-ကြိယာဟူသော၊ လက္ခဏံ (သညာဏံ)-အမှတ်အသားသည်၊ (အတ္ထိ)၊ ဣတိ, ကြိယာလက္ခဏံ-မည်၏၊ အတိလိင်္ဂ-လိန် ၃ ပါးလည်း မရှိ၊ [တစ်ချို့စာ၌ "အလိင်္ဂ" ဟု တိမပါ။] စ-သာဓကကား၊ ယံ တိကာလံ

ဝုတ္တဠ ၊ပေ၊ မာရုံတိကန္တိ—ဤကား "အာရုံတံ"အရ ကြိယာပဒကို ရည်၍ဟူသော စကား၏ သာဓကတည်း၊ ဤသာဓကဝယ် "ကြိယာလက္ခဏံ အာရုံတိကံ" သည် လိုရင်း၊ ချဲ့ဦးအုံ့-"ကြိယာ လက္ခဏံ အာရုံတိကံ=ကြိယာဟူသော အမှတ်အသား ထင်ရှားပါသော ပုဒ်သည် အာရုံတ်ပုဒ်မည်၏" ဟူရာ၌ အာရုံတ်ပုဒ်၏ အနုက်များဝယ် ကြိယာအနုက်သည် တံခွန်အလံကဲ့သို့ အထင် အရှား ထူးခြားလျက်ရှိ၏၊ ဥပမာ-"ဂစ္ဆတိ-သွား၏" ဟူရာ၌ သွားတတ်သူဒြပ်သည် မထင်ရှားဘဲ "သွားခြင်း ကြိယာ"သာ ထင်ရှားသကဲ့သို့တည်း၊ ထို့ကြောင့် ကြိယာလက္ခဏံ ဟူသောသာဓက စကားနှင့်ကြိယာပဒံ ဟူသော သာရေစကားတို့ တစ်သားတည်းညီညွတ်ကြပေသည်။ [အာရုံတိကဒ္ဒ "အာရုံတမေဝ အာရုံတိကံ" ဟု သွတ္ထတဒ္ဓိတ်ပြု၊] ကြိယာကို ပဓာနအားဖြင့်ဟောသော အာရုံတ်ပုဒ်သည် ကာလ, ကာရက, ပုရိသ် တို့ကိုလည်း အပဓာနအားဖြင့် ပြသေး၏-ဟု သိစေလိုရ၍ "ကာလကာရကပုရိသပရိဒီပကံ" ဟု စူဠနိရုတ္တိ မိန့်သည်။

တတ္ထ ကာလောတိ ၊ပေ၊ ကြိယာလက္ခဏံ—ဤစကားရပ်ကား "ကာလ ကာရက ၊ပေ၊ ကြိယာလက္ခဏံ" ဟူသောသာဓကကိုပင် အကျယ်ပြသော (ရူပသိဒ္ဓိဆရာ၏) ဝိတ္ထာရဝါကျတည်း၊ ကာလဟူသည် အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန် ၃ ပါးတည်း၊ [ဂါထာ၌ "တိကာလံ" ကိုထောက်၊ ထို ၃ ပါး၏သရုပ်ကို ဝတ္ထုမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေစသော နောက်သုတ်များ၌ ထင်ရှားလတ္တံ့၊] ကာရက ပုရိသတို့ ထင်ရှားပြီ၊ ကြိယာလက္ခဏံ၌ ကြိယာဟူသည်ကား သွားခြင်း-ချက်ခြင်းစသော ဓာတ် နက်တည်း၊ "ဂမု=ဂတိမှိ, ပစ=ပါကေ, ဘူ=သတ္တာယံ" စသည်ဖြင့် ထိုထိုဓာတ်ကျမ်းဝယ် "ဂတိ- ပါက-သတ္တာ" စသော ဓာတ်နက်များကိုပြ၏၊ ထိုဓာတ်နက်များကို ကြိယာခေါ်သည်-ဟူလို။

၊ပေ၊ ဝုစ္စတိတိ–ဟူ၍၊ ဧတံ–ဤ ဂါထာ စကားကို၊ ဝုတ္တံပိ–ရှေးဆရာတို့လည်း ဆိုအပ်ပြီ၊ [ယံ–အကြင်ပုဒ်သည်၊ တိကာလံ–ကာလ ၃ ပါးရှိ၏၊ တိပုရိသံ–ပုရိသ် ၃ ပါးရှိ၏၊ ကြိယာဝါစိ–ကြိယာကို ပြောတတ် ၏၊ တိကာရကံ–ကာရက ၃ ပါးရှိ၏၊ အတိလိင်္ဂံ–လိန် ၃ ပါး ရှိ၏၊ ဒ္ဝိဝစနံ–ဝုစ် ၂ ပါးရှိ၏၊ တံ–ထိုပုဒ်ကို၊ အာချာတန္တိ–အာချာတ်ပုဒ်ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ–ဆိုအပ်၏။]

ကာလာဒိဝသေန–ကာလအစရှိသည်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဓာတွတ္ထံ–ဓာတ်နက်ကို၊ ဝိဘဇန္တိ–ဝေဘန်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ, ဝိဘတ္တိယော–တို့မည်၏၊ တျာဒယော–တိအစရှိသည်တို့တည်း၊ တာပန–ထိုဝိဘတ်တို့သည်ကား၊ ဝတ္တမာနာ–ဝတ္တမာန် ဝိဘတ်လည်းကောင်း၊ ၊ပေ၊ ဘဝိဿန္တိ–ဘဝိဿန္တိဝိဘတ်လည်းကောင်း၊ ကာလာတိဝိဘတ္တိစ–လည်းကောင်း၊ ဣတိ အဋ္ဌဝိဓာ ဘဝန္တိ၊ ကြိယံ–ကြိယာကို၊ ဓာရေန္တိ–ဆောင်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ,

---

ကြိယာ+လက္ခဏံ သညာဏံ ၊ပေ၊ လက္ခဏံ—["သညာဏံ"ကား လက္ခဏံ၏ အဖွင့်တည်း၊ လက္ခဏသဒ္ဒါသည် မှတ်သားအပ်သော သဘောကိုလည်းကောင်း၊ မှတ်သားကြောင်းလက္ခဏာကို လည်းကောင်း ပြောရာ, ဤ၌ နောက်အနက်ကိုသာ ယူစေလို၍ သညာဏံ ဟုဖွင့်သည်။] အာချာတ်ပုဒ်မှန်လျှင် ကာလ ကာရက ပုရိသ ဟူသော အနက်တွေ ပါစေကာမူ ကြိယာအနက်သည် တံခွန်အလံကဲ့ အထင်ရှားဆုံးဖြစ်ရကား "ကြိယာဟူသော အမှတ်အသား ရှိသည်" ဟူလို။

အတိလိင်္ဂ—ဣတ္ထိလိန်စသော လိန် ၃ ပါးလုံး အာချာတ်ပုဒ်၌ မရှိ၊ ဤကား ရူပသိद္ဓိဆရာ၏ အယူတည်း၊ ဗာလာဝတာရ–သမ္မန္ဓစိန္တာ စသည်တို့၌ကား "ဧကမန္တံ နိသီဒိ, သာဓုကံ သုဏာထ မုဒုံ ပစတိ" စသည်၌ "ဧကမန္တံ စသောကြိယာ ဝိသေသနများသည် ကြိယာနှင့် အလားတူစွာ နပုလ္လိန်ရှိကြ၏"ဟု ဆို၏၊ ထိုစကားဖြင့် "အာချာတ်ကြိယာများ၌ နပုလ္လိန်ရှိသည်"ဟုဆိုလိုသတတ်။

[ဘေဒစိန္တာ] ဗာလာဝတာရ သမ္မန္ဓ–စိန္တာဒီသု နပုံသကံ၊
ဒုတိယေက ဝစနန္တံ ,ယံတံ တဋ္ဌတိ တိရိတံ။

ယံ–အကြင် ဝိသေသနသည်၊ ယသ္မာ–အကြင်ကြောင့်၊ တဋ္ဌတိ–ထိုကြိယာ၌ ဖြစ်သော နပုလ္လိန်ရှိ၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ တံ–ထိုကြိယာဝိသေသနကို၊ ဗာလာတာရ သမ္မန္ဓစိန္တာဒီသု–တို့၌၊ နပုံသကံ–နပုံလိန်ရှိ၏ဟုလည်းကောင်း၊ ဒုတိယေကဝစနန္တံ–ဒုတိယာဧကဝုစ် အဆုံးရှိ၏ ဟုလည်းကောင်း၊ ဣရိတံ–ဆိုအပ်ပြီ။

ဝုတ္တာမ္ဖိစေတံ ၊ပေ၊ ဝုစ္စတိ— ဤကား"ကာလောတိ အတီတာဒယော" မှ စ၍ "အတိလိင်္ဂ" တိုင်အောင်သော စကားရုပ်၏ သာဓကတည်း၊ အဓိပ္ပါယ် ထင်ရှားပြီ၊ [အာချာတ် ဟူသော နပုံလိန်နှင့်လျော်အောင် "သုခကာရိ ဒါနံ"ကဲ့သို့ "ကြိယာဝါစိ" ဟု ရသဆုံးလျက်ရှိစေ။]

ဓာရေန္တိ–ဆောင်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ, ဓာတဝေါ–ဓာတုတို့မည်၏၊ ဘူဝါ ဒယော–ဘူအစရှိသည်တို့လည်းကောင်း၊ ခါဒိဓာတုပစ္စယန္တာစ–ခ အစရှိသော ဓာတုပစ္စယန္တ သဒ္ဒါတို့လည်းကောင်းတည်း၊ ["ခါဒိဓာတုယန္တာစ" ဟုသီဟိုင့် မှဉ့် ပါသည်၊] တေပန–ထိုဓာတ်တို့သည်ကား၊ အတ္ထဝသာ–အနက်၏အစွမ်း ဖြင့်၊ သကမ္မကာ–ကံနှင့်တကွဖြစ်သော ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ အကမ္မကာ စ–ကံမရှိသော ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ, ဒွိဓာ–၂ ပါးအပြားအားဖြင့်၊

ကာလာဒိ ၊ပေ၊ အဌဝိဓာ ဘဝန္တိ—အထ အာရျာတ ဝိဘတ္တိယော–စသော ပဌမ ဝါကျ၌ "အာရျာတ" အရကို အကျယ်ပြုပြီး၍ "ဝိဘတ္တိယော" အရကို အကျယ်ပြုလို သောကြောင့် "ကာလာဒိ ၊ပေ၊ အဌဝိဓာ ဘဝန္တိ ဟုမိန့်၊ ဤဝိဘတ္တိယောဓ၏ ဝိဂ္ဂဟကို နာမ်အစဉ်လည်း ပြုခဲ့ပြီ၊ ထိုဉ် လိန်အရာဖြစ်၍ "ကမ္မာဒိဝသေန လိင်္ဂံ"ဟု ဝိသေသန ပုဒ် ကံပုဒ်များကို ထည့်ခဲ့၏၊ ဤ၌ ဓာတ်အရာဖြစ်သောကြောင့် "ကာလာဒိဝသေန" ဟူသော ဝိသေသန "ဓာတွတ္ထံ" ဟူသော ကံပုဒ်ကို ထည့်ရသည်၊ ဝိဂ္ဂဟ လိုရင်းမှာ "ဝိဘဇန္တိ" သာတည်း၊ တျာဒယောကား ဝိဘတ္တိ၏ သရုပ်ကို ပြသောစကားတည်း၊ ကာလာဒိဝသေနဉ် အာဒိအရ ပြုခဲ့သော ကာရက ပုရိသတို့ကိုလည်းကောင်း, ဧကတ္တ–ဗဟုတ္တ (ဧကဝုစ် ဗဟုဝုစ် သင်္ခ်ာ) ကိုလည်းကောင်း ယူ။

ချဲ့အုံ–ဂမုဓာတ်၏ အနက်သည် ဂတိအနက်တည်း၊ ဝိဘတ်မပါဘဲ "ဂမု"ဟု သာ ဆိုလျှင် ဂတိ အနက်ကိုသာ သိရ၏၊ ဂစ္ဆတိ ဟုတိဝိဘတ်နှင့် တွဲဖက်ဆိုသည့် အခါ၌ကား ပစ္စုပ္ပန်ကာလ–ကတ္တုကာရက–ဧကဝုစ်အနက်ကို လည်းသိရ၏၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် တိ–အန္တိ စသောသဒ္ဒါတို့ သည် ဓာတ်နက်ဖြစ်သော ကြိယာတစ်ခုတည်းကို ကာလအမျိုးမျိုး–ကာရကအမျိုးမျိုး–ဝုစ်အမျိုး မျိုးအားဖြင့် ခွဲဖြားဝေဘန်တတ်ကြရကား "ဝိဘဇန္တိ" ဟူသော ဝိဂ္ဂြိဟ် အရ "ဝိဘတ္တိ" မည်ကြရ သည်၊ ထို ဝိဘတ်ကား ဝတ္ထုမာန် စသောအားဖြင့် ရှစ်မျိုးပြား၏။

ကြိယံ ဓာရေန္တိ ၊ပေ၊ အကမ္မကာ စာတိ—ဝိဘတ္တိယောကို အကျယ်ပြုပြီး၍ (ကြိယာ ဝါစီဟိ အရ ကြိယာဟောကြောင်းကိုကား "ကြိယာ လက္ခဏံ" ပါ၌ဖြင့် ပြခဲ့ပြီးဖြစ်၍ မချဲ့တော့ဘဲ) ဓာတူဟိကို ချဲ့ပြလိုသောကြောင့် "ကြိယံ ဓာရေန္တိ" စသည်ကို မိန့်။ ["ကြိယံ ဓာရေန္တိတိ ဓာတဝေါ "နောက်၌ "ဘူဝါဒယော–ခါဒိဓာတု ပစ္စယန္တာစ" ဟုရှိမှ ဋီကာဖွင့်ပုံနှင့်ညီမည်၊ တိတိက္ခ–ဒီဃစ္ဆ စသောသဒ္ဒါတို့လည်း သည်းခံခြင်း ဆာလောင်ခြင်း စသော ကြိယာကို ဟောသော်ကြောင့် ဓာတုအမည် ရကြ၏၊ ခ စသောပစ္စည်းကိုလည်း ဓာတုပစ္စယဟု နောက်၌ နာမည်မှည့်လိမ့်မည်၊] "ကြိယံ+ဓာရေန္တိ" အရ ကြိယာကိုဆောင်ခြင်းဟူသည် ကြိယာအနက်ကို ဟောနိုင် ခြင်း=ကြိယာ အနက်ရှိခြင်းတည်း၊ ထိုဓာတ်တို့သည် သကမ္မကဓာတ်–အကမ္မကဓာတ် ဟု ၂ မျိုးပြား၏၊ သဟ ကမ္မေန ယေ ဝတ္တန္တိတိ သကမ္မကာ၊ နတ္ထိ ကမ္မံ ယေသန္တိ အကမ္မကာ၊ "ယေ–အကြင်ဓာတ်တို့ သည်၊ ကမ္မေန–ကဋ္ဌ စသော်ကံနှင့်၊ သဟ–တကွ၊ ဝတ္တန္တိ–ဖြစ်ကုန်၏၊" စသည်ဖြင့် အနက်ပေး။

ဘဝန္တိ၊ တတြ-ထိ ၂ ပါးတို့ တွင်၊ ယေ ဓာတဝေါ-အကြင် ဓာတ်တို့သည်၊ ကမ္မာပေက္ခံ-ကံကို ငဲ့သော၊ ကြိယံ-ကို၊ ဝဒန္တိ-ဟောကုန်၏၊ တေ-ထိုဓာတ်တို့သည်၊ သကမ္မကာ-သကမ္မကဓာတ်တို့ မည်၏၊ ယထာ-ဥဒါဟရဏ်ကား၊ ကဋ္ဌ ကရောတိ၊ပေ၊ သြဒနံ ပစတိ တျာဒယော-ကဋ္ဌ ၊ပေ၊ ပစတိ အစရှိသည်တို့တည်း၊ ယေ-အကြင်ဓာတ်တို့သည်၊ ကမ္မနိရပေက္ခံ-ကံကိုငဲ့ခြင်းမရှိသော၊ ကြိယံ ဝဒန္တိ၊ တေ-ထိုဓာတ်တို့သည်၊ အကမ္မကာ-အကမ္မကဓာတ်တို့မည်၏၊ ယထာ-ကား၊ အစ္ဆတိ, သေတိ, တိဋ္ဌတိ တျာဒယော-အစ္ဆတိ ၊ပေ၊ အစရှိသည်တို့တည်း။

တေပန-ထိုဓာတ်တို့သည်ကား၊ ဝိကရဏပစ္စယဘေဒေန-ဝိကရဏပစ္စည်းတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ သတ္တဝိဓာ-၇ မျိုးအပြားရှိကုန်သည်၊ ဘဝန္တိ၊ ကထံ-အဘယ်သို့ ၇ မျိုးပြားကုန်သနည်း၊ အ, ဝိကရဏာ-အ, ဟူသော

တတြ သကမ္မကာ ၊ပေ၊ ပစတိ တျာဒယော—ကရဓာတ်၏ အနက်ဖြစ်သော ပြုခြင်းကြိယာ သည် ကံကိုငဲ့၏၊ "ငဲ့"ဟူသည်ကား ကံပါမှ အနက်အဓိပ္ပာယ် ပြည့်စုံ၏၊ ကံမပါလျှင် "မည်သည့် အရာကို ပြုသည်" ဟု မသိရ၍ အနက်အဓိပ္ပာယ် မပြည့်စုံ၊ ဤသို့ ကံပါမှ အနက်အဓိပ္ပာယ်ပြည့် စုံသောကြိယာကို ကံငဲ့သောကြိယာဟု ခေါ်သည်၊ ကံ ငဲ့သောကြိယာကို ဟောသောဓာတ်သည် သကမ္မက(ကံရှိသော) ဓာတ်မည်၏၊ ကရောတိ ဂစ္ဆတိ ပစတိ စသည်၌ "ကရ-ဂမု-ပစ" စသော ဓာတ်များတည်း၊ ထို့ကြောင့် " ကဋ္ဌ-ဂါမံ-သြဒနံ" ဟုကံနှင့်တကွ ပုံစံကို ပြုရသည်။ ["ကဋ္ဌ- ဖျာ, သင်ဖြူးကို" ဟု ပေး။]

အကမ္မကာ ၊ပေ၊ တိဋ္ဌတိတျာဒယော—အစ္ဆတိ၌ "အာသ=ဥပဝေသနေ (ကပ်ဝင်-နေထိုင် ခြင်း)" ဟူသောဓာတ်တည်း၊ ထိုအာသဓာတ်၏ နေခြင်းကြိယာသည် "မည်သည်နေရာကို+နေ သည်" ဟု ကံကို မငဲ့ , "မည်သည့် နေရာ၌+နေသည်" ဟုအာဓာရကိုသာ ငဲ့၏၊ ကံမပါဘဲ အနက်အဓိပ္ပါယ်ပြည့်စုံ၏၊ သေတိ၌ "သိ-သယေ (အိပ်ခြင်း)" တိဋ္ဌတိ၌ ဌာ-တည်ခြင်း"ဟူသော ကြိယာများလည်း ကံကိုမငဲ့ , "မည်သည့်အိပ်ရာ၌+အိပ်ခြင်း, မည်သည့်နေရာ၌+တည်ခြင်း"ဟု အာဓာရကိုသာ ငဲ့ကြသည်၊ ဤသို့ ကံကိုမငဲ့သော ကြိယာကိုဟောသော "အာသ, သိ, ဌာစသော ဓာတ်များသည် အကမ္မကဓာတ်များတည်း၊ ထို့ကြောင့် "အစ္ဆတိ" စသည်ဖြင့်ကံမပါဘဲ ပုံစံထုတ်ရသည်။ ["အစ္ဆတိ-နေ၏,သေတိ-အိပ်၏,တိဋ္ဌတိ-ရပ်၏,တည်၏"ဟု ပေး။]

တေပန သတ္တဝိဓာ ဝိကရဏပစ္စယဘေဒေန—ဤကား ဓာတ္တုဟိအရ အကျယ်ပြသောစကား၌ ဓာတ် ၇ မျိုး ကွဲပြားကြောင်းကို ဆက်ပြသော ဝါကျတည်း၊ ဓာတ် ၇ မျိုးကွဲပြားရ ခြင်းမှာလည်း ထို ဓာတ်တို့နောင်သက်သော ဝိကရဏပစ္စည်းတို့က ၇ မျိုး ကွဲပြားခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်၊ ဆိုလိုရင်းမှာ-ဝိကရဏ ပစ္စည်းက၇ မျိုး ပြားခြင်း

ဝိကရဏာပစ္စည်းရှိသော ဓာတ်တို့သည်၊ ဘူဝါဒယော–ဘူဝါဒိဓာတ်တို့မည်၏၊ နိဂ္ဂဟီတ ပုဗ္ဗက အဝိကရဏာ–နိဂ္ဂဟီတ်ရှေးရှိသော "အ" ဟူသော ဝိကရဏာ ရှိသောဓာတ်တို့သည်၊ ရုဓာဒယော–ရုဓာဒိဓာတ်တို့မည်၏၊ ယဝိကရဏာ–ယဟူသော ၊ပေ၊ တို့သည်၊ ဒိဝါဒယော–ဒိဝါဒိဓာတ်တို့မည်၏၊ ဏုဏာ ဥဏာ ဝိကရဏာ–ဏု, ဏာ, ဥဏာဟူသော ၊ပေ၊ တို့သည်၊ သွာဒယော–သွာဒိဓာတ် တို့မည်၏၊ နာ,ပ္ပ,ဏှာ ဝိကရဏာ–နာ,ပ္ပ,ဏှာဟူသော ၊ပေ၊ တို့သည်၊ ကိယာ ဒယော–ကိယာဒိဓာတ်တို့မည်၏၊ ["ကီ+အာဒယော"မှ ဤကို စျလာနမိယုဝါသရေဝါဖြင့် ဣယပြု] သြ ယိရ ဝိကရဏာ–သြ,ယိရဟူသော ၊ပေ၊ တို့သည်၊ တနာဒယော–တနာဒိဓာတ်တို့ မည်၏၊ [တစ်ချို့စာ၌ "ယိရ" ကျသည်၊] သကတ္ထော–သကတ်အနက်၌၊ ဏော,ဏာ ယန္ဓာ–ဏော,ဏာယပစ္စည်း အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့သည်၊ စုရာဒယော–စုရာဒိဓာတ်တို့မည်၏။

ကြောင့် ထို ဝိကရဏာပစ္စည်းအပြားအားဖြင့် ဓာတ်အမျိုးအစားလည်း ၇ မျိုးပြားရသည်–ဟူလို၊ ဝိကရီယန္တိ ဓာတဝေါ ဧတေဟိတိ ဝိကရဏာ (အဝုတ္တ ကတ္တာသာဓနေ)၊ ဧတေဟိ–ဤပစ္စည်းတို့သည်၊ ဓာတဝေါ–တို့ကို၊ ဝိကရီယန္တိ–အထူးထူး အပြားပြား ခြားနားအောင် ပြုအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ–ဤသို့ ဓာတ်တို့ကို ခြားနားအောင် ပြုတတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိကရဏာ–တို့မည်၏၊ ဝိပုဗ္ဗကရဓာတ် ယုပစ္စည်း၊ ဝိဥပသာရသည် ဝိဝိဓ (အထူးထူး) အနက်ဟော၊ ဓာတ်တို့ကို တစ်မျိုးနှင့် တစ်မျိုးမတူအောင် ခွဲခြားတတ်သော ပစ္စည်းများ–ဟူလို၊ ထိုပစ္စည်းများကား ဘူဝါဒိတော အ–စသော သုတ်တို့ဖြင့် သက်အပ်သော (အ)အစ, ဏယ အဆုံး ၁၇ ပစ္စည်းတည်း။ [ရုဓာဒိတောသုတ်၌ စ ဖြင့် ယူရသော ဣ–ဤ–ဧ–ဩတို့ပါယူသည်။]

အ,ဝိကရဏာ ၊ပေ၊ စုရာဒယော—ဤကား ၇ မျိုးပြားပုံကို အကျယ်ပြုသော စကားတည်း၊ "ဘူဝါဒိတော အ" သုတ်ဖြင့် အ–ဟူသောဝိကရဏာပစ္စည်းရှိသော (အပစ္စည်းသက်၍ ပြီးရသော) ဓာတ်အပေါင်းသည် ဘူဝါဒိဓာတ်မည်၏၊ ဤဘူဝါဒိဓာတ်အပေါင်းကိုပင် "ဘူဝါဒိဂိုဏ်း" ဟု ခေါ်စမှတ်ပြုရသည်၊ ဤသို့အားဖြင့် ကစ္စည်းသုတ်စဉ် ရှု၍ "ရုဓာဒိတော နိဂ္ဂဟီတ ပုဗ္ဗဠ–ဒိဝါဒိတော ယော" စသော အစဉ်အတိုင်း ရုဓာဒိဓာတ် (ရုဓာဒိဂိုဏ်း) စသည်မည်ပုံကိုလည်း သိပါ၊ သကတ္ထေ ဏော ဏယန္ဓာ၌ "သကတ္ထေ" ကား ကာရိတ်ဏော ဏယ ပစ္စည်းများကို တားမြစ်သော စကားတည်း၊ ဟေတွတ္ထာ၌ သက်ရသော ကာရိတ်ဏော ဏယမဟုတ်, တွဲဘက်ဓာတ်၏ အနက်၌ ဖြစ်သော (သကတ်အနက်၌ပင် သက်ရသော) ဏော ဏယပစ္စည်းများ–ဟူလို၊ ထို့ကြောင့်ပင် "စောရေတိ–ခိုးစေ၏" ဟု မပေးဘဲ "ခိုး၏" ဟု စုရဓာတ်နက် အတိုင်းသာ ပေးရသည်။ [ဂဟာဒိဂိုဏ်းဟု သီးခြားမပြခြင်း၏ အကြောင်းကို ဂဟာဒိတောပ္ပ ဏှာ–သုတ်၌ပြအုံ့။]

တတ္ထ–ထို ဓာတ်တို့တွင်၊ ပဌမံ–ရှေးဦးစွာ၊ အ, ဝိကရဏောသု–အ ဟူသော ဝိကရဏပစ္စည်း ရှိကုန်သော၊ ဘူဝါဒီသု–ကုန်သော၊ ဓာတူသု–ဓာတ်တို့တွင်၊ ပဌမဘူတာ–ပဌမဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ အကမ္မကာ–အ ကမ္မကဖြစ်သော၊ ဘူဏ္ဍတိ–ဘူ ဟူသော၊ ဧတသ္မာ ဓာတုတော–ဤဓာတ်မှ၊ ပရာ–နှောင်းကုန်သည် (ဖြစ်၍)၊ ဘျာဒယော–တိအစရှိသော ဝိဘတ်တို့ကို၊ ယောဇိယန္တေ–ယှဉ်စေအပ်ကုန်၏။

ဘူ–ဘူဓာတ်သည်၊ သတ္တာယံ–(ထင်ရှားရှိသော ဝတ္ထုဏ်ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ) ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းအနက်၌၊(ဝတ္ထုတော–ဖြစ်၏)၊ ဘူဏ္ဍတိ–ဘူ ဟူသော၊ အယံ ဓာတု– ဤဓာတ်သည်၊ သတ္တာယံ–ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းဟူသော၊ အတ္ထေ–အနက်၌၊ ဝတ္ထုတော–ဖြစ်၏၊ ကြိယာသာမညဘူတော–သာမညကြိယာဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ ဘဝနေ–ဖြစ်ခြင်းအနက်၌၊ ဝတ္ထုတော–၏၊ ဏ္ဍတိအတ္ထော–ဤကား

တတ္ထ ပဌမံ ၊ပေ၊ ယောဇိယန္တေ—ဒိဝါဒိစသော ဓာတ်တို့၏ ရှေးဦးစွာ ဖြစ်သောကြောင့် "ပဌမံ ဘူဝါဒီသု ဓာတူသု" ဟုလည်းကောင်း, ထိုဘူဝါဒိဓာတ်သည် ဘူ–ဟူ–ပစ–ဂမု စသောအားဖြင့် အများရှိ၏၊ ဒိဝါဒိဂိုဏ်း၌ ဒိဝုဓာတ်သည် ပဌမဖြစ်သကဲ့သို့ ဘူဝါဒိ ဂိုဏ်း၌လည်း ဘူဓာတ်သည် ပဌမဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ပဌမဘူတာ ၊ပေ၊ ဘူဏ္ဍစ္ဆေတသ္မာ"ဟုလည်း ကောင်း, ဤဘူဓာတ်သည် သကမ္မက အကမ္မက ၂ မျိုးတွင် အကမ္မကဖြစ်၍ အကမ္မကာဟုလည်း ကောင်း မိန့်သည်၊ မှန်၏–"ဘဝတိ–ဖြစ်၏" ဟူရာ၌ "မည်သည့်အရာကို +ဖြစ်၏" ဟု ကံကိုမဲ့, "မည်သည့်အရာသည်+ဖြစ်၏"ဟု ကတ္တားကိုသာ ဝဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် ဘူဓာတ်သည် အကမ္မကဓာတ် တည်း၊ "ဓာတုလိင်္ဂေဟိ ပရာပစ္စယာ" နှင့်အညီ ထိုအကမ္မကဖြစ်သော ဘူဓာတ်နောင် တိစသော ဝိဘတ်များကို ယှဉ်စေရ–သက်စေရသည်။

ဘူ–သတ္တာယံ ၊ပေ၊ ဘျတ္ထော—"ဘူ" ကားဓာတ်, သတ္တာယံ–ကားထိုဓာတ်၏ အနက်၊ "ဘူ ဏ္ဍစ္ဆယံ ၊ပေ၊ ဝတ္ထုတ"ကား သုတ်ကို ဝုတ္တိဖွင့်သကဲ့သို့ "ဘူ–သတ္တာယံ" ၏အဖွင့် တည်း၊ ကြိယာ သာမည ၊ပေ၊ ဘျတ္ထော–ကား"ဘူ–သတ္တာယံ" ၏ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပါယ်ကို ပြသော ဥဒုကတ္ထ (အဖြောင့်အနက်ပြ) ဝါကျတည်း၊ သတ္တာယံ၌ သန္ဓနောင် တာပစ္စည်း၊ သန္ဓကို သန္ဓ သဒ္ဒသသော သုတ်၌ စသဒ္ဒါဖြင့်သပြု၊ တ်ဒ္ဓဘော်လာ (သတ္တာ) နာမ်ဝဲ့, သို့ကို ယံပြု၍ ပြီးသော တဒ္ဓိတ်နာမ်ပုဒ်တည်း၊ သန္ဓသ–ထင်ရှားသောဝတ္ထုဏ်၏၊ ဘာဝေါ–ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ (ထင်ရှားခြင်း ဖြစ်ခြင်း) ကြိယာသည်၊ သတ္တာ–မည်၏၊ "ဖသော+ဘဝတိ=ဖဿ+ဖြစ်၏"ဟူ ရာ၌ ဖဿ ဥပါဒ်လျှင် ထိုဖဿသည် အထင်အရှားရှိ၏၊ ထိုသို့ အထင်အရှားရှိခြင်းကို "ဖြစ်ခြင်း" ဟု ဆိုသည်၊ "မနုဿော+ဘဝတိ=လူ+ဖြစ်၏" စသည်၌လည်း လူ၏ ထင်ရှားပေါ်လာခြင်းကို "ဖြစ်ခြင်း" ဟုဆိုသည်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် ပရမတ္ထတရားဖြစ်စေ လူစသော ပညတ်တရားဖြစ်စေ လောကအမှတ်အသားအတိုင်း ထင်ရှားရှိခြင်းကို "သတ္တာ" ဟု ဆိုသည်။

အနက်၊ ဘူဏ္ဍတိ–ဘူဟူ၍၊ ဒ္ဋိတေ–တည်လတ်သော်၊ [“ဓာတုသညာ ဟောန္တိ” ၌ စပ်၊ တစ်နည်း“ ဓာတုသညာ ဟောန္တိ” နောင် “ဏ္ဍတိ ဓာတုသညာ” ဟု ထည့်ပြီးလျှင် “ဏ္ဍတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဓာတုသညာ–ဓာတ်အမည်သည်၊ (ဟောတိ)” ဟု ပေး၍ ထို“ ဓာတုသညာ” ၌စပ်။]

၄၂၄။ ဘူဝါဒယော ဓာတဝေါ။ ။ဘူဏ္ဍစ္ဆေဝမာဒယော–ဘူ အစရှိကုန်သော၊ ကြိယာ ဝါစိနော–ကြိယာကို ဟောကုန်သော၊ ယေ သဒ္ဒဂဏာ–အကြင် သဒ္ဒါအပေါင်းတို့သည်၊ (သန္တိ) တေ–ထို သဒ္ဒါအပေါင်းတို့သည်၊ ဓာတုသညာ–ဓာတ် အမည်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ယေသံ–အကြင် သဒ္ဒါ

ကြိယာ သာမညဘူတေ ဘဝနေ။ ။ထိုသတ္တာကြိယာသည် ကြိယာအားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသော သာမညကြိယာတည်း၊ ချဲ့အုံ–“ဂစ္ဆတိ–သွား၏” ဟူရာ၌ သွားခြင်းကြိယာ၏ ထင်ရှားဖြစ်နေခြင်းကို “ဂစ္ဆတိ” ဟုဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် “ဂစ္ဆတိ–ဂမနံ ဘဝတိ=သွားခြင်းဖြစ်၏”ဟု ဂမနကြိယာသည် သတ္တာ (ဘဝန) ကြိယာနှင့် ဆက်ဆံ၏၊ “ပစတိ–ချက်၏” ဟူရာ၌လည်း ချက်ခြင်းကြိယာ၏ အထင်အရှားဖြစ်ခြင်းကို “ပစတိ”ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် “ပစတိ–ပစနံ ဘဝတိ=ချက်ခြင်းသည် ဖြစ်၏” ဟု ပစနကြိယာနှင့် သတ္တာကြိယာသည် ဆက်ဆံလျက်ရှိပြန်၏၊ ဤသို့လျှင် “ရက္ခ” သဒ္ဒါသည် (မန်ကျည်းပင် ညောင်ပင် စသည်မကျန်) သစ်ပင်အားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသကဲ့သို့ ဘူဓာတ်၏ သတ္တာကြိယာလည်း ကြိယာအားလုံးနှင့် ဆက်ဆံသည်။ [ကစ္စည်း ဘာသာဋီကာ ကတ္တာရိစသုတ်နှင့် တွဲကြည့်ပါ။]

မှတ်ချက်။ ။“ဘူ–သတ္တာယံ၊ ဂမု–ဂတိမှိ” စသည်ဖြင့် “သတ္တာယံ,ဂတိမှိ” စသော ဓာတ်နက်များကို ပြလေ့ရှိ၏၊ ထိုသို့ ဓာတ်နှုတ်ကို ပြခြင်းသည် ဓာတ်ဟူသမျှ ထိုထိုကြိယာကို ဟောကြောင်း သိစေရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ ထို့ပြင်–ဘူသဒ္ဒါသည် သတ္တာကြိယာကို ဟောခိုက်၌သာ ဘူဝါဒယော ဓာတဝေါဖြင့် ဓာတ်အမည်ရ၏၊ “ဘူ–မြေ” ဟူသော ဒြပ်နက်ကိုဟောရာ၌ ဓာတ် အမည်မရ၊ ဂမုလည်း ဂတိကြိယာကို ဟောခိုက်၌သာ ဓာတ်အမည်ရ၏၊ “ဧဂမု–သွားကုန်ပြီတဲ့” စသည်ဖြင့် ကာလ ကာရကပုရိသ်နှင့်တကွကြိယာကို ဟောရာ၌ ဓာတ်အမည်မရ၊ ပစလည်း ပါကကြိယာကို ဟောခိုက်၌သာ ဓာတ်အမည်ရ၏၊ “ပစ–ချက်လော” ဟူရာ၌ ဓာတ်အမည်မရ၊ (အာချာတ်ပုဒ်ဖြစ်လေပြီ)၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ဓာတ်နှုတ်ကို ပြရခြင်းသည် ကြိယာကိုဟောကြောင်း– ထိုကြိယာကို ဟောခိုက်၌သာ ဓာတ်အမည်ရကြောင်း သိစေရခြင်း အကျိုးရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် “အနုဘဝတိ–ခံစား၏”ဟူသော ရုပ်၌လည်း ဓာတ်အမည်မှည့်နိုင်ဖို့ရာ “ဘူ–သတ္တာယံ” ဟုပင် ဓာတ်နှုတ်ဆိုရသည်။

[ဆောင်] **ထိုထိုဓာတ်တွက်, ဓာတ်အနုတ်မှာ, ကြိယာထိုထို, ဟောဆိုနိုင်ကြောင်း, ၎င်းတစ်ချက်၊ သက်သက်ကြိယာ, ဟောခိုက်သာလျှင်, မှန်စွာဓာတု, အမည်ပြုဟု, ၂ ခုကျိုးမျှ, စဉ်းစားရ, မှတ်ကြဓာတ်တိုင်းပင်။**

အပေါင်းတို့၏၊ ဘူ–ဘူ ဟူသော၊ အာဒိ–အစသည်၊ အတ္ထိ, ဣတိ, တေ–ထို သဒ္ဒါအပါင်းတို့သည်၊ဘူဝါဒယော–ဘူဝါဒီ တို့မည်၏၊ အထဝါ–ကား၊ ယေသံ–တို့၏၊ ဘူဝါ–ဘူဓာတ် ဝါဓာတ်ဟူသော၊ အာဒီ(ပကာရာ)–အတူတို့သည်၊ (သန္တိ) ဣတိ, တေ, ဘူဝါဒယော။

ဘူဝါဒီသု–ဘူဝါဒီတို့၌၊ အယံ ဝကာရော–ဤဝအက္ခရာကို၊ အာဂမသန္ဓိဇော–အာဂမသန္ဓိ၌ ဖြစ်၏ဟူ၍၊ ဥ ယျော–သိအပ်၏၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ သကမ္မာ.ကမ္မကတ္ထတော–သကမ္မကကြိယာအနက်, အကမ္မကကြိယာအနက် အားဖြင့်၊ ဘူဝါပကာရာ–ဘူ, ဝါအတူရှိသော သဒ္ဒါအပေါင်းတို့သည်၊ ဓာတူ–ဓာတ်တို့မည်၏။

ကွစိ ဓာတု ဘျာဒိတော–ကွစိဓာတု အစရှိသော သုတ်မှ၊ ကွစိတိ ဝတ္တတေ။

၄၂၄။ ဘူ+အာဒိ ယေသံ တေ ဘူဝါဒယော—သုတ်၌ လာသော "ဘူဝါဒယော" ၏ဝိဂ္ဂဟတည်း၊ ဘူဝါဒီကို "ဘူ+အာဒိ" ဟုပုဒ်ဖြတ်၍ ယဝမဒန စသောသုတ်ဖြင့် ဝ အက္ခရာ လာသည်၊ ဤသို့ ဝ လာရခြင်းသည် အာဂမသန္ဓိအရာ၌ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဘူဝါဒီသု ဝကာရောယံ, ဥ ယျော အာဂမသန္ဓိဇော" ဟုဂါထာ၌ ဆိုသည်၊ ဤစကား အရ "ဘူဝါဒယော–ဘူအစရှိသော သဒ္ဒါအပေါင်းတို့သည်" ဟု သုတ်နက်ပေး။

အထဝါ, ဘူဝါအာဒိ ပကာရာ ၊ပေ၊ ဒယော—ဤနည်း၌ "ဘူဝါဒီ" ကို"ဘူဝါ+အာဒိ" ဟုပုဒ်ဖြတ်၊ "ပကာရာ" ကား အာဒီ၏အဖွင့်တည်း၊ အာဒိသဒ္ဒါ၏ မရိယာဒ–ပကာရ စသော အနက်များတွင် ပကာရ(အတူ) အနက်ရှိသည်–ဟူလို၊ ["ဘူဝါဘျာဒိ" ဟု ပါဠိပျက်ရှိတတ်၏၊ သီမူ၌ "ဘူဝါ+အာဒိ"ဟု ရှိသည်၊] ဘူ+ဝါ ဟု ဓာတ် ၂ မျိုး ပြုရာတွင် ဘူသည် အကမ္မက ကြိယာကို ဟောသောဓာတ်များအတွက် ခေါင်းဆောင်, ဝါဓာတ်ကား သကမ္မကကြိယာကို ဟောသောဓာတ်များအတွက် ခေါင်းဆောင်တည်း၊ [ဝါဓာတ်သည် ဂတိ ဗန္ဓန(ဂန္ဓန) အနက်ကို ဟောသော သကမ္မကဓာတ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် သကမ္မကဓာတ်များအတွက် ဝါဓာတ်ကို ခေါင်းဆောင်ပြု၍ ဆိုသည်ဟုကြ၊]

ဤသို့ ဘူနှင့်အကမ္မကကြိယာ ဟောခြင်းတူသော သဒ္ဒါအပေါင်းသည်လည်းကောင်း, ဝါနှင့် သကမ္မကကြိယာ ဟောခြင်းတူသော သဒ္ဒါအပေါင်းသည်လည်းကောင်း ဤသုတ်ဖြင့် ဓာတ်အမည်ရကြသည်ဟူလို၊ "ဘူဝါ ပကာရာဝါ ဓာတူ, သကမ္မာ ကမ္မကတ္ထတော" ဟူသောဂါထာလည်း ဤဝိဂ္ဂြိဟ်၏ သင်္ကေတစကားတည်း၊ ဤနည်းအလို "ဘူဝါဒယော–ဘူ, ဝါအတူရှိသောသဒ္ဒါ အပေါင်းတို့သည်" ဟုသုတ်နက်ပေး၊ [ဤစကားစဉ်အရ ရုပ်တွက်ရာ၌ "ဘဝတိကို ဘူတည်,ဘူ+ သတ္တာယံ ဟူသောအနက်၌ ဘူဝါဒယော ဓာတဝေါ သုတ်ဖြင့် ဘူကို ဓာတ်အမည်မှည့်"ဟု ဆိုရသည်ဟုမှတ်။]

၄၂၅။ ဓာတုသဿော လောပေါ နေကသရသ။ ။အနေက ၊ပေ၊ ဟောတိ၊ ကွစိဂဟဏ-သည်၊ မဟိယတိ သမဏောတျာဒီသု-မဟီ ၊ပေ၊ ထော အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌၊ နိဝတ္တနတ္ထံ-တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ [တျာဒီသုဒ္ဒအာဒိဖြင့် ကေလာယတိ စသည်၌ "ကေလေ" ဓာတ်စသည်တို့ကို ယူ၊ အကျယ်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာ ရှု။] ဣတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ အနေကသသရတ္ထာဘာဝါ (သရတ္ထ+အဘာဝါ)-များသောသရရှိသည်၏အဖြစ်မရှိခြင်းကြောင့်၊ (အနေကသရဓာတ် မဟုတ်ခြင်းကြောင့်၊) ဣဓ-ဤ ဘူဓာတ်၌၊ ဓာတွန္တလောပေါ-ဓာတွန်ကျေခြင်းသည်၊ နဟောတိ-မဖြစ်။

တတော-ထို "ဘူ" ဟု တည်ပြီးသည်မှနောက်၌၊ ဓာတွာဓိကာရ ဝိဟိတာနေက ပစ္စယပွသင်္ဂေ-ဓာတ်အရာ၌ စီရင်အပ်သော များစွာသော ပစ္စည်းတို့၏ ကပ်ငြိဖွယ်သည်၊ (သတိ-သော်၊) ဝတ္တိစ္ဆာနုပုဗ္ဗိကာ သဒ္ဒပဋ္ဌပတ္တိတိ-ဟူ၍၊ ကတွာ-ပရိဘာသာပြု၍၊ ဝတ္တမာနဝစနိစ္ဆာယံ-ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်ကို ဆို လိုလတ်သော်၊ [၄၂၇ သုတ်၌ "ဝတ္တမာနာ ဝိဘတ္တိ ဟောတိ"သို့ လှမ်းစပ်။]

ဝတ္တမာနာ တိအန္တိ ၊ပေ၊ ဧမေ။ ။တျာဒယော-တိအစရှိကုန်သော၊ ဒွါဒသ-၁၂ လုံးသော ဝိဘတ်တို့သည်၊ ဝတ္တမာနသညာ-ဝတ္တမာန်အမည် ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ တျာဒိနံ-တိအစရှိသော ဝိဘတ်တို့

၄၂၅-တတော ဓာတွာဓိကာရ ၊ပေ၊ ပသင်္ဂေ—ဘူကို ဓာတ်ဟု အမည်မှည့်ခဲ့ပြီ၊ ဓာတုလိင်္ဂေါ်ဟိ ပရာပစ္စယာ သုတ်သည် ဓာတ်နောင် ၁ စသောပစ္စည်းနှင့် တိစသော ဝိဘတ်များပင် သက်ခွင့်ပြုထား၏၊ ဓာတုဟိ ဏေဏယ စသောသုတ်ကလည်း ဏေ ဏယစသော ပစ္စည်းများသက်၏၊ ဓာတုယာ ကမ္မာဒိမှ ဏော သုတ်ကလည်း ဏပစ္စည်း သက်ပြန်၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်၏အရာ၌ စီရင်အပ်သော ပစ္စည်းတွေ အများပင် ရှိလေသည်၊ ထို့ကြောင့် ဘူဓာတ်နောင် ထိုများစွာသော ပစ္စည်းဝိဘတ်တို့ ငြိကပ်ပါဝင်လျက် (သက်ခွင့်ကြုံလျက်) ရှိရကား "ထိုပစ္စည်း ဝိဘတ်အားလုံးပင် သက်ရလေမည်လား" ဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိသည်၊ သို့သော်....

ဝတ္တိစ္ဆာနု ၊ပေ၊ ဝတ္တမာနဝစနိစ္ဆာယံ— "ဝတ္တိစ္ဆာနု ပုဗ္ဗိကာ သဒ္ဒပဋ္ဌပတ္တိ" ဟု ပရိဘာသာရှိသောကြောင့် ထိုပရိဘာသာကို ဤနေရာ၌ အသုံးပြု၍ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်က ဝတ္တမာန် ဝိဘတ်ကို ဆိုလိုလတ်သော် (တိ အန္တိ စသော ၁၂ လုံးကို "ဝတ္တမာနာ တိ အန္တိ" စသောသုတ်ဖြင့် ဝတ္တမာန် အမည်မှည့်ပြီးနောက်) ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေ သုတ်ဖြင့် ဝတ္တမာန်ဝိဘတ် သက်ရသည်။ [ဝတ္တိစ္ဆာနု ပုဗ္ဗိကာသဒ္ဒပဋ္ဌပတ္တိ၏ အနက်အဓိပ္ပါယ်ကို နာမ် (၆၅) သုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ။]

၏၊ ဝတ္တမာနတ္ထဝိသယတ္တာ–ဝတ္တမာန်အနက်ဟူသော သက်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝတ္တမာနသညာ–သည်၊ (ဟောတိ)။

၄၂၇။ ကာလေ။ ။အယံ–ဤသုတ်သည်၊ အဓိကာရော–နောက်သုတ်တို့၌ ယှဉ်စေထိုက်သော သုတ်တည်း၊ ဝါ–လိုက်သုတ်တည်း၊ ဣတော–ဤအရာမှ၊ ပရံ–၌၊ တျာဒိ. ဝိဘတ္တိဝိဓာနေ–တိအစရှိသော ဝိဘတ်တို့ကို စီရင်ရာဖြစ်သော၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသောသုတ်၌၊ ဝတ္တတေ–လိုက်၏။

၄၂၈။ ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေ။ ။ပစ္စုပ္ပန္နေ–ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်သော၊ ကာလေ–ကြိယာကို၊ ဂမျမာနေ–သိအပ်သော်၊ ဝတ္တမာနာ ဝိဘတ္တိ–ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်သည်၊ ဟောတိ၊ စ–ဆက်၊ ဧတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ ကာလောတိ–ကာလဟူသည်၊ ကြိယာ–ကြိယာတည်း၊ ကရဏံ–ပြုခြင်းသည်၊ ကာရော–ကာရမည်၏၊ ရကာရသ–ရ အက္ခရာ၏၊ လကာရော–လအက္ခရာပြု၊ ကာလော–ကာလော

၄၂၆။ ဝတ္တမာနတ္ထဝိသယတ္တာ ဝတ္တမာနသညာ—"ဝတ္တမာနတ္ထ ဝိသယတ္တာ" ဟိတ်ဖြင့် "ဝတ္တမာနေ–ဝတ္တမာန်အနက်၌+ဘဝါ–ဖြစ်သော ဝိဘတ်တည်း၊ ဝတ္တမာနာ–ဝတ္တမာန်အနက်၌ ဖြစ်သော ဝိဘတ်"ဟူသော ဘဝတद္ဓိတ်ကိုပြသည်၊ မှန်၏–"ဝတ္တမာန်အနက်ဟူသော ဟောရှိသည်" ဟုဆိုခြင်းနှင့် "ဝတ္တမာန်အနက်၌+ဖြစ်သည်" ဟူသော ဆိုခြင်းသည် သဘောတူပင်တည်း၊ ဝတ္တမာန်အနက်ဟူသည် "ဖြစ်ဆဲကြိယာ" ဟူသောအနက်တည်း၊ ယောကာလော–အကြင်ကြိယာ သည်၊ ဝတ္တတိ–ဖြစ်ဆဲ၊ ဣတိ, သောကာလော, ဝတ္တမာနော–မည်၏၊ "ဖြစ်ဆဲကြိယာ" ဟူသည်လည်း သွားခြင်းစသော ကြိယာတစ်ခုခုကို စတည်ပြီးနောက် ထိုကြိယာ လက်စမသတ်(မပြီး ပြတ်)သေးသမျှ ဖြစ်နေသောကြိယာတည်း၊ ဤ "ဝတ္တမာနတ္ထ ဝိသယတ္တာ" ဟူသောဟိတ်ဖြင့် တိ စသောဝိဘတ်တို့၏ ဝတ္တမာန်အမည်သည် အနွတ္ထအမည်ဖြစ်သည်–ဟု လည်း သိစေသည်။

၄၂၇။ ဣတော ပရံ တျာဒိ ၊ပေ၊ ဝတ္တတေ—ဝတ္တမာနာပစ္စုပ္ပန္နေ, သုတ်မှ စ၍ (ကစ္စည်းသုတ်စဉ်အတိုင်း) ကြိယာတိပန္နေတီတေ ကာလာတိပ္ပတ္တိ သုတ်တိုင်အောင် သုတ် များသည် တျာဒိဝိဘတ္တိ ဝိဓာန (တိစသော ဝိဘတ်သက်သော) သုတ်များတည်း၊ ဤကာလေ သုတ်သည် ထိုသုတ်အားလုံးသို့ လိုက်၏။

၄၂၈။ ကာလောတိ စေတ္ထ ၊ပေ၊ ကာလော—ကာလသဒ္ဒါသည် "အခါ ကာလ" ဟူသောအနက်ကို ဟောရိုးဖြစ်သော်လည်း "ပစ္စုပ္ပန္နေ ကာလေ" ၌ ကာလသဒ္ဒါကား "ကြိယာ" အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ကာလောတိ စေတ္ထ ကြိယာ" ဟုမိန့်သည်၊ "ကာလသဒ္ဒါ သည် ကြိယာအနက်ကို ဟောနိုင်လောက်အောင် အဘယ်သဒ္ဒါနည်းဖြင့် စီရင်မည်နည်း"ဟု မေး ဖွယ်ရှိ၍ "ကရဏံ ၊ပေ၊ ကာလော" ဟုမိန့်ပြန်သည်၊ "ကရဏံ ကာရော" ဟု ဘာဝသာဓန ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ ကရဓာတ် ဏပစ္စည်း၊ ကိရိယာသဒ္ဒါလည်း

တသ္မာ–ကြောင့်၊ ကြိုယာယ–ကြိုယာကို၊ ဂမျမာနာယ–သိအပ်သော်၊ (ဝါ–သိအပ်ရာ၌၊) ဝိဘတ္တိနံ–ဝိဘတ်တို့ကို၊ ဝိဓာနတော–စီရင်ခြင်း၏ အစွမ်းသတ္တိကြောင့်၊ တျာဒိဝိဘတ္တိယော–တိ အစရှိသော အာချာတ်ဝိဘတ်တို့သည်၊ ဓာတူဟိဇ–ဓာတ်တို့မှနောက်၌သာ၊ ဘဝန္တိ၊ ဣတိ–ဤအနက်သည်၊ သိဒ္ဓံ–ပြီး၏။–

ပန–ဆက်ဦးအံ့၊ ဣဓ–ဤအာချတ်အရာ၌၊ ကာလဿ–ကြိုယာ၏၊ အတီတာ ၊ပေ၊ ကာလာတိပတ္တိဝသေန–အတီတ်, အနာဂတ်, ပစ္စုပ္ပန်, အာဏတ္တိ, ပရိကပ္ပ, ကာလာတိပတ္တိတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဆဓာ–ဓပါးအပြားအားဖြင့်၊ ဘိန္နတ္တာ– ပြားသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ပစ္စုပ္ပန္နေတိ–ဟူ၍၊ ဝိသေသေတိ–အထူးပြု၏။

"ကရဏံ ကရိယာ"ဟု ပင် ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ ကရဓာတ် ရိရိယပစ္စည်းဖြင့်ပြီး၏၊ ဤစကားအရ ကာရောနှင့် ကိရိယာသည် အနက်တူကြောင်း သိသာပြီ၊ ထိုကာရောဌ် ရကို ("မဟာသာရော–မဟာသာလော" ကဲ့သို့) လပြုလျှင် ကာလောဟု ပြီး၏၊ ဤသဒ္ဒါနည်းဖြင့် ကာလသဒ္ဒါသည် ကြိုယာ ဟူသောအနက်ကို ဟောနိုင်သည်။

တသ္မာ, ကြိုယာယ ၊ပေ၊ တျာဒိဝိဘတ္တိယော—ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေ သုတ်၌ ကာလအတွက် ကြိုယာဟူသော အနက်ကိုယူရခြင်းကြောင့် အဘယ်စကား ကျရောက်ပါသနည်း ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "တသ္မာ" စသည်ကို မိန့်သည်၊ တသ္မာ–ထိုသို့, ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေ သုတ်၌ ကြိုယာ ကို "ကာလ" ဟုခေါ်ရခြင်းကြောင့်, ထိုကြိုယာကို သိအပ်သော အရာဝယ် တိစသောဝိဘတ်များကို (ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေ သုတ်က) စီရင်ရကား "တိစသော ဝိဘတ်များသည် ဓာတ်တို့၏ နောက်၌သာ သက်ကြရ၏" ဟူသော စကားသည်ကျရောက်လျက်ရှိတော့၏–ဟူလို။

ဆက်ဦးအံ့— ပြီးခဲ့သမျှ ဝိဘတ်ပစ္စည်းတို့သည် တဒ္ဓိတ်ဆုံးသည့်တိုင်အောင် လိန်နှောင်သာ သက်ကြရ၏၊ ဤသုတ်သို့ လိုက်ဖို့ရာ ဓာတုသဒ္ဒါလည်း (ကစ္စည်းသုတ်စဉ် အတိုင်းအားဖြင့်) မပါခဲ့သေး၊ ထို့ကြောင့် တိစသော အာချာတ် ဝိဘတ်များလည်း လိန်နှောင်ပင် သက်ကြရလေမည် လောဟု တွေးတောဖွယ်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် တသ္မာစသောစကားဖြင့် "ဓာတ်နောင် သက်ရသည်" ဟူသော စကား–ကျကြောင်းကို ဆိုရပေသည်။ [ကောက်ချက်ချ၍ရသော အဓိပ္ပာယ်တစ်မျိုးကို "စကားကျ" ဟု ခေါ်၏၊ ထိုစကားကျကို ပြရာ၌ သိဒ္ဓံပုဒ်ဖြင့် ထားလေ့ရှိသည်။]

ဣဓ ပန ၊ပေ၊ ဝိသေသေတိ—ရှေ့သုတ်မှ ကာလေသဒ္ဒါ လိုက်လာသောကြောင့် "ဝတ္တမာနာ"ဟုသာ သုတ်တည်၍ "ကာလေ–ကြိုယာအနက်ကို၊ ဂမျမာနေ–သော်၊ ဝတ္တမာနာ – သည်၊ ဟောတိ" ဟူသောအနက်သည် ပြီးနိုင်ပြီ မဟုတ်ပါလော, အဘယ်ကြောင့် "ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေ" ဟု ကာလဟူသောလိုက်ပုဒ်ကို ပစ္စုပ္ပန္နေ ဟူသော

တံတံ ကာရဏံ–ထိုထို အကြောင်းကို၊ ပဋိစ္စ–စွဲ၍၊ ဥပ္ပဇ္ဇနော–ဖြစ်သော် ကြိယာသည်၊ ပစ္စုပ္ပဇ္ဇနော–မည်၏၊ ပဋိလဒ္ဓ သဘာဝေါ–ရအပ်သော ထင်ရှားရှိသော ကြိယာတည်း၊ နု တာ့ဝအတီတော–လွန်ပြီးမဟုတ်သေး၊ ဣတိ အတ္ထော–ဤကား အနက်။

ဝိသေသနဖြင့် အထူးပြုရပါသနည်း ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "ဣဓ ပန" စသည်မိန့်၊ ကာလ၏ အနက်ဖြစ်သောကြိယာသည် ဤအာချာတ်အရာဝယ် အတိတ် အနာဂတ် စသော အားဖြင့် ၆ မျိုးပြားသောကြောင့် အတိတ်စသည်ကို နစ်စေ ဖို့ရာ "ကာလေ" ဟူသော လိုက်ပုဒ်ကို "ပစ္စုပ္ပဇ္ဇနေ" ဟုဝိသေသနဖြင့် ကူမရသည်–ဟူလို။ [အတီတ စသည်တို့၏ အဓိပ္ပါယ်မှာ ဆိုင်ရာသုတ်၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။]

စဉ်းစားဖွယ်။ ။အတိတ် အနာဂတ်စသော ကာလ ၆ မျိုးကို ခွဲပြခြင်းသည် "ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပဇ္ဇနေ" သုတ်မှ "ကြိယာတိပဇ္ဇနေ တီတေ ကာလာတိပတ္တိ" တိုင်အောင် သုတ်များ၌ လာသော ကြိယာတို့ကို ခွဲပြခြင်းတည်း၊ သို့ဖြစ်လျှင် ထိုသုတ်တို့၌ပါသော "အာသိဋ္ဌကြိယာ အနုမတိကြိယာ များကိုကားဘာ့ကြောင့် မပြပါလိမ့်မည်နည်း" ဟုစဉ်းစားဖွယ်ရှိ၏၊ ပဌမ ဝိဘတ်၏ သက်ရာခြင်း တူသောကြောင့် အာဏတ္တိဖြင့် အာသိဋ္ဌကိုယူ၍, သတ္တမီဝိဘတ်၏ သက်ရာခြင်းတူသောကြောင့် ပရိကပ္ပဖြင့် အနုမတိကို ယူသည်ဟု စဉ်းစားမိသည်၊ ချဲ့အုံ–ပဌမီ၏ သက်ရာကြိယာများသည် သုတ်၌ပါသော အာဏတ္တိ အာသိဋ္ဌအပြင်သပထ–အဏ္ဏောသ စသည်ဖြင့် များစွာရှိသေး၏၊ ထိုကြိယာအများတွင် အာဏတ္တိကြိယာ တစ်ခုကိုသာ ဥပလက္ခဏာနည်းအားဖြင့် မှတ်၍ ပြထား သည်၊ သတ္တမီကြိယာလည်း အနုမတိ–ပရိကပ္ပ–သမ္ပုစ္ဆာ–ပတ္ထနာ စသောအားဖြင့် များ၏၊ ထိုတွင် ပရိကပ္ပ တစ်ခုကိုသာ ဥပလက္ခဏာနည်းအားဖြင့် မှတ်၍ ပြသည်၊ ကြိယာရှိသမျှကို အကုန်ပြလျှင် ၆ မျိုးမက အများအပြားပင် ရှိနိုင်သည်–ဟုစဉ်စားမိပေသည်၊ [သဒ္ဒနီတိပဒမာလာ၌ကား ဤအာဏတ္တိနှင့် ပရိကပ္ပတို့ကိုသာ ခေါင်းတပ်၍ ပြခြင်းကို "ကထာသီသမတ္တံ–စကား၏ ဦးခေါင်းမျှသာ" သာဟုဆို၏၊ ထို၌လည်း ဥပလက္ခဏာနည်းကိုပင် "ကထာသီသ" ဆိုသည်ဟုမှတ်၊ သီသ–ဟုလာတိုင်း ပဓာနနည်းချည်း မဖြစ်နိုင်။]

ရှေ့နောက် မဆန့်ကျင်ပုံ။ ။ ရှေ့၌ "တိကာလံ" ဟုဆိုခဲ့ပြီးလျှင် ဤနေရာ၌ ကာလ (ကြိယာ) ၆ ပါးပြားသည်–ဟု ပြသော ရူပသိဒ္ဓိအဆိုသည် ရှေ့နောက်ဆန့်ကျင်သကဲ့ရှိသော်လည်း ရှေ့၌ ကြိယာအပြားကို ပြလိုရင်းမဟုတ်, အာချာတ်ပုဒ်တို့၏ ဟောနက်၌ ကာလ ၃ ပါးရှိ ကြောင်းကိုသာ ပြလိုရင်းဖြစ်သောကြောင့် ရှေးဆရာတို့ ဂါထာအတိုင်း တိကာလံ ဟုပင်ဆိုခဲ့ရ သည်၊ ထို့ကြောင့် သူ့နေရာနှင့်သူ အဓိပ္ပာယ်သင့်အောင် ပြရသောကြောင့် ရှေ့နောက် ဆန့်ကျင် သည်ဟု မမှတ်ထိုက်။

တံတံ ကာရဏံ ၊ပေ၊ အတီတောဘဝတ္ထော—ဤကားသုတ်၌ပါသော ပစ္စုပ္ပဇ္ဇနေပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟနှင့် သရုပ်ကိုပြသော စကားတည်း၊ ပစ္စုပ္ပဇ္ဇနော၌ "ပတိ+ဥပ္ပဇ္ဇနော" ဟုခွဲ၊ ပတိသဒ္ဒါ

ပစ္စုပ္ပန္နသမိပေပိ–ပစ္စုပ္ပန်၏ အနီးဖြစ်သော အတိတ် အနာဂတ် ကြိယာ၌ လည်း၊ တဗ္ဗောဟာရ.ပစာရတော–ထို ပစ္စုပ္ပန် ဝေါဟာရကို တင်စားသော သမိပျူပစာရအားဖြင့်၊ ဝတ္တမာနာ–ဝတ္တမာန် ဝိဘတ်သည်၊ (ဟောတိ–သက် နိုင်၏၊)

သည်ပင်ဋ္ဌိစ္ဆ အနက်ဟောတည်း–ဟု သိစေလိုရကား "ပင်ဋ္ဌိစ္ဆ" ဟုပြု၍ ပင်ဋ္ဌိစ္ဆ၏ ကံပုဒ်ကို "တံတံ ကာရဏံ" ဟု ထည့်သည်၊ ဖြစ်ဆဲကြိယာ မှန်သမျှသည် ထိုထိုအကြောင်း တစ်စုံတစ်ရာကို စွဲ၍ ဖြစ်သည် ချည်းတည်း၊ ဥပမာ–သွားဖို့ရာ အကြောင်းကိစ္စတစ်ခု ပေါ်လာလျှင် ထိုအကြောင်းကိစ္စကိုစွဲ၍ သွားခြင်းကြိယာ ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ ကိစ္စမရှိဘဲ မိမိဘာသာ သွားလိုသော ဆန္ဒဖြစ်ပေါ်လာလျှင် လည်း ထိုဆန္ဒသည်ပင် သွားခြင်း၏ အကြောင်းတည်း၊ ဤသို့လျှင် ထိုထိုအကြောင်းကို စွဲ၍ ဖြစ်ပေါ်လာသောကြိယာကို "ပစ္စုပ္ပန္နေ" ဟုခေါ်၏။

"ပင်ဋ္ဌိလဒ္ဓသဘာဝေါ" ကား ထိုပစ္စုပ္ပန္နေ၏ သရုပ်ကိုပြသော စကားတည်း၊ "ပစ္စုပ္ပန် ကြိယာ" ဟူသည် ပရမတ်သဘောအားဖြင့် ဖြစ်စေ လောကဥ် အသိအမှတ်ပြုအပ်သော ပညတ်သဘော အားဖြင့်ဖြစ်စေ အထင်အရှားရှိနေသော အထင်အရှားသိအပ် ရအပ်သော သဘောတစ်မျိုး ဖြစ်သည်–ဟူလို၊ [ပင်ဋ္ဌိလဒ္ဓ–သိအပ် ရအပ်သော (မြင်ရ ကြားရ စိတ်ဖြင့်သိရသည်ကိုပင် ပင်ဋ္ဌိလဒ္ဓ ဟု ဆိုသည်) + သ–ထင်ရှားရှိသော+ဘာဝ–ကြိယာ၊] ထိုသိအပ် ရအပ်သော ထင်ရှားရှိနေသော ကြိယာသည် လွန်ပြီး–ချုပ်ပြီး–ပြီးပြီးလည်းမဟုတ်စေရ, လွန်ပြီးဖြစ်လျှင် အတိတ်ကြိယာဖြစ်သွား လိမ့်မည်–ဟုပြလိုရ၍ "နတာဝ အတီတော" ဟုမိန့်ရပြန်သည်၊ အချုပ်ကား–"ထိုထိုအကြောင်းကို စွဲ၍ အထင်အရှား ဖြစ်ဆဲလည်းဟုတ်, ပြီးလည်းမပြီးသေးသော ကြိယာသည် ပစ္စုပ္ပန်မည်၏"ဟု မှတ်။ [နိစ္စပ္ပဝတ္တိ–စသော ဝတ္တမာန်အပြားနှင့် အတိတ် အနာဂတ် ကြိယာများကို ဤသုတ်၏ ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာရှု။]

ပစ္စုပ္ပန္နသမိပေပိ ၊ပေ၊ ဝတ္တမာနာ—ဤပါဠိဖြင့် ဥပစာဝတ္တမာန် တစ်မျိုးကိုပြသည်၊ ချဲ့ဦးအံ့–"ပစ္စုပ္ပန္နသမိပေပိတိ ဝတ္တမာနကာလဿ အာသန္နေ အတီတကာလေစ အနာဂတ ကာလေစ ဝတ္တမာနဝိဘတ္တိ ဟောတိ" ဟူသော ဋီကာအရ အတိတ် သမိပ ဝတ္တမာန်–အနာဂတ သမိပဝတ္တမာန် ၂ မျိုးကို သိရ၏၊ ထို ၂ မျိုးတွင် အရပ်တစ်ပါး မှလာခဲ့၍ ထိုင်နေသူ၌ ထိုင်ခြင်း ကြိယာသည် ပစ္စုပ္ပန်တည်း၊ ထိုထိုင်ခြင်းကြိယာသည် သမိပိ, လာခဲ့ခြင်းကြိယာကား ထိုင်ခြင်း ကြိယာ၏ အနီးဖြစ်သောကြောင့် သမိပတည်း၊ ထို ထိုင်ခြင်းကြိယာ၏ ပစ္စုပ္ပန်အမည်ကို လာခြင်း အတိတ်ကြိယာ အပေါ်၌တင်စား၍ "ကုတော အာဂစ္ဆသိ–ဘယ်က လာခဲ့သနည်း" ဟု ပစ္စုပ္ပန် ကြိယာဖြင့် ပြောဆိုခြင်းကား သမိပျူပစာ (သမိပိ၏ နာမည်) တည်း၊ "ကုဟိं ဂစ္ဆသိ–ဘယ်သွား မလို့လဲ" ၌လည်း မသွားမီ ပြင်ဆင်နေခြင်းကြိယာသည် ပစ္စုပ္ပန် သမိပိတည်း၊ သွားလတ့် ကြိယာ ကားသမိပတည်း၊ မသွားမီ ပြင်ဆင်နေခြင်း စသောကြိယာ၏ ပစ္စုပ္ပန်အမည်ကို သွားလ့် အနာဂတ် ကြိယာ၌ တင်စားခြင်းသည် သမိပျူပစာတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ နိစ္စပ္ပဝတ္တိ စသော ဝတ္တမာန် ၄ မျိုးကို ပြသောကျမ်းဂန်တို့၌ ဥပစာမတင်ဘဲ သမိပဝတ္တမာန်ဟူသော သီးခြားနာမည်ကို ပြကြသည်၊ ဤ ရူပသိဒ္ဓိကား

အတိတေပိ–ဝေးသော အတိတ်ကြိယာ၌လည်း၊ တံ ကာလဝစနိစ္ဆယာ (ဝစနိစ္ဆာယ)– ထိုအတိတ်၌ ဖြစ်ဆဲကာလကို ဆိုလိုခြင်းကြောင့်၊ (ဝတ္တမာနာ–သည်၊ ဟောတိ)။

တသ္မိံ ပစ္စုပ္ပန္နေ–ထို ပစ္စုပ္ပန်အနက်၌၊ ဝတ္တမာနာ ဝိဘတ္တိ–ဝတ္တမာန် ဝိဘတ်ကို၊ ကတ္တာ–၍၊ တသာ–ထို့ဝတ္တမာန် ဝိဘတ်၏၊ ဌာနာနိယမေ–သက်ရာဌာနကို မသတ်မှတ်ရသေးသည်၊ (သတိ–ဖြစ်လတ်သော်၊) ဓာတုလိင်္ဂေါ

ထို ၄ မျိုးကို မပြသောကြောင့် ထို သမီပဝတ္တမာန် ပုံစံများကိုပင် ဥပစာတင်စားထားသောကြောင့် သမီပျူပစာဝတ္တမာန်ဟု ဆိုလိုဟန်တူသည်၊ [ဤသမီပဝတ္တမာန်၌ ဝဒန္တ ပုဂ္ဂိုလ်က ဝတ္တမာန်ဖြင့် မဆိုလိုလျှင် "ကဒါ အာဂတောသိ–ဘယ်တုန်းကလာခဲ့သနည်း" ဟုမေးရာ၌ "ဣဒါနေဝါ.ဟံ အာဂစ္ဆံ (ဟိယျတ္တနီ) အာဂစ္ဆိံ (အဇ္ဇတ္တနီ) အာဂတော (အတိတ်တပစ္စည်း)" ဟု အတိတ်ဝိဘတ် ပစ္စည်းများဖြင့် သုံးစွဲနိုင်၏၊ အနာဂတ်၌လည်း "ကဒါ ဂမိဿသိ–ဘယ်တော့ သွားမလဲ"–"ဣဒါနိ ဂမိဿာမိ–ယခု သွားမလို့" ဟုလည်းကောင်း "ဂါမီ–သွားလတ္တံ" ဟုလည်းကောင်း အနာဂတ်ဝိဘတ် ဏီ ပစ္စည်းများဖြင့် သုံးစွဲနိုင်သည်ဟုလည်းမှတ်။]

အတိတေပိ တံ ကာလဝစနိစ္ဆယာ—[ဂါထာဖြစ်၍ ဇဂိုဏ်းရအောင် "ဝစနိစ္ဆယာ" ဟု အက္ခရာ သက်ဆိုင် ("စ္ဆာယ"–၌ အာနုဇ် အကိုပြောင်းရွှေ့မှု) ပြုထားသော်လည်း "ဝစနိစ္ဆာယ"ဟု ပုဒ်ရင်းအတိုင်း အနက်မှတ်။] ဤ၌ပြခဲ့သော သမီပဝတ္တမာန်မျိုး မဟုတ်သော ဝေးသောအတိတ်ကို "အတိတေပိ" ဟုဆိုသည်၊ "ဂစ္ဆာမိ အမ္ဘရေ တဒါ–ထိုသုမေဓာ ဖြစ်ရာအခါ၌ ကောင်းကင်၌ သွားတော်မူခဲ့၏၊" ဤစကားကား ဘုရားဖြစ်မှ မိန့်တော်မူအပ်သော စကားတည်း၊ ဘုရားဖြစ်သည့် အခါ ထိုကောင်းကင်ကြွသွားမှု ကြိယာသည် အလွန်ဝေးသော အတိတ်ဖြစ်၏၊ သို့သော် ထို အတိတ်တုန်းက သွားဆဲကြိယာကို စိတ်ဖြင့်မှန်း၍ ဝတ္တမာန်ဖြင့် ဆိုလိုသောကြောင့် "ဂစ္ဆာမိ"ဟု ဝတ္တမာန်ဖြင့် သုံးစွဲနိုင်သည်၊ ဘုရားပရိနိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးနောက် သံဂါယနာ တင်ချိန်ကျမှ "ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ"ဟု သုံးစွဲရာ၌လည်း ဤဝတ္တမာန်ပင်တည်း၊ ဤ "တံ ကာလ ဝစနိစ္ဆာ" ဝတ္တမာန်ကို တံ ကာလပေက္ခ (ထိုအတိတ်၌ သွားဆဲကြိယာ နေဆဲကြိယာကို စိတ်ဖြင့် ငဲ့အပ်သော) ဝတ္တမာန်ဟုလည်း ခေါ်သည်။ [ဤဂါထာ၌ နိဿယဟောင်းဝယ် အဓိပ္ပာယ် ချို့ယွင်း လောက်အောင် အနက်ပေးထား၏၊ သတိပြုကြလေ၊ ယာဝပုရာ စသည်တို့နှင့် ယှဉ်ရာဝယ် အနာဂတ်၌ ဝတ္တမာန်သက်ပုံကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၌ရှု။]

တသ္မိं ।ပေ। ပရသ္သပဒဝစနိစ္ဆာယံ—"ဝတ္တမာနာပစ္စုပ္ပန္နေ" သုတ်ဖြင့် ပစ္စုပ္ပန် အနက်၌ ဝတ္တမာန်သက်သောအခါ "မည်သည့်နေရာဌာန၌ သက်ရမည်" ဟု ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်၏ သက်ရာဌာနကို မသတ်မှတ်ရသေးသည်ကို "တသာ ဌာနာ.နိယမေ (ဌာန+အနိယမေ)" ဟု မိန့်သည်၊ ထိုသို့ ဌာနမသတ်မှတ်ရသေးသော ကြောင့် "ဓာတုလိင်္ဂေါ ပရာပစ္စယာ" ဟူသော ပရိဘာသာဖြင့် "ဓာတ်မှနောက်ဖြစ်သော ဌာန၌ ဝတ္တမာန်

ပရာပစ္စယာတိ–ဟူ၍၊ ပရိဘာသတော–ကြောင့်၊ ဓာတုတော ပရံ, ဝတ္ထုမာန ပစ္စယေ–ဝတ္ထုမာန်ဝိဘတ်ဟူသော ပစ္စည်းတို့ကို၊ ကတ္တာ–၍၊ တေသံ–ထို ဝတ္ထုမာန်ဝိဘတ်တည်းဟူသော ပစ္စည်းတို့၏၊ အနိယမပွသင်္ဂေ–မည်သည့် ဝိဘတ်ဟု မမှတ်အပ်သေး၍ လျှဉ်းပါးဖွယ်သည်၊ သတိ–သော်၊ ဝတ္ထိစ္ဆာ ၊ပေ၊ ပဋိပတ္တိတိ–ဟူ၍ ပရိဘာသာ လာသော်ကြောင့်၊ ပရဿပဒ ဝစနိစ္ဆာယံ–ပရဿပဒ် ဝိဘတ်ကို ဆိုလိုလတ်သော်... [နောက်သုတ် "ပရဿ ပဒံ ကတ္တာ" ၌ လုမ်းစပ်။]

၄၂၉။ အထ ပုဗ္ဗာနံ ၊ပေ၊ ပဒါနိ။ ..။အထ(တဒ္ဓိတာ.နန္တရံ)–တဒ္ဓိတ်၏ အခြားမဲ့၌၊ ဝုစ္စမာနာနံ–ဆိုအပ်လတ္တံ့ကုန်သော၊ သဗ္ဗာသံ–ကုန်သော၊ ဝတ္ထုမာနာဒီနံ–ဝတ္ထုမာန်အစရှိကုန်သော၊ အဌဝိဓာနံ–ရှစ်သွယ် အပြား ရှိကုန်

ဝိဘတ်သက်"ဟု သက်ရာဌာနကို သတ်မှတ်ပေးရသည်၊ ထိုဌာနကို သတ်မှတ်ပေးသော ပရိဘာသာသုတ်အရ ဓာတ်နောင် ဝတ္ထုမာန် ပစ္စည်းများကို သက်ရသည်၊ ["ဓာတုလိင်္ဂေါ်ဟိ ပရာ ပစ္စယာ" သုတ်၌ ဝိဘတ်နှင့်ပစ္စည်း ၂ မျိုးလုံးကို "ပစ္စယ" ဟု နာမည်တပ်ထားသောကြောင့် ထိုသုတ်နှင့်ညီအောင် ဝတ္ထုမာန်ဝိဘတ်ကိုပင် "ဝတ္ထုမာန ပစ္စယေ" ဟု ပစ္စယနာမည်ဖြင့် သုံးစွဲထားသည်။]

ထို ဝတ္ထုမာန်ဝိဘတ်လည်း ၁၂ လုံးရှိရကား ထို ၁၂ လုံးတွင် မည်သည့်ဝိဘတ်သက်–ဟု သတ်မှတ်ချက် မရှိသေး၊ ထိုသို့သတ်မှတ်ချက် မရှိသေးသောကြောင့် ထိုဝတ္ထုမာန် အားလုံးပင် "ဝတ္ထုမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေ" သုတ်အရ ဩတွယ်ပါဝင်လာခွင့် ရှိသည်ကို "တေသံ အနိယမပွသင်္ဂေ"ဟု ဆိုသည်၊ [ထိုပသင်္ဂကို သဒ္ဒါနက်အားဖြင့် " ဩကပ်ခြင်း " ဟု လည်းကောင်း, အများသတ်မှတ်ထားသော သင်္ကေတအနက်အားဖြင့် "လျှဉ်းပါးခြင်း" ဟု လည်းကောင်း, အဓိပ္ပာယ်အားဖြင့်ကား "အလျှဉ်းသင့် ပါဝင်လာခြင်း" ဟု လည်း ကောင်း ဆိုလိုသည်။]

ထိုသို့ ဩကပ်ပါဝင်လာခွင့် ရှိသော်လည်း "ဝတ္ထိစ္ဆာ နုပုဗ္ဗိကာ သဒ္ဒပ္ပဋိပတ္တိ" ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်ဆိုလိုရာ ဝိဘတ်သက်ခွင့်ရှိသောကြောင့် ဤနေရာ၌ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်က ပရဿပဒ်ဝိဘတ်ကို ဆိုလိုလျှင် နောက်လာမည့် "ကတ္တာရိ ပရဿပဒံ" သုတ်ဖြင့် ပရဿပဒ်သာ သက်ရသည်။

၄၂၉။ အထ ပုဗ္ဗာနံ ၊ပေ၊ ပရဿပဒသညာ—"ထိုသို့ ပရဿပဒ် သက်ရမည်ဆိုလျှင် အဘယ်ဝိဘတ်များသည် ပရဿပဒ်အမည်ရကြသနည်း" ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ပရဿပဒ် အမည်မှည့်သော "အထ ပုဗ္ဗာနံ" စသော သညာသုတ်ကို ဤနေရာ၌ ထုတ်ပြရသည်၊ အထသဒ္ဒါသည် "အဓိကာရ–မင်္ဂလ–နိပ္ပန္န–အဝဓာရဏ–အနန္တရ" စသောအားဖြင့် အနက်များစွာရှိရာ ဤသုတ်၌ပါသော အထသဒ္ဒါသည် "အနန္တရ" အနက်ရှိ၏ဟု သိစေလို၍ အထကို "တဒ္ဓိတာနန္တရံ" ဟုဖွင့်သည်၊ "ဝုစ္စမာနာနံ ၊ပေ၊ အဌဝိဓာနံ" တို့ကား ဖြစ်သင့်၍ ထည့်အပ်သော ပက္ခိပန ဝုတ္တိတည်း။

သော၊ ဝိဘတ္တိနံ–ဝိဘတ်တို့၏၊ ပုဗ္ဗကာနိ–ရှေ့ဦးဖြစ်ကုန်သော၊ ယာနိယာနိ ဆပဒါနိ–အကြင်အကြင် ခြောက်ပုဒ်တို့သည်၊ (သန္တိ)၊ အတ္ထတော–အနက် ဒြပ်အားဖြင့်၊ အဋ္ဌစတ္တာလီသမတ္တာနိ–၄၈ အတိုင်းအရည်ရှိကုန်သော၊ တာနိတာနိ (ဆပဒါနိ)–ထိုထို ၆ ပုဒ်တို့သည်၊ ပရသ ပဒသညာနိ–ပရသ ပုဒ် အမည်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ အာဒိမှိ– အစ၌၊ ဆန်–၆ ပုဒ်တို့၏၊ ပရသ ပဒသညာ–အမည်သည်၊ (ဟောတိ)။

ပရသတ္ထာနိ–သူတစ်ပါး၏ အနက်ရှိကုန်သော၊ ပဒါနိ–ပုဒ်တို့သည်၊ ပရသ ပဒါနိ–ပရသပုဒ်တို့မည်၏၊ တဗ္ဘာဟုလ္လတော–ထိုသူတစ်ပါး အနက်ဟောပုဒ်တို့ များကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ တမ္ဘောဟာရော–ထို "ပရသပဒ" ဟူသော ဝေါဟာရသည်၊ (ဟောတိ–ဖြစ်၏)။

ဝိဘတ္တိနံပုဒ်၌ နံဝိဘတ်အတွက် "တို့တွင်" ဟု နိဒ္ဓါရဏအနက်ပေးကြ၏၊ သို့သော် ရှစ် ပါးသော ဝိဘတ်အပေါင်းတွင် ဝတ္တမာန်ဖြစ်စေ ပဋ္ဌမီ စသည်ဖြစ်စေ တစ်ခုခုကို ထုတ်ရာ၌သာ နိဒ္ဓါရဏဖြစ်သင့်၏၊ ဤ၌ကား "ပုဗ္ဗကာနိ ဆပဒါနိ" ဟုရှေးရှေး ၆ ပုဒ်ကို ထုတ်ပြသောကြောင့် နိဒ္ဓါရဏအနက် မဖြစ်သင့်၊ "ဝိဘတ်တို့၏+ရှေ့၆ပုဒ်" ဟု (မနုဿသ+သီသံ" ကဲ့သို့) အပေါင်းသမူဟ သမ္ဗန်သာ ဖြစ်သင့်သည်၊ ထိုဝိဘတ် ၈ မျိုးတို့၏ ရှေးရှေး ၆ပုဒ်စီကိုသာ ယူလျှင် ၆× ၈လီ= ၄၈ဖြစ်သောကြောင့် ဝိဘတ်ဒြပ် (ဝိဘတ်လုံးရေ) ၄၈ ရှိရကား "အတ္ထတော အဋ္ဌစတ္တာလီသ မတ္တာနိ" ဟုမိန့်သည်။

ပရသတ္ထာနိ ၊ပေ၊ ပရသပဒါနိ—ဤကား သုတ်၌ပါသော ပရသပဒါနိ၏ ဝိဂ္ဂဟတ္ထတည်း၊ "ပရသတ္ထာနိ+ပဒါနိ" ဟူသောဝိဂြိုဟ်အရ "ပရသတ္ထပဒါနိ" ဟုဖြစ်သင့်လျက် ပရသတ္ထဟူသော ရှေ့ပုဒ်ဝယ် အတ္ထဟူသော နောက်ပုဒ်ကို ချေ၍ "ပရသပဒါနိ"ဟု ဖြစ်သည်၊ ပရသတ္ထာနိကိုလည်း "ပရသ+အတ္ထော ယေသံတိ ပရသတ္ထာနိ" ဟုပြု၊ ယေသံ–အကြင်ပုဒ် တို့၏၊ ပရသ–သူတစ်ပါး၏၊ အတ္ထော–အနက်သည်၊ အတ္ထိ–၏၊ ဣတိ, တာနိ–ထိုပုဒ်တို့သည်၊ ပရသတ္ထာနိ–တို့မည်၏၊ ဤ၌လည်း "ပရတ္ထာနိ" ဟုဖြစ်သင့်လျက် (ပရသပဒံ–၌ သဝိဘတ် မကျေသကဲ့သို့) ဝိဘတ်မကျေသောကြောင့် "ပရသတ္ထာနိ" ဟုဖြစ်ရသည်၊ ဤ"ပရသတ္ထာနိ"အရ "သူတစ်ပါးအနက်ရှိသော (အခြားသူဟူသော အနက်ကိုဟောသော) ပုဒ်များသည် ပရသပုဒ် မည်၏" ဟု ဆိုလိုသည်။

တမ္ဘာဟုလ္လတော တမ္ဘောဟာရော—နာမယောဂ, တုမှယောဂဖြစ်သော "တိ–အန္တိ, သိ–ထ" ကဲ့သို့ ရှေးရှေး ၄ ပုဒ်သည် မိမိမှတစ်ပါးသော "သူ" ဟူသောအနက် "သင်" ဟူသော အနက်များကို ဟောကြသဖြင့် ပရသပုဒ်မည်လျှင် ရှိပါစေတော့, အမှယောဂ ဖြစ်သော "မိ–မ" ကဲ့သို့သော နောက်နောက် ၂ ပုဒ်ကား မိမိ (ကိုယ့်ကို) ဟူသော အတ္တအနက်ကို ဟောပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ပရသပုဒ်ဟု အမည်ရပါသနည်း–ဟု

ဓာတုဟိ ဏော ဏယ ဣစ္ဆာဒိတော–အစရှိသောသုတ်မှ၊ ဓာတုဟီတိ–ပုဒ်သည်၊ ဝတ္ထုမာနေ–သော်၊ [ပရသ္သပဒံ ကတ္တာ်၌ စပ်။]

၄၃၀။ ကတ္တာရိ ပရသ္သပဒံ။ ။ကတ္တာရိ ကာရကေ–ကတ္တုကာရကကို၊ အဘိဓေယ္ယေ–ဟောအပ်သော်၊ သဗ္ဗဓာတုဟိ–တို့မှ(နောက်၌)၊ ပရသ္သပဒံ ဟောတိ၊ ဣတိ– ဤသုတ်ဖြင့်၊ ပရသ္သပဒံ–ကို၊ ကတ္တာ–၍၊ တသ္သာပိ–ထိုပရသ္သပုဒ်၏လည်း၊ အနိယပ္ပသင်္ဂေ–မည်သည့်ပုဒ်ဟု မသတ်မှတ်အပ်သေးသဖြင့် ဩကပ် ပါဝင်လာဖွယ်သည်၊ (သတိ)၊ ဝတ္တိစ္ဆာဝသာ–ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်အလိုဏ်အစွမ်းဖြင့်၊ [၄၃၂သုတ် "ပဌမပုရိသံ ကတ္တာ" ၌ လှမ်းစပ်။]

မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "တဗ္ဗာဟုလ္လတော တဗ္ဗောဟာရော"ဟု မိန့်သည်၊ မိ–မကဲ့သို့ နောက်နောက် ၂ ပုဒ်သည် (အတ္တ) မိမိအနက်ကို ဟောစေကာမူ ၂ ပုဒ်သာရှိ၍ ပရအနက် ဟောပုဒ်က "တိ–အန္တိ–သိ–ထ" ဟု ၄ ပုဒ်ရှိသဖြင့် များသောကြောင့် နောက်နောက် ၂ ပုဒ်လည်း ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် မည်ရတော့သည် ဟူလို။

တေသံ–ထိ ပရအနက်ဟောသောပုဒ်တို့၏+ဗာဟုလ္လံ–များသည်၏အဖြစ် (များနေခြင်း)သည်၊ တဗ္ဗာဟုလ္လံ–မည်၏၊ တေသံ–ထိ ပရအနက်ဟောပုဒ်တို့၏+ဝေါဟာရော–ခေါ်ဝေါ်အပ်သော နာမည်သည်၊ တဗ္ဗောဟာရော–မည်၏၊–ရှားပင်တွေ့ များ၍ အခြားအပင်လည်း အနည်းငယ်ပါသော သစ်ပင်အပေါင်းကို ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် "ခဒိရဝန–ရှားတော" ဟု ခေါ်သကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ပရသ္သပုဒ် တွေများ၍ အတ္တအနက်ဟောပုဒ်လည်း အနည်းငယ်ပါသော ပုဒ်အပေါင်းကို ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် ပရသ္သပဒဟု ခေါ်ရသည်၊ ဤကား ရူပသိဒ္ဓိ အလိုတည်း၊ သဂ္ဂတကျမ်းတို့ အဆိုကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၌ ပြထားသည်။

၄၃၀။ ကတ္တာရိ ကာရကေ ၊ပေ၊ ဝတ္တိစ္ဆာဝသာ ။ "ကတ္တာရိ ကာရကေ အဘိဓေယ္ယ"၌ "ကတ္တုကာရက (ကတ္တားအနက်)ကို ဟောအပ်သော်" ဟူရာ၌ "ကတ္တားအနက်ကို ဟောရမည့် အရာဝယ်" ဟုဆိုလိုသည်၊ အချုပ်မှာ–"ကတ္တားအနက်၌ ပရသ္သပုဒ် ဝိဘတ်သက်သောသုတ်"ဟု မှတ်။ [ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေသုတ်က ဝတ္တမာန်ဝိဘတ် သက်သော်လည်း ပရသ္သပုဒ် အတ္တနောပုဒ် ၂ မျိုးလုံးနှင့် ဆိုင်နေသောကြောင့် ပရသ္သပုဒ်သာ သက်စေလိုရာ၌ ဤသုတ်ဖြင့် ထပ်၍ သက်ရပြန်သည်။] ပရသ္သပုဒ် ၆ လုံးတွင်လည်း မည်သည့်ပုဒ်ဟု ခွဲခြားသတ်မှတ်ချက် မရှိသေးသည်ကို "အနိယမ" ဟုဆို၏၊ ထိုသို့သတ်မှတ်ချက် မရှိသေးသဖြင့် ပရသ္သပုဒ် ၆ ပါးလုံးပင် "ပရသ္သပုဒ်" ဟူသော စကား၌ ဩကပ်ပါဝင်လာဖွယ်ရှိသည်ကို "ပသင်္ဂ" ဟုဆိုသည်၊ ထိုသို့ ပရသ္သပုဒ်အားလုံး ပါဝင်လာဖွယ်ရှိသော်လည်း "ဝတ္တိစ္ဆာနုဗ္ဗိကာ သဒ္ဒပ္ပဋိပတ္တိ" ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ပဌမပုရိသ်ကို ဆိုလိုသောကြောင့် "နာမမှိ ပယုဇ္ဇမာနေပိ" စသောသုတ်ဖြင့် ပဌမပုရိသ်ဖြစ်သော ပရသ္သပုဒ်သာ သက်လိမ့်မည်။

ဝိပရိဏာမေန–အားဖြင့်၊ ပရိသပဒါနန္တိ စ–ပရိသပဒါနံပုဒ် သည်လည်း ကောင်း၊ အတ္တနောပဒါနန္တိ စ–လည်းကောင်း၊ ဝတ္တာတေ–၏၊ [အထ ပုဗ္ဗာနိ ဝဘတ္တိနံ ဆ ပရိသပဒါနိ, ပရာရျတ္တနော ပဒါနိသုတ်တို့မှ ပဒါနိဟူသော ပဌမန္တ ပုဒ်တွေသည် ဆဋ္ဌီယန္တဖြစ်အောင် ဝိဘတ်ပြောင်းရ၍ "ပရိသပဒါနံ–အတ္တနော ပဒါနံ "ဟုလိုက်သည်။]

၄၃၁။ ဒွေ ဒွေ ၊ပေ၊ ပုရိသာ။ ။ပရိသပဒါနံ–ပရိသပုဒ်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ အတ္တနောပဒါနဉ္စ–အတ္တနောပုဒ်လည်းဖြစ်ကုန်သော၊ တာသံ ဝိဘတ္တိနံ–တို့၏၊ ဒွေဒွေ ဝစနာနိ–ဧကဝုစ် ဗဟုဝုစ် ၂ ပုဒ် ၂ ပုဒ်တို့သည်၊ ယထာက္တမံ, ပဌမ မဇ္ဈိမုတ္တမ ပုရိသသညာနိ–ပဌမပုရိသ်, မဇ္ဈိမပုရိသ်, ဥတ္တမပုရိသ်အမည်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တံယထာ–ထိုပုရိသ်တို့. အဘယ်နည်း၊ တိ အန္တိ ဣတိ–တိ, အန္တိ ၂ ပုဒ်တို့သည်၊ ပဌမပုရိသာ–ပဌမပုရိသ်တို့ မည်၏၊ ပေ၊ ဥတ္တမပုရိသာ၊ အတ္တနောပဒေသုပိ–အတ္တနောပုဒ်တို့တွင်လည်း၊ တေ အန္တေ ဣတိ–တေ, အန္တေ ၂ ပုဒ်တို့သည်၊ ပဌမ ပုရိသာ–၏၊ ပေ၊ ဥတ္တမပုရိသာ၊ ဧဝံ–ဤအတူ၊ သေသာသု–ဝတ္တမာန်မှ ကြွင်းကုန်သော၊ သတ္တသု–ခုနစ်သွယ်ကုန်သော၊ ဝိဘတ္တိသုပိ–တို့၌လည်း၊ [သီဟိုဠ်မှ၌ "ပိ" ပါသည်၊] ယောဧေတဗ္ဗံ–ယှဉ်စေရာ၏၊ ဣတိဧဝံ–ဤသို့၊ အဌဝိဘတ္တိ ဝသေန– ရှစ်သွယ်သော ဝိဘတ်တို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဆန္နဝုတိဝိဓေ–ဓ၆ အပြားရှိသော၊ အာချာတပဒေ–အာချာတ် ဝိဘတ်ဟူသောပုဒ်တွင်၊ ဒွတ္တိံသ ဒွတ္တိံသ–၃၂ ပုဒ် ၃၂ ပုဒ်သည်၊ ပဌမ မဇ္ဈိ မုတ္တမပုရိသာ–ပဌမပုရိသ်၊ ၊ပေ၊ ဥတ္တမပုရိသ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ–ဤ သုတ်ဖြင့်၊ ဝတ္တမာန ပရိသပဒါဒိမှိ–ဝတ္တမာန် ပရိသပုဒ်၏အစ၌၊ ဒွိန္နံ–တိအန္တိ ၂ ပုဒ်တို့၏၊ ပဌမပုရိသသညာ–ပဌမပုရိသ်ဟူသော အမည်သည်၊(ဟောတိ)။

၄၃၁။ တာသံ ၊ပေ၊ ပဌမပုရိသသညာ။ ။ပဌမပုရိသ် ပရိသပုဒ် သက်လတ်ဖြစ်သောကြောင့် ရှေးဦးစွာ ပဌမပုရိသ်စသောအမည်ကို ပြလိုရကား ဤသုတ်ကို ဤနေရာ၌ ထုတ်ပြရသည်၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဝတ္တမာန်ပရိသပုဒ် ၆ လုံးတွင် အစဖြစ်သော တိ–အန္တိ ၂လုံးကို ပဌမပုရိသ်ဟုမှည့်၊ [တံယထာ–"တိ အန္တိ ဣတိ ပဌမပုရိသာ" စသည်ကား ပဌမပုရိသ်စသည် အမည်ရသော ဝိဘတ်များ၏ သရုပ်ကို ထုတ်ပြသော စကားတည်း၊ "ဧဝံ သေသာသု၊ပေ၊ ယောဧေတဗ္ဗံ" ဟူသော စကားအရ "တု–အန္တု ဣတိ ပဌမပုရိသာ" စသည်ဖြင့် နောက်နောက်ဝိဘတ်တို့၌လည်း ယှဉ်စပ် ကြပါလေ၊ ပဌမပုရိသ် စသည်ခေါ်ပုံကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၌ရှု။]

၄၃၂။ နာမမိ ၊ပေ၊ ပဌမော။ ။တုမှာမှ သဒ္ဒဝဏ္ဏတော–တုမှ, အမှသဒ္ဒါသည် ကြည့်အပ်သော၊ တုလျှာဓိကရဏ ဘူတော–ကြိယာပုဒ်နှင့် တုလျှာဓိကရဏ ဖြစ်၍ဖြစ်သော၊ သာဓက ဝါစကေ–ကာရကကိုဟောသော၊ နာမမိ–နာမသဒ္ဒါကို၊ ပယုဇ္ဇမာနေပိ–ယှဉ်စပ်အပ်သော်လည်းကောင်း၊ အပယုဇ္ဇမာနေပိ–မယှဉ်စပ်အပ်သော်လည်းကောင်း၊ ဓာတူဟိ–ဓာတ်တို့မှ နောက်၌၊ ပဌမပုရိသော–သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ပဌမပုရိသံ–ကို၊ ကတ္တာ–၍၊ တသာပိ–ထိုပဌမပုရိသ်၏လည်း၊ အနိယမပ္ပသင်္ဂေ–ဧကဝုစ် ဗဟုဝုစ်ဟု မသတ်မှတ်အပ်သေးသဖြင့် ဦးကပ်လျှဉ်းပါးဖွယ်သည်၊ (သတိ–ဖြစ်လတ်သော်)၊ ကြိယာသာဓကသ–ကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော၊ ကတ္တုနော–ကတ္တားဧ၏၊ ဧကတ္တေ–တစ်ခုတည်း အဖြစ်ကို၊ ဣစ္ဆိတေ–ဆိုလိုအပ်သော်၊ ဧကိမှိ ဝတ္ထုဗ္ဗေ ဧကဝစနန္တိ–ဟူ၍ ပရိဘာသာလာသောကြောင့်၊ ဝတ္ထုမာန ပရသ္သပဒ ပဌမပုရိသေက ဝစနံ–ဝတ္ထုမာန်, ပရသ္သပုဒ်, ပဌမပုရိသ်, ဧကဝုစ်ဖြစ်သော၊ တိ–တိဝိဘတ်သက်။

၄၃၂။ တုမှာမှ ၊ပေ၊ နာမမိ—နာမ်ဝိဘတ်သက်ရာ သဒ္ဒါဟူသမျှသည် "နာမ" သဒ္ဒါချည်းတည်း၊ ထို့ကြောင့်–တုမှ–အမှသဒ္ဒါတို့လည်း အခြားနေရာ၌ "နာမ" ပင် အမည်ရကြ၏၊ သို့သော် "တုမှေ မဇ္ဈိမော,အမှေ ဥတ္တမော" ဟု တုမှ–အမှသဒ္ဒါတို့ကို သီးခြားဆိုလတံ့ဖြစ်သော ဤနေရာ၌ကား ဤသုတ်၌ပါသော "နာမမိ" အရ တုမှ–အမှကိုချန်၍ (ပါရိသေသနည်းအားဖြင့်) ကျန်နာမသဒ္ဒါများကိုသာ ယူရသည်၊ ထို့ကြောင့် "တုမှာမှ သဒ္ဒဝဏ္ဏတော–နာမမိ" ဟုဖွင့်သည်၊ တုလျှာဓိကရဏနှင့် ပယုဇ္ဇမာန စသည်၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာ ရှု။

သာဓကဝါစကေနာမမိ။ ။သာဓကနှင့်ကာရကသဒ္ဒါသည် "ကြိယာကိုပြီးစေတတ်သောသတ္တိ" အနက်ကိုချည်း ဟောသောကြောင့် အနက်တူ၏၊ ဤသာဓကဝါစကေ" ဟူသောဝိသေသနဖြင့် ကာရကကိုဟောသော နာမသဒ္ဒါကိုသာ ဤနေရာ၌ ယူရမည်၊ "အနုဘဝတိ–ခံစား၏" စသည်၌ အနုဥပသာရသည် နာမသဒ္ဒါတွင် ပါဝင်ရုံမက, ကြိယာနှင့် တွဲဖက်၍ ကြိယာအနက်ကို ဟောသဖြင့် ကြိယာနှင့် တုလျှာဓိကရဏ ဖြစ်သော်လည်း ကာရကကို မဟောသောကြောင့် နာမမှိအရ၌ ထိုဥပသာရ နာမသဒ္ဒါ မျိုးနှင့် နိပါတ်ဟူသမျှကို မယူရဟု တားမြစ်သည်၊ [တုမှာမှ သဒ္ဒဝဏ္ဏတော–ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် တွဲ–အဟံစသော နာမသဒ္ဒါများကို တားမြစ်၏၊ တုလျှာဓိကရဏ ဘူတော–ဟူသောဝိသေသနဖြင့် တုလျှာဓိကရဏ မဖြစ်သော မဂ္ဂံ ပုရိသေန စသော နာမသဒ္ဒါကို တားမြစ်၏၊ သာဓကဝါစကေ–ဟူသော ဝိသေသနဖြင့် ကာရကကို မဟောသော ဥပသာရနိပါတ်နှင့် အကာရကကို ဟောသောနာမသဒ္ဒါစုကို တားမြစ်သည်–ဟု မှတ်။]

ပရောတိ, ပစ္စယောတိ, ဓာတုဟိတိစ, အဓိကာရော၊ တထာ ကတ္တာရိစာတိ ဣတောမှ၊ ကတ္တာရိတိ-ကတ္တာရိပုဒ်သည်၊ ဝိကရဏပစ္စယ ဝိဓာနေ-ဝိကရဏ ပစ္စည်းကို စီရင်ရာဖြစ်သော၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသောသုတ်၌၊ ("ဘူဝါဒိတောအ" ကဲ့သို့ ရှုဓာဒိတော နိဂ္ဂဟီတာပုဗ္ဗဠ-စသော ဝိကရဏ ပစ္စည်းသက်ရာသုတ် တိုင်း၌) ဝတ္တတေ-၏။

၄၃၃။ ဘူဝါဒိတော အ။ ။ပရေသု-ကုန်သော၊ ကတ္တာရိ-ကတ္တားအနက်၌၊ ဝိဟိတေသု-စီရင်အပ်ကုန်သော၊ ဝိဘတ္တိပစ္စယေသု-တို့ကြောင့်၊ ဘူဣစ္စေဝမာဒိတော-ဘူအတုရှိသော၊ ဓာတုဂဏတော-ဓာတ်အပေါင်းမှ၊ ("ဘူဝါဒိ ဂဏိကဓာတ်မှ" ဟူလို) ပရော-နောက်သည်၊ (ဟုတ္တာ-၍)၊ အပစ္စယော-အပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊...သဗ္ဗဓာတုကမ္မိယေဝ-သဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ်နောင်းရာ၌သာ၊ အယံ-ဤ(အ)ပစ္စည်းကို၊ ဣဿတေ-အလိုရှိအပ်၏။

ပဌမပုရိသံ ၊ပေ၊ တိ—ဤနေရာ၌ ဝိဘတ်သက်သောသုတ် ၃ သုတ်ကို ပြန်၍ သတိပြုရာ၏၊ ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေ သုတ်ဖြင့် ဝတ္တမာန်ဝိဘတ် သာမညကိုသာ သက်နိုင်သောကြောင့် ကတ္တာရိ ပရဿပဒံ သုတ်ကို ပြုရပြန်၏၊ ထိုသုတ်ဖြင့်လည်း ပရဿပုဒ် သာမညကိုသာ သက်နိုင်သောကြောင့် နာမမှိ စသော ဤသုတ်ကို ပြုရပြန်၏၊ ဤသုတ်အရ ပရဿပုဒ် ၆ လုံးတွင် တိ-အန္တိ ဟူသော ရှေ့ ၂ လုံးနှင့် သက်ဆိုင်နေပြန်သောကြောင့် ထိုဝိဘတ် ၂ ပါးလုံး ဩကပ်ပါဝင်လာဖွယ် ရှိပြန်ရကား "ဝတ္တိစ္ဆာနုပုဗ္ဗိကာ သဒ္ဒပဋိပတ္တိ" နှင့်အညီ ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်က ကတ္တားဏ၏ တစ်ခုတည်းအဖြစ်ကို ဆိုလိုလတ်သော် (ကြိယာလည်း တစ်ခုတည်းဖြစ်သောကြောင့်) "ဧကမှိ ဝတ္တာဗ္ဗေ ဧကဝစနံ" ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ တိဝိဘတ်သာ သက်ခွင့်ရတော့သည်။ ["ကတ္တုနော ဧကတ္တေ ဝတ္တာမိစ္ဆိတေ...တိ-ကတ္တားဏ၏ တစ်ခုတည်းအဖြစ်ကို ဆိုလိုလျှင် တိဝိဘတ်သက်" ဟူရာ၌ တိဝိဘတ်က ပုရိသောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏ တစ်ခုတည်းအဖြစ်ကို ဟောသကဲ့သို့ အဓိပ္ပာယ်ရနေ၏၊ အမှန်ကား-ကတ္တား၏ တစ်ခုတည်းအဖြစ်ကို ဆိုလိုလျှင် ထိုကတ္တား၏ ဘူစသောကြိယာနက်လည်း တစ်ခုတည်းဖြစ်သောကြောင့် ထိုကြိယာ၏ တစ်ခုတည်းအဖြစ်ကို ဆိုလိုရာ၌ တိဝိဘတ် သက်ရသည်-ဟုမှတ်။]

၄၃၃။ ကတ္တာရိ ဝိဟိတေသု ၊ပေ၊ ပစ္စယေသု—[ပစ္စယ-အရ "မာန-အန္တ" ပစ္စည်းကိုယူ၊] "ကတ္တာရိ-ကတ္တားအနက်၌၊ အပစ္စယော ဟောတိ-အပစ္စည်းသက်" ဟု ဆိုလျှင် အပစ္စည်းကိုယ်တိုင် ကတ္တားအနက်ကို ဟောရာရောက်၏၊ "ကတ္တာရိ ဝိဟိတေသု ဝိဘတ္တိပစ္စယေသု ပရေသု" ဟု ဆိုသောကြောင့် (အ)ပစ္စည်းသည် ကိုယ်တိုင် ကတ္တားအနက်ကို မဟောနိုင်, တိ စသောဝိဘတ်-အန္တစသောပစ္စည်းတို့က ကတ္တားအနက်ကို ဟောသောအခါ ထိုတိ-အန္တ စသော ဝိဘတ်ပစ္စည်းနောင်းရာ၌ ရပ်ပြီးစေခြင်း အကျိုးငှာ အပစ္စည်းသက်ရသည်-ဟု သိသာသည်၊ ဝိကရဏပစ္စည်းသက်ရာ နောက်သုတ်များ၌ လည်း ဤနည်းချည်းတည်း။

အသံယောဂန္တသာတိ ဝုဒ္ဓိတိစ ဝတ္ထုတော၊...

၄၃၄။ အညေသုစ။ ။ကာရိတတော–ကာရိတ်ပစ္စည်းမှ၊ အညေသု, ပစ္စယေသု–တို့ကြောင့်၊ အသံယောဂန္တာနံ–သံယုဂ်အဆုံးမရှိကုတ်သော၊ ဓာတူနံ–တို့၏၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိသည်၊ ဟောတိ၊ စဂ္ဂဟဏေန, ဣပစ္စယသာပိ–ဣပစ္စည်း၏လည်း၊ ဝုဒ္ဓိ ဟောတိ၊ စ–ဆက်၊ ဒေတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ ဃဋ္ဋာဒီနံ ဝါတိဣတော– သုတ်မှ၊ ဝါသဒ္ဒေါ–ကို၊ အနုဝတ္တေတဗ္ဗော–လိုက်စေထိုက်၏၊ သောစ–ထို ဝါ သဒ္ဒါသည်လည်း၊ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္ထော–၏၊ တေန–ထို့ကြောင့်။

သဗ္ဗဓာတုကမ္မိ ယေဝါ,ယမိဿတေ—ဟိယျတ္တနိစသော သဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ် ၄ သွယ်နှောင်းရာ၌သာ အပစ္စည်းသက်ခြင်းကို အလိုရှိအပ်၏၊ ပရောက္ခာ စသော အသဗ္ဗဓာတ် ၄ သွယ် နှောင်းရာ၌ သက်ခြင်းကို အလိုမရှိအပ်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း–"ပစ္စယော ရူပသိဒ္ဓိမတ္တောဝ–ပစ္စည်းသည် ရုပ်ပြီးကြောင်းမျှသာဖြစ်၏, ထိုထို အနက်ကို သီးခြားမဟောနိုင်" ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ တိ စသောဝိဘတ်နှောင်းရာ၌ အပစ္စည်းမသက်လျှင် ပစတိ ကဲ့သို့သောရုပ်များ၌ စ၏မှီရာသရ မရှိသောကြောင့် "ပစ်+တိ" ဟုသာ ဖြစ်၍ "ပစတိ" ဟုမပြီးရာ၊ ထို့ကြောင့် ရုပ်ပြီးစေဖို့ရာ အပစ္စည်းသက်ခြင်းကို အလိုရှိအပ်၏၊ ပစန္တိ၌ အန္တိ ဝိဘတ်ဝယ် မှီရာ အသရ–ရနိုင်သော်လည်း အချို့သဗ္ဗဓာတ်နှောင်းရာ၌ သက်၍ အချို့သဗ္ဗဓာတ်ဝိဘတ် နှောင်းရာ၌ မသက်ပြန်လျှင် စာသင်ငယ်တို့ အမှတ်ခက်ဖွယ် ရှိသောကြောင့် ပဇ္ဇုန္နဂတိကနည်းအားဖြင့် အပစ္စည်းသက်မြဲသက်၍ သရလောပေါ သုတ်ဖြင့်ချေ၊ ပရောက္ခာ စသော အသဗ္ဗဓာတ်ဝိဘတ် နှောင်းရာ၌ကား မှီဖို့ရာ "အ–ဥ" စသော သရဝိဘတ်များ ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း "ဣ–မှ" ကဲ့သို့ သရဝိဘတ်မဟုတ်ရာ၌လည်း "ဣကာရာဂမော အသဗ္ဗဓာတုကမှိ" သုတ်ဖြင့် ဣသရလာ၍ "ပစိတ္ထ" စသည်ဖြင့် ရုပ်ပြီးနိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း အပစ္စည်းသက်ခွင့် မရှိတော့ပြီ၊ ထို့ကြောင့် သဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ် ၄ သွယ် နှောင်းရာ၌သာ အပစ္စည်းကို အလိုရှိအပ်သည်။

၄၃၄။ စဋ္ဌ ।ပေ। ဣပစ္စယသာပိ ဝုဒ္ဓိ—အညေသုစ၌ စသဒ္ဒါသည် အနုတ္တသမုစ္စည်း (တိုက်ရိုက် မဆိုအပ်သော အနက်ကို ဆည်းခြင်း) အနက်ရှိ၏၊ သုတ်ရင်းကဓာတ်ကို သာ ဝုဒ္ဓိပြု၏၊ ထို စသဒ္ဒါကား ဓာတ်မဟုတ်သော ဣပစ္စည်း၏ ဝုဒ္ဓိအပြုကို ဆည်းယူသည်–ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် "အဘိသုဏောတိ" ၌ ဣကို ဝုဒ္ဓိပြု၍ "ဏော" ဟုဖြစ်ရသည်။

ဝတ္ထု ।ပေ। ဆေတ္ဝာဒီသု ဝါသိယာ—ဃဋ္ဋာဒီနံဝါ ဟူသော (ကစ္စည်းသုတ်စဉ် အတိုင်း) ရှေ့သုတ်မှ ဝါသဒ္ဒါသည် ဤသုတ်သို့လိုက်၏၊ ထို ဝါလည်း ပါဠိပြယုဂ် အားလျော်စွာ သုတ်အစီရင်ကို သတ်မှတ်ခြင်း ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ အနက်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့်....

ဣဝဏ္ဏုဝဏ္ဏန္တာနံ–ဣဝဏ်, ဥဝဏ်အဆုံးရှိကုန်သော၊ ဓာတူနံစ–ဒီ, နီ, သု,ဘူအစရှိသော ဧကသရ ဓာတ်တို့၏လည်းကောင်း၊ လဟုပန္တာနံ–ကပ်ရောက်သော အဆုံးဝဏ္ဏရှိသည့် လဟုရှိကုန်သော၊ ဓာတူနဉ္စ–ဣသ, ကုသ အစရှိသော အနေကသရ ဓာတ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဣဝဏ္ဏု ဝဏ္ဏာနမေဝ–ဣဝဏ် ဥဝဏ်တို့၏သာ၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိသည်၊ ဟောတိ၊ ပရသ– အခြားသော အ အက္ခရာ၏၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်၊ နဟောတိ–မဖြစ်။

ဣဝဏ္ဏုဝဏ္ဏန္တာနံ။ ။ဣဝဏ္ဏန္ত ဖြစ်သော ဒီ–နီစသောဓာတ်, ဥဝဏ္ဏန္ত ဖြစ်သော သု–ဘူစသော ဓာတ်တို့၏ ဣဝဏ် ဥဝဏ်ကိုသာ ဝုဒ္ဓိပြု၊ ဧတိ,နေတိ,သဝတိ,ဘဝတိ ဟုဖြစ်လတ္တံ့။

လဟုပန္တာနံ။ ။ဥပဂတော+အန္တော ယသ္သာတိ ဥပန္တော၊ လဟု+ဥပန္တော ယေသံတိ လဟုပန္တာ၊ ယသ–အကြင်လဟုသရ၏၊ ဥပဂတော–ကပ်ရောက်သော၊ အန္တော–အဆုံးဝဏ္ဏသည်၊ အတ္ထိ, ဣတိ, သော–ထိုလဟုသရသည်၊ ဥပန္တော–မည်၏၊ ယေသံ–အကြင်ဓာတ်တို့၏၊ ဥပန္တော–ကပ်ရောက်သော အဆုံးဝဏ္ဏရှိသော၊ လဟု–လဟုသရသည်၊ အတ္ထိ, ဣတိ, တေ–ထိုဓာတ်တို့သည်၊ လဟုပန္တာ–တို့မည်၏၊ ဣသ–ကုသဓာတ်တို့၌ သအက္ခရာသည် ဥပန္ত (ရှေ့သရ၏ အနီးသို့ကပ်သော အဆုံးဝဏ္ဏ) တည်း၊ ထိုအဆုံးဝဏ္ဏရှိသော ဣ–ကုတို့၌ သရများကား လဟုပန္ত (ကပ်ရောက်သော အဆုံးဝဏ္ဏရှိသော လဟုသရ) များတည်း၊ ဣသ–လိဟ–ကုသစသော ဓာတ်များကား လဟုပန္ত ဓာတ်များတည်း၊ ထိုဓာတ်များ၏ ဣ–ဥသရကို ဝုဒ္ဓိပြု၍ "ဧသတိ, လေဟတိ, အဂ္ဂေါသတိဟု ဖြစ်လတ္တံ့။ [ဤလဟုပန္ত၏ အဓိပ္ပာယ်ကို "လဟုသုပန္ဿသ" ဟူသော မောဂ္ဂလ္လာန်၏ ပဋ္ဌိကာကို မှီ၍ရေးသည်၊ စာသွားချင်း မတူတတ်သဖြင့် "လဟုပန္ত"အရ ဓာတ်ရအောင်လည်း ဝိဂြိုဟ်ပြုသည်။]

မှတ်ချက်။ ။ဤ၌"လဟုပန္ত" ဟုဆိုသဖြင့် အဆုံး၌ ဝဏ္ဏရှိရသေးသော ကြောင့် အက္ခရာ ၂လုံး ၃လုံးရှိသော ဓာတ်များကို "လဟုပန္ত" ဟု သိသာပြီ၊ [ကိုလေသော၌ ကိလိသဓာတ်သည် အက္ခရာ ၃လုံးရှိ၏၊] ဤလဟုပန္ত အရ အနေကသရဓာတ်တို့ကို ယူသဖြင့် ရှေ့"ဣဝဏ္ဏုဝဏ္ဏန္တာနံ" အရ ဒီစသော ဧကသရဓာတ် များဖြစ်ကြောင်း ကိုလည်းသိရပြန်သည်၊ "ဝူပတိ–ပူလောင်၏" ၌ ဝူပဓာတ်သည် ကပ်ရောက်သော အဆုံးဝဏ္ဏရှိ၍ ဥပန္ত်ဖြစ်သော်လည်း ဝူ၌ လဟုမဟုတ်၍ဝုဒ္ဓိမပြုရ။

ဣဝဏ္ဏုဝဏ္ဏာနမေဝ ၊ပေ၊ ပရသန—ဒီ–နီ–သု–ဘူဟူသော ဧကသရဓာတ်တို့၌ ဣဝဏ် ဥဝဏ် ၄ လုံးကိုလည်းကောင်း, လဟုပန္ত်ဖြစ်သော ဣသ–ကုသဓာတ်တို့၌ ဣ–ဥ ၂လုံးကိုလည်းကောင်း ပေါင်း၍ "ဣဝဏ္ဏုဝဏ္ဏာနမေဝ" ဟုဆိုသည်၊ မေဝ၌ ဧဝ၏ နိုဝတ္တောတဗ္ဗတ္ထကို ပြလိုရ၍ "ပရသ နံ" ဟုမိန့်၊ ပြခဲ့သော ဣဝဏ် ဥဝဏ်တို့မှ တစ်ပါးသော အ အက္ခရာကိုကား ဤသုတ်ဖြင့် ဝုဒ္ဓိမပြုရ–ဟူလို။ [ကာရကော–စသည်၌ ကာရိတ်ဈေးပစ္စည်းကြောင့် အကိုအာဝုဒ္ဓိပြုသော်လည်း ထိုဝုဒ္ဓိမှာ ဤသုတ်၏ အရာ မဟုတ်, အသံယောဇနာသ ဝုဒ္ဓိကာရိတေသုတ်၏ အရာတည်း။]

ယ ဏ ဏာ နာ နိဋ္ဌာဒီသု–ယ, ဏ, ဏာ, နာ, နိဋ္ဌပစ္စည်း အစရှိသည်တို့ကြောင့်၊ ယုဝဏ္ဏာနမ္မိ–ဣဝဏ် ဥဝဏ်တို့၏လည်း၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်၊ နု–မဖြစ်၊ အ, ဝိကရဏော–ဝိကရဏ အပစ္စည်းကြောင့်၊ တုဒါဒိသ–တုဒါဒိဂဏိက ဓာတ်၏၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်၊ နု–မဖြစ်၊ ဆေတ္တာဒီသု–ဆေတ္တာ အစရှိသောပြယုဂ်တို့၌၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်၊ ဝါ–ဝိကပ်အားဖြင့်၊ သိယာ–ဖြစ်၏။

တသာပိ–ထိုဝုဒ္ဓိ၏လည်း၊ အနိယမပ္ပသင်္ဂေ–မည်သည့် ဝုဒ္ဓိဟု မသတ်မှတ်အပ်သဖြင့် ဩကပ်လျှင်းပါးဖွယ်သည်၊ (သတိ)၊ အယုဝဏ္ဏာနဉ္စာယော ဝုဒ္ဓိတိ–ဟူ၍၊ ပရိဘာသတော–ကြောင့်၊ ဥကာရဿ–ဥအက္ခရာ၏၊ သြကာရော–သြအက္ခရာဟူသော၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိပြု။

ယုဝဏ္ဏာနံပိ ၊ဃ၊ ဝုဒ္ဓိ နု—"သံယောဂန္တ မဟုတ်သော ဣဝဏ်ဥဝဏ်တိုင်းကိုပင် ဝုဒ္ဓိပြုရမည်လော" ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ယုဝဏ္ဏာနမ္မိ" စသည်ကိုမိန့်၊ ဣဝဏ် ဥဝဏ်ပင်ဖြစ်သော်လည်း ယစသော ပစ္စည်းနောင်းရာတို့၌ ဝုဒ္ဓိမပြုရ–ဟူလို၊ ယပစ္စည်းနောင်းရာ၌ "ဧယတိ–အောင်အပ်၏, နိယတိ–ဆောင်အပ်၏,သူယတိ–ကြားအပ်၏,အဘိဘူယတိ–လွှမ်းမိုးအပ်၏"ဟုဝုဒ္ဓိမပြုဘဲရှိရသည်။["အဘိဘဝိ ယတော" ဟုလည်း ဆိုကြသေး၏, ရူပသိဒ္ဓိအလို ထိုရုပ်မရှိရ၊ ဒိဗ္ဗတိ (ဒိဝု+ယ+တိ) စသော ဒိဝါဒိရုပ်များ၌ကား ဗ္ဗ၌ သံယုဂ်ဖြစ်၍ သံယောဂန္တဖြစ်သောကြောင့်ပင် ဒိ၌ ဝုဒ္ဓိမပြု။]

သုဏောတိ,သုဏာတိ, ဇိနာတိ, တို့၌ ဏ–ဏာ–နာပစ္စည်းတို့ကြောင့် သု–ဇိတို့ဝယ် ဝုဒ္ဓိမပြု၊ အတိတော တ တဝန္တု တာဝိသုတ်ဖြင့် သက်ရသော တ–စသောပစ္စည်းကို နိဋ္ဌပစ္စည်းဟု ခေါ်လတ်၊ ထို နိဋ္ဌပစ္စည်းကြောင့်လည်း "ဇိတော,ဇိတဝါ,ဇိတာဝီ–အောင်ပြီ" ၌ ဝုဒ္ဓိမပြု၊ နိဋ္ဌာဒီသု၌ အာဒိဖြင့် ကိတ်၌ ပြုလတ်သော ကိတကပစ္စည်းများကို ယူ–ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ သို့သော် ကိတ်ပိုင်း၌ ပြမည့် ကိတကပစ္စည်းတို့တွင် အ–ယု ပစ္စည်းတို့လည်း ပါ၏၊ ထိုပစ္စည်းများနောင်းရာ၌ "ဇယော–နယော–သဝနံ–ဘဝနံ" စသည်ဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြုသောကြောင့် နိဋ္ဌာဒိ၌ အာဒိအရ ဘောက်ဟော တပစ္စည်းနှင့် တိ ပစ္စည်းစသည်ကို ယူသင့်မည်ထင်သည်၊ အဘိဘူတော–ဂီတိ–စသည်တည်း။

တုဒါဒိသာ.ဝိကရဏောနေ—"တုဒ–ဗျဓနေ" စသည်ဖြင့် တုဒ–နုဒ–ဓုသ–ဝိသ–ဒိသ–လိခတ်တို့ကို "တုဒါဒိ" ဟုပြုလတ်၊ ထို တုဒါဒိဓာတ်များကား ဘူဝါဒိဂိုဏ်းဝင်ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝိကရဏအပစ္စည်းနောင်းရာ၌ ထို တုဒါဒိဓာတ်များဝယ် ဝုဒ္ဓိမပြုရ၊ တုဒတိ စသည်ဖြင့်သာ ရှိရသည်၊ အ–ဝိကရဏ မနောင်းဘဲ ကိတ်ပစ္စည်းနောင်းရာ၌ကား "ပတောဒေါ,ပဝေသနံ" စသည်ဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြုနိုင်၏။

ဆေတ္တာဒီသု ဝါသိယာ–တ္တာပစ္စည်း စသည်နောင်းရာ၌ "ဆိန္ဒိတ္တာ=ဆေတ္တာ, ဘိန္ဒိတ္တာ=ဘေတ္တာ,ဇိတ္တာ=ဇေတ္တာ, ဆိန္ဒိတုံ,ဆေတ္တုံ" စသည်ဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြုသေး၏၊ ဤ "ဝါ+သိယာ"ဖြင့် အနိစ္စဝိဓိကိုလည်းကောင်း, နု–ဖြင့်မြစ်ရာ "ပရဿနု" စသည်၌ အသန္တဝိဓိကိုလည်းကောင်း,ဣဝဏ္ဏဥဝဏ္ဏာနဉ္စ–စသည်၌ နိစ္စဝိဓိကိုလည်းကောင်း ဝါသဒ္ဒါဖြင့် ပိုင်းခြားကန့်သတ်သည်။

ဝိပရိဏာမေန–ဝိဘတ် ပြောင်းလွဲသောအားဖြင့်၊ ဓာတူနန္တိ–သည်၊ [ဓာတူဟိ ဏော ဏယစသောသုတ်မှ ဆင်ဋီဝိဘတ်ပြင်၍ "ဓာတူနံ" ဟု]၊ ဝတ္တမာနေ–သော်။

၄၃၅။ သြ အဝ သရေ။ ။ပရေ သရေ, ဓာတွန္တသ–ဓာတ်အဆုံး ဖြစ်သော၊ သြကာရသ–၏၊ အဝါဒေသော ဟောတိ၊ သရလောပေါ မာဒေသဏ္ဍစ္ဆာဒိနာ–ဖြင့်၊ .သရလောပါဒိမှိ–သရချေခြင်း အစရှိသည်ကို၊ ကတေ–သော်၊ နယေပရံ ယုတ္တေတိ–ဖြင့်၊ ပရနယနံ–ကို၊ ကာတဗ္ဗံ–ပြုရာ၏၊ သောပုရိသော– ထိုယောကျ်ားသည်၊ သာဓု–သူတော်ကောင်းသည်၊ ဘဝတိ–ဖြစ်၏၊ သာကညာ–သည်၊ သာဓု ဘဝတိ၊ တံစိတ္တံ–ထိုစိတ်သည်၊ သာဓု–စိတ်ကောင်းသည်၊ ဘဝတိ။

ဟိ–မှန်၏၊ ဧတ္ထ–ဤပြယုဂ်တို့၌၊ အာချာတေန–အာချာတ်ပုဒ်သည်၊ ကတ္တုနော–၏၊ ဝါ–ကို၊ အဘိဟိတတ္တာဝ–ဟောအပ်သည်၏အဖြစ် ကြောင့်ပင်၊ ကတ္တရိ–ကတ္တားအနက်၌၊ တတိယာ–တတိယာဝိဘတ်သည်၊ နဟောတိ–မဖြစ်၊ လိင်္ဂတ္ထံပန–လိန်အနက်ကိုကား၊ အပေက္ခိယ–ငဲ့၍၊ ပဌမာ–ပဌမာ ဝိဘတ်သည်၊ ဟောတိ–၏။

၄၃၅။ သြကာရသ ဓာတွန္တသ—"ဓာတွန္တသ" ဟု စာအမျှားရှိ၏၊ ဓာတုနံပုဒ် လိုက်လာ၍ ထိုနံကိုလည်း အန္တာပေက္ခ ဆင်ခြင် ကြံပြီးလျှင် "ဓာတုနမန္တသ" ဟု မှုရင်းဖြစ်ကောင်း ဖြစ်လိမ့်မည်၊ သို့မှလည်း "ဓာတုနံ" ဟု လိုက်လာရကျိုး နပ်မည်။

သရလောပေါ ၊ပေ၊ ကာတဗ္ဗံ—သြကို ဤသုတ်ဖြင့် အဝပြုသောအခါ ဝဉ် သရ ပါသေးသတဲ့၊ ထို့ကြောင့် "ဘဝ+အ+တိ" ဟု အပစ္စည်းနောင်းရာ၌ ဝ၏အကို သရလောပေါဖြင့် ချေပြီးမှ, ဝ်ကို နောက်အပစ္စည်းသို့ ကပ်ရမည်–ဟု ဆိုသည်၊ သို့သော် သုတ်၌ "အဝ" ဟု ဝဉ်အသရနှင့် ဆိုခြင်းကို ဥစ္စာရဏတ္တ (ရွတ်ဆိုရုံ) ဟုကြံ၍ သြကို အဝပြု သောအခါ ဝဉ် သရမပါဘဲ "အဝ်" ဟု ပြုလျှင် နောက်၌ ကပ်ဖွယ်သရ အဆင်သင့်ရှိသောကြောင့် သာ၍ ရုပ်ပြီးလွယ်မည်၊ ချာသဉ်လည်း ရှေ့သရ ချေဖို့ရန် မပြု၊ "အဝါဒေသံ ကတ္တာ နေတဗ္ဗေ နိတေ (ကပ်သင့်သော သရကို ကပ်လျှင်) ရူပံ" ဟုသာ မိန့်၏၊ ကလာပ်၌လည်း "ဧ အယ်(၃၅), သြအဝ် (၃၇)" ဟု သုတ်တည်၍ နယတိ, လဝဏ် စသည်ကို ပုံစံ ထုတ်၏၊ ထို၌ကား ယဝတို့၌ သရမပါကြောင်း ထင်ရှား၏၊ ထို့ကြောင့် သရလောပေါ စသည်ဖြင့် ရှေ့သရချေခြင်းကို စဉ်စားသင့်၏။

သော ပုရိသော ၊ပေ၊ သာဓု ဘဝတိ—"သော ပုရိသော, သာကညာ, တံစိတ္တံ" ဟု ၃ မျိုးပြခြင်းကား ဘဝတိ ဟူသော အာချာတ်ကြိယာ၌ လိန်ကြောင့် ရုပ်မထူး ကြောင်း ထင်ရှားအောင် ကတ္တားဌ လိန် ၃ မျိုးပြခြင်းဖြစ်သည်၊ "ဘဝတိ" အရ "အဘယ်သို့ဖြစ်သနည်း" ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "သာဓု" ဟု ထည့်ရသည်။

•တ္ထ ဟိ ၊ပေ၊ နု ကတ္ထရိ တတိယာ—"ပုရိသော+ဘဝတိ=ယောကျ်ား+ဖြစ်၏" ဟူရာ၌ ယောကျ်ား၏ ဖြစ်စွမ်းနိုင်သော သတ္တိသည် ကတ္တာ၊ကာရက (ကတ္တားနက်) မည်၏၊ ထိုဖြစ်စွမ်းနိုင်သော သတ္တိသည် ပုရိသော+ဘဝတိ ၂ ပုဒ်လုံး၏ အနက်ပင်တည်း၊ ထိုသို့ ၂ ပုဒ်လုံး၏ အနက်ဖြစ်သော်လည်း သတ္တိဟူသော ကတ္တားအနက်သည် ဘဝတိကြိယာကြောင့်သာ ထင်ရှား၏၊ ပုရိသောချည်းကား မထင်ရှားနိုင်၊ ထို့ကြောင့် အပယုဇ္ဇမာနဖြစ်သော ဝါကျတို့၌ ကတ္တားပုဒ်မပါဘဲပင် ကြိယာပုဒ်က ကတ္တားအနက်ကို ဟောနိုင်လေသည်။ ["မဂ္ဂံ ဂစ္ဆတိ=လမ်းသွား၏" စသည်၌ ကတ္တားပုဒ်မပါဘဲပင် ကတ္တားအနက်ကို ဂစ္ဆတိပုဒ်က ဟောနိုင်ပုံကို ကြည့်ပါ။] ဤသို့ ဘဝတိဟူသော အာရျာတ်ကြိယာပုဒ်က ကတ္တားအနက်ကို တာဝန်ခံ၍ ဟောပြီးဖြစ်သောကြောင့် "ပုရိသ" ပုဒ်က ကတ္တားအနက်ကို ဟောပြဖွယ် မလိုတော့ပြီ၊ ထို့ကြောင့် ပုရိသ၌ "ကတ္တရိစ" သုတ်ဖြင့် ကတ္တားအနက်၌ တတိယာဝိဘတ် သက်ဖွယ်မလို။

ပဌမာ ဟောတိ ၊ပေ၊ ပေက္ခိယ—အဝတ်မပါလျှင် လူ့ပရိတ်သတ်ထဲ မဝင်ဝံ့သကဲ့သို့, ဝိဘတ်မပါလျှင်လည်း ထိုထိုဝါကျတွင် ပုဒ်တစ်ခုအဖြစ်ဖြင့် မပါဝင်နိုင်ချေ။ [ဝိဘတ္တန္တ+ပဒံ, ဝိဘတ်ဆုံးမှ ပုဒ်ခေါ်ရသည်ကို သတိပြု။] ထိုသို့ ဝိဘတ် တစ်ခုခု သက်ရှိုးမည်ဖြစ်ရာ, အံ့ စသောဝိဘတ်တို့မှာ ကံစသောအနက်ရှိမှ သက်နိုင်ကြ၏၊ ပဌမာဝိဘတ်ကား ထိုသို့ သီးခြားအနက်ကို မဟောနိုင်ဘဲ, နဂိုလိန်ပုံဒ်၌ ရှိသော လိန်အနက်ကိုသာ ထွန်းပြနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ပုရိသ၌လည်း လိန်အနက်ကို ထွန်းပြရုံ အကျိုးငှာ ပဌမာဝိဘတ်သာ၊ ထိုပဌမာဝိဘတ်၏ ဧကဝုစ် ဗဟုဝုစ် ၂ မျိုးတွင်လည်း တစ်ခုတည်းကို ဆိုလိုသောကြောင့် ဧကဝုစ်သိဝိဘတ်သာ သက်ခွင့်ရတော့သည်၊ ဤအဓိပ္ပာယ်ကို ရည်ရွယ်၍ "ဟောရာ ဟောရာ ပဌမာ" ဟု ဆိုရိုးပြုကြသည်၊ "အာရျာတ်-ကိတ်ဟူသော ကြိယာပုဒ်က ကတ္တားကိုဟောရာ၌ ကတ္တားပုဒ်ဝယ် ပဌမာဝိဘတ်သက်, ကံကိုဟောရာ၌ ကံပုဒ်ဝယ် ပဌမာဝိဘတ်သက်"ဟု ဆိုလိုသည်။

ရုပ်ကျယ်တွက်ပုံ။ ။ဤစကားအစဉ်ဖြင့် ဘဝတိရုပ် ပြီးပြီ၊ ရူပသိဒ္ဓိ၌ ပြခဲ့သော အစဉ်အတိုင်း ရုပ်ကျယ်တွက်ပုံကို ပြဦးအုံ့၊....ဘဝတိကို "ဘူ" တည်း၊ ဘူ-ဘူသဒ္ဒါသည်၊ သတ္တာယံ-ထင်ရှားရှိသည်၏ အဖြစ်ဟူသော အနက်၌၊ ဝတ္တတိ-ဖြစ်၏၊ ဣတိ အတ္ထေ-ဤအနက်၌၊ ဘူဝါဒယော ဓာတဝေါသုတ်ဖြင့် ဘူကို ဓာတ်အမည်မှည့်၊ ဓာတုသဿ္ဓော လောပေါနေကသရသသုတ်ဖြင့် ဘူ၏ဥကို ချေသင့်သော်လည်း အနေကသရဓာတ် မဟုတ်သောကြောင့် မချေရ၊ "ဝတ္တိဋ္ဌာနုပုဗ္ဗီကာ သဒ္ဒပဋိပတ္တိ" ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ပစ္စုပ္ပန်အနက်ကို ဆိုလိုရကား ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေ သုတ်ဖြင့် ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်သက်၊ ထိုဝိဘတ်ကိုလည်း ဓာတ်၏ရှေ့, ဓာတ်၏နောက် ၂ မျိုးတွင် မည်သည့်ဌာနခ် သက်အပ်၏-ဟု မသတ်မှတ်ရသေး၍ လျှင်းပါးဖွယ်ရှိ လတ်သော် "ဓာတုလိင်္ဂံဟိ ပရာပစ္စယာ"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဓာတ်၏ နောက်၌သက်၊ ထိုဝတ္တမာန် ၁၂ လုံးတွင် မည်သည့်ဝိဘတ်သက်-ဟု မသတ်မှတ် အပ်သေး၍ လျှင်းပါးဖွယ်ရှိလတ်သော် ပရသဿပုဒ်ကို ဆိုလိုရကား, ကတ္တရိ ပရသ ပဒံသုတ်ဖြင့် ပရသဿပုဒ် ဝိဘတ်သက်၊ ထိုပရသဿပုဒ် ၆ လုံးတွင်လည်း မည်သည့် ပရသဿပုဒ်ဟု မသတ်မှတ်အပ်သေး၍ လျှင်းပါးဖွယ် ရှိလတ်သော် ပဌမပုရိသ်ကို ဆိုလိုရကား,

ကြိယာယ–ကြိယာ၏၊ ဧကတ္တေ–တစ်ခုတည်း၏ အဖြစ်သည်၊ သတိပိ–ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ကတ္တုနှုန်–ကတ္တားတို့၏၊ ဗဟုတ္တာ–များကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဗဟုမိ ဝတ္တေ ဗဟုဝစနန္တိ–ဟူ၍ ပရိဘာသာ လာသောကြောင့်၊ ဝတ္တမာန ပရသပဒ ပဌမပုရိသ ဗဟုဝစန်–သော၊ အန္တိ–အန္တိဝိဘတ်သက်၊ ပုရေဝိယ–ရှေ့ဘဝတိဋ္ဌကဲ့သို့၊ အပစ္စယ ဝုဒ္ဓိ အဝါဒေသာ–အပစ္စည်း, ဝုဒ္ဓိ, အဝ အပြုတို့သည်လည်းကောင်း၊ သရလောပါဒိ–သရချေခြင်း အစရှိသော အစီရင်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ တေပုရိသာ–တို့သည်၊ ဘဝန္တိ–ဖြစ်

နာမမှိ ပယုဇ္ဇမာနေပိ တုလျာဓိကရဏော ပဌမောသုတ်ဖြင့် ပဌမပုရိသ်သက်၊ ထိုပဌမပုရိသ် ၂ ပုဒ်တွင် ဧကဝုစ် ဗဟုဝုစ်ဟု မသတ်မှတ်အပ်သေး၍လျှင်းပါးဖွယ်ရှိလတ်သော် "ဧကမှိ ဝတ္တေ ဧကဝစနံ"ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ တစ်နက်တည်းကို ဆိုလိုရကား ဧကဝုစ် တိဝိဘတ်သက်၊ ဘူဝါဒိတော အသုတ်ဖြင့် ဘူဓာတ်နောင်(အ)ပစ္စည်းသက်၊ အညေသုစသုတ်ဖြင့် ဘူ၏ဥကို ဩဝုဒ္ဓိပြု၊ ဩအဝသရေသုတ်ဖြင့် ဩကို အဝပြု၊ သရလောပေါစသောသုတ်ဖြင့် ဝ၏အကိုချေ၊ ဝ်ကိုအသို့ကပ်၊ ဘဝတိပြီး၏ ...ဤကား ရုပ်အကျယ်တွက်ပုံတည်း၊ ဤနည်းထက်ပင် သာလွန်ကျယ်ဝန်းစွာ လိုက်သုတ်များကို ဆိုရ၍လည်းကောင်း ဆိုင်ရာနာမည်ကို မှည့်၍လည်းကောင်း တွက်ကြသေး၏။

မှာထားချက်။ ။"ရုပ်တွက်" ဟူသည် ဓာတ်–ဝိဘတ်–ပစ္စည်းများကို ခွဲခြားတတ်အောင်လည်းကောင်း ထိုဓာတ်ဝိဘတ်ပစ္စည်းတို့ အသီးအသီး ဟောပြအပ်သော အနက်ကို နားလည်အောင်လည်းကောင်း တွက်ပြရခြင်းဖြစ်၏၊ သုတ်တို့ကား ထိုဓာတ်ဝိဘတ်ပစ္စည်းတို့ဖြစ်လာပုံ ပြောင်းလဲသွားပုံကို သိဖို့ရာ ဥပဒေသကို ညွှန်ပြရုံသာတည်း၊ ထိုကြောင့် တိဝိဘတ်သက်ရာ၌ ကတ္တရိ ပရသပဒ်–နာမမှိ ပယုဇ္ဇမာနေပိ စသောသုတ်များကိုလည်းကောင်း ဝတ္တိစ္ဆာနုပုဗ္ဗိကာ စသော ပရိဘာသာကိုလည်းကောင်း စိတ်ဖြင့် မှန်း၍ ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေ တစ်သုတ်တည်းဖြင့်ပင် အပြီးသက်နိုင်ဖွယ်ရှိ၏၊ အခြားသဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ ဤသို့ တစ်သုတ်တည်းဖြင့်ပင် အပြီးသက်သည်၊ ကာလေ–စသော လိုက်သုတ်များကိုလည်း ရုပ်တွက်ရာ၌ ထည့်၍ဆိုနေသဖြင့် အကျိုးမများလှ, သုတ်နက်ရနေသူအတွက်မှာ ထိုလိုက်ပုဒ် လိုက်သုတ်ကို ဆိုခြင်းသည် အပိုသာဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် တိုတိုကျဉ်းကျဉ်း လိုရင်းရောက်အောင် ရုပ်အကျဉ်းတွက်ပုံကိုသာ လေ့လာကြရာ၏၊ ပြခဲ့သော ရုပ်ကျယ်တွက်ပုံကိုကား အစဉ်နည်းရရုံမျှသာ တွက်ပြရာသည်၊ ရုပ်အကျဉ်းတွက်ပုံကို အခြေပြု၌ ပြထားပြီ၊ ထိုတွက်နည်း အကျဉ်းကိုပင် အတော်လေ့လာပြီးဖြစ်၍ ထိုထို ဥပဒေသသုတ်များကို ကြေပွန်ပြီးသူအတွက်ကား "ဘဝတိ၌ ဘူဓာတ်, တိဝိဘတ်,အပစ္စည်း ဥကိုဩဝုဒ္ဓိ, ဩကိုအဝပြု ဟုခွဲခြားပြရုံမျှဖြင့် ရုပ်တွက်ခြင်းကိစ္စပြီးသည်" ဟုဆိုသင့်ပေသည်။

သတိပိ ကြိယာ ၊လေ၊ ကတ္တုနှုန် ဗဟုတ္တာ—"ဘဝတိ"ဟူရာ၌ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည် ယောကျ်ားများစွာ၏ ဖြစ်ခြင်း စသည်ဖြင့်(ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့်) တစ်မျိုးတစ်စားထည်းသာ၊

ကုန်၏၊ အပယုဇ္ဇမာနေပိ–နာမသဒ္ဒါကို တိုက်ရိုက်မယူဉ်အပ်ရာ၌လည်း၊ ဘဝတိ, ဘဝန္တိ–ဘဝတိ,ဘဝန္တိ ဟုဖြစ်၏။

ပယုဇ္ဇမာနေပိတိ တုလျှာဓိကရဏောတိစ ဝတ္ထုမာနေ။

၄၃၆။ တုမှေ မဒ္ဓိမော။ ။[နာမမှိ ပယုဇ္ဇမာနေပိ–သုတ်ကို နည်းမှီး၍ အနက်ပေး။] ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဝတ္ထုမာန ၊ပေ၊ ဝစနံ–သော၊ သိ–သိ ဝိဘတ်သက်၊ သေသံ–ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ပုရိမသမံ–ရှေ့ဘဝတိနှင့် တူ၏၊ တွံ–သင်သည်၊ ဘဝသိ–ဖြစ်၏၊ တုမှေ–တို့သည်၊ ဘဝထ–ကုန်၏၊ အပ္ပယုဇ္ဇမာနေပိ–လည်း၊ ဘဝသိ, ဘဝထ–ဟုဖြစ်၏၊ တုလျှာဓိကရဏောတိ–ပုဒ်သည်၊ ကိမတ္ထံ–နည်း၊ တယာ ပစ္စတေ သြဒနော–ဟူသောပြယုဂ်၌ မဒ္ဓိမ ပုရိသ် မသက်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏။

တသ္မိံယေဝ–ထိ ပယုဇ္ဇမာနေပိ, တုလျှာဓိကရဏော ၂ ပုဒ်သည်ပင်၊ အဓိကာရေ–လိုက်လတ်သော်....

၄၃၇။ အမှေ ဥတ္တမော။ ။ပေ၊ မိ–မိဝိဘတ်သက်၊ အပစ္စယဝုဒ္ဓိ အဝါ ဒေသာ–တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ["ဒေသော"ဟု မြန်မာမူ၌ ဧကဝုစ်ချည်း ရှိ၏၊ အသမာဟာရဒွန်ဖြစ်၍ ဗဟုဝုစ်ချည်း သီမူ၌ရှိသည်။]

၄၃၈။ အကာရော ၊ပေ၊ မေသု။ ။ ပေ၊ အဟံ–ငါသည်၊ ဘဝါမိ–၏၊ မယံ ဘဝါမ–ကုန်၏၊ ဘဝါမိ, ဘဝါမ ဝါ–ဟုလည်းရှိ၏။

ဝိဘတ္တိနန္တိ ဆာတိစ ဝတ္ထုတော။

၄၃၉။ ပရာဏျတ္ထနော ပဒါနိ။ ။ [အထ ပုဗ္ဗာနိ ဝိဘတ္တိနံသုတ်ကို မှီး၍ အနက်ပေး၊ ဤကာ၌ "ပရာဏိတိဇ္ဇ ဣမိနာ နိပါတနေန နသ ဏတ္တံ" ဟု ဆိုသောကြောင့် "ပရာဏျတ္ထနော ပဒါနိ"ဟု ဏဖြင့်ရေးသည်၊ "ပရ+ ယော"၌ ယောကို နိပြု၍ "ပရာနိ" ဟုရှိရာမှ ရနောင်ဖြစ်၍ နကို ဏပြုသည်၊ ထိုသို့ ဏပြုရာ၌လည်း အခြားသုတ်ဖြင့် ပြုဖွယ်မလို၊ ဤသုတ်၌လာသော "ပရာနိ" ဟူသော နိပါတနစကားဖြင့်ပင် နကို ဏပြုနိုင်သည်–ဟူလို။]

သို့သော် ဖြစ်တတ်သော ကတ္တားတွေက များသောကြောင့် ဤယောကျ်ား၏ ဖြစ်ခြင်း ထိုယောကျ်ား၏ ဖြစ်ခြင်း,အခြားယောကျ်ား၏ဖြစ်ခြင်း စသည်ဖြင့် သူ့ဖြစ်ခြင်းနှင့်သူ ခွဲလိုက်သောအခါ ဖြစ်ခြင်းကြိယာတွေလည်း များပြားလာလေသည်၊ ထိုသို့ ကြိယာတွေ များလာသည့်အခါ "ဗဟုမှိ ဝတ္ထုဗ္ဗေ" စသော ပရိဘာသာအရ ဗဟုဝုစ် အန္တိဝိဘတ် သက်၍ "ဘဝန္တိ"ဟု ဖြစ်ရသည်၊ အပစ္စည်းသက်ခြင်း စသည်မှာ ဘဝတိ အတိုင်းသာ။

ဓာတုဟိတိ အတ္တနော ပဒါနိတိစ ဝတ္တတေ။ ဤကာဠ် "ဓာတုဟိ ဏေ ဏယ ဣစ္ဆာဒိတော ဓာတုဟိ"ဟု ဆိုသောကြောင့်လည်းကောင်း, သုတ်ဌ် "ဓာတုဟိ"ဟု ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း "ဓာတုဟိ အတ္တနော ပဒါနိတိစ ဝတ္တတေ"ဟု သီဟိုဠ်မူအတိုင်းရှိစေ။]

၄၄၀။ ကတ္တရိစ။ ·။ ကတ္တရိစ ကာရကေ–ကတ္တုကာရကကိုလည်း၊ အဘိဓေယ္ယေ–ဟောအပ်သော်၊ ဓာတုဟိ–ဓာတ်တို့မှ နောက်ဌ်၊ အတ္တနော ပဒါနိ– အတ္တနောပုဒ် ဝိဘတ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ စဋ္ဌဟဏ်–သည်၊ ကတ္ထစိ–အချို့သော အသဓာတ် စသည်ဌ်၊ နိဝတ္တနတ္ထံ–တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ သေသံ–ကြွင်းသော အစိအရင်ကို၊ ပရသ ပဒေ–ပရသပုဒ်ဌ်၊ ဝုတ္တနယေ နေဝ–ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းဖြင့်ပင်၊ ဝေဒိတဗ္ဗံ–၏၊ ဘဝတေ–ဖြစ်၏၊ ပေ၊ ဘဝါမေ။

ပစ–ပစဓာတ်သည်၊ ပါကေ–ချက်ခြင်းဌ်၊ ဝါ–ကျက်ခြင်းဌ်၊ ဝတ္ထတိ–၏၊ (ဣတိ အတ္ထေ–ဤအနက်ဌ်) ဓာတုသညာယံ–ဓာတ်အမည်ကို၊ (ကတာယံ–ပြီးသော်)၊ ဓာတွန္တလောပေါ–ချေ၊ ဝုတ္တနယေနေဝ–ဖြင့်ပင်၊ တျာဒျုပ္ပတ္တိ–တိအစရှိသော ဝိဘတ်သက်၊ ဇတ္ထ–ဤပစဓာတ်ဌ်၊ ဣဝဏ္ဏုဝဏ္ဏာနံ–ဣဝဏ်ဥဝဏ်တို့၏၊ အဘာဝါ–မရှိခြင်းကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိ အဘာဝေါစ–ဝုဒ္ဓိမဖြစ်ခြင်းသာ၊ ဝိသေသော–ထူး၏၊ သောဒေဝဒတ္ထော–ထိုဒေဝဒတ်သည်၊ သြဒနံ–ထမင်းကို၊ ပစတိ–ချက်၏၊ ပစန္တိ–ချက်ကုန်၏၊ ပေ၊ မယံ–ငါတို့သည်၊ ပစာမေ–ချက်ကုန်၏။

၄၄၀။ စဋ္ဌဟဏ် ကတ္ထစိ နိဝတ္တနတ္ထံ—"အတ္တနော ပဒါနိ ဘာဝေစ ကမ္မနိ, ကတ္တရိစ"ဟု သုတ်စဉ်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ကတ္တရိစဌ် စသဒ္ဒါသည် ရှေ့သုတ်ဌ်လာသော ဘာဝ–ကမ္မအနက်ပေါ်ဌ် ပေါင်းသော သမ္ပိဏ္ဍနအနက်–အချို့ဓာတ်တို့ဌ် အတ္တနောပုဒ်သက်ခြင်းကို တားမြစ်သော နိဝတ္တာပနာဝဓာရဏအနက်ဟု ၂ နက်ထွက်၏၊ ထို့ကြောင့် သမ္ပိဏ္ဍနအနက်ကို ရည်ရွယ်၍ "ကတ္တရိစ ကာရကေ"ဟု ဖွင့်ခဲ့ပြီးလျှင် အဝဓာရဏအနက်ကို ရည်ရွယ်၍ "ကတ္ထစိ နိဝတ္တနတ္ထံ"ဟု ဖွင့်ပြန်သည်၊ အသဓာတ်ဌ် "အတ္ထိ–သန္တိ" စသည်ဖြင့် ပရသပုဒ်ဝိဘတ်သာ သက်၍ "အသတေ, အသန္တေ" စသည်ဖြင့် အတ္တနောပုဒ် ဝိဘတ် မသက်ရသောကြောင့် "ကတ္ထစိ နိဝတ္တနတ္ထံ" ဟု မိန့်သည်၊ ဤစကားအရ "အချို့ဓာတ်များဌ် အတ္တနောပုဒ် ဝိဘတ်ဖြင့် ရှပ်မရှိနိုင်"ဟု သတိပြုခဲ့ပါ။

ပစ–ပါကေ—ကြိယာသည် ဗျာပါရကြိယာ–ဖလကြိယာ အားဖြင့် ၂ မျိုးပြား၏၊ ဆန်ဆေးမှု, မီးမွှေးမှု, ထင်းထည့်မှု, ထမင်းရေငဲ့မှု စသောကြိယာသည် လုလ္လ ပယောဂ စိုက်ရသော ဗျာပါရကြိယာတည်း၊ ထို ဗျာပါရကြိယာကို "ချက်ခြင်း" ဟု ခေါ်၏၊

ပဌမပုရိသာဒီနံ–ပဌမပုရိသ် အစရှိသော ဝိဘတ်တို့၏၊ ဧကဗ္ဗုပ္ပ ဝတ္ထိပ္ပသင်္ခေ–တစ်ပေါင်းဖြစ်ခြင်း၌ ဦးကပ်လျှင်းပါးဖွယ်သည်၊ (သတိ–သော်၊) ပရိဘာသံ–ကို၊ အာဟ–ပြီ။

၄၄၁။ သဗ္ဗေသ ၊ပေ၊ ပုရိသော။ ။ သဗ္ဗေသံ–ကုန်သော၊ ပဌမ မဇ္ဈိမာနံ–ပဌမ မဇ္ဈိမသော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပဌမုတ္တမာနံ–ပဌမ ဥတ္တမ သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ မဇ္ဈိမုတ္တမာနံ–ကုန်သော၊ တိဏ္ဏံဝါ–၃ ပါးလုံး သော်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ပုရိသာနံ–ပုရိသ်တို့၏၊ ဧကတ္တောဘိဓာနေ–တစ်ပေါင်းထည်း ဆိုခြင်းကို၊ ကာတဗ္ဗေ–ပြုထိုက်သော်၊ ပရောပုရိသော–နောက်ပုရိသ်ကို၊ ယောဧေတဗ္ဗော–ယှဉ်စေထိုက်၏၊ စ–ဆက်၊ အယံ–ဤ

ထမင်း၏ နူးနပ်ခြင်းသည် ချက်ခြင်း၏ အကျိုးဖြစ်သော ဖလကြိယာတည်း၊ ထို ဖလကြိယာကို "ကျက်ခြင်း"ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ပစတိ–ချက်၏၊ ပစ္စတိ–ကျက်၏" ဟု အနက်ပေးနိုင်သည်၊ ထိုတွင် ဗျာဝကြိယာသည် ချက်တတ်သူ ကတ္တားဌ၌ တည်၏၊ ဖလကြိယာကား ချက်အပ်သော ကံ (သြဒန စသည်) ဌ၌တည်၏၊ ထိုကြိယာ ၂ မျိုးလုံး ပင် ပစဓာတ်၏ အနက်ဖြစ်သောကြောင့် "ပစ=ပါကေ–ချက်ခြင်း, ကျက်ခြင်း"ဌ" ဟု ၂ နက်ပေးသည်။

ပဌမပုရိသာဒီနံ ၊ပေ၊ ပရိဘာသမာဟ– နာမမှိ ပယုဇ္ဇမာနေပိ–စသော ၃ သုတ်က နာမသဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်ရာ၌ ပဌမပုရိသ်–တုမှသဒ္ဒါနှင့်ယှဉ်ရာ၌ မဇ္ဈိမပုရိသ်–အမှ သဒ္ဒါနှင့် ယှဉ်ရာ၌ ဥတ္တမပုရိသ် သက်ဟု ဆိုသောကြောင့် "သောစ တွဉ္စ"စသည်ဖြင့် ကတ္တား ၂ခု ၃ခု ရှိရာ၌ "ပစတိ သိ"စသည်ဖြင့် ပုရိသ်ဟုခေါ်အပ်သော ဝိဘတ်တို့ ၂လုံးတွဲ ၃လုံးတွဲ သက်ရလေမည်လားဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိ၏၊ မှန်၏–"သောစ တွဉ္စ"ဟု ကတ္တားရှိရာ၌ သောစကိုင်ခဲ့၍ တိဝိဘတ်, တွဉ္စကိုင်ခဲ့၍ သိဝိဘတ်သက်လျက် "သောစ တွဉ္စ ပစတိ သိ"ဟု ပုရိသ် (ဝိဘတ်) ၂ခုတွဲ သက်ရလေမည်လား–ဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိ၏၊ "သောစ အဟဉ္စ ပစတိ မိ, တွဉ္စ အဟဉ္စ ပစသိ မိ, သောစ တွဉ္စ အဟဉ္စ ပစတိ သိ မိ"ဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိပုံကိုလည်း သိလေ၊ ဤသို့ "ပုရိသ်ချင်း ရောယှက်၍ သက်ရလေမည် လား"ဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိရာ၌ ထိုသို့ မယုံမှားဖို့ရာ "သဗ္ဗေသ မေကာဘိဓာနေ"စသော ပုရိသ်ချင်း မရောအောင် ရှင်းပြသည့် ပုရိသ်ရှင်း ပရိဘာသာ သုတ်ကို မိန့်တော်မူသည်။

၄၄၁။ သဗ္ဗေသံ ၊ပေ၊ ဧကတ္တောဘိဓာနေ—ရှေ့၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း "သောစ အဟဉ္စ"ဟု ကတ္တားရှိရာ၌ "ပစတိ သိ"ဟု ပဌမနှင့် မဇ္ဈိမပုရိသ် ၂ပါးကိုသော် လည်းကောင်း, "သောစ အဟဉ္စ"ဟု ကတ္တားရှိရာ၌ "ပစတိ မိ"ဟု ပဌမနှင့် ဥတ္တမပုရိသ် ၂ပါးကို သော်လည်းကောင်း, "တွဉ္စ အဟဉ္စ"ဟု ရှိရာ၌ "ပစသိ မိ"ဟု မဇ္ဈိမနှင့် ဥတ္တမပုရိသ် ၂ပါးကိုသော်လည်းကောင်း, "သောစ တွဉ္စ အဟဉ္စ"ဟု ရှိရာ၌ "ပစတိ သိ မိ"ဟု ပုရိသ် ၃ပါးလုံးကိုသော် လည်းကောင်း တစ်ပေါင်းထည်း ဆိုခြင်းကို ပြုထိုက်သော်၊ (တစ်ပေါင်းထည်း ဆိုရမလို ဖြစ်နေသော်)....

နောက်ပုရိသ်ကို၊ ဧကကာလာနံ–တူသောကာလရှိသော ကြိယာတို့ကို၊ အဘိ ဓာနေဧဝ–ဆိုလိုရာ၌သာ၊ (ယောဧေတဗ္ဗော–၏ ။)

သောစ ပစတိ တွဋ္ဌ ပစသီတိ–ဟူ၍၊ ပရိယာယပွသင်္ကေ–အလှည့်ကျ အားဖြင့် ဖြစ်ခြင်း၌ လျှဉ်းပါးဖွယ်သည်၊ (သတိ–သော်၊) တုမှေ ပစထာတိ–ထဟူ၍၊ ဘဝတိ–ဖြစ်၏ ၊ ဧဝံ–တူ၊ သောစ ပစတိ အဟဋ္ဌ ပစာမီတိ–ဟူ၍၊ (ပရိယာယပွသင်္ကေ သတိ)၊ မယံ ပစာမာတိ–ဟူ၍၊ ဘဝတိ–၏ ၊ [မပါသော ပုဒ်များကို လိုက်ပုဒ်ဟုမှတ်၊] တထာ–ပါး၊ တွဋ္ဌ ပစသီ, အဟဋ္ဌ ပစာမီတိ–ဟူ၍၊ ပရိယာယပွသင်္ကေ သတိ, မယံ ပစာမာတိ–ဟူ၍၊ ဘဝတိ၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော ပြယုဂ်တို့၌၊ ဧဝံ–တူ၊ ယောဧေတဗ္ဗံ–ယှဉ်စေရာ၏ ။

ပရော ပုရိသော ယောဧေတဗ္ဗော—ထိုကဲ့သို့ ပုရိသ် ၂ပါး ၃ပါး တစ်ပြိုင်နက် မဆိုဘဲ နောက်ပုရိသ်တစ်ခုကို ယှဉ်စေထိုက်သည်,ယှဉ်စေရ သက်စေရမည်၊ ထိုသို့ သက်ရာ၌လည်း "သောနှင့် တို့" ဟု ကတ္တား ၂ခု ဖြစ်၍ များသောကြောင့် "ပစထ"ဟု ဗဟုဝုစ် ချကြသည်၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် နောက်ပုရိသ် ယှဉ်စေရပုံသည် ပုံစံ၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။

ဧကကာလာနံ ၊ပေ၊ စာယံ–ကြိယာက ကာလချင်း တူရာ၌သာ ဤပရော ပုရိသ်ကို သုံးစွဲရသည်၊ ကာလမတူလျှင် မသုံးစွဲရ၊ ချဲ့ဦးအုံ့–သူ၏ ချက်ခြင်းကြိယာလည်း ပစ္စုပ္ပန်, သင်–ဟုဆိုအပ်သူ၏ ချက်ခြင်းကြိယာလည်း ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်မှ "သောစ တွဋ္ဌ ပစထ"ဟု သုံးစွဲနိုင်၏၊ သူ၏ချက်ခြင်းက ပစ္စုပ္ပန်, သင်၏ချက်ခြင်းက အဟိတ်ဖြစ်လျှင် "သောစ တွဋ္ဌ ပစထ"ဟု မသုံးစွဲနိုင်၊ သောစ ပစတိ တွဋ္ဌ အပစော (သူလည်းချက်၏,သင်လည်း ချက်ပြီး)"ဟု ဝါကျခွဲ၍သာ သုံးစွဲရသည်။ [ကြိယာတစ်မျိုးထည်းသော်မှ ကာလချင်း မတူရုံမျှဖြင့် ပရော ပုရိသ်ကို မသုံးစွဲနိုင်လျှင်, ကြိယာချင်း မတူဘဲ "သောစ ပစတိ, တွဋ္ဌ ဂစ္ဆသိ"ဟု ရှိနေမှ အဘယ်မှာ ပရောပုရိသ်ကို သုံးစွဲနိုင်တော့အုံ့နည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဧက ကာလာ ဘိဓာနေဝ"ဟု ကာလတူရမည့် အကြောင်းကိုသာ ပြသည်၊ ကြိယာ တူရမည့် အကြောင်းကိုကား အထူးပြနေဖွယ် မရှိတော့ပြီ–ဟူလို။]

သောစ ပစတိ ၊ပေ၊ တုမှေ ပစထာတိ ဘဝတိ—"သူလည်းချက်၏,သင်လည်း ချက်၏"ဟူရာ၌ ထိုသူ ၂ ယောက်၏ ချက်ခြင်းကြိယာသည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလချင်း တူနေ၏၊ ထိုအကြောင်းကို ပါဠိလို ပြောလျှင် "သောစ ပစတိ"ဟု ပြောပြီးမှ "တွဋ္ဌ ပစသိ"ဟု ပြောရမည်လား၊ ဟု လျှဉ်ပါးဖွယ်ရှိ၏၊ ဤသို့ တစ်ဝါကျပြီးမှ,တစ်ဝါကျ ပြောရလေမည်လား"ဟု ယုံမှားဖွယ် ရှိသည်ကို"ပရိယာယပွသင်္ကေ"ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ ယုံမှားဖွယ်ရှိရာ၌ "ပစထ"ဟုဖြစ်၏၊ "ပစထ"ဟု ကြိယာတစ်ခုထည်းသာ ချရမည်၊ "သောစ ပစတိ, တွဋ္ဌ ပစသိ"စသည်ဖြင့် တစ်လှည့်စီ ဆိုနေဖွယ် မလို–ဟူလို၊ ဤပုံစံ၌ "သောစ ပစတိ, တွဋ္ဌ ပစသိ" တို့သည် ဤသုတ်၌ ပုံစံမဟုတ်သေး, ယုံမှားဖွယ်ရှိပုံကို သာ ပြသောဝါကျတည်း၊ "တုမှေ ပစထ" ၌ တုမှေလည်း "ပစထ" နှင့် သင့်လျော်သော

ဧကာဘိဓာနေတိ–သည်၊ ကိမတ္ထံ–နည်း၊ သောစ–ထိုသူသည်လည်း၊ ပစတိ–၏၊ တွဉ္စ–လည်း၊ ပစိဿသိ–ချက်လတ်၊ အဟံ–သည်၊ ပစိ–ချက်ပြု၊ ဧတ္ထ–ဤပြယုဂ်တို့၌၊ ဘိန္နကာလတ္ထာ–ပြားသောကာလ ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ မယံ ပစိမှာတိ–ဟူ၍၊ နု ဘဝတိ–မဖြစ်၊ဣတိ–ဤသို့ သိစေရခြင်း အကျိုးရှိ၏။

ဂမု–ဂမုဓာတ် သည်လည်းကောင်း၊ သပ္ပ–သပ္ပဓာတ် သည်လည်းကောင်း၊ ဂတိမှိ–ဂတိအနုက်၌၊ ဝတ္တန္တိ–ဖြစ်ကုန်၏၊ ပုံရေဝိယ–ရှေ့ဘူဓာတ်၌

ကတ္တားကို အပိုထည့်ပြခြင်းသာ, ဤသုတ်၏ ပုံစံမဟုတ်၊ ဤသုတ်၏ ပုံစံကား "ပစထ" ကြိယာသာတည်း၊ ထိုပစထ၏ ကတ္တားလည်း ရှေ့ယုံမှားဖွယ်ရှိရာ၌ ပြခဲ့သော "သောစ တွဉ္စ"ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "သောစ တွဉ္စ ပစထ"သာ ဤသုတ်၌ ဆိုလိုရင်းဟုမှတ်။

ကာတန္တဝုတ္တိ။ ။"သော ပစတိ, တွံ ပစသိ, အဟံ ပစာမိတိ–ဟူရာ၌၊ ပစာမိ ဘျော–ပစာမိ ကြိယာ တစ်ခုသာ၊ ပယောဇကတိ–ရောက်၏၊ အပဝတ္တိယံ–(ဟိုကတ္တားနဲ့ရမလို,သည်ကတ္တား နဲ့ရမလို ဖြစ်နေသောကြောင့်) ပုရိသ်တို့၏ လုံးလုံး မဖြစ်ခြင်းသည်၊ သတိယံဝါ–ရှိသော်လည်းကောင်း၊ ပရိယာယေ–(ပစတိပြီးမှ ပစသိ,ပစသိပြီးမှ ပစာမိဟု)တစ်လှည့်စီ ဖြစ်ခွင့်သည်၊ ပတ္တေဝါ–ရောက်သော်လည်းကောင်း၊ (ထိုကဲ့သို့ မဖြစ်ဖို့ရာ) အယံ ပရိဘာသာ–ဤပရိဘာသာသုတ်ကို၊ ကတာ–စီရင်အပ်ပြီ။

ဧဝံ သောစ ।ပေ। မယံ ပစာမ–"သောစ ပစတိ, အဟဉ္စ ပစာမိ"ဟုတစ်ဝါကျပြီးမှ တစ်ဝါကျ ဆိုရလေမည်လား–ဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိရာ၌ ထိုကဲ့သို့ မဆိုရ, "သောစ အဟဉ္စ ပစာမ"ဟု အဟံကို ငဲ့၍ နောက်ပုရိသ်ဖြစ်သော အမှယောဂ ဥတ္တမပုရိသ်ကို ယှဉ်စေရသည်၊ "တွဉ္စ ပစသိ, အဟဉ္စ ပစာမိ"ဟု တစ်လှည့်စီ ဆိုရလေမည်လား–ဟု တွေးတော ဖွယ်ရှိရာ၌လည်း "တွဉ္စ အဟဉ္စ ပစာမ" ဟု ယှဉ်စေရသည်၊ "သောစ ပစတိ, တွဉ္စ ပစသိ, အဟဉ္စ ပစာမ" ဟု ၃ဝါကျတို့ တစ်လှည့်စီ ဆိုရမလို ဖြစ်နေရာ၌လည်း "သောစ တွဉ္စ အဟဉ္စ ပစာမ" ဟု ပရောပုရိသ်ကို ယှဉ်စေရသည်၊ ဤနည်းအတိုင်း အတ္တနောပုဒ် များ၌လည်းကောင်း, ပဌမိ စသော ဝိဘတ်များ၌လည်းကောင်း ပရောပုရိသ် ချရပုံကို သိလေ။

ဧကာဘိဓာနေတိ ।ပေ। နု ဘဝတိ—သုတ်၌"ဧကာဘိဓာနေ–တစ်ပေါင်းထည်း ဆိုလိုရာ၌"ဟု ရှိ၏၊ ထိုပုဒ်ကို "ဧကတော ဧကံ–တစ်ပေါင်းထည်း+အဘိဓာန်–ဆိုခြင်း"ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ထိုသို့ တစ်ပေါင်းထည်း ဆိုခြင်းမှာလည်း ကာလချင်းတူမှ ဆိုရ၍ ဖြစ်သည်၊ ကာလချင်း မတူလျှင် တစ်ပေါင်းထည်း ဆိုရ၍မဖြစ်၊ ထို့ကြောင့် "ဧကာဘိဓာနေ"သဒ္ဒါသည် ပစ္စုပ္ပန်၌ "သောစ ပစတိ"–အနာဂတ်၌ "တွဉ္စ ပစိဿသိ"–အတိတ်၌ "အဟံ ပစိ"ဟူရာဝယ် ကာလချင်း မတူသောကြောင့် "ပစိမှာ"ဟုဧကာဘိဓာန မဖြစ်ဟု ပြရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ [ဤပရော ပုရိသ်နှင့်စပ်၍ မှတ်ဖွယ်များကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၌ ရှု]

ကဲ့သို့၊ ဓာတုသညာယံ-ကို(ကတာယံ-သော်၊) ဓာတွန္တ လောပေါ-ချေ၊ ကတ္တာရိ-ကတ္တားအနက်၌၊ တျာဒျုပ္ပတ္တိစ-တိ အစရှိသော ဝိဘတ်လည်းသက်။

၄၄၂။ ဂမိဿန္တော ဆောဝါ သဗ္ဗာသု။ ။သဗ္ဗာသု ဝိဘတ္တိသု,ဂမုဂ္ဂတိ-ဂမုဟ္ဟသော၊ ဧတသ ဓာတုသ-၏၊ အန္တော-အဆုံးဖြစ်သော၊ မကာရော-သည်၊ ဝါ-စွာ၊ ဆော-ဆ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ သဗ္ဗဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ မာနန္တ ယကာရိတ ပစ္စယေသုစ-မာန အန္တပစ္စည်း, ယပစ္စည်း, ကာရိတ်ပစ္စည်း တို့ကြောင့်လည်း၊ (ဆော-ဆ ပြု)။

အယံ ဝါသဒ္ဒေါ-သည်၊ ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသတ္ထော-၏၊ တေန-ကြောင့်၊ အယံ ဝါသဒ္ဒေါ-သည်၊ မာနန္တေသု-မာန, အန္တ ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊ ကတ္တာရိ-ကတ္တားအနက်၌၊ နိစ္စ-နိစ္စဖြစ်သော၊ ဝိဓိစ-အစီအရင်ကိုလည်းကောင်း၊ အညတ္ထ-အခြားဝိဘတ်ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊ အနိစ္စ-အနိစ္စဖြစ်သော၊ ဝိဓိစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ပရောက္ခာယံ-ပရောက္ခာဝိဘတ်ကြောင့်၊ အသန္တ-အသန္တ ဖြစ်သော၊ ဝိဓိစ-ကိုလည်းကောင်း၊ ဒီပေတိ-ပြ၏။

ဂမု,သပ္ပ=ဂတိမှိ- ဓာတ် ၂ မျိုးလုံး၏ အနက်ချင်းတူသောကြောင့် "ဂမု, သပ္ပ" ဟု ပေါင်း၍ ပြထားသည်၊ ဤ၌ကား ဂမုဓာတ်သာ လိုရင်းတည်း၊ "ယေ ဂတျတ္ထာ တေ ဗုဒ္ဓတ္ထာ,ပဝတ္တိ ပါပုဏတ္ထကာ-အကြင်ဓာတ်တို့သည် ဂတိအနက် ရှိ ကုန်၏၊ ထိုဓာတ်တို့သည် ဗုဒ္ဓိ (သိခြင်း) အနက်ရှိကုန်, ဖြစ်ခြင်း ရောက်ခြင်း အနက်လည်း ရှိကုန်၏"ဟု ဆိုသောကြောင့် "ဂတိအနက်"ဟုဆိုလျှင် သွားခြင်းအနက် သာ မက, သိခြင်းစသော အနက်တို့လည်းပါဝင်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဂတိမှိ-လားခြင်း (သွားခြင်း)ဟု မဆိုဘဲ "ဂတိမှိ-ဂတိအနက်၌" ဟု ဆိုလိုက်သည်။

၄၄၂။ သဗ္ဗဂ္ဂဟဏေန ၊ပေ၊ ပစ္စယေသုစ-"ဂမိဿန္တော ဆောဝါ ဝိဘတ္တိသု"ဟု မဆိုဘဲ သဗ္ဗာသု-အလုံးစုံတို့ကြောင့်" ဟု ဆိုသဖြင့် ဝိဘတ်သာမက, မာနစသော ပစ္စည်းများကိုလည်း ယူနိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် မာန အန္တကြောင့်"ဂစ္ဆမာနော,ဂစ္ဆန္တော" ယပစ္စည်းကြောင့် "ဂစ္ဆိယတိ" ကာရိတ်ကြောင့် "ဂစ္ဆာပေတိ" စသော ရူပ်ဖြစ်၏။

ဝဝတ္ထိတ ၊ပေ၊ မသန္တက်-[တေနာယံ၌ အယံကို ဂါထာတွင်းက "ဝါသဒ္ဒေါနှင့် တွဲ၊] မာနအန္တ နှောင်းရာ၌ "ဂစ္ဆမာနော,ဂစ္ဆန္တော" ဟု ကတ္တား အနက်၌ရှိ၍, "ဂမမာနော, ဂမန္တော"ဟု မရှိသဖြင့် နိစ္စဝိဓိ (စ္ဆပြုမြဲ၏)၊ ကံဟောင်္ဂကား "ဂမိယမာနော,ဂမိယန္တော"ဟု ရှိနိုင်သောကြောင့် ကတ္တာရိ-ဟု ဆိုသည်၊ ပရောက္ခာဝိဘတ်၌ကား "ဧဂမ,ဧဂမု" စသည် သာ ရှိ၍ "ဧဂစ္ဆ" စသည် မရှိသောကြောင့် အသန္တဝိဓိတည်း၊ ကြွင်းသော ဝိဘတ်နှင့် ယပစ္စည်းနှောင်းရာ၌ "ဂစ္ဆတိ-ဂမေတိ, ဂစ္ဆိယတေ-ဂမိယတေ" စသည်ဖြင့် ဆပြု-မပြု ၂ မျိုးရှိနိုင်သောကြောင့် အနိစ္စဝိဓိတည်း။

အပစ္စယ ပရနုယနာနိ–အပစ္စည်းသက်ခြင်း, နောက်အကွာရာသို့ ဆောင်ကပ်ခြင်းတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ သော ပုရိသော–သည်၊ ဂါမံ–သို့၊ ဂစ္ဆတိ–သွား၏၊ တေ ဂစ္ဆန္တိ၊ ကွစိဓာတူတျာဒီနာ–ဖြင့်၊ ဂရုပုဗ္ဗရဿတော–ဂရုရှေးရှိသော ရဿသရမှ၊ ပရဿ–သော၊ ပဌမပုရိသ ဗဟုဝစနဿ–ပဌမပုရိသ် ဗဟုဝုစ်ဝိဘတ်၏၊ ရေ–ရေ အပြုသည်၊ ဝါဟောတိ–ဝိကပ်ဖြစ်၏၊ ဂစ္ဆရေ–သွားကုန်၏၊ တွံ ဂစ္ဆသိ၊ပေ၊ ဂစ္ဆာမ၊ စ္ဆာဒေသာဘာဝေ–စ္ဆ အပြု မရှိရာ၌၊ လောပဠွေတ္တာ မကာရောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အပစ္စယဿ–၏၊ ဧကာရော–ဧပြု၊ ဂမေတိ–သွား၏၊ ဂမေန္တိ၊ သရလောပေါ–နောက်သရကို ချေ၊ (အန္တိမ အသရကို ကွစိဓာတုဖြင့်ချေ)၊ ဂမေသိ ၊ပေ၊ ဂမေမ။

အတ္တနောပဒေပိ––၌လည်း၊ သော–ထိုယောကျ်ားသည်၊ ဂါမံ–သို့၊ ဂစ္ဆတေ–၏၊ ဂစ္ဆန္တေ, ဂစ္ဆရေ–ကုန်၏၊ ပေ၊ ဂစ္ဆာမေ–ကုန်၏၊ ကုတော နုတွံ ၊ပေ၊ အာဂစ္ဆာမိတျာဒီသုပန–အစရှိသည်တို့၌ကား၊ ပစ္စုပ္ပန္နသမီပေ–ပစ္စုပ္ပန်၏ အနီးဖြစ်သော အတိတ်ကာလ၌၊ ဝတ္တမာနဝစနံ–ဝတ္တမာန်ဝိဘတ်သည်၊ (ဟောတိ)။ [ပစ္စုပ္ပန္နသမီပေပိ–ဂါထာ၌ အဓိပ္ပာယ်ပြခဲ့ပြီ။]

ဝါတိ ဝတ္တတေ။

၄၃၄။ဂမိဿ ဃမ်ံ။ ။ ၊ပေ၊ ဃမ္မန္တိ–သွားကုန်၏၊ ဣစ္ဆာဒိ–တည်း၊ [ဂမုဓာတ်ကို "ဂဋ" ပြု၍ "ဂဋတိ–သွား၏" စသော ရုပ်လည်းရှိ၏။]

ဘာဝကမ္မေသုပန–ဘောအနက် ကံအနက်တို့၌ကား။

["အညတ္ထ–မာန–အန္တ ပရောက္ခာမှ အခြားသော ဝိဘတ်ပစ္စည်း"ဟူရာ၌ ပစ္စည်းအရ ဤသုတ်ဆိုင်ရာ ပစ္စည်းသည် နဂိုရ်ကပင် မာန–အန္တ–ယပစ္စည်းသာ ရှိသောကြောင့် "အညတ္ထ"အရ တိစသောဝိဘတ်နှင့် ယပစ္စည်းကိုသာယူ၊ တဗ္ဗ–စသော ပစ္စည်းများကား နဂိုကပင် ဤသုတ်၏အရာ မဟုတ်သောကြောင့် ထိုပစ္စည်းများနှောင်းရာ၌ အနိစ္စဝိဓိ လေလားဟု ယုံမှားဖွယ် မရှိ။]

ကွစိဓာတု ၊ပေ၊ ဂစ္ဆရေ–"ဂစ္ဆန္တိ" ဟူသောရုပ်၌ ဝိဘတ်ကို ဖယ်ထား၍ "ဂစ္ဆ"ချည်း ဆိုလျှင် "ဂစ်+ဆ"ဟု အသံဖြစ်၏၊ ဂစ်–ကား ဂရု,ဆ–ကား ဂရုရှေးရှိသော ရဿတည်း၊ ဤသို့ ဂရုရှေးရှိသော ရဿနောင် ပဌမပုရိသ် ဗဟုဝုစ်ဖြစ်သော နှိုကိုလည်းကောင်း နွှေကိုလည်းကောင်း ရေပြု၍ "ဂစ္ဆရေ"ဟုဖြစ်၏၊ ဝတ္တမာန်သာမက, ဘဝိဿန္တိ၌ ဿန္တိ–ဿနွှေတို့မှ နှိ–နွှေတို့ကိုလည်း ရေပြုသည်ပင်၊ ထို့ကြောင့် "ဘဝိဿရေ–ဂမိဿရေ" စသော ရုပ်များလည်း ရှိနိုင်သည်။

၄၄၄။ ဘဝနံ ၊ပေ၊ ဓာတွတ္ထော—"ဘဝနံ ဘာဝေါ"သည် သုတ်၌ပါသော ဘာဝေ၏ ဝိဂ္ဂဟတည်း၊ "သောစ ၊ပေ၊ ဓာတွတ္ထော"ကား ထိုဘာဝ၏ သရုပ်ပြ ဝါကျ

၄၄၄။ အတ္တနောပဒါနိ ဘာဝေစ ကမ္မနိ။ ။ ဘာဝေ ကာရကေ–ဘာဝကာရကကိုလည်းကောင်း၊ ကမ္မနိကာရကေ–ကမ္မကာရကကို လည်းကောင်း၊ အဘိဓေယ္ယေ–ဟောထိုက်သော်၊ [သီမူ၌ "အဘိဓေယ္ယ" ဟု ပါသည်၊] အတ္တနောပဒါနိ ဟောန္တိ၊ စသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ ကမ္မကတ္တာရိပိ–ကမ္မကတ္တား အနက်၌လည်း၊ (အတ္တနောပဒါနိ ဟောန္တိ)၊ [ကမ္မကတ္တားကို ကာရကခန်း (ယောကာရေတိ သဟေတု)သုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ထို၌ပြခဲ့သော "ကရီယတေ"၌ "တေ" သည် ဤသုတ်ဖြင့် ကမ္မကတ္တား အနက်၌ သက်အပ်သော ဝိဘတ်တည်း။]

ဘဝနံ–ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဘာဝေါ–ဘောမည်၏၊ သောစ–ထိုဘောဟူသည်လည်း၊ ကာရကန္တရေန–အခြားကာရကနှင့်၊ အသံသဋ္ဌော–မရောနှောသော၊ ကေဝလော–သက်သက်သော၊ ဝါ–သန့်သန့်သော၊ ဘဝနုလဝနာ ဒိကော–ဖြစ်ခြင်း, ရိတ်ခြင်း အစရှိသော၊ ဓာတ္ဝတ္ထော–ဓာတ်နက်တည်း၊ ကရီယတိ–ပြုအပ်၏၊ ဣတိ, ကမ္မံ–ကံမည်၏။

တည်း၊ သုတ်၌ပါသော ဘာဝကို "ဘဝနံ ဘာဝေါ"ဟု ဘာဝသာဓန ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ထို ဘာဝအရ ဓာတ်နက်ကို ကောက်ယူပါ–ဟူလို၊ ချဲ့ဥူးအံ့–"ဘူ–သတ္တာယံ"ဟူရာ၌ သတ္တာ (ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း) အနက်ကို ဘာဝဟု ခေါ်သည်၊ ပါက(ချက်ခြင်း)အနက်သည်လည်းကောင်း,ဂတိ(သွားခြင်း–သိခြင်းစသော)အနက်သည်လည်းကောင်း ဘော အနက် ပင်တည်း၊ ဤသို့လျှင် ထိုထိုဓာတ်နက်သည် ဘောမည်၏၊ ထို့ကြောင့်ပင် ဘောအနက်ပေးသည့်အခါ နဂိုရ်ဓာတ်နက်အတိုင်း "ဘူယတေ–ဖြစ်ခြင်း၊ ပစ္စတေ–ကျက်ခြင်း"စသည်ဖြင့် ပေးကြရသည်၊ "ဖြစ်ရာ၏"စသည်ဖြင့် ပေးကြသော အနက်ကား အဆုံးသတ် ကြိယာဖြစ်၍ မြန်မာစကားတစ်ရပ် အဆုံးသတ်သံပါအောင် ပေးအပ်သော သင်္ကေတ အနက်တည်း။

ကာရကန္တ ၊ပေ၊ သဒ္ဒေါ။ ။ထို ဘောအနက်၌ "ကတ္တု–ကမ္မ"ဟူသော အခြား ကာရကနက်များနှင့် ရောလျက်လည်း မရှိရ၊ ချဲ့အံ့–"ပစတိ–ချက်၏(ချက်တတ်၏)"ဟူရာ၌ "ချက်"ဟူသည် ဓာတ်နက်တည်း၊ "တတ်"ကား ကတ္တုကာရကနက်တည်း၊ ဤသို့လျှင် ချက်ဟူသောဓာတ်နက်၌ ကတ္တုကာရကနက် ရောလျက်ပါ၏၊ "ဂစ္ဆီယတေ–သွားအပ်၏"၌ကား ကမ္မကာရကနက် ရောလျက်ပါ၏၊ ထို "ချက်တတ်,သွားအပ်" ဟူသော အနက်များကို "ဘောအနက်"ဟု မဆိုရ၊ ဘောအနက်ကား ထို "ကတ္တု,ကမ္မ" ကာရကနက်များနှင့် မရောဘဲ သန့်သန့်ဖြစ်သော "ဘူဓာတ်၏ ဘဝန(ဖြစ်ခြင်း)အနက်, လူဓာတ်၏ လဝန(ရိတ်ခြင်း)အနက်"စသော ဓာတ်နက်များသာ ဖြစ်သည်–ဟူလို။ ["ကရီယတီတိ ကမ္မံ"ကား သုတ်၌ပါသော "ကမ္မနိ"ပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟတည်း၊ ကာရကခန်း၌ ပြခဲ့သော ကမ္မကာရကကိုပင် ဤ၌လည်း"ကမ္မ"ဟု ခေါ်၏၊ ထို၌ အဓိပ္ပာယ် ရေးခဲ့ပြီ။]

အကမ္မကာပိ ဓာတဝေါ–အကမ္မကဓာတ်တို့သည်လည်း၊ သောပသဂ္ဂါ–ဥပသာရနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သည်၊ (သမာနာ–ဖြစ်ကုန်လတ်သော်)၊ သကမ္မကာပိ–သကမ္မက ဓာတ်တို့သည်လည်း၊ ဘဝန္တိ–ဖြစ်ကုန်၏၊ တသ္မာ, ကမ္မနိ–ကံအနက်၌၊ အနုပုဗ္ဗာ–အနုရှေးရှိသော၊ ဘူဓာတုတော–ဘူဓာတ်မှ နောက်၌၊ ဝတ္ထုမာနတ္တနောပဒ ပဌမပုရိသေကဝစနံ–ဝတ္ထုမာန်အတ္တနောပုဒ် ပဌမပုရိသ် ဧကဝုစ်ဖြစ်သော၊ တေ–တေဝိဘတ်သက်။

ဓာတူဟိ ဏော ဏယ ဣစ္စာဒိတော–မှ၊ ဓာတူဟိတိ–ဓာတူဟိပုဒ် သည်၊ ဝတ္ထုမာနေ–သော်၊....

၄၄၅။ ဘာဝကမ္မေသု ယော။ ။ သဗ္ဗဓာတူဟိ–တို့မှ၊ ပရော–နောက် သည်၊ (ဟုတ္တာ–၍)၊ ဘာဝကမ္မဝိသယေသု–ဘော ကံ အရာတို့၌၊ [သီဟိုဠ်မူ၌ "ဝိသယေသု"ဟု ရှိ၏။] ယပစ္စယော ဟောတိ၊ အယံ–ဤ ပစ္စည်းကို၊ အတ္တနောပဒ ဝိသယေ၀–အတ္တနောပုဒ် အရာ၌သာ၊ ဣသတေ–အလိုရှိအပ်၏၊ အညေသုစာတိသုတ္တေ–၌၊ အနုဝတ္တိတ၀ါဂ္ဂဟဏေန–လိုက်စေ

အကမ္မကာပိ ।ပေ। တေ—"အကမ္မကာပိ ।ပေ। ဘဝန္တိ" ကား အကမ္မကဖြစ်သော ဘူဓာတ်ဖြင့် ကံဟောရုပ်ကို ပြလို၍ "ဘူဓာတ်နောင် ကံအနက်ကို တေဝိဘတ် သက်နိုင်ခြင်း၏ အကြောင်းကိုပြသော (ကာရဏ) ဝါကျတည်း၊ ဘူစသော အဲကမ္မကဓာတ်တို့သည် ဥပသာရနှင့် တွဲဘက်ရသောအခါ သကမ္မကဓာတ်လည်း ဖြစ်နိုင်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် အနုဥပသာရနှင့် တွဲဘက်နေသော ဘူဓာတ်သည် သကမ္မကဖြစ်ရကား ဘူဓာတ်နောင် ကံအနက်၌ တေဝိဘတ် သက်နိုင်သည်၊ [သကမ္မကာပိ ဘ၀န္တိ၌ အပိ သဒ္ဒါသည် သကမ္မကအဖြစ်၏ မမြဲကြောင်းကိုပြသော အနိယမတ္ထတည်း၊ ဥပသာရနှင့် တွဲသော်လည်း အမြဲ သကမ္မကဖြစ်ရမည် မဟုတ်၊ "သမ္ဘ၀တိ–ကောင်းစွာဖြစ်၏၊ ပတိဋ္ဌာတိ–တည်၏" ၌၊ ဘူ–ဋ္ဌာဟူသော အကမ္မကဓာတ်တို့သည် သံ–ပတိဥပသာရနှင့် တွဲရသော်လည်း အကမ္မကဖြစ်မြဲ ဖြစ်သည်–ဟူလို။]

၄၄၅။ အတ္တနောပဒဝိသယေ ဝါယမိဿတေ—ဤသုတ်ဖြင့် သက်သော ယပစ္စည်းကို အတ္တနောပုဒ်ဝိဘတ် နောင်းရာ၌သာ အလိုရှိအပ်၏၊ ဝိသယေ၀၌ ဧ၀ဖြင့် "တဗ္ဗ–အနိယ–တ စသော ဘောက်ဟောပစ္စည်း နောင်းရာတို့၌ အလိုမရှိအပ်"ဟု ကန့်သည်၊ ထို့ကြောင့် "ဘ၀ိတဗ္ဗံ" စသည်၌ ယပစ္စည်း မသက်တော့ပြီ၊ [ဤ"အတ္တနောပဒ ဝိသယေ ဝါယမိဿတေ" ဟူသောစကားကို ကောက်ချက်ချလျှင် ဘောက်အနက်ကို ဝိဘတ်ကသာ ဟော၏,ယပစ္စည်းက မဟော၊ ယပစ္စည်းမှာ "ပစ္စယော ရူပသိဒ္ဓိ မတ္တောဝ"နှင့် အညီ ရုပ်ပြီးခြင်း အကျိုးငှာသာ သက်ရ၏၊ "ဘ၀ိတဗ္ဗံ"စသည်၌ကား ယပစ္စည်းမပါဘဲ ရုပ်ပြီးနိုင်သောကြောင့် ယပစ္စည်း မသက်တော့–ဟု မှတ်ချက်ရသည်။]

အပ်သော ဝါသဒ္ဓါကြောင့်၊ ယပစ္စယေ–ကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်၊ နဘဝတိ–မဖြစ်၊ ဒေဝဒတ္တေန–သည်၊ သုခံ–ကို၊ အနုဘူယတေ–ခံစားအပ်၏။

အာချာတေန–အာချာတ်ကြိယာပုဒ်သည်၊ အဝုတ္တတ္တာ–ကတ္တားကို မဟောအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကတ္တရိ–ကတ္တားအနက်၌၊ တတိယာ–သည်၊ ဟောတိ၊ ကမ္မသ–ကံအနက်၏၊ ဝါ–ကို၊ အဘိဟိတတ္တာ–ဟောအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒုတိယာ–ဒုတိယာဝိဘတ်သည်၊ နု–မဖြစ်၊ ဣဓ–ဤဝုတ္တကံ၌၊ ပဌမာဝ–ပဌမာဝိဘတ်သာ၊ ဟောတိ။

တယာ–သင်သည်၊ သမ္ဘတ္တိယော–စည်းစိမ်တို့ကို၊ အနုဘူယန္တေ–ခံစားအပ်ကုန်၏၊ ဒေဝဒတ္တေန–သည်၊ တံ–သင်စည်းစိမ်ကို၊ အနုဘူယသေ–၏၊ တုမှေ–သင်စည်းစိမ်တို့ကို၊ အနုဘူယဝေ–ကုန်၏၊ တယာ–သည်၊ အဟံ–ငါစည်းစိမ်ကို၊ အနုဘူယေ–၏၊ မယံ–ငါစည်းစိမ်တို့ကို၊ အနုဘူယာမေ–ကုန်၏။

ကွစိဓာတု ဣစ္ဆာဒိတော–ကွစိဓာတု အစရှိသောသုတ်မှ၊ ကွစိတိ– သည်၊ ဝတ္တမာနေ–သော်၊....

၄၄၆။ အတ္တနောပဒါနိ ပရသ္သပဒတ္တံ။ ။ အတ္တနောပဒါနိ ၊ပေ၊ အာပဇ္ဇန္တေ၊ ဣဒံ(ဧတံ)–ဤအတ္တနောပုဒ်ကို ပရသ္သပုဒ် စီရင်ခြင်းသည်၊ အကတ္တရိယေဝ– ကတ္တားဟော မဟုတ်ရာ၌သာ၊ (ဟောတိ)၊ ယကာရသ–ယအက္ခရာ၏၊ ဒ္ဒိတ္တံ။ [ပရဒ္ဒေဘာဝေါ ဖြင့် ယဒ္ဒေဘော်လာ ဟူလို၊] မယာ–

အညေသုစ ၊ပေ၊ နု ဘဝတိ—အညေသုစ သုတ်၌ လိုက်သော ဝါသဒ္ဓါက "ယုဝဏ္ဏာနမ္ပိ ယဏုဏာ" စသည်ဖြင့် ယပစ္စည်နှောင်းရာ၌ ဝုဒ္ဓိမပြုရ–ဟု အသန္ဓဝိဓိကို ပြသောကြောင့် "အနုဘူယတေ"၌ ဘူကို ဝုဒ္ဓိမပြုရ၊ ထို့ကြောင့် "အနုဘဝိယတေ"ဟု ရုပ်မရှိနိုင်–ဟု ဆိုလိုသည်၊ သို့သော် "သယမေဝ အဘိဘဝိယတေ ပါပကာရီ" စသည်ဖြင့် ပါဠိတော် ရှိသောကြောင့် ထိုစကားကို အမြဟု မမှတ်အပ်။

အာချာတေန ၊ပေ၊ ပဌမာဝိ—"အနုဘူယတေ သုခံ ဒေဝဒတ္တေန" ၌ အနုဘူယတေ–ဟူသော အာချာတ်ကြိယာပုဒ်က ကတ္တားကို မဟော၊ ထို့ကြောင့် ကတ္တားအနက်ကို ဟောဖို့ရာ ကတ္တရိစသုတ်ဖြင့် တတိယာသက်၍ "ဒေဝဒတ္တေန"ဟု ရှိရသည်၊ ကံအနက်ကိုကား အနုဘူယတေပုဒ်က ဟောသောကြောင့် "ကမ္မတ္ထေ ဒုတိယာ"သုတ်ဖြင့် ဒုတိယာသက်ခွင့် မရ,လိန်အနက် ထွန်းပြရုံသာ "လိင်္ဂတ္ထေ ပဌမာ" သုတ်ဖြင့် ပဌမာသက်၍ "သုခံ" ဟု ရှိရသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဟောရာ ဟောရာ ပဌမာ" စသည်ဖြင့် ဆိုကြရသည်၊ ["အနုဘူယန္တေ သမ္ဘတ္တိယော" စသည်၌ အဓိပ္ပာယ်မှာ အခြေပြု ကံကတ္တား ခွဲပုံကို နားလည်ပြီးဖြစ်လျှင် မခက်တော့ပြီ။]

သည်၊ သုခံ–ကို၊ အနုဘူယျတိ–ခံစားအပ်၏၊ အနုဘူယျတေဝါ–လည်းရှိ၏၊ အနုဘူယန္တိ–ကုန်၏၊ ၎ပေ၊ အနုဘူယျာမ၊ ဒွိတ္တာဘာဝေ–ဒွေဘော်မဖြစ်ရာ၌၊ အနုဘူယတိ, အနုဘူယန္တိ–ဟု ဖြစ်၏၊ ကွစိတိ ကိ၊ အနုဘူယတေ–အနုဘူယတေဟု ဖြစ်ခြင်း အကျိုးရှိ၏။

ဘာဝေ–ဘောအနက်၌၊ အဒဗ္ဗဝုတ္တိနော–ဒြပ်အဖြစ်ဖြင့် ဖြစ်ခြင်း မရှိသော၊ ဝါ–ဒြပ်မဟုတ်သော၊ ဘာဝသ–ဘော၏၊ ဝါ–ကြိယာ၏၊ ဧကတ္တာ–တစ်ခုထည်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကဝစနမေव–ဧကဝုစ်ချည်းသာ၊ (ဟောတိ)၊ တဿ–ထိုဧကဝုစ်သည်လည်း၊ ပဌမ ပုရိသသေဝ–ပဌမပုရိသ်၏ သာတည်း၊ ဒေဝဒတ္တေန–သည်၊ ဘူယတေ–ဖြစ်ခြင်း၊ ဒေဝဒတ္တေန–သည်၊ သမ္ဘတိ ဘဝန်–ယခုဖြစ်ခြင်း၊ ဣတိ အတ္ထော–နက်။

အကတ္တရိယေဝေဒံ—[သိ၌ "ဝေဒံ"ဟု ရှိ၏၊] ကတ္တားဟော မဟုတ်သော ဘော–ကံဟောသော အရာ၌သာ ဤသုတ်ဖြင့် အတ္တနောပုဒ် ဝိဘတ်ကို ပရသပုဒ်ပြန်ရခြင်းဖြစ်သည်၊ ဘာကြောင့်နည်း...ကတ္တားဟောရာ၌ကား "ကတ္တရိ ပရသပဒံ" သုတ်ဖြင့် ပရသပုဒ်ဝိဘတ် တိုက်ရိုက်သက်နိုင်ရကား ပရသပုဒ်ပြန်ဖွယ် မလိုသောကြောင့်တည်း။

ဘာဝေ ၎ပေ၊ ဧကဝစနမေဝ—ဘောအနက်၌ ဧကဝုစ်ဝိဘတ်သာ သက်ရသည်၊ ဘာကြောင့်နည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "အဒဗ္ဗဝုတ္တိနော ဘာဝသေကတ္တာ"ဟု မိန့်၊ ဘော–ဟူသည် ဖြစ်ခြင်း သွားခြင်းစသော ကြိယာတည်း, ဒြပ်မဟုတ်၊ ထိုဒြပ်မဟုတ်သောကြိယာသည် တစ်ခုထည်းသာတည်း၊ ချဲ့အုံ–ဘုဓာတ်၏ အနက်ဖြစ်သော ဖြစ်ခြင်း ကြိယာသည် (အရာဝတ္ထုပေါင်းများစွာ ဖြစ်နေစေကာမူ) ဖြစ်ခြင်းအားဖြင့် ကွဲပြားခြင်းမရှိ၊ ထို့အတူ ဂမုဓာတ်၏ အနက်ဖြစ်သော သွားခြင်းကြိယာလည်း လူပေါင်းများစွာ သွားစေကာမူ သွားခြင်းကား တစ်မျိုးထည်းသာတည်း၊ "ဂစ္ဆန္တိ–သွားကုန်၏" စသည်ဖြင့် ဗဟုဝုစ်သုံးစွဲရခြင်းကား သွားတတ်သူဒြပ်တွေ များသောကြောင့်တည်း၊ သွားခြင်းကြိယာ သက်သက်၌ကား ထိုကဲ့သို့ ဒြပ်နှင့် ရောစပ်ခြင်းမရှိသောကြောင့် ဒြပ်အပြားကိုလည်း ငဲ့နေဖွယ်မလို၊ ထို့ကြောင့် ဘောအနက်ဟော ကြိယာပုဒ်၌ ဧကဝုစ်ဝိဘတ်သာ သက်ရသည်။

တဿ ပဌမပုရိသသေဝ—ကြိယာသက်သက်ဖြစ်၍ "တုမှ–အမှ" သဒ္ဒါတို့နှင့် အနက်မတူ (တုလျှာဓိကရဏ မဖြစ်)ရကား မဇ္ဈိမ–ဥတ္တမပုရိသ်တို့လည်း သက်ခွင့်မရှိ၊ ဝိဘတ်မပါလျှင် ပုဒ်ရာမဝင်သောကြောင့် ပုဒ်ရာဝင်စေခြင်း အကျိုးငှာ ပဌမပုရိသ်ဝိဘတ်သာ သက်ရသည်၊ ဤစကားအရ "ဘောဟော ၎အာရာတ်ကြိယာပုဒ်၌ ပဌမပုရိသ် ဧကဝုစ်သာ" ဟုမှတ်၊ ထို့ကြောင့် ပုံစံ၌ "ဘူယတေ" ဟု ပဌမပုရိသ် ဧကဝုစ်ဖြင့်သာ တစ်ရပ်ထည်း ထုတ်ပြထားသည်။

ပစ္စတ္တုတော–မှနောက်၌၊ ကမ္မနိ–ကံအနုက်၌၊ အတ္တနောပဒေ–အတ္တနောပုဒ် ဝိဘတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ယပစ္စယေစ–ကိုလည်းကောင်း၊ ကတော–ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ["စကာရေ ကတေ" ၌ လှမ်းစပ်၊] ဝိပရိဏာမေန–ဖြင့်၊ ယသာတိ–ယသပုဒ်သည်၊ ဝတ္တမာနေ–သော်၊ [စဝဂ္ဂ ယကာရ ဝကာရတို့" ၌ လှမ်းစပ်။]

၄၄၇။ တသ စဝဂ္ဂ ၊ပေ၊ သဓာတ္ဝန္တသ။ ။ဘာဝကမ္မ ဝိသယသော်ကဟူသော အရာရှိသော၊ (ဘောက် အရာ၌ စီရင်အပ်သော–ဟူလို)၊ တသ ယပစ္စယသ–ထိုယပစ္စည်း၏၊ ဓာတွန္တေန–ဓာတွန်နှင့်၊ သဟ–တကွ၊ ယထာသမ္ဘဝံ–ဖြစ်သင့်သည်အားလျော်စွာ၊ စဝဂ္ဂယကာရ ဝကာရတို့–စဝဂ် အဖြစ်,ယအဖြစ်, ဝအဖြစ်သည်၊ ဟောတိ။

စ–ဆက်၊ ဇတ္ထ–ဤသုတ်သို့၊ ဣဝဏ္ဏာဂမောဝါတိ ဣတော–မှ၊ သီဟဂတိယာ–ဖြင့်၊ ဝါသဒ္ဒေါ–ကို၊ အနုဝတ္တေတဗ္ဗော–လိုက်စေထိုက်၏၊ သောစ–ထိုဝါသဒ္ဒါသည်လည်း၊ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္ထော–၏၊ တေန– ထို့ကြောင့်၊ သယပစ္စယာနံ–ယပစ္စည်းနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော၊ ဓာတွန္တာနံ– ဓာတ်၏ အဆုံးဖြစ်ကုန်သော၊ စတာဝဂ္ဂါနံ–စဝဂ်, တဝဂ်တို့၏၊ စဝဂ္ဂေါ–စဝဂ်သည်လည်းကောင်း၊ ရဝါနံ–ရအက္ခရာ ဝအက္ခရာတို့၏၊ ယဝတ္ထနံ–ယ, ဝ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ယထာက္ကမံ–တိုင်း၊ ဟောတိ–၏၊ ဣတိ–ဤသို့ စီရင်ခြင်းကြောင့်၊.....

ဘူယတေ ၊ပေ၊ ဘဝနံ ဘျတ္ထော—[သီဟိုဠ်မှ၌ "ဘူယတေ ဒေဝဒတ္တေန၊ ဒေဝဒတ္တေန သမ္ဘတိ ဘဝနန္တျတ္ထော" ဟုရှိ၏၊ မြန်မာမှ၌ "ဒေဝဒတ္တေန"တစ်ပုဒ်ကျသည့်ပြင် "သမ္ဘတ္တိ+ဘဝနံ"ဟု ပါ၌ပါက်လျက် ရှိသည်။] ရှေ့ ဒေဝဒတ္တေနသည် ဘူယတေ၏ ကတ္တား၊ နောက် "ဒေဝဒတ္တေန" ကား ဘဝနံ၏ ကတ္တားတည်း၊ "ဘူယတေ ဒေဝဒတ္တေန"သာပုံစံ၊ "ဒေဝဒတ္တေန သမ္ဘတိဘဝနံ"ကား ထိုပုံစံ၏ အနက်ဖွင့်တည်း၊ ဘူယတေ၌ တေဝိဘတ်အတွက် ပစ္စုပ္ပန်နက်ကို "သမ္ဘတိ" ဟု ဖွင့်၍ ဘူဓာတ်၏ ကြိယာအနက်ကို "ဘဝနံ" ဟု ဖွင့်သည်။ [ကြွင်းသောမှတ်ဖွယ်ကို ဘာဝကမ္မသုယော သုတ်ဖွင့် ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာ ရှု။]

၄၄၇။ စဝဂ္ဂေါ ၊ပေ၊ ယထာက္ကမံ—သုတ်၌ "တသ စဝဂ္ဂ ယကာရ ဝကာရတို့" ဟု တစ်လုံးထည်း ဆိုထားသဖြင့် "မည်သည့်ဓာတွန်နှင့် တကွဖြစ်သော ယပစ္စည်းကို (စဝဂ်လ–ဝတို့တွင်)မည်သည့် အက္ခရာပြုရမည်" ဟု မသိသာချေ၊ ထို့ကြောင့် လာလတ်သော ဣဝဏ္ဏာဂမောဝါသုတ်မှ ဝါသဒ္ဒါကို ခြသော့်လှည့်သလို ရှေ့သို့ပြန်လိုက်စေ၍, ထို ဝါသဒ္ဒါက ပါဠိတော်နှင့် လျော်အောင် သတ်မှတ် ပေးရသည်၊ ထို ဝါသဒ္ဒါ၏

ဓာတုန္တသ-၏၊ စဝဂ္ဂါဒိတ္တာ-စဝဂ်၏ အစဆုံးအက္ခရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ စကာရေ-စအက္ခရာကို၊ ကတော-သော်၊ ပရဒ္ဓေဘာဝေါ ဌာနေတိ-ဖြင့်၊ ဒ္ဓိတ္တံ၊ ဒေဝဒတ္တေန-သည်၊ သြဒနော-ထမင်းကို၊ ပစ္စတော-ချက်အပ်၏၊ ကွစိဓာတူတျာဒိနာ၊ ပေ၊ ကွစိ ရေ ဟောတိ၊ ["ဂစ္ဆရေ"ရုပ်၌ အနက်ဆိုခဲ့ပြီ၊] ပစ္စရေ, ပစ္စန္တေ-ချက်အပ်ကုန်၏၊ ပေ၊ ပစ္စာမေ့၊ ပရသ္သပဒါဒေသေ-ပရသ္သပုဒ်ပြုရာ၌၊ (အတ္တနောပုဒ်ကို ပရသ္သပုဒ်ပြန်စေရာ၌ ဟူလို၊) ပစ္စတိ ၊ပေ၊ ပစ္စာမ-ဟု ဖြစ်၏၊ ကမ္မကတ္တာရိ-ကမ္မကတ္တား အနက်၌၊ တထာ-ထိုအတိုင်း တည်း၊ [ကံဟော "ပစ္စတေ" အတိုင်း ရုပ်ပြီးသည်-ဟူလို၊] သြဒနော-ထမင်းသည်၊ သယမေဝ-အလိုလိုပင်၊ ဝါ-သူ့တာသာ၊ ပစ္စတေ-ချက် တတ်၏၊ ပစ္စန္တေ- ချက်တတ်ကုန်၏၊ ပစ္စတိ, ပစ္စန္တိ ဝါ-ဟုလည်းရှိ၏၊ [ပရသ္သပုဒ်ပြန်လျက်လည်း ရှိသည်-ဟူလို၊] ဣစ္စာဒိ-တည်း။

ဂမိတော-ဂမုဓာတ်မှ နောက်၌၊ ["တိဏာဒိဗျ, ဤလေးခု, ဓာတုနိဒ္ဒိဋ္ဌ" နှင့်အညီ, ဂမုဓာတ်ကိုပင် ဣအက္ခရာဖြင့် "ဂမိ" ဟု ညွှန်ပြသည်၊] ကမ္မနိ-၌၊ ပေ၊ ကတော-သော်၊ ဓာတူဟိတိ, တသ္မိံတိ, ယေတိစ ဝတ္တတေ၊ [ဓာတူဟိ ဏော ဏယ စသောသုတ်မှ ဓာတူဟိလိုက်, တသ စဝဂ္ဂသုတ်-ဘာဝကမ္မေသု ယောသုတ်တို့မှ တသနှင့် ယော တို့ကား ဝိဘတ်ပြောင်း၍ "တသ္မိं, ယေ" ဟု လိုက်။]

၄၄၈။ ဣဝဏ္ဏာဂမောဝါ။ ။ပရေ-သော၊ ဘာဝကမ္မဝိသယေ-သော၊ တသ္မိံ ယပစ္စယေ-ထိုယပစ္စည်းကြောင့်၊ သဗ္ဗေဟိ ဓာတူဟိ-တို့မှ(နောက်၌)၊ ဣ ဝဏ္ဏာဂမော-ဣဝဏ်လာခြင်းသည်၊ ဝါ ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဤ ကာရာဂမော (ဟောတိ)၊ အယံ ဝါသဒ္ဒေါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္ထော၊ ဆ္ဌာ ဒေသော-ဆ္ဌ အပြုသည်၊(ဟောတိ)၊ ["ဂမိသန္တော ဆ္ဌောဝါ သုတ်ဖြင့် ဆ္ဌ ပြု"

သတ်မှတ်ချက်ကြောင့် ယပစ္စည်းနှင့် တကွဖြစ်သော ဓာတုန်စဝဂ်(တ)ဝဂ်ကို အစဉ် အတိုင်း စဝဂ်ပြု၊ စနှင့် တကို စ, ဆနှင့် ထကို ဆ-ဤသို့ အစဉ်ကျအောင် ပြုပါ ဟူလို၊ ယနှင့် တ,ကွ ဓာတုန်ရ-ဝကိုကား အစဉ်အတိုင်း ယ-ဝပြု။ [ဆောင်ပုဒ်ကို အခြေပြု၌ ပြထားပြီ။]

၄၄၈။ ဝဝတ္ထိတ ၊ပေ၊ ဝါသဒ္ဒေါ—ဣဝဏ်လာရာ၌ ဝါသဒ္ဒါ၏ သတ်မှတ်ချက်ကြောင့် "ဂမ္မတေ,ဂမျတေ-ပစ္စတေ" စသောရုပ်များ၌ မလာရ, "ဂမိယတေ-ဂစ္ဆိယတေ, ပစိယတေ" စသည်၌သာ လာရသည်၊ အချုပ်မှာ-"ဂမ်+ယ+တေ" ဟု ဖြစ်ရာ၌ "မ်"

ဟူလို၊] ဒေဝဒတ္တေန-သည်၊ ဂါမော-ကို၊ ဂစ္ဆိယတေ-သွားအပ်၏၊ ပေ၊ ဂစ္ဆိယာမေ။

ဣဿာဒေသာဘာဝေ-ဣအပြု မရှိရာ၌၊ ဓာတုဟိတိ ယောတိ ဝါတိစ ဝတ္တတေ။

၄၄၉။ ပုဗ္ဗရူပဒ္ဒ။ ။ဟေဒ္ဒာ-အောက်သုတ်၌၊ အနုတ္တေဟိ-မဆိုအပ်သော ဓာတ်တို့မှ၊ ပရသေဝ-နောက်ဖြစ်သော ယပစ္စည်းကိုသာ၊ ဣဒံ-ဤသုတ်ဖြင့် ယူခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ တေန-ထို့ကြောင့်၊ က ဌ ပဝဂ္ဂ ယကာရလသန္တေ ဟေ၀-ဂ၀ဂ်, ဌ၀ဂ်, ပ၀ဂ်, ယအက္ခရာ, လအက္ခရာ, သအက္ခရာ အဆုံးရှိ သည်သာလျှင်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဓာတုဟိ-တို့မှ၊ ပရော-သော၊ သော ယပစ္စယော-သည်၊ ပုဗ္ဗရူပံ-သို့၊ ဝါ အာပဇ္ဇတေ-ဝိကပ် ရောက်၏၊ ဣတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ မကာရာ-မအက္ခရာမှ၊ ပရဿ-သော၊ ယကာရဿ-ယအက္ခရာ၏၊ မကာရော-မပြု၊ ဂမ္မတေ, ဂမိယတေ-သွားအပ်၏၊ ပေ၊ ဂမ္မသေ-ဂမိယသေ, ဂမ္မဝေ-ဂမိယဝေ၊ ပေ၊ ဂမ္မာမေ-ဂမိယာမေ၊ ပရဿ ပဒတ္တေ-ပရဿပုဒ် အဖြစ် သည်၊ (သတိ-သော်)၊ ဂစ္ဆိယျတိ ဂစ္ဆိယန္တိ-ဟု ဖြစ်၏၊ ဂစ္ဆိယတိ ဂစ္ဆိယန္တိ၀ါ- ဟုလည်းရှိ၏၊ ဂမ္မတိ ၊ပေ၊ ဂမိယန္တိ-ဟုဖြစ်၏၊ ဣကာရာဂမေ-ဣလာရာ၌၊ ဂမိယျတိ, ဂမိယျန္တိ- ဖြစ်၏၊ တထာ-ထို့အတူ၊ ဃမ္မိယတိ ဃမ္မိယန္တိ ဣစ္စာဒိ- တည်း၊....ဝတ္တမာနာဝိဘတ္တိ-ဝတ္တမာန်ဝိဘတ် သည်၊ (နိဋ္ဌိတာ-ပြီ)။

ကပ်ဖို့ရာ သရမရှိ၍သာ ဣဝဏ် လာရသည်၊ ယကို ပုဗ္ဗရူပ်ပြု၍ "ဂမ္မတေ"ဟု လည်းကောင်း, မ်ကို ယသို့ ကပ်၍ "ဂမျတေ" ဟုလည်းကောင်း စသည်ဖြစ်ရာ၌ ကပ်ဖို့ သရမလိုသောကြောင့် ဣဝဏ် လာဖွယ်မလို-ဟု မှတ်။

၄၄၉။ ဟေဒ္ဒာနုတ္တေဟိ ၊ပေ၊ ဝါ—"တသ စ၀ဂ္ဂ" သုတ်ဖြင့် စ၀ဂ်-တ၀ဂ်-ရ ၀ အက္ခရာများကို ဝါသဒ္ဒါ၏ သတ်မှတ်ချက်အရ ယူခဲ့ပြီ၊ ထိုသုတ်၌ မဆိုအပ်သေးသော က-ဌ-ပ၀ဂ် ၃ ခုနှင့် ယ-လ-သအက္ခရာတို့ ဆုံးလျက်ရှိသော သကဓာတ် စသည်ကို ဤသုတ်ဖြင့် ယူသည်၊ ဟ ဌ အံ တို့ကား ပါဠိပုံစံ မရှိ၍ ယူဖွယ်မလို၊ ထို့ကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် ဂ၀ဂ်စသည်ဆုံးသော ဓာတ်နောင် ဘောက် အရာ၌သက်သော ယပစ္စည်းကို ရှေ့ဓာတွန်ဗျည်းနှင့် တူအောင်ပြုသည်။ [ဆောင်ပုဒ်နှင့် တကွ ကြွင်းသော မှတ်ဖွယ်ကို အခြေပြု၍ ပြထားပြီ။]

ပဌမိဝိဘတ်ခန်း

၄၅၀။ ပဌမီ ၊ပေ၊ အာမသေ။ ။ တွာဒယော–တုအစရှကုန်သော၊ ဒွါဒသ– ၁၂ လုံးသော ဝိဘတ်တို့သည်၊ ပဌမီသညာ–ပဌမီအမည်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ။

၄၅၁။ အာဏတျာ ၊ပေ၊ ပဌမီ ။ ။ အာဏတျဲတ္ထေစ–စေခိုင်းခြင်းအနက်ဌာလည်းကောင်း၊ အာသိသတ္ထေစ–တောင့်တခြင်းအနက်ဌာ လည်းကောင်း၊ အနုတ္တကာလေ–အနီးဌာ ဆိုအပ်သော ပစ္စုပ္ပန်ကာလဌာ၊ ဝါ–ဆိုအပ်သော ကာလမဟုတ်ရာဌာ၊ ပဌမီဝိဘတ္တိ ဟောတိ၊ ကာလာဓိကာရေ–လိုက်သော ကာလသဒ္ဒါသည်၊ သတိပိ–ရှိပါလျှက်လည်း၊ ပုနကာလဂ္ဂဟဏေန–အပိုကာလသဒ္ဒါကြောင့်၊ ဝိဓိနိမန္တနာ.ဧျေသနာ.နုမတိ ပတ္ထနာ ပတ္တကာလာ ဒီသုစ–ဝိဓိ, နိမန္တန, အဧျေသန, အနုမတိ, ပတ္ထနာ, ပတ္တကာလ, အစရှိသော အနက်တို့ဌာလည်း၊ ပဌမီ–ပဌမီဝိဘတ်သက်။

အာဏာပနံ–စေခိုင်းခြင်း၊ အာဏတ္တိ–ခြင်း၊ အာသီသနံ–တောင့် တခြင်း၊ အာသိဋ္ဌော–ခြင်း၊ သောစ–ထိုတောင့်တခြင်း ဟူသည်လည်း၊ ဣဋ္ဌသ–အလိုရှိအပ်သော၊ အသမ္ဘတ္တသ–မရောက်သေးသော၊ [အချို့စာဌ "အ"ကျ၏ "အာသီသနံ အာသီ, အပ္ပတ္တသ ဣဋ္ဌသ အတ္ထသ ပတ္တုံ ဣစ္ဆာ" ဟု ကာသိကာဝုတ္တိ စသည်ဌ "အပတ္တသ" ဟု အ–ပါသည်ချည်းတည်း၊]

၄၅၀။ သုတ်ဌ "တုစ+အန္တုစ+ပေ+အာမသေစ, တု အန္တု ၊ပေ၊ အာမသေ" ဟု သမာဟာရဒွန်သမာသ်တွဲ၍ "တု အန္တု ၊ပေ၊ အာမသေဟူသော တစ်ဆယ့်နှစ်လုံးသည်" ဟုပေး၊ "ပဌမီတိ တွာဒီနံ သဏ္ဌာနေ–ပဌမီ ဟူသောနာမည်သည် တုစသော ဝိဘတ်တို့၏ သဏ္ဌာနနာမည်တည်း" ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် "ပဌန်+ပူရဏီ ပဌမီ" ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ "၅ ခု မြောက်ဝိဘတ်" ဟု ကြံနေဖွယ် မလို၊ ဝတ္တမာန်ထောက်၍ ၂ ခု မြောက်ဖြစ်သော်လည်း သဏ္ဌာနဌာ တုစသည်ကို ပဌမီမှည့်သောကြောင့် ထိုသဏ္ဌာနနာမည်ကို ရှင်မဟာကစ္စည်းက ယူထားသော အတွင်ရှင်ဋီနာမည်သာဖြစ်သည်–ဟူလို၊ သဒ္ဒနီတိဌ အနွတ္ထနာမည်ဖြစ်အောင် ကြံပုံကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာဌ ပြထားပြီ။

၄၅၁။ သတိပိ ၊ပေ၊ ပဌမီ—ကာလေသုတ်မှ လိုက်လာသော ကာလသဒ္ဒါရှိသောကြောင့် "အနုတ္တေ"ဟု ဆိုလျှင် ပြီးကောင်းလျက် မဆိုဘဲ "အနုတ္တကာလေ"ဟု ကာလသဒ္ဒါကို ဆိုပြန်၏၊ ကာလသဒ္ဒါကလည်း ကြိယာအနက်ကို ဟောရကား ထိုကာလသဒ္ဒါပိုကြောင့် "ဝိဓိ–စိမံခြင်းစသောကြိယာအနက်တို့ဌာလည်း ပဌမီဝိဘတ်သက်" ဟုအနက်ပိုကို သိရသည်၊ ဝိဓိစသည်တို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဆိုင်ရာပုံစံဌာ ပြအံ့။

အတ္ထသ – အကျိုးကို၊ ပတ္ထနံ – ဆုတောင်းခြင်းတည်း၊ [၎င်းနောက်၌ "အာသိဋ္ဌော" ပါသည်ကား အပို၊] တသ္မိံ အာဏာတျာသိဋ္ဌေ–ထိုစေခိုင်းခြင်း, တောင့်တခြင်းအနက်၌၊ (ပဋ္ဌမီ ဟောတိ)။

အနု(သမီပေ)–အနီး၌၊ ဥတ္တုကာလော–ဆိုအပ်သော ကာလတည်း၊ အနုတ္တုကာလော–အနီး၌ ဆိုအပ်သောကာလ၊ ပစ္စုပ္ပန္နကာလော–ပစ္စုပ္ပန်ကာလတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော–နက်၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ ဥတ္တုကာလော–အတီတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟု ဆိုအပ်သော ကာလသည်၊ နု–မဟုတ်၊ အနုတ္တုကာလော–ဆိုအပ်သော ကာလမဟုတ်၊ တသ္မိံ အနုတ္တုကာလေ–ထို အတီတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟု မဆိုအပ်သော အနက်၌၊ ကာလံ–ကာလကို၊ အနာမသိတ္တာပိ–မသုံးသပ်မူ၍လည်း၊ (ပဋ္ဌမီ) ဟောတိ၊ ဣတိ အတ္ထော–နက်။

အာဏာပနံ ၊ပေ၊ တသ္မိံ အာဏာတျာ သိဋ္ဌေ ....တို့ကား သုတ်၌ပါသော အာဏာတျာသိဋ္ဌေ၏ အဖွင့်တည်း၊ "အာဏာပနံ အာဏတ္တိ" ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ "ချက်လော, သွားလော, ချက်လေ–ချက်ချေ" စသည်ဖြင့် အထက်လူက အောက်လူကို စေခိုင်းခြင်းသည် အာဏတ္တိအနက်မည်၏၊ "အာသီသနံ အာသိဋ္ဌော"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ ထိုအာသိဋ္ဌဟူသည် မိမိအတွက်ဖြစ်စေ သူတစ်ပါးအတွက်ဖြစ်စေ အလိုရှိအပ်သော ရောက်လည်း မရောက်လာသေးသော အကျိုးကို မြော်လင့်တောင့်တခြင်းတည်း၊ ပုံစံ၌ ထင်ရှားလတ္တံ၊ "အာဏာပနံ အာဏတ္တိ, အာသီသနံ အာသိဋ္ဌော" ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုပြီးနောက်, ဝါကျာဝတ္ထိကန္ဓနည်းဖြင့် သုတ်၌ပါသည့်အတိုင်း ပြလိုရ၍ "တသ္မိံ အာဏာတျာသိဋ္ဌေ" မိန့်ရကား "တသ္မိံ အာသိဋ္ဌေ" ဟု ယခုစာများ၌ "အာဏာတျာ" ကျသည် ဟု ထင်သည်။

အနုသမီပေ ၊ပေ၊ ပစ္စုပ္ပန္နကာလောတျတ္ထော—အာချာတ်ကြိယာများကို ကာလဖြင့် သိမ်းယူရေတွက်ပြရာ၌ ကာလ ၃ မျိုးဖြင့် ရေတွက်နည်း, ကာလ ၆ မျိုးဖြင့် ရေတွက်နည်းဟု ၂ မျိုးရှိ၏၊ "ယံ တိကာလံ" စသော ဂါထာ၌ ကာလ ၃ မျိုးဖြင့် ရေတွက်ပုံကို သိရ၏၊ "ကာလဿ အတီတာ နာဂတာ ၊ပေ၊ ကာလာတိပတ္တိဝသေန ဆစာ ဘိန္နတ္တာ"ဟူသော စကား၌ ကာလ ၆ မျိုးဖြင့် ရေတွက်ပုံကို သိရ၏၊ ထိုတွင် ကာလ ၃ မျိုးဖြင့် ရေတွက်နည်းနှင့် သင့်လျော်အောင် "အနုတ္တုကာလေ" ပုဒ်ကို ဖွင့်ပြလိုရ၍ "အနု ၊ပေ၊ ပစ္စုပ္ပန္နကာလော တျတ္ထော" ဟုမိန့်သည်၊ "အနု+ဥတ္တုကာလေ"ဟု ခွဲ၍ အနုဥပသာရသည် သမီပအနက်ဟောတည်း–ဟု သိစေလိုရ၍ အနုကို "သမီပေ"ဟု ဖွင့်သည်၊ အတီတ်ကြိယာသည် လွန်ပြီးဖြစ်၍ ဝေး၏၊ အနာဂတ်ကြိယာလည်း မဖြစ်သေး၍ ဝေး၏၊ ပစ္စုပ္ပန်ကြိယာကား အနီးကပ်လျက်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "အနု+ဥတ္တုကာလော–အနီး၌ ဆိုအပ်သော ကာလဟူသည် ပစ္စုပ္ပန်ကာလပင်တည်း" ဟု "အနုတ္တုကာလော" အရ သရုပ်ကို ပြလိုရ၍ "ပစ္စုပ္ပန္နကာလော တျတ္ထော" ဟု မိန့်သည်။

နု+ဥတ္တုကာလော ၊ပေ၊ အနာမသိတ္တာပိ ဟောတီတျတ္ထော—ကာလ ၆ မျိုးနှင့် သင့်လျော်အောင် တစ်နည်း ဖွင့်ပြလိုရ၍ " နု+ဥတ္တုကာလော" စသည်ကိုမိန့်၊ "နု+ဥတ္တု

ကာလော-အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟု ဆိုအပ်သော ကလမဟုတ်" ဟူရာ၌ "မည်သည့်ကာလ၌ ပဌမိဝိဘတ်သက်သည်" ဟု ကာလကို မသုံးသပ်ခြင်းကို "အနုတ္တကာလ' ခေါ်သည်ဟု ပြလိုရ၍ "ကာလ အနာမသိတ္ထာ" ဟု မိန့်သည်၊ "ကာလကို မသုံးသပ်ခြင်း" ဟူသည်လည်း ကာလနာမည် မတပ်ခြင်းပင်တည်း၊ "ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေ, အပစ္စက္ခေ ပရောက္ခာတီတေ, အနာဂတေ ဘဝိဿန္တိ" တို့ကဲ့သို့ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ-အတိတ်ကာလ အနာဂတ်ကာလ ဟု ကာလနာမည်ကို လုံးဝမတပ်ပဲ "အာဏတ္တိ အာသိဋ္ဌ ကြိယာ အနက်၌ ပဌမိဝိဘတ်သက်" ဟု ဆိုလိုသည်၊ "ကာလ် အနာမသိတ္ထာပိ" ဟု သီဟိုဠ်မူ၌ ရှိ၏၊ ထိုအပိသဒ္ဒါဖြင့် ပဌမနည်းအလို "ပစ္စုပ္ပန်ကာလ" ဟု ကာလကို သုံးသပ်ခြင်းကို ဆည်းသည်။

ဆက်ဥူးအံ့-"သုခီဘဝတု-ချမ်းသာခြင်းရှိသူ ဖြစ်ပါစေ" ဟု ဆုတောင်းရာ၌ ဆုတောင်းမှုကြိယာသည် နှုတ်ဖြင့် ဆိုလိုက်သည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ "သြဒနံ ပစတု-ထမင်းချက်လော" ဟု စေခိုင်းရာ၌လည်းစေခိုင်းမှု ကြိယာသည် နှုတ်ဖြင့်ခိုင်းသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်လာ၏၊ "သွေ+ပစတု-နက်ဖန်+ချက်လော" ဟု အနာဂတ်အတွက် ခိုင်းစေကာမှု စေခိုင်းမှု အာဏတ္တိကြိယာကား ခိုင်းသည်နှင့် တစ်ပြိုင်နက် ဖြစ်ပေါ်လာသည်ပင်၊ ထို့ကြောင့် ထိုအာဏတ္တိ အာသိဋ္ဌကြိယာကို "အနု+သမီပေ ဥတ္တကာလော" အရ ပစ္စုပ္ပန်ကာလဟု ပဌမနည်း ဖွင့်ပြခြင်းသည် သင့်လျော်၏။

"ဂစ္ဆတု-သွားလော" စသည်ဖြင့် စေခိုင်းရာ၌ စေခိုင်းခြင်းကြိယာကိုသာ တွေ့ရ၏၊ "မဂ္ဂံ ဂစ္ဆတိ"စသည်ကဲ့သို့ သွားဆဲ-သွားပြီး-သွားလတ္တံ့ကြိယာကို မတွေ့ရ၊ ထို့အတူ "သုခီ ဘဝတု-ချမ်းသာပါစေ"ဟု တောင်တရာ၌လည်း တောင်တခြင်းကြိယာကိုသာ တွေ့ရ၏၊ ချမ်းသာပြီး-ချမ်းသာဆဲ-ချမ်းသာလတ္တံ့ ကြိယာကို မတွေ့ရ၊ ထို့ကြောင့် အာဏတ္တိ အာသိဋ္ဌကြိယာများကို "မည်သည့်ကာလ"ဟု မဆိုရ၊ ကာလကို လုံးဝမသုံးသပ်-ကာလနာမည်မတပ်ပဲ အာဏတ္တိကြိယာအနက် အာသိဋ္ဌကြိယာ အနက်၌ ပဌမိသက်သည်ဟု ပြလိုရ၍ " နု+ဥတ္တကာလော" စသည်ဖြင့် ဒုတိယနည်းဖြင့် ပြခြင်းလည်း သူ့အာဘော်နှင့်သူ သင့်လျော်သည်ပင်။

သဒ္ဒနီတိ။ ။ အတ္ထာနံ ဂမနာဒီနံ, နိပ္ဖတ္တိ နု တု ဒီသတိ၊
ဂစ္ဆတု ဂစ္ဆေယျုံစ္ဆာဒိ, ဝုတ္တကာလေ ယတော တတော၊
အဝုတ္တကာလေ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ, တဒ္ဒီပိကဝိဘတ္တိယော။

ယတော-အကြင်ကြောင့်၊ ဂစ္ဆတု ဂစ္ဆေယျုံစ္ဆာဒိ ဝုတ္တကာလေ-ဂစ္ဆတု, ဂစ္ဆေယျ အစရှိသည်ကို ဆိုအပ်ရာအခါ၌၊ ဂမနာဒီနံ အတ္ထာနံ-သွားခြင်းစသော ကြိယာအနက်တို့၏၊ နိပ္ဖတ္တိ-ဖြစ်ခြင်းကို၊ နု ဒီသတိ-မတွေ့မြင်အပ် (မတွေ့ရ)၊ တတော-ကြောင့်၊ တဒ္ဒီပိကဝိဘတ္တိယော-ထိုအာဏတ္တိ အာသိဋ္ဌအနက်ကို ပြတတ်သော ဝိဘတ်တို့ကို၊ အဝုတ္တကာလေ-ကာလကို မဆိုအပ်ရာ၌၊ ဝါ-ကာလကို မသုံးအပ်ပဲ၊ (ထေရေန-ကစ္စည်းထေရ်သည်)၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ-ညွှန်ပြအပ်ကုန်၏။

တတ္ထ–ထိုအာဏတို့ အာသိဋ္ဌအနက်တို့တွင်၊ အာသီသနတ္ထေ–တောင့်တခြင်း အနက်၌၊ ဘူဓာတုတော–မှ နောက်၌၊ ပဋ္ဌမီ ပဋ္ဌမပုရိသေကဝစန်–ပဋ္ဌမီဝိဘတ် ပဋ္ဌမပုရိသ် ဧကဝုစ်ဖြစ်သော၊ တု–တုဝိဘတ်သက်၊ အပစ္စယဝုဒ္ဓိ အဝါဒေသာ–အပစ္စည်း,ဝုဒ္ဓိ, အဝ အပြုတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ သော–ထိုသူသည်၊ သုခီ–ချမ်းသာခြင်းရှိသူသည်၊ ဘဝတု–ဖြစ်ပါစေသတည်း၊ တေ–ထိုသူတို့သည်၊ သုခိတာ–သုခရှိကြကုန်သည်၊ ဘဝန္တု–ဖြစ်ပါစေကုန် သတည်း။

ဝိပရိဏာမေန–ဖြင့်၊ အကာရတောတိ ဝတ္တတေ။

၄၅၂။ ဟိလောပ် ဝါ။ ။ အကာရတော–မှ၊ ပရော–သော၊ ဟိ ဝိဘတ္တိ–သည်၊ လောပ်, ဝါ, အာပဇ္ဇတေ၊ တွံ, သုခီ–သည်၊ ဘဝ–ဖြစ်ပါစေသတည်း၊ ဘဝါဟိ ဝါ–လည်းရှိ၏၊ ဟိမှိ–ဟိဝိဘတ်ကြောင့်၊ ဒီဃော–ဒီဃပြု၊ [အကာရော ဒီဃံ ဟိမိမေသု–ဖြင့်ပြု၊] တုမှေ သုခီတာ ဘဝထ၊ အဟံ သုခီ ဘဝါမိ–ဖြစ်ရပါ လိုရ၏၊ မယံ သုခီတာ၊ ("သုခီနော"ဟုလည်းရှိ၏),ဘဝါမ–ဖြစ်ရပါလို ကုန်၏၊ အတ္တာနော ပဒေ–၌၊ သော သုခီ ဘဝတံ–ဖြစ်ပါစေသတည်း၊ ပေ၊ မယံ သုခိတာ ဘဝါမသေ–ဖြစ်ရလိုကုန်၏။

တတ္ထ ၊ပေ၊ သုခီ ဘဝတု—သုတ်၌ အာဏတို့ အနက်ကို ရှေ့ထားသော်လည်း ဖွင့်ခဲ့သော အနက် ၂ ပါးတွင် အာသိဋ္ဌအနက်က နီးကပ်နေသောကြောင့် ပစ္စာသတ္တိနည်းအားဖြင့် အာသိဋ္ဌအနက်၏ ပုံစံကို ရှေးဦးစွာ ပြလိုရကား "တတ္ထ အာသီသနတ္ထေ" စသည်မိန့်၊ "သော သုခီ ဘဝတု"သည် သူတစ်ပါးအတွက် တောင့်တခြင်း၊ ထိုတောင့်တအပ်သော ချမ်းသာမှုသည် အလိုရှိအပ်သောကြောင့် ကျေနပ်လည်းဖြစ်၏,ထိုသူ့မှာ မရသေးသောကြောင့် အသမ္ဘတ္တလည်း ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် " သောစ ကျေနပ်သ အသမ္ဘတ္တသ အတ္ထသ ပတ္ထနံ" ဟု ဖွင့်ခဲ့သည်၊ ဤသို့ သူတစ်ပါးအတွက် တောင့်တရာ၌ "ဘဝတု–ဖြစ်ပါစေသတည်း, ဖြစ်ပါစေ ခလို, ဖြစ်စေချင်၏,ဖြစ်စေလိုရ" ဟု သင့်သလို မြန်မာပြန်ကြသည်။

၄၅၂။ အဟံ သုခီ ဘဝါမိ—ငင်းကား မိမိအတွက် တောင့်တခြင်းတည်း၊ မိမိအတွက် တောင့်တမှု၌ ဆုတောင်းခြင်း (ပတ္ထနာ) လည်း ပါဝင်၏၊ မှန်၏–ဆုတောင်းခြင်းဟူသည် ကျေနပ်လည်းဖြစ်–အသမ္ဘတ္တလည်းဖြစ်သော အကျိုးကို မြော်လင့်တောင့်တခြင်းပင်တည်း၊ ဤသို့ ဆုတောင်းရာ၌ "အယံ သုမန မာလာဝ–ဤမြလေးပန်းကဲ့သို့၊ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌာနေ–ဖြစ်လေရာဌာန၌၊ ပိယာဝ–ချစ်အပ်သူသည်သာ၊ဟောမိ–ဖြစ်ရပါလိုရ" ဟု ကောင်းသော ဆုတောင်းခြင်း "ကျမ်–ဤသူ့ကို၊ ဧဝိတာ–အသက်မှ၊ ဝေါရောပေတုံ–ချခြင်းငှာ၊ သမတ္ထော–စွမ်းနိုင်သူသည်၊ ဘဝါမိ–ဖြစ်ရပါလိုရ" ဟု မကောင်းသော ဆုတောင်းခြင်း, ဤ ၂ မျိုးလုံးပင် ပါဝင်သည်၊ ဤမိမိအတွက် အာသီသပြုရာ၌ "ဖြစ်ရပါလိုရ, ဖြစ်ရပါစေသား" စသည်ဖြင့် သင့်သလို ပေးနိုင်သည်။

ကမ္မနိ–ဍ်၊ တယာ–သည်၊ အနုဘူယတံ–ခံစားအပ်စေသတည်း၊ ပေ၊ အနုဘူယာမသေ၊ ပရသ္သပဒတ္တော–ပရသ္သပုဒ် အဖြစ်ဍ်၊ အနုဘူယတု၊ ပေ၊ အနုဘူယာဟိ–သတည်း၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊ ဘာဝေ–ဘောအနက်ဍ်၊ ဘူယတံ–ဖြစ်ရာသတည်း၊ [သီမူဍ် "အန" မပါ, ဝတ္တမာန်တုန်းကာလည်း မပါခဲ့။]

အာဏာတ္တိယံ–စေခိုင်းခြင်း အနက်ဍ်၊ ကတ္တာရိ–ကတ္တား အနက်ဍ်၊ (ဥဒါဟရဏံ–ကား၊) ဒေဝဒတ္တော–သည်၊ ဒါနိ–ယခု၊ သြဒနံ–ကို၊ ပစတု–ချက်လော၊ ပစန္တု–ချက်ကုန်လော၊ ပေ၊ ပစာမသေ–ချက်ကုန်လော၊ ကမ္မနိ–ဍ်၊ ယပစ္စယ စဝဂ္ဂါဒိ–ယပစ္စည်း, စဝဂ် အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒေဝဒတ္တေန–သည်၊ သြဒနော–ကို၊ ပစ္စံတံ–ချက်အပ်လော၊ ပေ၊ ပစ္စာမသေ–ချက်အပ်ကုန်လော၊ ပရသ္သပဒတ္တော၊ ပေ၊ ပစ္စာမ–ချက်အပ်ကုန်လော၊ တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ ဂါမံ–သို့၊ ဂစ္ဆတု–သွားလော၊ ပေ၊ ဃမ္မန္တု–သွားကုန်လော၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊ ကမ္မနိ–ဍ်၊ ဂစ္ဆီယတံ–သွားအပ်လော၊ ပေ၊ ဂမ္မတု–လော၊ ဣစ္စာဒိ။

ဝိဓိမှိ–စီရင်ခြင်း အနက်ဍ်၊ (ဥဒါဟရဏံ)၊ ဣဓ–ဤအရပ်ဍ်၊ ပဗ္ဗတော–တောင်သည်၊ ဟောတု–ဖြစ်စေ၊ အယံ ပါသာဒေါ–ဤပြာသာဒ်သည်၊ သုဝဏ္ဏမယော–ရွှေအတိပြီးသည်၊ ဟောတု–ဖြစ်စေ၊ ဣတ္ထာဒိ–ဤသို့ အစရှိသည်

အာဏာတ္တိယံ—"ချက်လော, သွားလော, ချက်စေ, သွားစေ" စသည်ဖြင့် အမိန့် အာဏာ ပေးခြင်းသည် အာဏာတ္တိမည်၏၊ ပျင်းရိနေသော မိမိကိုယ်ကိုပင် မိမိဘာသာ စေခိုင်းခြင်းမျိုးလည်း ရှိနိုင်သောကြောင့် "အဟံ ပစာမိ–ငါချက်လော" ဟူသော ဥတ္တမ ပုရိသ်လည်း ရှိနိုင်၏၊ ထိုသို့ မရှိနိုင်သော အရာဍ်လည်း ရုပ်စဉ်မပျက်စေခြင်းငှာ ထည့်ဍ် ပြထားရသည်။[အာဏာတ္တိနှင့် ကာရိတ်အထူးကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာရှု၊]

ဝိဓိမှိ—ဤ"ဝိဓိမှိ" စသည်ကား ကာလသဒ္ဒါပိုဖြင့် ရအပ်သော အနက်များ၏ ပုံစံကိုပြသော စကားတည်း၊ မောဂ္ဂလ္လာန်ဍ် "ပဗ္ဗတ္ထနာ ဝိဓိသု" ဟု အနက် ၃ မျိုးကို ပြ၍ ဝိဓိအတွင်းဍ် ဒိဋ္ဌဓမ္မိကတ္ထ (မျက်မှောက် အကျိုးကို စီမံခြင်း) သမ္ပရာယိကတ္ထ (တစ်မလွန် အကျိုးကို စီမံခြင်း)နှင့် နိမန္တနာ, အာမန္တနာ, အဗ္ဗောသနာ, ပေသနာ,(အာဏာတ္တိ), အနုညာ, ပတ္ထကာလတို့ကို သွင်းယူသည်၊ ရူပသိဒ္ဓိဍ်ကား နိမန္တနာ စသည်ကို ကာလသဒ္ဒါပိုဖြင့် သီးခြား ယူထားသောကြောင့် ထိုသီးခြားပြထားသောနိမန္တနာ စသည်မှ ကြွင်းသော စီမံမှု (စီရင်မှု)ကိုသာ ဝိဓိဟု ဆိုရတော့သည်၊ ထို့ကြောင့် "ဣဟ ပဗ္ဗတော ဟောတု–ဤနေရာဍ် တောင်ပေါ်ပေါက်စေ" ဟု မိဋ္ဌာန်မှုသည် တောင်ပေါ်အောင် စီမံမှု ဝိဓိ တစ်မျိုးပင်တည်း–ဟုမှတ်၊ "ဤပြာသာဒ်သည် ရွှေအတိ ပြီးစေသတည်း" ဟု မိဋ္ဌာန်ရာဍ်လည်း နည်းတူ။

တည်း၊ ["ကျွတ္တာဒီသု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊ သီဟိုဠ်မှ၌ "ကျွတိ အာဒိ"ဟု သာ ရှိသည်။] နိမန္တနေ–ပင့်ဖိတ်ခြင်းအနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏံ)၊ ဘန္တေ–ရား၊ ဘဂဝါ– သည်၊ မေ–တပည့်တော်၏၊ ဘောဇနံ–ဘောဇဉ်ကို၊ အဓိဝါသေတု–လက်ခံ တော်မူပါ၊ ကျွဓ–ဤနေရာ၌၊ ဘဝံ–အရှင်သည်၊ နိသီဒတု–ထိုင်တော်မူပါ။

အဠေသနေ–တိုက်တွန်းခြင်း အနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏံ)၊ ဘန္တေ, ဘဂဝါ–သည်၊ ဓမ္မံ–ကို၊ ဒေသေတု–ဟောတော်မူပါ၊...အနုမတိယံ–ခွင့်ပြုခြင်း အနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏံ)၊ ဘဝံ–အရှင်သည်၊ ပဠုံ–ပြဿနာကို၊ ပုစ္ဆတု–မေးတော့၊ ဘဝံ–သည်၊ ပဝိသတု–ဝင်ခဲ့တော့၊ ဇဏ္ဍေ–ဤနေရာ၌၊ နိသီဒတု–ထိုင်တော့၊ ["ဇဝံ နိသီဒ" ဟု ပါဠိတစ်ချို့ ရှိ၏။]

နိမန္တန—ယခုခေတ် ဆွမ်းစားပင့်သော အပင့်အဖိတ်မျိုး, နေ့ရာဖြင့် ဖိတ်မန်သော အဖိတ်မျိုးသည် နိမန္တနမည်၏၊ ပုံစံကို ကြည့်ပါ၊ ဤ၌"အာမန္တန–ခေါ်ဝင်ခြင်းအနက်" မပါသေး၊ "အာဂစ္ဆတု ဘဝံ–အရှင်လာပါ" တည်း၊ မြန်မာလို "လာခဲ့ပါဦး, ကြွခဲ့ပါဦး" ဟု ခေါ်သော အခေါ်မျိုးတည်း၊ထို ခေါ်ဝင်ခြင်းသည် ဖိတ်ခေါ်ခြင်းပင်ဖြစ်၍ နိမန္တနခွဲ သွင်းယူဟန် တူသည်။

အဠေသန—ရိုသေသော စေခိုင်းခြင်းကိုပင် "အဠေသန–တိုက်တွန်းခြင်း" ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဒေသေတု–ဟောတော်မူပါ" ဟု ရိုသေသံပါသော ပုံစံကိုပြ ထားသည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန် ပဠိကာဋ္ဌလည်း "သက္ကာရပုဗ္ဗင်္ဂကာ–ရိုသေခြင်းရှေးရှိသော၊ ဗျာပါရဏာ–ထိုထိုကိစ္စ၌ ယှဉ်စေခြင်းသည်၊ ဝါ–တိုက်တွန်းခြင်းသည်၊ အဠေသနံ–မည်၏" ဟု ဖွင့်၏၊ အဠေသန မဟုတ်သော အာဏတ္တိမျိုးကိုကား "ပေသန–စေခိုင်းခြင်း" ဟု ဖွင့်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဤရူပသိဒ္ဓိ အလိုအားဖြင့် ဆိုခဲ့ပြီးသော အာဏတ္တိ အနက်၌ ရိုသေသော တိုက်တွန်းခြင်းမျိုးမပါ၊ မောဂ္ဂလ္လာန် အလိုအားဖြင့်ကား အာဏတ္တိ အနက်ဟု သီးခြားမရှိ, အဠေသန ပေသန ၂ မျိုးကိုပင် အာဏတ္တိ ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် " သုဏာတူတိ သဝနာဏတ္တိဝစနံ " ဟူရာ၌ အာဏတ္တိသည် အဠေသန (တိုက်တွန်းခြင်း) အာဏတ္တိ ဟု မှတ်။

အနုမတိယံ—"အနု–လျော်စွာ+မတိ–သိခြင်း" ဟူသည် သူတစ်ပါး၏ အလိုကို သိခြင်း, အလိုက်သိခြင်း, သူ့အလိုတိုင်း ခွင့်ပြုခြင်းတည်း၊ ပြဿနာ မေးလိုသူကို "ပုစ္ဆတု–မေးတော့"ဟုလည်းကောင်း, ဝင်လိုသူကို "ပဝိသတု–ဝင်တော့" ဟု လည်းကောင်း, ထိုင်လိုသူကို "နိသီဒတု–ထိုင်တော့"ဟုလည်းကောင်း ဤသို့ပြောဆို မှုကို "ခွင့်ပြုသည်" ဟု ခေါ်၏၊ "မေးခွင့်–ဝင်ခွင့်–ထိုင်ခွင့်ပြုသည်" ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤအနုမတိကိုပင် "အနုညာ" ဟုလည်း ခေါ်သေး၏၊ အနု–အလျော်+ဉာ–သိခြင်း။

ပတ္ထနာ–ပတ္ထနာဟူသည်၊ ယာစနာ–တောင်းရမ်းခြင်းတည်း၊ မေ–ကျွန်တော်မျိုးအား၊ ပဋ္ဌ–၅ ရှာကုန်သော၊ ဂါမ ဝရာနိ–ရွာဆုတို့ကို၊ ဒဒါဟိ–ပေးတော်မူပါ....မေ–အား၊ ဧကံ နယနံ–မျက်စိတစ်လုံးကို၊ ဒေဟိ–ပေးတော်မူပါ....ပတ္တကာလေ–ရောက်လာသော အချိန်အခါကို ပြောခြင်းအနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏံ)၊ တေ–အရှင်၏၊ ကဋ္ဌ ကရဏော–ဖျာကိုရက်ခြင်း၌၊ ကာလော–အချိန်သည်၊ သမ္မတ္တော–ဆိုက်ရောက်ပြီ၊ ဘဝံ–အရှင်သည်၊ ကဋ္ဌं–ဖျာကို၊ ကရောတု–ရက်ပါလော၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊...ပဋ္ဌမိဝိဘတ္တိ–သည်၊ (နိဋ္ဌိတာ–ပြီ။)

သတ္တမိဝိဘတ်ခန်း

၄၅၃။ သတ္တမီ ၊ပေ၊ **ဒယျာမေ** ။ ဒယျာဒယော–ဒယျအစရှိကုန်သော၊ ဒ္ဝါဒသ–တို့သည်၊ သတ္တမီသညာ ဟောန္တိ။

ပတ္ထနာ ယာစနာ—"ကယလဂ္ဂဟဏေန ၊ပေ၊ ပတ္ထနာ ပတ္တကာလာဒီသု" ၌ ပြခဲ့သော ပတ္ထနာဟူသည် အာသီသပတ္ထနာ မဟုတ်, တောင်းရမ်းခြင်းပတ္ထနာတည်း–ဟု သိစေလိုရ်ား "ပတ္ထနာကို "ယာစနာ" ဟု ဖွင့်သည်၊ ထို့ကြောင့်လည်း ပုံစံ၌ တောင်းရမ်းသော ပြယုဂ်များကိုသာ ထုတ်ပြသည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား ခွင့်တောင်းခြင်း ယာစနာအနက်, ဆုတောင်းခြင်း အာသီသအနက်ကိုပါ **ပတ္ထနာ၌ သွင်း**သည်၊ ထို့ကြောင့် "သံဃံ ဘန္တေ ဥပသမ္ပဒံ ယာစာမိ–အရှင်တို့...သံဃာတော်**ကို** ရဟန်းဖြစ်ခွင့် တောင်းပါ၏" ဟူသော ယာစနာလည်း ဤပတ္ထနာပင်တည်း–ဟု မှတ်၊ အာသီသပတ္ထနာကိုကား အာသိဋ္ဌအနက်၌ ပြခဲ့ပြီ။

ပတ္တကာလေ–"ပတ္တ–ရောက်လာသော+ကာလ–အချိန်အခါ" ဤ၌ ရောက်လာသော အချိန်အခါကို ပြောပြခြင်းတိုင်အောင် ပတ္တကာလအနက်ဟု မှတ်၊ လူတစ်ယောက်သည် အချိန်မှန်မှန် သင်ဖြူး(ဖျာ) ရက်ရ၏၊ ထိုအချိန် ကျရောက်ပါလျက် မရက်သေးသူကို "သမ္မတ္တော တေ ကာလော ကဋ္ဌကရဏော–သင်ဖြူးရက်ချိန် တန်ပြီ၊ ကရောတု ဘဝံ ကဋ္ဌं–အရှင်သည် သင်ဖြူးရက်ပါလော" ဟု ပြောဆိုခြင်းတည်း၊ ဤ၌ "ကရောတု ဘဝံ ကဋ္ဌं" သာပုံစံထုတ်လိုရင်း၊ "သမ္မတ္တော တေ ကာလော ကဋ္ဌကရဏော" ကား ပတ္တကာလအနက် ထင်ရှားအောင် ထည့်အပ်သော အခြေအရံ စကားသာတည်း၊ "ကရောတု–ပြုလော" ဟု အာဏတ္တိသံ ပါသော်လည်း အာဏတ္တိ သက်သက်မဟုတ်, "သမ္မတ္တော တေ" စသော စကားကြောင့် ပတ္တကာလအနက်ဟု သိသာသည်။ [အခြားကျမ်းတို့၌လာသော သမ္မတ္တာ, သပဏ, အကျောသတို့ကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာ ရှု။]

၄၅၃။ ပရိကပ္ပဝါကျ၌ ပဌမပုရိသ်စသော ဧကဝုစ်ဝိဘတ်များကို ပြုသောအခါ "ဘဝေ–ဖြစ်ရာ၏၊ ဝန္ဒေ–ရှိခိုးရာ၏" စသည်ဖြင့် ရုပ်ဖြစ်၏၊ ထို ဘဝေ–ဝန္ဒေ" စသော

အနုတ္တကာလေတိ ဝတ္တတေ။

၄၅၄။ အနုမတိ၊ ပေ၊ သတ္တမီ ။ ။ အနုမတ္ဝတ္ထေစ–ခွင့်ပြုခြင်း အနက်၌လည်းကောင်း၊ ပရိကပ္ပတ္ထေစ–ကြံဆခြင်းအနက်၌လည်းကောင်း၊ အနုတ္တကာလေ–၌၊ ဝါ–၌၊ သတ္တမီဝိဘတ္တိ ဟောတိ၊ အတ္ထဂ္ဂဟဏေန–အတ္ထသဒ္ဒါပိုဖြင့်၊ ဝိဓိ နိမန္တနာဒီသု စ–ဝိဓိအနက်, နိမန္တနအနက် အစရှိသည်တို့၌လည်း၊ သတ္တမီ–သတ္တမီဝိဘတ်သက်။

ကတ္တုံ–ပြုခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆတော–အလိုရှိသော၊ ပရသ–သူတစ်ပါးကို၊ အနုဇာနနံ–ခွင့်ပြုခြင်းသည်၊ အနုမတိ–အနုမတိမည်၏၊ ပရကပ္ပနံ–ကြံဆခြင်းသည်၊ ပရကပ္ပေါ–မည်၏၊ ယဒိနာမ ဘဝေယျ–အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ ဣတိ–သို့၊ သလ္လက္ခဏံ–မှတ်သားခြင်း, နိရူပနံ–ကြံစည်ခြင်းသည် လည်းကောင်း၊ ဟေတု ကြိယာယ–အကြောင်းကြိယာ၏၊ သမ္ဘဝေ–ဖြစ်သင့်ခြင်းသည်၊ သတိ–ရှိသော်၊ ဖလကြိယာယ–၏၊ [သီ၌ "ကြိယာယ" ဟု ရှိ၏၊] သမ္ဘဝပရိကပ္ပေါစ–ဖြစ်သင့်ခြင်းကို ကြံဆခြင်းသည်လည်းကောင်းတည်း။

ရုပ်များသည် နာမ်၌ သတ္တမီဝိဘတ္တန္တဖြစ်သော "ပုရိသေ–စိတ္တေ" စသောရုပ်များနှင့် တူ၏၊ ထို သတ္တမီဝိဘတ္တန္တရုပ်နှင့် တူသော "ဘဝေ" စသည်ကို အစွဲပြု၍ ဃေျ စသော ဝိဘတ်များကို သဒိသူပစာရ(နာမ်သတ္တမီနှင့် တူသော) အားဖြင့် သတ္တမီဝိဘတ် ဟု မှည့်ခေါ်ရကြောင်းကို "ပရိကပ္ပဝစနေ ပဌမပုရိသာဒိ ဧကဝစနန္တာနံ ဘဝေ ဝန္ဒေတ္ဝာ ဒိနံ သတ္တမီယန္တ ပတိရူပကတာဒဿနတော ဃေျာဒိနံ သတ္တမီသညာ ဝုတ္တာတိဒဋ္ဌဗ္ဗာ" ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ သို့သော် ထို နာမ်သတ္တမျန္တရုပ်နှင့် တူသောရုပ်များကား အနည်းငယ်သာ ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း, ထိုနာမ်ကျမ်း၌ မှည့်ခဲ့သော နာမည်နှင့် ဆက်သွယ်ခြင်း ရှိရိုးမှန်လျှင် ပဌမီဟူသောနာမည်လည်း ဆက်သွယ်လျက် ရှိသင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း,ပဌမီနာမည်ကို နာမ်နှင့် မဆက်သွယ်နိုင်လျှင် သတ္တမီနာမည်ကိုလည်း မဆက်သွယ်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း ထိုဋီကာအဖွင့်ကို ဆရာအဆက်ဆက်တို့ ပြောရိုးမပြုကြ။ [အခြားကျမ်းများ၏ ဖွင့်ပုံကို နောက်၌ ပြအံ့။]

၄၅၄။ အတ္ထဂ္ဂဟ ।ပေ၊ နိမန္တနာဒီသု စ–"အနုမတိ ပရိကပ္ပေသု သတ္တမီ" ဟု သုတ်တည်လျှင် ပြီးလောက်လျက် "ပရကပ္ပတ္ထေသု"ဟု အတ္ထသဒ္ဒါပိုကို ဆို၏၊ ထိုအတ္ထသဒ္ဒါပိုဖြင့် ဝိဓိ နိမန္တန စသော အနက်များ၌လည်း သတ္တမီဝိဘတ် သက်ရခြင်းဟူသော အနက်ပိုကို သိရသည်၊ နိမန္တနာဒီသု၌ အာဒိဖြင့် ပဌမီဝိဘတ်၌ ပြခဲ့သော အဗျေသန စသော အနက်များကို ယူ။ [မောဂ္ဂလ္လာန်၌ ပဌမီဝိဘတ်နက်ထက် သတ္တမီဝိဘတ်၏ အနက်က သာ၍ များသေး၏။]

ကတ္တု ।ပေ၊ အနုမတိ—တစ်စုံတစ်ခု ပြုလုပ်လိုသူကို ခွင့်ပြုခြင်း(အလိုက်သိခြင်း) သည် အနုမတိမည်၏၊ [အနုညာလည်းမည်၏] ဤ"ကတ္တု မိစ္ဆတော" စသည်ကား

တတ္ထ–ထိုအနုမတိ, ပရိကပ္ပ အနက်တို့တွင်၊ ပရိကပ္ပေ–ပရိကပ္ပအနက်၌၊ သတ္တမီ၊ ပေ၊ ကဝစနံ–သတ္တမီဝိဘတ် ပရသဃုဒ် ပဌမပုရိသ် ဧကဝုစ်ဖြစ်သော၊ ဧယျ–ဧယျဝိဘတ်သက်၊ အပစ္စယဝုဒ္ဓါဒိ–အပစ္စည်း, ဝုဒ္ဓိ အစရှိသော အစီရင်သည်၊ ပုရိမသမ်–ရှေးဘဝတိရုပ်နှင့် တူ၏၊ ကွစိဓာတု ဝိဘတ္တိ တျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဧယျ၊ ပေ၊ ဣစ္ဆေတေသံ–ဧယျ ၊ပေ၊ ဧယုံ ဟူသော ဤ ဝိဘတ်တို့၏၊ ဝိကပ္ပေန–ဖြင့်၊ ဧကာရာဒေသော–ဧအပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ သော–ထိုသူသည်၊ ဒါနိ–ယခု၊ ဘဝေ ကိံ နုခေါ–ဖြစ်ရာအံ့လော၊ [ပရိကပ္ပ အနက်သံပါအောင် ပေးသည်။]

သုတ်၌ပါသော အနုမတိပုဒ်၏ အဖွင့်တည်း၊ "ပရကပ္ပနံ ပရိကပ္ပေါ" စသည်လည်း သုတ်၌ပါသော ပရိကပ္ပပုဒ်၏ အဖွင့်တည်း။

ယဒိနာမ ၊ပေ၊ ပရိကပ္ပေါစ—ကား ထိုပရိကပ္ပအပြားကို ပြသောစကားတည်း၊ "ယဒိနာမ ဘဝေယျာတိ သလ္လက္ခဏံ နိရူပနံ" ပါ၌ဖြင့် အကြောင်းကြိယာကြံဆပုံကို ပြ၏၊ "ဟေတုကြိယာ ၊ပေ၊ ဖလကြိယာယ သမ္ဘဝပရိကပ္ပေါစ" ပါ၌ဖြင့် အကျိုးကြိယာ ကြံဆပုံကို ပြ၏၊ ချဲ့ဦးအံ့–"သူသည် အကယ်၍ ရဟန်းပြုအံ့, ရဟန္တာဖြစ်လောက်ရာ၏" ဟူသော ၂ ဝါကျ၌ "အကယ်၍ ရဟန်းပြုအံ့" ဟူသော ဝါကျသည် ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ကြံဆသော ပရိကပ္ပဝါကျတည်း၊ ပရိကပ္ပဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း "ယဒိ" ဟူသော ပရိကပ္ပဓောတကနိပါတ်ဖြင့် သိနိုင်၏၊ "ရဟန္တာဖြစ်လောက်ရာ၏"ဟူသော နောက်ဝါကျသည် ရဟန်းပြုခြင်းကြောင့် ရလောက်သော အကျိုးကို ကြံဆသော ပရိကပ္ပဝါကျတည်း၊ ထို့ကြောင့် အကြောင်းကို ကြံဆခြင်း, အကျိုးကို ကြံဆခြင်း ပရိကပ္ပ ၂ မျိုးရှိ၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌လည်း "ဟေတုဘူတာယ ဖလဘူတာယ စ ကြိယာယ ၊ပေ၊ ဧယျာဒယော ဝါ ဟောန္တိ" ဟု မိန့်သည်။

ယဒိနာမ ဘဝေယျာတိ ၊ပေ၊ နိရူပနံ ။ ။"ယဒိနာမ ဘဝေယျ"ဖြင့် "ယဒိ ပဗ္ဗဇေယ္ယ, သစေ နိစ္စာ ဘဝေယုံ" စသော အကြောင်းပရိကပ္ပဝါကျအားလုံးကိုပြ၏၊ သလ္လက္ခဏံကို နိရူပနံဟု ဖွင့်ခြင်းသည် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်သာတည်း၊ "နိရူပိတ"ကို "ကပ္ပိတ" ဟု ထောမနိဓိ ဖွင့်သောကြောင့် နိရူပနကိုလည်း ကပ္ပန (ကြံဆခြင်း) ဟု အနက်မှတ်၊ ထို့ကြောင့် "အကယ်၍ ဖြစ်အံ့, အကယ်၍ ရဟန်းပြုအံ့" စသည်ဖြင့် အကျိုးကြိယာ ဖြစ်လောက်သော အကြောင်းကို မှတ်သားခြင်း ကြံဆခြင်းသည် အကြောင်းကို ကြံဆသော ဟေတုပရိကပ္ပတည်း၊ [ဤအကြောင်းသည်ပင် "အကယ်၍ ရဟန်းပြုအံ့, ရဟန်းပြုသည်ရှိသော်" ဟု လက္ခဏာအနက်လည်း ဖြစ်သောကြောင့် "သလ္လက္ခဏံ" ဟု ဆိုထားသည်။]

ဟေတုကြိယာယ ၊ပေ၊ ပရိကပ္ပေါစ ။ ။"အကယ်၍ရဟန်းပြုအံ့" ဟူရာ၌ ရဟန်းပြုခြင်းသည် ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကြိယာတည်း၊ ထိုကဲ့သို့ အကြောင်း

သော–ထို သူဌေးသားသည်၊ ပဌမ ဝယေ–ပဌမ အရွယ်၌၊ ယဒိ ပဗ္ဗဇေယျ–အကယ်၍ ရဟန်းပြုအံ့၊ အရဟာ–ရဟန္တာသည်၊ ဘဝေယျ–ဖြစ်လောက်ရာ၏၊ သခ်ါရာ–သင်္ခါရတရားတို့သည်၊ နိစ္စာ–မြဲကုန်သည်၊ သစေ ဘဝေယျုံ–အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့၊ နနိရုဇ္ဈေယျုံ–မချုပ်ကုန်ရာ၊ တွံ–သင်သည်၊ ယဒိ ဘဝေယျာသိ–အကယ်၍ ဖြစ်အံ့၊ တုမှေ, (ယဒိ) ဘဝေယျာထ–အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့၊ ကထံ–အဘယ်သို့လျှင်၊ အဟံ–ငါသည်၊ ဒေဝေါ–နတ်သည်၊ ဘဝေယျာမိ–ဖြစ်ရပါအံ့နည်း၊ မယံ–ငါတို့သည်၊ ကိံ နုခေါ–အဘယ်သို့လျှင်၊ ဘဝေယျာမ–ဖြစ်ရပါကုန်အံ့နည်း။

တထာ–ထိုပရဿပုဒ်အတိုင်း၊ ဘဝေထ–ဖြစ်ရာ၏၊ ပေ ၊ ဘဝေယျာဝေါ–ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ ပတ္ထနေတု–တောင့်တခြင်းအနက်၌ (ဥဒါဟရဏ်) ကား၊ အဟံ သုခီ, ဘဝေ–ဖြစ်ရလိုဏ်၊ ဗုဒ္ဓေါ–သည်၊ ဘဝေယျုံ–ဖြစ်ရပါ လိုဏ်၊ ဘဝေယျာမှေ–ဖြစ်ရလိုကုန်ဏ်၊ ကမ္မနိ–၌၊ တယာ–သည်၊ သုခံ–ကို၊ အနုဘူယေထ–ခံစားအပ်ရာ၏၊ ပေ ၊ အနုဘူယေယျာမှေ–ခံစားအပ် ကုန်ရာ၏၊ ပရဿပဒတ္တော–၌၊ ပေ ၊ ဣစ္ဆာဒိ–တည်း၊ ဘာဝေ–ဘောအနက်၌၊ ဘူယေထ–ဖြစ်ရာခြင်း။

ကြိယာ ဖြစ်လတ်သော် "ရဟန္တာ ဖြစ်လောက်ရာ၏" ဟု ရဟန္တာဖြစ်ခြင်း ဟူသော ပကျိုးကြိယာကို ကြံဆခြင်းသည် အကျိုးကို ကြံဆသော ဖလပရိကပ္ပတည်း။

ယဒိသော ၊ပေ၊ နု နိရုဇ္ဈေယျုံ—တို့ကား အကြောင်းကို ကြံဆသော ဟေတုပရိကပ္ပ, အကျိုးကို ကြံဆသော ဖလပရိကပ္ပ ပုံစံများကို တွဲဘက်ဝါကျများနှင့် တကွ ထည့်ပြထားသော ပုံစံတို့တည်း၊ လိုရင်းမှာ–"အရဟာ ဘဝေယျ, နိစ္စာ ဘဝေယျုံ"၌ "ဘဝေယျ–ဘဝေယျုံ" တို့သာတည်း၊ "ယဒိသော၊ပေ၊ ဘဝေယျ"၏ ဟေတု ပရိကပ္ပ ဖလပရိကပ္ပ ဖြစ်ပုံကို ပြခဲ့ပြီ၊ သစေ သခ်ါရာ–စသည်၌ "သင်္ခါရတို့ အကယ်၍ ဖြစ်ကုန်အံ့" ဟု ကြံဆခြင်းသည် ဟေတုပရိကပ္ပ (မချုပ်ခြင်း၏ အကြောင်းကို ကြံဆခြင်း) တည်း၊ "နု နိရုဇ္ဈေယျုံ" ဟု ကြံဆခြင်းကား (မြဲလို့ရှိလျှင် မြဲခြင်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်) မချုပ်ခြင်းဟူသော ဖလပရိကပ္ပတည်း။

ယဒိ တွံ ဘဝေယျာသိ—စသည်၌ ယဒိကား ပရိကပ္ပအနက် ထင်ရှားအောင် ထည့်အပ်သော နိပါတ်ပုဒ်တည်း၊ ကထံ အဟံ ဒေဝေါ ဘဝေယျာမိ, ကိံ နု ခေါ–စသည်၌ ကထံ ကိံ နုတို့လည်း "ဘယ်လိုနည်းနှင့် နတ်ဖြစ်ရပါ့မလဲ, ဘယ်လိုများ ဖြစ်ကြရပါ့မလဲ" ဟု ကြံဆပုံ ထင်ရှားအောင် ထည့်သွင်းပြထားအပ်သော ပုဒ်တို့တည်း၊ အမှယောဂ၌ ပရိကပ္ပအနက် အပြင် ပတ္ထနာအနက်လည်း ရသင့်သောကြောင့် ပတ္ထနာ အနက်ကိုပါ ပြလိုရကား "ပတ္ထနေတု" စသည် မိန့်။

ဝိဓိမှိ–စီရင်ခြင်းအနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ သော–ထိုသူသည်၊ ဩဒနံ–ကို၊ ပစေ, ပစေယျ–ချက်ပစေ၊ ပစေယျုံ–ချက်ပစေကုန်၊ တွံ, ပစေ, ပစေယျာသိ–ချက်လော၊ ပေ ၊ အဟံ ပစေ, ပစေယျာမိ–ချက်လော၊ [နောက်၌ "ချက်လော, ချက်ကုန်လော" ဟု ချည်းပေး၊] ပစေယျာမေ၊ ကမ္မနိ, ပစ္စေထ–ချက်အပ်လော၊ ပစ္စေရံ–ချက်အပ်ကုန်လော၊ ပေ ၊ ပစ္စေယျာသိ, ဣစ္စာဒိ။

အနုမတိယံ–ခွင့်ပြုခြင်းအနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ သော–သည်၊ ဂါမံ–သို့၊ ဂစ္ဆေ, ဂစ္ဆေယျ–သွားတော့၊ ကွစိဓာတ္ဂတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဧယျုသ–ဧယျုံ ဝိဘတ်၏၊ ဥံ,ဝါ–ဝိကပ် ဥံအပြုသည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ ဂစ္ဆုံ, ဂစ္ဆေယျုံ–သွားကုန်တော့၊ [နောက်၌ "သွားတော့, သွားကုန်တော့" ချည်းပေး၊] ဂမေရုံ ဣစ္စာဒိ၊ ကမ္မနိ–၌၊ ဂစ္ဆိယေထ–သွားအပ်တော့၊ ပေ ၊ ဂမိယေရုံ–သွားအပ်ကုန်တော့၊ ဣစ္စာဒိ၊ ပရသပဒတ္တေ–၌၊ ဂမ္မေယျ–သွာအပ်တော့၊ ဣစ္စာဒိ၊ တုထာ–ပါး၊ ဃမ္မေ, ဃမ္မေယျ–သွားတော့၊ ပေ ၊ ဣစ္စာဒိ၊ သတ္တမီဝိဘတ္တိ–သည်၊ နိဒ္ဒိတာ–ပြီ၊....ပစ္စုပ္ပန္နာဏတ္တိ ပရိကပ္ပ ကာလိက ဝိဘတ္တိနယော–ပစ္စုပ္ပန်ကာလရှိသော ဝိဘတ်, အာဏတ္တိ ကာလရှိသော ဝိဘတ်, ပရိကပ္ပ ကာလရှိသော ဝိဘတ်တို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်၊ နိဒ္ဒိတာ–ပြီ။

ဝိဓိမှိ—"ဝိဓိမှိ" ဟု စချိတ်ထားသောကြောင့် ပစတေတ်ဆိုင်ရာ ရုပ်အားလုံးကို ဝိဓိအနက်ချည်း ပေးလိုက်သည်၊ ပရိကပ္ပစသော အခြားအနက်များလည်း ရနိုင်ပါ၏၊ "ချက်ပစေ" ဟူရာ၌ အရှင်က မိမိအနား နေသူကို "ထမင်းချက်သမားသည် ထမင်းချက်ပစေ, ထမင်းအချက်ခိုင်းလိုက်" ဟု စိမ်သော အရာမျိုးတည်း၊ "တွံ ပစေယျာသိ" စသည်၌ကား "တွံ ဧဝံ ပစေယျာသိ" ဟု ဧဝံ ပါမှ "သင်သည် သည်လို ချက်လော" ဟု စိမ်သံ ထင်ရှားသည်။

အနုမတိယံ—"အနုမတိ ပရိကပ္ပတ္ထေသု" ဟု အနုမတိအနက်က ပဌမဆုံးဖြစ်သောကြောင့် ပဌမဆုံးပြသင့်သော်လည်း ဂမုဓာတ်ဖြင့် ခွင့်ပြုသံပါအောင် ပုံစံထုတ်ဖို့ လွယ်ကူသောကြောင့် ဂမုဓာတ်ကျမှ အနုမတိအနက်ကို ပြသည်၊ ဤ၌လည်း "အနုမတိယံ" ဟု စချိန်ခဲ့သောကြောင့် ဂမုဓာတ်ရုပ် အားလုံးကို ခွင့်ပြုသံချည်း ပေးလိုက်သည်၊ အခြားအနက်များလည်း ရသင့်ပါ၏၊ ဤသတ္တမီဝိဘတ်၌ နိမန္တနစသော အနက်များ၏ ပုံစံတွေ ကျန်နေသေး၏၊ ထိုပုံစံများနှင့် တကွ ပဌမီ သတ္တမီသညာ၌ အနွတ္ထ ကြံကြပုံကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာ ရှုလေ။

ဟိယျတ္တနိံ ဝိဘတ်စန်း

၄၅၅။ ဟိယျတ္တနိံ အာဒေ၊ ၊ပေ၊ မုသေ ။ ။ အာ–အာဒယော–အာ အစရှိကုန်သော၊ ဒွါဒသ, ဟိယျတ္တနိံသညာ ဟောန္တိ။

အပစ္စက္ခေတိ အတီတေတိစ ဝတ္တတေ၊.....

၄၅၆။ ဟိယျောပဘုတိ ပစ္စက္ခေ ဟိယျတ္တနိံ ။ ။ ဟိယျောပဘုတိ–ယမန်နေ့မှ စ၍၊ ပစ္စက္ခေဝါ–မျက်မှောက်မူလည်းဖြစ်သော၊ အပစ္စက္ခေဝါ–မျက်ကွယ်မူလည်းဖြစ်သော၊ အတီတေ–အတိတ်ဖြစ်သော၊ ကာလေ–ကြိယာကို၊ (ဂမျမာနေ–သိအပ်သော်၊) ဟိယျတ္တနိံ ဝိဘတ္တိ–ဟိယျတ္တနိံ ဝိဘတ်သည်၊ ဟောတိ–၏၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဟိယျတ္တနိံ ပရသပဒ ပဌမ ပုရိသေက ဝစနံ–သော၊ အာ–အာဝိဘတ်သက်။

၄၅၅။ အာ.ဥ, သြ.ဣ, အ, မှာ—[ကစ္စည်းကျမ်းဌ် သတ္တမီဝိဘတ်နောင် ပရောက္ခာဝိဘတ်ကို ထားသော်လည်း ဤဌ် သဗ္ဗဓာတ်ဝိဘတ်များကို တစ်သန့်ပြုလိုရ်ဌ် သတ္တမီ၏ အခြားမဲ့ဌ် ဟိယျတ္တနိကို ပြထားသည်။] "အ+မှာ"ဌ် တစ်ချို့စာဝယ် "အံ+မှာ" ဟုပင်ရှိ၏၊ သို့သော် ဆရာတို့ကား–"အံ–ဣ–သထ တယော တယော"ဟု မိန့်၏၊ "အံ ဣ သထ" ဟူသော ဝိဘတ် ၃ လုံးသည် ပရောက္ခာ အံ, ဟိယျတ္တနိ အံ, အဒ္ဓတ္တနိ အံ စသည်ဖြင့် ၃ လုံးစီ ရှိကြသည်–ဟူလို၊ သဒ္ဒနီတိ ပဒမာလာဌ်လည်း ထိုအတိုင်းပင် "အံ" ၃ လုံးဖြင့် ပရောက္ခာဌ် "ဗဘူဝ" ဟိယျတ္တနိ အဒ္ဓတ္တနိဌ် "ဘဝ" ဟု ရှပ်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "အ+မှာ=အံ+မှာ" ဟု ပါဌ် ၂ ထွေ ရှိကြောင်းကို မှတ်သား၍ "အံ" ဆရာတို့အလို ကွစိဓာတုဖြင့် အံကို အ–ပြု၍ "အဘဝံ–အဘဝ" ဟု ၂ ရှပ် ရှိနိုင်ကြောင်းကို မှတ်ပါ။

၄၅၆။ ပစ္စက္ခ–အပစ္စက္ခ ။ ။ "ဝိသယီတွက္ခမိန္ဒြိယံ" ဟု အဘိဓာန်ဌ် အက္ခနှင့် ဣန္ဒြိယကို အနက်တူ ဆိုသောကြောင့် အက္ခသဒ္ဒါသည် စက္ခု သောတ (မျက်စိ,နား) အစရှိသော ဣန္ဒြေ ၅ ပါးကို ဟောဏ်၊ ထို့ကြောင့် ကိုယ့်မျက်စိဖြင့် မြင်အပ်,ကိုယ့်နားဖြင့် ကြားအပ်, ကိုယ့်နှာခေါင်းဖြင့် နံအပ်, ကိုယ်လျှာဖြင့် သာယာအပ်, ကိုယ့်ခန္ဓာဖြင့် တွေ့ထိအပ်သော အာရုံ (ကြိယာ) ဟူသမျှကို "ပစ္စက္ခ" ဟု မှတ်၊ ဤပစ္စက္ခကိုပင် "မျက်မှောက်" ဟု သင်္ကေတ အနက်ပေးကြရသည်၊ ထိုသို့ မိမိ၏ ဣန္ဒြေ ၅ ပါးဖြင့် မသိအပ်သော ကြိယာသည် အပစ္စက္ခမည်၏၊ [အက္ခာနံ–ဣန္ဒြေတို့၏+ပတိ–ရှေးရှု ကြိယာသည်၊ ပစ္စက္ခံ–မည်၏။] ဤသို့လျှင် မနှေ့ကစ၍ လွန်လေပြီးသော မျက်မှောက် မျက်ကွယ် ကြိယာ ၂ မျိုးကို သိအပ်သည်ရှိသော် (သိစေလိုရာဌ်) ဓာတ်နောင် ဟိယျတ္တနိ ဝိဘတ်များ သက်ကြရသည်။

ကွစိဓာတု ဣစ္ဆာဒိတော-သုတ်မှ၊ ကွစိတိ ဓာတုနန္တိစ ဝတ္တတော၊...

၄၅၇။ အကာရာ ၊ပေ၊ ကာလာတိပတ္တိသု။ ။ ဟိယျတ္တနီ အဋ္ဌတနီ ကာ လာတိပတ္တိ ဣတိ-ဟူကုန်သော၊ တီသု- ၃သွယ်ကုန်သော၊ ဧတာသု ဝိဘတ္တိသု-တို့ကြောင့်၊ ကွစိ-အချို့အရာ၌၊ ဓာတုနံ-တို့၏၊ အာဒိမှိ-အစ၌၊ အကာရာဂမော-အ အက္ခရာလာသည်၊ ဟောတိ၊ ကထံ-အဘယ့်ကြောင့်၊ အယံ အကာရာဂမော-ဤ(အ) လာခြင်းသည်၊ ဓာတ္တာဒိမှိ-ဓာတ်၏ အစ၌၊ (ဟောတိ-ဖြစ်ရသနည်း၊) ဣတိ စေ-ဤသို့မေးအံ့၊....

ဓာတ္တန္တေ-ဓာတ်၏ အဆုံး၌၊ သရေ-သရသည်၊ သတိပိ-ရှိပြီးဖြစ်ပါလျက်လည်း၊ ပုန-ထပ်၍၊ ဣဓ-ဤဓာတ်အဆုံး၌၊ အကာရာဂမသ-(အ) လာခြင်း၏၊ နိရတ္ထတ္တာ-အကျိုးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ပယောဂါနုရောဓ-ပြယုဂ်အား လျော်သောအားဖြင့်၊ ဓာတ္တာဒိတော-ဓာတ်၏ အစ၌၊ အယံ-ဤ(အ)လာခြင်းသည်၊ ဟောတိ-၏။

၄၅၇။ ကွစိဓာတုနမာဒိမှိ—ကွစိသဒ္ဒါကြောင့် အချို့ရုပ်၌သာ အ-လာ၍ အဲချို့ရုပ်၌ မ-လာရ၊ ထို့ကြောင့် "အပစာ, ပစာ" စသည်ဖြင့် ရုပ် ၂ မျိုးစီ ရနိုင်သည်၊ ဓာတုနမာဒိမှိ၌ ဓာတုနံသည် အနုဝတ္တန ဝုတ္တိ၊ အာဒိမှိကား ပက္ခိပနဝုတ္တိတည်း။

အထ ၊ပေ၊ ဒိမှိစေ—ဤကား "ဓာတုနမာဒိမှိ" ဟူသော စကားနှင့် စပ်၍ စောဒနာဖွယ်ကို ပြသောစကားတည်း၊ ဤ အ အက္ခရာသည် ဣ အက္ခရာကဲ့သို့ အဆုံး၌ လာသင့်လျက် အဘယ့်ကြောင့် ဓာတ်၏ အစ၌ လာရသနည်း-ဟူလို။

သတိသရေပိ ၊ပေ၊ အယံ—ဤကား ထိုစောဒနာကို ပယ်ချသော ပရိဟာရစကားတည်း၊ ဓာတ်၏အဆုံး၌ သရရှိပြီးဖြစ်ပါလျက် ဤဓာတ်၏ အဆုံး၌ ထပ်၍ အ-လာပြန်လျှင် (ကျက်ပြီးထမင်းကို ထပ်၍ ချက်သကဲ့သို့) အကျိုးမရှိသောကြောင့် ပါဠိပြယုဂ်နှင့် လျော်စွာ ဓာတ်၏အစ၌ အ-လာရသည်-ဟူလို။

"သတိသရေပိ ၊ပေ၊ ဓာတ္တန္တေ" အရ ဓာတ်၏အဆုံး၌ သရရှိပုံကား ဘူဝါဒိ ရဓာဒိဓာတ်များ၌ "ဘူဓာတ် အပစ္စည်း, ရဓာတ် အပစ္စည်း" ဟု ပစ္စည်းသရ ရှိနေ၏၊ အခြားဓာတ်များ၏ အဆုံး၌လည်း ဣကာရာဂမော အသဗ္ဗဓာတုကမှိ-သုတ်ဖြင့် လာသောဣသရ, အာဥ-စသော ဝိဘတ်သရများ ထိုက်သည်အားလျော်စွာ ရှိနေ၏၊ အဒိဗ္ဗတ္ထ-စသောရုပ်များ၌လည်း ယပစ္စည်း စသည်ဝယ် ယ၌ အသရ စသည်ရှိနေ၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်၏အဆုံး၌ တစ်နည်းနည်းအားဖြင့် သရရှိနေသည်၊ [သရေပိ၌ အပိ သဒ္ဒါကား သမ္ဘာဝနာတည်း၊ သရေပိကို အကာရာဂမသ၌ စပ်၊ အပိသဒ္ဒါက သရရှိခြင်းကို ချီးမြှောက်၍ နောက်ထပ် အ-လာခြင်းကို "အကျိုးမရှိ"ဟု နှိုင်းချက်ရဲ့သည်။]

အပစ္စယ ဝုဒ္ဓိ အဝါဒေသ သရလောပါဒိ–အပစ္စည်း, ဝုဒ္ဓိ, အဝအပြု, သရချေခြင်း အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ ဝုတ္တနယမေဝ–ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းရှိသည်သာ၊ [ဘဝတိရပ်ဌ ဆိုအပ်ပြီးသော နည်းအတိုင်းပင် ဖြစ်သည်–ဟူလို၊] အဘဝါ–သူဖြစ်ပြီ၊ အဘဝူ–သူတို့ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ အဘဝေါ–သင်ဖြစ်ပြီ၊ အဘဝတ–သင်တို့ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ကွစိဓာတူတျာဒီနာ–ဖြင့်၊ အကာရဿ–အ အက္ခရာ၏၊ အမာဒေသော–အံ အပြုသည်၊ ဝါ(ဟောတိ)–ဝိကပ်ဖြစ်၏၊ အဘဝ, အဘဝံ–ငါဖြစ်ပြီ၊ အဘဝမှာ–ငါတို့ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ အဘဝတ္ထ–သူဖြစ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ အဘဝမှသေ–ငါတို့ ဖြစ်ကုန်ပြီ။

ကမ္မနိ–ကံ အနုက်ဌ၊ ယပစ္စယော–ယပစ္စည်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ တယာ–သည်၊ သုခံ–ကို၊ အနုဘူယတ္ထ–ခံစားအပ်ပြီ၊ [အနုပုဗ္ဗ ဘူဓာတ်, တ္ထဝိဘတ်, ယပစ္စည်း, ဓာတ်၏ရှေ့ဌ (အ)လာ, နုဌ ဥကို "ယဝကာရာစ" သုတ်ဖြင့် ဝပြု၊] အကာရာဂမာဘာဝေ–(အ)မလာရာဌ၊ အနုဘူယတ္ထ–အနုဘူယတ္ထ ဟုဖြစ်၏၊ [သရမနောင်းသောကြောင့် ဥကို ဝ မပြုနိုင်၍ "အနု"ဟု မဖြစ်နိုင်၊]

အဘဝါ ၊ပေ၊ အဘဝါမှသေ—နာမယောဂ, တုမှယောဂ, အမှယောဂ, ဧကဝုစ် ဗဟုဝုစ် ကွဲပြားအောင် "သူ+ဖြစ်ပြီ" စသည်ဖြင့် အနက်ပေးလိုက်သည်၊ အဘဝတ္ထ၏ နောက်ဌ "ကွစိဓာတုတျာဒီနာ သြကာရဿ အ အာဒေသော ဝါ" တစ်ချို့စာရှိ၏၊ သြကို (အ) ပြုရာ ရပ်ကို ရူပသိဒ္ဓိဌ ဤနေရာမပြ၊ တ္ထဝိဘတ်ကို ပြပြီးမှလည်း သြကို ပြန်ရ (အ) မပြုသင့်၊ သီမူဌ "အကာရဿ အမာဒေသောဝါ" ဟု ရှိ၏၊ အမှယောဂ ဧကဝုစ် အ ဝိဘတ်ကို အံပြု–ဟု ဆိုလိုသည်၊ သဒ္ဒနီတိအလို နဂိုက အံဝိဘတ်ဆိုလျှင် "အံကာရဿ အ အာဒေသောဝါ" ဟု ရှိရမည်၊ ရပ်မှာ "အဘဝ–အဘဝံ" ဟု ၂ရပ်ချည်းတည်း။

အမှာ။ ။"ဟိယျဇ္ဇေသြ–ပြုလော အ ဣ"ဟု ဆိုသောကြောင့် သြဝိဘတ်ကို အ ဣ ပြု၍ "အဘဝေါ"အရာဝယ် "အဘဝ–အဘဝိ"ဟုလည်း ရှိနိုင်သေး၏၊ "ဟိယျဇ္ဇတ် အာ, ဤ ဥမှာကို, ရဿာပြုရ"ဟု ဆိုသောကြောင့် အာ၌"အဘဝါ–အဘဝ" ဥ၌ "အဘဝူ–အဘဝု" မှာ၌"အဘဝမှာ–အဘဝမှ"ဟုလည်းကောင်း အမလာဘဲ "ဘဝ–ဘဝိ" စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း ရှိနိုင်သေး၏၊ နောက်အဇ္ဇတ္တနိုဌ ဤကဲ့သို့ဖြစ်နိုင်လျက် မပါသောရပ်များ ရှိလတ်၊ ထို့ကြောင့် ဤအာချာတ် ရူပသိဒ္ဓိကို မလေ့လာမီ မိမိတို့ လေ့လာနေကျဖြစ်သော အာချာတ်ပဒမာလာကို ရှေးဦးစွာ နှုတ်တက်လေ့လာပြီး ဖြစ်စေမှသာ ဤရူပသိဒ္ဓိလာ အာချာတ်ရပ်စဉ်များကို (ထိုထိုယောဂ–ထိုထိုဝုစ်နှင့်တကွ) ကြွင်းကျန်ရစ်သော ရပ်များကိုပါ နားလည်နိုင်မည်၊ ဤရူပသိဒ္ဓိကျမှ ရပ်စဉ်ကို ကျက်မည် လေ့လာမည်ဟု ကြံလျှင် ဥဏ္ဍာဏည်းဌ မရှင်းလင်းဘဲ ပျင်းရိဖွယ်ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ဤဘာသာဋီကာဌကား အနည်းငယ် ရှုပ်ပုံရသော ရပ်များကိုသာ တွက်ပြ၍ လည်းကောင်း အရေးကြီးမည်ထင်သော ရပ်များကိုသာ ထည့်သွင်း၍လည်းကောင်း ကျဉ်းကျဉ်းနှင့် ပြီးအောင် စီစဉ်ထားပါသည်။

ကွစိဓာတ္ကုတ္ကျာဒီနာ–ဖြင့်၊ တ္ထာသ–တ္ထာ၏၊ ထာဒေသော–ထ တစ်လုံးပြု၊ အန္ဓဘူယထ, အနုဘူယထ–ခံစားအပ်ပြီ၊ ပေ ၊ အန္ဓဘူယမှသေ, အနုဘူယမှသေ–ငါတို့ကို ခံစားအပ်ကုန်ပြီ၊ ပရသ္သပဒတ္တော–ဌ၊ အန္ဓဘူယာ, အနုဘူယာ–ခံစားအပ်ပြီ၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊ ဘာဝေ–ဘော အနက်ဌ၊ ဘူယတ္ထ–ရှေးဌ ဖြစ်ခြင်း၊ (ဝါ–ဖြစ်ပြီးခြင်း, ဖြစ်ရာပြီ။)

တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ သော–ထိုသူသည်၊ သြဒနံ–ထမင်းကို၊ အပစာ–ချက်ပြီ၊အပစူ–ချက်ကုန်ပြီ၊ အပစော–သင်ချက်ပြီ၊ ပေ ၊ အပစာမှသေ–ငါတို့ ချက်ကုန်ပြီ၊ [အ–မလာဘဲ "ပစာ,ပစူ" စသည်လည်း ရှိနိုင်၏၊ မြန်မာမူ၌ "အပစာ, ပစာ အပစူ, ပစူ" ဟု ရှိပြီးလျှင် နောက်ရုပ်များ၌ အ–မလာသောရုပ်ကို မတွေ့ရ၊ သီဟိုဠ်မူ၌ကား "အပစာ, အပစူ" ဟု အ–လာသော ရုပ်ချည်းသာ ရှိသည်၊ အမှယောဂ၌ "အပစ, အပစံ" ဟု ၂ မျိုး ရှိစေ၊] ကမ္မနိ–ကံအနက်ဌ၊ အပစ္စတ္ထ, အပစ္စထ–ချက်အပ်ပြီ၊ ပေ ၊ အပစ္စမှသေ–ငါတို့ကို ချက်အပ်ကုန်ပြီ၊ အပစ္စာ–ချက်အပ်ပြီ၊ အပစ္စူ–ကုန်ပြီ၊ [ဤ ၂ရုပ်ကား ပရသ္သပုဒ် ပြန်ထားသော ရုပ်တည်း၊] ဣစ္စာဒိ–တည်း။

တထာ–ပါး၊ အဂစ္ဆာ–သွားပြီ၊ ပေ ၊ အဂမှသေ–ငါတို့သွားကုန်ပြီ၊ ကမ္မနိ–ဌ၊ အဂစ္ဆိယတ္ထ, ဂစ္ဆိယတ္ထ–သွားအပ်ပြီ၊ ပေ ၊ ဂမိယတ္ထုံ–သွားအပ်ကုန်ပြီ၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။ တထာ–ပါး၊ အဃမ္မာ–သွားပြီ၊ ပေ ၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊... ဟိယျတ္တနီ ဝိဘတ္တိ–သည်၊ (နိဋ္ဌိတာ)။

၄၅၅။ ဟိယျတ္တနီ ၊ပေ၊ သဗ္ဗဓာတုကံ။ ။ ဟိယျတ္တနာဒယော–ဟိယျတ္တနီ အစရှိကုန်သော၊ စတသော–၄ သွယ်ကုန်သော၊ ဝိဘတ္တိယော–တို့သည်၊ သဗ္ဗဓာတုက သညာ–သဗ္ဗဓာတ် အမည်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊

ကမ္မနိ ယပစ္စယော ၊ပေ၊ ဘူယတ္ထ—"အန္ဓဘူယတ္ထုံ၊ အနုဘူယတ္ထုံ–ခံစားအပ်ကုန်ပြီ၊ အန္ဓဘူယသေ–သင်ချမ်းသာကို ခံစားအပ်ပြီ ၊ပေ၊ အန္ဓဘူယိ–ငါချမ်းသာကို ခံစားအပ်ပြီ" ဟု ခွဲခြားမှ ပေးသင့်၏၊ သို့သော် ထိုသို့ပေးလျှင် အလွန်ဉာဏ်ရှုပ်မည် ထင်ရသော စာသင်သားတို့အား "သင်–ငါ" ဟု မထည့်ဘဲလည်း အနက်ချပါလေ၊ ဘောဌ် "အနုဘူယတ္ထ" ဟု တစ်ချို့စာရှိ၏၊ အနုဥပသာရကို ထည့်ရသည်မှာ ဘုဓာတ်က အကမ္မကဓာတ်ဖြစ်၍ အနုအတွက် "သုခံ" စသော ကံပေါ်လာအောင် ထည့်ရခြင်းဖြစ်၏၊ ဘောဌ်ကား ကံမလိုသောကြောင့် အနုထည့်ဖွယ်မလို, ဝတ္တမာန်တုန်းကလည်း အနုမပါခဲ့၊ ထို့ကြောင့် ဘောဟောရုပ် ဟူသမျှ၌ အနုမပါခြင်းသာ ကျမ်းရင်း အာဘော် ကျမည်၊ ပစဓာတ် ဂမုဓာတ်ရုပ်များ ထင်ရှားပြီ။

ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဟိယျတ္တနာဒီနံ–ဟိယျတ္တနိ အစရှိသော ဝိဘတ်တို့၏၊ သဗ္ဗဓာတု သညတ္တာ–သဗ္ဗဓာတ် အမည်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣကာရာဂမော အသဗ္ဗဓာတုကမှိတိ–ဣကာရာဂမော အသဗ္ဗဓာတုကမှိ ဟူ၍၊ ဝုတ္တော–ဆိုအပ်သော၊ ဣကာရာဂမော–ဣလာခြင်းသည်၊ နဘဝတိ–မဖြစ်၊...သဗ္ဗဓာတုကံ–သဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ် ၄ သွယ်သည်၊ (နိဋ္ဌိတံ)။

ပရောက္ခာ ဝိဘတ်ခန်း

၄၅၉။ ပရောက္ခာ ၊ပေ၊ ဣံ မေ။ ။အ အာဒယော–အ အစရှိကုန်သော၊ ဒ္ဝါဒသ, ပရောက္ခာ သညာ ဟောန္တိ၊ အက္ခာနံ (ဣန္ဒြိယာနံ)–ဣန္ဒြေတို့၏၊ ပရံ–ကွယ်ရာတည်း၊ ပရောက္ခံ–ရာ၊ တဒ္ဒီပကတ္တာ–ထိုမျက်ကွယ် အနက်ကို ပြုတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အယံ ဝိဘတ္တိ–ကို၊ ပရောက္ခာတိ–ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ–၏။

၄၅၈။ ဟိယျတ္တနာဒီနံ ၊ပေ၊ နဘဝတိ– ဤသို့ ဟိယျတ္တနိ အစရှိသော ဝိဘတ် ၄ သွယ်ကို သဗ္ဗဓာတ်ဟု အမည်မှည့်ထားရကား "ဣကာရာဂမော အသဗ္ဗဓာတုကမှိ"ဟု ဆိုအပ်သော ဣအာဂုံသည် ဟိယျတ္တနိစသော ဝိဘတ်နှောင်းရာ၌ မဖြစ်နိုင်တော့ပြီ၊ "ပရောက္ခာ စသော အသဗ္ဗဓာတ်ဝိဘတ် ၄ သွယ် နှောင်းရာ၌သာ ဣအာဂုံ ဖြစ်သည်"ဟူလို၊ ["ဣကာရာဂမော အသဗ္ဗဓာတုကမှိတိ ဝုတ္တတ္တာ"ဟု တစ်ချို့စာရှိ၏၊ သဗ္ဗဓာတုကသညတ္တာ–ဟု ဟိတ်ပုဒ် ရှိပြီးဖြစ်၍ "ဝုတ္တတ္တာ" ဟု မရှိဘဲ "ဝုတ္တော" ဟု ရှိသော သီဟိုဠ်မူသာ ကောင်းသည်။]

၄၅၉။ အံ–မှ...ဣံ့မေ—အ+မှ=အံ+မှ, ဣ+မေ=ဣံ့မေ ဟု ပါဠိ ၂ ထွေစီ ရှိ၏၊ သီမူနှင့် မောဂ္ဂလ္လာန်တို့၌ "အ+မှ,ဣ+မေ" ဟု ရှိ၏၊ သဒ္ဒနီတို၌ "အံတယံ တတ္ထ အာဒိယံ ၊ပေ၊ ဣံ့ တယံ တဟိ" ရှုပ်=ပရောက္ခာ ဟိယျတ္တနိ အဒ္ဒတ္တနိအားဖြင့် "အံ–ဝိဘတ် ၃လုံး–ဣံ့ ဝိဘတ် ၃လုံးရှိသည်" ဟု ဆိုသောကြောင့် "အံ+မှ,ဣံ့+မေ" ဟု ရှိသင့်၏၊ "အံ–ဣံ့–ဿထ တယော တယော" ဟု မိန့်သော ဆရာတို့ အလိုလည်း "အံ–ဣံ့" ပင်။

အက္ခာနံ ၊ပေ၊ ပရောက္ခံ–"အက္ခသဒ္ဒါသည် စက္ခု စသော ဣန္ဒြေ ၅ပါးကို ဟောဏ်" ဟု သိစေလိုရ၍ အက္ခာနံကို "ဣန္ဒြိယာနံ" ဟု ဖွင့်သည်၊ "အက္ခာနံ+ပရံ, ပရောက္ခံ" သာ လိုရင်းတည်း၊ ပရံ–ဟု နပုလ္လိန်ကိုရှု၍ "ပရောက္ခံ" ဟု ရှိသော သီဟိုဠ်မူ အတိုင်း ကောင်းသည်၊ အာရမဏ်ကို အရကောက်၊ ထိုအာရုံဟူသည်လည်း မျက်ကွယ်၌ ဖြစ်သော ကြိယာပင်တည်း၊ ["အက္ခ+ပရ" ဟု သမာသ်ဖြစ်သောအခါ ဤ"ပရောက္ခာ" ဟူသော နိပါတနဖြင့် "ပရ+အက္ခ" ဟု ရှေ့နောက်ပြန်၊ သုတ်ကြီးဖြင့် အက္ခ၏အကို သြပြု, ရှေ့သရကိုချေ "ပရောက္ခ" နာမ်ငဲ့,သိ အံ့ပြု၍ "ပရောက္ခံ" ဟု ဖြစ်၏။]

၄၆၀။ အပစ္စက္ခေ ၊ပေ၊ တိတေ ။ ။ အပ္ပစ္စက္ခေ–ဣန္ဒြေတို့၏ ကွယ်ရာဖြစ်သော၊ ဝါ–မျက်ကွယ်ဖြစ်သော၊ ဝတ္ထုနော–ပြောဆိုသူ၏၊ ဣန္ဒြိယာ ဝိသယဘူတေ–ဣန္ဒြေတို့၏ အရာမဟုတ်သည်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ အတိတေ–အတိတ်ဖြစ်သော၊ ကာလေ–ကြိယာ၌၊ ပရောက္ခာဝိဘတ္တိ–သည်၊ ဟောတိ–၏၊ အတိက္ကမ္မ–(ပစ္စုပ္ပန် အခိုက်အတန့်ကို)လွန်၍၊ ဣတော–ဖြစ်သော ကြိယာသည်၊ အတီတော–အတိတ်မည်၏၊ ဟုတ္တာ–ဖြစ်ပြီး၍၊ အတိက္ကန္တော–လွန်သောကြိယာတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော–နက်၊ ဟေဋ္ဌာ–အောက်၌ (ဘဝတိရုပ်၌)၊ ဝုတ္တနယေန–ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ပရောက္ခာ ပရသပဒ ပဌမပုရိသေကဝစနံ–သော၊ အ–အဝိဘတ်သက်။

တဒ္ဒီပကတ္တာ ၊ပေ၊ ပရောက္ခာတိ ဝုစ္စတိ—ဤပါဠိဖြင့် "ပရောက္ခေ–မျက်ကွယ် ကြိယာ၌+ဘဝါ–ဖြစ်သော ဝိဘတ်တည်း" ဟု ဘဝအနက်၌ ဏပစ္စည်းသက်၊ ဣတ္ထိ ဧောတက အာပစ္စည်းလည်း သက်၍ "ပရောက္ခာ" ဝိဘတ် အမည်ရကြောင်းပြသည်။ ["ကေနဋ္ဌေန ပရောက္ခာ, ပရောက္ခေ ဘဝါတိ အတ္ထော၊ တထာဟိ စက္ခာဒိန္ဒြိယံ သခ်ါ တသ အက္ခသ ပရော (တိရော ဘာဝေါ) ပရောက္ခံ, တဗ္ဘာစကဘာဝေန ပရောက္ခေ ဘဝါတိ ပရောက္ခာ"=သဒ္ဒနီတိ။]

၄၆၀။ အပစ္စက္ခေ ဝတ္ထုနော ၊ပေ၊ ကာလေ—အပစ္စက္ခေကို "ဝတ္ထုနော ဣန္ဒြိယာ ဝိသယဘူတေ" ဟု ဖွင့်သည်၊ ဆိုလိုရင်းကား–"သော ကိရ ရာဇာ ဗဟူဝ" ဟု ပြောဆိုရာ၌ ပြောဆိုသူ ကိုယ်တိုင်က "ထိုသူ မင်းဖြစ်နေသည်ကို ကိုယ့်မျက်စိဖြင့်လည်း မမြင်ရ, ထိုသူ့ကို ဘိသိက်မြှောက်သံကို ကိုယ့်နားဖြင့်လည်း မကြားရ, ဘိသိက်ပွဲ၌ ပါဝင်သော ပန်းနံ့စသည်, ထမင်းအရသာ စသည်, ဖဿရာ စသော အတွေ့များကို ကိုယ်တိုင်လည်း မနံ့ရ–မစားရ–မတွေ့ရ၊ ဤသို့ ပြောဆိုသူ၏ ဣန္ဒြေ ၅ ပါးလုံးမှ ကွယ်ရာ၌ ဖြစ်သော အာရုံ (ကြိယာ) များကို "အပစ္စက္ခ" ဟု ဆိုလိုသည်၊ ဤသို့ အပစ္စက္ခလည်းဖြစ်လွန်ပြီး အတိတ်လည်းဖြစ်သောကြိယာ၌ ဤပရောက္ခာဝိဘတ် သက်ရသည်။ [ဤ ပရောက္ခာ၏ သက်ရာ ၃ ဌာနကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၌ ရှု။]

အတိက္ကမ္မ ၊ပေ၊ ဟုတ္တော—အတီတောကို "အတိ+ဣတော" ဟု ခွဲ၊ အတိဥပသာရ သည် အတိက္ကမ္မ အနက်ဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် "အတိက္ကမ္မ+ဣတောတိ အတီတော" ဟု ဖွင့်၊ "အတိက္ကမ္မ" အရ "လွန်ခြင်း"ဟူသည်လည်း ပစ္စုပ္ပန် အခိုက်အခါကို လွန်ခြင်းတည်း၊ "လွန်၍ ဖြစ်သောကြိယာ" ဟူရာ၌ အဖြောင့်အားဖြင့်ဆိုလျှင် "ဖြစ်ပြီး၍ လွန်သွားသော ကြိယာတည်း" ဟု ပြလိုရ၏ "ဟုတ္တာ အတိက္ကန္တော ဘဝတော" ဟု ဖွင့်ပြန်သည်၊ ဤ" ဟုတ္တာ အတိက္ကန္တော=ဖြစ်ပြီး၍+လွန်သောကြိယာ" ဟု ဆိုသဖြင့် အတိက္ကမ္မ အရ လွန်ခြင်းလည်း "ဖြစ်ဆဲ ပစ္စုပ္ပန် အခိုက်အတန့်ကို လွန်ခြင်း" ဟု သိနိုင်ပြန်သည်။

ဘူ+အ ဣတိ–ဘူ+အဟု ဖြစ်ပြီးသော၊ ဣစ–ဤရုပ်၌၊ [“ဒွေဘာဝေါ”၌ စပ်၊] ဝိပရိဏာမေန–ဖြင့်၊ ဓာတူနန္တိ–ဓာတူနံပုဒ်သည်၊ ဝတ္တတေ။

ဌပိတ။ ကွစာဒိ ၊ပေ၊ ဒွေဘာဝေါ။ ။ ဓာတူနံ–ဓာတ်တို့၏၊ အာဒိဘူတာနံ–အစဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧကသရာနံ–တစ်လုံးသော သရရှိကုန်သော၊ ဝဏ္ဏာနံ–ဝဏ္ဏတို့၏၊ ကွစိ–ပြယုဂ်အားလျော်စွာ၊ ဒွေဘာဝေါ ဟောတိ၊ အယံ ကွစိသဒ္ဒေါ–သည်၊ ဝံဝတ္ထိတဝိဘာသတ္ထော–၏၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ ခ ဆ သေသု–ခ,ဆ,သပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ပရောက္ခာယံ–ပရောက္ခာဝိဘတ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗဓာတူနံ–အလုံးစုံသော ဓာတ်တို့၏၊ (နိစ္စံ–အမြဲ၊) ဒွေဘာဝေါ–သည်၊ ဟောတိ၊ အပစ္စယေ–အပစ္စည်းကြောင့်၊ ဧဟောတျာဒိသပိ–ဧဟောတျာဒိဓာတ်၏လည်း၊ (နိစ္စံ–အမြဲ၊) ဒွေဘာဝေါ ဟောတိ၊ကိစ္စာဒိကေ–ကိစ္စ အစရှိသော ပစ္စည်းကြောင့်၊ ကွစိ–ဝိကပ်အားဖြင့်၊ ဒွေဘာဝေါ ဟောတိ။

ဌပိတ။ ဓာတူနံ ၊ပေ၊ ဒွေဘာဝေါ— တစ်လုံးထည်းရှိသော ဘူဓာတ် ဒါဓာတ် စသည်၌ အာဒိဝဏ္ဏကို အထူးစိစစ်ဖွယ် မလို၊ ပစဓာတ်စသည်၌ ပ သည် ဓာတ်တို့၏ အစဝဏ္ဏတည်း၊ ထို အစဝဏ္ဏလည်း သရရှိသော (သရနှင့် တကွဖြစ်သော) ဝဏ္ဏတည်း ဟု သိစေလိုရ၍ “ဧကသရာနံ”ဟု ဝိသေသန ပြုရသည်၊ “ဧကသရာနံ” သည် အာဒိဝဏ္ဏာနံ၏ ဝိသေသနတည်း၊ “ဧကော သရော ဧတေသံတိ ဧကသရာ” ဋီကာ ဝိဂြိုဟ်၊ “ဧတေသံ–ဤဝဏ္ဏတို့၏၊ ဧကော–တစ်လုံးသော” စသည်ပေး၊ ဤစကားအရ ဥသရရှိသော (ဘ)ဝဏ္ဏကို ဒွေဘော်ပြုသောအခါ “ဘူဘူ”ဟု ဖြစ်၏၊ ပစဓာတ်၏ အစလည်းဖြစ် အသရလည်းရှိသော (ပ)ဝဏ္ဏကို ဒွေဘော်ပြုသောအခါ “ပပ”ဖြစ်သည်ဟု မှတ်။

တေန ခ ဆ သေ ၊ပေ၊ ကွစိ—“အနေကတ္ထာ ဟိ နိပါတာ”နှင့် အညီ နိပါတ်တို့သည် များသောအနက်ရှိရကား ဤသုတ်၌ ကွစိသဒ္ဒါလည်း ဝါသဒ္ဒါကဲ့သို့ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ အနက်ရှိ၏၊ ထိုကွစိသဒ္ဒါ၏ သတ်မှတ်ချက်ကြောင့် ဂါထာ၌လာသော နိစ္စဝိဓိ–အနိစ္စဝိဓိကိုလည်းကောင်း ဂါထာ၌ မပြအပ်သော ရုပ်များ၏ အသန္တဝိဓိကို လည်းကောင်း သိရသည်၊ ထိုတွင် “ခဆသေသု”မှ “ဧဟောတျာဒိသပိ” အထိသည် နိစ္စဝိဓိပြ စကားတည်း၊ “ကိစ္စာဒိကေ ကွစိ” သည် အနိစ္စဝိဓိပြ စကားတည်း၊ ဂါထာ၌ မပါသော ပစ္စည်းဝိဘတ် နှောင်းရာ၌ကား ဤသုတ်အစီအရင် မရှိရာ အသန္တဝိဓိတည်း။

ခ ဆ သေသု။ ။ ခဆသပစ္စည်းနှောင်းရာ၌ “တိတိကွတိ,ဧဂ္ဃတိ,ပိပါသတိ” စသည်ဖြင့် အမြဲဒွေဘော် ဖြစ်၏။

ပရောက္ခာယံ ။ ။ပရောက္ခာဝိဘတ်နှောင်းရာ၌လည်း “ဗဘူဝ,ဧဂါမ,ပပစ” စသည်ဖြင့် အမြဲဒွေဘော် ပြုရသည်။

ဘူဘူ အ ဣတိ–"ဘူဘူ+အ" ဟု ဖြစ်ပြီးသော၊ ဣ၀–ဤရုပ်၌၊ ["အဇ္ဈာ သ သညာ" ၌စပ်၊ အချို့စာ၌ "ဘူဘူ ဣတိ၀" ဟု (အ)ကျသည်။]

၄၆၂။ ပုဗ္ဗော ဇ္ဈာသော။ ။ ဒွေဘူတသ–၂လုံးဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ဓာတုသ–၏၊ ပုဗ္ဗော–ရှေ့ဖြစ်သော၊ ယော အ၀ယ၀ေါ–အကြင် အစိတ် အက္ခရာသည်၊ အတ္ထိ–၏၊ သော–ထိုအစိတ်အက္ခရာသည်၊ အဇ္ဈာသသညော–အဇ္ဈာသအမည်ရှိသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ အဇ္ဈာသသညာ–အဇ္ဈာသအမည်သည်၊ (ဟောတိ)။ [အဇ္ဈာသ၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာ ရှု။]

အဇ္ဈာသဂ္ဂဟဏံ, အနုဝတ္တတေ–အစဉ်လိုက်၏။

၄၆၃။ အန္ဓသိ ဝဏ္ဏာကာရော၀ါ။ ။ အဇ္ဈာသဂတသ–အဇ္ဈာသ၌ ဖြစ်သော၊ အန္ဓသ–အဆုံးသရ၏၊ ဣ၀ဏ္ဏော–ဣ၀ဏ်သည်လည်းကောင်း၊

အပစ္ဆ ၊ပေ၊ သပိ။ ။ ဘူ၀ါဒိဂိုဏ်း၏ နောက်ဆက်တွဲဖြစ်သော ဧဟောတျာ ဒိဂိုဏ်း၌ "ဘူ၀ါဒိတော အ" သုတ်ဖြင့်ပင် အပစ္ဆည်းသက်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် "အပစ္ဆယေ" ဟု ဆိုသည်၊ "ဧဟောတိ" စသောရုပ်၌ ဟုဓာတ်, တိ၀ိဘတ်, အပစ္ဆည်း၊ ဟုကို "ဟု+ဟု" ဟု ဒွေဘော် အမြဲပြုရသည်၊ [အပိဖြင့် "စက်မတိ" စသည်ကို ဆည်းယူ၏–ဟု ဋီကာဖွင့်၏။]

ကိစ္စာဒိကေ ကွစိ။ ။ တဗ္ဗ အနိယစသော ကိစ္စပစ္ဆည်းနောင်းရာ၌လည်း ဧဟောတျာဒိ ဓာတ်စုကိုသာ ယူရမည်၊ အခြားဓာတ်များ၌ကား ကိစ္စာဒိပစ္ဆည်းနောင်းသော်လည်း ဒွေဘော်မပြုရ။ [ဧဟောတျာဒိ ဓာတ်များကို လုမ်းကြည့်ပါ၊] ဧဟိတဗ္ဗံ+ဟောတဗ္ဗံ–ပူဇော်ရာ၏၊ ပဧဟိတဗ္ဗံ+ပဟာတဗ္ဗံ–ပယ်စွန့်ရာ၏၊ ပိဒဟိတဗ္ဗံ+ပိဓာတဗ္ဗံ–ပိတ်ရာ၏၊ ဤသို့ ရုပ် ၂ မျိုးရှိရသည်၊ ကိစ္စာဒိ၌ အာဒိဖြင့် တွာ–တုံ စသော တစ်ချို့ကိတ်ပစ္ဆည်းကို ယူ၊ ဧဟိတ္မာ+ဟိတ္မာ–စွန့်၍၊ ဧဟိတုံ+ဟာတုံ–စွန့်ခြင်းငှာ၊ ပိဒဟိတ္မာ+ပိဓာယ–ပိတ်၍၊ ဤသို့စသည်ဖြင့် ဒွေဘော်မမြဲသော ရုပ်များ ရှိရသည်။ ဧဟောတျာဒိ ဂိုဏ်းပင် ဖြစ်သော်လည်း "ဒါတဗ္ဗံ–ဒတ္မာ–ဟုတံ (ပူဇော်အပ်၏) ဒိန္နံ" စသည်၌ကား ကွစိသဒ္ဒါ၏ အသန္တ၀ိဓိကို ပြုခြင်းကြောင့် ဒွေဘော်ပြု မရှိ၊ အခြားပစ္ဆည်းနောင်းရာ အခြားဓာတ်များ၌လည်း အသန္တ၀ိဓိပင်။

၄၆၃။ သုတ်၌ "အန္ဓသိ ဝဏ္ဏာကာရော၀ါ–အဇ္ဈာသ၏ အဆုံးသရကို ဣ၀ဏ်နှင့် အ အက္ခရာပြု" ဟု လုံး၍ ဆိုထားသော်လည်း ၀ါ၏ သတ်မှတ်ချက်ကြောင့် ဂါထာလာတိုင်း ခွဲခြား၍ ပြုရသည်၊ ဂါထာ၌ "ခ ဆ သေသု" ဟု ဆိုသော်လည်း ခအတွက် ပုံစံမရှိ၊ ထို့ကြောင့် "တိ၉ ဂုပ ကိတ မာနေဟိ ခ ဆ သာ၀ါ" ဟု ဆ သတ္တိနှင့် အတူတွဲဘက် ပစ္ဆည်းဖြစ်၍ ခ ကိုထည့်ထားသည်၊ လိုရင်းမှာ "ခ–သ" ၂ပစ္ဆည်းသာ ဟုမှတ်။

အကာရောစ-အ အက္ခရာသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ-စွာ၊ ဟောတိ-၏၊ အယံ ဝါသဒ္ဒေါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္ထော၊ တေန-ကြောင့်၊...

ခ ဆ သေသု-ခဆသပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊ သဂုပုဿ-ဂုပဓာတ်၏ ဥနှင့် တကွဖြစ်သော၊ အဝဏ္ဏဿ-အဝဏ်၏၊ ဣကာရော-ဣ အပြုသည်လည်း ကောင်း၊ ဝါဿ-ဝါ၏ အဆုံးအာ၏၊ ဤ-ဤအပြုသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ပရောက္ခာယံ-ပရောက္ခာဝိဘတ်ကြောင့်၊ ဘူဿ-ဘူဓာတ်၏ အဆုံးဥ၏၊ အကာရော-အ အပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ အပရဿ-အခြားသော အဗ္ဘာသ သရ၏၊ ဣမေ-ဤဣဝဏ်အပြု, အ အပြုတို့သည်၊ နှ-မဖြစ်ကုန်၊ ဣတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဥကာရဿ(ဥကာရဿ-ဟုရှိသည်ကား ပါဠိပျက်။) ဘူဒ္ဓ ဥအက္ခရာ၏၊ အကာရော-(အ)အပြုသည်၊ (ဟောတိ)။

ခဆသေသု ၊ပေ၊ သဂုပုဿ—ဂုပုဿ-ဂုပဓာတ်၏+ဥ-ဥတည်း၊ ဂုပု-ဂုပဓာတ်၏ ဥ၊ "ဂုပဓာတ်၏ ဥ" ဟု ဆိုသော်လည်း ရုပ်တည်တုန်းက "ဂုပဓာတ်၏ ဥကို မယူရ "ဂုဂုပ" ဟု ဖြစ်သောအခါ အဗ္ဘာသဖြစ်သော ဂု၏ဥကို ယူရမည်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း...သုတ်ဌပင် "အဗ္ဘာသဂတဿ အန္တဿ" ဟု အဗ္ဘာသဖြစ်ကြောင်းကို ဆိုခဲ့ပြီး ဖြစ်သောကြောင့်တည်း၊ "အဝဏ္ဏဿ-ဝါဿ-ဘူဿ"တို့ဌလည်း အဗ္ဘာသ၏ အဝဏ် စသည်ပင်တည်း၊ ဇီဃစ္ဆတိ (အကို ဣပြု) ပိဝါသတိ (အာကို ဣပြု) ဇိဂုစ္ဆတိ (ဂုပ၏ ဥကို ဣပြု)။

ဝါဿ—စာတို့ဌ "တဿ" ဟု ပါဠိပျက်၏၊ သီမူဌ "ဝါဿ"ဟု ရှိ၏ ဝီမံသတိဌ "မာနသတိ" ဟု ဖြစ်ရာ မာဒွေဘော်ပြု၍ "မာမာနသတိ"ဟု ဖြစ်၏၊ "တတော ပါမာနာနံ ဝါမံသေသု"ဖြင့်မာနကို မံပြု၊ "မာနကိတာနံ ဝတတ္တံဝါ"ဖြင့် မကို ဝပြု (ဝါမံသတိ) ဟု ဖြစ်၏၊ ထိုအဗ္ဘာသဖြစ်သော ဝါ၏ အဆုံး အာကို ဤသုတ်ဖြင့် ဤပြုလျှင် "ဝီမံသတိ" ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဝါဿ-ဝါ၏ အဆုံး အာ၏"ဟု ပါဌ်အနက်မှန်ကို သိပါ၊ ဋီကာဌလည်း "အဗ္ဘာသဂတဿ ဝါဿ (ဝါ၏) အန္တဿ (အဆုံး အာ၏) ဤကာရော ဟောတိ" ဟု ပါဌ်မှန် ရှိစေရမည်။

ဘူဿ ပရောက္ခာယံ အကာရော—"ဗဘူဝ" စသည်ဌ ပရောက္ခာ အဝိဘတ် စသည်ကြောင့် "ဘူဘူအ" စသည် ဖြစ်နေရာဝယ် အဗ္ဘာသဘူ၏ အဆုံးဥကို (အ)ပြု (ဘဘူ+အ) ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့နောက် ဆိုင်ရာသုတ်ဖြင့် ပြီးအောင်စီရင်လိမ့်မည်၊ ဋီကာဌ "အကာရော ပန ပရောက္ခာယံ ဘူဿ အန္တဿေဝ" ဟု ပါဌ်မှန် ရှိစေရမည်၊ ဤတိုင်အောင် ဝါသဒ္ဒါက ဣပြုရာ-ဤပြုရာ-(အ)ပြုရာ ဌာနများကိုလည်းကောင်း ထိုဌာနများဌ နိစ္စဝိဓိဖြစ်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း သတ်မှတ်သည်။

နာပရဿိမေ—သုတ်ဌ "အန္တဿ" အရ အဗ္ဘာသ၏ အန္တကို ယူခဲ့သောကြောင့် ဤ"အပရဿ" အရလည်း သုတ်ဖြင့် စီရင်နိုင်သော အဗ္ဘာသ၏ အန္တမှ တစ်ပါး အခြား

၄၆၄။ ဒုတိယ ၊ပေ၊ တတိယာ။ ။ အဗ္ဘာသဂတာနံ–ကုန်သော၊ ဒုတိယစတုတ္ထာနံ–ဒုတိယ စတုတ္ထဖြစ်ကုန်သော၊ ဝဂ္ဂဗျဉ္ဇနာနံ–ဝဂ်ဗျည်းတို့၏၊ [ဤစကားဖြင့် အဝဂ်၏ ဒုတိယစတုတ္ထ အက္ခရာကို နှစ်စေသည်၊] ယထက္ကမံ, ပဌမတတိယာ–ပဌမက္ခရာ တတိယက္ခရာတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဘကာရဿ–ဘအက္ခရာ၏၊ ဗကာရော–ဗ အပြုသည်၊ (ဟောတိ)။

၄၆၅။ ဗြူဟူနေ ၊ပေ၊ ပရောက္ခာယံ။ ။ပရောက္ခာဝိဘတ္တိယံ–ကြောင့်၊ ဗြူဟူဣတိ–ဗြူ ဟူ ဟူကုန်သော၊ ဧတေသံ ဓာတူနံ–ဤဓာတ်တို့၏၊ အာဟ ဘူဝဣတိ–အဟ ဘူဝ ဟူကုန်သော၊ ဧတေ အာဒေသာ–တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ–ဖြင့်၊ ဘူသဒ္ဒဿ–ဘူသဒ္ဒါ၏၊ ဘူဝါဒေသော– ဘူဝ အပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ သရလောပေါ ၊ပေ၊ တျာဒီနာ–ဖြင့်၊ သရလောပါဒိ–သရချေခြင်း အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ (ဟောတိ၊) သော–ထိုသူသည်၊ ရာဇာ–မင်းသည်၊ ဗဘူဝ ကိရ–ဖြစ်ပြီတဲ့၊ တေ–တို့သည်၊ ဗဘူဝု ကိရ–ဖြစ်ကုန်ပြီတဲ့၊ တွံ–သည်၊ ဗဘူဝေ ကိရ–တဲ့။

ဓာတူဟိတိ ဝတ္တတေ၊ သိဟဂတိယာ–ဖြင့်၊ ကွစိဂ္ဂဟဏာဒိ–လည်း၊ (ကွစိ ဓာတုသုတ်မှ ပြန်၍) ဝတ္တတေ။

၄၆၆။ ဣကာရာဂမော အသဗ္ဗဓာတုကမှိ။ ။ပရေ–သော၊ သဗ္ဗသ္မိံ–အလုံးစုံသော၊ အသဗ္ဗဓာတုကမှိ–အသဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ် ၄ သွယ်ကြောင့်၊ ကွစိ–၌၊ ဓာတူဟိ–တို့မှ၊ ပရော–နောက်သည်၊ (ဟုတ္တာ–ဖြစ်၍၊) ဣကာရာဂမော–ဣလာသည်၊ ဟောတိ။

အဗ္ဘာသ၏ အနန္တကိုယူ၊ ဤ"နာပရသိမေ" ဖြင့် အခြားသော ဗုဒ္ဓကွတိ, ဧဟောတိ, စိကိစ္ဆတိ, တိကိစ္ဆတိ, ဒဒါတိ, ဒဓာတိ ရုပ်တို့၏ အဗ္ဘာသဂတဖြစ်သော သရများ၌ အသန္ဓဝိမိ ဖြစ်ကြောင်းကိုလည်း ဝါသဒ္ဒါက သတ်မှတ်၏ဟု ပြသည်၊ အနိစ္စဝိမိကား ဂါထာ၌ မပါတော့ပြီ။

၄၆၅။ မာဟ ဘူဝါ— ဘူ၌ ဥသရနှင့် တကွ "ဘူဝ" ပြု၍ "ဗဘူဝ" ဟုပင် စာအများ ရှိ၏၊ ဘူဝဖြစ်သည့်အခါ ဝ၌ အသရပါသည်ဟု နှလုံးပြု၍ "သရလောပါဒိ" ဟု ဆိုသည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား ဝ၌ သရမပါ၊ ထိုအလို သရချေခြင်း စသည်မရှိ ဝ်ကို အ–ဥ စသည်သို့ ကပ်ရုံသာ၊ သောကိရ စသည်ဖြင့် "ကိရ" ထည့်သည်ကား "ကိုယ်တိုင်သိခြင်း မဟုတ်–(အပစ္စက္ခ)၊ တစ်ဆင့်ကြားခြင်း ဖြစ်ကြောင်း" ထင်ရှားအောင် ထည့်ရခြင်း ဖြစ်သည်။

ကွစာဝိကာရတော–လိုက်သော ကွစိသဒ္ဒါကြောင့်၊ ဗျဥ္ဇနာဒိမှေ၀–အစဉ် ဗျည်းရှိသည်သာလျှင် ဖြစ်သော၊ အသဗ္ဗဓာတုကေ–အသဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ်ကြောင့်၊ အယံ အာဂမော–ဤ ဣလာခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဗျဥ္ဇနာ ဒေါပိ–အစဉ် ဗျည်းရှိသော အသဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ်ကြောင့်လည်း၊ ကွစိ–တစ်ချို့ အရာ၌၊ နောသိယာ–မဖြစ်။

စ–ဆက်၊ ဇော–ဤသုတ်၌၊ ["ဝုစ္စတိ" ၌ စပ်၊] သဗ္ဗဓာတုကံ–သဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ်သည်၊ နှ–မဟုတ်၊ အသဗ္ဗဓာတုကံ–သဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ်မဟုတ်၊ ဣတိ ကတွာ–ဤသို့ ဝိဂြိုဟ်ပြု၍၊ ဟိယျတ္တနီ ၊ပေ၊ သဗ္ဗဓာတုကန္တိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဟိယျတ္တနီ အာဒီနံ–ဟိယျတ္တနီ အစရှိသော ဝိဘတ်တို့၏၊ သဗ္ဗဓာတုက သညာယ–သဗ္ဗဓာတ်ဟူသော အမည်၏၊ ဝါ–ကို၊ ဝုတ္တတ္တာ– ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တဒညာ – ထိုသဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ်တို့မှ အခြားကုန်သော၊

၄၆၆။ အသဗ္ဗဓာတ် ၃ မျိုး။ ။ သရဝိဘတ်, သရာဒိဝိဘတ်, ဗျဥ္ဇနာဒိ ဝိဘတ် ဟု အသဗ္ဗဓာတ်ဝိဘတ် ၃ မျိုးရှိ၏၊ ထိုတွင် အ–ဥ စသော သရသက်သက် ဝိဘတ်သည် သရဝိဘတ်တည်း၊ အံ ဣံ စသောဝိဘတ်သည် အစဉ် သရရှိ၍ နိဂ္ဂဟီတ်ဗျည်းက နောက်နေသော သရာဒိဝိဘတ်တည်း၊ တ္ထ–မှ စသောဝိဘတ်ကား အစဉ် ဗျည်းရှိ၍ သရကနောက်နေရသော ဗျဥ္ဇနာဒိ ဝိဘတ်တည်း၊ "ဗျဥ္ဇနံ အာဒိမှိ ယဿာတိ ဗျဥ္ဇနာဒိ" ယဿ–အကြင်ဝိဘတ်၏၊ အာဒိမှိ–အစဉ် (ရှေ့၌)၊ ဗျဥ္ဇနံ–ဗျည်းသည်၊ အတ္ထိ ဣတိ ဗျဥ္ဇနာဒိ။

အသဗ္ဗ ၊ပေ၊ ဝိကာရတော—လိုက်သော ကွစိသဒ္ဒါကြောင့် ပြုခဲ့သော အသဗ္ဗဓာတ်ဝိဘတ် ၃ မျိုးတွင် ဗျဥ္ဇနာဒိ အသဗ္ဗဓာတ်ဝိဘတ် နှောင်းရာ၌သာ ဣလာသည်၊ "ဗျဥ္ဇနာဒိမှေ၀" ၌ ဧ၀ဖြင့် သရဝိဘတ် သရာဒိဝိဘတ် ၂ မျိုးကို ကန့်သည်၊ ဘာ့ကြောင့် နည်း–သရဝိဘတ် သရာဒိဝိဘတ်များ၌ ကပ်ဖွယ်သရရှိသဖြင့် "ဗဘူ၀,ဗဘူ၀ိ" ဟု ရှပ်ပြီးနိုင်၍, ဗျဥ္ဇနာဒိဝိဘတ်နှောင်းရာ၌ "ဗဘူ၀်+တ္ထ" ဟု ဖြစ်သည့်အခါ (၀်)၏ ကပ်ရာသရ မရှိသဖြင့် ပါဠိနှင့်လျော်အောင် ရှပ်မပြီးနိုင်သောကြောင့်တည်း။ [ဤ အဓိပ္ပာယ် အရ ဘူကို ဘူ၀်ပြုသည့်အခါ (၀်)၌ သရမပါမှသာ ရှေ့နောက် အဆင်ပြေသည်၊ ၀၌ သရပါနေသေးလျှင် "ဗဘူ၀တ္ထ" ဟု ရှပ်ပြီးနိုင်သောကြောင့် ဣလာရကျိုး မနပ်ပဲ ရှိချိမ့်မည်။]

ဗျဥ္ဇနာဒေါပိ ကွစိနော သိယာ—"ဒဿတိ–ပေးလတဲ့" စသောပြယုဂ်၌ "ဒါ+သတိ" ဖြစ်၍ ဗျဥ္ဇနာဒိဖြစ်သော ဘဝိသန္တိ အသဗ္ဗဓာတ်ဝိဘတ် နှောင်းသော်လည်း ဒါဓာတ်၌ သရပါပြီးဖြစ်၍ ကပ်ဖွယ်သရ မလို၊ ထို့ကြောင့် ပါဠိတော်နှင့် လျော်အောင် ကွစိသဒ္ဒါ၏ တားမြစ်ချက်အရ ဣမလာရတော့ပြီ။ [ဋီကာ၌ "တဒနုပရောဓေနာတိ ပရိဘာသတောစ ဗျဥ္ဇနာဒေါပိ ဗျဥ္ဇနပုဗ္ဗကေပိ အသဗ္ဗဓာတုကေ ပရေ ဒဿတိတ္ပာဒီသု ကွစိ ဣကာရာဂမော နောသိယာ (နှ သိယာ တျတ္ထော)" ဟု ပါ၌မှန် ရှိစေ။]

စတသော–ကုန်သော၊ ဝိဘတ္တိယော–တို့ကို၊ အသဗ္ဗဓာတုကန္တိ–အသဗ္ဗဓာတုက ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ–ဆိုအပ်၏။

တုမှေ, ဗဟူဝိတ္ထ ကိရ–ဖြစ်ကုန်ပြီတဲ့၊ အဟံ, ဗဟူဝံ (သီ၌"ဗဟူဝ")ကိရ–တဲ့၊ မယံ ဗဟူဝိမှ ကိရ–ဖြစ်ကုန်ပြီတဲ့၊ အတ္တာနောပဒေ–၌၊ သော, ဗဟူဝိတ္ထ–ဖြစ်ပြီတဲ့၊ [ကိရ မပါသော်လည်း ကိရအနက်ထည့်ပေး] ၊ပေ၊ ဗဟူဝိမှေ၊ ကမ္မနိ–၌၊ အတ္တာနောပဒေ–၌၊ ဤကာရာဂမ ယပစ္စယိကာရာဂမာ–ဤလာခြင်း, ယပစ္စည်းသက်ခြင်း, ဣလာခြင်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ အနုဗဗူ ဝိယိတ္ထ–ခံစားအပ်ပြီတဲ့၊ ယပစ္စယဿ–ယပစ္စည်းကို၊ အသဗ္ဗဓာတုကမှိ–အသဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ်ကြောင့်၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ လောပေ–ချေခြင်းကို၊ ကတေ–သော်၊ ဣဝဏ္ဏာဂမော–ဣဝဏ်လာခြင်းသည်၊ နု ဘဝတိ–မဖြစ်၊ တယာ–သည်၊ အနုဗဗူဝိတ္ထ–ခံစားအပ်ပြီတဲ့၊ အနုဗဗူဝိရေ–တဲ့၊ ဣစ္စာဒိ၊ ဘာဝေ–၌၊ ဗဟူဝိယိတ္ထ–ဖြစ်ခြင်း, ဖြစ်ရာပြီတဲ့၊ ဗဟူဝိတ္ထဝေါ–လည်းရှိ၏၊ [ယပစ္စည်းကို ချေသည် ဟူလို၊] တထာ–ပါး၊ ပပစ–ချက်ပြီတဲ့၊ပေ ၊ ပပစိမှေ–ကုန်ပြီတဲ့၊ ကမ္မနိ–၌၊ ပပစ္စိတ္ထ–ချက်အပ်ပြီတဲ့၊ ပပစ္စိရေ–ကုန်ပြီတဲ့၊ ပပစ္စ, ပပစ္စုဝါ–ဟုလည်းရှိ၏၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊ [ဣစ္စာဒိဖြင့် ညွှန်ရာ၌ နာမယောဂ အပြီးတွင် ညွှန်တတ်သည်၊ ထို့ကြောင့် "ပပစ္စိတ္ထော, ပပစ္စိတ္ထာ ဣစ္စာဒိ" ရှိသည်ကား မကောင်း၊ "ပပစ္စ, ပပစ္စုဝါ ဣစ္စာဒိ" ဟု (ပရသပုဒ် ပြန်လျက်ရှိသော) သီမူအတိုင်းသာ ကောင်းသည်။]

ဂမိမှိ–ဂမုဓာတ်၌၊ [ဂမိ၌ ဣဖြင့် ဓာတ်ကို ညွှန်ပြသည်၊] ကွစာဒိ ဝဏ္ဏာနန္တရာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဒွေဘာဝေါ–သည်လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗော ဇ္ဇာသောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အဇ္ဇာသသညာ–သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ အဇ္ဇာသေတိ–ပုဒ်သည်၊ ဝတ္တတေ။

၄၆၇။ ကဝဂ္ဂဿ စဝဂ္ဂေါ။ ။ အဇ္ဇာသေ–၌၊ ပေ ၊ ဟောတိ၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဂကာရဿ–ဂအက္ခရာ၏၊ ဇကာရော–ဇပြု၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ

ဇတ္ထစ ၊ပေ၊ ဝုစ္စတိ—"နု+သဗ္ဗဓာတုကံ" ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ ဟိယျတ္တနိစ်သည်မှ တစ်ပါးသော ပရောက္ခာစသော ဝိဘတ် ၄ သွယ်ကို အသဗ္ဗဓာတုကဟု ခေါ်၏၊ ဤ၌ "နု" သဒ္ဒါသည် သဒိသအနက် ဟောတည်း၊ ဟိယျတ္တနိစသော ဝိဘတ်များနှင့် ဝိဘတ်ချင်းတူသောကြောင့် "နု+သဗ္ဗဓာတုကံ" အရ အသဗ္ဗဓာတ် ခေါ်သည်–ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ "တဒညာ" ပါဠိကို ထောက်လျှင် "နု"သဒ္ဒါ အညအနက်ဟောသာ ဖြစ်သင့်၏၊ "သဗ္ဗဓာတ်ဝိဘတ်မှ တစ်ပါးသော အာချာတ်ဝိဘတ်များကို အသဗ္ဗဓာတ် ခေါ်သည်" ဟူလို။

ဖြင့်၊ အနုဇ္ဈာသဿ–အဇ္ဈာသ မဟုတ်သော သရ၏၊ ပဌမ ပုရိသေက ဝစနမှိ–ပဌမပုရိသ် ဧကဝုစ်သိဘတ်ကြောင့်၊ ဒီဃော–ဒီဃပြု၊ သော–သည်၊ ဂါမံ–သို့၊ ဧဂါမ ကိရ–သွားပြီတဲ့၊ ဧဂမဝါ–ဧဂမ ဟုလည်းရှိ၏၊ပေ၊ ဧဂမိမှေ–သွားကုန်ပြီတဲ့၊ ကမ္မနိ–ဌ၊ ဧဂမိယိတ္ထ–သွားအပ်ပြီတဲ့၊ ဧဂမိတ္ထဝါ–(ယပစ္စည်းကို ချေ၍) ဧဂမိတ္ထ ဟုလည်းရှိ၏၊ ဣစ္စာဒိ၊...ပရောက္ခာဝိဘတ္တိ–သည်၊ (နိဋ္ဌိတာ)။

အဇ္ဇတ္တနိ ဝိဘတ်ခန်း

၄၆၈။ အဇ္ဇတ္တနိ ၊ပေ၊ အမှေ။ ။ဤအာဒယော–ဤအစရှိကုန်သော၊ ဒွါဒသ အဇ္ဇတ္တနိ သညာ ဟောန္တိ၊ အဇ္ဈ–ယနေ့မှစ၍၊ ဘာဝေါ–ဖြစ်သော ကြိယာသည်၊ အဇ္ဈတနော–မည်၏၊ တံဒီပကတ္တာ–ထိုယနေ့မှ စ၍ဖြစ်သော ကြိယာကို ပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အယံ ဝိဘတ္တိ–ဤဝိဘတ်ကို၊ အဇ္ဈတနိတိ–ဟူ၍၊ ပဝုစ္စတိ–၏။

၄၆၇။ ဧဂါမ ဧဂမဝါ—ဂမုဓာတ် အဝိဘတ်, ဒွေဘော်ပြု, ဤသုတ်ဖြင့် အဇ္ဈာသဖြစ်သော ဂကို ဧပြု (ဧဂမ) ကွစိဓာတုသုတ်ကြီးဖြင့် အဇ္ဈာသမဟုတ်သော ဂ၏အကို ဒီဃပြု (ဧဂါမ) ဒီဃမပြုလျှင် (ဧဂမ)ဟု အ ဝိဘတ်ဖြင့် ၂ ရုပ် ရှိ၏၊ ဥစသောဝိဘတ်များ၌ကား ဒီဃပြု ရုပ်မရှိ၍ "ဧဂမု" စသည်ဖြင့်သာ ပြသည်၊ သို့သော် ပုံစံများ၌ကား "နာဟံ ကာလိင်ံ ဧဂါမံ" ဟု ဒီဃရုပ်ကိုလည်း တွေ့ရသည်၊ ["အံ+ဏ္ဍံ–အ+ဏ္ဍ" ဟု ပါဠိ ၂ ထွေရှိသည့် အတိုင်း "ဧဂမံ=ဧဂမ၊ ဧဂမိံ=ဧဂမိ" ဟု မူ ၂ မျိုးရှိပုံကိုလည်း သတိပြု။]

[ဆောင်] **ဝိဘတ်ပရောက္ခာ, အ–ကြောင့်သာလျှင်, အဇ္ဈာ–မဟု, ဂမုဒီဃ, ပြုထုံးပြု၍, သေသဝိဘတ်, မပြုအပ်ဟု, သတ်မှတ်ထားဟန်, ရှိကုန်ပြန်လည်း, ပုံစံမပင်း, ရှာမှေလျှင်းက, ကြွင်းဝိဘတ်မှာ, ဒီဃပါ, ရံခါတွေ့ရသည်။**

၄၆၈။ ["အံ+မှေ=အ+မှေ" ဟု ပါဠိ ၂ ထွေရှိသည်၊ နောက်၌ "သြအာအ ဝစနာနံ ဏ္ဍ ဏ္ဌ အမာဒေသာ" ဟု ဆိုလတ်ဖြစ်၍ ရူပသိဒ္ဓိအလို "အ" သာ ပါဠိမှန်တည်း၊] "အဇ္ဈ+ဘဝေါ" ၌ ကာလောကို ငဲ့၍ "အဇ္ဈတနော" ဟု ထား၏၊ ထိုအဇ္ဈတနုကာလကို ပြသော ဝိဘတ်လည်း "အဇ္ဈတနေ–ယနေ့မှ စ၍ဖြစ်သော အတိတ်ကြိယာအနက်၌+ဘဝေါ–ဖြစ်သောဝိဘတ်တည်း" ဟူသော ဘဝတဒ္ဓိတ်အရ "အဇ္ဈတနိ" မည်၏၊ တဒ္ဓိတ် "ယဒနုပဟန္ဒာ" သုတ်၌ကား "အဇ္ဈ+ဘဝါ" ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ "အဇ္ဈတနိ" ပြီးပုံကို ပြခဲ့ပြီ၊ သူ့နည်းနှင့်သူ သင့်သည်ချည်းဖြစ်၍ တစ်မျိုးစီပြထားဟန် တူသည်။[အဇ္ဈတနိ ဝိဘတ်သည် ယနေ့အဖို့၌ လွန်ပြီးကြိယာကိုသာ ဟောသည်မဟုတ်, ယနေ့မှစ၍ လွန်လေသမျှ ကြိယာကို ဟောနိုင်သောကြောင့် "အဇ္ဈ–ယနေ့မှစ၍" ဟု ပေးလိုက်သည်။]

အတီတေတိစ အပစ္စက္ခေတိစ ပစ္စက္ခေတိစ ဝတ္ဗာတေ၊ ["အပစ္စက္ခ ပရောက္ခာတီတေတိ ဣတောဘာ အပစ္စက္ခ အတီတေတိစ, ဟိယျော ၊ပေ၊ ပစ္စ ကၡေတိစ ဝတ္ဗာတေ" ဟု ဋ္ဌိကာရိုသောကြောင့် "အတီတေ အပစ္စက္ခ ပစ္စက္ခ ေတိစ ဝတ္ဗာတေ" ဟု ရှိစေ။]

၄၆၉။ သမိပေ.ဓွတနိ။ ။ သမိပေ–အနီးဖြစ်သော၊ သမိပတော–အနီးဖြစ်သော ကြိယာမှ၊ ပဋ္ဌာယ–စ၍၊ အဓ္ဓပဘုတိ–ယနေ့မှ စ၍၊ ပစ္စက္ခစ အပစ္စက္ခစ အတီတေ ကာလေ အဓ္ဓတနိ ဝိဘတ္တိ ဟောတိ၊ [ဤဖွင့်ပုံမှာ ကစ္စည်းဝတ္ထိနှင့် သဘောတူသောကြောင့် အဓိပ္ပာယ်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋ္ဌိကာ မှာ ရှု၊] ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ အဓ္ဓတနိ ပရသ္မပဒ ပဌမပုရိသေကဝစနံ–သော၊ ဤ–ဤဝိဘတ်သက်၊ ပုရေဝိယ–ရှေ့ရုပ်ဌိကဲ့သို့၊ အကာရာဂမော–အ အက္ခရာလာခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝုဒ္ဓါဒိစ–ဝုဒ္ဓိ အစရှိသော အစီအရင် သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ကွစိဓာတုဝိဘတ္တိတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဤမှာဒိ ဝိဘတ္တိနံ–ဤ,မှာ အစရှိသော ဝိဘတ်တို့၏၊ ကွစိ–ဌ၊ ရဿတ္တံ–ရဿအဖြစ် သည်လည်းကောင်း၊ သြ အာ အ ဝစနာနံ–သြ,အာ,အ ဝိဘတ်တို့၏၊ ဣ,ဥ, အံမာဒေသာစ–ဣအပြု, ဥအပြု, အံ အပြုတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ သရုလောပါဒိ–သည်၊ (ဟောတိ)၊ သော–သည်၊ အဘဝိ–ဖြစ်ပြီ၊ အဘဝိဝါ–၏၊ အံကာရာဂမာဘာဝေ–အ အက္ခရာလာခြင်း မရှိရာ၌၊ ဘဝိ–ဖြစ်ပြီ။

မဏ္ဍူကဂတိယာ–ဖြင့်၊ ဝါတိ ဝတ္ဗာတေ။

၄၇၀။ သဗ္ဗတော ဥံ ဣံသု။ ။ ပေ၊ ဣံသုဘာဒေသော–ဣံသုအပြုသည်၊ ဝါ ဟောတိ–ဝိကပ် ဖြစ်၏၊ တေ–ထိုသူတို့သည်၊ အဘဝိံသု–ကုန်ပြီ၊ ဘဝိံသု ဝါ–လည်းရှိ၏၊ အဘဝုံ ဘဝုံဝါ–လည်းရှိ၏၊ တွံ အဘဝိ–ပြီ၊ ဘဝိဝါ–လည်းရှိ၏၊ အဘဝေါ ဘဝေါဝါ–၏၊ ["ဘဝိ" ကားသြကို ဣပြုရုပ်၊ "ဘဝေါ" ကား သြအတိုင်း ရုပ်၊] တုမှေ, မဘဝိတ္ထ ဘဝိတ္ထဝါ၊ ဣကာရာဂမော–ဣလာ၊ အဟံ အဘဝိံ ဘဝိံဝါ၊ မယံ အဘဝိမှ ဘဝိမှဝါ၊ [မှာ၌ ရဿပြု ရုပ်၊]

၄၆၉။ ။ ဤအဖွင့်များ၌ "သမိပတော ပဋ္ဌာယ" သည် "သမိပေ" ကို အနက်ပေးဖို့ သဒ္ဒါနက် တိုက်ရိုက်ဖွင့်ခြင်း မဟုတ်, ဖြစ်သင့်သော အဓိပ္ပာယ်ကို ဖွင့်ပြသော အဓိပ္ပာယ် ဖွင့်သာ၊ ကစ္စည်းဝတ္ထိ၌ "အဓ္ဓ ပဘုတိ" ဟု ရှိသောကြောင့် ထိုကစ္စည်းဝတ္ထိနှင့် ထပ်မိအောင် "သမိပတော ပဋ္ဌာယ" ကို " အဓ္ဓ ပဘုတိ " ဟု ရူပသိဒ္ဓိ၌ ထပ်၍ ဖွင့်ပြန်သည်။

အဘာဝိမှာ ဘာဝိမှာဝါ၊ [ရုဿမပြုပဲ ရှပ်] သော–သည်၊ အဘာဝိတ္ထ ဘာဝိတ္ထဝါ၊ [အာကို တ္ထပြု ရှပ်] အဘာဝါ ဘာဝါဝါ၊ ပေ ၊ အဘာဝိမှေ ဘာဝိမှေ ဝါ။

ကမ္မနိ–ဌ်၊ ယပစ္စယလောပေ–ယပစ္စည်းကျေပြီးသော်၊ ဝုဒ္ဓိ အဝါဒေသာ ဒိ–ဝုဒ္ဓိ အဝ အပြု အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ (ဟောတိ)၊ တယာ–သည်၊ သုခံ, အနုဘာဝိတ္ထ–ခံစားအပ်ပြီ၊ အန္ဓဘူယိတ္ထ, အနုဘူယိတ္ထ ဝါ–လည်းရှိ၏၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊ ပရဿပဒတ္တေ–ဌ်၊ တယာ, အန္ဓဘူယိ အနုဘူယိ–ခံစား အပ်ပြီ၊ ပေ ၊ အန္ဓဘူယိ အနုဘူယိမှာ ဝါ၊ ဘာဝေ–ဌ်၊ တယာ, အဘာဝိတ္ထ အဘူယိတ္ထ–ဖြစ်ခြင်း ဖြစ်ရာပြီ။

သော, အပစိ ပစိ–ချက်ပြီ၊ အပစိ ပစိ ဝါ–လည်းရှိ၏၊ တေ, အပစ့ံသု ပစ့ံသု အပစုံ ပစုံ–ကုန်ပြီ၊ ပေ ၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊ ["အပစိဝုံ" နောက်ဌ် "တထာ" ဟု ရှိသည်ကား အပို, သီဌ်လည်းမပါ၊ "အပစ်, ပစ်, အပစ,ပစ ဝါ,ဌ် "ပစ်.ပစတို့သည် ရှိနိုင်သကဲ့သို့ "ပစိသေ–ပစိဝုံ" တို့လည်း ရှိနိုင်၏၊ သီမူမှာကား "ပစု–ပစ–ပစိမှေ" တို့လည်းမပါ။] ကမ္မနိ–ဌ်၊ ပေ ၊ ပရဿ ပဒတ္တေ–ဌ်၊ အပစ့ိ ပစ့ိ–ချက်အပ်ပြီ၊ ပေ ၊ အပစ့ိမှာ ပစ့ိမှာ ဝါ။

သော, ဂါမံ အဂစ္ဆိ ဂစ္ဆိ–သွားပြီ၊ အဂစ္ဆိ ဂစ္ဆိ ဝါ–လည်းရှိ၏၊ ပေ၊ အဂစ္ဆိမှာ ဂစ္ဆိမှာ ဝါ၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ အဇ္ဇတနိမှိ–ကြောင့်၊ ဂမိဿ–ဂမုဓာတ်၏၊ ဆ္ဆဿ–ဆ္ဆ၏၊ ကွစိ–ဌ်၊ ဌ္ဌာဒေသော–ဌ္ဌ ပြု၊ သော, အဂဋ္ဌိ ဂဋ္ဌိ–သွားပြီ၊ အဂဋ္ဌိ ဂဋ္ဌိ ဝါ၊ ပေ ၊ အဂဋ္ဌိမှာ ဂဋ္ဌိမှာ ဝါ၊ ဌ္ဌာဒေသာဘာဝေ–ဌ္ဌ အပြု မရှိရာဌ်၊ ["ဌ္ဌာဒေသာဘာဝေ" ဟု ပါဌ်ပျက်တတ်၏၊ ဌ္ဌ မှ ဌ္ဌဖြစ်ရသောကြောင့် ဌ္ဌ မပြုလျှင် ဌ္ဌ အပြုမှာ ဆိုဖွယ် မရှိပြီ၊] သော, အဂမိ ဂမိ–သွားပြီ၊ အဂမိ ဂမိ ဝါ။

ကရုဿ ကာသတ္ထ မဇ္ဇတနိမှိတိတ္ထ–ဟူသောဤသုတ်ဌ်၊ ဘာဝနိဒ္ဒေသေန–ကာသတ္ထံဟူသော ဘာဝနိဒ္ဒေသဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သတ္ထာမဇ္ဇတနိမှိတိ ယောဂဝိဘာဂေနဝါ–ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ သာဂမော–(သ)လာ၊ အဂမာသိ–ပြီ၊ သာဂမေ–(သ)လာပြီးသော်၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဗျဉ္ဇနတော–ဂမုဓာတ်၏ (မ်) ဗျည်းမှ နောက်ဌ်၊ အာကာရာဂမော–အာလာ

ကရုဿ ကာသတ္ထ ၊ပေ၊ တ္ထမှေသု ကွစိ—[ဤပါဌ်ဌ် မြန်မာမူနှင့် သီဟိုဠ်မူ မတူကြ၊ မြန်မာမူအတိုင်း အနက်ပေးထားသည်၊] ကရုဿ ကာသတ္ထ မဇ္ဇတနိမှိသုတ်ဌ် ဘာဝနိဒ္ဒေသ–ယောဂဝိဘာဂတို့ အဓိပ္ပာယ်ကို ထိုသုတ်ကျမှ ပြန့်၊ အဂမာသိဌ် "အ+ဂမ်+ဒိ" ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ထိုဘာဝနိဒ္ဒေသ သို့မဟုတ်–ထို ယောဂဝိဘာဂဖြင့် (သ်)လာ

သည်လည်းကောင်း၊ ဥံ့ဝစနသ-ဥံ့ ဝိဘတ်၏၊ ကွစိ-ဌ၊ အံ့သွာဒေသော-အံ့သု အပြုသည်လည်းကောင်း၊ တ္ထ,မှေသု-တ္ထ, မှ ဝိဘတ်တို့ကြောင့်၊ ကွစိ-ဌ၊ ဥအာဂမောစ-ဥလာသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ အဂမိံသု ဂမိံသု ၊ပေ၊ အဂမိမှာ ဂမိမှာ ဝါ။

ကွစိဓာတုတျာဒိနာ-ဖြင့်၊ ဂမိဿ-၏၊ အဇ္ဇတနိမ္မိ-ကြောင့်၊ ဂါအာဒေသောစ-ဂါအပြုသည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ သော-သည်၊ အဒ္ဓဂါ-ရပြီ၊ ပရလောပေါ-နောက်သရကိုချေ၊ တေ, အဒ္ဓဂုံ-ရကုန်ပြီ၊ ပေ ၊ အဒ္ဓဂုတ္ထ၊ ပေ၊ အဒ္ဓဂုမှ၊ အတ္ထာနောပဒေ-ဌ၊ သော, အဂစ္ဆိတ္ထ ဂစ္ဆိတ္ထ အဂဆ္ဆိတ္ထ ဂဆ္ဆိတ္ထ-သွားပြီ၊ [အာကို တ္ထပြုရပ်၊] ဣစ္ဆာဒိ-တည်း၊ ဆ္ဆာဒေသာဘာဝေ-ဆ္ဆအပြု မရှိရာဌ၊ သော, အဂမိတ္ထ၊ ပေ ၊ အဂမှ ဂမှ-သွားကုန်ပြီ၊ အဒ္ဓဂူ-ရကုန်ပြီ၊ အဂူ-သွားကုန်ပြီ၊ [အဓိပုဗ္ဗ ဂမုဓာတ်, ဥဝိဘတ် (အ)လာ (အဓိ အဂမ်ဥ) ကွစိဓာတုဖြင့် ဂမ်ကို ဂါပြု, အဒ္ဓော အဓိဖြင့် အဓိကို အဒ္ဓပြု ဂခွင်း ချေကပ် (အဒ္ဓဂူ), အဓိရှေး မရှိလျှင် "အဂူ"။]

တံ-သည်၊ အဂမိသေ ဂမိသေ-ပြီ၊ အဂမိဝုံ ဂမိဝုံ-သွားကုန်ပြီ၊ [ဂမိသေ ဂမိဝုံတို့ သိဌ် မပါ၊] အဟံ, အဂမံ ဂမံ အဂမ ဂမ-သွားပြီ၊ အဒ္ဓဂါ ဝါ-လည်းရှိ၏၊ [မြန်မာမူ၌ "အဒ္ဓဂံဝါ" ဟု ရှိ၏၊] အဂမိမှေ ဂမိမှေ-သွားကုန်ပြီ၊

ထို့နောက် ကွစိဓာတုဖြင့် (မ်)ဗျည်းနောင် အာလာ, ီကိုလည်း ရသပြု "အဂမာသိ" ဖြစ်၏၊ ["အကာရာဂမော" ဌ "အာကာရာဂမော" ဟု ရှိမှ "မာ" ဟု ဖြစ်မည်။]

ဥံ့ဝစနသ ကွစိ အံ့သွာဒေသော။ ။ဤ"အံ့သု"ကိုလည်း ကွစိဓာတုဖြင့်ပင် ပြုရသည်၊ "အဂမံ့သု" ကား ပုံစံ၊ မောဂ္ဂလ္လာန်ဌ "ဥံ့ သိ သွံ့သု" ဟု သုတ်တည်၏၊ "ဥံ့ကို ဣံ့သု, အံ့သုပြု" ဟုလို၊ အံ့သုသာမက သဒ္ဒနီတိဌ "ဒီသတာသုံ" ဟု သုတ်တည်၍ ဒီသဓာတ်နောင် ဥံ့ကို အာသုံ့လည်းပြု၍ "အဒသာသုံ" ဟု မိန့်သည်။

ဥစာဂမော တ္ထမှေသု။ ။ ဤ "ဥ"လာခြင်းလည်း ကွစိဓာတုဖြင့်ပင်တည်း၊ "အဂမုတ္ထ-အဂမုမှာ"တို့ကား ပုံစံ။ ["ဥစာဂမောစ" ဟု စတစ်လုံးပို၏၊ သိမူဌ်မပါ၊ ဤသို့လျှင် ကွစိဓာတုသုတ်ဖြင့် အာပြုခြင်း-အံ့သုပြုခြင်း-ဥလာခြင်းတို့ကို စီရင်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် "အဂမာသိ၊ သာဂမေ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ ဗျဥ္ဇနတော အာကာရာဂမော ၊ပေ၊ တ္ထမှေသု"ဟု ရှိသော်မြန်မာမူသာ ကောင်း၏၊ သိဌ်ကား တစ်မျိုး ရှိလေသည်။]

သောအဒ္ဓဂါ ၊ပေ၊ အဟံ ၊ပေ၊ အဒ္ဓဂါ—သော အဒ္ဓဂါဌ"အဓိပုဗ္ဗဂမုဓာတ်-ီ ဝိဘတ်" ဓာတ်၏အစဌ် အ-လာ, အဓိကို အဒ္ဓပြု, ကွစိဓာတုဖြင့် ဂမ်ကို ဂါပြု (အဒ္ဓဂါ+ ီ) နောက် ဝိဘတ်သရကို ချေ၊ ဌ မပြုရာဌ် "အဟံ အဂမံ, ဂမံ, အဂမ, ဂမ အဒ္ဓဂါ"

ကမ္မေ–ဌ၊ ဂါမော–ရွာသို့၊ တေန–ထိုသူသည်၊ အဂစ္ဆိယိတ္ထ၊ ပေ ၊ ဂမိတ္ထ–သွားအပ်ပြီ၊ [ယပစ္စည်းချေ၍ ဂမိတ္ထ ဖြစ်သည်၊] ဣစ္စာဒိ–တည်း၊ ပရသ ပဒတ္တော–ဌ၊ အဂစ္ဆိယိ–သွားအပ်ပြီ၊ အဂမိယိ၀ါ–၏၊ အဂစ္ဆိယုံ အဂမိယုံ ၀ါ၊ တထာ–ထိုမှ တစ်ပါး၊ အဃမ္မိ–သွားပြီ၊ အဃမ္မိံသု, ဣစ္စာဒိ။ ["အဃမ္မိယုံ"ဟု တစ်ချို့စာရိုး၏၊ ပါဠိပျက်။]

ဟိယျတ္တနိတိ အဇ္ဇတနိတိစ ၀တ္တတေ။

၄၇၁။ မာယောဂေ သဗ္ဗကာလေစ။ ။ ယဒါ–အကြောင်အခါ၌၊ မာယောဂေါ–"မာ"ဟူသော နိပါတ်ပုဒ်နှင့် ယှဉ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ တဒါ–ထိုအခါ၌၊ ဟိယျတ္တနိ အဇ္ဇတနိ ဝိဘတ္တိယော–ဟိယျတ္တနိ အဇ္ဇတနိ ဝိဘတ်တို့သည်၊ သဗ္ဗကာလေပိ–အလုံးစုံသော ကာလ၌လည်း၊ ဟောန္တိ၊ စသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ ပဋ္ဌမိစ–ပဋ္ဌမီဝိဘတ်လည်းသက်၊ မာဘ၀တိ–မဖြစ်ဆဲ၊ ဣတိအတ္ထေ–ဤအနက်၌လည်းကောင်း၊ မာဘ၀ိ–မဖြစ်ပြီ၊ ဣတိအတ္ထေ၀ါ–လည်းကောင်း၊ မာဘ၀ိဿတိ–မဖြစ်လတ့၊ ဣတိအတ္ထေ ၀ါ–လည်းကောင်း၊ [မာဘ၀ိဿာ–မဖြစ်ရာပြီ၊ ဣတိအတ္ထေ ၀ါ–လည်းကောင်း၊ (ဤပုဒ် သီမှ၌ မပါ၊)] ဟိယျတ္တနဇ္ဇတနိ ပဋ္ဌမိ၀ိဘတ္တိယော–တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ [အဓိပ္ပာယ်ကို ကစ္စည်း

မြန်မာမှ၌ "အဗ္ဗဂ်" ဟု ရှိသေး၏၊ ထိုတွင် အဗ္ဗဂ် ဟု ရှိလျှင် ဂါပြုပြီးနောက် အံ့သို့ ခွင်းချေ ကပ်ရုံသာ၊ အဗ္ဗဂါ ဟု ရှိရာ၌ကား ဂမ်ကို ဂါပြုပြီးနောက် ကွစိဓာတုဖြင့် အမှယောဂ (အ)ဝိဘတ်ကို တစ်ချို့မူအလို (အံ့) ဝိဘတ်ကို အာပြုပြီးမှ ဂါကိုခွင်းရ၍ နောက်အာသို့ ကပ်ရလိမ့်မည်၊ ထို"အဗ္ဗဂ်–အဗ္ဗဂါ" ၂ ရုပ်တွင် "တဏှာနံ ခယမဗ္ဗဂါ" ဟု ပဌမဗုဒ္ဓ၀စန ပါဠိတော်ရှိသောကြောင့် "အဗ္ဗဂါ" ရုပ်က သာ၍ကောင်းဖွယ် ရှိသည်။

သီလက္ခန်ဒီသစ်။ ။ အဗ္ဗဂါတိစ အဇ္ဇတနိယ မာတ္တာမိ၀ါ အံ၀ါတိ ၀ဒန္တိ၊ ယဒိ ပန စိတ္တာမေ၀ ကတ္တာ, တဒါ ပရောက္ခာယေ၀။ [အဗ္ဗဂါ၌ "အဟံ" ဟု ကတ္တားထည့်ရသောကြောင့် အဇ္ဇတနိ ဣ့ကိုဖြစ်စေ အံ့ကိုဖြစ်စေ အာပြုရမည်၊ အကယ်၍ ကတ္တားကို "စိတ္တံ" ဟု ထည့်လျှင် ပရောက္ခာ အ၀ိဘတ်ပင် ဖြစ်သည်–ဟူလို၊ ထို၌ "ဘုရားရှင်၏ မျက်ကွယ် မဟုတ်သောကြောင့် ပရောက္ခာ၀ိဘတ်ဟု ဆိုသည်ကို ဆင်ခြင်၊ "သော အဗ္ဗဂါ" ကဲ့သို့ အဇ္ဇတနိ အာ၀ိဘတ်သာဖြစ်သင့်မည်၊ "အဇ္ဇတနိယ မာတ္တာမိ၀ါ အံ၀ါ" ကား သဒ္ဒနီတိသုတ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "၀ဒန္တိ" ဟူရာ၌ သဒ္ဒနီတိဆရာကိုပင် ဆိုဟန်တူသည်။]

မာဘ၀တိ ၊ပေ၊ ဘ၀ိဿတိ—"မာဘ၀တိ ၊ပေ၊ အတ္ထေ" ကား "မာဘ၀ါ မာဘ၀ိ" ရုပ်တို့၏ အနက်ကိုပြသော ပုဒ်တို့တည်း၊ မာဘ၀တိဟူသော ပစ္စုပ္ပန်အနက်, မာဘ၀ါ ဟူသော အတီတ်အနက်, မာ ဘ၀ိဿတိဟူသော အနာဂတ်အနက်, ဤအားလုံးပေါင်း

ဘာသာဌီကာ၌ ပြထားသည်။] သေသံ–ကြွင်းသော အစိအရင်ကို၊ နေယျံ–သိအပ်၏၊ ဝါ–သိလောက်ပြီ၊ သော–ထိုသူသည်၊ မာဘဝါ မာဘဝိ–မဖြစ်လင့်၊ တေ–သင်အား၊ အန္တရာယာ–အန္တရာယ်တို့သည်၊ မာဘဝန္တု–မဖြစ်ပါစေကုန်သတည်း၊ မာပစာ, မာပစိ–မချက်လင့်၊ မာပစတု–မချက်လင့်၊ မာ ဂစ္ဆာ, မာ ဂစ္ဆိ, မာ ဂစ္ဆတု–မသွားလင့်၊ ကိဉ္စိ–တစ်စုံတစ်ခုသော၊ ပါပံ–မကောင်းမှုသည်၊ မာ အာဂမာ–မရောက်လာပါစေလင့်၊ မာ အဂမိ, မာ အာဂမ, မာဂမိ, မာ ဂမေတု–မသွားလင့်၊ တွံ–သင်သည်၊ မာဂစ္ဆော, မာဂစ္ဆိ, မာဂစ္ဆာဟိ–မသွားလင့်၊ [ဂမေတု၌ "လောပဉ္စေတ္တမကာရော" ဖြင့် အ–ကို ဇပြု၊ တုမှယောဂ မာဂစ္ဆိ၌ ဩဝိဘတ်ကို ဣပြု၊] ဣစ္ဆာဒိ–တည်း၊...အတီတကာလိကဝိဘတ္တိ– အတိတ်ကာလရှိသော ဝိဘတ်သည်၊ (နိဋ္ဌိတာ)။

လျှင် ကာလ ၃ ပါးစုံရှိ၏၊ ထိုအနက်မျှားခ်ိ ဟိယျတ္တနိသက်၍ "မာ ဘဝါ" ဟု လည်းကောင်း, အဇ္ဇတနိသက်၍ "မာ ဘဝိ" ဟု လည်းကောင်း ဖြစ်သည်။ ["မာ ဘဝိဿာ" ဟု ကာလာတိပတ္တိအနက်ကိုလည်း မြန်မာမှ၌ တွေ့ရသေး၏၊ သီမှ၌ မပါ၊ သုတ်၌ "သဗ္ဗကာလေ"အရ "မာ ဘဝတိ, မာ ဘဝါ,မာ ဘဝိဿတိ" ဟု ကာလ ၃ပါးစုံရုံပြခြင်းသာ ကောင်း၏၊"မာ ဘဝိဿာ"ဟု ကာလာတိပတ္တိကို ပြခြင်းကား ပိုဟန်တူသည်။]

တစ်နည်း—သဗ္ဗကာလ၌ "ကာလ" အရ ကြိယာကို ယူလျှင်ကာလာတိပတ္တိ ကြိယာလည်း ပါဝင်နိုင်သောကြောင့် "မာ ဘဝိဿာ" အနက်ပြခြင်းလည်း သင့်သည်ပင်၊ ထို့ကြောင့် သဒ္ဒနီတိ၌လည်း "မာ ဘဝိဿာ" ဟူသော ကာလာတိပတ္တိအနက်ကိုပါ ပြထားသည်၊ ဤအနက်ပြပုံအလိုက် "မာ ဘဝါ–မဖြစ်ဆဲ, မဖြစ်ပြီ, မဖြစ်လတ့ံ, မဖြစ်တန်ရာ" ဟု အနက် ၄ မျိုးတွင် ကျမ်းဂန်တို့၌ အရာဌာနအားလျော်စွာ သင့်တော်သော အနက်တစ်ခုခုကို သုံးစွဲခွင့် ရှိ၏၊ သဒ္ဒနီတိကား ထိုအနက် ၄ မျိုးကို ကစ္စည်းသုတ် အလိုကျ ဖွင့်ပြပြီး၍ "သဗ္ဗမေတံ အတ္ထကထံ အဌကထာသု နု ဒိဿတိ=ဤအားလုံး အနက်ဆိုပုံကို အဌကထာတို့၌ မတွေ့ရ" ဟု ပယ်ချလေသည်။

သေသံ နေယျံ—ဘူတည်, ဘူ–သတ္တာယံဟူသော အနက်၌ ဓာတ်မှည့် "မာ ဘဝတိ မာ ဘဝါ မာ ဘဝိဿတိ" ဟူသော (ဤကျမ်းအလို) ကာလ ၃ပါးအနက်၌ မာယောဂေ သဗ္ဗကာလေစ သုတ်ဖြင့် ဟိယျတ္တနီ စသည်သက်၊ ဤသို့ကာလ ၃ ပါးအနက်၌ ဤသုတ်ဖြင့် ဝိဘတ်သက်ရခြင်း အစိအရင်မှ ကြွင်းသော ဘူ၏ဥကို ဩပြုရခြင်း ဩကို အဝပြုရခြင်းစသော အစိအရင်တို့မှာ ရှေးဘဝတိစသော ရုပ်တို့ကို နည်းမှီ၍ သိပါလေဟု ပြလိုရ "သေသံ နေယျံ" ဟု မိန့်သည်။

ဘဝိသန္ဓိ ဝိဘတ်ခန်း

၄၇၂။ ဘဝိသန္ဓိ သတိ ၊ပေ၊ သာမေ။ ။သတ္တာဒီနံ–သတိ အစ ရှိကုန်သော၊ ဒွါဒသန္နံ–ကုန်သော၊ ဝစနာနံ–ဝိဘတ်တို့၏၊ ဘဝိသန္ဓိ သညာ–ဘဝိသန္ဓိ အမည်ရှိသည်၊ ဟောတိ–၏၊ ဘဝိသန္ဓိကာလဒီပကတ္တာ–အနာဂတ်ကာလကို ပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဤကား၌ "ဘဝိသတိ ကာလယောဂတော" ဟု ရှိ၏၊] အယံ–ဤဝိဘတ်ကို၊ ဘဝိသန္ဓိတိ–ဘဝိသန္ဓိဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ–ဆိုအပ်၏။

၄၇၃။ အနာဂတေ ဘဝိသန္ဓိ။ ။ အနာဂတေ–၌၊ ဘဝိသန္ဓိ ဝိဘတ္တိ ဟောတိ၊ အနေက ဇာတိသံသာရံ, သန္ဓာဝိသံတိအာဒီသု–အစရှိသော ပါဠိတို့၌၊ တံ ကာလ ဝစနီစ္ဆယာ–ထိုအနာဂတ်ကာလဖြင့် ဆိုလိုခြင်း

၄၇၂။ သတ္တာဒီနံ ၊ပေ၊ ဘဝိသန္ဓိသညာ ဟောတိ—"သတ္တာဒီနံ ဝစနာနံ" တို့ကို "ဘဝိသန္ဓိသညာ" ၌ စပ်၊ "သတိ စသော ဝိဘတ် ၁၂ လုံးတို့၏+ဘဝိသန္ဓိ အမည်" ဟူလို၊ ထိုဘဝိသန္ဓိ အမည်သည် တစ်ခု (တစ်နာမည်)သာ ဖြစ်သောကြောင့် "သညာ+ဟောတိ"ဟု ဧကဝုစ်ဖြင့် ရှိရမည်၊ သီမူ၌လည်း ဧကဝုစ်ဖြင့်ပင် ရှိ၏၊ "ဟောန္တိ" ဟု ဗဟုဝုစ် ရှိသည်ကို ဆင်ခြင်။

ဘဝိသန္ဓကာလ ၊ပေ၊ ဝုစ္စတိ—" ဘဝိသတိ ဂမာဒိဟိ ဏိ ဃိဏ်" သုတ်၌ သတ္တာမီဝိဘတ်ဖြင့် "ဘဝိသတိ" ဟု ရှိ၏၊ သတ္တာမီဖြင့် "ဘဝိသတိ"ဟု ရှိလျှင် ပဌမာဝိဘတ်ဖြင့် "ဘဝိသန္ဓော" ရပ်လည်း ရှိနိုင်၏၊ ဘူဓာတ်, သေသေ သန္ဓု မာနာနာ–သုတ်ဖြင့် သန္ဓုပစ္စည်းသက်, ဣအာဂုံ၊ "ဘဝိသတိတိ ဘဝိသန္ဓော ကာလော–ဖြစ်လတ္တံ့သောကြိယာ (အနာဂတ်ကြိယာ)တည်း၊ "ထိုဘဝိသန္ဓကြိယာကို ပြတတ်သည်" ဟု ဆိုလျှင် "ဘဝိသန္ဓကြိယာ၌+ဖြစ်သည်"ဟု ဆိုခြင်းနှင့် သဘောတူသောကြောင့် "ဘဝိသန္ဓေ–ဖြစ်လတ္တံ့သောကြိယာ၌+ဘဝါ–ဖြစ်သောဝိဘတ်တည်း" ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၊ ဤဝိဂြိုဟ်အရ ဘဝအနက်၌ ဏပစ္စည်းသက်, ဣတ္ထိဧတကဒိ ဤပစ္စည်းလည်းသက်၍ "ဘဝိသန္ဓိ" ဟု ပြီးသည်၊ "ပရောဏ္ဍေ+ဘဝါ ပရောဏ္ဍာ" ၌ကဲ့သို့ ဏပစ္စည်းသက်သော်လည်း "ဘာ" ဟု ဝုဒ္ဓိ မပြုရ။

မှတ်ချက်။ ။ယခုစာတို့၌ "ဘဝိသန္ဓိ"ဟု မရှိဘဲ "ဘဝိသန္ဓိ"ဟု ရှိ၏၊ ထိုအလို "ဘဝိသန္ဓိ–ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့" ဟူသော အနက်ဟော "ဘဝိသန္ဓိ" ပုဒ်ကို တင်စား၍ ရှင်ဋီနာမည်အားဖြင့် "ဘဝိသန္ဓိ" ဝိဘတ်ခေါ်သည်ဟု ကြံရတော့မလို ထင်ရ၏၊ သို့သော် ထိုကဲ့သို့ ကြံစေလိုလျှင် သန္ဓိဝိဘတ် ဆုံးသောပုဒ်ဖြင့် နာမည်မတပ်ပဲ အစဆုံး သတိ ဝိဘတ်ဆုံးသော ပုဒ်ဖြင့်သာ "ဘဝိသတိ ဝိဘတ်"ဟု နာမည်တပ်သင့်သည်၊ ဘာကြောင့်နည်း–အစဆုံးဝိဘတ်ဖြင့် နာမည်တပ်မှ အာဒိနာမည်လည်းဖြစ်–ခေါ်၍လည်း လွယ်သဖြင့် ရိုးရာလည်း ကျသောကြောင့်တည်း။

ကြောင့်၊ အတီတေပိ–အတိတ်အနက်၌လည်း၊ ဘဝိသန္တိ–ဘဝိသန္တိဝိဘတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ [အနေကဇာတိ သံသာရံ–ဘဝများစွာ သံသရာပတ်လုံး၊ သန္ဓာဝိသံ–ပြေးသွားခဲ့ရပြီ။]

၄၇၃။ အတီတေပိ ၊ပေ၊ သန္ဓာဝိသံတိ အာဒိသု—"အနေကဇာတိ သံသာရံ သန္ဓာဝိသံ အနိဗ္ဗိသံ" ဟူသော ဂါထာသည် ဘုရားဖြစ်တော်မူပြီးလျှင် ပြီးခြင်းစိတ်တော်ဖြင့် မှတ်အပ်သော ပဌမဗုဒ္ဓဝစနတည်း၊ ထိုအခါ၌ သံသရာဝယ် ကျင်လည်၍ ပြီးခဲ့ပြီဖြစ်သောကြောင့် ကျင်လည်ခြင်းကြိယာသည် အတိတ်တည်း၊ ထိုအတိတ်အနက်၌ "သန္ဓာဝိသံ"ဟု အနာဂတ်ဟော (သံ)ဝိဘတ်သည် ဘယ်နည်းဖြင့် သက်နိုင်ပါလိမ့်မည်နည်း–ဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိသောကြောင့် "အတီတေပိ ဘဝိသန္တိ, တံ ကာလ ဝစနိစ္ဆယာ" ဟု မိန့်သည်၊ ထိုအတိတ်ကာလကိုပင် အနာဂတ်ကာလ အနေဖြင့် ဆိုလိုသောကြောင့် အတိတ်အနက်၌ အနာဂတ်ဝိဘတ်သက်နိုင်သည်–ဟူလို၊ ဆိုလိုရင်းကား–"အနက် အစစ် အမှန်မှာ အတိတ်ကာလပင်ဖြစ်၏၊ သို့သော် ထိုအတိတ်ကာလကို အနာဂတ်ကာလလုပ်၍ ဆိုလိုသော အလိုဆန္ဒတော်ကြောင့် အနာဂတ်ဝိဘတ် ဖြစ်နေရသည်၊ ထိုအနာဂတ်ဝိဘတ်၏ ဟောအပ်သော အနက်အစစ်မှာ ဤနေရာ၌ အတိတ်ကြိယာအနက်ဖြစ်သည်–ဟူလို၊ ဤအဓိပ္ပာယ်ကိုပင် မောဂ္ဂလ္လာန်၌ ကာလဝိပလ္လာသ (အတိတ်ကာလမှ အနာဂတ်ကာလ ပြောင်းလွဲနေသည်) ဟု ဆို၏။

မောဂ္ဂလ္လာန်။ ။ ကာလဗျတ္တယော (ကာလဝိပလ္လာသော) ဝါ ဧသော၊ ဘဝန္တော ဟိ ကာလန္တရေပိ တျာဒယော ဗဟုလကာ၊ သန္ဓေသု ပရိဂ္ဂဟာမိ၊ ကာယသ ဘေဒါ အဘိသမ္ဘရာယ် သဟဗျတ် ဂစ္ဆတိ ဝါသဝသ၊ အနေကဇာတိ သံသာရံ သန္ဓာဝိသံ၊ အတိဝေလ် နမသိသံတိ။

သန္ဓေသု–လျှို့ဖွယ်အများ ထင်ရှားကုလျက်၊ ပရိဂ္ဂဟာမိ–လျှို့ဝှက်ခဲ့မိပြီ၊ (အတိတ်ကာလ၌ ပစ္စုပ္ပန်ဝိဘတ်သက်၍ ဝိပလ္လာသဖြစ်ပုံ၊ ထိုဘုသပေတဝတ္ထု အဋ္ဌကထာ၌လည်း "ကာလဝိပလ္လာသေန ဟောတ် ဝုတ္တံ" ဟု မိန့်၊) ကာယသ–၏၊ ဘေဒါ–ပျက်ခြင်းကြောင့်၊ အဘိသမ္ဘရာယ်–တစ်မလွန်ဘဝ၌၊ ဝါသဝသ–သိကြား၏၊ သဟဗျတ်–အဖော်၏ အဖြစ်သို့၊ ဂစ္ဆတိ–ရောက်ရလတ္တံ့၊ (အနာဂတ ဝိပလ္လာသ ပစ္စုပ္ပန်)၊ ပေ ၊ သန္ဓာဝိသံ–ပြေးသွားခဲ့ရလေပြီ၊ အတိဝေလ်–အချိန်လွန်အောင်၊ နမသိသံ–ရှိခိုးမိပြီ၊ (အတီတ ဝိပလ္လာသ အနာဂတ်)၊ ဤသို့ ဝိပလ္လာသပြု၍ ဆိုခြင်းသည် ဝဒန္တပုဂ္ဂိုလ်၏ အလိုဆန္ဒအတိုင်း ဆိုခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ရူပသိဒ္ဓိလာ "တံ ကာလဝစနိစ္ဆာယ" နှင့် အဓိပ္ပာယ်တူပင်ဖြစ်သည်၊ [တံကာလ–ထိုအနာဂတ်ကာလကို+ဝစနိစ္ဆာ(ဝစန+ဣစ္ဆာ)–ဆိုလိုခြင်း၊ ဝစနိစ္ဆာယဟု ဖြစ်သင့်လျက် ဂါထာဆန်း တဲ့စေခြင်းငှာ "ဝစနိစ္ဆယာ"ဟု အာနှင့် အကို ရှေ့ နောက်ပြောင်းရွှေ့ထားသည်။]

သဒ္ဒနီတိ။ ။ သဒ္ဒနီတိ၌ကား ရူပသိဒ္ဓိ မောဂ္ဂလ္လာန်တို့နှင့် အဆိုမတူဘဲ " ဂါထာယ မတီတတ္ထေ ဣမိသံ=ဂါထာအရာ၌ အတိတ်အနက်၌ အဓိတနိ ဣဝိဘတ်ကို

အာဂတောပြီးလာဆဲသည်၊ နမဟုတ်၊ အနာဂတော၊ ပေ ၊ မဟုတ်၊ ပစ္စယ သာမဂ္ဂိယံ–အကြောင်း ညီညွတ်ခြင်းသည်၊ သတိ–သော်၊ အာယတိ–နောင်အခါ၌၊ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟော–ဖြစ်ထိုက်သောကြောင့်ယာတည်း၊ ဣတိ အတ္ထော –နက်၊ ဣဟာရာဂမော–ဣလာခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝုဋ္ဌိ အဝါ ဒေသာစ–ဝုဋ္ဌိ အဝ အပြုတို့သည်လည်းကောင်း၊ သရလောပါဒိစ–လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ဘဝိဿတိ–ဖြစ်လတ့ံ၊ပေ၊ ဘဝိဿာမေ–ဖြစ်ကုန် လတ့ံ။

ကမ္မေ–၌၊ ယပစ္စယလောပေါ–ယပစ္စည်းကိုချေ၊ တယာ သုခံ အနုဘဝိ သတေ–ခံစားအပ်လတ့ံ၊ ပေ ၊ အနုဘဝိဿာမေ–ခံစားအပ်ကုန်လတ့ံ၊ ပရိသပဒတ္တေ–၌၊ ဒေဝဒတ္တေန–သည်၊ အနုဘဝိသတိ–ခံစားအပ်လတ့ံ၊ အနုဘဝိသန္တိ ဣစ္စာဒိ၊ ဘာဝေ–၌၊ တေန–တိုယောကျ်ားသည်၊ ဘဝိသတေ–နောင်ခါ ဖြစ်ခြင်း၊ ယပစ္စယလောပါဘာဝေ–ယပစ္စည်းကျေခြင်း မရှိရာ၌၊ အနုဘူယိသတေ–လတ့ံ၊ အနုဘူယိသန္တေ ဣစ္စာဒိ၊ ဘာဝေ–၌၊ ဘူယိသတေ–နောင်ခါ ဖြစ်ခြင်း။

ဣသံပြု" ဟု သုတ်တည်၍ ဤ"သန္ဓာဝိသံ"နှင့် "ဥပေါသထံ ဥပဝသိသံ(စောင့်သုံးခဲ့ပြီ) နိုရုယမိ အပစ္စိသံ(ကျက်ခဲ့ရပြီ) ဟူသော ပုံစံများကို ထုတ်ပြသည်၊ ထိုဝါဒတို့တွင် "ပရိဂ္ဂဟာမိ"၌ ကာလဝိပလ္လာသဟု အဌကထာတိုက်ရိုက် ရှိသောကြောင့် မောဂ္ဂလ္လာန် အဆိုက သာ၍ခြေမြစ်ပေသည်။

သန္ဓာဝိသံတိ အာဒီသု—ဤ၌ အာဒိသဒ္ဒပိုဖြင့် ပြခဲ့သော "နမသိသံ, ဥပဝသိသံ, အပစ္စိသံ"တို့ကိုလည်းကောင်း, "နံ အတ္တနာ ပဋိစောဒေသံ=ကိုယ်တိုင်လည်း မစောဒနာမိခဲ့၊ နံ ဂဏသ အာရောစေသံ=ဂိုဏ်းအားလည်း မလျှောက်မိခဲ့၊ နံ ပုဗ္ဗေ ဓန မေသိသံ=ရှေးတုန်းက ဥစ္စာကို မရှာမိခဲ့၊ ပဏ္ဍိတံ နံ ပယိရုပါသိသံ, ဣတိ ပစ္ဆာနုတပ္ပတိ=ပညာရှိကို မဆည်းကပ်မိခဲ့ဟု နောင်တ တစ်ဖန် ပူပန်ရ၏၊ ဤသို့စသော နောင်တတဖန် ပူပန်ရာ၌ သုံးစွဲလေ့ရှိသော ပုံစံများကိုလည်းကောင်းယူ၊ ထိုသံ ဝိဘတ်များသည် ဆန္ဒာနုရက္ခဏ အကျိုးငှာ အချို့အရာ၌ သတစ်လုံး ကျေနေတတ်၏၊ "နိုရုယမိ အပစ္စိသံ,..အဒိန္နံ ပရိဘုဉ္ဇိသံ,...ဂစ္ဆန္တော နံ ဥဒိက္ခိသံ,...ယောနိသော ပစ္စဝေက္ခိသံ" စသည်တည်း၊ ထိုတွင် "သန္ဓာဝိသံ–ရှေးကပြေးသွားခဲ့ရပြီ, ယခု ပြေးသွားရတော့မည် မဟုတ်" ဟု ဝမ်းမြောက်သကဲ့သို့ "ယောနိသော ပစ္စဝေက္ခိသံ"လည်း ရှေးအကြောင်းကို တွေးမ၍ ဝမ်းမြောက်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် "ပစ္စနုမောဒန"အနက်ဟု ဆိုကြသည်၊ ဩကာ၌ကား "နိမိတ္တာနိ ပဒိသန္တိ" ကို အာဒိဖြင့် ယူရမည်–ဟု ဆို၏၊ ပပုဗ္ဗ ဒိသဓာတ် အန္ဓိဝိဘတ် ကံဟောယပစ္စည်း, သို့မဟုတ် ဒိဝါဒိယပစ္စည်းဖြင့် ပြီးနိုင်သောကြောင့် ထိုစကားကို ဆင့်ခြင်း။]

နံ+အာဂတော ၊ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇနာရဟော—ဤကား "အနာဂတေ ဘဝိသန္တိ"သုတ်၌ အနာဂတပုဒ်၏ အဖွင့်တည်း၊ အာဂတော၌ တပစ္စည်းသည် အတိတ်ကိုလည်းဟော

တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ ပစိသတိ–ချက်လတ်၊ ပေ ၊ ပစ္ဆိသာမ–ချက်အပ်ကုန်လတ်၊ ဂစ္ဆိသတိ–သွားလတ်၊ ပေ ၊ ဂစ္ဆိသာမေ၊ သော–ထိုသူသည်၊ သဂ္ဂ–နတ်ပြည်သို့၊ ဂမိသတိ–ရောက်လတ်၊ ပေ ၊ တထာ–ပါး၊ ဃမ္မိသတိ–သွားလတ်၊ ဃမ္မိသန္တိ ဣစ္စာဒိ၊....ဘဝိသန္တိ ဝိဘတ္တိ–သည်၊ (နိဋ္ဌိတာ)။

ကာလတိပတ္တိ ဝိဘာတ်ခန်း

၄၇၄။ကာလတိပတ္တိ ၊ပေ၊ သာမှသေ။ ။သာဒီနံ–သာအစရှိကုန်သော၊ ဒွါဒသန္နံ–တို့၏၊ ကာလတိပတ္တိသညာ–ကာလတိပတ္တိအမည်သည်၊ ဟောတိ၊ ["ဟောန္တိ" ကားပါဠိပျက်၊] ကာလသဒ္ဒ–ကြိယာ၏၊ အတိပတနံ–လွန်သွားခြင်းသည်၊ ကာလတိပတ္တိ–မည်၏၊ ပန–ဆက်၊ သာ–ထိုကြိယာ၏ လွန်သွားခြင်းဟူသည်၊ ဝိရုဒ္ဓ ပစ္စယူပနိပါတတော–ဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်း၏ ကျရောက်ခြင်းကြောင့် သော်လည်းကောင်း၊ ကာရဏဝေကလ္လတော–အကြောင်း၏ ချို့တဲ့ခြင်းကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကြိယာယ–ကြိယာ၏၊ အနုဘိနိဗ္ဗတ္တိ–မဖြစ်ခြင်းတည်း၊ တဒ္ဒီပကတ္တာ–ထိုကာလတိပတ္တိကို ပြတတ်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ အယံ–ဤဝိဘာတ်ကို၊ ကာလတိပတ္တိတိ–ဟူ၍၊ ဝုစ္စတိ–၏။

ပစ္စုပ္ပန်အနုက်ကိုလည်း ဟောနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် "လာပြီး, လာဆဲ"ဟု ၂ နက်ပေးသည်၊ လာ ဆိုသည်မှာလည်း "ဖြစ်ပေါ်လာခြင်း" ပင်၊ ထို့ကြောင့် အတိတ်၌ ဖြစ်ပြီးလည်း မဟုတ်, ပစ္စုပ္ပန်၌ ဖြစ်ဆဲလည်း မဟုတ်သော ဖြစ်ဖို့ရာ အကြောင်းညီညွတ်လျှင် နောင်ခါ ဖြစ်ထိုက်သောကြိယာသည် အနာဂတ်ကာလမည်၏၊ ထိုအနာဂတ်ကာလ၌ ဘဝိသန္တိဝိဘတ် သက်သည်၊ "ပစ္စယသာမဂ္ဂယံ ၊ပေ၊ တျတ္ထော" ကား အနာဂတော၏ သဒ္ဒါနက် မဟုတ်, အနာဂတော၏ အရကို ကောက်ပြသော အဘိဓေယျ အနုက်ပြတည်း။ [ဤမှနောက်၌ ရုပ်ပြီးပုံ အနုက်ပေးပုံများ ထင်ရှားပြီ။]

၄၇၄။ ကာလသ ၊ပေ၊ အနုဘိနိဗ္ဗတ္တိ—ကာလအရ ကြိယာကိုယူ၊ အတိပတနဒ္ဒ ပတဓာတ်သည် "ပတ–ဂတိမှိ"နှင့်အညီ ဂတိအနုက်ဟောတည်း၊ "အတိပတနံ အတိပတ္တိ, ကာလသ+အတိပတ္တိ ကာလတိပတ္တိ"ဟု ပြု၊ "သာ ပန ကြိယာယ အနုဘိနိဗ္ဗတ္တိ" ဖြင့် ကာလတိပတ္တိ၏ သရုပ်ကို ပြ၏၊ "ကြိယာ၏ လွန်သွားခြင်း"ဟူရာ၌ "ဖြစ်ပြီး၍ လွန်သွားသော ကြိယာတစ်မျိုး" ဟု မမှတ်လင့်၊ ထိုကြိယာ ဖြစ်သင့် ဖြစ်ထိုက်ပါလျက် မဖြစ်ခြင်းဟု မှတ်ပါ–ဟူလို၊ "ဝိရုဒ္ဓ ပစ္စယူပ နိပါတတော ကာရဏဝေကလ္လတော"ဖြင့် ထိုကြိယာမှ မဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်း ၂ မျိုးကို ပြ၏၊ ထိုတွင် ကြိယာတစ်ခု ဖြစ်ခြင်း၌ ရှိရိုးရှိစဉ်ဖြစ်သော အလျော်အကြောင်းသည် ကာရဏ, ထိုအကြောင်း ချို့တဲ့မှုသည် ကာရဏဝေကလ္လမည်၏၊ ထိုကြိယာဖြစ်ခြင်း၏ ဆန့်ကျင်ဘက် အကြောင်းသည် ဝိရုဒ္ဓ ပစ္စယ, ထိုအကြောင်း ပေါ်လာခြင်းကား ဝိရုဒ္ဓပစ္စယူပနိပါတ မည်၏။

၄၇၅။ ကြိယာတိပန္နေ ၊ပေ၊ ပတ္တိ။ ။ကြိယာတိပန္နမတ္တေ–ကြိယာ၏ လွန်သွားခြင်းမျှ ဖြစ်သော၊ အတီတေ ကာလေ ကာလာတိပတ္တိ ဝိဘတ္တိ ဟောတိ၊ ကြိယာယ–၏၊ အတိပတနံ–လွန်သွားခြင်းသည်၊ ကြိယာတိပန္နံ–မည်၏၊ ပန–ဆက်၊ တံ–ထိုကြိယာတိပန္န ဟူသည်၊ သာဓက သတ္တိဝိရဟေန–ကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော ကာရကဓာ သတ္တိကင်းခြင်းကြောင့်၊ ကြိယာယ–၏၊ အစ္စန္တံ–စင်စစ်၊ အနုပ္ပတ္တိ–မဖြစ်ခြင်းတည်း၊ စ–ဆက်၊ ဇဋ္ဌေ–ဤကြိယာတိပန္န အရာ၌၊ ကြိယာ–မဖြစ်သော ကြိယာကို၊ အတီတသဒ္ဒေန–အတီတ

ထင်ရှားစေအံ့—ထမင်းချက်ရာ၌ ဆန်–ထင်း–ရေစသော တစ်ခုခု၏ မရှိခြင်းသည် ကာရဏဝေကလ္လ၊ ထို့အကြောင်း ချို့တဲ့မှုကြောင့် ထမင်းကျက်မှုကြိယာ၏ မဖြစ်ခြင်းသည် ကာလာတိပတ္တိတည်း၊ မိုးကြီးရွာခြင်း လေကြီးတိုက်ခြင်း ထမင်းအိုးကွဲခြင်း စသည်သည် ဝိရုဒ္ဓ ပစ္စယ ဥပနိပါတ၊ ထိုဆန့်ကျင်ဘက်အကြောင်း ပေါ်ပေါက်လာမှုကြောင့် ထမင်းမကျက်ခြင်းသည် ကာလာတိပတ္တိတည်း၊ စာသင်ရာ၌ ဉာဏ်ထိုင်းခြင်း–စာအုပ်မရှိခြင်း–ဆရာကောင်းမရှိခြင်း စသော အကြောင်းချို့တဲ့မှုသည် ကာရဏဝေကလ္လတည်း၊ ထိုအကြောင်းချို့တဲ့မှုကြောင့် စာတတ်မှုကြိယာ၏ မဖြစ်ခြင်းသည် ကာလာတိပတ္တိတည်း၊ ဆရာမိဘတို့က မလွှတ်ခြင်း–မိမိမှာ ရောဂါဖြစ်နေခြင်း–အပေါင်းအသင်းမကောင်းခြင်း–အပျော်အပါးလိုက်ခြင်းများသည် ဝိရုဒ္ဓ ပစ္စယ ဥပနိပါတ (စာသင်ခြင်းနှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော အကြောင်းများပေါ်ပေါက်နေခြင်း) တည်း၊ စာမတတ်ခြင်းကား ကာလာတိပတ္တိတည်း–ဟု မှတ်။

တဒ္ဒီပကတ္တာ ၊ပေ၊ ဝုစ္စတိ—"ကြိယာ၏ မဖြစ်ခြင်းကို ကာလာတိပတ္တိ" ဟု မုချအားဖြင့် ခေါ်၏၊ ထိုကြိယာ မဖြစ်ခြင်းကို ပြတတ်သော ဝိဘတ်ကိုကား အကြောင်းအနက်၏ ကာလာတိပတ္တိအမည်ကို အကျိုးဖြစ်သော ဝိဘတ်ပေါ်၌ တင်စား၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် "ကာလာတိပတ္တိ" ဟု ခေါ်ရသည်၊ ဝုစ္စတိကြိယာနှင့် ထားသောကြောင့်လည်း "ဝုစ္စတိ ဝုတ္တံ, နာမံ ပရိယာယ, ရှိလကမှ, ဥပစာ" ဟူသော နိယံနှင့်အညီ ကာလာတိပတ္တိနာမည်၏ ဥပစာနာမည်ဖြစ်ကြောင်း သိနိုင်ပြန်သည်၊ ဤသို့ ဥပစာတင်စားရာ၌ မူလပုဒ်၏ လိန်ဝုစ် မပျက်ရပုံကိုလည်း သတိပြုရာ၏၊ ဝတ္တမာန်စသည်တို့၌ကား မူလလိန်က "ဝတ္တမာနော"ဟု ပုလ္လိန်ဖြစ်၍ ဝိဘတ်ကို အရကောက်ရာ၌ "ဝတ္တမာနာ" ဟု ဣတ္ထိလိန်ဖြစ်သောကြောင့် ဥပစာတင်းစား၍ မဖြစ်၊ " ဝတ္တမာနေ+ဘဝါ" စသည်ဖြင့် တဒ္ဓိတ်ပုဒ် ကြံခဲ့ရသည်။

၄၇၅။ကြိယာယ ၊ပေ၊ အစ္စန္တာနုပ္ပတ္တိ—ရှေ့သုတ်၌ ကာလာတိပတ္တိနှင့် ဤသုတ်၌ ကြိယာတိပန္နသည် အနက်အရတူ၏၊ ထို၌ကာလကို ဤသုတ်၌ ကြိယာ၊ဟု ဆို၏၊ အတိပတ္တိ၌ အတိပုဗ္ဗ ပတာဓာတ်ဖြစ်သကဲ့သို့ အတိပန္န၌လည်း အတိပုဗ္ဗ ပဓာတ်ပင်၊ တိပစ္စည်းနှင့် တပစ္စည်းဖြစ်ခြင်းသာ ထူး၏၊ ထို့ကြောင့် ကာလာတိပတ္တိပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟကဲ့သို့ "ကြိယာယ+အတိပတနံ ကြိယာတိပန္နံ" ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုသည်၊ " တံ ကြိယာယ

သဒ္ဒါဖြင့်၊ ကိုဠာပိ နှ ဝေါဟာရိတဗ္ဗာ–အကယ်၍ကား မခေါ်ဝေါ်ထိုက်၊ တထာ ပိ–ထိုသို့ပင် မခေါ်ထိုက်ပါသော်လည်း၊ တကြိယုပ္ပတ္တိ ပဋိဗန္ဓကရကြိယာယ–ထိုကြိယာဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်မှုကို ပြုတတ်သော ကြိယာ၏၊ ကာလဘေဒေန–ကာလ အပြားအားဖြင့်၊ အတီတ ဝေါဟာရော–အတိတ်ဟူသော ဝေါဟာရကို၊ လဗ္ဘတေဝ–ရအပ်သည်သာ၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ–၏။

အစ္စန္တာနုပ္ပတ္တိ" လည်း ရှေ့သုတ်၌ "သာ ကြိယာယ အနာဘိနိဗ္ဗတ္တိ" နှင့် အဓိပ္ပာယ်တူပင်၊ ကြိယာ၏ မဖြစ်ခြင်းဟူသည် ကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော ကာရကာ၏ သတ္တိ ကင်းခြင်း (သတ္တိ မရှိခြင်း) ကြောင့်တည်း။

ချဲ့ဦးဆုံ—ထမင်းကျက်ခြင်းကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော ကာရကသည် စဖိုသည် (ထမင်းချက်သူ)တည်း၊ ထိုသူသည် အကြောင်းညီညွတ်နေလျှင် ထမင်းကျက်ခြင်းကြိယာကို ပြီးစေနိုင်သော သတ္တိရှိ၏၊ ဆန်မရှိခြင်း သို့မဟုတ် ထင်းရေ မရှိခြင်းစသော ထမင်းကျက်ခြင်း၏ အကြောင်းတို့က ချို့တဲ့နေလျှင်လည်းကောင်း, ထမင်းကျက်မှုနှင့် ဆန်ကျင်ဘက်ဖြစ်သော လေကြီး မိုးကြီးကျခြင်းစသော အကြောင်းတို့ ပေါ်ပေါက်လျှင်လည်းကောင်း ထိုစဖိုသည်၌ ထမင်းကျက်ခြင်းကြိယာကို ပြီးစေနိုင်သော သတ္တိမရှိတော့ချေ၊ ဤသို့လျှင် ရှေ့သုတ်၌ ပြခဲ့သော အကြောင်း ၂ ပါးတွင် ဝိရုဒ္ဓ ပစ္စယူပနိုပါတကြောင့်သော်လည်းကောင်း ကာရဏဝေကလ္လကြောင့်သော်လည်းကောင်း စဖိုသည် ကတ္တာ၌ ကျက်ခြင်းကြိယာကို ပြီးစေနိုင်သော ကတ္တုသတ္တိမှ ကင်း၏၊ ထိုသို့သတ္တိ ကင်းခြင်းကြောင့် ကျက်ခြင်းကြိယာ၏ မဖြစ်ခြင်းသည် ကြိယာတိပန္နမည်၏၊ ကာလာတိပတ္တိလည်းမည်သည်။ [စာသင်သားဖြစ်သော ကတ္တာ၌ သာဓကသတ္တိ (စာတတ်မှုကြိယာကို ပြီးစေနိုင်သော သတ္တိ) မှ ကင်းရုံ, ထိုသတ္တိကင်းခြင်းကြောင့် စာတတ်မှုကြိယာ၏ မဖြစ်ခြင်းဟူသော ကြိယာတိပန္နဖြစ်ပုံကိုလည်း ချဲ့ထွင်ပြောပြပါ။]

ဇတ္ထစ ကိဠာပိ ၊ပေ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ—["ပဋိဗန္ဓကကတ္တာ–ကြိယာယဟု ရှိသော်လည်း တကြိယုပတ္တိ ပဋိဗန္ဓကရကြိယာယ"ဟု သီမှ၌လည်းကောင်း, သဒ္ဒနီတိ၌လည်းကောင်း ရှိ၏၊] အတိတ်ကြိယာဟူသည် နဂိုရိုးရာအားဖြင့် ဖြစ်ပြီးသောကြိယာတည်း၊ ဤသုတ်၌ ကြိယာ၏ မဖြစ်ခြင်းကို ကြိယာတိပန္နာ–ဟု ခေါ်လျှင် ထိုမဖြစ်သောကြိယာကို အတီတသဒ္ဒါဖြင့် မခေါ်ဝေါ်ထိုက်သည် မဟုတ်ပါလော၊ သို့ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် သုတ်၌ "ကြိယာတိပန္နေ တီတေ" ဆိုရသနည်းဟု စောဒနာဖွယ်ကို ပယ်လိုသောကြောင့် "ဇတ္ထစ ကိဠာပိ" စသည်ကို မိန့်၊ မဖြစ်သောကြိယာကို အတီတသဒ္ဒါဖြင့် မခေါ်ထိုက်သည်ကား မှန်ပေ၏၊ (အမြဲမ၏ သားကို လှ–မလှ ပြောဖွယ် မလိုသကဲ့သို့ နဂိုကမှ မဖြစ်သော ကြိယာကို အတိတ် အနာဂတ် ပစ္စုပ္ပန်ဟု စိစစ်ဖွယ် မလိုသည်ကား အမှန်ပင် ဖြစ်ပေသည်–ဟူလို၊) သို့သော် ထိုကြိယာဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်တတ်သော ကြိယာ၏ ကာလအပြားအားဖြင့် ထို မဖြစ်သော ကြိယာကိုလည်း အတိတ်ဟု ခေါ်ဝေါ်နိုင်သည်။

ကာလာတိပတ္တိ ပရသဟဒ ပဌမပုရိသေကဝစနံ-သော၊ သာ-သာ ဝိဘတ်သက်၊ အကာရိကာရာဂမာ-အ အက္ခရာ ဣအက္ခရာ လာခြင်းတို့သည် လည်းကောင်း၊ ဝုဒ္ဓိ အဝါဒေသာစ-ဝုဒ္ဓိ, အဝ အပြုတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ကွစိဓာတုတျာဒီနာ-ဖြင့်၊ သာ သာမှာ ဝိဘတ္တိနံ-သာဝိဘတ်, သာမှာဝိဘတ်တို့၏၊ ကွစိ ရသတ္တံ-လည်းကောင်း၊ သေဝစနသ-သေ ဝိဘတ်၏ ဧသရ၏၊ အတ္တံ-အအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊(ဟောတိ)၊ သော-ထိုသူ၌ဌေးသားသည်၊ ပဌမဝယေ-ပဌမအရွယ်၌၊ ပဗ္ဗဇ္ဇံ-ရှင်ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ စေ အလဘိသ-အကယ်၍ ရအံ့၊ အရဟာ-ရဟန္တာသည်၊ အဘဝိသ ဘဝိသ-ဖြစ်လောက်ရာပြီ၊ အဘဝိသာ ဝါ-လည်းရှိ၏၊ တေ-ထိုသူတို့သည်၊ တံ-ထိုရဟန်းအဖြစ်ကို၊ စေ အလဘိသံသု-အကယ်၍ ရကုန်အံ့၊ အရဟန္တာ-ရဟန္တာတို့သည်၊ အဘဝိသံသု ဘဝိသံသု-ဖြစ်လောက်ကုန်ရာပြီ၊ ဧဝံ-တူ၊ တွံ-သည်၊ အဘဝိသ ဘဝိသ-ဖြစ်လောက်ရာပြီ၊ [သော်ဌ ဧကို အပြု၊] အဘဝိသေ ဝါ-အဘဝိသေဟုလည်းရှိ၏၊ တုမှေ အဘဝိသ ထ, အဟံ အဘဝိသံ, မယံ အဘဝိသာမ ဘဝိသာမ-ဖြစ်လောက်ကုန်ရာပြီ၊ အဘဝိသာမာ ဘဝိသာမာ ဝါ-လည်းရှိ၏၊ ပေ ၊ အဘဝိသာမသေ-ကုန်ရာပြီ။

ချဲ့ဦးအံ့—ဆန်မရှိခြင်းကြောင့် ထမင်းချက်မှုကြိယာ မဖြစ်ခဲ့ရာ၌ ဆန်၏ မရှိခြင်းသည် ထမင်းချက်မှုကြိယာ၏ ဖြစ်ခြင်းကို တားမြစ်တတ်သော ကြိယာတည်း၊ ထိုဆန်မရှိခြင်းကား ထင်ရှားသော အတိတ်ကြိယာလည်း ဟုတ်၏၊ ထိုဆန်မရှိခြင်း၏ အတိတ်ကာလအပြားရှိအားဖြင့် ဆန်ရှိလျှင် ချက်ရလောက်သော, ယခုသော် ဆန်မရှိ၍ ချက်ခြင်းကြိယာ မဖြစ်ခဲ့ရသော ကြိယာတိပန္နကို အတိတ်ဟု ခေါ်ဝေါ်ရသည်၊ အချုပ်မှာ-မမွေးသော အမြီးမသားကို "မွေးများ မွေးလျှင် ယခုအခါ အတော်ကြီးလောက်ပြီ"ဟု စိတ်ကူးဖြင့် ပြောသကဲ့သို့ မဖြစ်သောကြိယာကို အတိတ်ကြိယာဟု ပြောခြင်းမှာလည်း စိတ်ကူးဖြင့် ပြောရသော တဒ္ဓမ္မုပစာ စကားပင်တည်း။

သော စေ ပဌမဝယေ ၊ပေ၊ အဘဝိဿာ—"သစေ ဟိ အယံ ပဌမဝယေ ၊ပေ၊ နိက္ခမိတ္တာ ပဗ္ဗဇိဿာ, အရဟတ္တံ ပါပုဏိဿာ"ဟူသော ဓမ္မပဒ မဟာဓနသေဋ္ဌိပုတ္တ ဝတ္ထုကိုမှီး၍ "သော စေ ၊ပေ၊ အဘဝိဿ"ဟု ပုစ္ဆာပြုလုပ်ထားသည်၊ ဤ၌ "အဘဝိဿာ" သည်သာ ပြလိုရင်း ပုံစံတည်း၊ "အလဘိဿာ" ကား တွဲဘက် ဝါကျဖြစ်၍ ထည့်ပြအပ်သော ပုံစံဖြစ်သည်၊ နောက်၌ "တေ စေ ၊ပေ၊ အဘဝိသံသု" လည်း ရှေးကဝုစ် ဝါကျကို နည်းမှီ၍ စီစဉ်အပ်သော ပုံစံတည်း၊ ထိုပုံစံ၌လည်း "အဘဝိသံသု" သာ လိုရင်းဖြစ်၏။ ["အဘဝိသ ဘဝိသ အဘဝိဿာ ဘဝိဿာ, အဘဝိသံသု ဘဝိသံသု" ဟု ဘူဓာတ်ဖြင့် ရုပ်စဉ်ရပုံကို သတိပြု၍ "အဘဝိဿာ"စသည် "အဘဝိသံသု"

ကမ္မေ-ဌ၊ အနွဘဝိသထ-ခံစားအပ်ရာပြီ၊ အနွဘဝိသိသု-ကုန်ရာပြီ၊ [ယပစ္စည်း ချေထား်သည်၊] အနွဘူယိသထ ဝါ-လည်းရှိ၏၊ [ယကို မချေ] ဣစ္စာဒိ၊ ပရသပဒတ္တော-ဌ၊ ပေ ၊ ဣစ္စာဒိ၊ ဘာဝေ-ဌ၊ ဒေဝဒတ္တေန-သည်၊ အဘဝိသထ အဘူယိသထ-ဖြစ်လောက်ရာခြင်း။

တထာ-ပါး၊ သော-ထိုသူသည်၊ တံ ဓနံ-ထိုဥစ္စာကို၊ စေ အလဘိသထ-အကယ်၍ ရအုံ၊ သြဒနံ-ကို၊ အပစိသ ပစိသ-ချက်လောက်ရာပြီ၊ အပစိသာ ပစိသာ ဝါ-လည်းရှိ၏၊ ပေ ၊ ပစိသာမသေ၊ ကမ္မေ-ဌ၊ ဒေဝဒတ္တေန သြဒနော အပစိသထ-ချက်အပ်လောက်ရာပြီ၊ [ယချေ၊] အပစိသိ သု-ကုန်ရာပြီ၊ ယပစ္စယလောပါဘာဝေ-ယပစ္စည်းကျေခြင်း မရှိရာဌ၊ အပစိ ယိသထ-ချက်အပ်ရာပြီ၊ [“အပစ္စိသထ, ပစ္စိသထ”ဟု သီမူ ရှိ၏၊ နောက်ဌ “ပစ္စိသ” စသည် ပြလတ္တံ့ဖြစ်၍ သီမူအတိုင်းကောင်းသည်၊] ဣစ္စာဒိ၊ ပရသ ပဒတ္တော-ဌ၊ အပစ္စိသ၊ ပေ ၊ အပစ္စိသံသု ပစ္စိသံသု ဣစ္စာဒိ၊ သော-ထိုသူ သည်၊ အဂစ္ဆိသ၊ ပေ ၊ ဂစ္ဆိသာ-သွားရာပြီ၊ ပေ ၊ ဂစ္ဆိသထ ဝါ ဣစ္စာဒိ၊ ကမ္မေ-ဌ၊ အဂစ္ဆိယိသထ၊ ပေ ၊ အဂမိယိသထ-သွားအပ်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ၊ တထာ အဃမ္မိသာ-သွားရာပြီ၊ ပေ ၊ ဣစ္စာဒိ၊...ကာလာတိပတ္တိ-သည်၊ (နိဋ္ဌိတာ)။

ပဋ္ဌမိ သတ္တမိ ဝတ္တမာနာ-ပဋ္ဌမိဝိဘတ် သတ္တမိဝိဘတ် ဝတ္တမာန်ဝိဘတ် တို့သည်၊ သမ္ဘတိ-ပစ္စုပ္ပန်ကာလဌ၊ (ဟောန္တိ)၊ ဘဝိသန္တိ-ဘဝိသန္တိ ဝိဘတ် သည်၊ အနာဂတေ-အနာဂတ်ကာလဌ၊ (ဟောတိ)၊ ပရောက္ခာဒီ-ပရောက္ခာ အစရှိကုန်သော၊ စတသော-၄ သွယ်သော ဝိဘတ်တို့သည်၊ အတီတ ကာလိ ကာ-အတိတ်ကာလဌ ဖြစ်ကုန်၏၊...ဆကာလိက ဝိဘတ္တိဝိဓာနံ-ဖေါ်းသော ကြိယာဌဖြစ်သော ဝိဘတ်တို့ကို စီရင်ရာ အခန်းသည်၊ (နိဋ္ဌိတံ-ပြီ)။

စသည်တို့သာ ထုတ်လိုရင်း ပုံစံဖြစ်ကြောင်း, အလဘိသ စသည်တို့ကား တွဲဘက်ဖြစ်၍ ထည့်ရကြောင်းကို သိပါ။ ဤရူပသိဒ္ဓိ၌ အတိတ်ကြိယာတိပန္နကိုသာ ပြသော်လည်း အနာဂတ်ကြိယာတိပန္နလည်း ရှိနိုင်ကြောင်းကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၌ ပြအုံ့။]

အဝုဒ္ဓိက ဘူဝါဒိဂုဏ်း

ဣသု-ဣသုဓာတ်သည်၊ ဣစ္ဆာကန္တီသု-လိုချင်ခြင်း, နှစ်သက်ခြင်းတို့၌၊ ဝတ္တတိ-၏၊ ပုရေဝိယ-ရှေး၌ကဲ့သို့၊ (ဘဝတိ-ပစတိ စသည်၌ကဲ့သို့၊) ဓာတ္တန္တ လောပေါ-ချေ၊ တျာဒျုပ္ပတ္တိ-တိအစရှိသော ဝိဘတ်သက်၊ အပစ္စယောစ-အပစ္စည်းလည်းသက်၊ ဓာတူနန္တိ-သည်၊ ဝတ္တမာနေ-သော်၊....

၄၇၆။ ဣသုယမုန.မန္ဟော စ္ဆော ဝါ။ ။ဣသုယမုဣတိ-ဟူကုန်သော၊ ဧတေသံ ဓာတူနံ-တို့၏၊ အန္ဟော-အဆုံးဗျည်းသည်၊ ဝါ-စွာ၊ ဆော-သည်၊ ဟောတိ၊ အယံ ဝါသဒ္ဒေါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္ထော၊ အန္ဟော ဆောဝါတိ ယောဂ ဝိဘာဂေန-"အန္ဟော ဆောဝါ"ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့်၊ အာသသာ ဝိ-အာသဓာတ်၏လည်း၊ (အန္ဟော ဆော ဟောတိ)၊ သော-ထိုသူသည်၊ သဂ္ဂ-နတ်ပြည်ကို၊ [သီမှ"သမ္ဘတ်-စည်းစိမ်ကို"ဟု ရှိ၏၊] ဣစ္ဆတိ-လိုချင်၏၊ ဝါ-နှစ်သက်၏၊ [နောက်၌လည်း ၂ နက်ပေးနိုင်သည်၊] ၊ပေ၊ ဣစ္ဆာမ၊ ဆာဒေသာ ဘာဝေ-ဆ အပြုမရှိရာ၌၊ အသံယောဂန္တတ္ထာ-သံယုဂ် အဆုံးမရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အညေသုစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဝုဒ္ဓိ-ဝုဒ္ဓိပြု၊ ဧသတိ-လိုချင်၏၊ ဧသန္တိ၊ ဣစ္ဆာဒိ။

ဣသု=ဣစ္ဆာကန္တီသု—ဘူဝါဒိဂဏိက ဓာတ်တို့တွင် ဘူဓာတ်နှင့် ရုပ်နေပုံ အလုံးစုံတူသော စုဓာတ်စသည်ကို မပြတော့ဘဲ ရုပ်အစီအရင် ထူးသောဓာတ်တို့ကိုသာ ဆက်၍ ပြလိုသောကြောင့်လည်းကောင်း, ထိုရုပ်အစီအရင်ထူးသော ဓာတ်တို့တွင်လည်း ဣသု ယမုဓာတ်တို့၏ ရုပ်နေပုံသည် ဂစ္ဆတိ စသည်နှင့် တူသည့်အတွက် သာ၍လွယ်ကူသော ကြောင့်လည်းကောင်း ဣသု ယမုဓာတ်တို့ကို ရှေးဦးစွာ ပြတော်မူလိုရကား "ဣသု=ဣစ္ဆာ ကန္တီသု" စသည်ကို မိန့်။

ဝဝတ္ထိတ ၊ပေ၊ ဝါသဒ္ဒေါ—ဣသုဓာတ်၌ "ဣစ္ဆတိ-ဧသတိ" စသည်ဖြင့် လည်းကောင်း, ယမုဓာတ်၌ နိရှေးရှိရာဝယ် "နိယစ္ဆတိ နိယမတိ" စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း ဝါသဒ္ဒါသည် အနိစ္စဝိဓိကို ပြ၏၊ သံရှေးရှိရာဝယ် "သညမတိ" စသည်ဖြင့် အသန္တဝိဓိကို ပြ၏၊ နိစ္စဝိဓိကား မရှိနိုင်။

အန္ဟော ဆောဝါတိ ၊ပေ၊ အာသသာတိ—ဣသု ယမုနံကို ဖြုတ်၍ "အန္ဟော ဆောဝါ"ဟူသော ဒွိဓာကရဏ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အာသဓာတ်၏ အဆုံး (သ်)ကိုလည်း ဆုပြုနိုင်၏၊ [ဆုပြုရာ၌ ဣသု ယမု အာသတို့၏ ဓာတုန်ကို ချေပြီးဖြစ်သောကြောင့် "သ်+မ်"တို့၌ သရမရှိတော့ရကား ဆု၌လည်း သရမပါဘဲ ပြုသင့်၏၊ နောက်ပစ္စည်းကို ကပ်လျှင် "ဣစ္ဆတိ" စသည် ဖြစ်၏။]

ကမ္မေ–ဌ၊ အတ္တနောပဒသ–အတ္တနောပုဒ် ဝိဘတ်၏၊ ယေဘုယ္ယေန–များသောအားဖြင့်၊ ပရသပဒတ္တမေဝ–ပရသပုဒ် ဝိဘတ် အဖြစ်ကိုသာ၊ ပယောဇိယတိ–ယှဉ်စေအပ်၏၊ [အတ္တနောပုဒ်ဝိဘတ်ကို ပရသပုဒ်ပြု၍ သုံးစွဲထားသည်သာ ကျမ်းဂန်ဌ များသည်–ဟူလို၊] တေန–ထို့ကြောင့်၊ ["ဧတ္ထ–ဤရူပသိဒ္ဓိ" သီမူဌ် မပါ၊] အတ္တနောပဒရူပါနိ–အတ္တနောပုဒ် ရုပ်တို့ကို၊ သဒ္ဒပိသာမ–ချုံးကုန်အုံ့၊ သော–ထိုနတ်ပြည်ကို၊ ဂ္ဂစ္ဆိယတိ၊ ပေ ၊ ဂ္ဂသတိ–လိုချင်အပ်၏၊ ယကာရသ–၏၊ ပုဗ္ဗရူပတ္တံ–ပုဗ္ဗရုပ် အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ["ဂ္ဂသ်+ယ,တိ" ယကို ပုဗ္ဗရုပ်ပြု၍ "ဂ္ဂသ်ယ်တိ" ဖြစ်သည်ဟူလို။]

တထာ–ပါး၊ ဂ္ဂစ္ဆတု, ဧသတု–လိုချင်လော၊ ဂ္ဂစ္ဆေယျ, ဧသေယျ–လိုချင်ရာ၏၊ ပရောက္ခာ ဟိယျတ္တနိသု ပန–ပရောက္ခာ ဟိယျတ္တနိ ဝိဘတ်တို့ဌ်ကား၊ ရူပါနိ–ရုပ်တို့ကို၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော ဓာတ်တို့ဌ်၊ ပယောဂံ–ပြယုဂ်ကို၊ အနုဂမ္ဓ–အစဉ်လိုက်၍၊ ပယောဇေတဗ္ဗာနိ–ယှဉ်စေထိုက်ကုန်၏၊ ["ပရောက္ခာ ဟိယျတ္တနိဝိဘတ်ဌ် ရုပ်များကို မပြတော့ပြီ, ပါဠိတော် ပြယုဂ်ကို လိုက်၍ ထိုက်သလို သုံးစွဲလေတော့ ဟူလို၊] ဂ္ဂစ္ဆိ, ဧသိ–လိုချင်ပြီ၊ ဂ္ဂစ္ဆိသတိ ဧသိသတိ–လိုချင်လတ္တံ၊ ဂ္ဂစ္ဆိသာ, ဧသိသာ–လိုချင်ရာပြီ၊ ဝါ–နှစ်သက်ရာပြီ၊ ဂ္ဂစ္ဆာဒိ–တည်း။

ယမု–ယမုဓာတ်သည်၊ ဥပရမေ–ရှောင်ကြဉ်ခြင်းဌ်၊ (ဝတ္တတိ)၊ နိပုဗ္ဗော–နိရှေးရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဋ္ဌာဒေသောစ–ဋ္ဌ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ နိယစ္ဆတိ–ရှောင်ကြဉ်၏၊ ပေ ၊ နိယမန္တိ–ရှောင်ကြဉ်ကုန်၏၊ သံပုဗ္ဗော–သံရှေးရှိသည်၊ (ဟောတိ–ဖြစ်အုံ့)၊ သယေစာတိ–သယေစ သုတ်ဖြင့်၊ ဥတ္တံ–ဥ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဒ္ဒိတ္တံစ–လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ သညမတိ–ရှောင်ကြဉ်၏၊ ဝါ–စောင့်စည်း၏၊ [မကောင်းမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကိုပင် "စောင့်စည်း" ဟု ခေါ်သည်၊] သညမန္တိ–ကုန်၏၊ ကမ္မေ–ဌ်၊ နိယစ္ဆိယတိ၊ ပေ ၊ နိယမ္မတိ–ရှောင်ကြဉ်အပ်၏၊ [ပုဗ္ဗရုပ်ပြု၍ "နိယမ္မတိ" ပြီး၏၊] သညမိယတိ ဝါ–လည်းရှိ၏။

အသံယောဂန္တတ္ထာ ၊ပေ၊ ဧသတိ—"ဂ္ဂသ်+အ+တိ" ဟု ရှိရာဌ် ဂ္ဂသ်ဝယ် သံယုဂ် မဆုံးသောကြောင့် အညေသုစဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု၍ "ဧသတိ" စသည်လည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ ဂ္ဂစ္ဆတိဌ်ကား "ဂ္ဂစ္ဆ" ဟု ဖြစ်သည့်အခါ "ဋ္ဌ" ဟု သံယုဂ်ဆုံးလျက် ရှိသောကြောင့် ဂ္ဂကို ဝုဒ္ဓိမပြုနိုင်၊ ဂ္ဂစ္ဆဟု မဖြစ်ခင် "ဂ္ဂသ"တုန်းက ဝုဒ္ဓိပြုနှင့်ပါတော့လော–ဟူအုံ့၊

တထာ–ပါး၊ နိယစ္ဆတု–ရောင်ကြဉ်လော၊ သညမတု–စောင့်စည်းလော၊ [ပရောက္ခာ ဟိယျတ္တာနိ ရုပ်မျှား မပါသည်ကို ဓာတ်တိုင်းမှာ သတိပြု၊] ၊ပေ၊ သညမိသ–ပြီ၊ ဣစ္စာဒိ၊ [ဝိ+အာ ရှေးရှိသော ယမုဓာတ်ဖြင့် "ဝါယမတိ–အားထုတ်၏၊ ဝါယမီယတိ–အားထုတ်အပ်၏" စသော ရုပ်မျှာလည်း ရှိ၏၊] အာသ–သည်၊ ဥပဝေသနေ–ကပ်ဝင်ခြင်းဌာ၊ (ဝတ္တတိ)၊ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ ["အန္ဓော ဗ္ဗော ဝါ"ဟု ပြုခဲ့သော ယောဂဝိဘာဂဖြင့်၊] ဗ္ဗာဒေသော–ဗ္ဗပြု၊ ရသတ္ထံ–ပြု၊ ["အာစ္ဆတိ"ဟု ဖြစ်သောအခါ "ကွစာဒိ မဗ္ဗျတ္တရာနံ"ဖြင့် အာကို ရသပြု၊ သန္ဓိစပ်သော အရာမဟုတ်၍ "ရသံ" သုတ်ဖြင့် မပြုရ၊] အစ္ဆတိ–ကပ်ဝင်၏၊ ဝါ–နေ၏၊ ပေ ၊ အစ္ဆာမ၊ အညတြ–အခြားရပ်ဌာ၊ ဥပ ပုဗ္ဗော–ဥပရှေးရှိသည်၊ (ဟောတိ–ဖြစ်အုံ့၊) ဥပါသတိ–အနီးဌာ ကပ်ဝင်၏၊ ဝါ–ဆည်းကပ်၏၊ ["ဥပ+အနီး+အာသတိ+ကပ်ဝင်နေထိုင်၏" ဟူသည်ကို ယခုကာလဝယ် "ဆည်းကပ်" ဟု ဆိုသည်၊] ဥပါသန္တိ+အစ္ဆိယတိ–ကပ်ဝင်အပ်၏၊ ဥပါသီယတိ–ဆည်းကပ်အပ်၏၊ ပေ ၊ ဥပါသိသ ဣစ္စာဒိ။

· လဘ, လာဘော–ရခြင်းဌာ၊ (ဝတ္တတိ)၊ လဘတိ–ရ၏၊ ပေ ၊ လဘာမေ–ကုန်၏၊ ကမ္မေ–ဌာ၊ ယကာရသ–၏၊ ပုဗ္ဗရူပတ္တော–ပုဗ္ဗရုပ် အဖြစ်ကို၊ ကတော–ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ကွစိဓာတု ဘျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ပုရိမ ဘကာရသ–ရှေ့ဘအက္ခရာကို၊ ဗကာရော–ဗပြု၊ လဗ္ဘတော–ရအပ်၏၊ ပေ ၊ လဗ္ဘေယျ–ရအပ်ရာ၏၊ [ပုဗ္ဗရုပ်ပြု၍ "လဘဘတော"ဟု ဖြစ်သောအခါ ကွစိဓာတုဖြင့် ရှေ့ဘကို ဗပြု၍ "လဘဗတော" (မြန်မာ အရေးအားဖြင့် "လဗ္ဘတော") စသည်ဖြစ်၏။]

ဣသုယမုန.မန္တောသုတ်က အညေသုစသုတ်ထက် အရာကျဉ်း၏၊ အရာကျဉ်းသော သုတ်နှင့် အရာကျယ်သော သုတ် ၂ မျိုးတွင် အရာကျဉ်းသော သုတ်က မိမိဆိုင်ရာဌာ အားရှိမြဲဖြစ်၍ ဣသုယမုန.မန္တောသုတ်က ရှေးဦးစွာ စီရင်သောကြောင့် ဝုဒ္ဓိမပြုနိုင်၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဧသတိဌာလည်း ထိုသုတ်က ရှေးဦးစွာ ဓ္ဓ ပြုနှင့် ပါတော့လော–ဟုံ့အုံ့၊ ဝါသဒ္ဒါ၏ သတ်မှတ်ချက်ကြောင့် ဓ္ဓ မပြုဘဲ ထားရသည်၊ အရာတိုင်းမှာ ဤနည်းကို သတိပြုပါ၊ ဤမှနောက်ဌာ ရုပ်စီရင်ပုံမှာ စာကိုယ်အတိုင်း သိသာပြီ။ [သာဝကာသဝိဓိ တောတု, ဗလီ နိရုဝကာ သကော၊ သာဝကာသ ဝိဓိတော (သ+အဝကာသဝိဓိတော)–ကျယ်သော အရာရှိသော ဝိဓိထက်၊ နိရုဝကာသကော–ကျယ်သော အရာမရှိသော (အရာကျဉ်းသော) ဝိဓိသည်၊ ဗလီ–အားရှိ၏၊ စီရင်ရာနယ်ကို "အရာ"ဟုဆိုသည်)။]

၄၇၇။ လဘသ္မာ ဤ ဣံ ဗ္ဗ ဣံ။ ။ လဘ-ဣတိ-လဘဟူသော၊ ပေ၊ ဓာတုန္တရသ လောပေါ၎ (ဟောတိ)၊ အလတ္ထ, အလဘိ, လဘိ-ရပြီ၊ [ဤကို ဣပြု, ဓာတုန် (သ်)ကို ချေ၍ "အလတ္ထ" ဤကို ရဿပြု၍ "အလဘိ" ပြီး၏၊ သီမူ၌ "အလတ္ထ, အလဘိ, လဘိ"ဟု ရှိသည်၊] အလဘိံသု, လဘိံသု-ကုန်ပြီ။ [သြကို ဣပြု၍လည်းကောင်း မပြုဘဲလည်းကောင်း "အလဘော, လဘော, အလဘိ, လဘိ-ရပြီ" ဟု ရှိရဦးမည်၊ မူတိုင်း၌ ဣ၏၊] အလဘိတ္ထ လဘိတ္ထ, အလတ္ထံ, အလဘိံ လဘိံ, အလဘိမှ လဘိမှ ဣစ္စာဒိ။

ဘဝိဿန္တိမှ-ဘဝိဿန္တိ ဝိဘတ်၌၊ ကရဿ သပစ္စယဿ ကာဟောတိ ဇော-ကရဿ၊ ပေ ၊ ကာဟော ဟူသော ဤသုတ်၌၊ သပ္ပစ္စယဂ္ဂဟဏေန-သပစ္စယသဒ္ဒါပိုဖြင့်၊ ဝစ မုစ ဘုဇာဒိတော-ဝစ, မုစ, ဘုဇ အစရှိသောဓာတ်မှ၊ (ပရဿ-သော)၊ ဿဿ-ဿ၏၊ ခါဒေသော-ခ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ဝသ ဆိဒ လဘာဒိတော-ဝသ, ဆိဒ, လဘ အစရှိသောဓာတ်မှ၊ (ပရဿ)၊ ဿဿ-၏၊ ဆာဒေသော-ဆ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ ဟောတိ-ဝိကပ်ဖြစ်၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဿဿ-၏၊ ဆာဒေသော-ဆပြု၊ [ကရ ဿ သပစ္စယဿ ကာဟော သုတ်၌ "ဝစ မုစ ၊ပေ၊ ဆာဒေသောစ ဝါ ဟောတိ" ဟု ဆိုသောကြောင့် ထိုသုတ်၌ သပစ္စယသဒ္ဒါပိုဖြင့် လဘနောင် ဿတို့ ဆပြုပါ-ဟူလို၊ သပစ္စယသဒ္ဒါပိုပုံကို ထိုသုတ်ကျမှ ပြအုံ့၊] ဗျဥ္ဇနန္တသ စော ဆပ္ပစ္စယေသုစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတုန္တရသ-ဓာတုန်(သ်)ကို၊ စ ကာရော-စပြု၊ လစ္ဆတိ-ရလတ့်၊ ပေ ၊ လစ္ဆာမ၊ ဆာဒေသာဘာဝေ-ဆ အပြုမရှိရာ၌၊ လဘိဿတိ၊ ပေ ၊ လဘိဿာမ ဣစ္စာဒိ။ [ဣစ္စာဒိဖြင့် "လဘိဿတေ" စသည်ကို ယူ၊] အလဘိဿာ-ရရာပြီ၊ အလဘိဿံသု-ကုန်ပြီ၊ ဣစ္စာဒိ၊..ဝစ, ဝိယတ္တိယံ-အနက်ကို ထင်ရှားပြတတ်သော၊ ဝါစာယံ-စကားပြောဆိုခြင်း၌၊ (ဝတ္တတိ)၊ ဝစတိ-ပြော၏၊ ဆို၏၊ ပေ ၊ ဝစာမ။

မှတ်ချက်။ ။ စိတ်ထည်း၌ ကြံစီအပ်သော စကားလုံးနှင့် အပြင်သို့ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုအပ်သော စကားသံ ၂ မျိုးတွင် စိတ်ထည်း၌ စကားလုံးများသည် သူတစ်ပါးအား အနက် အဓိပ္ပာယ်ကို ထင်ရှားမပြနိုင်,ထုတ်ဖော် ပြောဆိုအပ်သော စကားသံသာ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ထင်ရှားပြနိုင်၏၊ ထိုထုတ်ဖော် ပြောဆိုအပ်သော စကားသံသည် "အတ္ထံ ဗျဥ္ဇယတိ ပကာသေတိ" အရ ဝိယတ္တိမည်၏၊ "ဝိပုဗ္ဗ+အဥ္ဇဓာတ်, တိပစ္စည်း"၊ "ဝိယတ္တိယံ-လိမ္မာသူ၏ ဥစ္စာဖြစ်သော" ဟု ပေးကြရာ၌ မလိမ်မာ ဆဲဆိုသော ဝါစာများ မပါနိုင်သောကြောင့် ထိုအနက်ကို သဒ္ဒါပုဒ်ရင်းနှင့် တကွ စဉ်းစားပါ။

ကမ္မေ–ကံအနက်၌၊ အတ္တနောပဒေ–ကိုလည်းကောင်း၊ ယပစ္စယေစ–ကိုလည်းကောင်း၊ ကတေ–ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ("ဝစ, ယ, တေ"ဟု ဖြစ်ပြီးသော်ဟူလို။)

၄၇စ။ ဝစ ဝသ ।ပေ। ယေ။ ။ ပရေ ယပစ္စယေ, ဝစ ဝသ ဝဟ ဣစ္ဆေဝမာဒီနံ ဓာတူနံ ဝကာရသ ဥကာရော ဟောတိ၊ အာဒိသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ ဝဆုသစ–ဝဆုဓာတ်၏လည်း၊ (ဝကာရသ ဥကာရော ဟောတိ)၊ ဝသ–ဝ၏၊ အ–အတည်း၊ ဝ–ဝ၏အ၊ ဣတိသမာသေန–ဤသမာသ်ဖြင့်၊ ဧတ္ထ–ဤ"ဝသ"ဟူသော ပါဠိ၌၊ ဒုတိယံ–၂ခုမြောက်သော၊ ဝဋ္ဌဟဏံစ–ဝသဒ္ဒါကိုလည်း၊ ဣစ္ဆိတဗ္ဗံ–အလိုရှိထိုက်၏၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ အကာရသပိ–အ၏လည်း၊ ဥကာရော ဟောတိ၊ ပုရိမပက္ခေ–ဝဗျည်းကိုသာ ဥပြုရာဖြစ်သော ရှေ့ပက္ခ၌၊ ပရလောပေါ–နောက်သရကို ချေ၊ တဿ စဝဋ္ဌ ဣစ္ဆာဒိနာ–တဿ စဝဋ္ဌ အစရှိသောသုတ်ဖြင့်၊ သဓာတ္ဆန္နသ–ဓာတွန်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ယကာရသ–ယပစ္စည်း၏၊ စကာရော–စပြု၊ ဒ္ဝိတ္တံ–လာ၊ ဥစ္စတေ–ဆိုအပ်၏၊ ပေ၊ ဝုစ္စန္တေ–ကုန်၏၊ ဝုစ္စတိ ဝုစ္စန္တိ ဝါ–လည်းရှိ၏၊ ဣစ္ဆာဒိ။

၄၇စ။ ဝသ အ ।ပေ। ဥကာရော ဟောတိ—"ဝသ ယေ"၌"ဝသ–ဝ၏"ဟူသော အနက်ကား ပဌမအနက်တည်း၊ ထိုဝသ၌ "ဝသ+အ, ဝ"ဟု တပ္ပုရိသ် သမာသ်ပြု၍ ဒုတိယ ဝတစ်လုံးကို လိုလားအပ်၏၊ ထိုဒုတိယ ဝ အတွက် "ဝသ–ဝ၏ အ၏"ဟု အနက်ပေး၊ ဤအနက်အလို ဝကို ဥမပြုဘဲ ဝ၏ အသရကို ဥပြုရသည်၊ ဤစကားအရ ယက်ကန်းတစ်ချက် ခတ်လိုက်လျှင် အတိုင်ချည် အဖေါက်ချည် ၂မျှင် တစ်ပြိုင်နက် ထပ်နေသကဲ့သို့ ဝသ၌ တန္ဆနည်း (ယက်ကန်း ယက်နည်း)အားဖြင့် ဝ ၂လုံးထပ်လျက် ရှိသည်၊ ဝသဟု တစ်ချက် ရွတ်လိုက်လျှင် ဝ ၂လုံးထပ် တစ်ခါထည်းပါလာသည်–ဟူလို၊ တစ်နည်း–"ဝေါစ ဝေါစ ဝေါ"ဟု ကေသေသ် ပြု၍သော်လည်း ဒုတိယ ဝ ကို ရနိုင်၏၊ "ဝေါစ–ဝလည်း၊ ဝေါစ–ဝ၏ အလည်း၊ ဝေါ–ဝ, ဝ၏အစိတ် အ"ဟု အနက်ဆို၊ ၂ နည်းလုံးအတွက် "ဝသ–ဝ, ဝ၏အ၏"ဟု သုတ်နက်ဆို။

ပုရိမပက္ခေ ပရလောပေါ—"ဝသ–ဝ၏"ဟု ပေးရသော ပဌမပက္ခ၌ ဝဗျည်းကိုသာ ဥပြုရကား ဝ၏ မှီရာ အသရ ကျန်နေသောကြောင့် (ဥ အ စယတေ) ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ပရလောပေါ–နောက်အသရကိုချေ"ဟု ဆိုသည်။ [ဤနောက်သရကို ချေရာ၌ "ဝါပရော အသရူပါ"ဖြင့် ချေရမည်–ဟု ထင်ဖွယ်ရှိသော်လည်း သန္ဓိစပ်သော အရာမဟုတ်၍ "ကွစိဓာတု"သုတ်ဖြင့်သာ ချေသင့်မည် ထင်သည်၊ ဥစ္စတေ၌ ဤနည်း အတိုင်း စီရင်ပြီးနောက် တဿ စဝဋ္ဌသုတ်ဖြင့် ဓာတွန် စနှင့် ယကို စပြု, ဒ္ဝေဘော်လာ၊ ဝုစ္စတေ၌ကား နောက်နည်းအရ ဝ၏ အကို ဥပြုရုံသာ။]

တထာ–ပါး၊ ဝစတု–ဆိုလော၊ ဝုစ္စတု–ဆိုအပ်လော၊ ဝစေယျ–ဆိုရာ၏၊ ဝုစ္စေယျ–ဆိုအပ်ရာ၏၊ အဝစာ အဝစ–ဆိုပြီ၊ ["အဝစ္စာ"ဟု ကမ္မရုပ်လည်း တစ်မျိုးရှိ၏၊] အဝစူ အဝစု–ဆိုကုန်ပြီ၊ ["အဝစ္ဆု"ဟု ကမ္မရုပ်လည်း တစ်မျိုးရှိ၏၊] အဝစ အဝစော–ပြီ၊ [ဩကို အပြုရ "အဝစ"ဖြစ်၏၊] အဝစုတ္ထ–ဆိုကုန်ပြီ၊ [ဥမလာဘဲ "အဝစတ္ထ"လည်း ရှိသင့်၏၊] အဝစ အဝစံ–ဆိုပြီ၊ အဝစမှာ–ကုန်ပြီ၊ [ဥလာ၍ "အဝစုမှာ"လည်း ရှိသင့်၏၊] အဝစုတ္ထ–ဆိုပြီ၊ ဣစ္ဆာဒိ–တည်း၊ ["ဣစ္ဆာဒိဖြင့်" ဟိယျတ္တနိ အတ္တနောပုဒ် ရုပ်များကို ညွှန်ပြ၏၊ "အဝစတ္ထုံ, အဝစသေ, အဝစဝုံ, အဝစိံ, အဝစမှဲသေ" ဟု စဉ်လေ၊ "များသော အားဖြင့် ပရောက္ခာ ဟိယျတ္တနိရုပ်များကို ချုံးတော့အုံ" ဟု မှာခဲ့သော်လည်း ဤနေရာ၌ ပါဠိပြိယုဂ် ရှိသောကြောင့် ဟိယျတ္တနိရုပ်ကို ပြထားသည်။]

၄၇၉။ ဝစသဒ္ဒတနိမှိ ၊ပေ၊ ဩ။ ။အဒ္ဒတနိမှိ ဝိဘတ္တိမှိ ဝစဣတိ ဧတသ ဓာတုသ အကာရော ဩတ္တံ အာပဇ္ဇတေ၊ အဝေါစိ–ဆိုပြီ၊ အဝေါစုံ–ဆိုကုန်ပြီ၊ အဝေါစော (သီဠ "အဝစော")–ဆိုပြီ၊ ပေ ၊ အဝေါစုမှ–ကုန်ပြီ၊ ဥတ္တံ–ဥ၏ အဖြစ်သည်၊ ဝါ–ဥလာသည်၊ (ဟောတိ)၊ [ဒွိတ္တံ၌ .၂ လုံး၏ အဖြစ်ဟူသည် နောက်တစ်လုံးလာခြင်း ဖြစ်သကဲ့သို့ ဤဥတ္တံ၌လည်း ဥ၏ အဖြစ်ဟူသည် "ကွစိဓာတု"ဖြင့် ဥလာခြင်းပင်တည်း။] အဝေါစ–ဆိုပြီ၊ ရဿတ္တံ–သည်၊ (ဟောတိ)၊ [အာဝိဘတ်ကို ရဿပြု–ဟူလို၊ သီမှ၌ "အဝစ" ဟု ရှိ၏၊] အဝေါစု–ဆိုကုန်ပြီ၊ ဣစ္ဆာဒိ၊ အဝုစ္စိတ္ထ–ဆိုအပ်ပြီ၊ [အတ္တနောပုဒ် အာဝိဘတ်ကို တ္ထပြုပြီးမှ ဣလာ၊ သီဟိုဠ်မှ၌ "အဝစိတ္ထ"ဟု ရှိ၏၊ ယပစ္စည်း ချေ၍ သီမှအတိုင်းလည်း ဖြစ်နိုင်သည်။]

ဘဝိဿန္တိမှိ–၌၊ သပစ္စယဂ္ဂဟဏေန–သပ္ပစ္စယသဒ္ဒါဖြင့်၊ ["ကရဿ သပစ္စယဿ ကာဟော" သုတ်၌ သပစ္စယသဒ္ဒါပိုဖြင့်–ဟူလို၊] ဿဿ–ဿ၏၊ ခါဒေသော–ခ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ဗျဉ္ဇနန္တဿာတိ–ဗျဉ္ဇနန္တဿ

မှတ်ချက်။ ။ ဝကို ဥပြုရာ၌ ဝဗျည်းကိုသာ ပြု၍ အသရမပါဟု အယူရှိသဖြင့် "ပုရိမပက္ခေ ပရလောပေါ" ဟု ဆိုသည်၊ ထိုစကားကို စဉ်းစားသင့်၏။ ဘာ့ကြောင့်နည်း...ဤသုတ်ဖြင့် ဆင်တူသော "ဝစ ဝါဝု" "ဝဿ ဝါဝု" သုတ်တို့၌ ဝကို ဥပြုသောအခါ အ သရချေဖို့ရာ မညွှန်ပြဘဲ (အ သရနှင့် တ,ကွ) ဝကို ဥပြုသောကြောင့်လည်းကောင်း, နျာသရုပ်တွက်ရာ၌ နောက်သရချေဖို့ရာ မညွှန်ပြဘဲ ဝ တစ်ခုလုံးကို ဥပြုသောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း။

ပုဒ်သည်၊ ဝတ္ထာမာနေ–သော်၊ [ဗျဥ္ဇနန္တသ စော ဆပ္ပစ္စယေသု–မ ဗျဥ္ဇနန္တသဒ္ဒါ လိုက်စေ၍–ဟူလို၊] ကော ခေစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္ဝန္တသ–ဓာတွန်(စ်)၏၊ ကာဒေသော–က အပြုသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ဝက္ခတိ–ဆိုလတ္တံ့၊ ပေ၊ ဝက္ခာမ–ဆိုကုန်အံ့၊ ဣစ္စာဒိ။

ဝသ, နိ၀ါသေ–နေခြင်းဌာ၊ (ဝတ္ထာတိ)၊ ဝသတိ–နေ၏၊ ဝသန္တိ၊ ကမ္မေ–ဌာ၊ ဥတ္တံ–ဥအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဝစ ဝသ–စသောသုတ်ဖြင့် ဝ၏ အကို ဥပြု–ဟူလို)၊ ပုဗ္ဗရူပတ္တာဒ–ပုဗ္ဗရူပ် အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊(ဟောတိ)၊ ဝုဿတိ–ကျင့်သုံးအပ်၏၊ ဝုဿန္တိ–ကျင့်သုံးအပ်ကုန်၏၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊ [နေခြင်းကြိယာ၌ ကံမရှိ၍ ကံဟောပုဒ်၌ "ကျင့်သုံးအပ်" ဟု ပေးသည်၊] ဝသတု–နေလော၊ ပေ ၊ ဝသိ–နေပြီ၊ ဘ၀ိဿန္တိယံ–ဌာ၊ ဿဿ–သ၏၊ ဆာဒေသော–ဆ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ (သပစ္စယ သဒ္ဒါပိုဖြင့် ပြု၊) ဓာတ္ဝန္တသ–ဓာတွန်(သ်)၏၊ စ ကာရောစ–စ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ [ဗျဥ္ဇနန္တသ စော–စသောသုတ်ဖြင့် "သ်"ကို စပြု၊] ဝစ္ဆတိ–နေလတ္တံ့၊ ပေ၊ ဝသိဿန္တိ၊ အ၀သိဿာ–နေရာပြီ၊ အ၀သိဿံသု၊ တထာ–တူ၊ ရဒိ–ရဒိဓာတ်သည်၊ (ရဒလည်း ရှိ၏)၊ အဿုဝိမောစနေ–မျက်ရည်လွှတ်ခြင်း (ငိုခြင်း) ဌာ၊ (ဝတ္ထာတိ)၊ ရောဒတိ–ငိ၏၊ ရုစ္ဆတိ, ရောဒိဿတိ–ငိုလတ္တံ့၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။

တထာ ရုဒ ၊ပေ၊ ရုစ္ဆတိ ရောဒိဿတိ—တထာဖြင့် ရုဒဓာတ်လည်း ဝသဓာတ်ကဲ့သို့ ဘ၀ိဿန္တိ၀ိဘာတ်ဌာ သတိ စသည်မှ သကို ဆပြု၍ ဓာတွန်ကို (စ်) ပြုဖို့ရန် ညွှန်ပြ၏၊ ထို့ကြောင့် ဘ၀ိဿန္တိ ၀ိဘာတ်ဌာ ဝစ္ဆတိကဲ့သို့ "ရုစ္ဆတိ" ဟု ရုပ်ရှိရသည်၊ "ရဒ်+သတိ" ဟု ဖြစ်သောအခါ သပ္ပစ္စယသဒ္ဒါပိုဖြင့် (ဝသ ဆိဒ လဘာဒီတောဌာ အာဒိအရ ရုဒ စသည်ကို ယူ၍) သကို ဆပြု စသည်စီရင်။

မောဂ္ဂလ္လာန်။ ။ "လဘ ဝသ ဆိဒ ဘိဒ ရုဒါနံ ဆ္ဆင်" မောဂ္ဂလ္လာန်သုတ်၊ လဘ ပေ၊ ရုဒါနံ–လဘာဓာတ်၊ ပေ ၊ ရုဒဓာတ်တို့၏၊ ဿန–ဝိဘာတ်၏ ၊ဿနင့်တကွ၊ ဆ္ဆင်–"c" အနုဗန်ရှိသော ဆ္ဆအပြုသည်၊ ဟောတိ၊ (သုတ်နက်)၊ ဤမောဂ္ဂလ္လာန်ဌာ ကာလာ တိပတ္တိ ဝိဘာတ်၏ သကိုလည်း ပြု၏၊ ထို့ကြောင့် "အလစ္ဆာ အလဘိဿာ–ရရာပြီ၊ အ၀ဆ္ဆာ အ၀သိဿာ–နေရာပြီ၊ အစ္ဆေဆ္ဆာ အစ္ဆိန္ဒိဿာ–ဖြတ်ရာပြီ၊ အဘေဆ္ဆာ အဘိန္ဒိ ဿာ–ခွဲရာပြီ၊ အရုဆ္ဆာ အရောဒိဿာ–ငိုရာပြီ" ဟူသော ရုပ်များလည်း ဖြစ်၏၊ ဤ မောဂ္ဂလ္လာန် သုတ်အလို "ရုစ္ဆတိ"ဟု ဘ၀ိဿန္တိ ရုပ်ရှိကြောင်း သာ၍ထင်ရှား၏၊ ဝေဿန် ဇာတ်တော် စသော ပါဠိများဌာလည်း "သာ နုန ကပဏာ အမ္မာ, စိရရတ္တာယ ရုဒ္ဓတိ"ဟု ယခုစာတို့ဌာ တွေ့ရသည်မှာ ပါဠိပျက်သာ၊ "စိရရတ္တာယ ရုစ္ဆတိ"ဟု လည်းကောင်း အဋ္ဌကထာဌာလည်း "ရုစ္ဆတိတိ ရောဒိဿတိ" ဟု လည်းကောင်း ရှိရမည်။ [သဒ္ဒနီတိဌာ

ကုသ=အကျွောသေ–ဆဲခြင်း, ရေရွတ်ခြင်းဌ၊ (ဝတ္ထုတိ)၊ [နောက်ဌ "ဝတ္ထုတိ"ပုဒ်ကို ထည့်၍ ဆို၊] အာပုဗ္ဗော–အာရှေးရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဒွိတ္ထ ရဿတ္ထာနံ–ဒွေဘော်, ရဿ အဖြစ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အပ္ပစ္စယ ဝုဒ္ဓိ ယောစ–အပစ္စည်း ဝုဒ္ဓိတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ အကျွောသတိ–ဆဲ၏၊ ပေ ၊ အကျွောသေယျ။

အန္ဓလောပေါတိ–သည်၊ ဝတ္ထုတော၊ မဏ္ဍူကဂတိယာ–ဖြင့်၊ ဝါတိစ–လည်း၊ ဝတ္ထုတော၊ [ဟဝိပရိယယော လော ဝါ–မှ ခုန်ကျော်၍ ဝါသဒ္ဒါ လိုက်သည်။]

၄၈၀။ ကုသသ္မာ ဒီ ဆ္ဆိ။ ။ ကုသက္ကတိ–ကုသဟူသော၊ ဇောသ္မာ ဓာတုတော–မှ၊ (ပရဿ) ဤဝိဘတ္တိသ–ဤဝိဘတ်၏၊ ဆ္ဆိ–သည်၊ ဟောတိ၊ ဓာတွန္တသ–၏၊ လောပေါစ–လည်း၊ (ဟောတိ)၊ မံ–ငါ့ကို၊ အကျွောဆ္ဆိ–ဆဲ ဖူးပြီ၊ အကျွောသိ ဝါ–လည်းရှိ၏၊ ပေ ၊ ဣစ္စာဒိ။ ["ကုသသ္မာ"ပါဌ်သာ မှန်ကန်ကြောင်းကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၌ ပြထားသည်။]

ကား "ရုဒဿ ဒဿ စော ဘဝိဿန္တိယံ ဿဿစ စော"ဟု သုတ်တည်၍ ဒကို စပြု, ဿကိုလည်း စပြုလျက် "ရစ္ဆတိ–ငိုလတ့်" ဟု ရှိ၏၊ ဤသဒ္ဒနီတိ အဆိုသည် ဆိဒ ဘိဒဓာတ်တို့နှင့် ရုပ်တူထား၍ "ဆေစ္ဆတိ ဘေစ္ဆတိ ရုစ္ဆတိ" ဟု ပြသော မောဂ္ဂလ္လာန် လောက် မခြေမြစ်၊ ရူပသိဒ္ဓိအလိုလည်း ဝသဓာတ်နှင့် အတူညွှန်ပြသောကြောင့် "ရုစ္ဆတိ"ပင် ဖြစ်သင့်သည်၊ သီမူဌ်လည်း "ရုစ္ဆတိ"ပင်။]

ကံရှိသင့်–မသင့်။ ။ ဤရဒဓာတ်သည် မိခင်ကရိုက်၍ ကလေးငိုရာ၌ ကဲ့သို့ သော ငိုခြင်းမျိုး၌ မူလက အကမ္မကဓာတ်တည်း၊ "နာဟံ ဘန္တေ ဇတံ ရောဒါမိ–တပည့်တော် ဤဘုရားရှင်၏ အဖြေကို ငိုသည် မဟုတ်ပါ"ဟူသော မဏ္ဍိမပဏ္ဏာသ ကုက္ကုရဝတသုတ် "မတံဝါ အမ္မ ရောဒန္တီ–အိုမိခင်...သေသူကိုသော်လည်း တ–သ၍ ငိုကြပါ၏" စသော ယကွသံယုတ် ပါဠိများ၌ကား တစ်စုံတစ်ရာကို ရည်စူး၍ငိုခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် သကမ္မကဓာတ် ဖြစ်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် ပဏ္ဏာသဋီကာ၌ "ယထာ ဓာတုသဒ္ဒါ အတ္ထဝိသေသဝသေန အကမ္မကာ ဟောန္တိ၊ ပေ ၊ ဧဝံ အတ္ထဝိသေသဝသေန အကမ္မကာပိ (ပင်ကိုယ်က အကမ္မကဖြစ်သော ရုဒဓာတ် စသည်တို့လည်း) အတ္ထ ဝိသေသဝသေန သကမ္မကာ ဟောန္တိတိ ဒသ္သေတုံ–နု ပရိဒေဝါမိ နု အနုတ္ထုနာမိတိ အာဟ" ဟု မိန့်သည်။

အကျွောသတိ—"အာ+ကုသ်+အ+တိ" သ်ကို အ–ကပ်, ကုဌ်ဝုဒ္ဓိပြု, ဒွေဘော်လာ အာနှင့် ကျွောသတိကို သန္ဓိစပ်ခြင်း ဖြစ်သောကြောင့် ရဿံသုတ်ဖြင့် အာကိုရဿံပြု၊ ထိုရဿံသုတ်ဌ "အာ+သာဒေါ=အဿာဒေါ" စီရင်ပုံကို သတိပြု။

ဝဟ, ပါပဏော–ရောက်စေခြင်း (ဆောင်ခြင်း) ၌....၏၊ ဝဟတိ–ဆောင်၏၊ ဝဟန္တိ၊ ကမ္မေ–၌၊ အတ္တနောပဒေ–ကိုလည်းကောင်း၊ ယပစ္စယေစ–ကိုလည်းကောင်း၊ ကတော–သော်၊...ယေတိ–ယေပုဒ်သည်၊ ဝတ္တတေ။

၄၈၁။ ဟ ဝိပရိယယော လော ဝါ။ ။ ပရေ ယပစ္စယေ, ဟကာရဿ–ဟအက္ခရာ၏၊ ဝိပရိယယော–ပြောင်းပြန်ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ယပစ္စယဿစ–ယပစ္စည်း၏လည်း၊ လကာရော–လ အပြုသည်၊ ဝါ–စွာ၊ ဟောတိ၊ အယံ ဝါသဒ္ဒေါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္ထော၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ ဂယှ တိတျာဒီသု–ဂယှတိ အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌၊ လတ္တံ–လအဖြစ်သည်၊ နဟောတို့–မဖြစ်၊ နိမိတ္တဘူတ ယကာရဿဝ–နိမိတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သောယ၏သာ၊ ဧတံ လတ္တံ–ဤလအဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဝစ ဝသဂ္ဂစ္စာဒိနာ–ဝစ ဝသအစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊ ဥတ္တံ–ဥအဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဝုလှတိ, ဝုယှတိ–ဆောင်အပ်၏၊ ဝါ–မျှောအပ်၏၊ ဝုယှန္တိ၊ ဝဟတု–ဆောင်လော၊ ဝုယှတု–ဆောင်အပ်လော၊ ဝဟေယျ–ရာ၏၊ ဝုယ္ဟေယျ–အပ်ရာ၏၊ အဝဟီ–ဆောင်ပြီ၊ အဝုယှိတ္ထ (အာဝိဘတ်ကို တ္ထပြု)–မျှောအပ်ပြီ၊ အဝဟိတ္ထ–မျှောအပ်ပြီ၊ [ယပစ္စည်းကို ချေထားသော ရုပ်တည်း၊] ဝဟိသတိ၊ ၎ပ ၊ ဣစ္စာဒိ။

ဝဟ=ပါပဏော—"ဝဟ=ပါပုဏော–(ရောက်ခြင်း၌)"ဟု တစ်ချို့ ရှိ၏၊ "ဝဟတိ–ဆောင်၏"ဟူရာ၌ အရပ်တစ်ပါးသို့ ရောက်စေခြင်းကို "ဆောင်"ဟု ခေါ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ပဝုဗ္ဗ အပဓာတ် (ကာရိတ် ဏေပစ္စည်းကျ) ယုပစ္စည်း အနုပြု, ရှေ့၌ ပဥပသာရသည် သဏ္ဌာတ၌ "ပြ"ဟု ရှိ၍ ထို "ရ"အတွက်ကြောင့် နကို ဏပြု၍ "ပါပ ဏော"ဟု ပါဠိမှန် ဖြစ်စေရမည်၊ ဘာဟော ကိတ်ပုဒ်ဖြင့် "ပါပုဏော" ရုပ်မျိုး ပါဠိသုံး မတွေ့ရ၊ အခြား ဓာတ်ကျမ်းများနှင့် သီမှ၌လည်း " ပါပနေ=ပါပဏော " ဟု ပင် ရှိကြသည်

ဝဝတ္ထိတ ၎ပ၊ လတ္တံ နဟောတိ—ဝါသဒ္ဒါ၏ သတ်မှတ်ချက်ကြောင့် ဂယှတိ၌ (ဟနှင့်ယ ရှိသော်လည်း) ရှေ့ နောက် မပြန်ရ, အသန္တဝိဓိတည်း၊ ဝုလှတိ, ဝုယှတိ စသည်ကား အနိစ္စဝိဓိတည်း၊ နိစ္စဝိဓိကား မရှိ။

၄၈၁။ နိမိတ္တဘူတ ၎ပ၊ လတ္တံ—သုတ်၌ "လောဝါ" ဟု သာမညဆိုထားသောကြောင့် အဘယ်ကို လပြုရမည်–ဟု သုတ်အဆိုအတိုင်း မသိသာသော်လည်း, အဓိကာရနည်းအားဖြင့် လိုက်လာသော "ယပစ္စယေ" အရ နိမိတ်ဖြစ်သော ယကိုသာ ကြားနေရသဖြင့် ထိုကြားအပ်သော လက်တွေ့ဒိဋ္ဌ ယပစ္စည်းကိုသာ လပြုရမည်၊ တိုက်ရိုက် ကြားရ တွေ့ရသော ယရှိလျက် အခြားတစ်စုံ တစ်ရာကို ရှာဖွေမှန်းဆနေသဖြင့် နည်းလမ်းလည်း မကျ အကျိုးလည်းမရ–ဟူလို။

ဇရ=ဝယောဟာနိမှိ–အရွယ်၏ ယုတ်ခြင်း (အိုခြင်း) ၌၊...၏။

၄၈၂။ ဇရမရာနံ ဇီရဇီယျမီယျာဝါ။ ။ ဇရ မရ၊ ပေ ၊ ဝါ ဟောန္တိ၊ သရလောပါဒိ–သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဇီရတိ–အိုဏ်၊ ဇီရန္တိ၊ ဇီယျတိ–အိုဏ်၊ ဇီယျန္တိ၊ ကွစာဒိ သုတ္တေန–ကွစိဓာတု အစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊ ဇက ယကာ ရသ–ယတစ်လုံး၏၊ ကွစိ–၌၊ လောပေါ ဟောတိ၊ ဇီယတိ–အိုဏ်၊ ဇီယန္တိ၊ ကမ္မေ–၌၊ ဇီရိယတိ–အိုအပ်၏၊ ဇီရိယန္တိ–ကုံန်၏၊ ဇီယျတိ–အိုအပ်၏၊ ဇီယျန္တိ–ကုန်၏၊ ဇီရတု, ဇီယျတု–အိုလော၊ ဇီရေယျ, ဇီယေျယျ–အိုရာ၏၊ [သီ၌ "ဇီယေယျ" ဟု ရှိ၏၊] အဇီရိ ဇီရိ ဇီယျိ–အိုပြီ၊ ဇီရိသတိ, ဇီယျိသတိ–အိုလတ္တံ၊ အဇီရိသာ, အဇီယျိသာ–အိုရှာပြီ။

မရ=ပါဏာစာဂေ–အသက်စွန့်ခြင်း (သေခြင်း) ၌၊...၏၊ မီယျာဒေသော–မီယျပြု၊ မီယျတိ–သေ၏၊ မီယျန္တိ–ကုန်၏၊ မီယတိ မီယန္တိ ဝါ–လည်းရှိ၏၊ [ယတစ်လုံး ချေသည်၊] မရတိ–သေ၏၊ မရန္တိ, ဣစ္စာဒိ၊ [မြန်မာမှ၌ "မီယတိ မီယန္တိ ဝါ" ဟု ယတစ်လုံးချေသော ရုပ်များ ကျသည်။]

၄၈၂။ သရလောပါဒိ—ဇရဓာတ်၌ ဓာတုန်သရကို ချေလျှင် "ဇရ်" ဟု ဖြစ်၏၊ ဇရ်ကို "ဇီရ, ဇီယျ" ပြုသည့်အခါ ရ–ယတို့၌ သရပါနေသောကြောင့် တိဝိဘတ် အပစ္စည်းဖြင့် "ဇီရ+အ,တိ"ဟု ဖြစ်၏၊ ရ၏ အသရကိုချေ, ရ်ကို အပစ္စည်းသို့ကပ်, အန္တိဝိဘတ် ရှိရာ၌ အပစ္စည်းပါ တစ်ခါတည်းချေ၊ ဤအဓိပ္ပာယ်ကို ရည်ရွယ်၍ "သရ လောပါဒိ"ဟု မိန့်ဟန်တူသည်၊ သို့သော် နဂိုက "ဇရ်" ဟု ဗျဉ္ဇနန္တ ရှိသောကြောင့် ကာရိယဖြစ်သော ဇီရ် ဇီယျ်တို့၌လည်း ဗျဉ္ဇနန္တဖြစ်မှသာ ကာရီနှင့် ကာရီယ သင့်တန်သောကြောင့်လည်းကောင်း, နျာသ၌ သရချေဖို့ရန် မပြုသောကြောင့်လည်းကောင်း "သရ လောပါဒိ"ဟူသော ဤစကားကို စဉ်းစားသင့်သည်။

ကွစာဒိသုတ္တေန ၊ပေ၊ ဇီယတိ—ဇီယျပြုရာ၌ ဇီယျတိရုပ် အပြင် ကွစိဓာတုဖြင့် ယတစ်လုံးကို ချေလျှင် "ဇီယတိ" ရုပ်လည်း ရှိ၏ဟု ဆို၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား "ဇရ မရာနမီယင်" ဟု သုတ်တည်၍ ဓာတုန်ရ်ကို ယတစ်လုံးထည်းဖြင့် "ဦယင်" ပြု၍ "ဇီယန္တော မီယန္တော" စသည်သာ ဆိုသည်။

ကမ္မေ ဇီရိယတိ ၊ပေ၊ အဇီရိသ အဇီယိသ—"ဇရ်+ယ,တိ" ၌ ဇရ်ကို ဇီရပြု, ယပစ္စည်းကြောင့် (ဤ)လာ "ဇီရိယတိ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဇီရမပြုဘဲ "ဇရိယတိ"ဟုလည်း ကျမ်းစာတို့၌ တွေ့ရ၏၊ "ဇီယိယျတိ"ဟု မြန်မာမှ၌ ရှိ၏၊ "ဇီယျ"ပြု ယတစ်လုံးချေ, ယပစ္စည်းကိုလည်း ဒွေဘော်ပြု၍ ပြီးနိုင်သော်လည်း ရှုပ်ပွေသည့်, "ဇီယျတိ"ဟု သီမှ၌ ရှိ၏၊ "ဇရ်ယတိ" ဇီယျပြု ယတစ်လုံးချေ၊ ယ်ကို နောက် ယပစ္စည်းသို့ ကပ်လျှင် "ဇီယျတိ" ဟု ဖြစ်နိုင်၏၊ သို့သော် ဇီယပြုရာ၌ သရပါနေလျှင် သုတ်ကြီးဖြင့် သရကို ချေရပေလိမ့် ဦးမည်၊ သရမပါလျှင်ကား ရှင်း၏၊ ဇီယျတု–ဇီယေျယျ.စသည်တို့ကား ဇီယျပြု၍ ယပစ္စည်းကို ချေထားသော ကမ္မရုပ်များ ချည်းတည်း။

ဒိသ=ပေကွဏော–ကြည့်ရှုခြင်း၌....၏။

၄၈၃။ ဒိသသ ၊ပေ၊ ဒက္ခာဝါ။ ။ ဒိသဣတိ၊ တေသ ဓာတုသ ပသ ဒိသ ဒက္ခ ဣတိ တေ အာဒေသာ–တို့သည်၊ ဝါ–စွာ၊ ဟောန္တိ၊ အယံ ဝါသဒ္ဒေါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္ထော၊ တေန–ကြောင့်၊ ဒိသာဒေသော–ဒိသ အပြုသည်၊ ကမ္မနိ–ကံအနက်၌၊ သဗ္ဗဓာတုကေ၀–သဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ်ကြောင့်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ပသ်တိ–မြင်၏၊ (ကြည့်၏,တွေ့၏)၊ ပေ ၊ ဒက္ခန္တိ–ကုန်၏၊ ကမ္မနိ–၌၊ ယကာရလောပေါ–ယပစ္စည်းချေ၊ ဒိသတေ–မြင်အပ်, တွေ့အပ်၏၊ ဒိသန္တေ, ဒိသတိ, ဒိသန္တိ–ကုန်၏၊ ဝိပသ်ယတိ–အထူးအား ဖြင့် မြင်အပ်၏၊ ဒက္ခီယတိ–မြင်အပ်၏။

ပသ်ယတု, ဒက္ခတု–မြင်လော၊ ဒိသ်ယတု–မြင်အပ်လော၊ ပသ်ယေယျ, ဒက္ခေယျ–မြင်ရာ၏၊ ဒိသ်ယေယျ–မြင်အပ်ရာ၏၊ ဟိယျတ္တနိယံ–ဝိဘတ်၌၊ ကွစိ ဓာတုတ္ထာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဓာတုဣကာရသ–ဓာတ်၏ ဣအက္ခရာ၏၊ အတ္တံ–(အ)ပြု၊ အဒ္ဒသာ (အဒ္ဒသ)–မြင်ပြီ၊ အဒိသ–မြင်အပ်ပြီ၊ [ဝါ–ရှိလျှင်အပိုး၊] တထာ–ပါး၊ အပသ်ီ ပသ်ီ–ပြီ၊ ပေ ၊ ပသ်ီမှ–ကုန်ပြီ။

၄၈၃။ ဝဝတ္ထိတ ၊ပေ၊ သဗ္ဗဓာတုကေ၀—ဝါသဒ္ဒါ၏ ဿတ်မှတ်ချက်ကြောင့် "ဒိသ"ပြုပြီးသောအခါ ကံဟော ပစ္စည်းကိုလည်း ကွစိဓာတုဖြင့် ချေရမည်၊ ဤ၌ "ဒိသတိ" စသောရုပ်ကို ကမ္မရုပ်ဟု ဆိုသော်လည်း သဒ္ဒနီတိ၌မူ "ဒိ၀ါဒိကတ္တာရုပ်"ဟု ဆိုသည်၊ ဒိသဓာတ် ဒိ၀ါဒိယကို တထာကတ္တာရိစဖြင့် ပုဗ္ဗရုပ်ပြုရလိမ့်မည်၊ ဤ ၂၀ါဒ တွင် ဒိသတိသည် ကမ္မရုပ်ဖြစ်ရိုးမှန်လျှင် ကံဟော ယကို ပုဗ္ဗရုပ်ပြုရုံဖြင့် ပြီးနိုင်သော ကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် ဒိသပြုဖွယ် မလိုရကား ကတ္တာရုပ်ကိုသာ ကစ္စည်းဆရာလည်း အလိုရှိဟန်တူသည်၊ "ဒိသတိ–ထင်၏" ဟု ကတ္တားနက်ပေး၊ ဤသို့ သဒ္ဒနီတိနှင့် ကစ္စည်းဆရာအလို ကတ္တာရုပ်ဖြစ်ဟန်တူသော်လည်း မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယသစ်၌ ကတ္တာ ရုပ်ဝယ် "ဂမယမိသာ သဒိသာနံ ဝါ စ္ဆင်"(၅,၁၇၃)သုတ်ဖြင့် (ဣသုယမုနမန္ဆော ဆ္ဆောဝါ ယောဂဝိဘာဂဖြင့်သော်လည်းဟူ) သ်ကို ဆ္ဆပြု၍ "ဒိစ္ဆတိ–မြင်၏" ဟု ရှိသင့်ကြောင်း "ဒိသတိ"မှာ ကမ္မရုပ်သာ ဖြစ်သင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်၊ "ဒိသတိ–တွေ့အပ်, မြင်အပ်၏"ဟု အနက်ပေး။["တေ.ဓ ယောသေန္တ ဒိစ္ဆန္တာ"ဟူသော ရာဇပုတ္တ ပေတ ဝတ္ထု၌ "အဒိသမာနရူပါ ယောသေန္တိ" ဟု ဖွင့်သည်ကား ဒိသမှ ဒိစ္ဆဖြစ်ပုံတည်း။]

ဟိယျတ္တနိယံ ၊ပေ၊ အဒ္ဒသာ—ဒိသဓာန် အာဝိဘတ် အ အာဂုံ ဒွေဘော်လာ၍ "အဒ္ဒိသာ" ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် သုတ်ကြီးဖြင့် ဣကို အပြု "အဒ္ဒသာ" ဟု ဖြစ်၏၊ အကို ရဿပြုလျှင် "အဒ္ဒသ" ဟု ဖြစ်၏၊ ဤရုပ်များကား အဓိတနိ အာဝိဘတ်ဖြင့် လည်း ရှိနိုင်၏၊ [" အဒိသ" ကား ကမ္မရုပ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် " အဒိသ ဝါ" ဟု ဝါသဒ္ဒါ ပါဖွယ် မလို။]

အဒ္ဒသိ ဒသိ–မြင်ပြီ၊ အဒ္ဒသံသု ဒသံသု–မြင်ကုန်ပြီ၊ အဒ္ဒသိံသု ဝါ–လည်းရှိ၏၊ ("အဒိသံသု ဝါ"ကား ကမ္မရုပ်ဖြစ်၍ မကောင်း၊) အဒ္ဒသိ ဒသိ–မြင်ပြီ၊ (သြကို ဣပြု၊) အဒ္ဒသိတ္ထ ဒသိတ္ထ–ကုန်ပြီ၊ အဒက္ခိ–မြင်ပြီ၊ အဒက္ခိံသု–ကုန်ပြီ၊ ဘဝိသန္တိမိ သသေစာတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ သသေ–သကို၊ လောပေါ–ချေ၊ ဣကာရာဂမောစ–ဣ အက္ခရာလည်းလာ၊ ဒက္ခိတိ-မြင်လတ့်၊ ဒက္ခိန္တိ–ကုန်လတ့်၊ လောပါဘာဝေ–သကျေခြင်း မရှိရာ၌၊ ဒက္ခိသတိ–မြင်လတ့်၊ ဒက္ခိသန္တိ–ကုန်လတ့်၊ အပသိသ, အဒက္ခိသ–မြင်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

အဒ္ဒါ။ ။ ရူပသိဒ္ဓိ၌ "အဒ္ဒါ–မြင်ပြီ" ဟု ရုပ်မရှိသော်လည်း မောဂ္ဂလ္လာန်၌ "ဒိဿသေ ပသေ ဒသ် ဒ ဒက္ခာ"ဟု သုတ်တည်၍ ဒိသဓာတ်ကို ဒပြု ဒွေဘော်လာ၍ ဟိယျတ္တနီ အဇ္ဇတနီ (အာ)ဖြင့် "အဒ္ဒါ"ဟု ဖြစ်၏၊ "ယာယမာနော မဟာရာဇာ, အဒ္ဒါ သိဒန္တရေ နဂေ=သွားလတ်သော် နေမိမင်းသည် သီဒါတို့၏ အကြားဖြစ်သော တောင်တို့ကို မြင်ရလေသည်" ယော သုခံ ဒုက္ခတော အဒ္ဒ" စသည်၌လည်း အာကို ရဿပြုရုံပင်၊ အံဝိဘတ်ဖြင့် "အဒ္ဒံ" ဟုလည်း ရှိနိုင်၏၊ "ဥသဘ မဒ္ဒံ ယူထသ`မ=ရွှေ=နွားအုပ် အလယ်၌ ဥသဘကို မြင်ရပြီ" စသည်တည်း။

အဒ္ဒသိ ၊ပေ၊ ဒ္ဒသိတ္ထ—"အပသိ ပသိ ၊ပေ၊ ပသိမ္ဟ" တို့ကား ထင်ရှား၏၊ "အဒ္ဒသိ" စသည်၌ကား မူကွဲရှိ၏၊ မြန်မာမူ၌ "အဒသိ" စသည်ဖြင့် သဒ္ဒေဘော်နှင့် ရှိ၏၊ ထိုရုပ်မျိုးကား မောဂ္ဂလ္လာန်နည်းဖြင့် ဒသပြုလျှင် ပြီးနိုင်သော်လည်း ရူပသိဒ္ဓိ၌ ဒသအပြု မရှိ၍ ရူပသိဒ္ဓိအလို မဟုတ်နိုင်၊ အဒ္ဒသရုပ်ကဲ့သို့ ဣကို အပြု၍ "အဒ္ဒသိ" စသည်သာ ဖြစ်သင့်၏ဟု နှလုံးသွင်း၍ "အဒ္ဒသိ ၊ပေ၊ အဒ္ဒသိတ္ထ ဒသိတ္ထ" ဟု ပြလိုက်သည်၊ အဒ္ဒသံသုဒ္ဓ ဥံကို အံသုပြု၊ အာသုံပြုလျှင် "အဒ္ဒသာသုံ" လည်း ဖြစ်၏၊ [သဒ္ဒနီတိ၌ "ဒိသတာသုံ (ဒိသတော+အာသုံ)" သုတ်တည်သည်၊] သီမူ၌ကား "အဒ္ဒသာသိ–မြင်ပြီ၊ အဒ္ဒသံသု, အဒ္ဒသုံ–မြင်ကုန်ပြီ၊ အဒ္ဒသံ ဝါ အပသိတ္ထ ပသိတ္ထ အဒ္ဒက္ခိ အဒ္ဒက္ခိံသု" ဟုသာ ရှိ၏၊ ထိုတွင် "အဒ္ဒသုံ"ကားသင့်၏၊ "အဒ္ဒသံ ဝါ"ကား အ–အံဝိဘတ်သာ ဖြစ်သင့်၏၊ သြဝိဘတ် စသည်အတွက် မပါ၍ ကျဟန်တူသည်။

ဘဝိသန္တိမိ ၊ပေ၊ ဒက္ခိတိ ဒက္ခိန္တိ—ဒက္ခပြုပြီးနောက် "ဟောတိသရေ ဟော ဟော ဘဝိသန္တိမိ သသေစ"သုတ်၌ "ဘဝိသန္တိမိ သသေစ"ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သကိုချေ, ဣကာရာဂမော အသဗ္ဗဓာတုကမှိဖြင့် ဣလာ၍ ရူပသိဒ္ဓိအလို "ဒက္ခိတိ ဒက္ခိန္တိ" ဟုသာ ဖြစ်၏၊ သဒ္ဒနီတိ မောဂ္ဂလ္လာန်တို့၌ကား သကိုသာ ချေ၍ ဣမလာဘဲ "ဒက္ခတိ ဒက္ခန္တိ" ရုပ်ကို ပြကြသည်၊ "သလောပေါ သတ္ဘာဒီနံ" (သဒ္ဒနီတိသုတ်) "ဒက္ခေ ခ ဟေဟိ ဟောဟိဟိ လောပေါ–ဒက္ခ, ခ, ဟေဟိ ဟောဟိ အပြုတို့မှ နောက်ဖြစ်သော သတိစသည်၏ သကိုချေ" (မောဂ္ဂလ္လာန်သုတ်)၊ ထိုတွင် ဝတ္တမာန် ဒက္ခတိ ရုပ်နှင့် ရောယှက်ဖွယ် ရှိသောကြောင့် "ဒက္ခိတိ" ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိနည်းကို ဆရာတို့ လိုက်ကြသည်။

သဒ=ဝိသရဏာ ဂတျာ.ဝသာဒနေသု-ညှင်းဆဲခြင်း, ဂတိအနက်, နှစ်မြုပ်ခြင်းအနက်တို့ဌ.....၏၊ သဗ္ဗတ္ထာတိ ဝတ္တတေ၊ မဏ္ဍူကဂတိယာ-ဖြင့်၊ ကွစီတိစ-လည်း၊ ဝတ္တတေ၊ [ဒဓန္ဓတော ယော ကွစိ-မှ လိုက်။]

၄၈၄။ သဒ္ဓါ သီဒတ္တံ။ ။ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဝိဘတ္တိ ပစ္စယေသု-ဝိဘတ်ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊ ကွစိ-၌၊ သဒ္ဓါတိ ဇေတသဓာတုသ သီဒါဒေသော ဟောတိ၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ နေယျံ-သိအပ်၏၊ ဝါ-သိလောက်ပြီ၊ နိသီဒတိ-နေ၏, ထိုင်၏၊ နိသီဒန္တိ-ကုန်၏၊ [အကမ္မ ကဓာတ်ဖြစ်သောကြောင့် ကံဟောရပ်မရှိ၍ မပြဘဲ ဘောဟောရပ်ကို ပြလိုရကား "ဘာဝေ" စသည်မိန့်၊] ဘာဝေ-ဘောအနက်၌၊ နိသဒ္ဒတော-ထိုင်ခြင်း၊ ဣဓ-ဤနိသဒ္ဒတောရပ်၌၊ ကွစာဓိကာရေန- လိုက်သော ကွစိသဒ္ဒါကြောင့်၊ သီဒါဒေသော-သီဒ အပြုသည်၊ နဘဝတိ-မဖြစ်၊ နိသီဒတု-လော၊ နိသီဒေ-. ထိုင်ရာ၏၊ [ကွစိဓာတုဖြင့် ဇယျကို ဇပြု၊] နိသီဒိ-ထိုင်ပြီ၊ ပေ ၊ ဣစ္စာဒိ။

ဝိသရဏာ ဂတျာဝသာဒနေသု—[သိ၌"ဝသာဒနေသု" ဟု ရှိသည်။] သရဏာ သဒ္ဒါသည် "ညှင်းဆဲခြင်း"အနက် ဟောသကဲ့သို့ ဝိသရဏာလည်း ညှင်းဆဲခြင်းအနက် ဟော-ဟု ဓာတ္တတ္ထသင်္ဂဟ၌ မိန့်၏၊ မုဒ္ဓဗောဓ (၅၉၁)သုတ် ဖလဓတ်၏ အနက်၌ကား "ဝိသရဏာ-ဖြစ်စေခြင်း" ဟု ဆရာ တို့အနက်ပေးကြသည်၊ ဂတျာဝသာဒနေသုကို "ဂတိ+အဝသာဒနေသု"ဟု ဖြတ်၊ အဝသာဒနဟူသည် "နှစ်မြုပ်ခြင်း, ပင်ပန်းခြင်း" အနက်တည်း၊ "သီဒတိ-ညှင်းဆဲ၏, သွားဇ၏, နှစ်မြုပ်၏" ဟု ဤဓာတ်နက်များ အတိုင်းပေး၊ ထိုင်ခြင်း နေခြင်း အနက်ကိုကား သဒ္ဓါတ်သက်သက်က မဟော, နိပုဗ္ဗ သဒ္ဓါတ်ကသာ ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် ဓာတ်နက်ကို ပြရာ၌ကား နိပုဗ္ဗ မဟုတ်၍ ဝိသရဏာ စသော အနက်များကိုသာ ပြထားသည်။

သဒ္ဒနီတိ။ ။ "ဝိသရဏာ ဂတျာ.ဝသာနေသု" ပါဠိကို အမှန်ယူ၍ "ဝိသရဏံ= ဝိပ္ပရဏံ-ပြန့်နှံ့ခြင်း၊ ဂတျာ.ဝသာနေ-ဂတိ အဝသာန (သွားခြင်း၏ အဆုံး)၊ "သွားခြင်း၏ အဆုံး" ဟူသည် ထိုင်ခြင်းပင်တည်းဟု ယူ၍ နိသီဒနန္တိ အတ္ထောဟု ဖွင့်၏၊ ဤ၌ သွားခြင်း၏ အဆုံးဟူသည် "ဌာ=ဂတိနိဝတ္တိမှ"ကဲ့သို့ ထိုင်ခြင်းနှင့် မဆိုင်ဘဲ, သွား၍ဆုံးလျှင် ရပ်ဖို့သာ ရှိရကား ရပ်ခြင်းနှင့်သာ ဆိုင်သောကြောင့် ဂတျာ.ဝသာန ဟူသော ပါဠိနှင့် ထိုအနက်ကို စဉ်းစားသင့်၏၊ ဝိသရဏာ-ပြန့်နှံ့ခြင်းဟူရာ၌လည်း ပါဠိပြယုဂ်ကို ရှာသင့်၏၊ ဝိသာဒ-နှစ်မြုပ်ခြင်းအနက်၌ကား "လာဗူနိ-ဗူးတောင်းတို့သည်၊ သီဒန္တိ-နှစ်မြုပ်ကုန်၏၊ သီဒါ-နှစ်မြုပ်ရာဖြစ်သော သီဒါမြစ်၊ ပကေ်-ညွန်၌၊ သန္ဓော-ကျဲနှစ်သော၊ ကုဋ္ဌရော ဣဝ-ဆင်ကဲ့သို့" စသည်ဖြင့် ပါဠိပြယုဂ် များစွာ ရှိသည်။

ယဇ–သည်၊ ဒေဝပူဇာ သင်္ဂီတကရဏာ ဒါနေသု–ယဇ် နတ်ပူဇော်ခြင်း, အပေါင်းအစုပြုခြင်း, ပေးလှူခြင်းတို့၌....၏၊ ယဇတိ–ယဇ်ပူဇော်၏၊ ဝါ–အပေါင်းပြု၏၊ ဝါ–ပေးလှူ၏၊ ယဇန္တိ၊ ကမ္မေ–၌၊ ယမ္ပိတိ ဝတ္တတေ။

၄၈၅။ ယဇေသာ ဒိသိ။ ။ ပရေ ယပစ္စယေ ယဇ္ကေတိ ဇေသ ဓာတုသ, အာဒိသ–အစဖြစ်သော၊ ယကာရသ–ယအက္ခရာ၏၊ ဣကာရ ဒေသော ဟောတိ၊ ပရလောပေါ–နောက်သရကို ချေ၊ [သို့၌ "ပရလောပေါ" ဟု ရှိ၏၊ ဝစ ဝသသုတ်တုန်းကလည်း "ပရလောပေါ" ဟု ပါခဲ့သောကြောင့် ရှေ့နောက် ညီသည်။] မယာ–ငါသည်၊ ဗုဒ္ဓေါ–ကို၊ ဣဇ္ဇတေ–ပူဇော်အပ်၏၊ တထာ–ပါး၊ ယဇတံ–ပူဇော်လော၊ ဣဇ္ဇတံ–ပူဇော်အပ်လော၊ ယဇေ–ရာ၏၊ ဣဇ္ဇေထ–ပူဇော်အပ်ရာ၏၊ ယဇိ–ပြီ၊ ["ယဇိတ္ထ–ပြီ" ဟုလည်း ရှိသေး၏၊ သီမူ၌ မပါ။] ဣဇ္ဇိတ္ထ–ပူဇော်အပ်ပြီ၊ ယဇိဿတိ–လတ္တံ၊ ဣဇ္ဇိဿတေ–ပူဇော်အပ်လတ္တံ၊ ယဇိဿ–ရာပြီ၊ ဣဇ္ဇိဿ–ပူဇော်အပ်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

ဝဒ, ဝိယတ္တိယံ ဝါစာယံ (ဝစနင့်တူ)၊ ဘျာဒျုပ္ပတ္တိ–တိ အစရှိသော ဝိဘတ်သက်၊ အပစ္စယောစ–လည်းသက်၊ ဝါတိ–ဝတ္တတေ။

သဗ္ဗတ္ထ ဝိဘတ္တိပစ္စယေသု—ပစ္စည်းနောင်းရာ၌ "နိသီဒန္တော" စသည် ရှိသောကြောင့် "သဗ္ဗတ္ထ"၏ သရုပ်ကို ဝိဘတ်ကုန် ပစ္စည်းကုန် ဖွင့်ပြသည်၊ နိသဒ္ဒတော၌ "နိပုဗ္ဗ သဒဓာတ် ယ, တော" တသ စဝဂ္ဂဖြင့် ဓာတွန်နှင့် တကွ ယကိုဇပြု ဒွေဘော်လာ၊ လိုက်သော ကွစိသဒ္ဒါကြောင့် နိသဒ္ဒတော စသော အချို့ရုပ်၌ "သီဒ" မပြုဘဲ ပြီးသည်။

၄၈၄။ ဒေဝပူဇာ ।ပေ। ဒါနေသု—"ဒေဝ–နတ်ကို+ပူဇာ–ပူဇော်ခြင်း"ဟူသည် ပုဏ္ဏားများ ယဇ်နတ် ပူဇော်ခြင်းမျိုးတည်း၊ သဒ္ဒနီတိ၌ "ဒေဝပူဇာဖြင့် ဗုဒ္ဓပူဇာ စသည်ကိုလည်း ယူရသည်" ဟု ဆို၏၊ "သင်္ဂီတ ကရဏံ သမ္ဗောဓနကရဏံ (အပေါင်းပြုခြင်း)" ဟု သဒ္ဒနီတိ ဖွင့်သောကြောင့် "သင်္ဂီတ ကရဏာ"ဟု ပါ၍မှန် ရှိစေ၊ "သင်္ဂီတိ ကရဏာ"ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် ပဋ္ဌိကာ၌ ရှိ၏၊ သင့်သည်ပင်။

ယဇေသာဒိသိ ।ပေ। ပရလောပေါ—ယကို ဣပြုသောအခါ (ယ်)ဗျည်းကိုသာ ပြု၍ အသရကျန်နေသောကြောင့် "ပရလောပေါ–ဣမှနောက်ဖြစ်သော အသရကိုချေ" ဟု ဆိုသည်၊ သို့သော် (မုံ့လုံးကို ဝယ်စားရာဝယ် ထန်းလျက်ဖိုး သီးခြားပေးဖွယ် မလိုသကဲ့သို့) ယကို ဣပြုရာဝယ် သရနှင့်တကွ ပြုသင့်သည်ပြင်, ချာသဒ္ဒလည်း နောက်သရချေဖို့ရန် မညွှန်ပြသောကြောင့် ဤ"ပရလောပေါ"ဟူသော စကားကိုလည်း စဉ်းစားသင့်သည်။

၄၈၆။ ဝဒဿ ဝဇ္ဇံ။ ။သဗ္ဗာသု ဝိဘတ္တီသု သဗ္ဗဿ ဝဒဏ္ဍတိ ဧတဿ ဓာတုဿ ဝဇ္ဇာဒေသော ဝါ ဟောတိ၊ စ–ဆက်၊ ဝိဘတ္တျာဓိကာရတ္တာ–ဝိဘတ်အရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ သဗ္ဗာသုတိ–သဗ္ဗာသုဟူ၍၊ အတ္ထတော–အနက်အားဖြင့်၊ သိဒ္ဓံ–ပြီး၏။

ဝါတိ ဝတ္တတေ။ [ဧယျဿ ဥတော ဏယာ ဥဝါသုတ်မှ လိုက်၊ ယခုစာတို့၌ကား ထိုသုတ်မှာ ဝါ မပါ၊ ကျန်သည်ဟု မှတ်။]

၄၈၇။ လောပဠေတ္ထ မကာရော။ ။ဘူဝါဒိတော–ဘူဝါဒိဓာတ်မှ၊ ပရော– သော၊ အပစ္စယော– သည်၊ ဧတ္ထ–ဧ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇတေ–၏၊ လောပဠ–ကျေခြင်းသို့လည်း၊ ဝါ–စွာ၊ အာပဇ္ဇတေ–၏၊ စ–ဆက်၊ ဝိကရဏာ ကာရိယ ဝိဓိပွကရဏာတော–ဝိကရဏာပစ္စည်း၏ ကာရိယကို စီရင်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ အကာရောတိ–အကာရောပါ၌ဖြင့်၊ အပစ္စယော–အပစ္စည်းကို၊ ဂယှတိ–ယူအပ်၏။

၄၈၆။ ဝိဘတ္တျာ ၊ပေ၊ အတ္ထတော သိဒ္ဓံ—["ကာရတ္တာ စေတ္ထ" ဟု သိမှ၌ "စေတ္ထ"ပါသည်၊] ဤသုတ်၌ "သဗ္ဗာသု"ဟု တိုက်ရိုက်လည်း မရှိ, အလိုက်လည်း မရှိပါဘဲ အဘယ့်ကြောင့် "သဗ္ဗာသု" ဟူသော အနက်သည် ပြီးနိုင်ပါသနည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "ဝိဘတ္တျာဓိကာရတ္တာ" စသည်ကိုမိန့်၊ ကစ္စည်းသုတ်စဉ်ကို ကြည့်လျှင် "ထသ ဣတ္ထံ, တိသ ဣတ္ထိံ ၊ပေ၊ ကုသသ္မာ ဒီစ္ဆိ" တိုင်အောင် ဝိဘတ်များကို စီရင်သောသုတ်များတည်း၊ ထိုသုတ်များ၏ အရာဌာနဝယ် "ဒါဓာတုဿ ဒဇ္ဇံ, ဝဒဿ ဝဇ္ဇံ" ဟူသော ဤသုတ်များကို ဆိုထား၏၊ ဤသို့ ဝိဘတ်ကို စီရင်သောအရာဝယ် ဤသုတ်ကို ဆိုထားသောကြောင့် ဤသုတ်သည် ဝိဘတ်နှောင်းရာ၌ စီရင်သောသုတ်ဟု သိသာ၏၊ ထိုသို့ ဝိဘတ်နှောင်းရာဝယ် စီရင်လျှင် မည်သည့်ဝိဘတ်ဟု ကန့်သတ်ချက် မပါရကား "သဗ္ဗာသု–ဝိဘတ်အားလုံးကြောင့်" ဟူသော အနက်လည်း အထူးမပြောရဘဲ ပြီးနိုင်၏၊ ထိုသို့ပြီးနိုင်သောကြောင့် "သဗ္ဗာသု" ဟု ဖွင့်ရသည်–ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။မည်သည့်အရာ–ဟု ကန့်သတ်ချက်မပါလျှင် ဆိုင်ရာအားလုံးကို ယူရထုံးရှိ၏၊ ဥပမာ–"ဒိက္ခိတော–ဥဂ္ဂြဟပြည်းကတုံးသည်၊ နဒဒါတိ–မပေးတတ်"ဟူရာ၌ "မည်သည့်ဝတ္ထုကို မပေးတတ်"ဟု ကန့်သတ်ချက် မရှိရကား "ဘာမဆို အားလုံးကို မပေးတတ်" ဟု သိရသကဲ့သို့တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ယဒေဿ အဂ္ဂဟဏော သတိ ဂဟေတဗ္ဗဿ နိပ္ပဒေသတာ ဝိညာယတိ, ယထာ–ဒိက္ခိတော နဒဒါတိ" ဟု ဖွင့်လေ့ရှိကြသည်။

ဝိကရဏ ၊ပေ၊ အပစ္စယော ဂယှတိ—သုတ်၌ အပစ္စယောဟု မဆိုဘဲ "အကာရော ဟု သာမည ဆိုထားပါလျက် ဝုတ္တိ၌ အဘယ့်ကြောင့် "အပစ္စယော" ဟု ဖွင့်နိုင်ပါသနည်းဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "ဝိကရဏကာရိယ" စ်သည်ကိုမိန့် (သုတ်စဉ်အတိုင်း) ဤသုတ်၏ရှေ့၌ "နာဿလောပေါ ယကာရတ္တံ"သုတ်သည် ဝိကရဏ နာပစ္စည်းကို စီရင်

ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသတော–ဝဝတ္ထိတ ဝါသဒ္ဒါကြောင့်၊ ဘူဝါဒိတော–သဝုဒ္ဓိက ဘူဝါဒိဓာတ်မှလည်းကောင်း၊ ဧဟောတျာဒိတော–ဧဟောတျာဒိဓာတ်မှလည်းကောင်း၊ ပရော–သော၊ အပစ္စယော–သည်၊ လောပံ–သို့၊ အာပဇ္ဇတေ–၏၊ အညော–အခြား အပစ္စည်းသည်၊ [အဝုဒ္ဓိကဘူဝါဒိ, တုဒါဒိမှ နောက်ဖြစ်သော အပစ္စည်း–ဟူလို။] လောပံ–သို့၊ နာပဇ္ဇတေ–မရောက်၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ အပစ္စယဿ–အပစ္စည်း၏၊ ဧကာရော–ဧပြု၊ သရလောပါဒိ–သရချေခြင်း အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဝဇ္ဇေတိ, ဝဒေတိ, ဝဒတိ–ပြောဏ်။

သော သုတ်တည်း၊ ထိုသို့ ဝိကရဏပစ္စည်းကို စီရင်သောအရာဌာနဝယ် ဤသုတ်ကို ဆက်၍ ဆိုထားသောကြောင့် "အကာရော"ဟု (အ အကၠရာ) အားလုံးနှင့် ဆိုင်သော သဒ္ဒါကို ဆိုထားသော်လည်း အရာဌာနအားလျော်စွာ "အပစ္စည်း"ကိုသာ ယူရ၏၊ ထို့ကြောင့် "အပစ္စယော"ဟု ဖွင့်နိုင်သည်–ဟူလို၊ မှန်၏–အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပြောဆိုဖွင့်ပြရာ၌ "အတ္ထ–အကျိုးရှိ, မရှိကိုလည်းကောင်း, ပကရဏ–အရာဟုတ်, မဟုတ်ကိုလည်းကောင်း" ဤသို့စသည်ဖြင့် နှိုင်းချိန်ပြီးမှ သင့်တော်သောအနက်ကို ဖွင့်ပြရိုး ရှိသည်။[ဤအတ္ထပကရဏစသည်တို့ကို သန္ဓိ အတိသဒ္ဒနဿသုတ်၌ အကျယ်ပြခဲ့ပြီ။]

ဘူဝါဒိတော ၊ပေ၊ ဝိဘာသတော—ဘူဝါဒိဓာတ်သည် "အနုဘောတိ–ဟောတိ" တို့ကဲ့သို့ ဝုဒ္ဓိအထင်အရှား ရှိသော သဝုဒ္ဓိကဘူဝါဒိ, "ဘဝတိ–လဘတိ" တို့ကဲ့သို့ ဝုဒ္ဓိအထင်အရှား မရှိသော အဝုဒ္ဓိကဘူဝါဒိဟု ၂ မျိုး ရှိ၏၊ [ဘဝတိ၌ ဝုဒ္ဓိပြုရသော်လည်း ထိုဝုဒ္ဓိသည် "အနုဘောတိ" ကဲ့သို့ အထင်အရှား မရှိ၊] ထိုတွင် ဘူဝါဒိတော၌ သဝုဒ္ဓိက ဘူဝါဒိကိုသာ ယူ၊ [အနုပုဗ္ဗ ဘူဓာတ်၌ ဥကို ဩဝုဒ္ဓိပြု၍ "အနုဘောတိ"ဟု ပြီးလျှင် အပစ္စည်းကို ချေရ၏၊] သက္ကတ၌ ဧဟောတျာဒိဂိုဏ်းဟု ဂိုဏ်းတစ်မျိုး ရှိသေး၏၊ ကစ္စည်း၌ ထိုဂိုဏ်းကို ဘူဝါဒိ၌ သွင်းထားသည်၊ ဧဟောတိ စသော ထို ဧဟောတျာဒိ ဓာတ်များ၌လည်း အပစ္စည်းကို ချေရသည်၊ ဤသို့လျှင် ဝါသဒ္ဒါသည် သဝုဒ္ဓိက ဘူဝါဒိဓာတ် ဧဟောတျာဒိဓာတ်နောင် (အ)ကို အမြဲ ချေရခြင်းဟူသော နိစ္စဝိဓိကိုလည်းကောင်း, ဘဝတိ စသည်ကဲ့သို့ ဝုဒ္ဓိမထင်ရှားသော အဝုဒ္ဓိက ဘူဝါဒိဓာတ်–တုဒတိ စသော တုဒါဒိဓာတ်များ၌ အပစ္စည်း မချေရ–ဟု အသန္တဝိဓိကိုလည်းကောင်း ပိုင်းခြား ကန့်သတ်ပေးသည်။ [တုဒါဒိဓာတ်ဟု နောက်၌ ဘူဝါဒိဂိုဏ်းတွင်းမှာပင် သီးခြား လာဦးလတ်၊ ဦးကာ၌လည်း "နာညော–အဝုဒ္ဓိက ဘူဝါဒိတော တုဒါဒိတောစ ၊ပေ၊ အဝုဒ္ဓိကေဟိ ကွစိဒေဝ အပစ္စယဿ ဧကာရော"ဟု ပါ၌မှန်ရှိစေ။]

ဧအပြု။ ။ ဤ ဧ အပြုကား မည်သည့်ဓာတ်နောင်ပြု–ဟု သတ်မှတ်ချက် မပြချေ၊ သို့သော် သဝုဒ္ဓိကဘူဝါဒိနှင့် ဧဟောတျာဒိနောင် အပစ္စည်းချေပြီးဖြစ်၍ ဧပြု ခွင့် မရှိ၊ အဝုဒ္ဓိက ဘူဝါဒိနောင်သာ တဒနု ပရောနေဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ဧ ပြုခွင့် ရှိတော့၏၊ ထိုသို့ ပြုခွင့်ရှိရာ၌လည်း ထို ပရိဘာသာနှင့်အညီ "ဝဇ္ဇေတိ" စသော အချို့အရာ၌သာ ဧ ပြုရတော့သည်၊ ဆောင်ပုဒ်ကို အခြေပြုမှာ ရှု။

အန္တိမိ-အန္တိဝိဘတ်၌၊ ["အန္တိ အကာရဿ လောပေါ"၌ စပ်၊]

၄၈၈။ ကွစိဓာတု ၊ပေ၊ ဂမ္ဘာစ။ ။ ဓာတ္တာဒိကာရေ-ဓာတ်၏အရာ ဖြစ်သော၊ ဣဓ အာချာတေ-ဤအာချာတ်၌လည်းကောင်း၊ ကိတကေစ-ကိတ်၌လည်းကောင်း၊ [တစ်ချို့စာ၌ "စ" မပါ၊] အဝိဟိတ လက္ခဏောသု-မစီရင်အပ်သော သုတ်ရှိကုန်သော၊ ပယောဂေသု-ပြယုဂ်တို့၌၊ ကွစိ-၌၊ ဓာတူနံ-ဓာတ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဘာဒိဝိဘတ္တိနံ-တိအစရှိသော ဝိဘတ်တို့၏လည်းကောင်း၊ ဓာတုဝိဟိတ ပစ္စယာနဉ္စ-ဓာတ်အရာ၌ စီရင်အပ်သော ပစ္စည်းတို့၏လည်းကောင်း၊ ဒီဃတဿိပရိတ အာဒေသ လောပါဂမဏ္ဏတို-ဒီဃဖြစ်ခြင်း, ထိုဒီဃ၏ပြောင်းပြန်ဖြစ်ခြင်း, အာဒေသပြုခြင်း, ချေခြင်းဟူ ကုန်သော၊ ဧတာနိ ကာရိယာနိ-ဤပြုအပ်သော အစီအရင်တို့သည်၊ ဇိန ဝစနာနုရူပတော-အားဖြင့်၊ ဘဝန္တိ။

သရလောပါဒိ—ဝဒဓာတ်ကို ဝဋ္ဋ ပြုပြီးသောအခါ ဋ္ဌ၌ အသရုပါနေသောကြောင့် ထိုသရကို ချေပြီးမှ နောက်ဧသို့ကပ်ရမည်-ဟု ရှုပသိद္ধိ ဆိုလို၏၊ သို့သော် "ဝဒ"၌ ဓာတွန် ချေလိုက်သည့်အခါ "ဝဒ်" ဟု ဗျဉ္ဇနန္တဖြစ်၍ ထို"ဝဒ်" ကို "ဝဋ္ဋ"ပြုသည့် အခါလည်း ဋ္ဌ၌သရမပါဘဲ ဗျဉ္ဇနန္တပင် ပြုသင့်၏၊ သုတ်၌ ဝဋ္ဋပြုဟု သရနှင့်တကွ ဆို့ထားသည်မှာ ရွတ်ဖြစ်ရုံသာ ဆိုထားခြင်း ဖြစ်သည်-ဟု ဆိုလျှင် သရလောပစသည် မလို, ချာသ၌လည်း အထူးမပြသဖြင့် သရလောပါဒိကို စဉ်းစားသင့်သည်။

၄၈၈။ ဣဓ ၊ပေ၊ ပယောဂေသု—ဤသုတ်ကား ဓာတ်နှင့် ဆိုင်ရာဝယ် သုတ်သီးခြား မရှိသေးသော သုတ်ကြီးတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဓာတ္တာဒိကာရေ"ဟု မိန့်သည်၊ ဓာတ်၏ အရာဟူသည်လည်း အာချာတ်နှင့် ကိတ်ခန်းပင် ဖြစ်၏၊ ထိုတွင် အာချာတ်ခန်းမှာ ယခုဆိုဆဲဖြစ်၍ နီးကပ်သောကြောင့် "ဣဓ" ဟု မိန့်သည်၊ "ဓာတ္တာဒိကာရေ" ဟု ဆိုသောကြောင့် ဤသုတ်ကြီးသည် ဓာတ်အရာ မဟုတ်သော သမာသ် တဒ္ဓိတ်ခန်းစသည်၌ ပါဝင်ဖက်စွက်လိမ့်မည် မဟုတ်၊ ဓာတ်ခန်း၌မူ ရုပ်မပြီးသမျှဝယ် ဤသုတ်ကြီးက ပြီးစေမည်-ဟူလို။

ဓာတူနံ ၊ပေ၊ ပစ္စယာနဉ္စ—ဓာတုသဒ္ဒါနှင့် တွဲဖက်၍ "ဝိဘတ္တိပစ္စယာနံ" ဟု ဆိုသောကြောင့် (သဟစရဏနည်း အားဖြင့်) ဓာတ်နှင့် ဆိုင်သော အာချာတ်ဝိဘတ်များကိုသာလည်းကောင်း, ဓာတ်အရာ၌ စီရင်အပ်သော (အ) စသော အာချာတ်ပစ္စည်း, အန္တ စသော ကိတ်ပစ္စည်းများကိုသာလည်းကောင်း ယူရမည်-ဟု သိစေလိုရ၍ "ဘာဒိဝိဘတ္တိနံ ဓာတုဝိဟိတ ပစ္စယာနံ" ဟု မိန့်သည်။

ဒီဃတဿိပရိတ ၊ပေ၊ ကာရိယာနိ—တသ-ထိုဒီဃ၏+ဝိပရိတော-ပြောင်းပြန်သည်၊ တဿိပရိတော-မည်၏၊ ဤ၌ ဒီဃကို ပြောင်းပြန်ပြုခြင်းဟူသည် ဒီဃကို ရဿပြုခြင်းပင်တည်း၊ ဘုရားပါဠိတော်နှင့် လျော်စွာ ဤဒီဃဖြစ်ပုံ ဝိပရိတ်ဖြစ်ပုံ စသည်မှာ ဂါထာ၌ ထင်ရှားလတ္တံ့။

တတ္ထ–ထိုကာရိယ ၅မျိုးတို့တွင်၊ နာမ်–နာပစ္စည်းကြောင့်၊ ကိယာဒီနံ–ကိယာဒီဓာတ်တို့၏ လည်းကောင်း၊ သံယောဂေ–သံယုဂ်ကြောင့်၊ အညဓာတူနံ–အခြားသော ဒါ,ဌာ,ဓာ အစရှိသော ဓာတ်တို့၏ လည်းကောင်း၊ ရသော–ရသအဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ အာယူနံ ဝိဘတ္တိနံ–အာဌ္ဌာ၃ ဝိဘတ် တို့၏ လည်းကောင်း၊ မှာ သာန္တသစ–မှာဝိဘတ် သာဝိဘတ်တို့၏ အဆုံး အာ၏ လည်းကောင်း၊ ရသတာ–ရသအဖြစ်သည်၊ (ဝါဟောတိ–ဝိကပ်ဖြစ်၏။)

အဇ္ဇတနိမ်–အဇ္ဇတနိဝိဘတ်ကြောင့်၊ ဂမိတော–ဂမုဓာတ်မှ (ဖြစ်သော)၊ ဆ္ဆသ–ဆ္ဆ၏၊ ဆ္ဆော–ဆ္ဆ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ အသဂမိသ–ထိုဂမုဓာတ်၏၊ ဂါ–ဂါ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ ဟောတိ–ဝိကပ်ဖြစ်၏၊ တ္ထ မှေသု– တ္ထဝိဘတ် မှ ဝိဘတ်တို့ကြောင့်၊ ဥစ အာဂမော–ဥ လာခြင်းသည် လည်း၊ ဝါဟောတိ၊ ယမိ–ယပစ္စည်းကြောင့်၊ ဓာတူနံ–သုဓာတ် ဧဓာတ် စသည်တို့၏၊ ဒီဃတာ–ဒီဃအဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)။

ဧယျေယျာသေယျာမေတ္တာ–ဧယျ,ဧယျာသိ, ဧယျာမိဝိဘတ်တို့၏ ဧ အဖြစ်သည်လည်း၊ ဝါဟောတိ၊ သေသ–သေဝိဘတ်၏၊ ဧ–ဧသည်၊ အတ္တံ–အ အဖြစ်သို့၊ ပါပုဏော–ရောက်၏၊ သြကာရ–ဟိယျတ် အဇ္ဇတ် သြဝိဘတ်တို့၏၊ အတ္တံ–အ အဖြစ်သို့လည်းကောင်း၊ ဣတ္တံ–ဣ အဖြစ်သို့ လည်းကောင်း၊ အာ တ္ထာ–အာဝိဘတ် တ္ထဝိဘတ်တို့သည်၊ တ္ထ ထေ–တ္ထအဖြစ်

နာမ် ၊ပေ၊ **ရသတာ**—ကိယာဒီဓာတ်၌ "ကီနာတိ"ဟု ဖြစ်ရာ (ဤ)ကို ရသပြု၍ "ကိနာတိ"ဟု ပြီး၏၊ လူနာတိ ဂူတာတိ၌ လု–ဓုဟု ရသပြုပုံကိုလည်း တွေ့လတ့ံ၊ ဤကိယာဒီဓာတ်မှ အခြားသော ဒါ–ဌာ–ဓာဓာတ်တို့၌ သတိ စသောဝိဘတ်တို့၏ သသံယုဂ်ကြောင့် ရသပြု၍ "ဒဿတိ–ဌဿတိ–ဓဿတိ" စသည်ဖြင့် ဖြစ်၏၊ အာ–ဤ–ဥဟူသော ဟိယျတ္တနိ အဇ္ဇတနိ ဝိဘတ်တို့ကို ရသပြု၍ "အဘာဝ, အဘာဝိ, အဘာဝု" စသော ရုပ်များလည်း ဖြစ်၏၊ ထို ဟိယျတ် အဇ္ဇတ် (မှာ) ဝိဘတ်၏ လည်းကောင်း, ကာလာတိပတ္တိ (သာ) ဝိဘတ်၏ လည်းကောင်း အဆုံးအာကို ရသပြု၍ "အဘာဝမှ, အဘာဝိမှ,အဘာဝိသ" ဟု ဖြစ်သည်၊ ဤကား ဝိပရိတတည်း၊ ဤပြောင်းလွှဲပုံကို ထောက်၍ "ဝိပရိတ"ဟူသော အမည်သည် "သြမှဖြစ်သော ဥ၏ အမည်တည်း" ဟု ဆိုသော "ဝိပရိတော သြကာရသ, သညာ ပေါ ရာဏိကာ မတာ" ဟူသော စကားကို ထိုကျမ်းတို့၏ အလိုဟုသာ မှတ်ပါ။

ဂမိတော ၊ပေ၊ **ဒီဃတာ**—"အဇ္ဇတနိကြောင့် ဂမုဓာတ်မှဖြစ်သော ဆ္ဆကို ဆ္ဆပြု၍ "အဂ္ဆိ" စသောရုပ်, ဂမ်ကို ဂါပြု၍ "အဇ္ဇဂါ"စသော ရုပ်များကို တွေ့ခဲ့ပြီ၊ ဤကား အာဒေသတည်း၊ "အဘာဝုတ္ထ, အဘာဝုမှ" စသည်ဖြင့် တ္ထ မှဝိဘတ်တို့နှောင်းရာ၌ ဝိကပ် ဥလာ၏၊ (မှာ နှောင်းရာ၌လည်း "အဘာဝုမှာ"ဟု ရှိနိုင်သည်၊) ဤကား အာဂမတည်း၊ သုဓာတ် ဧဓာတ်တို့၌ ယပစ္စည်းနှောင်းလျှင် "သူယတိ, ဧယတိ" ဟု ဒီဃဖြစ်၏။

ထ အဖြစ်တို့သို့လည်းကောင်း၊ ဝါ ပပ္ပေါ်ဋ္ဌိ–ဝိကပ်ရောက်ကုန်၏။

တထာ–ပါး၊ ဗြူတော–ဗြူစောတ်မှ နောက်၌၊ တိ အဋ္ဌိနံ–တိဝိဘတ် အဋ္ဌိဝိဘတ်တို့၏၊ အ ဥ–အ အပြု ဥအပြုတို့သည်လည်းကောင်း၊ စာတုယာ–ဗြူစောတ်၏၊ အာဟစ–အာဟ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ဝါ ဟောန္တိ၊ ပရောက္ခာယ ဝိဘတ္တိမှိ–ပရောက္ခာဝိဘတ်ကြောင့်၊ အနဇ္ဈာသသ–အဇ္ဈာသ မဟုတ်သော သရ၏၊ ဒီဃတာ–ဒီဃအဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)။

ဃေ ၊ပေ၊ မေတ္တေ—ဃေ့စသော ဝိဘတ် ၃လုံးကို ပြု၍ "ဘဝေ" ဟု ဖြစ်၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ ဃေ့ကိုလည်း ပြု၏၊ ဤ ၄လုံးသာမက မောဂ္ဂလ္လာန်နိသယ၌ တိစသော ဝိဘတ်များကိုလည်း ပြုသေး၏၊ "ပုတ္တော ဝါ ပိတရံ ယာစေ (ယာစတိ), နပ္ပဇေဟေ ဝဏ္ဏဗလံ ပုရာဏံ (နပ္ပဇဟသိ), ကိစ္စာဏ္ဏဝေ ကာနိ ဖလာနိ ဘုဉ္ဇေ (ဘုဉ္ဇထ), သော လောဘော နု မယိ ဝသေ (ဝသတု), အဟံ ဂါမဝရံ ဂေ့ဆေ (ဂေ့ဆာမိ)" စသည်တည်း, ထို့ကြောင့် "တိတု သိထ, မိနုစ်ဝနုင့်, ယေ့ ယျာသိ, ယျာမိ ယျံ, ဆယ်တန် ဒေ့ပြု" ဟု ဆိုသင့်သည်။

ဃသဃေတ္တေ ပါပုဏေ ၊ပေ၊ မိတ္တေ—"ဃသ+ဒေ+အတ္တံ" ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ ကာလာတိပတ္တိ "ဃ"ဝိဘတ်၏ ဒေ့ကို အ-ပြု၍ "အဘဝိဃ, အဘဝိဃ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဟိယျတ္တနိ အဇ္ဇတနိ ဩဝိဘတ်တို့ကို အ–ဏ္ဍပြု၍ "အဘဝေါ, အဘဝ, အဘဝိ" ဟု ဖြစ်၏၊ [မောဂ္ဂလ္လာန်၌ ဩကို တ္ထ.တ္ထောလည်းပြု၏၊ "ဝိသံ မာပတိသေဝိတ္ထ (တ္ထံ)" ဒါဒသစူဠနာရဒဇာတ်၊... "တိဏမတ္ထေ အသဒ္ဓိတ္ထော" ဒေက, ကုဟကဇာတ်၊ ဤ "အသဒ္ဓိတ္ထော"၌ မျက်ကွယ် မဟုတ်သောကြောင့် ပရောက္ခာ "တ္ထော"ဝိဘတ် မဖြစ်သင့်၍ ဩကို တ္ထောပြု" ဟု ကြံဟန်တူသည်။]

အာတ္ထာ ပပ္ပေါ်ဋ္ဌိ ဝါတ္ထဝေ—"အတ္ထနောပုဒ် အဇ္ဇတနိ အာကို တ္ထပြု၍ အတ္ထနောပုဒ် ဟိယျတ္တနိ တ္ထကို ထပြု" ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ ရှေ့၌လည်း "အန္ဓဘူယထ" ဟု အတ္ထနောပုဒ် ရုပ်ကိုပင် ပြခဲ့သည်၊ ထို့ကြောင့် ပရသဿပုဒ် တုမှယောဂ "တ္ထ" မဟုတ်ဟု မှတ်၊ "ဣမာ ဂါထာ အဘာသထ, မေဒနီ သံပကမ္ပထ" စသည်၌ကား အဇ္ဇ အာကို တ္ထပြု၍ "အဘာသိတ္ထ" ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် ဂါထာအရာဖြစ်၍ ဆန်းစောင့်ခြင်းငှာ ဏ္ဍကို အပြု, တ္ထကိုလည်း ထပြုသည်-ဟု သဒ္ဒနီတိ ကြံ၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန် နိသယသစ်၌ကား ဟိယျတ္တနိ ပရသဿပုဒ် အာကိုပင် တ္ထပြု၍ သံယုဂ်"တ"ကို ချေ–ဟု မိန့်သည်။

ဗြူတော ၊ပေ၊ စာတုယာ—"ဗြူ+အ,တိ" ရှိရာ၌ တိဝိဘတ်ကို (အ)ပြု, ဗြူကိုလည်း အာဟပြု, အပစ္စည်းကို ချေ၊ "အာဟ–ဆိုး၏" ဟု ပစ္စုပ္ပန်ဟော ဖြစ်၏၊ အဋ္ဌိဝိဘတ်ကိုကား ဥပြု၍ "အာဟု–ဆိုကုန်၏" ဟု ဖြစ်၏၊ ["ဏ္ဍဒါနိ အာဟ, ရှိကဇေန်, ပစ္စုပ္ပန်ကို, အမှန် အာဟ ဟောလေမြဲ" ဟူသော ရှေးနိယာမ်လည်း ဤ၌ အာဟကိုပင် ရည်ရွယ်ဟန် တူသည်။]

ဇေ္ဌ-ဤဓာတ်အရာ၌၊ ဇကာရောကာရတော-ဇ အက္ခရာ သြ အက္ခရာမှ၊ ပရော-နောက်ဖြစ်သော၊ ဝိဘတ္တိပစ္စယာဒိ-ဝိဘတ်ပစ္စည်းတို့၏ အစလည်းဖြစ်သော၊ သံယောဂန္တော-အဆုံး၌ သံယုဂ်ရှိသော၊ အကာရော-အ အက္ခရာသည်၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ လောပံ-သို့၊ အာပဇ္ဇတေ-ရောက်၏။

ဣတိ-ဤသို့ဆိုခြင်းကြောင့်၊ ဇကာရတော-ဇ အက္ခရာမှ၊ ပရသ-သော၊ အန္တိအကာရသ-အန္တိဝိဘတ်၏ အ အက္ခရာ၏၊ လောပေါ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဝဇ္ဇေန္တိ ဝဇေန္တိ (သီ၌ "ဝဒန္တိ"လည်းပါ)-ဆိုကုန်၏၊ ပေ ၊ ဝဒါမ-ဆိုကုန်၏၊ ကမ္မနိ-၌၊ ဝဇ္ဇိယတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဝဇ္ဇိယန္တိ-ကုန်၏၊ ဝဇ္ဇတိ-ဆိုအပ်၏၊ ဝဇ္ဇန္တိ-ကုန်၏၊ ["ဝဒ်+ယ,တေ "ဟု ရှိရာ၌ တသမစဝဂ္ဂသုတ်ဖြင့် ဒ်+ယကို ဇပြု၊] ဝဒီယတိ ဝါ-လည်းရှိ၏၊ ဝဇ္ဇေတု ဝဇေတု ဝဒတု-ဆိုလော၊ ဝဇ္ဇေ၊ ပေ၊ ဝဒေယျ-ဆိုရာ၏၊ [ဝဇ္ဇေ၌ ဇယျကို ဇပြုသည်၊ အပစ္စည်းကိုကား ချေရမည်၊] ၊ပေ၊ ဝဇ္ဇေယျာသိ ဝဇ္ဇေသိ, ဝဒေယျာသိ-ဆိုရာ၏၊ ပေ ၊ အဝဒိသ-ပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

ပရောက္ခာယ ၊ပေ၊ ဒီဃတာ—ဤ ၂ပါဒကား သီမှ၌ မပါ၊ ပရောက္ခာနှောင်းရာ၌ "ဇဂမ်+အ"ဟု ဖြစ်ရာ, ဤသုတ်ကြီးဖြင့် အဗ္ဘာသမဟုတ်သော ဂ၏အကို ဒီဃပြု, မ်ကို အသို့ကပ်၍ "ဇဂါမ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဤသို့ ပရောက္ခာ အဝိဘတ်နှောင်းသော ဂမု ဓာတ်၏ အသရကိုသာ ဒီဃပြုရာ ဌာနရှိသောကြောင့် "ပရောက္ခာယ ဝိဘတ္တိမှိ" ဟု ပရောက္ခာအားလုံးကို သိမ်းကြုံးထားခြင်း "အနဗ္ဘာသသ" ဟု အဗ္ဘာသမဟုတ်သော သရဲအားလုံးကို သိမ်းကြုံးထားခြင်းကြောင့် ဤ ၂ ပါဒသည် မူလပါဠိ ဟုတ်ကောင်းမှ ဟုတ်မည်၊ သီဟိုဠ်မူအတိုင်း မပါခြင်းသာ ကောင်းမည်ထင်သည်။

သံယောဂန္တော ၊ပေ၊ ပရော—["ဒိစ"နောင် (ပ) ဟု ရှိ၏, အပိုပင်၊] ပါလေန္တိ, ကရောန္တိ, ပါလေန္တော, ကာရောန္တော"တို့၌ ဏေပစ္စည်း သြပစ္စည်း အန္တိဝိဘတ် အန္တပစ္စည်းများတည်း၊ အန္တိ အန္တောတို့ဝယ် အဆုံး၌ "န္တ" ဟု သံယုဂ်ဖြစ်၍ "အ "တို့သည် သံယောဂန္တ (အဆုံး၌ သံယုဂ်ရှိသော အသရ) များတည်း၊ အန္တိဝိဘတ် အန္တပစ္စည်းတို့၏ အစသရများလည်း ဟုတ်၏၊ "လေ-ရော"ဟူသော ဇ-သြတို့၏ နောက်လည်းဟုတ်၏၊ ဤသို့လျှင် ၁-သံယောဂန္တလည်း ဖြစ်, ၂-ဝိဘတ်ပစ္စည်းတို့၏ အစလည်းဖြစ်, ၃-ဇ သြတို့၏ နောက်လည်းဖြစ်, ဤ ၃ချက်သီသော အ အက္ခရာသည် အမြဲကျေ၏၊ ထို့ကြောင့် "ပါလေန္တိ"စသည်ဖြင့် (အ)သရပျောက်သော ရုပ်များကိုချည်း တွေ့ရသည်။

ဝဇ္ဇေန္တိ ၊ပေ၊ ဝဇ္ဇေသိ—ဝဒ်ကို ဝဇ္ဇပြု, အပစ္စည်းကို ဇပြု၍ "ဝဇ္ဇေ အန္တိ" ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဤသုတ်ကြီးဖြင့် (ပါလေန္တိ-ကဲ့သို့) အန္တိမှ အသရကို ချေ၍ "ဝဇ္ဇေန္တိ" ဟု ဖြစ်၏၊ ဝဇ္ဇေယျာသိ ဝဇ္ဇေသိ၌ကား ဤသုတ်ကြီးဖြင့် ဇယျာသိဝိဘတ်မှ ဇယျကို ချေသည်၊ သဒ္ဒနီတိ၌ "ဝဇ္ဇမေယျာသိသာသိ"ဟု သုတ်တည်၍ ဝဇ္ဇအပြုနှောင် ဇယျာသိကို

ကမု=ပဒဝိကွေပေ–ခြေကို အထူးထူးပစ်လွတ်ခြင်းဌ၊ ဝါ–သွားခြင်းဌ...၏၊ အပစ္စယေ–ကို၊ ကတော–သော်၊ ကွစာဒိဝဏ္ဏာနမေကသရာနံ ဒွေဘာဝေါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဒ္ဒိတ္တံ၊ ကဝဂ္ဂသ–ကဝဂ်၏၊ စဝဂ္ဂေါ–စဝဂ်ပြု၊ [ကဝဂ်၏ ကကို စဝဂ်၏ စပြု–ဟူလို၊] အဗ္ဘာသဂ္ဂဟဏံ–အဗ္ဘာသသဒ္ဒါသည် လည်းကောင်း၊ အန္တဂ္ဂဟဏံ– အန္တသဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း၊ ဝါဂ္ဂဟဏံစ–လည်းကောင်း၊ ဝတ္တတေ။

၄၈၉။ နိဂ္ဂဟီတဿ။ ။ အဗ္ဘာသန္တေ–အဗ္ဘာသ၏အဆုံးဌ၊ နိဂ္ဂဟီတဿ–သည်လည်း၊ ဝါ–စွာ၊ အာဂမော ဟောတိ၊ အယံ ဝါသဒ္ဒေါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္ထော၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ ကမာဒီနမေဝ–ကမုအစရှိသော ဓာတ်တို့၏ သာလျှင်၊ [အာဒိဖြင့် စလဓာတ် ဂမုဓာတ် စသည်ကိုယူ] ဧတံ–ဤနိဂ္ဂဟီတ်လာခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ စက်မတိ–စကြန်သွား၏၊ စက်မန္တိ၊ ဣစ္စာဒိ။

စလ=ကမ္ပနေ–တုန်လှုပ်ခြင်းဌ...၏၊ စဠ္ဆလတိ စလတိ–တုန်လှုပ်၏၊ ဒလ=ဒလနေ–ထွန်းတောက်ခြင်းဌ..၏၊ ဒဒ္ဒလ္လတိ–ထွန်းတောက်၏၊ ဩ=စိန္တာယံ–ကြံခြင်းအနက်ဌ....၏၊ အပစ္စယေ–အပစ္စည်း(သက်ပြီးသော်)၊ ဩတိ–ဩပုဒ်ကိုလည်းကောင်း၊ သရေတိ–လည်းကောင်း၊ ဧတိစ–ကိုလည်းကောင်း၊ အဓိကိစ္စ–လိုက်စေ၍၊ တေအာဝါယာတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊

အာသိပြု၍ "ဝိဇ္ဇာသိ"ဟု စီရင်၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယဌ်လည်း ဝဇ္ဇပြုနှောင် ဧယျုံ စသည်တို့၏ ဧယျကို ချေ၍ "ဝဇ္ဇုံ ဝါ တေ နဝါ ဝဇ္ဇုံ (တိက,ပဒုမ)–ဝဇ္ဇာသိ ခေါတွဲ ဝါမှုရုံ (ကာမဝိလာမ)" "အမ္ဗံ အာရေဂ္ဂုံ ဝဇ္ဇာလ–ပြောရစ်ပါကုန် (ဝသံ)"တို့ကို ထုတ်ပြတော်မူသည်။

၄၈၉။ ဒလ=ဒလနေ—မောဂ္ဂလ္လာန် ပဋ္ဌိကာ၌ "ဧလ,ဒလ=ဒိတ္တိယံ (ထွန်းတောက်ခြင်းဌ)" ဟု ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဒလနေ–ထွန်းတောက်ခြင်းဌ" ဟု ပေးသည်၊ "ဒလ, အ,တိ" ကွစာဒိဝဏ္ဏာန စသောသုတ်ဖြင့် ဒွေဘော်ပြု, ပရဒွေဘာဝေါဖြင့် ဒ–လတို့ကိုလည်း ဒွေဘော်ပြု "ဒဒ္ဒလ္လတိ" ဟု ပြီး၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယသစ်ဌ "ဧလ–ဒိတ္တိယံ" ဟူသော် ဓာတ်ဖြင့် "ဧဧလတိ"ပြီးသည့်အခါ သုတ်ကြီးဖြင့် ဧဧကို ဒဒပြု, ထို့နောက် ဒွေဘော် ၂ လုံးပြု၍ "ဒဒ္ဒလ္လတိ" ဟု တစ်နည်းစီရင်၍ "ဒဒ္ဒလမာနာတိ ဧဧ္ဇလကာရသ ဒဒ္ဒလကာရံ ကတ္တာ နိဒ္ဒေသောတိ၊ တေနာဟ–အတိဝိယ ဧလမာနာ" ဟူသော သဂါထာ ဝဂ္ဂ မာရသံယုတ်ဋီကာကို သာဓကပြုတော်မူသည်၊ ထိုဋီကာပါဌ်များ၌ လဒွေဘော် မဟုတ်ရကား "ဒဒ္ဒလတိ" ဟု လ တစ်လုံးထည်းဖြင့်လည်း ပါဌ်ရှိသင့်၏၊ လ–၂လုံးရှိရှိ, ၁လုံးရှိရှိ "ဒ=ဒိတ္တိယံ" ဟူသော ဓာတ်မှဖြစ်သော "ဒဒ္ဒတိ" မဟုတ်ကြောင်းကား ထင်ရှားနေပြီ၊ ပါဌိတော်များ၌ကား "ဒဒ္ဒမာနာ" ဟု အတွေ့များ၏၊ တစ်ချို့

အကာရိတေပိ–ကာရိတ်ပစ္စည်းမနှောင်းသော်လည်း၊ ဧကာရသ–၏၊ အာယာဒေသော–အာယပြု၊ စျာယတီ–ကြံစည်တတ်၏၊ စျာယန္တိ–ဣစ္ဆာဒိ၊ ဝိသေသဝိဓာနံ–ထူးသော အစီအရင်သည်၊ (နိဋ္ဌိတံ)၊...အဝုဒ္ဓိကဘူဝါဒိနယော-ဝုဒ္ဓိမရှိသော ဘူဝါဒိနည်းသည်၊ (နိဋ္ဌိတော)။

တုဒါဒိ ဘူဝါဒိဂိုဏ်း

တုဒ=ဗျဓနေ–နှိပ်စက် ထိုးဆွခြင်း၌....၏၊ တျာဒျုပ္ပတ္တိ–သက်၊ အပစ္စယော–အပစ္စည်းသက်၊ အညေသုစာတိဧတ္ထ–သုတ်၌၊ အနုဝတ္တိတ ဝါဂ္ဂဟဏေန–လိုက်စေအပ်သော ဝါသဒ္ဒါကြောင့်၊ တုဒါဒီနံ–တုဒါဒိဓာတ်တို့၏၊ ဝုဒ္ဓိအဘာဝေါ–ဝုဒ္ဓိမဖြစ်ခြင်းသည်သာ၊ ဝိသေသော–ထူး၏၊ [ဘဝတိရုပ်မှ ထူးသည် ဟူလို၊] တုဒတိ–ထိုးဆွ၏၊ ပေ ၊ တုဒါမ၊ ကမ္မေ–၌၊ တသ္မာစဝဂ္ဂ

ဓာတ်ကျမ်းများ၌လည်း "ဒဋ္ဌ=ဒိတ္ဌိယံ" ဟုသော ဓာတ်ဖြင့် "ဒဒ္ဒုတိ"ကို ထုတ်၏၊ သို့သော် ဧလ–ဒလဓာတ်တို့ဖြင့် "ဧလတိ,ဒလိတော" စသော ရုပ်များ ထင်ရှားသကဲ့သို့ ဒဋ္ဌဓာတ်ဖြင့် "ဒဋ္ဌတိ" စသော ရုပ်များ မထင်ရှားသောကြောင့် ("ဒဋ္ဌံ–မြဲမြန်စွာ"ဟူရာ၌လည်း ဒဋ္ဌဓာတ် မဟုတ်သောကြောင့်) ဒဒ္ဒလ္လမာနာ–စသောပါဠိနှင့် "ဒဋ္ဌ=ဒိတ္ဌိယံ" ဟူသော ဓာတ်ကို စဉ်းစားသင့်သည်။

စျာယတိ—"ဈေ+အ, တိ" ဟု ဖြစ်သည့်အခါ သြအဝသရေ, ဧ အယသုတ်တို့မှ သြ–ဧ–သရေပုဒ်တို့ကို လိုက်စေ၍ "တေ အာဝါယာကာရိတေ"သုတ်၌ "တေ အာဝါယာ" ဟူသော ဒွိဓာကရဏ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကာရိတ်မနှောင်းသော်လည်း ဧကို အာယပြု၍ "စျာယတိ" ဟု ဖြစ်၏။

ဝိသေသ ဝိဓာနံ, အဝုဒ္ဓိကဘူဝါဒိနယော—"ဣသု=ဣစ္ဆာကန္တီသု" မှ စ၍ဘူဝါဒိဓာတ်တို့တွင် အစီအရင်ထူးရာ ရုပ်များကို ပြခဲ့ရာ ဤနေရာ၌ ပြီးပြီ–ဟူလို, ဘူ, ဟူ=သတ္တာယံ" ဟု လာလတ်သော ဟူဓာတ်ဘူဓာတ် စသည်တို့ကို ဝုဒ္ဓိထင်ရှားသောကြောင့် "သဝုဒ္ဓိက ဘူဝါဒိဓာတ်" ဟု ခေါ်၏၊ ဤပြခဲ့သော ဓာတ်များ၌ကား ဘဝတိ၌ ဝုဒ္ဓိပြုရစေကာမူ ဝုဒ္ဓိမထင်ရှားသောကြောင့် အဝုဒ္ဓိက ဘူဝါဒိဓာတ်တို့ကို သိရာသိကြောင်း နည်းကား ဤတွင်ပြီးပြီ–ဟူလို။["သဝုဒ္ဓိက" ဟု ယခုစာတို့၌ တွေ့ရ၏, စိစစ်ကြပါကုန်။]

တုဓာဒိဓာတ်။ ။ သက္ကတ သဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ "တုဒါဒိဓာတ်" ဟု သီးခြားပြထားသည် အားလျော်စွာ ဤရူပသိဒ္ဓိ၌လည်း "တုဒါဒိဓာတ်စု"ကို သီးခြား ပြထားသည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ တုဒါဒိဓာတ်နောင် (က်) အနုဗန်ရှိသော အပစ္စည်းသက်၏၊ ထို(က်) အနုဗန်ကား ဝုဒ္ဓိမပြုရခြင်း၏ အထိမ်းအမှတ်တည်း၊ "တုဒ–ဗျဓနေ" ၌ "ဗျထနေ" ဟုလည်း ရှိ၏၊ " ဗျထော=ဒုက္ခစလဇ္ဇယေ–ဒုက္ခဖြစ်ခြင်း, တုန်လှုပ်ခြင်း, ကြောက်

ဣစ္ဆာဒိနာ–ဖြင့်၊ သဒကာရသ–ဓာတွန်ဒနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ယပစ္စယသ–၏၊ ဧကာရော–ဧပြု၊ ဒွိတ္တံ၊ တုဋ္ဌေတေ–ထိုးဆွအပ်၏၊ ပေ ၊ တုဋ္ဌန္တိ၊ တုဋ္ဌရေဝါ–လည်းရှိ၏၊ တုဒတု–လော၊ တုဒန္တု၊ ပေ ၊ အတုဒိသ ဣစ္ဆာဒိ။

ဝိသ=ပဝိသနေ–ဝင်ခြင်း၌...၏၊ ပပုဗ္ဗော–ပရှေးရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ သော–ထိုသူသည်၊ ဂါမံ–ရွာသို့၊ ပဝိသတိ–ဝင်၏၊ ပေ ၊ ပဝိသာမ၊ ကမ္မေ–၌၊ ပဝိသိယျတေ–ဝင်အပ်၏၊ ပေ ၊ ပဝိသတေဝါ–လည်းရှိ၏၊ [ပုဗ္ဗရပ်ပြု၊] တထာ, ပဝိသတု–လော၊ ပေ ၊ ပါဝိသိ၊ ပဝိသိ–ဝင်ပြီ၊ [အကာရာဂမောဖြင့် အ–လာ၍ ပ၏ အကိုချေ,ဒီဃပြု, ပါဝိသိ၊ အမလာလျှင် ပဝိသိ၊] ပါဝကွိ–ဝင်ပြီ၊ ကွစိမာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ အဇ္ဇတနီမှိ–ကြောင့်၊ ဝိသသ–၏၊ ဝကွာ ဒေသောစ–ဝကွလည်းပြု၊ ပါဝိသိံသု ပဝိသိံသု၊ ကမ္မေ, ပါဝိသီယိတ္ထ, ပဝိသီယိတ္ထ, ပါဝိသီယိ–ဝင်အပ်ပြီ၊ [ပဝိသီယိ–လည်း ရှိနိုင်၏၊] ပဝိသိသတိ–ဝင်လတ့်၊ ပေ ၊ ပါဝိသီယိသတေ–ဝင်အပ်လတ့်၊ [ဘဝသန္တိနှောင်းရာ၌ (အ) မလာသောကြောင့် "ပါဝိသိသတိ" စသည် မရှိရ၊] ပါဝိသိသာ–ဝင်ရာပြီ၊ ပါဝိသီယိသ–ဝင်အပ်ရာပြီ၊ [ကာလာတိပတ္တိ၌ အလာသောကြောင့် "ပါ" ဟု ရှိ၏၊] ဣစ္ဆာဒိ။

နဒ=ခေပေ–ပစ်ပယ်ခြင်း၌...၏၊ နဒတိ–ပယ်နှုတ်၏၊ နဒန္တိ၊ ဒိသ–သည်၊ အတိသဋ္ဌေနေ–တရားပေးခြင်း(ဟောပြောခြင်း)၌...၏၊ ဥဒ္ဒိသတိ–ရွတ်ပြ၏၊ ဥဒ္ဒိသန္တိ၊ လိခ=လေခနေ–ရေးခြင်း (ခြစ်ခြင်း) ၌...၏၊ လိခတိ–

ခြင်း၌" ဟုလည်းကောင်း "ဗျထော=တာဌေ (ပုတ်ခတ်ခြင်း၌)"ဟုလည်းကောင်း ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ ရှိ၏၊ တုဒဓာတ်လည်း "ပတောဒေါ–နှင်တန် (နွားမောင်းဒုတ်)" စသည်၌ နိပ်စက်ခြင်းအနက်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် "ဗျခနေ"နှင့်သာ အနက်ချင်းလိုက်လျောသည်။

ဝိသ=ပဝိသနေ—"ပဝေသနေ" ဟု စာတို့၌ တွေ့ရ၏၊ သို့သော် ဤဓာတ်သည် ဏာ်အနုဗန် မနှောင်းလျှင် ဝုဒ္ဓိပြုရလောက်သောဓာတ် မဟုတ်ရကား ပပုဗ္ဗဝိသဓာတ် ယုပစ္စည်းဖြင့် "ပဝိသန" ဟု ရှိလျှင် ကောင်း၏၊ နိဝေသနံပုဒ်ထောက်၍ "ပဝေသန" လည်း မရှိဟု မဆိုလိုပါ၊ "ပဝေသနံ–ဝင်စေခြင်း,ဝါ–သွင်းခြင်း" ဟူရာ၌ကား ကာရိတ်ပစ္စည်းကျေသောကြောင့် ဝုဒ္ဓိရောက်ရသည်။

ဒိသ=အတိသဋ္ဌေနေ—ထောမနိမိတ္တ အတိပုဗ္ဗ သဋ္ဌဓာတ်ကို "ဒါန–ပေးခြင်း, ဗဓ–နိပ်စက်ခြင်း, ဝိပ္ပလမ္ဘ–ရောင်ရမ်းပြောဆိုခြင်း" ဟု ဖွင့်၏၊ "ဓမ္မော ဒေသိတော"စသည်၌ "ဓမ္မသ အတိသဋ္ဌံ ပဗောဓံ ဒေသနာ" ဟု သာရတ္ထဋ္ဌိကာ စသည်တို့၌ ဒိသဓာတ်ကို "အတိသဋ္ဌံ" ဟုပင် ဖွင့်၏၊ ထိုအတိသဋ္ဌံကို "ပဗောဓံ" ဟု ဖွင့်ပြန်သောကြောင့်

ရေး၏၊ လိခန္ဓိ၊ ဖုသ=သမ္ဖဿေ–ကောင်းစွာထိခြင်း၌...၏၊ [မထိတထိ မဟုတ်,သေသေချာချာထိခြင်းကို "သမ္ဖဿ" ဟု ဆိုသည်၊] ဖုသတိ–ထိ၏၊ ဖုသန္တိ၊ ဣစ္စာဒိ၊ တုဒါဒိနယော–တုဒါဒိဓာတ်တို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်၊ (နိဋ္ဌိတော)။

ဟူဝါဒိ ဘူဝါဒိဝိုဏ်း

ဟူ–ဟူဓာတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဘူ–လည်းကောင်း၊ သတ္တာယံ–၌...၏၊ တျာဒျုပ္ပတ္တိ–သက်၊ ဘူဝါဒိတော အဏ္ဍတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အပစ္စယော–သက်၊ ဝါတိ–ဝါပုဒ်ကို၊ အဓိကိစ္စ–(ဧယျုသညာတော စသောသုတ်မှ) လိုက်စေ၍၊ လောပဠေတ္ထ မကာရောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဟူဝါဒိတော–ဟူ အစရှိသော ဓာတ်မှ၊ [သီမူ၌ "ဟူဝါဒိတော" ဟု ရှိ၏၊] ပရသ–သော၊ အပစ္စယသ–ကို၊ လောပေါ–ချေ၊ အညေသုစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိပြု၊ သော–ထိုသူ သည်၊ ဟောတိ–ဖြစ်၏၊ တေ ဟောန္တိ၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ပရသရ သ–နောက်သရကို၊ လောပေါ–ချေ၊ [အပစ္စည်းချေပြီးနောက် "ဟော+အန္တိ" ဟု ရှိရာ "သံယောဂန္တော အကာရေတ္ထ" စသည်ဖြင့် ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း သံယောဂန္တလည်းဖြစ်-ဝိဘတ်အစလည်းဖြစ်-သြမှနောက်လည်းဖြစ်သော အသရကိုချေပါ–ဟူလို၊] ဟောသိ–ဖြစ်၏၊ ပေ ၊ ဟောမ၊ ဘာဝေ–၌၊ ဟူယတေ–ဖြစ်ခြင်း၊ [အကမ္မကဓာတ်ဖြစ်၍ ကမ္မရုပ်ကို မပြု။]

တထာ–ပါ၊ ဟောတု–ဖြစ်လော၊ (ဖြစ်စေသတည်း)၊ ပေ ၊ ဟောတိ၊ အနုကာပရတ္တာ(နှ အကာရ ပရတ္တာ)–အ အက္ခရာမှ နောက်မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဟိလောပေါ–ဟိချေခြင်းသည်၊ နှ ဘဝတိ–မဖြစ်၊ [ဟိလောပ် ဝါ သုတ်က (အ)မှနောက်ဖြစ်သော ဟိကိုချေ၏, ဟောဟိ၌ သြနောက်ဖြစ်၍ ဟိကို မချေရ–ဟူလို၊] ပေ၊ ဟောမ၊ ဘာဝေ–၌၊ ဟူယတံ–ဖြစ်ခြင်း, ဖြစ်ရာ သတည်း။

ထောမနိဓိလာသော "ဒါန–ပေးခြင်း" ဟူသည် တရားကို သိစေခြင်းတည်း၊ သိစေခြင်း ဟူသည်လည်း ဟောပြောခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "အတိသဇ္ဇနေ–တရားပေးခြင်း (ဟောခြင်း)၌...၏" ဟု ဆိုလိုက်သည်၊ သို့ဖြစ်လျှင် "ဥဒ္ဒိသတိ–ဟောပြောရွတ်ပြ၏" ဟူသော အနက်လည်း ဓာတ်နက်ပင် ဖြစ်တော့၏၊ "အပစန္တာပိ ဒိစ္ဆန္တိ–မချက်ကုန်သော်လည်း ပေးကြကုန်၏" ဟူသော ဓာတ်ပါဠိ၌ကား ဒိသဓာတ်သည် ပေးခြင်း အနက်ကိုပင် တိုက်ရိုက် ဟော၏။ ["ဒိသ=ပေကွဏော" တုန်းကအတိုင်း ဒိစ္ဆ ပြီးစေ။]

သတ္တမိယံ–သတ္တမီဝိဘတ်၌၊ သရလောပါဒိ (ဟောတိ)၊ ဟေယျ–ဖြစ်ရာ၏၊ ပေ ၊ ဟေယျာမ–ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ ဟေယျုံ ဝါ–ဟေယျုံလည်းရှိ၏၊ [အတ္တနောပုဒ်ဖြင့် "ဟေထ" စသည် ရှိဖို့ရန် ခဲရင်းသော်လည်း ဧယျုံဝိဘတ်ဖြင့်ကား "ဟေယျုံ" ဟု ရှိသည်–ဟူလို၊] ဘာဝေ–၌၊ ဟူယေထ–ဖြစ်ခြင်း, ဖြစ်ရာ၏။

ဟိယျတ္တနိယံ–၌၊ အပစ္စယလောပေ–အပစ္စည်းချေခြင်းကို၊ (ကတော–သော်)၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဟူဓာတုသ–၏၊ ဥကာရသ–ဥ အက္ခရာ၏၊ ဥဝါဒေသော–ဥဝပြု၊ [ဗြုဝန္တိ၌ "စျလာနမိယုဝါ သရေဝါ" သုတ်ဖြင့် ဥဝပြုလတ်ဖြစ်သောကြောင့် ဤ၌လည်း ထိုသုတ်ဖြင့်ပင် ပြုနိုင်မည်ထင်သည်၊] အဟုဝါ–ဖြစ်ပြီ၊ အဟုဝူ–ကုန်ပြီ၊ အဟုဝ, အဟုဝေါ–ပြီ၊ အဟုဝတ္ထ၊ ပေ ၊ အဟုဝမှသေ၊ ဘာဝေ, အဟူယတ္ထ–ရှေး၌ဖြစ်ခြင်း။ [ဤ မလာနိုင်သောကြောင့် "ပဟူယိတ္ထ" ဟု မရှိရ။]

အဇ္ဇတနိမှိ–၌၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဟူတော–ဟူဓာတ်မှ၊ (ပရသ–သော၊) ဤဝိဘတ္တိသ–ဤဝိဘတ်ကို၊ လောပေါ–ချေ၊ ရသတ္တံ–ရသပြု၊ သော–ထိုသူသည်၊ အဟု–ဖြစ်ပြီ၊ [သီ၌ "ရသတ္တံ" မပါ၊ အဟူ–ဟု ရှိ၏၊] လောပါဘာဝေ–ကျေခြင်း မရှိရာ၌၊ ကရသ ကာသတ္တာမဇ္ဇတနိမှိတိဇ္ဇေ–ဤသုတ်၌၊ သတ္တာမဇ္ဇတနိမှိတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ သာဂမော–သအက္ခရာလာ၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိပြု၊ အဟောသိ–ဖြစ်ပြီ၊ [(ဤ)ဝိဘတ်ကိုလည်း ကွစိဓာတုဖြင့် ရသပြု၊] အဟောသုံ–ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ သြကာရသ–သြအက္ခရာ၏၊ ဧကာရော–ဧပြု၊ [အဟောသုံ–ဟု ဖြစ်သည့်အခါ သြကို ဧပြု၍ "အဟေသုံ" ပြီးသည်–ဟူလို၊ "သြကာရသေသကာရော" ဟု ပါ၌ရှိစေ၊]

သတ္တမိယံ—သဒ္ဒနိတိ၌ ဥကို ဥဝပြုသော "ဟုဝေယျ, ဟုဝေယျုံ" စသော ရုပ်များကို ပြု၍, ဥပကနှင့် ဘုရားရှင် တွေ့ခန်း၌ "ဟုဝေယျ ပါဝုသော ("ဟုဝေယျပိ+အာဝုသော=ငါ့ရှင်+ဟုတ်လဲ ဟုတ်လောက်ပါပေရဲ့)"ဟူသော စကားကို သာဓကပြု၏၊ ထိုပါဠိ၌ ဝကို ,ပပြု၍ "ဟုပေယျပါဝုသော" ဟု လည်ရှိသည်။

ဟိယျတ္တနိယံ—စတုက္ကနယတ်၌ အတ္တနောပုဒ် အမှယောဂ ဗဟုဝုစ်ရုပ်နှင့် တူသော "အဟုဝါမှသေ" ဟု ရုပ်တစ်မျိုး ရှိ၏၊ ထို၌ အတိတ်အနက်ကို ထွန်းပြသော "သ္မ" နိပါတ်တစ်မျိုး သက္ကတမှာ ရှိသကဲ့သို့ "မှ" နိပါတ်နှင့် သေ–ကား ဂါထာပူရဏနိပါတ်တည်း၊ "အဟုဝါ" သာ လိုရင်းဖြစ်သည်–ဟု မောဂ္ဂလ္လာန်နိုဿယသစ်၌ ဆုံးဖြတ်သည်၊ သဒ္ဒနိတိ၌ကား တစ်မျိုး ကြံလေသေး၏။

အဟာဝုံဝါ–အဟာဝုံလည်း ရှိ၏၊ အဟောသိ–ပြီ၊ [သြကို ဣပြု၊] အဟောသိတ္ထ–ကုန်ပြီ၊ အဟောသိ အဟုံ–ဖြစ်ပြီ၊ ပရသရသ–နောက်သရကို၊ လောပေါ–ချေ၊ ရသတ္ထာ–လည်းပြု။ ["အဟူ+ဣံ" ဟု ရှိရာ၌ ကွစိဓာတုဖြင့် နောက်ဣကိုချေ, ဥကိုလည်း ရသပြုလျှင် နိုဂ္ဂဟီတ် အလိုလို ဥသို့ရောက်၍ "အဟုံ" ပြီးသည်၊] အဟောသိမှ, အဟုမှ–ကုန်ပြီ၊ ရသတ္ထံ–ပြု။ (ကွစိဓာတုဖြင့် ဟူ၌ဥကို ရသပြု၊) ဘာဝေ–၌၊ အဟူယိတ္ထ–ရှေး၌ဖြစ်ခြင်း။ [ဟိယျတ္တနီ၌ အဟူယတ္ထ" ဟု ရှိခဲ့၏၊ ဣလာခြင်းသာ ပိုရ၍ "အဟူယိတ္ထ"ဟု အဓွတနီ၌ ရှိသင့်၏၊ ယခုစာ၌ "ဘာဝေ ဘဝိတ္ထ, (သိမှ၌) အဟာဝိတ္ထ" ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်ဟန်တူသည်။]

ဟိလောပံဝါတိ ဣတော–သုတ်မှ၊ လောပေါတိ ဝါတိစ ဝတ္တတေ။

၄၉၀။ ဟောတိသရေ ၊ပေ၊ သသစ ။ ။ ဘဝိသန္ဓိမှိ ဝိဘတ္တိမှိ–ကြောင့်၊ ဟူဣတိ–"ဟူ"ဟူသော၊ ဧတသ ဓာတုသ–၏၊ [တစ်ချို့စာ၌ "ဓာတုသ" ကျသည်၊] သရော–ဥသရသည်၊ ဧဟ သြဟ ဧတ္ထ–ဧဟအဖြစ်, သြဟအဖြစ်, ဧအဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇတေ–၏၊ သသသစ–သ၏လည်း၊ လောပေါ–သည်၊ ဝါဟောတိ–ဝိကပ် ဖြစ်၏၊ ဣကာရာဂမော–ဣလာ၊ သရလောပါဒိ–သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဟေဟိတိ–ဖြစ်လတ္တံ့၊ ၊ပေ ၊ ဟေဟာမ–ကုန်လတ္တံ့၊ [ဟေဟာမိ၌ ဟူမှ ဥကို ဧဟပြု သရေပြီးနောက်, ဣမလာဘဲ, အကာရောဒီဃံ ဟိမိမေ့သုဖြင့် ဒီဃပြုသည်၊ ဟေဟာမ၌လည်း နည်းတူ၊] လောပါ ဘာဝေ–ကျေခြင်း မရှိရာ၌၊ (သသသစ လောပေါ ဟောတိဝါ–သရေခြင်းကို ဝိကပ်ဟု ဆိုသောကြောင့် သမရျောဘဲ ဧဟချည်းသာ ပြုလျှင်–ဟူလို၊) ဟေဟိသတိ–ဖြစ်လတ္တံ့၊ ၊ပေ ၊ ဟေဟိသာမ။

သြဟာဒေသေ–သြဟပြုရာ၌၊ ဟောဟိတိ–ဖြစ်လတ္တံ့၊ ၊ပေ ၊ ဟောဟာမ–ကုန်လတ္တံ့၊ တထာ–ပါး၊ ဟောဟိသတိ၊ ၊ပေ ၊ ဟောဟိသာမ။ [သ

အဟာဝုံဝါ—မြန်မာမှု၌ "အဘဝုံ" ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊ အဟာဝုံကိုပင် စဉ်းစားသင့်၏၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း ....ဟိယျတ္တတနီ ဥ၌ "အဟုဝုံ(ဝူ) ဟု ရှိခဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း ဝုဒ္ဓိပြုရိုးမှန်လျှင် သဝုဒ္ဓိက ဘူဝါဒိဓာတ်ဖြစ်၍ ဝုဒ္ဓိအထင်အရှား ရှိသင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း "အဟုဝုံဝါ" သာ ရှိသင့်သည်၊ ဓမောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယသစ်၌လည်း "ဘဝန္တီ အဟုဝုံစာတိ ဘူတာ" ဟူသော ဘူတဂါမသိက္ခာပဒ အဋ္ဌကထာကို ထောက်၍ " အဟုဝုံ " သင့်ကြောင်း ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။ [သို့သော် ပဋ္ဌိကာ၌မူ "အဟာဝုံ" ကို ရှုပ်တွက်ပြလေ၏။]

မချောဘဲ သြဟချည်းပြုပုံတည်း၊] ဧကာရာဒေသေ–ဧပြုရာ၌၊ ဟေတိ–ဖြစ်လတ္တံ့၊ ပေ ၊ ဟေသဟမ။ [ဟေသတိ စသည်၌ သမချောဘဲ (ဧ)သာ ပြုသည်၊] ဘာဝေ–၌၊ ဟူယိသတေ–နောင်၌ဖြစ်ခြင်း၊ ကာလာတိပတ္တိယံ-၌၊ အဟုဝိသ–ဖြစ်ရာပြီ၊ အဟုဝိသံသု၊ အဟူယိသထ-ရှေး၌ဖြစ်ခြင်း၊ဣစ္စာဒိ။

ဟူ–ဟူသည်ညလ်းကောင်း၊ ဘူ–ဘူသည်လည်းကောင်း၊ သတ္တာယံ–၌...၏။ (သီမူ၌ "ဟူ, ဘူ=သတ္တာယံ"ဟု ရှိ၏၊ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ ဓာတ် ၂ ခုကို တွဲ၍ ဆိုထားသောကြောင့် ထိုအဆိုအတိုင်း ဤ၌လည်း တွဲ၍ ဆိုသည်၊ "ဂမ,သပ္ပ=ဂတိမှိ" ကဲ့သို့တည်း၊) ဘူဣတိ–ဘူဟု တည်ပြီးသော၊ ဣ–ဤရုပ်၌၊ အနုပုဗ္ဗော– အနုရှေးရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဘျာဒျုပ္ပတ္တိ–သည်လည်းကောင်း၊ အပစ္စယလောပဝုဒ္ဓိယော–အပစ္စည်းချေခြင်း, ဝုဒ္ဓိပြုခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ အနုဘောတိ–ခံစား၏၊ ပေ ၊ အနုဘောမ၊ ကမ္မေ, အနုဘူယတိ–ခံစားအပ်၏၊ အနုဘူယန္တိ၊ တထာ, အနုဘောတု–ခံစားလော၊ ပေ ၊ အနုဘဝိသ ဝါ ဣစ္စာဒိ။ (ဘူဓာတ်သည် ရှေ့၌ ပါပြီးဖြစ်သော်လည်း ဝုဒ္ဓိပြုလျက် "အနုဘောတိ" စသည်ဖြင့် ဘူဝါဒိတွင် ပါဝင်သောကြောင့် ထပ်၍ ပြပြန်သည်။)

သိ–သိဓာတ်သည်၊ သယေ–အိပ်ခြင်း၌....၏၊အပစ္စယလောပေါ–ချေ၊ ဝုဒ္ဓိစ–ဝုဒ္ဓိလည်းပြု၊ သေတိ–အိပ်၏၊ ပေ ၊ သေန္တေ–အိပ်ကုန်၏၊ ဣစ္စာဒိ။

အပစ္စယလောပါဘာဝေ–အပစ္စည်းကျေခြင်း မရှိရာ၌၊ သရေတိ ဝတ္တတေ၊ ဓာတုဂ္ဂဟဏဿ–ဓာတုသဒ္ဒါလည်း၊ (ဝတ္တတေ)။

၄၉၁။ ● အယ ။ ။ပရေသရေ, ဓာတွန္တသ–သော၊ ဧကာရသ–၏၊ အယာဒေသော–အယ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ သရလောပါဒိ–သည်၊ (ဟောတိ)၊ [အယပြုသည့်အခါ ယ၌ သရပါသည်ဟု အယူရှိ၍ "သရလောပါဒိ" ဟု ဆိုသည်၊ သို့သော် အခြားကျမ်းများ၌ ဤသို့မဆိုသောကြောင့် စဉ်းစားသင့်သည်၊] သယတိ–အိပ်၏၊ ပေ ၊ ကမ္မေ–၌၊ အတိပုဗ္ဗော–အတိ

ကာလာတိပတ္တိယံ—ဤ၌"အဘဝိသံ" စသည်တို့မှာ ပါဠိပျက်သာ၊ "အဟုဝိသံ–အဟုဝိသံသု" တို့ကိုပင် ဆင်ခြင်ထိုက်၏၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း ...ဟူ၌ ဥကို ဥဝပြုလျက် ဟိယျတ္တနိ ဝိဘတ်မှစ၍ ပြခဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း, နောက်နောက် ရုပ်များ၌ အထူးမပြလျှင် ထိုအတိုင်းပင် ဖြစ်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် "အဟုဝိသံ, အဟုဝိသံသု" ဟု ရှိမှ ရှေးရုပ်များနှင့် ညီညွတ်မည်၊ သဒ္ဒနီတိ၌လည်း "အဟုဝိသံ, အဟုဝိသံသု" စသည်ဖြင့် ပြသည်။

ရှေးရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ကွစိဓာတ္တာဒိနာ–ဖြင့်၊ ယမ္မိ–ယပစ္စည်းကြောင့်၊ ဓာတ္တန္တရသ–သော၊ ရသသရသ–၏၊ ဒီဃော–ဒီဃပြု၊ [ဤ၌ ဒီဃပြုဖို့ရာ ညွှန်ပြသောကြောင့် နဂိုက "သိ" ဟု ရသဖြင့် ရှိဟန်တူသည်၊ သို့သော် ထောမနိုဝိဒ္ဓ "သယနံ" ပုဒ်ဝယ် "သီ" ဓာတ်ဟု ဆို၏၊ ဓာတ္တတ္ထသင်္ဂဟ၌လည်း သိဓာတ်၌ "သေဝ ဂတိ ဝုဒ္ဓိယံ" ဟု ဆို၍ သီဓာတ်ကျမှ "သီ=သယေ" ဟု မိန့်သည်၊] အတိသီယတေ–လွန်အောင်အိပ်အပ်၏၊ ပေ ၊ ဘာဝေ–၌၊ သီယတေ–အိပ်ခြင်း၊ [အကမ္မကဓာတ်ဖြစ်သောကြောင့် ကံပေါဟာရာ၌ အံတိ ဥပသာရ ကူစွက်ရ၏၊ ဘောဟောဒ္ဓ ကူစွက်ဖွယ် မလို။]

တထာ, သေတု–အိပ်လော၊ ပေ ၊ သယတု–အိပ်လော၊ ပေ ၊ အတိသီယတံ–လွန်အောင် အိပ်အပ်လော၊ ပေ ၊ ဘာဝေ, သီယတံ–အိပ်ခြင်း၊ သယေ သယေယျ–အိပ်ရာ၏၊ သယေယျုံ၊ အတိသီယေထ(ယျ)–လွန်အောင် အိပ်အပ်ရာ၏၊ ဘာဝေ, သီယေထ–အိပ်ရာခြင်း၊ အသယိ–အိပ်ပြီ၊ ပေ ၊ အသယုံ၊ သာဂမေ–သလာရာ၌၊ အတိသေသိ–အလွန်အိပ်ပြီ၊ (သတ္တမဇ္ဇတနိမ္မိ ယောဂ ဝိဘာဂဖြင့် (သ်) လာ၊) အတိသေသုံ၊ ကမ္မေ, အစ္ဆသီယိတ္ထ–လွန်အောင် အိပ်အပ်ပြီ၊ (အ-လာ၍ တိကို စပြု, ဒွေဘော်လာ)၊ ပေ ၊ ဘာဝေ, သီယိတ္ထ–ရှေး၌အိပ်ခြင်း၊ (အတိသီယိတ္ထ–ဟူရာ၌ အတိပိုသည်။)

သယိဿတိ–အိပ်လတ့ံ၊ ပေ ၊ ဣကာရာဂမာ,ဘာဝေ–ဣလာခြင်း မရှိရာ၌၊ သေဿတိ–အိပ်လတ့ံ၊ ပေ ၊ အတိသီယိဿတေ–လွန်အောင် အိပ်လတ့ံ၊ ပေ ၊ ဘာဝေ, သီယိဿတေ–နောက်၌ အိပ်ခြင်း၊ အသယိဿ–အိပ်ရာပြီ၊ အသယိဿံသု၊ ကမ္မေ, အစ္ဆသီယိဿထ–နောက်၌ အိပ်ခြင်း၊ ဣစ္စာဒိ။

နိ, ပါပဏော–ရောက်စေခြင်း၌....၏။ (၄၈၀ "ဝဟ=ပါပဏော"နှင့် အတူ ပင်၊) အယံ–ဤနိဓာတ်သည်၊ ဒွိကမ္မကော–ကံ ၂ ခု ရှိ၏၊ အဇ–ဆိတ်ကို၊

ဒွိကမ္မကောယံ—"ရွာသို့ဆောင်" ဟု ဆိုလျှင် "ဘာကို ဆောင်သနည်း" ဟု မေးဖွယ် ရှိသေး၏။ ထို့ကြောင့် "ဆိတ်ကို+ရွာသို့+ဆောင်" ဟု ကံ ၂ ပါးရှိမှ အဓိပ္ပာယ် စုံလင်၏၊ ထိုဒွိကမ္မကဓာတ်သည် နီ–ဝဟ–ဟရ စသော နျာဒိဂဏိကဓာတ်, ဒုဟ–ယာစ–ရုဓိ စသော ဒုဟာဒိဂဏိကဓာတ်ဟု ၂ မျိုး ရှိ၏။

[ဆောင်] ဒဟ–ယာစ–ရုဓိ–ပုစ္ဆ, ဘိက္ခ–သာသ ဝစာဒယော၊
နီ–ဝဟ–ဟရ မာဒီစ, ဥဘယေတေ ဒွိကမ္မိကာ။

ဂါမံ–ရွာသို့၊ နေတိ–ဆောင်၏၊ နေန္တိ–ကုန်၏၊ (အ–ပစ္စည်းချေ, သုတ်ကြီးဖြင့် အန္တိမ အကိုလည်းချေ၊) ပေ၊ လောပါဘာဝေ–အပစ္စည်းကျေခြင်း မရှိရာ၌၊ နယတိ–၏၊ နယန္တိ၊ ဣစ္စာဒိ။ ကမ္မေ–၌၊ ဒေဝဒတ္တေန–သည်၊ အဇော-ဆိတ်ကို၊ ဂါမံ–ရွာသို့၊ နိယတေ–ဆောင်အပ်၏၊ နိယရေ, နိယန္တေ–အပ် ကုန်၏၊ နိယတိ–အပ်၏၊ နိယန္တိ။

တထာ, နေတု–လော၊ ပေ ၊ နိယတံ–ဆောင်အပ်လော၊ နိယန္တံ၊ နယေ နယေယျ–ဆောင်ရာ၏၊ နိယေထ နိယေယျ–အပ်ရာ၏၊ အနယိ နယိ–ပြီ၊ အနယိံသု နယိံသု–ကုန်ပြီ၊ ဝိနေသိ–ဆုံးမပြီ၊ (ဝိပုဗ္ဗ နိဓာတ်, ဤဝိဘတ်, နိ၌ဤကို ဧဝုဒ္ဓိပြု, သတ္တမဇ္ဇတနိမှိ–ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် (သ)လာ၊) ဝိနေသုံ–ဆုံးမကုန်ပြီ၊ အနိယိတ္ထ နိယိတ္ထ–အပ်ပြီ၊ နယိဿတိ, နေဿတိ, နယိဿတေ–လတ့ဲ၊ နိယိဿတေ, နိယိဿတိ–အပ်လတ့ဲ၊ အနယိဿ–ပြီ၊ အနိယိဿ–အပ်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

ဌာ=ဂတိနိဝတ္တိမှိ–သွားခြင်းမှ ဆုစ်နစ်ခြင်း၌၊ (ဝါ–ရပ်ခြင်း၌၊)....၏၊ ဝါတိ ဝတ္တတေ။

၄၉၂။ ဌာ တိဋ္ဌော။ ။ ဌာဣတိ ဧတသ္မာ ဓာတုသ, ဝါ တိဋ္ဌာ ဒေသော ဟောတိ၊ ဝဝတ္ထိတ၊ ပေ ၊ ဝါသဒ္ဒေါ။ (ပိုင်းခြားပုံကို ကစ္စည်းဘာသာ ဋ္ဌိကာမှာ ရှု၊) အပစ္စယလောပေါ–အပစ္စည်းကို ချေ၊ (လောပဟွေတ္တုဖြင့် ချေ၊) တိဋ္ဌတိ–ရပ်၏, တည်၏၊ တိဋ္ဌန္တိ၊ ဌာတိ–တည်၏၊ ဌန္တိ၊ လောပါဘာဝေ–အပစ္စည်းကျေခြင်း မရှိရာ၌၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဌာတော–ဌာဓာတ်မှ (နောက်၌)၊ဟကာရာဂမောစ-ဟအက္ခရာလာသည်လည်းကောင်း၊ ရသတ္တံ-

---

ဒုဟ ၊ပေ၊ ဝစာဒယော—ဒုဟဓာတ် ၊ပေ၊ ဝစ အစရှိသော ဓာတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ နိ ၊ပေ၊ မာဒိစ–နိဓာတ် ဝဟဓာတ် ဟရဓာတ် အစရှိသော ဓာတ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ ဥဘယေ–၂ ပါးကုန်သော၊ ဧတေ–ဤဓာတ်တို့သည်၊ ဒ္ဝိကမ္မိကာ-ကံ ၂ ပါးစီ ရှိကုန်၏။

ကမ္မေ နိယတေ အဇော ဂါမံ—ကံ ၂ပါးတွင်လည်း လိုရင်းပဓာနကံ, လိုရင်း မဟုတ်သော အပဓာနကံဟု ၂ မျိုး ရှိပြန်၏၊ "ဆိတ်ကို–ရွာသို့–ဆောင်" ဟူရာ၌ ဆိတ်သည် ဆောင်ခြင်းကိစ္စ၌ လိုရင်းဖြစ်၍ ပဓာနကံတည်း၊ ရွာသည် အပဓာနကံတည်း၊ ကံဟောဝါကျ၌ နိစသော ဓာတ်တို့သည် ပဓာနကံကို ဟော၏၊ "ဆောင်အပ်သော+ဆိတ်" ဟု မြန်မာအသုံးကို သတိပြုပါ၊ ထို့ကြောင့် "နိယတေ အဇော ဂါမံ ဒေဝဒတ္တေန" ဟု အဇောကို ဝုတ္တကံ, ဂါမံကို အဝုတ္တကံ အဖြစ်ဖြင့် ပါဠိစီရသည်။ [ဒုဟ စသောဓာတ်တို့၌ကား အပဓာနကံကို ဟောကြောင်း နောက်၌ ထင်ရှားလတ့ဲ။]

ရဿ အဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ သံပုဇ္ဈော–သံရှေးရှိ၏၊ *သဏ္ဌာ ဟတိ–ကောင်းစွာတည်၏၊ [သံပုဇ္ဈ ဌာ, အ, တိ၊ သုတ်ကြီးဖြင့် ဌာနောင် ဟလာ, ဌာ၌ အာကိုလည်း ရဿပြု၊ ဟကို အသို့ကပ်, နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဝဂ္ဂန္တ (ဏ်) ပြု၊] သဏ္ဌာဟန္တိ–ကုန်၏၊ ဒေတော–ဒ အဖြစ်သည်၊ (သတိ–သော်၊) အဓိဋ္ဌေတိ–ဆောက်တည်၏၊ အဓိဋ္ဌေန္တိ–ကုန်၏၊ (လောပဠေတ္တာ မကာရော ဖြင့် ဒပြု။)

ကမ္မေ–ဌ္ဌ၊....

၄၉၃။ ယမိ ဒါဓာ ၊ပေ၊ မီ။ ။ ပရေ–သော၊ ဘာဝကမ္မဝိသယေ–ဘော ကံဟူသော အရာရှိသော၊ ["ဘောက် အနက်ဌ သက်သော" ဟူလို၊] ယမိ ပစ္စယေ–ယပစ္စည်းကြောင့်၊ ဒါဓာ ၊ပေ၊ မထဏ္ဍတိ–ဒါ,ဓာ ၊ပေ၊ မဟ မထဟူကုန်သော၊ ဓာတူနံ–တို့၏၊ အန္တော–အဆုံးသည်၊ ဣကာရံ–သို့၊ အာပဇ္ဇတေ–၏၊ အယံ အာရမ္ဘော–အားထုတ်အပ်သော ဤသုတ်သည်၊ နိစ္စတ္ထော–နိစ္စဝိဓိ အကျိုးရှိ၏၊ ဥပဋ္ဌိယတိ–လုပ်ကျွေးအပ်၏၊ ဥပဋ္ဌိယန္တိ။

ဟကာရာဂမေ–ဟ အက္ခရာလာရာ၌၊ ရဿတ္တံ–ပြု၊ ဤကာရာဂမောစ–ဤလည်းလာ၊ ပတိဋ္ဌဟီယတိ–ရပ်တည်အပ်၏၊ ပတိဋ္ဌဟီယန္တိ၊ [ပတိပုဇ္ဈ ဌာနောင် သုတ်ကြီးဖြင့် အလာ, အာကိုလည်းရဿပြု၊ ဣဝဏ္ဏာဂမောဝါဖြင့် (ဤ)လာ၊] ဘာဝေ–ဌ၊ ဌီယတေ–တည်ခြင်း၊ တထာ, တိဋ္ဌတု–တည်လော၊ ပေ၊ ဌန္တု–တည်ကုန်လော၊ သဏ္ဌာဟတု–ကောင်းစွာ တည်လော၊ ပေ ၊ တိဋ္ဌေ, တိဋ္ဌေယျ–တည်ရာ၏၊ သဏ္ဌော, သဏ္ဌောယျ–ကောင်းစွာ တည်ရာ၏၊ သဏ္ဌောယျုံ–ကုန်ရာ၏၊ သဏ္ဌောဟေ, သဏ္ဌောဟေယျ–၏၊ သဏ္ဌာဟေယျုံ။ အဌာသိ–တည်ပြီ၊ [ဌာနောင် "သတ္တာမဇ္ဈတနိမ္မိ" ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သ်လာ၊] ပေ၊ ပတိဋ္ဌိဿန္တိ၊ ဌဿတိ၊ [ဌိဿတိ–ဟု ပါဌ်ပျက်သည်၊ "သံယောဂေ စညာတူနံ" ဌ၌ ဤရပ်ကို ရဿပြုဖို့ရာ ဌီကာ ထုတ်ပြခဲ့၏၊] ဌဿန္တိ၊ ပေ ၊ ပတိဋ္ဌိဿ–တည်ရာပြီ၊ ပေ ၊ ဣစ္စာဒိ။

---

* [ဆောင်] သံပုဇ္ဈဌာ, အ–ဖြစ်ခါဝယ်, ကွစာဓာတု, သုတ်ဖြင့်ရှု၍, - လာမှုဟပါ, ဌာရဿာနှင့်, ဝဂ္ဂန်ဆင့်, ပြီးလင့်သဏ္ဌာဟရပ်။

၄၉၃။ နိစ္စတ္ထော.ယမာရမ္ဘော— "ဥပပုဇ္ဈ ဌာ, ယ, တေ" ဟု ရှိရာ၌ ဣဝဏ္ဏာဂမောဝါဖြင့် ဤလာလျှင် "ဥပဋ္ဌိယတိ" ဟု ပြီးနိုင်သောကြောင့် ဤသုတ်သည် အဘယ်အကျိုးရှိသနည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိရကား "နိစ္စတ္ထော" စသည်ကို မိန့်၊ ဤသုတ်သည် "ဥပဋ္ဌိယတိ" စသည်၌ ဌာ၏ အာကို ဤပြု၍ "ဥပဋ္ဌိယတိ" ဟုသာ အမြဲစီရင်ရခြင်း

ပါ=ပါနေ–သောက်ခြင်းဌ....၏၊ ဝါတိ ဝတ္တတေ။

၄၉၄။ ပါ ပိဗော။ ။ပါဣတိ ဧတသ ဓာတုသ ဝါ ပိဗာဒေသော ဟောတိ၊ ဝဝတ္ထိတ ၊ပေ၊ ဝါသဒ္ဒေါ၊ ပိဗတိ–သောက်၏၊ ပိဗတု–လော၊ ပိဗေယျ–ရာ၏၊ ကွစိဓာတုတ္ဗာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဗကာရသ–ဗ အက္ခရာကို၊ ဝကာရော–ဝပြု၊ ပိဝတိ–သောက်၏၊ ပိဝန္တိ–ကုန်၏၊ ပါတိ ပါန္တိဝါ–ဟုလည်းရှိ၏။ [ပိဗ မပြုဘဲ ပါအတိုင်းထားသည်၊ ပါန္တိဌ ရှေ့အာကို ချေ, နောက် အကို ဒီဃပြု၊ အပစ္စည်းကိုကား "လောပဆွေတ္တာ"ဖြင့် ချေ, ဒီဃမပြုဘဲ "ပန္တိ" ဟုလည်းရှိ၏၊] ပိယတေ–သောက်အပ်၏၊ ပေ ၊ အပါသိ, ပိဝိ–သောက်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣစ္စာဒိ။

အသ= ဘုဝိ–ဖြစ်ခြင်းဌ.....၏၊ ဝိဘတ္တာပ္ပတ္တိ–ဝိဘတ်သက်၊ အပစ္စယ လောပေါ–ချေ၊ အသ+တိ– "အသ+တိ" ဟု ဖြစ်ပြီးသော၊ ဣဓ–ဤရုပ်ဌ။ ["တိသ ဝိဘတ္တိသ တ္ထိတ္ထံ ဟောတိ" ဌ စပ်၊] အသသ္မာတိ, အန္တလောပေါ တိစ ဝတ္တတေ။

၄၉၅။ တိသ တ္ထိတ္ထံ။ ။ အသဣတိ ဧတသ္မာ ဓာတုမှာ ပရသ တိသ ဝိဘတ္တိသ တ္ထိတ္ထံ ဟောတိ၊ ဓာတွန္တသ–ဓာတွန်၏၊ [ဓာတ်၏ အဆုံးဖြစ်သော "သ" ဗျည်း၏–ဟူလို၊ (၄၊၄၊ ၆) ပါစ–ကျေခြင်းသည်လည်း၊ ဟောတိ၊ အတ္ထိ–ဖြစ်၏၊ ဝါ–ရှိ၏။ (နံပါတ်အတ္ထိ, နာမ်အတ္ထိများကို ကစ္စည်းဘာသာဋ္ဌီကာမှာ ရှု။]

အကျိုးရှိ၏၊ ဣဝဏ္ဏာဂမော ဝါဖြင့် ဣလာ၍ "ဥပဋ္ဌိယတိ" ဟု ရုပ် မရှိနိုင်–ဟူလို၊ ဒါ–ဓာ စသော ရုပ်များ၌လည်း နည်းတူ။

၄၉၄။ ဝဝတ္ထိတ ၊ပေ၊ ဝါသဒ္ဒေါ—"ပါနီယံ, ပါတဗ္ဗံ" စသည်ဌ ပိဗ အပြုမရှိဟု အသန္တဝိဓိကိုလည်းကောင်း "ပိဝတိ, ပါတိ" စသည်ဌ အနိစ္စဝိဓိကိုလည်းကောင်း သတ်မှတ်သည်၊ [အဇ္ဇတနိဌ (သ) လာ၍ "အပါသိ" ဟုသာ ရှိသင့်၏၊ ဒီဝါဒီဂုဏ်း လည်း မဟုတ်–ကာရိတ်အရာလည်း မဟုတ်သောကြောင့် "အပါယိ" ဟု မရှိသင့်၊ ဧကနိပါတ် သုရာပါနဇာတ်ဌကား "အပါယိမှာ–သောက်ခဲ့ကုန်ပြီ" ဟု ရှိ၏၊ ထိုဌ ယ အာဂုံဟု ကြံ။]စ

အသတိဓ—"အသ" တည် ဓာတွန်(အ)ကို ချေပြီးနောက် တိဝိဘတ် အပစ္စည်းဖြင့် "အသ+အ, တိ" ဟု ဖြစ်ရာ အပစ္စည်းကိုလည်း လောပဆွေတ္တာဖြင့် ချေ၍ "အသ်တိ" ဟုသာ ရှိသင့်၏၊ ထို့ကြောင့် "အသတိဓ" ဝယ် "သ" ဌ အသရပါနေခြင်းမှာ ရွတ် ဖြစ်ရုံ အပိုထည့်ခြင်းဟု မှတ်၊ အသ ဣစ္ဆေတသ္မာဌ်လည်း ထို့အတူပင်။

ဝါတိ ဝတ္တတေ။

၄၉၆။ သဗ္ဗတ္ထ ၊ပေ၊ လောပေါစ။ ။ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံကုန်သော၊ ဝိဘတ္တိပစ္စယေသုစ–ဝိဘတ် ပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်း၊ အသင္ကတိ ဧတာယ ဓာတုယာ–၏၊ အာဒိသ–အစ အ၏၊ လောပေါ–သည်၊ ဝါ–စွာ၊ ဟောတိ၊ ဝဝတ္ထိတ ၊ပေ၊ ဝါသဒ္ဒေါ၊ သန္တိ–ရှိကုန်၏။ ["သတိ" ဟု ဧကဝုစ်ရုပ် ရှိသည်ကား မသင့်, သီ၌လည်း မပါ၊ အခြားကျမ်းများ၌လည်း မပြု။]

အသသ္မာတိ အန္တလောပေါတိစ, အဓိကာရော–တည်း။

၄၉၇။ သိမှိစ။ ။ သိမှိ ဝိဘတ္တိမှိစ–ကြောင့်လည်း၊ အသသ ဓာတုသ–၏၊ အန္တလောပေါ–အဆုံး သ၏ကျေခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ တွံ–သည်၊ အသိ–ဖြစ်၏။

၄၉၈။ ထသ တ္ထတ္ထံ။ ။ အသင္ကတိ ဧတာယ ဓာတုယာ–မှ၊ ပရသ ထသ ဝိဘတ္တိသ, တ္ထတ္ထံ–တ္ထအဖြစ်သည်၊ ဟောတိ၊ ဓာတွန္တသ–၏၊ လောပေါစ–လည်း၊ (ဟောတိ)၊ တုမှေ–တို့သည်၊ အတ္ထ–ဖြစ်ကုန်၏။

ဝါတိ ဝတ္တတေ။

၄၉၉။ အသသ္မာ ၊ပေ၊ လောပေါစ။ ။ အသင္ကတိ ဧတာယ ဓာတုယာ, ပရာသ်–ကုန်သော၊ မိမင္ကတိ–မိ, မ ဟူကုန်သော၊ ဧတာသ် ဝိဘတ္တိနံ–တို့၏၊ မှိ, မှ ဣတိ–မှိ, မှ ဟူကုန်သော၊ ဧတေ အာဒေသာ–တို့သည်၊ ဝါ ဟောန္တိ–ဝိကပ်ဖြစ်ကုန်၏၊ ဓာတွန္တသ လောပေါစ၊ အမှိ–ဖြစ်၏၊ အမှ–ကုန်၏၊ အသ္မိ–ဖြစ်၏၊ အသ္မ–ကုန်၏၊ [ဝါကြောင့် မှိ–မှ မပြုဘဲ (သ်)ဗျည်းကို မိ မသို့ကပ်၍ "အသ္မိ, အသ္မ" လည်း ရှိသည်–ဟူလို။]

၄၉၆။ သဗ္ဗတ္ထာ ၊ပေ၊ ဝါသဒ္ဒေါ—ဝိဘတ်နောင်းရာ၌ "သန္တိ–သန္တု" စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း ပစ္စည်းနောင်းရာ၌ "သန္ကော, သမာနော"စသည်ဖြင့်လည်းကောင်း ရှိ၏၊ ဤသို့ ဝိဘတ်နှင့် ပစ္စည်း ၂ မျိုးစုံသောကြောင့် "သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော ဝိဘတ်ပစ္စည်းတို့ကြောင့်" ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ "သဗ္ဗတ္ထ"ဟု ဆိုသော်လည်း ဝိဘတ်အားလုံး ပစ္စည်းအားလုံး နောင်းရာ၌ကား မစိုရင်နိုင်သောကြောင့် ဝဝတ္ထိတဝါသဒ္ဒါက ပိုင်းခြားကန့်သတ် ပေးရပြန်သည်၊ ထိုဝါသဒ္ဒါကြောင့် တိ–သိ စသော ဝိဘတ်ဖြင့် "အတ္ထိ–အ်သိ" စသည်ဖြင့်သာ ရှိ၍ "သတိ, သသိ, သာမိ,သာမ" စသော ရုပ်များလည်း မရှိ၊ မာန အန္တမှ တစ်ပါး တ–စသောပစ္စည်းကြောင့် "သတော–ဖြစ်၏" စသော ရုပ်များလည်း မရှိ–ဟု အသန္တဝိဓိကို ပြု၏၊ "အသန္တိ အသန္ကော အသမာနော" ဟု အ မရှေ့သော ရုပ် မရှိ, အမြဲ အကို ရှေ့ရသော နိစ္စဝိဓိတည်း၊ အနိစ္စဝိဓိရုပ်ကား ရှိဟန်မတူ, ရှာဖွေကြလေဦးတော့။

၅၀၀။ တုသ ဘွားတွေ့။ ။ အသက္ကတိ၊ ပေ ၊ လောပေါစ၊ အတ္ထု-ဖြစ်စေသတည်း၊ အသသ-၏၊ အာဒီလောပေါစ- အစ သရ၏ ကျေခြင်း သည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ [သဗ္ဗတ္ထာ သသာဒီလောပေါစ-ဖြင့် ချေ-ဟူလို၊] သန္ဓု-ဖြစ်စေကုန်သတည်း၊ အာဟိ-ဖြစ်လော၊ အတ္ထ-ဖြစ်ကုန်လော၊ အသ္မိ-ဖြစ်၏၊ အသ္မ-ကုန်၏။

သတ္တမိယံ-သတ္တမီ ဝိဘတ်၌၊ အသသ-၏၊ အာဒီလောပေါ-အစ သရကို ချေ၊ ကွစိဓာတုတ္ထာဒိနာ-ဖြင့်၊ အသတော-မှ၊ (ပရာသံ) ဧယျ ဧယျုံ ဝိဘတ္တိနံ-တို့၏၊ ဣယာ ဣယုံစ-ဣယာအပြု, ဣယုံ အပြုတို့သည်လည်း၊ ဟောန္တိ၊ သိယာ-ဖြစ်ရာ၏၊ သိယုံ-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ လောပါဘာဝေ-ရှေ့သရ ကျေခြင်း မရှိရာ၌၊ ကွစိဓာတ္ဌာဒိနာ-ဖြင့်၊ အသတော-မှ၊ (ပရေသံ) သဓာ တွန္ဆာနံ-ဓာတွန်နှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော၊ (ဓာတ်၏ အဆုံး (သ်)နှင့် တကွ-ဟူလို၊) ဧယျာဒီနံ-ဧယျ အစရှိသော ပရသပုဒ် ၆ လုံးတို့၏၊ သ သု သ သထ သံ သာမ အာဒေသာ-သ, သု, သ, သထ, သံ, သာမ အပြုတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဧဝံ-သို့၊ ဝစနိယော-ပြောဆိုထိုက်သည်၊ အသ-ဖြစ်၏။ [ဧဝ မသ ဝစနိယော-ဟု သိမှုရှိ၏၊] အသု-ဖြစ်ကုန်၏၊ အသ-၏၊ အသထ-ကုန်၏၊ အသံ-၏၊ အသာမ-ကုန်၏။

၅၀၀။ အာဟိ—အသဓာတ်, ဟိဝိဘတ်, အပစ္စည်း၊ သိမှိစဋ္ဌ စသဒ္ဒါဖြင့် ဓာတွန်သကို ချေသင့်၏၊ ကစ္စည်း၌ သီးခြားသုတ် မရှိ၊ သဒ္ဒနီတိ၌ကား "သိမှိစ" သုတ်မျိုးဝယ် "သိဟီသုစ" ဟု သုတ်တည်သည်၊ (အ+အ+ဟိ) ထို့နောက် သရာသရေလောပ်-ဒီဃံ သုတ်တို့ဖြင့် ဋီကာ စီရင်သည်၊ လောပဌေတ္တမကာရော-ဖြင့် အပစ္စည်းကို ချ၍ အကာရောဒီဃံ ဟိမိမေသုဖြင့် ဒီဃပြုလျှင်လည်း သင့်မည်ထင်သည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား ဒီဃမပြုဘဲ "အဟိ" ဟု ရှိ၏။ [ကျမ်းဂန်တို့၌လည်း "ပိတာ တွ.မဟိ အမှာကံ, မာတာ တွ.မဟိ ပါရိကေ" ဟု ဒီဃမပြုဘဲ "အဟိ" ဟုသာ ရှိပေသည်၊ အတ္ထစသည်တို့မှာ ဝတ္တမာန် အတိုင်းတည်း။]

[သတ္တမိယံ] အသ နောက်မှ, ဧယျဣယာ၊ ဧယျုံမှာတဲ့, ဣယုံဖြစ်မှ, ဓာတုကွစိ, အသ၏အ, ချေကာလ၌, သဗ္ဗတ္ထသုတ်, စီရင်လုပ်သော်, ပြုယုဂ် သိယာ, သိယုံလာ၏၊ တစ်ဖြာဧယျ, စသည်ဝိဘတ်, ဖရုပ်တို့မှာ, သဓာတွန်, သ-သု-သတည်း, သထနှင့်သံ, တစ်ဖန်သာမ, ဖြစ်ရလေဘိ, ကွစိဓာတု, သုတ်ဖြင့်ပြု၍, ဖြစ်မှုအသ, ပုံစံစသည်, မှတ်ကြနောင်လာ အချုပ်တည်း။

အဇ္ဇတနိယံ–ဌ၊ အကာရာဂ,မော–(အ)လာ၊ ဒီဃောစ–ဒီဃလည်းပြု၊ အာသီ–ဖြစ်ပြီ၊ ("အသိံသု" ဟု တစ်ချို့စာ ရှိ၏၊ ပါဠိပြယုဂ် တွေ့ခဲ့သည်၊) အာသုံ–ကုန်ပြီ၊ ပေ ၊ အာသိမှ–ကုန်ပြီ။

ဝါတိ အသ္သာတိစ ဝတ္တတေ။

၅၀၁။ အသဇ္ဇဓာတုကေ ဘူ။ ။ အသဇ္ဇဓာတုကေ–အသဇ္ဇဓာတ် ဝိဘတ်ကြောင့်၊ အသသေဝ ဓာတုသ–အသဓာတ်၏ပင်၊ ဘူ အာဒေသော–ဘူ အပြုသည်၊ ဝါ ဟောတိ–ဝိကပ် ဖြစ်၏၊ ဘဝိသတိ–ဖြစ်လတ္တံ့၊ ပေ ၊ ဝါတိ ကိမတ္ထံ၊ အာသုံ–အာသုံ အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌ ဘူ မပြုရခြင်းအကျိုး ရှိ၏။ [အာသုံ–ဖြစ်ကုန်ပြီ၊ အသကို ဘူပြုရခြင်း အကျိုးကို ကစ္စည်းဘာသာ ဋီကာ၌ ကြံထား၏။]

ဗြူ=ဝိယတ္တိယံ ဝါစာယံ (ဝစဓာတ်နှင့် အတူဆို)၊ ဘျာဒျုပ္ပတ္တိ–သက်၊ အပစ္စယလောပေါစ–ကိုလည်း ချေ၊ ကွစိတိ ဝတ္တတေ။

၅၀၂။ ဗြူတော ဤ တိမှိ။ ။ တိမှိ ဝိဘတ္တိမှ–တိ ဝိဘတ်ကြောင့်၊ ဗြူ ဣတိ–ဗြူဟူသော၊ ဧတောယ ဓာတုယာ–မှ၊ ပရော–သည်၊ (ဟုတ္တာ–၍)၊

ဣယံသု စသည်။ ။ ယေ–ယျာသိ–ယေ–ဝိဘတ်တို့ကို အစဉ်အတိုင်း "ဣယံသု, ဣယာ, ဣယံ" ပြု၍ သိယံသု ဒွေဘိက္ခူ၊ ယေနတ္ထိ စိရတရံ ပဏိဟိတော သိယာ, ဧဝရူပေါ သိယံ အဟံ အနာဂတ မဒ္ဓါနံ" စသော ပုံစံများကို သဒ္ဒနီတိ၌ ပြသေး၏၊ ဤ၌ ကွစိဓာတုဖြင့်ပင် စီရင်။

သိယာ နိပါတ်။ ။ အာချာတ် သိယာပုဒ်နှင့် အလားတူ "သိယာ" နိပါတ်လည်း ရှိသေး၏၊ ဧကံ်သအနက်ဟောဟု သဒ္ဒနီတိ ဆို၏၊ ဧကံ်သ (ဧက+အံ်သ) ဟူသည် ၂ ဖို့ ၃ ဖို့ စသည်ရှိရာဝယ် တစ်ဖို့တည်း၊ ပုံစံကား–ပထဝီဓာတု သိယာ (တစ်ဖို့သည်) အဗ္ဗတ္တိကာ–အဗ္ဗတ္တိကပထဝီတည်း၊ သိယာ ဗာဟိယာ (တစ်ဖို့ကား ဗာဟိယပထဝီ တည်း)၊ ဤဧကံ်သတ္ထကိုပင် "သိယာ–အချို့ကား" ဟုလည်းကောင်း, "သိယာ–ရံခါ" ဟုလည်းကောင်း အရာအားလျော်အောင် ပေးကြ၏၊ ဧကဝုစ် ဗဟုဝုစ် ၂မျိုးလုံး ပင် ရှိသည်။

ပရောက္ခာ။ ။ အသဓာတ်ဖြင့် "ဣတိဟာသ" ၌ အသကို ပရောက္ခာ အဝိဘတ်ဟု သဒ္ဒနီတိ ဆို၏၊ ဣတိ–ဤသို့၊ အသ–ဖြစ်ဖူးပြီတဲ့၊ ဟိယျတ္တနီဖြင့်ကား ပြယုဂ်ကို မပြနိုင်ကြ။

အဇ္ဇတနိယံ—အသ+ဤဝိဘတ်, အကာရာဂမော စသောသုတ်ဖြင့် ဓာတ်၏အစ၌ အလာ (အ+အသ် ဤ) ထို့နောက် သရာသရေ ဒီဃံတို့ဖြင့် စီရင်, ကွစိဓာတုဖြင့် ဤကို ရဿပြု၍ "အာသိ" စသော ရုပ်များဖြစ်၏၊ [နျာသဌ္ဌကား အမလာဘဲ ကွစိဓာတုဖြင့် ဒီဃပြု၍ "အာသုံကို ရုပ်တွက်၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်ဌ၌လည်း "ဤ အာဒေါဒီဃော"ဟု သုတ်တည်၍ အ–မလာဘဲ ဒီဃပြုသည်။]

ကွစိ–၌၊ ဤကာရာဂမော–ဤ အကွာရာလာသည်၊ ဟောတိ၊ ဝုဒ္ဓိ အဝါဒေ သာ–ဝုဒ္ဓိ အပြု, အဝ အပြုတို့သည်လည်းကောင်း၊ သရလောပါဒိ–တို့သည် လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ဗြဝိတိ ဗြူတိ–ဆို၏၊ အညေသုစာ,တိ သုတ္တာနု ဝတ္တိတ ဝါဂ္ဂဟာဏေန–အညေသုစသုတ်၌ လိုက်စေအပ်သော ဝါသဒ္ဒါကြောင့်၊ , ဗြူဓာတုသ–၏၊ ဗျဉ္ဇနေ–ဗျည်းကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်၊ နဟောတိ။ [ဗြူတိ၌ အပစ္စည်း ချေပြီးသည့်အခါ (တ်)ဗျည်း နောင်းသောကြောင့် အညေသုစ၌ လိုက်သော ဝါသဒ္ဒါဖြင့် တားမြစ်၍ ဝုဒ္ဓိမဖြစ်ရ–ဟူလို။]

ဗဟုဝစနေ–၌၊ ဗျလာနမိယုဝါ သရေဝါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ သရေ–သရ ကြောင့်၊ ဥကာရသ–ဥ အကွာရာ၏၊ ဥဝါဒေသော–ဥဝပြု, ဗြုဝန္တိ–ဆိုကုန်၏၊ ("အဇာနန္တာ နော ပဗြုန္တိ" ဟူသော မဏ္ဍိမပံ စကိသုတ်၌ "ဗြုန္တိ"လည်းရှိ၏၊ ဥကို ရဿပြု,) [ၦင်းနောက်၌ "ကွစိဓာတ္တာဒိနာ ဗြူတော တိ အန္တိနံဝါ အဉ အာဒေသာ, ဗြုဿ အဟာဒေသောစ၊ အာဟ အာဟု" ဟု သိမူရှိ၏၊ ကွစိဓာတုသုတ်၌လည်း ဤအစီအရင်ကို ပြခဲ့ပေသည်,] ...ကွစိဓာတ္တာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဗြူတော–ဗြူဓာတ်မှ နောက်၌၊ တိ အန္တိနံ–တိဝိဘတ်, အန္တိဝိဘတ်တို့၏၊ ဝါ–ဝိကပ်အား၊ ဖြင့်၊ အ ဉအာဒေသာ–အ ဉအပြုတို့သည်လည်းကောင်း၊ (တိကိုအ, အန္တိကို ဉဟု အစဉ်အတိုင်းပြု)၊ ဗြူဿ–ဗြူဓာတ်၏၊ အာဟာဒေ သောစ–အာဟ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ အာဟ–ဆို၏၊ အာဟု–ဆိုကုန်၏၊ ဗြူသိ–၏၊ ဗြူထ–ကုန်၏၊ ဗြူမိ, ဗြူမ, ဗြူတေ, ဗြုဝန္တေ, ဗြူသေ, ဗြူဝှေ, ဗြဝေ, ဗြူမှေ။ [ဗျည်းနောင်းရာ၌ "ဉဝ" မပြုဘဲချည်း ရုပ်စဉ်သည်။]

ဗြူတု–ဆိုလော၊ ဗြုဝန္တု–ဆိုကုန်လော၊ ဗြူဟိ၊ ပေ ၊ ဗြုဝန္တုံ။ [ပဌမိ တုဝိဘတ်ဖြင့် "ဗြဝီတု" ရုပ်ကိုလည်း ပြု၍ "ဘဝံ ဂေါတမော ဗြဝီတု" ဟူသော အမှဋ္ဌသုတ် ပါဠိကို သာဓကပြုလျက် သဒ္ဒနီတိ မိန့်၏၊ ထိုပါဠိ၌ "ဗြူတု–ဗြဝီတု" ဟု ပါ၌ ၂ထွေပင် ရှိသည်၊ ဗြဝီတု၌ "ဗြူတော ဤ"ဟူသော ယောဂ ဝိဘာဂဖြင့် (ဤ)လာ၊] ဗြုဝေ, ဗြုဝေယျ–ဆိုရာ၏၊ ပေ ၊ ဗြုဝေရုံ–ဆိုကုန်ရာ ၏။ [သရဝိဘတ် နောင်းသောကြောင့် ဗျလာနမိယုဝါဖြင့် "ဉဝ"ချည်းပြု,] အဗြုဝါ–ဆိုပြီ၊ အဗြုဝူ–ကုန်ပြီ။ [ဟိယျတ္တနီ။]

ပရောက္ခာယံ–၌၊ ဗြူဘူနမာဟာဘူဝါ ပရောက္ခာယန္တိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဗြူဓာ တုဿ–၏၊ အာဟ အာဒေသော–ပြု, သရလောပါဒိ, သုပိနေ–အိပ်မက်၌၊

အာဟ ကိရ-ဆိုမိသတဲ့၊ ဒေဝ-ဤသို့၊ ပေါရာဏာ-ရှေး ဆရာတို့သည်၊ အာ ဟု-ဆိုကုန်ပြီ၊ အာဟံသုဝါ-အာဟံသု ဟုလည်းရှိ၏၊ [ဗြူကို အာဟာပြုပြီး နောက် ဥကို သုတိကြီးဖြင့် အံ့သုပြု၊ မောဂ္ဂလ္လာန်ဌီကား ဥံဝိဘတ်အရာ၌သာ "အာဟံသု" ရုပ်ကို ပြသည်၊] ဣစ္စာဒိ၊ အဇ္ဇတနိယ်-၌၊ အ ဗြဝိ, အ ဗြုဝိ-ဆို ပြီ၊ အ ဗြဝုံ-ကုန်ပြီ၊ ဗြဝိသတိ-လတဲ့၊ အ ဗြဝိသ-ဆိုရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။ [သီဠ၌ "အ ဗြုဝိ, အ ဗြုဝိ" ဟုလည်းကောင်း "ဗြုဝိသတိ, အ ဗြုဝိသ" ဟု လည်း ကောင်း ရှိ၏။]

ဟန=ဟိံသာဂတိသု-သတ်ဖြတ် ညှင်းဆဲခြင်း ဂတိအနုကိတို့၌....၏၊ တိမှ-တိဝိဘတ်ကြောင့်၊ ကွစိ-၌၊ အပစ္စယလောပေါ-ချေ၊ [ဓာတွန်(နံ)ကို တိသို့ကပ်၊] ဟန္တိ, ဟနတိ-သတ်၏၊ ဟနန္တိ-ကုန်၏၊ ပေ ၊ ဟနာမ၊ ကမ္မေ-၌၊ တသ္မာဝဂ္ဂ ဣစ္စာဒိနာ-ဖြင့်၊ ဥ ဤ-ဥ အ ဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဒ္ဝိတ္ဘာ-လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ဟညတေ-သတ်အပ်၏၊ ဟညန္တေ, ဟညရေ၊ ဟညတိ, ဟညန္တိ၊ ဟနတု-သတ်လော၊ ပေ ၊ ဟနေယျ-ရာ၏။

ဟနသာတိ ဝတ္ဘတေ။....

၅၀၃။ ဝဓောဝါ သဗ္ဗတ္ထ။ ။ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံကုန်သော၊ ဝိဘတ္တိ ပစ္စယေသု-တို့ကြောင့်၊ [သီဟိုဠ်မှ၌ "စ" မပါ၊] ဟနဣတိ ဧတသ္မာ ဓာတု သ, ဝဓာဒေသော-ဝဓ အပြုသည်၊ ဝါ-စွာ၊ ဟောတိ၊ ဝဝတ္ထိတာ၊ ပေ ၊ ဝါ သဒ္ဒေါ၊ ဝဓေတိ-သတ်၏၊ ဝဓီယတိ-သတ်အပ်၏၊ ဝဓေတု-လော၊ ဝဓီယ တု-သတ်အပ်လော၊ ဝဓေယျ-ရာ၏။[ဝဓေတိမှစ၍ ဝဓေယျတိုင်အောင် မြန်မာမှ၌ ကျ၏၊] အဝဓိ-ပြီ၊ အဝဓိံသု-ကုန်ပြီ၊ အဟနိ, အဟနိံသု၊ ဝဓိသတိ,

---

ကမ္မရုပ်နှင့် ပဗျာဟာသိ စသည်။ ။ ဤဗြူဓာတ်ဖြင့် ကမ္မရုပ်ကို မပြုကြ၊ အကယ်၍ ရှိစေလိုလျှင် "ဗြူယတိ" စသည်ဖြင့် ရှိနိုင်သည်၊ ပ-ဝိ-အာစသော ဥပသာရ ရှေးရှိရာ၌ အဇ္ဇတနီကြောင့် (သ) လာ, ဗြူကို အာဟာပြု၍ "ပဗျာဟာသိ-ကျယ်စွာ ဆိုပြီ၊ ပယိရုဒါဟာသိ-ပို့ချပြီ" ဟု သဒ္ဒနီတိ ဆို၏၊ သဒ္ဒသင်္ဂဟ၌ကား ဟရဓာတ်မှ ရချေ, ဒီဃပြု၍ "ပဗျာဟာသိ" စသည် ဖြစ်၏-ဟု ဆိုသတတ်။

၅၀၃။ သဗ္ဗတ္ထ—ဝိဘတ်နှောင်းရာ၌ "ဝဓေတိ" စသည်လည်းကောင်း, ပစ္စည်း နှောင်းရာ၌ "ဝဓိတဗ္ဗံ, ဝဓိတ္တာ" စသည်လည်းကောင်း ရှိသောကြောင့် "သဗ္ဗတ္ထ ဝိဘတ္တိ ပစ္စယေသု" ဟု မိန့်သည်၊ သို့သော် ဝါသဒ္ဒါ၏ သတ်မှတ်ချက်ကြောင့် "ပဋိဟာနိမိ-ပဋိဃော-သံဃော" စသည်၌ အသန္တဝိဓိ၊ ဝဓေတိ, ဟနတိ စသည်၌ အနိစ္စဝိဓိတည်း၊ ထိုတွင် ဝဓေတိ စသည်၌ အပစ္စည်းကို ဧပြုသည်၊ ဧမပြုဘဲ "ဝဓတိ" ရုပ်ကိုလည်း သဒ္ဒနီတိ ပြ၏။

ဟနိသတိ၊ ခါဒေသေ–ခပြုရာ၌၊ ပဋ္ဌိဟာ၏မိ–ပယ်ဖျောက်အံ့၊ ပဋ္ဌိဟနိသာ မိ–ပယ်ဖျောက်အံ့၊ အဝဓိသ, ဟနိသ–သတ်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။....

ဟူဝါဒယော–ဟူဝါဒိဓာတ်တို့သည်၊ (နိဋ္ဌိတာ–ပြီးကုန်ပြီ။)

ဇုဟောတျာဒိ ဘူဝါဒိဂိုဏ်း

ဟု=ဒါနာ,ဒန ဟဗျပ္ပဒါနေသု–ပေးလှူခြင်း, စားခြင်း, ယဇ်စာပေးခြင်း တို့၌....၏၊ တျာဒျုပ္ပတ္တိ–သက်၊ အပစ္စယောစ–လည်းသက်၊ ကွစာဒိဝဏ္ဏာနု ၊ပေ၊ ဒွေဘာဝေါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဒ္ဒိတ္တံ–လာ၊ ပုဗ္ဗော ဗ္ဘာသောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အဗ္ဘာသသညာ–အဗ္ဘာသမှည့်၊ အဗ္ဘာသေတိ ဝတ္တတေ။

၅၀၄။ ဟသ ဇော။ ။ အဗ္ဘာသေ ဝတ္တမာနသ, ဟကာရသ–ဟ အက္ခရာ၏၊ ဇော–ဇ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ လောပဠေတ္ထ မကာရောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အပစ္စယလောပေါ–ချေ၊ ဝုဒ္ဓိ–ပြု၊ ဇုဟောတိ–ပေးလှူ၏။

ခါဒေသ ပဋ္ဌိဟာ၏မိ—"ပဋ္ဌိပုဗ္ဗ ဟန, သာမိ" ကရသ သပစ္စယသ ကာဟော သုတ်၌ သပစ္စယ်သဒ္ဒါပိုဖြင့် "ဝစ မုစ ဘုဇာဒိတော သသ ခါဒေသော"ဟူရာဝယ် ထိုဘုဇာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ဟနဓာတ်ကိုပါ ယူ၍ သကို ခပြု၊ ထို့နောက် ကွစိဓာတုသုတ် ကြီးဖြင့် ဟနု၏ အဆုံး (နု) ကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု (ပဋ္ဌိ ဟံခါမိ), နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဝဏ္ဏပြု, ကွစိ ပဋ္ဌိပတိသဖြင့် ပတိကိုလည်း ပဋ္ဌိပြု၍ "ပဋ္ဌိဟာ၏မိ" ပြီး၏၊ "ဣတိပုရာဏာ ဝေဒနံ ပဋ္ဌိဟာ၏မိ" ပုံစံ၊ ဤပါဠိကိုထောက်၍ သဒ္ဒနီတိ၌ "ပဋ္ဌိဟာ၏တိ, ပဋ္ဌိဟာ၏ဏ္ဍိ" စသည်ဖြင့် ဘဝိသန္တိ ဝိဘတ် အားလုံးကိုလည်း ပြုထားသည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား သကို ဆလည်းပြု၍ "ဟဠ္ဆာမိ–ညှင်းဆဲအံ့" စသောရုပ်ကို ပြု၏၊ "အန္ဓီဘူတမှိ လောက သ္မိံ, အဟသ္မိ အမတဒုန္ဒုဘိ" ဟူသော ဝိနည်းမဟာဝါ၌လည်း "အဟသ္မိ" ဟု အတိတ် မရှိရ, "အာပုဗ္ဗ ဟန, သံ" ၌ သကို ဆပြု, နကို နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၍ "အာဟဠ်–တီးခတ်ပေ အံ့" ဟု ရှိသင့်ကြောင်းကို ထိုနိသယသစ်၌ ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။

[ဆောင်] ပဋ္ဌိ+ဟန, တည်ပြီးမှလျှင်, ကရသလာ, သပစ္စယာဖြင့်, သာမိ သဒ္ဒည်း, ခပြုပြီးသော်, သုတ်ကြီးကွစိ, ဓာတုဝိကြောင့်, နု၏ဗိန္ဒု, ပြစ်မှုတစ်ဖန်, ဝဏ္ဏန်ဆက်ဘိ, ပတိဟာ၏, မိပြီးရာတည်း၊ တစ်ဖြာဟန, အာပုဗ္ဗမှ, သံမှ သကို, ဆပြုဆို၍, ထို့လိုဆက်ပြန်, အာဟဠ် ပုံစံ ပြီးသတဲ့။

ဟူဝါဒယော—"ဟူဝါဒယော" ဟု သိဟိုဠ်မှရှိ၏၊ တုဒါဒိဓာတ်နောင် "ဟူ,ဘူ= သတ္တာယံ" ဟု စချီခဲ့သော ဝုဒ္ဓိပြုရာ ဟူဝါဒိဓာတ်များသည် ဤတွင် ပြီးပြီ–ဟူလို၊ ဘူဝါဒယော-ဟု မြန်မာမှ ရှိသည်ကား ဘူဝါဒိဂိုဏ်း မကုန်သေးသောကြောင့် မကောင်း။

လောပါဘာဝေ–အပစ္စည်း မကျေရာ၌၊ စျလာနံတိ သရေတိစ ဝတ္တ မာနေ–သော်။

၅၀၅။ ယဝကာရာ စ။ ။ ပရေ သရေ၊ စျလသညာနံ, ဣဏ္ဏာ၀ဏ္ဏာနံ–တို့၏၊ ယကာရ ဝကာရာဒေသာ–အစဉ်အတိုင်း ယ အပြု, ဝ အပြုတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ အပဒန္တသ–ပုဒ်အဆုံး မဟုတ်သော၊ ဥကာရသ–ဥ အက္ခရာ၏၊ ဝကာရော–ဝပြု။ ["စက္ခု+အာပါတံ" ကဲ့သို့ ပုဒ်အဆုံး ဖြစ်လျှင် သန္ဓိစပ်သော အရာဖြစ်သောကြောင့် ဝမောဒုဒန္တာနံသုတ်ဖြင့် ဝပြုရကား ဤသုတ်က ပဒန္တ (ပုဒ်အဆုံး) မဟုတ်သော ဥကိုသာ ဝပြုသည်–ဟူလို၊] ဇုဟွတိ–ပေးလှူ၏၊ [ၜင်းနောက်၌ "ဇုဟောတိ" ဟု သိမူ၌ တွေ့ရ၏၊ ဤရုပ် ကို ရှေ့၌ ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်၍ ဟနှင့် ဝကို သုတ်ကြီးဖြင့် ရှေ့နောက်ပြန်ထား သော "ဇုဝဟတိ"ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်လိမ့်မည်၊] ဇုဟွန္တိ, ဇုဟောန္တိ–ပေးလှူကုန်၏၊ ဇုဟောသိ, ဇုဟွသိ–၏၊ ဇုဟောထ, ဇုဟွထ–ကုန်၏၊ ဇုဟောမိ, ဇုဟွာမိ–၏၊ ဇုဟောမ, ဇုဟွာမ–ကုန်၏၊ [ဇုဟွသိ–စသည်မြန်မာမူ၌ မတွေ့, သိမူ၌ ပါသည်။]

ကမ္မေ–ဌာ၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဒီဃော–ဒီဃပြု၊ ဟူယတေ–ပေးလှူအပ်၏၊ ပေ ၊ ဟူယန္တိ၊ တထာ–ပါ၊ ဇုဟောတု–လော၊ ဇုဟောန္တု, ဇုဟွန္တု ဝါ၊ ဇုဟေ, ဇုဟောယျ–ရာ၏၊ ဇုဟေယျုံ၊ အဇုဟဝိ–ပြီ၊ အဇုဟဝုံ၊ အဇုဟောသိ–ပြီ။ [သတ္တမဇ္ဇတနိမှိ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် (သ်) လာ၊] အဇုဟောသုံ–ကုန်ပြီ၊ အဂ္ဂိ–မီးကို၊ အဟူယိတ္ထ–အစာပေးအပ်ပြီ၊ ဝါ–ပူဇော်အပ်ပြီ။ ["အဇုဟိယိတ္ထ" ဟု မြန်မာမူ ရှိသည်ကား "ဟူယတေ" ဟု ပြုခဲ့သော ရုပ်နှင့် မညီ၊] ဇုဟိသတိ–လတ်၊ ပေ ၊ ဇုဟောသန္တိဝါ၊ အဇုဟိသ–ပေးလှူရာပြီ၊ အဇုဟိသံသု–ကုန်ပြီ။ ["အဇုဟိသံ" ဟု ရှိသည်ကား နေရာမဟုတ်၊] ဣစ္စာဒိ–တည်း။

ဟာ=စာဂေ–စွန့်ခြင်း...၏၊ ပုရေဝိယ–ရှေးဌာ၌ကဲ့သို့၊ (ဇုဟောတိဌာ၌ကဲ့သို့)၊ ဒွေဘာဝ ဇာဒေသ အပစ္စယလောပါ–ဒွေဘော်, ဇ အပြု, အပစ္စည်း ချေခြင်း တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ အဗ္ဘာသေတိ ဝတ္တာတေ။

၅၀၆။ ရသော။ ။ အဗ္ဘာသေ၊ ပေ ၊ ရသော ဟောတိ၊ ဇဟာတိ–စွန့်၏၊ ပေ ၊ ကမ္မေ–ဌာ၊ ယမိ ၊ပေ၊ မိတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတွန္တသ–ဓာတုန်အာ၏၊ ဣကာရော–ဣပြု၊ ဟီယတေ–စွန့်အပ်၏၊ပေ၊ ဇဟေယျုံ၊ ဟီယေထ,

ဟီယေယျ–စွန့်အပ်ရာ၏၊ အဇဟာသိ–စွန့်ပြီ၊ ပေ ၊ အဇဟာသုံ–ကုန်ပြီ၊ ပဇဟိ̌သု, ပဇဟံ̌သု, ပဇဟုံ–ကုန်ပြီ၊ ကမ္မေ–ဌ၊ ပဇဟီယိတ္ထ, ပဇဟီယိ–စွန့်အပ်ပြီ၊ ဧဟိသတိ–လတ့်၊ ဧဟိသန္တိ။ [ပဇဟိသတိ-ဟု ပဝုဇ္ဇ ဟာဓာတ် လည်းရှိ၏၊] ဟီယိသတိ–စွန့်အပ်လတ့်၊ ဟီယိသန္တိ၊ ပဇဟိသ–စွန့်ရာပြီ၊ ပဇဟိသံ̌သု ဣစ္စာဒိ။

ဒါ=ဒါနေ–ပေးခြင်း (လှူခြင်း) ဌ....၏၊ တျာဒျုပ္ပတ္တိ–သက်၊ ဒွေဘာဝ ရသတ္ထာနိ–ဒွေဘော် ရသ အဖြစ်တို့သည်လည်းကောင်း၊ အပစ္စယ လောပေါ–သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ဒဒါတိ–ပေး၏၊ ပေ ၊ ဒဒါမ၊ ဒ္ဒိတ္ထာ ဘာဝေ–ဒွေဘော် မဖြစ်ရာဌ။ [ဎင်းနောက် "မဏ္ဍူကဂတိယာ ဝါတိ ဝတ္တတေ" ဟု မြန်မာမူ ရှိ၏၊ သီမူဌ် မရှိ။]

၅၀၇။ ဒါ ဓာတုသ ဒဇ္ဈဝါ။ ။ [မြန်မာမူဌ် "ဝါ" မပါ, "ဝဒသ ဝ၀ုံ"သုတ်၏ ဋီကာဌ် "ဒါဓာတုသ ဒ၀ုံဝါတိ ဣတောဝါတိ ဝတ္တတေ" ဟု ဖွင်ခဲ့သောကြောင့် ဝါပါမှ ဋီကာနှင့် ညီမည်၊ ထို့ကြောင့်လည်း "မဏ္ဍူကဂတိယာ ဝါတိ ဝတ္တတေ" ဟု သီမူဌ် မပါဘဲ ရှိရသည်၊] ဒါဣတိ ဧတသ ဓာတုသ (သီမူဌ်"သဗ္ဗသ" ဟု ပါသေး၏၊) ဒ၀ုံဒေသော, ဝါ–စ္စာ၊ ဟောတိ၊ ဝ၀ဏ္ဏိတ ၊ပေ၊ ဝါသဒ္ဒေါ၊ အပစ္စယလောပေါ–အပစ္စည်းကိုချေ၊ ဒ၀ုတိ–ပေး၏၊ ပေ ၊ ဒ၀ုမ၊ ဒ၀ုာ.ဒေသာဘာဝေ–ဒ၀ု အပြု မဖြစ်ရာဌ၊ လောပဠွေတ္တမကာရောတိ–ဖြင့်၊ အပစ္စယသ–၏၊ ဧကာရော–ဧပြု၊ ဒါနံ–အလှူကို၊ ဒေတိ–ပေး၏၊ ပေ ၊ ဒေထ။

ဝါတိ ဝတ္တတေ။

၅၀၈။ ဒါဒဿသံ မိမေသု။ ။ ပရေသု, မိ မ ဣတိ–မိ, မ ဟူကုန်သော၊ ဧတေသု–ဤဝိဘတ်တို့ကြောင့်၊ ဒါ ၊ပေ၊ ဟောတိ၊ နိဂ္ဂဟီတသ–၏၊ ဝဂ္ဂန္တတ်–ဝဂ္ဂန္တပြု၊ ဒမ်–ပေး၏၊ ဒမ–ကုန်၏၊ ဒေမိ, ဒေမ၊ ကမ္မေ–ဌ၊ ယမိ ဒါဓာဣတိ စ္စာဒိနာ–ယမိ ဒါဓာ အစရှိသောသုတ်ဖြင့်၊ ဣကာရော–ဣပြု၊ ဒီယတေ–ပေးအပ်၏၊ ပေ ၊ ဒီယန္တိ၊ ဒီယျတေ–၏၊ ဒီယျန္တေ–ကုန်၏၊ ဒီယတိ, ဒီယန္တိ ဝါ–လည်းရှိ၏၊ ဣစ္စာဒိ။ [ယဒွေဘော် လာသော်လည်း ယမိ့ဒါဓာ သုတ်က နိစ္စဝိဓိဖြစ်သောကြောင့် "ဒီ" ဟု ဒီဃချည်း ရှိရမည်။]

ဒဒါတု–ပေးလော၊ ပေ ၊ ဒါမသေ–ဒ၀ုတု–ပေးလော၊ ဒ၀ုန္တု ဣစ္စာဒိ၊ ဒေတု–ပေးလော၊ ပေ ၊ ဒေမ၊ ကမ္မေ, ဒီယတံ–ပေးအပ်လော၊ ဒီယန္တံ, ဒီယတု

ဒီယန္တု။ [ဒီယျတံဟု ဒွေဘော်နှင့် မြန်မာမှု ရှိ၏၊ ဝတ္ထုမာန်၌ "ဒီယတေ" ဟု စခဲ့သောကြောင့် "ဒီယတံ" ဟု ဒွေဘော်မပါသော သီမူက ရှေ့နောက် ညီသည်၊] သတ္တမီယံ-၌၊ ဒဒေယျ-ပေးရာ၏၊ ပေ ၊ ဒဒ္ဓေ ဒဒ္ဓေယျ-ပေးရာ၏၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ-ဖြင့်၊ ဧယျသ-ဧယျုဝိဘတ်၏၊ အာတ္တဉ္ဉ-အာလည်းပြု၊ ဒဒ္ဓာ-ပေးရာ၏၊ ပေ ၊ ဒဒ္ဓံ-ပေးရာ၏၊ ဧယျာမိသ-၏၊ အမာဒေသောစ-အံ့လည်းပြု၊ [ကွစိဓာတုဖြင့် ဧယျာမိဝိဘတ်ကို အံ့ပြု၍ "ဒဒ္ဓံ" ပြီး၏၊] ဒဒ္ဓေ ယျာမိ, ဒဒ္ဓေယျာမ၊ ဒ္ဝိတ္တာဘာဝေ-ဒွေဘော်မဖြစ်ရာ၌။ [ဒါဒါ-ဟု ဒွေဘော်မပြုရာ၌၊] ဒေယျ-ပေးရာ၏၊ ပေ ၊ ဒေယျာထ၊ ဒီယေထ, ဒီယေယျ-ပေးအပ်ရာ၏။

ဟိယျတ္တနိယံ-၌၊ အဒဒါ-ပေးပြီ၊ အဒဒူ (အဒဒု-လည်းရှိ)၊ ပေ ၊ အဒဒမှ၊ အဒဒတ္ထ (အာကို တ္ထပြု)-ပေးပြီ၊ အဒဒမှသေ-ပေးကုန်ပြီ။ ["ဥ-သေ-ဝုံ-ဣ" ဝိဘတ်များ၏ ရုပ်ကို ပေယျာလအနေအားဖြင့် မြုပ်ထားဟန်တူသည်၊] ကမ္မေ-၌၊ အဒီယိတ္ထ-ပေးအပ်ပြီ။

အဒ္ဓတနိမှိ-၌၊ အဒဒိ-ပေးပြီ၊ အဒဒိံသု, အဒဒုံ-ကုန်ပြီ၊ အဒဒိ-ပေးပြီ၊ အဒဒိံသု၊ [ဒ္ဓပြုရာ ရုပ်တည်း၊] အဒါသိ-ပေးပြီ၊ အဒါသုံ-ကုန်ပြီ၊[သလာရာ ရုပ်တည်း၊] အဒါသိ, အဒေါ-ပေးပြီ၊ [သြကို ဣပြု၊] အဒီတ္ထ-ကုန်ပြီ၊ အဒါသိ-ပေးပြီ၊ အဒါသိမှ, အဒါမှ-ပေးကုန်ပြီ၊ [မြန်မာမှု၌ "ဒါ" ဟု မရှိ "အဒမှ" ဟု ရသပြုလျက် ရှိသည်၊] ဒါနံ-ကို၊ အဒါ-ပေးပြီ၊ [အတ္ထနောပုဒ် အာဝိဘတ်၊ အချို့စာ၌ "အဒဒါ" ဟု ပါ၌ပျက်၏၊ "အဒါ+ဒါနံ" ဟု ရှိစေ၊] ကမ္မေ-၌၊ အဒီယိတ္ထ အဒီယျိ-ပေးအပ်ပြီ။

ဘဝိဿန္တိယံ-၌၊ ဣကာရာဂမော-ဣလာ၊ သရလောပါဒိ၊ ဒဒိဿတိ-ပေးလတ္တံ့၊ ပေ ၊ ဒဒ္ဓိဿန္တိ၊ ရဿတ္တံ-ရသပြု၊ (ကွစိဓာတုဖြင့် ဒါကို ရသပြုလျှင်) ဒဿတိ-ပေးလတ္တံ့၊ ပေ ၊ ဒဿတေ-ပေးလတ္တံ့၊ ဒီယိဿတေ ဒီယိဿတိ-ပေးအပ်လတ္တံ့၊ ကာလာတိပတ္တိယံ-၌၊ အဒဒိဿ, အဒ္ဓိဿ, အဒ္ဓိဿာ (သီမူ၌ "အဒဿ အဒဿာ"လည်းပါသေး၏)-ပေးရာပြီ၊ အဒဿံသု-ကုန်ရာပြီ၊ အဒီယိဿထ, အဒီယိဿ-ပေးအပ်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

သတ္တမီယံ—ဤသတ္တမီဖြင့် "ဒဒ္ဓုံ-ဒဒ္ဓံ" ဟု ရုပ်ထူးကို ပြ၏၊ ထိုတွင် ဒဒ္ဓံ၌ ဧယျုံဝိဘတ်၏ ပုံစံလည်း ဖြစ်နိုင်၏၊ "ဒဒ္ဓာသိ အဘယံ မမ" ၌ ဧယျာသိမှ ဧယျကို သုတ်ကြီးဖြင့် ချေ "ဒဒ္ဓာမိ ဒကရကွ်ိနော" ၌ ဧယျာမိမှ ဧယျကို ချေ-ဟု မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယသစ်၌ ပြတော်မူသည်၊ သဒ္ဒနီတိ၌ကား "ဒဒ္ဓုံ (ဧယျုံ) ဒဒ္ဓာသိ ဒဒ္ဓာထ ဒဒ္ဓာမိ ဒဒ္ဓာမ ဒဒ္ဓာဝေါ(ဧယျာဝေါ) ဒဒ္ဓံ (ဧယျံ)" ရုပ်တို့ကိုလည်း ပြထားသည်။

ဓာ=ဓာရဏော–ဆောင်ခြင်း၌....၏၊ ပုရေဝိယ–ရှေး၌ကဲ့သို့ (ဒါဓာတ်ကဲ့သို့)၊ ဝိဘတ္တာပ္ပတ္တိ–သက်ခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ ဒ္ဝိတ္တရဿတ္တာနိ–တို့သည်လည်းကောင်း၊ အပစ္စယလောပေါ စ–လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ဒုတိယ စတုတ္ထာနံ ပဌမ တတိယာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓကာရဿ–ဓ အက္ခရာ၏၊

ဓာ=ဓာရဏော–ဤဓာဓာတ်သည် ဆောင်ခြင်းအနက်သာ မက, ဒါန–ပေးခြင်း, ပေါသန–မွေးမြူခြင်း, နိရှေးရှိလျှင် မြှုပ်နှံသွင်းထားခြင်း အနက် ရှိ၏၊ နိဓေတိ နိဒဟတိ–မြှုပ်၏၊ (သွင်းထား၏)၊ နိရှေး မရှိဘဲလည်း ထပနအနက်ကို ဟောသေး၏၊ [ဣဓေကစ္စော ပါပဘိက္ခု တထာဂတပဋိဝေဒိတံ ဓမ္မဝိနယံ ပရိယာပုဏိတ္တာ အတ္တနော (မိမိဥစ္စာ, မိမိသိအပ်သော တရားဟူ၍) ဒဟတိ–ထား၏၊] ဝိရှေးရှိလျှင် ပြုစီရင်ခြင်း အနက်ရှိ၏။ [ဝိဒဓာတိ–စီရင်၏၊ ဝိဓိ–စီရင် (စီမံ) ခြင်း၊] အာရှေးရှိလျှင် အာရောပန–တင်ထားခြင်း အနက်ရှိ၏။ [သမ္မာအာဒဓာတိ သမ္မယုတ္တာဓမ္မေတိ သမာဓိ၊ "အာဒဓာတိ–တင်ထား၏" ဟု ဆိုလိုသတတ်၊ "အာဒဓာတိ–ထား၏" ဟု ထပနအနက်ကို သာ၍ သုံးကြသည်။]

အဘိရှေးရှိမူ ဘာသန–ပြောခြင်း ဟောခြင်း အနက်ရှိ၏၊ [အဘိဓာန–ဟောတတ်သော အမည်၊ အဘိဓေယျ–ဟောအပ်သော အနက်၊ အဘိဓီယတေ–ဆိုအပ်၏၊] သံရှေးရှိလျှင် ယုံကြည်ခြင်း(သဒ္ဓါ), စပ်ခြင်း(သန္ဓိ) အနက်လည်း ရှိ၏၊ အပိရှေးရှိမူ အစ္ဆာဒန(ပိတ်ဖုံးခြင်း) အနက်ရှိ၏၊ ပရိ ရှေးရှိရာ၌ နိဝါသန–ဝတ်ရုံခြင်းအနက် ရှိ၏၊ [ဝတ္ထံ ပရိဒဟတိ၊] အဝ ရှေးရှိမူ သဝန–နှားထောင်ခြင်း အနက်ရှိ၏၊ ["သောတာဝ ဓာနံ–နှားထောင်ခြင်း" ဤ၌ "သောတ–နှားကို+အဝဓာနံ–သက်ဝင်အောင် ထားခြင်း" ဟု ကြံ့လျှင် ထပနအနက်ပင် ဖြစ်သင့်၏၊] အန္တရသဒ္ဒါ ရှေးရှိမူ အဒဿန–မမြင်ရခြင်း ကွယ်ပျောက်ခြင်း အနက်ရှိ၏။ [အန္တရဓာနံ–ကွယ်ခြင်း၊ အန္တရဟိတော–ကွယ်သည်၊ အန္တရဓာယတိ–ကွယ်၏၊ ဤအနက်ကား ဒိဝါဒိဂိုဏ်းနှင့်သာ ဆိုင်၏၊ ဆရာတို့ကား စုရာဒိ–ဟု မိန့်သည်၊ အန္တရဓာပေတိ၌ကား ဓာဓာတ်နောင် ဏာပေပစ္စည်းသက်၍ "ကွယ်ပျောက်စေ၏" ဟု အနက်ပေး၊] ပရှေးရှိလျှင် ပဓာန–အား‌ထုတ်ခြင်း အနက်ရှိ၏၊ အနု, ဝိရှေးရှိလျှင် အနုကရဏ–အတုပြုခြင်း အနက်ရှိ၏၊ [တသ္မေဝါ နုဝိဓီယတိ–ထိုသူ၏ အတုပြု၏၊] သုရှေးရှိရာ၌ တိတ္တ–တင်းတိမ်ခြင်း (ဝ)ခြင်း အနက်ရှိ၏၊ [သုဟိတော–တင်းတိမ်သည် ဝသည်၊] ဤသို့လျှင် ဥပသာရ နိပါတ် ရှေးရှိရာ၌ ဓာဓာတ်၏ အနက်ကို ကျမ်းဂန်တို့၌ များစွာ တွေ့ရသည်။

ဓာ ဓာရဒါနပေါသမ္မိ, နိတု ဏာသေ ဝိ+ကရဏေ၊
အာ+အာရောပေ–တိဘာသေစ, သံ သဒ္ဓဟနသန္ဓိသု၊
အပိ+အစ္ဆာဒနေ စာပိ, ပရိပုဗ္ဗော နိဝါသနေ၊
အဝ ပုဗ္ဗော သဝနေ စေဝ, အန္တရော(ဒိ) အဒဿနေ၊
ပပုဗ္ဗော ပဓာနေ–အနု, ဝိ ပုဗ္ဗော နုဝိကရဏေ၊
သု ပုဗ္ဗော တိတ္တတ္ထေစာတိ, အနေကတ္ထေသု ဒိဿတိ။

ဒကာ်ရော–ဒပြု၊ ဒဓာတိ–ဆောင်၏၊ ဒဓန္တိ–ကုန်၏၊ အပိပုဗ္ဗော–အပိရှေးရှိမူ၊ တသ–ထို အပိ၏၊ တေသုဝုဒ္ဓိတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ အကာရလောပေါ–အကို ချေ၊ ကွစိဓာတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ [ဥပသာရ ပရသ–အပိဥပသာရ၏ နောက်ဖြစ်သော၊ ဓာတိသ–ဓာဓာတ်၏၊ (ဤပုဒ်များ မြန်မာမူ၌ မပါ၊)] ဓကာရသ–ဓ အက္ခရာ၏၊ ဟကာရော–ဟပြု၊ ရသတ္တဉ္စ–လည်းပြု၊ ဒ္ဓါရံ–တံခါးကို၊ ပိဒဟတိ–ပိတ်၏၊ ပိဒဟန္တိ၊ ဒ္ဓိတ္တာဘာဝေ–၌၊ နိမိ–ရွေအိုးကို၊ နိဓေတိ–သိုမှီး၏၊ ဝါ–မြှုပ်ထား၏၊ နိဓေန္တိ။

ကမ္မေ, ဓိယတေ ဓိယတိ–ဆောင်အပ်၏၊ [ယမိုဒါဓာသုတ်ဖြင့် အာကို ဤပြု] ဓိယန္တိ–ကုန်၏၊ ပိဓိယတိ–ပိတ်အပ်၏၊ ပိဓိယန္တိ–ကုန်၏၊ တထာ, ဒဓာတု–ဆောင်လော၊ ပိဒဟတု–ပိတ်လော၊ နိဓေတု–သိုမှီးလော၊ နိဓေန္တု၊ ဒဓေ, ဒဓေယျ–ဆောင်ရာ၏၊ ပိဒဟေ, ပိဒဟေယျ–ပိတ်ရာ၏၊ နိဓေ, နိဓေယျ–သိုမှီးရာ၏၊ ဒဓာသိ–ဆောင်ပြီ၊ [အဇ္ဇတနိုရပ်] ပိဒဟိ–ပိတ်ပြီ၊ ဓဿတိ–ဆောင်လတ္တံ့၊ [အာကို ရဿပြု၊] ပိဒဟိဿတိ–ပိတ်လတ္တံ့၊ ပရိဒဟေဿတိ–ဝတ်ရုံလတ္တံ့၊ [ပရိကုဗ္ဗ ဓာဓာတ်, သတိ၊ ဣလာ၍ ထိုဣကို ကွစိဓာတုဖြင့် ဇပြု၊] အဓဿ–ဆောင်ရာပြီ၊ ပိဒဟိဿ–ပိတ်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ၊ ဇုဟောတျာ-ဒယော–ဇုဟောတျာဒိဓာတ်တို့သည်၊ (နိဋ္ဌိတာ)။

ဎင်းနောက်၌....“အဝုဒ္ဓိကာ တုဒါဒိစ, ဟ္ရူဝါဒိစ တထာပရော၊
ဇုဟောတျာဒိ စတုဒ္ဓေဝံ, ဥ ယျာ ဘ္ရူဝါဒယော ဣဓ”
ဟု သီဟိုဠ်မှ ရှိသေး၏၊ [အဝုဒ္ဓိကာ–ဝုဒ္ဓိမထင်ရှားသော ဘ္ရူဝါဒိဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ တုဒါဒိစ–တုဒါဒိဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ ဟ္ရူဝါဒိစ–ဟ္ရူဝါဒိ

အပိပုဗ္ဗော ၊ပေ၊ ပိဒဟတိ—အပိသည် ဓာတ်မဟုတ်, ဥပသာရပုဒ်ဖြစ်၍ ထိုအပိမှ အကို ချေရာ၌ ကွစိဓာတုဖြင့် မချေဘဲ တေသုဝုဒ္ဓိသုတ်ကြီးဖြင့် ချေရသည်၊ ကွစိဓာတုကား ဓာတ်အရာ၌သာ စီရင်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဓာတ်နှင့်ဆိုင်ရာ ဓကို ဟပြုမှုနှင့် ဓ၏ အာကို ရဿပြုမှုကို ကွစိဓာတုကပင် စီရင်သည်၊ ဒါ၌ အာကိုကား အဇ္ဈာသ အရာဖြစ်၍ “ရသော” သုတ်ဖြင့်ပင် ရဿပြုနိုင်ပြီ။

[ဆောင်] **အပိ+ဓာ+အ, ဖြစ်ပြီးမှသော်, ဒွေဘော်အဇ္ဈာ, ရဿာလည်းလုပ်, တေသုဝုဒ်ဖြင့်, မရှုပ်ရစေ, အကို ချေလော၊ တစ်ထွေကွစိ, ဓာတုဝိ ကား, ဓ၏အတွက်, ဟပြုဆက်သည်, မှတ်ချက် ပိဒဟ ရုပ်တွက်ပြ။**

ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ တထာပရော–ထိုမှ တစ်ပါးသော၊ ဧဟောတျာဒီ–ဧဟောဘျာဒီ ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ ဧဝံ–ဤသို့၊ ဣဓ–ဤရုပသိဒ္ဓိကျမ်းဌ၌၊ ဘူဝါဒယော–ဘူဝါဒိ ဓာတ်တို့ကို၊ စတုဒ္ဓါ–၄ ပါးအပြားအားဖြင့်၊ ဥ ယျာ–သိထိုက်ကုန်၏။] ....ဘူဝါဒိနယော–ဘူဝါဒိဓာတ်တို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်၊ သမတ္တော–ပြီးပြီ။

ရူဓာဒိ ဂိုဏ်း

ရုဓ= အာဝရဏေ–ပိတ်ဆို့ခြင်းဌ....၏၊ ပုရေဝိယ–ရှေး ဘူ စသော ဓာတ်ဌ ကဲ့သို့၊ ဓာတုသညာဒိမှ–ဓာတ်အမည် အစရှိသည်ကို၊ ကတော–သော်၊ ဝိဘတ္တျုပ္ပတ္တိ–ဝိဘတ်သက်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ အဣတိ–အ ဟူသောပုဒ်သည်၊ ဝတ္တတေ။

၅၀၉။ ရုဓာ ၊ပေ၊ ပုဗ္ဗဿ။ ။ ဣဒံ–ဤသုတ်သည်၊ စတုပဒံ–၄ ပုဒ်ရှိ၏၊ [ရုဓာဒိတော+နိဂ္ဂဟီတံ+ပုဗ္ဗံစ ဟု ၄ ပုဒ်ရှိ၏၊ တံဌ နိဂ္ဂဟီတ်ချေထားသဖြင့် "နိဂ္ဂဟီတ" ဟု ဖြစ်နေသည်၊] ကတ္တာရိ–ဌ၊ (ဝိဟိတေသု–စီရင်အပ်ကုန်သော၊) ဝိဘတ္တိပစ္စယေသု–တို့ကြောင့် ၊ ရုဓ ဣစ္စေဝ ဓာဒိတော–ရုဓ အစရှိသော၊ ဓာတုဂဏတော–ဓာတ်အပေါင်းမှ (နောက်ဌ)၊ အပစ္စယော ဟောတိ၊

အဝုဒ္ဓိကာ ၊ပေ၊ ဘူဝါဒယော ဣဓ—ဤဂါထာသည် မြန်မာမှဌ မပါသော်လည်း လွန်စွာ အကျိုးများ၏၊ ရှေးဌ "အဝုဒ္ဓိက ဘူဝါဒိနယော, တုဒါဒိနယော, ဟူဝါဒယော" ဟု ထိုထိုအဆုံးဌ နံဂုံးစကားရှိခဲ့၏၊ ဤဌ၌လည်း "ဧဟောတျာဒယော" ဟု ရှိပြန်သည်၊ ထိုတွင် ဟူဝါဒိဂိုဏ်းဟူသည် ဝုဒ္ဓိပြုရသော ဘူဝါဒိဂိုဏ်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဝုဒ္ဓိမပြုရသော–ပြုသော်လည်း ဝုဒ္ဓိမထင်ရှားသော ဘဝတိ စသည်ကို "အဝုဒ္ဓိကာ" ဟု ဆိုထားသည်၊ ဤအဝုဒ္ဓိက ဘူဝါဒိဓာတ်, တုဒါဒိဓာတ်, သဝုဒ္ဓိကဖြစ်သော ဟူဝါဒိဓာတ်, ဧဟောတျာဒိဓာတ်, ဤ ၄ မျိုးလုံးပင် ဘူဝါဒိတော အသုတ်ဖြင့် ဝိကရဏ(အ)သက်ဌ ရုပ်ပြီးရခြင်း တူသောကြောင့် ကစ္စည်းကျမ်းဌ "ဘူဝါဒိဓာတ်" များဟု တစ်ပေါင်းထည်း ဆိုထားသော်လည်း ဤရူပသိဒ္ဓိကျမ်းဌ ၄ မျိုးခွဲ၍ ပြထားသည်–ဟူလို။

ကြီမှယ်။ ။ ဘဝတိ စသော ဘူဝါဒိတို့ဌ ဒွေဘော်လည်း မပြု, အပစ္စည်းလည်း မကျေ, ရုပ်ကား ဓာတ်ရင်းမှ တစ်မျိုးပြောင်းဌ ဘဝတိ စသည်ဖြင့် ဖြစ်သေး၏၊ တုဒါဒိဓာတ်တို့ဌ ဒွေဘော်လည်းမပြု, အပစ္စည်းလည်း မကျေ, ရုပ်လည်း မပြောင်း၊ [ပစဓာတ်လည်း တုဒါဒိနှင့် သာဓကတော်၏၊ သို့သော် အခြားသဒ္ဒါကျမ်းတို့ဌလည်း ဘူဝါဒိဌ သွင်းသည်။] ဟူဝါဒိဌ ဒွေဘော် မပြု, အပစ္စည်းကျေသည်၊ ဧဟောတျာဒိဌ ဒွေဘော်လည်းပြု, အပစ္စည်းလည်း ကျေသည်၊ ဤသို့ထူးခြားသောကြောင့် ဘူဝါဒိ ၄ မျိုး ခွဲထားသည်–ဟု ကြံသင့်သည်။

နိုဂ္ဂဟီတဉ္ စ–သည်လည်း၊ တတော–ထိုအပစ္စည်းမှ၊ ပုဗ္ဗံ–ရှေ့သည်၊ ဟုတ္ဝာ–၍၊ အာဂမော–လာသည်၊ ဟောတိ၊ တဉ္စ နိုဂ္ဂဟီတံ–ထိုနိုဂ္ဂဟိတ်သည်လည်း၊ ပကတိယာ–ပင်ကိုယ်အားဖြင့်၊ သရာနုဂတတ္တာ–ရဿသရသို့ အစဉ်လိုက်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဓာတုသရတော–ဓာတ်၏သရမှ၊ ပရံ–နောက်၌၊ (အာဂမော–လာသည်)၊ ဟောတိ၊ စသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ ဣ ဤ ဩ ဩပစ္စယာစ–ဣ, ဤ, ဩ, ဩပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ)၊ နိုဂ္ဂဟီတသ–၏၊ ဝဂ္ဂန္တတ္တာ–ဝဂ္ဂန္တပြု၊ ဣဓ–ဤရုပ်၌၊ သံယောဂန္တတ္တာ–သံယုဂ်အဆုံး ရှိသည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိသည်၊ န ဟောတိ၊ (ကသ္မာ–အဘယ်ကြောင့် သံယောဂန္တဖြစ်ရသနည်း၊) တဒါဂမသ–ထိုနိုဂ္ဂဟိတ် အာဂုံကို၊ တဂ္ဂဟဏေန– ထိုသံ

၅၀၉။ တဉ္စ နိုဂ္ဂဟီတံ ၊ပေ၊ ပရံ ဟောတိ—"ရ၆်+အ+တိ" ဟု အပစ္စည်းသက်ပြီးသောအခါ နိုဂ္ဂဟိတ်ကို ထိုပစ္စည်းမှ ရှေ့၌ လာစေရမည်–ဟု ဆိုသောကြောင့် (၆်)၏ နောက်၌ လာရမည်လားဟု ယုံမှားဖွယ်ရှိရကား "တဉ္စ ၊ပေ၊ ဓာတုသရတော ပရံ ဟောတိ" ဟု မိန့်သည်၊ နိုဂ္ဂဟိတ်ဟူသည် ပင်ကိုယ်ထုံးစံအားဖြင့် ရဿသရ၏ နောက်သို့ လိုက်လေ့ရှိ၏၊ (ရဿသရနောက်က ပူးကပ်နေရမှ ရှုတ်ချဖြစ်၏၊) ထို့ကြောင့် အပစ္စည်းမှ ရှေ့၌လာရမည်ဟု ဆိုသော်လည်း (၆်၌ သရ မရှိရကား) သရရှိသော "ရ" တိုင်အောင် ရှေ့တိုးလျက် "ဉ" ဟူသော ဓာတ်သရ၏ နောက်၌ လာစေ၍ "ရုံ" ဟု ဖြစ်စေရမည်–ဟူလို။

ဣ သံယော ၊ပေ၊ ဂဟဏေတော—"သံယောဂန္တတ္တာ" ဟူရာ၌ "ရုန္ဒ" ဟု ဝဂ္ဂန္တပြုပြီးမှ "သံယောဂန္တ"ဖြစ်သည်–ဟု မမှတ်ရ၊ "ရုံဓ" ဟု ဖြစ်ခိုက်၌ပင် "သံယောဂန္တ" ဟု ဆိုလိုသည်၊ သို့မှ "တဒါဂမသ" စသော နောက်ဟေတုဝါကျနှင့် အဆက်တည့်မည်၊ မှန်၏–"ရုံဓ" ဟူရာ၌ ဓသည် သံယုဂ် မဟုတ်ရကား ရုံသည် သံယောဂန္တ (အဆုံး၌ သံယုဂ်ရှိသော သရ) မဖြစ်နိုင်သည် မဟုတ်ပါလော, သံယောဂန္တ မဟုတ်လျှင် အညေသုစသုတ်ဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော–ဟု စောဒနာဖွယ် ရှိ၏၊ "တဒါဂမသ" စသည်ကို မိန့်သည်၊ ရုံ၌ နိုဂ္ဂဟိတ်တည်းဟူသော အာဂုံရှိ၏၊ ထိုနိုဂ္ဂဟိတ်တည်းဟူသော-အာဂုံရှိသော ဓာတ်ကိုလည်း သံယောဂန္တသဒ္ဒါဖြင့် ယူနိုင်သောကြောင့် ရုံ၌ ဉကို သြဝုဒ္ဓိ မပြုရ–ဟူလို။

ဆက်ဦးအုံ—အညေသုစ၌ အသံယောဂန္တပုဒ်သည် ရှေ့ အသံယောဂန္တသ ဝုဒ္ဓိကာရိတေသုတ်မှ လိုက်လာ၏၊ ထို အသံယောဂန္တ၌ သံယောဂန္တအရ "စိန္တ–မန္တ" စသော တကယ်ကို သံယုဂ်ဆုံးလျက်ရှိသော ဓာတ်များသာမက, "ရုံဓိ–မုံစ–ဘုံဇ" စသော နိုဂ္ဂဟိတ် အာဂုံရှိသော ဓာတ်များလည်း ပါဝင်ကြ၏၊ မှန်၏–"စိန္တကို ရှုတ်သည့်အခါ

ယောဂန္တသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဂဟာဏတော–ယူနိုင်ခြင်းကြောင့်တည်း။ [“တဂ္ဂဟာဏေန” ၌ “ဝါဂ္ဂဟာဏေန” ဟု ပါဠိပျက် တွေ့ရသည်၊] သော–ထိုသူသည်၊ မဂ္ဂ–လမ်းကို၊ ရန္ဓတိ–ပိတ်၏၊ ပေ ၊ ရန္ဓန္တေ, ဣစ္စာဒိ၊ ဣကာရာဒိ ပစ္စယေသုပန–ဣအက္ခရာ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့၌ကား၊ (ဣ.ဤ.ဧ.သြ ပစ္စည်းတို့၌ကား)၊ ရုန္ဓိတိ, ရုန္ဓီတိ, ရုန္ဓေတိ, ရုန္ဓောတိတိပိ–ရုန္ဓိတိ၊ ပေ ၊ ရုန္ဓောတိ ဟူသော ရုပ်သည်လည်း၊ ဟောတိ–ဖြစ်၏။

ကမ္မေ–၌၊ နိပုဗ္ဗော–နိ‌ရှေးရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ တဿစဝဂ္ဂ ယကာရ ဣစ္စာဒိနာ– တဿစဝဂ္ဂယကာရ အစရှိသောသုတ်ဖြင့်၊ သဓာတွန္တသ–ဓာတွန်နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ယပစ္စယသ–ယပစ္စည်း၏၊ စျကာရေ–စျအဖြစ်ကို၊ ကတေ–ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ဝဂ္ဂေယောသာတျာဒိနာ–ဝဂ္ဂေ ယောသာ ယောသာနံ အစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊ ဒွိတ္တံ၊ တေန–ထိုသူသည်၊ မဂ္ဂေါ–လမ်းကို၊ နိရုဇ္ဈန္တေ၊ ပရသ‌ပဒတ္တေ–ပရသ‌ပုဒ် အဖြစ်သည်၊ (သတိ)၊ နိရုဇ္ဈတိ–ပိတ်အပ်၏၊ ပေ၊ နိရုဇ္ဈာမ။

ရုန္ဓတု–ပိတ်လော၊ ပေ ၊ ရုန္ဓာမသေ–ပိတ်ကုန်လော၊ နိရုဇ္ဈတံ–ပိတ်အပ်လော၊ ပေ ၊ နိရုဇ္ဈန္တု၊ ရုန္ဓေ ရုန္ဓေယျ–ရာ၏၊ ပေ ၊ နိရုဇ္ဈေထ နိရုဇ္ဈေယျ–ပိတ်အပ်ရာ၏၊ ဣစ္စာဒိ၊ ရုန္ဓိ–ပိတ်ပြီ၊ ပေ ၊ အရုန္ဓိ (သြကိုဣပြု)–ပိတ်ပြီ၊ နိရုဇ္ဈိတ္ထ(အာကို တ္ထပြု) နိရုဇ္ဈိ (ပရသ‌ပုဒ်ပြုနှင့်)–ပိတ်အပ်ပြီ၊ နိရုဇ္ဈိံသု၊ ရုန္ဓိ‌သတိ–ပိတ်လတ္တံ၊ နိရုဇ္ဈိ‌သတိ–ပိတ်အပ်လတ္တံ၊ ပေ ၊ ဣစ္စာဒိ။

“စိန်တ” ဟု ဂရသံဖြင့် ရွတ်ရသကဲ့သို့, ရုံ၎ဝယ် ရုံ၌လည်း ဂရသံဖြင့်ပင် ရွတ်ရသည်၊ ထိုကဲ့သို့, ဂရမျိုးကို ဝုဒ္ဓိပြုလျှင် “ရောက်” ဟု မူလအသံပျောက်၍ အနက်လည်း ကမောက်ကမ ဖြစ်ဖွယ်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် အညေသုစသုတ်၏ ဂါထာ၌လည်း “လဟုပန္ဓာနဓာတူနံ” ဟု လဟုသရများကိုသာ ဝုဒ္ဓိပြုဖို့ရာ သတ်မှတ်ခဲ့၍ ရုံကဲ့သို့ ဂရသရမျိုးကို ဝုဒ္ဓိ မပြုရ–ဟု ဟားမြစ်ရာရောက်သည်၊ ထို့ကြောင့် “ရုံ၎” ဟု နိဂ္ဂဟိတ် အာဂုံရှိသော ဓာတ်များကို သံယောဂန္တသဒ္ဒါဖြင့် ယူ၍ ရုဒ္ဓ ဝုဒ္ဓိမပြုရတော့ပြီ။ [မောဂ္ဂလ္လာန်၌ “လဟုပန္ဓ မဟုတ်သောကြောင့် ရုံ၌ ဝုဒ္ဓိမပြုရ” ဟု ဆို၏၊ သဘောတူပင်။]

ဒ္ဒိကမ္မကဓာတ်။ ။ “သော မဂ္ဂံ ရုန္ဓတိ” ဟု ကံတစ်ပါးထည်း ပြထားသော်လည်း “ဒုဟ ယာစ ရုဓိ ပုစ္ဆ” စသော ဘေဒစိန္တာဂါထာ၌ ရုဓ(ရုဓိ)ဓာတ်ကို ဒ္ဒိကမ္မကဟု ဆို၍ “ဂေါပါလော ဝဇံ ဂါဝေါ ရုန္ဓတိ=နွားကျောင်းသားသည် နွားခြံကို နွားတို့ကို ပိတ်၏” ဟု ပုံစံထုတ်၏၊ ကံဟောမှ‌လည်း “အပဓာနံ ဒုဟာဒီနံ” အရ ဝဇ ဟူသော အပဓာနကံကို ဟောသောကြောင့် “ဂေါပါလေန ဝဇော ဂါဝေါ ရုန္ဓီယတေ=နွားကျောင်းသားသည် နွားခြံကို နွားတို့ကို ပိတ်အပ်၏” ဟု ပုံစံထုတ်သည်။

ဆိဒိ=ဒွိဓာကရဏော–ၛပိုင်းပြုခြင်း (ဖြတ်ခြင်း)၌....၏၊ ဆိန္ဒတိ–ဖြတ်၏၊ ဆိန္ဒန္တိ၊ ကမ္မေ, ဆိဒ္ဓတေ–ဖြတ်အပ်၏။ [ဓာတွန်နှင့် တကွ ယကိုဧပြု, သဒ်သဒ္ဒေဘော်လာ၊] ပေ၊ ဆိန္ဒိဿန္တိ–ဖြတ်ကုန်လတ္တံ့၊ ဿဿ–ဿ၏၊ ဆာဒေသေ–ဆပြုရာ၌၊ ဆေစ္ဆတိ–ဖြတ်လတ္တံ့၊ ဆေစ္ဆန္တိ၊ ဆေစ္ဆိတိ ဝါ–လည်း ရှိ၏၊ ကမ္မေ, ဆိဒ္ဓိဿတေ–ဖြတ်အပ်လတ္တံ့၊ ပေ ! ဣစ္စာဒိ၊ ဘိဒိ=ဝိဒါရဏော–ခွဲခြင်း၌....၏၊ ဘိန္ဒတိ–ခွဲ၏၊ ဘိန္ဒန္တိ·ဣစ္စာဒိ။

ယုဓ=ယောဓေ–အားထုတ်ခြင်း၌...၏၊ ယုဇ္ဇတိ–အားထုတ်၏၊ ယုဇ္ဇန္တိ၊ ယုဓ္ဓတေ–အားထုတ်အပ်၏၊ ပေ ၊ ယုဇ္ဇတု–အားထုတ်လော၊ ယုဓ္ဓတံ–အားထုတ်အပ်လော၊ ["ယုဇ္ဇ" ဟု ရှိလျှင် ကတ္တာရုပ်၊ "ယုဓ္ဓ" ဟု ရှိလျှင် ကမ္မရုပ်ဟု သိပါ၊] ပေ ၊ အယုဇ္ဈိဿ–အားထုတ်ရာပြီ၊ အယုဓ္ဓိဿထ, အယုဓ္ဓိဿ–အားထုတ်အပ်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

ဆိန္ဒိ ဆိန္ဒိသု—အဓိတနိဿိတ် အစ္ဆေစ္ဆိ–ဖြတ်ပြီ၊ အစ္ဆေစ္ဆိသု" လည်းရှိ၏၊ ဆိဒ ဓာတ် အပစ္စည်း နိဂ္ဂဟီတ်လာ၍ "ဆိဒ+ံ" ဟု ဖြစ်ရာ ဗျဉ္ဇနေစဖြင့် နိဂ္ဂဟီတ်ချေ, သံယောဂန္တ မဖြစ်မီ ဆိ၌ ဣကို အညေသုစဖြင့် ဧဝုဒ္ဓိပြု, သုတ်ကြီးဖြင့် ဒကို ဆွပြု, ဆေ၌ အသဒိသဒ္ဒေဘော် စ်လာ၊ ဘိဒဓာတ်၌လည်း "အဘေစ္ဆိ–ဖေါက်ခွဲပြီ" ဟု ရှိ၏၊ သဒ္ဒနီတိ၌ ထိုရုပ်များအတွက် "ဆိဒ ဘိဒါန မဓ္ဓတနိယဉ္စ" ဟု သုတ်တည်၍ "ဆိဒကို ဆွေစ္ဆ–ဘိဒကို ဘေစ္ဆ" ပြု၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ "လဘ ဝသစ္ဆိဒ ဘိဒ ရုဒါနံ ဆွင်" သုတ်၏ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အဓိတနိဿိတ်နှောင်းရာ၌ ဒကို ဆွင်ပြုသည်။

[ဆောင်] ဆေစ္ဆိ ဘေစ္ဆိ, ရုပ်နေရှိမှ, ဆိ'ဒိအနေ, ဝိန္ဒုမျှ၍, တစ်ထွေကွစ်, ဓာတုဝိဖြင့်, ဒိ၌ဒရ, စ်ဆပြုရန်, ကစ္စည်းဘုရား, ကြံဖန်ပြီးနိုင်သည်။

ဿဿ ဆာဒေသေ ဆေစ္ဆတိ—ဤဆေစ္ဆတိ၌လည်း အပစ္စည်း နိဂ္ဂဟီတ်လာ၍ နိဂ္ဂဟီတ်ကို ချေ၊ ဧဝုဒ္ဓိပြုလျှင် "ဆေဒဿတိ" ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့နောက် ကရဿ သပစ္စယ ဿ ကာဟောသုတ်၏ သပစ္စယသဒ္ဒါပိုဖြင့် ဿကို ဆပြု, ဗျဉ္ဇနန္တဿ စော ဆပစ္စယေ သုဖြင့် ဒကို စပြု, အပစ္စည်းကို သုတ်ကြီးဖြင့် ချေ "ဆေစ္ဆတိ"ပြီး၏၊ "ဘေစ္ဆတိ–ခွဲလတ္တံ" လည်း နည်းတူ၊ ကာလာတိပတ္တိဖြင့် "အစ္ဆေစ္ဆာ–ဖြတ်ရာပြီ၊ အဘေစ္ဆာ–ခွဲရာပြီ" ဟလည်း ရှိ၏၊ [ဆေစ္ဆတိ, ဆေစ္ဆန္တိ, ဆေစ္ဆသိ, ဆေစ္ဆထ, ဆေစ္ဆာမိ, ဆေစ္ဆာမ၊ပေ၊ ဆေစ္ဆံ, ဆေစ္ဆာမေ" ဟု စဉ်၊] ဆေစ္ဆိတိရုပ်၌ကား ဣကာရာဂမော အသဗ္ဗဓာတုကမှိဖြင့် ဣလာ၊ ဤရုပ်ကို အခြားကျမ်းတို့၌ မပြ။

ယုဓ=ယောဓေ—ရုဓာဒိဖြစ်မှ အားထုတ်ခြင်း အနက်, ဒိဝါဒိဖြစ်မှ သုံ့ရှောင်ခြင်း အနက် ("ယုဓ္ဓတိ–သင့်၏" စသည်), စုရာဒိဖြစ်မှ ကဲ့ရဲ့ခြင်းအနက်, ဘူဝါဒိ စုရာဒိ ၂ ဂိုဏ်းဖြစ်မှ နှောင်ဖွဲ့ခြင်း (ယောတွံ–နှောင်ဖွဲ့ကြောင်းကြိုး)–ယှဉ်ကပ်ခြင်း" (ယောဇေတွာ–ကပ်ယှဉ်၍) အနက်တို့၌ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ("ယောဓေ–ယှဉ်ခြင်း" ဟု မပေးဘဲ) "အားထုတ်ခြင်း" ဟု ပေးသည်။

ဘုဇ=ပါလန ဗျဝဟာရဏောသု–စောင့်ရှောက်ခြင်း, စားခြင်းတို့၌...၏၊ ဘုဇ္ဇတိ–စား၏၊ ဘုဇ္ဇန္တိ၊ ဣစ္စာဒိ၊ ဘဝိသန္တိယံ–၌၊ ကရသ သပစ္စယသ ကာယောတိ သုတ္တေ–၌၊ သပစ္စယဂ္ဂဟဏေန–ဖြင့်၊ ဘုဇတောစ–ဘုဇဓာတ်မှ နောက်၌လည်း၊ ဿသ–သ၏၊ ခါဒေသော–ခ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ကောခေစာတိ–ဖြင့်၊ ဓာတွန္တသ–ဓာတွန်၏၊ ကာဒေသော–က အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ဘောက္ခတိ–စားလတ့်၊ ပေ ၊ ဣစ္စာဒိ။

မုစ=မောစနေ–လွတ်စေခြင်း (လွတ်ခြင်း)၌....၏၊ မုဉ္စတိ–လွတ်၏၊ မုဉ္စန္တိ၊ မုစ္စတိ–လွတ်အပ်၏၊ မုစ္စန္တိ၊ မုဉ္စတု–လွတ်လော၊ ပေ ၊ မုစ္စတု–လွတ်အပ်လော၊ ပေ ၊ မုဉ္ဇေ, မုဉ္ဇေယျ–လွတ်ရာ၏၊ မုစ္ဇေထ–လွတ်အပ်ရာ၏၊ ["မုစ္ဇေထ–လွတ်ရာ၏" ဟု ကတ္တာရူပ်လည်း တစ်ချို့စာ၌ ရှိ၏။] ပေ၊ အမုစ္စိသ–လွတ်အပ်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ၊...ရုဓာဒိနယော–ရုဓာဒိ ဓာတ်တို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်၊ (နိဋ္ဌိတော)။

ဘုဇ=ပါလနဗျဝဟာရဏောသု—"ဘုံ–မြေကို၊ ဘုဇ္ဇတိ–စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဘူဘုဇော–မင်းမည်၏" ဤ၌ ပါလန အနုက်ဟောတည်း၊ ဗျဝဟာရ (ဝိအဝ+ ဟာရ) ဟူသည် ခံတွင်းသို့ ဆောင်ခြင်း စားခြင်းပင်တည်း၊ "အာဘုဇတိ–လက္ခဏရစ် လည်၏၊ ဝါ–ဝဲလှည့်၏, ခွေ၏" စသည်၌ အာရှေးရှိသောကြောင့် လက္ခဏရစ်ခြင်း, တင်ပလ္လင်ခွေခြင်း စသော အနုက်များကိုလည်း ဟောသေး၏။

ဘောက္ခတိ မောက္ခတိ—"ဘုံ၌ အသတိ" ဟု ဖြစ်သောအခါ နိဂ္ဂဟိတ်ချေ, သုတ်ကြီးဖြင့် အပစ္စည်းကိုလည်းချေ, သကို ခပြု၍ သံယောဂန္တ မဖြစ်မီ ဘုကို ဝုဒ္ဓိပြု, ကောခေစဖြင့် ၏ကို (က်) ပြု, ပြီး၏၊ "မောက္ခတိ–လွတ်လတ့်" ၌ ဤနည်းပင်။

မုစ=မောစနေ—"မောစနေ" ၌ ကာရိတ် ဏေပစ္စည်း ကျေသည်၊ ထို့ကြောင့် "လွတ်စေခြင်း" ဟု ပေး၊ "လွတ်စေ" ဟူသည် "လွတ်" နှင့် အဓိပ္ပာယ် ညီ၏၊ ထို့ကြောင့် "လွတ်ခြင်း" ဟုလည်း ပေးနိုင်သည်၊ ဤမုစဓာတ်သည် ရုဓာဒိဖြစ်မူ "စာဂ–စွန့်လွတ်ခြင်း အနုက်" ရှိ၍ သကမ္မကတည်း၊ "ဂေါပါလော ဂေါဏံ မုဉ္စတိ–နွားကျောင်းသားသည် နွားကို လွှတ်၏" စသည်တည်း၊ ဒိဝါဒိဖြစ်မူ "မောက္ခ–လွတ်ခြင်းအနုက်" ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဒိဝါဒိ၌ "မုစ္စတိ–လွတ်၏" ဟုလည်းကောင်း "ဒုက္ခာ–ဆင်းရဲမှ၊ မုစ္စန္တု–လွတ်ကြပါစေ" ဟုလည်းကောင်း ကံမရှိသော အကမ္မကကြိယာများ ဖြစ်ကြရသည်။

ဒီဝါဒီဂိုဏ်း

ဒီဝ=ကိဋ္ဌာ, ဝိဓိဂိသာ, ဗျဝဟာရ, ဧတိ, ထုတိ, ဂတိသု-ကစားပျော်မြူးခြင်း, အောင်နိုင်လိုခြင်း, ရောင်းဝယ်ခြင်း, တင့်တယ်ခြင်း, ချီးမွမ်းခြင်း, ဂတိအနက်တို့၌....၏၊ ပုရေဝိယ-သို့၊ ဓာတ္တန္တ လေးပ ဝိဘတ္တာပြတ္တိယော-ဓာတုန်ချေခြင်း, ဝိဘတ်သက်ခြင်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။

၅၁၀။ ဒီဝါဒီတော ယော။ ။ ကတ္တာရိ-၌၊ ဝိဟိတေသု-ကုန်သော၊ ဝိဘတ္တိပစ္စယေသု-တို့ကြောင့်၊ ["ဝိဟိတေသု ဝိဘတ္တိပစ္စယေသု" ပုဒ်များ မြန်မာမူ၌ ကျသည်၊] ဒီဝါဒီတော-ဒီဝ အစရှိသော၊ ဓာတုဂဏတော-၌၊ ယပစ္စယော-ယပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ။

၅၁၀။ ဒီဝ ကိဋ္ဌာ, ဝိဓိဂိသာ။ ။ ကာမဂုဏာဒီဟိ-ကာမဂုဏ် အစရှိသည်တို့ဖြင့်၊ ဒိဗ္ဗန္တိ ကီဋ္ဌန္တိ-ကစား ပျော်မြူးကြကုန်၏၊ ဣတိ-ထို့ကြောင့်၊ ဒေဝါ-(နတ်)တို့မည်၏၊ ဝိဇယသမတ္ထတာယောဂေန-အောင်စွမ်းသူ၏ အဖြစ်ဟူသော သတ္တိနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်၊ ပစ္စတ္ထိကေ-ရန်သူတို့ကို၊ ဒိဗ္ဗန္တိ-အောင်နိုင်လိုကုန်၏၊ ဣတိ ဒေဝါ။

ဗျဝဟာရ။ ။ "ဝိ+အဝ+ဟာရ" မှ ဖြစ်လာသော်ကြောင့် ဝေါဟာရနှင့် အနက်တူ၊ ဗျဝဟာရော-ကယဝိက္ကယ လက္ခဏော (ရောင်းခြင်း ဝယ်ခြင်း လက္ခဏာရှိသော လဲလှယ်မှု) ဟု ဆိုသောကြောင့် ရောင်းဝယ် လဲလှယ်မှု "ဗျဝဟာရ=ဝေါဟာရ" ဟု ခေါ်၏၊ ဣသရိယဌာနာဒိ သဏ္ဌာရ ဒါနဂ္ဂဟဏ-အစိုးရသူ၏ အဖြစ်ဟူသော ရားထူးစသော သဏ္ဌာရကို ပေးခြင်း ယူခြင်းကို၊ ကရောန္တာ-ပြုကုန်လျက်၊ ဒိဗ္ဗန္တိ ဝေါဟာရန္တိ-လဲလှယ်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဒေဝါ၊ [ဗျဝဟာရ၏ ပြောဆိုခြင်း အနက်ကိုယူ၍ "လောကသ-လောက၏၊ ယုတ္တာယုတ္တံ-သင့် မသင့်ကို၊ တံတံ အတ္ထာနုသာသနံ-ထိုထို အကျိုးရှိသော အဆုံးအမကို၊ ဒိဗ္ဗန္တိ ဝေါဟရန္တိ-ပြောဆိုတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဒေဝါ။]

ဧတိ ထုတိ။ ။ ပုညယောဂါနုဘာဝပွတ္တာယ-အားထုတ်အပ်သော ကောင်းမှု၏ အာနုဘော်သို့ရောက်သော၊ ဧတိယာ-တင့်တယ်ခြင်းဖြင့်၊ ဒိဗ္ဗန္တိ ဓောတေန္တိ-တင့်တယ်ကုန်၏၊ ဝါ-ထွန်းလင်းကုန်၏၊ ဣတိ ဒေဝါ၊ [ဧတိကို "သောဘာ" ဟုဖွင့်၏၊ တင့်တယ်ခြင်းဟူသည်လည်း ထွန်းလင်း တောက်ပြောင်ခြင်းပင်တည်း၊] "ဂုဏဝန္တတာယ-ဂုဏ်ရှိသူ၏ အဖြစ်ကို၊ ဝိညာပန်-သိစေခြင်းသည်၊ ထုတိ-မည်၏" ဟု ဖွင့်၏၊ မြန်မာလို ချီးမွမ်းခြင်းပင်တည်း၊ ဒေဝဘာဝတ္ထိကေဟိ-နတ်အဖြစ်ကို အလိုရှိသူတို့သည်၊ ဒိဗ္ဗန္တေ ထောမိယန္တေ-ချီးမွမ်းအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဒေဝါ။

ဂတိ, ' ကန္တိ, သတ္တိ။ ။ ယထာဘိလာသ-လိုလားအပ်တိုင်းသော၊ ဝိသယ-အာရုံသို့၊ ဒိဗ္ဗန္တိ ဂစ္ဆန္တိ-သွားနိုင်ကုန်၏၊ ဣတိ ဒေဝါ။ ["ယထိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ-အလိုရှိရာ အရပ်သို့၊ ဒိဗ္ဗန္တိ ဂစ္ဆန္တိ-အဆီးအတားမရှိ သွားနိုင်ကုန်၏" ဟုလည်း ဆိုကြ၏၊] ဤ ပြခဲ့သော အနက်များ အပြင် "ကန္တိ-လိုလား နှစ်သက်ခြင်း, သတ္တိ-စွမ်းနိုင်ခြင်း"

ယဂ္ဂဟဏ်-ယ သဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း၊ [မြန်မာမူ၌ "ယော" ဟု ရှိ၏၊] စဝဂ္ဂ ယကာရဝကာရတို့၏-လည်းကောင်း၊ သဓာတုန္တရသာတိ-လည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗရူပန္တိစ-သည်လည်းကောင်း၊ ဝတ္တတေ။

၅၁၁။ တထာ ကတ္တာရိစ။ ။ ဘာဝကမ္မေသု-တို့၌၊ ယပစ္စယဿ-၏၊ အာဒေသော-သည်၊ ဟောတိ ယထာ-သို့၊ တထာ-တူ၊ ကတ္တာရိပိ-ကတ္တား အနုက်၌လည်း၊ သဓာတုန္တရသ-သော၊ ယပစ္စယဿ-၏၊ စဝဂ္ဂ ယကာရ ဝကာရာဒေသော-စဝဂ် အပြု, ယ အပြု, ဝ အပြုကိုလည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗရူပဠ-ပုဗ္ဗရူပ်ကိုလည်းကောင်း၊ ကာတဗ္ဗာနိ-ပြုထိုက်ကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ [ကတော၌ စပ်၊] ဓာတုန္တရသ-၏၊ ဝကာရတ္တာ-ဝ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တေန-ထိုဓာတုန်ဝနှင့်၊ သဟ-တကွ၊ ယကာရဿ-ယ၏၊ ဝကာရေ-ဝ အကွာရာကို၊ ကတေ-ပြုအပ်ပြီးသော်၊ ဒ္ဝိဘာဝေါ-ပြု၊ ဒေါဝသာတိတ္ထေ-၌၊ စဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ ဗ္ဗောဝသာတိ-ဗ္ဗောဝသဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ-နှာသ၌ ဆိုအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝကာရဒ္ဒယဿ-ဝ ၂ လုံးအပေါင်း၏၊ ဗကာရ ဒ္ဒယံ-ဗ ၂ လုံးအပေါင်းပြု၊ ဒိဗ္ဗတိ-တောက်ပ၏၊ ["မြူးပျော်၏" စသည်လည်း ပေး၊] ပေ၊ ကမ္မေ, ဒိဗ္ဗတေ-တောက်ပ**အပ်၏**၊ [ဤကမ္မရုပ်၌ကား တသဿစဝဂ္ဂသုတ်ဖြင့် ဓာတုန်နှင့်တကွ ယကို ဝပြု၊] **ဒိဗ္ဗန္တေ**, ဒိဗ္ဗတိ, ဒိဗ္ဗန္တိ-အပ်ကုန်၏၊ ဒိဗ္ဗတု-တောက်ပလော၊ ဒိဗ္ဗတံ-အပ်လော၊ **ဒိဗ္ဗေ**-ရာ၏၊ ဒိဗ္ဗေထ- အပ်ရာ၏၊ အဒိဗ္ဗိ-ပြီ၊ အဒိဗ္ဗိတ္ထ (အာကို ဣပြု)-အပ်ပြီ၊ ဒိဗ္ဗိသတိ-လတ္တံ၊ ဒိဗ္ဗိသတေ-အပ်လတ္တံ၊ အဒိဗ္ဗိသ-**ရာပြီ**၊ **အ**ဒိဗ္ဗိသထ-အပ်ရာပြီ။

အနုက်မျှားကိုလည်း ပြကြသေး၏၊ သောဘာဝိသေသ**ယုတ္တတ္တာ**-တင့်တယ်ခြင်း အထူးနှင့် ယှဉ်ခြင်းကြောင့်၊ ဒိဗ္ဗန္တိ ကာမီယန္တိ-လိုလားအပ်**ကုန်၏**၊ အာနုဘာဝသမ္ဘတ္တိယာ-အာနုဘော်နှင့် ပြည့်စုံခြင်းကြောင့်၊ တံတံ ကိစ္စံ-ကို၊ နိပ္ပါဒေတုံ-ငှာ၊ ဒိဗ္ဗန္တိ သဏ္ဌာန္တိ-စွမ်းနိုင်ကုန်၏၊ ဣတိ ဒေဝါ။

၅၁၁။ ဒေါဝသာတိ ၊ပေ၊ ဗကာရဒ္ဒယံ—နှာသ၌ "ဝ ၂လုံးကို ဗ ၂လုံးပြုဟု ဆိုသောကြောင့် နှာသအတိုင်း စာကိုယ်၌ ဆိုထားသည်၊ ဋီကာ၌မူ ဝကို ဗပြုပြီးမှ ဒွေဘော် လာစေလိုသည်၊ ["ဗောဝသာတိ ပဌမံ ဝကာရဿ ဗကာရေ ကတေ သတိ ပရဒွေဘာဝေါ ဌာနေတိ ဒ္ဝိတ္တံ ကာတဗ္ဗံ၊ နှာသေ ပန ပဌမံ ဒ္ဝိတ္တံ ကတ္တာ ပစ္ဆာ ဒ္ဒယဿ ဝုတ္တတ္တာ ဣဓာပိ (ဤရူပသိဒ္ဓိ၌လည်း) ဝုတ္တံ" ဋီကာ။]

ဒိဗ္ဗတု ဒိဗ္ဗတံ ၊ပေ၊ ဣစ္စာဒိ—ပဌမိမှစ၍ ပရဿပုဒ် ကတ္တာရုပ်, အတ္တနောပုဒ်ဖြင့် ကမ္မရုပ်ဟု ခွဲခြားထားသောကြောင့် ကာလာတိပတ္တိ၌ အဒိဗ္ဗိသ (ကတ္တာ) အဒိဗ္ဗိသထ (ကမ္မ) ဟု ခွဲခြားသင့်၏၊ စာအုပ်မျှား၌ကား ပျက်ဟန်တူသည်။

သိဝ=တန္တ သန္တာနေ–ချည်မြှင်အစဉ်ကို ပြုခြင်း၌၊ ဝါ–ချုပ်စပ်ခြင်း၌...၏၊ သိဗ္ဗတိ–ချုပ်၏၊ ပေ ။ အသိဗ္ဗိသ–ချုပ်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ၊ ပဒ=ဂတိမှိ-၌...၏၊ ဥပုဗ္ဗော–ဥရှေးရှိသည်လည်းကောင်း၊ ဒ္ဒိတ္တံ–လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ တထာဂတ္တာရိ စာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ သဓာတ္ဌန္တသ–သော၊ ယကာရသ–၏၊ ဧကာရော–ဧပြု၊ ဒ္ဒိတ္တာဒ္ဓ–လည်းပြု။ [ရှေ့ "ဒ္ဒိတ္တံ"သည် ပဒွေဘော် အတွက်, နောက် "ဒ္ဒိတ္တံ" ကား ဧ ဒွေဘော်အတွက် တည်း၊] ဥပ္ပဇ္ဇတိ–ဖြစ်၏၊ ပေ၊ ဥပ္ပဇ္ဇရေ–ကုန်၏၊ ကမ္မေ, ပဋိပဇ္ဇတေ–ကျင့်အပ်၏၊ ပေ ၊ ဘာဝေ, တယာ–သင်သည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတေ–ယခုဖြစ်ခြင်း၊ တထာ, ဥပ္ပဇ္ဇတု–လော၊ ဥပ္ပဇ္ဇေယ္ယ–ရာ၏၊ ဥဒပဇ္ဇာ, ဥဒပဇ္ဇထ–ဖြစ်ပြီ၊ ဥဒပါဒိ, ဥပ္ပဇ္ဇိ–ဖြစ်ပြီ၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ–ပြီ၊ (အာကိုတ္ထပြု)၊ ဥပ္ပဇ္ဇိသတိ–,လတ့ံ၊ ဥဒပဇ္ဇိသ, ဥပ္ပဇ္ဇိသ–ဖြစ်လောက်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

ဗုဓ=အဝဂမနေ–ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၌...၏၊ [အဝ=သက်ဝင်၍၊ ဝါ–ထိုးထွင်း၍+ဂမန=သိခြင်း၊ စိတ်ဖြင့် သိသကဲ့သို့ သာမန်–အပေါ်ရံသိ မဟုတ်ပဲ အထဲရောက်အောင် ထွင်းဖေါက်သက်ဝင်၍ သိခြင်းကို "အဝဂမန" ဟု ဆိုသည်၊ လိုရင်းမှာ ဉာဏ်ဖြင့် သိခြင်းပင်တည်း၊] ယကာရပရတ္တာ–ယအက္ခရာ နောင်းသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိ မဖြစ်၊ ဗျကာရာဒေသောဝ–ဗျ အပြုသည်သာ၊ ဝိသေသော–ပဒဓာတ်မှ ထူး၏၊ [ပဒဓာတ် ၌

သိဝ–တန္တသန္တာနေ—"တန္တ=ချည်မြှင်+သန္တာန=အစဉ်" ဟုသာ အနက်ထွက်၏၊ သို့သော် ဓာတ်ထုံးစံမှာ ဒြပ်ကို မဟော–ကြိယာကိုသာ ဟောသောကြောင့် အတ္ထာတိ သယနည်းအားဖြင့် "ချည်မြှင်အစဉ်ကို ပြုခြင်း၌" ဟု ပေးသည်၊ ထိုချည်မြှင်အစဉ်ကို ပြုခြင်းဟူသည်လည်း ချည်မြှင်ချင်း ဆက်နေအောင် ချုပ်စပ်ခြင်းပင်တည်း၊ [သီမူ၌ သိဗ္ဗန္တိ နောက် "ကွစိဓာတ္တာဒိနာ ယကာရာကာရသ (ယ၏ အကို) ဧတ္တာဒ္ဓ (ဧလည်းပြု) သိဗ္ဗေတိ သိဗ္ဗေန္တိ" ဟု ရှိသေး၏, မကောင်းလှ၊ ထိုသိဗ္ဗေတိ ရုပ်မျိုးကို သဒ္ဒနီတိ၌ "ကာရိတ်ရုပ်" ဟု ဆိုသည်။]

ဥဒပဇ္ဇာ—ဋီကာ၌ "ဥဒပဇ္ဇာတျာဒီသု ယဝမဒနာတိ သုတ္တေန ဒကာရာဂမော"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် ဥပုဗ္ဗ ပဒဓာတ် ဟိယျတ္တနီ အာဝိဘတ်, အလာ၍ "ဥ အ ပဇ္ဇာ"ဟု ဖြစ်သောအခါ (ဒ်)လာ၊ ဥဒပဇ္ဇထ၌ အတ္တနောပုဒ် တ္ထကို ထပြုရုံသာ၊ ဥဒပါဒိ၌ အဇ္ဇတနီ ဣါဝိဘတ်, ယပစ္စည်းကို သုတ်ကြီးဖြင့် ချေ၊ အ့ညေသုစသုတ်ဖြင့် ပ၏ အကိုဝုဒ္ဓိပြု၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ၌ (အ–ဒ) မလာ၊ ဥဒပဇ္ဇိသ၌ ကာလာတိပတ္တိကြောင့် အလာ၊ "ဥပဇ္ဇိသ"ကား အ မလာသော ရုပ်တည်း၊ မြန်မာမူ၌ "ဒ" မပါဘဲ ဥပ္ပဇ္ဇ–စသည်ဖြင့် ရှိသည်ကား ဋီကာနှင့် မညီ။

တတိယကွဲရာ ၈ ပြုရ၍ ဤ၌ စတုတ္ထကွဲရာ စု ပြုရခြင်းသာ ထူးသည်၊ အညေသုစ သုတ်၌ "ယုဝဏ္ဏာနံပိ ယဏုဏာ" စသည်ဖြင့် သတ်မှတ်ခဲ့သော ကြောင့် ဤ၌ ယနှောင်းသည့်အတွက် ဝုဒ္ဓိလည်း မပြုရ၊] ဓမ္မံ–တရားကို၊ ဗုဒ္ဓတိ–သိ၏၊ ပေ ၊ ကမ္မေ–၌၊ မယာ–သည်၊ ဓမ္မော–တရားကို၊ ဗုဒ္ဓတော–သိအပ်၏၊ ပေ ၊ ဗုဒ္ဓန္တိ–သိအပ်ကုန်၏၊ ဗုဒ္ဓတု–လော၊ ဗုဒ္ဓေယျ–ရာ၏၊ အဗုဒ္ဓိ အဗုဒ္ဓိတ္ထ–သိပြီ။ [အာ်ကို တ္ထပြု၊] ဗုဒ္ဓိသတိ–လတ့်၊ အဗုဒ္ဓိသ–ရာပြီ။

ယုဓ=သမ္ဗဟာရေ–ပြင်းစွာ ပုတ်ခတ်ခြင်း၌....၏၊ [စစ်တိုက်ခြင်း, တစ်ကောင်နှင့် တစ်ကောင် တစ်ဖက်နှင့် တစ်ဖက် ရိုက်နှက်သတ်ဖြတ် ပုတ်ခတ်ခြင်းကို "သမ္ဗဟာရ" ဟု ဆိုသည်၊] ယုဒ္ဓတိ–စစ်တိုက်၏၊ ယုဒ္ဓန္တိ၊ ကုဓ=ကောပေ–စိတ်ဆိုးခြင်း၌....၏၊ ကုဒ္ဓတိ–စိတ်ဆိုး၏၊ ကုဒ္ဓန္တိ၊ ဝိဓ=တာဠနေ–ထိုးဆွခြင်း၌....၏၊ ဝိဒ္ဓတိ–ထိုးဖောက်၏(ပစ်ခတ်၏)၊ ဝိဒ္ဓန္တိ၊ ဣစ္စာဒိ၊ နဟ=ဗန္ဓနေ–နှောင်ဖွဲ့ခြင်း၌...၏၊ ဟ ဝိပရိယယောတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ ဝိပရိယယော–ဟနှင့် ယ၏ ရှေ့နောက် ပြန်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ သန္ဓယှတိ–ဖွဲ့၏၊ ["သရဏ်–မြှားကို၊ သန္ဓယှတိ–လေးညှိုး၌ဖွဲ့၏" စသော အရာမျိုးတည်း၊ "သံပုဗ္ဗ ဟန+ယတိ" ၌ ဟနှင့် ယကို ရှေ့နောက်ပြန်သည်၊] သန္ဓယှန္တိ–ဖွဲ့ကုန်၏၊ ဣစ္စာဒိ၊ မန–သည်၊ ဥဏော–၌....၏၊ ဥဒေသော၀–ဥ အပြုသည်သာ၊ ဝိသေသော–ထူး၏၊ မညတိ–သိ၏၊ မညန္တိ, ဣစ္စာဒိ။

သံ အာပုဗ္ဗော–သံရှေး အာရှေးရှိသော၊ ဒါ–ဒါသဒ္ဒါသည်၊ အာဒါနေ–ယူခြင်း၌....၏၊ ကွစိဓာတုတ္ဘာဒိနာ–ဖြင့်၊ ယမိ–ယပစ္စည်းကြောင့်၊ ဓာတွန္တသ–ဓာတွန် အာ၏၊ ဣကာရော–ဣပြု၊ သီလံ–သီလကို၊ သမာဒိယတိ–ယူ၏၊ ဝါ–ဆောက်တည်၏၊ သမာဒိယန္တိ၊ ဣစ္စာဒိ။ [ကံဟောင်္ဂ "သမာဒိ ယတေ" ဟု ဘူ၀ါဒိရုပ် ဖြစ်၏။]

တုသ=ပီတိမှိ–နှစ်သက်ခြင်း၌....၏၊ ယပစ္စယသ–၏၊ ပုဗ္ဗရူပတ္တံ–ပုဗ္ဗရုပ်ပြု (တထာဂတ္တရိစဖြင့် ပြု)၊ တုသတိ–နှစ်သက်၏၊ တုသန္တိ ဣစ္စာဒိ၊ တထာ, သမု=ဥပသမေ–ငြိမ်းခြင်း၌....၏၊ သမ္မတိ–ငြိမ်း၏။ [ယကို ပုဗ္ဗရုပ်ပြု၊] သမ္မန္တိ၊ ကုပ=ကောပေ–စိတ်ဆိုးခြင်း၌ (တစ်နည်း, "ကောပေ–ပျက်စီးခြင်း၌)....၏၊ ကုပ္ပတိ–စိတ်ဆိုး၏၊ ဝါ–ပျက်စီး၏၊ ကုပ္ပန္တိ။

ဇန=ဇနနေ–ဖြစ်အောင်ပြုခြင်းဌ....၏၊ ဇနာဒီနမာတိမှ စာတိတ္ထေ–ဤ သုတ်ဌ၊ [ဇတ္ထေစ–ဟု စပါသည်ကား အပို၊] ဇနာဒီနမာတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ ယမှိ–ယပစ္စည်းကြောင့်၊ ဓာတွန္တသ–ဓာတွန် (နံ)၏၊ အာကာရော–အာပြု၊ ဇာယတိ–ဖြစ်၏၊ ဝါ–ဖြစ်အောင်ပြု၏၊ ပေ ၊ ကမ္မေ, ဇနိယတိ–ဖြစ်အောင် ပြုအပ်၏၊ ဇနိယန္တိ၊ ဇာယတု–ဖြစ်လော၊ ပေ ၊ အဇာယိ, အဇနိ–ဖြစ်ပြီ၊ (ယပစ္စည်းကို သုတ်ကြီးဖြင့် ချေ၊) ဇာယိသတိ ဇနိဿတိ–လတ့်၊ အဇာယိသ အဇနိသ ဣစ္စာဒိ။....ဒိဝါဒိနယော–ဒိဝါဒိ ဓာတ်တို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်၊ (နိဋ္ဌိတော)။

သွာဒိဂ္ဂိဏ်း

သု= သဝနေ–ကြားခြင်း , နားထောင်ခြင်းဌ.....၏၊ ပုရေဝိယ–သို့၊ ဝိဘတ္တာပ္ပတ္တိ။

၅၁၂။ သွာဒိတော ဏု ဏာ ဥဏာစ။ ။ ကတ္တရိ–ဌ၊ ဝိဟိတေသု ဝိဘတ္တိပစ္စယေသု ["ဝိဟိတေသု ဝိဘတ္တိပစ္စယေသု" ဟု သီမှဌ် ပါသည်၊] သုဣစ္ဆေဝမာဒိတော–သု အစရှိသော၊ ဓာတုဂဏတော–ဌ၊ ဏုဏာဥဏာ ဣတိ–ဏု, ဏာ, ဥဏာဟူကုန်သော၊ ဇတေပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ အညေသု စာတိ ဇတ္ထေ–ဤ သုတ်ဌ၊ စဂ္ဂဟဏေန–ဖြင့်၊ ဏုပစ္စယသ–ဏုပစ္စည်း၏၊

ဇန=ဇနနေ—သဒ္ဒနိတိဌ် ဤဓာတ်ကို သကမ္မကဓာတ်ဟု ဆိုရ၍ "ဇညတိတိ မဿ ရူပံ, ကရောတိတိ အတ္ထော" ဟု ဖွင့်၏၊ မညတိကဲ့သို့ ဇညတိဟု ရုပ်ရှိ၍ (ဖြစ်အောင်ပြု၏) ဟု အနုက်ဖွင့်သည်၊ "ဇနိ=ပါတုဘာဝေ–ထင်ရှားဖြစ်ခြင်းဌ" ဟူသော ဓာတ်ကို အကမ္မကဓာတ်ဟု ဆို၏၊ ထို့ကြောင့် "ဇာယတိ–ဖြစ်၏၊ ဇနန်–ဖြစ်ခြင်း၊ ဇာတိ–ဖြစ်ခြင်း" စသည်ဌ ဇနိဓာတ်ဟူ၏၊ "ဝိဇာယတိ–မွေးဖွား၏" ဟူရာဌ်ကား ဝိရှေးရှိသောကြောင့် ဇနိဓာတ်သည်ပင် သကမ္မက ဖြစ်ပြန်သတဲ့၊ ဤဇနဓာတ်ကား သကမ္မကဓာတ် ဖြစ်ခြင်းကြောင့် "ဇနနေ–ဖြစ်အောင်ပြုခြင်းဌ" ဟု ပေးသည်၊ ကမ္မေ "ဇနိယတိ" ဟု ကာရိတ်မပါဘဲ သူ့ချည်းသက်သက် ကံဟောဟု ဆိုသောကြောင့် ဤဇနဓာတ်၏ သကမ္မကအဖြစ်ကို ရူပသိဒ္ဓိဌ်လည်း အလိုရှိသည်။ [အဇ္ဇတနိ စသည်ဌ "အဇာနိ–ဇနယိသတိ, အဇနယိသ" ဟု ပါဌ်ဗျက်၏၊ "အဇနိ, ဇာယိသတိ, အဇာယိသ"ဟု ပါဌ်မှန် ရှိစေ။]

ရုဓာဒိနှင့် ဒိဝါဒိ အစွဲ။ ။ ရုဓာဒိဌ် ပါဝင်သော ဆိဒိ–ဘိဒိ ယုဇ–မုစ တို့သည် ရုဓာဒိဖြစ်လျှင် သကမ္မကဖြစ်၍ "ရုက္ခံ ဆိန္ဒတိ" စသည်ဖြင့် ရုပ်ရှိ၏၊ ဒိဝါဒိဖြစ်လျှင်ကား အကမ္မကဓာတ်တည်း၊ "ရုက္ခော ဆိဇ္ဇတိ–သစ်ပင်ပြတ်၏၊ ယဒ္ဓော ဘိဇ္ဇတိ–အိုးကွဲ၏၊ ယုဇ္ဇတိ–သင့်၏၊ ဒုက္ခာ–ဆင်းရဲမှ၊ မုစ္စန္တု–လွတ်ကြပါစေ" ဤသို့စသည်ဖြင့် ရုပ်ရှိရသည်။

ဝုဒ္ဓိ–ပြု၊ တတ္ထေ၀–ထိုအညေသုစ သုတ်ဌ်ပင်၊ အနုဝတ္တိတ ၀ါဂ္ဂဟဏေန–လိုက်စေအပ်သော ၀ါသဒ္ဒါကြောင့်၊ သွာဒီနံ–သု အစရှိသော ဓာတ်တို့၏၊ ဏုဏာဒီသု–ဏု ဏာ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်၊ နဲ–မဖြစ်။ ["ယုဝဏ္ဏာနံပိ ယဏုဏာ, နာ နိဋ္ဌာဒီသု ဝုဒ္ဓိ နံ" ဟု ၀ါသဒ္ဒါက အသန္ဓိဝိဓိ ပြုခဲ့သောကြောင့် ဝုဒ္ဓိ မပြုရ–ဟူလို။]

ဓမ္မ–တရားကို၊ သုဏောတိ–နာ၏၊ သရုလောပါဒိ၊ သုဏန္တိ–နာကုန်၏၊ ["သုဏောအန္တိ" ဟု ဖြစ်သောအခါ ရှေ့ညြကိုချေ, နောက်အသို့ ကပ်ခြင်းကို "သရုလောပါဒိ" ဟု ဆိုသည်၊] သုဏောသိ၊ ပေ ၊ သုဏောမ၊ ဏာပစ္စယေ–ဏာပစ္စည်း၌၊ သုဏာတိ, သုဏန္တိ, သုဏာသိ၊ ကွစိဓာတုတ္ဌာဒိနာ–ဖြင့်၊ ရဿတ္တံ–ပြု။ [ဏာ၌ ရဿပြု–ဟူလို၊] သုဏာသိ–နာ၏၊ ပေ ၊ ကမ္မေ, ယပစ္စယေ–ကြောင့်၊ ကွစိဓာတုတ္ဌာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဒီဃော၊ သူယတေ–ကြားအပ်၏၊ ပေ ၊ ဒ္ဝိတ္တေ–ဒွေဘော်နှောင်းရာ၌၊ ရဿတ္တံ–ပြု။ ["သူယတိ" ဟု ဒီဃဖြစ်ပြီးမှ, ယကို ဒွေဘော်ပြုလျှင် ကွစိဓာတုဖြင့် ရဿပြန်၍ ပြုရမည်–ဟု ဆိုလိုသတတ်၊] သုယျတိ–ကြားအပ်၏၊ သုယျန္တိ–ကုန်၏၊ သူယျတိ, သူယျန္တိ ၀ါ–ဟုလည်းရှိ၏။ [ရဿမပြုဘဲလည်း ရှိသည်–ဟူလို။]

သုဏောတု–နာလော၊ ပေ ၊ သုဏောမ၊ သုဏာတု၊ ပေ ၊ သုဏ, သုဏာဟိ, သုဏာထ၊ ပေ ၊ သုဏာမသေ။ ["သုဏာဟိ" ဟု ဖြစ်ပြီးနောက် ကွစိဓာတုဖြင့် ဏာကို ရဿပြုပြီးမှ ဟိလောပ် ၀ါသုတ်ဖြင့် ဟိကို ချေလျှင် "သုဏ" ဟု ဖြစ်၏၊] ကမ္မေ–၌၊ သူယတံ–ကြားအပ်လော၊ သူယန္တံ, သူယတု, သူယန္တု၊ သုဏော သုဏောယျ–နာရာ၏၊ ပေ ၊ သုဏောယျာမေ၊ [ဏု ပစ္စည်း

၅၁၂။ ဤသုဓာတ်သည် ဘူ၀ါဒိဖြစ်မူ သန္ဓန–စီးသွားခြင်း (သ၀တိ–စီး၏), ဇနန–ဖြစ်အောင်ပြုခြင်း (အတ္ထေ–အနက်တို့ကို၊ သ၀တိ–သီးတတ် ပွားတတ်၏), ဣသရိယ–အစိုးရခြင်း၌လည်း ဖြစ်သတဲ့၊ ဝိ ရှေးရှိလျှင် ဝိချာတ–ထင်ရှားခြင်း (ဝိသုတော–ထင်ရှား၏), ဝိ ရှေးမရှိဘဲလည်း "သုတော–ထင်ရှား၏" ဟု ရှိ၏၊ သွာဒိဖြစ်မူ သန္ဓာန–စပ်ခြင်း, မထန–မွေနှောက်ခြင်း, နှာန–ရေချိုးခြင်း, သုတ–ကြားနာခြင်းတို့၌ ဖြစ်၏၊ ဘူ၀ါဒိ သွာဒိ ၂ ဂိုဏ်းဖြစ်မူ ဂတိ–သွားခြင်း၌ ဖြစ်၏၊ ဘူ၀ါဒိ သွာဒိ ကိယာဒိ ၃ ဂိုဏ်းဖြစ်မူ ပိဋ္ဌန–နှိပ်စက်ခြင်း အနက်၌ ဖြစ်၏–ဟု ဓာတ္တတ္ထသင်္ဂဟ၌ မိန့်သည်။ ["ပရံ သုနန္တိ ဟိသန္တိ ဧတေနာတိ ပရသု" ကား ပိဋ္ဌနတ္ထတည်း။]

သု,ဘူ–သန္ဓနနိသရေ, ဝိ–ဝိချာတေ သွ သန္ဓာန၊
မထ နှာန သုတေ ဘူသွာ, ဂတေ ဘူသွာကိ ပိဋ္ဌနေ။

ဏာ ပစ္စည်း ၂ မျိုးလုံးပင် "သုဏော" စသည်၌ သက်နိုင်၏၊] သူယေထ သူယေယျ–ကြားအပ်ရာ၏၊ အသုဏိ သုဏိ–နာပြီ၊ အသုဏိံသု သုဏိံသု၊ (သြကို ဣပြု)၊ အသုဏိတ္ထ, အသုဏိ သုဏိ, အသုဏိမှာ သုဏိမှာ၊ အသုဏိတ္ထ သုဏိတ္ထ (အာကို တ္ထပြု)၊ [သြ–တ္ထဝိဘတ်တို့၌လည်း "သုဏိ, သုဏိတ္ထ" ဟု အ မလာသောရုပ် ကျဟန်တူသည်။]

ဏာပစ္စယလောပေါ–ဏာပစ္စည်းချေ၊ ဝုဒ္ဓိ–ပြု၊ သဿ–သ၏၊ ဒ္ဒိဘာ ဝေါ–ဒွေဘော်လာ၊ သာဂမော–(သ်)လာ။ [ကွစိဓာတုဖြင့် ရသပြု၍ ဏာကို ချေပြီးသောအခါ ဏာ မနှောင်းသောကြောင့် အညေသုစဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြုနိုင်ပြီ၊ သဒ္ဒေဘော် လာ၍ သတ္တမဇ္ဇတနိမှိ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သ လည်းလာ၊] အသောသိ–ကြားပြီ၊ အသောသိံသု–ကုန်ပြီ၊ [ပစ္စသောသိလည်း ရှိ၏၊] အသောသိ–(သြကို ဣပြု)၊ ပေ ၊ အသောသိတ္ထ (အာကို တ္ထပြု)၊ အသူ ယိတ္ထ , အသူယိ–ကြားအပ်ပြီ။

သရလောပါဒိ (ဏာ၌ အာချေ နောက်ကပ်၊) သုဏိသတိ–ကြားလတ္တံ့၊ ၊ပေ၊ သုဏိဿာမှေ၊ ဏာပစ္စယလောပေါ–ချေ၊ ဝုဒ္ဓိ–ပြု။ [ဏာပစ္စည်း နှောင်း လျှင် ဝုဒ္ဓိ မပြုနိုင်သောကြောင့် ဏာချေပြီးမှ ဝုဒ္ဓိပြု၊] သောဿတိ–ကြားလတ္တံ့၊ ၊ပေ၊ သောဿတေ, သူယိဿတေ သူယိဿတိ–ကြားအပ်လတ္တံ့၊ အသု ဏိဿ–ကြားရာပြီ၊ အသူယိဿ–ကြားအပ်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

ဟိ–ဟိသဒ္ဒါသည်၊ ဂတိမှိ–ဂတိအနက်၌....၏၊ ပဝုဗ္ဗော–ပရှေးရှိသည် လည်းကောင်း၊ ဏာပစ္စယော–သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ပဟိဏာတိ– စေလွှတ်၏၊ ပဟိဏတိဝေါ–လည်းရှိ၏။ [သုတ်ကြီးဖြင့် ရသပြု၊] ပဟိဏန္တိ– ကုန်၏၊ ပဟိဏာတု–လော၊ ပဟိဏန္တု၊ ပဟိဏောယျ–ရာ၏၊ ပဟိဏိ, ပါဟော သိ–စေလွှတ်ပြီ၊ ပဟိဏိဿတိ–လတ္တံ့၊ ပဟိဏိဿ–ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

ဟိ=ဂတိမှိ—ဂတိအနက်ဟု ဆိုသော်လည်း ပရှေးရှိသောကြောင့် "ပေသန–ပို့ခြင်း, စေလွှတ်ခြင်း" အနက်ကိုလည်း ဟောနိုင်၏၊ ထောမနိုဓိ၌ "ပဟိတောပိ=ပို့အပ်, စေလွှတ်အပ်" ပုဒ်ကို ပဝုဗ္ဗ ဟိဓာတ်ဟုပင် ဆိုသည်၊ "ဟိနောတိ ပဝတ္တတိ ဖလံ ဧတေနာတိ ဟေတု" ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြုရာ၌ကား ဏုပစ္စည်းမှ ဏာကို သုတ်ကြီးဖြင့် နပြု သည်ဟု ကြံ၊ ပါဟောသိ၌လည်း ဏာပစ္စည်းကို ကွစိဓာတုဖြင့် ချေ၊ အဇ္ဇတနိကြောင့် (အ)လာ၍ ပ၏ အကို ချေ, ဒီဃပြု၊ ဟိ၌ ဣကို ဧပြု, (သ်)လာ၍ ပြီးစေ၊ ဓာတွတ္ထ သင်္ဂဟာ၌မူ ပဟာဓာတ် ကြံ၍ "ပါဟောသိ" ဟု ဝတ္တမာန်ပုံစံ ထုတ်၏၊ ပါဠိ၌–မရှိကို သတိပြုသင့်သည်။

ဝု=သံဝရဏေ–စောင့်ရှောက်ခြင်း (စောင့်စည်းခြင်း) ၌....၏၊ အာဝုဏာတိ–စောင့်ရှောက်၏၊ အာဝုဏာန္တိ–ကုန်၏။ [ပန်းသီကုံးရာ၌လည်း ပန်းများကို စောင့်ရှောက်ခြင်းပင်ဖြစ်၍ "သီကုံး၏" ဟု ပေးနိုင်သည်။]

မိ=ပဏ္ဍေပေ–ထည့်သွင်းခြင်း၌....၏၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဏသ–ဏာ၏၊ နတ္တံ–နှ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ မိနောတိ–ထည့်သွင်း၏၊ မိနန္တိ–ကုန်၏၊ ဣစ္စာဒိ။

အပ=ပါပုဏာနေ–ရောက်ခြင်း၌.....၏၊ ပပုဗ္ဗော–ပရှေးရှိ၏၊ သရလောပေါ–ချေ။ [သိ၌ "သရလောပေ–ရှေ့သရကို ချေပြီးသော်" ဟု ရှိ၏၊] ဒီဃန္တိ–ဒီဃံသုတ်ဖြင့်၊ ဒီဃော–ဒီဃပြု။ [ပ၏ အကို သရာသရေ လောပ်ဖြင့် ချေ၍, အပမှ အကို ဒီဃပြု, "ပါ" ဟု ဖြစ်သည်ဟူလို၊] ဉဏာပစ္စယော–ဉဏာပစ္စည်းသက်၊ သမ္ဘတ္တိ–စည်းစိမ်သို့၊ ပါပုဏာတိ–ရောက်၏၊ ပေ ၊ ပါပုဏာမ၊ ကမ္မေ–၌၊ ပါပိယတိ–ရောက်အပ်၏၊ ပါပိယန္တိ၊ တထာ, ပါပုဏာတု–လော၊ ပေ ၊ ပါပိယိသ–ရောက်အပ်ပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

သက=သတ္တိမှ–စွမ်းနိုင်ခြင်း၌....၏၊ ဒွိဘာဝေါ–လာ၊ သက္ကုဏာတိ–စွမ်းနိုင်၏၊ သက္ကုဏန္တိ–ကုန်၏၊ ဘာဝေ–၌၊ ပုဗ္ဗရူပဿာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ပုဗ္ဗရူပတ္တံ–ပုဗ္ဗရုပ်ပြု။ [ဌင်းနောက်၌ "ဒွိတ္တာ" ဟု မြန်မာမှရှိသည်ကား အပို, ပုဗ္ဗရုပ်ပြုလျှင် "သက္က" ဟု ဖြစ်သည်၊] တယာ–သင်သည်၊ သက္ကတေ–စွမ်းနိုင်၏၊ သက္ကတိဝါ–လည်းရှိ၏၊ သက္ကုဏာတိ–စွမ်းနိုင်လော၊ သက္ကုဏောယျ–ရာ၏၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ အဇ္ဇတနာဒီမှ–အဇ္ဇတနီ အစရှိသော ဝိဘတ်ကြောင့်၊ သကန္တသ–သက၏ အဆုံး (က်)ဗျည်း၏၊ ခါဒေသော–ခပြု၊ အသက္ခိ သက္ခိ–စွမ်းနိုင်ပြီ၊ ပေ ၊ အသက္ခိသံသု–ကုန်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။ ....သွာဒိနယော–သည်၊ နိဋ္ဌိတော။

အသက္ခိ—ဂ်ကို ခ်ပြုပြီးနောက် အသဒိသ ဒွေဘော်(ဂ်)လာ, သုတ်ကြီးဖြင့် ဉဏာပစ္စည်းကိုလည်း ချေရဦးမည်၊ ဤဂိုဏ်း၌ "အပ–သက" စသော အနေကသသရ ဓာတ်နောက်၌ ဉဏာပစ္စည်းသာ သက်၍, ဏုဏာပစ္စည်းတို့ မသက်ရ–ဟု သဒ္ဒနီတိ သတ်မှတ်သည်၊ သု–စသော ဧကသရဓာတ် နောက်၌ကား ဏုဏာပစ္စည်းများသာ သက်၍ ဉဏာ မသက်ရ–ဟုလည်း သတ်မှတ်သင့်သည်။

[ဆောင်] သကဓာတ်၏, အသက္ခိကို, ကွစိဓာတု, က–ခပြုလျက်, ကလည်း ဆက်ကာ, ဒွေဘော်လာ, များစွာ ပြီးနိုင်သည်။

ကိယာဒိဂုဏ်း

ကီ=ဒဗ္ဗဝိနိမယေ–ဥစ္စာကို လဲလှယ်ခြင်း၌၊ ဝါ–ရောင်းဝယ်ခြင်း၌...၏၊ ဝိပုဗ္ဗော–ဝိရှေးရှိ၏၊ ဒ္ဒိတ္တံ–လာ၊ ပုရေဝိယ, ဝိဘတ္တာပ္ပတ္တိ–သက်။

၅၁၃။ ကိယာဒိတေတာ နာ["ကီ+အာဒိ" ဟု ပုဒ်ဖြတ်၍ ဗျလာနမိယုဝါဖြင့် ဣယပြု]။ ။ ကတ္တာရိ–၌၊ (ဝိဟိတေသု ဝိဘတ္တိပစ္စယေသု)၊ ကိဣစ္စေ ဝမာဒိတော–ကီ အစရှိသော၊ ဓာတုဂဏတော–၌၊ နာပစ္စယော–နာပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ နာပရတ္တာ–နောင်းသော နာပ္ပစ္စည်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိသည်၊ နဿ–မဖြစ်။ [အညေသုစသုတ်၌ "ယုဝဏ္ဏာနမ္ပိ, ယဏုဏာ, နာနိဋ္ဌာဒီသု ဝုဒ္ဓိန" ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သောကြောင့် နာပစ္စည်းနောင်းရာ၌ ဝုဒ္ဓိမပြုရ–ဟူလို၊] ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ကိယာဒိနံ–ကီ အစရှိသော ဓာတ်တို့၏၊ နာမ်–နာပစ္စည်းကြောင့်၊ ရဿတ္တံ–ပြု၊ ကီတော–ကီဓာတ်မှ နောက်၌၊ နာပစ္စယ နကာရဿ–နာပစ္စည်း၏ နဏ်၊ ဏတ္တဉ္စ–ဏလည်းပြု။

ဘဏ္ဍံ–ဘဏ္ဍာကို၊ ဝိက္ကိဏာတိ–ရောင်း၏၊ ဝိက္ကိဏန္တိ၊ ဝိက္ကိယတိ–ရောင်းအပ်၏။ [နာပစ္စည်း မနောင်းသောကြောင့် ကိ၌ ရဿမပြုရ၊] ဝိက္ကိယန္တိ။ [သို့"ဝိက္ကိယန္တိဝါ" ဟု ဝါပါသောကြောင့် "ဝိက္ကိယတေ, ဝိက္ကိယန္တေ, ဝိက္ကိယတိ ဝိက္ကိယန္တိဝါ" ဟု မူရင်း ဖြစ်ဟန်တူသည်၊] ဝိက္ကိဏာတု–လော၊ ဝိက္ကိဏန္တု၊ ဝိက္ကိယတု–ရောင်းအပ်လော၊ ဝိက္ကိယန္တု၊ ဟေ ! အဝိက္ကိဏိသ–ရောင်းရာပြီ၊ အဝိက္ကိဏိသံသု–ကုန်ရာပြီ။ ["အဝိက္ကိယိသထ–ရောင်းအပ်ရာပြီ" ဟု ကမ္မရုပ် ကျဟန်တူသည်၊] ဣစ္စာဒိ။

ဓီ=ဇယေ–အောင်ခြင်း(နိုင်ခြင်း) ၌....၏၊ ကိလေသေ–ကိလေသာတို့ကို၊ ဓိနာတိ–အောင်၏၊ [ကိလေသာနှင့် စစ်ဖြစ်ရာ၌ "နိုင်သည်" ဟူလို၊] ဓိနန္တိ၊ ဓိယတိ–အောင်အပ်၏၊ [ယပစ္စည်း ကြောင့် ကွစိဓာတုဖြင့် ဒီဃပြု၊] ဓီယန္တိ၊ ဇဝံ–ဤအတူ၊ ဓိနာတု–လော၊ ဓိနေယျ–ရာ၏၊ အဓိနံ, ဓိနိ–အောင်ပြီ၊ အဓိနိံသု၊ အဇေသိ–အောင်ပြီ။ [နာပစ္စည်းကို ကွစိဓာတုဖြင့် ချေပြီးနောက်

ဝိက္ကိဏာတိ—သက္ကတ၌ "ကြီ" ဓာတ်ဟု ရနှင့် ရှိ၍ ပါဠိရောက်သည့်အခါ ထိုရ် ပျောက်သောကြောင့် (ရှေး၌ အက္ခရာရှိလျှင်) ရ် အစား ဒွေဘော်လာရသည်၊ ရှေ့က "ဝိ" ဥပသာရ မရှိလျှင် "ကိဏာတိ–ဝယ်၏" ဟု ဖြစ်၏၊ ကြီ၌ ရ်ရှိသောကြောင့်ပင် "ရဟာဒိတော ဏ" အစီအရင်ကဲ့သို့ ကွစိဓာတုဖြင့်နကိုလည်း ဏပြုရသည်။

အညေသုစဖြင့် ဧဒ္ဒ ဣကို ဧဝုဒ္ဓါပြု၊] အဧေသု–ကုန်ပြီ၊ အဧိနိုဏ္ဍ–ပြီ။ [အတ္တ နောပုဒ္ဒ် အာကို ဏ္ဍပြု၊] အဧိယိတ္ထ အဧိယိ–အောင်အပ်ပြီ၊ ဧနိသိတိ–လတ္တံ၊ ဧနိသိန္တိ၊ ဝိဧေသိတိ–လတ္တံ၊ [ဝိပုဗ္ဗဧဝယတ်, နာဝေ့, ဝုဒ္ဓါပြု၊] ဝိဧေသိန္တိ၊ ဧယိသိတိ၊ ပေ ၊ အဧိယိသ–အောင်အပ်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

ဝထာ–ပါး၊ စိ=စယေ–ဆည်းပူးခြင်း၌....၏ ၊စိနာတိ–စိ၏ ၊ စိနန္တိ။

ဥ=အဝဗောဓနေ–ထိုးထွင်း၍ သိခြင်း၌....၏ ၊ [ဗုဓနှင့် တူ၊] နာပစ္စယော–နာပစ္စည်းသက်၊ ဝါတိ ဝတ္တတေ။ [အန္ဓသိ ဝဏ္ဏာကာရော ဝါ–မ္ပ လိုက်။]

စိ=စယေ—သွာဒိ, ကိယာဒိ, ဘူဝါဒိ, စုရာဒိ ၄ ဂိုဏ်း၌ဖြစ်သော စိဓာတ်သည် စယအနက်ဟော, ဥရှေးရှိလျှင် ဝမုန–တိုးပွားခြင်းအနက်ဟော (ပစ္စန္တ–ပစ္စန္တရာဇ်ကို၊ ဥစ္စိနထ–ပွာစေကြကုန်၊ ဝါ–စည်ကားစေကြကုန်), အပရှေးရှိလျှင် ဘိန္ဒန–ဖျက်ဆီးခြင်း အနက် (စိတံ စိတံ–စီအပ် စီအပ်တိုင်းကို၊ အပစိနောတိ–ဖျက်ဆီး၏), အဝ၏ ကာရိယ ဖြစ်သော သြရှေးရှိလျှင် ဆေ–ဖြတ်ခြင်း ဆွတ်ခူးခြင်းအနက် (ပုပ္ပါနိ သြစိနာတိ–ဆွတ်ခူး၏), သံ,ဥရှေးရှိလျှင် သမူစ္စယ–ပေါင်းစည်းခြင်းအနက်ဟောတည်း၊ ဝိရှေးရှိ ရာဌ်ကား စူးစမ်း စိစစ်ခြင်း အနက်ဟောလည်း ရှိ၏၊ ဝိစိနာမိ ဣတောစိတော–ထိုမှ ဤမှ ရှာဖွေ စိစစ်အုံ့။

[ဓာတ္တတ္ထသင်္ဂဟ] စာယော ပူဓာ နိသာမနေ, စိ စယေ သွာကီဘူစု,ဥ၊
ဝမုနေ အပ ဆိန္ဒနေ, သြဆေ–သံ ဥ သမုစ္စယေ။

["စာယောနိသာမနေ"ကို တွဲဘက်ဂါထာပိဒ် ဖြစ်၍ ထည့်လိုက်သည်၊ ဤနေရာနှင့် မဆိုင်၊ အပစာယန စသည်၌ စာယဓာတ်သည် ပူဇော်ခြင်း, ကြည့်ရှု နားထောင်ခြင်း အနက်၌ ဖြစ်သည်–ဟူလို။]

ဥ=အဝဗောဓနေ—ဘူဝါဒိဖြစ်မူ မာရဏ–သတ်ခြင်း, နိသာန–ထက်အောင် သွေးခြင်း, တုဋ္ဌ–နှစ်သက်ခြင်းတို့၌ ဖြစ်၏၊ မနံ–စိတ်ကို၊ ဥ ဘိ ဘောသေတိ(ကာရိတ်ဝင်)–နှစ်သက်စေတတ်၏၊ ဣတိ မနုသံ၊ ကံ (ပုရိသံ)–ယောကျ်ားကို၊ ဥတိ တုဿတိ–နှစ်သက်တတ်၏၊ ဥ ဘိ ဘောသေတိဝါ–နှစ်သက်လည်း နှစ်သက်စေတတ်၏၊ ဣတိ ကညာ–သတို့သမီးမည်၏၊ စုရာဒိဂိုဏ်း ဖြစ်မူ ပေရဏ–စေခိုင်းခြင်း, ထုတိ–ချီးမွမ်းခြင်း, အာလောစန–ကြည့်ရှုခြင်းတို့၌ ဖြစ်၏၊ ဤဗုဒ္ဓေန(အဝဗောဓန) အနက်ကား ဘူဝါဒိ ကိယာဒိ ၂ ဂိုဏ်း၌ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဓာနာတိကဲ့သို့ "ဥတိ ဥဒ္ဓီ" စသော ဘူဝါဒိ ရုပ်များလည်း ရှိသည်။

ဥ ဘူ မာရဏ နိသာန, တုဋ္ဌိသု စုတု ပေရဏ၊
ထုတိ အာလောစနေသူပိ, ဘူကိ တု ဗုဒ္ဓေန မတော။

၅၁၄။ ဥသ ဇာစံနာ။ ။ဥက္ကတိ–ဥဟူသော၊ ဧတသ ဓာတုသ–၏၊ ဇာစံနာက္ကတိ–ဇာ, စံ, နာဟူကုန်သော၊ ဧတေ အာဒေသာ–တို့သည်၊ ဝါ–စွာ၊ ဟောန္တိ၊.....ကျမ–ဤသုတ်သို့၊ ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသတ္ထ ဝါသဒ္ဒသ–ဝဝတ္ထိတဝိဘာသာ အနက်ရှိသော ဝါသဒ္ဒါ၏၊ အနုဝတ္တနာ–လိုက်လာခြင်းကြောင့်၊ ဇာဒေသော–ဇာ အပြုသည်၊ နာမိဧဝ–နာပစ္စည်းနှောင်းရာ၌သာ၊ (ဟောတိ)၊ စံ–စံ အပြုသည်၊ ဥမိဧဝ–ဥ အပြုနှောင်းရာ၌သာ၊ (ဟောတိ)၊ နာဘာဝေါ–နာ အဖြစ်သည်၊ တိမိဧဝ–တိဝိဘတ်နှောင်းရာ၌သာ၊ (ဟောတိ)။

ဇာဒေသော နာမိ ၊ပေ၊ **ကျမ**—[တိမှဧဝ·မ ဧဝကို "နာမိ,ဥမိ"တို့၌လည်း လိုက်၊] သုတ်၌ "ဇာ–စံ–နာ" ဟု အာဒေသ ၃ ခုရှိရာ, ဇာ အပြုသည် နာပစ္စည်းနှောင်းရာ၌သာ ဖြစ်၏။ ["ဇာဒေသော နာမိ ပရေဧဝ, နု ဥဒီသု ပရေသု၊ ကျမဧဝါယံ နိယမော၊ တေန ဇာနုန ဇာနုနကာဒီသု ကိတကေသု ဇာဒေသော အနိဝါရိတော=(နာ) မနှောင်းသော်လည်း ဇာ အပြုကို မတားမြစ်အပ်" ဟု ဖွင့်သော ဋီကာအလို "ကျမ–ဤအာရုံတော်အရာ၌" ဟု ပေးရလိမ့်မည်၊ သို့သော် ကိတ်အရာ၌ "ဇာနိတဗ္ဗံ" စသော ရုပ်များကို တွေ့ရသောကြောင့်လည်းကောင်း, နုဒါဒီဟိ စသောသုတ်၏ ဋီကာ၌ သဗ္ဗာနုနကော ရုပ်တွက်ရာဝယ် "ကာရိတသ သဟ ဝိကရဏေန (ဝိကရဏ နာပစ္စည်းနှင့် တကွ) လောပေါ" ဟု ဋီကာ ဆိုပြန်သောကြောင့်လည်းကောင်း, ကိတ်၌လည်း နာပစ္စည်းနှောင်းမှသာ ဇာပြုနိုင်ရကား "ကျမ–ဤသုတ်သို့" ဟုသာ ပေးလိုက်သည်။]

စံ ဥမိ—"ယျသ ဥတော ကျယာဥ"သုတ်ဖြင့် ယျကို ဥပြု၏၊ ထိုဥအပြုနှောင်းရာ၌သာ စံ ပြု၍ "ဧဿ" ဟု ဖြစ်သည်၊ အခြား အာချုတ်ဝိဘတ် ကိတ်အရာ၌ တို့၌ မဖြစ်။

နာဘာဝေါ တိမှဧဝ—"ဝိနာယတိ–သိ၏" ၌ နာပစ္စည်းကို ယပြု, ဥကို နာပြု၊ ဤသို့ တိဝိဘတ် နှောင်းရာ၌သာ နာ အပြု ဖြစ်သည်၊ အခြားအရာ၌ မဖြစ်–ဟု သတ်မှတ်၏၊ သို့သော် တိ မနှောင်းဘဲ အန္တေ နှောင်းရာ၌လည်း "အနိမိတ္တာ နနာယရေ–မသိအပ်ကုန်" ဟု သထာဂါဝဂ္ဂ ဒေဝတာသံယုတ် အဌကထာ ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "နာဘာဝေါ တိမှိဧဝ" ၌ "နာဘာဝေါ ယမှိဧဝ" ဟု ဆရာတို့ ပြင်လိုကြသည်၊ "ဥယတိ–သိအပ်၏" ၌ ယ နှောင်းလျက် နာ မပြုဘဲ ရှိသော်လည်း နာအပြုမှန်သမျှ၌ကား ယ နှောင်းလျက် ရှိရမည်–ဟု ဆိုလိုသည်။

ထိုယလည်း နာသ လောပေါ ယကာရတွဲဖြင့် နာ ပစ္စည်းကို ပြုသော ယ–ကဲ့ဟော ယ ဟု ၂ မျိုးပင် ရှိ၏၊ "ဝိစေယျ ဝိစေယျ–စိစစ်၍ စိစစ်၍၊ အတ္ထေ–အကျိုးတို့ကို၊ ပနာယတိ–သိတော်မူတတ်၏" ၌ နာပစ္စည်းမှ ဖြစ်သော ယတည်း၊ "ကောတိ ယေသံ နု နာယတိ=အကြင် အသင်္ချေတို့၏ အစွန်းအပိုင်းခြားကို မသိအပ်–မသိနိုင်" ဟူသော ဗုဒ္ဓဝင်နှင့် "အနိမိတ္တာ–အမှတ်အသား မရှိကုန်သည် ဖြစ်၍၊ နု နာယရေ– မသိအပ်

ဓမ္မံ–ကို၊ ဝိဇာနာတိ–သိ၏၊ ဝိနာယတိ ဝါ–လည်းရှိ၏၊ ဝိဇာနန္တိ၊ ကမ္မေ–ဌ္ဌ၊ ဝိညာယတိ–သိအပ်၏၊ ဝိညာယန္တိ၊ ဣဏ္ဍာဂမေ–ဣဝဏ်လာလတ် သော်၊ ပုဗ္ဗလောပေါ–ရှေ့သရကို ချေ၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဧကာရော– ဧ ပြု၊ ဒ္ဒိတ္တာ–လည်းလာ၊ ဥ ယျတိ–သိအပ်၏၊ ဥ ယျန္တိ၊ ဤ ဌ္ဌ အာကို ချေ, ကွစိဓာတုဖြင့် လာသော ဣကို ဧပြု, သန္ဓိအရာ မဟုတ်၍ ကွစာသဝဏ္ဏံ ဖြင့် မပြုရ, သဒ္ဒနီတိ၌လည်း ဤပုံစံ ပါသည်။] ဝိဇာနာတု–သိလော၊ ဝိဇာနန္တု၊ ရဿတ္တံ–ရဿပြု၊ ဝိဇာန, ဝိဇာနာဟိ–သိလော၊ ["ရဿတ္တံ" ကား "ဝိဇာန" အတွက်တည်း၊ နာ၌ ကွစိဓာတုဖြင့် ရဿပြု၍, ဟိလောပ် ဝါသုတ်ဖြင့် ဟိကို ချေ။] ဝိဇာနာထ၊ ပေ ၊ ဝိဇာနဿု၊ ဝိညာယတု–သိအပ်လော၊ ဝိညာယန္တု။

၅၁၅။ ယျဿ ဥတော ဣယာ ဥ ဝါ။ ။ ဥဣတိ–ဥဟူသော၊ ဧတာယ ဓာတုယာ–မှ၊ ပရဿ, ဧယျဿ ဝိဘတ္တိဿ–၏၊ ဣယာ ဥဣတိ–ဣယာ ဥဟူကုန်သော၊ ဧတေ အာဒေသာ–တို့သည်၊ ဝါဟောန္တိ–ဝိကပ်ဖြစ်ကုန်၏၊ သရလောပါဒိ၊ ဝိဇာနိယာ–သိရာ၏။

ဥဒေသေ–ဥ ပြုပြီးသော်၊ ဥဿ–ဥဓာတ်၏၊ ဧ အာဒေသော–ဧ ပြု။ ["ဧနာဥ" ဟု ဖြစ်နေပြီ၊] ဥတောတိ ဝါတိစ ဝတ္တတေ။

၅၁၆။ နာဿ လောပေါ ယကာရတ္တံ။ ။ ဥဣတိ ဧတာယဓာတုယာ ပရဿ, နာပစ္စယဿ–၏၊ လောပေါ–သည်လည်းကောင်း၊ ယကာရတ္တံစ–ယအဖြစ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါဟောတိ–၏၊ ဝဝတ္ထိ ၊ပေ၊ ဝါသဒ္ဒေါ၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ ဥမှိ–ဥ အပြုကြောင့်၊ နိစ္စံ–အမြဲ၊ နာလောပေါ–နာ ပစ္စည်း၏ ကျေခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ အဇ္ဇတနာဒီသု–အဇ္ဇတနိ အစရှိသော ဝိဘတ် ၃ သွယ်တို့ကြောင့်၊ ဝိဘာသာ–ဝိကပ်အားဖြင့်၊ နာလောပေါ (ဟောတိ)၊ အညတ္ထ–ဝတ္တမာန် စသော အခြားဝိဘတ်တို့ကြောင့်၊ အယံ–ဤနာပစ္စည်း ကျေခြင်းသည်၊ နစ ဟောတိ–မဖြစ်သည်သာ၊ နာတော–နာ အပြုမှ နောက်၌၊ တိမှိ–တိဝိဘတ်ကြောင့်၊ ယကာရတာ–နာပစ္စည်း၏ ယ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)။

မသိနိုင်ကုန်"တို့၌ ကံဟော ယပစ္စည်းတည်း။ ["နနာယရေ–ပနာယတိ"တို့၌ ဥဓာတ် မဟုတ်, ဇာနနအနက်ဟော "နိ" ဓာတ်ဟု မဟာပဒါနသုတ် ဋီကာဖွင့်၏၊ ထိုအတိုင်း ဆိုလျှင် ဤကို ဧဝုဒ္ဓိ, ဧကို အယပြု၍, "ပနယတိ" ဟု ပါဠိမှန်ယူ၍, "နနာယရေ"၌ကား ဆန်းကြောင့် ဒီဃရှိသည်–ဟု ဆိုလိုဟန်ရှိသည်၊ သဒ္ဒနီတိမှ ဥဓာတ်အရာ၌ "နနာယရေ"ကိုပင် ထုတ်သည်။]

နိုဂ္ဂဟီတသ–နိုဂ္ဂဟိတ်၏၊ ဝဂ္ဂန္တံ–ဝဂ္ဂန္တ ပြု၊ ["ဇ+ဉ" ဖြစ်သည့်အခါ နိုဂ္ဂဟိတ်ကို (ဉ)ပြု၍ "ဇညာ" ဖြစ်သည်၊] ဝိဇညာ ဝိဇာနေယျ–သိရာ၏၊ ၊ပေ၊ ဝိဇာနေယျာမ–သိကုန်ရာ၏၊ ဝိဇာနေမု ဝါ–လည်းရှိ၏၊ [ကွစိဓာတုဖြင့် ဇယျာမကို ဇမုပြု၊] ဝိဇာနေထ–ရာ၏၊ ဝိညာယေယျ–သိအပ်ရာ၏၊ ဝိညာ ယေယျုံ–ကုန်ရာ၏။

သမဇာနိ, သဇ္ဇာနိ–သိပြီ၊ သဇ္ဇာနိံသု။ [သံပုဗ္ဗ ဉ, ဓာတ်၏ရှေ့၌ အ လာ, နိုဂ္ဂဟိတ်ကို (မ်) ပြု, "သမဇာနိ"၊ သဇ္ဇာနိ၌ အ–မလာဘဲ နိုဂ္ဂဟိတ်ကို

၅၁၆။ ဉမိ နိစ္စ နာလောပေါ—သုတ်၌ နာပစ္စည်းကို ချေခြင်း, ယပြုခြင်းဟု ကာရိယ ၂ ခုရှိရာ မည်သည့်အရာ၌ချေ, မည်သည့်အရာ၌ ယပြု–ဟု ဝါသဒ္ဒါ၏ သတ်မှတ်ချက်ကြောင့် ဃျကို ဉအပြုနှောင်းရာ၌ နာပစ္စည်းကို အမြဲ ချေ, နိုဂ္ဂဟီတ်ကို ဝဂ္ဂန္တ ပြု၍ "ဇညာ" ဟု ၁ ရုပ်သာ ရှိသည်–ဟူလို။

ဇညု စသည်။ ။ "ကတ္တာနု ပါပကံ ကမ္မံ, မာ မံ ဇညုကြီ ဣစ္ဆတိ=မကောင်းမှု ကို ပြုပြီးနောက် ငါ့ကို သူများ မသိပါစေကုန်လင့်–ဟု မြော်လင့်လိုလား၏" ဟူသော သုတ္တနိပါတ် ဝသလသုတ်၌ ဃျုံကို သုတ်ကြီးဖြင့် ဉ၂ ပြု၊ "သယံ အာယံ ဝယံ ဇညာ=ကိုယ်တိုင်အရှုနှင့် အကုန်ကို သိစေပါလော" ဟူသော စတ္တာလီသ ဓာတသကုန ဓာတ်၌ ဃျာသိကို ဉပြုရုပ်များ ရှိသောကြောင့် ဃျုံကို ဉ၂, ဃျာသိကို ဉသိ–ဉ, ဃျာထကို ဉထ, ဃျာမိကို ဉမိ, ဃျာမကို ဉမ, ဃျုံကို ဉုံပြု၍ ဤသုတ်ဖြင့် ထို ဉ၂အပြု စသည် နှောင်းရာ၌လည်း ဇ ပြု နာကို ချေလျှင် "ဇညု, ဇညာသိ–ဇညာ ဇညာထ, ဇညာမိ, ဇညာမ, ဇညုံ" စသော ရုပ်များလည်း ရှိနိုင်၏ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် နိသယသစ် မိန့်တော်မူသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဉမိ နိစ္စ နာလောပေါ" ဉအပြုကြောင့် နာချေဟူရာဝယ် ဉ၂ စသည်ကြောင့်လည်း နာ ချေသေးသောကြောင့် ထိုစကားကို နေရာတိုင်း မနှံ့ ဟုမှတ်၊ "ဓာဒေသော နာမိ ဇ ဉမိ" ဟူသော စကားလည်း ထို့အတူ ပင် မနှံ့။

ဝိဘာသဇ္ဇတနာဒီသု—အာဒိဖြင့် ဘဝိသန္ဓိ ကာလာတိပတ္တိကို ယူ၍ ထို ၃ သွယ် နှောင်းရာ၌ "သမဇာနိ–အညာသိ, ဝိဇာနိသတိ–ဉ ဿတိ, အဇာနိသ–ပညာယိသ" ဟု နာ ပစ္စည်း ကျေ–မကျေ ရုပ် ၂ မျိုးစီပင် ရှိသည်။

အညတ္ထ နစ ဟောတာယ်—ယျ၏ ဉအပြုမှလည်း တစ်ပါး, အဇ္ဇတနီ စသော ဝိဘာတ်တို့မှလည်း တစ်ပါးသော ဝတ္ထုမာန် စသော အခြားဝိဘာတ်တို့ကြောင့်ကား နာ ပစ္စည်း မကျေ, "ဓာနာတိ–ဓာနာတု–ဓာနေယျ" စသည်ဖြင့် ရုပ်ရှိရသည်–ဟူလို၊ [ဇညု စသောရုပ်များ၌ နာပစ္စည်း ကျေသေးသောကြောင့် ဤမှတ်ချက်လည်း မနှံ့ပင်။]

နာတော တိမှိ ယကာရတာ—"နာဘာဝေါ တိမှိ ဇ" ဟု သုတ်မှတ်ခဲ့သော စကားနှင့် ရှေ့နောက်ညီစွာ "နာအပြုနောင် တိဝိဘာတ်နှောင်းရာ၌သာ နာပစ္စည်းကို ယ ပြုရမည်" ဟု သတ်မှတ်သည်။

ဝဂ္ဂန္တ ပြု၊] နာလောပေ–နာပစ္စည်း ကျေလတ်သော်၊ အညာသိ–သိပြီ၊ အညာသု၊ ဝိဇာနိတ္ထ–သိပြီ၊ [သြကို တ္ထပြု၊] ဝိညာယိတ္ထ–သိအပ်ပြီ၊ [အာကို တ္ထပြု၊] ပညာယိ–အပြားအားဖြင့် သိအပ်ပြီ၊ ["ဝါ–ထင်ရှားပြီ" ဟု အဓိပ္ပာယ်နက် ဖြစ်၏၊] ပညာယိသု–ကုန်ပြီ။

ဝိဇာနိသတိ–သိလတ္တံ့၊ ဝိဇာနိသန္တိ၊ ဉ သတိ–သိလတ္တံ့၊ ဉ သန္တိ၊ [နာပစ္စည်းကို ချေ၊ သုတ်ကြီ့ဖြင့် ဉာကိုလည်း ရသပြု၊ ဘူဝါဒိဂိုဏ်းလည်း သင့်၏၊] ဝိညာယိသတေ–သိအပ်လတ္တံ့၊ ဝိညာယိသန္တေ၊ ပညာယိသတိ–အပြားအားဖြင့် သိအပ်လတ္တံ့၊ ဝါ–ထင်းရှားလတ္တံ့၊ ပညာယိသန္တိ၊ ကွစိဓာတု တျာဒိနာ–ဖြင့်၊ သသ–သ၏၊ ဟိစ–ဟိလည်းပြု၊ ပညာယိဟိတိ–အပြားအားဖြင့် သိအပ်လတ္တံ့၊ ပညာယိဟိန္တိ၊ အဇာနိသ အဇာနိသထ–သိရာပြီ၊ အညာယိသထ အညာယိသ–သိအပ်ရာပြီ၊ ဣဒ္ဓာဒိ။

နာလောပေ အညာသိ—နာသ လောပေါ ယကာရတ္တံ့ သုတ်ဖြင့် နာပစ္စည်းကို ချေလျှင်, ရှေ့၌ အလာ, ဉ ဇွေဘော်လာ, သတ္တမဇ္ဈတနိမ့် ယောဂသိဘာဝဖြင့် (သ်) လည်းလာ၍ "အညာသိ" စသော ရုပ်များ ဖြစ်၏။ [ထို "အညာသိ" ဟူသော အာချာတ်ကြီယာပုဒ်သည်ပင် နာမည်ကို ဟောရာ၌ ရှင်ဋီနာမ် အဖြစ်သို့ရောက်၍ ထိုပုဒ်နောင် နာမ်ဝိဘတ်သက်လျှင် "အညာသိ–အညာသိမည်သော၊ ကောဏ္ဍညော–ကောဏ္ဍညတည်း၊ အညာသိကောဏ္ဍညော–အညာသိမည်သော ကောဏ္ဍညမထေရ်" ဟု နာမ်ပုဒ် ဖြစ်၏။]

ပညာယိ—ပဗုဇ္ဇ ဉာဓာတ် ကံဟော ယပစ္စည်းဖြင့် "ပညာယိ" စသည်ဖြစ်၏၊ "အပြားအားဖြင့် သိအပ်" ဟူရာ၌ သိနိုင်လောက်အောင် "ထင်ရှာခြင်း" ဖြစ်သောကြောင့် "ပညာယိ–ထင်ရှားပြီ" ဟုလည်း အဓိပ္ပာယ်နက် ပေးနိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် "ဉပ္ပါဒေါ–ဉပါဒ်သည်၊ ပညာယတိ–ထင်ရှား၏" ဟူသော အနုက်သည် အဓိပ္ပာယ်နက်သာ ဖြစ်သင့်၏၊ ဤဉာဓာတ်သည် ဒိဝါဒိဂိုဏ်း၌ မပါ။

ပညာယိဟိတိ—ပဗုဇ္ဇ ဉ(ကံဟော ယ) သတေမှ ပြန်သော သတိဖြင့် ဣအာဂုံလာ၍ "ပညာယိသတိ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ သကို သုတ်ကြီးဖြင့် ဟိပြု၊ သဒ္ဒနီတိ၌ "ဉာဓာတုယ် ယပုဗ္ဗတော သသ ဟိ=ဉာဓာတ်အရာ၌ ယ ရှေးရှိသော ဣအာဂုံမှ နောက် သကို ဟိပြု" ဟု သုတ်တည်၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌လည်း "သသ ဟိ ကမ္မေ–ကံ၌ ဉနောင် သတိ စသည်၏ သကို ဟိပြု" ဟု သုတ်တည်သည်၊ နိသယသစ်၌ အခြားဓာတ်နောင် ယောဂဝိဘာဝဖြင့် ဟိပြု၍ "ဇာယိဟိသိ ပသာဒေါ–ကြည်ညိုခြင်းဖြစ်လတ္တံ့၊ ကထံ ဇီဝိဟိသိ တုဝံ–သင် ဘယ်သို့ အသက်ရှင်နိုင်လတ္တံ့နည်း၊ ခိပ္ပံကရိ ဟိတိ–လျင်စွာပြုလတ္တံ့၊ သစ္ဆိကာဟိတိ–မျက်မှောက်ပြုလတ္တံ့" စသည်ကို ထုတ်ပြတော်မူသည်။

မာ=မာနေ–ချင့်ခြင်းဌ....၏၊ ကွစိဓာတုတ္ဘာဒိနာ–ဖြင့်၊ မာန္တသ–မာ၏ အဆုံး အာ၏၊ ဣကာရော–ဣပြု၊ မိနာတိ–နှိုင်းချင့်၏၊ မိနန္တိ၊ ကမ္မေ–ဌ၊ မိယတိ–နှိုင်းချင့်အပ်၏၊ မိယန္တိ။ [ယမိ ဒါဓာ–စသောသုတ်ဖြင့် အာကို (ဣ) ပြု၊] ဣစ္စာဒိ။

လူ=ဆေဒနေ–ဖြတ်ခြင်းဌ....၏၊ နာမိ–နာပစ္စည်းကြောင့်၊ ရဿတ္တံ–ပြု၊ လုနာတိ–ရိတ်ဖြတ်၏၊ လုနန္တိ၊ လူယတိ–ရိတ်ဖြတ်အပ်၏၊ လူယန္တိ၊ ဣစ္စာဒိ။

ဓူ=ကမ္ပနေ–တုန်လှုပ်ခြင်းဌ...၏၊ ဓုနာတိ–တုန်လှုပ်၏၊ ဓုနန္တိ၊ ဓူယတိ–လှုအပ်၏၊ ဓူယန္တိ ဣစ္စာဒိ။

ဂဟ=ဥပါဒါနေ–ကပ်ရှိယူခြင်း(ကိုင်ယူခြင်း) ဌ....၏၊ နာမိ–နာပစ္စည်းသည်၊ သမ္ပတ္တေ–ရောက်လုလတ်သော်၊ ["ပ္ပဏ္ဏာ ဣစ္ဆေတေပစ္စယာ" ဌ စပ်၊ "ကိယာဒိတော နာ" ဖြင့် နာပစ္စည်းသက်ခွင့် ရောက်နေသော် ထိုနာပစ္စည်းကို တားမြစ်၍ ဣသုတ်ဖြင့် ပ္ပ ဏ္ဏာပစ္စည်းသက်–ဟူလို။]

၅၁၇။ ဂဟာဒိတော ပ္ပဏ္ဏာ။ ။ ကတ္တရိ–ဌ၊ (ဝိဟိတေသု ဝိဘတ္တိ ပစ္စယေသု) ဂဟဣစ္ဆေဝ မာဒိတော ဓာတုဂဏတော, ပ္ပဏ္ဏာ ဣတိ–ပ္ပ,ဏ္ဏာဟူ

မာ=မာနေ—"ဘူဝါဒိ ကိယာဒိ တနာဒိ ဒိဝါဒိ" ၄ ဂိုဏ်းဌ မာနအနက် ဖြစ်၏၊ သို့သော် ဣမာနအနက်သည် နှိုင်းချင့်ခြင်း, မြတ်နိုးခြင်း ၂ မျိုးနှင့် ဆိုင်၏၊ "ပုတ္တံ, မာတိ–နှစ်သက်မြတ်နိုးတတ်၏၊ ဣတိ မာတာ–မည်၏" ဌ ဘူဝါဒိ၊ ဥပဟုဗ္ဗ မာဓာတ် ဖြင့် ဥပမာ–နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း, ပတိမာ–ဆင်းတု(အရုပ်)၊ "မာနာတိ စတောနာတိ မာနံ" ဌ ချင့်ကြောင်းဖြစ်သော တင်းတောင်းစသော ခွက်၊ ပမာဏ–နှိုင်းယှဉ်ကြောင်း ဖြစ်သော အရာဝတ္ထု၊ အပ္ပမေယျာ–မနှိုင်းယှဉ်အပ်, မနှိုင်းယှဉ်နိုင်၊ "မိနောတိ–ချင့်တတ်၏" ဌ တနာဒိဂိုဏ်းဟု ဆိုကြ၏၊ (နံ) အာဂုံ ကြုံဟန်တူသည်၊ မာယတေ–မြတ်နိုး၏၊ ဘူဝါဒိ သက်သက်ဖြစ်မူ သဒ္ဒ–အသံပြုခြင်းဌ...၏။

"မာ မာနမိ ဘူကိတဒိ, ဘူတုသဒ္ဒေ စ ဝတ္တတိ"

ဓူ=ကမ္ပနေ—ဣဓူဓာတ်လည်း "ဘူ–ဝါ–သ္ဝာ–ကိ–စု" ဟု ၄ ဂိုဏ်း ရှိ၏၊ ဓဝတိ–တုန်လှုပ်၏ (ဘူ)၊ ဓူနောတိ ဓုနာတိ–တုန်လှုပ်၏ (သ္ဝာ, ကိ)၊ "ဓာဝေတိ ဓာဝယတိ–တုန်လှုပ်၏" ဌ စုရာဒိ ဟူ၏၊ သဒ္ဒနီတိဌ "ဓု" ဓာတ်ဟု ဥကာရန္တလည်း ဆိုသည်။

ဂဟ=ဥပါဒါနေ—"ဥပ–ကပ်ရှိ+အာဒါန–ယူခြင်း" ဟူသည် ထိထိမိမိ ကိုင်ခြင်း ယူခြင်းပင်တည်း၊ ဣဂဟဓာတ်သည် ဘူဝါဒိ စုရာဒိလည်း ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဂဟတိ, ဂဟေတိ ဂဟယတိ–ယူ၏" ဟူသော ရုပ်လည်း ရှိနိုင်သည်။ [ဂဟေတိ ဂဟယတိတို့ဌ (ယဇ္ဇာဒိနံ ဝါ သုတ်အရ) ဝုဒ္ဓိလည်း မရောက်ရ။]

ကုန်သော၊ ဧတေပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ အယံ အာဒီသဒ္ဒေါ–ဤအာဒီသဒ္ဒါသည်၊ ပကာရေ–အတ္ထဟူသော အနုက်ဌ်၊ (ဟောတိ)။

ဂဟာသာတိ ဝတ္ထုတေ။

၅၁၈။ ဟလောပေါ ဏာမိ။ ။ပရေ, ဏာမိ ပစ္စယေ-ဏာပစ္စည်းကြောင့်၊ ဂဟဏ္ဍတိ ဧတသ ဓာတုသ–၏၊ ဟကာရသ–ဟ အက္ခရာ၏၊ လောပေါ ဟောတိ၊ သီလ်– သီလကို၊ ဂဏှာတိ –ယူ၏၊ ရသတ္ထေ–ရသ

အာဒီသဒ္ဒေါယံ ပကာရေ—ဂဟာဒိတောဌ် အာဒီသဒ္ဒါသည် "အတ္ထ" ဟူသော ပကာရအနုက်ဌ် ဖြစ်၏၊ ဥသ=ဒါဟေ–ပူလောင်ခြင်းဌ်၊ ဥဏှာပေတိ–ပူစေတတ်၏၊ ဝါ–နွေး၏၊ ဥသဓာတ် ဏှာပစ္စည်း ဏာပေပစ္စည်း, ဓာတွန်သ်ကို ကွစိဓာတုဖြင့်ချေ၊ ဥဏှာ–အပူ၊ တသ=ပိပါသာယံ–မွတ်သိပ်ခြင်းဌ်၊ တသတိ ပရိတသတိ–မွတ်သိပ်တတ်တပ်မက်တတ်၏၊ ဏ္ဍတိ တဏှာ၊ တသဓာတ် ဏှာပစ္စည်း အပစ္စည်း၊ ဇသိ=ပိတိ သေဝနေသု–နှစ်သက်ခြင်း, မှီဝဲခြင်းတို့ဌ်၊ ဇောသေတိ (လောကသ ပိတိသောမနဿံ ဥပ္ပါဒေတိ–လူအပေါင်း၏ နှစ်သက်ဝမ်းမြောင်ခြင်းကို ဖြစ်စေတတ်၏၊ ဏ္ဍတိ, ဇဏှာ–လွန်းပကွမည်၏၊ ဇတ=ဒိတ္တိယံ–ထွန်းလင်းခြင်းဌ်၊ ဇောတေတိ–(မိမိမှာ အရောင် မရှိသော်လည်း) လရောင် ကြယ်ရောင်ဖြင့် ထွန်းပြောင်တတ်၏၊ ဏ္ဍတိ ဇဏှာ–လွန်းပကွညဌ်၊ သာ=တနုကရဏေ–နုနယ်အောင် ပြုခြင်းဌ်၊ သိယတိ တနုကရီယတိ–နုနယ်အောင်ပြုအပ်၏၊ ဏ္ဍတိ သဏှာ–သိမ်မွေ့သော စကားတည်း၊ သော=အန္တကမ္မနိ–အဆုံးပြုခြင်းဌ်၊ သိယတိ–(မိမိက အလွန်သိမ်မွေ့သည့်အတွက် အလွန်သိမ်မွေ့သော အနုက်ကိုလည်း) ပြီးဆုံးအောင် ပြုတတ်၏၊ ဏ္ဍတိ, သ(ဟုံ)–သိမ်မွေ့သောဉာဏ်၊ တိ=ဇ=နိသာနေ–ထက်မြက်ခြင်းဌ်၊ တိဏှာ–ထက်သော အရာ၊ ကု=ကုစ္ဆာယံ–စက်ဆုပ်ခြင်းဌ်၊ ကဏှာ–မည်းနက်သော တရားတို့၊ ဤသို့လျှင် ဏှာပစ္စည်းသက်၍ ပြီးခြင်းတူသော တသဓာတ် စသည်ကို အာဒီသဒ္ဒါဖြင့် ယူ–ဟု သိစေလိုရ၍ "အာဒီသဒ္ဒေါ ပကာရေ" ဟု မိန့်သည်။

ဂိုဏ်းသီးခြား, သင့်, မသင့်။ ။ဤသို့ ဏှာပစ္စည်းသက်ရာ ဓာတ်များစွာ ရှိသောကြောင့် "ဂဟာဒိတော ပ္ပဏှာ" ဟူသော သုတ်စဉ်အတိုင်း "ဂဟာဒိဂိုဏ်း" ဟု သီးခြားတစ်ဂိုဏ်းပြုခြင်းကို သဒ္ဒနီတိ ဓာတုမာလာ နှစ်သက်၏၊ သို့သော် ဥသဓာတ် စသည်ဌ် အာချာတ်ရုပ်လည်း မရှိ, "ဉဏှာပေတိ"လည်း သုဒ္ဓကတ္တုရုပ် မဟုတ်, ဟေတုကတ္တုရုပ်သာဖြစ်သောကြောင့် အာချာတ်ဂိုဏ်းဟု 'တစ်ဂိုဏ်း မဖွဲ့ရလောက်ကား ရူပသိဒ္ဓိဌ် ကိယာဒိဂိုဏ်းတွင်း သွင်းပြထားသည်၊ သဏ္ဌာတဌ်လည်း ဂဟာဒိဂိုဏ်းဟု သီးခြားမရှိ။

ဏှာပစ္စည်းကို ဆိုရကျိုး။ ။ ဂဟဓာတ်ကို ကိယာဒိဂိုဏ်းဌ် သွင်းလိုသော ရူပသိဒ္ဓိ စသည်တို့ အလိုအားဖြင့် နာပစ္စည်းသက်၍ "ဂဟ်+နာတိ" ဟု ပြီးသည့်အခါ ရဟာဒိတော ဏသုတ်နှင့် အညီ နကို ဏပြုလျှင် "ဂဟ္ဏာတိ" ဟု (ဟ-ရှေ့.ဏ-နောက်) ဖြစ်ရာသောကြောင့် ဟနှင့် ဏကို ရှေ့နောက်ပြန်ပြီးသား ဖြစ်စေခြင်းအကျိုးငှာ "ဂဟာဒိတော ပ္ပဏှာ" သုတ်ဖြင့် ဏှာပစ္စည်းကို သီးခြားသက်ရသည်။.... [ဋီကာ။]

အဖြစ်သည်၊ (သတိ)၊ ဂဏ္ဌတိဝါ–လည်းရှိ၏၊ [ကွစိဓာတုဖြင့် ဏှာဌ် ရသပြုလျှင် "ဂဏ္ဌတိ" ဖြစ်သည်၊] ဂဏ္ဌန္တိ၊ ပေ ၊ ဂဏ္ဌာမ၊ ကမ္မေ–ဌ်၊ ယေတိ–ယေဟူသောပုဒ်သည်၊ ဝတ္တမာနေ–သော်၊ ["ဝစဝသ ၊ပေ၊ ယေသုတ်မှ "ယေ" ကို လိုက်စေ၍, ဟူလို၊] ဟဝိပရိယယော လောဝါတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဟကာရသ–၏၊ ယကာရေန–နှင့်၊ ဝိပရိယယော–ရှေ့နောက်ပြန်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဂယှတိ–ယူအပ်၏၊ ဂယှန္တိ ဣစ္စာဒိ၊ ဂဏ္ဌတု–ယူလော၊ ဂဏ္ဌန္တု၊ ပေ ၊ ဂဏ္ဌသု၊ ဂယှတံ–ယူအပ်လော၊ ဂယှတု–လော၊ ဂယှန္တု၊ ဂဏ္ဌေ ဂဏ္ဌေယျ–ယူရာ၏၊ ဂယှေယျ–ယူအပ်ရာ၏၊ ဂယှေယျုံ၊ အဂ္ဂဏှိ ဂဏှိ–ယူပြီ၊ အဂ္ဂဏှိသု ဂဏှိသု။ [ဂဟာဓာတ်၏ ရှေ့ဌ် အက္ခရာရှိလျှင် ဒွေဘော်လာမြဲတည်း။]

ယဒါ–အကြင်အခါ၌၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ အသဗ္ဗဓာတုကေ–အသဗ္ဗဓာတ် ဝိဘတ်ကြောင့်၊ ဝိကရဏပစ္စယသ–ဝိကရဏပစ္စည်း၏၊ [ဏှာပစ္စည်းကို ဆိုလိုသည်၊] လောပေါ–ချေ၊ တေနေဝ–ထိုကွစိဓာတုဖြင့်ပင်၊ ဣ ကာရာဂမသ–ဣ အာဂုံ၏၊ ဧကာရောစ–ဧလည်းပြု၊ တဒါ–ထိုအခါ၌၊ သာဂမောစ–သလည်းလာ၊ [သတ္တမဇ္ဇတနိမှိ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် လာ၊ ထိုသ အာဂုံလည်း (ဣ) မလာမှီ လာရမည်–ဟု ဋီကာဆိုသည်၊ သာဂမောစ–ဟု သီမှ၌ ရှိသောကြောင့် သ–မလာလျှင်လည်း ဖြစ်၏, ဟုဆည်းပါ၊] အဂ္ဂဟေ သိ–ယူပြီ၊ အဂ္ဂဟေသုံ၊ အဂ္ဂဟိ–ပြီ၊ အဂ္ဂဟိသု အဂ္ဂဟုံ–ကုန်ပြီ၊ အဂ္ဂယှိ အဂ္ဂယှိတ္ထ–ယူအပ်ပြီ၊ [အဂ္ဂဏှိ အဂ္ဂဏှိတ္ထ–ဟု မြန်မာမှ၌ ကတ္တုရူပ် ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊] ဂဏှိသတိ–လတ္တံ၊ ပေ ၊ ဂဟေဿန္တိ၊ ဂဟီယိသတေ ဂယှိသတိ–ယူအပ်လတ္တံ၊ ဂယှိဿန္တိ၊ အဂ္ဂဏှိဿ အဂ္ဂဟိဿ–ယူရာပြီ၊ အဂ္ဂယှိဿ အဂ္ဂယှိဿထ–ယူအပ်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။ [မြန်မာမှ၌ ပါဠိပျက်များ၏။]

ပွ ပစ္စယေ–ပွ ပစ္စည်းနှောင်းရာ၌။

၅၁၉။ ဂဟဿ ယေ ပွေ။ ။ပရေ, ပွေ–ပွပစ္စည်းကြောင့်၊ သဗ္ဗဿ–သော၊ ဂဟဣတိ–ဟူသော၊ ဧတဿ ဓာတုဿ–၏၊ ယေ အာဒေသော–ယေ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ ယေပွတိ–ယူ၏၊ ဣစ္စာဒိ၊....ကိယာဒိနယော–ကိယာဒိဓာတ်တို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်၊ (နိဋ္ဌိတော)။

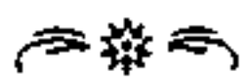

တနာဒီဂိုဏ်း

တနု=ဝိတ္ထာရေ–ချဲ့ခြင်းဌ....၏၊ ပုရေဝိယ–သို့၊ ဓာတ္တန္တလောပ ဝိဘတ္တျပ္ပ တ္တိယော–တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။

၅၂၀။ တနာဒိတော ဩယိရာ။ ။ ကတ္တရိ–ဌ၊ (ဝိဟိတေသု ဝိဘတ္တိ ပစ္စယေသု)၊ တနုဣစ္ဆေဝမာဒိတော, ဓာတုဂဏတော–ဌ၊ ဩယိရဣတိ–ဩ ယိရဟူကုန်သော၊ ဧတေ ပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ အယံ ယိရပစ္စယော–ဤယိရ ပစ္စည်းသည်၊ ကရတောဝ–ကရဓာတ်မှ နောက်ဌသာ၊ (ဟောတိ)၊ [“တဒနု ပရောခေန” ဟူသော ပရိဘာသာ အရ ပါဠိတော်နှင့် လျော်အောင် ယိရပစ္စည်း ကို ကရဓာတ်နောက်ဌသာ သက်ရသည်၊] ဓမ္မံ–ပါဠိကို၊ တနောတိ–ချဲ့၏၊ ဝါ–အကျယ်ဖွင့်၏၊ တနောန္တိ၊ ပေ ၊ တနောမ။

ဝါတိ ဝတ္ထာတေ (ဧယျသ ဘာတော ဣယာ ဘဝါ–မှလိုက်)။

၅၂၁။ ဥတ္ထမော ကာရော။ ။ တနာဒိတော–တနု အစရှိသောဓာတ်မှ နောက်ဌ၊ ဩကာရပစ္စယော–ဩပစ္စည်းသည်၊ ဥတ္တံ–ဥ အဖြစ်သို့၊ ဝါ–စွာ၊ အာပဇ္ဇတေ–၏၊ အယံ ဝါသဒ္ဒေါ၊ ပေ ၊ သတ္ထော။ [“ဩကို ဥပြုသော်လည်း ပြယုဂ်အားလျော်စွာ “တနုတေ” စသည်ဌသာ ပြုရသည်၊ တနောတိ–စသည်ဌ မပြုရ–ဟု သတ်မှတ်သည်။]

`စ–ဆက်၊ ဣတ္ထ–ဤသုတ်ဌ၊ ဝိကရဏ ကာရိယ ဝိဓိပ္ပကရဏတော– ဝိကရဏပစ္စည်းတို့၏ ကာရိယကို စီရင်ရာ ပကရဏ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဩကာရောတိ–ဩကာရောဟူသော ပါဌ်ဖြင့်၊ ဩဝိကရဏံ–ဩဟူသော ဝိကရဏပစ္စည်းကို၊ ဂယှတိ–ယူအပ်၏၊ တနုတေ–ချဲ့၏၊ ဗဟုဝစနေ–ဗဟု ဝုစ်ဌ၊ ယဝကာရာစာတိ–ယဝကာရာစ သုတ်ဖြင့်၊ ဝတ္တံ–ဝပြု၊ [ဥကို ဝပြု–ဟူလို၊] တန္ဒန္တေ–ချဲ့ကုန်၏၊ ပေ ၊ တနုမှေ။

၅၂၁။ ဣတ္ထစ ၊ပေ၊ ဩဝိကရဏံ ဂယှတိ—သုတ်ဌ “ဩကာရော” ဟူသာ ရှိသောကြောင့် ဩဟူသမျှကို ယူသင့်သည် မဟုတ်ပါလော, အဘယ်ကြောင့် “ဩကာရ ပစ္စယော” ဟု ဝုတ္တိဌ် ဩပစ္စည်းကို ယူထားပါသနည်း–ဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် “ဣတ္ထစ” စသည်ကို မိန့်၊ ဤသုတ်၏ ရှေ့ဌ် တစ်ဆက်ထည်းနေသော သုတ်များသည် “နာသ လောပေါ ယကာရတ္တံ (နာပစ္စည်းကို ယပြုသောသုတ်), လောပဠေတ္တ မကာ ရော (အပစ္စည်းကို ဧပြုသော သုတ်)” တို့တည်း၊ ထိုသုတ်များကား ဝိကရဏပစ္စည်း၏ အပြု ကာရိယကို စီရင်သော သုတ်များဖြစ်၏၊ ထို ဝိကရဏပစ္စည်း၏ ကာရိယကို စီရင်သော သုတ်တို့ အရာဝယ် ဤသုတ်ကို ဆိုထားသောကြောင့် “ အတ္ထပ္ပကရဏာ

ကမ္မေ–၌၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ တနု ဓာတွန္တသ–တနုဓာတ်၏ အဆုံး (နှ) ဗျည်း၏၊ ယမှိ–ယပစ္စည်းကြောင့်၊ အာကာရော–အာပြု၊ ပတာ ယတေ–ချဲ့အပ်၏၊ [ပဗုဇ္ဇ တနုတည်၊] ပေ ၊ ပတာယန္တိ၊ အာကာရာဘာဝေ– အာ အပြု မရှိရာ၌၊ ပတညတိ–ချဲ့အပ်၏၊ [တဿစဝဂ္ဂဖြင့် ဓာတွန်နှင့်တကွ ယကို ဥပြု, ဒွေဘော်လာ၊] ပတညန္တိ၊ တနောတု–လော၊ တနောန္တု၊ [ကွစိ ဓာတုဖြင့် အန္တုမှ အကို ချေ၊ သံယောဂန္တော–စသည်ဖြင့် ထိုသုတ်ကြီး၌ ဆိုခဲ့သည်ကို သတိပြု၊] ပေ၊ အတနိံသု၊ အတာယိတ္ထ ပတာယိတ္ထ–ချဲ့အပ်ပြီ၊ ["အ–လာ၍ အတာယိတ္ထ, အမလာဘဲ ပဗုဇ္ဇ တနုဓာတ်ဖြင့် ပတာယိတ္ထ"ဟု သိမှ ရှိ၏၊] ပေ ၊ ပတာယိသ–ချဲ့အပ်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

ကရ=ကရဏော–ပြုခြင်း၌....၏၊ ပုညံ–ကောင်းမှုကို၊ ကရောတိ–ပြု၏၊ ဗဟုဝစနေ–၌၊ ဝါတိ ဝတ္တမာနေ [ဧယျသ ဥတော-စသော သုတ်မှ ဥတ္တမော ကာရော သုတ်သို့ လိုက်သည်ကို ဆိုသည်၊ ဤ"ဝတ္တမာနေ" ကို ဥတ္တမော ကာရောတိ၌သာ စပ်၊] ဥတ္တမော ကာရောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဥတ္တော–ဥ အဖြစ်ကို၊ ကတော–ပြုအပ်ပြီးသော်၊ [ဥတ္တမာပဇ္ဇတေ၌ စပ်၊] ဝါတိ ဥတ္တန္တိစ ဝတ္တတေ။

၅၂၂။ ကရသာ ကာရော။ ။ ကရဏ္ဍတိ ဧတသ ဓာတုသ, အ ကာရော–အ အက္ခရာသည်၊ ဝါ–စွာ၊ ဥတ္တံ–ဥ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇတေ၊ အယံ ဝါသဒ္ဒေါ၊ ပေ ၊ သတ္ထော၊ [ကုရတေ–စသည်၌ မျှားသောအားဖြင့် ဥပြု၍, ကရောတိ–စသည်၌ မပြုရ, ကံဟောဒ္ဓလည်း မပြုရ–ဟု သတ်မှတ်သည်၊] ယဝကာရာစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အပဒန္တသ–ပုဒ်အဆုံး မဟုတ်သော၊ ပရ ဥကာ ရသ–နောက် ဥအက္ခရာ၏၊ ဝကာရော–ဝပြု၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဓာတုရကာရသ–ဓာတ်၏ ရအက္ခရာကို၊ ဝကာရသ္မိ–ဝ အက္ခရာကြောင့်၊ လောပေါ–ချေ၊ ဝကာရသ–၏၊ ဒ္ဒိတ္တော–ကို၊ (ကတော–သော်၊) တသ–ထိုဝ ၂ လုံး၏၊ ဗြောဝ္ဝသာတိ–ဗြောဝ္ဝသ သုတ်ဖြင့်၊ ဗကာရဒ္ဒယံ–ဗ ၂ လုံးပြု၊

လိဂ်၊ ဩစိတျကာလ ဒေသတော" စသော ပရိဘာသာနှင့် အညီ ပကရဏ (အရာ ဌာန) ကို ထောက်ဆ၍ "ဩကာရော" ဟူသော သာမည စကားအရ ဩပစ္စည်းဟူသော ဝိသေသအနုက်ကို ယူနိုင်သည်–ဟူလို။ [အတ္ထပ္ပကရဏ စသည်တို့၏ အကျယ်ကို သန္ဓိ၌ ပြခဲ့ပြီ။]

၅၂၂။ ယဝကာရာစာတိ ၊ပေ၊ ကုဗ္ဗန္တိ—"ကရ်+ဩ+အန္တိ" ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဤသုတ်ဖြင့် ကရ်ဓာတ်၏ အကို ဥပြု (ရ်–၌ အ–မရှိ, ကဒ္ဒသာ (အ) ရှိသောကြောင့် ကု၏ အကို ဥပြု–ဟူလို) "ကုရ် ဩအန္တိ" ဥတ္တမော ကာရောဖြင့် ဩပစ္စည်းကို ဥပြု,

ကုဗ္ဗန္တိ ကရောန္တိ–ပြုကုန်၏၊ ကရောသိ၊ ပေ ၊ ကရောမ၊ တထာ–ပါး၊ ကုရ တေ–ပြု၏၊ ပေ ၊ ကုရမေ့။

ယိရပစ္စယေ–ယိရ ပစ္စည်းနှောင်းရာ၌၊ ရကာရ လောပေါ–ရကို ချေ၊ [ကွစိဓာတုဖြင့် ချေ၊] ကယိရတိ–ပြု၏၊ ကယိရန္တိ၊ ဣစ္စာဒိ၊ ကမ္မေ–၌၊ ယ ပစ္စယေ–ကြောင့်၊ ဣဝဏ္ဏာဂမော ဝါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဤကာရာဂမော–ဤလာ၊ ယကာရသ–ယပစ္စည်း၏၊ ဒ္ဒိတ္တံ–လာ၊ တေန–ထိုသူသည်၊ ပဠော–ဖျာကို၊ ကရိယတေ–ပြုအပ်၏၊ ကရိယျတိ–၏၊ ကရိယျန္တိ–ကုန်၏၊ ကရိယတိ ဣကရိ ယန္တိ ဝါ၊ [ယဒေဘော် မလာဘဲလည်း ရှိသည်–ဟူလို။]

ဤကာရာဘာဝေ–ဤ အက္ခရာ မရှိရာ၌ (ဤ–မလာရာ၌)၊ တသ္မာစဝဂ္ဂ ဣစ္စာဒိနာ–ဖြင့်၊ သဓာတွန္တသ–ဓာတွန်နှင့်တကွ ဖြစ်သော ယပစ္စည်း၏၊ ယကာရတ္တံ–ယပြု၊ ဒ္ဒိတ္တဉ္စ–လည်းလာ၊ ကယျတိ–ပြုအပ်၏၊ ကယျန္တိ၊ ဣ ကာရာဂမေ–ဣ လာရာ၌၊ ကွစိဓာတုဘျာဒိ သုတ္တေ–၌၊ စဂ္ဂဟဏေန–ဖြင့်၊ ရယာနံ–ရနှင့် ယတို့၏၊ ဝိပရိယယော–ရေ့ နောက်ပြန်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ [ကွစိဓာတုသုတ်၌ ဝိပရိယယ ပြုဖို့ရာ တိုက်ရိုက်လည်း မရှိ, ဓာတ်အရာဖြစ်၍ အခြားသုတ်ဖြင့်လည်း စီရင်ခွင့် မရှိ, ထို့ကြောင့် ကွစိဓာတု၌ စသဒ္ဒါဖြင့် "ကရိယတိ" ဝယ် ရိနှင့် ယ်ကို ရေ့ နောက်ပြန်သည်၊] တေန ကဠော, ကယိရတိ–ပြုအပ်၏၊ ကယိရန္တိ ဣစ္စာဒိ။ [ကယိရတိ–စသည်တို့ ကတ္တုရုပ် ကမ္မရုပ် ၂ မျိုးရှိပုံကို သတိပြု။]

တထာ, ကုသလံ–ကို၊ ကရောတု– လော၊ ကုရုတု ဝါ–လည်းရှိ၏၊ ကုဗ္ဗန္တု ကရောန္တု–ပြုကုန်လော။ [မောဂ္ဂလ္လာန် အလို "ကုဗ္ဗတု"လည်း ရှိ၏၊] ကရောဟိ၊ ပေ ၊ ကုဗ္ဗန်၊ ကုရုသု–ပြုလော၊ ကုရသု ဝါ–လည်းရှိ၏၊ [ဩကို ကွစိဓာတုဖြင့် အ ပြုရလိမ့်မည်၊ သီမူ၌ "ကရသု ဝါ" လည်း ရှိ၏, သဘော

"ကုရ် ဥ အန္တိ" ထိုဥကို လမှည့်, ယဝကာရာစသုတ်ဖြင့် ပုဒ်အဆုံး မဟုတ်သော နောက်ဥကို (ဝ်) ပြု၊ [ပုဒ်အဆုံးဖြစ်လျှင် သန္ဓိစပ်ရမည်ဖြစ်၍ ဝမောဒုဒန္တာနံဖြင့် ဝပြုရ မည်၊ ဤ၌ကား ပုဒ်အဆုံး မဟုတ်၍ "ယဝကာရာစဖြင့် ဝပြုသည်၊ ထိုသို့ ဝပြုရာ၌ လည်း ဥ ၂လုံးတွင် နောက် ဥကို ပြုပါ–ဟူလို၊] ကွစိဓာတုဖြင့် ဝကြောင့် ဓာတွန်ရ်ကို ချေ "ကုဝ် အန္တိ" ဝဒွေဘော်လာ, ဝ ၂လုံးကို ဗ ၂လုံးပြု, ဗွကို အသို့ကပ်, ကုဗ္ဗန္တိ။ [မိမ ဝိဘတ်နှောင်းရာ၌ သြပစ္စည်းနှင့် တကွ ကရဓာတ်ကို ကုံပြု၍ "ကုမ္မိ–ကုမ္မ" ရုပ်မျှားကိုလည်း မောဂ္ဂလ္လာန် ပြသေး၏၊ ဗွကပ်ဖို့ရာ သရရှိမှ ကုဗ္ဗန္တိ ရုပ်ကို ပြသော ရူပသိဒ္ဓိအလို "ကုဗ္ဗတိ" ဟု မရှိနိုင်သော်လည်း သြပစ္စည်းနှင့် တကွ ကုဗ္ဗပြုသော မောဂ္ဂလ္လာန် အလို ရှိနိုင်သည်။]

တူပင်၊] ကုရုဝေါ, ကုဗ္ဗေ, ကုဗ္ဗာမသေ၊ ကမ္မေ, ကရီယတု–ပြုအပ်လော၊ ကရီယန္တု၊ ကယျတံ ကယိရတံ ကယိရတု–ပြုအပ်လော၊ သတ္တာမိယံ–၌၊ ကရေ ကရေယျ–ပြုရာ၏၊ ပေ ၊ ကရေယျာမ၊ [သြပစ္စည်းကို ကွစ်ဓာတုဖြင့် ချေရ လိမ့်မည်၊] ဥတ္တော–ဥ အူဖြစ်၌၊ [သြပစ္စည်းကို ဥပြုရာ၌၊] ကုဗ္ဗေ ကုဗ္ဗေယျ–ပြုရာ၏။

ယိရပစ္စယေ–ယိရပစ္စည်း၌၊ (ဥဒါဟရဏ်–ကား)၊ ကွစ်ဓာတုတိ အာဒိ နာ–ဖြင့်၊ ယိရတော–ယိရပစ္စည်းမှ နောက်၌၊ ဗဟုဝုသ–ဗဟုဝိဘတ်၏ လည်းကောင်း၊ ဗထာဒိသ–ဗထဝိဘတ်၏ အစ ဗ၏လည်းကောင်း၊ အာတ္တံ–အာ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဗဟုမာဒီသု–ဗဟု အစရှိသော ဝိဘတ်တို့၌၊ ဗဟုသဒ္ဒသ–ဗဟုသဒ္ဒါ၏၊ လောပေါ–ကျေခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)။

သရလောပါဒိ–သည်၊ (ဟောတိ)၊ [ယိရ၌ ရ၏အကို ချေ, ရ်ကို နောက် အာသို့ ကပ်–ဟူလို၊] ကယိရာ–ပြုရာ၏၊ ကယိရုံ–ပြုကုန်ရာ၏၊ ပေ ၊ ကယိ ရာမ၊ အတ္တနောပဒေ–အတ္တနောပုဒ်၌၊ ဓီရော–ပညာရှိသည်၊ ကယိရာထ, ကုဗ္ဗေထ–ပြုရာ၏၊ ကရေထ ဝါ–လည်းရှိ၏။ [ယိရပစ္စည်းကို ကွစ်ဓာတုဖြင့် ချေရလိမ့်မည်၊] ကွစ်ဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ကုသ–ကု၏၊ ကြစ–ကြုလည်း ပြု၊ ကြုဗ္ဗေထ–ပြုရာ၏၊ ပေ ၊ ကြုဗ္ဗေယျုံ, ကြုဗ္ဗေယျာမေ၊ ကမ္မေ–ကံ၌၊ ကရီယေယျ–ပြုအပ်ရာ၏၊ ကရီယေယျုံ။ ဟိယျတ္တနိယံ–ဟိယျတ္တနိဝိဘတ်၌၊ ကရသ ကာတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ ကာ–ကာပြု၊ သရလောပါဒိ၊ အကာ အကရာ–ပြုပြီ။ [ကွစ်ဓာတုဖြင့် သြပစ္စည်းကို ချေရဦးမည်၊] အကရု–ကုန်ပြီ၊ အကရော အကတ္ထ အကရောတ္ထ, အကံ အကရုံ, အကမှ အကရမှ, အကတ္ထ, အကရိုံ, မကရမှသေ။

ယိရတော ၊ပေ၊ တျာဒိနာ—ကွစ်ဓာတုဖြင့် ကရဓာတ် ယိရပစ္စည်းနောင် ဗဟုကို လည်းကောင်း ဗထ၏ အစ ဗကိုလည်းကောင်း အာပြု၊ ကယိရာ, ကယိရာထ–ဟု ဖြစ်၏၊ ဓာတွန် ရ်ကိုလည်း ဤသုတ်ကြီးဖြင့်ပင် ချေ၊ ဗဟု ဗဟုသိ စသော ဝိဘတ် တို့၏ အစိတ်ဖြစ်သော ဗဟုသဒ္ဒါကိုလည်း ချေ၍ "ကယိရုံ, ကယိရာသိ"စသော ရုပ်များဖြစ်၏။

[ဆောင်] ကရဓာတ်၏, ယိရနောင်မှ, ဗထ ဗပါ, ဗဟု အာတည်း၊ ပြုရာ မှချ, ဗဟု စ၌, ဗဟုချေမှ, စဉ်တိုင်းရှုသည်, ဓာတုကွစ် အရာတည်း။

ဟိယျတ္တနိယံ ၊ပေ၊ အကရမှသေ—ကရသကာသတ္တ မဇ္ဈတနိမ့် သုတ်၌ "ကရသ ကာ" ဟူသော ဒွိဓာကရဏ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကရ်ကို ကာပြု, ကခွင်း ချေ ကပ်– အကာ၊ ကာမပြုလျှင် အကရာဟု ဖြစ်၏၊ ကွစ်ဓာတုဖြင့် သြပစ္စည်းကိုလည်း ချေရဦး မည်၊ တ္ထဝိဘတတ်ဖြင့် အကတ္ထ၌ကား ဦးကာ၌ "အကတ္ထာတိ ဗဟု ကွစ်ဓာတုတျာဒိနာ

ဝါတိ ဝတ္တတေ။

၅၂၃။ ကရဏ္ဍ ကာသတ္တမဇ္ဈကနိမ္မိ။ ။ ပရေ, အဇ္ဇတနိမ္မိ–အဇ္ဇတနိ ဝိဘတ်ကြောင့်၊ သဗ္ဗသော–သော၊ ကရဏ္ဍတိ–ကရဟူသော၊ ဧတဿ ဓာတုဿ–၏၊ ကာသတ္တံ–ကာသ အဖြစ်သည်၊ ဝါဟောတိ–၏၊ ကာသတ္ထ ဏ္ဍိ–ကာသတ္တံ ဟူသော၊ ဘာဝနိဒ္ဒေသေန–ဘောအနက်ကို ညွှန်ပြသော သဒ္ဒါဖြင့်၊ အညသ္မာ–ကရဓာတ်မှ အခြားသော၊ ဓာတုတောပိ–ဓာတ်မှ နောက်၌လည်း၊ သာဂမော–သလာသည်၊ ဟောတိ။

အထဝါ–တစ်နည်း၊ ယဒါ–အကြင်အခါ၌၊ အဇ္ဇတနိမ္မိ–ကြောင့်၊ ကရ ဿ– ကရဓာတ်၏၊ ကာ–ကာ အပြုသည်၊ ဝါ ဟောတိ၊ သတ္တံ–သ၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ အာဂမောစ–အာဂုံသည်လည်း။ [တစ်နည်း, သတ္တံ

ရဿ(ဓာတွန်ရ်၏လည်းကောင်း)သြပစ္စယဿ လောပေါ"ဟု ဆို၏၊ "ကရဿ ကာ" ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကာပြုပြီးနောက် ကွစိဓာတုဖြင့် ကာ၌ ရဿပြုလျှင်လည်း ပြီးနိုင်သည်ပင်၊ ထို့ကြောင့် "ဟိယျတ္တနိယံ ကရဿကာတိ ယောဂဝိဘာဂေန ကာဟောတိ"၌ ဟိယျတ္တနီတွင် မည်သည့်ဝိဘတ်ဟု မသတ်မှတ်ပဲ "ဟိယျတ္တနိယံ"ဟု သာမည ဆိုထားသည်၊ တ္ထဝိဘတ်ဖြင့် "အကတ္ထ"နောင် "တ္ထုံ–သေ–ဝုံ" ဝိဘတ်များကို ကျော်၍ "ဏ္ဍံ–မှသေ" ဝိဘတ်များကို ပြထားရာ၌ "တ္ထုံ" စသော ဝိဘတ်များ၏ရုပ်ကို အတွေ့နည်းပါးသောကြောင့် ကျော်သွားသည်–ဟု ကြံရာ၏၊ ထိုဝိဘတ်များဖြင့်လည်း "အကတ္ထုံ"ဟု လည်းကောင်း သြပစ္စည်းကို ဥပြု, ကစ္စ၏ အကိုလည်း ဥပြု၍ "အကုရုသေ,အကုရုဝုံ"ဟု လည်းကောင်း ရုပ် ရှိနိုင်သည်။ [သဒ္ဒနီတိ၌ "အကရုသေ, အကရုဝုံ"ဟုလည်းကောင်း တွေ့ရ၏။]

အကရမှသေ။ ။သဒ္ဒနီတိ၌ "သေကာရာဂမော အာချာတနာမေဟိ= အာချာတ်ပုဒ် နာမ်ပုဒ်တို့နောင် သေအက္ခရာလာ"ဟု သုတ်တည်၍ "ကထံ အမှေ ကရောမသေ, အကရမှသ တေ ကိစ္စံ, ယံ ဗလံ အဟုဝါမှသေ"ဟု အာချာတ်နောင် သေလာပုံကို လည်းကောင်း "ယေကေစိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂတာသေ"ဟု နာမ်ပုဒ်နောင် သေလာပုံကို လည်းကောင်း ပြထား၏၊ "အကရမှသ"၌ ဂါထာဖြစ်၍ ဆန်းစောင့်ခြင်းငှာ ဧကို သုတ်ကြီးဖြင့် အ–ပြု။ ["အဟုဝါမှသေ"၌ "အဟုဝါ"ပုဒ်ရင်း, သက္ကတ၌ သ္မနိပါတ်ကဲ့သို့ "မှ"လည်း ဂါထာပြည့်စေရကျိုးရှိသော နိပါတ်ပင်, ထို"သေ"အားလုံးလည်း အာဂုံ မဟုတ်–ဂါထာပူရဏ နိပါတ်ပင်–ဟု မောဂ္ဂလ္လာန်နိသယသစ် မိန့်တော်မူသေး၏။]

၅၂၄။ ကာသတ္ထနိ ।ပေ। သာဂမော—"ကရဿကာသတ္ထ မဇ္ဇတနိမ္မိ"ဟုသာ ဆိုလျှင် အဇ္ဇတ်နိကြောင့် ကာသအပြု ပြီးနိုင်လျက် "ကာသတ္ထံ"ဟု ဘောအနက်ဟောတ္ထပစ္စည်း သဒ္ဒါပိုကြောင့် ကရဓာတ်မှ အခြားသော ဓာတ်များနောင်လည်း သ–လာခြင်းဟူသော အနက်ပိုကို ရနိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဂမုဓာတ်တုန်းက "ကရဿ ကာသတ္ထ မဇ္ဇတနိမ္မိတိဧတ္ထ ဘာဝနိဒ္ဒေသေန သာဂမော, အဂမာသိ"ဟု ဆိုခဲ့ရသည်။

အာဂမောစ-သလာသည်လည်း၊] ဟောတိ၊ ဣတိ အတ္ထော-ဤအနက်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒါ-ထိုအခါ၌၊ သတ္တာမဇ္ဈတနိမ္မိ ယောဂဝိဘာဂေန-ဖြင့်၊ အညသ္မာ-ကရဓာတ်မှ အခြားသော၊ ဓာတုတောပိ-လည်း၊ သာဂမော-သ, လာခြင်းသည်၊ သိဒ္ဓတိ-ပြီး၏၊ ယောဂဝိဘာဂတော ဣဒ္ဓပ္ပသိဒ္ဓိတိ-ယောဂဝိဘာဂတော ဣဒ္ဓပ္ပသိဒ္ဓိဟူ၍ ပရိဘာသာလာသော်ကြောင့်၊ ယေဘုယ္ယေန-များသောအားဖြင့်၊ ဒီဃတောဝ-ဒီဃသရမှ နောက်၌သာ၊ (သာဂမော- သည်၊) ဟောတိ၊ ကရဏ ကာတိ ယောဂဝိဘာဂေန-ဖြင့်၊ ဟိယျတ္တနိယံ-ဟိယျတ္တနိဝိဘတ်ကြောင့်၊ ကာဘာဝေါစ-ကာ အဖြစ်သည်လည်း၊ သိဒ္ဓေါ-ပြီးသည်၊

အထဝါ, ယဒါ ၊ပေ၊ သာဂမော သိဒ္ဓတိ—["သာဂမောပိ" ဟု ရှိသည်ကား အပို, သီမူ၌လည်း မရှိ၊] သုတ်ကို "၁-ကရဏ ကာ, ၂-သတ္တာမဇ္ဈတနိမ္မိ" ဟု ၂ ဝါကျခွဲ၍, ၁နံပါတ် ဝါကျဖြင့် "အဇ္ဈတနိကြောင့် ကရဓာတ်ကို ကာပြု" ဟု အနက်ထွက်၏၊ ၂ နံပါတ် ဝါကျဖြင့် "သလည်းလာ" ဟု အနက်ထွက်၏၊ ဤသုတ်ရင်းအတိုင်းဆိုလျှင် ကရကို ကာပြုပြီးမှ သ-လာရသည်၊ "သတ္တာမဇ္ဈတနိမ္မိ" ဟူသော ဒွိဓာကရဏာ ယောဂဝိဘာဂဖြင့်ကား ကရ၏ ကာအပြုကို မငဲ့ရ, အခြားဓာတ်နောင်လည်း (သ) လာနိုင်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဂမုဓာတ်၌ပင် "သတ္တာမဇ္ဈတနိမ္မိတိ ယောဂဝိဘာဂေန ဝါ သာဂမော" ဟု တစ်နည်း ပြခဲ့ရသည်။ ["သတ္တာဒ္ဓ အာဂမော" ၌ (သ မလာလျှင် သ-မဖြစ်, သ-လာမှ သ-ဖြစ်သောကြောင့်) သ လာခြင်းကို "သတ္တာ=သ၏ ဖြစ်ကြောင်း" ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် "သတ္တံ-သ၏ ဖြစ်ကြောင်းဟူသော၊ အာဂမောစ" ဟု အနက်ပေးရသည်။]

ယောဂဝိဘာဂတော ၊ပေ၊ ဒီဃတောဝ ဟောတိ—"သတ္တာမဇ္ဈတနိမ္မိ" ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် (သ)လာလျှင် အဘယ်သရနောင် လာရမည်နည်းဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ယောဂဝိဘာဂတော" စသည်ကို မိန့်၊ "ယောဝိဘာဂတော ဣဒ္ဓပ္ပသိဒ္ဓိ" ဟု ရှေးပရိဘာသာ ရှိ၏၊ "လိုအပ်သော ရုပ်များ ပြီးစီးဖို့ရာယောဂဝိဘာဂကို ပြုလုပ်ရသည်, မလိုရာရုပ်တွေ ပါဝင်နေအောင် ယောဂဝိဘာဂကို ပြုရသည် မဟုတ်" ဟု ထိုပရိဘာသာက ဆိုလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤ"သတ္တာမဇ္ဈတနိမ္မိ" ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် "(ဤ)ဝိဘတ်နောင်းရာဝယ် အဂမာ, အဂ္ဂဟေ, အသော" ကဲ့သို့ ဒီဃသရနောက်သာ (သ) လာသည်၊ ဤ၌ "ယေဘုယ္ယေန" ဖြင့် ရဿသရနောင် အနည်းငယ် (သ)လာသည်ဟု မမှတ်ရ, ဒီဃသရနောက်၌ သ-အလာများသည်-ဟု ဆိုလိုသည်။ [ဤဝါကျ၌ မြန်မာမူဝယ် "ယောဂဝိဘာဂတော ဣဒ္ဓပ္ပသိဒ္ဓိ ယေဘုယ္ယေန ဒီပိတာ ဟောတိ" ဟု ပါ၌ပျက်နေသည်၊ "ယောဂဝိဘာဂတော ဣဒ္ဓပ္ပသိဒ္ဓိတိ ယေဘုယ္ယေန ဒီဃတောဝ ဟောတိ"ဟု သီမူအတိုင်း ရှိရမည်၊ "ယောဂဝိဘာဂတော-ကြောင့်၊ ဣဒ္ဓပ္ပသိဒ္ဓိ-အလိုရှိအပ်သော ရုပ်၏ ပြီးစီးခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)" ဟု ပရိဘာသာကို အနက်ပေး။]

ဟောတိ၊ အကာသိ–ပြုပြီ၊ အကံသု–ကုန်ပြီ၊ ပေ ၊ အကာသိတ္ထ၊ ကာသတ္ထာ ဘာဝေ–ကာသ အဖြစ်မရှိရာ၌၊ အကရိ, ကရိ–ပြုပြီ၊ အကရိံသု အကရုံ–ကုန်ပြီ၊ အကရိ–ပြီ၊ အကရိတ္ထ–ကုန်ပြီ၊ ပေ ၊ အကရိတ္ထ–ပြီ၊ (အာကို တ္ထပြု၊) ကရိယိတ္ထ–ပြုအပ်ပြီ၊ အကရိယိ ဝါ။

ဝါတိ လောပေါတိ ဘဝိသန္တိမှိတိ သသာဟာတိ ဝတ္တာတော၊ [ဟိ လောပံ ဝါတိ ဣတော ဝါတိ" ဟု ဋ္ဌိကာ ဆိုသောကြောင့် "ဝါ လောပေါ" ဟု ဝါ သဒ္ဒါ ပါစေရမည်။]

၅၂၄။ ကရဿ သပစ္စယဿ ကာဟော။ ။ ဘဝိသန္တိမှိ–ဘဝိသန္တိ ဝိဘတ်ကြောင့်၊ သပစ္စယဿ–ပစ္စည်းနှင့် တကွဖြစ်သော၊ ကရဣတိ ဧတဿ ဓာတုဿ–၏၊ ကာဟာဒေသော–ကာဟ အပြုသည်၊ ဝါဟောတိ၊ သသဿ–ဿ၏'လည်း၊ လောပေါ–သည်၊ ဟောတိ၊ အဓိကာဘူတ သပစ္စယဂ္ဂဟဏော နှ–အပိုဖြစ်၍ ဖြစ်သော သပစ္စယသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဝစ မုစ ဘုဇာဒီတော–ဝစ, မုစ,

---

ကရဿ ကာတိ ।ပေ। သိဒ္ဓေါ ဟောတိ—"ကရဿ ကာ, သတ္တမဇ္ဇနိမှိ" ဟု ၂ ဝါကျခွဲ၊ ထိုတွင် "ကရဿ ကာ" ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဟိယျတ္တနိဝိဘတ်ကြောင့် ကရကို "ကာ"သာ ပြု (သ) မလာဘဲ "အကာ" စသော ရုပ်များလည်း ပြီးစီးနိုင်သည်၊ ဟိယျတ္တနိကြောင့် ကာပြုရာ၌ "အာ–တ္ထ–အံ–မှာ–တ္ထ–မှသေ" ဤ ဝိဘတ် ၆ လုံးကြောင့်သာ ပြုသည်၊ ထိုသို့ ပြုရာ၌ "ကာ" ဟု ဒီဃနှင့် ပြုမှ မူလသုတ် အတိုင်း ကျမည်၊ က–ပြုရမည်ဟု မမှတ်လင့်။

[ဆောင်] **ကရဿ ကာ, ဝိဘာဂါဖြင့်, ဟိယျာ အာ–တ္ထ, အံ–မှာ–တ္ထ–**
မှသေ, ဤခြောက်ထွေကြောင့်, ကရေကို ကာ, ပြုဖို့မှာ၏၊
နောက်လာ သတ္တ–မဇ္ဇတနိမှိ, ယောဂဝိကြောင့်, ကြွင်းသည့်
ဓာတ်နောက်, အဇ္ဇရောက်က, ဒီဃနောက်သာ, သလာရာဟု,
အဖွင့်ပြု, မှတ်ရ ရူပသိဒ်။

ဤသို့လျှင် "ကရဿ ကာ, သတ္တမဇ္ဇတနိမှိ" ဟု ၂ ဝါကျခွဲရာ၌ ယောဂဝိဘာဂ ၂ မျိုး ရသဖြင့် ဤနည်းကို ကစ္စည်းဝတ္ထု မဖွင့်ပြသော်လည်း လွန်စွာ အကျိုးရသော နည်းဖြစ်၍ ဧကန်မှတ်သားသင့်သည်–ဟု ရူပသိဒ္ဓိဆရာ ဆိုလိုသည်၊ "ကာသ ပြု၍ ဘာဝနိဒ္ဒေသဖြင့် အခြားဓာတ်နောင် (သ) လာဟူသော ပဌမနည်းကား ကစ္စည်းဝတ္ထု မှာလည်း ပါသည်၊ ဤယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဘဝိသန္တိ ဝိဘတ်ကြောင့်လည်း ကာပြု၍ "ကသံ ပုရိသကာရိယံ–ယောကျ်ားလုလ္လကို ပြုပေအုံ" ဟု ဖြစ်သေး၏၊ [အကာသိ စသည်၌ ပဌမနည်းအလို ကရကို "ကာသ"ပြု၍ တွက်၊ ဒုတိယနည်းအလို "ကရကို ကာပြု, သလည်းလာ" ဟု ဆို၍ တွက်, ဩပစ္စည်းကိုကား သုတ်ကြီးဖြင့် ချေ၊ ဥဝိဘတ် ဖြင့် "အကံသု" ရုပ်ကိုလည်း မောဂ္ဂလ္လာန်၌ တွေ့ရ၏၊ သုတ်ကြီးဖြင့် ဥကို အံသုပြု၍ ကရကို ကာ ပြုလေ။]

ဘုဇ အစရှိသော ဓာတ်မှ၊ (ပရသ) သသ-သ၏၊ ခါဒေသော-ခ အပြုသည်လည်းကောင်း၊ ဝသ ဆိဒ လဘာဒိတေတာ-ဝသ, ဆိဒ, လဘ အစရှိသော ဓာတ်မှ၊ (ပရသ သသ)၊ ဆာဒေသော-ဆ အပြုသည် လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ ကာဟတိ-ပြုလတ္တံ့၊ ပေ ၊ ကာဟာမ၊ ဣကာရာဂမေ-ဣလာရာ၌၊ ကာဟိတိ-ပြုလတ္တံ့၊ ကာဟိန္တိ , ဣစ္စာဒိ၊ ကာဟာဒေသာ ဘာဝေ-ကာဟ အပြု မဖြစ်ရာ၌၊ ကရိသတိ၊ ပေ ၊ ကရိသာမေ၊ ကရိယိသတိ-ပြုအပ်လတ္တံ့၊ ကရိယိသန္တိ၊ အကရိသ-ပြုရာပြီ၊ အကရိယိသ-ပြုအပ်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ သံပုဗ္ဗော-သံရှေးရှိ၏၊ တဒါ-၌၊ ပုရသမုပပရိဟိ ကရောတိသ ခ ခရာဝါတိ ယောဂဝိဘာဂေန-ပုရ၊ ပေ ၊ ဝါဟ္ဟသော ဒ္ဝိဓာ ကရဏာ ယောဂဝိဘာဂဖြင့်၊ [တပစ္စယေသုစကို ဖြုတ်၍ ယောဂဝိဘာဂ လုပ်သည်၊] ဣဒါဒိဝိဘတ္တိသုပိ-တိ အစရှိသော ဝိဘတ်တို့ကြောင့်လည်း၊ သံပုဗ္ဗ ကရောတိသ-သံရှေးရှိသော ကရဓာတ်၏၊ ခရာဒေသော-ခရ အပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ အဘိသခ်ရောတိ-ပြုစီမံ၏၊ အဘိသခ်ရောန္တိ၊ အဘိသခ်ရိယတိ-ပြုစီမံ အပ်၏၊ အဘိသခ်ရိယန္တိ၊ အဘိသခ်ရောတု-လော၊ ပေ၊ အဘိသခ်ရိသ ဣစ္စာဒိ။ ["အဘိ+သံ+ကရ+သြ+တိ" ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကရ်ကို ခရ်ပြု။]

သက= သတ္တိမှိ-စွမ်းနိုင်ခြင်း....၏၊ သြပစ္စယော-သြပစ္စည်းသက်၊ သဏ္ဌောတိ-စွမ်းနိုင်၏၊ [ဂ်ဒွေဘော်လာ၊] ပေ ၊ သဏ္ဌောမ။ [သွာဒိဂိုဏ်း

၅၂၄။ အဓိကဘူတ ၊ပေ၊ ဆာဒေသော ဟောတိ—"ဟောတိသရေ ဟောဟော ဘဝိသန္တိမှိ သသသစ" သုတ်မှ သသသစပုဒ် လိုက်လာသောကြောင့် ဤသုတ်၌ သပစ္စယသဒ္ဒါမပါဘဲ ပြီးနိုင်ရကား သပစ္စယသဒ္ဒါပိုသည်ကို "အဓိကဘူတ သပစ္စယ" ဟု ဆိုသတ့ဲ၊ ချဉ်ဦးအုံ့-ဤ၌ "သပစ္စယ" အရ ဘဝိသန္တိ ဝိဘတ်၏ တစ်စိတ်ဖြစ်သော (သတိ-စသည်မှ) သကို ဆိုလိုသတ့ဲ၊ ထို့ကြောင့် "ကရ်သတိ" ဟု ဖြစ်သည့်အခါ သနှင့်ကွ ကရ်ကို ကာဟပြုလျှင် "သသသစ လောပေါ" အရ ချေဖျောက်ရာ သ မရှိ၊ တစ်ဖန် ကရ်ကိုသာ ကာဟပြု၍ "သသသစ လောပေါ" အရ သကို ချေလျှင် သပစ္စယသဒ္ဒါပိုနေသည်၊ ရှေ့သုတ်မှ လိုက်လာရုံမျှဖြင့် ပြီးလျှင်လည်း အပို မဆိုထိုက်၊ ထို့ကြောင့် "သဒ္ဒါဓိကာ အတ္ထာဓိကော"နှင့် အညီ ထိုသပစ္စယသဒ္ဒါပိုဖြင့် ဝစ မုစ ဘုဇ စသော ဓာတ်တို့နောင် သကို ခပြု၍, ဝသ ဆိဒ လဘ စသောဓာတ်နောင် သကို ဆပြုဟူသော အနက်ပို ရနိုင်သည်-ဟူလိုသတတ်၊ "ဘုဇာဒိဖြင့် ဝိသဓာတ်ကို လဘာဒိဖြင့် ဘိဒ ရဒဓာတ်တို့ကို ယူ၍ ပဝေက္ခတိ-ဝင်လတ့ဲ၊ ဘေစ္ဆတိ-ခွဲလတ့ဲ၊ ရုစ္ဆတိ-ငိုလတ့ဲ" ဟု ဖြစ်၏။ [သဒ္ဒါမပိုသော နည်းဖြင့် ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၌ တံစ်နည်းကြီ ထားသေး၏။]

ဌိလည်း ဤဓာတ် ပါခဲ့ပြီ၊] အပ=ပါပုဏာနေ–ရောက်ခြင်းဌ....၏၊ ["ပါပုဏော" ဟု ရှိသည်ကို ဆင်ခြင်၊] ပပုဗ္ဗော–ပရှေး ရှိသည်၊ (ဟောတိ)၊ ပပ္ပေါတိ–ရောက်၏၊ [ပဒ္ဒေဘော်လာ၊ ဤရောက်ခြင်းအနက်ဌ "အပ္ပ" ဓာတ်လည်း ရှိ၏၊ တနာဒိဂိုဏ်းပင်၊] ပေ ၊ ပပ္ပေါန္တိ ဣစ္စာဒိ။ [သဒ္ဒနိတိဌ ဧယျာမ ဝိဘတ်ကို ဩမုပြုပြီ "ပပ္ပေါမု–ရောက်ကုန်၏" ဟုလည်း ပြသေး၏၊] တနာဒိ နယော–တနာဒိဓာတ်တို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်၊ (နိဋ္ဌိတော)။

စုရာဒိဂိုဏ်း

စုရ=ထေယျေ–ခိုးသူ၏ ဖြစ်ကြောင်းဌ၊ ဝါ–ခိုးခြင်းဌ....၏၊ ပုရေဝိယ–သို့၊ ဓာတ္တန္တလောပေါ–ဓာတွန်ချေ၊ ဝိဘတ္တာပ္ပတ္တိ–သက်၊ တထာဂတ္တရိစာတိ ဣတော–ဤသုတ်မှ၊ ကတ္တရိတိစ–ကတ္တရိဟူသော ပုဒ်သည်လည်းကောင်း၊ သီဟဝိလောကနေန–သီဟဝိလောကန အဓိကာရနည်းဖြင့်၊ ဘာဝကမ္မဂ္ဂဟဏာနိစ–ဘာဝကမ္မသဒ္ဒါတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဝတ္တန္တေ၊ မဏ္ဍူကဂတိယာ–ဖြင့်၊ ကာရတဂ္ဂဟဏဿ–သည်လည်း၊ (ဝတ္တတေ)။

၅၂၅။ စုရာဒိတော ဏော ဏယော။ ။ ကတ္တရိ–ဌလည်းကောင်း၊ ဘာဝေစ–လည်းကောင်း၊ ကမ္မနိစ–လည်းကောင်း၊ (ဝိဟိတေသု) ဝိဘတ္တိ ပစ္စယေသု–တို့ကြောင့်၊ စုရဣစ္ဆေဝ မာဒိတော–သော၊ ဓာတုဂဏတော–ဌ၊ ဏော ဏယ ဣတိ–ဏော, ဏယ ဟူကုန်သော၊ ဧတေ ပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ကာရိတသညာစ–သည်လည်း၊ ဟောန္တိ ။

၅၂၆။ ကာရိတာနံ ဏော လောပံ။ ။ ကာရိတ ပစ္စယာနံ၊ ပေ ၊ အာပဇ္ဇတေ–၏။

၅၂၇။ အသံယော ၊ပေ၊ ကာရိတေ။ ။ ပရေ, ကာရိတေ–ကြောင့်၊ အသံယောဂန္တသ–သော၊ ဓာတုသ–၏၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဥကာရသ–ဥ အက္ခရာ၏၊ သြကာရော–သြ အက္ခရာ ဟူသော၊

စုရ=ထေယျေ၊ သီဟ ၊ပေ၊ ဂဟဏဿ—[ထေနသ–ခိုးသူ၏၊ ဘာဝေါ–ဖြစ်ကြောင်း ဖြစ်ရာ ခိုးခြင်းကြီယာသည်၊ ထေယျံ–မည်၏၊ ဘာဝအနက်ဌိ ဣပစ္စည်း, နကိုလည်း ချေ, ယ ဒွေဘော်လည်းလာ။] စုရာဒိတော ဏော ဏယာသုတ်၏ နောက်ဌ "အတ္တနောပဒါနိ ဘာဝေစ ကမ္မနိ" သုတ် ရှိသောကြောင့် ထိုသုတ်မှ ဘာဝကမ္မ သဒ္ဒါ ၂ ခုသည် ရှေ့သို့ပြန်၍ သီဟဝိလောကန (ခြသော့်ကြည့်နည်း) ဖြင့် လိုက်၊ ဓာတ္ဟိ ဏော ဏယ ၊ပေ၊ ကာရိတာနိ ဟောတ္ဝေ–သုတ်မှ ကာရိတသဒ္ဒါကား ဖားခုန်သကဲ့သို့ သုတ်အတော်များများကို ခုန်၍ လိုက်သည်။

ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိပြု။ [သိဒ္ဓ"ဟောတိတိ" ဟု ရှိ၏၊ ဝါ–လည်း မပါ, ဃဋ္ဋာဒီနံ ဝါ ဟု ဝိကပ်ရှပ်များကို သုတ်သီးခြား ပြထားသောကြောင့် "ဝါ" မပါခြင်းသာ ကောင်း၏၊] ဓနံ–ဥစ္စာကို၊ စောရေတိ–ခိုး၏၊ ပေ ၊ စောရေမ၊ ဏယပစ္စယေ–ဌ၊ စောရယတိ၊ ပေ ၊ စောရယာမေ၊ ကမ္မေ–ဌ၊ ယပစ္စယေ–ကြောင့်၊ ဣ ကာရာဂမော–ဣလာ၊ သရလောပါဒိစ၊ စောရိယတိ–ခိုးအပ်၏၊ စောရိယန္တိ၊ ဣစ္စာဒိ။

စောရေတု–ခိုးလော၊ ပေ ၊ စောရေယျ–ရာ၏၊ ပေ ၊ အစောရေသိ စောရေသိ–ပြီ၊ ပေ ၊ အစောရယုံ စောရယုံ၊ အစောရေသိ–(သင်)ခိုးပြီ၊ အစောရေသိတ္ထ–(သင်တို့) ခိုးကုန်ပြီ။ [ဤရှပ် မြန်မာမှုဌ် ကျသည်၊] တုံ–သည်၊ အစောရယိ–ပြီ၊ အစောရယိတ္ထ–ကုန်ပြီ၊ အစောရေသိं–ပြီ၊ အစောရေသိမှ–ကုန်ပြီ၊ အစောရယိं အစောရယိမှ၊ အစောရယိတ္ထ–ပြီ၊ [အာကို တ္ထပြုရာ ကတ္တာရှပ်၊] အစောရိယိတ္ထ အစောရိယိ–ခိုးအပ်ပြီ၊ စောရိဿတိ စောရယိဿတိ–လတ့်၊ ပေ ၊ စောရယိဿန္တေ–ကုန်လတ့်၊ စောရိယတိ–ခိုးအပ်လတ့်၊ စောရိယိဿန္တိ၊ အစောရိဿ အစောရယိဿ–ခိုးရာပြီ၊ အစောရိယိဿ–ခိုးအပ်ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

ဘဝ, စိန္တ=စိန္တာယံ–ကြံခြင်း, သိခြင်းဌ....၏၊ သံယောဂန္တတ္ထာ–သံယုဂ် အဆုံးရှိသော ဓာတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိ အဘာဝေါ–ဝုဒ္ဓိ မဖြစ်ခြင်းသည်သာ၊ ဝိသေသော–ထူး၏၊ စိန္တေတိ စိန္တယတိ–ကြံ၏၊ ဝါ–သိ၏၊ ပေ၊ အစိန္တယိဿ စိန္တယိဿ ဣစ္စာဒိ၊ မန္တ=ဂုတ္တဘာသနေ–လုံခြုံစွာ ပြောဆိုခြင်းဌ....၏။ [လုံခြုံအောင် တိုးတိုးတိတ်တိတ် ပြောဆိုခြင်းကို "တိုင်ပင်" ဟု ခေါ်သည်၊] မန္တေတိ မန္တယတိ–တိုင်ပင်၏၊ ဣစ္စာဒိ–ဤသို့ အစရှိသော ရှပ် အစဉ်သည်၊ ပုရိမသမံ–ရှေး စိန္တဓာတ်နှင့် တူ၏။

ပါလ=ရက္ခဏေ–စောင့်ရှောက်ခြင်းဌ....၏၊ ဓမ္မံ–တရားကို၊ ပါလေတိ ပါလယတိ–စောင့်ရှောက်၏၊ ပါလီယတိ–စောင့်ရှောက်အပ်၏၊ ["ပါလီယန္တိ" ဟု သီမှုဌ် ရှိသေး၏၊] ပါလေတု ပါလယတု–လော၊ ဣစ္စာဒိ။ ဃဋ=ဃဋနေ–

ဃဋ=ဃဋနေ—ယှဉ်ဘက်တရားစုကို စေ့စေ့စပ်စပ် ဖြစ်အောင် ဆော်သြမှုကိုပင် "စေ့ဆော်" ဟုလည်းကောင်း "အားထုတ်" ဟုလည်းကောင်း ခေါ်၏၊ ဘူဝါဒိ စုရာဒိ ၂ ဂိုဏ်းဌ်ပင် အားထုတ်ခြင်းနှင့် "သဃံဃ–ပေါင်းစပ်ခြင်း"ကို ဟော၏၊ ပုဗ္ဗဃဋာ–ပန်းအပေါင်း, ပစ္စယဃဋာ–ပစ္စယသတ္တိ အပေါင်းတည်း၊ စုရာဒိဂိုဏ်း သက်သက်ဖြစ်မှု "ဟိံသန–ညှဉ်းဆဲခြင်း, ဒိတ္တိ–တောက်ပခြင်း" ဌ်လည်း ဖြစ်၏။ ဥရှေးရှိလျှင် "ဥဋ္ဌါဋနေ–ဖွင့်လှစ်ခြင်း" ဌ်လည်း ဖြစ်၏၊ "ဒ္ဝါရံ ဥဋ္ဌါဋေတိ–တံခါးဖွင့်၏" တည်း။

စေ့ဆော် အားထုံခြင်းဌ.....၏၊ ယာဌေတိ ယာဌယတိ–စေ့ဆော်၏၊ ဝါ–အားထုတ်၏။ ["ယဌေတိ, ယဌယတိ၊ ယဌာဒိတ္တာ ဝိကပ္ပနေန ဝုဒ္ဓိ" ဟု သီမူ ရှိသေး၏၊] ဝိဒ=ဉာဏော–သိခြင်းဌ....၏၊ ဝေဒေတိ ဝေဒယတိ–သိ၏၊ ဂဏ=သရုံ့ပြားနေ–ရေတွက်ခြင်းဌ....၏၊ ယဌာဒီနံ ဝါတိ–"ယဌာဒီနံ ဝါ"ဟု ဆိုခြင်းကြောင့်၊ နဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိ မပြုရ၊ ဂဏောတိ ဂဏယတိ–ရေတွက်၏၊ ဣစ္စာဒိ–ဤသို့ အစရှိသော ရုပ်ကို၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော ဓာတ်တို့ဌ၊ သုဗောဓ–လွယ်ကူစွာ သိအပ်၏၊ ဝါ–သိလွယ်ပြီ၊....စုရာဒိနယော–သည်၊ (နိဋ္ဌိတော)။

ဣဓ–ဤအာချာတ်ဌ၊ ဂဏာ–ဓာတ်အပေါင်းတို့သည်၊ ဝါ–ဂိုဏ်းတို့သည်၊ ဘူဝါဒိဓ–ဘူဝါဒိ ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ ရုဓာဒိဓ–ရုဓာဒိ ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ ဒိဝါဒိဓ–ဒိဝါဒိ ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ သွာဒယော–သွာဒိ ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ ကိယာဒိဓ–ကိယာဒိ ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ တနာဒိဓ–တနာဒိ ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ စုရာဒိဓ–စုရာဒိ ဓာတ်တို့လည်းကောင်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ သတ္တဓာ–၇ ပါးပြားကုန်၏၊....ဝိကရဏ ဝိဓာနံ–ဝိကရဏ ပစ္စည်းတို့ကို စီရင်ရာ အခန်းသည်၊ သမတ္တံ–စုံလင်ပြီ။

ဝိဒ=ဉာဏော—ဤဝိဒဓာတ်သည် ဘူဝါဒိဌ် ဉာဏအနက်, မင်္ဂလာ–ကောင်းမွန်စင်ကြယ်ခြင်း အနက်ရှိ၏၊ ဒိဝါဒိဖြစ်မူ ဘာဝ––ထင်ရှားရှိခြင်း အနက်ရှိ၏၊ "ဝိဇ္ဇတိ–ထင်ရှားရှိ၏" တည်း၊ ရုဓာဒိဖြစ်မူ ဝီမံသန–စုံစမ်းခြင်း, လာဘ–ရခြင်း, တုဋ္ဌိ–နှစ်သက်ခြင်းအနက်ရှိ၏၊ စုရာဒိဖြစ်မူ အနုဘဝန–ခံစားခြင်း, နိဝါသ–နေခြင်း, အာချာန–ပြောဆိုခြင်း, ထေရိယ–မြဲမြံခိုင်ခဲ့ခြင်း အနက်ရှိ၏။ ["ဝေဒယမိတိ ဇာနာမိ" ဟု ဗုဒ္ဓဝါသမုစ္စယ ခန္ဓက ဋီကာတို့ ဖွင့်သောကြောင့် စုရာဒိဌ် ဉာဏအနက်လည်း ရှိသည် ဟု မှတ်။]

ဝေဒယိ။ ။ ဝိဒဓာတ် ဏယပစ္စည်းဖြင့် "ဝေဒယတိ" ဟု ပြီးသောကြောင့်လည်းကောင်း, ဤစုရာဒိ ဝိဒဓာတ်၏ အနုဘဝ–အာချာန အနက်ကို ဟောသောကြောင့်လည်းကောင်း ပရိဝါသ် ပြောရာဌ် "ဝေဒယာမဟံ ဘန္တေ, ဝေဒယတီတိ မံ သံဃော ဓာရေတု" ဟု ဓာတ္တတ္ထ သင်္ဂီဟာဌ် ပါဠ်မှန် ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်၊ "ဝေဒယာမိတိ စိတ္တေန သမ္ပဋိစ္ဆိတ္တာ အနုဘဝါမိ" ဟု တောရသကဏ် (သမုစ္စယ ခန္ဓက) အဖွင့်နှင့်လည်းကောင်း "ဝေဒယာမိတိ ဇာနာမိ, အာရောစေမိတိ အတ္ထော"ဟူသော ဝိမတိ ဋီကာနှင့် လည်းကောင်း ညီပေသည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန် ခါဒိကဏ္ဍ (၁၃၆) သုတ်ဌ်ကား ဝိဒဓာတ်နောင် ကာရိတ် ဏိပစ္စည်းဖြင့် "ဝေဒိ" ဟု ပြီးသည့်အခါ ဣကို ဣယင်ပြု၍ "ဝေဒိယတိ–သိစေ၏" ဟု ရှိ၏၊ နိသယသစ်ဌ်လည်း "ဝေဒိယာမဟံ ဘန္တေ, ဝေဒိယတီတိ မံ သံဃော ဓာရေတု" ဟုပင် ပုံစံ ပြတော်မူသည်၊ နှစ်သက်ရာ ယူပါ။

ဓာတုပစ္စယန္တ သဒ္ဒါများ

အထ–ဝိကရဏ ဝိဓာနု၏ အခြားမဲ့၌၊ ဓာတုပစ္စယန္တာ–ဓာတု ပစ္စယ အဆုံးရှိသော သဒ္ဒါတို့ကို၊ ဝုစ္စန္တေ၊ တတ္ထ–ထို "အထ ဓာတု ပစ္စယန္တာ ဝုစ္စန္တေ" ဟူသော ရှေးဝါကျ၌၊ ဓာတွတ္ထေ–ဓာတ်အနက်၌၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ–ညွှန်ပြအပ်ကုန်သော၊ ခါဒိကာရိတန္တာ–ခ အစ၊ ကာရိတ် အဆုံးရှိကုန်သော၊ ပစ္စယာ–တို့သည်၊ ဓာတုပစ္စယာနာမ–ဓာတု ပစ္စယ တို့မည်၏၊ တိ၎=နိသာန ဗန္ဓန ခမာသု–ထက်အောင်သွေးခြင်း, နှောင်ဖွဲ့ခြင်း, သည်းခံခြင်းတို့၌... ၏၊ ဓာတုသညာဒိ–ဓာတ်အမည် အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ (ဟောတိ)၊

တတ္ထ ၊ပေ၊ ဓာတုပစ္စယာနာမ— "အထ ဓာတုပစ္စယန္တာ ဝုစ္စန္တေ" ဟူသော ရှေးဝါကျ၌ "ဓာတုပစ္စယ" ပုဒ်ကို အဘယ်သို့ ဝိဂြိုဟ်ပြု၍ အဘယ်ပစ္စည်းစုကို အရကောက်ရမည်နည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "တတ္ထ ၊ပေ၊ ဓာတုပစ္စယာနာမ" ဟု မိန့်၊ ဤ၌ "ဓာတွတ္ထေ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ ပစ္စယာ" ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ကို ပြု၍, "ခါဒိကာရိတန္တာ" ဖြင့် ဓာတုပစ္စယ၏ သရုပ်အရကို ပြသည်။ ["ဓာတွတ္ထ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ ပစ္စယာ" ဟူသာ ဝိဂြိုဟ်အတိုင်း "ဓာတွတ္ထ နိဒ္ဒိဋ္ဌ ပစ္စယ" ဟု ဆိုသင့်လျက် နိဒ္ဒိဋ္ဌဟူသော အလယ်ပုဒ်ကိုလည်းကောင်း, ဓာတွတ္ထဟူသော ရှေ့ပုဒ်ဝယ် "အတ္ထ" ဟူသော နောက်ပုဒ်ကိုလည်းကောင်း ချေ၍ "ဓာတု ပစ္စယ" ဟု ခေါ်သည်၊] ထိုဓာတုပစ္စယများကား ခပစ္စည်း အစ ကာရိတ်ပစ္စည်း အဆုံးရှိသော ပစ္စည်းများတည်း၊ နာမည်တူရာ ပေါင်းမျှ ဟွက်လျှင် ရူပသိဒ္ဓိ၌ ၉ ပစ္စည်းသာ ရှိ၏၊ ကစ္စည်း၌ကား အာရ–အာလ ထည့်၍ ၁၁ ပစ္စည်းရှိသည်၊ တစ်နည်း–ဓာတ်၏အနက်၌ ဖြစ်သောကြောင့် ဓာတ်ကဲ့သို့ ကြိယာအနက်ကို ဟောနိုင်ရကား "ဓာတုဘူတာ–ဓာတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ပစ္စယာ–ပစ္စည်းတို့တည်း၊ ဓာတုပစ္စယာ–ဓာတ်ဖြစ်၍ ဖြစ်သော ပစ္စည်းတို့" ဟု ဋီကာ၌ ဝိဂြိုဟ် ပြသေး၏၊ ထိုဝိဂြိုဟ်လည်း "သနာဒျန္တာ ဓာတဝေါ" ဟူသော ပါဏိနိသုတ်နှင့် ညီပေ၏၊ ထိုသုတ်က သန်(သ) စသည် ဆုံးသော သဒ္ဒါစုကို 'ဓာတ်ဟု အမည်မှည့်သည်။

ဓာတ်အနက် ညွှန်ပြရုံ။ ။ တိ၎ဓာတ်သည် "သည်းခံခြင်း" အနက်ရှိ၏၊ ခ ပစ္စည်း သက်သည့်အခါလည်း ခ အတွက်အနက်တစ်မျိုး မထွက်တော့, တိ၎ဓာတ်၏ အနက်ကိုပင် ထင်ရှားအောင် တွဲဖက်၍ ဟောပြ၏၊ မှန်၏–ခ ပစ္စည်းမသက်လျှင် "တေ၎ေတိ"ဟု ရှုပ်ဖြစ်၍ "သည်းခံခြင်းအနက်" မထင်ရှား၊ "တေ၎ေတိ–ထက်မြတ်၏, ဝါ–နှောင်ဖွဲ့၏" ဟု အခြားအနက်များနှင့် ရောယှက်နေဖွယ်ရှိ၏၊ ခ ပစ္စည်း သက်မှသာ "တိ၎"ဓာတ်၏ သည်းခံခြင်း အနက် ထင်ရှားသည်၊ ဤသို့လျှင် ခ–ဆ–သ ပစ္စည်းတို့သည် (မူလဓာတ်နက်၌ တွဲဖက်၍ ဟောသဖြင့်) ထိုဓာတ်နက်၌ပင် ညွှန်ပြရ–သက်ကြရသောကြောင့် ဓာတုပစ္စယ အမည်ရကြသည်၊ ပဗ္ဗတာယတိ စသည်၌ "အာယ" စသော ပစ္စည်းများကား "ပဗ္ဗတ–တောင်ကဲ့သို့+အာယ–ပြုကျင့်" ဟု အာပုဗ္ဗ စရဓာတ်၏ အနက်၌ ညွှန်ပြရ၏၊ ထို အာပုဗ္ဗ စရဓာတ်၏ အနက်ကို ဟောကြသည်–

[ဓာတ်အမည်မှည့်, ဓာတွန်ချေ–ဟူလို၊] ဓာတုလိင်္ဂေါ်ဟိ ပရာပစ္စယာတိ ဣတောမှ၊ ဓာတုဂ္ဂဟဏံ–ဓာတုသဒ္ဒါသည်၊ အနုဝတ္တတေ–လျော်စွာလိုက်၏၊ ပရာတိ–ပရာသဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း၊ ပစ္စယာတိစ–ပစ္စယာ သဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း၊ အဓိကာရော–ယှဉ်စပ်ထိုက်သော သဒ္ဒါတည်း၊ ဝါ–လိုက်သော သဒ္ဒါတည်း။

၅၂၈။ တိဇ ၊ပေ၊ ခ ဆ သာ ဝါ။ ။ တိဇ ဂုပ ကိတ မာနဣတိ–တိဇ, ဂုပ, ကိတ, မာနဟူကုန်သော၊ ဇတေဟိ ဓာတူဟိ–တို့မှ (နောက်၌)၊ ခ ဆ သဣတိ–ခ, ဆ, သဟူကုန်သော၊ ဇတေပစ္စယာ–တို့သည်၊ ဝါ–စွာ၊ ဟောန္တိ၊.....ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတော–ကြောင့်၊ တိဇတော–တိဇဓာတ်မှ နောက်၌၊ ခန္တိယံဝ–သည်းခံခြင်း အနက်၌သာ၊ ခေါဝ–ခပစ္စည်းသည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ဂုပတောတု–ဂုပဓာတ်မှ နောက် ၌ကား၊ နိန္ဒာယံဝ – ကဲ့ရဲ့ခြင်း

ဟူလို၊ ဏော စသော ကာရိတ်ပစ္စည်းများလည်း စေခိုင်းတိုက်တွန်းခြင်းဟူသော အဓွေ့သန ပေသန ကြိယာ ဓာတ်နက်၌ ညွှန်ပြရ သက်ကြရ၏၊ ထို့ကြောင့် အာယ စသည်တို့၏ ဓာတုပစ္စယ (ဓာတ်၏အနက်၌ ညွှန်ပြအပ်သော ပစ္စည်း) ဖြစ်ကြောင်းမှာ သာ၍ထင်ရှားပေသည်။

ဓာတုလိင်္ဂေါ်ဟိ ၊ပေ၊ အဓိကာရော—"ဓာတုလိင်္ဂေါ်ဟိ ပရာပစ္စယာ"ဟု ဓာတုလိင် ၂ မျိုးလုံးကို တစ်ပေါင်းထည်း တစ်ပုဒ်ထည်း ဆိုထားသော်လည်း တိဇ ဂုပ စသည်တို့က ဓာတ်ဖြစ်သောကြောင့် ဓာတုသဒ္ဒါသာ လိုက်ဖို့ရာ သင့်လျော်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဓာတုဂ္ဂဟဏံ အနုဝတ္တတေ" ဟု အနုသဒ္ဒါထည့်၍ ဆိုသည်၊ "ဓာတုသဒ္ဒါ တစ်ခုသာ အရာအားလျော်စွာ လိုက်သည်" ဟူလို၊ ပရာပစ္စယာတို့ကား အာချာတ်ကိတ် ၂ ဌနဒ္ဒပင် ပစ္စည်းသက်မည့် သုတ်တိုင်းသို့ လိုက်ရမည် ဖြစ်သောကြောင့် "ပရာပစ္စယာတိစ အဓိကာရော" ဟု အဓိကာရသဒ္ဒါဖြင့် ဆိုသည်။

တိဇတော ခန္တိယံ ခေါ ဝ—တိဇဓာတ်သည် နိသာန အနက်၌ ဘူဝါဒိ စုရာဒိ ဂိုဏ်း, တေဇတိ တေဇေတိ တေဇယတိ–ထက်အောင်သွေး၏၊ ဗန္ဓန အနက်၌ ဘူဝါဒိ ဂိုဏ်း, တေဇတိ–နှောင်ဖွဲ့၏၊ ထိုအနက်များ၌ ခပစ္စည်း မသက်ရ, သည်းခံခြင်း (ခန္တိ–ခမာ) အနက်၌သာ သက်ရမည်၊ ခန္တိယံဝ၌ ဇဝဖြင့် နိသာန ဗန္ဓန အနက်တို့ကို ကန့်၊ ဤတိဇဓာတ်နှောင်လည်း ခပစ္စည်းသာ သက်ရမည်၊ ခေါဝ၌ ဇဝဖြင့် ဆ–သပစ္စည်းကို ကန့်၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ်နက်ကိုလည်းကောင်း ပစ္စည်းကိုလည်းကောင်း ဝါသဒ္ဒါက သတ်မှတ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ခေါဝမှ ဇဝကို "ခန္တိယံဝ" ဟု လိုက်စေ၊ နောက်ဓာတ်များ၌ လည်း ဤနည်းပင်။

နိန္ဒာယံ ဂုပတော တု ဆ—ဂုပဓာတ်သည် ဘူဝါဒိဖြစ်မူ စောင့်ရှောက်ခြင်း အနက်ရှိ၏၊ ဂေါပတိ–စောင့်ရှောက်၏၊ ဒိဝါဒိဖြစ်မူ "ဂုပ္ပတိ–ရောထွေးရှုပ်ပွေ၏"ဟု ဗျာကုလ (ရှုပ်ထွေးခြင်း) အနက်၌လည်း ဖြစ်၏၊ စုရာဒိဖြစ်မူ "ဂေါပေတိ–ထွန်းပ၏"ဟု

အနက်ဋ္ဌသာ၊ ဆဝ–ဆပစ္စည်းသည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ ကိတာ–ကိစာတ်မှ နောက်ဋ္ဌ၊ သံသယ ရောဂါပနုယနေသု ဇဝ–ယုံမှားခြင်း, ရောဂါကို ပယ်ခြင်း အနက်တို့ဋ္ဌသာ၊ ဆောဝ–ဆပစ္စည်းသည်သာ၊ (ဟောတိ)၊ မာနမှာ–မာန စာတ်မှ နောက်ဋ္ဌ၊ ဥပဓာရဏေ ဇဝ–စုံစမ်းခြင်း အနက်ဋ္ဌသာ၊ သောဝ–သ ပစ္စည်းသည်သာ၊ (ဟောတိ)။

ဒိတ္တိ အနက်ဋ္ဌလည်း ရှိ၏၊ ထိုအနက်တို့ဋ္ဌ ဆပစ္စည်း မသက်ရ, နိန္ဒာ အနက်ဋ္ဌသာ ဂုပစာတ်နောင် ဆ ပစ္စည်းသာ သက်ရမည်။

ကိတာ ဆော—ဤဋ္ဌ စာတ်နက်ကို မပြသော်လည်း ဋီကာဋ္ဌ "သံသယ ရောဂါ ပနုယနေသု" ဟု ပြ၏၊ ဉာဏ–သိခြင်း, ဣစ္ဆာ–လိုချင်ခြင်း, ဝါသ–နေခြင်း အနက်တို့ဋ္ဌလည်း ဖြစ်၏၊ ထိုအနက်များဋ္ဌ ဆ ပစ္စည်း မသက်ရ, "ဝိစိကိစ္ဆတိ–ယုံမှား၏ တိကိစ္ဆတိ–ဆေးကု၏" ဟု သံသယအနက်–ရောဂါပနုယန အနက်တို့ဋ္ဌသာ ဆပစ္စည်း သာ သက်ဟု သတ်မှတ်သည်။

သောဝ မာနမှာ—ဤဋ္ဌလည်း စာတ်နက် မပါ၊ ဋီကာဋ္ဌ "ဥပဓာရဏတ္ထေ"ဟု ဖွင့်၏၊ မာနစာတ်သည် ဘူဝါဒိ စုရာဒိဖြစ်မူ "မာနတိ မာနေတိ–ပူဇော်၏" ဟု ပူဇော အနက်ဋ္ဌ ဖြစ်၏၊ စုရာဒိ သက်သက်ဖြစ်မူ "မာနေတိ–မြတ်နိုး၏" ဟု ပေမန–ချစ်ခင် မြတ်နိုးခြင်း အနက်ဋ္ဌ ဖြစ်၏၊ ထိုအနက်တို့ဋ္ဌ သပစ္စည်း မသက်ရ, ဥပဓာရဏာ–စူးစမ်း နှိုင်းချိန်ခြင်း အနက်ဋ္ဌသာ သပစ္စည်းသာ သက်ရမည်။

ဗီဘစ္ဆတိ— နိန္ဒာအနက်ကို ဟောသော ဗဓ စာတ်နောင် ဆ ပစ္စည်းသက်၍ [ဗ ဒွေဘော်ပြု, အဇ္ဈာသ ဗ၏ အကို အန္တသိဝဏ္ဏာကာရောဝါဖြင့် (ဤ)ပြု, သုတ်ကြီး ဖြင့် အဇ္ဈာသနောင် ဗကို ဘပြု, အသဒိသဒွေဘော်လာ၍] "ဗီဘစ္ဆတိ–စက်ဆုပ်၏, ဗီဘစ္ဆာ–စက်ဆုပ်ခြင်း" ဟု ဖြစ်၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်ဋ္ဌ "နိန္ဒာယံ ဂုပ ဗဓာ ဗဿ ဘောစ"ဟု ခါဒိကဏ္ဍာဋ္ဌ သုတ်တည်သည်၊ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့ဋ္ဌ "ဗီဘစ္ဆံ" နေရာဝယ် "ဝိဂစ္ဆံ= ဝိဗစ္ဆံ" ဟု ပါဠိပျက်တတ်ကြောင်းကို မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယသစ်မှာ မိန့်၏၊ ထို့ကြောင့် ရူပသိဒ္ဓိဂါထာကို အောက်ပါအတိုင်း ပြင်သင့်သည်။

တိစတော ဓဇ္ဈယ်ခေါ၀, နိန္ဒာယံ ဆော ဗဓာဂုပါ၊
ကိတာ ဆော သံသယေစေ၀, ရောဂါပနုယနေပိစ၊
ဥပဓာရေ မာနမှာ သော, ၀ဝတ္ထိတ၀ိဘာသတော။

၀ဝတ္ထိတ၀ိဘာသတော–ကြောင့်၊ ပေ ၊ ဗဓာ–ဗဓ စာတ်မှ နောက်ဋ္ဌလည်းကောင်း၊ ဂုပါ–မှ နောက်ဋ္ဌလည်းကောင်း၊ နိန္ဒာယံ၀–သာ၊ ဆောဝ–သာ၊ ဟောတိ–၏၊ ကိတာ–ဋ္ဌ၊ သံသယေစေ၀–ယုံမှားခြင်း အနက်ဋ္ဌလည်းကောင်း၊ ရောဂါပနုယနေပိစ–ရောဂါပျောက်မှု ဆေးကုခြင်း အနက်ဋ္ဌလည်းကောင်း၊ ဆောဝ–သာ၊ ဟောတိ–၏၊ မာနမှာ–ဋ္ဌ၊ ဥပဓာရေ၀–စုံစမ်းခြင်း အနက်ဋ္ဌသာ၊ သောဝ–သပစ္စည်းသည်သာ၊ ဟောတိ–၏။

ကွစာဒိဝဏ္ဏာနံ မေကသဿရာနံ ဒွေဘာဝေါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္တာဒိသ–ဓာတ်၏ အစဖြစ်သော တိ၏၊ ဒွေဘာဝေါ–ဒွေဘော်လာ၊ ဗျဉ္ဇနန္တသာတိ–ဗျဉ္ဇနန္တသ ပုဒ်သည်၊ ဝတ္တမာနေ–သော်။

၅၂၉။ ကော ခေစ။ ။ပရေ ခပစ္စယေ, ဓာတ္တန္တသ–သော၊ ဗျဉ္ဇနန္တသ–၏၊ ကကာရာဒေသော–က အ့ပြုသည်၊ ဟောတိ။

တိတိက္ခ ဣတိ–တိတိက္ခဟု၍၊ ဒ္ဋေ–တည်ပြီးသော်၊ ဓာတုဝိဟိတာနံ–ဓာတ်မှ နောက်၌ စီရင်အပ်ကုန်သော၊ ဘာဒိဝိဘတ္တိနံ–တိ အစရှိသော ဝိဘတ်တို့၏၊ အဓာတုတော–ဓာတ်မဟုတ်သော ပစ္စည်းမှ (နောက်၌)၊ အပ္ပဝတ္တိယံ–မဖြစ်ခြင်းသည်၊ (သတိ–သော်၊) အာဟ–ဤပရိဘာသာသုတ်ကို မိန့်ပြီ။

၅၃၀။ ဓာတုပစ္စယေဟိ ဝိဘတ္တိယော။ ။ဓာတွတ္ထေ–၌၊ နိဒ္ဒိဋ္ဌေဟိ–ကုန်သော၊ ခါဒိကာရိတန္တေဟိ–ခ အစရှိကုန် ကာရိတ် အဆုံးရှိကုန်သော၊ ပစ္စယေဟိ–ပစ္စည်းတို့မှ (နောက်၌)၊ ဘာဒယော–တိ အစရှိကုန်သော၊ ဝိဘတ္တိယော ဟောန္တိ၊ ပုရေဝိယ–ရှေး၌ကဲ့သို့ (ဘဝတိ စသောရုပ်များကဲ့သို့)၊ ဝတ္တမာနာဒယော–ဝတ္တမာန် အစရှိသော ဝိဘတ်တို့ကို၊ ယောဇေတဗ္ဗာ–ယှဉ်စေထိုက်ကုန်၏၊ အတိဝါကျ–လွှမ်းမိုး၍ဖြစ်သော စကားကို၊ ဝါ–ကြွမ်းတန်းသော စကားကို၊ တိတိက္ခတိ–သည်းခံ၏၊ တိတိက္ခန္တိ–ကုန်၏၊ ကမ္မေ–၌၊

၅၂၉။ [ခ စသော ဓာတုပစ္စယတို့ ဝိဘတ်မသက်မှီ (ဝိဘတ်အလျင်) သက်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို အခြေပြု၌ ပြခဲ့ပြီ၊] "တိတိက္ခ" ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ခပစ္စည်းဆုံးလျက် ရှိ၏၊ တိ စသော ဝိဘတ်များ၏ ထုံးစံမှာလည်း ဓာတ်နောက်၌သာ သက်လေ့ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ပစ္စည်းနောက်၌ တိစသော ဝိဘတ်တို့ မသက်နိုင်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေသည်ကို "အဓာတုတော အပဝတ္တိယံ=ဓာတ်မဟုတ်သော ပစ္စည်းနောင် မဖြစ်လတ်သော်"ဟု ဆိုသည်။ ["အပဝတ္တိယံ"ဟု ဆိုသောကြောင့် တကယ်ကို မသက်နိုင်–ဟု မမှတ်လင့်, ထုံးစံမကျ၍ မသက်နိုင်သလို ဖြစ်နေသည်ကို "အပဝတ္တိယံ" ဟု ဆိုသည်၊] ဤသို့ မသက်နိုင်သလို ဖြစ်နေသောကြောင့် "ဓာတုပစ္စယေဟိ ဝိဘတ္တိယော" ဟူသော ပရိဘာသာ သုတ်ကို မိန့်ရပြန်သည်၊ ထိုပရိဘာသာ သုတ်အရ ခ စသော ဓာတုပစ္စယတို့နောင် တိ စသောဝိဘတ်များ သက်နိုင်ကြောင်း သိရသည်။

တိတိက္ခတိ—တိတိက္ခဟု ဖြစ်ပြီးနောက် တိဝိဘတ် သက်ရုံဖြင့် "တိတိက္ခတိ" ရုပ်ပြီး၏၊ ပစ္စည်းသက်ဖွယ် မလို, ဘုဇာဒိဂိုဏ်း တစ်မျိုးဖြစ်၍ အပစ္စည်း မသက်ရ–ဟု အာယနာဘော သုတ်ဋီကာ၌ ဆိုသည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌မူ အပစ္စည်းနှင့်တူသော "လ" ပစ္စည်းကို ခါဒိ ကာရိတန္တ ပစ္စည်းအားလုံးနောင် သက်သေး၏၊ ဓာတ်ကျမ်းတို့

တိတိကွီယတိ–သည်းခံအပ်၏၊ တထာ–ပါး၊ တိတိကွတု–လော၊ ပေ ၊ အတိ
တိကွ–ပြီ၊ အတိတိကွတ္ထ (အဇ္ဇတနီ အတ္ထနောပုဒ် အာကို တ္ထပြု)–ပြီ၊ တိတိကွ
ဿတိ–လတ့်၊ အတိတိကွိဿ–ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ၊ ခပစ္စယာဘာဝေ–ခ ပစ္စည်း
မဖြစ်လတ်သော်၊ အပစ္စယဿ–အပစ္စည်း၏၊ ဧကာရော–ဧ ပြု၊ [ဘူဝါဒိ
အပစ္စည်းကို ဧပြု၊] တေဧတိ–ထက်အောင်သွေး၏၊ တေဧတိဝါ–လည်းရှိ
၏၊ တေဧန္တိ–ကုန်၏၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။

ဂုပ=ဂေါပနေ–စောင့်ရှောက်ခြင်း၌....၏၊ ဆပစ္စယေ–ဆပစ္စည်းကြောင့်၊ [သီမူ၌ "ယေ" ဟု ရှိ၏၊] ဒ္ဓိဘာဝေါ–လာ၊ ပုဗ္ဗော ဗ္ဗာသောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အဗ္ဗာသ သညာ–မှည့်၊ အဗ္ဗာသသာတိ–ပုဒ်သည်၊ ဝတ္ထမာနေ–သော်၊ အန္တ
သိ ဝဏ္ဏာကာရောဝါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အဗ္ဗာသန္တသ–အဗ္ဗာသ၏ အဆုံး
သရ၏၊ ဣကာရော–ဣပြု၊ ["ဂုဂု" ဟု ရှိရာ၌ အဗ္ဗာသမည်သော ရှေ့ဂု၏
ဥကို ဣပြု၊] ကဝဂ္ဂသ စဝဂ္ဂေါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အဗ္ဗာသ ဂကာရသ–အဗ္ဗာသ
ဂ အက္ခရာ၏၊ ဧကာရောစ–ဧလည်းပြု။

၅၃၁။ ဗျဉ္ဇနန္တသ စော ဆပ္ပစ္စယေသုစ။ ။ ပရေသု–ကုန်သော၊ ဆပ္ပစ္စယေသု–ဆ ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊ ဓာတ္ဝန္တသ–သော၊ ဗျဉ္ဇနသ–ဗျည်း၏၊ ["ဂုပ်"၌ "ပ်" ဝယ် သရမရှိသောကြောင့် "ဗျဉ္ဇနသ" ဟု ဆိုသည်၊] စကာရ
ဒေသော–စ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊....တတော–ထိုမှနောက်၌၊ ဝိဘတ္တိယော–
တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ကာယံ–ကိုယ်ကို၊ ဇီဝုစ္ဆတိ–ကဲ့ရဲ့၏၊ ဝါ–စက်ဆုပ်၏၊ ဇီဝုစ္ဆန္တိ၊ သေသံ–ကြွင်းသော ရုပ်အပေါင်းသည်၊ ပုရိမသမံ–ရှေးနှင့် တူ၏၊

၌လည်း သည်းခံခြင်း အနက်ဟော တိ၇ စသောဓာတ်ကို ခန္တိ စသောအနက်၌ ဘူဝါဒိ ဟု ဆို၏၊ ဘူဝါဒိ ဖြစ်လျှင်လည်း "ဘူဝါဒိတော အ" သုတ်ဖြင့် ဝိကရဏ (အ)ပစ္စည်း သက်ဦးမှ သင့်မည်။

၅၃၀။ ဂုပ=ဂေါပနေ—စောင့်ရှောက်ခြင်း "ဂေါပန" အနက်ကို ဟောရာ၌ ဆ ပစ္စည်း မသက်သောကြောင့် "ဂေါပနေ" ဟူသော ဓာတ်နက်ကို ဓာတ်အမည် မှည့်ဖို့ လောက်သာ ရည်ရွယ်၍ ဆိုအပ်သော အနက်ဟု မှတ်၊ ဇီဝုစ္ဆတိနှင့် လျော်အောင်ကား "ဂုပ=နိန္ဒာယံ" ဟု ဓာတ်နက် ဆိုရမည်။

ဆပစ္စယေသု ပရေသု—ဆပစ္စည်း တစ်မျိုးထည်းဖြစ်ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် "ဆပစ္စယေသု" ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆိုပါသနည်းဟု မေးဖွယ် ရှိ၏၊ အဖြေကား–"ဝစ္ဆတိ–နေလတ့်၊ မုစ္ဆတိ–လွတ်လတ့်၊ ရုစ္ဆတိ–ငိုလတ့်" စသည်၌ သတိ စသောဝိဘတ်၏ –အစိတ်ဖြစ်သော သကို ပြုထားသော "ဆ" ရှိ၏၊ ထိုဆတို့ကိုလည်း ယူစေလိုသော

["တိတိကၠီယတော, တိတိကၠတု–စသည်ကဲ့သို့" ဇဂုစ္ဆီယတော, ဇဂုစ္ဆတု–စသည်ဖြင့် တူပြီ–ဟူလို၊] ဆာဘာဝေ–ဆပစ္စည်း မဖြစ်ရာ၌၊ ဂေါပေတိ–စောင့်ရှောက်၏၊ ဂေါပေန္တိ၊ [ဘူဝါဒိ အပစ္စည်းကို ဇပြု၊] ဣစ္စာဒိ။

ကိတ=ရောဂါပနယနေ–အနာကို ပယ်ခြင်း၌၊ ဝါ–ဆေးကုခြင်း၌....၏၊ ဆပ္ပစ္စယော–ဆ ပစ္စည်းသက်၊ ဒ္ဝိတ္တာ–ဒွေဘော်လည်းလာ၊ အဗ္ဘာသဂ္ဂဟဏံ–သည်၊ အနုဝတ္တတေ–၏။

၅၃၂။ မာန ၊ပေ၊ တတ္ထ ဝါ။ ။အဗ္ဘာသဂဟဏာနံ–ကုန်သော၊ မာန ကိတ ဣတိ–မာန, ကိတဟူကုန်သော၊ ဇေတေသံ ဓာတူနံ, ယထာဣဒံ, ဝ ကာရ တကာရတ္ထံ–ဝ အဖြစ်, တ အဖြစ်သည်၊ ဝါဟောတိ၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ တကာရော–တ ပြု၊ ဓာတွန္တသ–၏၊ စကာရော–စ ပြု၊ သေသံ–ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ သမံ–တူ၏၊ [တိတိကၠတိ–စသည်နှင့်တူပြီ–ဟူလို၊] ရောဂံ–ရောဂါကို၊ တိကိစ္ဆတိ–ကု၏၊ တိကိစ္ဆန္တိ ဣစ္စာဒိ၊ တကာရာဘာဝေ–တ အပြု မဖြစ်ရာ၌၊ ကဝဂ္ဂသ စဝဂ္ဂေါ–သုတ်ဖြင့်၊ စကာရော–စပြု၊ ဝိစိကိစ္ဆတိ–ယုံမှား၏၊ ဝိစိကိစ္ဆန္တိ ဣစ္စာဒိ။

မာန=ဝီမံသ ပူဇာသု–စူးစမ်းခြင်း, ပူဇော်ခြင်းတို့၌....၏၊ သပစ္စယ ဒ္ဝိဘာဝ ဤကာရ ဝကာရာ–သပစ္စည်း, ဒွေဘော်, (ဤ ၊ဝ) ၊ ဝအက္ခရာ

ကြောင့် "ဆပ္ပစ္စယေသု" ဟု ဆိုထားသည်၊ မြန်မာမူ၌ "ဆပ္ပစ္စယေ ပရေ" ဟု ဧကဝုစ်ရှိ၏၊ ဆင်ခြင်၊ [ဆပ္ပစ္စယေသုတိ ဧတ္ထ ဗဟုဝစနေန ဝစ္ဆတိတျာဒီသု ပစ္စယေကဒေသ ဘူတသ (သတိစသော ဝိဘတ်ကိုပင် "ပစ္စယ" ဟု ဆိုထားသည်၊) အာဒေသသာပိ ဂဟဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ–ဋီကာ။]

မှတ်ချက်။ ။တိ၎ဂုပသုတ်–ဘု၎ယသသုတ်တို့ဖြင့် သက်သော ဆပစ္စည်း ၂ မျိုးကို ယူစေလိုသောကြောင့် "ဆပ္ပစ္စယေသု" ဟု ဗဟုဝုစ် ဆိုရကြောင်းကို နိဒ္ဒေသ ဆို၏၊ ဆပ္ပစ္စယေသု–ဟု ဆိုသောကြောင့် အာဒေသ ဆကို တားမြစ်၏–ဟုလည်းဖွင့်၏၊ သို့သော် ဝစ္ဆတိ စသည်၌ အာဒေသ (ဆ)နှောင်းလျက် ပြုသောကြောင့် ထိုစကား ကို စဉ်းစားသင့်သည်။

၅၃၂။ ဝိစိကိစ္ဆတိ—ဝိပုဗ္ဗ ကိတ, ဆ, ဒွေဘော်ပြု (ဝိ ကိ ကိတ် ဆ) ရှေ့ကိုကို အဗ္ဘာသမှည့်၍ ကကို စပြု, ဓာတွန် (တ်) ကို စပြု, တိဝိဘတ် အပစ္စည်းသက်၍ "ဝိစိကိစ္ဆတိ" ဟု ဖြစ်၏၊ ဤကိတဓာတ်ကား သံသယတ္ထတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ "ဝိစိကိစ္ဆတိ–သံသယ မာပဇ္ဇတိ" ဟု ဖွင့်သည်၊ ဝိမပါဘဲ "စိကိစ္ဆတိ–ဆေးကု၏" ဟုလည်း ရှိ၏။ ["ဝိဂတာ စိကိစ္ဆာ (ဉာဏ်ဖြင့် ကုစားခြင်းမှ+ကင်းသော)တိ ဝိစိကိစ္ဆာ" အဋ္ဌသာလိနီ။]

တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ["မာမာန်သ" ဟု ဖြစ်သည့်အခါ အန္တသိဝဏ္ဏာကာ ရောဝါဖြင့် အဗ္ဘာသ မာ၏ အာကို (ဤ) ပြု၊ မာနကိတာနံ စသော သုတ် ဖြင့် မကို ဝပြု။]

၅၃၃။ တတော ပါမာနာနံ ၊ပေ၊ သော်သု။ ။ပရေ–သော၊ သပစ္စယော–သပစ္စည်းကြောင့်၊ တတော အဗ္ဘာသတော–ထိုအဗ္ဘာသမှ၊ ပရာသံ–ကုန်သော၊ ပါမာနာနံ–ပါ, မာန ဟူကုန်သော၊ ဓာတူနံ–တို့၏၊ ဝါမံ ဣတိ–ဝါ, မံ ဟူကုန်သော၊ ဧတေ အာဒေသာ, ယထာဣဒမ် ဟောန္တိ၊ သေသူတိ–သေသု ဟူ၍၊ ဗဟုဝစနနိဒ္ဒေသော–ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းသည်၊ ပယောဂေပိ–ပြယုဂ်၌လည်း၊ ဝစန ဝိပလ္လာသဘာပနတ္ထံ–ဝုစ်ဖောက်ပြန်ခြင်းကို သိစေရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ အတ္ထံ–အနက်ကို၊ ဝါ–အကျိုးကို၊ ဝိမံသတိ–စူးစမ်း ဆင်ခြင်၏၊ ဝိမံသန္တိ ဣစ္စာဒိ၊ အညတ္ထ–ဝိမံသာ အနက်မှ အခြားသော အနက်၌၊ ["ပူဇာအနက်၌" ဟူလို၊] လောပဠေတ္ထ မကာရောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အပစ္စယဿ–အပစ္စည်း၏၊ ဧကာရော–ဧ ပြု၊ မာနေတိ–မြတ်နိုး ကော်ရော် ပူဇော်၏၊ မာနေန္တိ။

၅၃၃။ ပါမာနာနံ ဓာတူနံ—ဋီကာ၌ "ပါစ+မာစ–ပါမာ၊ တော်" ဟု ဆိုသောကြောင့် သုတ်၌ "ပါမာနံ" ဟုသာ ရှေးမူ ရှိဟန်တူ၏၊ [သီဟိုဠ်မူ၌လည်း "ပါမာနံ"ဟုပင် ရှိသည်၊] မာသည် မာနဓာတ်၏ တစ်စိတ်သာ မဟုတ်ပါလော, အဘယ့်ကြောင့် မာဓာတ်ဟု ဆိုရသနည်းဟု မေးဖွယ် ရှိသောကြောင့် "ဓာတ္ဝေ.ကဒေသတ္တာ ဓာတုဝေါ ဟာရေန" ဟု ဋီကာ မိန့်ပြန်သည်၊ ဤသို့ ရှေးမူ၌ "ပါမာနံ"ဟု ရှိဟန်တူသောလည်း မံ ပြုသည့်အခါ မာနဓာတ်ကိုသာ ပြုသောကြောင့် ယခုရှိသော "တတော ပါမာနာနံ ဝါမံသေသု" ပါ၌သာ ရှင်းလင်းသည်။

ဝိဝါသတိ—စာကိုယ်၌ ဝါသဒ္ဒါလိုက်ပုံကို မပြသော်လည်း ဋီကာ၌ "အန္တသိဝဏ္ဏာကာရော ဝါ"သုတ်မှ ဝါသဒ္ဒါကို လိုက်စေရမည်၊ ထိုဝါသဒ္ဒါကြောင့် (တစ်နည်း "တဒနုပရောဓေန"ဟူသော ပရိဘာသာကြောင့်) ပါကို ဝါ ပြုခြင်းသည် ဝိကပ်သာ တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဝိပါသတိ" ဟု ဝါမပြုဘဲလည်း ရုပ်ပြီးသည်။

သေသူတိ ၊ပေ၊ ဥပနတ္ထံ—သပစ္စည်း တစ်မျိုးထည်းသာ ဖြစ်သောကြောင့် "သေ"ဟု ဧကဝုစ်ဖြင့် ဆိုသင့်လျက် မဆိုဘဲ "သေသု"ဟု ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ဆိုခြင်းသည် ပါဠိပြယုဂ်များ၌လည်း (ဧကဝုစ်မှ ဗဟုဝုစ်, ဗဟုဝုစ်မှလည်း ဧကဝုစ် ပြန်ခြင်းဟူသော) ဝစနဝိပလ္လာသ ရှိသည်ဟု သိစေရခြင်း အကျိုး ရှိသည်။ [ပယောဂေပိ၌ အပိဖြင့် သုတ်ကို ဆည်း၏၊ ထို့ကြောင့် သုတ်၌ "သေသု" ဟူသော ဗဟုဝုစ်လည်း ဝစနဝိပလ္လာသပင် ဖြစ်သည်–ဟူလို။]

ဘုဇ=ပါလန ဗျဝဟာရဏေသု–တို့၌....၏၊ [ရုဓာဒိ၌ ပြခဲ့ပြီ၊] ဘောတ္တုံ–စားခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆတိ–လိုလား၏၊ (အလိုရှိ၏)၊ ဣတိ အတ္ထေ–၌၊ ["ခဆသ ဣစ္ဆေတေ ပစ္စယာ" ၌ စပ်၊] ခဆသာတိ–ခဆသာပုဒ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝါတိစ–လည်းကောင်း၊ ဝတ္တတေ၊ [သီမူ၌ "ခဆသာ, ဝါတိစ" ဟုရှိသည်။]

၅၃၄။ ဘုဇယသ ၊ပေ၊ တုမိစ္ဆတ္ထေသုစ။ ။ [သီမူ၌ "သုစ" ဟု အနုကမ္ပနစသဒ္ဒါ ပါ၏၊ ထိုစ ဖြင့် ခ-ဆ-သ ဝါတို့ကို ၎င်း၏၊ ၎င်းရကျိုးကို ပုဗ္ဗောစသုတ်အတိုင်း သိပါ။] ဘုဇ ယသ ဟရ သုပါဣ္ဣစ္ဆေဝ–ဘုဇ, ယသ, ဟရ, သု, ပါ အစရှိကုန်သော၊ ဓာတ္တုဟိ–ဓာတ်တိုမှ (နောက်၌)၊ တုမိစ္ဆတ္ထေသုစ–တုံ ပစ္စည်း ဣစ္ဆာသဒ္ဒါတို့၏ အနက်တို့၌လည်း၊ ခ ဆ သ ဣတိ ဧတေပစ္စယာ, ဝါ ဟောန္တိ–ဝိကပ် ဖြစ်ကုန်၏။

တုမိစ္ဆာနံ–တုံပစ္စည်း ဣစ္ဆာသဒ္ဒါတို့၏၊ အတ္ထာ–အနက်တို့တည်း၊ တုမိစ္ဆတ္ထာ–တုံပစ္စည်း ဣစ္ဆာသဒ္ဒါတို့၏ အနက်တို့၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ တုမန္တယုတ္တ ဣစ္ဆာယ–တုံပစ္စယန္တပုဒ်နှင့် ယှဉ်သော ဣစ္ဆာသဒ္ဒါ၏၊ အတ္ထာ–တို့တည်း၊ တုမိစ္ဆတ္ထာ–တုံ ပစ္စယန္တပုဒ်နှင့်ယှဉ်သော ဣစ္ဆာသဒ္ဒါ၏အနက်တို့၊ တေန–

၅၃၄။ တုမိစ္ဆာနံ ၊ပေ၊ တုမိစ္ဆတ္ထာ —ကား သုတ်၌ "တုမိစ္ဆတ္ထေသု" ၏ ဝိဂ္ဂဟတည်း၊ ဤ၌ ဣစ္ဆာသဒ္ဒါ၏ အနက်ဟူသည် "ဣသု=ဣစ္ဆာကန္တိသု" အရ လိုလားခြင်း နှစ်သက်ခြင်း အနက်တည်း၊ ပဌမနည်း အလို "တုံစ+ဣစ္ဆာစ တုမိစ္ဆာ (တုံပစ္စည်း ဣစ္ဆာသဒ္ဒါတို့)" ဟု အသမာဟာရဒွန် တွဲပြီးနောက် "တုမိစ္ဆာနံ အတ္ထာ တုမိစ္ဆတ္ထာ" ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် တွဲစေလိုသည်၊ ဤနည်းအရ "ဘောတ္တုံ+ဣစ္ဆတိ" ၌ တုံပစ္စည်းနှင့် ဣစ္ဆာသဒ္ဒါ၏ အနက်ဖြစ်သော "ငှာ+လို" ဟူသော အနက်ဝယ် ခ ပစ္စည်း သက်၏၊ "ဗုဘုက္ခတိ–စားခြင်းငှာ လိုလား၏၊ ဝါ–စားလို၏" ဟု အနက်ပေး။ [သီမူဝယ် "တုမိစ္ဆာနံ" ဟု မရှိဘဲ "တုံယုတ္တ ဣစ္ဆာနံ" ဟု ရှိ၏၊ ဣစ္ဆာနံဟူသော ဗဟုဝုစ်ကို ထောက်လျှင် "တုမိစ္ဆာနံ" ဟု ဒွန်ရှိမှ ဋီကာနှင့်လည်း ညီ, ကောင်းလည်းကောင်း–ဒုတိယနည်းနှင့်လည်း ကွဲသည်၊] ဒုတိယနည်း၌ "တုမန္တယုတ္တာနံ ဣစ္ဆာယ" ဟု ပါ၌ပျက်၏၊ ဋီကာ၌လည်း "တုမန္တယုတ္တ ဣစ္ဆာ ဧဝ ဝါ" ဟု ပါ၌ပျက်၏၊ "တုမန္တ ယုတ္တ ဣစ္ဆာယ ဝါ" ဟု ပါ၌မှန် ရှိစေ၊ တုမိစ္ဆာ၌ တုံဖြင့် တုံပစ္စည်းကိုသာ မယူဘဲ တုံပစ္စည်း အဆုံးရှိသော "ဘောတ္တုံ" စသည်ကို ယူစေလို၍ "တုမန္တယုတ္တ (တုံ+အန္တ ယုတ္တ=တုံ အဆုံးရှိသော ပုဒ်နှင့် ယှဉ်သော)" ဟု–ဆိုသည်။ [အစိတ်ဖြင့် အပေါင်းကို ယူရသော ဧကဒေသူပစာနည်းတတည်း၊] တုံယုတ္တာ+ဣစ္ဆာ, တုမိစ္ဆာ–ဟု ကမ္မဓာရဲ တွဲ, ယုတ္တပုဒ် ကျေ၊ "တုမိစ္ဆာယ–တုံပစ္စယန္တပုဒ်နှင့် ယှဉ်သော ဣစ္ဆာသဒ္ဒါ၏၊ အတ္ထာ–တို့တည်း၊ တုမိစ္ဆတ္ထာ–တို့" ဟု တွဲ၊ ဤနည်း အလို တုံပစ္စယန္တပုဒ်၏ အနက်၌ ခ ပစ္စည်းသက်သည် မဟုတ်, တုံပစ္စန္တပုဒ်နှင့် ယှဉ်သော ဣစ္ဆာ သဒ္ဒါ၏ "အလို" ဟူသော အနက်၌သာ ခပစ္စည်း

ထို့ကြောင့်၊ တုမန္တရဟိတေသု–တုံပစ္စယန္တ ပုဒ်မှ ကင်းကုန်သော၊ ဘောဇနမိစ္ဆတိတျာဒီသု–ဘောဇန မိစ္ဆတိ အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌၊ [မြန်မာမူ၌ "ယဋ္ဌကရဏာ မိစ္ဆတိတျာဒီသု" ဟု ရှိ၏။] နှ ဟောန္တိ–ခ, ဆ, သပစ္စည်းတို့ မဖြစ်ကုန်၊ [မြန်မာမူ၌ "ဝါ" သည် အပို။]

ဝုတ္တဏ္ဍာန မပ္ပယောဂေါတိ–ဟူ၍ ပရိဘာသာ လာခြင်းကြောင့်၊ ဝါကျသ–ဝါကျကို၊ အပ္ပယောဂေါ–မယှဉ်စေရခြင်းသည်၊ ဝါ–မသုံးစွဲရခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဓာတ္တာဒီသ–ဓာတ်၏ အစ၌၊ ဒွေဘာဝေ–ကို၊ ကတေ–သော်၊ ဒုတိယစတုတ္ထာနံ ပဌမတတိယာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အဗ္ဘာသ ဘကာရသ–အဗ္ဘာသ ဘ၏၊ ဗကာရော–ဗ ပြု၊ ဓာတ္တန္တသ–ဓာတွန် (၆)၏၊ ကောခေစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ကကာရော–ကပြု၊ ဗုဘုက္ခတိ–စားလို၏၊ ဝါ–စားချင်၏၊ ဗုဘုက္ခန္တိ ဣစ္ဆာဒိ။ [အပစ္စည်း အာပစ္စည်းသက်လျှင် "ဗုဘုက္ခာ" တိပစ္စည်းသက်လျှင် "ဗုဘုက္ခိတော" ဟု ကိတ်နာမ်လည်း ဖြစ်၏။] ဝါတိ–သည်၊ ကိမတ္ထံ–နည်း၊ ဘောဇ္ဇေ မိစ္ဆတိ–တို့၌ တားမြစ်ရခြင်း အကျိုး ရှိ၏။ [ဝါသဒ္ဒါက ဝိကပ် အနက် ရှိသောကြောင့် ဗုဘုက္ခတိ အပြင် ခ ပစ္စည်း မသက်ပဲ

သက်သည်၊ သို့သော် အနက်ပေးပုံမှာ (ရှေ့၌ တုံပစ္စယန္တ ရှိရသေးသောကြောင့်) ပဌမနည်းနှင့် မထူးပြီ။ ["ဣစ္ဆာယ"သည် အနုကရဏာ သဒ္ဒါတည်း၊ ထို့ကြောင့် "လိုချင်ခြင်း၏" ဟု မပေးဘဲ "ဣစ္ဆာသဒ္ဒါ၏" ဟု ပေးနိုင်၏၊ အပရိစ္ဆေဒနကရဏာ ဖြစ်သောကြောင့် "ဣစ္ဆသ" ဟု မထားဘဲ "ဣစ္ဆာယ" ဟု မူလလိန်အတိုင်း ထားသည်။]

တေန တုမန္တ ၊ပေ၊ နှ ဟောန္တိ—တေန–ထိုသို့ တုံပစ္စည်း ဣစ္ဆာသဒ္ဒါတို့၏ အနက်, သို့မဟုတ် တုံပစ္စယန္တနှင့် ယှဉ်သော ဣစ္ဆာသဒ္ဒါ၏ အနက်တို့၌ ခ–ဆ–သတို့ သက်သောကြောင့် "ဘောဇနံ+ဣစ္ဆတိ" ၌ ဣစ္ဆာအနက် ရှိသော်လည်း တုံပစ္စည်း၏ အနက်လည်း မပါ–တုံပစ္စယန္တပုဒ်နှင့်လည်း မယှဉ်ရကား ခပစ္စည်း မသက်နိုင်၊ မိစ္ဆတိတျာဒီသုဒ္ဒ အာဒိဖြင့် "ဘောဇ္ဇံ+ဝေတိ=စားခြင်းငှာ+သွား၏" ဟု ဋီကာ ပြု၏၊ ဤ၌ "ဘောဇ္ဇံ" ဟု တုံပစ္စည်း၏ အနက်ရှိသော်လည်း ဣစ္ဆာ အနက် မရှိသောကြောင့် ခပစ္စည်း မသက်ရ "ဗုဘုက္ခတိ"ဟု ရုပ် မဖြစ်နိုင်–ဟူလို၊ "ဘောဇနမိစ္ဆတိ"အရာဝယ် နျာသဒ္ဒ်လည်း "ယဋ္ဌကရဏာ မိစ္ဆတိ–အိုးလုပ်ခြင်းကို လိုလား၏"ဟု ရှိ၏၊ သို့သော် "ဗုဘုက္ခတိ"အတွက် ပြောင်းပြန်ထုတ်သော အရာဖြစ်၍ "ဘောဇနမိစ္ဆတိ" က သာ၍ ကောင်းသည်။

ဝုတ္တဏ္ဍာန ၊ပေ၊ အပ္ပယောဂေါ—မဟာပုရိသော စသော သမာသ်ရုပ်တွက်ရာ၌ တည်ထားပြီးသော တစ်ချို့ပုဒ်များကို မယှဉ်စေ–မသုံးစွဲစေဖို့ရာ "ဝုတ္တဏ္ဍာန မပ္ပယောဂေါ"ဟု ပရိဘာသာ ပြု၏၊ ဤ၌ကား နဂိုကပင် "ဘောဇ္ဇံ+ဣစ္ဆတိ" ဟူသော ဝါကျကို

"ဘောတ္တံ့ ဣစ္ဆတိ"ဟု ဝါကျအတိုင်းလည်း ရှိသည်–ဟူလို၊] ဣစ္ဆတ္ထေသူတိ–သည်၊ ကိမတ္ထံ–နည်း၊ ဘောတ္တံ့–ဌာ၊ ဣစ္ဆတိ–သွား၏၊ ဣတိ–ဤသို့ စသည်၌ တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏။ [ဣစ္ဆာအနက် မဟုတ်၍ ခပစ္စည်း မသက်ရ–ဟူလို။]

ယသ=အဒနေ–စားခြင်း၌....၏၊ ယသိတုံ–စားခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆတိ–၏၊ ဣတိ အတ္ထေ–၌၊ ဆပစ္စယော–ဆပစ္စည်း သက်၊ ဒွိတ္တံ–လာ၊ တတိယ စဝဂ္ဂ ဣကာရ စကာရာဒေသာ–တတိယဂ္ဂရာ ပြုခြင်း, စဝဂ် ပြုခြင်း, ဣ ပြုခြင်း, စ အဂ္ဂရာ ပြုခြင်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဧယ္ဟတိ–စားလိုဏ်၊ ဝါ–ထမင်းဆာ၏၊ ဧယ္ဟန္တိ , ဣစ္ဆာဒီ။ [တိတိဂ္ဂာဂဲ့သို့ အပစ္စည်း အာပစ္စည်း သက်၍ "ဧယ္ဟာ" စသည် ဖြစ်၏။]

ဟရ=ဟ–ရဏေ–ဆောင်ခြင်း၌....၏၊ ဟရိတုံ–ဆောင်ခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆတိ–၏၊ ဣတိ အတ္ထေ–၌၊ သပစ္စယော–သပစ္စည်း သက်။

၅၃၅။ ဟရဿ ဂီသေ။ ။ပရေ သပစ္စယေ, သဗ္ဗဿ ဟရဣတိ ဧတဿ ဓာတုဿ, ဂီ–ဂီ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ ဂီသေတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ ဧဿပိ–ဧဓာတ်၏လည်း၊ (ဂီ–ဂီ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊) ဌာနောပစာရေန–ဌာနူပစာရ အားဖြင့်၊ အာဒေသသာပိ–**အာဒေသ**၏လည်း၊ ဓာတုဝေါ ဟာရတ္တာ–ဓာတ်ဟူသော ဝေါဟာရ ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒွိတ္တံ–သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဘိက္ခံ–ထမင်းကို၊ ဧဂီသတိ–ဆောင်လို၏၊ ဧဂီသန္တိ။

မတည်ရတော့ချေ၊ ဤသို့ ဝါကျ မတည်ရခြင်းကိုပင် "ဝုတ္တတ္ထာနံ–ဟောအပ်သော အနက်ရှိသော ပုဒ်တို့ကို၊ ဝါ–အနက်ပြု ဝါကျတို့ကို၊ အပ္ပယောဂေါ–မယှဉ်စေရ, မသုံးစွဲရခြင်းသည်၊ ဟောတိ–၏" ဟု ဆိုသည်။

၅၃၅။ ဌာနောပစာ ၊ပေ၊ ဒွိတ္တံ—[ယောဂဝိဘာဂ အဓိပ္ပာယ်မှာ ဝိဧဂီသတိရပ်၌ ထင်းရှာလတ္တံ့၊] "ဟရ်သ" မှ သုတ်ကြီးဖြင့် ဟရ်ကို ဂီပြုလျှင် "ဂီသ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဤ၌ "ဂီ" သည် ဓာတ် မဟုတ်တော့ပြီ၊ ဓာတ်မဟုတ်လျှင် "ကွစာဒိ ဝဏ္ဏာနု" စသော သုတ်ဖြင့် ဒွေဘော် မပြုနိုင်ဟု မှတ်ဖွယ် ရှိ၏၊ သို့သော် ဟရ၏ ဓာတ်ဟူသောအမည်ကို (ဟရကို ပြုထားသော) ဂီအာဒေသ အပေါ်၌ တင်စား၍ ဌာနူပစာရအားဖြင့် ဂီကိုလည်း ဓာတ်ဟုပင် ခေါ်နိုင်ပြန်သည်၊ ထို့ကြောင့် ကွစာဒိဝဏ္ဏာနု စသောသုတ်ဖြင့် "ဂီဂီ"ဟု ဒွေဘော် ပြုနိုင်သည်–ဟူလို၊ ထို့နောက် အဗ္ဘာသမှည့်, ဂကို ဧပြု, ရသောသုတ်ဖြင့် ဤကိုလည်း ဣရသပြု, တိဝိဘတ်သက်၍ ဧဂီသတိ–ဟု ဖြစ်၏။ [အာဒေသီဖြစ်သော မူလ "ဟရ" ဓာတ်ကို "ဌာနု" ယူ၍ အာဒေသဖြစ်သော ဂီကို ဌာနီဟု ယူသည်၊ ထို့ကြောင့် ဟရ၏ အမည်ကို ဂီ၌ တင်စားမှုကို "ဓာနောပစာရ" ဟု ဆိုသည်။]

သု=သဝနေ၊ သောတုံ-ကြားခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆတိ-၏၊ သုသ္မိုသတိ-ကြားလိုမျှ၏, နာချင်၏၊ သုသ္မိုသန္တိ၊ ကွစိဓာတုတ္ထာဒီနာ-ဖြင့်၊ ဒီယော-ပြု၊ (သုသ္မိုဒ္ဓ သုကို ဒီဃပြု-ဟူလို၊) ပါ=ပါနေ၊ ပါတုံ-သောက်ခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော-၌၊ သပစ္စယေ-သပစ္စည်းကြောင့်၊ ဒ္ဝိတ္တ (ရဿတ္တ) ဣကာရာဒေသာ-ဒွေဘော်, ရဿ အဖြစ်, ဣ အပြုတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ တတော ပါမာနာနံ ဝါမံသေသူတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဝါဒေသော-ဝါ ပြု၊ ပိဝါသတိ-သောက်လိုမျှ၏၊ ဝါ-ရေတ်၏၊ ပိဝါသန္တိ ဣစ္စာဒိ၊ ဇ=ဧယေ-၌....၏၊ ဝိဧတုံ-အောင်နိုင်ခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆတိ-၏၊ ဝိဇိဂီသတိ-အောင်နိုင်လိုမျှ၏၊ ဣစ္စာဒိ။ [ရုပ်ကို အခြေပြု၌ တွက်ခဲ့ပြီ။]

သံယော-သံယောသည်၊ ပဗ္ဗတံဣဝ-တောင်ကို ကဲ့သို့၊ အတ္တာနံ-မိမိကို၊ အာစရတိ-ပြုကျင့်၏၊ ဣတိ အတ္ထော၀ါ-ဤအနက်၌ သော်လည်းကောင်း၊ ပဗ္ဗတော ဣဝ-တောင်သည် ကဲ့သို့၊ အာစရတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထော၀ါ-၌ သော်လည်းကောင်း။ ["အာယပစ္စယော ဟောတိ" ၌ စပ်။]

၅၃၆။ အာယနာမတော ၊ပေ၊ စာရေ။ ။["အာယ+နာမတော+ကတ္တု+ဥပမာနာ+အာစာရေ"ဟု ၅ ပုဒ် ရှိ၏၊ ဒ်ကား အာဂုံ၊] အာစရဏာကြိယာယ-

---

သပစ္စယေ-ဒ္ဝိတ္တ (ရဿတ္တ) ဣကာရာဒေသာ—ဤ၌ "ရဿတ္တ"ကို ဆင်ခြင်သင့်၏၊ သပစ္စည်း သက်, ဒွေဘော်ပြု၍ "ပါပါသ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ အဇ္ဈာသမ္ပည်း၍ "အန္ဓသိ ဝဏ္ဏာကာရော ဝါ"ဖြင့် ပါ၏ အာကိုလည်း ဣပြုနိုင်၏၊ အာကို ရဿပြုနေ ဖွယ် မလို၊ ထိုသုတ်၌ "ခ ဆ သေသု အဝဏ္ဏသ, ဣကာရော သဂုဟသ"ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့် အာကိုလည်း ဣပြုနိုင်ကြောင်း ဆိုခဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် "ရဿတ္တံ"ကို ဆင်ခြင်သင့်၏၊ "ပိပါသ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ တတောပါမာနာနံ ဝါမံသေသုဖြင့် ပါကို ဝါပြု, တိသက်, ပိဝါသိ၊ ထိုသုတ်၌ ဝါသဒ္ဒါ လိုက်သည်ဟု ဋီကာ ဆိုခဲ့ရကား ထိုဝါသဒ္ဒါကြောင့် "ပိပါသတိ"ဟု ဝါ မပြုသော ရုပ်လည်း ရှိ၏၊ "ဇိဃစ္ဆာစ ပိပါသာစ, ယသ ဘာယတိ မစ္ဆရီ" ဒသနိပါတ် ဗိဠာရကောသိယ ဇာတ်။

၅၃၆။ သံယော ပဗ္ဗတမိဝ ၊ပေ၊ ပဗ္ဗတောဣဝ—သံယောသည် ကတ္တား, ပဗ္ဗတံကား (တစ်နည်း-"ပဗ္ဗတော" ကား) ထိုကတ္တား၏ ဥပမာနတည်း၊ "ဥပမာန, ဥပမေယျ, ပဒနှစ်ပါး, လိန်ဝုစ်ပြားလည်း, ဝိဘတ်ကားမူ, တူမြဲဟူ၏"ဟူသော နိယာမ်နှင့် အညီ ဥပမာနပုဒ်နှင့် ဥပမေယျပုဒ်သည် လိန်ဝုစ် ကွဲပြားသော်လည်း ဝိဘတ်မှာ ပဌမာချင်း ဒုတိယာချင်း စသည်ဖြင့် တူမြဲဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် သံယောဟူသော ပဌမာကတ္တားနှင့် တူစွာ "ပဗ္ဗတော ဣဝ"ဟူသော ပဌမန္တ ဥပမာနပုဒ်သာ သင့်၏-ဟု ဆရာတို့ မိန့်တော်မူကြသည်၊ မောဂ္ဂလ္လန်၌လည်း "ပဗ္ဗတော ဣဝ" ဟု ပဌမန္တ တစ်နည်းသာ ပြသည်။

ပြုကျင့်ခြင်း ကြိယာ၏၊ ကတ္တုနော–ကတ္တား၏၊ ဥပမာန ဘူတမှာ–ဥပမာန ဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ နာမတော–နာမ်ပုဒ်မှ နောက်၌၊ အာစာရတ္ထေ–ပြုကျင့်ခြင်း အနက်၌၊ အာယပစ္စယော ဟောတိ၊ ဧတေန–ဤဝတ္ထုဖြင့်၊ ဥပမိယတိ–နှိုင်းယှဉ်အပ်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ ဥပမာနံ– ဥပမာန မည်၏၊ ကတ္တုနော–ကတ္တား၏၊ ဥပမာနံ–ဥပမာနတ္ထည်း၊ ကတ္တုပမာနံ–ကတ္တား၏ ဥပမာန။

ဝုတ္တတ္ထာန မပ္ပယောဂေါတိ–ဟူသော ပရိဘာသာကြောင့်၊ ဣဝသဒ္ဒ နိဝတ္တိ–ဣဝသဒ္ဒါ၏ နစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဓာတုပစ္စယန္တတ္တာ–ဓာတုပစ္စယ အဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ [သီမှ၌ "အာယပစ္စယန္တတ္တာ"ဟု ရှိ၏၊] တေသံ ဝိဘတ္တိယော လောပေါစာတိသုတ္တေ–သုတ်၌၊ တေသံ ဂဟဏေန–တေသံသဒ္ဒါဖြင့်၊ ဝိဘတ္တိလောပေါ–ဝိဘတ်ကို ချေ၊ ပကတိစသသရန္တသာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ပကတိဘာဝေါ–ပကတိ ပြု၊ သရလောပါဒိ၊ (ပဗ္ဗတ၌ တ၏ အကို ချေ, နောက် အာသို့ကပ်–ဟူလို၊) ဓာတုပစ္စယေဟိ

အာစရဏ ၊ပေ၊ အာစာရတ္ထေ—"သံယော ၊ပေ၊ အာစရတိ"၌ အာစရဏကြိယာ ဟူသည် "အာစရတိ"တည်း၊ ထိုကြိယာ၏ ကတ္တားကား "သံယော"သည်း၊ ထိုကတ္တား၏ ဥပမာနမှာ ပဗ္ဗတောတည်း၊ [ဣ–ကား ဥပမာကို ထွန်းပြသော ဥပမာဧေတက မျှသာ၊] ထိုပဗ္ဗတောသည် ဥပမာနလည်းဟုတ်, နာမ်ပုဒ်လည်း ဟုတ်၏၊ ထိုသို့ ဥပမာန နာမ်ပုဒ်ဖြစ်သော "ပဗ္ဗတော" ဟူသော ဝိဘတ္တန္တပုဒ်နောင် ပြုကျင့်ခြင်းဟူသော အနက်၌ အာယပစ္စည်း သက်သည်။

ဥပမိယတိ ၊ပေ၊ ကတ္တုပမာနံ—ကား သုတ်၌ပါသော ကတ္တုပမာန၏ ဝိဂ္ဂဟ၊ "မျက်နှာသည် လဝန်းနှင့်တူ၏"ဟူရာ၌လပြည့်ဝန်းသည် မျက်နှာ၏ လှပုံကို နှိုင်းပြိုင်ယှဉ်ကပ်၍ ကြည့်ဖို့ရာ ဥပမာန ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ "သံယော ပဗ္ဗတော ဣဝ"စသည်၌ သံယာ၏ သီလ သမာဓိ ခိုင်မြဲပုံကို တောင်ကြီးခိုင်မြဲပုံနှင့် နှိုင်းပြိုင်၍ ပြုရသောကြောင့် "ဥပမိယတိ ဧတေန"ဟူသော ကရဏသာဓ်ဝိဂ္ဂိုဟ်အရ တောင်ကြီးတည်း ဟူသော ဝတ္ထုသည် ဥပမာနမည်၏၊ ဥပမာ–ဟုလည်း ခေါ်၏၊ သံယောဟူသော ကတ္တားပုဒ်၏ ဥပမာနဖြစ်၍ ဤသုတ်၌ "ကတ္တုပမာန" ဟု ခေါ်သည်။

ဝုတ္တတ္ထာန ၊ပေ၊ ဣဝသဒ္ဒနိဝတ္တိ—"ပဗ္ဗတ+ဣဝ"တည်း, သီ ၂ လုံးသက်, ရှေ့သီကို ဩပြု, နောက်သီ ချေ, "ပဗ္ဗတော+ဣဝ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဥပမာန ဖြစ်သော "ပဗ္ဗတော"နာမ်ပုဒ်နောင် အာစာရအနက်၌ အာယသက်၊ "ပဗ္ဗတော+အာယ+ဣဝ" ဝုတ္တတ္ထာန မပ္ပယောဂေါ ဟူသော ပရိဘာဖြင့်ဣဝကို ချေ၊ ဤသို့ တည်ပြီးမှ ချေရသည်ကို "ဣဝသဒ္ဒနိဝတ္တိ" ဟု ဆိုသည်။

ဝိဘတ္တိယောတိ–ဓာတုပစ္စယေဟိ ဝိဘတ္တိယော ဟူသော ပရိဘာသာဖြင့်၊ ဝိဘတ္တာပ္ပတ္တိ–ဝိဘတ် သက်။ [ဝိဘတ်သက်ရာ၌ ထိုပရိဘာသာသုတ်ကို ဆိုရ၍ သက်ရမည် မဟုတ်, ထိုပရိဘာသာကြောင့် ဝတ္ထာမာနာပစ္စုပ္ပန္နေ–စသောသုတ် ဖြင့် သုက်ရမည်။]

သံယော–သည်၊ ပဗ္ဗတာယတိ–တောင်ကဲ့သို့ ပြုကျင့်၏၊ ဧဝံ–တူ၊ သမုဒ္ဒမိဝ–သမုद्रာကဲ့သို့၊ အတ္တာနံ–ကို၊ အာစရတိ–၏၊ သမုဒ္ဒါယတိ–သမုद्रာကဲ့သို့ ပြုကျင့်၏၊ သဒ္ဒေါ–အသံသည်၊ စိစ္စိဋ္ဌမိဝ–စိုင်ဋ္ဌစိုင်ဋ္ဌ အသံကိုကဲ့သို့၊ အတ္တာနံ–ကို၊ အာစရတိ–၏၊ စိစ္စိဋ္ဌာယတိ–စိုင်ဋ္ဌစိုင်ဋ္ဌ အသံကဲ့သို့ ပြုကျင့်၏၊ ဧဝံ–တူ၊ ဓူမာယတိ–မီးခိုးကဲ့သို့ ပြုကျင့်၏။

ဓာတုပစ္စယ ၊ပေ၊ ပကိဘာဝေါ—"ပဗ္ဗတော+အာယ"ဟု ဓာတုပစ္စယ ဆုံးလျက် ရှိ၏၊ သမာသ် တေသံ ဝိဘတ္တိယော လောပေါစသုတ်၌ "တေသံသဒ္ဒါဖြင့် တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်း အာယာဒိ ဓာတုပစ္စည်း ဆုံးသော ပုဒ်တို့၏ ဝိဘတ်ကို ချေရမည်"ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့် ထိုတေသံသဒ္ဒါဖြင့် ပဗ္ဗတော၌ သိ၏ ကာရိယ သြကို ချေ, ပကတိ စသ သရန္တသသုတ်ဖြင့် "ပဗ္ဗတ"ဟု သရဆုံးလျက် ရှိသည့်အတိုင်း ပကတိပြု, တ် ခွင်း, ချေ, ကပ်, "ပဗ္ဗတာယ" ထို့နောင် တိသက်၍ "ပဗ္ဗတာယတိ" ဖြစ်၏။

ဋီကာ။ ။ဤသုတ်ဋီကာ၌ "ပဗ္ဗတာယတိတိ ဧတ္ထ ဓာတုပစ္စယာနံ (အာယ စသော ဓာတ်နက်ဟော ပစ္စည်းတို့၏) ဘုဓာဒိတ္တာ (ဗုဘုက္ခတိ–စသည်ကဲ့သို့ ဘူဓာဒိ ဂိုဏ်း တစ်မျိုး၏ အဖြစ်ကြောင့်) ဘူဝါဒိတော အတ္ထတိ အပစ္စယော နဟောတိ"ဟု မိန့်သည်၊ ထို့ကြောင့် အာယပစ္စည်းနောင် အပစ္စည်းထပ်၍ မသက်ရ, တိတိက္ခတိ စသည်၌လည်း ဤနည်းပင်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား လ-ဝိကရဏပစ္စည်း သက်သေး၏၊ "ပဗ္ဗတာယတိ, ပဗ္ဗတာယန္တိ, ပဗ္ဗတာယသိ" စသည်ဖြင့် ဘူဝါဒိဂိုဏ်းကဲ့သို့ ရုပ်စဉ်။

ဧဝံ ၊ပေ၊ သမုဒ္ဒါယိ—သမုဒ္ဒသဒ္ဒါ ပုလ္လိန်ဖြစ်၍ ဆရာတို့အလို "သမုဒ္ဒေါ ဣဝ အတ္တာနံ မာစရတိတိ သမုဒ္ဒါယတိ"ဟု ရှိရမည်၊ "သမုဒ္ဒ ဣဝ"ဟု တည်၍ "ပဗ္ဗ တာယတိ"အတိုင်းတွက်၊ သမုद्रာသည် ကမ်းအပိုင်းအခြားကို မလွန်သကဲ့သို့ သံယာ တော်လည်း သီလတည်းဟူသော ကမ်းကို မလွန်ရကား မိမိကို သမုद्रာနှင့် တူအောင် ပြုကျင့်၏–ဟူလို။

စိစ္စိဋ္ဌမိဝ ၊ပေ၊ စိစ္စိဋ္ဌာယတိ—ရူပသိဒ္ဓိအလို "ပဗ္ဗတမိဝ" စသည်ကဲ့သို့ စိစ္စိဋ္ဌမိဝ ဟု ရှိသင့်သော်လည်း ဆရာတို့အလို မရှိသင့်, "စိစ္စိဋ္ဌော ဣဝ"ဟု ကတ္တားဖြစ်အောင် ပြင်ဖို့ရန်လည်း "စိစ္စိဋ္ဌာယတိ စိဋ္ဌစိဋ္ဌာယတီတိ–ဧဝရုပ် သဒ္ဒံ ကရောတတိ"ဟူသော ဗြာဟ္မဏသံယုတ် အရဟန္တဝဂ် အဌကထာ၌ပင် ဒုတိယန္တဖွင့်သောကြောင့် မပြင်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် "စိစ္စိဋ္ဌံ ကရောတိ"ဟူသော အနက်၌ "အာယ နာမတော"ဟူသော ယောဂ ဝိဘာဂ်ဖြင့် ဖြစ်စေ "သဒ္ဒါဒိနိ ကရောတိ"ဟူသော မောဂ္ဂလ္လာန်သုတ်ဖြင့် ဖြစ်စေ "စိစ္စိဋ္ဌံ" ဟူသော ဒုတိယန္တ နာမ်ပုဒ်နောင် အာယသက်၍ ရုပ်တွက်သင့်၏။

နာမတောတိ အာစာရေတိစ ဝတ္ဘတေ။

၅၃၇။ ဤယူ ပမာနာစ။ ။ဥပမာနဘူတာ–သော၊ နာမတော–၌၊ အာစာရတ္ထေ–၌၊ ဤယပစ္စယော–ဤယပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ ပုန ဥပမာနဂ္ဂ ဟဏ်–တစ်ဖန် ဥပမာန သဒ္ဒါသည်၊ ကတ္တုဂ္ဂဟဏ နိဝတ္တနတ္ထံ–ကတ္တုသဒ္ဒါ ကို နှစ်စေခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ ကမ္မတော–ကံပုဒ်မှ နောက်၌၊ (ဤယ–ဤယပစ္စည်း သက်၊) ဣတိ–ဤအနက်သည်၊ သိဒ္ဓတိ–ပြီး၏၊ သေသံ–ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ သမံ–တူ၏။ [ကမ္မုပမာန ဖြစ်ခြင်း ဤယပစ္စည်းသက်ခြင်းမှ ကြွင်းသော အစီအရင်သည် ရှေ့ ပဗ္ဗတာယတိ စသည်နှင့် တူပြီ-ဟူလို၊] (ဝနကမ္မိကော–တောအမှု လုပ်သူသည်၊ ဝါ–တောင်သူသည်၊) အဆတ္တံ–ထီးမဟုတ်သော သစ်ခက်ကို၊ ဆတ္တမိဝ–ထီးကိုကဲ့သို့၊ အာစရတိ–ပြုကျင့်၏၊ ဆတ္တီယတိ–ထီးကဲ့သို့ ပြု၏၊ ဝါ–ထီးလုပ်ဆောင်း၏၊ အာစရိယော–ဆရာသည်၊ အပုတ္တံ–သားမဟုတ်သော၊ သိဿံ–တပည့်ကို၊ ပုတ္တမိဝ–သားကိုကဲ့သို့၊ အာစရတိ–၏၊ ပုတ္တီယတိ–သားကဲ့သို့ ပြု၏၊ ဝါ–သားလို စောင့်ရှောက်၏၊ ဥပမာနာတိ–သည်၊ ကိံ–နည်း၊ ဓမ္မံ အာစရတိ–ဟူသော ပြယုဂ်၌ (ဤယ) ပစ္စည်း မသက်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ [ဓမ္မံ–တရားကို အာစရတိ–ကျင့်၏၊] အာစာရေတိ–သည်၊ ကိံ–နည်း၊ အဆတ္တံ–ထီးမဟုတ်သော ဝတ္ထုကို၊ ဆတ္တမိဝ–သို့၊ ရက္ခတိ–စောင့်ရှောက်၏၊ ဣတိ–ဤပြယုဂ်တို့၌ (ဤယ) မသက်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏။

ဓူမာယတိလည်း "ဓူမံ–မီးခိုးကို၊ ကရောတိ–ပြု၏" ဟူသော အနက်၌ ဤအတိုင်း တွက်သင့်သည်၊ ရူပသိဒ္ဓိအလိုမှု "ဓူမောဝိယ အတ္တာန မာစရတိ" ဟူသော အနက်၌ "ဓူမာယတိ"ဟု ဖြစ်၏၊ "ဓူမောဝိယ"ဟု တည်ရှိတွက်၊ သို့သော် ဤအတိုင်း "ဓူမာယတိ" ရုပ်ပြီးနိုင်ရိုးမှန်လျှင် တဒ္ဓိတ် "ဥပမတ္ထာ ယိတတ္တံ"သုတ်၌ ဓူမာယိတတ္တံ စသည်တို့လည်း မောဂ္ဂလ္လာန် စီရင်သည့်အတိုင်းပင် ကောင်း၏၊ ထိုသုတ်ကို ပြန်ကြည့်ပါ။

၅၃၇။ ပုနဥပမာ ၊ပေ၊ သိဒ္ဓတိ—ရှေ့သုတ်မှ ဥပမာနပုဒ်ကို အလိုက်ခံလျှင်ပြီးသည် မဟုတ်ပါလော၊ အဘယ့်ကြောင့် ဥပမာနသဒ္ဒါကို ထပ်၍ ဆိုရနည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ပုန ဥပမာနဂ္ဂဟဏ ၊ပေ၊ နိဝတ္တနတ္ထံ"ဟု မိန့်၊ ရှေ့သုတ်မှ ဥပမာနသဒ္ဒါ အလိုက်ခံလျှင် ထိုဥပမာနကို သတ်မှတ်သော (ကတ္တားဏ ဥပမာနဖြစ်သည်၊ ကံစသည်၏ ဥပမာနမဟုတ်ဟု သတ်မှတ်သော) ကတ္တုသဒ္ဒါလည်း လိုက်ပါလာရာ၏၊ [ဥပမာ–ထွန်၏နောက်၌ ရေလိုက်ပါလာသကဲ့သို့တည်း၊] ဤသို့ "ကတ္တု" သဒ္ဒါလည်း ရောနှောလိုက်ပါလာမည် စိုးသောကြောင့် ထိုကတ္တုသဒ္ဒါကို တားမြစ်ခြင်း အကျိုးငှာ "ဥပမာန" အသစ်ကို ထပ်၍ ဆိုအပ်သည်–ဟူလို၊ ကတ္တုသဒ္ဒါ အလိုက်မခံ

ဤယောတိ ဝတ္တတေ။

၅၃၈။ နာမမှာ-တိုဏ္ဍတ္ထော။ ။နာမမှာ–နာမ်ပုဒ်မှ နောက်၌၊ အတ္ထနော–မိမိဖို့၊ ဣဏ္ဍတ္ထော–အလိုရှိခြင်း အနက်၌၊ ဤယပစ္စယော ဟောတိ၊ အတ္ထနော–မိမိဖို့၊ ပတ္တံ–သပိတ်ကို၊ ဣစ္ဆတိ–အလိုရှိ၏၊ ပတ္တိယတိ–သပိတ်ကို အလိုရှိ၏၊ ဇဝံ–တူ၊ ဝတ္ထိယတိ–အဝတ်ကို အလိုရှိ၏၊ ပရိက္ခရိယတိ–ပရိက္ခာကို အလိုရှိ၏၊ စိဝရိယတိ–သင်္ကန်းကို အလိုရှိ၏၊ ပဋ္ဌိယတိ–ပဆိုးကို အလိုရှိ၏၊ ဓနိယတိ–ဥစ္စာကို အလိုရှိ၏၊ ပုတ္တိယတိ–သားကို အလိုရှိ၏၊ အတ္တိစ္ဆတ္ထောတိ–သည်၊ ကိမတ္ထံ–နည်း၊ အညဿ–အခြားသူ၏ (အကျိုးငှာ)၊ ဝါ–အခြားသူဖို့၊ ပတ္တံ–သပိတ်ကို၊ ဣစ္ဆတိ–အလိုရှိ၏၊ ဣတိ–ဤသို့ အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌ တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏။

လို၍ ဥပမာနသဒ္ဒါကို အသစ်ဆိုသောကြောင့် ကမ္မူပမာနမှ နောက်၌ ဤယပစ္စည်း သက်–ဟူသော အနက်သည် ပြီးစီး၏။ [သီမူ၌ "တေန ကမ္မတော့.တိ သိဒ္ဓေတိ"ဟု ရှိသည်။]

အာဓာရာ။ ။[မောဂ္ဂလ္လာန်သုတ်] ဥပမာနာ–သော၊ အာဓာရာ–အာဓာရပုဒ်မှ နောက်၌၊ အာဓာရေ–၌၊ ဤယော–ဤယပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ ကုဋ္ဌိယ မိဝါစရတိ ကုဋ္ဌိယတိပါသာဒေ၊ ပါသာဒီယတိ ကုဋ္ဌိယံ ဘိက္ခု၊ ဘိက္ခု–သည်၊ ပါသာဒေ–ပြာသာဒ်၌၊ ကုဋ္ဌိယံ ဣဝ–ကုဋ္ဌိ၌ ကဲ့သို့၊ အာစရတိ–၏၊ ကုဋ္ဌိယတိ–ကုဋ္ဌိ၌ကဲ့သို့ ပြုကျင့်၏၊ ပေ၊ ပါသာဒီယတိ–ပြာသာဒ်၌ကဲ့သို့ ပြုကျင့်၏၊ ကစ္စည်း၌ကား ဤသုတ် မရှိသောကြောင့် "ဤယူ ပမာနာစ"သုတ်ဖြင့်ပင် ဤယပစ္စည်း သက်ရတော့မည်၊ ထို့ကြောင့် "ဤယူ ပမာနာ" ၌ ဥပမာန အရ (ရူပသိဒ္ဓိအတိုင်း ကမ္မူပမာနသာမက) အာဓာရူပမာနကိုပါ ယူသင့်သည်။

၅၃၈။ နာမမှာ အတ္ထနော ဣစ္ဆတ္ထော—ဥပမာနသဒ္ဒါ မပါဘဲ "နာမမှာ" ဟု သာမည ဆိုသောကြောင့် ဥပမာန မဟုတ်သော "ပတ္တံ" စသော နာမ်ပုဒ်ကို ယူ၊ "အတ္ထနော–၏+အတ္ထာယ–အကျိုးငှာ+ဣစ္ဆာ–လိုချင်ခြင်းတည်း၊ အတ္တိစ္ဆာ–မိမိအကျိုးငှာ လိုချင်ခြင်း၊ ဝါ–မိမိဖို့ လိုချင်ခြင်း"ဟု ဋီကာ၌ "အတ္ထာယ"ဟူသော အလယ်ပုဒ်ကို ထည့်၍ ဖွင့်သောကြောင့် "အတ္ထနော" ၌ သဝိဘတ်ကို တဒတ္ထသမ္ဗန္ဓေ အနက်၌ သက်–ဟု ကြံသင့်၏၊ ဥပမာ–"ကထိနဿ ဒုဿံ ကထိနဒုဿံ" စသည်ကဲ့သို့တည်း၊ ထို့ကြောင့် "အတ္တိစ္ဆာ"ဟူသည် "မိမိ၏ နဂို ရှိပြီးဖြစ်သော (သူများအထံ၌ ရောက်နေသော) ပစ္စည်းကို လိုချင်ခြင်း မဟုတ်, မိမိမှာ မရှိသေးသော ပစ္စည်းကို မိမိဖို့ (မိမိအတွက်) လိုချင်ခြင်းဟု မှတ်၊ ထို့ကြောင့်ပင် "အညဿ ပတ္တ မိစ္ဆတိ=သူများဖို့ သပိတ်ကို လိုချင်ရာ၌ ဤယပစ္စည်း မသက်ရ"ဟု ပြောင်းပြန် ဥဒါဟရဏ်ကို ပြသည်၊ ရုပ်တွက်ပုံမှာ–"ပတ္တ"တည်း, အံဝိဘတ်သက် (ပတ္တံ) ဤသုတ်ဖြင့် ပတ္တံဟူသော နာမ်ပုဒ်နောင် အတ္တိစ္ဆာ အနက်၌ ဤယပစ္စည်းသက်, စသည် ဆိုရ၏တွက်။

ဝိရိယံ-ဝီရိယကို၊ [သီဒ္ဓ "ဝိနယံ-ဝိနည်းကို"] ဒဠ္ဍံ-မြဲမြဲစွာ၊ ကရောတိ-ပြု၏၊ ဣတိ အတ္ထော-၌၊ ["ဏယပစ္စယော ဟောတိ" ၌ စပ်၊] ကာရိတဂ္ဂဟဏံ-သည်၊ အနုဝတ္တတေ-၏။

၅၃၉။ ဓာတုရူပေ ၊ပေ၊ ဏယောစ။ ။ဓာတုယာ-ဓာတ်၏၊ ရူပေ-သဘောကို၊ နိပ္ဖါဒေတဗ္ဗေ-ဖြစ်စေထိုက်သော်၊ ကရောတိ အတိက္ကမတိ ဣစ္စာ ဒိကေ-ကရောတိ, အတိက္ကမတိ အစရိသော၊ [အာဒိဖြင့် ဥပဂါယတိ ဟောတိ ပုစ္ဆတိ စသော ကြိယာများကို ယူ၊] ပယုဇ္ဇိတဗ္ဗေ-ယှဉ်စပ်ထိုက်သော ကြိယာ သည်၊ သတိ-ရှိလတ်သော်၊ [" ယုဇ္ဇိတဗ္ဗေ " ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊] နာမမှာ-နာမ်ပုဒ်မှ နောက်၌၊ [သီမူ၌ "တံ ကရောတိ တေန အတိက္ကမတိ-ဣစ္စာဒိကေ-ထိုကို ပြု၏, ထိုဖြင့် လွန်မြောက်၏, အစရှိသော၊ နာမယောဂိ နိ-နာမ်ပုဒ်နှင့် စပ်ယှဉ်ခြင်း ရှိသော၊ ဓာတုပွယောဂေ-ဓာတ် ပြယုဂ်သည်၊ ဝါ-ကြိယာ ပြယုဂ်သည်၊ သတိ-သော်၊ တတော နာမမှာ-ထိုနာမ်ပုဒ်မှ နောက်၌" ဟု ရှိ၏၊] ဏယပစ္စယော-ဏယပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ-၏၊ ကာရိတသညာစ-ကာရိတ်လည်း မည်၏။

၅၃၉။ ဓာတုယာ ၊ပေ၊ သတိ—သုတ်၌ပါသော ဓာတုရူပေပုဒ်ကို "ဓာတုယာ ရူပေ နိပ္ဖါဒေတဗ္ဗေ"ဟု ဖွင့်၍ ထိုအဖွင့်ကိုပင် "ကရောတိ ၊ပေ၊ ပယုဇ္ဇိတဗ္ဗေ"ဟု ထပ်၍ ဖွင့်ပြန်သည်၊ နဂိုက "ဒဠ္ဍံ" ဟု နာမ်ပုဒ် ရိုးရိုးဖြစ်၏၊ ထိုနာမ်ပုဒ်နောင် "ကရောတိ" ကြိယာကို ယှဉ်စပ်လိုက်လျှင် "ဒဠ္ဍံ ကရောတိ"ဟု ဖြစ်ဖွယ် ရှိ၏၊ ထိုသို့ ကရောတိ ကြိယာ ယှဉ်စပ်ထိုက်ရာဝယ် ထိုကြိယာကို မယှဉ်စပ် (အသုံးမပြု) တော့ဘဲ ထိုကြိယာ၏ အနက်၌ ဏယပစ္စည်း သက်သည့်အခါ (ချေသင့်ရာကို ချေ၍) "ဒဠ္ဍယ"ဟု ဖြစ်၏၊ အနက်မှာလည်း "ခိုင်မြဲအောင်ပြု"ဟု ဓာတ်နက် (ကြိယာနက်) ပါလာ၏၊ ထို့သို့ ဏယပစ္စည်းနှင့် တွဲဘက်ရ၍ ကြိယာအနက်ကို ဟောပြနိုင်သောကြောင့် ဒဠ္ဍသည် "ဓာတုရူပ" ဖြစ်ရပေသည်။ [ဓာတုရူပ-ဓာတ်၏သဘော, ဓာတ်၏ ပုံဟန်, ဓာတ်ကဲ့သို့ ကြိယာကို ဟောသော သဒ္ဒါတစ်မျိုး။]

[ဘေဒစိန္တာ] ဓာတွတ္ထဝါစကေနေဝ, ပစ္စယေန ပယောဂတော၊
နာမတ္တံ ပဇဟိတ္တာန, ဓာတုရူပေဝတိဋ္ဌတေ။

ဓာတုရူပဖြစ်ပုံ။ ။နဂိုဓာတ်အစစ်တို့သည် ကြိယာအနက်ကို ဟော၏၊ ဤ "ဒဠ္ဍယ"သဒ္ဒါလည်း "ခိုင်မြဲအောင်ပြု"ဟု ပြုခြင်းကြိယာ အနက်ကို ဟောနိုင်၏၊ နဂိုဓာတ်နက်ဟော ကြိယာတို့သည် ကံ ကတ္တားရှိ၏၊ ဤ ဒဠ္ဍယတိသဒ္ဒါလည်း "ဘိက္ခု ဝိရိယံ ဒဠ္ဍယတိ=ရဟန်းသည် ဝီရိယကို ခိုင်မြဲအောင် ပြု၏"ဟု ကတ္တား ကံ ရှိ၏၊ ဤသို့လျှင် ဓာတ် (ကြိယာ) ပုဒ်နှင့် အလုံးစုံတူရကား ဒဠ္ဍယသဒ္ဒါကို "ဓာတုရူပ"ဟု

ဏာလောပ (ဏာလောပေ–ဟုလည်း ရှိ၏၊) ဝိဘတ္တိလောပ သရလောပါ ဒီသု–ဏာအနုဗန်ချေခြင်း, ဝိဘတ်ချေခြင်း, သရချေခြင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကတောသု–ပြုအပ်ကုန်ပြီးသော်၊ ဝိဘတ္တာပ္ပတ္တိ–ဝိဘတ် သက်၊ ဝိရိယံ–ဝိရိယကို၊ (ဝိနယံ–ကို၊) ဒဠှယတိ–မြဲစွာပြု၏၊ ဧဝံ–တူ၊ ပမာဏယတိ–ပမာဏကို ပြု၏၊ အမိသယတိ–မရောနှောသည်ကို ပြု၏၊ တထာ–ပါး၊ ဟတ္ထိနာ–ဆင်ဖြင့်၊ အတိက္ကမတိ–လွန်၏၊ အတိဟတ္ထယတိ–ဆင်ဖြင့် လွန်၏၊ ပိဏာယ–စောင်းဖြင့်၊ ဥပဂါယတိ–သီချင်းဆို၏၊ ရတ္တိ–သည်၊ ဝိသုဒ္ဓါ–စင်ကြယ်သည်၊ ဟောတိ–၏၊ ဝိသုဒ္ဓယတိ–စင်ကြယ်၏၊ ကုသလံ–ကျန်းမာသူ၏ အဖြစ်ကို၊ ဝါ–ကျန်းမာကြောင်းကို၊ ပုစ္ဆတိ–မေး၏၊ ကုသလယတိ–၏၊ ဣစ္ဆာဒိ–တည်း။

ဆိုရပေသည်၊ အတိဟတ္ထယတိ စသောပုဒ်များနှင့် ပဗ္ဗတာယတိ စသောပုဒ်များ၏ ဓာတုရူပအမည် ရကြပုံကိုလည်း ဤနည်းမှီ၍ သိပါ၊ ဓာတုရူပဟူသည်နှင့် နာမဓာတ်ဟူသည်လည်း သဘောတူပင်။

[ဘေဒစိန္တာ] အတ္ထနာ ဝစနီယသ, ကတ္တုကမ္မေဟိ ပါကဋော၊
သကတ္ထုကော သကမ္မောတိ, ဓာတုရူပေါတိ ဝုစ္စတိ။

ကာရိတသညာစ—ဏ် အနုဗန် ရှိသောကြောင့် ထိုဏယပစ္စည်းကို ကာရိတ်အမည်မှည့်၊ [သီမှ၌ "ကာရိတသညာစ"နောက်၌ "စဂ္ဂဟဏေန ဏောစ"ဟု ရှိသေး၏၊ ဋီကာ၌လည်း ထိုပါဠိပါရကား ဋီကာပါဠိကို ယူထားဟန်တူသည်။]

ဒဠှယတိ—ဒဠှတည်, အံ်သက် (ဒဠှံ) "ဒဠှံ–မြဲစွာ၊ ဝိရိယံ–ကို၊ ကရောတိ–ပြု၏"ဟူသော အနက်၌ ဤသုတ်ဖြင့် ဏယပစ္စည်း သက်, ကာရိတ်မှည့်, တေသံ ဏော လောပံ–ဖြင့် ဏ် အနုဗန် ချေ, တေသံ ဝိဘတ္တိယော လောပါစ၌ တေသံသဒ္ဒါဖြင့် ဝိဘတ်ကို ချေ, ဠ ခွင်း ချေ ကပ် (ဒဠှယ) တိ သက်, ဒဠှယတိ။

ပမာဏယတိ စသည်၌ "ပမာဏံ ကရောတိ, အမိသံ ကရောတိ"ဟု ဆို၊ အတိဟတ္ထယတိ၌ အတိဟတ္ထ တည်, (နှာသ၌ "အတိပုဗ္ဗ ဟတ္ထ"တည်၏) ဟတ္ထိနာ အတိက္ကမတိ ဟူသော အနက်၌ ဏယပစ္စည်းသက် စသည် ဆို၊ ဟတ္ထယတိချည်းသက်သက် "ဆင်ဖြင့်+လွန်၏"ဟူသော အနက်ကို မပြုနိုင်သောကြောင့် အတိဥပသာရ ကူရသည်၊ ဥပဂါယတိ၌ ဥပဥပသာရ ကူရပုံကိုလည်း သိ၊ ဒဠှယတိ စသည်၌ကား ဥပသာရ မကူဘဲပင် ဆိုင်ရာအနက်ကို ပြုနိုင်သောကြောင့် ဥပသာရ မထည့်ရ၊ "ဝိသုဒ္ဓါ ဟောတိ ဝိသုဒ္ဓယတိ"ကား ပဌမန္တပုဒ်နှောင် သက်ပုံ, ကုသလယတိကား ကံပုဒ်နှောင် သက်ပုံ တည်း၊ "ကဏ္ဏျုယာ–ယား၊သည်, ဘဝတိ–၏၊ ကဏ္ဏျုယာယတတိ–ယား၏၊ သုခံ ကရောတိ သုခယတိ, ဒုက္ခံ ကရောတိ ဒုက္ခယတိ"တို့လည်း နည်းတူ၊ "မေတ္တာယနံ–မေတ္တာကို ဖြန့်ခြင်း"၌လည်း ဤသုတ်ဖြင့် ဏယပစ္စည်း သက်၍ ထို့နောက် ယုပစ္စည်း သက်။

၅၄၀။ ဓာတူဟိ ၊ပေ၊ ဟေတွတ္ထော။ ။ဟေတွတ္ထော–အကြောင်းကြိယာ ဟူသော အနက်ကို၊ အဘိဓေယ္ယ–ဟောထိုက်သော်၊ (ဟောလိုရာ၌–ဟူလို၊) သဗ္ဗေဟိ ဓာတူဟိ–တို့မှ၊ ပရာ–နောက်ဖြစ်ကုန်၍၊ ဏော ဏယ ဏာပေ ဏာ ပယက္ကတိ–ဏော, ဏယ, ဏာပေ, ဏာပယ ဟူကုန်သော၊ ဧတေ ပစ္စယာ–တို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ တေ–ထိုပစ္စည်းတို့သည်၊ ကာရိတ သညာစ–ကာရိတ် အမည် ရှိကုန်သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ)။

ဟေတုယေဝ–အကြောင်းသည်ပင်၊ အတ္ထော–တည်း၊ ဟေတွတ္ထော–နက်၊ သောစ–ထိုဟေတွတ္ထ ဟူသည်လည်း၊ ယောကာရေတိ သဟေတူတိ–သုတ်ဖြင့်၊ လဒ္ဓဟေတု သညော–ရအပ်သော ဟေတုအမည်ရှိသော၊ သုဒ္ဓ ကတ္တုနော–သုဒ္ဓကတ္တားကို၊ ပယောဇကော–တိုက်တွန်းတတ်သော၊ ဟေတု ကတ္တာ–ဟေတုကတ္တားတည်း၊ အတ္ထတော–လိုရင်းအနက်အားဖြင့်၊ ပေသ နဇ္ဇေသနာဒိကော–စေခိုင်းခြင်း, တိုက်တွန်ခြင်း, အစရှိသော၊ ပယောဇက

၅၄၀။ ကာရိတ သညာစ — "ဏ, လ, ပ"တို့ကဲ့သို့ တစ်လုံးထည်းဖြင့် ပြီးသော လဟုသညာကို မမှည့်ဘဲ "ကာရိတ" ဟု ဂရုသညာ (ပုထုသညာ–ကြီးလေးသော နာမည်) ကို ပြုခြင်းသည် အနွတ္ထသညာ ဖြစ်ကြောင်းကို သိစေရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ "ကာရိတ"ဟူသော နာမည်အားလျော်စွာ "ဏော စသော ပစ္စည်းများသည် တကယ်ကို ပြုစေခြင်း အနက်ရှိကြသည်"–ဟူလို၊ "ယောအတ္ထော–အကြင်စေခိုင်း တိုက်တွန်းမှု စသော ဗျာပါရသည်၊ ကာရေတိ–သူတစ်ပါးကို ပြုစေတတ်၏၊ ဣတိ သောအတ္ထော–သည်၊ ကာရိတော–မည်၏"၊ ဤဝိဂြိုဟ်အရ စေခိုင်းတိုက်းတွန်းမှု စသော ဗျာပါရသည် မုချအားဖြင့် ကာရိတမည်၏၊ ထိုအနက်ကို ဟောသော ဏော စသော ပစ္စည်းများကား အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ကာရိတအမည် ရသည်။ ["ကရ, ဏော, တ" ဖြစ်သောကြောင့် "ကာရေတ" ဟု ဖြစ်သင့်လျက် ကွစိဓာတုဖြင့် ဧကို ဣ ဝိပရိတ်ပြု၍ "ကာရိတ" ဟု ပြီးသည်။]

ဟေတုယေဝ ၊ပေ၊ ဟေတုကတ္တာ — ဤကား သုတ်၌ပါသော "ဟေတွတ္ထော" ပုဒ်၏ ဝိဂ္ဂဟနှင့် အရကောက်တည်း၊ "ဟေတုယေဝ+အတ္ထော, ဟေတွတ္ထော"ဟု အဝ ဓာရဏ ကမ္မဓာရဲ တွဲ၍ "ယောကာရေတိ သဟေတု"သုတ်ဖြင့် "ဟေတု"ဟု နာမည်မှည့် ရသော "ဟေတုကတ္တားကို အရကောက်ပါ–ဟူလို၊ ထိုဟေတုကတ္တား ဟူသည်လည်း သုဒ္ဓကတ္တားကို စေခိုင်းတိုက်တွန်းတတ်သော "ပယောဇက ကတ္တာ"တည်း၊ ထိုဟေတု ကတ္တားဖြစ်သော ဟိတ်အနက် ဟူသည်လည်း "ပေသန–ကြီးသူက ငယ်သူကို စေခိုင်း ခြင်း, အဇ္ဈေသန–ငယ်သူက ကြီးမြင့်သူကို တိုက်တွန်းခြင်း" အစရှိသော စေခိုင်းတိုက် တွန်းသူ၏ ဗျာပါရပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "အတ္ထတော ပေသနဇ္ဇေသနာဒိကော" စသည် ကို မိန့်သည်။

ဗျာပါရော–စေခိုင်းသူ တိုက်တွန်းသူ၏ လုံ့လ ပယောဂသည်၊ ဟေတုနာမ–ဟေတု မည်၏။

စ–ဆက်ဥုံးအုံ့၊ ဇတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ မဏ္ဍူကဂတိယာ–မဏ္ဍူက ဂတိက အဓိကာရနည်း၏၊ ဝသာ–အစွမ်းအားဖြင့်၊ ဝါသဒ္ဒသ–၏၊ အနုဝတ္တနတော–လိုက်ခြင်းကြောင့်၊ ဥဝဏ္ဏန္တာ–သု, ဘူ စသော ဥဝဏ္ဏန္တ ဓာတ်မှ နောက်၌၊ ဏော ဏယာ–ဏောပစ္စည်း ဏယပစ္စည်းတို့သည်၊ သိယုံ– ဖြစ်ကုန်၏၊

ဆက်ဥုံးအုံ့ — "သခင်က ကျွန်ကို သွားစေ၏"ဟူရာ၌ သခင်မှာ လက်ပြ ခြေပြမှု ဟူသော ကိုယ်အမူအရာ, သွားလော–ဟု ပြောဆိုသော နှုတ်အမူအရာ"ဖြစ်၏၊ ထိုတွင် သခင်သည် စေခိုင်းတိုက်တွန်းတတ်သော ပယောဇက ပုဂ္ဂိုလ်တည်း၊ ထိုကိုယ်အမူအရာ နှုတ်အမူအရာများကား "ဗျာပါရ"ဟု ခေါ်သော ပယောဂတည်း၊ ထိုသခင်၏ ဗျာပါရ ကြောင့် ကျွန်သည် သွား၏၊ ထို့ကြောင့် သခင်၏ ဗျာပါရသည် ကျွန် သွားရခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၍ "ဟေတု"လည်း ဟုတ်၏၊ သွားခြင်းကြိယာကို ပြီးစေတတ်သော ကြောင့် ကတ္တားလည်း ဟုတ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဟေတုတ္ထ, ပယောဇကဗျာပါရ, ဟေတု ကတ္တာ" ဟူသော ၃ ချက်သည် အနက်အသားကျအားဖြင့် တူမျှသည်–ဟု မှတ်။

ပေသနဿေသနာဒိကော — ဤ၌ အာဒိဖြင့် "ဘိက္ခာ ဘိက္ခုံ ဝါသေတိ" စသည်၌ လာသော အနုကူလ ဟေတုကြိယာကို ယူ၊ မှန်၏–"ထမင်းသည် ရဟန်းကို နေစေ၏" ဟူရာ၌ ထမင်းဒြဗ်ဝယ် စေခိုင်း တိုက်တွန်းမှု ဗျာပါရ မရှိ၊ သို့သော် ထမင်းကြောင့် ရဟန်းနေရကား ထမင်းက ရဟန်းကို နေဖို့ရန် မတိုက်တွန်းသော်လည်း တိုက်တွန်း သကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ထမင်း၏ နေစေခြင်းလည်း ပယောဇက ဗျာပါရမျိုးတွင် ပါဝင်ရသည်၊ "ပယောဇေတိ–စေခိုင်း တိုက်တွန်းတတ်၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ ပယောဇ ကော–မည်၏၊ ပယောဇကသ–စေခိုင်းတိုက်တွန်းတတ်သူ၏၊ ဗျာပါရော–လုံ့လစိုက် ခြင်း အမူအရာ ပယောဂသည်၊ ပယောဇက ဗျာပါရော–မည်၏။

ဇတ္ထစ ।ပေ। မဏ္ဍူကဂတိယာ—တိ၇ ဂုပ ကိမာနေဟိ ၅ ဆသာဝါ–သုတ်မှ မဏ္ဍူက ဂတိက နည်းအားဖြင့် ခုန်ကျော်၍ လိုက်လာသော ဝဝတ္ထိတ ဝါသဒ္ဒါကြောင့် ဤဂါထာ၌ ပြသော သတ်မှတ်ချက်များ ဖြစ်သည်။ [သီမူ၌ "သုတ္တေ ဝါသဒ္ဒသ အနုဝတ္တနတော"ဟု မပါ၊ "ဇတ္ထစ–ဏောဏယာ ဥဝဏ္ဏန္တာ ।ပေ। ဝါသဒ္ဒသာနုဝတ္တိတော" ဟု ရှိ၏၊ ဋီကာ၌ကား–"ဝါသဒ္ဒသာနုဝတ္တနတောတိ–တိ၇ဂုပ ကိတ မာနေဟိ ခဆသာ ဝါတိ ဣတော ယထာနုပုဗ္ဗိက ဝါဓိကာရာနုဝတ္တနတော"ဟု ရှိ၏၊ ထိုဋီကာပါဌ်လည်း သီဟိုဠ်မှုနှင့် မတူသည်ပြင်, "မဏ္ဍူကဂတိယာ ဝသာ" ဟု မဏ္ဍူကဂတိကနည်းဖြင့် လိုက်သော ဝါသဒ္ဒါဟု ဆိုသော မြန်မာမှုနှင့်လည်း မတူ၊ ဤ၌ကား မြန်မာမှုအတိုင်း ရေးလိုက်သည်။]

ဏောဏယာစ ဥဝဏ္ဏန္တာ— "သု–ဘူ"တို့ကဲ့သို့ ဥ, ဥ၊ ဆုံးသော ဓာတ်နောင် ဏော–ဏယ ၂ ပစ္စည်းသာ သက်၏၊ ဏာပေ ဏာပယ ၂ ပစ္စည်း မသက်၊ ယုတ္တိကား

အာတော-ဒါ စသော အာကာရန္တဓာတ်မှ နောက်၌၊ ပစ္ဆိမာ-နောက်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒွေ-ဏာပေ ဏာပယ ၂ ပစ္စည်းတို့သည်၊ သိယုံ၊ သေသတော-ကြွင်းသော ဗျဉ္ဇနန္တဓာတ်မှ နောက်၌၊ စတုရောဝါ-၄ ပစ္စည်းလုံးတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ ဒွေဝါ-ရှေ. ၂ ပစ္စည်းတို့သည်သော်လည်းကောင်း၊ သိယုံ။

ဥဝဏ်ကို သြဝုဒ္ဓိပြု၍ သြကို အဝပြုလျှင် "သဝတိ-ဘဝတိ"ဟု ဖြစ်ရာ၌ ဏာပေ ဏာပယ သက်လျှင် "သာဝါပေတိ, သာဝါပယတိ, ဘာဝါပေတိ, ဘာဝါပယတိ"ဟု ဖြစ်ဖွယ် ရှိ၏၊ ထိုသို့ ဖြစ်လျှင် နောက်၌လာမည့် ဣဝဏ္ဏန္တဓာတ်-ဧကာရန္တ သြကာရန္တဓာတ်တို့နှင့် ရုပ်အနေချင်း ရောယှက်ဖွယ် ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဏာပေ ဏာပယ မသက်ပဲ ဏေ-ဏယသာ သက်၍ "သာဝေတိ, သာဝယတိ-ကြားစေ၏၊ ဘာဝေတိ, ဘာဝယတိ-ဖြစ်စေ၏, ဝါ-တိုးပွားစေ၏" ဟု ဖြစ်သည်။

အာတော ဒွေ ပစ္ဆိမာ—"ဒါ-ဌာ" ကဲ့သို့ အာကာရန္တဓာတ်နောင် "ဏာပေ ဏာပယ"နောက် ၂ ပစ္စည်း သာသက်၏၊ ဏေ ဏယ မသက်၊ ယုတ္တိကား-ဏေ ဏယ သက်လျှင် "ဒေတိ, ဒယတိ"ဟု ရုပ် ဖြစ်ဖွယ်ရှိ၏၊ ထိုသို့ဖြစ်လျှင် "ဒေတိ"သည် သုဒ္ဓကတ္တာရုပ်နှင့် ရောဖွယ်ရှိ၍, "ဒယတိ"ကား ဒယဓာတ်နှင့် ယုံမှားဖွယ် ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဏေ ဏယ မသက်ပဲ, ဏာပေ ဏာပယသာ သက်၍ "ဒါပေတိ, ဒါပယတိ-ပေးစေ၏၊ ပတိဋ္ဌာပေတိ, ပတိဋ္ဌာပယတိ-တည်စေ၏"ဟု ဖြစ်၏။

မှတ်ချက်။ ။စာကိုယ်၌ "အာတော"ဟု အာကာရန္တ တစ်မျိုးသာ ပြထားသော်လည်း ဋီကာ၌မူ "သိ-နီတို့ကဲ့သို့ ဣဝဏ္ဏန္တဓာတ်, ဈေ-ကဲ့သို့ ဧကာရန္တဓာတ်, စုရာဒိဂဏိကဓာတ်တို့နောင်လည်း ဏာပေ ဏာပယ ၂ ပစ္စည်းသက်-ဟု ဆိုသေး၏၊ ယုတ္တိကား-ဣဝဏ်ကို ဧပြုလျှင် ထိုဧကို အာယပြု၍ ဏေ ဏယပစ္စည်းဖြင့် "သာယေတိ-သာယယတိ"စသည် ဖြစ်၍, ပြခဲ့သော ဥဝဏ္ဏန္တဓာတ်တို့နှင့် ရုပ်နေချင်း ရောယှက်ဖွယ်ရှိ၏၊ စုရာဒိဂိုဏ်း ဓာတ်များ၌ကား ဏေ ဏယ ဝိကရဏပစ္စည်းဖြင့် သုဒ္ဓကတ္တာရုပ်ရှိပြီးဖြစ်၍ ထိုရုပ်နှင့် ရောယှက်ဖွယ် ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ထိုဓာတ်များနောင် ဏေ-ဏယ မသက်ပဲ ဏာပေ ဏာပယ သက်ခြင်းသာ ယုတ္တိရှိသည်၊ ပုံစံကား-သယာပေတိ-သယာပယတိ-အိပ်စေ၏၊ နယာပေတိ, နယာပယတိ-ဆောင်စေ၏၊ ဈာပေတိ, ဈာပယတိ-လောင်စေ၏၊ ဝါ-မီးတိုက်၏၊ ပရိ အဝပုဗ္ဗ "သော"ဓာတ်ဖြင့် "ပရိယောသာပေတိ, ပရိယောသာဝယတိ (ပကို ဝပြု)-ပြီးဆုံးစေ၏၊ စိန္တာပေတိ စိန္တာပယတိ (စုရာဒိ)-ကြံစေ၏။

သေသတော စတုရော ဒွေဝါ—(စုရာဒိဓာတ်မှ တစ်ပါး) ပြခဲ့သော ဓာတ်များသည် ဧကဿရ (သရစ်လုံးသာ ပါသော) ဓာတ်များတည်း၊ ကရ စသော ဓာတ်များ၌ ဓာတွန်ကို ချေလျှင် "ကရ်"ဟု ဗျဉ္ဇနန္တ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဋီကာ၌ "သေသတော"ကို "ဗျဉ္ဇနန္တတော"ဟု ဖွင့်၍ သဒ္ဒနီတိ၌ "အနေကဿရတော စတုရော ဒွေဝါ"ဟု သုတ်တည်သည်၊ ထိုကဲ့သို့ မူလက အနေကဿရ ဓာတ်ဖြစ်၍ ဓာတွန် ချေသည့်အခါ ဗျဉ္ဇနန္တ ဖြစ်သော ဓာတ်များကို "သေသ"ဟု ဆိုသည်၊ ထိုကြွင်းသော ဗျဉ္ဇနန္တ ဓာတ်

ကာရိတေ–ကာရိတ်ပစ္စည်း ရှိရာ၌၊ အကမ္မာ–ကံ မရှိကုန်သော၊ ဓာတဝေါ–ဓာတ်တို့သည်၊ သကမ္မကာ–ကံ ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ–ကုန်၏၊ သကမ္မကာ–ကံတစ်ခုသာ ရှိသော ဓာတ်တို့သည်၊ ဒွိကမ္မာစ–ကံ ၂ ခု ရှိကုန်သည်လည်းကောင်း၊ ဒွိကမ္မာ–ကံ ၂ ခုရှိသော ဓာတ်တို့သည်၊ တိကမ္မာစ–ကံ ၃ ခု ရှိကုန်သည်လည်းကောင်း၊ အသု–ဖြစ်ကုန်၏၊ တသ္မာ–ထို့ကြောင့်၊ ကာရိတေ–ကာရိတ် အရာ၌၊ ကတ္တရိ–ကတ္တား အနက်၌လည်းကောင်း၊ ကမ္မေစ–ကံအနက်၌လည်းကောင်း၊ အာရျာတ သမ္ဘဝေါ–အာရျာတ် ဝိဘတ်၏ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဘာဝေ–ဘော အနက်၌၊ နု–အာရျာတ်ဝိဘတ် မဖြစ်၊ ကာရိတေ–ကာရိတ်အရာ၌၊ သုဒ္ဓကတ္တာစ – သုဒ္ဓကတ္တား ကိုလည်း၊

များ၏ နောက်၌ကား တစ်ချို့ဓာတ်၌ ၄ ပစ္စည်းလုံး သက်၍ "ကာရေတိ, ကာရယတိ, ကာရာပေတိ, ကာရာပယတိ"ဟု လည်းကောင်း, အချို့ဓာတ်၌ ၂ ပစ္စည်းသာ သက်၍ "ဒမေတိ, ဒမယတိ–ဆုံးမ၏"ဟုလည်းကောင်း ဖြစ်သည်၊ ဆောင်ပုဒ်ကို အခြေပြုမှာ ရှု။

အကမ္မာ ၊ပေ၊ တိကမ္မကာ—ကာရိတ်ပစ္စည်းသည် သူတစ်ပါးကို စေခိုင်းတိုက်တွန်းခြင်း စသော အနက်ကို ဟောရကား ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့် ယှဉ်သည့်အတွက် ကံတစ်ခု အပို ရစ်မြဲ ဖြစ်၏၊ ဌာ, သီဓာတ်တို့သည် အကမ္မကဖြစ်၏၊ ကာရိတ်ယှဉ်ရာ၌ကား ဥတ္တိ–ဥတ်ကို၊ ဌပေတိ–တည်စေ၏၊ ဝါ–ထား၏၊ ပုတ္တံ–သားကို၊ သယာပေတိ–အိပ်စေ၏၊ ဝါ–သိပ်၏၊ ဣတ္ထိသို့ ကေကမ္မက ဖြစ်လာ၏၊ ဂမု–ပစဓာတ်တို့သည် ဒကကမ္မက ဓာတ်တို့တည်း၊ ကာရိတ်ယှဉ်ရာ၌ "ပုရိသံ ဂါမံ ဂမယတိ, ဒေဝဒတ္တံ သြဒနံ ပါစေတိ"ဟု ဒွိကမ္မက ဖြစ်လာ၏၊ နီ–ဒုဟ စသော ဓာတ်တို့သည် နဂိုက ဒွိကမ္မကဖြစ်၍ ကာရိတ်ယှဉ်ရာ၌ "သာမိကော အဇပါလံ အဇံ ဂါမံ နယာပေတိ–သခင်သည် ဆိတ်ကျောင်းသားကို ဆိတ်ကို ရွာသို့ ဆောင်စေ၏"ဟုလည်းကောင်း "သာမိကော ဂေါပါလံ ဂါဝီ ခီရံ ဒုဟာပေတိ–သခင်သည် နွားကျောင်းသားကို နွားမကို နို့ကို ညှစ်စေ၏"ဟုလည်းကောင်း တိကမ္မက ဖြစ်လာသည်။

တသ္မာ ကတ္တရိ ၊ပေ၊ နုဘာဝေ—"ကာရိတေ ရူပသမ္ဘဝေါ"ဟု မြန်မာမှ ရှိ၏၊ "ထိုမူအတိုင်း ဆိုလျှင် ကာရိတ်အရာဝယ် ကတ္တားကံ၌ ရုပ်ဖြစ်၍, ဘောဝ်ရုပ် မဖြစ်"ဟု အနက်ထွက်၏၊ ထိုအနက်အတိုင်း ကာရိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဘာဝရုပ် မရှိဘူး-လားဟု ဆိုလျှင် "ဘာဝနာ–ဖြစ်စေခြင်း၊ ပါစနာ–ချက်စေခြင်း" စသည်ဖြင့် ကိတ်အရာ၌ ကာရိတ်နှင့်ယှဉ်သော ဘာဝရုပ်တွေ များစွာရှိ၏၊ အာရျာတ်အရာ၌ကား "ဘာဝေတိ–ဖြစ်စေ၏၊ မဂ္ဂေါ–မဂ်ကို၊ ဘာဝီယတေ–ဖြစ်စေအပ်၏"ဟု ကတ္တားအနက် ကံအနက်၌သာ အာရျာတ်ဝိဘတ် သက်သည်ကို တွေ့ရ၏၊ ဘောအနက်၌ "မဂ္ဂံ–လမ်းကို၊ ဘာဝီယတေ–ဖြစ်စေခြင်း"ဟု မတွေ့ရ၊ နောက်ပုံစံတို့၌လည်း ဘာရုပ်ကို ပြမည်မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် "တသ္မာ ကတ္တရိကမ္မေစ, ကာရိတာ.ရျာတ သမ္ဘဝေါ, နဘာဝေ"ဟူသော ပါဠိသာ အဓိပ္ပာယ်ရ၍ "တသ္မာ ကာရဏာ ကာရိတေ ကတ္တရိစ ကမ္မေစဝစ (စဝဖြင့် ဘောကိုကန့်) အာရျာတဝိဘတ္တိယာ သမ္ဘဝေါ ဟောတိ၊ နု ဘာဝေ" ဟူသော ဋီကာ ဖွင့်နှင့်လည်း ညီသည်။

ကမ္မသည်တော-ကံဟု သမုတ်အပ်၏။

နိယာဒီနံ-နိယာဒိဓာတ်တို့၏၊ ပဓာနဿ-ပဓာနကံသည်လည်းကောင်း၊ ဒုဟာဒီနံ-ဒုဟာဒိဓာတ်တို့၏၊ အပ္ပဓာနံ-အပ္ပဓာနကံသည်လည်းကောင်း၊ ကာရိတေ-ကာရိတ်အရာ၌၊ သုဒ္ဓကတ္တာ-သုဒ္ဓကတ္တားဟူသော၊ ကမ္မံစ-ကံသည်လည်းကောင်း၊ အာချာတဂေါစရံ-အာချာတ်၏ ကျက်စားရာ ကံတည်း၊ ဝါ-အာချာတ်ဝိဘတ် ဟောအပ်သော ကံတည်း၊ ဣတိ-ဤသို့မှတ်အပ်၏။

သုဒ္ဓကတ္တာစ ၊ပေ၊ ကမ္မသည်တော— "ဒါသော ဂါမံ ဂစ္ဆတိ"ဟူသော သုဒ္ဓကတ္တု ဝါကျ၌ "ဒါသော"ဟူသော သုဒ္ဓကတ္တားသည် "ဒါသံ ဂါမံ ဂမယတိ"ဟူသော ကာရိတ် အရာဝယ် "ဒါသံ"ဟု ကံ ဖြစ်လာရသည်။ [ဤ၌ "ကံ"ဟူရာဝယ် "အဝုတ္တကံ"ကို ဆိုလိုသည်၊ ဝုတ္တကံအတွက်ကား "သုဒ္ဓကတ္တာစ ကမ္မ မာချာတ ဂေါစရံ"ဟု လာဦးလတ္တံ့။] ဤသို့ "ဒါသော"ဟူသော ဓာတ်ကတ္တားသည် ကာရိတ်ကံ ဖြစ်လာသော ကြောင့် ကာရိတ်ကံနှင့် ဓာတ်ကတ္တားသည် အရ မကွဲပြားပဲ "ဒါသ"ချည်း ဖြစ်၏၊ သို့သော် ဓာတ်ကတ္တားဖြစ်ခိုက် ဝုတ္တကတ္တား, ကာရိတ်ကံ ဖြစ်ခိုက် အဝုတ္တကံ, ဤသို့ ဝုတ္တ-အဝုတ္တသာ ကွဲပြားသည်ကို ရည်ရွယ်၍.... **"ကာရိတ်ကံကား, ဓာတ်ကတ္တား, မပြား ဝုတ္တ-အဝုတ္တ"**ဟု...ရှေးဆရာတို့ မိန့်ကြသည်၊ ဤ၌ အရမပြားသည်ကို "မပြား"ဟု ဆိုသည်၊ ဝုတ္တ-အဝုတ္တကား ကွဲပြားသေး၏-ဟူလို။

နိယာဒီနံ ၊ပေ၊ ဒုဟာဒီနံ— [နိ+အာဒိ၊ ဤကို ဣယပြု၍ "နိယာဒိ"။] "နိ"စသော "ဒုဟ"စသော ဒွိကမ္မကဓာတ်စုကို (နိဓာတ်ခန်း၌) ပြခဲ့ပြီ၊ ထိုတွင် နိစသော ဓာတ်တို့၏ ကံ ၂ ပါးတွင် ကံဟောဝါကျ၌ ပဓာနကံကို အာချာတ်ဝိဘတ်က ဟော၏၊ ပဓာနကံကို ဝုတ္တကံထား၍ အပဓာနကံကို အဝုတ္တကံ ထားရသည်-ဟူလို၊ ဒုဟစသော ဓာတ်တို့၏ ကံ ၂ ပါးတွင် ကံဟောဝါကျ၌ အပဓာနကံကို ဟော၏၊ အပဓာနကံကို ဝုတ္တကံထား၍ ပဓာနကံကို အဝုတ္တကံ ထားရသည်-ဟူလို။

ရေ့ဥုးအုံ့— "အဇပါလော အဇံ ဂါမံ နေတိ" ဤ၌ အဇံဟူသော ကံသည် ဆောင်ခြင်းကြိယာနှင့် အထူးသက်ဆိုင်၏၊ "ဆိတ်ကို+ဆောင်၏"ဟူသော စကားကို စဉ်းစားပါ၊ ထို့ကြောင့် "အဇံ"သည် ပဓာန်ကံ (လိုရင်းကံ) တည်း၊ ကံဟောဝါကျ၌ ထိုအဇံဟူသော ကံသည် ဝုတ္တကံဖြစ်၏၊ "အဇပါလေန အဇော ဂါမံ နီယတေ"တည်း၊ ဤ၌ "ဆောင်အပ်သော (အဆောင်ခံရသော)" အရာကား ဆိတ်ဖြစ်၍ "အဇ"ကို ဝုတ္တကံ ထားရသည်၊ နိယာဒိဓာတ်ဟူသမျှ ဤနည်းချည်းတည်း။

"ဂေါပါလော ဂါဝီ ခီရံ ဒုဟတိ" ဤ၌ "ခီရံ"သည် ညှစ်ခြင်းကြိယာနှင့် အထူးသက်ဆိုင်၏၊ "နို့ကို+ညှစ်၏"ဟူသော စကားကို စဉ်းစားလျှင် ခီရံ၏ ပဓာနကံဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားသည်၊ ကံဟောဝါကျ၌ကား ခီရံကို အဝုတ္တကံ, ဂါဝီကို ဝုတ္တကံ ထားရသည်၊ "ဂေါပါလေန ဂါဝီ ခီရံ ဒုယှတေ=နွားကျောင်းသားသည် နွားမကို နို့ညှစ်

အပ်၏"တည်း၊ ဤ၌ နိုဿစ်အပ် (နိုဿစ်ခံရ) သူကား နွားမဖြစ်၍ ဂါဝီကို ဝုတ္တာက် ထားရသည်၊ အခြား ဒုဟာဒိ ဓာတ်များ၌လည်း ဤနည်းအတိုင်းပင် သိပါ။

နုယမာနော အစံ ဂါမံ, စပါလော နုယတီတိစ။
နိုယမာနော အဇော ဂါမံ, တေန နိုယတိ ဝါတိစ။
ဒုဟမာနော ဂဝံ ခီရံ, ဂေါပေါ ဒုဟတိ ဝါတိစ။
ဂေါ ခီရံ ဒုဟီတာ တေန, ဒုယ္ဟတေ ဝါတိ စာဗြဝုံ။

[နုယမာနော–စသော ၂ ပါဒဖြင့် ကတ္တုဝါကျကို ပြ၏၊ နိုယမာနော–စသော ၂ ပါဒဖြင့် ကမ္မဝါကျကို ပြ၏၊ "တေန–ထိုဆိတ်ကျောင်းသားသည်၊ အဇော–ကို၊ ဂါမံ–သို့၊ နိုယမာနော–ဆောင်အပ်၏၊ (ဤကား ကိတ်ကြိယာဖြင့် ပုံစံ), ဝါ–တစ်နည်း၊ နိုယတိ–ဆောင်အပ်၏၊ ဤကား အာချာတ်ကြိယာဖြင့် ပုံစံတည်း၊ ဒုဟမာနော–စသော ၂ ပါဒဖြင့် ကတ္တုဝါကျကို, ဂေါခီရံ–စသော ၂ ပါဒဖြင့် ကံဟော ဝါကျကို ပြ၏၊ တစ်ဝါကျ တစ်ဝါကျ၌ ကိတ်ကြိယာ အာချာတ်ကြိယာ ၂ မျိုးစီ ပြထားသည်၊ "ဂဝံ–နွားမကို၊ ဂေါ–နွားမကို" ဟု ပေး။....ဘေဒစိန္တာ။]

ကာရိတေ ၊ပေ၊ ဂေါစရံ— ["သုဒ္ဓကတ္တာကမ္မံ–သုဒ္ဓကတ္တားဟူသော ကံ၊ အာချာတဂေါစရံ–အာချာတ်ဝိဘတ်၏ ကျက်စားရာ"ဟူရာ၌ အာချာတ်ဝိဘတ် ဟော အပ်သော ဝုတ္တာက် ဖြစ်သည်–ဟု ဆိုလိုသည်၊] ကတ္တုဝါကျ၌ သုဒ္ဓကတ္တား ဖြစ်ခဲ့သောကြောင့် "သုဒ္ဓကတ္တာ"ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသုဒ္ဓကတ္တားသည် ကာရိတ်အရာဝယ် ကံ ဖြစ်လာ၏၊ "ဒါသော ဂါမံ ဂစ္ဆတိ" ၌ ဒါသောသည် သုဒ္ဓကတ္တားတည်း၊ ထို ဒါသော ဟူသော သုဒ္ဓကတ္တားသည် ကာရိတ်ယုဇ်ရာ၌ "သာမိကေန ဒါသော ဂါမံ ဂမာပိယ တေ–သခင်သည် ကျွန်ကို ရွာသို့ သွားစေအပ်၏"ဟု အာချာတ် တေဝိဘတ်သည် ဟောအပ်သော ဝုတ္တာက် ဖြစ်လာသည်။

ဓာတ်ကံကိုလည်း ဟောပုံ။ ။ဒါသသည် ကာရိတ်ကံတည်း၊ "ကံဟောဝါကျ၌ ထိုမိမိတည်းဟူသော ကာရိတ်ပစ္စည်း၏ ကံကိုသာ ဟော၏၊ ကာရိတ်ကံသာ ဝုတ္တာက် ဖြစ်၏"ဟု ရူပသိဒ္ဓိ,စသည်၌ တထစ်ချ ဆိုထားသော်လည်း မောဂ္ဂလ္လာန် စသည်တို့၌မူ "ကာရိတ်အရာဝယ် ကာရိတ်ကံမှ တစ်ပါး ဓာတ်ကံကိုလည်း တစ်ခါတစ်ရံ ဟော သေး၏"ဟု မိန့်၏၊ ထိုအမိန့် အတိုင်လည်း ဓာတ်ကံကို ဟောသော ဟေတုကမ္မ ဝါကျကို တစ်ရံတစ်ခါ တွေ့ရပေသည်၊ ထို့ကြောင့် "သာမိကေန ဒါသော ဂါမံ ဂမာပိ ယတေ"ဟု ကာရိတ်ကံကို ဟောသောပုံစံ, "သာမိကေန ဒါသံ ဂါမော ဂမာပိယတော"ဟု ဓာတ်ကံကို ဟောသောပုံစံ, ၂ မျိုးလုံးကိုပင် သတိပြုခဲ့ပါ၊ သို့ရာဝယ် ရှေ့ပုံစံမျိုးသာ အတွေ့များ၍ နောက်ပုံစံကို အတွေ့နည်းပါသည်–ဟုမှတ်။

ဒွိကမ္မကဓာတ်၌ ကာရိတ်ယုဇ်ပုံ။ ။"သာမိကော အဇေပါလံ အဇံ ဂါမံ နယာ ပေတိ–သခင်သည် ဆိတ်ကျောင်းသားကို ဆိတ်ကို ရွာသို့ ဆောင်စေ၏"–ကတ္တုဝါကျ– "သာမိကေန အဇေပါလော အဇံ ဂါမံ နယာပိယတေ" ဤကံဟောဝါကျ၌ ကာရိတ်ကံ ဖြစ်သော အဇေပါလသည် ဝုတ္တာက် ဖြစ်၏၊ "သာမိကော ဂေါပါလံ ဂါဝီ ခီရံ ဒုဟာပေတိ

တတ္ထ–ထို ကာရိတ်ပစ္စည်း သက်ရာ၌၊ (ဥဒါဟရဏ်–ကား)၊ ယောကောစိ–အမှတ်မရှိ တစ်စုံ တစ်ယောက်သည်၊ ဘဝတိ–ဖြစ်စွမ်းနိုင်၏၊ တံ–ထိုဖြစ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ အညော–အခြားသူသည်၊ ဘဝါဟိ ဘဝါဟိ–ဖြစ်လော+ဖြစ်လော၊ ဣစ္ဆေဝံ–ဤသို့၊ ဗြဝီတိ–ပြောဆို တိုက်တွန်း၏၊ အထဝါ–တစ်နည်းကား၊ ဘဝန္တံ–ဖြစ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ (ဘဝိတုံ–ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ သမတ္ထံ–စွမ်းနိုင်သူကို၊) ပယောဇယတိ–စေခိုင်း တိုက်တွန်း၏၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ ဘဝိတုံ–ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ ပယောဇယတိ–၏၊ ဣတိ အတ္ထော–၌၊ ဣမိနာ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဏော ဏယ ပစ္စယာ–တို့သည်လည်းကောင်း၊ ကာရိတသညာစ–ကာရိတ်အမည် ရှိကုန်

(ညွှန်စေ၏၊)"–ကတ္တုဝါကျ၊ "သာမိကေန ဂေါပါလော (ကို) ဂါဝီ ခီရံ ဒုဟာပီယတေ–ညွှန်စေအပ်၏" ဤ၌ ကာရိတ်ကံသည် ဝုတ္တကံ ဖြစ်၏၊ သို့သော် မိမိကာရိတ်ကံမှ တစ်ပါး တစ်ရံတစ်ခါ ဓာတ်ကံကိုလည်း ဟောသေးကြောင်းကို သိပါ။

ယောကောစိ ၊ပေ၊ ပယောဇယတိတိ ဝါ—"ယောကောစိ ဘဝတိ" ကား သုဒ္ဓကတ္တုဝါကျတည်း၊ ["သုဒ္ဓကတ္တားသည် ကာရိတ်ကံ ဖြစ်လာ၏" ဟု ဆိုသောကြောင့် သုဒ္ဓကတ္တုဝါကျကို အပိုထည့်၍ ခင်းပြသည်၊] "တမညော ဘဝါဟိ ဘဝါဟိ"ကား ဟေတုကတ္တားက ထိုသုဒ္ဓကတ္တားဖြစ်ခဲ့သော ကံကို စေခိုင်းတိုက်တွန်းပုံ ပြသော ဝါကျတည်း။ [ဤဝါကျသည် ဟေတုဝါကျ မဟုတ်သေး, **ဟေတုဝါကျ**၏ အနုကပြဝါကျဖြစ်သည်။] "ဣစ္ဆေဝံ ဗြဝီတိ" အရ ဤသို့ **တကယ်ဆိုသည်**ဟု မမှတ်ရ, "ဖြစ်စေ၏" ဟု ကာရိတ်ကြိယာကို သုံးစွဲရာ၌ "ဖြစ်လော ဖြစ်လော" ဟု ဆိုရာရောက်သောကြောင့် "ဣစ္ဆေဝံ ဗြဝီတိ" ဟု ပြထားသည်၊ "ဖြစ်လော ဖြစ်လော" ဟု မဆိုသော်လည်း ဆိုသကဲ့သို့ "ဖြစ်စေခြင်း" အနက်၌ ဏော ဏယပစ္စည်း သက်ပါ–ဟူလို။

အထဝါ ဘဝန္တံ ၊ပေ၊ ပယောဇယတိ—ဤကား ကာရိတ်ပစ္စည်း၏ အနက်ကိုပင် "ဘဝန္တံ"ဟု ကိတ်ကြိယာနှင့် တွဲဖက်၍ တစ်နည်းပြသော ဝါကျတည်း၊ ဘဝန္တံ၌ အန္တ ပစ္စည်းသည် သတ္တိအနက်ကိုလည်း ဟော၏-ဟု သိစေလို၍ ဘဝန္တံကို "ဘဝတုံ သမတ္ထံ" ဟု ဖွင့်သည်၊ အရာဝတ္ထု တစ်ခုသည် ဖြစ်စွမ်းနိုင်သော သတ္တိ ရှိ၏၊ သူ့ဘာသာကား ဖြစ်သည်မဟုတ်၊ ထိုသို့ ဖြစ်စွမ်းနိုင်လျက် မဖြစ်ပဲနေသော အရာဝတ္ထုကို ဖြစ်စေခြင်း (ဖြစ်အောင် တိုက်တွန်းခြင်း) ကို "ဘဝန္တံ ပယောဇယတိ" ဟု ဆို၏။

ဘဝိတုံ ပယောဇယတိ—ဤလည်း ကာရိတ်ပစ္စည်း၏ အနုကပြဝါကျတည်း၊ ဒုတိယနည်း၌ ဘဝန္တံဝယ် ပုလ္လိန် နပုလ္လိန်နှင့် ဆက်ဆံ၍ ဧကဝုစ်သင်္ချာ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ ရှိ၏၊ ဤဘဝိတုံ၌ကား ထိုကဲ့သို့ လိန် သင်္ချာကာလ အထူးမရှိ, ထိုသို့ လိန် သင်္ချာ ကာလကို မသုံးသပ်ပဲ သာမညအားဖြင့် ကာရိတ်ပစ္စည်း၏ အနုကပ်ကို ပြလိုရ၍ "ဘဝိတုံ ပယောဇယတိ"ဟု မိန့်ပြန်သည်၊ "ဘဝိတုံ ပယောဇယတိ–ဖြစ်ခြင်းငှာ (ဖြစ်ဖို့ရာ–ဖြစ်အောင်) စေခိုင်းတိုက်တွန်း၏" ဟူသော အနက်၌ ဏော ဏယ စသော ပစ္စည်းသက်ပါ–ဟူလို၊ ထိုပစ္စည်းများကို ကာရိတ်လည်း မှည့်။

သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ဝုတ္တတ္ထာနု မပ္ပယောဂေါတိ–ဟူသော ပရိဘာသာကြောင့်၊ ဝါကျသ–ဝါကျကို၊ အပ္ပယောဂေါ–မယှဉ်စေရခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ကာရိတာနံ ဏော လောပံတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဏ လောပေါ–ဏ အနုဗန်ကို ချေ၊ အသံယောဂန္တသ ဝုဒ္ဓိ ကာရိတေတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဥကာရသ–၏၊ သြကာရော–သြဟူသော၊ ဝုဒ္ဓိ–ပြု။

ဒ သြ တိ, ဓာတုဂ္ဂဟဏန္တ–ဓာတုသဒ္ဒါသည်လည်းကောင်း၊ ဝတ္တတေ။

၅၄၁။ တေ အာဝါယာ ကာရိတေ။ ။ပရေ, ကာရိတေ–ကာရိတ်ပစ္စည်းကြောင့်၊ ဓာတွန္တဘူတာ–ဓာတွန်ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ တေသြကာရေ ကာရာ–ထိုသြ အက္ခရာ ဒ အက္ခရာတို့သည်၊ အာဝ အာယာဒေသေ–အာဝ အာယ အပြုတို့သို့၊ ပါပုဏန္တိ–ရောက်ကုန်၏၊ တေအာဝါယာတိ ယောဂ ဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ ဒျေ အာဒီနံ–ဒျေ အစရှိသော ဓာတ်တို့၏၊ အကာရိတေပိ–ကာရိတ်ပစ္စည်း မနှောင်းသော်လည်း၊ (အာဝ အာယာဒေသာ–တို့သည်)၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ သြကာရသ–သြအက္ခရာ၏၊ အာဝါဒေသော–အာဝပြု၊ သရလောပါဒိ၊ ဓာတုပစ္စယေဟိ ဝိဘတ္တိယောတိ–ဟူ၍ ပရိဘာသာလာသောကြောင့်၊ ဘျာဒယော–တိ အစရှိသော ဝိဘတ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။

၅၄၁။ တေအာဝါယာတိ ၊ပေ၊ ဟောန္တိ—ကာရိတေကို ဖြုတ်၍ "တေ အာဝါယာ" ဟု ဒွိဓာကရဏ ယောဂဝိဘာဂ ပြုလိုက်သည့်အခါ ကာရိတ် မနှောင်းသော်လည်း ပြုနိုင်၏၊ ထိုသို့ပြုရာ၌ ဒျေအာဒိနံဝယ် အာဒိဖြင့် ဂေ ဓာတ်ကိုသာ ယူစရာရှိ၍ အာဝ ပြုဖို့ရန် "သြ" မရှိသောကြောင့် "အာဝ အာယာဒေသာ" ဟု ထည့်သင့်မည် မထင်, "အာယာဒေသာ" ဟု ထည့်သင့်သည်၊ သို့ရာဝယ် "ဟောန္တိ" ဟု ဗဟုဝုစ်ကြိယာ တိုက်ရိုက်ပါသောကြောင့် အာဝပြုခွင့်ကြုံလျှင် ပြုဖို့ရာ "အာဝ အာယာဒေသာ" ဟု ထည့်ရတော့သည်။

သရလောပါဒိ—အာဝ အာယပြုရာ၌ "ဝ–ယတို့ဝယ် သရပါသည်" ဟု အယူရှိ၍ ထိုသရကို ချေ၍ နောက် ဒ စသည်ကို ကပ်ဖို့ရာ "သရလောပါဒိ"ဟု ဆိုသည်၊ သို့သော် ဝ–ယတို့၌ သရပါခွင့် မရှိကြောင်းကို "သြ အဝ သရေ" သုတ်၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း သိပါ။

ဝုတ္တတ္ထာ ၊ပေ၊ ဝုဒ္ဓိ—"ဘူ"တည်, ဓာတ်မှည့်, ပြခဲ့သော ဝါကျ ၃ ခု၏အနက်၌ ဏော ဏယ သက် (ဥ်ဝဏ်နောင်ဖြစ်၍ ဏာပေ ဏာပယ မသက်ရ), ကာရိတ်မှည့်, [ဝုတ္တတ္ထာ မပ္ပယောဂေါဟူသော ပရိဘာသာကြောင့် ပြခဲ့သော ဝါကျ ၃ ခုကို ရုပ်တွက်ရာ၌ ထည့်၍ မတွက်ရ၊] ဆိုင်ရာသုတ်များဖြင့် ဏ် အနုဗန်ချေ, ဘူ၌ ဥကို သြဝုဒ္ဓိပြု, "ဘော+ဂ–,ဘော+ယ" ဟု ရုပ် ၂ ခု ဖြစ်နေပြီ။

သော–ထိုရဟန်းသည်၊ သမာဓိ–သမာဓိကို၊ ဘာဝယတိ–ဖြစ်စေ၏၊ ဝါ–တိုးပွားစေ၏၊ ပေ ၊ ဘာဝယတေ, ဘာဝယန္တေ–ဖြစ်စေကုန်၏၊ [အတ္တနောပုဒ်၌ "ဏေ" ပစ္စည်းဖြင့် ရုပ် မရှိသင့်သောကြောင့် "ဘာဝယတေ"ဟု ဏယပစ္စည်းကိုသာ ပြတော်သည်၊] ကမ္မေ–၌၊ အတ္တနောပဒ ယပစ္စယ ဤကာရာဂမာ– အတ္တနောပုဒ် ဝိဘတ်, ယပစ္စည်း , ဤအာဂုံတို့ သည်လည်းကောင်း၊ သရလောပါဒိစ–သရချေခြင်း အစရှိသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ [သီမူအတိုင်း] တေန–ထိုရဟန်းသည်၊ သမာဓိ–ကို၊ ဘာဝိယတေ–ဖြစ်စေအပ်၏၊ ဝါ–တိုးပွားစေအပ်၏၊ ပေ ၊ ဘာဝိယန္တိ။

တထာ–ပါ၊ ဘာဝေတု ဘာဝယတု–ဖြစ်စေလော၊ ပေ ၊ ဘာဝယန္တု၊ ကမ္မေ, ဘာဝိယတံ–ဖြစ်စေအပ်လော၊ ဘာဝိယန္တု၊ ဘာဝေယျ ဘာဝယေ (ဧယျကို ဧပြု)၊ ဘာဝယေယျ–ဖြစ်စေရာ၏၊ [တစ်ချို့မူ၌ ရှေ့နောက် လွဲနေသည်၊] ပေ ၊ ဘာဝေရုံ ဘာဝယေရုံ–ဖြစ်စေကုန်ရာ၏၊ ကမ္မေ, ဘာဝိယေယျ–ဖြစ်စေအပ်ရာ၏၊ ဘာဝိယေယျုံ။

အဇ္ဇတနိမ္မိ–၌၊ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ (ကရဿ ကာသတ္တမဇ္ဇတနိမ္မိ၌ "သတ္တမဇ္ဇတနိမ္မိ"ဟူသော ယောဂဝိဘာဂ)ဖြင့်၊ ကာရိတန္တာပိ–ကာရိတ် အဆုံးရှိသည်လည်းဖြစ်သော၊ ဒီဃတော–ဒီဃမှ (နောက်၌)၊ သကာရာဂမော–(သ)လာ၊ အဘာဝေသိ ဘာဝေသိ အဘာဝယိ ဘာဝယိ–ပြီ၊ ပေ ၊ အဘာဝယုံ ဘာဝယုံ–ကုန်ပြီ၊ ["အဘာဝေယျုं ဘာဝေယျုं" ကား ပါဠိပျက်] အဘာဝေသိ

သော သမာဓိ ဘာဝေတိ— "သမာဓိ+ဘာဝတိ=သမာဓိသည်+ဖြစ်၏"ဟု သုဒ္ဓကတ္တုဝါကျ ဖြစ်၏၊ ထို "သမာဓိ" ဟူသော သုဒ္ဓကတ္တားသည် ကာရိတ်ကတ္တုဝါကျ၌ "သမာဓိ" ဟု အဝုတ္တက် ဖြစ်လာ၏၊ "သုဒ္ဓကတ္တာစ ကာရိတေ ကမ္မသညိတော"နှင့် ညီ၏၊ ကာရိတ် ကံဟောဝါကျ၌လည်း "တေန သမာဓိ ဘာဝိယတေ"ဟု ထိုသုဒ္ဓကတ္တားသည်ပင် ကာရိတ်ပစ္စည်း၏ ဝုတ္တက် ဖြစ်လာပြန်၏၊ "ကာရိတေ သုဒ္ဓကတ္တာစ, ကမ္မမာချာတ ဂေါစရံ"နှင့် ညီ၏၊ ဤကံဟောဝါကျကို ထောက်လျှင် ကာရိတ်ဝုတ္တက်နှင့် ဓာတ်ဝုတ္တကတ္တားသည် အရလည်း မပြား "ဝုတ္တ အဝုတ္တ"ဟု ၂ မျိုးလည်း မခြားဘဲ ဝုတ္တချည်း ဖြစ်သောကြောင့် **"ကာရိတ်တံကား, ဓာတ်ကတ္တား, မပြားဝုတ္တ အဝုတ္တ"...** ဟူသော နိယာမ်ဝယ် "မပြား"ကို ဝုတ္တ အဝုတ္တ၌ စပ်ရ၍ "ဝုတ္တ အဝုတ္တလည်း မပြား, ဝုတ္တချည်းဖြစ်သည်" ဟူသော အဓိပ္ပာယ်လည်း ဖြစ်နိုင်ပြန်သည်။ ["တေန သမာဓေယော (တို့ကို) ဘာဝိယန္တေ, တေန တံ (သင် သမာဓိကို) ဘာဝိယသေ" စသော ဝါကျတို့ကိုလည်း သိစေ။]

ဘာဝေသိ [သြကို ဣ ပြု၊] အဘာဝိတ္ထ အဘာဝယိတ္ထ၊ ပေ ၊ အဘာဝယိမှ၊ ကမ္မေ, အဘာဝီယိတ္ထ, အဘာဝီယိ–ဖြစ်စေအပ်ပြီ။

ဘာဝေသတိ ဘာဝယိသတိ–လတ္တံ့၊ ပေ ၊ ဘာဝေသထ၊ ပေ ၊ ဘာဝယိသာမ၊ ကမ္မေ, ဘာဝီယိသတေ ဘာဝီယိသန္တေ, ဘာဝီယိသတိ ဘာဝီယိသန္တိ၊ [တစ်ချို့မူ၌ "ဘာဝိသတေ"ဟု ရှိ၏၊ ယပစ္စည်း ချေထားသည်–ဟု ကြံ၊] အဘာဝိသ အဘာဝယိသ–ရာပြီ၊ အဘာဝိသံသု အဘာဝယိသံသု၊ ကမ္မေ, အဘာဝိသထ အဘာဝယိသထ–ဖြစ်စေအပ်ရာပြီ၊ [ယပစ္စည်း ချေထားသည်–ဟု ကြံ၊ သီမူ၌ကား "အဘာဝိသထ, အဘာဝီယိသထ, အဘာဝီယိသ" ဟု ၃ ချက် ရှိ၏၊ ပဌမရုပ်၌ ယပစ္စည်း ကျေသည်၊] ဣစ္စာဒိ။

တထာ–ပါ၊ ယောကောစိ–သည်၊ ဖစတိ–ချက်စွမ်းနိုင်၏၊ တံ–ထိုသူကို၊ အညော–သည်၊ ပစာဟိ ပစာဟိ–ချက်လော ချက်လော၊ ဣစ္ဆေဝံ ဗြဝီတိ၊ အထဝါ–ကား၊ ပစန္တံ–ချက်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောဇယတိ–စေခိုင်း၏၊ ဝါ–ကား၊ ပစိတုံ–ချက်ခြင်းငှာ၊ ပယောဇယတိ–၏၊ ဣတိအတ္ထော–၌၊ ဝုတ္တနယေန–ဆိုအပ်ပြီးသောနည်းဖြင့်၊ ဏော ဏယဘာဝယော–ဏော ဏယ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ အကာရဿ–အ အက္ခရာ၏၊ အာကာရော–အာ အက္ခရာဟူသော၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ သေသံ=ကြွင်းသော အစီအရင်ကို၊ နေယျံ–ဆောင်၍ သိထိုက်၏၊ [ဤသုတ်ဖြင့် ဏော စသော ပစ္စည်းသက်ခြင်း ကာရိတ်မှည့်ခြင်းကို "ဝုတ္တနယ"ဟု ဆို၍, ဏ် အနုဗန်ချေခြင်း စသည်ကို "သေသံ နေယျံ"ဟု ဆိုသည်။]

သော–ထိုသူသည်၊ ဒေဝဒတ္တံ–ကို၊ သြဒနံ–ကို၊ ပါစေတိ–ချက်စေ၏၊ ပေ ၊ ပါစယာမ။ [ဏောပစ္စည်းနှင့် ဏယပစ္စည်းကို တွဲ၍ ပြသည်၊] ဏာပေ ဏာပယေသု ပန–ဏာပေ ဏာပယပစ္စည်းတို့၌ကား၊ သောပုရိသော–ထိုယောကျ်ားသည်၊ တံပုရိသံ–ကို၊ သြဒနံ–ထမင်းကို၊ ပါစာပေတိ–ချက်စေ၏၊ ပေ ၊ ပါစာပယန္တိ၊ ကမ္မေ, [သော သြဒနံ ပါစီယတိ တေန,ပါစာပီယတိ, ပါစာပယီယတိ ပါစာပယီယန္တိ"ဟု ဏော စသော ပစ္စည်း ၄ ချက် အစဉ်အတိုင်း ပါ၌မှန် ရှိစေ၊] တေန–ထိုယောကျ်ားသည်၊ သော–ထိုယောကျ်ားကို၊ သြဒနံ–ကို၊ ပါစီယတိ၊ ပေ ၊ ပါစာပယီယတိ–ချက်စေအပ်၏၊ ပါစာပယီယန္တိ–ကုန်၏။

တထာ, ပါစေတု၊ ပေ ၊ ပါစာယတု–ချက်စေလော၊ ပါစိယတံ၊ ပေ ၊ ပါစာပိယတဲ့–ချက်စေအပ်လော၊ ပါစာပိယန္တု၊ ပါစာပယိယတု, ပါစာပယိယန္တု၊ ပါစေယျ၊ ပေ ၊ ပါစာပယေယျ–ရာ၏၊ ပါစိယေယျ–ချက်စေအပ်ရာ၏၊ ပါစိယေယျုံ၊ အပါစေသိ အပါစယိ အပါစာပေသိ အပါစာပယိ–ချက်စေပြီ၊ ပါစေဿတိ၊ ပေ ၊ အပါစာပယိဿ–ရာပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

ဂစ္ဆန္တံ–သွားစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောဇယတိ–၏၊ ဝါ, ဂန္တုံ–သွားခြင်းငှာ၊ ပယောဇယတိ–၏၊ ဣတိ အတ္ထော ဏော ဏယာဒယော (ဟောန္တိ)၊ ["ယော ကောစိ ဂစ္ဆတိ, တမညော ပယောဇယတိ"ဟူသော အနက်လည်း ရနိုင်သည်ပင်၊] ဝုဒ္ဓိယံ–ဝုဒ္ဓိ အပြုသည်၊ သမ္ဘတ္တာယံ–ရောက်လုလတ်သော်၊ ["ဝုဒ္ဓိ နဟောတိ" ၌ စပ်၊] အသံယောဂန္တသ ဝုဒ္ဓိ ကာရိတေတိ – သုတ်သည်၊ ဝတ္တတေ။

၅၄၂။ ဃဋ္ဋာဒီနံ ဝါ။ ။ကာရိတေ–ကာရိတ်ပစ္စည်းကြောင့်၊ အသံယောဂန္တာနံ–ကုန်သော၊ ဃဋ္ဋာဒီနံ–ဃဋ္ဋ အတူရှိကုန်သော၊ ဓာတူနံ–တို့၏၊ ဝါ–စွာ၊ ဝုဒ္ဓိ၊ ဟောတိ၊ ဣတိ ဧတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ ဝါဂ္ဂဟဏေန–ကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်၊ နဟောတိ၊ အယံ ဝါသဒ္ဒေါ၊ ပေ ၊ အတ္ထော၊ သော–ထိုသူသည်၊ တံ ပုရိသံ–ကို၊ ဂါမံ–သို့၊ ဂမေတိ၊ ပေ ၊ ဂစ္ဆာပယတိ–သွားစေ၏၊ တေန–ထိုသူသည်၊ သော–ထိုယောဂျားကို၊ ဂါမံ–သို့၊ ဂမိယတိ၊ ပေ ၊ ဂစ္ဆာပယိယတိ–သွားစေအပ်၏၊ ဣစ္စာဒိ–ဤသို့ အစရှိသည်ကို၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော ရုပ်၌၊ ယောဇေတဗ္ဗံ–၏၊ ဥပရိပိ–အထက်၌လည်း၊ ဧဝံ–တည်း။

ဃဋ္ဋ=ဤဟာယံ–အားထုတ်ခြင်း၌....၏၊ ဃဋ္ဋန္တံ–အားထုတ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောဇယတိ–၏၊ ဃဋ္ဋေတိ–အားထုတ်စေ၏၊ ဃဋ္ဋာဒီနံ ဝါတိ–ဃဋ္ဋာဒီနံ ဝါဟု ဝါသဒ္ဒါဖြင့် ဆိုခြင်းကြောင့်၊ နဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိ မဖြစ်၊ ဃဋ္ဋယတိ ဃဋ္ဋာပေတိ ဃဋ္ဋာပယတိ–အားထုတ်စေ၏။

၅၄၂။ ဃဋ္ဋာဒီနံ ဝါ—အာဒိသဒ္ဒါသည် "အတူ" အနက်ရှိ၏–ဟု အခြားကျမ်းတို့၌ ဆို၏၊ ထို့ကြောင့် ဃဋ္ဋ ကဲ့သို့ ဝုဒ္ဓိ အပြု မမြဲခြင်းတူသော ဂမု–ဂဏ–ကမု–ဒမု–သမု စသော သဒ္ဒါတို့ကို ယူ၊ ဝါသဒ္ဒါကို ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသတ္ထဟု ဆိုသော ဤရူပသိဒ္ဓိ အလိုအားဖြင့် "ဃဋ္ဋေတိ ဥဋ္ဌါဋ္ဌေတိ, အတိက္ကမေန္တော အတိက္ကာမေန္တော"တို့၌ အနိစ္စဝိဓိ, ဂမေန္တော–ဟူသော ကာရိတ်ရုပ်, ဒမေန္တော သမေန္တော ဟူသော စုရာဒိရုပ်တို့၌ အသန္တဝိဓိ–ဟု ပိုင်းခြားသတ်မှတ်ကြောင်းကို ဋီကာဖွင့်၏၊ သဒ္ဒနီတိ၌ကား ဝါကို ဝိကပ်ဟု ကြံ၍ "ဃဋ္ဋေတိ ဃာဋ္ဌေတိ, ဂမေတိ ဂါမေတိ" ဟု ပြသည်။

ကာရိတေတိ ဝတ္တတေ၊....

၅၄၃။ ဂုဟဒုသာနံ ဒီဃံ။ ။ပရေ, ကာရိတေ–ကြောင့်၊ ဂုဟဒုသ ဣတိ–ဂုဟ ဒုသ ဟူကုန်သော၊ ဧတေသံ ဓာတူနံ–တို့၏၊ သရော–သရသည်၊ ဒီဃံ အာပဇ္ဇတေ၊ အယံ–ဤသုတ်သည်၊ ဝုဒ္ဓါပဝါဒေါ–ဝုဒ္ဓိကို တားမြစ်သော သုတ်တည်း၊ ဂုဟ=သံဝရဏေ–စောင့်ရှောက်ခြင်းဌ....၏၊ ဂုဟိတတုံ–စောင့်ရှောက်ခြင်းငှာ၊ ပယောဇယတိ–၏၊ ဂူဟယတိ–စောင့်ရှောက်စေ၏၊ ဂူဟယန္တိ–ကုန်၏၊ ဒုသ=အပ္ပီတိမှိ–မနှစ်သက်ခြင်းဌ....၏၊ ဒုဿန္တိ–မနှစ်သက်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောဇယတိ–၏၊ ဒူသယတိ–မနှစ်သက်စေ၏၊ ဝါ–ဖျက်ဆီး၏၊ ဒူသယန္တိ–ကုန်၏၊ ဣစ္စာဒိ။

တထာ–ပါး၊ [ဘူဝါဒိဂိဏ်းဌ ဘူ–ဂမု–ပစတို့နောင် ဣသု ယမု စသော ဓာတ်တို့ကို ပြုခဲ့ရကား ထိုဓာတ်အချို့ကို ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့် တွဲပြလိုမှ "တထာ" စသည် မိန့်၊] ဣစ္ဆန္တိ–လိုချင်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောဇယတိ–၏၊ ဣစ္ဆာပေတိ၊ ပေ ၊ ဧသယတိ–လိုချင်စေ၏၊ နိယစ္ဆန္တိ–ရှောင်ကြဉ်စွမ်းနိုင်သူကို၊

၅၄၃။ ဝုဒ္ဓါပဝါဒေါယံ—ဤသုတ်မရှိလျှင် "အသံယောဂန္တသ ဝုဒ္ဓိ ကာရိတေ" ဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု၍ "ဂေါဟယတိ, ဒေါသယတိ" စသည် ဖြစ်ရာ၏၊ ထိုသို့ မဖြစ်စေဘဲ ဝုဒ္ဓိအပြုကို ဤသုတ်က တားမြစ်၍ ဒီဃ ပြုသည်၊ ဤသုတ်က ကာရိတ်နှောင်းရာ၌သာ ဒီဃ ပြု မည်–ဟု ဆိုသော်လည်း "ဂုဟနံ–စောင့်ရှောက်ခြင်း, ဝါ–လျှို့ဝှက်ခြင်း" စသည်၌ ကာရိတ် မနှောင်းဘဲလည်း ဒီဃပြု၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌လည်း ဤဂုဟဓာတ်၌ ကာရိတ် နှောင်းခြင်းကို မဆို "ဂုဟိသ သရေ" ဟု သုတ်တည်၍ သရနှောင်းလျှင် ဒီဃပြုရမည်–ဟု ဆိုသည်၊ သရ မနှောင်းလျှင်ကား "ဂုယှံ–လျှို့ဝှက်အပ်သော အရပ်" စသည်ဖြင့် ဒီဃ မပြုရ။

ဒုသဓာတ်။ ။ဒုသဓာတ်၌ကား ကာရိတ်နှောင်းမှပင် ဒီဃပြုဖို့ရန် တစ်ညီ တစ်ညွတ်ထည်း ဆိုကြ၏၊ ကာရိတ်မနှောင်းလျှင် "ဒုဿနံ–ပဒုဿတိ" စသည်ဖြင့် ဒီဃမပြုရ၊ ကာရိတ်နှောင်းလျှင် "ဒူသေတိ, ဒူသယတိ, ဒူသိတော, ဒူသကော" စသည် ဖြင့် ဒီဃပြုရသည်၊ မှန်၏–"ဒူသေတိ–ဖျက်ဆီး၏" ဟူရာ၌ "ဒုသ=ဝိဂတော–ကင်းကွာ ပျက်စီးခြင်း" ဟူသော ဓာတ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဒူသေတိ–ပျက်စီးစေ၏" ဟု သဒ္ဒါနှင့် နှင့် အညီ ပေးရသည်၊ "ဒူသိတော"ကို မောဂ္ဂလ္လာန်၌ ကာရိတ်ဏိပစ္စည်းဖြင့် "ဒူသိ" ဖြစ်စေပြီးမှ တ ပစ္စည်းသက်သည်၊ ကစ္စည်းကျမ်းအလို ကာရိတ်ဏေပစ္စည်း သက်ပြီးမှ ဧ ကို ချေသည်ဟု ဆိုသင့်၏၊ ဒူသကောဌ်လည်း ကာရိတ်ဏေပစ္စည်း သက်။ [ဒုဋ္ဌ ဒေါသ သိက္ခာပုဒ်၌ "ဒူသေတိ ဝိနာသေတီတိ ဒေါသော" ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ဒေါသော၌ ဒုသဓာတ် ကာရိတ်ဏေပစ္စည်း ဏပစ္စည်းဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြုထားသည်ကို တွေ့ရသောကြောင့် ဒီဃ အပြု မမြဲ, ရံခါ ဝုဒ္ဓိလည်း ပြုသေး၏–ဟု မှတ်။]

ပေ ၊ နိယာမေတိ နိယာမယတိ–ရှာင်ကြဉ်စေ၏၊ အာသန္တံ–နေစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ အစ္ဆာပယတိ–နေ့စေ၏၊ လဘန္တံ–ရစွမ်းနိုင်သူကို၊ [ပယောဇယတိ–စသည်၌ အနက်ထင်ပြီ၊] ဝစန္တံ–ဆိုစွမ်းနိုင်သူကို၊ ဇေ ၊ ဝါစေတိ၊ ပေ ၊ ဝါစာပယတိ–ဆိုစေ၏၊ ဝါ–ပို့ချ၏၊ ဇဝံ–တူ၊ ["ဝသန္တံ ပယောဇယတိ" စသည်ကို ညွှန်ပြသည်၊] ဝါသေတိ၊ ပေ ၊ ဝါသာပေတိ–နေ့စေ၏၊ ဝါဟေတိ၊ ပေ ၊ ဝါဟာပယတိ–ဆောင်စေ၏၊ ဝါ–မျှော်၏၊ ပေ ၊ ဧရေတိ၊ ပေ၊–ဆွေးမြေ့စေ၏၊ ပေ ၊ မာရေတိ–သေစေ၏၊ ဝါ–သတ်၏၊ ဒဿေတိ ဒဿယတိ–မြင်စေ၏၊ ဝါ–ပြ၏၊ [ဤ၌ ဒိသကို သုတ်ကြီးဖြင့် "ဒဿ" ပြုပြီးမှ ဏေ ဏယပစ္စည်း သက်။]

တထာ, တုဒန္တံ–ထိုးဆွစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ပဝိသန္တံ–ဝင်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ၊ပေ ၊ ပဝေသေတိ–ဝင်စေ၏၊ ဝါ–သွင်း၏၊ ပေ ၊ ဥဒ္ဒိသန္တံ–ရွတ်ပြစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ပဟောန္တံ–အပြားအားဖြင့် ဖြစ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောဇယတိ–၏၊ ပဟာဝေတိ, ပဟာဝယတိ–အပြားအားဖြင့် ဖြစ်စေ၏၊ [တုဒါဒိဓာတ်နောင် "ဟူဝါဒိ"ဓာတ်ကို ပြခဲ့ရကား ဤပဟာဝေတိ၌ "ပဟုဗ္ဗ ဟူဓာတ်, ဏော, ဥကို သြဝုဒ္ဓိပြု, သြကို အာဝ ပြု၍ ပြီးသည်၊ ပဟာပေတိ စသည်ရှိလျှင် ပါဠိ ပျက်။] သယန္တံ–အိပ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယာဇယတိ–၏၊ သာယေတိ သာယယတိ–အိပ်စေ၏၊ ဇော–ဤပြယုဂ်တို့၌၊ ဇကာရသ–ဇကို၊ အာယာဒေသော–အာယ ပြု၊ [သိဓာတ်, ဣကို ဇဝုဒ္ဓိ, ဇကို အာယ ပြု၍ ဏော ဏယပစ္စည်းဖြင့် "သာယေတိ သာယယတိ" ဟု ပါဠိမှန် ရှိစေ၊] သယာပေတိ သယာပယတိ–အိပ်စေ၏၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဏာပေ ဏာပယေသု–ဏာပ ဏာပယ ပစ္စည်းတို့၌၊ အာယာဒေသသ–အာယ အပြု၏၊ ရဿတ္တံ–ပြု၊ [ဏာပပစ္စည်းဖြင့် "သာယာပတိ" ဟု ပြီးသင့်သော်လည်း သုတ်ကြီးဖြင့် သာ၌ အာကို ရဿပြု၍ "သယာပေတိ" ဟု ပြီးသည်၊ သယာပယတိလည်း နည်းတူ၊] နယန္တံ–ဆောင်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောဇယတိ–၏၊ နာယေတိ နာယယတိ နယာပေတိ နယာပယတိ–ဆောင်စေ၏၊ [သီမူ၌ "နာယေတိ"မပါ၊ သိဓာတ် ကဲ့သို့ နီဓာတ်၌လည်း နည်းတူပင် ၄ ရုပ် ပြသင့်၏၊ သီမူ၌ "နယာပယတိ" နောင် "အာနာပေတိ ဝါ–ရှေးရှုဆောင်စေ၏" ဟုလည်း ရှိသေး၏၊....သိဓာတ် နီဓာတ်တို့သည် ဣဝဏ္ဏန္တ ဓာတ်များဖြစ်၍ ဋီကာ အလို "ဏာပေ ဏာပယ" ၂ ပစ္စည်းသာ သက်သင့်၏၊ "သာယေတိ နာယေတိ သာယယတိ နာယယတိ" ရုပ်များ မရှိသင့်၊ သို့သော် စာကိုယ်၌ တားမြစ်ချက် မရှိသော

ကြောင့် စာကိုယ်အလိုအတိုင်း ပါနေသည်။] ပတိဋ္ဌန်-တည်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ၊ပေ ၊ ပတိဋ္ဌာပေတိ ပတိဋ္ဌာပယတိ-တည်စေ၏၊ ပတိဋ္ဌပေတိ ဝါ-လည်းရှိ၏၊ [ဌာဒ္ဓ ကွစိစာတုဖြင့် ရသပြု၊ ဤ၌ "ပတိဋ္ဌပေတိ-ဟု ရသရုပ်ကို ပြုသောကြောင့် "သံ+အာပုဗ္ဗ ဒါ, ဏာပေ "ဖြင့် "သမာဒပေတိ "စသော ရသရုပ်များလည်း ရှိနိုင်ကြောင်း သိရသည်။]

ဟနန္တိ-ညှင်းဆဲစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ဣတိ အတ္ထော, ဏော ဏယာဒယော-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဏမိတိ ဝတ္တတေ။

၅၄၄။ ဟနသ ယာတော။ ။ပရေ-သော၊ ဏကာရဝတိ-ဏ အက္ခရာရှိသော၊ ကာရိတ ပစ္စယေ-ကြောင့်၊ ဟနဣတိ ဧတသ စာတုသ, ယာတာဒေသော-ယာတ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ ယာတေတိ-ညှင်းဆဲစေ၏၊ ဝါ-သတ်စေ၏၊ ပေ ၊ ဝဓောဝါ သံဗဇ္ဇာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဝဓာဒေသေ-ဟနကို ဝဓ ပြုရာ၌၊ ဝဓေတိ ဝဓာပေတိ-ညှင်းဆဲစေ၏၊ ["ဝဓယတိ ဝဓာပယတိ" တို့ မပါသော်လည်း ရှိနိုင်၏။]

ဧဟောန္တိ-ပူဇော်စေါမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ဧဟာဝေတိ ဧဟာဝယတိ-ပူဇော်စေ၏၊ [ဥဝဏ္ဏန္တ ဓာတ်ဖြစ်၍ "ဏော ဏယ"သက်၊ ဟု၏ ဥကို သြဝုဒ္ဓိ, သြကို အာဝပြု၊ ဧဟာဝေတိ-စသည် ရှိစေ၊] ဧဟန္တိ-စွန့်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ဧဟာပေတိ ဧဟာပယတိ-စွန့်စေ၏၊ ဟာပေတိ ဟာပယတိ-ယုတ်လျော့စေ၏၊ ["ဟာ"ဟု အာကာရန္တဖြစ်၍ "ဏာပေ, ဏာပယ"သက်, ဟာ ဟာ ဒွေဘော်ပြု, ရှေ့ဟာကို ဧပြု, ရသလည်း ပြု၊] ဒဒန္တိ-ပေ ၊ ပိဒဟန္တိ-ပိတ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ [ရုပ်ပြီးပုံ ကတ္တုရုပ် ပြန်ကြည့်။]

ရန္ဓန္တိ-ပိတ်ဆို့စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ရောဓေတိ-ပိတ်ဆို့စေ၏၊ ပေ ၊ ဆိန္ဒန္တိ-ဖြတ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ယုဇ္ဇန္တိ-အားထုတ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ဘုဇ္ဇန္တိ-စားစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ဘောဇေတိ-စားစေ၏၊ ဝါ-ကျွေးမွေး၏၊ မုဉ္စန္တိ-လွှတ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ။

ဒိဗ္ဗန္တိ-တောက်ပစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ဒေဝေတိ ဒေဝယတိ-တောက်ပစေ၏၊ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ-ဖြစ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ဥပ္ပါဒေန္တိ-သိစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ["ဥပ္ပါ ပေတိ၌ ဥမနောင် ဒါမန္တတော ယောကွစိ"ဖြင့် ယလာ-ဟူရာ၌ ဒိဝါဒိတော ယောသုတ်ဖြင့် ယပစ္စည်းသက်၍လည်း ပြီးနိုင်ရာ၏၊] တုသန္တိ-နှစ်သက်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ သမန္တိ-ငြိမ်းစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ သမေတိ သမယတိ-

ငြိမ်းစေ၏၊ ဝါ–ငြိမ်း၏၊ ပေ ၊ ယဋ္ဌာဒိတ္ထာ–ယဋ္ဌာဒိဓာတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နှ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိ မဖြစ်၊ ကုပ္ပန္တိ–စိတ်ဆိုးစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ဇာယန္တိ–ဖြစ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ သုဏန္တိ–နားထောင် စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ သာဝေတိ သာဝယတိ–နားထောင်စေ၏၊ ဝါ–ကြားစေ၏၊ ပါပုဏန္တိ–ရောက်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ [ဘူဝါဒိဓာတ်, ရုဓာဒိဓာတ်, ဒိဝါဒိဓာတ်တို့ကို အစဉ်အတိုင်း ပြုပြီး၍ ဤသွာဒိဓာတ်၌ ၂ ရုပ်သာ ပြုသည်၊ နောက်၌လည်း ကိယာဒိ တနာဒိ စုရာဒိဓာတ်ကို အစဉ်အတိုင်း ပြုလတ္တံ့။]

ဝိဂ္ဂိဏန္တိ–ရောင်းစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောဇယတိ၊ "ဝိဂ္ဂဏာယေတိ ဝိဂ္ဂဏာယယတိ ဝိဂ္ဂဏာယာပေတိ ဝိဂ္ဂဏာယာပယတိ–ရောင်းစေ၏" [ဤသို့ သိဓာတ်ကဲ့သို့ ၄ ရုပ်ပင်၊ ဋီကာအလို နောက် ၂ ရုပ်သာ ရှိသင့်၏၊] ဓိနန္တိ–အောင်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ဇယာပေတိ ဇယာပယတိ–အောင်စေ၏၊ [ဓာတ်၌ အာကို ရှုသ ပြု၊] ဓာနန္တိ– သိစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ဂဏ္ဍန္တိ–ယူစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ဂါဟေတိ ဂါဟာယတိ ဂဏ္ဍာပေတိ ဂဏ္ဍာပယတိ–ယူစေ၏။

ဝိတနန္တိ–ချုပ်စွမ်းနိုင်သူကို၊ [တနောန္တိကို ထောက်၍ "တနောန္တိ"ဟု ရှိလျှင် သာ၍ ကောင်းမည်၊] ပေ ၊ ဝိတာနေတိ ဝိတာနယတိ–ချုပ်စေ၏၊ ယောကောစိ ၊ပေ ၊ ဣဒ္ဓေဝံ ဗြဝီတိ၊ ("အထဝါ" ပါသင့်သေး၏၊) ကရောန္တိ–ပြုစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောဇယတိ ဝါ, ကာတုံ–ဌာ၊ (ပယောဇယတိ) ကာရေတိ ၊ပေ ၊ ကာရာပယတိ–ပြုစေ၏၊ ဣစ္စာဒိ။

စောရေန္တိ–ခိုးစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောဇယတိ၊ ပေ ၊ စိန္တေန္တိ–ကြံစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ပူဇေန္တိ–ပူဇော်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောဇယတိ၊ ပူဇာပေတိ ပူဇာပယတိ–

ဂဏ္ဍာပေတိ။ ။"ဂဟ+....+စာပေ" ဟု ဖြစ်သည့်အခါ "ဂဟာဒိတော ပဋ္ဌာ"ဟူသော ဝိနာဓိကာရ (ကတ္တားအနက်၌ သက်သော ဝိဘတ်ပစ္စည်း နောင်းရာ၌သာ သုတ်ရင်းက သက်သောကြောင့် ထို "ကတ္တရိ" အလိုက်ကို ကြဉ်သော) ယောဂဝိဘာဖြင့် ကာရိတ် ပစ္စည်းကြောင့် ဏ္ဍာပစ္စည်း သက်၍ "ဂဏ္ဍာပေတိ" စသည် ဖြစ်၏။

ကာရေတိ၏ သုဒ္ဓကတ္တု တစ်မျိုး။ ။"ရဇ္ဇုံ ကာရေတိ" စသည်၌ "ရဇ္ဇုံ–မင်း၏ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်ရာ အကြီးအကဲ အဖြစ်ကို၊ မဟာဇနေန–များစွာသော လူအပေါင်းသည်၊ ဝါ–ကို၊ ကာရေတိ–ပြုစေ၏"ဟူရာ၌ ဤကာရိတ် ကတ္တုရုပ်တည်း၊ တစ်ချို့အရာ၌ကား "ရဇ္ဇုံ–မင်း၏ကိစ္စကို၊ ကာရေတိ–ပြု၏" ဟု သုဒ္ဓကတ္တုရုပ် ရှိသေး၏၊ ထို၌"စုရာဒိတော ဏေ ဏယာ"ဝယ် "ဏေ ဏယာ"ဟူသော ယော်ဂဝိဘာဂဖြင့် ဏေ သက်, တနာဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ ဩပစ္စည်းလည်း သက်, ချေ၍ ပြီးသည်။

ပူဇော်စေ၏၊ [စာကိုယ်၌ စုရာဒိနောင် ဏာပေ ဏာပယ ၂ ပစ္စည်းသာ သက်-ဟု မဆိုခဲ့သော်လည်း "သေသတော စတုရော ဒွေဝါ" ၌ "ဒွေအရ ၂ ပစ္စည်း သာ ပြသည်၊] ဣစ္ဆာဒိ-ဤသို့ အစရှိသော ရုပ်ကို၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ဓာတ်တို့၌၊ သုဗောဓ-လွယ်ကူစွာ သိအပ်၏၊ ဝါ-သိလွယ်ပြီ။

ဓာတုပစ္စယတောစာပိ-ဓာတုပစ္စယမှ နောက်၌လည်း၊ ကာရိတပစ္စယာ-တို့သည်၊ သိယုံ-ဖြစ်ကုန်၏၊ စ-ဆက်ဦးအုံ့၊ သကာရိတေဟိ-ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော ဓာတ်တို့မှ (နောက်၌)၊ ယုဏ္ဍုန်-ယုပစ္စည်း ဏ္ဍုပစ္စည်းတို့၏(အစီအရင်ကို)၊ ဒဿနံ-ပြကြောင်းဖြစ်သော "နဒါဒီဟိ ယုဏ္ဍုန မနာနနာ ကာနနကာ သကာရိတေဟိစ" သုတ်သည်၊ ဥပကံ-သိစေတတ်သော သက်သေခံတည်း။

တေန-ထို့ကြောင့်၊ ["ဣစ္ဆာဒိ သိဒ္ဓတိ" ၌ လုမ်းစပ်၊] တိတိက္ခ-သည်းခံစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပယောဇယတိ-၏၊ တိတိက္ခေတိ, တိတိက္ခယတိ, တိတိက္ခာပေတိ, တိတိက္ခာပယတိ-သည်းခံစေ၏၊ (တစ်ချို့စာ၌ "၂ ရုပ်သာ ရှိ၏") [တိကိစ္ဆန်-ဆေးကုစွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ တိကိစ္ဆေ တိ၊ ပေ ၊ တိကိစ္ဆာပယတိ-ဆေးကုစေ၏၊ ဇဝံ-တူ၊ ဗုဘုက္ခေတိ၊ ပေ ၊ ဗုဘုက္ခာပယတိ-စားလိုစေ၏၊

ဓာတုပစ္စ ၊ပေ၊ ဥပကံ—ရှေးဦး ပြခဲ့သော ရုပ်များသည် ဓာတ်နှောင် ကာရိတ်ပစ္စည်း သက်ပုံတည်း၊ ထိုပြခဲ့သော ဓာတ်နှောင်သာ မက, ခ-စသော ဓာတုပစ္စယတို့နှောင်လည်း ကာရိတ်ပစ္စည်းများ သက်သေး၏၊ ထိုကဲ့သို့ သက်နိုင်ကြောင်း သက်သေခံကား "နဒါဒီဟိ ယုဏ္ဍုန မနာနနာ ကာနနကာ သကာရိတေဟိစ" သုတ်ပင်တည်း၊ ထင်ရှားအုံ့-ထိုသုတ်၌ "ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့် တကွဖြစ်သော နုဒဓာတ် စသည်နှောင် ယုကိုအနု-အာနုန ဏ္ဍုကို အက-အာနုနက ပြု" ဟု ဆိုထား၏၊ ထိုသုတ်အရ "ကာရိတ်ပစ္စယန္တဓာတ်နှောင် ကာရိတ်အမည်ရသော ဏ္ဍု သက်နိုင်ကြောင်း ထင်ရှား၏၊ ထို့ကြောင့် "ကာရိတ်ပစ္စည်းနှောင် ကာရိတ်ပစ္စည်း တစ်ခုထပ်၍ သက်နိုင်၏" ဟု သိသာ၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့် ဓာတုပစ္စယန္တချင်း တူသော ခ-စသော ပစ္စည်းနှောင်လည်း ကာရိတ်ပစ္စည်း သက်နိုင်ကြောင်း သိသာပြန်သည်။

တေန ၊ပေ၊ ဣစ္ဆာဒိ သိဒ္ဓတိ—"တေန-ထိုသို့ ဓာတုပစ္စယနှောင် ကာရိတ်ပစ္စည်း သက်နိုင်သောကြောင့်" တိတက္ခ-ဟူသော ဓာတုပစ္စယန္တ သဒ္ဒါနှောင် ဏော စသော ပစ္စည်းသက်၍ "တိတိက္ခေတိ" စသော ရုပ်များ ဖြစ်၏၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းနှောင် အခြား ကာရိတ်ပစ္စည်းလည်း ၁-ဆင့်, ၂-ဆင့် ဆင့်၍ သက်နိုင်သေး၏၊ လောကသုံးစွဲရိုး

ပဗ္ဗတာယန္တံ–တောင်ကဲ့သို့ ပြုကျင့်စွမ်းနိုင်သူကို၊ ပေ ၊ ပဗ္ဗတာယယတိ–တောင်ကဲ့သို့ ပြုကျင့်စေ၏။ [ပဗ္ဗတာယ–နာမဓာတ်နောင် ဏယသက်၊] ပုတ္ထိယတိ–သားကဲ့သို့ ပြုကျင့်စေ၏၊ ဣစ္ဆာပိ–ဤသို့အစရှိသော ရုပ်သည်လည်း၊ သိဒ္ဓံ–ပြီးသည်၊ ဘဝတိ–၏၊.....ဓာတုပစ္စယန္တနယော– ဓာတုပစ္စယ

အားဖြင့် ကာရိတ် ၃ ဆင့်သာ သက်ရိုးရှိသည်၊ ထိုတွင် ရှေးရှေး (၂ ဆင့်သက်လျှင် ရှေ့တစ် ဆင့်ကို, ၃ဆင့် သက်လျှင် ရှေ့ ၂ ဆင့်) ပစ္စည်းကို ကွစိဓာတုဖြင့် ချေရမည်–ဟု ဘေဒစိန္တာ မိန့်သည်။"

သောဟိ လောကပွမာဏေန, တိကွတ္တုံ ပဋိပဇ္ဇတေ၊
အတြဟိ ပုရိမော လုတ္တော, ကာရိတောဝ နိပါတနာ။

၂ ဆင့်သက်ပုံ။ ။[ကာရိတ် တစ်ဆင့် သက်ပုံကို ပြခဲ့ပြီ၊] ၂ ဆင့် သက်ပုံကား– "အမစ္စော သာမိကံ ဒါသံ ဂါမံ ဂမယတိ–အမတ်သည် သခင်ကို ကျွန်ကို ရွာသို့ သွားပစေဟု စေခိုင်း၏" (ဂမု+ဏော+ဏယ+တိ) ဂါမံသည် ဂမုဓာတ်၏ ကံ, ဒါသံသည် ပဌမကာရိတ် ဏော၏ ကံ, သာမိကံသည် ၃တိယ ကာရိတ် ဏယ၏ကံ၊ ဏော ၌ ဇကို သုတ်ကြီးဖြင့် ချေ၍ "ဂမယတိ" ဟု ပြီးသည်၊ ကံဟောဝါကျ၌ ဒုတိယ ကာရိတ်ကံသည် အခိုင်းခံရသော ကံဖြစ်၍ ဝုတ္တာကံဖြစ်၏၊ "အမစ္စေန သာမိကော ဒါသံ ဂါမံ ဂမယီယတေ–သွားပစေဟု စေခိုင်းအပ်၏"။

၃ ဆင့်သက်။ ။ရာဇာ အမစ္စံ သာမိကံ ဒါသံ ဂါမံ ဂမာပေတိ=သွားပစေဟု စေခိုင်းစေ၏၊ (ဂမု+ဏော+ဏယ+ဏာပေ+တိ) အမစ္စံသည် တတိယကာရိတ် ဏာပေ ပစ္စည်း၏ ကံတည်း၊ ရှေ့ ၂ ပစ္စည်းကို သုတ်ကြီးဖြင့် ချေ၍ "ဂမာပေတိ" ဟု ပြီးသည်၊ ဏော ချည်းဖြစ်စေ ဏယ ချည်းဖြစ်စေ ၂ဆင့် ၃ဆင့် ဆင့်၍ သက်နိုင်သည်ပင်၊ ကံဟောဝါကျ၌ "ရညာ အမစ္စော သာမိကံ ဒါသံ ဂါမံ ဂမာပီယတေ=သွားပစေဟု စေခိုင်းစေအပ်၏" [ကာရိတ် အဝုတ္တာကံတို့၌ ဒုတိယာဝိဘတ်အပြင်, တတိယာ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်လည်း ရှိနိုင်၏၊ အဝုတ္တာဖြစ်၍ သဒ္ဒါ (နာမ–တုမှ–အမှ) ၃ မျိုး, ဝုစ် ၂ မျိုးလည်း ရှိနိုင်၏၊ ဂတိ ဗုဒ္ဓိ ဘုဇ ပဌ ဟရ ကရသယာဒီနံ–ဟူသော ကာရကသုတ်၌ ပြခဲ့သည့် အတိုင်း နည်းမှီ၍လည်းကောင်း ဆရာအထံ နည်းခံ၍လည်းကောင်း သိကြပါလေတော့၊ "အတ္တနာ ဝိပ္ပကတံ ပရေဟိ ပရိယောသာဝါပေတိ=မိမိမပြီးစေအပ် သေးသောကျောင်းကို သူတစ်ပါးတို့ကို ပြီးစေပါ ဟု စေခိုင်း၏" ၌ ပရိ+အဝပုဗ္ဗ, သောဓာတ် ဏာပေ ၂ ဆင့်သက်၍ "ပရိယောသာပါပေတိ" ဟု ဖြစ်ရာမှ ရှေ့ပကို ဝပြုထားသည်၊ ဤပါဠိတော် ပြယုဂ်ကို ထောက်၍ ရှေ့ပစ္စည်းကို မချေသော အရာလည်း ရှိသေး၏–ဟု မှတ်။]

အာဏတ္တိနှင့် ကာရိတ်အထူး။ ။တထာစ–ထို့ကြောင့်လျှင်၊ ပယောဇ္ဇ ပဝတ္တိ ဥပဟိတာ–ပယောဇ္ဇကတ္တာ၏ ဖြစ်ခြင်းကြောင်းဟာနှင့် စပ်သော၊ ယာ ပယောဇကာ နိဋ္ဌ

အဆုံးရှိသော ပုဒ်တို့ကို သိရာသိကြောင်း နည်းသည်၊ (သမတ္တော–ပြည့်စုံပြီ)။ [တစ်ချို့စာ၌ "သာသနတ္ထံ သမုဒ္ဒိဋ္ဌံ, အာရာတံ သကဗုဒ္ဓိယာ၊ ဗာဟုသစ္စ ဗလေနိဒံ, စိန္တယန္တု ဝိစက္ခဏာ" ဟု ရှိသေး၏၊ နောက်မှ ထည့်ပါ၌ ဖြစ်ဟန် တူသည်၊....အာရာတံ–အာရာတ်ကို၊ သကဗုဒ္ဓိယာ–မိမိဉာဏ်ဖြင့်၊ သာသနတ္ထံ–သာသနာတော်၏ အကျိုးငှာ၊ သမုဒ္ဒိဋ္ဌံ–ကောင်းစွာ ပြအပ်ပြီ၊ ဗာဟုသစ္စဗလေန–ဗဟုသုတ အစွမ်းဖြင့်၊ ဣဒံ–ဤအာရာတ်ကို၊ ဝိစက္ခဏာ–ပညာရှိတို့သည်၊ စိန္တယန္တု–ကြံကြပါကုန်။]

ပဝတ္တိ–အကြင်ပယောဇဝက ကတ္တားဌ၌ တည်သော ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်၊ (အတ္ထိ)၊ သော–ထိုပယောဇဝက ကတ္တားဌ၌ တည်သော ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်၊ ဏိဇ္ဇော–ကာရိတ်ပစ္စည်း၏ (စေခိုင်းခြင်း) အနက်တည်း၊ တဒနုပဟိတာ–ထိုပယောဇ္ဇ ကတ္တား၏ ဖြစ်ခြင်း ကြိယာနှင့် မစပ်သော၊ ပယောဇကပဝတ္တိတု–ပယောဇက ကတ္တား၏ ဖြစ်ခြင်းကြိယာသည်ကား၊ ဥဘယဘောဒေါ–၂ ပါး၏ အထူးတည်း။

ဆိုလိုရင်းကား — "ဘဝံ ပဋ္ဌံ ပုစ္ဆတု–အရှင်သည် ပြဿနာကို မေးလော" ဟု စေခိုင်းရာ၌ စေခိုင်းခြင်းကြိယာသည် စေခိုင်းအပ်သူနှင့် မစပ်, စေခိုင်းတတ်သူ၌သာ တည်၏၊ ဤသို့ စေခိုင်းတတ်သူ တစ်ဦးထည်း၌ တည်သော စေခိုင်းခြင်း တိုက်တွန်းခြင်းကြိယာသည် အာဏတ္တိမည်၏၊ ပဏ္ဍိတော ဘဝံ ပဋ္ဌံ ပုစ္ဆယတိ–သုခမိန်သည် အရှင်ကို ပြဿနာကို မေးစေ၏" ဟူရာ၌ကား မေးစေခြင်း (အမေးခိုင်းခြင်း) ကြိယာသည် စေခိုင်းသူ ပဏ္ဍိတ၌ တည်သော်လည်း စေခိုင်းအပ်သူ ဘဝံနှင့် စပ်၍နေ၏၊ ဤသို့ စေခိုင်းအပ်သူနှင့် စပ်၍ စေခိုင်းတတ်သူ၌ တည်သော စေခိုင်းခြင်းကြိယာသည် ကာရိတ်အနက် မည်၏–ဟု ဆိုလိုသည်။ [မောဂ္ဂလ္လာန်နိဿယသစ်၌ လာသော တတ္တဟောဒိနီ သဏ္ဌတ ဋီကာကို မှီရေးသည်။]

တစ်နည်း ခွဲပုံ။ ။"ဂစ္ဆတု ဂါမံ=ရွာသို့ သွားလော" စသည်ဖြင့် ကိုယ်တိုင် တိုက်ရိုက် စေခိုင်းရာ တိုက်တွန်းရာ၌ စေခိုင်းခြင်း အနက်သည် အာဏတ္တိ, "သာမိကော ဒါသံ ဂါမံ ဂမယတိ–အရှင်က ကျွန်ကို ရွာသို့ သွားစေ၏" ဟု သခင်က ကျွန်အား စေခိုင်းနေပုံကို သိသူတစ်ယောက်က အခြားသူအား တစ်ဆင့် ပြော (ကြား) ရာ, "အဟံ ဒါသံ ဂါမံ ဂမယာမိ" ဟု မိမိ ခိုင်းလိုက်ကြောင်းကို မိမိက သူတစ်ပါးအား တစ်ဆင့် ပြောရာတို့၌ "စေ" ဟူသော အနက်ကား ကာရိတ်တည်း–ဟုလည်း အာဏတ္တိနှင့် ကာရိတ်အထူးကို ပြကြသေး၏။

[ဆောင်] ရှေးရှုတိုက်ရိုက်, စေခိုင်းလိုက်မှု, အာဏတ်ဟူ၏၊ သူတစ်ပါးအား, တစ်ဆင့်ကြားမှာ, ကာရိတ်သာ, မှတ်ပါ ခွဲဖို့တည်း။

ဘဝတိ တိဋ္ဌတိ သေတိ အဟောသိ ဧဝမာဒယော–ဘဝတိ၊ ပေ ၊ အဟောသိ အစရှိသော ကြိယာတို့ကို၊ အကမ္မကာတိ–ကံမရှိသော ကြိယာတို့ ဟူ၍၊ ကမ္မလက္ခဏဝိညုနာ–ကံ၏ လက္ခဏာကို သိသော ပညာရှိသည်၊ ဝိညေယ္ယာ–သိထိုက်ကုန်၏၊ ဟေတွတ္ထပစ္စယန္ဘာ–ကာရိတ်ပစ္စည်း အဆုံးရှိကုန်သော၊ အကမ္မကာ–အကမ္မက ကြိယာတို့သည်၊ သကမ္မကာ–ကံ ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ တံ–ထိုဥဒါဟရဏ်သည်၊ ယထာ–အဘယ်နည်း၊ ဘိက္ခု ၊ပေ၊ ဒူသကံ–ဟူသည်တည်း၊ [ဘိက္ခု–သည်၊ ရာဂါဒိဒူသကံ–ရာဂ အစရှိသည်ကို ဖျက်ဆီးတတ်သော၊ မဂ္ဂံ–မဂ်ကို၊ ဘာဝေတိ–ဖြစ်စေ၏၊] ဣတိ–အပြီးတည်း။

ဣတိ–ဤကား၊ ပဒရူပသိဒ္ဓိယံ–၌၊ ဆဋ္ဌော– ၆ ခန်းမြောက်သော၊ အာချာတကဏ္ဍော–အာချာတ်ခန်းတည်း၊ ["အာချာတ ပဒရူပသိဒ္ဓိ–သည်၊ နိဋ္ဌိတာ–ပြီးပြီ" ဟု တစ်ချို့စာ ပါသေး၏။]

တစ်နည်း ခွဲပုံ။ ။"သာဒရာ နာဒရ, စေက အာဏတ်, ကင်းပြတ်ရှိသေ, နာဒရေ, စေမှကာရိတ်သိ" ဟုနိယာမ်ဆို၍ လေးစားခြင်းရှိသော တိုက်တွန်းခြင်း, မလေးမစား စေခိုင်းခြင်းအနက်သည် အာဏတ္တိ၊ ပုံစံကား–"ဒေသေတု ဘဂဝါ ဓမ္မံ–ဘုရားရှင်သည် တရား ဟောတော်မူပါ (လေးလေးစားစား တိုက်တွန်း တောင်းပန်ပုံ)၊ "ဂစ္ဆတု ဂါမံ–ရွာသို့ သွားလော (မလေးမစား ခိုင်းပုံ)၊ လေးစားခြင်း မရှိဘဲ စေခိုင်းခြင်း အနက်သည် ကာရိတ်တည်း၊ ပုံစံကား–"သာမိကော ဒါသံ ဂါမံ ဂမယတိ"တည်းဟု ခွဲပြကြသေး၏၊ သို့သော် "ဘိက္ခုသံဃံ–ရဟန်းအပေါင်းကို၊ နိသီဒါပေတိ–ထိုင်နေစေ၏"ဟူရာ၌ လေးစားသော "စေ"ခြင်းဖြစ်၍ ဤဝါဒ၌ အာဏတ္တိနှင့် ကာရိတ်မကွဲပြား၍ စဉ်းစားသင့်သည်။

ဘဝတိ ၊ပေ သကန္တိ—ဤ ၂ ဂါထာသည် သီဟိုဠ်မှ၌ မပါ၊ သကမ္မက အကမ္မက အခွဲကို ဤအာချာတ် အစ၌ ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, ကာရိတ်ပစ္စည်း ဆုံးသော အကမ္မကဓာတ်နောင် ကံရှိကြောင်းကို " အကမ္မာ ဓာတဝေါ ဟောန္တိ, ကာရိတေတု သကမ္မကာ"ဟု ပြခဲ့ပြီးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဤ ၂ ဂါထာ မပါသော သီဟိုဠ်မှသာ သန့်ရှင်းသည်။

အာချာတ်ရူပသိဒ္ဓိ ဘာသာဋီကာ
ပြီးပြီ။

ကိတ်ဘာသာဦးကာ

၅၄၄။ ။အထ–အာချာတကဏ္ဍ၏ အခြားမဲ့၌၊ ဓာတူဟိယေဝ–ဓာတ်တို့မှ(နောက်၌ပင်)၊ ဘာဝ ၊ပေ၊ သဟိတံ–သော, ကံ, ကတ္တား, ကရိယာ အစရှိသော သာဓနတို့နှင့် တကွဖြစ်သော၊ ကိတဗ္ဗိဓာနံ–ကိတ်ပစ္စည်းတို့ကို စီရင်ရာ အခန်းကို၊ အာရမ္ဘိယတေ–အားထုတ်အပ်၏၊ ဟိ–ချဲ့အုံ၊ တတ္ထ–ထို ကိတ်ခန်း၌၊ ပစ္စယာ–တို့သည်၊ ကိစ္စကိတ္ဘက ဝသေန–ကိစ္စ, ကိတတို့၏ အပြားအားဖြင့်၊ ဒုဝိဓာ–ကုန်၏၊ တေသု–ထို ၂ ပါးတို့တွင်၊ ကိစ္စသညာယ–ကိစ္စအမည်၏၊ ဝါ–ကို၊ ပဌမံ–ရှေးဦးစွာ၊ ဝုတ္တတ္တာ–ဆိုအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကိစ္စာနံ–ကိစ္စပစ္စည်းတို့၏၊ အပ္ပကတတ္တာစ–နည်းကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တာဝ–ကိတက ပစ္စည်းတို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ ကိစ္စပစ္စယာ–တို့ကို၊ ဝုစ္စန္တေ–နိ၏။

၅၄၄။ အထ ၊ပေ၊ အာရမ္ဘိယတေ—အာချာတကဏ္ဍကို ဖွင့်ပြပြီး၍ ကိတဗ္ဗိဓာနကဏ္ဍကို ဖွင့်ပြတော်မူလိုသော အရှင်ဗုဒ္ဓပိယဆရာသည် အထဓာတူဟိ–စသည်ကို မိန့်၊ "ဓာတူဟိ ယေဝ"ကို "အာရမ္ဘိယတေ"၌ စပ်၊ ဓာတူဟိယေဝ၌ ဧဝကား သန္နိဋ္ဌာနာဝဓာရဏတည်း။ အာချာတ်ဝိဘတ်များကို ဓာတ်တို့မှ နောက်၌ စီရင်အပ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ဓာတ်တို့မှ နောက်၌ပင် ကိတ်ပစ္စည်းများကို စီရင်ရသည်–ဟူလို။ [သာဓနပုဒ်၏ အနက်အရကောက်ကိုလည်းကောင်း ကာရကနှင့် သာဓနအထူးကိုလည်းကောင်း ကစ္စည်းဘာသာဦးကာ၌ ပြထား၏။]

တတ္ထ ၊ပေ၊ ပစ္စယာ—ကိတဗ္ဗိဓာန (ကိတ+ဝိဓာန–ကိတ်ပစ္စည်းတို့ကို+စီရင်ရာ အခန်း) ဟူရာ၌ ပစ္စည်းတို့သည် ကိစ္စပစ္စည်း, ကိတပစ္စည်း ဟု ၂ မျိုးပြား၏၊ ထိုတွင် တဗ္ဗ, အနီယ, ဏျ, တောယျ, ရိစ္ဆ (ကစ္စည်းကျမ်းလာ) ဤ ၎င်းပစ္စည်းသည် ကိစ္စ, ကြွင်းသော ဏ စသော ပစ္စည်းများသည် ကိတတည်း၊ ကိတ်၌ ကိရဓာတ်, တ ပစ္စည်း၊ "သိဿာနံ ကခ်ံကိရတိ အပနေတီတိ ကိတံ"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ "ကိတ"ဟူသော အမည်သည် ဏ စသော ပစ္စည်းများ၏ အမည်ဖြစ်သော်လည်း "ကိတဗ္ဗိဓာနံ"ဟူသော စကား၌ကား ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် ကိစ္စပစ္စည်းများလည်း ပါဝင်နိုင်ကြသည်၊ ထို့ကြောင့် ကိစ္စပစ္စည်း ကိတပစ္စည်း ၂ မျိုးကို စီရင်ရာ အခန်းကို "ကိစ္စ ကိတဗ္ဗိဓာန"ဟု မဆိုဘဲ ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် "ကိတဗ္ဗိဓာန"ဆိုထားသည်–ဟု မှတ်။

တေသု ၊ပေ၊ တာဝ ဝုစ္စန္တေ—ထို ပစ္စည်း ၂ မျိုးတွင် ကိစ္စပစ္စည်းကို ရှေးဦးစွာ ပြမည်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း...အရှင်ကစ္စည်း ကိုယ်တော်တိုင် "တေ ကိစ္စာ, အညေ ကိတ်" ဟု သုတ် ၂ သုတ် တည်ရာဝယ် ကိစ္စနာမည်ကို ရှေးဦးစွာ ဆိုထားသောကြောင့်လည်းကောင်း, ကိစ္စပစ္စည်းက နည်း၍ ကိတပစ္စည်းက များသောကြောင့်လည်းကောင်း (အနည်းနှင့် အများတွင် အနည်းက သာ၍ သိလွယ်သောကြောင့်–ဟူလို၊) ကိစ္စပစ္စည်းများကို ရှေးဦးစွာ ဆိုမည်။

ဘူ–သတ္တာယံ၊ ဒေဝဒတ္တေန–သည်၊ ဘူယတေ–ယခုဖြစ်ခြင်း၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ အဘာဝိတ္ထ–အတိတ်၌ ဖြစ်ခြင်း၊ ဝါ, ဘဝိဿတေ–အနာဂတ်၌ ဖြစ်ခြင်း၊ ဣတိ–သို့၊ ဝိဂ္ဂဟေ–ဝိဂြိုဟ်ကို၊ (ကတေ–ပြုအပ်သော်၊) [တဗ္ဗ အနီယ ဣစ္စေတေ ပစ္စယာ ဟောန္တိ–၌ စပ်၊] ဓာတုယာ-ကမ္မာဒိမှိ ဏောတိ ဣတောဟု–မှ၊ ဓာတုယာတိ–ဓာတုယာ ပုဒ်သည်၊ သဗ္ဗတ္ထ–သော၊ ပစ္စယာဒိ ဝိဓာနေ–ပစ္စည်း အစရှိသည်ကို စီရင်ရာသုတ်၌၊ ဝတ္တတေ၊ ပရာတိ ပစ္စယာ တိစ အဓိကာရော။

၅၄၅။ ဘာဝကမ္မေသု တဗ္ဗာနီယာ။ ။ဘာဝကမ္မဣတိ–ဘော, ကံဟူ ကုန်သော၊ ဧတေသု အတ္ထေသု–တို့၌၊ သဗ္ဗဓာတူဟိ–တို့မှ၊ ပရာ–နှောင်း ကုန်သည်၊ (ဟုတ္တာ–၍၊) တဗ္ဗအနီယ ဣတိ–တဗ္ဗ, အနီယ ဟူကုန်သော၊ ဧတေ ပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ အညတ္ထာပိ–ဘောကံမှ အခြားသော အနက်တို့၌လည်း၊ (တဗ္ဗာနီယာ–တို့သည်၊ ဟောန္တိ။)

တတ္ထ–ထို ဘောက် အနက်တို့တွင်၊ ကိစ္စာ–ကိစ္စပစ္စည်းတို့သည်၊ အကမ္မ ကေဟိ–ကံ မရှိကုန်သော၊ ဓာတူဟိ – ဓာတ်တို့မှ နှောက်၌၊ ဘာဝေ–ဘော အနက်၌၊ ဘဝန္တိ–ဖြစ်ကုန်၏၊ တေ–ထို ကိစ္စပစ္စည်းတို့သည်၊ သကမ္မ ကေဟိ – ကံ ရှိကုန်သော၊ ဓာတူဟိ – ၌၊ ကမ္မတ္ထေ–ကံအနက်၌၊ ဘဝန္တိ၊

ဘူယတေ ၊ပေ၊ ဝိဂ္ဂဟေ— "ဏာဒယော တေကာလိကာ"သုတ်၌ ဏာဒယော အရ ကိစ္စပစ္စည်းတို့ကိုပါ ယူနိုင်သောကြောင့် ကိစ္စပစ္စည်းများလည်း ကာလ ၃ ပါး၌ ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ကာလ ၃ ပါးနှင့်. ဆိုသော ဝိဂြိုဟ် ၃ မျိုးကို ပြလိုရ်ု "ဘူယတေ" စသည် မိန့်၊ "ဘူယတေ ဘဝိတဗ္ဗံ, အဘာဝိတ္ထ ဘဝိတဗ္ဗံ, ဘဝိဿတေ ဘဝိတဗ္ဗံ"ဟု ၃ ဝိဂ္ဂဟ ပြုပါ ဟူလို။ [အဘာဝိတ္ထ, ဘဝိဿတေတို့၌ ဘောဟော ယပစ္စည်း ကျေ။]

သဗ္ဗတ္ထ ပစ္စယာဒိဝိဓာနေ—"ပစ္စယ ဝိဓာန"အရ "ဘာဝကမ္မေသု တဗ္ဗာနီယာ" ကဲ့သို့ ပစ္စည်း သက်သော သုတ်, "ရဟာဒိတော ဏ"ကဲ့သို့ ပစ္စည်းကို တစ်မျိုးတစ်ဖုံ စီရင်သောသုတ် စသည်ကို ယူ၊ ပစ္စယာဒိ၌ အာဒိအရ "ကဂါစရာနံ"စသည်ကဲ့သို့ ဓာတ်ကို စီရင်သော သုတ်စသည်ကိုပါယူ၊ ထိုသုတ်များသို့ ဓာတုယာပုဒ် လိုက်သည်၊ [ဓာတု လိင်္ဂေဟိ ပရာ ပစ္စယာ"သုတ်မှ ပရာပုဒ် ပစ္စယာပုဒ်များကား အဓိကာရနည်း အားဖြင့် လိုက်သည်။]

၅၄၅။ ယောဂဝိဘာဂေန ၊ပေ၊ အညတ္ထာပိ—သုတ်ရင်းဖြင့် ဘောက်အနက်၌ သက်၍ "ဘာဝကမ္မေသု"မထည့်ဘဲ "တဗ္ဗာနီယာ"ဟူသော ဒွိဓာကရဏ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကတ္တားကရိုဏ်းစသော အခြားသာဓနတို့၌လည်း တဗ္ဗ အနီယ ပစ္စည်းသက်၊ ပုံစံများ ကို နှောက် (၅၅၀) သုတ်၌ ပြလတံ့။

တေ–ထို ကိစ္စပစ္စည်းတို့သည်၊ အရဟ သက္ကတ္ထ ဒီပကာ–အရဟ အနက်, သက္ကအနက်ကို ပြတတ်ကုန်၏။

အကမ္မကေဟိ ၊ပေ၊ **ကမ္မတ္ထေ**—ဘူစသော အကမ္မကဓာတ်နောင် ဘောအနက်၌ ကိစ္စပစ္စည်းသက်၏၊ "ဘဝိတဗ္ဗံ ဖြစ်ခြင်း, ဖြစ်ရာ၏"စသည်တည်း၊ [ဤဘောအနက်၌ နပုလ္လိန် ရှိကြောင်းကိုလည်း ဆိုဦးလတ္တံ့၊] ကရ စသော သကမ္မက ဓာတ်နောင် ကံ အနက်၌ ကိစ္စပစ္စည်းတို့ သက်ကုန်၏၊ "ကတ္တာဗ္ဗံ ကုသလံ–ကုသိုလ်ကို ပြုအပ်ပြုထိုက်၏"စသည်တည်း။ [သကမ္မက ဓာတ်နောင်လည်း ကံကို **မဆို**လိုလျှင် ဘော အနက်၌ ပင် သက်၏၊ "ဒေဝဒတ္တေန ဂေဟော ပစိတဗ္ဗံ–ဒေဝဒတ်သည် အိမ်၌ ချက်ရာ၏"တည်း၊]

အရဟ သကတ္ထ ဒီပကာ—ထို ကိစ္စပစ္စည်းတို့သည် "ထိုက်၏–သင့်၏"ဟူသော အရဟ အနက်ကိုလည်းကောင်း "စွမ်းနိုင်"ဟူသော သက္က အနက်ကိုလည်းကောင်း အပို ပြနိုင်ကုန်သေး၏၊ [အရဟတ္ထ၌ "သင့်"ဟူသော ယုတ္တအနက်လည်းပါဝင်၏။] သာဓနေ ၇ ပါးတွင် အရဟ သက္က အနက်သည် သီးခြား သာဓနေ မဟုတ်, ထို့ကြောင့် မူလ ကမ္မသာဓနေ ဘာဝသာဓနေ အပေါ်၌ အရဟ သက္ကအနက်များ အပိုပါလာအောင် ကိစ္စပစ္စည်းများက ပြနိုင်သည်–ဟု ဆိုလိုသည်၊ [ဥပမာ–အာလုပ်ဝိဘတ်သည် လိင်္ဂတ္ထ အနက်အပြင် အာလုပ်အနက်ကိုလည်း အပိုပြနိုင်သကဲ့သို့တည်း။] မောဂ္ဂလ္လာန် ("၅၃၂" သုတ်၌) "အရဟော–ထိုက်သော၊ ကတ္တာရိစ–ကတ္တားကိုလည်းကောင်း၊ သတ္တိဝိသိဋ္ဌေ–စွမ်းနိုင်ခြင်းသည် အထူးပြုအပ်သော၊ ကတ္တာရိစ–ကိုလည်းကောင်း၊ ၊ပေ၊ ပတိယမာနေ–သိအပ်သော်၊ ဘာဝါဒေါ–ဘော ကံအနက်၌၊ သိဒ္ဓါ–တဗ္ဗာဒိ ပစ္စည်းတို့ ပြီးကုန်၏"ဟု ဆိုရ၍၊ ဘောတာ–အရှင်သည်၊ ရဂ္ဂံ–မင်း အဖြစ်ကို၊ ကတ္တာဗ္ဗံ–ပြုသင့် ပြုထိုက်၏၊ (အရဟတ္ထ)၊ ဘောတာ–သည်၊ ဘာရော–ဝန်ကို၊ ဝဟိတဗ္ဗော–ဆောင်စွမ်းနိုင်၏ (သက္ကတ္ထ)ဟု ပုံစံထုတ်၏၊ ဤ၌ ထိုက်သူ ဆောင်နိုင်သူကား "ဘောတာ"ဟူသော ကတ္တားတည်း၊ ထိုကဲ့သို့ အရဟတ္ထ သက္ကတ္ထရှိသော ကတ္တားကို ပြလိုရာ၌ ဘောကံ အနက်ဝယ် တဗ္ဗစသော ပစ္စည်းသက်၊ ဤမောဂ္ဂလ္လာန် ဆိုပုံလည်း "အရဟ သကတ္ထ ဒီပကာ"ဟူသော ရူပသိဒ္ဓိနှင့် သဘောတူပင်၊ ကတ္တာဗ္ဗံ စသည်ကို အနက်ပေးရာ၌ "အပ်" ဟူသော ကံ အနက်သံ မပါသော်လည်း သာဓနေ ၇ ပါးတွင် ကမ္မသာဓနေ၌ပင် သွင်းရ၏၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း... "ကတ္တာဗ္ဗံ"အရ ပြုခြင်းကြိယာဖြင့် ရောက်ထိုက်သော မင်းအဖြစ်ကို ပင် ရသောကြောင့်တည်း၊ ဝဟိတဗ္ဗောဌ်လည်း နည်းတူ။

မှတ်ချက်။ ။ဤစကားအရ တကယ်မုချ ကြိယာပါပုဏာန သတ္တိရှိရာ၌ "အပ်" ဟု အနက်ပေး၍, ကြိယာပါပုဏာန သတ္တိကား မရှိသေး, ရှိသင့်ရှိထိုက်ရာ၌ "ထိုက်, သင့်, နိုင်"ဟု လျော်အောင် ပေးရမည်–ဟု မှတ်ပါ၊ ထို့ကြောင့် "ဣဒံ–ဤအဆုံးအဖြတ်ကို၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ–မှတ်အပ်၏"ဟု မပေးဘဲ "မှတ်ထိုက်၏"ဟု ပေး၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း... တကယ်မှတ်သူမရှိသေး၍ ကြိယာပါပုဏာန (ကမ္မ)သတ္တိ မရှိသေးသောကြောင့်တည်း၊ ထို့ပြင်–ကျမ်းဂန်တို့၌ တကယ်ပြုအပ်ပြီး–ပြုအပ်ဆဲကြိယာ၌ တပစ္စည်းဖြင့် "ကတံ" စသည် ထား၍, ပြုသင့် ပြုထိုက်ရာ၌ "ကတ္တာဗ္ဗံ" စသည်ဖြင့် ထားတတ်သည်ကိုလည်း သတိပြုပါ၊ ထို့ကြောင့်ပင် "ပူဇိတာ"ဟု တ ပစ္စည်းဖြင့် ရှိရာဝယ် တကယ် ပူဇော်အပ်ပြီ

တေ-ထိ ကိစ္စပစ္စည်း တို့သည်လည်း၊ ["ကာလတ္တယေပိ ဟောန္တိ" ၌ စပ်။]

၅၄၆။ ဏာဒယော တေကာလိကာ။ ။တိကာလေ-၃ ပါးသော ကာလ၌၊ နိယုတ္တာ-ယှဉ်သော ပစ္စည်းတို့တည်း၊ တေကာလိကာ-တို့၊ တတိယေ-၃ ခုမြောက်သော၊ ဣမ ဓာတ္တာဓိကာရေ-ဤဓာတ်အရာ၌၊ ဝိဟိတာ-စီရင် အပ်ကုန်သော၊ အနိဒ္ဒိဋ္ဌကာလာ-မည္သွန်ပြအပ်သော ကာလ ရှိကုန်သော၊ ဏာဒယော-ကုန်သော၊ ယေပစ္စယာ-တို့သည်၊ (သန္တိ-ရှိကုန်၏၊) တေ-ထို ပစ္စည်းတို့သည်၊ တေ ကာလိကာ - ကာလ ၃ ပါး၌ ယှဉ်ကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ ပရိဘာသတော-ဤပရိဘာသာကြောင့်၊ ကာလတ္တယေပိ-ကာလ ၃ ပါး အပေါင်း၌လည်း၊ ဟောန္တိ။

သီဟဂတိယာ-သီဟဂတိက နည်းဖြင့်၊ ကွစိတိဝတ္တတေ။

၅၄၇။ ယထာဂမမိကာရော။ ။ယထာဂမံ-အာဂုံပါဠိအားလျော်စွာ၊ ယထာပယောဂံ-ပြယုဂ်အားလျော်စွာ၊ ဇိနဝစနာ နုပရောဓေန-ဘုရား ပါဠိတော်နှင့် မဆန့်ကျင်သောအားဖြင့်၊ ကွစိ-အချို့ကုန်သော၊ ဗျဉ္ဇနာဒိကေသု-အစ၌ ဗျည်းရှိကုန်သော၊ ကိစ္စကိတက ပစ္စယေသု-ကိစ္စပစ္စည်း ကိတပစ္စည်း

ပူဇော်ဆဲ အနက်ထက် "ပူဇော်ထိုက်"ဟူသော အနက်က သာ၍ သင့်မြတ်သောကြောင့် "ပူဇိတာ"ကို "ပူဇာရဟာတိ အတ္ထော"ဟု အဘိဓမ္မ၏ ဝစနတ္ထကို ပြုသော အဋ္ဌကထာတို့ ဖွင့်ကြရသည်၊ "ပူဇော်ချင်သူ ပူဇော်, မပူဇော်ချင်သူ နေ၊ ဓမ္မတွေကား ဧကန် ပူဇော်ထိုက်ကြသည်"ဟူလို။

၅၄၆။ တိကာလေ ၊ပေ၊ အနိဒ္ဒိဋ္ဌကာလာ—ပစ္စုပ္ပန် အတိတ် အနာဂတ် ကာလ ၃ ပါး၌ သက်သော ပစ္စည်းကို "ကာလ ၃ ပါး၌ ယှဉ်သော ပစ္စည်း"ဟု ခေါ်သည်၊ "အတီတေတ တဝန္တုတာဝိ"စသည်ဖြင့် ကာလကို သီးခြား ညွှန်ပြသော ပစ္စည်းများ ရှိသေး၏၊ ဏ စသော ပစ္စည်းများကား "မည်သည့်ကာလ၌ သက်"ဟု ကာလကို ညွှန်ပြခြင်းမရှိ၍ အနိဒ္ဒိဋ္ဌကာလ ပစ္စည်းများတည်း၊ ထို အနိဒ္ဒိဋ္ဌကာလ ပစ္စည်းဖြစ်သော ဏ စသော ပစ္စည်းတို့သည် ကာလ ၃ ပါး၌ ဖြစ်ကြသည်-ဟူလို၊ "ဏာဒယော"၌ အာဒိအရ ယူရသော ပစ္စည်းများကို အခြေပြု၌ပင် ပြထားပြီ။

တတိယေ ဓာတ္တာဓိကာရေ—"ဓာတုလိင်္ဂေဟိ ပရာ ပစ္စယာ, ဓာတူဟိ ဏော ဏယ ၊ပေ၊ ဟေတ္ထတ္ထေ"ဟု ဓာတုသဒ္ဒါကို ၂ နေရာ၌ ပြခဲ့ပြီ၊ "ဓာတုယာ ကမ္မာဒိမှိ ဏော"သုတ်၌ ဓာတုသဒ္ဒါရှိပြန်၏၊ ဤဓာတုသဒ္ဒါကား ရှေ့ ၂ နေရာကို ထောက်၍ ၃ ခုမြောက်အရာတည်း၊ ဤသို့လျှင် တတိယဓာတ် အရာ၌ စီရင်အပ်သော ဏ စသော ပစ္စည်းများသည် ကာလ ၃ ပါး၌ သက်ကြရသည်၊ ဤသို့ ကာလ ၃ ပါး၌ ဖြစ်သောကြောင့်ပင် "ဘူယတေ, အဘဝိတ္ထ, ဘဝိဿတေ"ဟု ဘဝိတဗ္ဗံအတွက် ၃ ဝိဂ္ဂဟ ပြုခဲ့ရသည်။

တို့ကြောင့်၊ ဓာတုဟိ–တို့မှ၊ ပရော–သည်၊ (ဟုတ္တာ–၍၊) ဣကာရာဂမော ဟောတိ၊ အညေသုစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်လည်းကောင်း၊ သြ အဝ သရေတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အဝါဒေသော–သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ နယေ ပရံ ယုတ္တေတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ပရံ–သို့၊ နေတဗ္ဗံ–ဆောင်ကပ်ရာ၏၊ [ဤ၌ "သရလောပ"ကို မပြုဘဲ နောက်သရ ကပ်ဖို့ကိုသာ ပြုသဖြင့် "အဝ"ပြုရာ၌ သရ မပါဟု ဆိုရာရောက်၏။]

၅၄၈။ တေ ကိစ္စာ။ ။ဣဓ–ဤကစ္စည်းကျမ်း၌၊ ဝုတ္တာ–ဆိုအပ်ကုန်သော၊ ယေ တဗ္ဗာ နိယ ဏျ တေယျ ရိစ္ဆ ပစ္ဆယာ–အကြင် တဗ္ဗ, အနိယ, ဏျ, တေယျ, ရိစ္ဆပစ္ဆည်းတို့သည်၊ (သန္တိ)၊ တေ–ထို ပစ္ဆည်းတို့သည်၊ ကိစ္စသညာ–ကိစ္စအမည်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ–သိထိုက်ကုန်၏။

၅၄၇။ ယထာ ဂမံ ၊ပေ၊ ဓာတုဟိ ပရော—အာဂမ သဒ္ဒါသည် မိမိ သူတစ်ပါး စီးပွားတို့၏ လာရာ လာကြောင်း ဖြစ်သော "ဘုရား ပါဠိ"ကို ဟော၏၊ ပယောဂ သဒ္ဒါလည်း ပါဠိတော်၌ သုံးစွဲအပ်သော ထိုထိုပုဒ်ကို ဟော၏၊ ထို့ကြောင့် "ယထာဂမံ" ဟူသော သုတ်လာ စကားကို "ယထာပယောဂံ"ဟု ဖွင့်၍ ထို "ပြယုဂ်အား အလျော်" ဟူသည် "ဘုရား စကားတော်နှင့် မဆန့်ကျင်ခြင်း"ပင်တည်း ဟု ပြလို၍ "ဧနဝစနာ နုပရောဓေန"ဟု အဖြောင့် ဖွင့်ရပြန်သည်၊ ဣ လာရာ၌လည်း ဓာတ်၏ ရှေ့မှာ လာလျှင် ပါဠိတော်နှင့် ဆန့်ကျင်၏၊ ထို့ကြောင့် ဓာတ်နောက်၌သာ လာရမည်။

ကွစိ ဗျဥ္ဇနာဒိကေသု—အ စသော သရ ပစ္ဆည်း, အနိယ စသော အစ၌ သရရှိသော သရာဒိပစ္ဆည်း, တဗ္ဗစသော အစ၌ ဗျည်းရှိသော ဗျဥ္ဇနာဒိပစ္ဆည်း ဟု ၂ မျိုးရှိရာ အချို့သော ဗျဥ္ဇနာဒိပစ္ဆည်း နောင်းရာ၌သာ ဣလာ ဟု သိစေလို၍ "ကွစိ ဗျဥ္ဇနာဒိကေသု"ဟု မိန့်သည်၊ ကွစိသဒ္ဒါကို ဗျဥ္ဇနာဒိကေသု ကိစ္စကိတကပစ္ဆယေသု၏ ဝိသေသနဟု မှတ်၊ ဤ ကွစိဖြင့် အ–အနိယ စသော ပစ္ဆည်းနောင်းရာ၌ (ကပ်ဖွယ် သရရှိသောကြောင့်) ဣ မလာရ ဟု ကန့်သည်၊ ဤကား ကွစိသဒ္ဒါ အလိုက်ခံသော ရူပသိဒ္ဓိ အလိုတည်း။ [ကွစိသဒ္ဒါ မလိုက်ဘဲ "ယထာဂမံ"သဒ္ဒါဖြင့်ပင် အ စသော ပစ္ဆည်းနောင်းရာ၌ ပါဠိတော်နှင့် မလျော်သောကြောင့် ဣ မလာရ ဟု ကန့်လျှင်လည်း ဖြစ်မည် ထင်သည်။]

၅၄၈။ ယေ ဣဓ ဝုတ္တာ ၊ပေ၊ ရိစ္ဆပစ္ဆယာ။—"ဤ ကစ္စည်းကျမ်း၌ ဆိုအပ်သော တဗ္ဗ စသော ပစ္ဆည်း"ဟု ဆိုသဖြင့် "ကျမ်းဂန်တို့၌ ဤ ငါးပစ္ဆည်းအပြင် အခြားကိစ္စ ပစ္ဆည်းများ ရှိသေး၏"ဟု ဆိုရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဘူတဂါမ ပါတဗျတာယ ပါစိတ္တိယံ"စသည်၌ တဗျ ပစ္ဆည်းကိုလည်း ကိစ္စပစ္ဆည်း၌ သွင်းယူကြသည်၊ ပါတဗျ–ပါဓာတ်, တဗျပစ္ဆည်း၊ ထို တဗျပစ္ဆည်းကို တေယျပစ္ဆည်းကဲ့သို့ ဏျောစဉ် စသဒ္ဒါဖြင့် သက်သင့်၏။

တတော-ထိုမှ နောက်၌ (ကိစ္စမှည့်ပြီးသည်မှ နောက်၌)၊ အညေကိတ် တိ-ဟူ၍၊ ဝစနတော-ဆိုခြင်းကြောင့်၊ ကိစ္စပစ္စယာနံ-တို့၏၊ အကိတ ကတ္တာ-ကိတ မဟုတ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နာမဗျပဒေသေ-နာမ်ငဲ့ခြင်းသည်၊ အသမ္ဘတ္တေ-မရောက်လတ်သော်၊ တဒ္ဓိတ ၊ပေ၊ သုစာတိဇ္ဇေ-ဤသုတ်၌၊ စဂ္ဂဟဏေန-ဖြင့်၊ နာမဗျပဒေသော-နာမ်ငဲ့၊ တတော-၌၊ (နာမ်ငဲ့ပြီးသည်မှ နောက်၌)၊ သျာဒျုပ္ပတ္တိ-သက်။

ဘာဝေ-ဘော အနက်၌၊ ဘာဝသဒ္ဒေ-ဘော၏၊ ဧကတ္တာ-တစ်ခုထည်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဧကဝစနမေဝ-ဧကဝုစ်ချည်းသာ၊ သိန္ဓိ-သိ သုတ်ဖြင့်၊ အမာဒေသော-အံ့ပြု၊ ဘဝတာ-အရှင်သည်၊ ပညေန-ပညာရှိသည်၊ ဘဝိတဗ္ဗံ, ဘဝနီယံ-ဖြစ်ရာ၏၊ ဝါ-ဖြစ်ထိုက်၏၊ ဣဒ-ဤဘဝနီယံပုဒ်၌၊ ဗျဉ္ဇနာဒိတ္တာဘာဝါ-အစဉ် ဗျည်းရှိသော ပစ္စည်းအဖြစ်၏ မဟုတ်ခြင်းကြောင့်၊ (အစဉ် ဗျည်းမရှိခြင်းကြောင့်၊) အနုဝတ္တိတ ကွစိဂ္ဂဟဏေန-လိုက်စေအပ်သော ကွစိသဒ္ဒါကြောင့်၊ ဣကာရာဂမာဘာဝေါ-ဣ အာဂုံ၏ မရှိခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဘာဝေ-ဘောအနက်၌၊ ကိစ္စပစ္စယန္တာ-ကိစ္စပစ္စည်း အဆုံးရှိသော သဒ္ဒါတို့သည်၊ နပုံသကာ-နပုံလိန် ရှိကုန်၏၊ ကမ္မနိ-ကံအနက်၌၊ တိလိင်္ဂါ-၃ လိန်ရှိကုန်၏။

တတော ၊ပေ၊ နာမ ဗျပဒေသော—ဘုဓတ်နောင် တဗ္ဗသက်, ဣလာ, ဘူ၏ ဦးကို သြပြု, သြကို အဝ်ပြု, ဣသို့ကပ်၍ "ဘဝိတဗ္ဗ"ဟု ဖြစ်ရာ, ထို တဗ္ဗပစ္စည်းကို ဤသုတ်ဖြင့် ကိစ္စ အမည် မှည့်ပြီးနောက် နာမ်ဝိဘတ် သက်ခွင့် ရာက်ချေပြီ၊ သို့သော် "ဒဗ္ဗဝါစကံ နာမံ"နှင့် အညီ ဒြဗ်နက်ကို ဟောမှ နာမ်ဖြစ်၏၊ ဘဝိတဗ္ဗ၌ ဘုဓတ်သည် ကြိယာနက်ကိုဟောရ၍ တဗ္ဗပစ္စည်းက ဘာဝသာဓနကို ဟောသောကြောင့် နာမ်မဟုတ်သေး၊ သို့ဖြစ်၍ နာမ်ငဲ့ရလိမ့်မည်၊ ထိုသို့ နာမ်ငဲ့သည့်အခါ "တဒ္ဓိတ သမာသ ကိတကာ" စသော သုတ်ဖြင့် ကိတကပစ္စယန္တ ပုဒ်တို့ကိုသာ နာမ်ငဲ့၏၊ "အညေကိတ်-တဗ္ဗစသော ငါးပစ္စည်းမှ ကြွင်းသမျှကိုသာ ကိတ်မည်၏"ဟု ဆိုထားသောကြောင့် ကိစ္စပစ္စည်းတို့မှာ ကိတအမည် မရနိုင်၍ သုတ်ရင်းဖြင့် နာမ်ငဲ့ခွင့် မရောက်၊ ထို့ကြောင့် "တဒ္ဓိတ ၊ပေ၊ ဒီသုစ" ၌ စ သဒ္ဒါဖြင့် ကိစ္စပစ္စယန္တ သဒ္ဒါကို နာမ်ငဲ့ရသည်၊ ထို့နောင် သိ စသော ဝိဘတ်သက်။

ဘာဝေ ၊ပေ၊ ဘဝိတဗ္ဗံ ပညေန—ဘော ဟူသည် ကြိယာတည်း၊ လူပေါင်း သိန်းသန်း ဖြစ်သော်လည်း ဖြစ်ခြင်းကြိယာမှာ တစ်မျိုးထည်း တစ်ခုထည်းသာ "ဘဝန္တေဟိ-အရှင်တို့သည်၊ ပညေဟိ-ပညာရှိတို့သည်"ဟု ဗဟုဝုစ် ကတ္တားများစွာ ရှိသော်လည်း ဖြစ်ခြင်းကြိယာမှာ တစ်မျိုးထည်းသာ ဖြစ်၍ "ဘဝိတဗ္ဗံ"ဟုပင် ဧကဝုစ် ထားရသည်၊ ထို့ကြောင့် ဒုတိယာ စသော ဝိဘတ်တို့၌လည်း "ဘဝိတဗ္ဗံ, ဘဝိတဗ္ဗေန" စသည်ဖြင့်

ကမ္မနိ–ကံ အနက်၌၊ အဘိပုဗ္ဗော–အဘိ ရှေးရှိ၏၊ [အကမ္မက ဓာတ် ဖြစ်သောကြောင့် ကံ အနက် ဟောနိုင်ဖို့ရာ အဘိ ဥပသာရ ကူးစွက်ရသည်–ဟူလို။] ပဏ္ဍိတေန–သည်၊ ကောဓော–အမျက်ကို၊ အဘိဘူယတေ–လွှမ်းမိုးအပ်ဆဲ၊ အဘိဘူယိတ္ထ–ပြီ၊ အဘိဘူယိဿတေ–လတ့ဲ၊ ဣတိ, အဘိဘဝိတဗ္ဗော–မည်၏၊ အဘိဘဝိတဗ္ဗာ–လွှမ်းမိုးအပ်, လွှမ်းမိုးထိုက်သော၊ တဏှာ–တဏှာ၊ အဘိဘဝိတဗ္ဗံ–သော၊ ဒုက္ခံ–ဒုက္ခ၊ ဧဝံ–တူ၊ အဘိဘဝနိယော–လွှမ်းမိုးအပ်, လွှမ်းမိုးထိုက်သော အမျက်၊ အဘိဘဝနိယာ–လွှမ်း ၊ပေ၊ တဏှာ၊ အဘိ ဘဝနိယံ–လွှမ်း၊ ၊ပေ၊ ဒုက္ခ၊ ပုရိသ ကညာ စိတ္တ သဒ္ဒနယေန–ပုရိသ, ကညာ, စိတ္တသဒ္ဒါတို့၏ နည်းဖြင့်၊ နေတဗ္ဗံ–ဆောင်၍ သိရာ၏၊ [သီမူ၌ "နေတဗ္ဗာ"] သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော ပုဒ်တို့၌၊ ဧဝံ–ဤ, အတူတည်း။

ဟိ–ဆက်ဦးအုံ့၊ ဧတ္ထ–ဤ "အဘိ ဘဝိတဗ္ဗော ကောဓော ပဏ္ဍိတေန" စသော ဝါကျ၌၊ တဗ္ဘာဒီဟေဝ – တဗ္ဗ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်ပင်၊

ဧကဝုစ် စိတ္တာဒိဂုဏ်း ရုပ်စဉ်ရသည်၊ စိတ္တာဒိဂုဏ်းဖြစ်ကြောင်းကိုကား "ဘာဝေ ကိစ္စ ပစ္စယန္တာ နပုံသကာ"ဟူသော စကားဖြင့် သိနိုင်သည်။ ["ပညာ ယဿ အတ္ထိ" ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၍ "ပညေန–ပညာရှိသူသည်"ဟု အနက်ပေးရသည်။]

ကမ္မနိ ၊ပေ၊ ဒုက္ခံ—"အဘိဘူယတေ ၊ပေ၊ အဘိဘူယိဿတေတိ"သည် အဘိ ဘဝိတဗ္ဗော၏ တေကာလိက ဝိဂြိုဟ်တည်း၊ "ကမ္မေ တိလိင်္ဂါ"ဟု ဆိုခဲ့သည့်အတိုင်း "ကောဓော"ဟူသော အဘိဓေယျ၏ ပုလ္လိန်သို့ လိုက်၍ "အဘိဘဝိတဗ္ဗော"ဟု လည်းကောင်း, တဏှာ ဟူသော အဘိဓေယျ၏ ဣတ္ထိလိန်သို့ လိုက်၍ "အဘိဘဝိတဗ္ဗာ"ဟု လည်းကောင်း, ဒုက္ခံဟူသော အဘိဓေယျ၏ နပုံလ္လိန်သို့ လိုက်၍ "အဘိဘဝိတဗ္ဗံ"ဟု လည်းကောင်း ထားသည်၊ ဤ အရာမျိုးကို "ကိတကာ အဘိဓေယ္ယ လိင်္ဂါ–ကိတ် ပစ္စယန္တသဒ္ဒါတို့သည် ဟောနက်၏ လိန်နှင့် တူသော လိန်ရှိကုန်၏"ဟု ဆိုသည်။

ဧဝံ အဘိဘဝနိယော—"အဘိဘူယတေ, အဘိဘူယိတ္ထ, အဘိဘူယိဿတေတိ အဘိဘဝနိယော, ယာ, ယံ"ဟု နည်းတူ ဖြစ်သောကြောင့် "ဧဝံ အဘိဘဝနိယော" စသည်ကို မိန့်သည်၊ နာမ်ငဲ့ပြီးနောက် နာမ်၏ နယ်တွင်းသို့ ရောက်သည့်အခါ နာမ်ပုဒ် ရိုးရာအတိုင်း ပုရိသာဒိ စသော ဂုဏ်း ၃ ဂုဏ်းသို့ သွင်း၍ ရုပ်စဉ် ရသောကြောင့် "ပုရိသ ၊ပေ၊ နယေန နေတဗ္ဗံ"ဟု မိန့်သည်၊ "အဘိဘဝိတဗ္ဗော...အဘိဘဝိတဗ္ဗာ၊ ဘော အဘိဘဝိတဗ္ဗ...ဗ္ဗာ, ဘောန္တော အဘိဘဝိတဗ္ဗာ"စသည်ဖြင့် စဉ်လေ။

ဧဝံ သမ္ဗတ္ထ—နောက် "ဥပါသိတဗ္ဗော"စသော ရုပ်များ၌လည်း အဘိဓေယျ လိန်သို့ လိုက်၍ ၃ လိန် ထားနိုင်ပုံ, ပုရိသာဒိ စသော ဂုဏ်းသို့ သွင်း၍ လိန်အား လျော်စွာ ရုပ်စဉ်ရပုံကို ဤနည်း အတိုင်း သိပါလေ။

ကမ္မဿ–ကံအနက်၏၊ ဝါ–ကို၊ ဝုတ္တတ္တာဝ–ဟောအပ်ပြီး၏ အဖြစ်ကြောင့်ပင်၊ ပုန–တစ်ဖန်၊ ဝါ–ထပ်၍၊ အတ္တနော–မိမိသည်၊ (ဒုတိယာ ဝိဘတ်သည်)၊ ဝတ္တဗ္ဗဿ–ဟောထိုက်သော ကံ အနက်၏၊ အဘာဝါ–မရှိတော့သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တတော–ထို "အဘိ ဘဝိတဗ္ဗ" စသည်မှ နောက်၌၊ ဒုတိယာ–သည်၊ နဿ–မဖြစ်၊ ပဌမာဝ–ပဌမာ ဝိဘတ်သည်သာ၊ (ဟောတိ)။

အာသ–ဥပဝေသနေ–၌။ [အာချာတ်၌ ပါပြီးသော ဓာတ်နက်များကို အနက် မပေးတော့ပြီ၊ အနက်မထင်လျှင် အခြေပြု ဓာတ်စဉ်မှာ ရှုပါ။] တယာ–သင်သည်၊ အာသီယိတ္ထ–ရှေး၌ နေခြင်း၊ အာသီယတေ–ယခု နေခြင်း၊ အာသီယိဿတေ–နောင်ခါ နေခြင်း၊ ဣတိ–ဤ ဝစနတ္ထကြောင့်၊ အာသိတဗ္ဗံ, အာသနီယံ–မည်၏၊ ကမ္မေ–၌၊ ဥပါသိတဗ္ဗော, ဥပါသနီယော–ဆည်းကပ်ထိုက်သော၊ ဂုရု–ဆရာ။ ["ဥပါသီယတေတိ ဥပါသိတဗ္ဗော" စသည်ဖြင့် ၃ ဝိဂ္ဂဟစီပြု၊ အကမ္မက ဓာတ်ဖြစ်၍ ကံဟောရာ၌ ဥပသာရပုဒ် ကူစွက်ရသည်၊ နောက်၌လည်း နည်းတူ။]

သိ–သယေ။ [အာချာတ် "ဧအယ" သုတ်၌ "သိ" ဟု ဣကာရန္တဖြင့် ပြခဲ့သည်၊] ဘဝတာ–သည်၊ အသီယိတ္ထ–ရှေး၌ အိပ်ခြင်း၊ ၊ပေ၊ သိယိဿတေ–နောင်ခါ အိပ်ခြင်း၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ သယိတဗ္ဗံ, သယနီယံ–မည်၏၊ ဧအယာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အယာဒေသော၊ ပရော–သူတစ်ပါးကို၊ အတိသယိတဗ္ဗော, အတိသယနီယော–လွန်အောင် အိပ်အပ်၏။

ပဒ–ဂတိမှ၊ တေန–ထိုသူသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ထ–ရှေး၌ ဖြစ်ခြင်း၊ ၊ပေ၊ ဣတိ, ဥပ္ပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, ဥပ္ပဇ္ဇနီယံ–မည်၏၊ စ–ဆက်၊ ဧတ္ထ–ဤရုပ်တို့၌၊ ကတ္တာရိတိ အဓိကာရံ–ကတ္တာရိ ဟူသော လိုက်ပုဒ်ကို၊ ဝိနာ–၍၊ ဒိဝါဒိတော ယောတိ–ဟူသော၊ ဝိနာဓိကာရ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ ယ ပစ္စယော–သက်၊ တဿ စဝဂ္ဂ ယကာရ ဣစ္စာဒိနာ – တဿ စဝဂ္ဂ ယကာရ အစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊

တဗ္ဘာဒီဟေဝ ၊ပေ၊ **တတော**— အဘိ ဘဝိတဗ္ဗ–လွှမ်းမိုးထိုက်" ဟူရာ၌ လွှမ်းမိုးခြင်း ကြိယာဖြင့် ရောက်အပ်သော ကြိယာ ပါပုဏာန သတ္တိ(ကံ) အနက်ကို တဗ္ဗပစ္စည်းသည် ဟောပြီး ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "အဘိဘဝိတဗ္ဗ"နောင် ကံ အနက်ကို ဟောသော ဒုတိယာ ဝိဘတ်သက်ခွင့် မရ၊ "လွှမ်းမိုးအပ်သော ကောဓ"ဟု လိန် အနက်ကို ထွန်းပြခြင်းငှာ ပဌမာဝိဘတ်သာ သက်ရတော့သည်။ [ရုပ်စဉ်သည့်အခါ "အဘိဘဝိတဗ္ဗံ အဘိဘဝိတဗ္ဗေ"စသည်ဖြင့် ဒုတိယာစသော ဝိဘတ်သက်ရခြင်းကား "အဘိဘဝိတဗ္ဗံ ပဇဟတိ–လွှမ်းမိုးအပ်သော ကောဓကို ပယ်၏"စသည်ဖြင့် နောက်ကြိယာ၌ သက်ရခြင်းတည်း။]

စဝ၎ေါ–စဝဂ်ပြု၊ ပရဒ္ဓေဘာဝေါ ဌာနေတိ–ဖြင့်၊ ဒ္ဓိဘာဝေါ–လာ၊ [ဒိဝါဒိဂိုဏ်း ဖြစ်၍ ဒိဝါဒိတော ယောဖြင့် ယ ပစ္စည်း သက်စေ၏၊ သို့သော် ဘော ကံ အနုက်ဖြစ်၍ သုတ်ရင်းဖြင့် မသက်နိုင်သောကြောင့် ဝိနာဓိကာရ ယောဂ ဝိဘာဂဖြင့် သက်ရသည်၊] မ၎ေါ–လမ်းကို၊ ပဋိပဒ္ဓိတဗ္ဗော, ပဋိပဒ္ဓနိယော–သွားထိုက်၏။ [ပတိပုဗ္ဗ ပဒဓာတ်ဖြစ်၍ "ကွစိ ပဋိပတိသ"ဖြင့် ပဋိပြုရသေးသည်၊ ပတိအတိုင်းလည်း ရှိနိုင်ပါ၏၊] ဗုဓ–အဝဂမနေ၊ ဓမ္မော–ကို၊ အဗုဒ္ဓိ ဗ္ဗ–ရှေးခ္ခ သိအပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗော ဗုဒ္ဓနိယော–မည်၏။ [ဤခ္ခလည်း ဒိဝါဒိ ယ ပစ္စည်း သက်ရဦးမည်။]

သု–သ်ဝဏော ၊ပေ၊ သောတဗ္ဗော–မည်၏၊ ဣဓ–ဤရပ်ခ္ခ၊ ယထာဂမဂ္ဂ ဟဏေန–ယထာဂမသဒ္ဒါကြောင့်၊ ဣကာရာဂမာဘာဝေါ–ဣ လာခြင်း၏ မရှိခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ["သောတဗ္ဗော" ခ္ခ ဗျဥ္ဇနာဒိ ပစ္စည်း နှောင်းသောကြောင့် ဣ လာရမည်ကဲ့သို့ ထင်ရ၏၊ သို့သော် ဣလာလျှင် ပါဠိတော်နှင့် မလျော်ရကား ယထာဂ်မသဒ္ဒါ၏ တားမြစ်ချက်ကြောင့် ဣမလာ ရ–ဟူလို၊ အညေသုစဖြင့် သု၏ ဥကို သြဝုဒ္ဓိပြု။] သုဏိတဗ္ဗော–ကြားနာထိုက်သော တရား၊ သွာဒိတော ဏုဏာ ဥဏာစာတိ–ဟူသော၊ ဝိနာဓိကာရ ယောဂဝိဘာဂေန–ကတ္တာရိဟူသော လိုက်ပုဒ်ကြဉ်သော ယောဂဝိဘာဂဖြင့်၊ ဏာ ပစ္စယော–သက်၊ သဝနိယော–ကြားနာထိုက်၏။

ကရ–ကရဏော၊ ကရီယတ္ထ–ပြုအပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိအတ္ထော–ခ္ခ၊ တဗ္ဗာနိယာ–တဗ္ဗပစ္စည်း, အနီယပစ္စည်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ အန္တသာတိ ကရသာစာတိ တတ္ထန္တိစ ဝတ္ထာတော။

၅၄၈။ တုံ တုနံ တဗ္ဗေသု ဝါ။ ။တုံ တုန တဗ္ဗ ဣတိ–ဟူကုန်သော၊ ဧတေသု ပစ္စယေသု–တို့ကြောင့်၊ [သီမ္ဗခ္ခ "ပရေသု"ဟု ပါသေး၏၊] ကရ ဣစ္ဆေတသ, ဓာတုသ–၏၊ အန္တဘူတသ–အဆုံးဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ရ ကာရ သ–ရ အက္ခရာ၏၊ တ ကာရတ္ထံ–တ အဖြစ်သည်၊ ဝါ ဟောတိ၊ ဘဝတာ–

ဒိဝါဒိယ သက်ရုံ။ ။ပဋိပဒ္ဓိတဗ္ဗောစသော ရုပ်များခ္ခ ကံဟောဖြစ်၍ ဘာဝ ကမ္မေသုယော သုတ်ဖြင့်သာ ယပစ္စည်း သက်သင့်သည် မဟုတ်ပါလော, အဘယ့်ကြောင့် ဒိဝါဒိတော ယောသုတ်၏ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ယပစ္စည်း သက်ရပါသနည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ အဖြေကား–ကံအနုက်ကို တဗ္ဗပစ္စည်းက ဟောပြီးဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, ဒိဝါဒိဂိုဏ်းလည်း ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း, ဒိဝါဒိတောယော သုတ်၏ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သက်ရပါသည်။

သည်၊ ဓမ္မော–ကို၊ ကတ္တာဗ္ဗော–ပြုထိုက်၏၊ ပူဇော–ကို၊ ကတ္တာဗ္ဗာ၊ ကုသလံ–ကို၊ ကတ္တာဗ္ဗံ၊ [လိန် ၃ မျိုး ပြထား၏၊] တတ္ထာဘာဝေ–တ အဖြစ် မရှိရာ၌၊ ကရောတိသာ တိ–ကရောတိသ ပုဒ်သည်၊ ဝတ္တမာနေ–သော်၊ တဝေ တုနာ ဒီသုကာတိ ဇတ္ထ–၌၊ အာဒိသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ တဗ္ဗေပိ–တဗ္ဗ ပစ္စည်းကြောင့်လည်း၊ ကာဒေ သော–ကာပြု၊ ဟိတံ–စီးပွားကို၊ ကာတဗ္ဗံ–၏။

၅၅၀။ ရဟာဒိတော ဏ။ ။ရကာရ ဟကာရာ ဒျန္တေဟိ–ရ အက္ခရာ ဟအက္ခရာ အစရှိသော အက္ခရာ အဆုံးရှိကုန်သော၊ ဓာတူဟိ–တို့မှ၊ ပရသ–သော၊ အနာနိယာဒိ နဿ ကာရသ–အနု, အနိယ အစရှိသည်တို့၏ နု အက္ခရာ၏၊ ဏကာရော–ဏ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ အာဒိသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ ရမှ အပ ဉာတာဒိတောပိ–ရမှဓာတ်, အပဓာတ်, ဉာဓာတ်, တာဓာတ်, အစရှိသည်တို့မှလည်း၊ (ပရသ အနာနိယာဒိ နဿ ဏကာရော ဟောတိ)။

၅၅၀။ ရကာရ ၊ပေ၊ ဏကာရော— ကရ, သရ, မရ, စရစသော ရကာရန္တဓာတ်, ဂဟဟူသော ဟကာရန္တဓာတ်နှောင် ယု ပစ္စည်းကို ပြုသော အန–အနိယ ပစ္စည်းစသည်တို့၏ နကို ဏပြု၊ "ကရဏံ, ကရဏီယံ, သရဏံ, မရဏံ, စရဏံ, ဂဟဏံ" စသည်၊ ဤသို့ နကို ဏပြုခြင်းသည် ရှေ့၌ ရအက္ခရာရှိသောကြောင့်တည်း၊ မုန်၏–ဂဟဏံ၌ "ဂြဟ"ဓာတ်ဟု သဏ္ဌာန ဆို၏၊ ဂြ၌ ရအက္ခရာ ပါသောကြောင့် နကို ဏ ပြုသည်၊ ဂြဟဓာတ် မဟုတ်ဘဲ "ဂါဟ"ဓာတ်မှ ဖြစ်၍ "တော အရှုပ်အထွေး" အနက် ဟော "ဂဟန"၌ကာ ဏမပြုရ၊ "တိဏ ဂဟနံ–မြက်ရှုပ်၊ ဝနဂဟနံ–တောရှုပ်၊ သက သမယ သမယန္တရဂဟနံ–မိမိအယူ သူတစ်ပါးအယူတည်းဟူသော တောရှုပ်"ဟု နအက္ခရာအတိုင်း ရှိရသည်၊ ထို့အတူ အခြားသော "ဇဟ, ဒဟ, သဟ, နဟာ(နှာ) ဓာတ်တို့နှောင်လည်း နကို ဏမပြုရ၊ "ဇဟနံ"စသည်ဖြင့်သာ ရှိစေရသည်၊ နု ကို ဏပြုရာ၌ ရှေ့ရအက္ခရာနှင့် သရခြားလျက်လည်းကောင်း ဟ–ယ–ဝအက္ခရာ, ကဝဂ် ပဝဂ် ခြားလျက်လည်းကောင်း ပြုနိုင်၏၊ ကရဏံ (ကရ် အန)၌ သရခြားလျက် ပြု၏၊ ဂြဟဏံ၌ ဟအက္ခရာနှင့် အသရခြားလျက် ပြု၏။

အာဒိသဒ္ဒေန ၊ပေ၊ တာဒိတောပိ—"ရမှ"ဓာတ်၌ ရနှောင် ပဝဂ် (မ)ခြားလျက် ဏပြု၊ ရမဏီယံ–အာရမဏံ စသည်၊ အပဓာတ်၏ ပုံစံကို "ပါပဏီယော"ဟု ထုတ်၏၊ ပ ပုဗ္ဗ အပဓာတ်, အနိယပစ္စည်း၊ ဤ၌ အပဓာတ်ကြောင့် ဏ ပြုဟန်မတူ, ပ ဥပသာရ နှောင် ဖြစ်၍ ဏ ပြုဟန်တူသည်၊ ထိုသို့ ဖြစ်သင့်ပုံကား–ပ ဥပသာရသည် သဏ္ဌာန၌ "ပြ"ဟု ရှိ၏၊ ထို ပြ၌ ရ အက္ခရာကြောင့် နု ကို ဏပြုရသည်၊ ထို့ကြောင့် ပပုဗ္ဗ နမှ ဓာတ်ဖြင့် "ပနာမ"ဟု ဖြစ်ပြီးမှ ဏ ပြု၍ "ပမာဏ"ဟု လည်းကောင်း, ပ ပုဗ္ဗ မာဓာတ် ယု ကို အန ပြု၍ "ပမာန"ဟု ဖြစ်ပြီးမှ ဏ ပြု၍ "ပမာဏ"ဟုလည်းကောင်း, ပ ပုဗ္ဗ နိဓာတ်ဖြင့် "ပဏီတ"ဟုလည်းကောင်း, ပ ပုဗ္ဗ အနဓာတ်ဖြင့် "ပါဏ"ဟုလည်းကောင်း, ပ–နိပုဗ္ဗ ပတ ဓာတ်ဖြင့် "ပါဏိပါတ သရဏဂုံ"ဟု လည်းကောင်း, များစွာရှိလေသည်။

ဇတ္ထ - ဤ သုတ်၌၊ ရဟာဒိတော-ရကာရန္တ , ဟကာရန္တ ဓာတ်မှ၊ ပရဿ-နောက်၌ ဆက်စပ်ကပ်နေသော၊ နှ ကာရဿ-နှ အက္ခရာ၏၊ အသမ္ဘဝါ-မဖြစ်သင့်ခြင်းကြောင့်၊ သာမတ္ထျာ-အညထာ နုပ ပတ္တိဟူသော အစွမ်းဖြင့်၊ အနာနိယာဒီ နသေသ-အနအနိယ စသည်တို့၏ နဏ၏သာ၊ အယံ ဏကာရတာ-ဤ ဏ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဓမ္မော-ကို၊ ကရဏီယော-ပြုထိုက်၏၊ ကရဏာရဟော-ပြုထိုက်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-နက်၊ [အနိုယ ပစ္စည်း၏ အရဟ အနက်ဟောကြောင်း သိစေလိုရှိ "ကရဏာရဟော"ဟု ဖွင့်သည်၊] ကရဏီယာ-ပြုထိုက်သော ပူဇော်ခြင်း၊ ကရဏီယံ-ပြုထိုက် သော ကုသိုလ်။

ဥာဓာတ်ကား သဏ္ဌာတ၌ "ဥာ"ဓာတ်ဟု ဇနှင့် ဉတွဲလျက် ရှိ၏၊ ထို ဓာတ်နောင် သဏ္ဌာတ၌ ဏမပြု, ပါဠိ၌မူ "ဉာဏ်"ဟု ဏ ပြုရာရပ်တွေ များသဖြင့် ပါဠိသုံး တစ်မျိုး ဟု ခွဲခြားသင့်၏၊ ဆရာတို့ကား "သဏ္ဌာတ လိုက်၍ "ဉာန"ဟုပင် ရေးသားကြသည်၊ ဝါ ဓာတ်သည် သဏ္ဌာတ၌ "တြာ"ဓာတ်ဟု ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "တာဏ်"စသည်ဖြင့် ဏ ပြုသည်၊ တာဒီတော၌ အာဒိဖြင့် ရက္ခ-လ္ဟက္ခ-လက္ခ-ပိသ ဓာတ်တို့ကို ယူ၍ "ရက္ခဏ်-စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ လ္ဟက္ခဏာ-ကြည့်ရှုခြင်း၊ လက္ခဏ်-အမှတ်အသား၊ ပိသဏ်-ကြိတ်ချေခြင်း, စသည်တို့ကို ယူ၊ ရက္ခဏ်၌ ရရှိသောကြောင့် ပိသဏ်၌ "ပြိသ" ဓာတ်ဖြစ်၍ ရရှိသောကြောင့် ဏ ပြု၊ လ္ဟက္ခ လက္ခ ဓာတ်တို့၌ကား ရမရှိဘဲ သဏ္ဌာတ၌ ဏ ပြုသည်။

ပရာ စသည်နောင် ဏပြုပုံ။ ။၀ ဥပသာရနောင် ဏ ပြုပုံကို ပြခဲ့ပြီ၊ ပရာ, နိ, ဒု, ပရိ ဥပသာရတို့နောင်လည်း ဏ ပြု၏၊ ပရာယဏံ (ပရာ+အယနံ)-အလွန်ရောက်အပ်ရာ, လည်းလျောင်းရာ၊ ["ပရံ+အယနံ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်လျှင် ပရ နာမ်ပုဒ်နောင် ဖြစ်၍ ဏ ပြု၊] နိ ဒုတို့သည် သဏ္ဌာတ၌ "နိရ်+ဒုရ်"ဟု ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ရ် အတွက် ဏပြုသည်၊ နိဏ္ဏယော (နိ + နယော)-အဆုံးအဖြတ်၊ ဒုဏ္ဏာမော (ဒု + နာမော)-မကောင်းသော နာမည်ရှိသူ၊ ဒုဏ္ဏယော (ဒု+နယော)-ခဲယဉ်းစွာ သိအပ်သည်။

ရဟာဒိတော ၊ပေ၊ ဏကာရတာ— ကရ, ဂဟာဓာတ်တို့နောင် တစ်စုံတစ်ရာ အက္ခရာ မခြားဘဲ ဆက်စပ်ကပ်နေသော နှ အက္ခရာမရှိခြင်းကို "ရဟာဒိတော ၊ပေ၊ အသမ္ဘဝါ" ဟု ဆိုသည်၊ အန-အနိယတို့မှ နှ အက္ခရာသည် (ကရ်+အန, ဂရ်+အနိယ-ဟု) အသရခြားလျက် နေသော်လည်း ထို နှ အက္ခရာမှတစ်ပါး အခြားယူစရာ မရှိတော့ခြင်းကို "အညထာနုပပတ္တိ"ဟု ဆိုသည်၊ ဤသို့လျှင် အန-အနိယ စသည်တို့၏ နှ ကို မယူလျှင် မဖြစ်နိုင်သောကြောင့် အန-အနိယတို့၏ နှ ကိုသာ ယူရတော့သည်၊ အန-အနိယတို့၏ နှ ကို ဏ ပြုရတော့သည်-ဟူလို။ [အညထာ-အခြားနည်းအားဖြင့်+အနုပပတ္တိ (နှ+ဥပပတ္တိ)-မသင့်လျော်ခြင်း၊] ဤ အညထာနုပပတ္တိနည်းကိုပင် "သာမတ္ထျ" ဟု ဆိုသည်၊ ထို သာမတ္ထျဟူသည် ရဟာဒိတောဏ သုတ်က အန, အနိယ စသည်တို့၏ နှကို အသရ ခြားနေပါလျက် ဏ ပြုစွမ်းနိုင်သော သတ္တိတည်း၊

ဘရ–ဘရဏော–မွေးမြူခြင်းဌ...၏၊ ဘရိယတိ–မွေးမြူအပ်၏၊ ဣတိ ဘရိတဗ္ဗော ဘရဏီယော–မည်၏၊ ဂဟ–ဥပါဒါနေ–အဂ္ဂယှိတ္ထ–ယူအပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိ ဂဟေတဗ္ဗော–မည်၏၊ တေသုဝုဒ္ဓိ တျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဣကာရသ–ကို၊ ဧကာရော–ဧပြု၊ သင်္ကိတဗ္ဗော–သိမ်းယူထိုက်၏၊ ဂဟာဒိတော ပဋ္ဌာ တိ–ဟူသော၊ ဝိနာဓိ ၊ပေ၊ ဂေ်နု–ဖြင့်၊ (ကတ္တာရိ အလိုက်ကို ကြဉ်သည်၊) ဏာပစ္စယော–ဏာပစ္စည်းသက်၊ ဟလောပ သရလောပါဒိ–ဟ ချေခြင်း, သရ ချေခြင်း အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ (ဟောတိ)။ ["သံပုဗ္ဗ ဂဟ်+ဏာ+တဗ္ဗ" ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဟလောပေါ် ဏာမှိုဖြင့် ဟ် ချေ၊ ဏ ခွင်း ချေကပ်၊] သင်္ကဏီယော–သိမ်းယူအပ်၏၊ ဂဟဏီယော–ယူအပ်၏။

အာဒိဂ္ဂဟဏေန–ဖြင့်။ [ရဟာဒိတောဌ် အာဒိဖြင့်၊] ရမု–ကိဠာယ်–မွေ့လျော် ပျော်ပါး ကစားခြင်းဌ...၏၊ ရမီယတ္ထ–မွေ့လျော်အပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ရမိတဗ္ဗော ရမဏီယော–မည်၏၊ ဝိဟာရော–ကျောင်းတည်း။ [ဤသို့ အဘိဓေယျကို နောက်မှလည်း ပေးနိုင်၏၊ ဝိဟာရော–ကို၊ ရမီယတ္ထ–ပြီ ဟု ရှေးဦးစွာလည်း ပေးနိုင်၏၊] အပ–ပါပုဏာနေ။ [ပါပုဏာနေ–သင့်ကြောင်း ပြခဲ့ပြီ၊] ဥဏာ ပစ္စယော–ဥဏာ ပစ္စည်းသက်၊ ပါပိယတိ– ရောက်အပ်၏၊ ဣတိ ပါပုဏိတဗ္ဗော၊ ဂုပါဒိနဋ္ဌာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္ဌန္တသ–ဓာတုန်၏၊ လောပေါ၊ ဒ္ဝိတ္တဉ္စ၊ ပတ္တဗ္ဗော, ပါပုဏနီယော, ပါပဏီယော–ရောက်ထိုက်၏။

သမတ္ထသ–စွမ်းနိုင်သည်၏၊ ဘာဝေါ–ဖြစ်ကြောင်း သတ္တိသည်၊ သာမတ္ထျံ–မည်၏၊ အနာနိယာဒိဌ် အာဒိဖြင့် ကိဓာတ် နောင် နာပစ္စည်းကိုယူ "ကိဏာတိ, ဝိက္ကိဏာတိ" စသည်တည်း။

မှတ်ချက်။ ။ရဟာဒိတော ဏသုတ်က ရကာရန္တ ဟကာရန္တစသော ဓာတ်နောင်သာ အန–အနီယ စသည်တို့၏ နကို ဏ ပြုသောကြောင့် ဓာတ်နောင်လည်း မဟုတ်–အန အနီယ စသည်တို့၏ နလည်း မဟုတ်ရာဌ် ဏ ပြုလိုလျှင် ဤသုတ်ဖြင့် မပြုနိုင်၊ ပဏီတ–ပဏိပါတတို့ဌ် နိဓာတ်မှ နကို ဏပြုသောကြောင့် ဓာတ်အရာဖြစ်၍ ကွစိဓာတု သုတ်ကြီးဖြင့် ဖြစ်စေ ဒေါဓသ စဌ် စသဒ္ဒါဖြင့် ဖြစ်စေ ဏပြု၊ ပရာဏျတ္ထနော ပဒါနိ သုတ်၏ အဖွင့်ဋီကာဌ်ကား "ပရာဏိ"၏ နကို ဏ ပြုရာဝယ် သုတ်သီးခြား မရှာဘဲ "ပရာဏိ"ဟူသော နိပါတနဖြင့်ပင် ပရာနိမှ နကို ဏ ပြုသည်။

ပတ္တဗ္ဗော (သင်္ကဏီယော) ပါပုဏနီယော—ပပုဗ္ဗ အပဓာတ် တဗ္ဗပစ္စည်း, ဂုပါဒိ နဋ္ဌဖြင့် ဓာတုန် ပ် ကို ချေ၍ ဒွေဘော်ပြု, ရှေ့ပကို ခွင်းချေကပ်လျှင် "ပတ္တဗ္ဗ"ဟု ဖြစ်၏၊ ပပုဗ္ဗ အပ+ဥဏာ+အနီယ၊ ပ၏ အကိုချေ, နောက်အကို ဒီဃပြု, ပါပုဏနီယ–

ဝါတိ ဝတ္တာတော ["အန္တာနံ ဝါတိစ"ဟု မြန်မာမူ၌ "အန္တာနံ" ပါသေးသည်ကား "အန္တာပေက္ခာယံ ဆဋ္ဌီ"ဟူသော ဋ္ဌီကာနှင့် မညီ, ရှေ့အနိုး၌ လိုက်မည့်ပုဒ်လည်း မရှိ, သီမူ၌လည်း မပါ။]

၅၅၀။ ဂမ ၊ပေ၊ ဒီသုနံ။ ။ပရေသု–ကုန်သော၊ တုံ ၊ပေ၊ တွာ ဣစ္ဆေဝ မာဒီသု တုံ, တဗ္ဗ, တဝေ, တုနံ, တွာန, တွာ အစရှိကုန်သော၊ တ ကာရာဒိ ပစ္စယေသု–အစ၌ တ အက္ခရာရှိသော ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊' ဂမ ခန ဟန ဣစ္ဆေဝမာဒီနံ–ဂမ ခန ဟန အစရှိကုန်သော၊ မကာရ နကာရန္တာနံ–မ အက္ခရာ နှ အက္ခရာ အဆုံးရှိကုန်သော၊ ဓာတူနံ–တို့၏၊ အန္တသ–အဆုံးဖြစ်သော မ္ နှ အက္ခရာ၏၊ နကာရော–နှ အပြုသည်၊ ဝါဟောတိ၊ အဂစ္ဆိတ္ထ(ယ ပစ္စည်းကျေ)–သွားအပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဂန္တ္ဗော–၏၊ မဂ္ဂေါ–လမ်းတည်း၊ ဂမိတဗ္ဗံ ဂမနီယံ–သွားထိုက်သော လမ်းခရီး၊ ခန–အဝဒါရဏော–အောက်သို့ ခွဲခြင်း၌၊ ဝါ–တူးခြင်း၌...၏၊ [အဝ–အောက်သို့+ဒါရဏ–ခွဲခြင်း ဟူသည် "တူးခြင်း"ပင်တည်း။] အခနိတ္ထ(ယကျေ)–တူးအပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ခန္တဗ္ဗံ–မည်၏၊ အာဝါဋံ–တွင်းတည်း၊ ခနိတဗ္ဗံ–တူးထိုက်သောတွင်း၊ ကွစိဓာတူတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ခနန္တသ–ခနအဆုံး နှ၏၊ ဏတ္တာ–ဏ အဖြစ်သည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ ခဏိတဗ္ဗံ–တူးထိုက်သောတွင်း၊ ခနနီယံ ဝါ–လည်းရှိ၏၊ ဟန–ဟိံသာဂတိသု၊ အဟနိတ္ထ–သတ်အပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဟန္တဗ္ဗံ ဟနနီယံ–၏။

မန–ဉာဏော။ [ဤဓာတ်ကား ဟနာဒိနံ၌ အာဒိ အရ ပုံစံတည်း။] အမညိတ္ထ–သိအပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ မန္တဗ္ဗော မနိတဗ္ဗော–မည်၏၊ ယပစ္စယေ–ကြောင့်၊ စဝဂ္ဂါဒိ–စဝဂ် အပြု အစရှိသော အ်စီအရင်သည်၊ (ဟောတိ)၊ မညိတဗ္ဗံ မညနီယံ–သိထိုက်၏။ ["မန (ဣ)တဗ္ဗ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဒိဝါဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ "ဒိဝါဒိတော ယော" ဝိနာဓိကာရ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ယ ပစ္စည်းသက်၊ တသ စဝဂ္ဂဖြင့် ဓာတွန်နှင့်တကွ ယ ကို ဥပြု, ဒွေဘော်လာ၊ မညိတဗ္ဗ စသည်ဖြစ်၏။]

ပူဇ–ပူဇာယံ–အပူဇိယိတ္ထ–ပူဇော်အပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိ အတ္ထော–၌၊ တဗ္ဗာနိယာ (ဟောန္တိ၊) စုရာဒိတော ဏေဏယာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အ ကတ္တရိ ပိ–

ဟု ဖြစ်၏၊ ဥပသာရနောင် ပခြားရုံဖြစ်မှ နှ ကို ဏ ပြု၍ "ပါပဏိယ"ဟု ဖြစ်နိုင်၏၊ ဤ ပါပုဏနီယ၌ကား "ပု+ဏ"ဟု ၂ လုံးခြားနေသောကြောင့် ဏ မပြုတော့ပြီ၊ ထို့အတူ သံဂြနောင် ဟ ခြားရုံဖြစ်မှ "သင်္ဂဟဏိယော"ဟု ဏ ပြုနိုင်၏၊ သင်္ဂဟနီယော၌ကား ဏ+ဟ ၂ လုံးခြားနေသောကြောင့် ဏ မပြုရ၊ သီမူ၌ "သင်္ဂဟနီယော, ပါပုဏနီယော"ဟု ပါ၌ရှိသည်။

ကတ္တားအနက်မှ အခြားအနက်၌လည်း၊ ဏော ဏယာ(ဟောန္တိ)။ [ကတ္တာရိ အလိုက် ကြဉ်ဖွယ် မလို, သုတ်ရင်းဖြင့်ပင် ဏော ဏယ သက်နိုင်သည်၊ ထို သုတ်ကို ပြန်ကြည့်။] ဣကာရာဂမာနိယေသု–ဣ အာဂုံ, အနိယပစ္စည်းတို့ ကြောင့်၊ သရလောပေါ တျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ကာရိတ သရဿ–ကာရိတ်သရကို၊ လောပေါ–ချေ။ ["ပူဇ+ဇ+(ဣ)တဗ္ဗ"ဟု ဖြစ်ရာ၌ ဣအာဂုံကြောင့် ကာရိတ် ဇသရကိုချေ၊ ဣကို ဂဟေတ်ဗ္ဗောဟ်ကဲ့သို့ ဇပြု၊ ပူဇနိယောဟ်ကား အနိယ ပစ္စည်းကြောင့် ကာရိတ်ကိုချေ။] ဘဂဝါ–ဘုရားကို၊ ပူဇေတဗ္ဗော, ပူဇယိ တဗ္ဗော, (မြန်မာမူ၌ ကျသည်), ပူဇနိယော–ပူဇော်ထိုက်၏။ [ဤ ပူဇနိယော ၌လည်း ဏောပစ္စည်းသက်၍ ဇသရကို ချေရဦးမည်။]

တဗ္ဘာနိယောတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ ကတ္တုကရဏောသုပိ–ကတ္တား ကရိဏ်း အနက်တို့၌လည်း၊ (တဗ္ဘာနိယာ ဟောန္တိ) ယာ–ပါပုဏာနေ၊ နိယျာ တိ–ဝဋ္ဋမှ ထွက်မြောက်တတ်၏၊ ဣတိ နိယျာနိကော–မည်၏၊ အရိယမဂ္ဂေါ– အရိယာမဂ်တည်း။ [သီ၌ "အရိယ"ပါသည်။] ဂစ္ဆန္တိ–ရောက်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဂမနိယာ–တို့မည်၏၊ ဘောဂါ–စည်းစိမ်တို့တည်း၊ နဟာ–နဟာ သဒ္ဒါသည်၊ သောစေ–စင်ကြယ်ခြင်း၌...၏၊ ဇတေန–ဤ ဆပ်ပြာမှုန့်ဖြင့်၊ နဟာယတိ–စင်ကြယ်ရ၏၊ ဝါ–ရေချိုးရ၏၊ ဣတိ နဟာနိယံ၊ စုဏ္ဏံ–ဆပ်ပြာ မှုန့်တည်း။

တဗ္ဘာနိယာတိ ၊ပေ၊ **စုဏ္ဏံ**—ဘာဝကမ္မေသု တဗ္ဘာနိယာသုတ်၌ "တဗ္ဘာနိယာ" ဟူသော ဒွိဓာကရဏယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကတ္တားကရိဏ်း အနက်၌လည်း တဗ္ဘ–အနိယ ပစ္စည်းသက်၊ နိပုဗ္ဗ ယာဓာတ်, နိ နောက် ဒွေဘော်ရောက်၍ (နိယျာ+အနိယ) ရှေ့ အာ ချေ, နောက် အ ကို ဒီဃပြု, နိယျာနိယ–ဟု ဖြစ်၏၊ ဤကို ရဿ, ယ ကို က ပြုလျှင် "နိယျာနိကော ဓမ္မော"စသည် ဖြစ်၏။

"နဟာ"ဟု အာကာရန္တဖြင့် ဓာတ်ကျမ်းတို့၌လည်းကောင်း သီမူ၌လည်းကောင်းရှိ၏၊ "နဟာယတိ"၌ နဟာဝယ် ဓာတွန် အာကို မချေဘဲ ဒိဝါဒိ ယပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသကဲ့သို့ "နဟာ+အနိယ"၌လည်း "ဓာတုသဒ္ဒေါ လောပေါ"သုတ်၌ ကွစိသဒ္ဒါကြောင့် ဓာတွန် မချေရ၊ သရလောပေါ သုတ်၌ တုသဒ္ဒါမြစ်၍ ထို သုတ်ဖြင့် မချေဘဲ, သရာသရေ လောပံဖြင့် ရှေ့အာကို ချေ, နောက် အ ကို ဒီဃပြု "နဟာနိယံ"ဟု ဖြစ်၏၊ "သိနာ– သောစေယျေ–စင်ကြယ်သည်၏ အဖြစ်၌"ဟူသော ဓာတ်, "နှာ–သောစေ"ဟူသော ဓာတ်တို့ဖြင့်လည်း သိနာနိယံ, နှာနိယံ–ရေချိုးကြောင်း ဆပ်ပြာမှုန့် ဟု ဖြစ်၏။

မောဂ္ဂလ္လာန်၌ "ဒါနိယော–ပေးရာဖြစ်သော၊ ဗြာဟ္မဏော–ပုဏ္ဏား"ဟု သမ္ဗန္ဓဒါန် အနက်၌ အနိယ သက်ပုံကိုလည်း ပြ၏၊ ပါရာဇိကဏ် ဝေရဉ္ဇကဏ္ဍ "အာသဝဋ္ဌာနိယာ

ဘာဝကမ္မေသူတိ အဓိကာရော။

၅၅၃။ ဣတောစ။ ။ဘာဝ ၊ပေ၊ ဥတေယျန္တ္ဟာဒီသု–ဥတေယျံ အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌၊ တေယျ ပစ္စယော–တေယျ ပစ္စည်းသည်လည်း၊ (ဟောတိ)။

၅၅၃။ ကာရိတံ ဝိယ ဏာနုဗန္ဓော။ ။[အနုဗန္ဓော–အနုဗန်ဟူသည်၊ အပ္ပယောဂီ–ပါဠိတို့၌ သုံးစွဲရခြင်း မရှိသော အက္ခရာတည်း။] ဏ ကာရာ နုဗန္ဓော–ဏ အနုဗန်ရှိသော၊ ပစ္စယော–ကို၊ ကာရိတံ ဝိယ–ကာရိတ်ကိုကဲ့သို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော–၏၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ကာရိတ ဗျပဒေသော–ကာရိတ်ခဲ့ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ ကာရိတာနံ ဏော လောပံတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဏ လောပေါ–ဏ အနုဗန်ကိုချေ၊ အသံ ၊ပေ၊ တေတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိပြု၊ ဣ ကာရာဂမော–ဣ အက္ခရာလာ၊ ကတ္တာဗ္ဗံ–ပြုထိုက်သော ကိစ္စသည်၊ ကာရိယံ–မည်၏။ ["ကတ္တာဗ္ဗံ"သည် လိုရင်းမဟုတ်, ရှေ့၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ကာရိယံ၏ အနက်ကို ပြလိုရှိ ထည့်အပ်သော ပုဒ်ဖြစ်သည်။]

ဟရ–ဟရဏော–ဆောင်ခြင်း၌...၏၊ အဟရိယိတ္ထ–ဆောင်အပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဟရဏိယံ–မည်၏၊ ဘရ–ဘရဏော–ဆောင်ခြင်း၌...၏၊ ဘရိတဗ္ဗံ, ဘရဏိယံ, ဘာရိယံ–ဆောင်ရွက်ထိုက်သော ဝန်၊ ဝါ–လေးသော ဝန်၊ လဘ–လာဘော၊ လဘိတဗ္ဗံ လဗ္ဘ–ရထိုက်သော ပစ္စည်း၊ ဝါ–လာဘ်၊ ယဝတံ တလနဗ္ဗာဒိ သုတ္တေ–၌၊ ကာရဂ္ဂဟဏေန–ဖြင့်၊ ယဝတော–ယ အက္ခရာရှိသော၊ ဘကာရသ–ဘကို၊ ဘကာရော–ဘပြု၊ ဒ္ဒိတ္တံ။ ရုပ်တွက်ပြသည်၊ "လဘိတဗ္ဗံ"

ဓမ္မာ"ပုဒ်ကိုလည်း "အာသဝါ တိဋ္ဌန္တိ ဧတေသုတိ အာသဝဋ္ဌာနိယာ"ဟု အဓိကရဏသာဓနဖြင့် အဋ္ဌကထာဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် "တဗ္ဘာနိယာ" ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကတ္တားကရိဏ်းအပြင် သမ္ပဒါန် အပါဒါန် အဓိကရဏ သာဓနတို့၌လည်း တဗ္ဘ အနိယ သက်ဟု ဆိုသင့်၏၊ အပါဒါနသာဓန၏ ပုံစံကိုကား ရှာကြပါလေ။

၅၅၂။ ဥတေယျံ–သိအပ် သိထိုက်၏၊ အာဒိဖြင့် "ဝိဒ္ဒေယျံ မံ အမညထ–ငါ့ကို ပစ်ဖောက်ထိုက်၏ ဟု မှတ်ထင် ဘိ၏၊ (သုဝဏ္ဏသာမ ဇာတ်), လဒ္ဓေယျံ လဘတေ မစ္ဆော–သတ္တဝါသည် ရထိုက်သည်ကို ရ၏၊ (ဘူရိဒတ်)"စသည်ကို ယူ၊ တေယျမှ တကို ဝိဒ္ဓေါ လဒ္ဓေါကဲ့သို့ စီရင်။

၅၅၃။ အနုဗန္ဓော အပ္ပယောဂီ— ဏော ဏယ စသည်၌ ဏ စသည်ကို အနုဗန်ခေါ်ကြောင်း အနုဗန်ကို ထည့်ထားသဖြင့် အကျိုး ရှိကြောင်းကို အခြေပြု၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ထို အနုဗန်အက္ခရာကို ချေပစ်ရ၍ ပါဠိတို့၌ သုံးစွဲခြင်း မရှိသောကြောင့် "နု တသ သုတ္တန္တေသု (ပါဠိတို့၌) ပယောဂေါ (သုံးစွဲရခြင်းသည်) အတ္ထိတိ အပ္ပယောဂီ"ဟု ဋီကာဖွင့်သည်။

ဌ် "လဇ္ဇိတဖ္ပံ"ဟု ပါဠိပျက်တတ်သည်၊] သာသ (သီဌ "သာသု")–အနုသိဋ္ဌိ မှိ–ဆုံးမခြင်းဌ...၏၊ သာသိတဗ္ဗော–ဆုံးမထိုက်၏၊ ဣတိ သိသော–(တပည့်)မည်၏၊ ကွစိဓာတူတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ အာကာရဿ–သာ၌ အာကို၊ ဣ ကာရော–ဣ ပြု။ [သီဌ "သာသာကာရသိကာရော–သာသ၏ အကို ဣပြု"ဟု ရှိ၏။]

ဝစ–ဝိယတ္တိယံ ဝါစာယံ၊ ဏျပစ္စယာဒိမှိ–ဏျပစ္စည်း အစရှိသည်ကို၊ [အာဒိဖြင့် ကာရိတ် မှည့်, ဏ် အနုဗန် ချေ, ဝုဒ္ဓိပြုတို့ကို ယူ၊] ကတော–သော်၊...အန္တာနံတိ ဏာနုဗန္ဓောတိစ ဝတ္တတေ။

၅၅၃။ ဏ်ဂါ စဿနံ။ ။ပရေ ဏကာရာနုဗန္ဓေ ပစ္စယေ, စ ဇ ဣတိ စ, ဇ ဟူကုန်သော၊ ဇတော သံ ဓာတွန္တာနံ–ဤ ဓာတွန် အက္ခရာတို့၏၊ ကကာရ ဂကာရာဒေသော ဟောန္တိ၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ စဿ–စ၏၊ ကာဒေသော–က ပြု၊ ဝစနီယံ ဝါကျံ – ဆိုအပ်သော စကား၊ ဘဇ–သေဝါယံ–မှီဝဲအပ် ဆည်းကပ်အပ်ခြင်းဌ...၏၊ ဘဇနီယံ ဘာဂျံ–မှီဝဲအပ်သောဘုန်း၊ ဇဿ–ဇ၏၊ ဂါဒေသော–ဂ ပြု။

စိ–စယေ၊ အစိယိတ္ထ–စိအပ်ပြီ၊ ।ပေ। စေယျံ စေတဗ္ဗံ–စိအပ်သော ဝတ္ထု၊ ဣကာရဿ–ဣ၏၊ ဧကာရော–ဧဟူသော၊ ဝုဒ္ဓိ–ပြု၊ ယ ကာရဿ–ယ၏၊ ဒ္ဓိတ္တံ–လာ၊ [စိဌ ဣကို ဏျကြောင့် အသံယောဂန္တသ ဝုဒ္ဓိကာရိတေဖြင့်, တဗ္ဗကြောင့် အညေသုစဖြင့် ဧဝုဒ္ဓိပြု။] ဝိ နိ ပုဗ္ဗော–ဝိ, နိ ရှေးရှိမူ၊ ဒေါဓသ စာတိ သုတ္တော–ဌ၌၊ စဂ္ဂဟေန၊ စ ကာရဿ–စ၏၊ ဆကာရော–ဆ ပြု၊ ဝိနိစ္ဆေယျံ ဝိနိစ္ဆိနိတဗ္ဗံ–ဆုံးဖြတ်ထိုက်၏၊ ကိယာဒိတော နာတိ–ဟူသော၊ ဝိနာဓိ ကာရ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ တဗ္ဗာနီယတုံတုနာဒီသုစ–တဗ္ဗ, အနီယ, တုံ, တုန အစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်း၊ နာပစ္စယော–နာ ပစ္စည်းသက်၊ ဝိနိစ္ဆေတဗ္ဗံ, ဝိနိစ္ဆနီယံ–ဆုံးဖြတ်ထိုက်၏၊ [ဤ ၂ ရုပ်ဌကား နာပစ္စည်း မသက်ရ၊] နိ–ပါ၊ ပဏော၊ အနီယိတ္ထ–ဆောင်အပ်ပြီ၊ ।ပေ। ဣတိ, နေယျံ ।ပေ। နေတဗ္ဗံ–မည်၏။

သိသ။ ။"သာသ+ဏျ"ဌ ဏ် အနုဗန် ချေ၍ "သာသျ"သုတ်ကြီးဖြင့် အာကို ဣ ပြု၍ "သိသျ"ယဝတံဌ ကာရဖြင့် သျကို သပြု, ဒွေဘော်လာ၍ "သိသ" ဟု ဖြစ်သည်။

[**ဆောင်**] သာသ+ဏျ, ရှိကာလဝယ်, သာသျဖြစ်စေ, နုဗန်ချေလော၊ တစ်ထွေ သာရှိ, အာကို ဣကား, ကွစိဓာတု, သုတ်ဖြင့် ပြုလျက်, ဆက်၍ တဖန်, ယဝတံနှင့်, ဒွေဘော်ဆင့်, ပြီးလင့် သိသော ရှုပ်။

ဏျဂ္ဂဟဏံ-သည်၊ ဆဋ္ဌိယန္တံဝသေန - ဆဋ္ဌီ ဝိဘတ်အဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ အနုဝတ္တတေ၊ မဏ္ဍူကဂတိယာ-ဖြင့်၊ အန္တဂ္ဂဟဏဗ္ဗ-အန္တသဒ္ဒါ သည်လည်း၊ တတိယန္တံဝသေန-ဖြင့်၊ (အနုဝတ္တတေ)။

၅၅၅။ ဘူတောဇ္ဇ။ ။ဘူ ဣတိ-ဟူသော၊ ဇောသ္မာ-ဤ ဓာတ်မှ၊ ပရသ ဏျပစ္စယသ-၏၊ ဓာတွန္တေန-ဓာတွန်နှင့်၊ သဟ-တကွ၊ အဗ္ဘာ ဒေသော-အဗ္ဘ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ ဘဝိတဗ္ဗော ဘဗ္ဗော ဘဗ္ဗာ ဘဗ္ဗံ-ဖြစ်ထိုက်၏။

ဏျသာတိ အန္တေနာတိစ ဝတ္တတေ။

၅၅၆။ ဝဒ မဒ ।ပေ। ဂါရော ဝါ။ ။ဝဒ ।ပေ। ဣစ္စေဝ မာဒီဟိ-ဝဒ, မဒ, ဂမု, ယုဇ, ဂရဟ အစရိုကုန်သော၊ ဓာတုဟိ-တို့မှလည်းကောင်း၊ အာကာရန္တေဟိ စ-အာကာရန္တ ဓာတ်တို့မှလည်းကောင်း၊ ပရသ ဏျ ပစ္စယသ ဓာတွန္တေန သဟ ယထာက္ကမံ, ဇ ဗ ဂ ယ ဇယျဣတိ-ဇ, ဗ, ဂ, ယ, ဇယျ ဟူကုန်သော၊ ဇတေ အာဒေသော-တို့သည်၊ ဝါ-စွာ၊ ဟောန္တိ၊ ဂရသစ-ဂရ သဒ္ဒါ၏လည်း၊ ဂါရာဒေသော-ဂါရပြု၊ ဂရဟသ-ဂရဟ ဓာတ်၏၊ ဂရသေဝ-ဂရ၏ သာလျှင်၊ အယံဂါရော-ဤ ဂါရအပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ အယံ ဝါသဒ္ဒေါ ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသတ္ထော။ [ဘောဇ္ဇဒ္ဒ ဏျ ပစ္စည်း ရှိလျက် ဤသုတ်ဖြင့် မစီရင် ရ၍ အသန္တဝိဓိ, ဝဇ္ဇ် မဇ္ဇ် စသည်ဒ္ဒ နိစ္စဝိဓိ ဟု သတ်မှတ်ကြောင်း ဋီကာ ဖွင့်၏။]

၅၅၅။ ဘဗ္ဗော ဘဗ္ဗာ ဘဗ္ဗံ ဟု ပုရိသ ကညာ စိတ္တာဒိဂုဏ်း ရုပ်ကို ပြထားသော ကြောင့် ဏျပစ္စည်းကို "ကမ္မေ တိလိင်္ဂါ"နှင့် အညီ ကံဟော ဟု ဆိုလိုဟန်တူ၏၊ သို့သော် ပါဠိတော်များ၌ကား "သဒ္ဒေါ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခု ।ပေ। ဘဗ္ဗော ဣမသ္မိံ ဓမ္မ ဝိနယေ ဝုဒ္ဓိံ ဝိရုဠှိံ ဝေပုလ္လံ အာပဇ္ဇိတုံ"....ပဋ္ဌက အဂ်ုတ္တိုရ်၊ "သေယျထာပိ နာမ သိသစ္ဆိနော တာလော အဘဗ္ဗော ပုန ဝိရုဠှိယာ"...ရဟန်းသစ် ဩဝါဒခန်း စသည်၌ ကတ္တားအဖြစ်သာ လာ၏၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း..."သဒ္ဒေါ ဘိက္ခု တာလော"ဟု ကတ္တား ပုဒ်ကို ပြထားသောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဘဗ္ဗော စသည်ဒ္ဒ ဏျပစ္စည်း ကတ္တား ဟော ဟု ကြံသင့်၏၊ "ဘဗ္ဗော-ဖြစ်ထိုက်၏"စသည်ဖြင့် ပေး၊ မောဂ္ဂလ္လာန် ပဋ္ဌိကာ ဒ္ဒလည်း "ဘဝတိတိ ဘဗ္ဗော, ကတ္တာရိယော"ဟု ကတ္တားအနက်ဒ္ဒ ယ ပစ္စည်းသက်၍ ဘဗ္ဗောရုပ်ကို စီရင်သည်။

၅၅၆။ ယထာက္ကမံ— "ဝဒ, မဒ"ဟူသော ဒကာရန္တ ဓာတ်နှောင် ဓာတွန်နှင့် တကွ ဏျကို ဇပြု၊ ဂမနှောင် မ, ယုဇနှောင် ဂ, ဂရဟာနှောင် ယ, အာကာရန္တဓာတ်နှောင် ဓာတွန် အာနှင့်တကွ ဏျကို ဇယျ, ဟု အစဉ်အတိုင်း ပြု၊ ဝါ သဒ္ဒါ၏ သတ်မှတ်ချက် ကြောင့် ဂရဟဓာတ်၏ ဂရကိုသာ ဂါရပြု။

ဝဒ–ဝိယတ္တိယံ ဝါစာယံ၊ အဝဇ္ဇိတ္ထ–ပြောဆိုအပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဝဇ္ဇံ ဝဒနီယံ–မည်၏၊ ရဿတ္ထံ–သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဝဇ္ဇံ–ဝဇ္ဇံ ဟူသည်၊ ဒေါသော–အပြစ်တည်း၊ မဒ–ဥမ္မာဒေ–ယစ်မူး ရူးသွပ်ခြင်းဌ...၏၊ ဧတေန–ဤသေရည်ဖြင့်၊ အမဇ္ဇိတ္ထ–ယစ်မူးပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိ မဇ္ဇံ မဒနီယံ–မည်၏၊ [သီမူဌ "မဒဋ္ဌာနေန–မဒ ဓာတ်ကို ယူခြင်းကြောင့်၊ ကရဏေပိ–ကရိယာ အနက်ဌလည်း၊ ဣ ပစ္စယော–ဣပစ္စည်းသက်"ဟု ရှိသေး၏။]

အဝဇ္ဇိတ္ထ ၊ပေ၊ ရဿတ္ထံ—"ဝဒ+ဣ"ကာရိတ်မှည့်, ဣ အနုဗန် ချေ, ကာရိတ်ပစ္စည်းကြောင့် ဝ၏ အကို အာဝုဒ္ဓိပြု (ဝါဒ်+ယ) ဤသုတ်ဖြင့် ဓာတွန် ဒ်နှင့် တကွ ဣကို ဇုပြု, [ဤ၌ ဣအနုဗန် ချေ၍ ကျန်သော ယကို ဘူတ ဗုဗ္ဗဂတိကနည်းဖြင့် ဣဟု ခေါ်သည်၊] ကွစိဓာတု သုတ်ကြီးဖြင့် ဝါ၌ ရဿပြု။ ["ရဿတ္ထန္တိ–ဣ ပစ္စယ ပရတ္တာ ဓာတုသရဿ ဝုဒ္ဓိမှိ ကတေ ဧောတိအာဒေသေ ကတေ ၊ပေ၊ ရဿတ္ထံ"... ဋ္ဌီကာ။]

ဝဇ္ဇံဒေါသော— ဝဇ္ဇံ အရ "ကဲ့ရဲ့ပြောဆိုထိုက်သော အပြစ်ကို ယူ"ဟု သိစေလိုမှ "ဒေါသော"ဟု အဘိဓေယျကို ထည့်ပြသည်၊ ချဲ့အံ့–"ဝဇ္ဇံ ဒေါသေစ ဘေရိယံ" ဟူသော အဘိဓာန်နှင့်အညီ ဝဇ္ဇသဒ္ဒါသည် "အပြစ်ဒေါသ"ဟူသော အနုက်, "တီးအပ်သော စည်"ဟူသော အနုက်ကို ဟောဏ်၊ ထိုတွင် စည်ကို ဟောရာ၌ "ဝါဒီယတေ–မည်စေအပ်၏"ဟု ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့်တကွ ဟောတုကမ္မ သာဓနကြောင့် ဝဇ္ဇမည်၏၊ ဝဒဓာတ် ကာရိတ် ဏော ပစ္စည်း, ဣ ပစ္စည်းဖြင့် ပြီး၏၊ ကာရိတ် ဏော ပစ္စည်းဌ ဏ အနုဗန် ချေ၍ ဧကိုလည်း သုတ်ကြီးဖြင့် ချေရဦးမည်၊ ဤ ဝဇ္ဇံ ဝဒနီယံဌ ဝဇ္ဇသဒ္ဒါကား သုဒ္ဓ ကမ္မသာဓန ဖြစ်၍ "ကဲ့ရဲ့ ပြောဆိုထိုက်သော အပြစ်ကို ဝဇ္ဇခေါ်သည်"ဟု ပြလိုမှ "ဝဇ္ဇံ–ဒေါသော"ဟု မိန့်သည်။ [သီမူဌကား "အဝဇ္ဇံ–ဒေါသော"ဟု ရှိ၏၊ ထိုဌ အ သဒ္ဒါသည် အနုက်သီးခြား မရှိ, ဝဇ္ဇအနုက်ဌဖြစ်သော "တဗ္ဘာဝဝုတ္တိ" သဒ္ဒါတည်း၊ ဥပမာ–"လာဗု–အလာဗု"ဟူရာ၌ အသဒ္ဒါကဲ့သို့တည်း၊ "အဝဇ္ဇသဒ္ဒေါ ဒေါသတ္ထော ဂါရယ္ဟပရိယာယတ္တာ အ သဒ္ဒသစ တဗ္ဘာဝဝုတ္တိတောတိ အာဟ–သာဝဇ္ဇာတိ သဒေါသာတိ"...သီလက္ခန်ဋ္ဌီကာသစ်, မဟာသီဟနာဒသုတ်။]

မဒဋ္ဌာနေန ၊ပေ၊ ဣ ပစ္စယော—[ဤ ပါဠိကို ဋ္ဌီကာလည်း ဖွင့်သည်၊] ဝဒ ဓာတ်ဖြင့် ဒကာရန္တ ဓာတ်ဟူသမျှကို ယူနိုင်ပါလျက် "ဝဒ မဒ"ဟု မဒဓာတ်ကို အဘယ့်ကြောင့် သီးခြားဆိုရပါသနည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "မဒဋ္ဌာနေန"စသည်ကို မိန့်သည်၊ ဆိုလိုရင်းကား–မဒဓာတ်ဖြင့်ပြီးသော မဇ္ဇသဒ္ဒါသည် စိတ်စေတနာ မရှိသော သေရည် အရက်ကို ဟောဏ်၊ ထို သေရည်ဌ ယစ်မူးတတ်သော ကတ္တုသတ္တိ–ယစ်မူးအပ်သော ကမ္မသတ္တိ မရှိ၊ ယစ်မူးကြောင်း ကရဏသတ္တိသာ ရှိ၏၊ သို့ဖြစ်၍ မဒဓာတ်ကို ဝဒဓာတ်ဖြင့်ယူရသော ဒကာရန္တဓာတ်ဌ သွင်းလျှင် ကံဟောဟု ထင်ဖွယ်ရှိသောကြောင့် မသွင်းဘဲ သီးခြား ယူခြင်းကြောင့် မဇ္ဇဌ ဣ ပစ္စည်းသည် ကရဏသာဓနဌ သက် ဟု သိစေရကျိုး ရှိသည်၊ [ဤ] မဇ္ဇနှင့်တကွ နောက်နောက် ရုပ်များဌလည်း ဝုဒ္ဓိပြု၍ ရဿပြုဦးမည်။]

ဂမု, သပ္ပ–ဂတိမှိ၊ ဂန္ဓဗ္ဗ–ရောက်ထိုက်သော အရုပ်သည်၊ ဂမ္ဘံ–မည်၏၊ ယုဇ–ယောဂေ–ယှဉ်ခြင်းဌ...၏၊ အယုဇ္ဈိတ္ထ–ယှဉ်အပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ယောဂ်–(ယာဉ်)မည်၏၊ နိယောဇ္ဈောဝါ–လည်း ရှိ၏၊ ဂရဟ–နိန္ဒာယံ–ကဲ့ရဲ့ခြင်းဌ...၏၊ အဂရယှိတ္ထ–ကဲ့ရဲ့အပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိအတ္ထေ–ဌ၊ ဏျပစ္စယော–သက်၊ တသ–ထို ဏျပစ္စည်း၏၊ ဣမိနာ–ဤ သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတွန္တေန သဟ, ယာဒေသော–ယှပြု၊ ဂရုသ–ဂရ သဒ္ဒါ၏၊ ဂါရာဒေသောစ–ဂါရ လည်းပြု၊ ဂါရယှော, ယှာ, ယုံ, ဂရဟဏီယံ–ကဲ့ရဲ့ထိုက်၏။

အာဒိသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ အညေပိ–(ဝဒ–မဒ–ဂမ–ယုဇ–ဂရဟ တို့မှ) အခြား လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒ မ ဇ ဟန္တာ–ဒ, မ, ဇ, ဟ အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့ ကို၊ ဂယှန္တေ–ယူအပ်ကုန်၏၊ ဂဒ–ဝိယတ္တိယံဝါစာယံ၊ ဂဇ္ဇတေ–ဆိုအပ်၏၊ ဝါ, ဝဒနီယံ–ဆိုထိုက်၏၊ (ဣတိ–ကြောင့်၊) ဂဇ္ဇံ–မည်၏၊ (စုဏ္ဏိယ ဝါကျ တည်း)၊ ပဒ–ဂတိမှိ၊ ပဇ္ဇနီယံ–လှည့်ပြောင်း ရွှတ်ဆိုအပ်သော ဝါကျ အထူး သည်၊ ပဇ္ဇံ–ပဇ္ဇမည်၏၊ ဂါထာ–ဂါထာတည်း၊ ခါဒ–ဘက္ခဏော–စားခြင်းဌ...၏၊ ခဇ္ဇတေ–ခဲစားအပ်၏၊ ဣတိ, ခဇ္ဇံ–မည်၏၊ ခါဒနီယံ–ခဲဖွယ်တည်း။

ဒမု–ဒမနေ–ဆုံးမခြင်းဌ...၏၊ အဒမ္မိတ္ထ–ဆုံးမအပ်ပြီ၊ ဒမ္မတေ–ဆဲ၊ ဒမ္မိသတိ–လတ်၊ ဣတိ ဒမ္မော–မည်၏၊ ဒမနီယော–ဆုံးမထိုက်သူ၊ ဘုဇ–

နိယောဇ္ဈောဝါ—နှိ ပုဗ္ဗယုဇ, ဏျ ဤသုတ်ဖြင့် ဇ္ဈပြုလိုဟန် တူသော်လည်း ဇကာ ရန္တ ဓာတ်နောင် ဂ္ဂ ပြုသောကြောင့် ဤသုတ်ဖြင့် မစီရင်နိုင်, ဏ် အနုဗန် ချေပြီးနောက်, ဝုဒ္ဓိပြု, ယဝတံ သုတ်ဌ ကာရသဒ္ဒါဖြင့် ယပင့် ရှိသော ဇ ကို ဇ ပြု, ဒွေဘော်လာ၍ ပြီးသင့်သည်။ [နောက်ဌ ဘောဇ္ဈ ရုပ်တွက်ပုံကို နည်းမှိ။] ဂမ္ဘံ ဂါရယှော စသည်တို့ လွယ်ပြီ။

အာဒိ ၊ပေ၊ ဣစ္စာဒိ—တို့ကား "ဂရဟာကာရာဒိဟိ"ဌ အာဒိဖြင့် ယူရသော ပုံစံ တို့တည်း၊ ဂဇ္ဇံကို ထောမနိမိဌ "ဂဒျ"ဟု ယ ပစ္စည်းဖြင့် ပြ၏၊ "ဂါထာ မဟုတ်သော ရွှတ်ဆို ထိုက်သော ပုဒ်အပေါင်း"ဟု ဖွင့်၏၊ ထို ပုဒ်အပေါင်းကိုပင် ယခုကာလဌ စုဏ္ဏိယ ဝါကျ ဟု ခေါ်သည်၊ သို့သော် ဂဇ္ဇ ဝါကျကား စုဏ္ဏိယ အပြင် အမျိုးမျိုး ရှိသေး၏၊ ပဇ္ဇကို "ပဒျ"ဟု ယ ပစ္စည်းဖြင့်ပင် ပြ၏၊ "ကဝိကတော–ကဗျာဆရာတို့ ပြုအပ်သော၊ စတုစရဏတွကော–အခြေ ၄ ချောင်းသဖွယ် အထည်ကိုယ် ၄ ပါဒရှိသော၊ ဝါကျဘေဒေ–ဝါကျအထူးဌ ဖြစ်၏"ဟု ဖွင့်၏၊ ၄ ပါဒ ရှိသောကြောင့် တစ်ပါဒနှင့် တစ်ပါဒ လှည့်လည် ပြောင်းရွှေ့တတ်ရကား ကတ္တားဟော ဏျ ပစ္စည်းဖြင့် "ပဇ္ဇ"ပြီး စေရလျှင် "ပဒ–ဂတိမှိ"ဟူသော ဓာတ်နက်နှင့် သာ၍ သင့်ဖွယ်ရှိ၏၊ ဤဌကား ရူပသိဒ္ဓိ အလို ကဲ့ဟော ဏျပစ္စည်း ဟု ကြံ၍ "လှည့်လည် ရွှေ့ပြောင်း၍ ရွှတ်ဆိုအပ်သော ဂါထာ"ဟု ကြံရတော့သည်။

ပါလန ဗျဝဟာရဏောသု၊ အဘုဇ္ဈိတ္ထ–စားအပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဘောဂ်–မည်၏၊ ဘောဇ္ဈ ဝါ–လည်း ရှိ၏၊ ကာရဏ္ဍဟာဏောန–ယဝတံ၌ ကာရဏဒ္ဒါဖြင့်၊ ဗျသ–ယပင့် ရှိသော ဇ၏၊ ဇကာရော–ဇပြု၊ ဂဟေတဗ္ဗ–ယူထိုက်သော ဝတ္ထုသည်၊ ဂယှ–မည်၏၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။

အာကာရန္တေတာ ပန–အာကာရန္တဓာတ်မှ နောက်၌ (ဥဒါဟရဏ်ကား)၊ [သုတ်၌ ဂရဟဓာတ်တိုင်အောင် ပုံစံပြုပြီး၍ အာကာရန္တပုံစံ ပြုလိုသောကြောင့် "အာကာရန္တေတာ ပန"စသည်မိန့်။] ဒါ–ဒါနေ၊ အဒီယိတ္ထ–ပေးအပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိ အတ္ထော, ဣဿပစ္စယော၊ တသ–ထို ဣဿပစ္စည်းကို၊ ဣမိနာ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဓာတွန္တေန–ဓာတွန် ဖြစ်သော၊ အာကာရေန–အာနှင့်၊ သဟ, ဇယျာဒေသော–ဇယျ အပြုသည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒေယျံ, ဒါတဗ္ဗံ–ပေးထိုက်သော ဝတ္ထု။ [ဒေယျံ သာ လိုရင်းဖြစ်သော်လည်း ဒါတဗ္ဗံနှင့် ဒေယျံသည် ပရိယာယ်တည်း–ဟု သိစေလို၍ "ဒါတဗ္ဗံ"ထည့်သည်၊ နေရာတိုင်း ဤနည်းချည်း။] အနိယေ–အနိယ ပစ္စည်း၌၊ သရလောပေါ တျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ပုဗ္ဗသရဿ–၏၊ လောပေါ–ကျေခြင်းသည်၊ သမ္ဘတ္တော–သော၊ တတ္ထေဝ–ထို သရလောပေါစသော သုတ်၌ ပင်၊ တုဂ္ဂဟာဏောန–ဖြင့်၊ နိသေဓေတ္တာ–တားမြစ်၍၊ သရာသရေ လောပန္တိ–သုတ်ဖြင့်၊ အာကာရေ–အာ အက္ခရာကို၊ (ဒါ၌ အာကို)၊ လုတ္တော–ချေအပ်ပြီးသော်၊ ပရသရဿ–နောက်သရ၏၊ (အနိယ၌ အ၏)၊ ဒီဃော–သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒါနိယံ–ပေးထိုက်သော ဝတ္ထု။

ဘောဇ္ဈံရပ် စီရင်ရာ၌ မြန်မာမူဝယ် "ပုဗ္ဗရူပဠာတိ ယသဧကာရော"ဟု ရှိ၏၊ စဝဂ် ဆိုင်ရာ ဖြစ်၍ တသစဝဂ္ဂ သုတ်ဖြင့်သာ စီရင်ဖွယ် ရှိ၏၊ သို့သော် ယ ပစ္စည်း သက်သက် မဟုတ်, ဣဿပစ္စည်းဖြစ်၍ ထို သုတ်၏ အရာလည်း မဟုတ်နိုင်၊ ပုဗ္ဗရူပဠနှင့် ကား သ်ဘာ၍ မဆိုင်၊ သီမူ၌ "ကာရဏ္ဍဟာဏောန ယသဧကာရော"ဟု ရှိ၏၊ ထိုအတိုင်းပင် တော်သေး၏၊ သို့သော် ယချည်း ဧ ပြုသည် မဟုတ်, "ဘုဧယ"ဟု ဖြစ်သော အခါ ရှေးဦးစွာ ဝုဒ္ဓိပြု၍ ယဝတံ၌ ကာရသဒ္ဒါဖြင့် "ဧယ"ကို ဧ ပြု၍ ဒွေဘော်လာရသည်၊ ထို့ကြောင့် "ကာရဏ္ဍဟာဏောန ဗျသ"ဟု သော်လည်းကောင်း, "ယဝတော ဧသ"ဟု သော်လည်းကောင်း ရှိသင့်သည်၊ နောက်၌ ဤစာသွားမျိုးကို တွေ့ရဦးလတ့်။ [ခဇ္ဇံ တိုင်အောင် ဝဒ အရ ဒကာရန္တစုတည်း၊ ဒမ္မ ဘောဂ္ဂ ဂယှတို့ကား အစဉ်အတိုင်း ဂမ–ယုဧ–ဂရဟနှင့် တူသော အာဒီအရ ယူရသော ဓာတ်တို့တည်း၊ ရုပ်ပြီးပုံ ထင်ရှားပြီ၊ ခါဒနီယံ စသည်တို့ကား ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်, အဘိဓေယျတို့သာတည်း။]

ပါ–ပါနေ၊ အပိယိတ္ထ–သောက်အပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ ပေယျံ, ပါတဗ္ဗံ, ပါနီယံ–မည်၏၊ (သောက်ထိုက်သော သောက်ဖွယ်)၊ ဟာ–စာဂေ၊ အဟိယိတ္ထ–စွန့်အပ်ပြီ၊ ဣတိ, ဟေယျံ, ဟာတဗ္ဗံ, ဟာနီယံ–(စွန့်ထိုက်သော ဝတ္ထု) မည်၏၊ မာ–မာနေ–နှိုင်းယှဉ်ခြင်းဌ...၏၊ အမိယိတ္ထ–နှိုင်းယှဉ်အပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိ မေယျံ မာတဗ္ဗံ မိနိတဗ္ဗံ–(နှိုင်းယှဉ်အပ်သော ဝတ္ထု) မည်၏၊ မေတဗ္ဗံဝါ–လည်းရှိ၏။ [သီဋ္ဌ "မိနိတဗ္ဗံ မေတဗ္ဗံဝါ"ဟု ရှိသည်၊ ထိုအတိုင်းသာ "မိနိတဗ္ဗံတိဇတ္ထ ကွစိဓာတ္တာဒိနာ ဓာတ္ဆန္ဒသ ဣကာရော, ကိယာဒိတောနာတိ (ကတ္တာရိအလိုက်ကြဉ်သော ယောဂဝိဘာဂဖြင့်) နာ ပစ္စယော၊ မေတဗ္ဗံတိ ဇတ္ထ ဣကာရာဂမေ သရာသရေလောပန္တိ ပုဗ္ဗလောပေ (မာ၌ အာ ချေခြင်း)ကို၊ ကတော, ကွစာသဝဏ္ဏံ လုတ္တေတိ ဣကာရသောကာ ရော" ဟူသော ဋီကာနှင့် ညီသည်။]

ဉ–အဝဗောဓနေ၊ အညာယိတ္ထ–သိအပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိ ဥ ယျံ ဉတဗ္ဗံ ဉတေယျံ–(သိထိုက်သော ဝတ္ထု)မည်၏။ [သီဋ္ဌ "ဉတေယျံ" ပါသည်၊ တေယျုပစ္စည်းသက်၊] ဉသ ဓာတုနာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာဒေသေ–ဓာပြုပြီးသော်၊ ကိယာဒိတောနာတိ–ဟူသော၊ ဝိနာဓိကာရေန–ကတ္တာရိအလိုက်ကိုကြဉ်သော၊ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ နာပစ္စယော–နာ ပစ္စည်းသက်၊ ဣကာရာဂမောစ–ဣ လည်းလာ၊ ဓာနိတဗ္ဗံ, ဝိဓာနနီယံ–(သိထိုက်သော ဝတ္ထု)မည်၏၊ [နာပစ္စည်း မသက်လျှင် "ဓာဒေသော နာမိ"ဟု ဆိုသောကြောင့် ဓာ မပြုနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ရူပသိဒ္ဓိအလို "ဝိဓာနနီယံ"ဟုသာ ရှိသင့်၏၊ သို့သော် စာတို့၌ နာပစ္စည်းမပါဘဲ "ဝိဓာနီယံ"ဟုချည်း ရှိသည်၊ ထိုသို့ ရှိရာ၌ နာပစ္စည်းကို ချေ၊] ချာ–ပကထနေ–ပြောဆိုခြင်းဌ...၏၊ သင်္ခ်ာတဗ္ဗံ, သခ်ေ့ယျံ–ရေတွက်ထိုက်သော ဝတ္ထု၊ ဣစ္စာဒိ။

၅၅၇။ ကရမှာ ရိစ္စ။ ။၊ပေ၊ ကရဓာတုယော ရိစ္စပစ္စယော ဟောတိ။

၅၅၈။ ရမိုရန္ဒောရာဒိနာ။ ။ပရေ–သော၊ ရကာရာနုဗန္ဓေ–ရ အနုဗန်ရှိသော၊ ပစ္စယေ–ကြောင့်၊ ရာဒိ–ရ အနုဗန် အပိုင်းအခြားရှိသော၊

၅၅၈။ ရကာရာနုဗန္ဓေ—သုတ်ဌ "ရမိ"ကို "ရကာရာနုဗန္ဓေ ပစ္စယေ ပရေ"ဟု ဖွင့်၏၊ ထို အဖွင့်အရ "ရော+အသ္သ အတ္ထိတိ ရော, တသ္မိံ ရမိ"ဟု ပြု၊ "အသ္သ–ထို ပစ္စည်း၏၊ ရော–ရ် အနုဗန်သည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏"ဟု ပေး၊ ရော၌ အသ္သတ္ထိအနက်ဝယ် ဏ ပစ္စည်းသက်။

ပစ္စယ ရကာရ မရိယာဒေါ–ပစ္စည်းဖြစ်သော ရ အက္ခရာ အပိုင်းအခြားရှိသော၊ သဗ္ဗော–သော၊ ဓာတွန္တော–ဓာတ်၏ အဆုံးသည်၊ နော–ကျေသည်၊ ဟောတိ၊ လောပ်–သို့၊ အာပဇ္ဇတေ–၏၊ ဣတိ အတ္ထော–နက်။ [ရန္တောတိ ဇတ္ထ ရန္တော ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ရကာရော–သည်၊ သန္ဓိဇော–သန္ဓိ၌ ဖြစ်၏၊ ဋီကာမှာ လည်း ဤဝါကျပါနေသောကြောင့် ရေးပါ၌ ဟုတ်ချင်မှဟုတ်မည်၊] ကတ္တာဇ်–ပြုထိုက်သော အမှုသည်၊ ကိစ္စ–မည်၏၊ ရိစ္စာတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ ဘရာဒိတောပိ–ဘရ အစရှိသော ဓာတ်မှနောက်၌လည်း၊ ရိစ္စပစ္စယော–ရိစ္စ ပစ္စည်းသက်၊ ယထာ–ကား၊ ဘရိယတိ–မွေးမြူအပ်၏၊ ဣတိ ဘစ္စော၊ သရ လောပေါ–နောက် ဣသရချေ။ ["ပရလောပေါ"ရှိလျှင် သာ၍ ကောင်းမည်၊] ဣ–ဣဓာတ်သည်၊ ဂတိမှိ၊ ပတိဇတဗ္ဗော–ရေးရှုရောက်ထိုက်၏၊ ဣတိ, ပဋ္ဌိစ္စော–မည်၏။

ရာဒိ ပစ္စယ ရကာရ မရိယာဒေါ— ရာဒိ၌ "ရ"အရ ပစ္စည်းပါသော ရ် အနုဗန်ကို ယူ၍, "အာဒိ"၏ အနက်ကိုလည်း မရိယာဒ (အပိုင်းအခြား)အနက်ကို ယူပါ–ဟု သိစေလိုသောကြောင့် "ရာဒိ"ကို "ပစ္စယရကာရ+မရိယာဒေါ"ဟု ဖွင့်သည်။

နော ဟောတိ လောပ မာပဇ္ဇတေ— "နော"အရ ကျေပျောက်ခြင်း အနက်ကို ယူစေလို၍ "လောပ်"ဟု ဖွင့်သည်၊ "ကရ်+ရိစ္စ"ဟု ရှိရာ၌ ရ် အနုဗန်ရှိသော ရိစ္စပစ္စည်း ကြောင့် ရ် အနုဗန်ဖြင့် ပိုင်းခြားလျက်ရှိသော ဓာတွန် ရ် ကို ချေပါ၊ "ရ် အနုဗန်နှင့်တကွ ဓာတွန် ရ် ကိုပါ ချေပါ"ဟူလို၊ ဤသို့ ချေ၍ "က+ိစ္စ" ဖြစ်သည့်အခါ ခွင်း, ချေ, ကပ်၍ "ကိစ္စ"ဟု ဖြစ်သည်။ [တစ်ချို့ကား ဓာတွန်ချေရာ၌ က ၏ အသရပါ ချေ၏၊ ထိုသို့ ချေလျှင် ဘစ္စ၌ ကပ်ဖွယ်သရ မရှိဘဲ ဖြစ်လတ္တံ့။]

ရိစ္စာတိ ၊ပေ၊ သရလောပေါ— "ကရမှာ ရိစ္စ" ၌ ရိစ္စ ဟူသော ဒွိဓာကရဏာ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကရ မဟုတ်သော ဘရ စသော ဓာတ်နောင်လည်း ရိစ္စ ပစ္စည်း သက်၊ ရ် အနုဗန်နှင့်တကွ ဓာတွန်ချေ၍ "ဘ+ိစ္စ"နောက်သရ ချေ၍ "ဘစ္စ"ဟု ဖြစ်၏၊ နောက်သရ ချေရာ၌ "သရလောပေါတိ ကွစိဓာတ္တာဒိနာ" ဟု ဋီကာဖွင့်၏၊ သန္ဓိစပ်ရာ ဌာန မဟုတ်သောကြောင့် ဝါပရောဖြင့် မချေဘဲ ကွစိဓာတုဖြင့် ချေဟန် တူသည်။ ["ကောမာရဘဇ္ဇော"ပုဒ်ကား "ကုမာရေန–အဘယ မင်းသားသည်၊ ဘတော–မွေးစား အပ်သူတည်း၊ ကုမာရဘတော–သူ"ဟု ဖြစ်ပြီးမှ သက္ကတ၌ ဏ္ဍ ပစ္စည်းသက်၍ "ကောမာရ ဘစ္စ"ဖြစ်သည် ဟု သီလက္ခန်ဋီကာတို့ ဖွင့်ကြသည်၊ ဒေါဓသစသုတ်၏ ကစ္စည်းဝုတ္တိ၌ကား တစ်မျိုးဆိုသေး၏။]

ပတိ ဇတဗ္ဗောတိ ပဋ္ဌိစ္စော— "ပတိပုဗ္ဗ ဣ+ရိစ္စ" ဤ၌ ဓာတ်၏ အဆုံးဟူ၍ မရှိ, ဣဓာတ်သာရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ရမှိရန္တော–သုတ်ဖြင့် ရ် အနုဗန်နှင့်တကွ ဣကိုပင် ချေစေ

၅၅၉။ ပေသာ ၊ပေ၊ ကိစ္စာ။ ။ပေသ အတိသဂ္ဂ ပတ္တကာလ ဣတိ–ပေသ, အတိသဂ္ဂ, ပတ္တကာလ ဟူကုန်သော၊ ဧတေသု အတ္ထေသု ကိစ္စ ပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ပေသနံ နာမ–ပေသန မည်သည်၊ ဘဝတာ–အရှင်သည်၊ ဣဒံ–ဤကိစ္စကို၊ ကတ္တုံ–ပြုထိုက်၏၊ ဝါ–ပြုရမည်၊ ဝါ–ပြုပါလော၊ ဣတိ–ဤသို့၊ အာဏာပနံ–စေခိုင်းခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ အဗ္ဗေသနဉ္စ–တိုက်တွန်းခြင်းသည်လည်းကောင်းတည်း၊ အတိသဂ္ဂေါနာမ–အတိသဂ္ဂ မည်သည်၊ မယာ–အကျွန်ုပ်သည်၊ ဣဒံ–ဤအမှုကို၊ ကတ္တုံ ကိံ–ပြုထိုက်ပါသလော၊ ဝါ–ပြုရမှာပါလား၊ ဣတိ–သို့၊ ပုဋ္ဌသဝါ–မေးအပ်သော အမှုကို သော်လည်းကောင်း၊ ပါဏော–သတ္တဝါကို၊ နံ ဟန္တုဗ္ဗော–မသတ်ထိုက်၊ ဝါ–မသတ်ကောင်း၊ ဣတိ အာဒိနာ–ဤသို့ အစရှိသော၊ ပဋိပတ္တိဒဿန မုခေန–ကျင့်ဝတ်ပြခြင်းကို အမှူးပြုသဖြင့်၊ ကတ္တုဗ္ဗသဝါ–ပြုထိုက်သော အမှုကို သော်လည်းကောင်း၊ အနုညာ–ခွင့်ပြုခြင်းတည်း၊ ပတ္တကာလော–ပတ္တကာလ

လိုဟန် တူသည်၊ သို့သော် မူလဓာတ်ရင်း လုံးလုံး ပျောက်သွားရမည်မှာ မသင့်တော်သကဲ့သို့ ထင်၏၊ ထို့ကြောင့် ပတိ ပုဗ္ဗ ဣဓာတ် တပစ္စည်းဖြင့် "ပတိတော"ဟု ပြီးပြီးမှ ဒွေဘော်လာ၍ (ဘတ္တောဒ္ဒ ဘုကို စ)ကစ္စည်း ဝုတ္တိ (ပြုသကဲ့သို့) ဘုကို စ္ဗပြု–ပတိ ကိုလည်း ပဋိ ပြု၍ "ပဋိစ္ဆော"ဟု ပြီးစေရလျှင် သာ၍ သင့်မည်ထင်သည်၊ တွာပစ္စယန္တ ဖြင့် ပဋိစ္ဆ ဟု တစ်နည်း ပြီးနိုင်သေးသည်၊ "စက္ခုံ ပဋိစ္ဆ"စသည်ဟု လာသော ပဋိစ္ဆပုဒ်မှာ တွာပစ္စယန္တသာတည်း၊ [စနန္တေ ဟိရစ္ဆံ ယောဂဝိဘာဂဟု ကြည့်။]

၅၅၉။ ပေသနံ နာမ ၊ပေ၊ အဗ္ဗေသနဉ္စ— "သင်သည် ဤအမှုကို ပြုထိုက်၏, ပြုလော"ဟု အထက် လူက အောက်လူကို စေခိုင်းခြင်းသည် အာဏာပန မည်၏၊ "အရှင်သည် ဤအမှုကို ပြုထိုက်၏, ပြုတော်မူပါ"ဟု အောက်လူက အထက်လူကို တိုက်တွန်း တောင်းပန်ခြင်းသည် အဗ္ဗေသန မည်၏၊ ထိုသို့ စေခိုင်းခြင်း တိုက်တွန်းခြင်း အနက်သည် ပေသ မည်၏။ [သဏ္ဌာတ၌ "ဘဝံ"သည် တုမှ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဘဝတာ–သင်သည်"ဟု ပေးလိုက ပေးနိုင်သည်။]

အတိသဂ္ဂေါ ၊ပေ၊ အနုညာ— အဘိ ပုဗ္ဗ သဇ (သဇ)ဓာတ်သည် စွန့်လွှတ်ခြင်း အနက်ကို ဟောဏ်၊ ထို့ကြောင့် "တစ်စုံတစ်ယောက်က ဤအမှုကို ပြုရမှာပါလား"ဟု မေးသည့်အခါ "ပြုလော"ဟု ခွင့်ပြုလိုက်ခြင်းသည် ထို အမှုကို စွန့်လွှတ်ရာ ရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် "အတိသဂ္ဂေါနာမ ကိမိဒံ ကတ္တုံတိ ပုဋ္ဌသ ဝါ အနုညာ"ဟု ပဌမ တစ်နည်း ဖွင့်သည်၊ ဒေသိတော ပညတ္တော ပုဒ်ကို ဖွင့်ပြသော သာရတ္ထဒီပကာ စသည်တို့၌ "အတိသဇ္ဇနံ–ပဟောဓနံ"ဟု ဖွင့်သောကြောင့် အတိပုဗ္ဗ သဇဓာတ်သည် သိစေခြင်း အနက်ကိုလည်း ဟောဏ်၊ ထို့ကြောင့် "ပါဏော နံ ဟန္တုဗ္ဗော–သူ့အသက်ကို မသတ်ကောင်း, အဒိန္နံ နံ အာဒါတဗ္ဗံ, ကာမေသုမိစ္ဆာ နံ စရိတဗ္ဗာ, မုသာ နံ ဘဏိတဗ္ဗာ"စသည်ဖြင့် တရားလမ်းမှန်ကို သိစေခြင်းသည်လည်း အနုညာပင် မည်၏၊ ထို့ကြောင့် "ပါဏော

ဟူသည်၊ သမ္မတ္တာသမယော–ဆိုက်ရောက်လာသော အချိန်တည်း၊ ယော–အကြင်သူသည်၊ အတ္တာနော–၏၊ ကိစ္စကရဏာ သမယံ–ကိစ္စပြုချိန်ကို၊ အနုပ ပရိက္ခိတ္တော–မစူးစမ်း မဆင်ခြင်မူ၍၊ ဝါ–အမှတ်တမဲ့ နေလျက်၊ နု ကရောတိ–မပြု၊ တဿ–ထို မပြုဘဲနေသူအား၊ သမယာရောစနံ–အချိန်ကို ပြောခြင်းတည်း၊ တတ္ထ–ထို အချိန်ကို ပြောပြရာ၌၊ အဗ္ဗေသုနံ–တိုက်တွန်းခြင်းသည်၊ နတ္ထိ–မရှိ၊ ဣတိ–ဤသို့ မှတ်အပ်၏၊ တေစ–ထို ပေသအနက် စသည်၌ စီရင်အပ်သော ကိစ္စ ပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ ဘာဝကမ္မေသု ကိစ္စဣတ္ထာတိ–ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ–မိန့်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘာဝကမ္မေသွေဝ–ဘောက်အနက်တို့၌ပင်၊ ဟောန္တိ–ဖြစ်ကုန်၏။

တာဝ–စွာ၊ ပေသနေ–စေခိုင်းတိုက်တွန်းခြင်း အနက်၌၊ (ဥဒါဟရဏံ–ကား၊) ဘဝတာ–သည်၊ ကမ္မံ–အမှုကို၊ ကရိယတု–ပြုအပ်လော၊ (အာဏာပန) ဝါ–ပြုအပ်ပါလော၊ (ရိုသေစွာ တောင်းပန်သော အဗ္ဗေသနအနက်၊) ဣတိ အတ္ထေ–၌၊ ဣမိနာ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ တဗ္ဘာနိယာ(ဟောန္တိ၊) သေသံ–ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ [ဓာတုန်ရကို တ ပြုခြင်း, အနီယ၌ နု ကို ဏ ပြုခြင်း အစီအရင်သည်၊] ဝုတ္တနယမေဝ–တည်း၊ ဘဝတာ ကမ္မံ ကတ္တဗ္ဗံ–ပြုလော၊ ဘဝတာ ကိစ္စံ ကရဏီယံ–လော၊ အတိသဂ္ဂေ–စွန့်လွှတ်ခြင်း, ခွင့်ပြု

၊ပေ၊ ကတ္တဗ္ဗသ အနုညာ"ဟု ဒုတိယ တစ်နည်း ဖွင့်ပြန်သည်၊ ဤနည်း၌ "အနုညာ–တရားအားလျော်စွာ သိစေခြင်းတည်း"ဟု အနက်ပေးရလျှင် သာ၍ သင့်မည်ထင်သည်။

ပတ္တကာလော ၊ပေ၊ မတ္ထိတိ— ပတ္တ–ဆိုက်ရောက်လာသော+ကာလ–အချိန်၊ ဤ၌ အချိန်တွင် မက, ထို ဆိုက်ရောက်လာသော အချိန်အခါကို ပြောခြင်းတိုင်အောင် (ကာရဏူပစာရအားဖြင့်) ယူစေလို၍ "ယော အတ္တာနော ၊ပေ၊ တဿ သမယာရောစနံ" ဟု ဖွင့်သည်၊ လူတစ်ယောက်သည် နံနက် ၆ နာရီ၌ အလုပ်ဝင်ဖို့ ကိစ္စရှိ၏၊ သို့သော် ထို အချိန်၌ မဝင်ဘဲ (ဂရုမစိုက်ဘဲ) ထိုအလုပ်ဝင်ဖို့ ကိစ္စကို မပြုဘဲ နေအုံ့၊ ထိုသူ့အား အချိန်ကျပြီ, ၆ နာရီထိုးပြီ–စသည်ဖြင့် ပြောခြင်းမျိုးတည်း၊ ထိုသို့ အချိန်ပြောရာ၌ အချိန်ကျကြောင်းကိုသာ ပြောသည်၊ အလုပ်ဝင်ပါ–စသည်ဖြင့် တိုက်တွန်းသံ မပါချေ၊ ထို့ကြောင့် ပေသအနက်နှင့် ဤပတ္တကာလအနက်သည် ကွဲပြားလျက်ရှိသည်။

တေစ ၊ပေ၊ ဘာဝကမ္မေသုသွေဝ— ပေသ အတိသဂ္ဂ ပတ္တကာလ အနက်တို့သည် တိုက်ရိုက်အားဖြင့် သာဓန ၇ ပါးတွင် မပါဝင်ကြ, သာဓနတွင်းသွင်းလျှင် ထို အနက်များသည် ဘာဝသာဓန–ကမ္မသာဓနတို့၌သာ ဝင်ကြ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဘာဝကမ္မေသု ကိစ္စဣတ္ထာ"ဟု သုတ်တည်တော်မူသည်၊ ထိုသုတ်အရ ပေသအနက် စသည်ကို ဟောသော ဤ ကိစ္စပစ္စည်းများသည် ဘောက်အနက်ကို ဟောကြသည်–ဟု မှတ်ပါ။

ခြင်းအနက်၌ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ဘဝတာ ဘုံဇုတ-စားအပ်တော့၊ ဝါ-စားတော့၊ ဣတိ အတ္ထေ-၌၊ တဗ္ဘာဒိ-တဗ္ဘ အစရှိသော ပစ္စည်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ [အာဒိ ဖြင့် အနိယ, ဣဿပစ္စည်းများကို ယူ။] အဲညေသုစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဝုဒ္ဓိ-ပြု။

တဿာတိ ဝတ္ဆတေ။ ["တဿာတိစ"ဟု ရှိလျှင် "စ"ပို။]

၅၆၀။ ဘုဇာဒိနမန္တော နော ဒ္ဒိစ။ ။ဘုဇဣဿ္ဘေ၀ မာဒီနံ-ဘုဇ အစရှိကုန်သော၊ ဧကာရာဒိအန္တာနံ-အဆုံး၌ ဧအစရှိသော အက္ခရာရှိကုန်သော၊ ဓာတူနံ, အန္တော-အဆုံးသည်၊ နော-ကျေသည်၊ ဟောတိ၊ ပရသ-နောက်ဖြစ်သော၊ ကိစ္စ ကိတကပစ္စယ တကာရသစ-ကိစ္စပစ္စည်း, ကိတပစ္စည်းတို့၏ တ အက္ခရာ၏လည်း။ [တဗ္ဘ-တေယျဟူသော ကိစ္စပစ္စည်းတို့၏ တ အက္ခရာ, တ-တုံစသော ကိတက ပစ္စည်းတို့၏ တ အက္ခရာကို ဆိုသည်။] ဒွေဘာ၀ေါ ဟောတိ၊ ဘ၀တာ, ဘောဇနံ-ကို၊ ဘောတ္တုံ-စားအပ်တော့၊ ဝါ-စားတော့၊ ဘ၀တာ-သည်၊ ဘောဇနီယံ-တော့၊ ဘောဇုံ-စားအပ်တော့၊ ဝါ-စားတော့၊ ဝါ-စားနိုင်သည်။

ဣကာရာဂမယုတ္တ တကာရေ ပန-ဣ အာဂုံနှင့် ယှဉ်သော တပစ္စည်းကြောင့်ကား။ ["ဘုဇ္ဇိတဗ္ဗံ"၌ "တ"သည် ရှေ့၌ ဣအာဂုံ ရှိ၏၊ ထိုကဲ့သို့ တပစ္စည်းကို ဆိုသည်။] နမကရာနမန္တာနံ နိယုတ္တတမှိတိ ဇတ္ထ-နမ ၊ပေ၊ မှိ ဟူသော ဤသုတ်၌၊ အန္တာနံ နိယုတ္တတမှိတိ ယောဂ၀ိဘာဂေန-ဖြင့်၊ ဓာတ္ဆန္ဒလောပါဒိ နိသေဓော-ဓာတ္မန်ချေခြင်း အစရှိသည်ကို တားမြစ်ရခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)။ [သုတ်ရင်းက "နံ-မ-က-ရ ဆုံးသော ဓာတ္မန်ကိုသာ မချေဖို့ရန် တားမြစ်သောကြောင့် ဘုဇ၌ ဇ ဆုံးသော ဓာတ်ဖြစ်၍ သုတ်ရင်းဖြင့် မတားမြစ်နိုင်, ဒွိဓာကရဏ ယောဂ၀ိဘာဂဖြင့် တားမြစ်ရသည်၊ ဓာတ္ဆန္ဒလောပါဒိ၌ အာဒိဖြင့် ဒွေဘော်ပြုခြင်းကို ယူ။] ရဓာဒိတော နိဂ္ဂဟီတပုဗ္ဗန္တိ-ဟူသော၊ ဝိနာဓိကာရေန-ကတ္တာရိအလိုက်ကို ကြဉ်သော၊ ယောဂ၀ိဘာဂေန-ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိဂ္ဂဟီတဗ္ဗာတိ၀ါ-(သန္ဓိ) နိဂ္ဂဟီတ်ဆွဲသုတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိဂ္ဂဟီတာဂမော-နိဂ္ဂဟီတ်လာ။ [ထို ၂ သုတ်တွင် အလိုရှိရာ တစ်သုတ်သုတ်ဖြင့် လာနိုင်သည်-ဟူလို။] တယာ-သင်သည်၊ ဘုဇ္ဇိတဗ္ဗံ-စားအပ်တော့၊ မယာ-သည်၊ ဘုဇ္ဇိတဗ္ဗံ-တော့။

သမယာ ရောစနေ ပန-အချိန်ကို ပြောခြင်း၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)ကား၊ ဣ-အဖျယနေ-သရဖျောယ်ခြင်း၌...၏၊ အဓိပုဗ္ဗော-အဓိရှေးရှိ၏၊ ဘ၀တာ-သည်၊ ၎ခီယတံ-သရဖျောယ်ချိန်တန်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထေ, တဗ္ဘာနိယာဒိ-တဗ္ဘ

အနိယ အစရှိသော ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း။ [အာဒိဖြင့် ဣကိုယူ၊] ဣ ကာရာဂမ ဝုဒ္ဓိအယာဒေသ အဠာဒေသာစ–ဣလာခြင်း, ဝုဒ္ဓိပြုခြင်း, အယပြုခြင်း, အဠပြုခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ [ဣကို အယ, အဠော အဓိဖြင့် အဓိကို အဠပြု–ဟူလို။] ဣပစ္စယေတု–ဣပစ္စည်းဌ်ကား၊ ဝုဒ္ဓိ–သည်လည်းကောင်း၊ ယဣာရသ–ယ အက္ခရာ၏၊ ဒ္ဝိတ္တဉ္စ–သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ [အဠေယျံဌ် ဣပစ္စည်းဖြစ်၍ ဣကို "တေ အာဝါယာ ကာရိတေ"ဖြင့် ဝုဒ္ဓိသာပြု, အယမပြုနှင့်တော့၊ ထို့နောက် ယကို ဒွေဘော်ပြုပါ–ဟူလို။] ဘဝတာ, အဠယိတဗ္ဗံ အဠေယျံ–သရဠာယ်ချိန်တန်ပြီ၊ ဘဝတာ အဠယနိယံ–၏။

အဝသံ–မဠ္ဆတ်၊ ဝါ–ဧကန်၊ ကတ္တာဗ္ဗံ–ပြုထိုက်၏၊ ဣတိ ဝါကျေ–ဣ–ဤ ဝါကျ၌ကား၊ ကိစ္စပဒံ–ကိစ္စပုဒ်ကို၊ အဓိကိစ္စ–၍၊ အဝသကာ ဓမ္မဏောသု ဏီစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အဝသကာ ဓမ္မဏတ္ထေစ–အဝသကအနက်, အဓမ္မဏ အနက်၌လည်း၊ တဗ္ဘာဒယော–တဗ္ဘအစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဘဝတာ–သည်၊ မေ–ငါ၏၊ ဂေဟံ–အိမ်ကို၊ ကတ္တာဗ္ဗံ, ကရဏီယံ–မဠ္ဆတ် ပြုထိုက်၏။ ["အဓမ္မဏ"၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အခြေပြု၌ ရေးခဲ့ပြီ၊] ဓရ–ဓရဏော–ဆောင်ခြင်း, ဆပ်ခြင်း၌...၏၊ စုရာဒိတ္တာ–စုရာဒိဓာတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဏောဏယာ–ဏောဏယ ပစ္စည်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ["စုရာဒိတော ဏောဏယာတိ"ဟု မြန်မာမူ၌ ပျက်သည်။] ဝုဒ္ဓိ–သည်လည်းကောင်း၊ ဣကာရာဂမောစ–သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ ဓာရေတဗ္ဗံ, ဓာရယိတဗ္ဗံ–ဆောင်ထိုက်၏၊ ဝါ–ဆပ်ထိုက်၏၊ ဣစ္စာဒိ။

နုဒါဒိဟိ ၊ပေ၊ သကာရိတေဟိ စာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ သကာရိတေဟိပိ–ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော ဓာတ်တို့မှ နောက်၌လည်း၊ ယုဏ္ဍူနံ–ယု, ဏ္ဍု ပစ္စည်းတို့၏၊ အာဒေသ ဝိဓာနတောယေဝ–အာဒေသကို စီရင်ခြင်းကြောင့်ပင်၊ ဓာတုပစ္စယန္တတောပိ–ဓာတုပစ္စယန္တသဒ္ဒါတို့မှ နောက်၌လည်း၊ ကိစ္စ ကိတကပစ္စယာ–ကိစ္စပစ္စည်း ကိတကပစ္စည်းတို့သည်၊ ဘဝန္တိ–နိ၏၊ ဣတိ–သို့၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ–နိ၏၊ တေန–ထို့ကြောင့်၊ [သိဒ္ဓံ ဘဝတိ–၌စပ်၊] တိတိက္ခာ

နုဒါဒိဟိ ၊ပေ၊ ဘဝန္တိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ— နုဒါဒိဟိ စသော သုတ်သည် ကာရိတ်ပစ္စည်းဆုံးသော "အာဏာပ, သဏ္ဌာန"စသည်နောင် ယုပစ္စည်းကို အနစသည် ပြု၍ "အာဏာပနံ, အာဏာပဏော, သဏ္ဌာနနံ, သဏ္ဌာနနဏော"စသော ရုပ်များဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် ကာရိတ်ပစ္စည်းဆုံးသော သဒ္ဒါနောင် ယု ဏ္ဍု စသော ပစ္စည်းများ သက်နိုင်ကြောင်းကို တိုက်ရိုက် သိရပြီ၊ သို့ဖြစ်လျှင် ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့် ဓာတုပစ္စယချင်း တူသော ခ စသော

ပိယတိ–သည်းခံစေအပ်၏၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ တိတိက္ခာပေတဗ္ဗော–မည်၏၊ ဒေါ–တူ၊ တိကိစ္ဆာပေတဗ္ဗော, တိကိစ္ဆာပဏီယော–ဆေးကုစေထိုက်၏၊ မဂ္ဂေါ–မဂ်ကို၊ အဘာဝယိတ္ဌ–ဖြစ်စေအပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိ, ဘာဝေတဗ္ဗော, ဘာဝယိတဗ္ဗော, ဘာဝနီယော–မည်၏၊ ဘာဝနီယာ–ပွားစေထိုက်သော ဘာဝနာ၊ ဘာဝနီယံ–ပွားစေထိုက်သော စျာန်၊ အကာရိယိတ္ဌ–ပြုစေအပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိ, ကာရေတဗ္ဗံ၊ ၊ပေ၊ ကာရာပဏီယံ–မည်၏၊ ဣစ္ဆာဒိစ–ဤသို့ အစရှိသော ပြယုဂ်သည်လည်း၊ သိဒ္ဓံ–ပြီးသည့်၊ ဘဝတိ–ဖြစ်၏။

ကတ္တာဗ္ဗံ–ကတ္တာဗ္ဗံပုဒ်လည်းကောင်း၊ ကရဏီယံစ–လည်းကောင်း၊ ကာရိယံ–လည်းကောင်း၊ ကာရေတတဗ္ဗံ–လည်းကောင်း၊ တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ ကာရာပေတဗ္ဗံ–ကာရာပေတဗ္ဗံပုဒ်လည်းကောင်း၊ ဣစ္ဆပိ–ဤပုဒ်အပေါင်းကိုလည်း၊ ကိစ္စသင်္ဂဟော–ကိစ္စပစ္စယန္တဋ္ဌ သိမ်းယူရခြင်းသည်၊ (ဟောတိ–၏၊)... ကိစ္စပစ္စယန္တနယော–ကိစ္စပစ္စယန္တပုဒ်တို့ကိုသိကြောင်းနည်းသည်၊ (သမတ္တော–ပြည့်စုံပြီ)။

ဣဒါနိ–ဌ၊ ‘ကိတက ပစ္စယာ–ကိတမည်သော ပစ္စည်းတို့ကို၊ ဝုစ္စန္တေ၊ ကရ–ဣရဏော၊ ပုရေဝိယ–သို့၊ (ဘူ, ဂမုစသော ဓာတ်တို့ဌ်ကဲ့သို့၊) ဓာတု သညာဒိ–ဓာတ်အမည် အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ကုမ္ဘ ဣတိ–ကုမ္ဘဟူသည်၊ ဥပပဒံ–ဓာတ်၏ အနီးဌ် ရှိတ်အပ်သောပုဒ်တည်း၊ တတော–ထို ကုမ္ဘသဒ္ဒါမှ နောက်ဌ်၊ [စ–ပါလျှင် အပို၊] ဒုတိယာ–ဒုတိယာ ဝိဘတ်သက်၊ ကုမ္ဘံ–အိုးကို၊ ကရောတိ–ပြုဆဲ၊ အကာသိ–ပြီ၊ ကရိဿတိ–လတ္တံ၊ ဣတိ–သို့၊ ဝိဂ္ဂဟော–ကို၊ (ကတော–သော်၊) [ဏပစ္စယော ဟောတိ–ဌ်စပ်၊]

ပစ္စယန္တနောင်လည်း ယု ဏ္ဍ သက်နိုင်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း, ယု ဏ္ဍနှင့် ဓာတ်နောင် သက်ရသော ပစ္စည်းချင်း တူသော အခြား ကိစ္စ ကိတ ပစ္စည်းများလည်း သက်နိုင်ကြောင်းကိုလည်းကောင်း သဒ်သူပစာရ နည်းအားဖြင့် သိမှတ်ထိုက်၏၊ ထို့ကြောင့် “တိတိက္ခာပေ”ဟူသော ဓာတုပစ္စယ နောင် တဗ္ဗစသော ပစ္စည်းသက်ရ်ု တိတိက္ခာပေ တဗ္ဗော စသော ရုပ်များပြီးနိုင်သည်၊ တိတိက္ခနောင် တဗ္ဗ စသည် သက်ရ်ုလည်း “တိတိက္ခိတဗ္ဗံ–သည်းခံထိုက်၏”စသော ရုပ်များလည်း ရှိနိုင်သည်ပင်။

“ကတ္တာဗ္ဗံ ကရဏီယံ စ, ကာရိယံ ကိစ္စမိစ္စပိ၊
ကာရေတဗ္ဗံ တထာ ကာရာ–ပေတဗ္ဗံ ကိစ္စသင်္ဂဟော”

ကား သင်္ဂဟဂါထာတည်း၊ တဗ္ဗ အနီယ ဏ္ဍ ရိစ္စနှင့် ဓာတုပစ္စယန္တနောင် တဗ္ဗ စသည် သက်ပုံကိုပါ သင်္ဂဟ ပြုသည်။

ပရောတိ ပစ္စယောတိစ ဝတ္တာတေ [ဓာတု လိင်္ဂေါ်ဟိ ပရာ ပစ္စယာ သုတ်မှ ဝိဘတ်ပြောင်းရ "ပရောပစ္စယော"ဟု လိုက်။]

၅၆ခ။ ဓာတုယာ ကမ္မာဒိမှိတော။ ။အာဒိမှိ–အစဖြစ်သော၊ ကမ္မသ္မိံ–ကံ ပုဒ်သည်၊ သတိ–သော်၊ ဓာတုယာ–မှ၊ ပရော–နောက်သည်၊ (ဟုတ္တာ–၍)၊) ဏပစ္စယော ဟောတိ၊ သော စ–ထို ဏ ပစ္စည်းသည်လည်း၊ [ကတ္တာရိ ဘဝတိ–၌ စပ်။]

ကိတက ပစ္စယာ ဝုစ္စန္တေ— ဏ စသော ပစ္စည်းများကို "ကိတ်"ဟု လည်းကောင်း, "ကိတ"ဟု လည်းကောင်း ခေါ်၏၊ ကိတသဒ္ဒါနောင် သညာအနက်၌ က ပစ္စည်းသက်၍ "ကိတက"ဟု ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "ကိတက ပစ္စယာ ဝုစ္စန္တေ"ဟု မိန့် သည်၊ ထို ဏ စသော ပစ္စည်းများကို "အညေကိတ်"သုတ်ဖြင့် ကိတ် အမည်မှည့်၊ "ကတ္တာရိကိတ်"ဟု သတ်မှတ်သော နိယမ သုတ်ကြောင့် ထို ကိတ်ပစ္စည်းများသည် ကတ္တားအနက်၌ သက်၏၊ "ဏာဒယော တေ ကာလိကာ" ဟု ပရိဘာသာ လာသောကြောင့် ကာလ ၃ ပါးနှင့် ယှဉ်၏။

မှတ်ချက်။ ။ကိစ္စ ပစ္စည်းများမှ အခြားပစ္စည်းစုကို "ကိတ်"ဟု နာမည်တပ်၍ "ထို ကိတ် ပစ္စည်းများ ကတ္တားအနက် ဟောကြသည်"ဆိုရာ၌ ကိတ် ပစ္စည်းစုတွင် ဏ–တ စသော ပစ္စည်းများလည်း ပါဝင်နေ၏၊ ထို ဏစသည်တို့ကား "ဘာဝေစ, ဘာဝကမ္မေသုတ, ဏမှိရန္ဒသ ဧော ဘာဝကရဏောသု"စသော သုတ်တို့အရ ကတ္တား အနက်မှတစ်ပါး အခြားအနက်များ၌လည်း သက်နိုင်ကြောင်း ထင်ရှား၏၊ ထို့ကြောင့် ဘော အနက်၌ သက်, ကံ အနက်၌ သက်–ဟု သီးခြား သတ်မှတ်ချက် မရှိသော ကိတ် ပစ္စည်းများ အတွက်သာ "ကတ္တာရိကိတ်"ဟု နိယမ ပြုကြောင်းကိုလည်းကောင်း, အတီတေတ ဘဝန္တုတာဝိ–စသောသုတ်တို့ဖြင့် ကာလသီးခြား သတ်မှတ်ချက် မရှိသော ပစ္စည်းများအတွက်သာ "ဏာဒယော တေကာလိကာ"ဟု ပရိဘာသာ ပြုကြောင်းကို လည်းကောင်း မှတ်ပါ၊ ထိုကဲ့သို့ နိယမပြုပြီး ပစ္စည်းများတွင်လည်း "ဟာရကံ–ဆောင်အပ်"ဟု ဏ္ဍ ပစ္စည်းသည်ပင် ကံ အနက်၌ သက်သောကြောင့် "ကတ္တာရိကိတ်" ဟု သတ်မှတ်ခြင်းလည်း မျှားရာလိုက်၍ တဗ္ဗာဟုလ္လနည်းအားဖြင့် သတ်မှတ်ခြင်းဟု မှတ်။

ကုမ္ဘကာရပ္ပဗန္ဓံ— "ကုမ္ဘ+ကရ"ဟု တည်၊ "ကုမ္ဘ"ကား ကရဓာတ်၏ အနီး၌ ရှိတ်ဆို အပ်သော ပုဒ်ဖြစ်၍ "သမီပေ+ဥစ္စာရိတံ+ပဒံ"အရ ဥပပဒ မည်၏၊ [ဥပ သဒ္ဒါ သမီပ အနက်ဟော၊ ဥစ္စာရိတံ–ဟူသော အလယ်ပုဒ်လည်း ကျေ၊ ထို့ကြောင့် ယခုကာလ၌ "ကုမ္ဘသဒ္ဒူပပဒ ကရ တည်"ဟု ဆိုကြသည်၊ ကုမ္ဘသဒ္ဒ သဓိါတံ ဥပပဒံ ယသ္မာတိ ကုမ္ဘသဒ္ဒူပ ပဒေါ–ကုမ္ဘသဒ္ဒါဟူသော အနီးပုဒ်ရှိသော ကရ သဒ္ဒါ။] ဓာတုယာ ကမ္မာ ဒိမှိဏောသုတ်က အစ၌ ကံပုဒ်ရှိသော ဓာတ်နောင်သာ ဏ ပစ္စည်းသက်သောကြောင့် ကုမ္ဘနောင် အံ ဝိဘတ်သက်၍ "ကုမ္ဘံ" ဟု ပြီးစေ၊ ထို့နောက် ဏပစ္စည်းသက်, ကာရိတ် မှည့်, ဏ် အနုဗန်ချေ, ဝုဒ္ဓိပြု၍ "ကုမ္ဘံ+ကာရ"ဟု ဖြစ်ပြီ။

၅၆၂။ အညေ ကိတ်။ ။တတိယေ ဓာတ္တာဓိကာရေ ဝိဟိတာ (၅၃၉ သုတ်နှင့် တူ) ကိစ္ဆေဟိ–ကိစ္ဆ ပစ္စည်းတို့မှ၊ အညေ ပစ္စယာ–အခြား ပစ္စည်းတို့သည်၊ ကိတိစ္ဆေ၀ သညာ–ကိတ်ဟူ၍သာ အမည်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ကိတသညတ္တာ–ကိတ အမည်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်။ [သီမူ၌ "ကိတ်သညာ–ကို၊ ကတာ–၏" ဟု ရှိ၏။]

၅၆၃။ ကတ္တာရိ ကိတ်။ ။ကတ္တာရိ ကာရကေ–ကတ္တုကာရကဿ၊ ကိတ်ပစ္စယော ဟောတိ၊ ဣတိ–သို့၊ နိယမတော–သတ်မှတ်ခြင်းကြောင့်၊ ကတ္တာရိ–ဣတ္တားအနက်၌၊ ဘ၀တိ–၏ i သောစ–ထို ဏ ပစ္စည်းသည်လည်း၊ ဏာဒယော တေကာလိကာတိ–ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ–ကြောင့်၊ ကာလတ္တယေ၀–ကာလ ၃ ပါးလုံး၌ပင်၊ ဟောတိ၊ ပုရေ၀ိယ–သို့၊ (ကာရိယံ–စသော ပုံစံ၌ ကဲ့သို့), ကာရိတ ဗျပဒေသ ဏလောပ ဝုဒ္ဓိယော–ကာရိတ်ငဲ့ခြင်း, ဏ အနုဗန်ချေခြင်း, ဝုဒ္ဓိပြုခြင်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။

ပစ္စယန္တသ–ပစ္စည်း အဆုံးရှိသော သဒ္ဒါ၏၊ အလိင်္ဂတ္တာ–လိန် မဟုတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သျာဒိမှိ–သိအစရှိသောဝိဘတ်သည်၊ အသမ္ဘတ္တေ–မရောက်လတ်သော်၊ တဒ္ဓိတ ၊ပေ၊ တ၀ေတုနာဒိသုစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ကိတ ကန္တတ္တာ–ကိတ ပစ္စည်းအဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နာမံ၀–နာမ်ကို ကဲ့သို့၊ ကတေ–ပြုအပ်ပြီးသော်၊ သျာဒျုပ္ပတ္တိ–သိ အစရှိသော ဝိဘတ်သက်၊ တတော–ထို ဝိဘတ်သက်ပြီးသည်မှ နောက်၌။ [တပ္ပုရိသ သမာသော–၌ စပ်၊] ကုမ္ဘံ–အိုးကို၊ ကရောတိ–ပြုတတ်၏၊ ဣတိအတ္ထေ–၌၊ အမာဒယော ပရ၀ပဒေဘီတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ သမာသော–ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်သည်၊(ဟောတိ)၊ နာမာနံ ဘျာဒိနာ–နာမာနံ သမာသော ယုတ္တတ္ထော

ပစ္စယန္တသာ ၊ပေ၊ နာမံ၀ ကတေ သျာဒျုပ္ပတ္တိ— "ကုမ္ဘ+ကာရ"ဟု ဖြစ်သည့် အခါ ကာရ၌ ဏ ပစ္စည်းဆုံးလျက် ရှိရကား ဏ ပစ္စည်း၏ ကတ္တုသတ္တိ အနက်သည် လွှမ်းမိုးလျက် ရှိသောကြောင့် ဒြဗ်ကို မဟောနိုင်သေး၊ "ဒဗ္ဗ ၀ါစက် နာမ်"နှင့် အညီ ဒြဗ်ဟောမှ လိန်အမည် နာမ် အမည် ရနိုင်ရကား ဒြဗ်မဟောလျှင် လိန် မဟုတ်, "တတောစ ဝိဘတ္တိယော"နှင့် အညီ လိန်နောင်သာ ဝိဘတ်သက်သော်ကြောင့် လိန် မဟုတ်လျှင် ဝိဘတ်မသက်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဝိဘတ်သက်နိုင်အောင် တဒ္ဓိတ–စသော သုတ်ရင်းဖြင့်ပင် ကိတ ပစ္စယန္တဖြစ်သော ကာရသဒ္ဒါကို နာမ်ငဲ့, ထို့နောင် သိသက်၍ "ကုမ္ဘ+ကာရော"ဟူသော ၀ါကျဖြစ်၏၊ သျာဒျုပ္ပတ္တိ၌ အာဒိဖြင့် (သမာသ် ၀ါကျခင်းနေ့သော အရာဖြစ်၍) ယော တစ်လုံးသာ ယူနိုင်သည်၊ အံ စသည်ကို မယူနိုင်၊ ထို့ကြောင့် ဗဟုဝုစ်ဖြစ်လျှင် ယောသက်၍ "ကုမ္ဘ+ကာရာ"ဟု ၀ါကျဖြစ်၏။

သုတ်ဖြင့်၊ သမာသ သညာ–သမာသ်အမည်မှည့်၊ တေသံ ဝိဘတ္တိယော လောပါစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဝိဘတ္တိလောပေါ–ဝိဘတ်တို့ကို ချေ၊ ပကတိစသ သရန္တသာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ပကတိ ဘာဝေါ–ပကတိပြု၊ ပုန–တစ်ဖန်၊ [နာမ မိဝကတော–ဌ်စပ်၊] သမာသတ္တာ–သမာသ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နာမမိဝ–သို့၊ ကတော–သော်၊ သျာဒျုပ္ပတ္တိ–သိ အစရှိသော ဝိဘတ်သက်၊ သော ကုမ္ဘကာ ရော–ထို အိုးထိန်းသည် သည်၊ တေ ကုမ္ဘကာရာ–တို့သည်၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊ ဣတ္ထိယံ–ဣတ္ထိလိင်ဌ၊ ကုမ္ဘကာရိ–အိုးထိန်းသည် မသည်၊ ကုမ္ဘကာရိယော–တို့သည်၊ ဣစ္စာဒိ။

တထာ–ပါး၊ ကမ္မံ–အမှုကို၊ ကရောတိ–၏၊ ဣတိ ကမ္မကာရော–မည်၏၊ (အလုပ်သမား)၊ ဧဝံ–တူ၊ [သီမှဌ် "ဧဝံ"ပါသည်၊] မာလာကာရော–ပန်းကို

တတော ကုမ္ဘံ ၊ပေ၊ သော ကုမ္ဘကာရော— "ကုမ္ဘံ+ကာရော" ဖြစ်သည့်အခါ "ကုမ္ဘံကရောတိ"ဟူသော အနက်ဌ အမာဒယော စသော သုတ်ဖြင့် သမာသ်စပ်၍ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် မှည့်၊ နာမာနံ သမာသော ယုတ္တတ္ထော သုတ်ဖြင့် သမာသ်အမည် မှည့်၊ တေသံ ဝိဘတ္တိယော သုတ်ဖြင့် အံဝိဘတ် သိဝိဘတ်တို့ကိုချေ၊ "ကုမ္ဘ+ကာရ" ဟု ပကတိပြု၊ ထို့နောက် သမာသ်ဖြစ်သောကြောင့် ထပ်၍ နာမ်ဝဲ, သိစသော ဝိဘတ် သက်လျှင် "ကုမ္ဘကာရော, ကုမ္ဘကာရာ၊ ဘောကုမ္ဘကာရ, ရာ၊ ဘောန္တော ကုမ္ဘကာရာ၊ ကုမ္ဘကာရံ"စသည်ဖြင့် ပုရိသာဒိဂုဏ်း ရုပ်စဉ်ဖြစ်၏။ ["သော–တေ"တို့ကို ဧကဝုစ် ဗဟုဝုစ် ထင်ရှားအောင် ထည့်ထားသည်၊] ဣတ္ထိလိင်ဌ "ီ" ပစ္စည်းသက်၍ နဒါဒိဂုဏ်း ရုပ်စဉ်ဖြစ်သည်၊ ဤကား ယခုတွေ့ရသော ရူပသိဒ္ဓိ စာကိုအတိုင်း အဓိပ္ပာယ်တည်း။

ဋီကာ။ ။ ယဒိဟိ သမာသတော ပုရေတရမေဝ ကာရသဒ္ဒဿ ကိတန္တတ္တာ တတော သျာဒျုပ္ပတ္တိ ဘဝေယျ၊ တဒါ "ကုမ္ဘံ+ကာရော"တိ သကပဒေနေဝ ဝါကျံ ဘဝေယျ–"ဘူမိံ+ဂတော"ဣဘဒိသု ဂတသဒ္ဒဿေဝ၊ "ကာရော"တိ ဣမဿ ဝိသုံ ပယောဂေါပိ အာပဇ္ဇေယျ၊ နှ စ တံ ယုတ္တံ–ဓာတုယာ ကမ္မာဒိမှိတိ ဧဝံ သုတ္တေ ကမ္မုပ ပဒေ သတိယေဝ ဏပစ္စယ ဝိဓာနတော၊ ဧဝံသတိ "ကာရော"တိ အယံ သဒ္ဒေါ အဝိဘ ဘျန္တောဝ ကုမ္ဘသဒ္ဒေန သမသယတိ သဒ္ဒ။

ဣဒါဋီကာ၏ ဆိုလိုရင်းကား။ ။ သမာသ်မစပ်ခင် နာမ်ဝိဘတ် သက်ထားလျှင် "ကုမ္ဘံ+ကရောတိ"ဟု ကာရ၏ ကိုယ်စားဖြစ်သော အာချာတ်ပုဒ်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြုနေဖွယ် မလို, "ဘူမိံ+ဂတော–ဘူမိဂတော" ဌ ဂတ သဒ္ဒါကဲ့သို့ "ကုမ္ဘံ+ကာရော–ကုမ္ဘကာရော" ဟု မိမိပုဒ်ဖြင့်ပင် ဝိဂြိုဟ်လုပ်ဖွယ်ရှိသည်၊ "ကုမ္ဘံ+ကာရော"ဟု ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ ဖြစ်နိုင် ပြန်လျှင်လည်း ကတ္တားဟော "ကာရ"သဒ္ဒါသည် မိမိချည်းသက်သက် ပါဝင်ဌ ပြယုဂ် အဖြစ်ဖြင့် တည်နေနိုင်၏–ဟူသော အဓိပ္ပာယ်လည်း ရောက်၏၊ ထိုသို့ ကာရသဒ္ဒါ

ပြုသူ၊ ဝါ–ပန်းသည်၊ [မာလာသည် အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိင်္ဂတည်း၊ ပကတိ ပြုသည့်အခါ "မာလာ"ဟုပင် ပြုရသည်၊] ကဋ္ဌကာရော–ထင်းကို ပြုသူ (ထင်းသည်၊) ရထကာရော–ရထားလုပ်သမား၊ သုဝဏ္ဏကာရော–ရွှေကို ပြုသူ (ရွှေပန်းတိမ်သည်)၊ သုတ္တကာရော–သုတ်ကို ပြုသော ဆရာ၊ ဝုတ္တိကာရော–ဝုတ္တိကို ပြုသော ဆရာ၊ ဇိုကာ ကာရော–ဇိုကာကို ပြုသောဆရာ၊ [ဇိုကာ လည်း အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိင်္ဂတည်း။]

ဂဟ=ဥပါဒါနေ၊ ပတ္တံ–ခွက်ကို၊ (သပိတ်ကို)၊ အဂ္ဂဏှိ–ယူပြီ၊ ၊ပေ၊ ပတ္တဂ္ဂါဟော–မည်၏၊ ဧဝံ–တူ၊ ဂသ္မိဂ္ဂါဟော–ကြိုးကိုင်သူ၊ ဝေ=တန္တ သန္တာနေ–ချည်မြှင် အစဉ်ကိုပြုခြင်း၌...၏၊ တန္တံ–ရက်ကန်းကို၊ အဝါယီ–ရက်ပြီ၊ ၊ပေ၊ တန္တဝါယော–(ရက်ကန်းသည်)မည်၏၊ တေ အာဝါယာ ကာရိတေတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အာယာဒေသော–အာယပြု၊ ဝါကျေပန–တန္တံ အဝါယိစသော ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ၌ကား၊ ဧတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ တေ အာဝါယာတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ အာယာဒေသော–ပြု၊ ["အဝါယိ"၌ ဏ် အနုဗန်ရှိသော ကာရိတ် မနောင်းသောကြောင့် သုတ်ရင်းဖြင့် မပြုနိုင်, ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဝေ၏ ဧကို အာယပြုပါ–ဟူလို၊] ဧဝံ–တူ၊ တုန္နဝါယော–အပ်ချုပ်သမား၊ [တုန်–အပ်ချုပ်ခြင်းကို၊ အဝါယိ–အစဉ်ပြုပြီ၊ ဝါ–ချုပ်ပြီ၊ ဝါယတိ, ဝါယိသတိတိ တုန္နဝါယော။]

မာ=ပရိမာဏော၊ ဧည့်–စပါးကို၊ အမိနိ–ချင့်ပြီ၊ (ချင်ပြီ၊) ၊ပေ၊ ဏာပစ္စယေ ကတေ–သော်၊ ဏမှိတိ ဝတ္တတေ။

၅၆၄။ အာကာရန္တာနု မာယော။ ။ပရေ ဏကာရာနုဗန္ဓေ–ဏ အနုဗန်ရှိသော၊ ပစ္စယေ–ကြောင့်၊ အာကာရန္တာနံ–အာ အဆုံးရှိကုန်သော၊ ဓာတူနံ–တို့၏၊ အန္တသ–အဆုံး အာ၏၊ အာယာဒေသော–အာယ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ သရလောပါဒိ–သည်၊ (ဟောတိ)၊ [အာယ ပြုသည့်အခါ ယ၌

ချည်းသက်သက် (ကံပုဒ်နှင့် မတွဲဘဲ) တည်နေခြင်းလည်း မသင့်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း–ဓာတုယာ ကမ္မာဒိမှိဏောသုတ်က ကံပုဒ်အစ၌ ရှိမှသာ ကရဓာတ် စသည်၏ နောက်၌ ဏ ပစ္စည်း သက်သောကြောင့်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ကုမ္ဘ+ကာရ"ဟု ကာရနောင် ဝိဘတ် မသက်ခင်ဘဲ တပ္ပုရိသ် သမာသ်စပ်, သမာသ်မှည့်, အံဝိဘတ်ချေ, ကုမ္ဘ ဟု ပကတိ ပြုပြီးမှ, နာမ်ငဲ့ ဝိဘတ်သက်၍ "ကုမ္ဘကာရော"စသည် ဖြစ်သင့်သည်–ဟူလို။ [အလုတ္တ တပ္ပုရိသ် "ပဘက်ံရော" ရုပ်တွက်ပုံနှင့် စပ်ကြည့်ပါ၊ ဤဇိုကာအလို "ပစ္စယန္တသာ လိင်္ဂတ္တာ၊ ၊ပေ၊ နာမံဝ ကတေ သျာဒျုပ္ပတ္တိ"ဟူသော ရှေ့ဝါကျသည် ရူပသိဒ္ဓိ မူရင်း မဟုတ်, နောက်မှ ထည့်ထားသော ဝါကျဖြစ်တန်ရာသည်။]

သရပါ.သည်–ဟု အယူရှိ၍ "သရလောပါဒိ"ဟု ဆိုသည်၊ သို့သော် အာသရ.တစ်လုံးကို "အာယ" ၂ လုံးပြုရာ၌ ယဝယ် သရပါဖွယ် မရှိပြီ၊] ဧည ဟာယော–စပါးချင်သူ၊ (တင်းချင့်သမား)၊ ဧဝံ–တူ၊ ဒါနံ–အလှူကို၊ ဒဒါတိ–၏၊ ဣတိ ဒါနဒါယော–မည်၏၊ (အလှူ.ဒါယကာ၊) ကမု–ကန္တိမှ–နှစ်သက်ခြင်း၌...၏၊ ဓမ္မံ–ကို၊ အကာ.မယိ–နှစ်သက်ပြီ၊ ဝါ–လိုလားပြီ၊ ၊ပေ၊ ဓမ္မကာမော–တရားကို နှစ်သက်လိုလားသော၊ ပုရိသော–ကျား၊ ဓမ္မကာမော–သော၊ ကညာ–သမီး၊ ဓမ္မကာမံ–သော၊ စိတ္တံ–စိတ်၊ ဧဝံ, အတ္ထကာမော–အကျိုးကို လိုလားသူ၊ ဟိတ–စီးပွား၊ သုခ–ချမ်းသာ၊ (ရှေ့အတိုင်းပေး)၊ ဓမ္မံ–ကို၊ ပါလေတိ–စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဓမ္မပါလော–၏၊ ဣတ္ထာဒိ။

ဒမု=ဒမနေ–ဆုံးမခြင်း၌...၏၊ အရိုံ–ရန်သူကို၊ အဒမိ–ဆုံးမပြီ၊ ၊ပေ၊ ဝိဂ္ဂဟော–ကို၊ (ကတော)၊ ဓာတုယာတိ အာဓိကာရော၊ ကမ္မာဒိမှိတိစ ဝတ္တတေ။

၅၆၅။ သညာယ မနု။ ။အာဒိမှ–အစဖြစ်သော၊ ကမ္မူပပဒေ–ကံဟူသော အနှီးပုဒ်သည်၊ သတိ–သော်၊ သညာယံ–နာမည်ကို၊ ဂမျမာနာယံ–သိအပ်သော်၊ ဓာတုယာ–၌၊ ပစ္စယော ဟောတိ၊ ဥပပဒန္တေ–အနှီးပုဒ်၏ အဆုံး၌၊ နုကာရာ ဂမောစ–နု အက္ခရာလာသည်လည်း၊ (ဟောတိ၊) စ–ဆက်၊ ဧတ္ထ–ဤ အရိန္ဒမော ပြယုဂ်၌၊ နုနိဂ္ဂဟီ ပဒန္တေတိ သုတ္တေ–နု နိဂ္ဂဟီတံ ပဒန္တေ သုတ်၌၊ ပဒန္တေတိ–ပဒန္တေဟူ၍၊ ဝစနတော–ဆိုခြင်းကြောင့်၊ ဥပပဒန္တေယေဝ–အနှီးပုဒ်၏ အဆုံး၌သာ၊ နု ကာရာဂမော–နု လာခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ တေသုဝုဒ္ဓိတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဥကာရလောပေါ–ဥကို ချေ၊ ပန–ဆက်၊ အယံနွာဂမော–ဤ နုအာဂုံသည်၊ သမာသံ–သမာသ်ကို၊ ကတ္တာ–ပြုပြီး၍၊ ဥပပဒဝိဘတ္တိလောပေ–အနှီးပုဒ် ဝိဘတ်ချေခြင်းကို၊ ကတေယေဝ–ပြုအပ်ပြီးမှသာ၊ ဟောတိ၊ ဣတိ, ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၅၆၅။ ကမ္မူပ ၊ပေ၊ နုကာရာဂမောစ— "အရိ+ဒမု"တည်း, ဓာတ်မှည့်, ဓာတွန် ချေ, အံ်သက် (အရိုံ) ဤသို့ ကံပုဒ်ဟူသော ဥပ ပဒရှိသော ဒမုစသော ဓာတ်နောင် အ ပစ္စည်းသက် (အရိုံ+ဒမ), [ဤသို့ အ ပစ္စည်း သက်ပြီးလျှင်ပြီးခြင်း နုမလာနိုင်သေး၊] အရိုံ–ကို၊ အဒမိ–ဆုံးမပြီ၊ ၊ပေ၊ ဒမိဿတိ–လတ်၊ ဣတိအတ္ထော–၌၊ ဆိုင်ရာ ဋီကာများဖြင့် သမာသ်စပ်၍ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်မှည့်, သမာသ်မှည့်၊ အရိ၌ အံ်ဝိဘတ်ကိုချေ, ပကတိပြု (အရိ+ဒမ) ဤသို့ ဖြစ်ပြီးမှ နု အက္ခရာ လာရသည်၊ ထို့ကြောင့် "အယံ ပန နွာဂမော ၊ပေ၊ ကတေယေဝ ဟောတိ"ဟု မိန့်သည်။

၅၆၆။ နုနိုဂ္ဂဟီတံ ပဒန္တေ။ ။ဥပပဒဘူတ နာမပဒန္တေ–ဥပ ပဒ ဖြစ်၍ ဖြစ်သော နာမ်ပုဒ် အဆုံးဌ်၊ ဝတ္တမာနော–ဖြစ်သော၊ နုကာရာ ဂမော–နု အာဂုံသည်၊ နိဂ္ဂဟီတံ–သို့၊ အာပဇ္ဇတေ–၏၊ [ဤသုတ်ဖြင့် နု ကို နိဂ္ဂဟီတ် ပြု၍ "အရိုံ+ဒမ"ဟု ဖြစ်ပြီ၊] နိဂ္ဂဟီတသ–၏၊ ဝဂ္ဂန္တံ–ဝဂ္ဂန္တပြု၊ သေသံ–ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ သမံ–တူ၏၊ ဝုဒ္ဓါဘာဝေါ–ဝုဒ္ဓိမဖြစ်ခြင်းသည်သာ၊ ဝိသေသော–ထူး၏။ [နု လာခြင်း, နု ကို နိဂ္ဂဟီတ်ပြုခြင်းမှ ကြွင်းသော အစီအရင်သည် "ကုမ္ဘကာရော"စသည်နှင့် တူ၏၊ သို့သော် ကာရကဲ့သို့ ဝုဒ္ဓိ မပြုရခြင်းကား ထူးသည်–ဟူလို။] အရိန္ဒမော–အရိန္ဒမ မည်သော၊ ရာဇာ–မင်း၊ တထာ–ပါး၊ တရ=တရဏော–လွန်မြောက်ခြင်းဌ...၏၊ ဝေသံ–ကုန်သည်လမ်းကို၊ တရတိ–လွန်တတ်၏၊ [မြို့တော် လည်ရာဝယ် ကုန်သည်တို့လမ်း အလွန်တွင် ဝေဿန္တရာမင်းလောင်းကို ဖွားမြင်တော်မူသည်၊] ဣတိ ဝေဿန္တရော–မည်၏၊ တဏှံ–တဏှာကို၊ ကရောတိ–ညှင်းဆဲတတ်၏၊ ဣတိ တဏှာဂ်ရော–မည်၏၊ ဘဂဝါ–တည်း၊ ဧဝံ, မေဓာ်ရော–(ပညာကို ပြုတော်မူတတ်သော) မေဓာ်ရာဘုရား၊ သရဏာဂ်ရော–(ကိုးကွယ်ရာကို ပြုတော်မူတတ်သော) သရဏာဂ်ရာဘုရား၊ ဒီပဂ်ရော–(ပညာဆီမီးကို ပြုတော်မူတတ်သော) ဒီပဂ်ရာဘုရား။

အာဒိမှိတိ, အ ဣတိစ–အ ဟူသော ပုဒ်သည်လည်းကောင်း၊ ဝတ္တတေ။

၅၆၇။ ပုရေ ဒဒါစဣံ။ ။ပုရသဒ္ဒေန–သည်၊ အာဒိမှိ–ဌ်၊ သတိ–သော်၊ "ဒဒ=ဒါနေ"ဣတိ–"ဒဒ=ဒါနေ"ဟူသော၊ ဓာတယ ဓာတုယာ–ဤဓာတ်မှ နောက်ဌ်၊ အပစ္စယော ဟောတိ၊ ပုရသဒ္ဒေ–ပုရသဒ္ဒါဌ်၊ အကာရသ–အ အက္ခရာ၏၊ ဣံစ–ဣံ အပြုသည်လည်း၊ ဟောတိ၊ စ–ဆက်၊ ဣဒ္ဓေ–ဤသုတ်ဌ်။ [ဒဒ္ဒဗ္ဗံ–ဌ် စပ်၊] တဒနု ပရောဓေနာတိ–ဟူ၍၊ ပရိဘာသတော–ကြောင့်၊

၅၆၆။ အရိန္ဒမော–စသော နာမည်ဟော သဒ္ဒါတို့သည် သညာယမနုသုတ်ဖြင့် အပစ္စည်း သက်သည့်ပြင် နုလည်း လရသေးသောကြောင့် သမာသ်အတွင်းဌ် ရှိသော အံဝိဘတ်ကို ချေပစ်ရကား ကိတန္တတပ္ပုရိသ် လုတ္တသမာသ်များ ဖြစ်ကြ၏၊ ပဘာဂ်ရော စသည်တို့ကား နာမည်ဟော မဟုတ်သောကြောင့် သဗ္ဗတော ဏှု တွာ ဝိဝါ သုတ်ဖြင့် အပစ္စည်းသာ သက်၍ နု အက္ခရာ မလာရသဖြင့် "အလုတ္တ တပ္ပုရိသ်"ဟု တပ္ပုရိသ် သမာသ်ခန်းဌ် ဆိုခဲ့သည်၊ "မေဓံ+ကရောတိ အကာသိ ကရိသတီတိ မေဓာ်ရော" စသည် ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ ဤ မေဓာ်ရော စသည်ကား ဘုရားရှင်များ၏ နာမည်တော် ချည်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် "သညာယံ"နှင့် အညီ ဤသုတ်၏ ပုံစံများ ဖြစ်ကြရသည်။

ပုရသဒ္ဒန္တသော၀–ပုရသဒ္ဒါ၏ အဆုံး အ၏သာ၊ ဣံ ဟောတိ–ဣံ အပြုဖြစ်၏၊ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဏာဒီနံ–ဏ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့၏၊ တေကာလိကတ္တေ–ကာလ ၃ ပါး၌ ယှဉ်ကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ (သတိ)ပိ–ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဥပပဒတ္ထ ဝိသေသေန–အနိုးပုဒ်နုက်၏ အထူးပြုခြင်းကြောင့်၊ အတီတေ ယေ၀–အတိတ်ကာလ၌သာ၊ အယံ အပစ္စယော–ဤ အပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ၊ ပုရေ–ရှေး၌၊ ဒါနံ–အလှူကို၊ အဒဒိ–လှူဘူးပြီ၊ ဣတိ ပုရိန္ဒဒေါ–မည်၏၊ သက္ကော–သကြားတည်း၊ ဣဓပိ–ဤ ပြယုဂ်၌လည်း၊ ဝိဘတ္တိလောပေ–ကို၊ ကတေ ယေ၀–ပြုအပ်ပြီးမှသာ၊ ဣံ အာဒေသော–ဣံပြု။

ကမ္မာဒီမှိတိ အတိစ ၀တ္တတေ။

၅၆၈။ သဗ္ဗတော ဏ္ဍုတ္တာ ဝိ၀ါ။ ။ကမ္မာဒီမှိ–အစဉ် ကံပုဒ်ရှိသည်၊ သတိ၀ါ–ဖြစ်သော်လည်းကောင်း၊ အကမ္မာဒီမှိ–အစဉ် ကံပုဒ်မရှိသည်၊ သတိ၀ါ–လည်းကောင်း၊ သဗ္ဗတော ဓာတုတော, အ ဏ္ဍု တု အာ၀ိဣတိ–အ,

---

၅၆၇။ ဒဒ=ဒါနေ ၊ပေ၊ ဓာတုယာ— "ဒဒဓာတုယာ"ဟု မဆိုဘဲ "ဒဒ=ဒါနေ ဣစ္စေတာယ ဓာတုယာ" ဟု ဆိုခြင်းကား ဒဒဓာတ်၏ ဒါန, ဓာရဏ ၂ နုက်တွင် ဓာရဏ (ဆောင်ခြင်း) အနုက်ကို ဟောသော ဒဒဓာတ်ကို တားမြစ်၍ "ဒါန" အနုက် ဟော ဒဒဓာတ်ကိုသာ ယူစေလိုသောကြောင့်တည်း။

ဇတ္ထ ၊ပေ၊ ပုရ သဒ္ဒန္တသော၀— သုတ်၌ "ပုရေ ဒဒါစ ဣံ"ဟု ဆိုထားသောကြောင့် ပုရ၏ အကို ဣံပြုရမည်ဟုလည်းကောင်း, ဒဒဓာတ်မှ အကို ဣံပြုရမည်ဟုလည်းကောင်း မသိသော်လည်း "တဒနု ပရောဓေန–ဘုရားပါဠိတော်နှင့် မဆန့်ကျင်စေရ" ဟူသော ပရိဘာသာကြောင့် ပါဠိတော်အားလျော်စွာ ပုရ၏ အဆုံး အကိုသာ ဣံပြုရသည်။

ဏာဒီနံ ၊ပေ၊ အတီတေ ယေ၀ါယံ အ ပစ္စယော — ဏာဒယော အရတွင် (အရိန္ဒမော–စသည်၌) အပစ္စည်းများလည်း ပါ၀င်သောကြောင့် ဤသုတ်လာ အ ပစ္စည်းလည်း ကာလ ၃ ပါး၌ သက်ရလေမည်လား ဟု ယုံမှားဖွယ် ရှိ၏၊ သို့သော် "ပုရေ"ဟူသော ဥပပဒက "ရှေး၌" ဟု ဝိသေသန ပြုထား၏၊ ရှေး–ဆိုလျှင်လည်း အတိတ် ကာလသာ ဖြစ်တော့၏၊ ထို့ကြောင့် ဤသုတ်လာ အ ပစ္စည်းကို အတိတ်ကာလ၌ သက်သည်–ဟုမှတ်၊ ထို့ကြောင့် "ပုရေ ဒါနံ အဒဒိ" ဟု အတိတ်ဝိဂြိုဟ်တစ်ခုသာ ပြုသည်၊ ဤ ရုပ်၌လည်း ပုရေ၌ သို့ဝိဘတ်ကို ချေပြီး၍ ပကတိပြုပြီးမှ အ ကို ဣံပြုရသည်၊ ရုပ်တွက်ပုံအစဉ်မှာ အရိန္ဒမော အတိုင်းပင်တည်း။ [ဣဓပိ၌ ပိသဒ္ဒါသည် အရိန္ဒမ၌ ဝိဘတ်ချေပြီးမှ နုလာရသကဲ့သို့ ဤ၌လည်း ဝိဘတ်ချေပြီးမှ ဣံပြု–ဟု ဝိဘတ်ချေမှုချင်း တူသောကြောင့် ဆည်းသောသဒ္ဒါတည်း။]

ဏ္ဍု, တု, အာဝီဟူကုန်သော၊ စတ္တာရော–၄ ပါးကုန်သော၊ ဧတေပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ဝါဂ္ဂဟာဏံ–သည်၊ အကမ္မာဒိမိ၀ါတိ–အကမ္မာဒိမိ၀ါဟူ၍၊ ဝိကပ္ပ နတ္ထံ–ဝိကပ်ပြုခြင်း အနက်ရှိ၏၊ တာ၀–ရှေးဦးစွာ၊ အပစ္စယေ–အ ပစ္စည်း၌၊ (ဥဒါဟရဏံ–ကား၊) ဓရ–ဓရဏော၊ ဓမ္မံ–တရားကို၊ အဓရိ–ဆောင်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဓမ္မဓရော၊ ဧ၀ံ, ဝိနယဓရော–ဝိနည်းဆောင်သူ၊ ဝါ–ဝိနည်းဓိုရ်၊ တထာ–ပါး၊ တံ–ထို ခိုးမှုကို၊ ကရောတိ–ပြုတတ်၏၊ ဣတိ တက္ကရော–(ခိုးသူ) မည်၏၊ ဒွိတ္တံ– ဒွေဘော်လာ၊ ဧ၀ံ, ဟိတကရော–စီးပွားကို ပြုသူ၊ ဒိ၀သ ကရော, ဒိနကရော, ဒိ၀ါကရော–နေ့ကိုပြုသောနေ့၊ နိသာကရော–ညဉ့်ကိုပြု သော လ၊ ဓနံ–လေးကို၊ ဂဏှာတိ–ကိုင်တတ်၏၊ ဣတိ ဓနဂ္ဂဟော၊ ဧ၀ံ, ကဋ္ဌဂ္ဂဟော–အောင်လံကို ကိုင်သူ၊ သဗ္ဗကာမံ–အလုံးစုံ အလိုရှိအပ်သော ဝတ္ထုကို၊ ဒဒါတိ–၏၊ ဣတိ သဗ္ဗကာမ ဒဒေါ–အလုံးစုံကို ပေးသူ။

အာဟော ပန–အာကာရန္တရတော်မှ နောက်၌၊ (အ ပစ္စည်းသက်ပုံကား၊) [“ အန္ဓဒေါ ပန ”ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊] အန္ဓံ–အစာကို၊ အဒါသိ–

၅၆၈။ ဝါဂ္ဂဟာဏံ ၊ပေ၊ ဝိကပ္ပနတ္ထံ—ဤ၌ ဝိကပ္ပနဟူသည် တိုက်ရိုက် မဆိုအပ်သော အနက်တစ်မျိုးကို စိုရင်သော အတ္ထန္တရ ဝိကပ်တည်း၊ ကမ္မာဒိမိ ပုဒ်သည် ရှေ့ဓာတုယာ ကမ္မာဒိမိဏောသုတ်မှ လိုက်လာသောကြောင့် တိုက်ရိုက် ဆိုအပ်ပြီးဖြစ်၏၊ အကမ္မာဒိမိကား မည်သည့် သုတ်ကမှ လိုက်မလာ်သောကြောင့် မဆိုအပ်သေး၊ ဝါ သဒ္ဒါသည် ထို တိုက်ရိုက်မဆိုအပ်သော “အကမ္မာဒိမိ” ဟူသော အနက်တစ်မျိုးကို သီးခြားစီရင်ခြင်း အနက်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဝုတ္တိ၌ “အကမ္မာဒိမိ၀ါ” ဟု ဖွင့်နိုင်သည်–ဟူလို။

တက္ကရောဒ္ဒိတ္တံ—ဓမ္မဓရောမှစ၍ ကံပုဒ် အနီးရှိသော ပုဒ်တို့သည် ကိတန္တ ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် သမာသ်ချည်းတည်း၊ ရပ်တွက်ပုံကို ကုမ္ဘကာရော အတိုင်းသိ၊ တက္ကရော ၌လည်း “တ+ကရ”တည်, အံ့သက်, ဤသုတ်ဖြင့် အ ပစ္စည်းသက်၍ သမာသ်စသည် စီရင်ပြီးနောက် “တ+ကရ”ဟု ဖြစ်သည့်အခါ က ဒွေဘော်လာရသည်၊ ဘာ့ကြောင့် နည်း...ယ သဒ္ဒ တ သဒ္ဒါတို့နှင့် သမာသ်တွဲရာ၌ နောက်ပုဒ်ဝယ် ဒွေဘော်သော်လည်း လာရ၏၊ ပုံစံကား–“ယဂ္ဂေ၀ော–အကြင် ဂုဏ်၊ တပ္ပရမော–ထိုလျှင် အလွန်ရှိ၏”၊ ဒွေဘော် မလာလျှင် ယ တ နောင် နိဂ္ဂဟီတ်သော်လည်း လာရ၏၊ ပုံစံကား–“ယံ ဘာ၀ေါ–အကြင် ကြီယာ၊ တံသမ္ဘယုတ္တော–ထိုနှင့် ယှဉ်သည်”ထို့ကြောင့်တည်း။

ဒိ၀ါ, နိသာ, ကဋ္ဌ—“ဟိတံ ကရောတိ” စသည်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ ဒိ၀သော–နေ့၊ ဒိနံ–နေ့၊ ဒိ၀ါကား “နေ့”ဟော နိပါတ်၊ “ဒိ၀ါ–နေ့ကို၊ ကရောတီတိ ဒိ၀ါကရော”ဟု ပြု၊ ဒိ၀ါနောင် အံ့သက်ချေ၊ “နိသာ”ကား အာကာရန္တ ဣတ္ထိလိန်၊ “နိသံ–ညဉ့်ကို၊ ကရောတီတိ နိသာကရော”ဟု ပြု၊ “ကဋ္ဌော ဧယေတ္ထိနိမိတ္တေ”ဟု အဘိဓာန် ဆိုသော ကြောင့် “ကဋ္ဌော”ဟူသည် “ဧယ–အောင်လံ”တည်း။

ပေးပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိ အန္နဒေါ၊ ဧဝံ, ဓနဒေါ–ဥစ္စာ ပေးသူ၊ သစ္ခံ–မှန်သော စကားကို၊ သန္ဒဟတိ–စပ်တတ်၏၊ ဣတိ သစ္စသန္ဓော၊ ပါ–ပါနေ၊ မဇ္ဇ–သေရည်ကို၊ ပိဝတိ – သောက်တတ်၏၊ ဣတိ မဇ္ဇပေါ၊ တာ – ပါလနေ–စောင့်ရှောက်ခြင်းဌ...၏၊ ဂဝံ(သဒ္ဒံ)–သဒ္ဒါကို၊ တာယတိ–စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဂေါတ္တံ၊ ကတ္တာရိ–ကတ္တားအနက်ဌ၊ ဧဝံ–ဤ.အတူတည်း။

အကမ္မာဒီမှိ ပန–အစဌ ကံပုဒ်မရှိသောဓာတ်ဌ (ဥဒါဟရဏ်ကား)၊ ယသ္မာ ဒပေတိ သုတ္တေ–ယသ္မာဒပေတိ စသောသုတ်ဌ၊ ဘယဂ္ဂဟဏေန–ဘော အနက်ဟော ဘယ သဒ္ဒါကြောင့်၊ သေသ သာဓနေပိ–ကတ္တာမှ ကြွင်းသော သာဓနဌလည်း၊ (အပစ္စယော–အပစ္စည်းသက်၊) နီ–ပါပဏေ၊ ဍ်ပုဗ္ဗော–ဝိ ရှေးရှိ၏၊ ဧတေန–ဤတရားဖြင့်၊ ဝါ, ဧတ္ထ–ဌ၊ ဝိနေသိ–ဆုံးမပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိ–ထိုသို့ ဆုံးမကြောင်း, ဆုံးမရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိနယော–(ဝိနည်းတရား) မည်၏၊ အညေသုစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိပြု၊ အယာဒေသောစ–အယ လည်းပြု၊ နယနံ–ဆောင်ခြင်း၊ နယော–ခြင်း။

အာတော ပန ၊ပေ၊ ဧဝံ ကတ္တာရိ— "အန္နဒေါ ပန" ကား အဓိပ္ပာယ်မရှိ၊ "အန္နဒေါ ဗလဒေါ ဟောတိ"ဟု သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော်နှင့် အညီ "အန္န+ဒါ"စသည်ဖြင့် ဂေါတ္တံတိုင်အောင် အာကာရန္တ ဓာတ်ချည်း ဖြစ်ရကား "အာတော ပန"ဟူသော သီဟိုဠ် မူသာ ယုတ္တိရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "အန္နဒေါ, ဓနဒေါ"ဟု ချည်း ပါဌ်မှန်ရှိစေ၊ "သစ္ခ သဒ္ဒူပ ပဒ, သံ ပုဗ္ဗ ဓာတ်ဖြင့် "သစ္ခသန္ဓ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဂေါသဒ္ဒါသည် "ပသုမှိ ဝသုဓာယဉ္စ, ဝါစာဒေါ ဂေါပုမိတ္ထိယံ"အဘိဓာန်နှင့် အညီ သားကောင်–မြေ–စကားသံ စသော အနက်များစွာကို ဟောဏ၊ ဤ ဂေါတ္တံဌ ဂေါသဒ္ဒါကား စကားသံ (သဒ္ဒ) ဟူသော အနက်ကို ဟောဏ၊ ထိုကြောင့် ဂဝံကို (သဒ္ဒံ)ဟု ဖွင့်သည်၊ "ပုထုဇ္ဇနေ ဂေါတ္တ–ပုထုဇဉ် အနွယ်"ဟူသည် ဒီဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ မကင်းသေးသော ခန္ဓာအစဉ်တည်း၊ ထို အနွယ်ရှိသေးသမျှ "ပုထုဇ္ဇနေ"ဟူသော သဒ္ဒါလည်း မပျက်ရကား ထို အနွယ်က ပုထုဇ္ဇနေ ဟူသော သဒ္ဒါကို စောင့်ရှောက်သည်–ဟူလို၊ "ပေါ+တာ+အ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ, တာဌ် အာချေ, တဒ္ဒေဘော်လာ၍ "ဂေါတ္တံ"ဟု ဖြစ်၏၊ နပုံလိန်တည်း။

ယသ္မာဒပေတိ ၊ပေ၊ သေသသာဓနေပိ—ယသ္မာ ဒပေတိ ဘယမာဒတ္တေဝါ–စသော သုတ်ဌ ဘယသဒ္ဒါသည် ဘီဓာတ်, ဤသုတ်က အ ပစ္စည်းဖြင့် ပြီး၏၊ ထို အ ပစ္စည်းသည် "ဘယနံ–ကြောက်ခြင်း၊ ဘယော–ခြင်း"ဟု ဘာဝသာဓနကို ဟော၏၊ "ကတ္တာရိကိတ်" သုတ်က ကိတ်ပစ္စည်းမှန်လျှင် ကတ္တားအနက်ဌ သက်ရမည် ဟု သတ်မှတ်ထားသော်လည်း ထို သတ်မှတ်ချက် မမြဲသောကြောင့် ကိတ် ပစ္စည်းတွင် ပါဝင်သော အ ပစ္စည်းသည် ကံ စသော အနက်ဌလည်း သက်နိုင်သည်–ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် ဝိနယောဌ် "ဧတေန–ဧတ္ထာတိဝါ" ဟု ကရဏ–အဓိကရဏ ဝိဂြိုဟ်ပြုထား သည်။

သိ–သေဝါယံ–မိုခိုဆည်းကပ်ခြင်းဌ...၏၊ နိပုဗ္ဗော–နိ ရှေးရှိ၏၊ နိသီ ယိတ္ထ–မိုအပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ နိသံယော။ [နည်းယူသောအားဖြင့် မိုအပ်သော နိသယကျမ်း, မိုခိုဆည်းကပ်အပ်သော နိသယည်းဆရာ၊] သိ–သယေ၊ အနုသေသိ (အနုသယိ–လည်းရှိ၏၊)–ကိန်းဝပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ အနုသယော၊ ဣ–ဂတိမှ၊ ပိပုဗ္ဗော–ပတိ ရှေးရှိ၏။ [မူလက "ပတိ"ဥပသာရတည်း၊ နောက်မှ "ပဋိ" ပြုသည်၊] ဧတသ္မာ–ဤအကြောင်းမှ၊ ပဋိစ္စ–စွဲ၍၊ ဖလံ–အကျိုးသည်၊ ဧတိ–ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ပစ္စယော–မည်၏၊ သမုဒယော–သမုဒယသစ္စာ။

စိ–စယေ–စည်ခြင်း, ဆည်းပူးခြင်းဌ...၏၊ အနေန–ဤ စကားအစဉ်ဖြင့်၊ ဝိနိစ္ဆိယတေ–ဆုံးဖြတ်အပ်၏၊ ဣတိ, ဝိနိစ္ဆယော၊ ဝါ, ဝိနိစ္ဆယန်–ဆုံးဖြတ်ခြင်းသည်၊ ဝိနိစ္ဆယော–မည်၏။ [ဆုံးဖြတ်ကြောင်း စကားအစဉ်ကိုလည်းကောင်း, ဆုံးဖြတ်ခြင်း ကြိယာကိုလည်းကောင်း ဝိနိစ္ဆယဟု ခေါ်သည်၊] ဥစ္စယန်–တိုးပွားခြင်း၊ ဥစ္စယော–ခြင်း။ [ဥပုဗ္ဗ စိဓာတ်၊] သဠ္ဌယော–ပေါင်းစုခြင်း၊ [သံပုဗ္ဗ စိဓာတ်၊ သီဟိဠ္ဌမ္ဘာ "ဓမ္မ–ကို၊ ဝိစိနာတိ–စိစစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဓမ္မဝိစယော"ဟု ဤနေရာ၌ ရှိ၏၊] ခီ–ခယေ–ကုန်ခမ်းခြင်းဌ...၏၊ ခယန်–ကုန်ခြင်း၊ ခယော–ခြင်း၊ ဇိ–ဇယေ၊ ဝိဇယန်–အောင်ခြင်း၊ ဝိဇယော–ခြင်း။ ["ဇယော–အောင်ခြင်း" ဟုလည်း သီမှု၌ ရှိသေး၏၊] ကီ–ဒဗ္ဗဝိနိမယေ၊ ဝိဂ္ဂယန်–ရောင်းခြင်း၊ ဝိဂ္ဂယော–ခြင်း၊ ကယော–ဝယ်ခြင်း၊ လီ–သိလေသနေ–ငြိကပ်ခြင်းဌ...၏၊ ဇတ္ထ–ဤ နေရာအိမ်၌၊ အလ္လီယတိ–ကပ်ငြိ (တွယ်တာ)၏၊ ဣတိ အာလယော–မည်၏၊ လယော–ကပ်ငြိရာ၊ ဣဝဏ္ဏေ–ဣဝဏ် အဆုံးရှိသောဓာတ်၌၊ [သီမှု၌ "ဣဝဏ္ဏန္တတော–မှနောက်၌"ဟု ရှိ၏၊]

နိသယော— နိသယဆိုသည်မှာ အတော်အတန် ဉာဏ်ရှိပြီးသူတို့ မိုင်ခြမ်းပြုဖို့ရာ အကျဉ်းချုပ် စိရင်အပ်သော (ဘာသာပြန်, အဖွင့်) ကျမ်းများသာ ဖြစ်ထိုက်၏၊ ယခုကာလ၌ကား ပါဠိရှိသမျှ ("ဟောတိ"ပါ မချန်) ပါဠိနှင့် မြန်မာ တွဲပြထားသော ကျမ်းကျယ်တွေကို "နိသယ"ဟု ခေါ်နေကြ၍ "နိသယ–မိုအပ်သောကျမ်း"ဟူသော မူလနာမည်နှင့် မထပ်မိဘဲ ရှိရသည်။

သမုဒယော— ဤ သမုဒယောလည်း သံ+ဥ+ပုဗ္ဗ ဣဓာတ်ပင်၊ သံ သဒ္ဒါသည် သံယောဂ (စပ်မိခြင်း) အနက်ဟော၊ သံယောဂေ–အဝိဇ္ဇာ ကံ စသော အကြောင်းနှင့် ပေါင်းမိလတ်သော်၊ ဧတေန–ဤ တဏှာလောဘကြောင့်၊ ဒုက္ခ–သည်၊ ဥဒေတိ–ဖြစ်ပေါ်လာတတ်၏၊ ဣတိ သမုဒယော၊ လောဘချည်း သက်သက် ဒုက္ခကို ဖြစ်စေနိုင်သည် မဟုတ်, အဝိဇ္ဇာ ကံ စသော အဖော်အပေါင်းတို့နှင့် ပေါင်းမိမှ လောဘက အရင်းခံ အနေအားဖြင့် ဒုက္ခကို ဖြစ်စေနိုင်သည်–ဟူလို။

ဒေါ်-ဤ၂အတူတည်း။ [ဎင်းနောက်၌ "ဓမ္မံ ဝိစိနာတီတိ ဓမ္မဝိစယော"ဟု မြန်မာမူရှိ၏၊ တစ်ချို့စာ၌ "ဒေါ် ဣဝဏ္ဏန္တေ"၏ ရှေ့၌ရှိ၏၊ စီ ဓာတ်ချင်းတူသော "သဠ္ဟယော"နောက်၌သာ ရှိရမည်။]

အာသုဏာန္တိ-ရိုသေစွာ နာယူတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ အသ္သဝါ-အသ္သဝတို့ မည်၏၊ အဝါဒေသော-အဝပြု။ [အာပုဗ္ဗ သုဓာတ်, အာ သဒ္ဒါသည် "အာဒရ-ရိုသေခြင်း"အနက်ဟော၊ ထိုအာကို ရဿံသုတ်ဖြင့် ရဿပြု၊] ပဋိသဝနံ-ရေးရှုနာ်းထောင်ခြင်းသည်၊ ဝါ-ဝန်ခံခြင်းသ်ည်၊ ပဋိသဝေါ-မည်၏။ [ပဋိပုဗ္ဗ သုဓာတ်, ကြားနာခြင်းအနက်ဟော "သု"ဓာတ်၌ ဒွေဘော်ရောက်မြ၊] သု-ဂတိမှိ၊ အာဘဝဂ္ဂါ-ဘဝဂ်တိုင်အောင်၊ သဝန္တိ-ဖြစ်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ အာသဝါ၊ ရ-သဒ္ဒေ-အသံပြုခြင်း၌...၏၊ ရဝတိ-မြည်တတ်၏၊ ဣတိ, ရဝေါ-ရဝမည်၏၊ (အသံ)၊ ဘဝတီတိ ဘဝေါ-(ဖြစ်တတ်သော ဘဝ)၊ ဒေဝသ္မာ-ဤတရားမှ၊ ဤအရပ်မှ၊ ပဘဝတိ-စ၍ ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ပဘဝေါ၊ [ပဗုဗ္ဗ ဘူဓာတ်, ပသဒ္ဒါသည် "အစ"အနက်ဟော၊] လူ-ဆေဒနေ၊ လဝနံ-ဖြတ်ခြင်းသည်၊ လဝေါ-မည်၏၊ ဥဝဏ္ဏန္တေ-ဥဝဏ် အဆုံးရှိသော ဓာတ်၌။ ["ဥဝဏ္ဏန္တတော"သီ။] ဒေါ်-တည်း။

နိဂ္ဂဏှာတိ-နှိပ်တတ်၏၊ (ဣတိ) နိဂ္ဂဟော-မည်၏၊ ဝါ, နိဂ္ဂဟဏံ-နှိပ်ခြင်းသည်၊ နိဂ္ဂဟော-မည်၏၊ ["ပဂ္ဂဟော-ချီးမြှောက်ခြင်း" ဟု သီ၌ ရှိသေး၏၊] ဒေတေန-ဤပစ္စည်းဖြင့်၊ သဂ်ဏှာတိ-ချီးမြှောက်၏၊ (ဣတိ) သဂ်ဟော၊ ဝါ, သဂ်ဟဏံ - ချီးမြှောက်ခြင်းသည်၊ သဂ်ဟော - မည်၏၊ ["သဂ်ဏှာတိ ဒေတေန သဂ်ဟဏံဝါ"ဟု သီမူ၌ ရှိ၏၊] ဝရ-ဝရဏော-စောင့်ရှောက်ခြင်း၌...၏၊ သံဝရဏံ-စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ သံဝရော-ခြင်း၊ ဒရ-အာဒရေ-ရိုသေခြင်း၌...၏၊ အာဒရဏံ-ရိုသေခြင်း၊ အာဒရော-ခြင်း။

အာဂစ္ဆတိ-လာတတ်၏၊ ဣတိ အာဂမော၊ ဝါ, အာဂမနံ-လာခြင်း၊ အာဂမော-ခြင်း။ [ဤ ဝဂ္ဂဟာဖြင့် "သာဂမော"စသည်၌ ပါသော အာဂမ ပုဒ်ကို ပြ၏၊] ဒေ္ဌ-ဤဓမ္မ၌၊ ဝါ, ဒေတေန-ဤဓမ္မဖြင့်၊ အတ္ထာ-အကျိုးတို့ကို၊ ဝါ-အနက်တို့ကို၊ အာဂမိယန္တိ-ရှေးရှု သိအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ, အာဂမော-

---

မှတ်ချက်။ ။"အာဂမိသတိ ဒေ္ဌ ဒေတေန ဝါတိ အာဂမော"ဟု မြန်မာမူ၌ "အာဂမိသတိ"ဟု အနာဂတ်ဖြင့် ဆိုသည်ကား မကောင်း၊ လာလတံ့ မဟုတ်, အမြဲလာနိုင်သော သတ္တိရှိ၍ ဝတ္တမာန်သာ သင့်သည်၊ ထို့ကြောင့် သီ၌ "အာဂမိယန္တိအတ္ထာ"

အာဂ မည်၏၊ ပရိယတ္တိ–ပရိယတ် တရားရ၏၊ သပ္ပတိ–သွားတတ်၏၊ ဣတိ သပ္ပေါ၊ ဒိဗ္ဗတိ–မြူးတူး ပျော်ပါးတတ်၏၊ ဣတိ ဒေဝေါ၊ ကမု–ပဒဝိဂ္ဂေပေ၊ ပဏ္ဍမနံ–ဖဲသွားခြင်း၊ ပဏ္ဍမော–ခြင်း၊ ဝါ, ပဏ္ဍမတိ–ဖဲသွားတတ်၏၊ ဣတိ ပဏ္ဍမော၊ ဧဝံ ဝိဏ္ဍမော–ကြွလှမ်းခြင်း။

စရ–စရဏော၊ ဝနေ–တောဋ္ဌ၊ စရတိ–လှည့်လည်တတ်၏၊ ဣတိ ဝနစရော–(မုဆိုး)မည်၏၊ ဧတ္ထ–ဤလောကဋ္ဌ(ဘုံဋ္ဌ)၊ ကာမော–ကာမသည်၊ အဝစရတိ–ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ကာမာဝစရော–၏၊ လောကော–ကာမလောက(ကာမဘုံ) ရု၏၊ ကာမာဝစရာ–ကာမ၏ ဖြစ်ရာဖြစ်သော၊ သညာ–သညာ၊ ကာမာဝစရံ–သော၊ စိတ္တံ–စိတ်၊ ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသော–ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်တည်း။

ရုဟ–ဧနနေ–ဖြစ်ခြင်းဋ္ဌ...၏၊ သိရသ္မိံ–ဦးခေါင်းဋ္ဌ၊ ရုဟတိ–ပေါက်တတ်၏၊ ဣတိ သိရောရုဟော–(ဆံပင်) မည်၏၊ [မနောဂိုဏ်း ဖြစ်၍ "သိရော"ဟု ဩ ရှိရသည်၊] ဂုဟာယံ–ဟဒယဝတ္ထုတည်းဟူသော လိုဏ်ဂုဋ္ဌ၊ သယတိ–ကိန်းဝပ်တတ်၏၊ ဣတိ ဂုဟာသယံ–၏၊ စိတ္တံ–စိတ်ရ၏၊ ဧဝံ, ကုစ္ဆိသယာ–ဝမ်းဋ္ဌ ကိန်းကုန်သော၊ ဝါတာ–လေတို့၊ ဌာ–ဂတိနိုဝတ္တိမှိ၊ ပဗ္ဗတေ– တောင်ဋ္ဌ၊ အဋ္ဌာသိ–တည်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ပဗ္ဗတဌာ–တောင်ဋ္ဌတည်သော၊ နဒီ–မြစ်၊ ၊ပေ၊ ဩသမံ–ဆေး၊ ဧဝံ, ထလဋ္ဌ–ကုန်းဋ္ဌတည်သော ဝတ္ထု၊ ဇလဋ္ဌ–ရေဋ္ဌတည်သော ဝတ္ထု၊ သတ္တာမိ တပ္ပုရိသော–တည်း၊ [သိရောရုဟော စသည် တို့ကို သတ္တာမိတပ္ပုရိသ်ဟု ဆိုသည်၊ ပဗ္ဗတဌောကား နိစ္စသမာသ်တည်း၊ ပဗ္ဗတ သဒ္ဒူပပဒ ဌာတည်၍ တွက်။]

ဇတ္ထ–ဤအရပ်ဋ္ဌ၊ ဂါဝေါ–နွားတို့သည်၊ စရန္တိ–လှည့်လည်ကုန်၏၊ ဣတိ ဂေါစရော၊ [“စရန္တိ ဇတ္ထာတိ စရော, ဂုန်+စရော, ဂေါစရော”ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်

ဟု ရှိသည့်အတိုင်း ပေးလိုက်သည်၊ “အာဂမ ဝရဿ”ပုဒ်ကို ဖွင့်သော သီလက္ခန်ဋီကာ သစ်ဋ္ဌကား “အာဂစ္ဆန္တိ အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒယော ဇတ္ထ ဇေတေန ဇေတသ္မာတိဝါ အာဂမော” ဟု ဖွင့်၏၊ ထို ဋီကာဟောင်းဋ္ဌ စာပျက်လျက်ရှိ၏။

မှတ်ချက်။ ။[“အဝစရတိ ဇတ္ထာတိ အဝစရော”ဟု ရှေးဦးစွာ ဝိဂ္ဂဟပြု၍ ကာမနှင့် အဝစရကို “ကာမဿ+အဝစရော, ကာမာဝစရော”စသည်ဖြင့် ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် တွဲရမည်၊ “ကာမော အဝစရတိ ဇတ္ထ”ကား လဟုက နှည်းအားဖြင့် ပြီးစလွယ် ပြုထားသော ဝိဂ္ဂဟဖြစ်သည်–ဟူလို၊ ၃ လိန် ဆက်ဆံကြောင်း ပြလို၍ “လောကော, သညာ, စိတ္တံ”ဟု အဘိဓေယျ ထည့်သည်။]

ပြု၊] ပါဒေန–အမြစ်တည်း ဟူသော ခြေဖြင့်၊ ပိ၀တိ–ရေသောက်တတ်၏၊ ဣတိ ပါဒပေါ–(သစ်ပင်)မည်၏၊ ဧ၀ं, ကစ္ဆပေါ–လိပ်၊ ["ကစ္ဆေန–လက်ကတီးကြားဖြင့်၊ ပိ၀တိ–ရေသောက်တတ်၏"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊] တတိယာတပ္ပုရိသော–(ပါဒပေါ, ကစ္ဆပေါတို့) တတိယာတပ္ပုရိသ်တည်း၊ [ဤ၌ကား နိစ္စသမသ်ဖြစ်၍ "ပိ၀တိတိ ပေါ"ဟု မဖြစ်နိုင် "ပါဒေန ပိ၀တိ"ဟု ကိတန္တ တပ္ပုရိသ် ပြုရမည်။]

၅၆၉။ ဂဟသု ပ၀ေသေ ၀ါ။ ။ဂဟ ဣတိ ဧတသ ဓာတုသ–၏၊ ဥပ၀သ–ဥပဓာမည်သော အက္ခရာ၏၊ ဧတ္ထ–သည်၊ ၀ါ ဟောတိ၊ ဥပဓာတိ–ဥပဓာဟူသော အမည်သည်၊ အန္တက္ခရတော–အဆုံးအက္ခရာမှ၊ ပုဗ္ဗက္ခရသ–ရှေ့အက္ခရာ၏၊ ပရသမညာ–တစ်ပါးသော သဏ္ဌာနကျမ်း၏ အမည်တည်း၊ ဂယှတိ–ယူအပ်၏၊ ဣတိ ဂေဟံ–၏၊ ဂဟံ၀ါ–လည်းရှိ၏။

ဏ္ဍုပစ္စယေ–ဌ (ဥဒါဟရဏ်ကား)၊ ရထံ–ကို၊ ကရောတိ ဣတိ အတ္ထော, ဏ္ဍုပစ္စယော–သက်၊ သောစ–ထို ဏ္ဍုပစ္စည်းသည်လည်း၊ အညေကိတ်တိ–သုတ်ဖြင့်၊ ကိတ်သညတ္တာ–ကိတ်အမည်ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကတ္တာရိ ကိတ်တိ–ဟူ၍ သတ်မှတ်ခြင်းကြောင့်၊ ကတ္တာရိယေ၀–ဌသာ၊ ဘ၀တိ၊ တတော–ထိုမှ နောက်ဌ၊ ကာရိတဗျပဒေသ ဏလောပ ၀ုတ္တိယော–ကာရိတ်မှည့်ခြင်း, ဏ် အနုဗန် ချေခြင်း, ၀ုဒ္ဓိပြုခြင်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။

၅၆၉။ ဥပဓာတတိ ၊ပေ၊ ပရသမညာ— "ဂဟ"ဌ အဆုံးအက္ခရာသည် "ဟ"တည်း၊ ထို အဆုံးအက္ခရာ၏ ရှေ့အက္ခရာဟူသည် ဂဌ အသရတည်း၊ ထိုအဆုံး ၀ဏ္ဏ၏ ရှေ့ဖြစ်သော အက္ခရာ (အသရ)ကို "ဥပဓာ"ဟု သဏ္ဌာတဌ နာမည်မှည့်၏၊ ဤကစ္စည်းကျမ်းဌ်ကား "ပရသမညာ ပယောဂေ"သုတ်ဖြင့် "ဂဌ"အကို "ဥပဓာ"ဟု မှည့်၊ ဥပေစ္စ–အဆုံး ၀ဏ္ဏသို့ ကပ်၍+ဓီယတေ–ထားအပ်၏၊ ဣတိ ဥပဓာ–မည်၏၊ ရပ်ကို အခြေပြုဌ် ရှု၊ ဤသုတ်က ဧ မပြုသည့်အခါ "ဂဟံ"ဟု ဖြစ်၏။

ဏ္ဍုပစ္စယေ ၊ပေ၊ ကတ္တာရိယေ၀ ဘ၀တိ— သဗ္ဗတော ဏ္ဍုတ္တာ၀ိ၀ါ သုတ်ဌ အပစ္စည်း၏ ပုံစံကို ဂေဟံ–ဂဟံ တိုင်အောင် ပြုပြီး၍ ဏ္ဍုပစ္စည်း၏ ပုံစံကို ပြလိုသောကြောင့် "ဏ္ဍုပစ္စယေ"စသည်ကို မိန့်၊ ဤ ဏ္ဍုပစ္စည်းကို ကတ္တားအနက်သာ သက်ဟု ဆိုရာဌ် မျှားရာလိုက်၍ တဗ္ဗာဟုလ္ လုနည်းအားဖြင့် ဆိုသည်ဟု မှတ်၊ "သတ္ထဟာရကံ ၀ါသပရိယေသေယျ"ဟူသော တတိယပါရာဇိကဌ် "ဟရိတဗ္ဗံ–ဆောင်ယူထိုက်၏၊ ဣတိ ဟာရကံ"ဟု အဋ္ဌကထာ ဖွင့်ပြသောကြောင့် ကံ အနက်ဌ်လည်း ဏ္ဍုပစ္စည်းသက်သည်ဟု မှတ်။ [ကမ္မသာဓနောဝါယံ ဟာရကသဒ္ဒေါ ဗဟုလံ ဝိဓာနေန ကတ္တာရိ ဏ္ဍုပစ္စယသ သိဒ္ဓနတောတိ အာဟ – " အထ၀ါ ဟရိတဗ္ဗံတိ ဟာရကံ " တိ.... ကခ်ါဋီကာ။]

၅၇၀။ အနုကာ ယုတ္တေ့ဏ်။ ။ယုတ္တေ့ ဣတိ ၊ပေ၊ ဟောန္တိ၊ ဣတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ အကာဒေသော-အကပြု၊ သေသံ-ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ကုမ္ဘကာရသဒ္ဒသမံ-၏၊ ရထကာရကော-ရထားပြုလုပ်သူ၊ (ရထားလုပ်သမား, သားရေနှယ်သမား၊) တထာ, အန္ဓ ဒဒါတိတိ အန္ဓဒါယကော၊ အာကာရန္တာနု မာယောတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အာယာ ဒေသော-အာယပြု။ ["အန္ဓ+ဒါ+အက" ဟု ဖြစ်သည့်အခါ၌ အာကို အာယပြုပါ-ဟူလို၊ ဤကား ပုလ္လိန်ရုပ်တည်း၊ ဣတ္ထိလိန်ရုပ်ကို ပြုလို၍ "ဣတ္ထိယမတော"စသည်မိန့်၊] ဣတ္ထိယမတောတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အာပစ္စယော-သက်၊ တေသုဝုဒ္ဓိတ္ဌာဒိနာ-ဖြင့်၊ အကာဒိသ-အက အပြု၏ အစ အ၏၊ ဣကာရော-ဣပြု၊ အန္ဓဒါယိကာ-အစာကို ပေးတတ်သော၊ ကညာ၊ အန္ဓဒါယက်-သော၊ ကုလံ၊ လောကံ - သတ္တလောကကို၊ နေတိ - ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ လောကနာယကော၊ သတ္တေ-တို့ကို၊ ဝိနေတိ-ဆုံးမတော်မူတတ်၏၊ ဣတိ ဝိနာယကော၊ တေအာဝါယာ ကာရိတေတိ-ဖြင့်၊ အာယာဒေသော-အာယပြု။

အကမ္မုပပဒေ - ဥပပဒဖြစ်သော ကံပုဒ်မရှိရာ၌ (ဥဒါဟရဏ်ကား)၊ ကရောတိ-၏၊ ဣတိ ကာရကော ကာရိကာ ကာရကံ-မည်၏၊ ၊ပေ၊ နာယကံ-မည်၏၊ ဘဂဝတော-၏၊ သြဝါဒါနုသာသနီ-ရှေးဦးစွာ ဆုံးမခြင်းဟူသော သြဝါဒ, အဖန်ဖန် ဆုံးမခြင်းဟူသော အနုသာသနီကို၊ အသုဏိ-နားထောင်ပြီ၊ ၊ပေ၊ သာဝကော, သာဝိကာ-မည်၏၊ အာဝါဒေသော-အာဝပြု။ [တေအာဝါယာကာရိတေဖြင့် ပြု၊] လုနာတိ-ရိတ်ဖြတ်တတ်၏၊ ဣတိ လာဝကော။ ["လူ-ဆေဒနေ"၊] ပု-ပဝနေ-စင်ကြယ်ခြင်း၌...၏။ ["ပူ-ပဝနေ"လည်းရှိ၏၊, အတူပင်၊ နာပစ္စည်းကြောင့် တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ရသပြု၊] ပုနာတိ-ဖြူစင်တတ်၏၊ ဣတိ ပါဝကော- (မီး) မည်၏၊ ဥပါသတိ-ဆည်းကပ်တတ်၏၊ ဣတိ ဥပါသကော-၏၊ ဥပါသိကာ-ဆည်းကပ်တတ်သော မိန်းမ။ ["ဥပဝုဋ္ဌ အာသ-ဥပဝေသနေ"ဟူသောဓာတ်တည်း၊] [ဘဝတိ-

---

အကာဒိသိကာရော—(သီမှ) မြန်မာမှ၌ "အကာရသ ဣကာရော"ဟု ရှိ၏၊ အကပြုသော က နောင်းရာ၌သာ မက, "ပုတ္တိကာ-သမီး"စသည်ဖြင့် သွတ္ထ စသည်၌ သက်သော က ပစ္စည်းနောင်းရာ၌လည်း ဣတ္ထိလိန်အရာဝယ် အကို ဣပြုသည်၊ "ကေ ပစ္စယေ ထီကတာကာရပရေ ပုဗ္ဗောကာရော ဣကာရံ"-ကလာပ်နာမ် (၁၄၂)သုတ်၊ [ထီကတာကာရပရေ-ဣတ္ထိလိန်၌ သက်အပ်သော အာ ပစ္စည်းနောက်ရှိသော၊ ကေ ပစ္စယေ-က ပစ္စည်းကြောင့်၊ ပုဗ္ဗောကာရော-ရှေ့အအက္ခရာသည်၊ ဣကာရံ ပပ္ပေါတိ၊]

ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဘာဝကော၊ သီမုဋ္ဌ ဤပုဒ်မပါ။] ဂဏ္ဌာတိတိ ဂါဟကော။

ပစတိတိ ပါစကော၊ အယဓိ-ပူဇော်ပြီ၊ ।ပေ। ယာဇကော၊ ဟိ-ဆက်၊ ဇေ္ဌ-ဤ ပါစကော ယာဇကော ရုပ်တို့ဌ၊ ကဂါစဇာနံတိ-သုတ်ဖြင့်၊ စ ဇာနံ-စ ဇ တို့၏၊ က ဂတ္ထော-က, ဂ အဖြစ်သည်၊ သမ္ဘတ္ထော-ရောက်လုလတ်သော်၊... [ပဋ္ဌိသိဒ္ဓတ္ထာ နဘာဝတိ-ဌ်စပ်။]

၅၇၁။ နကဂတ္ထံ စ ဇာ ဏ္ဍုမ်ိုမ်ိ။ ।।ပရေ ဏ္ဍုပ်စ္ဆယေ ဓာတ္ဌန္ဘာဝူတာ-ဓာတ်၏ အဆုံးဖြစ်ရ်ဖြစ်ကုန်သော၊ စကာရဇကာရာ-တို့သည်၊ ကကာရ ဂကာရတ္ထံ-သို့၊ နာပဇ္ဇန္တေ၊ ဣတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ ပဋ္ဌိသိဒ္ဓတ္ထာ-တားမြစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နဘာဝတိ-က, ဂ မဖြစ်။

ဇန-ဇနနေ၊ ဇနေတိ-ဖြစ်စေတတ်၏၊ ဣတိ ဇနကော-မည်၏၊ (ဖြစ်စေတတ်သော အဘ)၊ ဇနိကာ-ဖြစ်စေတတ်သော အမိ၊ ဃဋ္ဌာဒီနံဝါတိဇ္ဌ-သုတ်ဖြင့်၊ ဝါဂ္ဂဟဏေန-ကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိ-သည်၊ နဘာဝတိ-မဖြစ်၊ ဇဝံ, ခနတိ-ဟူးတတ်၏၊ ဣတိ ခနကော၊ သမေတိ-ငြိမ်သက်စေတတ်၏၊ ဣတိ သမကော-မည်၏၊ ဒမေတိ-ဆုံးမတတ်၏၊ ဣတိ ဒမကော-မည်၏။

အဟနိ-သတ်ပြီ၊ ဟန္ဒိ-သတ်ဆဲ၊ ဟနိဿတိ ဣတိ ဝဓကော-၏၊ ဝဓော ဝါ သဗ္ဗတ္ထာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဟနဿ-ဟနဓာတ်၏၊ ဝဓာဒေသော-ဝဓပြု၊ ဟန္ဒိ-သတ်တတ်၏၊ ဣတိ ဃာတကော-၏၊ ဟနဿ ဃာတောတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဏ္ဍုမ်ိုမ်-ဏ္ဍု ပစ္စည်းကြောင့်၊ ဃာတာဒေသော-ဃာတ ပြု၊ [ဟန္ဒိရုပ်ကား အာချာတ်ဌ ပါခဲ့ပြီ။] ဂါဝေါဟနတီတိ ဂေါဃာတကော (နွားသတ်သမား)၊ ရုန္ဓတိ-ပိတ်ဆို့တတ်၏၊ ဣတိ ရုန္ဓကော၊ နိဂ္ဂဟီတာဂမော-နိဂ္ဂဟီတ်လာ၊ [ရုဓာဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ "ရုဓာဒိတော နိဂ္ဂဟီတ ပုဗ္ဗ"ဌ် ဝိနာဓိကာရ (အ ပစ္စည်းအလိုက်ကြဉ်သော) ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဖြစ်စေ, နိဂ္ဂဟီတဌသုတ်ဖြင့် ဖြစ်စေ နိဂ္ဂဟီတ်လာ"။] သံယောဂန္ဒတ္ထာ-ကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိ နဟောတိ၊ ["ရုဓ်" ဖြစ်သည့် အခါ နိဂ္ဂဟီတ် အာဂုံကိုလည်း သံယောဂန္ဒဌ် သွင်းယူသည်။] ဇဝံ, ဘုဇ္ဇတီတိ

သမေတိ ဒမေတိ— ဒမုဓာတ်သည် စုရာဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ ကာရိတ် မဝင်ဘဲ "ဒမေတိ" ဟု ဖြစ်နိုင်၏၊ သမုဓာတ်ကား ဒိဝါဒိသာဖြစ်၍ ကာရိတ် မဝင်လျှင် "သမ္ဘတိ-ငြိမ်းအေး၏"ဟု သာရှိ၍ "သမေတိ"ဌ် ကာရိတ် ဏော ပစ္စည်း သက်၍ ချေသင့်သည်။

ဘုဇ္ဇကော–(စားသူ)၊ ကိဏာတိ–ဝယ်တတ်၏၊ ဣတိ ကာယကော၊ ပါလေတီတိ–(စောင့်ရှောက်သူ)၊ ပူဇေတီတိ ပူဇကော–(ပူဇော်သူ)။

၅၇၂။ နဒါဒီဟိ ၊ပေ၊ ။နဒါဒီဟိ–နဒအစရှိကုန်သော၊ ဓာတူဟိ–တို့မှလည်းကောင်း၊ [အာဒိ အရ ယူရသော ဓာတ်တို့ ကစ္စည်း၌ ပါပြီ။] သကာရိတေဟိ–ကာရိတ် ပစ္စည်းနှင့်တကွဖြစ်ကုန်သော၊ ဓာတူဟိစ–လည်းကောင်း၊ ပရေသံ ယုဏ္ဍုပစ္စယာနံ ယထာဣမံ အန အာနန အက အာနနံက ဣတိ–ဟူကုန်သော၊ ဧတေ အာဒေသာ ဟောန္တိ၊ ဟိ–ဆက်၊ ဧတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ သကာရိတေဟိ–ကာရိတ် ပစ္စည်းနှင့်တကွ ဖြစ်သော ဓာတ်တို့မှနောက်၌၊ ယုဏ္ဍုနံ–ယုဏ္ဍု ပစ္စည်းတို့၏၊ ကာရိယသ–ကာရိယကို၊ ဝါ–ပြုစီရင်အပ်သော အာဒေသကို၊ ဝိဓာနတော–စီရင်ခြင်းကြောင့်၊ ဓာတုပစ္စယေဟိ–ဓာတုပစ္စယတို့မှ နောက်၌၊ ကိစ္စ ကိတက သမ္ဘဝေါ–ကိစ္စ ပစ္စည်း, ကိတ ပစ္စည်းတို့၏ ဖြစ်သင့်ခြင်းကို၊ ဝေဒိယော–သိထိုက်၏၊ ဤဂါထာ၏ အဓိပ္ပာယ်မှာ ကိစ္စပစ္စယန္တနယ အဆုံးနှာ်၌ ပြခဲ့သော "နဒါဒီဟိ ယုဏ္ဍုန ၊ပေ၊ ကိစ္စ ကိတက ပစ္စယာ ဘဝန္တိတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ"ဟူသော စုဏ္ဏိယ၏ အဓိပ္ပာယ်နှင့် တူ၏၊ ထို စုဏ္ဏိယ စကားကိုပင် ဤ၌ ဂါထာစီထားသည်။]

နဒ–ခေပေ–ပစ်ပယ်ခြင်း၌...၏၊ ပ ပုဗ္ဗော–သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပ နဒိ–ပယ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိ အတ္ထော, ဏ္ဍု ပစ္စယော–သက်၊ တသ–ထို ဏ္ဍုပစ္စည်း၏၊ ဣမိနာ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ အကာဒေသော–အကပြု၊ ကွစိဓာတူတျာဒီနာ–ဖြင့်၊ နဒိသ–နဒဓာတ်၏ ဥ၏၊ ဒီယော–ပြု၊ ပနုဒကော–ပယ်တတ်သူ၊ သူဒ–ပဏ္ဍရကော – ယိုချခြင်း၌...၏၊ သူဒတိ–ယိုချတတ်၏၊ ဣတိ သူဒကော၊ ဥ–အဝဟောခနေ၊ ၊ပေ၊ တသ–ထို ဏ္ဍုပစ္စည်း၏၊ အနေန–ဤ သုတ်ဖြင့်၊ အာနနကာဒေသော–အာနနက ပြု၊ ၊ပေ၊ ဏာနနကော–သိတတ်သူ။

၅၇၂။ အန, အကပြု ထည့်ရပုံ။ ။အနကာ ယုဏ္ဍုနံသုတ်ဖြင့် အန–အကပြုပြီးဖြစ်၍ ဤသုတ်ဖြင့် အန–အကပြုပြန်ခြင်းသည် ပုနရုတ္တိဒေါသ မရောက်ပါလော–ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိ၏၊ အနကာ ယုဏ္ဍုနံသုတ်သည် မည်သည့်ဓာတ်နောင် ဟု မသတ်မှတ်သဖြင့် သာမညဝိဓိသုတ် ဖြစ်၏၊ ဤသုတ်ကား နဒ စသော ဓာတ်, သကာရိတ ဓာတ်နောင် ဟု သတ်မှတ်ထားသဖြင့် ဝိသေသ ဝိဓိသုတ်ဖြစ်၏၊ ဝိသေသ ဝိဓိသုတ်သည် သာမည ဝိဓိသုတ်ကို တားမြစ်လေ့ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် ဤသုတ်၌ အန–အက အပြု မပါလျှင် နဒ စသော ဓာတ်နှင့် သကာရိတ ဓာတ်များနောင် အန–အက အပြုကို တားမြစ်၍ "အာနန–အာနနက" သာ ပြုသည်ဟု ထင်မှားဖွယ်ရှိ၏၊ ထိုသို့ မထင်

သကာရိတေဟိ ပန-သကာရိတဓာတ်မှ နောက်ဌကား၊ အာဏာ-ပေသနေ-စေခိုင်းခြင်း...ဌ၊ အာဏာပေသိ-စေခိုင်းပြီ၊ ၊ပေ၊ အာဏာပကော-မည်၏၊ [အာဏာဓာတ်နောင် ဏာပေပစ္စည်းသက်၍ "အာဏာပ"ဟု ဖြစ်ပြီးမှ ဏွုသက်၊ ဓာတ်ရင်းကပင် စေခိုင်းခြင်းအနက်ကို ဟောနေပြီဖြစ်သောကြောင့် ကာရိတ်ပစ္စည်းအတွက် အနက်ထူး မရှိတော့၊] သညာပေတိ-သိစေတတ်၏၊ ဣတိ သညာပကော-၏၊ သံဌာနနကော-သိစေတတ်သူ၊ ဧတ္ထ-ဤရုပ်ဌ၊ အာနနကာဒေသော-အာနနက ပြု၊ ကွစိဓာတူတျာဒိနာ-ဖြင့်၊ ကာရိတ လောပေါ-ချေ၊ တထာ, ဒါပေတိ-ပေးစေတတ်၏၊ ဣတိ ဒါပကော၊ အနုကာ ယုဏ္ဍုနုံတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အကာဒေသော-အကပြု၊ ပတိဋ္ဌာပေတိ-တည်စေတတ်၏၊ ဣတိ ပတိဋ္ဌာပကော၊ နိဗ္ဗာနံ-သို့၊ သမ္ဘာပေတိ-ကောင်းစွာရောက်စေတတ်၏၊ ဣတိ နိဗ္ဗာနသမ္ဘာပကော၊ ကာရာပေတီတိ ကာရာပကော, ကာရာပိကာ ဣစ္စာဒိ။

မှားဖို့ရာ နုဒစသော ဓာတ်, သကာရိတ ဓာတ်တို့နောင်လည်း အန-အကပြုသေး၏-ဟု သိစေလိုမှ အန အက အပြုကို ထည့်၍ ပြရသည်။ [နုဒါဒီဟိတိ ဧတ္ထ အနကာဒေ သဂ္ဂဟာဏံ ဣမိနာ ဝိသေသဝိဓိနာ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တာသာမညဝိဓိ နိသေဓပွသင်္ဂဏ်ဝတ္တနတ္ထံ၊... ဋီကာ။]

သဌာနနကော—သံပုဗ္ဗဉ, ဏာပေ ပစ္စည်း, ဝိကရဏ နာပစ္စည်း, ဏွုပစ္စည်းကို အာနနကပြု, ဉာကို ဇာပြု၍ "သဌာ နာ အာပေ အာနနက"ဟု ဖြစ်ရာ, ကွစိဓာတုဖြင့် နာ ပစ္စည်းနှင့် တကွ ကာရိတ် အာပေကို ချေ၊ "ကာရိတလောပေါတိ-သဌာနာပေ အာနနက ဣစ္စစ္ဆြ အာပေတိ ကာရိတသ သဟ ဝိကရဏေန လောပေါ"...ဋီကာ၊ "ဇာဒေသော နာမိ ံ ဉာမိ"ဟု "ဉာသ ဇာံနာ"သတ်ဌ နာ ပစ္စည်းနှောင်းမှ ဇာ ပြုရမည်-ဟု သတ်မှတ်ခဲ့သောကြောင့် နာပစ္စည်းသက်ရာဌ်သာ ဉာကို ဇာပြုရမည်၊ သို့ ဖြစ်၍ "ဇာနနကော"ရုပ်တုန်းကလည်း "ဉာ+နာ, ဏွု"ဟု နာပစ္စည်းသက်၍ ထို နာ ပစ္စည်းကို ကွစိဓာတုဖြင့် ချေသင့်သည်-ဟု ဋီကာအလို ကြံပါ၊ သို့သော်...ဤစာကိုယ်ဌ်လည်းကောင်း ချာသဌ်လည်းကောင်း, နာ ပစ္စည်းချေဖို့ မပြသောကြောင့် နာ ပစ္စည်း မသက်ဘဲပင် ဇာ ပြုနိုင်သည်၊ "ဇာဒေသော နာမိ"ဟူသော သတ်မှတ်ချက်မှာ အာချာတ် ပုဒ်အတွက် သတ်မှတ်ချက်သာ-ဟု လည်း ကြံဖွယ်ရှိသည်။

ဒါပကော အနုကာ ၊ပေ၊ အကာဒေသော — ဒါပကော စသည်ဌ် အနုကာ ယုဏ္ဍုနုံသုတ်ဖြင့် အက ပြုရမည်-ဟု ဆိုထား၏၊ သို့သော် နုဒါဒီဟိသုတ်က သကာရိတဓာတ်နောင် ယုဏ္ဍုတို့ကို "အန အာနန, အက အာနနက"ပြု ဟု ဆိုထားသဖြင့် "ဒါပ"ဟူသော သကာရိတ ဓာတ်နောင် "အက"မပြုနိုင်စရာမရှိ၊ သို့ဖြစ်၍ "အနုကာ ယုဏ္ဍုနုန္တိ အကာဒေသော"ဌ် "အနုကာ ယုဏ္ဍုနုန္တိ"သည် ပိုဟန်တူသည်၊ သမ္ဘာပကော ဌ်လည်း သံ+ပ+အပဓာတ်, ကာရိတ် ဏေပစ္စည်း (ချေ)၊ ဏွုကို အကပြု။

တုပစ္စယေ-၌၊ (ဥဒါဟရဏ်-ကား)၊ အဏာသိ-ပြုပြီ၊ ကရောတိ-ဆဲ၊ ကရိသတိ ဣတိ အတ္ထော ၊ပေ၊ တု ပစ္စယော-တု ပစ္စည်းသက်၊ သောစ ကိတသညတ္တာ ဏှုပစ္စယောဝိယ-ဏှုပစ္စည်းကဲ့သို့၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ရုပ်တို့၌၊ ကတ္တာရိယေဝ-သာ၊ ဘဝတိ၊ [ဏှုပုံစံကို ပြုပြီး၍ တု ပုံစံကို ပြုလို သောကြောင့် "တုပစ္စယေ"စသည်မိန့်။]

အန္တသာတိ ဝတ္တတေ။

၅၇၃။ ကရသစ တတ္တံ တုသ္မိံ။ ။ပရေ တုပစ္စယေ ကရ ဣတိ ဧတသ ဓာတုသ အန္တသ ရကာရသ တကာရတ္တံ ဟောတိ၊ စသဒ္ဒေန-ဖြင့်၊ ဘရာ ဒီနဉ္စ-ဘရ အစရိုသော ဓာတ်တို့၏လည်း၊ (အန္တသ ရကာရသ တကာရတ္တံ ဟောတိ၊) တတော-ထိုမှနောက်၌၊ (တပြုပြီးနောက်၌) နာမမိဝ ကတေ သျာဒျုပ္ပတ္တိ၊ သတ္ထု ၊ပေ၊ စာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အာတ္တာသိလောပါ-(သီမှ) အာ အဖြစ် သိ ကျေခြင်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ [မြန်မာမှ၌ "အာတ္တံ သိလောပေါ"ဟု ရှိ၏၊] တသ-ထိုအမှုကို၊ ကတ္တာ-ပြုတတ်သူတည်း၊ တက္ကတ္တာ-သူ၊ ဆဋ္ဌီ သမာသော-ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် သမာသ်တည်း၊ ["တ+ကရ" တည်၍ ကုမ္ဘကာရော နည်းမှိတွက်၊] တထာ, ဘရတိ-မွေးမြူတတ်၏၊ ဣတိ ဘတ္တာ-(လင်-အရှင်)မည်၏၊ [ဟရဏော-ဟရဏော၊ ဟရတိ-ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ ဟတ္ထာ၊ ဤရုပ် သိဒ္ဓ မပါ, ဟတ္ထာ-ဟု ပါဠိလည်း မရှိ၊] ဘိန္ဒတိ-ခွဲတတ်၏၊ ဣတိ ဘေတ္တာ-၏၊ ဘေဒိတာ ဝါ-လည်း ရှိ၏၊ ဆိန္ဒတိ-ဖြတ်တတ်၏၊ ဣတိ ဆေတ္တာ-မည်၏၊ [ဘိဒိ-ဆိဒိတည်, ဓာတွန်ဣချေ, အညေ သုစဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု, ဤသုတ် စ သဒ္ဒါဖြင့် ဒ် ကို တ် ပြု၊ တု ကပ်၊ နာမ်ငဲ့၍ ကတ္တာကဲ့သို့ စီရင်၊ ကရသစ တတ္တံသုတ်ဆိုင်ရာ ပြီးပြီ။]

ဒဒါတီတိ ဒါတာ-မည်၏၊ ဘောဇနသ-ဘောဇဉ်ကို၊ ဒါတာ-ပေးတတ်သူတည်း၊ ဘောဇနဒါတာ-သူ၊ [ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ်] သန္ဓာတိ-စပ်တတ်၏၊ [သီဒ္ဓ "သန္ဓဟတိ"ရှိ၊] ဣတိ သန္ဓာ-ဘာ၊ အဝစိ-ဆိုပြီ၊ ၊ပေ၊ ဝတ္တာ-(ပြောဆိုတတ်သူ၊) ဘုဇာဒီနမန္တော နောဒ္ဓိစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတွန္တလောပေါ-ဓာတွန်ချေ၊ ဒ္ဓိတ္တဉ္စ၊ ဘုဇ္ဇတိတိ ဘောတ္တာ၊ [ဝတ္တာကဲ့သို့ စီရင်, ဝုဒ္ဓိအရင်ပြု၊] အဗုဒ္ဓိ-သိပြီ၊ ၊ပေ၊ ဗုဒ္ဓိတာ၊ ယကာရိကာရာဂမာ-ယပစ္စည်း ဣအာဂုံတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ["ဗုဓ+တု"ဒိဝါဒိဂိုဏ်း ဖြစ်သောကြောင့် ဒိဝါဒိတော ယောဖြင့် ယ ပစ္စည်းသက်၊ (ဣကာ၌ကား ဒဓန္တတော ယောကွစ်ဖြင့် ယလာဟု ဆို၏၊) တထာဂတ္တရိစဖြင့်စီရင်၊ ဒွေဘော်လာ(ဗုဒ္ဓ)ယထာဂမ မိကာရောဖြင့် ဣလာ၊

ဗုဒ္ဓိတာ – သိတတ်သူ၊] ဇာနာတီတိ ဉာတာ၊ ဧတော – အောင်တတ်သူ၊ သောတာ–နာယူတတ်သူ(စာသင်သား)၊ ဂယောတာ–ယူတတ်သူ၊ (ဣအာဂုံကို သုတ်ကြီးဖြင့် ဧပြု၊) ဘဝိတာ–ဖြစ်တတ်သူ၊ သရိတာ–အောက်မေ့တတ်သူ၊ ဂန္ဓာ–သွားတတ်သူ၊ ဂမ ခန ဟနာဒီနံ တုံ တဗ္ဗာဒီသု နု ဣတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတွန္တသ–ဓာတွန် (နံ)၏၊ နံတ္ဆုံ–နပြု၊ ဧဝံ...ခန္ဓာ–တူးတတ်သူ၊ မန္ဓာ–သိတတ်သူ၊ ပါလေတာ ပါလယိတာ–စောင့်ရှောက်တတ်သူ၊ [စုရာဒိတော ဏော ဏယသက်၊ ဝိဂြိုဟ်ပုဒ်များကို အနုက်ပေးတတ်လောက်ပြီ။]

ကာရိတေ–ကာရိတ်ပစ္စည်းရှိရာ၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ဘာဝေတိတိ ဘာဝေတာ ဘာဝယိတာ–မည်၏၊ ဧဝံ, သာရေတာ သာရယိတာ–အောက်မေ့စေတတ်သူ၊ ဒါပေတာ ဒါပယိတာ–ပေးစေတတ်သူ၊ ဟာဝေတာ ဟာဝယိတာ–ပူဇော်စေတတ်သူ၊ ["ဟု+ဧ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဥကို ဩပြု, ဩကို အာဝပြု၍ "ဟာဝေ"ဟု ဖြစ်၏၊] နိရောဓေတာ နိရောဓယိတာ–ချုပ်စေတတ်သူ၊ ဗောဓေတာ ဗောဓယိတာ ဉာပေတာ ဉာပယိတာ–သိစေတတ်သူ၊ သာဝေတာ သာဝယိတာ–ကြားစေတတ်သူ၊ ဂါဟေတာ ဂါဟယိတာ–ယူစေတ်သူ၊ ကာရေတာ ကာရယိတာ–ပြုစေတတ်သူ၊ ဣစ္စာဒိ။

အာဝိပစ္စယေ – ၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ဒိသ – ပေကွဏ္ဍော၊ ဘယံ – ဘေးကို၊ အပသိ – ရှုပြီ၊ ।ပေ। အာဝိပစ္စယော – သက်၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ – ဖြင့်၊ ဒိသသ–ဒိသဓာတ်၏၊ ဒသာဒေသော–ဒသပြု၊ ဘယဒသာဝီ–ဘေးကို ရှုလေ့ရှိသူသည်၊ ဘယ ဒသာဝိနော–တို့သည်၊ ဣစ္စာဒိ–ဤသို့ အစရှိသော ရုပ်ကို၊ ဒဏ္ဍီဝ–ဒဏ္ဍီသဒ္ဒါကိုကဲ့သို့၊ နေယျ–သိထိုက်၏၊ ဣတ္ထိယံ–ဣတ္ထိလိင်၌၊ ဘယဒသာဝိနီ–ဘေးကို ရှုလေ့ရှိသော မိန်းမ၊ ["ဒဏ္ဍိနီ"ကဲ့သို့ စဉ်၊] နပုံသကေ–၌၊ ဘယဒသာဝိ–သော၊ စိတ္တံ၊ [သုခကာရီ ကဲ့သို့စဉ်။]

သာသ–အနုသိဋ္ဌိမှ–ဆုံးမခြင်း၌...၏၊ သဝေဒကံ–နတ်နှင့်တကွ ဖြစ်သော၊ လောကံ–လောကကို၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာဒိ ဝသေန–ဒိဋ္ဌဓမ္မိက စီးပွား အစရှိသည်၏ အစွမ်းဖြင့်၊ [အာဒိဖြင့် သမ္ပရာယိက, လောကုတ္တရာစီးပွား တို့ကို ယူ၊] သာသတိ–ဆုံးမတော်မူတတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

၅၇၃။ သာသာဒီဟိ ရတ္ထု။ ။ပေ၊ ရမိရန္တော ရာဒိနောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ရာဒိလောပေါ–ရ အနုဗန် အပိုင်းအခြားရှိသော ဓာတွန် ချေ၊ သရလောပါဒိ–

လည်းကောင်း၊ နာမ ဗျပဒေသော–လည်းကောင်း၊ သျှာဒျုပ္ပတ္တိ–လည်းကောင်း၊ အာတ္တာသိ'လောပါ–အာ အဖြစ် သိ ကျေခြင်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ)၊ သတ္ထာ–ဆရာသည်၊ သတ္ထာရော–တို့သည်။

ပါ – ရက္ခဏော – စောင့်ရှောက်ခြင်းဌ...၏၊ ပုတ္တံ – သားကို၊ ပါတိ–စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

၅၇၅။ ပါဒိတော ရိတ္တ။ ။ပေ၊ ရာဒိလောပါဒိ–ရ အနုဗန် အပိုင်းအခြား ရှိသော ဓာတုန်ချေခြင်း အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပိတာ–အဘ၊ [ပါဒိတော ဌ အာဒိဖြင့် ဓရဓာတ်ကို ယူစေလို၍ "ဓရ–ဓာရဏော" မိန့်၊] ဓရ–ဓာရဏော–ဆောင်ခြင်းဌ...၏၊ မာတာ ပိတူဟိ–တို့သည်၊ ဓရီယတိ–ဆောင်ရွက်အပ်၏၊ ဣတိ ခီတာ၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဣ ကာရဿ–ဣ အကွာရာ၏၊ ဒီဃော–ပြု။

မာန–ပူဇာယံ၊ ဓမ္မေန–တရားသဖြင့်၊ (အခြား မိန်းမများလို မတရား မဟုတ်ဘဲ) ပုတ္တံ–ကို၊ မာနေတိ–မြတ်နိုးတတ်၏၊ ဣတိအတ္ထော။

၅၇၆။ မာနာဒီဟိ ရာတု။ ။ပေ၊ မာတာ–အမိ၊ [အာဒိဖြင့် ဘာသကို ယူ၊] ဘာသ–ဝိယတ္တိယံ ဝါစာယံ၊ ပုဗ္ဗေ–ရှေ့ဌ၊ ဘာသတိ–စကားပြောတတ်၏၊ ဣတိ ဘာတာ–မည်၏၊ [အစ်ကိုကို ရည်ရွယ်၍ "ပုဗ္ဗေ" ဟု ဝိသေသနပြုသည်၊ ညီငယ် (ကနိဋ္ဌ ဘာတာ)ကို ရည်ရွယ်လျှင် "ပစ္ဆာ ဘာသတီတိ ဘာတာ"လည်း ဖြစ်သင့်၏–ဟု သဒ္ဒနီတိ မိန့်သည်။]

ဝိသ–ပဝိသနေ–ဝင်ခြင်းဌ...၏၊ ပ ပုဗ္ဗော၊ ပါဝိသိ–ဝင်ပြီ၊ ।ပေ၊ ဣတိ အတ္ထော။...

၅၇၇။ ဝိသ ।ပေ၊ ဏ။ ။ဝိသ ।ပေ၊ ဟောတိ၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဏ ပစ္စယော–သက်၊ သောစ–လည်း၊ ।ပေ၊ ပဝေသော–ဝင်ခြင်း၊ တထာ, ရုဇ–ရောဂေ–ကျင်နာခြင်းဌ...၏၊ အရုဇိ–ကျင်နာပြီ၊ ।ပေ၊ ရောဂေါ–၏၊ [ဤ၌ "တထာ"ပါလျှင် အပိုး၊] ကဂါစဇာနန္တိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဇကာရဿ–ဇ၏၊ ဂကာ ရော–ပြု၊ ဥပ္ပဇ္ဇတိ – ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဥပ္ပါဒေါ၊ ဖုသ–ဖုသနေ–

၅၇၄။ သာသာဒီဟိ— အာဒိဖြင့် သသုဓာတ် ဝသဓာတ်ကို ယူ၊ သသု–ဟိံသာယံ၊ ကိလေသေ–တို့ကို၊ သသတိ ဟိံသတိ–ညှင်းဆဲတတ်၏၊ ဣတိ သတ္ထာ–မည်တော်မူ၏၊ ဝသ–နိဝါသေ၊ ဝသန္တိ ဧတ္ထာတိ ဝတ္ထု (နေရာ အရပ်)၊ ဤဝတ္ထုဌ ရတ္ထုပစ္စည်းဟု ဆိုသော်လည်း ရုပ်စဉ်မှာ သတ္ထာဒိဂိုဏ်း မဟုတ်၊ ဥကာရန္တနပုံလိန်သာ။

တွေ့ထိခြင်းဌ...၏၊ အဖုသိ–တွေ့ထိပြီ၊ ၊ပေ၊ ဖုသိသတိ–လတ္တံ၊ ဣတိ ဖဿော–၏၊ ဝါ, တေန–ထိုတရားဖြင့်၊ သမ္ဘယုတ္တာမမ္မာ–ယှဉ်ဘက်တရား တို့သည်၊ ဖုသန္တီ–တွေ့ထိရကုန်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ တွေ့ထိကြောင်း၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဖဿော–၏၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဖုသဿ–ဖုသ၏၊ ဖဿော–ဖဿပြု၊ သံယောဂန္တတ္တာ–သံယုဂ်အဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိမဖြစ်။ [ဖဿ–ဟု သံယောဂန္တဖြစ်သောကြောင့် ဏ် အနုဗန် နှောင်း သော်လည်း ဝုဒ္ဓိမပြုရ–ဟူလို၊ ဤသို့ ဖုသကို ဖဿအရင်ပြုပြီးမှ ဝုဒ္ဓိအဖြစ် ကို တားမြစ်နိုင်သောကြောင့် "ကွစိဓာတုတျာဒိနာ ဖုသဿ ဖဿော, သံယော ဂန္တတ္တာ နဝုဒ္ဓိ"ဟု ရှိသင့်သည်။]

ဘဝတိတိ ဘာဝေါ၊ ဥစ–သမဝါယေ–ပေါင်းစုခြင်းဌ...၏ ဥစတိ–ပေါင်းစု တတ်၏၊ ဣတိ သြကော–(နေရာအိမ်) မည်၏၊ စကာရဿ ကကာရော၊ အယ–ဂတိမှ၊ အယိ–ဖြစ်ပြီ၊ ၊ပေ၊အယိသတိ ဣတိ အာယော၊ ဝါ, ဣတော– ဤကောင်းမှုစသည်မှ၊ အယတိ–ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ, အာယော–၏။ [ဖြစ်ပေါ်လာတတ်သော (ရရှိသော) ဥစ္စာ, သုခ စသည်၏ ဖြစ်ကြောင်း ကောင်းမှု, အခွန်အတုပ် စသည်တည်း၊] ဗုဓ–အဝဂမနေ၊ သမ္မာ–ကောင်းစွာ၊ ဗုဇ္ဈတိ–၏၊ ဣတိ သမ္မောဓော၊ အာဟရတိ–လွန်စွာဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ အာဟာရော၊ ဥပဟနတိ–ကပ်၍ နှိပ်စက်တတ်၏၊ ဣတိ ဥပဃာတော၊ ဟနသဃာတောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဃာတာဒေသော–ပြု။

ရန္ဓ–ရာဂေ–တပ်မက်ခြင်းဌ...၏၊ ရန္ဓတိ (သိဋ္ဌ "ရဏ္ဍတိ") တပ်မက်တတ် ၏၊ ဣတိ အဏ္ဍော–ဌ၊ ဏ ပစ္စယော–သက်။

၅၇၈။ နိဂ္ဂဟီတံ သံယောဂါဒိ နော။ ။သံယောဂသ္မိံ–သံယုဂ်ဌ၊ ဝါ– တွင်၊ အာဒိဘူတော နကာရော နိဂ္ဂဟီတံ အာပဇ္ဇတေ၊ နိဂ္ဂဟီတဿ–၏၊ ဝဂ္ဂန္တတ္တံ–ဝဂ္ဂန္တပြု၊ ဇကာရဿ–၏၊ ဂတ္တံ–ဂ ပြု၊ ရဂ်ော–တပ်နှစ်သက်တတ် သော ရာဂ။ [ဤဌ်ခ်ုလည်း ဇကို ဂပြုပြီးမှ နိဂ္ဂဟီတ်ကို ဝဂ္ဂန္တပြုသင့်၏၊ နျာသဌ် လည်း ဝဂ္ဂန္တကို နောက်မှ ပြု၏၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း...ဇကို ဂပြုခြင်းသည် ဓာတ်နှင့် ဆိုင်သော အစီအရင်ဖြစ်၍ ပဓာနဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဝဂ္ဂန္တပြုခြင်းကား သန္ဓိအစီအရင်ဖြစ်၍ အပဓာနဖြစ်သောကြောင့်လည်း ကောင်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် " ဇကာရဿ ဂတ္တံ, နိဂ္ဂဟီတဿ ဝဂ္ဂန္တတ္တံ " ဟု ပါဌ်ရှိသင့်သည်။]

၅၇၉။ ဏမိ ရန္ဓသ ၊ပေ၊ ကရဏောသု။ ။ပရေ–သော၊ ဘာဝ ကရဏ ဣတိ–ဘော, ကရိဏ်းဟူကုန်သော၊ ဧတေသု အတ္ထေသု, ဝိဟိတေ–သော၊ ဏကာရဝဝတိ–ဏ် အနုဗန်ရှိသော၊ ပစ္စယေ–ကြောင့်၊ ရန္ဓဣတိ ဧတသ ဓာတုသ–၏၊ အန္တဘူတသ–အဆုံးဖြစ်၍ ဖြစ်သော(နွ)၏၊ ဧ ကာရာဒေသော ဟောတိ။

ဟိ–ဆက်၊ ဧတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ ကရဏော–ကရိဏ်းအနက်၌၊ (ဝိဟိတေ–စီရင်အပ်သော၊) ဏမိ–ဏပစ္စည်းကြောင့်၊ ရန္ဓသ–ရန္ဓဓာတ်၏ အဆုံး(နွ)၏၊ ဧာဒေသသ–ဧ အပြုကို၊ ဝိဓာနတော–စီရင်ခြင်းကြောင့်၊ အကတ္တာရိပိ–ကတ္တုကာရကမှ အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ကာရကေ–ကံ အစရှိသော ကာရကာ၌၊ ဏသ–ဏပစ္စည်း၏၊ သမ္ဘဝေါ–ဖြစ်သင့်ခြင်းကို၊ ဝိညေယ္ယော–သိထိုက်၏။ [ဣတိ ရှိလျှင် အပို။]

အနေန–ဤလောဘဖြင့်၊ ရဇ္ဇန္တိ(ရန္ဓန္တိ)–တပ်စွဲကုန်၏၊ ဣတိ, ရာဂေါ၊ ဝါ, အနေန–ဖြင့်၊ ရဇ္ဇီယတိ–တပ်စွဲအပ်၏၊ ဣတိ, ရာဂေါ၊ ဝါ, သယံ–မိမိဟူသော လောဘကိုယ်တိုင်၊ ရဇ္ဇတိ–တပ်စွဲတတ်၏၊ ဣတိ ရာဂေါ၊ ဏမိ ရန္ဓသ ဧောတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ ဧကာရော–ဧ ပြု။

၅၇၉။ ဏမိရန္ဓသ ၊ပေ၊ သမ္ဘဝေါ—ဏ ပစ္စည်းသည် "ကိတ်"အမည် ရှိသောကြောင့် ကတ္တားအနက်၌ သက်နိုင်ကြောင်းသည်လည်းကောင်း, ဘာဝဝစ–သုတ်အရဘော ဒုနက်၌ သက်နိုင်ကြောင်းသည်လည်းကောင်း ထင်ရှားပြီ၊ ဤသုတ်က ကရိဏ်းအနက်၌သက်သော ဏ ပစ္စည်းကြောင့် (နွ)ကို ဧပြု-ဟု စီရင်သဖြင့် ကရိဏ်းအနက်၌လည်း ဏ ပစ္စည်း သက်နိုင်ကြောင်း ထပ်၍ သိသာပြန်သည်၊ ကရိဏ်းအနက်၌ သက်နိုင်လျှင် အခြားသော ကံ–သမ္ပဒါန်–အပါဒါန်–အဓိကရဏ အနက်တို့၌လည်း ပြယုဂ်အားလျော်စွာ ဝိသရဧပဒါဒိတောဏသုတ်ဖြင့် သက်နိုင်တော့သည် ဟုလည်း သိသာပြန်သည်။ [ဧာဒေသသ ဝိဓာနတော–ကား ဥပကဟိတ်တည်း, ဝိညေယ္ယော၌ စပ်။]

ရဇ္ဇန္တိ ၊ပေ၊ ရာဂေါ — သိဟိုဠ်မှဝယ် "ရဇ္ဇန္တိ"ဟု ရှိ၏၊ ရန္ဓဓာတ်, ဘူဝါဒိ အပစ္စည်း, နိဂ္ဂဟီတံ သံယောဂါဒိနောဖြင့် နွ၏ နကို နိဂ္ဂဟီတ်ပြု, နိဂ္ဂဟီတ်ကို ဝဂ္ဂန္တ(ဉ)ပြုလျှင် ပြီး၏၊ ပါဠိမျှားဌ်လည်း "ရဇ္ဇတိ"စသည်ဖြင့် အရှိများသည်၊ ဝိဂ္ဂဟ ၃ မျိုးတွင် ပဌမ ဒုတိယဝိဂ္ဂဟ၌ ကရိဏ်းအနက်ဟော ဏပစ္စည်းဖြစ်၍ သုတ်ရင်းဖြင့် နွကို ဧပြုနိုင်၏၊ တတိယဝိဂ္ဂဟ၌ကား ကတ္တုသာဓနဌ ဏပစ္စည်း သက်သောကြောင့် ဘာဝကရဏောသုကို ဖြုတ်၍ "ဏမိ ရန္ဓသ ဧော"ဟူသော ဒွိဓာကရဏ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် နွကို ဧ ပြုရသည်၊ ဤကို ရည်ရွယ်၍ "ဏမိ ၊ပေ၊ ယောဂဝိဘာဂေန ဧကာရော"ဟု ဆိုသည်။

အနေန–ဤခြေဖြင့်၊ ပဋ္ဌတေ–သွားအပ်၏၊ ဣတိ ပါဒေါ၊ အနေန–ဤနှင်တံဖြင့်၊ ပတုဋ္ဌတေ–ထိုးဆွတတ်၏၊ ဣတိ ပတောဒေါ၊ အနေန–ဤသယောက်လင်ဖြင့်၊ ဒိရတိ–အိုလွယ်၏၊ ဣတိ ဇာရော၊ ဧဝံ, ဒါရော–မယား၊ တထာ, ကမ္မာဒီသု–ကံအစရှိသော အနက်တို့၌၊ (ဥဒါဟရဏံ–ဏာပစ္စည်း၏ ဥဒါဟရဏ်ကား၊) ဘုဋ္ဌတိ–ခံစားအပ်၏၊ ဣတိ ဘောဂေါ၊ ဧဝံ, ဘာဂေါ–ဝေဖန်အပ်သော အဖို့၊ ဟာရော–ဆောင်အပ်သော ပစ္စည်း၊ လဗ္ဘတိ–ရအပ်၏၊ ဣတိ လာဘော(လာဘ်)၊ ဝေါဟရီယတိ–ခေါ်ဝေါ်ပြောဆိုအပ်၏၊ ဣတိ ဝေါဟာရော၊ ဒီယတိ–ပေးအပ်၏၊ ဣတိ ဒါယော၊ ဧတသ္မာ–(ဒေါမနဿဟူသော)ဤတရားမှ၊ ဝါ–ဤတရားကြောင့်၊ ဝိဟညတိ–ပင်ပန်းရ၏၊ ဣတိ ဝိဃာတော၊ ဧတ္ထ–ဤကျောင်း၌၊ ဝိဟရန္တိ–နေကုန်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့နေရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိဟာရော၊ ဧတသ္မိं–ဤ အာရာမ်၌၊ အာရမန္တိ–လွန်စွာမွေ့လျော်တတ်ကုန်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ လွန်စွာမွေ့လျော်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာရာမော၊ ဧဝံ, ပပါတော–ကျရာ ချောက်ကမ်းပါး၊ ဣစ္စာဒိ။

ဏာဣတိ ဝတ္ထုတော။

၅၈၀။ ဘာဝေစ။ ။[“ဘာဝတ္ထောစ ဘိဝေယျ”ဟု သိဒ္ဓရှိ၏၊] ဘာဝတ္ထောစ–ဘောအနက်ကိုလည်း၊ အဘိဝေယျ–ဟောထိုက်သော်၊ ။ပေ၊ ဘူယတော–

ဒိရတိ အနေန ။ပေ၊ ဒါရော — “ဧရိယိ အနေန”ဟု ရှိကြ၏၊ “ဧရ မရာနံ” သုတ်၌ “ဧရိယတိ”ရပ်ကို မပြုခဲ့သောကြောင့်လည်းကောင်း, ကမ္မရပ်ဖြစ်နိုင်သော်လည်း ဤနေရာ၌ “ဆွေးမြေ့အပ်”ဟု ကံ အနက် အဓိပ္ပာယ်မဖြစ်နိုင်သောကြောင့်လည်းကောင်း မောဂ္ဂလ္လာန်စသော သဒ္ဒါကျမ်းများကို နည်းမှီ၍ “ဒိရတိ”ဟု ဆိုလိုက်သည်၊ သယောက်လင်ခေါ် လင်ငယ်ရှိလျှင် ထို လင်ငယ်ရှိသူသည် အိုလွယ်ရကား လင်ငယ်ကို “ဇာရော”ဟု ခေါ်သတဲ့၊ “ဧဝံ ဒါရော”ဟု ဆိုသောကြောင့် “ဒါရယတိ အနေနာတိ ဒါရော”ဟု ပြု၊ အနေန–ဤမယားဖြင့်၊ ဒါရယတိ–ဖောက်ခွဲတတ်၏။ [မောဂ္ဂလ္လာန်၌ “ဧတေဟိ–ဤသူတို့သည်၊ ဒရိယန္တေ–ခွဲအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ ဒါရာ” ဟု အဝုတ္တ ကတ္တုသာဓ် ဗဟုဝုစ် ဝစနတ် ပြု၏]

တထာ ကမ္မာဒီသု—ဘောဂေါသည် ကမ္မသာဓနတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဘုဋ္ဌတိ” မရှိဘဲ “ဘုဋ္ဌတိ”ဟု ရှိစေ၊ ဘဇီယတီ ဘာဂေါ၊ ဟရီယတီတိ ဟာရော၊ လဗ္ဘတိ–ဟု ကမ္မရပ်ရှိစေ၊ ဝိ+အာ+ဟရဓာတ် “သြအာဝသ”ဖြင့် အာဝကို သြပြု၍ “ဝေါဟာရော”ဟု ဖြစ်၏၊ ဒါယောဒ်၌ အာကာရန္တာနုမာယောဖြင့် အာယပြု၊ ဝိဃာတောဒ်၌ ဝိပုဗ္ဗ ဟနကို ဃာတပြု၊ ဧတ္ထ–ဤ ချောက်ကမ်းပါး၌၊ ပပတန္တိ–ကျတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ပပါတော၊ ပပုဗ္ဗ ပတဓာတ် [ဏာပစ္စည်းဖြင့် ကတ္တု ကမ္မ ကရဏ အပါဒါန် အဓိကရဏ သာဓနကို ပြုပြီးပြီ၊ ဘာဝသာဓနကို ပြုတော့လတ့်၊ သမ္ဗဒါနသာဓနပုံစံကို ရှာသင့်၏။]

ဖြစ်ခြင်း၊ ဝါ, ဘဝနံ–ဖြစ်ခြင်း၊ ဘာဝေါ–ဖြစ်ခြင်း၊ ["ဘူယတော"သည် အာချာတ်ပုဒ်ဖြင့် ဝဂ္ဂဟ, ဘဝနံကား ကိတ်ပုဒ်ဖြင့် ဝိဂ္ဂဟည်း၊ ဘာဝေါ–သာ လိုရင်းဖြစ်သည်၊ နောက်ဌာလည်း နည်းတူ၊ အစဒ္ဓိတ္ထ–စသည်ကား ကာလ ၃ ပါးဖြင့် အာချာတ်ဝိဂ္ဂဟတည်း၊] ပစ္စတော–ချက်ခြင်း၊ ဝါ, ပစနံ ပါကော၊ ကဂါ စဇာနန္တိ–သုတ်ဖြင့်၊ ကာဒေသော၊ သိစ–ပဋ္ဌရဏော–သွန်းလောင်းခြင်းဌာ...၏၊ သေစနံ–သွန်းလောင်းခြင်း၊ သေကော–ခြင်း၊ သုစ–သောကေ – စိုးရိမ်ခြင်း (ဝမ်းနည်းခြင်း)...၏၊ သောစနံ – စိုးရိမ်ခြင်း၊ သောကော–ခြင်း၊ စဇ–ဟာနိမှိ–စွန့်လွှတ်ခြင်းဌာ...၏၊ [ဟာဓာတ်သည် ဆုတ်ယုတ်ခြင်း အနက်ဌာ အကမ္မက, စွန့်လွှတ်ခြင်း အနက်ဌာ သကမ္မက၊] အစဒ္ဓိတ္ထ–ရှေးဌာ စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ စဒ္ဓတော–ယခု စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ စဒ္ဓိသမ်တော–နောင်ဌာ စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ ဝါ, စဇနံ–စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ စာဂေါ–စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ ယဇ–ဒေဝပူဇာ သင်္ဂတိကရဏာ ဒါနေသု၊ ဣဒ္ဓိတ္ထ–ရှေးဌာ ပူဇော်ခြင်း၊ ၊ပေ၊ ယာဂေါ–ပူဇော်ခြင်း၊ ယုဇ္ဇနံ–အားထုတ်ခြင်း၊ ယောဂေါ၊ ဘဇ–သေဝါယံ–မှီဝဲခြင်း၊ ၊ပေ၊ ဘာဂေါ–မှီဝဲခြင်း၊ အရဒ္ဓိတ္ထ–ရှေးဌာ တပ်မက်ခြင်း၊ ၊ပေ၊ ရာဂေါ–ခြင်း၊ ဇသ–၏၊ ဂကာရော–ပြု။

ဒဟ–ဘသ္မီကရဏော–ပျာပြုခြင်းဌာ...၏၊ [ပျာကို ပြုခြင်း–ဟူသည် မီးလောင်ခြင်းပင်တည်း၊] ပရိဒယှိတ္ထ–ရှေးဌာ ပူလောင်ခြင်း၊ ၊ပေ၊ ဣတိ အတ္ထော ဏာပစ္စယော၊ ဏမှိတိ ဝါတိစ ဝတ္တာတေ။ [ဒုယှိတ္ထ–စသည်ဌာ ဒကို ကွစိဓာတုဖြင့် ဒု ပြုထားသည်။]

၅၈၀။ ဒဟာသ ဒေါဠ်။ ။ပရေ ဏာပစ္စယေ ဒဟ ဣတိဇေတသ ဓာတုသ ဒကာရော ဌဒ္ဓတ်ဝါ အာပဇ္ဇတေ၊ ပရိဌ္ဌာဟော ပရိဒါဟော–ပူလောင်ခြင်း။ [ရှေ့ရုပ်သည် ဣသုတ်၏ အရာ, နောက်ရုပ်ကား ဝါမြစ်သော အရာတည်း၊] ဘန္ဓ–အဝမဒ္ဒနေ–ချိုးဖျက်ခြင်းဌာ...၏၊ ဘဉ္ဇနံ–ချိုးဖျက်ခြင်း၊ ဘင်္ဂေါ–ခြင်း၊ ဘန္ဓ–သင်္ဂေ–ကပ်ငြိခြင်းဌာ...၏၊ သဉ္ဇနံ–ကပ်ငြိခြင်း၊ သင်္ဂေါ–ခြင်း၊ နသ–နဏ၏၊ နိဂ္ဂဟီတံ–ပြု။ [နိဂ္ဂဟီတံ သံယောဂါဒိနော–ဖြင့်ပြု၊ ဘဉ္ဇနံ သဉ္ဇနံ တို့ဌာလည်း နိဂ္ဂဟီတ် ပြုပြီးလျှင် ဝဂ္ဂန္တ(ဌ)ပြု။]

ပစ္စယေဟိ–ကံ စသော အကြောင်းတို့သည်၊ သင်္ဂမ–ကပ်ရောက်၍၊ ကရိယတိ–ပြုအပ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော ဝါ–ဌာလည်းကောင်း၊ တေန–ထို တရားဖြင့်၊ သခ်ရိယတိ–ပြုစီမံအပ်၏၊ ဣတိ အတ္ထောဝါ–လည်းကောင်း၊ ဝိသရဓာ ဒိနာ–ဝိသ ရ ဓ အစရှိသောသုတ်ဖြင့်၊ ဏာပစ္စယော–သင်္ဂ၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ သခ်ရဏံ–ပြုစီရင်ခြင်း၊ ဣတိအတ္ထော–ဌာ၊ ဘာဝေစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဏာပစ္စယော–

သက်။ ["ဘာဝေစာတိ ဝါ"ဟု သီမူ၌ ဝါပါသည်၊] ဏမ္ပိတိ ဝတ္တာတေ။

၅၈၂။ ပုရသမုပ၊ပေ၊တပစ္စယေသုစ။ ။ပရေ တပစ္စယေ–တပစ္စည်းကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဏပစ္စယေစ–လည်းကောင်း။ ["ဏမ္ပိတိ ဝတ္တာတေ"ဟု ဆိုသောကြောင့် "ဏ ပစ္စယေစ"ဟု သီအတိုင်း ပါစေ၊] ပုရသံ ဥပ ပရိဏ္ဏေ တေဟိ–ပုရ, သံ ဥပ, ပရိဟ္ဟသော ဤသဒ္ဒါတို့မှ။ [သီမူ၌ "ပုရသံ ဥပ ပရိဏ္ဏေတေဟိ"ဟု ရှိ၏၊] ပရသ ကရောတိသ–ကရဓာတ်၏၊ ခ ခရ ဏ္ဏတိ–ခ, ခရဟ္ဟကုန်သော၊ ဧတေ အာဒေသာ ဝါ ဟောန္တိ၊ တပစ္စယေသုတိ–ဟူ၍၊ ဗဟုဝစန နိဒ္ဒေသေန–ဗဟုဝုစ်ဖြင့် ညွှန်ပြခြင်းကြောင့်၊ တုံ တွာဒီသု–တုံတွာ အစရှိသော (တ အက္ခရာ ပါသည့်) ပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်း၊ (ကရောတိသ ခ ခရ ဏ္ဏတေ အာဒေသာ ဟောန္တိ၊) ဓာတ္တာဒေသသာပိ–ဓာတ်၏ အာဒေသကိုလည်း၊ ဌာနောပစာရေန–ဌာနူပစာရအားဖြင့်၊ ဓာတုဝေါဟာရတော–ဓာတ်ဟု ခေါ်ဝေါ်နိုင်ခြင်းကြောင့်၊ အသံယောဂန္တသ ဝုဒ္ဓိကာရိတေ တိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဝုဒ္ဓိ–ပြု၊ သခ်ါရော–ပြုစီမံအပ်သော တရား၊ ဧဝံ, ပရိက္ခာရော–ပရိက္ခရာ၊ ပုရေက္ခရော–ရှေ့၌ပြုခြင်း၊ ဝါတိကိ, ဥပကာရော–ကျေးဇူးပြုခြင်း၊ ဏ္ဏတိ–ဤ၌ တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏။

၅၈၂။ ဓာတ္တာဒေသသာပိ ၊ပေ၊ ဝုဒ္ဓိ— "သံ+ကရ်–ဏ"မှ ဏ် အနုဗန်ချေ, ဤသုတ်ဖြင့် ကရ်ကို ခရ်ပြုပြီးသည့်အခါ ခရသည် ဓာတ်မဟုတ်တော့, ဓာတ်၏ အာဒေသ (ဓာတ်မှ ပြောင်းလွဲလာသော အပြု) ဖြစ်နေပြီ၊ အသံယောဂန္တသ ဝုဒ္ဓိကာရိတေ သုတ်ကလည်း ဓာတ်ကိုသာ ဝုဒ္ဓိပြု၏၊ ထို့ကြောင့် ခရကို ဘယ်နည်းဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြုမည်နည်း... ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဓာတ္တာဒေသသာပိ စသည်ကို မိန့်၊ ဓာတ်ဘာည် မူလဖြစ်၍ ဌာနတည်း၊ ဓာတ်မှ ဖြစ်လာသော အာဒေသကား ဌာနီတည်း၊ ဌာန၏ ဓာတ်ဟူသော အမည်ကို ဌာနီအာဒေသ၌ တင်စား၍ ခေါ်ခြင်းသည် ဌာနူပစာရတည်း၊ ဤသို့ ဌာနူပစာရနည်းအားဖြင့် ဌာနီဖြစ်သော အပြု အာဒေသကိုလည်း ဓာတ် ဟု ခေါ်နိုင်ခြင်းကြောင့် ခရကို အသံယောဂန္တသ စသော သုတ်ဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြုနိုင်သည်–ဟူလို။

ဧဝံ ၊ပေ၊ ဥပကာရော— ပရိကရီယတေ–ထက်ဝန်းကျင် ပြုအပ် (ထားအပ်)၏၊ ဏ္ဏတိ ပရိက္ခာရော–သက်ဦးစသောပရိက္ခရာ၊ ပုရေ–ရှေ့၌၊ ကရီယတိ–ပြုအပ်(ထားအပ်)၏၊ ဏ္ဏတိ ပုရေက္ခာရော၊ ပုရသဒ္ဒူပပဒ ကရတည်, ပုရေ၌ သို့ဝိဘတ် မကျေသော အလုတ္တသမာသ်တည်း၊ က ဒွေဘော်လာ၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား "ပုရာသ္မာ" ဟု သုတ်တည်၍ ပုရာနိပါတ်နောင် ကရဓာတ်ဖြင့် "ပုရာကွရ"ဟု ပြီးသည့်အခါ တဒမိနာဒီနိ သုတ်ကြီးဖြင့် အာကို ဧပြု၍ "ပုရေက္ခာရ" ဟု စီရင်၏၊ ဤကျမ်း၌ "ပုရသမုပ" ဟု

လုဘ–ဂိဒ္ဓိမှိ–လိုချင်မက်မောခြင်းဌ...၏၊ တေန–ထို တရားဖြင့်၊ လုဗ္ဘန္တိ–လိုချင်ကုန်၏၊ ဝါ, သယံ–မိမိဟူသော လောဘကိုယ်တိုင်၊ လုဗ္ဘတိ–လိုချင်တတ်၏၊ ဝါ, တံ–ထို တရားသည်၊ လုဗ္ဘန မတ္တာမေဝ–လိုချင်ခြင်းမျှသာတည်း၊ ဣတိ လောဘော။ [နောက်ဆုံးဝိဂ္ဂဟာ၌ "လုဗ္ဘနံ လောဘော"ဟုသာ ဘာဝသာဓန ထုံးစံအတိုင်း ပြုလိုရင်း၊ မတ္တာသဒ္ဒါကား လိုချင်ခြင်း အမူအရာသာ လောဘအစစ်ဖြစ်သည်၊ "လိုချင်ကြောင်း, လိုချင်တတ်"သော သတ္တိများ လောဘ၌ မရှိ ဟု ကန့်သည်။]

ဒုသ–အပ္ပီတိမှိ၊ တေန–ထို တရားဖြင့်၊ ဒုဿန္တိ–မနှစ်သက်တတ်(စိတ်ဆိုးတတ်)ကုန်၏၊ ဝါ, သယံ ဒုဿတိ၊ ဝါ, တံ–သည်၊ ဒုဿန မတ္တာမေဝ–တည်း၊ ဣတိ ဒေါသော၊ မုဟ–ဝေစိတ္တေ–အထူးထူး စိတ်ရှိသူ၏ အဖြစ်ဌ၊ ဝါ–မသိခြင်းဌ...၏။ [ထောမနိဓိ၌ "မုဟ–ဝေစိတ္တ"ကို "နာနာရူပတွေ"ဖွင့်၏၊] တေန–ဖြင့်၊ မုယှတိ(ဒိဝါဒိဂိုဏ်း)–တွေဝေတတ်၏၊ ဝါ–မသိတတ်၊ ဝါ, တံ မုယှနမတ္တာမေဝ ဣတိ မောဟော၊ ဣစ္စာဒိ...ကတ္တုကရဏာ ဘာဝေ သုစ–ကတ္တားကရိဏ်း ဘောအနက်တို့ဌ၌လည်း၊ ယထာရဟံ–စွာ၊ ယောဇေတဗ္ဗံ–ယှဉ်စေထိုက်၏။ [ကတ္တားကရိဏ်းအနက်ဌ ဝိသရုဇစသော သုတ်ဖြင့် ဏ ပစ္စည်း သက်ရခြင်း, ဘောအနက်ဌ "ဘာဝေစ"ဖြင့် ဏပစ္စည်း သက်ရခြင်းကို "ယထာရဟံ"ဟု ဆိုသည်။]

ဂဟ–ဥပါဒါနေ၊ ဂယှတိ–ယူအပ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော–ဤအနက်ဌ၊ ဝိသရုဇ ပဒါဒိနာ–ဖြင့်၊ ကမ္မနိ–ဌ၊ ဏပစ္စယော–သက်။ ["ကမ္မနိ" ပိုဟန်တူသည်၊ "ဂယှတိ"ဟု ဝိဂ္ဂဟာပြုလိုက်လျှင်ပင် ကံအနက်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပြီ၊ "ဣတိအတ္ထော"ဟူသည်လည်း ကံအနက်ပင်။]

၅၈၂။ ဂဟသ ယရ ဏော ဝါ။ ။ပရေ ।ပေ। ဝါ ဟောတိ သရလောပါဒိ။ [ဂဟ်ကို ယရပြုရာ၌ "ရ"မှာ သရပါသည် ဟု ယူဟန်တူသည်၊ သို့သော် (ဟ်)၌ သရ မပါသဖြင့် ရဌ၌လည်း မပါသင့်၊] ယရံ–အိမ်သည်၊ ယရာနိ–တို့သည်၊ ဝါတိကီ၊ ဂဏ္ဍာတိ–ယူ၏၊ ဣတိ ဂါဟော–၏၊ ဝါ, ဂဟဏံ–ယူခြင်း၊ ဂါဟော–ခြင်း၊ ဣတိ–ဤရပ်ဌ တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏။

"ပုရ"ကို ဆိုထားသောကြောင့် "ပုရ"နာမ်ပုဒ် ဟု ကြံရတော့သည်၊ သိမ္ဗဌ်လည်း "ပုရေ သံ ဥပ ပရိဣစ္ဆေတေတိ"ဟု ပုရေပုဒ်ကို ဖွင့်၏၊ ဤသို့ "ပုရေဣာရော" ဟု ဇ နှင့် ဆိုကြသော်လည်း "ပုရဣတ္တာ" ဌ်မှ ဇ မပါသောကြောင့် ကစ္စည်းအလို သို့ကျသော လုတ္တသမာသ်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်အလို ပုရာဣတ္တာမှ အာကို ရသပြု၊ ဥပကာရောဌ်ကား ဝါမြစ်ဌ "ခရ" မပြုရ။

သမ္ဘဝတိ–ကောင်းစွာဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိအတ္ထော=ဤ။

၅၈၄။ ကိုစ။ ။ပေ၊ ဘဝတိ။

၅၈၅။ ကိုလောပေါစ။ ။သဗ္ဗသ–သော၊ ကိုနော–ကိုပစ္စည်း၏၊ လောပေါ ဟောတိ၊ ကိတန္တိတ္ထာ – ကိတ်ပစ္စည်း အဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နာမမိဝ ကတ္တာ သျာဒျုပ္ပတ္တိ၊ သိလောပေါ၊ သမ္ဘူ–ကောင်းစွာ ဖြစ်သူ၊ ဧဝံ, ဝိဘဝတိ–အထူးဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဝိဘူ၊ အဘိဘူ–လွှမ်းမိုးမ,ိ ဖြစ်တတ်သော ဘုရား။ [“အဘိဘဝိတ္တာ ဘဝတီတိ”ဟု ပြု၊] သယမ္ဘူ–ကိုယ်တိုင် ဖြစ်တော်မူသော ဘုရား။ [“သယံ ဘဝတီတိ”ဟု ပြု၊] တထာ, ဓူ–ကမ္မနေ–တုန်လှုပ်ခြင်း၌...၏၊ သန္ဓုနာတိ–ကောင်းစွာ တုန်လှုပ်တတ်၏၊ ဣတိ သန္ဓု၊ ဘာ–ဒီတ္တိမှိ–ထွန်းလင်းခြင်း၌...၏၊ ဝိဘာတိ–အထူးထွန်းလင်းတတ်၏၊ ဣတိ ဝိဘာ၊ ပဘာတိ–အပြားအားဖြင့် ထွန်းလင်းတတ်၏၊ ဣတိ ပဘာ၊ ဧတ္ထ–ဤအရပ်၌၊ သဟ–တကွ၊ ဝါ, သဂ်မ္ဘ–ပေါင်း၍၊ ဘန္ဓိ–ထွန်းလင်းတတ်ကုန်၏၊ ဝါ, ဘာသန္ဓိ–ပြောဆိုကြကုန်၏၊ ဣတိ သဘာ၊ သဟသ–သဟ၏၊ သာဒေသော–သ ပြု၊ နိဂ္ဂဟီတလောပေါ ဝါ–နိဂ္ဂဟီတ်ကိုသော်လည်း ချေ။

ဘုဧေန–ကောက်ကွေ့သဖြင့်၊ ဂစ္ဆတိ–၏၊ ဣတိ အတ္ထော ကို ပစ္စယော။

သဘာ, သဟသ ।ပေ। လောပေါ ဝါ— “သဟ ဘန္ဓိ ဧတ္ထ”နည်း၌ သဟ သဒ္ဒ၏ ပဒ ဘာတည်, သဟနောင် သိသက်ချေ, ဘာနောင် ကိုသက် ချေ, ပါဒိ ကမ္မဓာရည်းစပ်(သဟ ဘာ) တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် သဟကို သ ပြု၊ အတူတကွ ထွန်းလင်းတောက်ပရာ ပွဲသဘင် စသည်၊ “သဂ်မ္ဘ ဘန္ဓိ ဧတ္ထ”နည်း၌ သံ သဒ္ဒ၏ပဒ ဘာတည်၊ ရှေးနည်းအတိုင်း တွက်၊ နိဂ္ဂဟီတဝ္ဗသုတ်ဖြင့် သံ၌ နိဂ္ဂဟီတ်ချေ၊ ပေါင်းဆုံ၍ တောက်ပရာ ပွဲသဘင် စသည်၊ နောက်ဝိဂ္ဂဟ၌လည်း “သဟ ဘာသန္ဓိ ဧတ္ထ, သဂ်မ္ဘ ဘာသန္ဓိ ဧတ္ထ” ဟု နှစ်ဝိဂ္ဂဟပြု၊ အတူတကွ ပြောဆိုရာ ပွဲသဘင်စသည် ပေါင်းစု၍ ပြောဆိုရာ ပွဲသဘင်စသည်၊ ဤနည်း၌ ဓာတ္တန္တသ လောပေါ ကိုမှီဖြင့် ဓာတုန် သ်ကို ချေရသေး၏၊ ဤ သဘာ သဒ္ဒါသည် အရာအားလျော်စွာ ပွဲသဘင်, ဈေးရုံ, ရုံး, အစည်းအဝေးတို့ကို ဟောအ၏။

အလားတူရုပ်များ။ ။ဘတ္တ+ဂဟ–ကို၊ ဘတ္တံ ဂဏ္ဍန္တိ ဧတ္ထာတိ ဘတ္တဂ္ဂ–ဆွမ်းကိုယူရာ ဆွမ်းစားကျောင်း၊ သလာကံ ဂဏ္ဍန္တိ ဧတ္ထာတိ သလာကဂ္ဂ(သလာကာ+ဂဟ–ကို၊) စားရေတန်ကို ယူရာအရပ်၊ ဒါနဂ္ဂ–အလှူဝတ္ထုကို ယူရာမဏ္ဍပ်၊ [“ဒါနံ အဂ္ဂိယတိ နိသဒ္ဓိယတိ(စွန့်အပ်၏) ဧတ္ထာတိ”ဟု ပြုမှ “အလှူဝတ္ထုစွန့်ရာမဏ္ဍပ် (အလှူတင်းကုပ်)”ဟု ဆို, ဤသုတ်အရာ မဟုတ်၊ ဒါန+အဂ္ဂဓာတ်–ဏ ပစ္စည်းဖြင့် ပြီး၏]

၅၈၆။ ဓာတ္တန္ဓသ လောပေါ ကွိမှိ။ ။ပရေ ကွိပစ္စယေ ဓာတ္တန္ဓသ–သော။ ["ဗျဥ္ဇနသ–၏"သီမူ၌ ပါ၏၊] လောပေါ ဟောတိ၊ ကွိလောပေါ၊ ဘုဇဂေါ–ကောက်ကွေ့သ်ဖြင့် သွားတတ်သော မြွေ၊ ဇဝံ, ဥရသာ–ရင်ဖြင့်၊ ဂစ္ဆတိတိ ဥရဂေါ–(မြွေ)၊ တုရံ(သီဃံ)–လျင်မြန်စွာ၊ တုရိတတုရိတော–အလွန်လျင်မြန်သည်၊ (ဟုတ္တာ–၍၊) ဂစ္ဆတိတိ တုရဂေါ(မြင်း)၊ ခေနု–ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်၊ ဂစ္ဆတိတိ ခဂေါ(ငှက်)၊ ဝိဟာယသေ–ကောင်းကင်၌၊ (သီမူ၌ "ဝိဟာယသာ"ရှိ၏၊) ဂစ္ဆတိတိ ဝိဟာဂေါ(ငှက်)၊ ဝိဟာဒေသော–ဝိဟာပြု၊ နု ဂစ္ဆတိ–မသွားတတ်၊ ဣတိ အဂေါ(သစ်ပင်, တောင်)၊ နဂေါ–နဂေါလည်းရှိ၏။

ခနု–အဝဒါရဏော, သံပုဗ္ဗော၊ သခ်ိနိ–ကောင်းစွာတူးပြီ၊ ।ပေ၊ ဣတိ သခ်ေါ(ခရသင်း)၊ ဂမု–ကီဠာယံ၊ ကုဠေ–(ဝန်းကျင်ပတ်လယ်, နွယ်ချုံကွယ်၍, အလယ်သန့်စင်,)တောင်အပြင်စသောအရပ်၌၊ ရမတိ–မွေ့လျော်တတ်၏၊ ဣတိ ကုဠရော။

၅၈၆။ ဘုဇေါ—"ဘုဇ–ကုဋိလိဘာဝနှင့်–ကောက်ကွေ့ကွေ့ဖြစ်လျက်၊ ဂစ္ဆတိ–၏" ဟု ထောမနိုဓိ ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဘုဇေန–ကောက်တကျစ်အားဖြင့်" ဟု ရှေးကပေးကြသည်၊ "ဘုဇ+ဂမ်, ကွိ "နာသက်, ဓာတ္တန်ချေ, ကွိချေ (ဘုဇေန+ဂ)သမာသ်စပ်, တတိယာတပ္ပုရိသ်မှည့်, သမာသ်မှည့်,,ဝိဘတ်ချေ, ဘုဇဂ–ဟု ပကတိပြု, နာမ်ငဲ့စသည်၊ နောက်ရပ်မျှားခ်ိ၌လည်း ဤသို့ သမာသ်စပ်ထားပုံကို သိပါ။

တုရဂေါ, ခဂေါ, ဝိဟာဂေါ— တုရံကို သီဃံ ဟု ဖွင့်၍ ထို တုရံကိုပင် "တုရိတတုရိတော"ဟု ဖွင့်ပြန်သည်၊ တုရံကား ဝိသေသန အနက်၌ ဒုတိယာဝိဘတ်တည်း၊ "တုရ+ဂမု"တည်, အံ့သက် စသည်၊ "ခ–ဝိဟာယသ"သဒ္ဒါတို့သည် ကောင်းကင်ဟောတည်း၊ ဝိဟာယသကို တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဝိဟ ပြု၊ ဝိဟာယသေ–ဟု ဆိုသောကြောင့် သတ္တမီတပ္ပုရိသ် စပ်၊ သီမူအတိုင်း "ဝိဟာယသာ"ဟု ရှိလျှင် နာကို အာ ပြုနိုင်သောကြောင့် ခဂေါကဲ့သို့ တတိယာတပ္ပုရိသ်ပင်။

အဂေါ, နဂေါ, သခ်ေါ—"နု+ဂမု"တည်, နု ဗြဟ္မဏောကဲ့သို့ ကမ္မဓာရဲ စပ်၊ နုကို အပြုလျှင် "အဂေါ" (အ)မပြုလျှင် "နဂေါ"ဟု ဖြစ်သည်၊ "သံ+ခနု"တည်၍ သံနှင့် ခကိုလည်း ပါဒိပုဗ္ဗပဒ ကမ္မဓာရဲ စပ်။ [ကစ္စည်းဝတ္ထု၌ ဝိဂ္ဂဟ တစ်မျိုးပြု၏။]

ကုဠရော— ကုဠကို "သမန္တာ–ထက်ဝန်းကျင် ပတ်လယ်၌၊ လတာဒီဟိ–နွယ် အစရှိသော ချုံပိတ်ပေါင်းတို့သည်၊ အစ္ဆာဒိတေ–ဖုံးကွယ်အပ်သော၊ မဇ္ဈသုညေ–အလယ်၌ နွယ် ချုံတို့မှ ကင်းဆိတ်သန့်ရှင်းသော၊ ပဗ္ဗတာဒိနော–တောင် စသည်၏၊ ဌာနဘေဒေ–အရပ် အထူး၌ ဖြစ်၏"ဟု ထောမနိုဓိ ဖွင့်သည့်အတိုင်း အနက်ပေးလိုက်သည်၊ ဋီကာ၌

ဇနု–ဇနုနေ၊ ကမ္မတော–ကံကြောင့်၊ ဇာတော–ဖြစ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော–ဤ၊ ကို ပစ္စယော၊ ဓာတ္တန္တ လောပါဒိ–ဓာတုန် ချေခြင်းအစရှိသော အစီအရင်သည်၊ ပုရိမသမံ–ရှေ့ရုပ်နှင့် တူ၏၊ ပဋ္ဌမိတပ္ပုရိသောဝ–ပဋ္ဌမိတပ္ပုရိသ် အဖြစ်သည်သာ၊ ဝိသေသော–ထူး၏၊ ကမ္မဇော–ကံကြောင့်ဖြစ်သော၊ ဝိပါကော–ဝိပါက်၊ ကမ္မဇာ–သော၊ ပဋိသန္ဓိ–ပဋိသန္ဓေ၊ ကမ္မဇ–သော၊ ရူပ်–ရုပ်၊ ဇဝ, စိတ္တဇ–စိတ်ကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်၊ ဥတုဇ–ဥတုကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်၊ အာဟာရဇ–အာဟာရကြောင့်ဖြစ်သော ရုပ်၊ အတ္တဇော–မိမိကြောင့် ဖြစ်သော၊ ပုဗ္ဗော–သဗ်း၊ ဝါရိမှိ–ရေ၌၊ ဇာတော–ဖြစ်သောကြာတည်း၊ ဝါရိဇော–ကြာ၊ ဇဝ, ထလဇော–ကုန်း၌ ဖြစ်သောသစ်ပင်စသည်၊ ပင်္ကဇ–ညွန့်၌ဖြစ်သော ကြာ၊ ဇလဇ–ရေ၌ဖြစ်သော ပန်း၊ အဏ္ဍဇ–ဥ၌ဖြစ်သော ဝတ္ထု၊ သိရဇ–ဦးခေါင်း၌ ဖြစ်သော ဆံပင်။ [သီ၌ "သိရသိဇ"ဟု အလုတ္တသမာသ် ရှိ၏။] သတ္တမီ ဘပ္ပုရိသော–တည်း၊ ဒွိက္ခတ္တုံ–၂ ကြိမ်၊ ဇာတော–ဖြစ်သော ပုဏ္ဏားတည်း၊ ဒွိဇော–ဏား၊ ပစ္ဆာ–နောက်၌၊ ဇာတော–ဖြစ်သော ညီငယ်တည်း၊ အနုဇော–ငယ်၊ ဣစ္စာဒိ။

"ကုဋ္ဌေတိ–ပဗ္ဗတကုမ္ဗေ"ဟု တွေ့ရ၏၊ "ပဗ္ဗတကုဋ္ဌေ"ဖြစ်ကောင်း ဖြစ်ပေလိမ့်မည်၊ ရှေးက "ကုဋ္ဌေ–တောင် အကွေ့၌"ဟု ပေး၏၊ ဆင်တို့သည် တောင်အကွေ့၌ မမွေ့ ကုန်ရာသောကြောင့် ဆင်ခြင်။

ပဋ္ဌမိ တပ္ပုရိသောဝ ဝိသေသော— "ကမ္မ+ဇနု"တည်၍ ကို သက်ပုံ, ဓာတုန် ချေပုံ, ကို ချေပုံတို့မှာ "ဘုဇဂေါ"စသည်နှင့် တူပြီ၊ ကမ္မတော–ဟု ဆိုသောကြောင့် ပဋ္ဌမိတပ္ပုရိသ်ဖြစ်ခြင်းသာ ထူးသည်၊ ဝိပါကော, ပဋိသန္ဓိ, ရူပ်–ဟူသော အဘိဓေယ္ယ လိန် လိုက်၍ "ကမ္မဇော, ကမ္မဇာ, ကမ္မဇ"ဟု ၃ လိန် ပြုထားသည်၊ နောက်၌လည်း "စိတ္တတော ဇာတ"စသည်ဖြင့် ဝိဂ္ဂဟပြု၊ အတ္တတော ဇာတော အတ္တဇော၊ ဝါရိဇော မှစ၍ သတ္တမီတပ္ပုရိသ်တည်း၊ "ထလေ+ဇာတော, ပင်္ကေ+ဇာတ"စသည် ပြု။

ဒွိဇော— "ဒွိက္ခတ္တုံ"ကား ဒွိ၏ အဖွင့်သာ၊ "ဒွိ+ဇနု"တည်, ဒွိနောင် ယောသက်, ဒွေပြု, "ဒွေ–၂ ကြိမ်တို့တိုင်တိုင်၊ ဇာတော–၏၊ ဣတိ အတ္ထော–၌"ဟု ဆို၊ ပုဏ္ဏားတို့သည် မွေးဖွားမှုဖြစ်ခြင်း ၁ ကြိမ်, ဇာတ်သွင်းမှုဖြစ်ခြင်း ၁ ကြိမ် အားဖြင့် ၂ ကြိမ် ဖြစ်ရ၍ "ဒွိဇ"မည်၏၊ သွားတို့လည်း ငယ်သွား–ကြီးသွားဟု ၂ ကြိမ် ဖြစ်ရသောကြောင့် ဒွိဇ, ၄ က်တို့လည်း အမိဝမ်းမှ ၁ ကြိမ်, ဥခွံမှ ၁ ကြိမ်, ၂ ကြိမ်ဖြစ်ရသောကြောင့် ဒွိကို ဒိပြု၍ "ဒိဇ"ဟု အမည် ရကြသည်၊ အနုဇော်၌ အနုသဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်ဖြင့် ပစ္ဆာဟု ဝိဂ္ဂဟပြုသည်၊ "အနု+ဇနု"တည်၊ နောက်၌ ဟု ဆိုသောကြောင့် အနုနောင် သို့သက်, ချေ။

ဝိဒ–ဥာဏော၊ လောကံ–လောက ၃ ပါးကို၊ အဝေဒိ–သိတော် မူပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော, ကိုပစ္စယော၊ ကိုမှီတိ ဝတ္တာတေ။

၅၈၇။ ဝိဒန္တေဉိ။ ။ကိုမှီ–ကြောင့်၊ ။ပေ၊ ဥိကာရာဂမော ဟောတိ၊ ကိုလောပေါ–ကိုချေ၊ လောကဝိဒူ–လောကကို သိတော်မူသော ဘုရား။

ဒိသ–ပေကွဟော၊ ဣမမိဝ–ဤသူကိုကဲ့သို့၊ နံ–ထိုသူ့ကို၊ အပသိ– ရှုပြီ၊ ။ပေ၊ ဣတိ အတ္ထော–ဤ ကတ္တားအနက်ခ်ဿော်လည်းကောင်း၊ အယမိဝ– ဤသူကိုကဲ့သို့၊ (သော–ထိုသူ့ကို၊) ဒိသတိ–ရှုအပ်၏၊ ဣတိအတ္ထော၀ါ– ဤ ကံအနက်ခ်ဿော်လည်းကောင်း၊ ကိုပစ္စယော–သက်။ ["ကိုစာတိ ကိုပစ္စယော"ဟုလည်း ရှိ၏၊] ဓာတွန္တရသ လောပေါ ကိုမှီတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတွန္တရသလောပေ–ဓာတုန်ကျေခြင်းသည်၊ သမ္ပတ္တော–သော်။ ["ဒိဃမာပဇ္ဇတေ, ဣစ္ဆေတေ အာဒေသာစ"တို့ခ်ဿစပ်။]

၅၈၈။ ဣ ယ တ ။ပေ၊ သက္ခိ။ ။ဥပမာနုပပဒ ဘာ၀ေန–ဥပမာန ဥပပဒ၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ဒိသသ ဓာတုသ–ဒိသဓာတ်၏၊ ဂုဏာဘူတာနံ– ဝိသေသန ဖြစ်၍ ဖြစ်ကုန်သော၊ ဣမ ယ တ အမှ ကိံ ဧတ သမာန ဣတိ– ဣမ, ယ, တ, အမှ, ကိံ, ဧတ, သမာနဟူကုန်သော၊ ဧတေသံ သဗ္ဗနာမာနံ–

၅၈၈။ ဣမမိဝ နံ အပသိ ।ပေ၊ ပဿိသတိ၀ါ — ကို ပစ္စည်းက ကတ္တား အနက်ကို ဟောသောကြောင့် ပစ္စည်းအနက်ကိုလိုက်၍ ကတ္တုသာဓ် ပြထားသော်လည်း "တာဒိ"မှ တစ်ပါးသော ဤဒိသော–စသော ပုဒ်များ၌ ကတ္တုသာဓ်အနက် သုံးစွဲထိုက်သောအရာကို ပါဠိ၌ မတွေ့ရ၊ တာဒိပုဒ်ကို ဖွင့်ပြရာ၌သာ "တမိဝ ဧတံ ပဿတိတိ တာဒိ"ဟု ကတ္တုသာဓ် တွေ့ရသည်၊ "တမိဝ–ထို အနိဋ္ဌာရုံကဲ့သို့၊ ဧတံ–ဤ ဣဋ္ဌာရုံကို၊ (တစ်နည်း–တမိဝ–ထို ဣဋ္ဌာရုံကဲ့သို့၊ ဧတံ–ဤအနိဋ္ဌာရုံကို၊) ပဿတိ–ရှုတတ်၏၊ ဣတိ တာဒိ–မည်၏"၊ ဤတာဒိပုဒ်၌ ကတ္တုသာဓ်ကို ထောက်၍ ဤဒိသော–စသည် ၌လည်း ကတ္တုသာဓ် ရသင့်သည်ဟု ယူဟန်တူသည်။

အယမိဝ သော ဒိဿတိတိ— ဤ ကမ္မသာဓ် အနက်ကား ကျမ်းစာတို့၌ အသုံးများ၏၊ "ပစ္စယာ ဓာတ၀ေါ စိမေ, နေကေ နေကတ္ထ ဝိသယာ"နှင့်အညီ ပစ္စည်းတို့သည် အနက်များစွာကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ဤ၌ ကိုပစ္စည်းလည်း ကံအနက်ဟောဟု ကြံ၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား ကံ အနက်၌ "ရိ–ရိကွ–က"ဟု ၃ ပစ္စည်း သက်၏။

ဣမ ယ ।ပေ၊ သဗ္ဗနာမာနံ— သုတ်၌ "ဣ–မ–ကိ–ဧ–သ"ဟု သာ ဆိုထားသော်လည်း ဣမ–အမှ–ကိံ–ဧတ–သမာန တို့မှ ဖြစ်သော ဣ–စသည်တည်း ဟု သိစေလို၍ "ဣမ"စသည်ဖြင့် ဖွင့်သည်၊ သမာနလည်း သဗ္ဗနာမ် မဟုတ်, သုဒ္ဓနာမ်ပင်၊ သို့သော် ဣမ စသော သဗ္ဗနာမ်က များသောကြောင့် ယေဘုယျနည်းအားဖြင့် "သဗ္ဗနာမာနံ"ဟု ဆိုဟန်တူသည်။

ဤ သဗ္ဗနာမ်တို့၏၊ အန္တော–အဆုံးဖြစ်သော၊ သရော–သည်၊ ဒီဃံ–သို့၊ အာပဇ္ဇတေ၊ ဒီသက္ကတိ–ဒီသဟူသော၊ ဧတသ ဓာတုသ–၏၊ အန္တသ–အဆုံး သ် ဗျည်း၏၊ သက္ခ ဤ ကွတိ–သ, ကွ, ဤဟူကုန်သော၊ ဧတေ အာဒေသာစ–တို့သည်လည်း၊ ဟောန္တိ၊ ဒီသသ–ဒီသဓာတ်၏၊ ဒကာရောစ–ဒ အက္ခရာသည်လည်း၊ ရကာရံ–ရ အဖြစ်သို့၊ အာပဇ္ဇတေ၊ ကွတိ–ဤသုတ် ဖြင့်၊ [“မာပဇ္ဇတေ တိ”ဟု သိမှု၌ ရှိ၏၊] ကွိမှိ–ကွိပစ္စည်းကြောင့်၊ ဓာတွန္တသ–၏၊ သသဒ္ဒါ ဒေသံ–သသဒ္ဒါ အပြုကို၊ (သ–အပြုကို)၊ ကတွာ–၍၊ ကွိ လောပါဒိမှိ–ကွိ ချေခြင်းအစရှိသည်ကို၊ ကတေ–သော်၊ ကွ ကွတိ နိပါတနေ နှ–ကွ ဟူသော ဤနိပါတနဖြင့်။ ကွမသဒ္ဒသ–ကွမသဒ္ဒါ၏၊ ကွကာရော–ကွပြု၊ တသ– ထို ကွကို၊ ကွမိနာ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဒီဃေစ–ဒီဃကိုလည်း၊ ကတေ–သော်၊ သျာဒျုပ္ပတ္တိ–သက်၊ ဤဒိသော–ဤသူကဲ့သို့ ရှုတတ်သော၊

ဥပမာနုပ ၊ပေ၊ ဂုဏဘူတာနံ—ဥပမာနုပ ပဒ ဘာဝေနကို ဂုဏဘူတာနံ၌ စပ်၊ “ကွမ+ဒိသ”ဟု ရုပ်တည်ရာ၌ ကွမသည် ဒိသဓာတ်၏ ဥပပဒလည်း ဟုတ်၏၊ “အယ မိဝ”ဟု အနက် ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဥပမာနလည်း ဟုတ်၏၊ ဒိသဓာတ်ကို အထူးပြုသော ဂုဏ် (ဝိသေသန)လည်း ဟုတ်၏၊ ထို့ကြောင့် “ဒိသဓာတ်၏ ဥပမာန ဥပပဒ အဖြစ် ဖြင့် ဝိသေသန ဖြစ်ကြသော ကွမ၊ပေ၊ သမာနသဒ္ဒါ”ဟု ဆိုသည်၊ “ဒိသ–ရှအပ်” ဟူရာ၌ ဘာကဲ့သို့ ရှအပ်ဟု မသိသာ၍ သာမည ဖြစ်သောကြောင့် “ကွမ–ဤသူကဲ့သို့ ရှအပ်”ဟု အထူးပြုရကား ကွမကို ဝိသေသန(ဂုဏ်) ဟု ဆိုနိုင်သည်၊ ယ စသည်လည်း နည်းတူ။ [ဂုဏ်ကို “ဂုဏ ဘူတာနံ”ဟု ဖွင့်သဖြင့် သုတ်၌ပါသော “ဂုဏ်”၌ ဝိဘတ္တိ ဝစန ဝိပလ္လာသတည်း၊ ထို ဂုဏ်ကိုလည်း “ကွ ယ ၊ပေ၊ ဧသာနံ”၌ စပ်–ဟု သိစေ သည်။]

အန္တော သရော ဒီဃ— ကွမ ၊ပေ၊ သဗ္ဗနာမာနံကို အန္တော သရော၌ စပ်၊ “ကွမ စသည်တို့၏ အဆုံးသရ”ဟူရာ၌ ကွမကို ကွပြုပြီးဖြစ်သောကြောင့် ကွ သရ–ယ၏ အဆုံး အသရ စသည်ကို ယူ၊ ထို သရများကို ဒီဃပြုဟု ဆိုသဖြင့် “ဤ–ယာ–မာ” စသည်ဖြစ်၏–ဟု သိပါ။

ဒီသ ၊ပေ၊ သ ကွ ဤ ကွဧတေ— ဒီသဓာတ်၏ အဆုံးဟူသည် ဒီသဓာတ်မှ ဓာတွန် (အသရ)ချေ၍ ဒီသ်ဟု ဖြစ်နေသော “သ်”ဗျည်းတည်း၊ ထို သ်ကို “သ–ကွ–ဧ”ပြု၊ “ဤဒီသ, ဤဒီကွ, ဤဒီ”ဟု ဖြစ်၏။

ဒီသသ ၊ပေ၊ ရကာရံ— ဒီသဓာတ်၏ ဒကို တချို့တရာ၌ ရပြု၍ “ဤရိကွ” စသည် ဖြစ်သေး၏၊ ဤ (ရ) အပြုကား တချို့တလေ အနည်းငယ်သာ ရှိ၏၊ သုတ်၌ လည်း ကွစိသဒ္ဒါ ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် “ရကာရ မာပဇ္ဇတေ ကွိမှိ”ဟူသော မြန်မာမှ ၌ “သမာပဇ္ဇတေ ကွစိ”ဟု ရှိလျှင် သာ၍ ကောင်းမည်ထင်သည်။ [သီမှု၌ “မာပဇ္ဇတေတိ ကွိမှိ”ဟု ရှိ၏။]

ဝါ–ဤသူကဲ့သို့ရှုအပ်သော၊ ပုရိသော–ကျား၊ ဤဒိသာ–သော၊ ကညာ၊ ဤဒိသီဝါ–လည်း ရှိ၏၊ ဤဒိသံ–သော၊ စိတ္တံ။

တထာ၊ ယမိဝ–အကြင်သူကို ကဲ့သို့၊ နံ–ကို၊ ပဿတိ၊ ဝါ, ယော ဝိယ–သို့၊ ဒိဿတိ၊ ဣတိ ယာဒိသော, သာ, သီ, သံ။ [နောက်၌လည်း နည်းတူ၊] တမိဝ–ထို သူကိုကဲ့သို့၊ ၊ပေ၊ သော ဝိယ–သို့၊ မမိဝ–ငါကို ကဲ့သို့၊ ၊ပေ၊ အဟံဝ–သို့၊ မဣတိ နိပါတနေန–ဖြင့်၊ အမှ သဒ္ဒသ–၏၊ မသဒ္ဒါဒေသော–မ သဒ္ဒါပြု။ ["အမှ+ဒိသ"တည်း, ကိုပစ္စည်း စသည် စီရင်၍ "အမှ"ဟု ပကတိ ပြုပြီးသည့်အခါ "မ"ဟူသော နိပါတနဖြင့် အမှကို (မ)ပြု စသည်၊] ကိမိဝ–အဘယ်သူကိုကဲ့သို့၊ နံ–ကို၊ ပဿတိ–ရှုတတ်သနည်း၊ ၊ပေ၊ ကော ဝိယ–သို့၊ [ဤ၌ "နံ"ဟု တချို့စာရှိ၏, အပိုပင်၊] ဒိဿတီတိ ၊ပေ။ ["ကိံ+ဒိသ' သမာသ်စသည် စီရင်၍ ကိံဟု ပကတိဖြစ်သည့်အခါ "ဗျဉ္ဇနေစ"သုတ်ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ချေ၊ တစ်နည်း–ကိဟူသော နိပါတနဖြင့် ကိံကို ကိပြု၊] ဧတမိဝ–ဤသူကိုကဲ့သို့၊ ၊ပေ၊ ဧဒိသော–မည်၏၊ ဧတာဒိသောဝါ–လည်းရှိ၏၊ ဧဒိသာ ဧဒိသီ–ဤသူကဲ့သို့ ရှုအပ်သော မိန်းမ၊ ဧဒိသံ–စိတ်၊ ဣဣတိ နိပါတနေန–ဖြင့်၊ ဧတသဒ္ဒသ–၏၊ ဧကာရော–ပြု၊ သမာနံ–တူသူကို၊ ကတ္တာ–ပြု၍၊ နံ–ကို၊ ၊ပေ၊ သာဒိသော, သဒိသော–မည်၏၊ သဣတိ နိပါတနေန–ဖြင့်၊ သမာနံသ–သမာန သဒ္ဒါ၏၊ သာဒေသော–သပြု။ [တချို့စာ၌ "သော–သပြု"ဟု ရှိ၏၊] တဒန္တသ–ထိုသ၏ အဆုံးသရ၏၊ ဝါဒီဃော–ဝိကပ်ဒီဃ ပြု။ [ဒီဃ မပြုလျှင် "သဒိသော"ဟု ဖြစ်သည်–ဟူလို၊ "ဒီဃော"နောက်၌ "သဒိသော"ဟု ထပ်၏, အပို၊] သာဒိသာ, သာဒိသီ, သဒိသာ, သဒိသီ–တူသူကဲ့သို့ ရှုအပ်သော မိန်းမ၊ သာဒိသံ, သဒိသံ–စိတ်။

ဒကာရသ–ဒ အက္ခရာ၏၊ ရကာရာဒေသေ ပန–ရ ပြုရာ၌ကား၊ ဤရိသော၊ ၊ပေ၊ သရိသော – ဤရိသော ၊ပေ၊ သရိသော – ဟု ဖြစ်၏၊ ကွာဒေသေ – သကို ကွပြုရာ၌၊ ဤဒိကွော၊ ပေ၊ သဒိကွော – ဟု ဖြစ်၏၊

ဣ ဣတိ နိပါတနေန ၊ပေ၊ သိကာရော— "ဣမ+ဒိသ, ကို" ဣမနောင် အံ့သက် ဣမံ ပြု, တစ်နည်း သိသက် အယံပြု, သ်ကို သပြု, ကိုလောပေါစဖြင့် ကိုချေ, ဣမံနှင့် ဒိသကို တပ္ပုရိသ်, တစ်နည်း–အယံနှင့် ဒိသကို ကမ္မဓာရဲ စပ်၊ ဝိဘတ်ချေ၊ ဣမ–ဟု ပကတိ ပြု၊ ဤသုတ်၌ "ဣ"ဟူသော စကားကို (ရှပ်ပြီးစေနိုင်သော) နိပါတန အရာ၌ ထားမ၍ ထို "ဣ"ဟူသော နိပါတနဖြင့် ဣမကို ဣ ပြု၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဒီဃလည်း ပြု၊ (ဤ+ဒိသ) နာမ်ခဲ့, သိသက် ဤ ဒိသော, ဤဒိသံ၊ အာ ပစ္စည်း ဤပစ္စည်း သက်ပြီးမှ နာမ်ခဲ့လျှင် ဤဒိသာ, ဤဒိသီ–ဟု ဖြစ်သည်။

ရုကာရာဒေသေ–ရပြုပြုနိုသော်၊ [ကွဲပြုအပြင် ဒကို ရပြုပြုနိုလျှင်–ဟူလို၊] သာရိကျော သရိကျော–ဟု ဖြစ်၏။ [“ဤရိကွ”စသည်ကား ပါဠိပုံစံ ရှိခဲ့၏၊] ဤကာရာဒေသေ–သကို ဤ ပြုရာ၌၊ ဤဒီ ၊ပေ၊ ဟု ဖြစ်၏။

စသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ တုမှာဒိ ဥပပဒေပိ–တုမှ အစရှိသော ဥပပဒရှိရာ၌လည်း၊ (ဟောတိ–ဤသုတ် အစီအရင်ဖြစ်၏၊) တုမှေဝိယ–သင်တို့ကိုကဲ့သို့၊ (အယံ–ဤသူ့ကို၊) ဒိဿတိ–ရှုအပ်၏။ [အယံ–ကို ငဲ့၍ ဒိဿတိ–ဟု ထားသည်၊] ဣတိ တုမှာဒိသော–မည်၏၊ တုမှာဒိသိ–သင်တို့ကဲ့သို့ ရှုအပ်သော မိန်းမ၊ ခန္ဓာဝိယ–ခန္ဓာတို့ကိုကဲ့သို့၊ (ဣမေ–ဤတရားတို့ကို၊) ဒိဿန္တိ–ရှုအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ ခန္ဓာဒိသာ–ခန္ဓာဒိသတို့မည်၏၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။

ဓရ–ဓာရဏော။ [သီမူ၌ “ အဓိဂတ ဓမ္မာဒိကော သတ္တော ” ဟု ရှိ၏၊] အဓိဂတဓမ္မာဒိကော–သိအပ် ရအပ်သောတရားရှိသူ အစရှိကုန်သော၊ သတ္တော–အရိယာ သတ္တဝါတို့ကို၊ အပါယေသု–တို့၌၊ အပတမာနေ–မကျသည်တို့ကို၊ (ကတ္တာ–ပြု၍၊) ဓာရေတိ–ဆောင်ထားတတ်၏၊ ဝါ, တေန–ထို သဘောဖြင့်၊ ဓရန္တိ–ထင်ရှားရှိကုန်၏၊ [သီမူ၌ “ဓရန္တိ” ဟု ရှိ၊] ဝါ, သလက္ခဏံ–မိမိ လက္ခဏာကို၊ ဓာရေတိ–ဆောင်ထားတတ်၏၊ ဝါ, ပစ္စယေဟိ–အကြောင်းတရားတို့သည်၊ ဓရိယတိ–ဆောင်အပ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော–၌။

တုမှာဒိသော— တုမှာဒိသောကဲ့သို့ “တာဒိသော–သင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သူ၊ ဝါ–သင်လို လူစား”ဟူသော ရုပ်လည်းရှိ၏၊ စ သဒ္ဒါဖြင့် တုမှကို တ–ပြု၊ [“တာဒိသေန ပါပေန–သင်လို လူစားဖြစ်သော လူယုတ်မာသည်၊” ဓမ္မပဒ, စက္ခုပါလတ္ထေရဝတ္ထု၊] အညာဒိသော–အခြားသူကဲ့သို့ ရှုအပ်သူ၊ ဘဝါဒိသော–အရှင်ကဲ့သို့ ရှုအပ်သူ၊ ဤရုပ်များကိုလည်း မောဂ္ဂလ္လာန်၌ ပြထားသည်၊ “ဧတာဒိသော”ဟု ဧတကို ဧ မပြုဖို့ရာ စသဒ္ဒါဖြင့် တားမြစ်ထားသော ရုပ်လည်း ရှိသေး၏။

အပါယေသု ၊ပေ၊ ဘဝတ္ထော။ — “အပါယေသု ၊ပေ၊ သတ္တော ဓာရေတိ” ဟူသော ဝိဂ္ဂဟာဖြင့် မဂ်ဖိုလ် တရားကို ပြ၏၊ အဓိဂတ ဓမ္မာဒိကော၌ အာဒိအရ “ပဋ္ဌိပဒ္ဓ မာနေ–ကျင့်ဆဲဖြစ်ကုန်သော”ကို ယူ၊ ထိုတွင် အဓိဂတဓမ္မဖြင့် ဖလဋ္ဌပုဂ္ဂိုလ်ကို, ပဋ္ဌိ ပဒ္ဓမာနဖြင့် မဂ္ဂဋ္ဌကို ယူ၊ [သီလက္ခန် သာမညဖလသုတ် ဋီကာဖွင့်၊] “ဓရတိ တေန” ဟူသော ဝိဂ္ဂဟာဖြင့် ပရမတ္ထ သဘောတရားကို ပြ၏၊ ရမ္မပစ္စည်းလည်း ကရိယာ:အနက် သက်၊ “သလက္ခဏံ ဓာရေတိ”ဖြင့် မိမိဆိုင်ရာ လက္ခဏာရှိသော ပရမတ္ထသဘာဝ ဒြဗ်ကို ပြ၏၊ [ဒုတိယ ဝိဂ္ဂဟာဖြင့် သဘောလက္ခဏာကို, ဤတတိယဝိဂ္ဂဟာဖြင့် သဘောလက္ခဏာရှိသော တရားကို ပြသည်–ဟု ခွဲ၊] “ပစ္စယေဟိ ဓရိယတိ”ဖြင့် နိဗ္ဗာန်ပညတ်မှ တစ်ပါးသော သင်္ခါရဓမ္မစုကို ပြသည်၊ ဤဝိဂ္ဂဟာအရ ရမ္မပစ္စည်းလည်း ကံ အနက်၌ သက်။

၅၈၉။ ရောဒီဟိ ဓမ္မော။ ။ပေ၊ ဟောတိ၊ သောစ ရမ္မပစ္စယော–ထိ ရမ္မပစ္စည်းကိုလည်း၊ ဘာဝကမ္မေသုတိဇ္ဇေ–ဘာဝကမ္မေသုဟူသော ဤပါဠ်၌၊ ကမ္မဂ္ဂဟဏတော–ကမ္မ သဒ္ဒါကြောင့်၊ အကတ္တာရိပိ–ကတ္တုကာရကမ္မ အခြားလည်းဖြစ်သော၊ ကာရကေ–ကမ္မစသော ကာရကဝိ၌၊ ဟောတိ–၏၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ဝေဒိယော–သိထိုက်၏။

ရာဒိလောပေါ–ချေ၊ ဓမ္မော–တရား၊ ဧဝံ–တူ၊ ကရီယတိ–ပြုအပ်၏၊ ဣတိ ကမ္မံ–မည်၏၊ ဝရ–ဝရဏော–တားမြစ်ခြင်းဌ...၏၊ ဝမ္မံ–ချုပ်ဝတ်။

သံသ–ပသံသနေ–ချီးမွမ်းခြင်းဌ...၏၊ ပဝုဗ္ဗော၊ ပိယဣတိ–ပိယဟူသည်၊ ဥပပဒံ–တည်း၊ ယသ–အကြင်သူ၏၊ ပိယံ–ချစ်အပ်သူကို၊ ပသံသိတုံ–ချီးမွမ်းခြင်းငှာ၊ သီလံ–အလေ့သည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိအတ္ထေ ဝါ–ဌလည်းကောင်း၊

သောစ "ကမ္မဂ္ဂဟဏတော ဘာဝ–ကမ္မေသုတေတ္ထ ဝေဒိယော၊ အကတ္တာရိပိ ဟောတိတိ, ကာရကေ ရမ္မပစ္စယော"

[ဤ တစ်ဂါထာလုံး ဦးကာအဖွင့်ရှိ၏၊ ယခု တွေ့ရသော မြန်မာမူ၌ မပါသော်လည်း သီဟိုဠ်မှ၌ ပါ၏၊ သောစ ကို ဂါထာတွင်းရှိ "ရမ္မပစ္စယော"နှင့် တွဲ၍ပေး၊] ဘာဝကမ္မေသု–ဟူသောပါဠ်၌ ကမ္မသဒ္ဒါသည် "ကရီယတိတိ ကမ္မံ"ဟူသော ဝိဂ္ဂဟနှင့်အညီ ကရဏတ်နောင် ကံအနက်၌ ရမ္မပစ္စည်းဖြင့်ပြီးသော သဒ္ဒါတည်း၊ ထို ကမ္မသဒ္ဒါကို ဆရာတို့ ပြထားသဖြင့် ကိတပစ္စည်းတွင် ပါဝင်နေသော ဤ ရမ္မပစ္စည်းသည် "ကတ္တာရိ ကိတ်"ဟု သတ်မှတ်သော်လည်း ထို သတ်မှတ်ချက် မမြဲသောကြောင့် ကတ္တုကာရကမ္မ အခြားကာရကဌလည်း သက်၏ ဟု သိနိုင်သည်။ ["ကရဏံ ကမ္မံ"ဟု ဘာဝသာဓန ဝိဂြိုဟ်ပြုရာ၌ ရမ္မပစ္စည်းသည် ဘောအနက်၌လည်း သက်၏။]

ဝမ္မံ— ဝရီယတေ အနေနာတိ ဝမ္မံ၊ အနေန–ဤ ချုပ်ဝတ်ဖြင့် (စစ်သားတို့ ဝတ်အပ်သော အဝတ်ဖြင့်)၊ ဝရီယတေ–လက်နက်ကို တားမြစ်အပ်၏၊ ဣတိ ဝမ္မံ၊ "ကရီယတိတိ ကမ္မံ" နောက်၌ ပြထားသောကြောင့် "ဝရီယတိတိ ဝမ္မံ"ဟု ပြုစေလိုဟန်တူ၏၊ သို့သော် အဓိပ္ပာယ် မလွှဲ၍ ကရဏသာဓ် ပြုလိုက်သည်။

၅၈၉။ ပိယံ ပသံသိတုံ သီလံ ယသောတိ—"ပိယံ ပသံသိတုံ သီလံ ယသ" ၌ "ယသ–အား"ဟု သမ္ဗန္ဓဒါန် အနက်ပေးကြ၏၊ သို့သော် သမ္ဗန္ဓဒါန်ကို ငဲ့သော စပ်ပုဒ် မရှိ၊ အတ္ထိလည်း သမ္ဗန္ဓဒါန် ငဲ့သည်ဟု သဒ္ဒါကျမ်းတို့က မဆို၊ ထို့ပြင်–"အား" ဟု ပေးလျှင် ဏီ စသော ပစ္စည်းတို့က သမ္ဗန္ဓဒါနသာဓနကို ဟောရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် သီလံ၌ စပ်ဖို့ရာ "၏"ဟု ပေးသည်၊ "အကြင်သူ၏+အလေ့"ဟူလို၊ ထိုသို့ သမ္ဗန်အနက် ပေးသော်လည်း "သမ္ဗန္ဓသာဓန"ဟု မရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း, "ချီးမွမ်းခြင်း အလေ့ရှိသူ" ဟူရာ၌ "ချီးမွမ်းတတ်သူ" ဟူသော ကတ္တားအနက်နှင့် သဘောတူသောကြောင့် လည်းကောင်း, ကတ္တားအနက်၌ ဏီ စသော ပစ္စည်းများ သက်ကြရသည်၊

ပိယ ပသံသန သီလော–ချစ်အပ်သူကို ချီးမွမ်းလေ့ရှိသူတည်း၊ ပိယ ပသံသန ဓမ္မော–ချစ်အပ်သူကို ချီးမွမ်းခြင်း သဘောရှိသူတည်း၊ ပိယ ပသံသနေ–ချစ်အပ်သူကို ချီးမွမ်းခြင်း၌၊ သာဓုကာရီ–ကောင်းစွာ ပြုလေ့ရှိသူတည်း၊ ဣတိအတ္ထော၀ါ–၌လည်းကောင်း။

၅၉၀။ တသီလာဒီသု ထိတ္စာ၀ိစ။ ။[သီလံ–သီလဟူသည်၊ ပကတိ–ပင်ကိုယ် သဘောတည်း၊] တံသီလ ၊ပေ၊ ကာရီသု–တသီလ, တဒ္ဓမ္မ, တသာဓုကာရီ ဟူကုန်သော၊ အတ္ထေသု–တို့ကို၊ ဂမျမာနေသု–သိအပ်ကုန်သော၊ သဗ္ဗမာတူဟိ–တို့မှနောက်၌၊ ဏီ တု အာ၀ီ ဣတိ – ဏီ, တု, အာ၀ီ

["သီလံ" နေရာ၌ "ဓမ္မော–သာဓုကာရီတာ"တို့ကို သွင်း၍ "ပိယံ ပသံသိတုံ သာဓုကာရီတာ(ကောင်းစွာ ပြုလေ့ရှိသူ၏ အဖြစ်) ယသ"ဟုလည်း ဝိဂ္ဂဟ ပြုနိုင်သည်။]

ပိယ ပသံသန သီလော ၊ပေ၊ ကာရီတိ၀ါ— ဝိဂြိုဟ်ဟူသည်မှာ ပုဒ်၏အနက်ကို ဖွင့်ပြသော ၀ါကျ အတိုစားပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ပိယ ပသံသန သီလော"စသည် ဖြင့်လည်း ဝိဂြိုဟ်ပြုနိုင်သည်၊ ပသံသနဌ ယု ပစ္စည်းသည် များသောအားဖြင့် ဆဋ္ဌိက်ကိုသာ ငဲ့၏၊ သို့ဖြစ်၍ "ပိယံ ပသံသန သီလော"ဟု ရှိသော မြန်မာမူသည် မကောင်းသောကြောင့် "ပိယ ပသံသန သီလော"ဟု တသမတ်ထည်းရှိသော သိဟိုဠ်မူအတိုင်း အနက်ပေးထားသည်၊ သီလော–ဓမ္မော–သာဓုကာရီ တို့ကား "တသီလာဒီသု"အရ သီလ–ဓမ္မ–သာဓုကာရီ အနက်များကို စုံအောင်ပြသော စကားတည်း။

သီလံ ပကတိ— ဤကား တသီလ၌ သီလ၏ အဖွင့်တည်း၊ သီလဟူသည် မိမိတစ်ယောက်ထည်း၏ ပင်ကိုယ်အလေ့အလာ ၀ါသနာတည်း၊ ရှင်ဘုရင်သည် မိမိချစ်အပ်သူကို စိတ်၌ သိုဝှက်မထားဘဲ သူတစ်ပါးအထံ၌ ပြောဆိုချီးမွမ်းလေ့ရှိ၏၊ ထို အလေ့သည်ပင် သီလမည်၏၊ ထို သီလကိုပင် "ပသံသန"ဟူသော ဓာတ်နက်နှင့် တွဲလျက် "တမေ၀–ထို ချီးမွမ်းခြင်းသည်ပင်+သီလံ–အလေ့အလာ ၀ါသနာတည်း၊ တသီလံ–ထို ချီးမွမ်းခြင်းသည်ပင် အလေ့"။ [ဤသို့ချည်း တ သဒ္ဒါဖြင့် ဆိုင်ရာဓာတ်အနက်ကို ညွှန်ပြသည် ဟု မှတ်၊ (တ)နှင့် သမာသ်တွဲရာ၌ နိဂ္ဂဟီတ်မလာလျှင် ဒွေဘော်ရောက်မြဲဖြစ်၍ "တသီလ"ဟု ဒွေဘော်နေရသည်၊ တသီလာဒီသု၌ အာဒိဖြင့် တဒ္ဓမ္မ တသုဓုကာရီတာတို့ကို ယူ၊ တဒ္ဓမ္မ, တသဓုကာရီတာတို့ကို ကစ္စည်းဘာသာဋ္ဌိကာမှာ ရှု။]

အရျုပ်မှတ်ဇယ်။ ။တသီလ စသည်၌ "တ"အရ ထိုထိုဓာတ်နက်ကို စွဲရသည်၊ သီလဟူသည် မိမိတစ်ယောက်ထည်း၏ အလေ့အလာ ၀ါသနာတည်း၊ ဓမ္မဟူသည်ကား တစ်မျိုးလုံးစသော လူအများ၏ ထုံးစံဓမ္မတာတည်း၊ ထိုထိုဓာတ်နက်ဖြစ်သော ချီးမွမ်းမှု ကျင့်မှု ဆွမ်းခံမှု စသည်၌ လေးလေးစားစား ပြောခြင်း ပြုခြင်း ကျင့်ဝတ်ထုံးစံကို ရိုသေစွာ လိုက်နာ၍ ကျင့်ခြင်းသည် သာဓုကာရီတာတည်း၊ တသီလ တဒ္ဓမ္မ တို့ကို တ နှင့် တွဲသည့်အခါ အရတူသောကြောင့် "တမေ၀+သီလံ, တသီလံ၊ သော ယေ၀+ဓမ္မော, တဒ္ဓမ္မော"ဟု တုလျာဓိကရဏ ကမ္မဓာရဲ တွဲ၊ သာဓုကာရီတာကို တွဲရာ၌

ဟူကုန်သော၊ ဇတေပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ဣတိ – ဤသုတ်ဖြင့်၊ ကတ္တာရိ ဏီ ပစ္စယော၊ သံယောဂန္တတ္တာ နဲ့ ဝုဒ္ဓိ၊ သေသံ–ကို၊ နေယျံ–သိထိုက်၏။ [ကာရိတ် မှည့်ခြင်း, ဏာ် အနုဗန်ချေခြင်းစသော အစီအရင်များ သိနိုင်လောက်ပြီ–ဟူလို၊] ပိယပသံသီ–ချစ်အပ်သူကို ချီးမွမ်းခြင်းငှာ အလေ့ရှိသော၊ ဝါ–ချစ်အပ် ၊ပေ၊ ကို ချီးမွမ်းခြင်းအလေ့ရှိသော၊ ဝါ–ကို ချီးမွမ်းခြင်း သဘောရှိသော၊ ဝါ–ကို ချီးမွမ်းခြင်းဌာ ကောင်းစွာ ပြုခြင်းရှိသော၊ ရာဇာ–မင်း။

အထဝါ, ပိယံ–ကို၊ သီလေန–အလေ့အားဖြင့်၊ ဝါ, ဓမ္မေန–မျိုးရိုးတံထွာ ဓမ္မတာအားဖြင့်၊ ဝါ, သာဓု–ကောင်းစွာ၊ ပသံသီ–ချီးမွမ်းပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိ ပိယပသံသီ–၏၊ ပိယပသံသိနိ–ချစ်အပ်သူကို အလေ့အားဖြင့်လည်းကောင်း,

---

ကား တ–အရ ထိုထို ဓာတ်နက်ရ၍ သာဓုကာရိတာအရ ထိုဓာတ်နက် ကြိယာ၌ ကောင်းစွာ ပြုခြင်း ဂုဏ် ရသောကြောင့် အရ မတူရကား "တသ္မိံ+သာဓုကာရိတာ, တသာဓုကာရိတာ"ဟု သတ္တမီတပ္ပုရိသ် တွဲရသည်–ဟု မှတ်ပါ။

[ဆောင်] **ထိုထို ဓာတ်နက်, တ အတွက်ကို, စွဲချက် ဟု ကောက်၊ တစ်ယောက် တွက်မျှ, လေ့ အထကား, သီလမည်သာ၊ ဓမ္မတာမှန်, မျှားထုံးစံမှ, ခေါ်ရန်ဓမ္မ၊ ကျနစ္စာဟု, ထိုထို ပြုက, သာဓုကာရီ–တာ ခေါ်မည်၏၊ တစ်လီ သီလ–ဓမ္မ နှစ်ကွဲ တနှင့် တွဲသော်, အမြဲ ကမ္မ, ဓာရယတည်း၊ နောက်မှ သာဓု–တွဲဖို့ရှက, တပ္ပုရိသ်မည်, သတ္တမီသည်, ထို ဤ ဓိပ္ပာယ် အချုပ်တည်း။**

တသီလ ၊ပေ၊ ဂမျမာနေသု— "တသီလ-တဒ္ဓမ္မ တသာဓုကာရိသု အတ္ထေသု" ဟု ချည်း စာရှိ၏၊ "တသာဓု ကာရိတာ" ဂုဏ်ကိုသာ ဏီပစ္စည်းက သိစေသည်၊ တသာဓုကာရီမည်သော ပုဂ္ဂိုလ်ဒြဗ်ကို သိစေသည် မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် "တသာဓုကာရီသု" ၌ "တသာဓု ကာရိတာသု" ဟု တာ ပစ္စည်းသော်လည်း ပါသင့်၏၊ သို့မဟုတ် ဘာဝအနက်ကို အရယူရသော ဘာဝပွဓာန နည်းသော်လည်း ကြံ့သင့်သည်၊ မူလပဏ္ဏာသ, မူလပရိယာယ သုတ်ဦးကာ၌လည်း "သာဓုကာရိတာ–သဏ္ဌာနကာရိတာ အာဒရကြိယာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ "တသာဓုကာရိ အတ္ထေသု" သာ မဆိုဘဲ "ဂမျမာနေသု" ထည့်ခြင်းဖြင့် ထို အနက်တို့ကို သုဏာန္ဓပုဂ္ဂိုလ်တို့ သိနိုင်လောက်အောင် ထွန်းပြရုံသာ ထွန်းပြနိုင်၏၊ ဟောအပ်သော သာဓနအနက်မှာ ကတ္တားနက်သာ ဖြစ်သည်–ဟု သိစေလိုသည်၊ ထို့ကြောင့် "ကတ္တာရိ ဏီပစ္စယော"ဟု နောက်၌ ဆိုထားသည်။

အထဝါ— ပိယပသံသီကို ပြခဲ့ပြီးသော ရှေး ဝိဂြိုဟ်အတိုင်း ၄ နက် ပေးထားသည်၊ "အထဝါ"ဟု တစ်နည်းပြသော အနက်ကား "ပိယပသံသီ–ချစ်အပ်သူကို အလေ့အားဖြင့် (သဘောဓမ္မတာ အားဖြင့်, ကောင်းစွာ) ချီးမွမ်းတတ်သော မင်း" ဟု ပေး၊

မျိုးရိုးတံထွာ ဓမ္မတာအားဖြင့်လည်းကောင်း ကောင်းစွာ ချီးမွမ်းတတ်သော မိန်းမ၊ ပိယပသံသီ–သော၊ ကုလ်–အမျိုး၊ ယသ–၏၊ ဗြဟ္မဏ်–မြတ်သော အကျင့်ကို၊ စရိတုံ–ကျင့်ခြင်းငှာ၊ သီလ်–သည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ ဝါ–ဤအနက် ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မဏ်–ကို၊ သီလေန ဝါ ဓမ္မေန ဝါ, သာဓု ဝါ, စရတိ–ကျင့်တတ်၏၊ ဣတိ ဝါ–ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဗြဟ္မစာရိ–၏၊ ဗြဟ္မစာရိနီ–မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်းငှာ အလေ့ရှိသော မိန်းမ၊ ဗြဟ္မစာရိ–မြတ်သော ၊ပေ၊ အမျိုး၊ ဇဝံ, သစ္စဝါဒီ–မှန်သော စကားကို ဆိုလေ့ရှိသူ၊ ဓမ္မဝါဒီ–တရား ကို ဆိုလေ့ရှိသူ၊ သီဃယာယီ–လျင်စွာ သွားလေ့ရှိသူ၊ ပါပကာရီ–မကောင်း မှုကို ပြုလေ့ရှိသူ၊ မာလာကာရီ–ပန်းကို ပြုလေ့ရှိသူ၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။

စသဒ္ဒေန, အတ္တာမာနေပိ–မိမိကို အထင်ကြီးရာဌ်လည်း၊ ဏီ–ဏီ ပစ္စည်း သက်၊ အတ္တာနံ–မိမိကို၊ ပဏ္ဍိတံ–ပညာရှိသူ ဟူ၍၊ မညတိ–မှတ်ထင်နေ၏၊ ဣတိ ပဏ္ဍိတမာနီ။ [သီမူဌ် "ဗာလော"ဟု အဘိဓေယျ ပါ၏၊] ဗာလော–(လူအ) တည်း။ [ပညာမရှိဘဲ ကိုယ်ကိုယ်ကို ပညာရှိဟု အထင်ကြီးနေသော အူကြောင်ကြောင် လူစားကို ပဏ္ဍိတမာနီ ဟု ခေါ်၊] ဗဟုဿုတမာနီ–ဗဟုဿုတပုဂ္ဂိုလ်ဟု မှတ်ထင်နေသူ၊ ဣစ္စာဒိ။

တုမှိ–တုပစ္စည်းဌ် (ဥဒါဟရဏ်)၊ ဝတု–ဝတ္တနေ–ဖြစ်ခြင်းဌ်...၏၊ ယသ–၏၊ ပသယှ–လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်၍၊ ပဝတ္တိတုံ–ဖြစ်ခြင်းငှာ၊ သီလ် အတ္ထိ၊ ဣတိ အတ္ထော, ဣမိနာ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ တုပစ္စယော–သက်၊ ပသယှပဝတ္တာ–လွှမ်းမိုး၍ ဖြစ်လေ့ရှိသူ၊ အထဝါ, ဝစ–ဝိယတ္တိယံ ဝါစာယံ၊ အသ, ပသယှ–၍၊ ပဝတ္တိတုံ–ပြောခြင်းငှာ၊ သီလ် အတ္ထိ၊ ဣတိ ပသယှပဝတ္တာ–မည်၏၊ ပသယှပဝတ္တာ ရော–လွှမ်းမိုးနှိပ်စက်၍ ပြောလေ့ရှိသူတို့၊ ဘုဇဒိတ္တာ–ဘုဇဒိဓာတ်၏ အဖြစ် ကြောင့်၊ ဓာတ္ဌန္တရလောပ ဒ္ဝိတ္တာနံ–တို့သည်၊ (ဟောန္တိ) သေသံ–သည်၊ ကတ္တု သမံ–ကတ္တုသဒ္ဒါနှင့် တူ၏။ [ကတ္တာကဲ့သို့ "ပသယှ ပဝတ္တာ"ဟု ဖြစ်အောင် တွက်ပါ–ဟူလို။]

[အာဝိပစ္စည်းကို ပြလို၍ "ဘယံ"စသည်မိန့်၊] ယသ, ဘယံ–ဘေးကို၊ ပသိတုံ–ရှုခြင်းငှာ၊ သီလ် အတ္ထိ၊ ဣတိဝါ–ဤ အနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊

ဤ၌ သာဓုကာရီတာကို "သာဓု"ဟု ဆိုထားသည်၊ ဤ အထဝါ တက်သောနည်းကား အထူးမဟုတ် ဏီ ပစ္စည်း၏ ကာလ ၃ ပါး၌ ဖြစ်ကြောင်းကို ထင်ရှားအောင်ပြသော ဝိဂ္ဂဟတည်း၊ ဗြဟ္မစာရီ စသည်တို့ကိုလည်း ဝိဂြိုဟ်ပြုနိုင်လောက်ပြီ၊ "ပိယ+ပ+သံသ" တည်း၊ ဏီ သက်၍ ပနှင့် သံသကို ကမ္မဓာရဲ စပ်ပြီးမှ ပိယနှင့် ပသံသီကို ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် စပ်ရမည်ကိုလည်း သတိပြု။

ဘယဒဿန သီလော–ဘေးကို ရှုခြင်းအလေ့ရှိ၏၊ ဘယဒဿန ဓမ္မော–ဘေးကို ၊ပေ၊ သဘောတံထွာ ဓမ္မတာရှိ၏၊ ဘယဒဿနေ–၌၊ သာဓုကာရီ–ကောင်းစွာ ပြုခြင်းရှိ၏၊ ဣတိ ဝါ–ဤအနက်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘယ ဒဿာဝီ–မည်၏။ [ပုလ္လိန် ဒဏ္ဍီကဲ့သို့စဉ်၊] ဘယဒဿာဝိနိ–ဘေးကို ရှုလေ့ရှိသော မိန်းမ။ [ဂဟပတာဒိဂုဏ်း၊] ဘယ ဒဿာဝိ–သော စိတ်။ [သုခကာရီ ဒါနံ ကဲ့သို့စဉ်၊] ဧဝံ, အာဒီနဝ ဒဿာဝိ–အပြစ်ကို ရှုလေ့ရှိသူ။

တသိလာဒီသူတိ အဓိကာရော။

၅၉၁။ သဒ္ဓကုဓ ၊ပေ၊ ယု။ ။တသိလာဒီသု–ကုန်သော၊ အတ္ထေသု–တို့ကို၊ (ဂမျမာနေသု–ကုန်သော်၊) သဒ္ဓ ကုဓ စလ မဏ္ဍတ္ထေဟိ–အသံပြုခြင်း, စိတ်ဆိုးခြင်း, တုန်လှုပ်ခြင်း, တန်ဆာဆင်ခြင်းအနက်ရှိကုန်သော၊ ဓာတူဟိ–တို့မှ နောက်၌လည်းကောင်း၊ ရုစာဒီဟိစ–ရုစအစရှိသော ဓာတ်တို့မှ နောက်၌လည်းကောင်း၊ ယု ပစ္စယော ဟောတိ။ [ရုစတ္ထဟု မဆိုဘဲ ရုစာဒီဟိ ဟု ဆိုသောကြောင့် ရုစနှင့် အနက်တူ–မတူ ဓာတ်အားလုံးကို (ဧတဝမ္ဘုစသည်ကို) ယူနိုင်သည်၊] ယုသ–သဒ္ဒေ–အသံပြုခြင်း၌...၏၊ အသ–ထိ သူ၏၊ ယောသိတုံ–ကြွေးကြော်ခြင်းငှာ၊ သီလံ အတ္ထိ၊ ဣတိအတ္ထေဝါ–၌လည်းကောင်း၊ ယောသနသီလော–ကြွေးကြော်ခြင်း အလေ့ရှိ၏၊ ဣတိအတ္ထေဝါ၊ သီလေန–ဖြင့်၊ ဝါ, ဓမ္မေန–ဖြင့်၊ ဝါ, သာဓု–ကောင်းစွာ၊ အယောသယိ–ပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိအတ္ထေဝါ–လည်းကောင်း၊ ဣမိနာ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ယုပစ္စယော–သက်၊ တသ–ထိ ယုပစ္စည်း၏၊ အနုကာ ယုဏ္ဍုနန္တိ–သုတ်ဖြင့်၊ အနာဒေသော–အနပြု၊ အညေသုစာတိ–ဖြင့်၊ ဝုဒ္ဓိ၊ သော ယောသနော–ထိ ကြွေးကြော်လေ့ရှိသော ယောကျ်ား၊ သာ ယောသနာ–ထိ ကြွေးကြော်လေ့ရှိသော မိန်းမ၊ ဘာသ–ဝိယတ္တိယံ ဝါစာယံ။ [သဒ္ဒတ္ထဟု ဆိုသောကြောင့် အသံပြုခြင်းအနက်ရှိသော ဓာတ်ဟူသမျှကို ယူရသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤဓာတ်လည်း "သဒ္ဒတ္ထ"၏ ပုံစံတည်း၊] "ဘာသိတုံ–ပြောဆိုခြင်းငှာ"စသည်ဖြင့် ပေး၊ ဘာသ မာနော–မည်၏။

ကုဓ–ကောပေ–စိတ်ဆိုးခြင်း (အမျက်ထွက်ခြင်း) ၌...၏၊ "ကုဇ္ဈိတုံ–စိတ်ဆိုးခြင်းငှာ" စသည် ပေး၊ "ကောဓနော ကောဓနာ ကောဓနံ" တို့ကို "ယောကျ်ား, မိန်းမ, အမျိုး"ဟု ၃ လိန်ရအောင် ပြထားသည်၊ ရသ–ရောသေ–ချုပ်ချယ် စော်ကားခြင်း၌...၏။ [ဤဓာတ်ကား "ကုဓတ္ထ"တည်း၊] "ရောသိတုံ–ချုပ်ချယ်ခြင်းငှာ"စသည် ပေး။

စလ–ကမ္မနေ–တုန်လှုပ်ခြင်းဌ...၏၊ "စလိတုံ–တုန်လှုပ်ခြင်းငှာ"စသည် ပေး၊ ကပိ–စလနေ၊ "ကမ္မိတုံ–တုန်လှုပ်ခြင်းငှာ"စသည် ပေး၊ ဣကာရာ နုဗန္ဓ ဓာတုသရတော–ဣ အနုဗန်ရှိသော ဓာတ်၏ သရမှနောက်ဌ၊ ကွစိဓာတုတျာ ဒိနာ–ဖြင့်၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ နိဂ္ဂဟီတဠာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ [နိဂ္ဂဟီတဠာတိဝါ–ဟု "ဝါ" ပါသည်၊] နိဂ္ဂဟီတာဂမော–နိဂ္ဂဟိတ်လာ၊ ဖဒိ–ကိဌ္ဌိစလနေ–စဉ်းငယ် တုန်လှုပ်ခြင်းဌ...၏၊ "ဖန္ဒိတုံ–စဉ်းငယ် တုန်လှုပ်ခြင်းငှာ"စသည် ပေး။

မဋိ–ဘူသာယံ–တန်ဆာဆင်ခြင်းဌ...၏၊ "မဏ္ဍယိတုံ–တန်ဆာဆင်ခြင်းငှာ" [စုရာဒိဓာတ်ဖြစ်၍ "မဏ္ဍယ"ဟု ရှိသည်၊] ဘူသ–အလင်္ကာရေ–တန်ဆာဆင်ခြင်းဌ...၏၊ ဘူသနသီလော–တန်ဆာဆင်ခြင်း အလေ့ရှိသူ၊ ।ပေ၊ ဘူသနော–မည်၏၊ ဘူသနော–တန်ဆာဆင်လေ့ရှိသော ယောကျ်ား၊ ဘူသနာ–မိန်းမ၊ ဘူသနံ–အမျိုး၊ ["ဘူသိတုံ သီလံ ယဿ"ဟုလည်း ပြုနိုင်၏။]

ရုစ–ဒိတ္တိမှိ–တောက်ပခြင်းဌ...၏၊ သီလေန–ဖြင့်၊ အရုစိ–တောက်ပပြီ၊ ।ပေ၊ ရောစနော–၏၊ [ရုစာဒိဟိဌ္ဌ အာဒိအရ ပြုလိုရ "ဇုတ"စသည် မိန့်၊] ဇုတ–ဒိတ္တိမှိ၊ သီလေန အဇောတိ–တောက်ပပြီ၊ ।ပေ၊ ဇောတနော၊ ဝမု–ဝမုနေ–တိုးပွားခြင်းဌ...၏၊ ဝနိတုံ–တိုးပွားခြင်းငှာ၊ ।ပေ၊ ဣစ္စာဒိ။

၅၉၂။ ပါရာဒိ ဂမိမှာ ရူ။ ။တသီလာဒိသု အတ္ထေသု (ဂမျမာနေသု) ပါရာဒိ ဥပပဒေဟိ–ပါရအစရှိသော ဥပပဒတို့မှ၊ [သီမှဌ် "ပါရာဒိဟိ"ဟု ရှိ၏၊] ပရသ္မာ–နောက်ဖြစ်သော၊ ဂမု ဣစ္ဆေတသ္မာ ဓာတုမှာ–ဂမုဟူသော ဤဓာတ်မှ၊ ပရော–နောက်သည်၊ (ဟုတ္တာ–၍၊) ကတ္တရိယေဝ–ကတ္တားအနက်ဌ်ပင်၊ [ဏီ စသည်ကဲ့သို့ ကတ္တားအနက်ဌ်ပင်–ဟူလို၊] ရူပစ္ဆယောဟောတိ၊ ယေသံ–အကြင် ဥပပဒတို့၏၊ ပါရော–ပါရသဒ္ဒါဟူသော၊ အာဒိ–အစသည်၊ အတ္ထိ၊ ဣတိ ဝေ, ပါရာဒယော–ပါရာဒိတို့မည်၏၊ [အာဒိဖြင့်

ဣကာရာ နုဗန္ဓ ।ပေ၊ နိဂ္ဂဟီတာဂမော— "ကပိ–ဖဒိ–မဋိ"တို့ကဲ့သို့ ဣ အနုဗန် ပါသော ဓာတ်၏ သရဟူသည် (ဣသရ ကျေပြီးဖြစ်၍) ကဌ် အသရ စသည်တည်း၊ ထို သရနောက်ဌ် ကွစိဓာတုဖြင့် ဖြစ်စေ နိဂ္ဂဟီတဠသုတ်ဖြင့် ဖြစ်စေ နိဂ္ဂဟိတ် လာရသည်၊ ထို နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဝဂ္ဂန္တပြု၍ "ကမ္မ"စသည် ဖြစ်၏၊ ထို နိဂ္ဂဟိတ်လည်း ဘူဝါဒိစုရာဒိဂိုဏ်းဖြစ်မှ လာသည်–ဟု သတ်မှတ်ကြ၏၊ ရုဓာဒိဌ္ဌကား ဣကာရန္တမဟုတ်ဘဲပင် ဂိုဏ်းထုံးစံအတိုင်း ရုန္ဓတိ–စသည်ဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ် လာနိုင်သည်။

"အန္တ-ဝေဒ-အဒ္ဓ"တို့ကို ယူ။] ပါရာဒီဟိ-ပါရအစရှိသော ဥပပဒတို့မှ၊ ပရော-နောက်ဖြစ်သော၊ ဂမိ-ဂမုဓာတ်သည်၊ ပါရာဒီဂမိ-မည်၏၊ [ဤ "ပါရော အာဒီ ၊ပေ၊ ပါရာဒီဂမိ"ဖြင့် သုတ်၌ ပါသော "ပါရာဒီဂမိမှာ"၏ ဝိဂ္ဂဟာကို ပြ၏။]

ရာဒိလောပေါ-ချေ၊ ["ပါရ ဂမ်+ရှ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ရ် အနုဗန်နှင့်တကွ ဓာတွန် (မ်)ကို ချေ-ဟူလို၊] ဘဝပါရံ-ဘဝ၏ ထိုဘက်ကမ်းသို့၊ ဝါ-နိဗ္ဗာန်သို့၊ ဂန္တုံ-ဌာ၊ ယသ-၏၊ သီလံ-သည်၊ အတ္ထိ, ဣတိ ဝါ-ထို့ကြောင့်လည်း ကောင်း၊ ဘဝပါရဂမနေ သီလော-သူ၊ ဘဝပါရဂမနေ ဓမ္မော-သူ၊ ဘဝပါရဂမနေ-၌၊ သာဓုကာရီ-သူ၊ ဣတိဝါ-ထို့ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဘဝပါရဂူ-မည်၏၊ ဘဝပါရဂူနော-ဘဝ၏ ထို ဘက်ကမ်းသို့ သွားလေ့ရှိသူတို့သည်၊ [ဥိကာရန္တပုလ္လိန် ရတ္တာဒိဂုဏ်းစဉ်။] အန္တံ-အဆုံးသို့၊ ဂမနသီလော-သွားလေ့ရှိသူသည်၊ အန္တဂူ-မည်၏၊ ဒေဝံ, ဝေဒဂူ-နှစ်သက်ခြင်းသို့ ရောက်လေ့ရှိသူ၊ [ဝေဒံကို "ဝိတ္တိ-နှစ်သက်ခြင်းသို့"ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် ဖွင့်သည်၊] အဒ္ဓဂူ-အဓွန့်သို့ ရောက်လေ့ရှိသူ။

ရှုတ ဝတ္ထုတော။...

၅၉၃။ ဘိက္ခာဒီတော စ။ ။ပေ၊ ဘိက္ခ-အာယာစနေ (သိမ္ဗဒ္ဓ "ယာစနေ")-တောင်းခြင်း၌...၏၊ "ဘိက္ခိတုံ-တောင်းခြင်းငှာ"စသည် ပေး၊ ဘိက္ခု-မည်၏၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ ရဿတ္တံ၊ ဣက္ခ-ဒဿနကေ်သု-ကြည့်ရှုခြင်း, အမှတ်ပြုခြင်းတို့၌...၏၊ သံသာရေ-သံသရာ၌၊ ဘယံ-ဘေးကို၊ ဣက္ခတိ-ရှုတတ်၏၊ ဣတိပိ-ထို့ကြောင့်လည်း၊ ဘိက္ခု၊ "ဝိဇာနိတုံ-သိခြင်းငှာ" စသည်ပေး၊ သဗ္ဗ-

---

၅၉၂။ ဘဝပါရဂူ— "ပါရဂူ"သာ လိုရင်း၊ ဘဝကား တွဲဘက်ဖြစ်၍ ပါသည်၊ "ဘဝဿ+ပါရံ, ဘဝပါရံ"ဟု ဆဋ္ဌီတပ္ပုရိသ် တွဲ၊ "ဘဝပါရ+ဂမု-ရှ"ဟု ဖြစ်သည့် အခါ ရ် အနုဗန်နှင့်တကွ ဓာတွန် ချေ၊ "ဘဝပါရ+ဂူ" ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်စပ်, နာမ်ငဲ့စသည်၊ ဤသို့ချည်း ဥပပဒရှိရာ၌ သမာသ်စပ်ရသေးသည်ကို သတိပြုပါ။

၅၉၃။ ဘယံ ဣက္ခတိတိပိ ဘိက္ခု—ဘယ+ဣက္ခ+ရှ၊ ရ် အနုဗန် ချေ, ဥကို ရဿ ပြု (ဘယ+ဣက္ခု) ဒုတိယာတပ္ပုရိသ် စပ်၊ [ရ် အနုဗန်ချေရာ၌ "ရာဒိလောပေါ" ဟုချည်း ဆိုသောကြောင့် "ရမို ရန္ဒော ရာဒိနော"သုတ်ဖြင့်ချည်း ချေကြ၏၊ နျာသ၌လည်း ထိုသုတ်ဖြင့်ပင် ချေ၏၊ သို့သော် ရ် အနုဗန်သာရှိ၍ "ဘိက္ခ"၌ ဓာတွန် ချေစရာ မရှိသောကြောင့် ထို ချေပုံကို စဉ်းစားသင့်၏၊ ခ ပစ္စည်း၏ ခ် အနုဗန်ကို ချေရာ၌ ကွစိဓာတုဖြင့် ချေသကဲ့သို့ ဤ ရ် အနုဗန်ကိုလည်း ကွစိဓာတုဖြင့်ပင် ချေသင့်မည် ထင်သည်။]

အလုံးစုံကို၊ ဇာနာတီတိ သဗ္ဗညူ။ မတ္တညူ–အတိုင်းအရှည်ကို သိသူ၊ ဓမ္မညူ–ပါဠိကို သိသူ၊ အတ္ထညူ–အနက်ကို သိသူ၊ ကာလညူ–အခါကို သိသူ၊ ကတညူ–ပြုအပ်ပြီးသော ကျေးဇူးကို သိသူ၊ ဣစ္ဆာဒယော–ဤသို့ အစရှိသော ပြုယုဂ်တို့သည်၊ ဧဝံ–ဤ.အတူတည်း။

၅၉၄။ ဟနတျာဒီနံ ဏုံကော။ ။တသိလာဒီသု အတ္ထေသု၊ (ဂမျမာနေသု) ဟနတျာဒီနံ–ဟန အစရှိသော ဓာတ်တို့၏၊ အန္တေ–အဆုံး၌၊ ကတ္တာရိ–၌၊ ဏုက ပစ္စယော ဟောတိ၊ အယံ ဆဋ္ဌီ–ဤ ဆဋ္ဌီဝိဘတ်သည်၊ အန္တာပေက္ခာ–အန္တကို ငဲ့၏။ [ဟနတျာဒီနံ၌ ဆဋ္ဌီသည် အန္တကို ငဲ့၏၊ ထို့ကြောင့် "အန္တေ"ဟု ထည့်၍ ဖွင့်နိုင်သည်–ဟူလို၊] ဏကာရော–ဏ အက္ခရာသည်၊ ဝုဒ္ဓတ္ထော–ဝုဒ္ဓိအကျိုးရှိ၏။ ["ဉကော"ဟုသာ ဆိုလျှင် ဏအနုဗန်မရှိ၍ ဝုဒ္ဓိမရောက်နိုင်သောကြောင့် ဝုဒ္ဓိပြုခြင်းအကျိုးငှာ (ဏ်)အနုဗန်ကို ထည့်၍ "ဏုကော"ဟု ဆိုသည်၊–ဟူလို၊] အာဟနနံ သီလော–ညှင်းဆဲလေ့ရှိသူသည်၊ အာဃာတုကော–မည်၏၊ ဃာတာဒေသော–ပြု။ [ဟနဿဃာတော–ဖြင့် ပြု၊] သရလောပါဒိ။ [ဃာတပြုရာ၌ (တ)ဝယ် အသရုပါသည် ဟု အယူရှိ၍ "သရလောပါဒိ"ဟု ဆိုသည်၊ သို့သော် "ဟန်"၌ သရ မဆုံးသကဲ့သို့ ဃာတ်ပြုရာ၌လည်း သရမဆုံးသင့်၊] ကရဏသီလော – ပြုလေ့ရှိသူသည်၊ ကာရကော–မည်၏၊ သိပ္ပိ–အတတ်ရှိသူ(လက်သမား စသည်)တည်း။ ဘီ–ဘယော၊ ဘာယနံ သီလော–ကြောက်ခြင်း အလေ့ရှိသူသည်၊ ဘီရုကော–၏၊ ရ ကာရာဂမော–ရ အက္ခရာလာ။ [ယဝမဒနဖြင့် လာဟု ဋီကာဆို၏၊] အဝ–ရက္ခဏော၊ အာဝုကော–စောင့်ရှောက်လေ့ရှိသူ၊ ပိတာ–အဘ။ ["အဝနသီလော အာဝုကော"ဟု ပြု။]

သဗ္ဗညူ — "သီလေန"စသည် မပါဘဲ "သဗ္ဗံ+ဇာနာတိ"ဟုသာ ဝိဂ္ဂဟ ပြု၏၊ ထို့ကြောင့် ဤ ရူပစ္စည်းသည် တသိလ စသော အနက်မရှိရာ၌လည်း ဝိနာဓိကာရ(တသိလာဒိသု–အလိုက်ကြဉ်သော)ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကတ္တားအနက် သက်သက်၌လည်း ကြံသင့်၏၊ တစ်နည်း–"သီလေန, ဓမ္မေန, သာဓု"တို့ကို သိလောက်ပြီဖြစ်၍ မထည့်ဘဲ လဟုကနည်းအားဖြင့် ဝိဂ္ဂဟပြုထားသည် ဟု သော်လည်း ကြံသင့်သည်၊ မှန်၏–တစ်ချို့အရာ၌ အလေ့အလာ ဝါသနာရှိသူကိုပင် "ဤသူဟာ အင်မတန် အလိုက်သိတတ်တယ်" ဟု "အလေ့" မပါဘဲ ပြောကြ၏၊ ထို "သိတတ်" ဟူသည် "သိလေ့ရှိ"နှင့် အဓိပ္ပာယ်တူပင် ဖြစ်၏၊ "သဗ္ဗံ ဇာနာတိ"၌လည်း "အလုံးစုံကို သိလေ့ရှိ"ဟုပင် အဓိပ္ပာယ် ယူနိုင်သည်။

၅၉၅။ သံဟနညာ ၊ပေ၊ ဃော။ ။သံပုဗ္ဗာယ–သံရှေးရှိသော၊ ဟန ဣတိ–သော၊ ဇောယဓာတုယာ–မှလည်းကောင်း၊ အညာယ–အခြားသော၊ ဓာတုယာစ–မှလည်းကောင်း၊ ပရော–သည်၊ (ဟုတ္တာ)၊ ရုပစ္စယော ဟောတိ၊ ဟနသ–၏၊ ဃောစ–ယ အပြုသည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ ဝါဂ္ဂဟဏံ–သည်၊ သမ္မိဿနတ္ထံ–၏၊ ဝါ–တစ်နည်း၊ ဝိကပ္ပနတ္ထံ–ဝိကပ် အနက်ရှိ၏၊ တေန–ကြောင့်၊ သဃ်ာတောတိပိ–သဃ်ာတော ရုပ်သည်လည်း၊ သိဒ္ဓံ–ပြီးသည်၊ ဟောတိ။

အဘိဓာနာနုရူပတော–ပါဠိပြယုဂ်အားလျော်စွာ၊ ဟနသေဝ–ဟနဓာတ်၏သာ၊ အယံ ဃော–ဤ ယအပြုသည်၊ ဟောတိ၊ အသံပုဗ္ဗာစ–သံရှေးမရှိသော ဟနဓာတ်မှ နောက်၌လည်း၊ ရော–ရ ပစ္စည်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ တေန–ကြောင့်၊ ပဋိဃောဝါပိ–ပဋိဃော ပြယုဂ်သည်လည်း၊ သိဒ္ဓတိ–ပြီး၏၊ [ဣတိ

၅၉၅။ ဝါဂ္ဂဟဏံ သမ္မိဿနတ္ထံ—အညာယဝါ၌ ဝါသဒ္ဒါသည် ဆိုခဲ့သော သံဟနာကို ပေါင်း၏၊ ထို့ကြောင့် ဝုတ္တိ၌ "အညာယ စ"ဟု ဝါကိုပင် စ သဒ္ဒါဖြင့် ဖွင့်သည်၊ ထို အညဓာတု–ဟူသည် ပရိကွာ အန္တကောတို့၌ "ခနု–ကရ"ဓာတ်တို့တည်း။

ဝိကပ္ပနတ္ထံ ဝါ, တေန ၊ပေ၊ သိဒ္ဓံဟောတိ—တစ်နည်း, ဝါသဒ္ဒါသည် ဝိကပ်အနက်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် သံဃာတောဘ၌ သံပုဗ္ဗ ဟနဓာတ်ဖြစ်လျက် ရ ပစ္စည်း မသက်–ယ လည်း မပြုဘဲ, ဏပစ္စည်း သက်–ဟနသဃာတော သုတ်ဖြင့် ဟနဓာတ်ကိုလည်း ဃာတပြုရသည်၊ ဤနည်းအလို– "ရော–ရ ပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ ဃော–ယအပြု သည်လည်းကောင်း၊ ဝါဟောတိ–ဝိကပ်ဖြစ်၏"ဟု ပေး။

ဟနသေဝါယံ ၊ပေ၊ အဘိဓာနာ နုရူပတော—အဘိဓာနပုဒ်၏ အဖွင့်ကို ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ်ခန်း၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ဝိဂြိုဟ်ဝါကျ၏ အနက်ကို ဟောစွမ်းနိုင်ခြင်းသည် အဘိဓာန မည်၏၊ ထိုသို့ ဟောစွမ်းနိုင်ခြင်းသည်လည်း ပါဠိပြယုဂ်ရှိမှသာ ဖြစ်သည်၊ ထို့ကြောင့် "အဘိဓာနာ နုရူပတော"၏ အချုပ်မှာ "ပြယုဂ်အားလျော်စွာ"ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်သည်၊ "သံ ဟနာ အညာယ ဝါရော–သံပုဗ္ဗ ဟနဓာတ်နှင့် အခြားဓာတ်နောင် ရပစ္စည်းသက်" ဟု ဆိုထားသောကြောင့် ဃပြုလည်း ဟနဓာတ်နှင့် အခြားဓာတ်များကိုပင် ပြုသည်–ဟု ထင်ဖွယ်ရှိ၏၊ သို့သော် အဘိဓာနအားလျော်စွာ အခြားဓာတ်ကို မပြုဘဲ ဟနဓာတ်ကိုသာ ပြုရသည်–ဟူလို။

အသံပုဗ္ဗာ ၊ပေ၊ သိဒ္ဓတိ — ["အဘိဓာနာ နုရူပတော"ကို လိုက်စေ၊] သုတ်၌ "သံ ဟနာ–သံပုဗ္ဗ ဟနဓာတ်နောင် ရပစ္စည်းသက်"ဟု ဆိုထားသော်လည်း အဘိဓာန အားလျော်စွာ သံရှေးမရှိသော ဟနဓာတ်နောင်လည်း ရ ပစ္စည်းသက်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် ပဋိပုဗ္ဗဟနဓာတ်နောင် ရပစ္စည်းသက်, ဟနကို ဃပြု၍ (ပတိကို ပဋိပြု၍) ပဋိဃော ဟု လည်း ပြီးနိုင်သည်။

ပါလျှင် အပို, သီမှဋ္ဌ် မရှိ၊] ဟန–ဟိ်သာဂတီသု၊ သံပုဗ္ဗော၊ သမဂ္ဂ–အညီ အညွတ်၊ ကမ္မံ–ကံသို့၊ သံဟနတိ (သမုပဂစ္ဆတိ)–ကပ်တတ်၏၊ ဣတိ သံဃော၊ ဝါ, သမ္မဒေဝ–ကောင်းစွာသာလျှင်၊ ကိလေသ ဒရထေ–ကိလေသာ အပူတို့ကို၊ ဟနတိ–သတ်တတ်၏၊ ဣတိ သံဃော၊ ရာဒိလောပေါ–ရ အနုဗန် အပိုင်းခြားရှိသော ဓာတွန်(နှ်)ကို ချေ၊ နဂရသ–၏၊ သမန္တတော–ထက်ဝန်း ကျင် ဖြစ်သော၊ ဗာဟိရေ–အပ၌၊ ခညတိ–တူးအပ်၏၊ ဣတိ ပရိက္ခာ–(ကျုံး)မည်၏၊ ဣတ္ထိယံ–၌၊ အာပစ္စယော–သက်၊ အန္တ–အဆုံးကို၊ ကရောတိ–၏၊ ဣဝိ အန္တကော–မည်၏၊ မစ္စု–သေမင်း။

ဘာဝကမ္မေသူတိ ဝတ္ထုတော။

၅၉ဖ။ နန္ဒာဒီဟိ ယု။ ။ဘာဝကမ္မေသု၊ နန္ဒဣစ္စေဝ မာဒီဟိ ဓာတူဟိ ပရော(ဟုတ္တာ) ယုပစ္စယော ဟောတိ၊ အနုကာ ယုဏ္ဍုနန္တိ–သုတ်ဖြင့်၊ ယု ပစ္စယသ–၏၊ အနာဒေသော–အနုပြု၊ နန္ဒ–သမိဒ္ဓိမှ–ပြည့်စုံခြင်း၌...၏၊ ဝါ, နန္ဒ–နန္ဒနေ–နှစ်သက်ခြင်း၌...၏၊ ဘာဝေ–၌၊ နန္ဒီယတေ–နှစ်သက်ခြင်း၊ နန္ဒနံ–ခြင်း၊ ကမ္မေ–၌၊ အနန္ဒီယိတ္ထ–နှစ်သက်အပ်ပြီ။ [အနန္ဒိတ္ထ–ဟု တစ်ချို့ ရှိ၏၊ ယ ပစ္စည်းကို ချေ၊] နန္ဒီယတိ–အပ်ဆဲ၊ နန္ဒီယိသတိ–အပ်လတ္တံ့၊ ဝါ, နန္ဒိတဗ္ဗံ–နှစ်သက်ထိုက်၏၊ ဣတိ နန္ဒနံ–မည်၏၊ ဝနံ–နန္ဒနမည်သော ဥယျာဉ်တည်း၊ ဂယှတိ–ယူခြင်း၊ ဝါ, ဂဟဏီယံ–ယူခြင်း၊ ဂဟဏံ–ယူခြင်း၊ ဂဏှနံဝါ–လည်းရှိ၏။ [ဂဟ+ဏှာ–ယု၊ ဟလောပေါဏှာမှိုဖြင့် ဟချေ၊] စရိတဗ္ဗံ–ကျင့်ခြင်း၊ ပရိဟရိတဗ္ဗံ–ကျင့်ခြင်း၊ ဘူယတေ–ဖြစ်ခြင်း၊ ဘဝနံ–ဖြစ်ခြင်း၊ ဟူယတေ–ပူဇော်ခြင်း။ [ဟုဓာတ် ယ ပစ္စည်းကြောင့် ဒီဃပြု၊] ဟဝနံ–ပူဇော်ခြင်း၊ ရုန္ဓိတဗ္ဗံ–ပိတ်ဆို့ခြင်း၊ ရုန္ဓနံ–ခြင်း၊ ရောဓနံဝါ–လည်းရှိ၏။ [ရုဓ+ယု၊ အန ပြု, နိဂ္ဂဟီတ် မလာသဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု၊ ဘောဇနံ စသည်၌လည်း နည်းတူ၊] ဘုဇ္ဇိတဗ္ဗံ – စားခြင်း၊ ဘုဇ္ဇနံ – ခြင်း၊ ဘောဇနံ ဝါ–လည်းရှိ၏၊

သံ ဟနတိ ।ပေ। **သံဃော** — ဟနဓာတ်၏ ဂတိ အနက်ကို ယူ၍ သမုပဂစ္ဆတိ ဟု ဖွင့်၊ ဤ ဝိဂ္ဂဟ အရ–ပုထုဇဉ်သံဃာ အရိယာသံဃာ အားလုံးရ၏၊ ဟန၏ ဟိ်သာ အနက်ကိုလည်းကောင်း သံဥပသာရ၏ သမ္မာအနက်ကိုလည်းကောင်း ယူ၍ "သမ္မဒေဝ ကိလေသဒရထေ ဟနတိ"ဟု တစ်နည်းပြုသည်၊ ဤနည်းအလို ကိလေသာ ကင်းဖို့ရာ အားထုတ်သော ယောဂီနှင့် အရိယာသံဃာသာ ရ၏၊ ပရိက္ခာ၌ ပရိပုဗ္ဗ ခနဓာတ်၊ ပရိကို သမန္တတော ဟု ဖွင့်၊ ရ ပစ္စည်း က် အနက်ဟောဟု သိစေလို၍ "ခညတိ"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြုသည်၊ ရပ်တွက်ပုံကို အခြေပြုမှာ ရှု၊ အန္တကော–ကား ထင်ရှားပြီ။

ဗုဒ္ဓိတဗ္ဗံ–သိခြင်း၊ ဗုဒ္ဓနံ–ခြင်း၊ ဗောဓနံ ဝါ၊ သုယတိ–ကြားခြင်း၊ ဝါ, သုတိ–ကြားခြင်း၊ သဝဏ်–ခြင်း၊ ပါပီယတိ–ရောက်အပ်၏၊ ဣတိ ပါပုဏနံ–မည်၏၊ ပါပနံ ဝါ။ [ပပုဗ္ဗ အပဓာတ်, ဉဏာ, ယု၊ ဉဏာပစ္စည်း မသက်လျှင် ပါပနံ–ဟု ဖြစ်၏၊] ပါလီယတိ–စောင့်ရှောက်အပ်၏၊ ဣတိ ပါလနံ၊ ဣစ္စာဒိ။ [အနုန္ဒီယိတ္ထ ၊ပေ၊ နန္ဒီတဗ္ဗန္တိ"ဌ် အာချာတ်ပုဒ်ဖြင့် ဝိဂ္ဂဟတစ်မျိုး, ကိုတ်ပုဒ်ဖြင့် ဝိဂ္ဂဟတစ်မျိုးပြသည်၊ နန္ဒနံသာ ဤသုတ်အရာတည်း၊ နောက်ဌ် လည်း နည်းတူ၊ ဣတိ မပါသော ဝိဂ္ဂဟတို့ဌ် ဘာဝသာဓနချည်း–ကြံသည်၊ သဣတ္ထတဌ် ရ ပါ၍ "ရ္ဓ"ဖတ်ရသော သုဓာတ်နောင် နကို ဏ ပြန်။]

ယူတိ ဝတ္ထုတော။

၅၉၇။ ကတ္တုကရဏ ၊ပေ၊ စ။ ။ကတ္တုကရဏပဒေသ ဣတိ–ကတ္တား, ကရိဏ်း, အဓိကရဏဟူကုန်သော၊ ဧတေသု အတ္ထေသု စ ယုပစ္စယော ဟောတိ၊ စ–ဆက်၊ ဧတ္ထ–ဤသုတ်ဌ်၊ ပဒေသောတိ–ပဒေသော ပါဋ်ဖြင့်၊ အဓိကရဏ ကာရကံ–အဓိကရဏ သာဓနကို၊ ဝုစ္စတိ–ဆိုအပ်၏။ [ပဒေသ သဒ္ဒါသည် တည်ရာ အရပ်ဒေသကို ဟော၏၊ အဓိကရဏသဒ္ဒါလည်း "တည်ရာ"အနက်ဟောပင်၊ ထို့ကြောင့် ပဒေသသဒ္ဒါဖြင့် အဓိကရဏ သာဓနကို ပြသည်–ဟူလို၊ ကာရကနှင့် သာဓနလည်း ဤနေရာဌ် ပရိယာယ်ပင်။]

တာဝ–စွာ၊ ကတ္တာရိ–ကတ္တားအနက်ဌ် (ဥဒါဟရဏ်)၊ ရဓံ–မြှားကို၊ ဟရတိ–ဆောင်တတ်၏၊ ဝါ–ပယ်ရှားတတ်၏၊ ဣတိ ရဓောဟရဏံ–မည်၏၊ တောယံ–ရေတည်း။ [ရဓနှင့် ဟရဏကို ဒုတိယာတပ္ပုရိသ်စပ်၊ ရဓဟရဏ ဟု ဖြစ်သင့်လျက် မနောဂဏာဒိဖြစ်၍ သမာသ်အလယ်ဌ် ဩရိရသည်၊ ဧတေသ လောပေ–သုတ်ဖြင့် ဧ၏ အကို ဩပြု၊] အာရမဏံ–အာရုံကို၊ ဝိဇာနာတိ–သိတတ်၏၊ ဣတိ ဝိညာဏံ၊ ဝိဇာနနံ ဝါ–လည်းရှိ၏၊ အာနနဇာဒေသာ–အာနန အပြု, ဇာ အပြုတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။ [နုဒါဒီဟိ စသော သုတ်ဖြင့် ယုကို အာနန, ဉာသ ဇာ ဇံနာ သုတ်ဖြင့် ဉာကို ဇာပြု၊] ဃာ–ဂန္ဓောပါဒါနေ၊ ဃာယတိ–အနံ့ကို ယူတတ်၏၊ ဝါ–နမ်းတတ်၏၊ ဣတိ ဃာနံ၊ [ဒိဝါဒိဖြစ်၍ "ဃာယတိ"ဟု ရှိ၏၊] ဈေ–စိန္တာယံ၊ ဈာယတိ–ကြံတတ်၏၊ ဣတိ ဈာနံ၊ ကွစိဓာတူတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ အာတ္တံ–အာ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)။ ["ဈေ+အန"ဖြစ်သည့်အခါ နောက်အကို ဣ, ဧကို အာပြု။]

ကရဏော–ကရိုဏ်းအနက်၌ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ["ကရ–ကရဏော"ဟု စာအများ ရှိ၏၊ ကရဓာတ်၏ ကရဏအနက်မှာ ထင်ရှားပြီးဖြစ်၍ အထူးပြဖွယ် မလို၊ ရှေ့၌ "ကတ္တာရိ"ဟု ချီခဲ့၍, နောက်၌လည်း "အဓိကရဏော"ဟု စချီလိမ့်မည်၊ ထို့ကြောင့် ဤနေရာ၌ "ကရဏော"ဟု စချီထိုက်သည်၊] တေန–ထို ဝတ္ထုဖြင့်၊ ကရောတိ–ပြုရ၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ ပြုကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကရဏ်–ကရဏမည်၏၊ ဇတေန–ဤ သဒ္ဒါကျမ်းဖြင့်၊ ယထာသရูပ်–သုတိ အားလျော်စွာ၊ သဒ္ဒါ–နာမ် အာချာတ်စသော သဒ္ဒါတို့ကို၊ ဗျာကရိယန္တိ–ဖြစ်စေအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ, ဗျာကရဏ်–ဗျာကရဏ်းမည်၏၊ ["ဗျာကရဏ် အဓိတေ" ဟူသော တဒ္ဓိတ်၌ အဓိပ္ပာယ်ပြခဲ့ပြီ၊] ပူရ–ပူရဏော၊ တေန–ထို ဝတ္ထုဖြင့်၊ ပူရတိ–ပြည့်၏၊ ဣတိ ပူရဏ်၊ အနေန–ဤစေတနာဖြင့်၊ ဒီယတေ–လှူအပ်၏၊ ဣတိ ဒါနံ၊ [ဒါနစေတနာ ရ၏၊ လှူဖွယ်ကို ရစေလိုလျှင် "ဒီယတီတိ ဒါနံ" ဟု ကမ္မသာဓ်ပြုရသည်၊ ရှေ့သုတ်၏အရာတည်း။] အနေန–ဤ ဝတ္ထုဖြင့်၊ ပမီယတိ–နှိုင်းယှဉ်အပ်၏၊ ဝါ–ပိုင်းခြား သတ်မှတ်အပ်၏၊ ဣတိ ပမာဏ်။ [ပဥ္စပသာဒရကြောင့် နကို ဏပြန်၊] အနေန–ဤစကားဖြင့်၊ ဝုစ္စတိ–ပြောအပ်၏၊ ဣတိ ဝစနံ။

ပနုဒတိ – ပယ်နှုတ်တတ်၏၊ ဝါ, အနေန–ဤ အရာဖြင့်၊ ပနုဇ္ဇတေ–ပယ်နှုတ်အပ်၏၊ ဣတိ ပနုဒနော။ [နုဒါဒိဟိစသော သုတ်ဖြင့် ယုကို အနပြု၊] သူဒ – ပဋ္ဌရဏော – သူဒတိ – ယိုစီးတတ်၏၊ ဝါ, အနေန–ဤ အရာဖြင့်၊ သုဇ္ဇတေ–သွန်းလောင်းအပ်၏၊ ဣတိ သူဒနော၊ သုဏာတိ–ကြားတတ်၏၊ ဝါ, ဇတေန–ဤ နားဖြင့်၊ သူယတိ–ကြားအပ်၏၊ ဣတိ သဝဏ်။ လူ–ဆေဒနေ၊ လုနာတိ–ဖြတ်တတ်၏၊ ဝါ, အနေန–ဤဆားဖြင့်၊ လူယတိ–ဆိုင်ရာရောဂါကို ဖြတ်အပ်၏၊ ဣတိ, လဝဏ်–မည်၏၊ လောဏံ ဝါ–လည်းရှိ၏။ [သြကို အဝ မပြုရ, နကို ဏပြန်၊] နယတိ–ဆောင်တတ်၏၊ ဝါ, ဇတေန–ဤ မျက်စိဖြင့်၊ နိယတိ–ဆောင်အပ်၏၊ ဣတိ နယနံ၊ ပူ–ပဝနေ–ဖြူစင်အောင် သုတ်သင်ခြင်း၌...၏၊ ပုနာတိ – သုတ်သင်တတ်၏၊ ဝါ, အနေန–ဤလေဖြင့်၊ ပူယတေ–ဖြူစင်အပ်၏၊ ဣတိ ပဝနော–မည်၏။ [ပဝနော, ဝါယု–ပရိယာယ်။]

သမေတိ–ငြိမ်းစေတတ်၏၊ ဝါ, အနေန–ဤရဟန်းသည်၊ ဝါ–ဤတရားဖြင့်၊ ပါပံ–ကို၊ သမီယတိ–ငြိမ်းစေအပ်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ သမဏော–(ရဟန်း)မည်၏၊ သမဏံ ဝါ–လည်းရှိ၏။ [ငြိမ်းစေကြောင်း တရားကို အရကောက်လျှင် "သမဏံ" ဟုလည်း ဖြစ်သည်–ဟူလို၊] တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊

[ကာရိတ် ပစ္စယန္တနောင် သက်ပုံကို ပြလိုရ၍ "တထာ"ဟု မိန့်၊] ဘာဝေတိ-ဖြစ်စေတတ်၏၊ ဝါ, ဧတာယ-ဤ တရားဖြင့်၊ ဘာဝီယတိ-ဖြစ်စေအပ်တိုးပွားစေအပ်၏၊ ဣတိ ဘာဝနာ၊ ဧဝံ-တူ၊ ပါစနံ ပါစာပနံ-ကျက်စေတတ်, ကျက်စေကြောင်းဖြစ်သော မီး၊ ဣစ္စာဒိ။

အဓိကရဏေ-အဓိကရဏ အနက်၌ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ဌာ-ဂတိနိဝတ္တိမှိ၊ တသ္မိံ-ထိုအရပ်၌၊ တိဋ္ဌတိ-တည်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ တည်ရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဌာနံ-၏၊ ဧဝံ, သယနံ-အိပ်ရာ။ ["သေန္တိ ဧတ္ထာတိ သယနံ"ပြု၊] သေနံဝါ-လည်းရှိ၏။ [သေနာသနံပုဒ်၌ "သေန"သည် သယန၏ ပရိယာယ်တည်း၊ သိဓာတ် ဣကို ဧဝုဒ္ဓိပြုရုံသာ, အယ မပြုရ၊] အာသနံ-နေရာ။ ["အာသန္တိ ဧတ္ထ"ဟု ပြု၊] ဧတ္ထ-ဤအရာ၌၊ အဓိကရီယတိ-စွဲ၍ ပြုအပ်၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ စွဲ၍ပြုရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အဓိကရဏံ-မည်၏။

စသဒ္ဒေန-ဖြင့်၊ သမ္ဘဒါနာပါဒါနေသုပိ-သမ္ဘဒါန် အပါဒါန် အနက်တို့၌လည်း၊ ယု-ယုပစ္စည်း သက်၊ အဿ-ထိုသူအား၊ သမ္ဘာ-ကောင်းစွာ၊ ပကာရေန-အပြားအားဖြင့်၊ ဒီယတိ-ပေးအပ်၏၊ ("ဒဒါတိ"ဟုလည်း ရှိ၏၊) ဣတိ-ထိုသို့ ကောင်းစွာ အပြားအားဖြင့် ပေးရာ၏အဖြစ်ကြောင့်၊ သမ္ဘဒါနံ-မည်၏၊ ဧတသ္မာ-ဤအရပ်မှ၊ အပေစ္ဆ-ဖဲ၍၊ အာဒဒါတိ-အခြားအရပ်ကို ယူ၏၊ ဣတိ-ထိုသို့ ဖဲရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အပါဒါနံ-မည်၏။

၅၉၈။ သညာယံ ၊ပေ၊ ဣ။ ။သညာယံ-နာမည်ကို၊ ဂမျမာနာယံ-သော်၊ ဒါ ဓာ ဣတိ, ဧတေဟိ ဓာတူဟိ ဣပစ္စယော ဟောတိ၊ အယံ-ဤ/ ဣပစ္စည်းသည်၊ ဘာဝကမ္မာဒိအဓိကာရေ၀-တောက် အစရှိသော သာဓန အရာ၌သာ၊ (ဟောတိ၊) သရလောပါဒိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဒါ-ဒါနေ၊

စသဒ္ဒေန ၊ပေ၊ အပါဒါနံ—ပဒေသေသုစ၌ စသဒ္ဒါဖြင့် သမ္ဘဒါန-အပါဒါန သာဓနတို့၌လည်း ယုပစ္စည်း သက်၏၊ ပုံစံမှာ-သမ္ဘဒါန အပါဒါနပုဒ်တို့ပင်တည်း၊ သမ္ဘဒါန-အပါဒါနတို့၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ထို ကာရကတို့၌ ပြခဲ့ပြီ၊ နန္ဒာဒီဟိယုနှင့် ဤသုတ်ပေါင်းလျှင် သာဓန ၇ ပါးလုံး၌ ယု ပစ္စည်း သက်နိုင်၏။

၅၉၈။ အာဒိ စသည်ဝယ် တစ်စုံတစ်ရာ ဝတ္ထု၏ နာမည်ကို ဟောရာ၌ ဤသုတ်ဖြင့် ဣ ပစ္စည်း သက်-ဟု ဆိုထား၏၊ သို့သော် ဥဒဓိ စသည်တို့မှာ သညာဟော ဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိသော်လည်း " အာဒိ-ဥပါဒိ-ဝိဓိ " တို့ကို သညာဟော ဟု ဆိုဖို့ရန် ခဲယဉ်း၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား "သညာယံ"မပါ၊ "ဒါဓာတွိ"ဟုသာ သုတ်တည်း၏၊ ထို့ကြောင့် "သညာယံ"ဟု ကစ္စည်း၌ ထည့်ရကျိုးကို ရှာကြပါကုန်။

အာပုဗ္ဗော၊ အာဒီယတိ–အစစ္ခံယူအပ်၏၊ ဣတိ အာဒိ–မည်၏၊ ဧဝံ, ဥပါဒိ–ဥပါဒိမည်သော တရား။ [“ဥပဂန္ဓာ–ကပ်၍၊ အာဒီယတိ–ယူအပ်၏”ဟု ပြု၊] ဓာ–ဓာရဏော၊ ဥဒကံ–ရေကို၊ ဒဓာတိ–ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ ဥဒဓိ–(သမုဒ္ဒရာ)မည်၏၊ တေသုဝုဒ္ဓိလောပါဒိနာ–ဖြင့်၊ သညာယ–နာမည်ဟောကို ရာ၌၊ ဥဒကဿ–ဥဒကသဒ္ဒါ၏၊ ဥဒါဒေသော–ဥဒ ပြု။ [နာမည် ဟောရာ၌သာ ဥဒကကို ဥဒပြုရသည်၊ နာမည်ဟော မဟုတ်ရာ၌ ဥဒကကို ဥဒ မပြုရ–ဟူလို၊] အသ္မိं–ဤ သမုဒ္ဒရာ၌၊ ဧလံ–ရေကို၊ ဓိယတေ–ဆောင်အပ်၏၊ ဣတိ ဧလဓိ၊ တသ္မိं–ထို မြေးတံ၌၊ ဝါလာနိ–မြေးဆံတို့ကို၊ ဒဓာတိ–ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ ဝါလဓိ၊ သန္ဓီယတိ–ကောင်းစွာ စပ်အပ်၏၊ ဝါ, သန္ဓာတိ–ကောင်းစွာ စပ်တတ်၏၊ ဣတိ သန္ဓိ၊ နိဓီယတိ–မြှုပ်ထားအပ်၏၊ ဣတိ နိဓိ–(ရွှေအိုး) မည်၏၊ ဝိဓီယတိ–စီရင်အပ်၏၊ ဝါ ဝိဒဓာတိ–စီရင်တတ်၏၊ ဝါ, ဝိဓာနံ–စီရင်ခြင်းသည်၊ ဝိဓိ–မည်၏၊ သမ္မာ–ကောင်းစွာ၊ ဝါ, သမံ–အညီအမျှ၊ စိတ္တံ–ကို၊ အာဒဓာတိ–ထားတတ်၏၊ ဣတိ သမာဓိ။

၅၉၉။ ဣတ္ထိယ ।ပေ। ဝါ။ ။ဣတ္ထိယံ–ဣတ္ထိလိင်နှင့်၊ အဘိဓေယ္ယာယံ–ဟောထိုက်သော်၊ ဘာဝကမ္မာဒီသု–ဘောက် အစရှိသော အနက်တို့၌၊ သဗ္ဗဓာတူဟိ, အကာရ တိ ယု ဣတိ–အ အက္ခရာ, တိ, ယု ဟူကုန်သော၊ ဧတေပစ္စယာ ဝါ ဟောန္တိ။ [“ဟောန္တိ ဝါ ဘာဝကမ္မာဒီသု”ဟု သိဟိုင်္ဂမှ ရှိ၏၊] ဘာဝ–တိ, ယုပစ္စည်းတို့မှ ရှေးဦးစွာ၊ အပစ္စယေ–၌၊ (ဥဒါဟရဏံ)၊ ဧရ–ဝယော ဟာနိမှိ၊ ဧရတိ–အိုတတ်၏၊ ဝါ, ဧရဏံ – အိုခြင်း၊ ဣတိ ဧရာ။ [“ဧရဏံ ဝါ”ဟု သိရှိ၊] ဣတ္ထိယ မတော အာပစ္စယောတိ – သုတ်ဖြင့်၊

ဘာဝကမ္မာဒီ အဓိကာရေဝါယံ—[ဤပါဠိကို မြန်မာမူ၌ မတွေ့ရ၊] သညာယံ–ဟု ဆိုထားသောကြောင့် “သညာ အနက်၌ ဣပစ္စည်း သက်သည်, သာဓန အနက်၌ မသက်” ဟု ယုံမှားဖွယ် ရှိသောကြောင့် ကိတ်ပစ္စည်းတို့ သက်ရိုးသက်စဉ်ဖြစ်သော “ဘာဝသာဓနနှင့် ကမ္မသာဓန စသော သာဓန အရာ၌ပင် သက်သည်”ဟု တမင််လာ ပြုရလေသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤပါဠိသည် မူရင်းမှာပင် ရှိပေလိမ့်မည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ လည်း “ဘာဝ ကာရကေသု–ဘာဝ အနက်, ကာရက(သာဓန)အနက်တို့၌”ဟု ပါသည်၊ [ထို့ပြင်–“ပါဒိ ပုဗ္ဗေဟေဝ ဒါဓာဒီဟိ ဣ (အာ+ဒါ, စသည်ကဲ့သို့ ပ စသော ဥပသာရ ရှေးရှိမှသာ ဒါ–ဓာ ဓာတ်တို့နောင် ဣ သက်)၊ ကမ္မုပပဒေပန သပါဒိဟိ အပါဒိဟိ စ အာ်ဓာရေယေဝ (ဝါလ+ဓာ–စသည်ကဲ့သို့ ကမ္မုပ ပဒ ရှိရာ၌ကား ပ စသော ဥပသာရရှေးရှိသည် ဖြစ်စေ မရှိသည် ဖြစ်စေ “ဝါလာနိ ဒဓာတိ အသ္မိ”ကဲ့သို့ “အာဓာရ အနက်၌သာ ဣ သက်”ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် ပဋ္ဌိကာ မိန့်သေး၏။]

အာပစ္စယော–သက်၊ ပဋိသမ္ဘိဒ္ဓတိ–ခွဲစိတ် ဝေဖန်တတ်၏၊ ဣတိ ပဋိသမ္ဘိဒါ။ [ပဋိ+သံပုဗ္ဗ ဘိဒဓာတ်၊] ဒေါယ–ဤအကျင့်ဖြင့်၊ ပဋိပဒ္ဓတိ–ကျင့်ရ၏၊ ဣတိ ပဋိပဒါ၊ ဧဝံ, သမ္ဘဒါ–ပြည့်စုံကြောင်း တရား၊ [“သမ္ဘဒ္ဓတိ ဒေါယ” ဟု ပြု၊] အာပဒါ–ဘေးရန်၊ [ဧဝံ–ဟု ညွှန်ပြသောကြောင့်၊ “ဒေါယ–ဤ ဘေးရန်ဖြင့်၊ အာပဒ္ဓတိ–မကောင်းကျိုးဖြစ်လာတတ်၏”ဟု ကရဏာသာဓနု ပြုစေလိုဟန်တူသည်၊ “အာပဒ္ဓနံ အာပဒါ”ဟုလည်း ပြုကြသည်၊] ဥပါဒိယတိ–ကပ်ရှိယူတတ် (စွဲလမ်းတတ်)၏။ [ဒိဝါဒိ ယ ပစ္စည်း၊] ဣတိ ဥပါဒါ–မည်၏။ [ဥပါဒါရုပ်စသည်တည်း။]

သဏ္ဌာနာတိ–အမှတ်အသားပြု၍ သိတတ်၏၊ ဣတိ သညာ။ [သံပုဗ္ဗဥ၊] ပဇာနာတိ–အပြားအားဖြင့် သိတတ်၏၊ ဣတိ ပညာ၊ ဥပေက္ခတိ–အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်၏၊ ဣတိ ဥပေက္ခာ၊ [ဥပ ပုဗ္ဗ ဣက္ခ၊] စိန္တနံ–ကြံခြင်း၊ စိန္တာ၊ ပတိဋ္ဌာနံ–တည်ခြင်း၊ ပတိဋ္ဌာ၊ သိက္ခ–ဝိဇ္ဇောပါဒါနေ(ဝိဇ္ဇာ+ဥပါဒါနေ)–အတတ်ကို သင်ယူခြင်းဌ...၏၊ သိက္ခနံ–သင်ယူခြင်း၊ သိက္ခာ–ခြင်း၊ ဝါ, သိက္ခီယတိ–သင်ယူအပ်၏၊ ဣတိ သိက္ခာ၊ ဧဝံ, ဘိက္ခာ–တောင်းခြင်း၊ ဝါ, တောင်းအပ်သော ထမင်း၊ ဒျေ–စိန္တာယံ၊ ပရသမ္ဘတ္တိ–သူ့စည်းစိမ်ကို၊ အဘိမုခံ–ရှေးရှု၊ ဗျာယတိ–ကြံတတ်၏၊ ဣတိ အဘိဓ္ဓာ၊ [အဘိ–ဒျေ၊ အဘိသည် အဘိမုခ အနက်ဟော၊ ဓ ဒွေဘော်လာ၊] ဟိတေသိတံ(ဟိတ+ဧသိတံ)–စီးပွားကို လိုလားသူ၏ အဖြစ်ကို၊ ဥပဒ္ဒပေတွာ–ဖြစ်စေ၍၊ ဗျာယတိ–ကြံတတ်၏၊ ဣတိ ဥပဓ္ဓာ–မည်၏၊ ဥပဓ္ဓာယော–ဥပဓ္ဓာယ်ဆရာတည်း၊ ဧတ္ထ–ဤနေရာ၌၊ သမ္မာ–ကောင်းစွာ၊ ဗျာယတိ–ကြံတတ်၏၊ ဣတိ သဓ္ဓာ၊ [သံပုဗ္ဗ ဒျေဓာတ်၊ နိဂ္ဂဟီတ်ချေ, ဓ ဒွေဘော်လာ၊ ဤသဓ္ဓာ၏ အဘိဓေယျကို

ဥပဓ္ဓာ, ဥပဓ္ဓာယော—ဥပဓ္ဓာယောသည် ဥပဓ္ဓာ၏ အနက်ပြု အဘိဓေယျသာတည်း၊ ဤသုတ်၏ အရာမဟုတ်၊ ဏ ပစ္စည်း, ဒျော်ဌ် ဧကို အာယပြု၍ ပြီးသည်၊ [ဣတ္ထိယ မတိယဝေါဝါသုတ်ဌ် ပုံစံထုတ်သော ရူပသိဒ္ဓိဆရာသည် ဥပဓ္ဓာပုဒ်ကို ဣတ္ထိလိန်ပုဒ်ဟု ဆိုလိုဟန်တူ၏၊ သို့သော် ဝိမတိဋီကာ, မဟာဝါ ပဗ္ဗဇ္ဇက္ခန္ဓက အဖွင့်ဌ် “ဥပဓ္ဓာယ သဒ္ဒေါ၎ ဝါ ဥပဓ္ဓာ၊ ဥပယောဂပစ္စတ္ထာဝစနေသု ယကာရလောပံ ကတ္တာ ဧဝံ (ဤသို့ ဥပဓ္ဓာဟူ၍) ဝုတ္တော”ဟု တစ်နည်း ဖွင့်သောကြောင့် ဥပဓ္ဓာယပုဒ်ကဲ့သို့ ပုလ္လိန်သာ ဖြစ်သင့်၏၊ ပဌမ ဒုတိယာမှတစ်ပါး အခြားဝိဘတ်များဖြင့် ဥပဓ္ဓာပုဒ်၏ ရုပ် မရှိ၊ သက္ကတဌ်ကား ဤပုဒ် လုံးဝမရှိ၊ “ဥပါဓ္ဓာယ (ဥပါဓ္ဓာယ)”ဟု ဥပ+အဓိ+ဣ ဓာတ် ဏ ပစ္စည်းဖြင့် တစ်မျိုးထည်းသာ ရှိသည်။]

မတွေ့ရ၊ "ဆည်းစျာ"အနက်ဟော "သဠာ"ဟု ရှိလျှင် သာ၍ ကောင်းမည်၊ ငွေဟော "သဏ္ဌံ"ကား သဠာတ် စျ ပစ္စည်း နပုံလိန်တည်း။

ဣသု-ဣစ္ဆာယံ၊ ဇသနံ-လိုချင်ခြင်း၊ ဣတိ အတ္ထေ-၌၊ အ ပစ္စယော-သက်၊ ဣသု ယမုနမန္ဒော ဆ္ဆောဝါတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဆ္ဆာဒေသော-ဆ္ဆပြု၊ ဣစ္ဆာ-လိုချင်ခြင်း၊ ပုစ္ဆ-ပုစ္ဆနေ၊ ပုစ္ဆနံ-မေးခြင်း၊ ပုစ္ဆာ-ခြင်း၊ တိကိစ္ဆနံ-ဆေးကုခြင်း၊ တိကိစ္ဆာ-ခြင်း၊ ဃသိတုံ-စားခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆာ-အလိုရှိခြင်း၊ ဇိဃစ္ဆာ-စားလိုခြင်း၊ တိတိက္ခာ-သည်းခံခြင်း၊ ဗုဘုက္ခာ-စားလိုခြင်း၊ ပါတုံ-သောက်ခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆာ-အလိုရှိခြင်း၊ ပိပါသာ-သောက်လိုခြင်း၊ မဏ္ဍူကဂတိယာ-နည်းဖြင့်၊ ဝါဓိကာရတ္ထာ-ကြောင့်၊ ဝါဒေသာဘာဝေါ-ဝါ အပြု၏ မရှိခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)။ [တတော ပါမာနာနံ ဝါမံသေသု-သုတ်၌ ဝါသဒ္ဒါလိုက်လာခြင်းကြောင့် ပါကို ဝါ မပြုရ၊] ဗျာပိတုံ-ပြန့်နှံ့ခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆာ-ခြင်း၊ ဝိစ္ဆာ-ပြန့်နှံ့စေလိုခြင်း။ ["ဝိ+ဣစ္ဆာ"ဟု ခွဲ၊ ဝိဥပသာဂရသည် "ဗျာပန-ပြန့်နှံ့ခြင်း" အနက်ဟောတည်း၊ "ဝိ+ဣသု"တည်၍ ဣစ္ဆာအတိုင်း တွက်၊] ဣစ္ဆာဒီ။

တိပစ္စယော-၌၊ (ဥဒါဟရဏံ)။ ["အ-တိ-ယု"ဟု ၃ ပစ္စည်း ပြခဲ့ရာ အ ပစ္စည်း၏ ပုံစံကို ပြုပြီး၍ တိပစ္စည်း၏ ပုံစံကို ပြုလိုသောကြောင့် "တိ ပစ္စယော" မိန့်၊] သမ္ဘဝနံ-ကောင်းစွာဖြစ်ခြင်း၊ သမ္ဘူတိ-ခြင်း။ ["သံပုဗ္ဗဘူ"တည်း၊] ဝါဓိကာရတော-ကြောင့်၊ တိပစ္စယမှိ-တိပစ္စည်း နှောင်းရာ၌၊ နှ ဝုဒ္ဓိ-ဝုဒ္ဓိ မပြုရ၊ [အညေသုစ၌ ဝါ သဒ္ဒါလိုက်သောကြောင့် တိ နှောင်းရာ၌ ဝုဒ္ဓိ မပြုရ၊] သဝဏ်-ကြားခြင်း၊ သုတိ-ကြားခြင်း၊ နယနံ-ဆောင်ခြင်း၊ နီတိ-ဆောင်ခြင်း၊ ဝါ, ဇောယ-ဤနည်းဖြင့်၊ နီယတိ-ဆောင်အပ်၏၊ ဣတိ နီတိ။ ["လောကနီတိ"စသည်၌ ပါသော နည်းလမ်းများကို "နီတိ"ဟု ခေါ်၏၊] မန-ဉာဏော၊ မညတိ-သိတတ်၏၊ ဣတိ မတိ။

နောတိ တိမှိတိ ဝတ္ထုတော။

ဓ၀ဝ။ ဂ်မ ခန ।ပေ। ဟ္ဟော။ ။တပစ္စယော-ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တိမှိစ-လည်းကောင်း၊ ဂမ ।ပေ। ဣစ္စေဝမာဒီနံ-ဂမ, ခန, ဟန, ရမ အစရှိကုန်သော၊ မကာရ နကာရန္တာနံ-မ အက္ခရာ နအက္ခရာ အဆုံးရှိကုန်သော၊ ဓာတူနံ-တို့၏၊ [သီ မှ၌ ဤအတိုင်းရှိသည်၊] အန္တော-အဆုံးဖြစ်သော၊ ဗျဉ္ဇနော-မ ဗျဉ်း နဗျဉ်းသည်၊ နော-ကျေသည်၊ ဟောတိ၊ ဣတိ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္ဝန္တ လောပေါ-ဓာတုန်ချေ။ [မတိ၌ ဓာတုန်(နံ)ကို ချေ-ဟူလို၊] ဂမနံ-သွားခြင်း၊

ဂတိ–ခြင်း၊ ဝါ, ဂန္ဓဗ္ဗာ–ရောက်ထိုက်သောဘုံသည်၊ ဂတိ–ဂတိမည်၏။ [ဤနေရာ၌ "ခနုနံ ခန္ဓဗ္ဗာတိဝါ ခတိ"ဟု ရှိလျှင် "ဂမခန"အစဉ်ကျ၍ ကောင်း၏၊ ခနုနံ–တူးခြင်း၊ ဝါ, ခန္ဓဗ္ဗာ–တူးထိုက်၏၊ ဣတိ ခတိ၊] ဥပဟာနုနံ–ကပ်၍ နိုပ်စက်ခြင်း၊ ဥပဟာတိ–ခြင်း၊ တာယ–ထို အရာဖြင့်၊ ရမန္တိ–မွေ့လျော်ကုန်၏၊ ဣတိ ရတိ၊ ဝါ, ရမဏီ–မွေ့လျော်ခြင်း၊ ရမတိ–ခြင်း၊ တနု–ဝိတ္ထာရေ၊ တနုနံ–ချဲ့ခြင်း၊ တတိ–ခြင်း၊ ယမု–ဥပရမေ၊ နိယမနံ–ရှောင်ခြင်း၊ နိယတိ–ခြင်း၊ ရမတေ ရမတိတျာဒီသု ပန–ရမတေ, ရမတိဟူသော အာချာတ်ကြိယာတို့၌ကား၊ အကာရဗျဝဟိတတ္တာတိ–ဝိကရဏ အပစ္စည်း ခြားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နု ဓာတွန္တလောပေါ–ဓာတွန်ကို မချေရ။ ["အာကာရ ဗျဝဟိတတ္တာတိ–ဝိကရဏပစ္စယဘူတေန အကာရေန ဗျဝဟိတတ္တာ"ဟု ဋီကာဖွင့်သောကြောင့် "ရမတေ–မွေ့လျော်၏၊ ရမတိ–၏"တို့ အာချာတ် ပုဒ်များဖြစ်သည်၊ "ရမတော"ဟု ရှိသည်ကား ပါဠိပျက်။]

ဘုဇနံ – စားခြင်း၊ ဘုတ္တိ – ခြင်း၊ ယုဇနံ–အားထုတ်ခြင်း၊ ယုတ္တိ–ခြင်း၊ ဘုဇာဒီနု မန္ဒော နော ဒ္ဝိစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတွန္တလောပေါ, ဒ္ဝိတ္တာ၊ သမာပဇ္ဇနံ–ကောင်းစွာ ရောက်ခြင်း၊ သမာပတ္တိ–ခြင်း၊ ဝါ, သမာပဇ္ဇတေ–ကောင်းစွာရောက်အပ်၏၊ ဣတိ သမာပတ္တိ။ [သံ+အာပုဗ္ဗ ပဒဓာတ်၊ "စျာန်–သမာပတ်" ဟူရာ၌ "ကောင်းစွာရောက်အပ်" ကိုပင် "ဝင်စားအပ်" ဟု ခေါ်၏၊] သမ္ဘတ္တိ–ကောင်းစွာရောက်ခြင်း၊ ဝါ–ကောင်းစွာရအပ် ရောက်အပ်သော စည်းစိမ်။ [သံပုဗ္ဗ ပဒဓာတ်၊] ဂုပါဒီနဏ္ဍာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတွန္တလောပ ဒ္ဝိတ္တာနိ–တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) ကွစိဓာတုတျာဒီနာ–ဖြင့်၊ ဟာဒိတော–ဟာ အစရှိသော ဓာတ်မှနောက်၌။ [အာဒိဖြင့် ဇာဓာတ်ကို ယူ၊] တိသ–တိ ပစ္စည်း၏၊ နိ–နိ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ ဟာနိ–ဆုတ်ယုတ်ခြင်း၊ ဇာနိ–ဆုံးရှုံးခြင်း၊ ဣစ္စာဒိ။ [မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား "ဇဟာဟိနိ"ဟု သုတ်တည်၍ နိုပစ္စည်းသက်၏။]

ယုပစ္စယေ–၌(ဥဒါဟရဏ်)၊ စိတ–သဠေတနေ–ကောင်းစွာစေ့ဆော်ခြင်း၌...၏၊ စေတယတိ–စေ့ဆော်တတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော, ယုပစ္စယော–သက်၊ အနာဒေသ ဝုဒ္ဓီ–အန အပြု, ဝုဒ္ဓိ အပြုတို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) အာပစ္စယော–အာပစ္စည်းသက်၊ စေတနာ–စေ့ဆော်တတ်သောတရား၊ ဝိဒ–ဉာဏော။ ["ဝိဒ–အနုဘဝနေ" ဆိုလျှင် သာ၍လိုက်ရော၏၊] ဝေဒယတိ–အရသာကို သိတတ် (ခံစားတတ်)၏၊ ဣတိ ဝေဒနာ၊ ဒိသီ – ဥစ္စာရဏော – ရွတ်ဆိုခြင်း၌...၏၊

ဒေသိယတိ–ဟောပြောအပ်၏၊ ဣတိ ဒေသနာ၊ ဘာဝိယတိ–ဖြစ်စေအပ်၏ ပွားစေအပ်၏၊ ဣတိ ဘာဝနာ၊ (ဘာဝနာ ကမ္မဋ္ဌာန်း၊) ဣစ္စာဒိ။

ဣတ္ထိယံတိ ဝါတိစ ဝတ္တတေ။

၆၀၁။ ကရတော ရီရိယ။ ။ဣတ္ထိယံ–ဣတ္ထိလိန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အနိတ္ထိယံဝါ–ပုံလိန် နပုံလိန်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ အဘိဓေယ္ယာယံ–ဟောအပ်သော်၊ ကရတောတုတော–မှ နောက်၌၊ ရီရိယ ပစ္စယော ဟောတိ၊ ရာဒိ လောပေါ၊ ကတ္တာဇ္ဇာ–ပြုထိုက်သော အမှုအရာသည်၊ ကိရိယာ–မည်၏၊ ကရဏီယံ–ပြုထိုက်သော အမှုသည်၊ ကိရိယံ–မည်၏။ [“အကိရိယေ ဓမ္မေ” ဟု ပုလ္လိန်လည်း ရှိ၏။]

ကတ္တာရီတိ ဝတ္တတေ။

၆၀၂။ စိတော ဣန သဗ္ဗတ္ထ။ ။သဗ္ဗကာလေ–အလုံးစုံသော ကာလ ၃ ပါး၌၊ ကတ္တာရိ–၌၊ ဧဣတိ–ဧ ဟူသော၊ ဧတာယဓာတုယာ–မှ၊ ပရော–(ဟုတ္တာ)၊ ဣန ပစ္စယော ဟောတိ၊ ပါပကေ–ယုတ်မာကုန်သော၊ အကုသလေ ဓမ္မေ–တို့ကို၊ အဧိနိ–အောင်တော်မူပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိ ဧနော။

ဣနာတ ဝတ္တတေ။

၆၀၃။ သုပတောစ။ ။ပေ၊ သုပ–သယေ၊ သုပတိ–အိပ်တတ်၏၊ ဝါ သုပနံ–အိပ်ခြင်း၊ ဣတိ သုပိနော၊ သုပိနံ–အိပ်ခြင်း၊ ဝါ–အိပ်မက်။ [အိပ်ပျော်ခြင်းကို သုပိန ဟု ခေါ်၏၊ ထို အိပ်ပျော်ခိုက်၌ဖြစ်သော အိပ်မက်ကိုလည်း ဧကဒေသ္ဗုပစာရအားဖြင့် “သုပိန”ဟုပင် ခေါ်သည်။]

သိ–သယေ၊ ဣသံ ဣတိ–ဣသံ ဟူသည်၊ ဥပပဒံ–တည်း၊ ဘဝတာ–သည်၊ ဣသံ–မငြိုငြင်သဖြင့်၊ သိယတိ–အိပ်ခြင်း၊ ဣတိ အတ္ထော။

၆၀၄။ ဣသံဒုသုဟိ ခ။ ။ဣသံ ဒုသုဣတိ–ဣသံနိပါတ်, ဒုသု ဥပသာရ ဟူကုန်သော၊ ဧတေဟိ ဥပပဒေဟိ–ဣ ဥပပဒတို့မှ၊ ပရေဟိ–ကုန်သော၊ ဓာတူဟိ–တို့မှနောက်၌၊ ခ ပစ္စယော ဟောတိ၊ သောစ–ထို ခ ပစ္စည်းသည်းလည်း၊ [“ဘာဝ ဘဗ္ဗေ သ္မိံ ဟောတိ”၌ စပ်။]

၆၀၅။ ဘာဝကမ္မေသု ၊ပေ၊ ခတ္ဘာ။ ။ဘာဝကမ္မေ ဣတိ–ဘော, ကံဟူကုန်သော၊ ဧတေသု အတ္ထေသု–ကို၌၊ ကိစ္စတ္ထခတ္ထဣတိ–ကိစ္စအနက် ရှိသော ပစ္စည်း, တ္ထ အနက်ရှိသော ပစ္စည်း, ခ အနက်ရှိသော ပစ္စည်းဟူကုန်သော၊ ဧတေပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ဣတိ–သို့၊ နိယမတော–မှတ်သားခြင်းကြောင့်၊ ဘာဝကမ္မေသ္မေဝ–ဘောက် အနက်တို့၌သာ၊ ဟောတိ။ [“သောစ”ကတ္တားနှင့် ညီအောင် “ဟောတိ”ဟု ပါ၌မှန်ရှိစေ၊] ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ခ ကာရာ

နုဗန္ဓသ–ခ် အနုဗန်ကို၊ လောပေါ–ချေ၊ ဝုဒ္ဓိအယာဒေသ ဒ္ဓိတ္ဌာနိ ဝုဒ္ဓိ, အယ အပြု, ဒွေဘော်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)ဘဝတာ–သည်၊ ဤ သဿယော–မငြိုငြင်သဖြင့် အိပ်ခြင်း၊ ဒုက္ခေန–ဆင်းရဲသဖြင့်၊ သီယတိ–အိပ်ခြင်း၊ ဣတိ, ဒုက္ခသယော–၏၊ သုခေန–ချမ်းသာသဖြင့်၊ ၊ပေ၊ သုသယော။

၆၀၅။ ကိစ္စ ဣ ခဏ္ဍာ—[“ခဏ္ဍာ”ဟု ရှိကြ၏၊ “ဤသံ ဒုသုဟိ ခ”ဟုလည်းကောင်း, “ကွစိဓာတုတ္ဘာဒိနာ ခကာရာနုဗန္ဓသ”ဟုလည်းကောင်း ဆိုခြင်းကြောင့် “ခဏ္ဍာ”ဟုသာ ရှိစေ၊] “ကိစ္စဏ္ဍ, ဣဏ္ဍ, ခဏ္ဍ”ဟု အဏ္ဍကို ရှေ့ပုဒ်များနှင့်လည်း တွဲ၊ ထိုတွင် ကိစ္စ ပစ္စည်း၏ အနက်ဟူသည် “ပေသာ တိသဂ္ဂ ပတ္တကာလေသု ကိစ္စာ”သုတ်၌ ပြအပ်သော ပေသ–အတိသဂ္ဂ–ပတ္တကာလ–အနက်တို့တည်း၊ ဣဏ္ဍဟူသည် “ဘျာဒီဟိ မတိ ဗုဓိ ပူဇာဒီဟိစ ဣဏ္ဍာ”သုတ်ဖြင့် ပြအပ်သော ကြောက်ခြင်း သိခြင်း ပူဇော်ခြင်း စသော အနက်တည်း၊ ထို ဘီစသော ဓာတ်နောင် သက်ရသဖြင့် ထို ဓာတ်၏ အနက်များ ကိုလည်း ဣပစ္စည်းက တွဲဖက်၍ ဟောရာရောက်၏၊ ခဏ္ဍဟူသည် “ဤသံ ဒုသုဟိ ခ” သုတ်ဖြင့် ပြအပ်သော “ဤသံ–ဒု–သု”တို့၏ အနက်တို့တည်း၊ ထို ဥပပဒရှိသော ဓာတ်နောင် သက်ရသဖြင့် ထို ဥပပဒတို့၏ အနက်ကိုလည်း ခ ပစ္စည်းက ဟောရာ ရောက်၏။

ဣဏ္ဍေတေ ပစ္စယာ—“ကိစ္စ ဣ ခဏ္ဍ”အရ ပစ္စည်း၏ အနက်ကို ရသော်လည်း အနက်ကို အကြောင်းပြု၍ ကာရဏူပစာရအားဖြင့် ထို အနက်ရှိသော ပစ္စည်းများ ကိုပင် “ကိစ္စ ဣ ခဏ္ဍ”အရ ယူစေလို၍ “ကိစ္စ ဣ ခဏ္ဍ ဣဏ္ဍေတေ ပစ္စယာ”ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤသုတ် ဆိုလိုရင်းကား–“ပေသ အတိသဂ္ဂ ပတ္တကာလ အနက်တို့၌ ကိစ္စပစ္စည်း သက်”ဟု ဆိုထားရာဝယ် ထို အနက်များသည် သာဓနအနက် မဟုတ်သေး၊ သာဓန အနက်ကို မဟောလျှင်လည်း ကိတ်ပစ္စည်း မဟုတ်၊ ထို့ကြောင့် ပေသ စသောအနက်၌ သက်သော ကိစ္စ ပစ္စည်းသည် အဘယ် သာဓနအနက်၌ သက်သနည်း–ဟု မေးဖွယ် ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် “ဘာဝကမ္မေသု ကိစ္စ ဣ ခဏ္ဍာ”ဟု ဤသုတ်က ပေသ စသော အနက်၌ သက်သော ကိစ္စပစ္စည်း၏ သာဓနအနက်ကို သတ်မှတ်ပြရသည်၊ ထို့အတူ ဘီစသော အနက်၌ သက်သော ဣ ပစ္စည်း–ဤသံ စသော အနက်၌ သက်သော ခ ပစ္စည်းတို့လည်း ထိုသုတ်များ၌ မည်သည့် သာဓနဝယ် သက်–ဟု သတ်မှတ်ချက် မပါသေးသောကြောင့် ဤသုတ်က ဘာဝကမ္မသာဓန၌ သက်–ဟု သတ်မှတ်ပြရသည်၊ ထို့ကြောင့် ဤသုတ်သည် သာဓန အနက်ကို သတ်မှတ်ပြသော ပရိဘာသာ (နိယမ) သုတ်တည်း ဟု မှတ်။

ဤသသယော— “ဤသံ+သိ, ခ” ခ် အနုဗန် ချေ၊ အညေသုစဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု, ဧကို အယပြု (ဤသံ+သယ) ကမ္မဓာရဲ စပ် (ဤသံ+သယ) ဗျဥ္ဇနေစဖြင့် နိဂ္ဂဟီတ် ချေ, သံ ဒွေဘော်လာ၊ [သက္ကတ၌ “ဤသတ်”နိပါတ်သည် ပါဠိ၌ “ဤသံ”ဟု ဖြစ်၏၊ ထို ဤသံလည်း အကိစ္စ(မငြိုငြင်)အနက်ဟော ဟု ကာတန္တ ဆို၏။]

ကမ္မေ-ဌ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ဤသံ-မငြိုငြင်သဖြင့်၊ ကရိယတိ-ပြုအပ်၏၊ ဣတိ ဤသဏ္ဌာန်-မည်၏၊ ဘဝတာ-သည်၊ ကမ္မံ-အမှုကို၊ ဤသဏ္ဌာန်-မငြိုငြင်သဖြင့် ပြုအပ်၏၊ ဧဝံ, ဘဝတာ-သည်၊ ဟိတံ-စီးပွားကို၊ ဒုက္ခေန-ဖြင့်၊ ကရိယတိ-၏၊ ဣတိ ဒုက္ခံ။ [ဤ၌လည်း ကတ္တားကံပုဒ်တို့ကို ရှေးဦးစွာ ပေးနိုင်၏၊] ဗာလေန-လူမိုက်သည်၊ ပါပံ-ကို၊ သုကရံ-လွယ်ကူစွာ ပြုအပ်၏၊ ["သုခေန ကရိယတီတိ"ဟု ဝိဂ္ဂဟပြု၊] ဒုက္ခေန, ဘရိယတိ-မွေးမြူအပ်၏၊ ဣတိ ဒုဗ္ဘရော-မည်၏၊ မဟိစ္ဆော-အလိုကြီးသူတည်း၊ သုခေန-ဖြင့်၊ ဘရိယတိ-၏၊ ဣတိ, သုဘရော-၏၊ အပ္ပိစ္ဆော-အနည်းငယ်သာ အလိုရှိသူတည်း၊ ဒုက္ခေန-ဖြင့်၊ ရက္ခိတဗ္ဗံ-စောင့်ရှောက်ထိုက်၏၊ ဣတိ ဒုရက္ခံ-၏၊ စိတ္တံ-စိတ်တည်း၊ ဒုက္ခေန, ပသီဒိတဗ္ဗော-မြင်ထိုက်၏၊ ဣတိ ဒုဒ္ဒသော-၏၊ ဓမ္မော-တည်း။ [ဒိသဒ္ဒ် ဣကို ကွစိဓာတုဖြင့် (အ)ပြု၊] သုခေန, ပသီဒိတဗ္ဗံ-မြင်ထိုက်၏၊ ဣတိ သုဒဿံ၊ ပရဝဇ္ဇံ-သူတစ်ပါး အပြစ်တည်း။ [ကွစိဓာတုဖြင့် ဒိသကို ဒဿပြု၊] ဒုက္ခေန, အနုဗုဇ္ဈိတဗ္ဗော-လျော်စွာသိထိုက်၏၊ ဣတိ ဒုရနုဗောဓော။ [ဒု+အနုဗောဓ၊ ရ် အာဂုံ၊] သုခေန, ဗုဇ္ဈိတဗ္ဗံ-သိအပ် သိနိုင်၏၊ ဣတိ သုဗောဓံ၊ ဣစ္စာဒိ။

ဗုဓ-အဝဂမနေ၊ သဗ္ဗေ-ကုန်သော၊ သခ်ိတာ သခ်ိတသမ္မုတိဘေဒေ-သခ်ိတ, အသခ်ိတ, ပညတ်အပြားရှိကုန်သော။ [ရူပ်နာမ် ခန္ဓာကို သခ်ိတ, နိဗ္ဗာန်ကို အသခ်ိတ, ပညတ်ဟူသမျှကို သမ္မုတိ-ဟု ခွဲ၊] ဓမ္မေ-တရားတို့ကို၊ အဗုဇ္ဈိ-သိတော်မူပြီ၊ ၊ပေ၊ ဣတိ အတ္ထော-၌။ [တ ပစ္စယော ဟောတိ-၌ စပ်၊] တ ဣတိ ဝတ္တာတေ။

၆၀၆။ ဗုဓဂမာဒိတ္ထော ကတ္တာရိ။ ။ဗုဓ ဂမ ဣစ္စေဝ မာဒိဟိ-ဗုဓ, ဂမ အစရှိကုန်သော၊ ဓာတ္ဟိ-တို့မှနောက်၌၊ တဒတ္ထော-ထို ဗုဓ ဂမုစသော ဓာတ်တို့၏ အနက်ကို၊ ဂမျမာနေ-သော်၊ ကတ္တာရိ-၌၊ သဗ္ဗကာလေ-၌၊ တပစ္စယော ဟောတိ။

၆၀၆။ သုတ်၌ "ဗုဓဂမာဒိနံ+အတ္ထော, ဗုဓဂမာဒိတ္ထော"ဟု ပြု၊ ထို ပါဠိက "ဗုဓဂမ အစရှိသော ဓာတ်တို့၏ အနက်၌ တ ပစ္စည်းသက်"ဟု တိုက်ရိုက် ပြသဖြင့် ဗုဓဂမ စသော ဓာတ်တို့မှ နောက်၌ သက်ရကြောင်းကို သာမတ္ထိယတ္ထအားဖြင့် သိသာသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဗုဓဂမ ဣစ္စေဝမာဒိဟိ ဓာတူဟိ"ဟု ဝုတ္တိဖွင့်သည်။ [တေသံ အတ္ထော ဗုဇ္ဈနာဒိဘေဒေ ဂမျမာနေ သာမတ္ထိယတော တဒတ္ထေဟိ ဗုဓဂမာဒိဟိယေဝ တ ပစ္စယော၊ တေန ဝုတ္တံ-ဗုဓဂမ ဣစ္စေဝမာဒိဟိ ဓာတူဟိတိတိ-ဋီကာ၊ နျာသ၌ တစ်မျိုးပွင့်ထား၏၊ ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာ ရှု။]

တသောတိ ဝတ္တတေ၊...

၆၀၇။ ဧပဘာဟေဟိ ဧဟာစ။ ။ဧပန္တ ဘဟာန္တေဟိ–ဧ ပ အဆုံးရှိကုန်, ဘ ဟ အဆုံးရှိကုန်သော၊ ဓာတ္ဟိ ပရသ, ပစ္စယတကာရသ–ပစ္စည်းတွင် ပါဝင်သော တ အက္ခရာ၏၊ ယထာက္ကမံ ဓကာရ ဝကာရာဒေသာ ဟောန္တိ၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဓာတော–ဓ, ဘမှ၊ (ပရသ) တကာရသ–တ ပစ္စည်း၏၊ ဓကာရော–ဓပြု၊ ဟ စတုတ္ထာနန္တိ ဇော–ဟ စတုတ္ထာနံ စသော သုတ်၌၊ ဟ ကာရဂ္ဂဟဏတော–ဟ အက္ခရာကို ယူခြင်းကြောင့်၊ ဟကာရ တောပိ–ဟမှ နောက်၌လည်း၊ ကွစိ, ဓတ္တံ–ဓပြု၊ အဗျဝဓာနေဝ–မခြားရာ၌သာ၊ အယံ–ဤ အစီအရင်သည်၊ (ဟောတိ၊) တေန–ကြောင့်၊ ရုန္ဓတိ အာရာဓိတော ဝမိုတော လဘိတ္တာ ဂဟိတော တျာဒီသု–တို့၌၊ ပစ္စယာဂမဗျဝဟိတတ္တာ–အပစ္စည်း, ဣ အာဂုံခြားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နှ ဘဝတိ–ဓ, ပ အပြု မဖြစ်။

၆၀၇။ ဧပန္တ ဘဟာန္တေဟိ—ဧပန္တဓာတ်တို့နှောင် အစဉ်အတိုင်း ဓ–ပ ပြု၊ ဘ–ဟာန္တဓာတ်တို့နှောင်လည်း အစဉ်အတိုင်း ဓ–ဧပြု၊ ဤသို့ စဉ်စေလိုရှိ "ဧပန္တ–ဘဟာန္တေဟိ" ဟု ခွဲ၍ ဖွင့်သည်၊ ဤအဖွင့်အရ ဓ–ဘဆုံးသောဓာတ်နှောင် တပစ္စည်းကို ဓ ပြု–ဟု သိသာ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဓ ဘတော တကာရသ ဓကာရော"ဟု နောက်၌ မိန့်သည်၊ တကို ဓ–ဧပြုရာ၌လည်း "တ" ပစ္စည်း တစ်မျိုးသာ မက, တုံ–တွာ စသည်၌ ပါသော တ ကိုပါ ယူစေလိုရှိ "ပစ္စယ တကာရသ"ဟု ဖွင့်၏၊ ထို့ကြောင့် "သုဗုဒ္ဓဲ" စသော ပြယုဂ်များကို တွေ့ရပေသည်။

ဟစတုတ္ထာန ၊ပေ၊ ကွစိ ဓတ္တံ—ဖွင့်ခဲ့သည့်အတိုင်းဆိုလျှင် ဟ ဆုံးသောဓာတ်နှောင် ပ–သာပြုနိုင်ခွင့် ရှိ၏ သို့သော် "ဟ စတုတ္ထာန မန္တာနံ ဒေါဓေ"သုတ်၌ ဓ အပြုနှောင်း ရာဝယ် ဟနှင့် စတုတ္ထက္ခရာစုကို ဒ–ပြုဟု ဆိုထားသဖြင့် ဟကာရန္တဓာတ်နှောင် တကို ဓပြုသေးကြောင်း ထင်ရှား၏၊ ထို့ကြောင့် ဟကာရန္တဓာတ်နှောင် ဤ၌ ဧပဘာဟေဟိ–သုတ်ဖြင့် အနည်းငယ် ဓ ပြုရသေးသည်ဟုလည်း မှတ်ပါ–ဟူလို။

အဗျဝဓာနေဝါယံ—ဤသုတ်က "တကို ဓ–ဧပြုမည်"ဟု ဆိုထားသော်လည်း တစ်စုံတစ်ခုဖြင့် မခြားကွယ်ရာ၌သာ ပြုသည်၊ ရုန္ဓတိ၌ "ရဓ် အတိ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဓ်နှင့် တ အကြား၌ အပစ္စည်း ခြားသောကြောင့်လည်းကောင်း, အာရာဓိတော စသည်၌ "အာပုဗ္ဗ ရာဓ်+ိ တ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဓ်နှင့် တ အကြား ဣအာဂုံ ခြားသောကြောင့်လည်းကောင်း တကို ဓ မပြုရ၊ ဝမု–လဘ–ဂဟတို့၌လည်း ဣအာဂုံ ခြားပုံကို သိပါ၊ ဓ ပ ဘ ဟစုံအောင် ပုံစံအများ ပြထားသည်။ [အာပုဗ္ဗ, ရာဓ–တောသနေ (နှစ်သက်ခြင်း) ဟူသော ဓာတ်ဖြင့် အာရာဓိတောဟု ပြီး၏၊ "အာရဒ္ဓံ (နှစ်သက်အပ်သော) စိတ္တံ ယေသံတိ အာရဒ္ဓစိတ္တာ=နှစ်သက်အပ်သော စိတ်ရှိသူတို့"ဟူရာ၌ ရာ၏ အာကို ကွစိဓာတုဖြင့် ရသပြု။]

၆၀၈။ ဟ စတုတ္ထာနေ ၊ပေ၊ ဓေ။ ။ပရေ, ဓကာရေ–ဓ အပြုကြောင့်၊ ဓာတ္တန္ဓဘူတာနံ–ကုန်သော၊ ဟကာရဿ–ဟ အက္ခရာ၏ လည်းကောင်း၊ ဝဂ္ဂ စတုတ္ထာနဉ္စ–ဝဂ်၏ စတုတ္ထ အက္ခရာတို့၏ လည်းကောင်း၊ ဒကာရာဒေသော ဟောတိ။ [သီမူအတိုင်း၊] ဗုဒ္ဓေါ–သိတော်မူသော၊ ဘဂဝါ–ဘုရား။

သရဏံ–ကိုးကွယ်ခြင်းသို့၊ အဂစ္ဆိ–ရောက်ပြီ၊ ပေ ၊ ဣတိ သရဏဂံတော–၏၊ ဥပါသကော–ဥပါသကာတည်း၊ ဂမ ခန ဟန ရမာဒီနမန္တောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္တန္တလောပေါ–ချေ။ [သရဏံ၌ အံလည်း မကျေသော အလုတ္တသမာသ်စပ်၊] ဧဝံ, ဇာနာတိ–သိတတ်၏၊ ဣတိ ဥတော၊ ဣ=ဂတိမှ်၊ ဥပေတိ–ကပ်ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဥပေတော။ [ဥပ+ဣဓာတ်၊ ဣကို ဧ အသဝဏ္ဏာပြု၊ ဗုဓ ဂမာဒီတွေသုတ်အရ ဗုဓ–ဂမ အနက်ရှိသော ဓာတ်များ ပြီး၍ အာဒီအရ ပုံစံကို ပြလတ္တံ့။]

စိန္တ–စိန္တာယံ–သိခြင်း၌....၏။ ["စိတိစိန္တောတု ဇာနေန"] စိန္တေတိ–သိတတ်၏၊ ဣတိ စိတ္တံ၊ ဂုပါဒီနဉ္စာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္တန္တလောပဒ္ဒိတ္တာနံ–တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) သန္ဓ–သင်္ဂေ၊ ရူပါဒီသု–ရူပ အစရှိသော အာရုံတို့၌၊ အသဒ္ဓေ–ဣကပ်ပြီ၊ ၊ပေ၊ သဒ္ဓေသတိတိ သတ္တော–သတ္တမည်၏၊ ဘုဇာဒီနမန္တောနော ဒ္ဒိစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္တန္တလောပေါ–ချေ၊ ဒ္ဒိတ္တဉ္စ–လာ။

သညာယန္တိ ဝတ္တတေ။

၆၀၉။ တိကိစ္စာ.သိဌေ။ ။သညာယံ–နာမည်ကို၊ အဘိဓေယျာယံ–သော်၊ အာသိဌေ–တောင့်တခြင်း အနက်ကို၊ ဂမျမာနေ–သော်၊ ဓာတူဟိ–တို့မှနောက်၌၊ တိ ပစ္စယော–သည်လည်းကောင်း၊ ကိတ် ပစ္စယောစ–ကိတ်ပစ္စည်းသည်သော်လည်းကောင်း၊ ဟောတိ၊ ဇိနော–ဘုရားရှင်သည်၊ ဓနံ–ဤသူ့ကို၊ ဗုဇ္ဈတု–သိတော်မူပါစေ၊ ဣတိ–ဤတောင့်တ စကားကြောင့်၊ ဇိနဗုဒ္ဓိ–မည်၏၊ ဓကာရ ဒကာရာဒေသာ–တ ပစ္စည်း၏ ဓ အပြု, ဓာတ္တန် ဒ အပြုတို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) အသ–ထိသူ့အား၊ ဓနံ–ဥစ္စာသည်၊ ဘဝတု–ဖြစ်ထွန်းပါစေ၊ ဣတိ–ဤတောင့်တ စကားကြောင့်၊ ဓနဘူတိ–မည်၏။

အသဒ္ဓေ— အသဒ္ဓေ စသည်ဖြင့် ရှိကြ၏၊ သန္ဓာတ် ဘူဝါဒိဖြင့် "အသဒ္ဓေ"မဖြစ်နိုင်၊ သဒ္ဓာတ်ဖြင့်သာ အသဒ္ဓေ ဖြစ်နိုင်၏၊ အခြားကျမ်းဌီလည်း "ရူပါဒီသု သဒ္ဓတိတိ သတ္တော"ဟု ပြု၏၊ ထို့ကြောင့် "အသဒ္ဓေ"ဟု ပြင်သည်၊ ဓာတ္တန် ချေရာ၌လည်း စိန္တ–သန္ဓတို့၏ နွ–နွကိုပင် နျာသ၌ ချေ၏၊ ရူပသိဒ္ဓိ ဆဒါဒီဟိ တ ကြောက် သုတ်၌ကား နကို နိဂ္ဂဟိတ် ပြု၍ ချေပြီးမှ တ–ဇ တို့ကို ချေသည်။

ကိတ် ပစ္စယော-၌ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ဘဝတု-ဖြစ်ပါစေသတည်း၊ ဣတိ-ဤတောင့်တ စကားကြောင့်၊ ဘူတော-မည်၏၊ ဓမ္မော-တရားတော်သည်၊ ဒနံ-ဤသူ့ကို၊ ဒဒါတိ-ပေးပါစေ၊ ဣတိ, ဓမ္မဒိန္နော၊ ဘိဒါဒိတော ဣန္ဒ အန္ဒ ဤဏာဝါတိ-သုတ်ဖြင့်၊ တပစ္စယသ-၏၊ ဣန္ဒာဒေသော-ဣန္ဒပြု၊ ဝမုတု-တိုးပွားပါစေ၊ ဣတိ, ဝမုမာနော၊ ဘူဝါဒိတော အ ဣတိ-သုတ်ဖြင့်၊ မာနုန္တေ သု-မာန အန္တ ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊ အ ပစ္စယော-သက်။ [ဝမုဓာတ်၏ ဓာတွန် သရကို ချေသည့်အခါ ကပ်ဖို့ရာ သရမရှိ၍ အပစ္စည်းသက်မှ ပြီးသည်၊] နန္ဒတု-နှစ်သက်ပါစေ၊ ဣတိ နန္ဒကော၊ ဧဝတု-အသက်ရှည်ပါစေ၊ ဣတိ ဧဝကော၊ ဣစ္စာဒိ။ [ဤသုတ်ဆိုင်ရာ အဓိပ္ပာယ်များကို ကစ္စည်းဘာသာဋ္ဌိကာ၌ ပြထားသည်။]

၆၁၀။ အာဂမာတု ကော။ ။အာပုဗ္ဗ ဂမိတော-အာရှေးရှိသော ဂမုဓာတ်မှ (နောက်၌)၊ တုက ပစ္စယော ဟောတိ၊ ကိတကတ္တာ-ကိတအမည် ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ကတ္တာရိ-၌၊ (ဟောတိ)၊ အာဂစ္ဆတိ-လာရောက်တတ်၏၊ ဣတိ အာဂန္တုကော-(ဧည့်သည်)မည်၏။

ဂမာတိ ဝတ္တတေ။

၆၁၁။ ဘဗ္ဗေ ဣက။ ။ဘဗ္ဗတ္ထေ-"ထိုက်သူ" ဟူသော အနက်၌၊ ဂမိတော ဣကပစ္စယော ဟောတိ၊ ဂန္တုံ-သွားခြင်းငှာ၊ ဘဗ္ဗော-ထိုက်သူတည်း၊ ဂမိကော-ခရီးသွားထိုက်သူ၊ ဘိက္ခု-ခရီးသွားမည့် ရဟန်းတည်း၊... တေကာလိက ပစ္စယန္တနယော-ကာလ ၃ ပါးရှိသော ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော ပုဒ်တို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်၊ (တေကာလိက ကိတကပစ္စန္တနယော-ကာလ ၃ ပါးရှိသော ကိတပစ္စည်းတို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်" ဟုလည်း ပါ၌ရှိ၏၊) နိဋ္ဌိတော-ပြီ။

ရုပ်တွက်။ ။"ဒိန သဒ္ဒူပဝဒ ဗုဓ, ဓနသဒ္ဒူပ ပဒ ဘူ" စသည်ဖြင့် တည်၍ ဥပပဒရှိသမျှ၌ ဆိုင်ရာဝိဘတ်သက်, သမာသ်စပ်, ဝိဘတ်ချေ၊ ဘူတော-စသော ဥပပဒ မရှိရာ၌ "ဘူ" စသည်တည်း၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဆိုင်ရာ ပစ္စည်းသက်၍ ရုပ်တွက်လေ၊ "ဘဝတူတိ ဘူတော"အရာဝယ် မောဂ္ဂလ္လာန်၌ "ဘဝကော"ဟု ဣကပစ္စည်းဖြင့် ရှိ၏၊ ဤဒိနဗုဒ္ဓိ စသော ပုဒ်များသည် အမြဲနာမည်ဟောချည်း မဟုတ်၊ အချို့အရာ၌သာ နာမည်ဟော၍ များစွာသော အရာ၌ကား "ဘုရား၏+သိခြင်း"စသည်ဖြင့် ကြိယာ စသော အနက်များကို ဟောသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဒိနဗုဒ္ဓိတိ အာသိသတ္ထေစ ကွစိသညာ-ဒိနဗုဒ္ဓိ ဟူသည် အာသိသ အနက်ဝယ် အချို့အမည် သညာတည်း, အများအားဖြင့်ကား အမည်သညာ မဟုတ်-ဟူလို" ဟု ရူပသိဒ္ဓိ ဋီကာမိန့်သည်။

၆၁၂။ အတီတေ ၊ပေ၊ ဘာဝိ။ ။အတီတေ–သော၊ ၊ပေ၊ ဟောန္တိ၊ ဒေတေ ဒေ–ဤ ပစ္စည်းတို့သည်ပင်၊ ပရသမညာယ–တစ်ပါးသော သက္ကတ ကျမ်းတို့၏ အမည်ဖြင့်၊ နိဒ္ဒသညကာပိ–နိဒ္ဒ အမည် ရှိကုန်သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ)၊ တေစ–ထိုပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ ကိတ်သည်တို့ကာ ကတ္တာရိ ဘဝန္တိ၊ အဘာဝိ–ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ ဘူတော ဘူတာ ဘူတံ–မည်၏၊ [၃ လိန်၊] အညေသု စာတိဒေ္ဓ–၌၊ အနုဝတ္တိတ ဝါဂ္ဂဟဏေန–ကြောင့်၊ တ တဝန္တု ဘာဝိသု–တို့ကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိ နဟောတိ၊ ဟု–ဒါနာဒနဟဗျပ္ပဒါနေသု၊ အဂ္ဂိ–မီးကို၊ အဟာဝိ–ပူဇော်ပြီ၊ [ကတ္တားဟောဖြစ်၍ "အဂ္ဂိ"ဟု အဝုတ္တကံ ရှိစေ၊] တဝန္တုပစ္စယေ–၌၊ အာသိမှိတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အာကာရော–အာ ပြု၊ အဂ္ဂိ–မီးကို၊ ဟုတဝါ–ပူဇော်ပြီးသူ၊ ဟူတဝန္တော–ပူဇော်ပြီးသူတို့၊ ဣစ္စာဒိ–သည်၊ ဂုဏဝန္တသမံ–၏၊ တာဝိမှိ–၌၊ အဂ္ဂိ–ကို၊ ဟုတာဝိ–ပူဇော်ပြီးသူ၊ ဟုတာဝိနော–တို့၊ ဣစ္စာဒိ–သည်၊ ဒဏ္ဍီသမံ–ဒဏ္ဍီသဒ္ဒါနှင့် တူ၏။ ["ဣတ္ထိယံ–ဣတ္ထိလိန်၌"ဟု သိမှု၌ ပါသည်၊] ဣနိပစ္စယော–သက်။ ["ဣနိပစ္စယေ"ဟု ရှိ၏၊ "ပစ္စယော" ရှိမှသာ ကောင်းမည်၊] ဟုတာဝိနိ–ပူဇော်ပြီးသော မိန်းမ၊ နပုံသကေ–၌၊ ရဿတ္တံ။ [သုခကာရိဒါနံ–ကဲ့သို့ ရဿပြု–ဟူလို၊] ဟုတာဝိ–ပူဇော်ပြီးသော အမျိုး။

ဝသ–နိဝါသေ၊ ဝသံ–မိုးလပတ်လုံး၊ အဝသိ–နေပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော၊ တပစ္စယော–သက်၊ (သ)ကာရန္တတ္တာ–(သ)ကာရန္တဓာတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သာဒိ သန္တ ဣစ္စာဒိနာ–သုတ်ဖြင့်၊ ဌာဒေသေ–ဌ အပြုသည်၊ သမ္ဗတ္ထော–သော်။ [ဥတ္ထာဒေသော ဟောတိ–၌စပ်၊] တသာတိ–တသဟူသော သဒ္ဒါသည်၊ အဓိကာရော–တည်း၊ သာဒိတိစ–သာဒိဟူသော သဒ္ဒါသည်လည်း၊ အဓိကာရော–တည်း။

၆၁၂။ ဒေတေ ဒေ နိဒ္ဒသညကာပိ—ကလာပ်၌ "ဣ ဣဝန္တု နိဒ္ဒာ"ဟု သုတ်တည်၍ တ တဝန္တုနှင့် တူသော ဣ–ဣဝန္တု ပစ္စည်းတို့ကို "နိဒ္ဒ"ဟု မှည့်သည်၊ ဤနိဒ္ဒ အမည်ရသော တ တဝန္တု တာဝိ ပစ္စည်းတို့ကိုပင် ရည်ရွယ်၍ အညေသုစ သုတ်၌ "ယုဝဏ္ဏာနမ္ပိ ယ ဏု ဏာ, နာ နိဒ္ဒာဒီသု ဝုဒ္ဓိ နဟု"ဟု နိဒ္ဒနာမည်ကို အသုံးပြုခဲ့ရသည်၊ နိဒ္ဒသဒ္ဒါသည် "ပြီးပြီ"ဟူသော အနက်ကို ဟောဏ်၊ တ စသော ဤပစ္စည်းများလည်း ပြီးပြီးသော အတိတ် အနက်ကို ဟောဏ်၊ ထို့ကြောင့် ထို နိဒ္ဒနာမည်သည် အနက်အားလျော်စွာ အနွတ္ထနာမည်ပင်တည်း၊ [ဏ စသော ပစ္စည်းတို့ကဲ့သို့ တေကာလိက ဝိဂ္ဂဟ မပြုဘဲ "အတီတေ ကာလေ"နှင့် အညီ "အဘာဝိ"ဟု အတိတ် ကာလဟော ဝိဂ္ဂဟ တစ်ခုသာ ပြုသည်၊ ရုပ်ပြီးပုံများ ထင်ရှားပြီ။]

၆၁၃။ ဝသတော ဥတ္တ။ ။ဝသက္ကတိ ဧတသ္မာ ဓာတုမှာ ပရသ္မ တ ကာရသ–၏၊ အာဒိ ဗျဥ္ဇနေန–ပစ္စည်း၏ အစဖြစ်သော သဗ္ဗဉ်းနှင့်၊ သဟ–တက္ပ၊ ဥတ္တာဒေသော–ဥတ္တ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ သရလောပါဒိ၊ ဝသံ–လုံး၊ ဝုတ္ထော–နေပြီးသော ရဟန်း၊ ဝုတ္ထာ–နေပြီးသော၊ သာ–ထိုမိန်းမ၊ သရလောပေါတိ အာဒိသုတ္တေ–၌၊ တုဂ္ဂဟာဏတော–ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗလောပါဘာဝေ–ရှေ့သရ ကျေခြင်းမရှိလတ်သော်၊ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ, ဝတ္ထဗ္ဗံတျာဒီသု–အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌၊ ပရလောပေါ–နောက်သရကို ချေ။

ဝိပရိဏာမေန–ဖြင့်၊ ဝသဿာတိ ဝတ္ထတော၊ (ဝသတောကို ဝိဘတ်ပြောင်း၍ "ဝသဿ"ဟု လိုက်စေ)။

၆၁၄။ ဝဿ ဝါ ဝု။ ။ပရေ တကာရေ ဝသ ကျတိ ဧတသ္မာ ဓာတုသ္မ ဝကာရသ–ဝ အက္ခရာ၏၊ ဥကာရော–ဥ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ တတ္ထ–ထို ဝကို ဥပြုရာ၌၊ ဝကာရာဂမောစ–ဝ လာသည်လည်း၊ ဝါဟောတိ–ဝိကပ်ဖြစ်၏၊ အယံ–ဤ အစီအရင်သည်၊ နိဋ္ဌတကာရေ ဧဝ–နိဋ္ဌပစ္စည်း၏ တ အက္ခရာ နောင်းရာ၌သာ၊ (ဟောတိ)။

၆၁၃။ သဟာဒိဗျဥ္ဇနေန ဥတ္တာဒေသော—"ဝသ+တံ"၌ အာဒိ ဟူသည် တ ပစ္စည်း၏ အစ "သ"တည်း၊ ထို့ကြောင့် တ နှင့်တကွ ဓာတွန်သကို ဥတ္တပြု (ဝ+ဥတ္ထ) သရလောပေါဖြင့် ဝ၏ အ ကိုချေ, ပုလ္လိန်၌ ဝုတ္ထော, ဣတ္ထိလိန်၌ အာပစ္စည်းဖြင့် "ဝုတ္ထာ"ဟု ဖြစ်၏၊ "သာ"ကား ဣတ္ထိလိန် ထင်ရှားအောင်ပြသော ပုဒ်တည်း၊ "အဓိ ဝတ္ထာ ဝတ္ထဗ္ဗံ"တို့၌ "အဓိပုဗ္ဗ ဝသ+တ"ဖြင့် "အဓိ ဝ+ဥတ္ထ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ သရလောပေါသုတ်၌ တုသဒ္ဒါဖြင့် ရှေ့သရ ချေခြင်းကို တားမြစ်ခြင်းကြောင့် ဝါပရောသုတ်ဖြင့် နောက် ဥသရချေ, အာ ပစ္စည်းသက်, အဓိဝတ္ထာ၊ တဗ္ဗ ပစ္စည်းမှ တကို ဥတ္ထပြုလျှင် "ဝတ္ထဗ္ဗံ"ဟု ဖြစ်၏။ [ဝုတ္ထ, ဝုဋ္ဌ အဆုံးအဖြတ်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ၌ ပြထား၏။]

၆၁၄။ ဝဿ ဝါဝု—ရှေ့သုတ်မှ "ဝသဿ–ဝသဓာတ်၏"ဟု လိုက်လာသော ကြောင့် ဤသုတ်၌ "ဝဿ–ဝ၏"ဟုသာ အနက်ပေးခွင့် ရှိရကား "ဝဿ ဝါဝု"ဟု ပါ၌မှန်ရှိစေ၊ ဝုတ္တိ၌ "ဝသက္ကစ္ဆေတသ္မ ဓာတုသ္မ"သည် လိုက်သော ဝသဿ၏ အဖွင့်၊ "ဝကာရဿ" သည် ဤသုတ်လာ "ဝဿ" ၏ အဖွင့်၊ ဝုကို "ဝ+ဥ" ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊ "ဥကာရော"သည် ထို ဥ၏ အဖွင့်၊ "ဝကာရာဂမော"သည် ထို ဝ၏ အဖွင့်၊ ဝါ ဟောတိ–ဟု ဝါ ပါစေရမည်၊ ထို ဝါသည် သုတ်၌ပါသော ဝါ ပင်တည်း၊ ဤနည်း၌ "တကာရေ–ကြောင့်၊ ဝသဿ–၏၊ ဝဿ–ဝ၏၊ ဥ–ဥအပြုသည်၊ ဟောတိ၊ ဝ–ဝလာသည်လည်း၊ ဝါ ဟောတိ–ဝိကပ်ဖြစ်၏" ဟု သုတ်နက်ပေးရမည်၊ ဤနည်းအရ–ဝုသိတောကို ဝသတည်, တပစ္စည်း, ဤသုတ်ဖြင့် ဝကို ဥပြု၍ ဝ လည်းလာ, ယထာဂမ

အထ၀ါ-ကား၊ ဝုတိ ဇော-ဝ ဟူသော ဤပါဠိ၌၊ ဝကာရော-သည်၊ သန္ဓိဇော-အာဂမသန္ဓိ၌ ဖြစ်၏၊ ဇော-ဤ ဒုတိယနည်း၌၊ တန္ဓဘာယေန-တန္ဓနည်းဖြင့်၊ ဒုတိယံ-၂ ခုမြောက်သော၊ ဝဂ္ဂဟာဏံစ-၀ သဒ္ဒါကိုလည်း၊ ဣဆ္ဆိတဗ္ဗံ-အလိုရှိထိုက်၏၊ တေန-ကြောင့်၊ [ဒုတိယ ၀ကို အလိုရှိထိုက်သော ကြောင့်၊] အကာရဿပိ-အ ၏လည်း၊ (အပိဖြင့် ၀ကို ပေါင်းသည်၊) ဥကာရော-ဥ အပြုသည်၊ သိဒ္ဓေါ-ပြီးသည်၊ ဘ၀တိ-၏၊ ဗြဟ္မစရိယံ-မြတ်သော အကျင့်ကို၊ ဥသိတော ၀ုသိတော ၀ုသိတ၀ါ ၀ုသိတာ၀ီ-ကျင့်သုံးပြီ၊ ဣကာရာဂမေန-ဣ အာဂုံသည်၊ ဗျ၀ဟိတတ္တာ-ခြားအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဥတ္တာဒေသော-ဥတ္တ အပြုသည်၊ နဿ ဘ၀တိ-မဖြစ်။

ဘုဇ-ပါလန ဗျ၀ဟာရကောသု၊ သြဒနံ-ထမင်းကို၊ အဘုဇ္ဇိ-စားပြီ၊ ဣတိ အတ္ထေ-၌၊ တ တ၀န္ဓုတာ၀ီ - တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) ဘုတ္တော, ဘုတ္တ၀ါ, ဘုတ္တာ၀ီ - စားပြီးသူ၊ ဘုဇာဒီနမန္တော နောဒ္ဓိစာတိ - သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္မန္တ လောပေါ-ချေ၊ ဒ္ဓိတ္တဉ္စ-လာ။ [ယခုတွေ့ရသောမူ၌ "ဘုတ္တော" မှ စ၍ ကျသည်၊] တထာ-တူ၊ ရန္ဓ-ရာဂေ၊ အရန္ဓိ-တပ်မက်ပြီ၊ ဣတိ ရတ္တော ရတ္တာ ရတ္တံ-မည်၏၊ ယုဇ-ယောဂေ၊ အယုဇ္ဈိ-အားထုတ်ပြီ၊ ဣတိ ယုတ္တော ယုတ္တာ ယုတ္တိ-၏၊ ဝိစ-ဝိ၀ေစနေ၊ ဝိပုဗ္ဗော၊ ဝိ၀ိစ္စိ-ကင်းပြီ၊ ဣတိ ဝိ၀ိတ္တော ဝိ၀ိတ္တာ ဝိ၀ိတ္တံ၊ မုစ-မောစနေ၊ ဗန္ဓနာ-အညွှာမှ၊ အမုစ္စိ-လွတ်ပြီ၊ ဣတိ မုတ္တော။ [ဒိ၀ါဒိ မုစဓာတ်ဖြစ်ကြောင်း သိစေလိုရှိ "ဗန္ဓနာ"ဟု ထည့်သည်၊ "လွတ်"ဟု ပေးရသော ရုဓာဒိ မုစဓာတ် မဟုတ်။]

မိကာရောဖြင့် ဣလာ (ဝုသိတော)၊ ၀ လာခြင်းသည် ဝိကပ်ဖြစ်သောကြောင့် ၀ မလာ ဘဲ ဥသာပြုလျှင် ဥသိတော-ဟုလည်း ဖြစ်၏။

အထ၀ါ ဝုတိ ၊ပေ၊ သိဒ္ဓေါ ဘ၀တိ—["၀ဿ"ကို လိုက်မြဲ လိုက်စေ၊] ဝုဒ္ဓ ၀ဿည် ယ ၀ မ ဒ နဖြင့် လာသော အာဂမသန္ဓိတည်း၊ ဤနည်း၌ ၀ အတွက် အနုက် မရှိ၍ "၀ကာရာဂမော"ဟု မဖွင့်နိုင်၊ ထို့ကြောင့် ၀ဿ၌ ဒုတိယ ၀ တစ်လုံးကို တန္ဓနည်းဖြင့် အလိုရှိအပ်၏၊ ဒုတိယ ၀ကိုလည်း "၀ဿ+အ, ၀"ဟု တပ္ပုရိသ်သမာသ် ပြု၍ "၀၏ အ"ဟု အနုက်ဆို၊ ပဌမ "၀"ကိုကား ၀ အတိုင်းပင် အနုက်ဆို၊ ဤစကား စဉ်အရ "၀ဿ-၀, ၀၏ အစိတ် အ၏"ဟု သုတ်နုက်ပေးရမည်၊ ထိုတွင် ၀ကို ဥပြုရာ၌ "ဥသိတော"ဟု ရုပ်ဖြစ်၏၊ ၀၏ အစိတ် အကို ဥပြုရာ၌ "ဝုသိတော, ဝုသိတ၀ါ, ဝုသိတာ၀ီ"ဟု ဖြစ်သည်။ [ဤ ဒုတိယနည်းမျိုးကို "၀စ ၀သ ၀ဟာဒိန မုကာရော ၀ဿ ယေ"သုတ်၌ ၀ဿပုဒ်၀ယ် ဖွင့်ခဲ့ကြပြီ၊ ဤ ၂ နည်းလုံးပင် ချာသနှင့် မတူ၊ ချာသဖွင့်ပုံကို ကစ္စည်းဋီကာမှာ ရှု။]

တထာ–ပါး၊ တိ ပစ္စယေပိ–ဌာ်လည်း၊ ဣမိနာ–ဤ ဘုဇာဒီနမဿော စသော သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္တန္တလောပဒ္ဒိတ္တာနိ–တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ အာသဒ္ဓနံ–ကပ်ငြိခြင်း၊ အာသတ္တိ–ခြင်း၊ [အာပုဗ္ဗ သန္ဓဓာတ်၊] ဝိမုစ္စနံ–လွတ်ခြင်း၊ ဝါ, ဧတာယ–ဤ အရဟတ္တဖိုလ်ဖြင့်၊ ဝိမုစ္စတိ–လွတ်ရ၏၊ ဣတိ ဝိမုတ္တိ–၏၊ ["ဝိမုစ္စနံ, ဝိမုစ္စတိ ဝါ ဧတာယာတိ ဝိမုတ္တိ"ဟု ပါဋ္ဌမှန် ရှိစေ။]

ကုဓ–ကောပေ၊ အကုဇ္ဈိ–စိတ်ဆိုးပြီ၊ ဣတိ အတ္ထေ–ဌာ်၊ တ ပစ္စယော–သက်၊ [အတိတေ တတ်ဝန္တုတာဝိဖြင့် သက်၊] တဿ–ထိ တပစ္စည်း၏၊ ဓ ပ ဘဟေဟိ ဓ ဟာစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓတ္တံ–ဓ ပြု၊ ဟ စတုတ္ထာန မန္ဒာနံ ဒေါဓေတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓကာရဿ–ဓ အက္ခရာ၏၊ ဒကာရော–ဒ ပြု၊ ကုဒ္ဓေါ–စိတ်ဆိုးပြီးသူ၊ ယုဓ–သမ္ဗဟာရေ၊ အယုဇ္ဈိ–စစ်ထိုးပြီ၊ ဣတိ ယုဒ္ဓေါ ယုဒ္ဓါ–မည်၏။ [သိမှဌ် "ယုဒ္ဓါ"ဟု ဣတ္ထိလိန်ရှိသည်၊ မြန်မာမှဌ် "ယုဒ္ဓံ"ဟု ရှိ၏၊] သိဓ–သံသိဒ္ဓိမှိ၊ အသိဇ္ဈိ–ပြီးစီးပြီ၊ ဣတိ သိဒ္ဓေါ၊ အာရမ္ဘ–အာရမ္ဘေ၊ ဂန္ဆိ–သွားခြင်းငှာ၊ အာရမ္ဘိ–အားထုတ်ပြီ၊ ဣတိ အာရဒ္ဓေါ။ [နဟ–ဗန္ဓနေ၊ သံပုဗ္ဗော၊ သန္နယိ–ဖွဲ့ပြီ၊ ဣတိ သန္နဒ္ဓေါ။] [တဿပါသည်ကား အပိ၊] ဓ ပ ဘဟေဟိ ဓဟာစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ နဟာဒိတော–နဟအစရှိသော ဓာတ်မှနောက်ဌ၊ တ ကာရဿ–တ၏၊ ဓကာရော–ဓပြု။

ဝမု–ဝမုနေ၊ အဝမိ–ကြီးရင့်ပြီ၊ ဣတိအတ္ထေ တပစ္စယော၊ တဿ–တ ပစ္စည်း၏၊ ပတ္တံ–ပပြု၊ ကွစိဓာတုတျာဒီနာ–ဖြင့်၊ ဓာတ္တာကာရဿ–ဓာတ်၏ အ အက္ခရာ၏၊ ဥတ္တံ–ဥပြု၊ ဥလောပေါ စ–ဥလည်း ချေ။ [ဓာတ္တန္တ–ဟု လည်းကောင်း, ဒလောပေါ စ–ဟု လည်းကောင်း ပါဋ္ဌပျက်တတ်သည်၊] ဟ စတုတ္ထာန မန္ဒာနန္တိ–ဟ စတုတ္ထာနံ, အန္ဒာနံ ၂ ပုဒ်သည်၊ ဝတ္တတေ။

ဓ၁၅။ ဥော ပကာရေ။ ။ပရေ ပကာရေ, ဓာတ္တန္ဒာနံ–ဓာတ်၏ အဆုံးဖြစ်ကုန်သော၊ ဟ စတုတ္ထာနံ–ဟ အက္ခရာ စတုတ္ထက္ခရာတို့၏၊ ဥကာရာ ဒေသော ဟောတိ။ ["ဓာတ္တန္ဒာနံ"ဌ် "ဓာတ္ဒနံ"ဟု ရှိ၏၊ မကောင်း၊] ဝုဆော–အဖိုးကြီး၊ ဝုဆာ–အမယ်ကြီး၊ ဗောဝဿာတိ–ဗောဝဿသုတ်ဖြင့်၊ [ဒေါ ဓဿစဌ် စသဒ္ဒါပင်၊] ဗတ္ဘော–ဗ ပြုလတ်သော်၊ ဗုဆော–ဗုဆော ဟု ဖြစ်၏။

အာရမ္ဘ— ဓာတ္ဒန် "မ္ဘ"ကိုပင် ဒပြု၊ "အာပုဗ္ဗ, ရာ–ရာဘဿေ–အားထုတ်ခြင်း" ဟူသော ဓာတ်ဖြင့်လည်း အာရဒ္ဓေါ ပြီး၏၊ သာ၍ ရှင်းသည်၊ သို့သော် "အာရမ္ဘတိ" စသည်ဌ် "အာရမ္ဘ"ချည်း ရှိကြ၏၊ သဒ္ဒနီတိကား အာပုဗ္ဗ ရာဓာတ်ဖြင့် အသဒိသ ဒွေဘော်ဆင့်၍ "အာရဗ္ဘတိ"စသော ပါဋ္ဌကိုဆိုသည်။

တိပစ္စယေ–၌၊ ဗုဒ္ဓံ–သိခြင်း၊ ဝါ, ဧတာယ–ဤပညာဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓတိ–သိ၏၊ ဣတိ ဗုဒ္ဓိ၊ ဧဝံ–တူ၊ သိဒ္ဓိ–ပြီးစီးခြင်း၊ ဝါ, ပြီးစီးကြောင်း။ [သိဒ္ဓတိ ဧတာယာ တိ သိဒ္ဓိ၊ ရူပါနံ–နာမ် အာရုံတို့၏ နိပါတ် ဥပသာရ, လေးဝသော ဝိဘတ္တိ ရုပ်တို့၌၊ သိဒ္ဓိ–ပြီးစီးကြောင်းကျမ်းသည်၊ ရူပသိဒ္ဓိ–မည်၏၊] ဝုမ္ဘိ–တိုးပွားခြင်း၊ ဝါ–တိုးပွားကြောင်း အလုပ်၊ တဗ္ဘပစ္စယေ–၌၊ ဗောဒ္ဓဗ္ဗံ–သိထိုက်၏၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း။ ["တဗ္ဘပစ္စယေ ဗောဒ္ဓဗ္ဗံ" ဟု သိမ္ရှိ၏၊ "ဗုဓ–တဗ္ဘ" ဟု ဖြစ်ခိုက်၌ ဝုဒ္ဓိပြု။]

အန္တောတိ နောတိစ အဓိကာရော။ [သီမ္၌၌ "နော"မပါ, နျာသ၌ ပါ၏။]

၆၁၆။ တရာဒီဟိ ဣဏ္ဍော။ ။ပေ၊ သရလောပါဒိ၊ တရ–တရဏော–ကူးခြင်း၌...၏၊ သံသာရဏ္ဍံ–သံသရာ သမုဒ္ဒရာကို၊ အတရိ–ကူးပြီ၊ ဣတိ တိဏ္ဍော–ကူးပြီးသည်၊ (သမာနော–ဖြစ်လတ်သော်၊) တာရေယျုံ–ကူးစေအံ့၊ ဝါ–ကယ်တင်အံ့။ ["တိဏ္ဍော တာရေယျုံ"ဟူသော စကားတော်ကို ပုံစံထုတ်သဖြင့် "တာရေယျုံ"ပါ ထည့်ထားသည်၊ "တိဏ္ဍော"သာ လိုရင်း၊] ဧဝံ, ဥတ္တိဏ္ဍော–ကူးပြီးသူ၊ တိဏ္ဏံဝါ–တိဏ္ဏံလည်း ရှိ၏၊ ["ကူးပြီးသော စိတ်"ဟု ပေး။]

ပူရ – ပူရဏော – ပြည့်ခြင်း၌...၏၊ သမ္ဘူရိ–ကောင်းစွာ ပြည့်ပြီ၊ ဣတိ သမ္ဘုဏ္ဍော၊ သံရလောပေါ ဘျာဒိ သုတ္တေ–၌၊ တုဂ္ဂဟာဏတော–ကြောင့်၊ ပုဗ္ဗလောပါဘာဝေ–ရှေ့သရကျေခြင်း မရှိလတ်သော်၊ ဥဝဏ္ဏတော–မှ၊ ပရသ–နောက်သရကို၊ ဝါပရော အသရူပါတိ–ဖြင့်၊ လောပေါ–ချေ၊ သံယောဂေ–သံယုဂ်ကြောင့်၊ ရဿတ္တံ။ [ကွစာဒိ မဇ္ဈေတ္တရာနံဖြင့် ဥကို ရဿပြု။] တုဒ–ဗျထနေ၊ အတုဒိ–ထိုးဆွပြီ၊ ဣတိ တုဏ္ဍော။ [အတုရိ–လျှင်မြန်ပြီ၊ ဣတိ တုဏ္ဍော"ဟု ရှိလျှင် တရဓာတ်နှင့် ရကာရန္တချင်း တူသောကြောင့် အာဒိ အရ အဆင်ပြေသည်။] ဧရ–ဝယော ဟာနိမှိ၊ ပရိဧရိ–ရင့်ရော်ပြီ၊ ဣတိ ပရိဧဏ္ဍော၊ ကိရ–ဝိကိရဏော–ဖရိဖရဲ ကြဲခြင်း၌...၏၊ အာကိရိ–ရောပြွမ်းပြီ၊ ဣတိ အာကိဏ္ဍော၊ ဣစ္စာဒိ။

၆၁၇။ သုသ ပစ ।ပေ၊ ဣဿစ။ ။သုသ ပစ သက ဣတိ ဧတေဟိ ဓာတူဟိ ပရသ တပစ္စယသ, ဣဿဣာဒေသော ဟောန္တိ၊ အန္တော–အဆုံးဖြစ်သော၊ ဗျဉ္ဇနောစ–သည်လည်း၊ နော–ကျေသည်၊ ဟောတိ၊ စသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊

မုစာဒီတော-မုစ အစရှိသော ဓာတ်မှနောက်၌၊ (တပစ္စယဿ-၏၊) ဣဿာ ဒေသော-ဣပြု၊ သုသ-သောသနေ-ခြောက်သွေ့ခြင်း၌...၏၊ အသုသိ-ခြောက်သွေ့ပြီ၊ ဣတိသုဣဿာ၊ ရုဣဿာ-သစ်ပင်တည်း၊ အပစ္စိ-မှည့်ရင့်ပြီ၊ ဣတိ ပဣံ၊ ဖလံ-သစ်သီးတည်း၊ သက-သာမဏ္ဍေ-စွမ်းနိုင်သူ၏ အဖြစ်၌...၏၊ အသက္ခိ-စွမ်းနိုင်ပြီ၊ ဣတိ သဣဿာ-မည်၏၊ သဣဿာ-စွမ်းနိုင်သည်၊ အဿ-ဖြစ်ရာ၏။ [မေတ္တာသုတ်မှ "သဣဿာ ဥဒုစ ၊ပေ၊ သုဝစော စဿ" ပါဠိဟု သိစေလိုရ၍ "သဣဿာ အဿ"ဟု အဋ္ဌကथာ၌ထား၏။] ဩမုစ္စိ-ရွတ်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဩမုဣဿာ-၏၊ ဥပါဟနာ-ဖိနပ်တည်း။ [ဘာဝကမ္မေသုတ ဖြင့် ပစ္စည်းသက်၊] "ပစိတုံ ပစိတဗ္ဗံ"တျာဒီသု ပန-အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌ ကား၊ နဘဝတိ-ဣ အပြု မဖြစ်၊ (ကဿာ-နည်း၊) ဣကာရေန-သည်၊ ဗျဝဟိတ္တာ-ခြားကွယ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်တည်း၊ ဧဝံ-တူ၊ သဗ္ဗတ္ထ-အလုံးစုံသော ပြယုဂ်တို့၌၊ ဗျဝဓာနေ-ခြားကွယ်ရာ၌၊ နဘဝတိ-ဆိုင်ရာ အစီအရင် မဖြစ်။

သီဟဂတိယာ-ဖြင့်၊ တိဂ္ဂဟဏံ-တိသဒ္ဒါသည်၊ အနုဝတ္တတေ၊ [ဧနာဒိနမာတိမှိ-မှ ရှေ့သို့ သီဟဂတိနည်းဖြင့် တိသဒ္ဒါလိုက်သည်။]

ဓ၁၈။ ပဏ္ဍမာဒီဟိ ဣဿော စ။ ။ပဏ္ဍမဣဿစ္ဆေဝမာဒီဟိ-ပဝုဗ္ဗ ကမ္မ အစရှိကုန်သော၊ မကာရဣဿေဟိ-မ အဆုံးရှိကုန်သော၊ ဓာတ္ဟိ ပရဿ တပစ္စယဿ, ဣဿာဒေသော-ဣ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ ဓာတ္ဣဿောစ-လည်း၊ နော ဟောတိ၊ စသဒ္ဒေန တိပစ္စယဿ, ဣတ်စ-ဣ အပြုသည်လည်း၊ ဟောတိ၊ ကမ္ম-ပဒဝိဏ္ဍေ၊ ပဏ္ဍမိ-ဖဲသွားပြီ၊ ဣတိ ပဏ္ဍဣဿော၊ ဧဝံ, သက်ဣဿော-ပြောင်းရွှေ့ပြီ၊ နိက္ခဣဿော-ထွက်သွားပြီ၊ ဒေါဓသစာတိ သုတ္တေ-၌၊ စဋ္ဌဟဏေန-ဖြင့်၊ ကဿ-ကဏ်၊ ခတ္တုံ-ခ ပြု။ [နိ+ကမ္ম, တ၊ ဣပြုပြီးနောက် ကကို ခပြု, အသဒိသ ဒွေဇ္ဇောဘ် (ဂ်)လာ၊] ဘမ္ম-အနုဝဒ္ဓာနေ-မရပ်မတည်လည်ခြင်း၌...၏၊ ဝိဗ္ဘမိ-လှုထွက်ပြီ၊ ဣတိ ဝိဗ္ဘဣဿော၊ ဘဣဿော-တုန်လှုပ်သူ၊ ဒမ္ম-ဒမနေ-ယဉ်ကျေးခြင်း၌...၏၊ အဒမိ-ယဉ်ကျေးပြီ၊ ဣတိ ဒဣဿော။ [ဘူဝါဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ "အဒမိ"ဟု ရှိစေ။]

တိမှိ-တိပစ္စည်း၌ (ဥဒါဟရဏ်)၊ သက်မနံ-ပြောင်းရွှေ့ခြင်း၊ သက်ဣ-ခြင်း၊ ဝါ-သကြောင့်၊ ဧဝံ, ဥဏ္ဏဣ-ခုန်ကျော်ခြင်း။ [ဥပဗ္ဗ, ကမ္ম၊] ဝိဗ္ဘဣ-လှုထွက်ခြင်း၊ ခဣ-သည်းခံခြင်း၊ [ခမ္ম၊] သဣ-ငြိမ်းအေးခြင်း၊ [သမ္ম ဓာတ်၊] ဒဣ-ယဉ်ကျေးခြင်း၊ ဣစ္စာဒိ။

၆၁၉။ ဧနာဒိနမာ တိမိုစ။ ။တ ပစ္စယေ–ကြောင့်လည်းကောင်း၊ တိ မိုစ–လည်းကောင်း၊ ဧန ဣဿေဝ မာဒိနံ–ဧန အစရှိကုန်သော၊ ဓာတုနံ, အန္တသ–အဆုံးဖြစ်သော၊ ဗျဉ္ဇနသ–၏၊ အာတ္တံ–အာ အဖြစ်သည်၊ ဟောတိ၊ ယောဂဝိဘာဂေန– "ဧနာဒိန မာ"ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့်၊ အညတ္ထာပိ– တ, တိ ပစ္စည်းမှ အခြားသော ပစ္စည်းကြောင့်လည်း၊ (အာ–အာ အဖြစ်သည်၊ ဟောတိ၊) ဧန – ဧနနေ၊ အဧနိ – ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ ဇာတော၊ ပုတ္တံ – သားကို၊ ဝိဇာယိ–ဖွားပြီ၊ ဣတိ ဝိဇာတာ၊ [ဝိဇာယိဒ္ဒ ဝိပုဗ္ဗ, ဧန, ဒိဝါဒိယ, "ဧနာဒိန မာ"ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ယကြောင့် (နံ)ဗျည်းကို အာပြု၊ ဥဏာဒိဒ္ဒ "ဇာနု" လည်း ဤ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ပြီးလတ္တံ့၊] ဧနနံ–ဖြစ်ခြင်း၊ ဇာတိ–ခြင်း။

တပစ္စယေ–ဒ္ဒ၊ တကာရေ–တ အက္ခရာသည်၊ သတိပိ–ရှိပါလျက်လည်း၊ ပုန, တိဂ္ဂဟဏ ကရဏံ–တိ သဒ္ဒါကို ပြုခြင်းသည်၊ ပစ္စယန္တရ တကာရေ– တ, တိမှ အခြားပစ္စည်း၏ တ အက္ခရာကြောင့်၊ အာတ္တ နိဝတ္တနတ္ထံ–အာ အဖြစ်ကို တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ ယထာ–ကား၊ ဧန္တု–ဧန္တုဟူသည် တည်း၊ ဧနိတ္တာ ဧနိတုံ ဘျာဒိသု ပန–တို့ဒ္ဒကား၊ ဣကာရေန–သည်၊ ဗျဝဟိ တတ္တာဝ–ကြောင့်ပင်၊ နု ဘဝတိ–အာ အပြု မဖြစ်။

အာကာရသာတိ တိမိုတိစ ဝတ္တတေ၊...

၆၂၀။ ဌာပါနု မိ ဤစ။ ။တပစ္စယေ တိမိုစ ဌာပါ ဣတိ ဧတေသံ ဓာတုနံ, အန္တသ–အဆုံးဖြစ်သော၊ အာကာရသ–၏၊ ယထာဣမံ ဣကာရ

၆၁၉။ တပစ္စယေ ၊ပေ၊ အာတ္တနိဝတ္တနတ္ထံ ယထာ ဧန္တု—တိပစ္စည်းကို မဆိုဘဲ "တ"တစ်ခုထည်းသာ လိုက်လာသည့်အတိုင်းထားလျှင် တုပစ္စည်း စသည်မှ တ တို့ကို လည်း ယူရသည်–ဟု ထင်မှားဖွယ်ရှိ၏၊ တိ ဟု–ဆိုလိုက်သည့်အတွက်ကား "တ"အရ တ ပစ္စည်း, "တိ"အရ တိပစ္စည်း, ဤ ၂ မျိုးကြောင့်သာ အာ ပြုရသည်, အခြား"တ" နှောင်းရာ၌ အာ မပြုရ–ဟု တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "တိမှ"ဟု တိ ပစ္စည်းကို ထပ်၍ ဆိုရသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် "ဧန္တု–သတ္တဝါ"ဟူရာ၌ ဧနဓာတ် ("ဟနာ ဒီဟိဏာနုတဝေါ"သုတ်ဖြင့်") တု ပစ္စည်း၊ တု၌ (တ)နှောင်းသော်လည်း (နံ)ကို အာ မပြုနိုင်, နံကို တု ကပ်၍ ပြီးသည်။ [ဧနိတ္တာ စသည်ကား ဤသို့ တိသဒ္ဒါပိုဖြင့် အထူးတားမြစ်ဖွယ် မလိုတော့ပြီ၊ ဣ အာဂုံခြားသောကြောင့် (နံ)ကို အာ မပြုနိုင်။]

၆၂၀။ အာကာရသာတိ— ရှေ့၌ "အာကာရသ"ဟု လိုက်ဖို့ရာ သုတ် မရှိ၊ ဧနာ ဒိနမာ၌လည်း "အာကာရ"မဟုတ်, အာ သာဖြစ်သည်၊ ထို အာလည်း ကာရီယဖြစ်၍ "အာကာရသ"ဟု ကာရီအနေအားဖြင့် လိုက်ရိုးမဟုတ်၊ နျာသ၌လည်း မပါ၊ "ဌာပါနံ" ၌ အန္တာပေက္ခဆင်ခြင်လျှင် "အန္တသ အာကာရသ"ဟု ဖွင့်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် "အာကာ ရသ" အလိုက်ကို စဉ်းစားထိုက်သည်။

ဤကာရာဒေသာ ဟောန္တိ၊ စသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ အညတြာပိ–အခြားပစ္စည်းကြောင့်လည်း၊ (တဝန္တ–တွာစသည် နောင်းရာ၌လည်း) ကွစိ–၌၊ (ဣဤ–ဣ အပြု, ဤ အပြုတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊) ဌာ–ဂတိ နိဝတ္တိမှ၊ အဌာသိ–တည်ပြီ၊ ဣတိ ဌိတော၊ ဂုရုံ–ဆရာကို၊ ဥပဋ္ဌိတော–လုပ်ကျွေးပြီ၊ ဌိတဝါ–တည်ပြီးသူ၊ အဓိဌိတွာ–ဆောက်တည်၍၊ ဌာနံ–တည်ခြင်း၊ ဌိတိ–တည်ခြင်း၊ ပါ–ပါနေ၊ ယာဂုံ–ယာဂုကို၊ အပါယိ–သောက်ပြီ၊ ဣတိ ပိတော၊ ပိတဝါ–သောက်ပြီးသူ၊ ပါနံ–သောက်ခြင်း၊ ပိတိ–သောက်ခြင်း၊ ပိတွာ–သောက်၍။

၆၂။ ဟန္ဒေဟိ ဟော ၊ပေ၊ နဟာနံ။ ။ဒဟ နဟော–ဒဟဓာတ် နဟာဓာတ်တို့ကို၊ ဝဋ္ဋေတွာ–ကြဉ်၍၊ ဟကာရန္ဒေဟိ ဓာတူဟိ ပရသ, တ ပစ္စယသ–၏လည်းကောင်း၊ တိသ္သစ–တိ ပစ္စည်း၏လည်းကောင်း၊ ဟကာရာဒေသော ဝါ ဟောတိ၊ အယံ–ဤသုတ်သည်၊ ပတ္တာပဝါဒေါ–ပ အဖြစ်ကို တားမြစ်သောသုတ်တည်း၊ ရဟ–ဇနနေ–ဖြစ်ခြင်း၌...၏၊ ရက္ခံ–သစ်ပင်ကို၊ အာရဟိ–တက်ပြီ၊ ဣတိ အာရုဠော၊ လဠာနံ–တို့၏၊ အဝိသေသော–အထူးမရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ၊) အာရုလှောဝါ–လည်း ရှိ၏၊ ရဟနံ–တက်ရောက်ခြင်း၊ ရဠိ–ခြင်း၊ ဂါဟု–ဝိဠောလနေ–မွှေနှောက်ခြင်း၌...၏၊ အဂါဟိ – မွှေနှောက်ပြီ၊ ဣတိ ဂါဠော၊ မဟဏ္ဏဝေ – ကြီးကျယ်သောသမုဒ္ဒရာ၌၊ အဠောဂါဠော(အဝိ+သြ+ဂါဠော)–သက်ဝင်ပြီ။ [မြင့်မိုရ်တောင်အကြောင်းကို ပြရာ၌ "မဟဏ္ဏဝေ"ဟု ချည်းရှိ၏။]

ဗဟ–ဝုဒ္ဓိမှ–ကြီးမားခြင်း၌...၏၊ အဗဟိ–ကြီးမားပြီ၊ ဝါ–ပြင်းထန်ပြီ၊ ဣတိ ဗာဠော၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ ဒီဃော၊ မုဟ–ဝေစိတ္တေ၊ အမုယှိ–တွေဝေပြီ၊ ဣတိ မူဠှော၊ [မူဠှ ဒီဃပြု၊] ဂုဟ–သံဝရဏေ–စောင့်ရှောက်ခြင်း၌...၏၊ အဂူဟိ–စောင့်ရှောက်ပြီ၊ ဣတိ ဂူဠှံ၊ ဝဟ–ပါပဏေ–ရောက်စေခြင်း၌...၏၊ [ပါပုဏာနေ–ရှိသည်ကား မကောင်း၊] ဥပဝဟိ–ဆောင်ယူပြီ၊ ဣတိ ဥပဝုဠှော၊ ဝစ ဝသ ဝဟာဒီန မုကာရော ဝဿာတိ–ဟူသော၊ ယောဂဝိဘာဂေန–(ယေကို ဖြုတ်ထားသော) ဒွိဓာကရဏ ယောဂဝိဘာဂဖြင့်၊ ဥတ္တံ–ဥပြု။ [ဝုဠှော–၌ ဝ၏ အကို ဥပြု–ဟူလို။]

အဒဟနဟာန္တိ–သည်၊ ကိမတ္ထံ–နည်း၊ ဒဏ္ဍော သန္ဓဒ္ဓေါ–တို့၌ ဟအပြုကို တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ ["ဒဟ–ဒါဟေ–ပူလောင်ခြင်း, တ၊ သံပုဗ္ဗ နဟ, တ"တို့၌ ဒဟ နဟာဓာတ်ဖြစ်သောကြောင့် တ ကို ဟ မပြု၊ ဓ ဗ ဘဟေဟိ

ဝေဟာစ–ဖြင့် တကို ပပြု, ဧော ပကာရေဖြင့် ဓာတွန်(ဟ်)ကို ဌပြုရ၍ ဒဏ္ဍော ပြီး၏၊ သန္ဓေါ်ကား (၅၁၃)သုတ်၌ ရှိ၏၊] ဝါတိ ကား၊ ဒုဒ္ဓေါ, သိနိဒ္ဓေါ–တို့၌ တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ ဒုဒ္ဓေါ–နို့ညှစ်ပြီ၊ သိနိဒ္ဓေါ–စေးကပ်ပြီ၊ [ဒုဟ–ဒေါဟနေ–နို့ညှစ်ခြင်း၊ ဝါမြစ်၍ ဤသုတ်ဖြင့် တ ကို ဟ မပြုရ၊ သိနိဟ–သိနိဟေ–စေးကပ်ခြင်း၊ ရုပ်ကို သန္ဓေါ်နှင့် အတူတွက်၊] ဂဟိတံ–ယူအပ်၏၊ မဟိတံ–ပူဇော်အပ်၏၊ ဤတိ အာဒီသု ပန–တို့၌ကား၊ ဤကာရာ ဂမေန ဗျဝဟိတတ္တာ, နှ ဘဝတိ–ဟ အပြု မဖြစ်။

ဓာတုပစ္စယန္တတောပိ–ဓာတုပစ္စယန္တ သဒ္ဒါတို့မှနောက်၌လည်း၊ တ ပစ္စယော–သက်၊ အဗုဘုက္ခိ–စားလိုပြီ၊ ဤတိ ဗုဘုက္ခိတော–၏၊ [ဗုဘုက္ခ–ပြီးအောင် တွက်ပြီးမှ တ ပစ္စည်းသက်, ဤလာ၊] ဧဝံ, ဒိယစ္ဆိတော–စားလိုပြီ၊ ဝါ–ဆာပြီ၊ ပိပါသိတော–ရေသောက်လိုပြီ၊ ဝါ–ရေတပ်ပြီ၊ ဤစ္ဆာဒီ–တည်း၊ ကတ္တာရိ–၌၊ နိဋ္ဌနယော–နိဋ္ဌ ပစ္စည်းတို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်၊ ဧဝံ–ဤ. အတူတည်း။ ["ဤစ္ဆာဒီ"ဖြင့် ဝိမံသိတော–စသော ဓာတုပစ္စယန္တ ရုပ်များကို ညွှန်ပြသည်၊ "ဧဝံ ကတ္တာရိ နိဋ္ဌနယောဖြင့်ကား ကတ္တားဟော နိဋ္ဌပစ္စည်းဖြင့် ပြီးနိုင်သမျှသော နိဋ္ဌပစ္စယန္တရုပ်ကို ညွှန်ပြသည်၊ "ဧဝံ ကတ္တာရိ နိဋ္ဌနယော"ဟု တစ်ဆက်တည်း ပါ၌ရှိစေ၊ ကံဟော တ ပစ္စည်းဖြင့် နိဋ္ဌပစ္စယန္တရုပ်ကိုကား ပြဦးလတ့်။]

အတီတေတိ ဝတ္တတေ။.....

၆၂၂။ ဘာဝကမ္မေသု တ။ ။ဘာဝ ကမ္မဤတိ–ဘော, ကံဟူကုန်သော၊ ဧတေသု အတ္ထေသု၊ အတီတေကာလေ–အတိတ်ကာလကို၊ ဂမျမာနေ–သော်၊ ।ပေ। ဟောတိ။

တာဝ–စွာ၊ ဘာဝေ–ဘောအနက်၌ (ဥဒါဟရဏ်၊) ဂေ–သဒ္ဒေ–အသံ ပြုခြင်း၌...၏။ [သီမှု၌ "ကေ, ဂေ–သဒ္ဒေ"ဟု ဓာတ် ၂ ခု တွဲပြု၏၊ "ဟူ, ဘူ–သတ္တာယံ"ကဲ့သို့တည်း၊] ဂါယနံ–သီဆိုခြင်း၊ ဤတိ အတ္ထေ ဝါ–၌လည်း ကောင်း၊ အဂါယိတ္ထ–ရှေး၌ သီဆိုခြင်း၊ ဤတိ အတ္ထေဝါ–၌လည်းကောင်း၊ တ ပစ္စယော–သက်။ ["ဘာဝေ တာဝ"ဟု ဆိုသောကြောင့် "အဂါယိတ္ထ"ကို လည်း ဘောအနက် ပေးသည်။]

၆၂၃။ သဗ္ဗတ္ထ ဂဂီ။ ။သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော တပစ္စည်းတိပစ္စည်းကြောင့်၊ ဂေဤတိ ဧတသဓာတုသ ဂီအာဒေသော ဟောတိ၊ တပစ္စယ တိပစ္စယေ

သွေဝ–တ ပစ္စည်း, တိ ပစ္စည်းတို့ကြောင့်သာ၊ အယံ–ဤ ဂီအပြုသည်၊ ဟောတိ၊ တသ–ထိုသူ၏၊ ဂီတံ–သီဆိုခြင်း၊ [ဘောဟောမှန်းသိသာအောင် "တသ"ဟု သမ္မန်ထည့်၍ ပြသည်၊] ဂါယနံ–သီဆိုခြင်း၊ ဝါ, ဂါယိတဗ္ဗာ–သီဆိုထိုက်၏၊ ဣတိ ဂီတိ။ [တိပစ္စည်းအတွက် ဖြစ်၍ "ဂါယိတဗ္ဗာ"ဟု ကံအနက်ပါ ဝိဂ္ဂဟပြုသည်၊] ဘာဝေ–ဘော အနက်၌၊ တပစ္စယန္တာ–တ ပစ္စည်းအဆုံးရှိသော သဒ္ဒါတို့သည်၊ နပုံသကာ–နပုံလိန်ရှိကုန်၏၊ ကမ္မနိ–၌၊ တိလိင်္ဂါ–၃ လိန်ရှိကုန်၏။ [ဤစကားအရ–ဘောဟော "ဂီတံ"ကို နပုဋ္ဌလိန် ချရသည်၊ ကံဟော တပစ္စည်းအတွက်.၃ လိန်ရှိကြောင်း နောက်၌ပြလတ္တံ့။]

နတ–ဂတ္တာဝိနာမေ–ကိုယ်ကို ညွတ်စေခြင်း(ကခြင်း)၌...၏၊ နစ္စနံ–ကခြင်း၊ ဝါ, အနုစ္စိတ္ထ–ရှေး၌ကခြင်း၊ ဣတိ အတ္ထော တပစ္စယော။

၆၂၂။ ပစ္စယာ ၊ပေ၊ သိဒ္ဓန္တိ။ ။ဣဓ–ဤ ကစ္စည်းကျမ်း၌၊ သ ပစ္စယာ–ပစ္စည်းနှင့် တကွဖြစ်ကုန်သော၊ ယေသဒ္ဒါ–အ,ကြင်သဒ္ဒါတို့သည်၊ ပစ္စယေဟိ–ပစ္စည်းတို့ဖြင့်၊ နိဋ္ဌ–ပြီးခြင်းသို့၊ နဂတာ–မရောက်ကုန်၊ တေ–ထို သဒ္ဒါတို့သည်၊ နိပါတနတော–ဤနိပါတနသုတ်ကြောင့်၊ သိဒ္ဓန္တိ–ပြီးစီးရကုန်၏၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ("သိဒ္ဓန္တိတိ"ဟု ရှိစေ၊) ဓာတွန္တေန–ဓာတုန်(တ်)နှင့်၊ သဟ–တကွ၊ တပစ္စယသ–၏၊ စ္ဆ ဋ္ဌာဒေသာ–စ္ဆ အပြု, ဋ္ဌ အပြုတို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) နစ္ဆံ နဋ္ဌ–ကခြင်း။ [ဤသုတ်ကို ကစ္စည်းဝုတ္တိ၌ ကျယ်ဝန်းစွာ ဖွင့်ထား၏၊ ရုပ်ကို အခြေပြု၌ တွက်ထားပြီ။]

ဟသ–ဟသနေ–ပြုံးရယ်ခြင်း၌...၏၊ ဟသနံ–ပြုံးခြင်း၊ ဟသိတံ–ခြင်း၊ ဣကာရာဂမော–လာ၊ ဂမနံ–သွားခြင်း၊ ဂတံ–သွားခြင်း၊ ဧဝံ, ဌိတံ–ရပ်ခြင်း၊ သယိတံ–အိပ်ခြင်း၊ ဝါဓိကာရသ–၏၊ ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသတ္ထာ–ကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိ–ပြု၊ ရုဒိ–အသုဝိမောစနေ၊ အရုဒ္ဓိတ္ထ–ရှေး၌ ငိုခြင်း၊ ဣတိ ရောဒိတံ၊ ရုဏ္ဏံဝါ–လည်းရှိ၏။ [ဘိဒါဒိတော သုတ်ဖြင့် စီရင်၊] ဣစ္စာဒိ။

ဝါဓိကာရသ ၊ပေ၊ ဝုဒ္ဓိ—သယိတ်၌ တပစ္စည်းသည် အတိတ်ဟော နိဋ္ဌပစ္စည်းတည်း၊ အညေသုစ သုတ်၌ "နိဋ္ဌာဒီသု ဝုဒ္ဓိ နိ"ဟု တားမြစ်ခဲ့သောကြောင့် သယိတ်၌ သိဝ်ယ် ဣကို ဧဝုဒ္ဓိမပြုသင့်သည် မဟုတ်ပါလော၊...အဘယ့်ကြောင့် ဣကို ဧဝုဒ္ဓိပြု၍ (ဧကို အယပြုပြီးလျှင်) သယိတ်ဟု ဖြစ်နိုင်ပါသနည်း ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ဝါဓိကာရသ"စသည် မိန့်၊ ထို အညေသုစ သုတ်၌ လိုက်လာသော ဝါသဒ္ဒါက တစ်ချို့ဝုဒ္ဓိပြုရပါသေး၏ဟု သတ်မှတ်သောကြောင့် သိ၌ ဣကို ဧဝုဒ္ဓိပြုနိုင်သည်–ဟူလို၊ ရောဒိတံ စသည်၌လည်း နည်းတူ။

ကမ္မနိ–ဌ် (ဥဒါဟရဏ်)၊ ဘဝတာ–သည်၊ ကောဓော–ကောဓကို၊ အဘိဘူယိတ္ထ–လွှမ်းမိုးအပ်ပြီ၊ ဣတိ အဘိဘူတော–၏၊ အဘိဘူတာ ၊ပေ၊ မိန်းမ၊ အဘိဘူတံ–စိတ်၊ ဘာသ–ဗျတ္တိယံ(ဝိယတ္တိယံ) ဝါစာယံ၊ တေန–ထိုပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဓမ္မော–ကို၊ အဘာသိတ္ထ(ယ ဣ)–ဟောအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဘာသိတော–၏၊ ဘာသိတာ–ဟောအပ်သော၊ ဂါထာ–ဂါထာ၊ ဘာသိတံ–သော၊ သုတ္တံ–သုတ်၊ ဒိသီ–ဥစ္စာရဏော–ရွတ်ဆိုခြင်းဌ...၏၊ စုရာဒိတ္ထာ–စုရာဒိ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဏော–ဏော ပစ္စည်းသက်၊ ဘဂဝတာ–သည်၊ ဓမ္မော–ကို၊ အဒေသိယိတ္ထ–ဟောတော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဒေသိတော၊ ဣကာရာဂမေ–ဣအာဂုံကြောင့်၊ ကာရိတ သရလောပေါ–ကာရိတ်သရကို ချေ။ ["ဒေသ+ဓ+ိတ" ဌ် စုရာဒိတော သုတ်ဖြင့် သက်၍ ကာရိတ်မှည့်ထားသော ဓကို ချေ–ဟူလို၊] ဓီ–ဓယော၊ မာရော–မာရ်ကို၊ အဓိယိတ္ထ–အောင်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဓိတော၊ နိ–ပါပဏော၊ ဂါမံ–သို့၊ အဇာ–ဆိတ်တို့ကို၊ အနိယိံသု–ဆောင်အပ်ကုန်ပြီ။ [အဇာနှင့် ဝုစ်တူအောင် "အနိယိံသု" ဟု ဗဟုဝုစ်ရှိစေ၊] ဣတိ နိတာ–နိတတို့မည်၏၊ တယာ–သည်၊ ဓမ္မော–ကို၊ သုတော–နာအပ်ပြီ၊ ဉာတော–သိအပ်ပြီ။ [အသူယိတ္ထာတိ သုတော၊ အညာယိတ္ထာတိ ဉာတော။]

သာသ–အနုသိဋ္ဌိမှ၊ အနုသာသီယိတ္ထ–သွန်သင်အပ်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော တပစ္စယော။

၆၂၅။ သာသ ဒိသ ၊ပေ၊ ရိဋ္ဌောစ။ ။ပေ၊ စသဒ္ဒေန, တိသ–တိပစ္စည်း၏၊ ရိဋ္ဌစ–ရိဋ္ဌလည်းပြု၊ ဒိသတော–ဒိသဓာတ်မှ နောက်ဌ၊ ကိစ္စ တကာရ တုံတွာဒီနဋ္ဌ–ကိစ္စပစ္စည်း၏ တအက္ခရာ, တုံပစ္စည်း, တွာပစ္စည်း အစရှိသည်တို့၏လည်း၊ ရဋ္ဌရဋ္ဌုံ ရဋ္ဌာဒေသာ–ရဋ္ဌ, ရဋ္ဌုံ, ရဋ္ဌာ အပြုတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊ [သီမူဌ် "ရဋ္ဌ ရဋ္ဌုံ ရဋ္ဌု အာဒေသာ"ဟု ရှိ၏၊] ရာဒိလောပေါ၊ မယာ–ငါသည်၊ သော–ထို ပဋ္ဌင်းလောင်းကို၊ အနုသိဋ္ဌော–သွန်သင်အပ်ပြီ၊ [နည်းလမ်း ညွှန်ပြ

၆၂၅။ စသဒ္ဒေန ၊ပေ၊ ရဋ္ဌာဒေသာ—ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဒဋ္ဌေယျုံတို့ဌ် ကိစ္စပစ္စည်းဖြစ်သော တဗ္ဗ–တေယျတို့၏ တကို ရဋ္ဌပြု၊ ဒဋ္ဌုံဌ် တုံကို ရဋ္ဌုံ ပြု၊ ဒဿနီယံသည် ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဒဋ္ဌေယျုံတို့၏ အနက်ဖွင့်။ ပဿိတုံသည် ဒဋ္ဌုံ၏ အနက်ဖွင့် ဖြစ်သကဲ့သို့ ထို့အတူ ပဿိတွာလည်း ဒဋ္ဌုံ ဒဋ္ဌာတို့၏ အနက်ဖွင့်တည်း၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဒဋ္ဌုံဒဋ္ဌာဌ် ဒဋ္ဌုံသည် တွာပစ္စည်းကို ရဋ္ဌုံပြု၍ ပြီးသောပုံစံတည်း...ဟု သိသာ၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်ဌ်ကား "တုံ ယာ နာ"ဟု

အပ်ပြီ၊] သာ–ထို မိန်းမကို၊ အနုသိဋ္ဌာ–ပြီ၊ အနုသိဋ္ဌံ–သွန်သင်အပ်သော အမျိုး။ [သီမူ၌ "ဒိသ–ပေကွဲ့ဏော"ဟု ရှိသေး၏၊] မေ–သည်၊ ရူပ–ရူပါရုံကို၊ အဒိသိတ္ထ–မြင်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဒိဋ္ဌံ၊ တိမှိ–တိပ်စ္စည်းဌ(ဥဒါဟရဏ်)၊ အနုသာသနံ–သွန်သင်ခြင်း၊ အနုသိဋ္ဌိ–ခြင်း၊ ဒသနံ–မြင်ခြင်း၊ ဒိဋ္ဌံ–ခြင်း။

ကိစ္စာဒီသု–ကိစ္စပစ္စည်း အစရှိသည်တို့ဌ (ဥဒါဟရဏ်) ဒဿနီယံ–မြင်ထိုက်သော ဝတ္ထုသည်၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ဒဋ္ဌေယျ–မည်၏၊ ပဿိတုံ–မြင်ခြင်းငှာ၊ ဣတိ–ဤအနက်ကြောင့်၊ ဒဋ္ဌုံ–မည်၏၊ ဒဋ္ဌုံ–မြင်ခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆတိ–သွား၏၊ ပဿိတွာ–မြင်၍၊ နေက္ခမ္မံ–ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ ဒဋ္ဌုံ–မြင်၍။ [သီမူ၌ "ဒဋ္ဌု–မြင်၍" ဟု ရှိ၏၊] ဒဋ္ဌာ–မြင်၍၊ ဣကာရာဂမေန–သည်၊ အန္ဓရိတသ–ခြားကွယ်အပ်သော ပစ္စည်း၏၊ (အယံ–ဤ အစီအရင်သည်၊) နု ဘဝတိ–မဖြစ်၊ ယထာ–ကား၊ အနုသာသိတံ ၊ပေ၊ ဒဿိတံ ဣစ္စာဒိ–အစရှိသည်တည်း။ [အနုသာသိတံ–သွန်သင်အပ်ပြီ၊ အနုဘာသိတဗ္ဗံ–ထိုက်၏၊ အနုသာသိတုံ–ငှာ၊ အနုသာသိတွာ–၍၊ ဒဿိတံ–မြင်အပ်ပြီ။]

သုတ်တည်၍ ဒဋ္ဌုံ၌ တွာကို တုံပြုပြီးမှ, ထို တုံ၏ တကို ဌပြု, ဒိသကို ဒသ် ပြုသည်၊ မည်သည့်နည်းဖြင့် ပြီးသည်ဖြစ်စေ ဒဋ္ဌုံ၌ မူလက တွာပစ္စည်းဖြစ်ခြင်းမှာ သဘောတူ ရကား "နေက္ခမ္မံ ဒဋ္ဌု ခေမတော"ဟူသော သုတ္တနိပါတ် ပဗ္ဗဇ္ဇသုတ်၌ ဂါထာဖြစ်၍ ဒဋ္ဌုမှ နိဂ္ဂဟီတ်ကို ချေထားသော တွာ ပစ္စယန္တပုဒ်ဟု မှတ်။ ["နေက္ခမ္မံ–ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ ခေမတော–ဘေးမဲ့အားဖြင့်၊ ဒဋ္ဌုံ–မြင်၍၊"]...

တစ်နည်း— "အဘိဟဋ္ဌု (အဘိဟဋ္ဌုံ)–ရှေးရှုဆောင်၍၊ ပဝါရေယျ–ဖိတ်အံ့"ဟူသော နိ်သဂ္ဂိယ တတုတ္တရိသိက္ခာပုဒ်၏ အဋ္ဌကထာ၌ကား ဒဋ္ဌုံကို အဘိဟဋ္ဌုံ၏ ဥပမာပြု၍ ဖွင့်ထား၏၊ ထိုအဖွင့်အလို အဘိဟဋ္ဌုံ၌ တုံ ပစ္စည်းဖြစ်သကဲ့သို့ ဒဋ္ဌုံ၌လည်း တုံ ပစ္စည်းဖြစ်ကြောင်း သိသာ၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် တွာ ပစ္စည်းကို ရှင်းပြ၍ ထို တုံ ပစ္စည်းသည်ပင် တွာပစ္စည်းအနက်ကို ဟောနိုင်သည်ဟု တစ်နည်းမှတ်ဖွယ်ရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "တွာ ပစ္စည်းနက်, တစ်ချက်ဟောကြား, ကတ္တားနှင့်ကံ, သမ္ပဒါန်, ထွန်းပြန် တုံပစ္စည်း သဘောတည်း"ဟု နိယာမ်ရှိသည်၊ [ကာတုံ–ပြုခြင်းသည်၊ ဝန္ဒတိ–အပ်၏၊ (ကတ္တား)၊ ကာတုံ–ပြုခွင့်ကို၊ လဗ္ဘတိ–ရအပ်၏၊ (ကံ)၊ ကာတုံ–ပြုခြင်းငှာ (သမ္ပဒါန်)။]

ဒဋ္ဌာ–ဒိဋ္ဌာမှုကွဲ။ ။ ရူပသိဒ္ဓိ၌ တွာပစ္စည်းဖြင့် သီမူဝယ် "ဒဋ္ဌာ–မြန်မာမှု၌ "ဒိဋ္ဌာ"ဟု ပါ၌ ၂ ထွေ ကွဲ၏၊ "ဥမ္မာဒန္တီ မဟံဒဋ္ဌာ (မြင်ရ၍) နု သုဗ္ဗာမိ ဒိဝါရတ္တိ" ဟူသော ဥမ္မာဒန္တီဇာတ်၊..."နာဒိဋ္ဌာ (မမြင်မူ၍) ပရတော ဒေါသံ"ဟူသော ပဒုမဇာတ် တို့၌လည်း "ဒဋ္ဌာ–ဒိဋ္ဌာ"ဟု ပါ၌ ၂ ထွေ ကွဲလျက်ရှိသည်၊ သို့ရာဝယ် ဒဋ္ဌဗ္ဗံ ဒဋ္ဌေယျံ ဒဋ္ဌုံတို့၌ ဒိ၏ ဣသရ ကျေသကဲ့သို့ ဒဋ္ဌာ၌လည်း ရှေ့ ဣသရကျေသော သိဟိုဠ်မှရှိ

တုသ–ပီတိမှိ၊ အတုသီ–နှစ်သက်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထေ–၌၊ ကတ္တရိ– ၌၊ တပစ္စယော–သက်၊ တသာတတိ အဓိကာရော။

၆၂၅။ သာဒိသန္တ ၊ပေ၊ ဣဒေ။ ။အာဒိနာ–အစဗျည်းနှင့်၊ သဟ, ဝတ္တတိ ဣတိ သာဒိ၊ သကာရန္တေဟိ–သ အက္ခရာ အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့မှလည်း ကောင်း၊ ပုစ္ဆ ဘန္တ ဟံသ ဣစ္စေဝမာဒီဟိ–ပုစ္ဆ ဘန္တ ဟံသ အစရှိကုန်သော၊ ဓာတူဟိ–တို့မှလည်းကောင်း၊ ပရသ, အနန္တရိတသ–မခြားအပ်သော။ [ဣ အာဂုံစသည် မခြားအပ်သော၊] တကာရသ–တ အက္ခရာ၏၊ အာဒိဗျဉ္ဇနေန–အစဗျည်းဖြစ်သော၊ ဓာတွန္တေန–နှင့်၊ သဟ, ဌာဒေသော–ဌ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊ [ဌ၌ သံယုဂ်ဌလည်းပါစေ၊] ဟံသသ–ဟံသဓာတ်၏၊ သန္တတ္တေ–သအဆုံးရှိသည်၏ အဖြစ်သည်၊ သတိပိ–ဖြစ်ပါလျက်လည်း၊ ပုနဂ္ဂဟဏံ-ထပ်၍ယူခြင်းသည်၊ ဣစိ–အချို့သော သကာရန္တဓာတ်၌၊ ဌာဒေသသ–ဌ အပြု၏၊ အနိယတ ဒီပနတ္ထံ–မမြဲသည်၏ အဖြစ်ကို ပြုရခြင်းအကျိုးရှိ၏၊ တေန–ကြောင့်၊ ဝိဒ္ဓဿော, ဥတ္တြဿောတျာဒီသု–အစရှိသော ပြယုဂ်တို့၌၊ နဟောတိ–ဌ အပြု မဖြစ်၊ တုဌော–နှစ်သက်ပြီ၊ သန္တုသိတော–ကောင်းစွာ နှစ်သက်ပြီ။

ပါဠိသာ ရှေ့နောက် ညီညွတ်ပေသည်၊ တွာပစ္စည်းကို ဤသုတ်၏ စသဒ္ဒါဖြင့် ရဌာပြု၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား "နာဒဌာ ပရတော ဒေါသံ"၌ တွာမှ ဝကို ချေ၍, တကို ဌပြုသည်။

၆၂၆။ အာဒိနာ ၊ပေ၊ သာဒိ—"သ+အာဒိ"ဟု ခွဲ၊ အာဒိ ဟူသည် (တ)ပစ္စည်း၏ အစတည်း၊ တကို ဌ ပြုရာ၌ တ ပစ္စည်း၏ အစဖြစ်သော ဓာတွန်ဗျဉ်းနှင့်တကွ ပြုပါ–ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် "သဟာဒိဗျဉ္ဇနေန" ဟု ဝုတ္တိဖွင့်သည်၊ ဤသာဒိကိုလည်း ဌောဒ္ဓ ဝိသေသနအဖြစ်ဖြင့် စပ်။ [ဤ သာဒိပုဒ်ကို ဗဟုဗ္ဗီဟိမလုပ်ဘဲ "အာဒိနာ+သဟာတိသာဒိ"ဟု အဗျယီဘောလုပ်လျှင် သာ၍ကောင်းမည် ထင်၏။]

ဟံသသ ၊ပေ၊ အနိယတ ဒီပနတ္ထံ—"သန္တ–သ အဆုံးရှိသော ဓာတ်"ဟု ဆိုလျှင် "ဟံသ"ဓာတ်လည်း ပါနိုင်သည် မဟုတ်ပါလော၊ သို့ပါလျက် အဘယ့်ကြောင့် ဟံသဓာတ်ကို ထပ်ဆိုရပါသနည်း...ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "ဟံသသ"စသည် မိန့်၊ ဟံသဓာတ်ကို ထပ်၍ဆိုသဖြင့် ဟံသမှ တစ်ပါးသော သကာရန္တဓာတ်များ၀ယ် အချို့ဓာတ်၌ ဌ အပြု မမြဲ ဟု သတ်မှတ်ခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ ထိုအကျိုးငှာ ဟံသဓာတ်ကို ထပ်၍ ဆိုရသည်–ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် "ဝိပုဗ္ဗ–ခံသ–ဝိဒ္ဓံသနေ(ဖျက်ဆီးခြင်း)၊ သ်ဗျဉ်းကို တ သို့ကပ်၊ နိဂ္ဂဟီတ်ချေ, ,ဒွေဘော်လာ၍ "ဝိဒ္ဓဿော–ဖျက်ဆီးအပ်၏"ဟု လည်းကောင်း, ဥပုဗ္ဗ ဣတ္တြသ–ဥဗ္ဗေ၉နေ–ထိတ်လန့်ခြင်း၊ တကို ဌ မပြုဘဲ (သ်)ကို တ သို့ကပ်, "ဥတ္တြဿော–ထိတ်လန့်ပြီ"ဟု လည်းကောင်း ပြီးရသည်၊ ဤစကားစဉ်အရ "ဟံသဓာတ်၌မူ ဌ အပြု မြဲသည်"ဟုလည်း ပြန်၍ သိနိုင်သည်။ [တုဌောကို ရုပ်တွက်၊ သန္တုသိတောကား ဣ အာဂုံခြားသဖြင့် ဌ မပြုရသော ပုံစံတည်း။]

ဘသ–ဘဿနေ–လျှောကျခြင်းဌ...၏၊ အဘဿိ–လျှောကျပြီ၊ ဣတိ ဘဌော, ဘဿိတော–၏၊ [ဣအာဂုံခြားသဖြင့် ဘဿိတောဌ် ဌ မပြုရ၊] နသ–အဒဿနေ–မမြင်ရခြင်းဌ...၏၊ နဿိ–ပျက်စီးပြီ၊ ဝါ–ပျောက်ပြီ၊ ဣတိ နဌော၊ ဒံသ–ဒံသနေ–ကိုက်ဖြတ်ခြင်းဌ...၏၊ သပ္ပေန–မြွေသည်၊ အဒံသိ ယိတ္ထ–ကိုက်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဌော၊ ဌံသိတော ဝါ–လည်း ရှိ၏၊ ကွစိဓာတု ဘျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဒဿ–ဒ၏၊ ဌုတ္တံ–ဌ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ၊) ဖုသ–ဖဿနေ–တွေ့ထိခြင်းဌ...၏၊ ဖောဋေန–ဖောဋါသည်၊ အဖုသိယိတ္ထ–တွေ့ထိအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဖုဌော၊ ဖုသိတောဝါ–လည်း ရှိ၏၊ ["ဟုဿ–ဟဿနေ"ဟု စာပျက်တတ်သည်၊] ဣသု–ဣစ္ဆာယံ၊ ဧသိယိတ္ထ–လိုချင်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဣဌော–၏၊ ဣစ္ဆိတော ဧသိတော–လိုချင်အပ်ပြီ။ [ဣ အာဂုံခြားဍ ဌ မပြုရ, ဣသု ယမုနမန္တော ဩောဝါဖြင့် စီရင်၊ ဧသိတောဌ် ဝုဒ္ဓိပြု၊] မသ–အာမသနေ၊ အာမသိယိတ္ထ–သုံးသပ်အပ်ပြီ၊ ဣတိ အာမဌော၊ ဝသ–သေစနေ–သွန်းခြင်းဌ...၏၊ ဒေဝေါ–မိုးသည်၊ အဝဿိ–သွန်ချပြီ၊ ဝါ–ရွာပြီ၊ ဣတိ ဝုဌော။ ["ဝဿဝါ ဝု"ဖြင့် စီရင်၊] ပဝိသိယိတ္ထ–ဝင်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ပဝိဌော။ [ပဝုဗ္ဗ ဝိသဓာတ်၊] ဥဒ္ဒိသိယိတ္ထ–ရွတ်ပြအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဥဒ္ဒိဌော။ [ဥပုဗ္ဗ, ဒိသ–အတိသဋ္ဌေနေ၊] ဤတွင် သန္ဓာဓာတ်များ ပြီးပြီ။

ပုစ္ဆ–ပုစ္ဆနေ၊ ပဠံ–ပြဿနာကို၊ အပုစ္ဆိယိတ္ထ–မေးအပ်ပြီ၊ ဣတိ ပုဌော ပုစ္ဆိတော–၏၊ ဘန္တ–အဝမဒ္ဒနေ–နှိပ်ခြင်း ဖျက်ဆီးခြင်းဌ...၏၊ အဘဋ္ဌိယိတ္ထ–နှိပ်နယ်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဘဋ္ဌ၊ ဧည်–စပါးတည်း။ ["ဘဋ္ဌ–ပါကေ ဘန္တ–အဝမဒ္ဒနေ ဝါ"ဟု သီမူဌ် ဓာတ် ၂ မျိုးပြ၏၊ "အဘဋ္ဌိတ္ထ"ဟုလည်း ရှိသည်၊] ဟံသ–ပီတိမှိ–နှစ်သက် ရွှင်လန်းခြင်းဌ...၏၊ အဟံသိ–ရွှင်လန်းပြီ၊ ဣတိ ဟဌော၊ ပဟံသိတော–အလွန် ရွှင်လန်းပြီ။ [ပဝုဗ္ဗ ဟံသ။]

အာဒိသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ [ဟံသာဒီဟိဌ် အာဒိဖြင့် "ဌာဒေသော"ဌ် စပ်၊] ယဇ–ဒေဝပူဇာ သင်္ဂတိကရဏာ ဒါနေသု၊ ဣဋ္ဌိတ္ထ–ပူဇော်အပ်ပြီ၊ ဣတိ အဋ္ဌော–ဌ်၊ တပစ္စယော–သက်၊ တဿ–ထိ ပစ္စည်း၏၊ ဌာဒေသော–ဌပြု။

၆၂၇။ ယဇေသ သရသိဒ္ဓေ။ ။ပရေ, ဌေ–ဌ အပြုကြောင့်၊ ယဇ ဣတိ ဧတဿ ဓာတုဿ–၏၊ သရဿ–သရ၏။ ["ယဇ်"ဌ် ယဝယ် အ သရ၏၊] ဣကာရာဒေသော ဟောတိ၊ မယာ–သည်၊ ဧနော–ဘုရားရှင်ကို၊ ယိဋ္ဌော–ပူဇော်အပ်ပြီ၊ သဇ–ဝိသဂ္ဂေ–စွန့်လွှတ်ခြင်းဌ...၏၊ [ဓာတွတ္ထသင်္ဂဟ ဌ် "သဇ"ဟု သံယုဂ်ဖြင့်ရှိ၏၊ သဣ္ဓာတဌ် "သရိဇ"ဟု ရှိသောကြောင့် သဇ္ဓာတ်

ဟု ဆိုခြင်းက သာ၍ကောင်းသည်၊] သံပုဗ္ဗော–သံရှေးရှိ၏၊ တေန–ထိုသူသည်၊ သံသဒ္ဓိတ္ထ–ရောနှောအပ်ပြီ၊ ဣတိ သံသဒ္ဓေါ၊ ဝိသဒ္ဓေါ–စွန့်လွှတ်အပ်ပြီ၊ မဇ–သုဒ္ဓိမှ–စင်ကြယ်ခြင်း၌...၏၊ အမဇ္ဈ–စင်ကြယ်ပြီ၊ ဣတိ မဒ္ဓေါ။ [စင်ကြယ်ချောမောသော အရာ၊] ဣစ္စာဒိ။

ကိစ္စ တကာရာဒီသု–ကိစ္စံ ပစ္စည်း၏ တ အက္ခရာ အစရှိသည်တို့၌၊ (ဥဒါဟရဏံ)၊ တုသိတဗ္ဗံ–နှစ်သက်ထိုက်သော ဝတ္ထုသည်၊ တုဋ္ဌဗ္ဗံ–မည်၏။ ["တောဋ္ဌဗ္ဗံ"ဟု ဝုဒ္ဓိနှင့် ရှိကြ၏၊ ပါဠိ၌ကား "ယံ လဒ္ဓံ တေန တုဋ္ဌဗ္ဗံ"ဟု ဝုဒ္ဓိမပြုဘဲ ရှိသည်၊] ဖုသိတဗ္ဗံ–တွေ့ထိထိုက်သော အာရုံသည်၊ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ–၏။ ["ဖုသ, တဗ္ဗပစ္စည်း၊] ပုစ္ဆိတုံ, ပုဋ္ဌုံ–မေးခြင်းငှာ၊ ယဒိတုံ ယိဋ္ဌုံ–ပူဇော်ခြင်းငှာ၊ အဘိဟရိတုံ အဘိဟဋ္ဌုံ–ရှေးရှုဆောင်ခြင်းငှာ၊ တောသနံ တုဋ္ဌိ–နှစ်သက်ခြင်း၊ ဒေသနံ ဒေဋ္ဌိ–ရှာခြင်း၊ ဝဿနံ ဝုဋ္ဌိ–ရွာခြင်း၊ ဝိသဇ္ဇနံ ဝိသဋ္ဌိ–စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ ဣစ္စာဒိ။

တဿာတိ အာဒိတိစ ဝတ္ဘတေ၊...

၆၂၈။ ဘန္ဓတော ဂ္ဂေါစ။ ။ပေ၊ အနေန–ဤသူသည်၊ ရာဂေါ–ရာဂကို၊ ဘဂ္ဂေါ–ချိုးဖျက်အပ်ပြီ။

ဝသ–နိ၀ါသေ၊ ပရိ၀သီယတ္ထ–ကျင့်သုံးအပ်ပြီ၊ ဣတိ ပရိဝုတ္ထော၊ ပရိ၀ါသော–ပရိ၀ါသ် ရ၏၊ ဗြဟ္မစရိယံ–မြတ်သော အကျင့်ကို၊ ဝုသိတံ–ကျင့်သုံးအပ်ပြီ၊ ဥတ္ထဥအာဒေသာ–ဥတ္ထ အပြု, ဥ အပြုတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ [ပရိဝုတ္ထောဒ္ဓ ဝသတော ဥတ္ထဖြင့် ဥတ္ထပြု, ဝုသိတံဒ္ဓ ဝသ၀ါဝုဖြင့် ဥပြု–ဟူလို၊ သီဟိုင်္ဂမှ မြန်မာမှ ကွဲ၏၊] ဝသ–အစ္ဆာဒနေ–ဖုံးလွှမ်းခြင်း၌...၏၊ နိ၀သီယတ္ထ–ဖုံးလွှမ်းအပ်ပြီ၊ ဣတိ နိ၀တ္ထံ၊ ဝတ္ထံ–အ၀တ်တည်း၊ ကွစိဓာတု ဘျာဒိနာ–ဖြင့်၊ သ္ဓ ကာရ သံယောဂသ–သ္ဓ သံယုဂ်၏၊ ဣတ္ထတ္ထံ–ဣတ္ထ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ၊) [ဝသ–တ၊ ဓာတုန်ကို ချေ, ဝ သ္ဓ၊ သုတ်ကြီးဖြင့် သ္ဓကို ဣတ္ထပြု၊] ဧ၀ံ, နိ၀တ္ထဗ္ဗံ–၀တ်ရာ၏၊ သံသ–ပသံသနေ–ချီးမွမ်းခြင်း၌...၏၊ ပသံသီယတ္ထ–ချီးမွမ်းအပ်ပြီ၊ ဣတိ ပသတ္ထော၊ ပသံသိတော–ပြီ၊ ပသံသနံ–

၆၂၇။ ပုစ္ဆိတုံ ပုဋ္ဌုံ ။ပေ၊ **ဣစ္စာဒိ**—"တဿာတိ အဓိကာရော"ဟု သုတ်၏ အစ၌ ပြခဲ့သော တ အရ တုံ တဗ္ဗ တိ စသည်တို့မှ တ ကိုလည်း ယူနိုင်သောကြောင့် ပုဋ္ဌုံ စသော ပုံစံများကို ပြနိုင်သည်၊ ပုစ္ဆိတုံ ဖုသိတဗ္ဗံ–စသည်ကား ပုဋ္ဌုံ စသည်၏ အနက်ဖွင့်သာ၊ ပုဋ္ဌုံ စသည်သာ ပုံစံရင်းတည်း။

ချီးမွမ်းခြင်း၊ ပသတ္ထိ–ခြင်း၊ (တိ ပစ္စည်း၊) [ဤ ပသတ္ထိတိုင်အောင် ကွစ်ဓာတု ဖြင့် သ္တ ဝိ တ္ထပြု ဝိပုဗ္ဗ သသ–ဝိသာသေ(အကျွမ်းဝင်ခြင်း)ဟူသော ဓာတ်ဖြင့် "ဝိသေသော–အကျွမ်းဝင်သူ"ဟု လည်း ဖြစ်၏၊ ဝသတော ဥတ္ထဋ္ဌ ပြုခဲ့သော အဓိဝတ္ထာ – ဝတ္ထုဗဲ့ကဲ့သို့ စီရင်လျှင်လည်း နိဝတ္ထံ စသော ရှယ်များပြီးနိုင်သည်။]

ဗန္ဓ–ဗန္ဓနေ၊ ရညာ–သည်၊ အဗ္ဗိတ္ထ–နှောင်ဖွဲ့အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဗဒ္ဓေါ၊ မေ–သည်၊ ဓနံ–ကို၊ အလဘိယိတ္ထ–ရအပ်ပြီ၊ ဣတိ လဒ္ဓံ၊ ဓတ္ထ ဒတ္ထာနိ–ဓ အဖြစ် ဒ အဖြစ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။ [ဓ ဗ ဘဟေဟိ, ဟ စတုတ္ထာနံ စသောသုတ်တို့ ဖြင့် ပြု၊] ရာဘ–ရာဘသေ–အားထုတ်ခြင်း၌...၏၊ အာရဘိယိတ္ထ–အားထုတ်အပ်ပြီ၊ ဣတိ အာရဒ္ဓံ၊ ဝီရိယံ–တည်း။ [အာရမ္ဘဓာတ်ဖြင့်လည်း ပြုခဲ့ပြီ၊] ဒဟ–ဘသ္မီ ကရဏေ–ဟြာကို ပြုခြင်း(လောင်ကျွမ်းခြင်း)၌...၏၊ အဒယိတ္ထ–လောင်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဒဓုံ၊ ဝနံ–တောတည်း၊ အဘုဇ္ဇိတ္ထ–စားအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဘုတ္တောဒနော–တည်း၊ ဘုဇာဒိတ္ထာ–ဘုဇာဒိဓာတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဓာတ္ဝန္တလောပေါ, ဒ္ဝိတ္ထဉ္စ၊ စ–ဟာနိမှိ–စွန့်ခြင်း၌...၏၊ ပရိစ္စဇိယိတ္ထ–စွန့်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ပရိစ္စတ္တံ၊ ဝနံ–တည်း၊ အမုစ္စိတ္ထ–ပစ်လွှတ်အပ်ပြီ။ ["အမုဋ္ဌိယိတ္ထ" ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း၊] ဣတိ မုတ္တောဒနော၊ သရော–မြှားတည်း။

ဝစ–ဝိယတ္တိယံ ဝါစာယံ၊ အဝစိယိတ္ထ–ပြောဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော, တ ပစ္စယော၊ အန္ဓောတိ, နောတိ, ဒ္ဝိတိစ အဓိကာရော။

၆၂၉။ ဝစ၀ါ၀ု။ ။ဣဒံ–ဤသုတ်သည်၊ စတုပဒံ။ [ရှာသ၌ "တိပဒံ"ဟု ဆိုသောကြောင့် "ဝစ+ဝါ+ဝ+ဉ" ၄ ပုဒ်ဟု ဖွင့်သည်၊] ဝစ ဣတိ ၊ပေ၊ ဟောတိ ဝါ–ဖြစ်သည်သာ၊ ဓာတ္ဝန္တောဓ စကာရောစ, နော–ကျေသည်၊ ဟောတိဝါ–သာ၊ တပစ္စယသ–၏၊ ဒ္ဝိဘာဝေါစ, ဟောတိဝါ–သာ၊ ["တပစ္စယသ" ဟု သီရှိသည်၊] ဝါဂ္ဂဟဏံ–သည်၊ အဝဓာရဏတ္ထံ–၏၊ [ဥအပြု, ဓာတ္ဝန် ချေ, ဒွေဘော်ပြု–ဟူသော အစီအရင် အားလုံး မြဲသည်–ဟု ပိုင်းခြား သတ်မှတ်သော သန္ဓိဌာနာဝဓာရဏာ ဟူလို၊] ဓာတ္ဝာဒိမှိ–၌၊ ဝကာရာဂမော–ဝ အက္ခရာလာ။ [တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် လာ၊] ဘဂဝတာ–သည်၊ ဣဒံ–ဤ စကားတော်ကို၊ ဝုတ္တံ–မိန့်တော်မူအပ်ပြီ၊ ဥတ္တံဝါ–လည်း ရှိ၏။

၆၃၀။ ဂုပါဒိနဋ္ဌ။ ။ ပေ၊ ဂုပ–ဂေါပနေ–စောင့်ရှောက်ခြင်း၌...၏၊ သုဂေါပိယိတ္ထ – ကောင်းစွာ စောင့်ရှောက်အပ်ပြီ၊ ဣတိ သုဂုတ္တော – ၏၊

သုဂေါပိတောပြီ၊ ဣကာရာဂမေန ဗျဝဟိတတ္တာ, နှ ဓာတ္တန္တလောပေါ-ဓာတုန်ကို မချေရ၊ အညေသုစာတိ သုတ္တေ-ဌ်၊ ဝါဓိကာရသ ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသတ္တာ, နိဋ္ဌတကာရေပိ-နိဋ္ဌ တပစ္စည်းကြောင့်လည်း၊ ကွစိ-ဌ်၊ ဝုဒ္ဓိ။ [သုဂေါပိတောဌ် ဝုဒ္ဓိပြု-ဟူလို။] ဂေါပနံ-စောင့်ရှောက်ခြင်း၊ ဂုတ္တိ-ခြင်း။

လိပ-လိမ္မနေ-လိမ်းကျံခြင်း (သုတ်လိမ်းခြင်း)ဌ်...၏၊ သုဂန္ဓေန-ကောင်းသော အနံ့ဖြင့်၊ အလိမ္မိယိတ္ထ-သုတ်လိမ်းအပ်ပြီ၊ ဣတိ လိတ္တော၊ တပ-သန္တာပေ၊ တေဇေန-မီးသည်၊ သန္တပိယိတ္ထ-ပြင်းစွာ ပူလောင်အပ်ပြီ၊ ဣတိ သန္တတ္တော၊ ဒီပ-ဒီတ္တိမှ၊ အဂ္ဂိနာ-မီးသည်၊ အာဒီပိယိတ္ထ-ပြင်းစွာ လောင်အပ်ပြီ၊ ဣတိ အာဒိတ္တော၊ ရဿတ္ထံ။ [ကွစိဓာတုဖြင့် ဒီဌ် ရဿပြု၊] ဒီပနံ-တောက်လောင်ခြင်း၊ ဒီတ္တိ-ခြင်း၊ အပ-ပါပုဏာနေ-ရောက်ခြင်းဌ်...၏၊ ပါပိ ယိတ္ထ-ရောက်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ပတ္တော, ဂါမော။ [ပဝုဗ္ဗ အပ, တ၊ ဓာတုန်ချေ၊ တ် ဒွေဘော်, ပခွင်းချေ, ကပ်၊] သုခံ-သုခသို့၊ ပါပုဏီ-ရောက်ပြီ၊ ဣတိ ပတ္တော။ [သုခံ-ဟူသော အဝုတ္တကံကို ထောက်၍ "ပါပုဏီ"ဟု ကတ္တားဟော ရှိစေ၊] ပါပုဏနံ-ရောက်ခြင်း၊ ပတ္တိ-ခြင်း၊ ပတ္တဗ္ဗံ-ရောက်ထိုက်၏၊ မဒ-ဥမ္မာဒေ၊ ပမဒ္ဒိ-မေ့လျော့ပြီ၊ ဣတိ ပမတ္တော၊ သုပ-သယနေ၊ အသုပိ-အိပ်ပြီ၊ ဣတိ သုတ္တော၊ ဣစ္စာဒိ။ [ဤတွင် ဂုပါဒိပုံစံ ပြီး၏။]

စရ-စရဏော၊ ဓမ္မော-ကို၊ အစရိယိတ္ထ-ကျင့်အပ်ပြီ၊ ဣတိ စိဏ္ဏော၊ ဣဏ္ဏောဒေသော-ဣဏ္ဏောပြု၊ [တရာဒီဟိ စသော သုတ်ဖြင့် ပြု၊] စရိတောဝါ-၏၊ ဇဝံ, ပုဏ္ဏော, ပူရိတော-ပြည့်ပြီ။ [ပုဏ္ဏောဌ် နောက်ဣချေ, ဥကို ရဿပြု၊] နုဒ - ခေပေ၊ ပနုဒ္ဒိတ္ထ - ပယ်နုတ်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ပနုဏ္ဏော၊ နသ ဏတ္တံ၊ ပနုဒိတော-ပယ်နုတ်အပ်ပြီ၊ ဒါ-ဒါနေ၊ အာဒီယိတ္ထ-ယူအပ်ပြီ၊ ဣတိ အာဒိဏ္ဏော၊ အတ္ထောဝါ-လည်းရှိ၏၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ, ဒါသဒ္ဒသ-ဒါသဒ္ဒါ၏၊ တကာရော-တပြု၊ ရဿတ္တဉ္စ(သီဌ် ပါ၏)-ရဿလည်း ပြု။

အာဒိဏ္ဏော— ဒိနံ့ပုဒ်ကဲ့သို့ အာရှေးရှိရာဌ်လည်း "အာဒိနံ့"ဟု ဘိဒါဒိတော-စသော သုတ်ဖြင့် ဣန္ဒ အပြုသာ ရှိသင့်၏၊ ဥပါဒိန္ဒ-စသည်ဌ် "ဥပါဒိဏ္ဏ"ဟု မရှိသင့်၊ အကယ်၍ အာဒိဏ္ဏ-ဥပါဒိဏ္ဏတို့ဌ် ဏ ဖြင့် ရှိသင့်လျှင် "အာဒါဏ-ဥပါဒါဏ" ဟုလည်း ရှိရာ၏၊ ထိုသို့ကား မရှိ၊ ထို့ကြောင့် "အာဒိဏ္ဏော"ကို ဆရာတို့ မနှစ်သက်ကြ၊ အာတ္တောဌ် "အာ ပုဗ္ဗဒါ-တ, ဒါကို တ, အာကိုလည်း ရဿပြု၊ (တ)ကို နောက် တပစ္စည်းသို့ ကပ်ရမည်ဖြစ်၍ (တ)ပြုသည့်အခါ တဌ် သရမပါသင့်။ ["အတ္တမနော-ပီတိ သုခ စသည်တို့ ယူအပ်သော စိတ်ရှိသည်" ဟု အနက်ပေးရာဌ် ဤအတ္တပုဒ်ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "ဂဟိတမနော"ဟု ဖွင့်ကြသည်။]

ဓာ၃၁။ ဘိဒါဒိတော ၊ပေ၊ ဝါ။ ။ပေ၊ ဘိဒ–ဒိ၀ါရဏော–ဖောက်ခွဲခြင်းဌ...၏၊ ဘ၀တာ–သည်၊ ယဋ္ဌော–အိုးကို၊ အဘိဇ္ဈိတ္ထ–ခွဲအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဘိန္နော၊ ဒေ၀ဒတ္တော–သည်၊ ဘိဇ္ဇတိ–ကွဲ၏၊ ဣတိ၀ါ–ထို့ကြောင့်လည်း၊ ဘိန္နော–၏၊ ဆိဒိ–ဒ္ဒိဓာကရဏော၊ ရုက္ခော–ကို၊ အစ္ဆိဇ္ဈိတ္ထ–ဖြတ်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဆိန္နော၊ အစ္ဆိန္နံ–ဖြတ်တောက် လုယူအပ်သော၊ စီ၀ရံ–သင်္ကန်း။ [အာပုဗ္ဗ ဆိဒိ၊] ဥစ္ဆိဇ္ဈိ–ပြတ်ပြီ၊ ဣတိ ဥစ္ဆိန္နော၊ သုကော်–အခွန်ကို၊ အဒိယိတ္ထ–ပေးအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဒိန္နော၊ သဒ–၀ိသရဏာဂတျာ ၀သာနေသု၊ နိသိဒိ–ထိုင်ပြီ၊ ဣတိ နိသိန္နော၊ ခိဒ–ဥတ္တာသနေ–ထိတ်လန့်ခြင်းဌ...၏၊ ၀ါ, ခိဒ–ဒီနဘာ၀ေ–ပင်ပန်းသည် အဖြစ်ဌ...၏၊ အ၀ိဇ္ဈိ–ပင်ပန်းပြီ၊ ဣတိ ခိန္နော။

အန္နာဒေသော–အန္န အပြုကား၊ ဆဒ–အ၀ါရဏော–တားမြစ်ခြင်းဌ...၏၊ အစ္ဆာဒိယိတ္ထ–ဖုံးကွယ်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဆန္နော၊ ပဋ္ဌစ္ဆန္နံ–ဖုံးကာအပ်သော၊ ဂေဟံ–အိမ်၊ ပသိဒိ–ကြည်လင်ပြီ၊ ဣတိ ပသန္နော၊ ပဒ–ဂတိမှ၊ ဥပ၀ဇ္ဈိ–ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ ဥပ၀ဏ္ဏော။ ["ဥ၀ပ၀ဇ္ဈိ–ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ ဥ၀ပ၀ဏ္ဏော"ဟု သိမှုရှိ၏၊] စျာနံ–စျာန်သို့၊ သမာပန္နော–ကောင်းစွာရောက်ပြီ၊ ၀ါ–၀င်စားပြီ၊ [သံ+အာပုဗ္ဗ ပဒ၊] ရုဒိ–အသုဝိမောစနေ၊ ရုန္နော–ငိုပြီ၊ ပရလောပေါ–နောက်သရကိုချေ။ [ရုနောက်ဖြစ်၍ နှုတ်ကို ကျွန်ပြန်လျက် "ရုဏ္ဏံ"ဟုလည်း ရှိ၏၊ ပစ္စယာဒနိဋ္ဌာသုတ် အဆက်ဌ "ရုဏ္ဏံ"ဟု ပြခဲ့ပြီ။]

ခီ–ခယေ၊ ဤဏာဒေသော–ဤဏပြု၊ ဒေါသော–ဒေါသသည်၊ အခီယိ–ကုန်ပြီ၊ ဣတိ ခီဏော၊ ဇာတိ–ပဋ္ဌိသန္ဓေသည်၊ ခီဏာ–ကုန်ပြီ၊ ဓနံ ခီဏံ၊ ဟာ–စာဂေ၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ, ဟာဒိတော–ဟာ အစရှိသော ဓာတ်မှ နောက်ဌ၊ ဤဏာဒေသေ–ဤဏ အပြုဌ၊ ဏ ကာရဿ–ဏကြီး၏၊ နတ္တံ–နဝယ် အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ၊) ပဟီယိတ္ထ–ပယ်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ပဟီနော၊ ကိလေသော–ကိလေသာတည်း၊ ပရိဟာယိ–ဆုတ်ယုတ်ပြီ၊ ဣတိ ပရိဟီနော၊ အာသ–ဥပ၀ေသနေ၊ အစ္ဆိ–နေပြီ၊ ဣတိ အာသိနော၊ လီ–သိလေသနေ–ကပ်ငြိခြင်းဌ...၏၊ လီယိ–ကပ်ငြိပြီ၊ ဣတိ လီနော။ ["နိလီနော–ပုန်းအောင်းပြီ"ဟုလည်း သိမှုရှိ၏၊] ဇီ–ဇယေ–အောင်ခြင်း, ရှုံးခြင်း...၏၊ ဇိယိ–ရှုံးပြီ၊ ဣတိ ဇိနော–၏၊ ဝိတ္တံ–ဥစ္စာကို၊ ဇိနော–ရှုံးသူသည်၊ အနုသောစတိ–၀မ်းနည်းရ၏၊ ဇိတော ၀ါ–၏။ [ပရာ–ရှေးမရှိသော်လည်း ဤ နေရာဌ "ရှုံးခြင်း" ကို ဟောသည်၊ "ဇိနော–ပရာဇိတော" ဋီကာ၊] ဒီ–ခယေ၊ ဒီနော–ကုန်ခမ်းပြီ၊ ပီ–တပ္ပနေ – နှစ်သက်ခြင်းဌ...၏၊ ပီနော – နှစ်သက်ပြည့်ဖြိုး

သူ၊ ဝါ–ဝသူ။ [သက္ကတ၌ "ပြီ"ဓာတ်ဖြစ်သောကြောင့် ရနောင် နကို ဏပြန်စေ၍ "ပိဏော"ဟု ဖြစ်သင့်၏၊ ဓာတ္တတ္ထသင်္ကာ၌ "ပိဏ"ဓာတ်ဟု ကြံလေ၏၊] လူ–ဆေဒနေ၊ လူယိတ္ထ–ဖြတ်အပ်ပြီ၊ ဣတိ လူနော၊ (နောက်သရချေ၊) ဣစ္စာဒိ။ [ဤတွင် ဘိဒါဒိတော သုတ်ဆိုင်ရာ ပြီးပြီ။]

ဝမု–ဥဂ္ဂိရတော–ပျို့အန်ခြင်း၌...၏၊ ဝမိယိတ္ထ–အန်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဝန္ဒ်, ဝမိတံ–လည်း ရှိ၏၊ ပဏ္ဍမာဒိဟိ နွှောစာတိ–ဖြင့်၊ နွှာဒေသော–နွှပြု၊ တယာ–သည်၊ ဂါမော–သို့၊ အဂစ္ဆိယိတ္ထ–ရောက်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဂတော၊ ဝါ–ကတ္တား ဟောတစ်နည်းကား၊ ဂါမံ–ရွာသို့၊ ဂတော–ရောက်ပြီ၊ ဂမ ခန ဟန ရမာဒီန မနွှောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတွန္တလောပေါ–ချေ၊ ဣပေါ–တွင်းကို၊ အခညိတ္ထ–တူးအပ်ပြီ၊ ဣတိ ခတော၊ စိတ္တံ–ကို၊ ဥပဟညိတ္ထ–ကပ်၍ နှိပ်စက်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဥပဟတံ။ [ဥပဟနံ ဟု ပါဠိပျက်၏၊ "စိတ္တံ"နေရာဝယ် သီမ၌ "ဝိတ္တံ"ဟု ရှိ၏၊] အရမိ–မွေ့လျော်ပြီ၊ ဣတိ ရတော၊ အဘိရတော–အလွန်မွေ့လျော်ပြီ၊ မန–ဉာဏော၊ အမညိတ္ထ–သိအပ်ပြီ၊ ဣတိ မတော၊ သမ္မတော–သဘောတူ သိအပ်ပြီ၊ ဝါ–သမုတ်အပ်ပြီ၊ ["သီမာ သမ္မနိတာ"ဟု တစ်ချို့စာ၌တွေ့ရသည်ကား မဟုတ်သော်လည်း မကောင်း "သီမာ သမ္မတာ"ဟု ရှိသင့်၊] တနု–ဝိတ္ထာရေ၊ အတနိတ္ထ–ကျယ်ပြန့်ပြီ၊ ဣတိ တတံ၊ ဝိတ္ထံ–ဥစ္စာတည်း။ ["ဝိတတံ"ဟု ရှိသည်ကား သီဟိုဠ်မှကို အကူးမှားခြင်းတည်း၊] ယမု–ဥပရမေ၊ နိယစ္ဆိ–ရောင်ကြဉ်ပြီ၊ ဣတိ နိယတော–၏၊ [ဤကား "ဂမ ၊ပေ၊ ရမာဒီနံ"၌ အာဒိ၏ ပုံစံတည်း။]

နောတိ တမ္ပိတိ တိမ္ပိတိစ ဝတ္ထာတော။...

ဓ၃ ၂။ ရကာရောစ။ ။ပရေ တပစ္စယေ တိမ္ပိစ ဓာတူနံ, အန္တဘူတော–အဆုံးဖြစ်၍ ဖြစ်သော၊ ရကာရောစ–သည်လည်း၊ နော–ကျေသည်၊ ဟောတိ၊ ဘဝတာ–သည်၊ ကတော–သင်ဖြူးကို၊ ပကရိယိတ္ထ–စ၍ ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိ ပကတော။ [ဥပသာရသည် အာဒိကမ္မ အနုက်ဟော။] မေ–သည်၊ ရက္ခာ–အစောင့်အရှောက်ကို၊ ကတာ–ပြုအပ်ပြီ၊ မေ–သည်၊ ပုညံ–ကို၊ ကတံ–ပြုအပ်ပြီ။

ဒေါဓသစာတိ ဧတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ စသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ တသ–တ၏၊ ဌော–ဌ ပြု၊ ယထာ–ကား၊ သုကဋ်–ကောင်းစွာ ပြုအပ်ပြီ၊ ဒုက္ကဋ်–မကောင်းသဖြင့် ပြုအပ်ပြီ၊ ပုရေ–ရှေ့၌၊ အကရိယိတ္ထ–ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိ ပုရက္ခတော။ [ပုရ သဒ္ဒ၊ပ ပဒ, ကရတည်၊] ပုရ သမုပ ၊ပေ၊ တပစ္စယေသုစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊

ခကာရော–ခပြု၊ ပစ္စယေဟိ–အကြောင်းတို့သည်၊ သင်္ခမ္မ–ကောင်းစွာရောက်၍၊ ကရိယိတ္ထ–ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိ သခ်ံတော–၏၊ အဘိသခ်ံတော–ရှေးရှုပြုပြင်အပ်ပြီ၊ ဥပကရိယိတ္ထ–ကပ်၍ ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဥပက္ခတော, ဥပက္ခဋ္ဌော–၏၊ ပရိကရိယိတ္ထ–ထက်ဝန်းကျင် ပြုအပ်ပြီ၊ ဣတိ ပရိက္ခတော၊ တိပစ္စယေ–၌၊ ပကရဏံ–စ၍ ပြုခြင်း၊ ပကတိ–ခြင်း၊ သရ–ဂတိစိန္တာယံ–ဂတိအနက်, သိခြင်းအနက်၌...၏၊ အသရီ–အောက်မေ့ပြီ၊ ဣတိ သတော၊ ဝိသရီ–ပြန်နှံ့ပြီ၊ ဣတိ ဝိသဋ္ဌော–၏၊ သရဏံ–အောက်မေ့ခြင်း၊ ဝါ, ဇတာယ–ဤတရားဖြင့်၊ သရတိ–အောက်မေ့၏၊ ဣတိ သတိ၊ နိဟရိယိတ္ထ–ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီ၊ ဣတိ နိဟဋ္ဌော၊ ဓရ–ဓာရဏေ၊ ဥဒ္ဓရိယိတ္ထ–ထုတ်ဆောင်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ဥဒ္ဓဋ္ဌော၊ အဘရိယိတ္ထ–မွေးမြူအပ်ပြီ၊ ဣတိ, ဘတော၊ ဘရဏံ–ခြင်း၊ ဝါ, ဇတာယ–ဤ အခဖြင့်၊ ဘရတိ–မွေးမြူ၏၊ ဣတိ ဘတိ။

ဣကာရ်ာဂမ ယုတ္တောသု–ဣ အာဂုံနှင့် ယှဉ်ကုန်သော၊ ဂမိတောဘျာဒီသု–တို့၌၊ ဓာတ္ဆန္ဒလောပေ–သည်၊ သမ္ပတ္တော–ရောက်လုလတ်သော်၊ [လောပါဘာဝေါ–၌စပ်၊] လောပေါတိ ဝတ္တတေ။

ဓ၃၃။ နမကရာန ၊ပေ၊ တမ္ပိ။ ။ပရေ ဣကာရယုတ္တော–ဣအာဂုံနှင့် ယှဉ်သော၊ တကာရေ–ကြောင့်၊ ဓာတ္ဆန္ဒာနံ–ဓာတ်၏ အဆုံးဖြစ်ကုန်သော၊ နကာရ ၊ပေ၊ ရကာရာနံ–နဲ့ အက္ခရာ, မ အက္ခရာ, က အက္ခရာ, ရ အက္ခရာတို့၏၊ လောပေါ–သည်၊ နဟောတိ–မဖြစ်၊ ဣတိ–ဤသုတ်ကြောင့်၊ လောပါဘာဝေါ–ကျေခြင်း၏ မရှိခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ အဂစ္ဆိ–သွားပြီ၊ ဝါ–ဂမ်ယိတ္ထ–သွားအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဂမိတော။ [ဂမယိတ္ထ–ကား ပါဠိပျက်၊] ရမိတ္ထ–မွေ့လျော်ပြီ၊ ဣတိ ရမိတော၊ ဇဝံ, ဝမိတော–ပျို့အန်ပြီ၊ နမိတော–ကိုင်းညွှတ်ပြီ၊ သရိတော–အောက်မေ့ပြီ၊ ဘရိတော–မွေးမြူပြီ၊ သက–သက်ာယံ–ယုံမှားခြင်း၌...၏၊ သင်္ကိတော–ယုံမှားပြီ။ [ဣကာရန္တဓာတ်ဖြစ် ၍ နိဂ္ဂဟိတ်လာ, ဝဂ္ဂန္တပြု၊] တထာ–ပါး၊ ဂမိတဗ္ဗံ–သွားထိုက်၏၊ ခနိတဗ္ဗံ– တူးဖြိုထိုက်၏၊ ဟနိတဗ္ဗံ–သတ်ထိုက်၏၊ ရမိတဗ္ဗံ–မွေ့လျော်ထိုက်၏၊ ဣစ္စာဒိ။

နိဓိယိတ္ထ–မြှုပ်ထားအပ်ပြီ၊ ဣတိ နိဟိတော၊ ကွစိဓာတုတ္ထာဒိနာ–ဖြင့်၊ တပစ္စယေ–ကြောင့်၊ ဓိသ–ဓိ၏၊ [သီမူ၌ "ဓာသ–ဓာ၏၊"] ဟိ–ဟိပြု။ [နိပုဗ္ဗ ဓာဓာတ်, "နိဓိတ" အဖြစ်၌ ဓိကို ဟိပြု၊ တစ်နည်း, ဓာ ကို ဟိ ပြု၊

ဤ ပြယုဂ်များကား နု မ ကရာနံ–သုတ်ဖြင့် မြစ်သောကြောင့် မဟုတ်, ဣ အာဂုံခြားသောကြောင့်၊ ဓာတွန် မချေရ၊] ဧဝံ, ဝိဟိတော–စီရင်ပြီ။ [ဝိပုဗ္ဗ, ၈၁။]

ကာရိတေ ကာရိတ်ရှိရာ၌(ဥဒါဟရဏ်)၊ အဘာဝီယိတ္ထ–ပွားစေအပ်ပြီ၊ ဣတိ အ-တ္ထော, ဘာဝကမ္မေသု တ ဣတိ–သုတ်ဖြင့်၊ တပစ္စယော–သက်၊ ယထာဂမမိကာရောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဣ ကာရာဂမော–လာ၊ သရုလောပါဒိ–တေန–ထိုသူသည်၊ မဂ္ဂေါ–ကို၊ ဘာဝိတော, ဘာဝယိတော–ဖြစ်စေအပ်ပြီ၊ ဒေဝဒတ္တေန–သည်၊ (ယညဒတ္တော–ယညဒတ်ကို၊) သြဒနံ–ကို၊ အပါစီယိတ္ထ–ချက်စေအပ်ပြီ၊ ဣတိ ပါစိတော ပါစယိတော ပါစာပိတော ပါစာပယိတော–မည်၏၊ ကမ္မံ–ကို၊ ကာရိယိတ္ထ–ပြုစေအပ်ပြီ၊ ဣတိ ကာရိတော ကာရယိတော ကာရာပိတော ကာရာပယိတော–မည်၏၊ ဣစ္စာဒိ။

ဘာဝကမ္မေသုတ ဣတိ သုတ္တေ–ဟူသော ဤသုတ်၌၊ တ ဣတိ ယောဂ ဝိဘာဂေန–တ ဟူသော ဒွိဓာကရဏ ယောဂဝိဘာဂဖြင့်၊ အစလန ဂတိ ဘောဇနတ္ထာဒီဟိ–မလှုပ်ရှားခြင်း အနက်ရှိသောဓာတ်, ဂတိ အနက်ရှိသော ဓာတ်, စားခြင်းအနက်ရှိသော ဓာတ်တို့မှနောက်၌၊ အဓိကရဏောပိ–အဓိကရဏအနက်၌လည်း။ [ပိုဖြင့် ဘောက်ကို ပေါင်း၊] တ ပစ္စယော–သက်၊ ယထာ–ကား၊ အာသ–ဥပဝေသနေ၊ အဓိကရဏေ–၌၊ (ပိုဟန်တူ၏၊) ဇ-ဋ္ဌ–ဤ အရပ်၌၊ တေ–ထိုသူတို့သည်၊ အစ္ဆိံသု–နေကုန်ပြီ၊ ဣတိ–ထိုသို့ နေရာ၏

ပါစိတော သြဒနံ (ယညဒတ္တော) ဒေဝဒတ္တေန — စာအုပ်များ၌ "ပါစိတော သြဒနော ဒေဝဒတ္တေန"ဟု တွေ့ရ၏၊ သြဒနသည် ကာရိတ်က် မဟုတ်, ဓာတ်ကဲတည်း၊ ကာရိတ်ပစ္စည်းနှင့်ယှဉ်ရာ၌ ကာရိတ်ကဲကိုသော်လည်းကောင်း, ဓာတ်ကဲကိုသော်လည်းကောင်း ဝုတ္တက်လုပ်နိုင်၏–ဟု အဆိုရှိသော်လည်း ထို အဆိုသည် ရူပသိဒ္ဓိဆရာ၏ ဝါဒမဟုတ် "ကာရိတေ သုဒ္ဓကတ္တာစ, ကမ္မမာချာတ ဂေါစရံ"ဟု သုဒ္ဓကတ္တားကို (ယညဒတ္တော သြဒနံ ပစတိ၌ ယညဒတ္တောကဲ့သို့သော ကတ္တားကို) ဝုတ္တက်ဟု ဆိုခဲ့သည်၊ ထို့ကြောင့် "ပါစိတော သြဒနံ ယညဒတ္တော ဒေဝဒတ္တေန"ဟု ရှိမှ ရူပသိဒ္ဓိ အလိုကျမည်။

ဘာဝကမ္မေသု ၊ပေ၊ တပစ္စယော— "အစလနတ္ထ"ဟူသည် မလှုပ်မရှားဘဲ နေခြင်း, ရပ်တည်ခြင်း, ထိုင်ခြင်း, အိပ်ခြင်းအနက်ရှိသော ဓာတ်များတည်း၊ ထို ဓာတ်တို့ကို အာသဓာတ်မှ စ၍ နိုပုဗ္ဗ ပဒဓာတ်ဖြင့် "နိုပန္နော"တိုင်အောင် ပုံစံထုတ်လတ္တံ့၊ ဂတိ အနက်ရှိသော ဓာတ်ဟူသည် "ယာ–ဂမု"ဓာတ်တို့တည်း၊ "ယာတော ၊ပေ၊ ဂတော"ဟု ပုံစံထုတ်လတ္တံ့၊ ဘောဇနတ္ထကား စားခြင်း သောက်ခြင်း အနက်ရှိသော ဓာတ်တည်း၊ ဘောဇနတ္ထာဒိ၌ အာဒိဖြင့် ဒိသဓာတ် စသည်ကို ယူလတ္တံ့။

အဖြစ်ကြောင့်၊ ဣဒံ–ဤ အရပ်သည်၊ တေသံ–ထို သူတို့၏၊ အာသိတံ–နေရာဖြစ်သော၊ ဌာနံ–အရပ်မည်၏၊ ဘာဝေ–၌၊ (ဥဒါဟရဏံ)၊ ဣဒ–ဤ အရပ်၌၊ တေဟိ–ထိုသူတို့သည်၊ အာသိတံ–နေခြင်း၊ ကမ္မနိ–၌၊ (ဥဒါဟရဏံ)၊ အယံ ဂါမော–ဤရွာကို၊ တေဟိ–ထို သူတို့သည်၊ အဠောသိတော–အုပ်စိုးနေအပ်ပြီ၊ ကတ္တာရိ–၌၊ (ဥဒါဟရဏံ)၊ ဣဒ–၌၊ တေ–ထို သူတို့သည်၊ အာသိတာ–နေကုန်ပြီ။ [အာသိနာ-ဟု ရှိလျှင် သုတ်ကြီးဖြင့် တကို နုပြု၊ ဟာနိကဲ့သို့တည်း၊ သီမှ၌ "တာ"ဟု ရှိသည်။]

တထာ–ပါး၊ ဇတ္ထ–ဤအရပ်၌၊ အဋ္ဌံသု–တည်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ–ကြောင့်၊ ဣဒံ–ဤအရပ်သည်၊ တေသံ–တို့၏၊ ဌိတံ–တည်ရာဖြစ်သော၊ ဌာနံ–အရပ်မည်၏၊ ဣဒ–၌၊ တေဟိ–တို့သည်၊ ဌိတံ–ရပ်တည်ခြင်း၊ အယံ သြကာ-သော–ဤအရပ်ကို၊ တေဟိ–တို့သည်၊ အဓိဋ္ဌိတော–စွဲမှီတည်နေအပ်ပြီ၊ ဣဒ–၌၊ တေ–တို့သည်၊ ဌိတာ–တည်ကုန်ပြီ၊ ဇတ္ထ–၌၊ နိသီဒိံသု–ထိုင်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ ဣဒံ တေသံ, နိသိန္နံ–ထိုင်ရာဖြစ်သော၊ ဌာနံ–၏၊ အယံ–ဤအခါ သည်၊ တေသံ–တို့၏၊ နိသိန္နကာလော–ထိုင်ရာ အခါတည်း၊ ["နိသီဒိံသု ဇတ္ထာတိ နိသိန္နော, နိသိန္နောစ သော ကာလောစာတိ နိသန္နကာလော"ဟု ပြုစေလိုသည်၊] တေ–တို့သည်၊ ဣဒ–၌၊ နိသိန္နာ–ထိုင်ကုန်ပြီ။ [ဘာဝ–ကမ္မပြုယုဂ်မပါ၊] ဇတ္ထ–၌၊ နိပဇ္ဇိံသု–အိပ်ကုန်ပြီ၊ ဣတိ ဣဒံ တေသံ, နိပန္နံ–အိပ်ရာဖြစ်သော၊ ဌာနံ–၏၊ ဣဒ–၌၊ တေ–တို့သည်၊ နိပန္နာ–အိပ်ကုန်ပြီ။ [အစလနတ္ထဓာတ်၏ ပုံစံများပြီးပြီ။]

ယာ–ဂတိ ပါပုဏာနေ–သွားခြင်း, ရောက်ခြင်းအနက်၌...၏၊ [သီမှ၌ "ပါပဏော"ဟု ရှိ၏၊] ဇတ္ထ–ဤလမ်း၌၊ တေ–တို့သည်၊ အယာသုံ–သွားကုန်ပြီ၊ ဣတိ အယံ–ဤလမ်းသည်၊ တေသံ–တို့၏၊ ယာတော–သွားရာဖြစ်သော၊ မဂ္ဂေါ–လမ်းမည်၏၊ ဣဒ–ဤလမ်း၌၊ တေဟိ–တို့သည်၊ ယာတံ–သွားခြင်း၊ အယံ မဂ္ဂေါ–ကို၊ တေဟိ–တို့သည်၊ ယာတော–သွားအပ်ပြီ၊ ဣဒ–ဤလမ်း၌၊

အစ္ဆိံသု ဇတ္ထ ၊ပေ၊ အာသိတော—အဓိကရဏာ၌ "အစ္ဆိံသု ဇတ္ထာတိ အာသိတံ"–ဘောဝ၌ "အာသီယိတ္ထ အာသိတံ"–ကံ၌ အာသဓာတ်က အကမ္မဖြစ်၍ အဓိဥပသာဂ ဂုစွက်လျက် "အဠောသီယိတ္ထာတိ အဠောသိတော"ဟု ပြု၊ အာသိတံ စသည်သာလိုရင်း၊ "ဣဒံ တေသံ ဌာနံ"စသည်တို့ကား အဓိကရဏအနက် စသည် ထင်ရှားအောင် ထည့်အပ်သော ပုဒ်များတည်း၊ "ကတ္တာရိ ၊ပေ၊ အာသိတာ"၌ အတိတော တ တဝန္တုတာဝိ သုတ်ဖြင့် တ ပစ္စည်းသက်၊ "အစ္ဆိံသုတိ အာသိတာ"ဟု ပြု၊ နောက်နောက် ဓာတ်တို့၌ လည်း ဤနည်းအတိုင်းမှတ်။

တေ–တို့သည်၊ ယာတော–သွားကုန်ပြီ၊ တထာ–တူ၊ ကြံ့–ဤ အရုပ်သည်၊ တေသံ, ဂတဋ္ဌာနံ–သွားရာ အရုပ်တည်း။ [ဂစ္ဆံသု ဇတ္ထာတိ ဂတံ–စသည် ပြု။] အယံ–ဤ အခါသည်၊ တေသံ, ဂတကာလော–သွားရာအခါတည်း၊ ကြာ–ဤလမ်းခ်ီ၊ တေဟိ–တို့သည်၊ ဂတံ–သွားခြင်း၊ အယံ ဂါမော–သို့၊ တေဟိ–တို့သည်၊ ဂတော–သွားအပ်ပြီ၊ ကြာ–ဤရွာခ်ီ၊ တေ–တို့သည်၊ ဂတာ–သွားကုန်ပြီ။ [ဂတျယံတ္ထဓာတ်၏ ပုံစံများ ပြီး၏။]

ဇတသ္မိ–ဤအရုပ်ခ်ီ၊ ဘုဥ်သု–စားကုန်ပြီ၊ ကြတိ ကြံ့ တေသံ, ဘုတ္တဋ္ဌာနံ–၏၊ အယံ–ဤအခါသည်၊ တေသံ, ဘုတ္တကာလော–စားရာအခါတည်း၊ [ကြာ–ဤအရုပ်ခ်ီ၊ တေဟိ–တို့သည်၊ ဘုတ်–စားခြင်း၊ တစ်ချို့မူ၌ ဤဝါကျ ကျသည်၊] ကြာ–ခ်ီ၊ တေဟိ သြဒနော ဘုတ္တော–စားအပ်ပြီ၊ ကြာ–ခ်ီ၊ တေ–တို့သည်၊ သြဒနံ–ကို၊ ဘုတ္တာ–စားကုန်ပြီ၊ ဇတ္ထ–ခ်ီ၊ တေ–တို့သည်၊ ပိဝိံသု–သောက်ကုန်ပြီ၊ ကြတိ ကြံ့ တေသံ, ပိတဋ္ဌာနံ–သောက်ရာအရုပ်မည်၏။ [ကြာ–ခ်ီ၊ တေဟိ–တို့သည်၊ ပိတံ–သောက်ခြင်း၊ တစ်ချို့မူ၌ ကျသည်၊] ကြာ တေဟိ, ယာဂု–ယာဂုကို၊ ပိတာ–သောက်အပ်ပြီ၊ ကြာ–ခ်ီ၊ တေ–တို့သည်၊ ပိတာ–သောက်ကုန်ပြီ၊ [ဤတွင် ဘောဇနတ္ထဓာတ်၏ ပုံစံများ ပြီး သောကြောင့် အာဒိ၏ ပုံစံကို ပြလိုရ၍ "ဒိဿန္တိ"စသည်ကို မိန့်သည်၊] ဇတ္ထ–ဤအရုပ်ခ်ီ၊ ဒိဿန္တိ–မြင်အပ်ကုန်၏၊ ကြတိ တေသံ, ဒိဋ္ဌဋ္ဌာနံ–မြင်အပ်ရာ အရုပ်တည်း၊ ကြစ္စာဒိ။

ကတ္တာရိ ကိတ်တိ ကြတော–ဤသုတ်မှ၊ မဏ္ဍူကဂတိယာ–ဖြင့်၊ ကတ္တာရိတိ ဝတ္တတေ။

ဖ၁၄။ ကမ္မနိ ဒုတိယာယံ ဣတ္ထော။ ။ကမ္မတ္ထေ–ကံအနက်ခ်ီ၊ ဒုတိယာယံ ဝိဘတ္တိယံ–ဒုတိယာဝိဘတ်သည်၊ ဝိဇ္ဇမာနာယံ–ရှိလတ်သော်၊ ဓာတူဟိ–ခ်ီ၊ ကတ္တာရိ–ခ်ီ၊ ဣတ္ထပစ္စယော ဟောတိ၊ စ–ဆက်၊ ဇတ္ထ–ဤသုတ်ခ်ီ၊ ကြဒမေဝ ဝစနံ–ဤ "ကမ္မနိ ဒုတိယာယံ"ဟူသော စကားသည်ပင်၊ အဘိဟိတေ–အာချာတ်ကိတ်စသော ဝါစကတို့ ဟောအပ်ပြီးသော၊ ကမ္မာဒိမှိ–ကံ အစရှိ

ဖ၁၄။ ကြဒမေဝ စေတ္ထ ၊ပေ၊ အဘာဝသ—ကတ္တာရိပုဒ်ကို အလိုက်ခံ၍ "ဣတ္ထော" ဟူသော သုတ်တည်လျှင် ပြီးနိုင်သည်မဟုတ်လော၊ ထို့ပြင် ကံအနက်ခ်ီ ဒုတိယာဝိဘတ် သက်ရခြင်းကဲ့သို့ အထူးအဆန်း မဟုတ်, ကမ္မတ္ထေ ဒုတိယာသုတ်တုန်းကပင် သိခဲ့ပြီး ဖြစ်၏၊ သို့ပါလျက် "ကမ္မနိ ဒုတိယာယံ"စကားကို အဘယ့်ကြောင့် ထည့်စွက်ပြထား ပါသနည်း...ဟု မေးဖွယ်ရှိသောကြောင့် "ကြဒမေဝ"စသည်ကို မိန့်၊ ဤ "ကမ္မနိ ဒုတိယာ ယံ"ဟူသော စကားသည်ပင် အဘိဟိတ (ဝုတ္တ)ကံ စသော အနက်ခ်ီ ဒုတိယာ စသော ဝိဘတ်တို့ မသက်ရကြောင်းကို သိစေနိုင်သည်၊ ဤသို့ သိစေလိုသောကြောင့် ဤ

သော အနုက်ဌ၊ ဒုတိယာဒီနံ–ဒုတိယာ အစရှိသော ဝိဘာတ်တို့၏၊ အဘာဝသ–မရှိခြင်းကို၊ ဝါ–မသက်ရခြင်းကို၊ ဥပကံ–သိစေတတ်သော စကားတည်း၊ ဒါနံ–ကို၊ အဒါသိ–လှူပြီ၊ ဣတိ အတ္ထေ, ဣဒ ပစ္စယော–သက်၊ ကွစိဓာတု တျာဒီနာ–ဖြင့်၊ ပစ္စယ ကကာရသ–ပစ္စည်း၏ က အက္ခရာကို၊

"ကမ္မနိ ဒုတိယာယံ"ဟူသော စကားကို ထည့်ပြရသည်၊ [ကမ္မာဒီမှိ၌ အာဒိဖြင့် ကတ္တားကရိယာမှ စ၍ အဓိကရဏာအနုက်တိုင်အောင် ယူ၊ ဒုတိယာဒီနံ၌ အာဒိဖြင့်လည်း တတိယာမှ စ၍ သတ္တမီတိုင်အောင် ယူ။]

ရှေ့ဦးအုံ။— "ဥပက"စကား ဟူသည် သာဓကကဲ့သို့ တိုက်ရိုက်ပြသော စကားမဟုတ်, အဓိပ္ပာယ်တစ်မျိုးကို သွယ်ဝိုက်၍ သိစေသော စကားတည်း၊ ဤ "ကမ္မနိ ဒုတိယာယံ ဣဟာ"သုတ်ကို "ဘာဝကမ္မေသု ကိစ္စ ဣဟ ခတ္ထာ"သုတ်၏ အခြားမဲ့၌ ဆိုထား၏၊ ထို ရှေ့သုတ်က ဘော ကံအနုက်ဌ ဣဟ ပစ္စည်းသက်ဖို့ရန် သတ်မှတ်၏၊ ဤ သုတ်က "ကံ အနုက်ဌ ဒုတိယာရှိလျှင် (ထို ကံအနုက်ဌ ဣဟပစ္စည်း မသက်တော့ဘဲ ကတ္တားအနုက်ဌ) ဣဟ ပစ္စည်းသက်"ဟု ဆိုပြန်၏၊ ဤစကားကို ကောက်ချက်ချလျှင် ကံ အနုက်ကို ဒုတိယာဝိဘတ်က ဟောပြီးဖြစ်နေသောကြောင့် ဣဟ ပစ္စည်းက ကံကို ထပ်၍မဟောဘဲ ကတ္တားကို ဟောရသည်–ဟု အဓိပ္ပာယ်ထွက်လာသည်၊ ဤ အဓိပ္ပာယ်ကို အပြန်အလှန် ယူ၍ ကံ အနုက်ကို တေဝိဘတ် တပစ္စည်းစသော အာချာတ် ကိတ် သမာသ် တဒ္ဓိတ် ဝါစကတို့က ဟောပြီးဖြစ်နေပြန်မူ ထို ကံ အနုက်ဌ ဒုတိယာ မသက်ရတော့ပြီ၊ လိင်ထွေမျှကို ထွန်းပြခြင်းငှာ ပဌမာသာ သက်ရတော့၏၊ ထို့အတူ တိဝိဘတ် တပစ္စည်းစသော ဝါစကတို့က ကတ္တားအနုက်ကို ဟောပြီးဖြစ်နေလျှင် ကတ္တားအနုက်ဌ တတိယာဝိဘတ် မသက်ရ, ပဌမာသာ သက်ရတော့သည်၊ ယုပစ္စည်း စသည်တို့က ကရိယာစသော အနုက်ကို ဟောပြီးဖြစ်နေလျှင် ထိုအနုက်ဌ "ကရဏော တတိယာ"သုတ်ဖြင့် တတိယာဝိဘတ် မသက်ရ, ပဌမာသာ သက်ရတော့သည်၊ ဤသို့ စသည်ဖြင့် (အဓိကရဏာအနုက် တိုင်အောင်) ကိတ် သမာသ် တဒ္ဓိတ်တို့က ဟောပြီး ဖြစ်နေလျှင် ထိုထို ဆိုင်ရာဝိဘတ်တို့ မသက်ရတော့ဘဲ ပဌမာသာ သက်ရပုံကို ("တိဌန္တိ ဧတ္ထာတိ ဌာနံ"ဟူသော အဓိကရဏာ သာဓနဌ အဓိကရဏာအနုက်ကို ယု ပစ္စည်းက ဟောပြီးဖြစ်၍ သို့ဝိဘတ် မသက်ရဘဲ ပဌမာသက်ရပုံကို ထောက်၍) သိပါလေ၊ ဤ အဓိပ္ပာယ်ကို "ကမ္မနိ ဒုတိယာယံ"ဟူသော စကားက သွယ်ဝိုက်၍ ပြသဖြင့် "ဣဒမေဝ စေတ္ထ ဝစနံ ဥပကံ"ဟု မိန့်သည်။

[ရှာသ] ကမ္မနိ ဒုတိယာယမိတိ ဟိ ဝဒတာ ကမ္မနိ ဒုတိယာယာ.ဘာဝေါ ဝိ ဒဿိတောယေဝ ဟောတိ ၊ပေ၊ ယထာ စေတ္ထ၊ တထာ "ဂါမံ ဂစ္ဆတိ ဒေဝဒတ္ထော"တျာဒီသုပိ "ဗုဓေဟိ ဒါနိတ္ထ ကတ္ထရိ, ကတ္ထရိ ပရသ္မပဒံ" တိ တ ပစ္စယာဒီနံ ကတ္ထရိ သမ္ဘူတတ္ထာ အတ္ထနာ ဝတ္ထုမ္ဘူသ.ဘ္ဘ ဝိသေသသ္သာဘာဝါ တတိယာဝိဘတ္တိ နဲ ဟောတိ လိင်ထွေမတ္ထံပနာ–ပေက္ခိတ္တာ ပဌမာဝ ဟောတိ။

လောပေါ–ချေ၊ တသ–တကို၊ ဣန္ဒာဒေသော–ပြု။ [ဘိဒါဒိတော သုတ်ဖြင့် ဣန္ဒပြု၊] ဒေဝဒတ္တော–သည်၊ ဒါနံ–ကို၊ ဒိန္နော–လှူပြီ၊ ရက္ခ–ပါလနေ၊ သီလံ–ကို၊ အရက္ခိ–စောင့်ပြီ၊ ဣတိ သီလံ ရက္ခိတော–မည်၏၊ [တစ်ချို့စာ၌ ဝိဂ္ဂဟ ကျသည်၊] ဘတ္တံ–ကို၊ အဘုဉ္ဇိ–ပြီ၊ ဣတိ ဘတ္တံ ဘုတ္တော၊ ဂုရုံ–ဆရာကို၊ ဥပါသိ–ဆည်းကပ်ပြီ၊ ဣတိ. ဂုရုံ ဥပါသိတော–၏၊ ဣစ္စာဒိ။

၆၃၅။ ဘျာဒီဟိ ၊ပေ၊ ဣတ္ထော။ ။ဘိဣစ္ဆေဝ မာဒီဟိ–ဘိ အစရှိကုန်သော၊ ဓာတူဟိ–ဓာတ်တို့မှနောက်၌လည်းကောင်း၊ မတိဗုဒ္ဓိပူဇာဒီဟိစ–မတိ, ဗုဒ္ဓိ, ပူဇ အစရှိသော ဓာတ်တို့မှနောက်၌လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထပစ္စယော ဟောတိ၊ သောစ–ထို ဣတ္ထပစ္စည်းသည်လည်း၊ ဘာဝကမ္မေသု ကိစ္စ ဣ ခဏ္ဍာတိ–ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာ–ကြောင့်၊ ဘာဝကမ္မေသွေဝ–ဘောက်အနက်တို့၌သာ၊ ဘဝတိ–ဖြစ်၏၊ ဘီ–ဘယော၊ ဘဝတာ–သည်၊ အဘာယိတ္ထ–ရှေး၌ ကြောက်ခြင်း၊ ဣတိ ဘီတံ။ [ဘာယိတ္ထ၌ ဂါယိတ္ထကဲ့သို့, ဤကို ဧပြု, ဧကို အာယပြု၊] သုပ–သယနေ၊ ဘဝတာ အသုပိယိတ္ထ–ရှေး၌ အိပ်ခြင်း၊ ဣတိ သုတ္တံ၊ ဧဝံ, ဘဝတာ သယိတံ–ရှေး၌ အိပ်ခြင်း၊ အသ–ဘောဧနေ၊ ဘဝတာ အသိတံ–ရှေး၌ စားခြင်း၊ ဘဝတာ, သြဒနော–ကို၊ ပစိတော–ချက်အပ်ပြီ။ [သုတ္တံမှ စ၍ ပစိတောတိုင်အောင် ဘယာဒီဟိ၌ အာဒိ၏ပုံစံ။]

ဣဓ–ဤသုတ်၌၊ မတျာဒယော–မတိ အစရှိသော ဓာတ်တို့သည်၊ ဣစ္ဆတ္ထာ–လိုလားခြင်း အနက်ရှိကုန်၏၊ ဗုဒ္ဓိအာဒယော–ဗုဒ္ဓိ အစရှိသော ဓာတ်

ဒါနံ ဒိန္နော— "ကမ္မနိ ဒုတိယာယံ"နှင့် ညီအောင် ဒါနံ–သီလံ စသော ဒုတိယန္တ ပုဒ်များကို တွဲဘက်၍ ပြသည်၊ ရုပ်တွက်ရာ၌ လိုရင်းမှာ "ဒိန္နော"စသည်သာ။

၆၃၅။ ဣဓ မတျာဒယော ၊ပေ၊ ဉာဏတ္ထာ—သုတ်၌ "မတိ, ဗုဒ္ဓိ"ဟု မနုဓာတ် ဗုဒ္ဓ ဓာတ်တို့ကို ယူထား၏၊ ထို ဓာတ် ၂ ခုလုံးပင် သိခြင်းအနက်ကို ဟောကြ၏၊ အဘယ်သို့ ထူးပါသနည်း ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "မတျာဒယော ဣစ္ဆတ္ထာ"စသည် မိန့်၊ မနုဓာတ်၏ သိခြင်းဟူသည် လိုလားနှစ်သက်သောအားဖြင့် သိခြင်းတည်း၊ ဗုဒ္ဓဓာတ်၏ သိခြင်းကား တတ်သိနားလည်သော ထိုးထွင်းသောအားဖြင့် သိခြင်းတည်း၊ ဤသို့ ထူးခြားသည်၊ ထိုတွင် မတိဖြင့် ဣစ္ဆတ္ထဓာတ် ဟူသမျှကို ယူ၊ ထို့ကြောင့် သင်္ကန်းပွါတော–အဝတ်ရိတောတို့ကို ပုံစံထုတ်လတံ့၊ ဤ၌ ကြံစိခြင်းဟူသည် လိုလား တောင့်တသော ကြံစိခြင်းတည်း, ပိုင်းခြားထားခြင်း ဟူသည် အလိုရှိ၍ ပိုင်းခြားခြင်း တည်း၊ ဗုဒ္ဓိဖြင့်လည်း ဉာဏတ္ထဓာတ် အားလုံးကို ယူ၊ ထို့ကြောင့် ဣဓာတ် စသည်တို့ ကိုပါ ပုံစံထုတ်လတံ့၊ ဤ၌ သရဇ္ဈာယ်ခြင်းဟူသည် မိမိ သိပြီးဖြစ်စေ, သိဖို့ရန် ဖြစ်စေ သရဇ္ဈာယ်(စာအံခြင်း)တည်း၊ "တဣ္ဆိတော"အရ "ကြံခြင်း"ဟူသည်လည်း သိဖို့ရန် ကြံစီ၍ သိခြင်းပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ဉာဏတ္ထ၌ ပါဝင်ကြလတံ့။

တို့သည်၊ ဉာဏတ္တာ–သိခြင်း အနက်ရှိကုန်၏၊ မန–ဉာဏော၊ သံပုဗ္ဗော၊ ဗုဒ္ဓ ဂမာဒိတ္ထေ ကိတ္တာရိတိ–ဖြင့်၊ ဘပစ္စယေ–သည်၊ သမ္ဘတ္တေ–သော်၊ ဣမိနာ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ကမ္မနိ–၌၊ တံ ပစ္စယော–သက်၊ ဂမ ခနာတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဓာတ္ထန္ဒ လောပေါ–ချေ၊ ရညာ–မင်းသည်၊ သမ္ဘတော–ကောင်းစွာသိအပ်, လိုလားအပ်၏၊ ကပ္ပ–တက္ကနေ–ကြံစိခြင်း၌...၏၊ သက်ပ္ပိတော–ကောင်းစွာကြံ့အပ် လိုလားအပ်၏၊ ဓရ–ဓာရကော၊ စုရာဒိတ္တာ–စုရာဒိဓာတ်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ဏော–ဏောပစ္စည်းသက်၊ ဝုဒ္ဓိ–ပြု၊ ဣကာရာဂမော–လာ၊ သရလောပါဒိ၊ အဝ ဓာရိတော–ပိုင်းခြားသတ်မှတ် လိုလားအပ်၏။

ဗုဒ–အဝဂမနေ၊ ဘဂဝါ–ကို၊ မဟောသက္ခေဟိ–တန်ခိုးကြီးကုန်သော၊ ဒေဝမနုဿေဟိ–နတ်လူတို့သည်၊ အဝဗ္ဗေါတ္ထ–ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဣ–အစ္ဆယနေ–သရစ္ဆာယ်ခြင်း၌...၏၊ အဓိယိတ္ထ–သရစ္ဆာယ်အပ်, သိအပ်ပြီ၊ ဣတိ အဓိတော။ [အဓိပုဗ္ဗ ဣဓာတ်၊] ဣ–ဂတိမှ၊ အဘိသမိတော–ထိုးထွင်း၍ သိအပ်ပြီ။ ["ယေဂတျာတ္ထာ, တေဗုဒ္ဓတ္ထာ"–ဂတိအနက်ရှိလျှင် သိခြင်းအနက်ရှိသည်ပင်၊] ဝိဒ–ဉာဏော၊ အဝေဒီယိတ္ထ–သိအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဝိဒိတော၊ ဉ–အဝဗောဓနေ၊ အညာယိတ္ထ–သိအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဉာတော၊ ဝိဓ–

ဗုဒ ဂမာဒိတ္ထေ ၊ပေ၊ ဣ ပစ္စယော— "သံ ပုဗ္ဗ မန" ဟု တည်ပြီးသည့်အခါ ဗုဒတ္ထဖြစ်သောကြောင့် ဗုဒဂမာဒိတ္ထေသုတ်ဖြင့် ကတ္တားအနက်၌ တပစ္စည်းသက်ခွင့် ရောက်နေသော်လည်း ထိုသုတ်ဖြင့် သက်ခြင်းကို တားမြစ်၍ ဤသုတ်ဖြင့် ကံအနက်၌ ဣပစ္စည်း သက်ရသည်–ဟူလို။

မှတ်ချက်။ ။ဤ ရူပသိဒ္ဓိဆရာ နျာသဆရာ စသော ရှေး ဆရာတော်တို့သည် ဉာဏာဒ်ကျမ်းကို ရှင်မဟာကစ္စည်းထေရ်ပင် စီရင်သည်ဟု အယူရှိကြ၏၊ ထို့ကြောင့်ပင် ကိတ်နှင့် ဉာဏာဒ်သုတ်များကို တစ်ပေါင်းထည်း ဆက်စပ်၍ ဖွင့်ပြကြသည်၊ ယခုခေတ် ဆရာတော်များကမူ ကိတ်သုတ်နှင့် ဉာဏာဒ်သုတ်များသည် စာသွားခြင်း မတူကြ၊ ဉာဏာဒ်သုတ်များ၏ အနေအထားသည် ဤ "ဣ"ပစ္စည်း စသည်ကဲ့သို့ သက္ကတနည်း ဆန်လှ၏၊ ရှင်မဟာကစ္စည်း၏ သုတ်များကား သက္ကတကို နည်းမှီထားသော်လည်း ပါဠိနည်းကို များများကြီး သုံးစွဲထား၏၊ ဤ "သမ္ဘတော" စသော ရုပ်များလည်း အတိတ်–ကံဟော်ဖြစ်၍ "ဘာဝကမ္မေသု တ"သုတ်ဖြင့် ပြီးနိုင်၏၊ ကမ္မနိ ဒုတိယာယံ ဣဟောဖြင့် စီရင်ထားသော "ဒိန္နော"စသည်လည်း အတီတေ တ တဝန္တု စသော သုတ်ဖြင့် ပြီးနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် အခြားဆရာတစ်ပါး စီရင်သောသုတ်များဖြစ်၍ ဉာဏာဒ်သုတ်များသည် ကိတ်သုတ်နှင့် အစီအရင် တူနေရသည်၊ ရှင်မဟာကစ္စည်း စီရင်ရိုးမှန်လျှင် ထိုကဲ့သို့ အစီအရင်တူသုတ်တွေ များစွာ ထပ်မံ၍ မနေတန်ရာ၊ ထို့ကြောင့် ဉာဏာဒ်ကျမ်းကို အခြားဆရာတစ်ပါး စီရင်သည်–ဟုပင် မှတ်ယူထိုက်ပေသည်။

ဝေဓနေ–ထိုးထွင်းခြင်းဌ...၏၊ ဓမ္မော–ကို၊ ပဋိဝိဇ္ဈိတ္ထ–ထိုးထွင်းသိအပ်ပြီ၊ ဣတိ ပဋိဝိဒ္ဓေါ၊ တက္ကာ–ဝိတက္ကော၊ တက္ကိတောဟု–ကြံစိအပ်ပြီ။

ပူဇနတ္ထေသု–ပူဇော်ခြင်း အနက်ရှိသော ဓာတ်တို့ဌ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ပူဇ–ပူဇယံ၊ ဘဂဝါ–ကို၊ အပူဇိယိတ္ထ–ပူဇော်အပ်ပြီ၊ ဣတိ ပူဇိတောဟု၊ စာယ–သန္တာန ပူဇနေသု–အစဉ်ပြုခြင်း ပူဇော်ခြင်းတို့ဌ...၏၊ အပဝုဇ္ဇော အပစာယိတောဟု–ပူဇော်အပ်ပြီ၊ မာန–ပူဇယံ–မာနိတောဟု–မြတ်နိုးကော်ရော် ပူဇော်အပ်ပြီ၊ စိ–စယေ–ဆည်းပူးခြင်းဌ...၏၊ အပစိတောဟု–ရှိသေအပ် ပြီ၊ ဝန္ဒ–အဘိဝန္ဒနေ၊ ဝန္ဒိတောဟု–ရှိခိုးအပ်ပြီ။ ["ကရ–ကရဏော၊ သက္ကတောဟု–ကောင်းစွာပြုအပ်ပြီ"ဟု သိမှ‌ဌ် ရှိသေး၏၊] သက္ကာရ–ပူဇယံ၊ သက္ကာရိ တောဟု–ပူဇော်အပ်ပြီ၊ ဣစ္စာဒိ။

ဟုတော ဟုတာဝီ ဟုတဝါ – ပူဇော်ပြီ၊ ဝုတ္ထော – နေပြီ၊ ဧဏ္ဍကောအိုသူ၊ ပဏ္ဍံ–မှည့်ပြီ၊ ပဏ္ဍန္ဓကော–ဖဲသွားသူ၊ ဇာတော–ဖြစ်ပြီ၊ ဌိတော–တည်ပြီ၊ ရူဠှော–တက်ရောက်ပြီ၊ ဗုဘုက္ခိတော–စားလိုပြီ၊ ဂိတံ–သီဆိုခြင်း၊ နစ္စံ–ကခြင်း၊ ဧတော–အောင်အပ်ပြီးသူ, ရှုံးသူ၊ ဒိဋ္ဌော–မြင်အပ်ပြီ၊ ဗုဇ္ဈော–တော့. ထိအပ်ပြီ၊ ဘဂဝါ–ကို၊ ယိဋ္ဌော–ပူဇော်အပ်ပြီ၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်ပြီ၊ ဂုတ္တော–စောင့်ရှောက်အပ်ပြီ၊ အစ္ဆိန္နော–လုယူအပ်ပြီ၊ ပဟီနော–ပယ်အပ်ပြီ၊ ဂမိတော ဂတော–သွားအပ်ပြီ။ ["ဝမိတံ ဂတော"ဟု ရှိလျှင် သာ၍ ကောင်းမည်၊ ဝမိတံ–ပျို့အန်ပြီ၊] ကတော–ပြုအပ်ပြီ၊ အဘိသမ်ိတော–ပြုပြင်အပ်ပြီ၊ ဘုတ္တံ–စားစရာဖြစ်သော၊ ဌာနံ–အရပ်၊ ဂုရုံ–ဆရာကို၊ ဥပါသိတော–ဆည်းကပ်ပြီ၊ ဘီတံ–ကြောက်ခြင်း၊ သမ္မတော–ကောင်းစွာသိအပ် လိုလားအပ်ပြီ၊ ဗုဒ္ဓေါ–သိအပ်ပြီ၊ ပူဇိတော – ပူဇော်အပ်ပြီ၊ (ဣမေ–ဤ သဒ္ဒါတို့သည်၊) အတီတ

ပူဇနတ္ထေသု ၊ပေ၊ သက္ကာရိတော— ဤ ပူဇနတ္ထဓာတ်တို့၏ ယှဉ်ရာ၌ ဆဋ္ဌိကတ္တား တတိယာ ကတ္တား ၂ မျိုးလုံးပင် အသုံးရှိ၏၊ ထို့ကြောင့် "ဂါမေန ပူဇိတံ, ဂါမသ္သဝါ ပူဇိတံ တိ ဂါမပူဇိတံ"ဟူသော ဝိဟာရကာရ သိက္ခာပဒအဋ္ဌကထာကို "ပူဇာဝစနပ္ပယောဂေ ကတ္တာရိ သာမိဝစနသ္သာပိ ဣစ္ဆိတတ္တာ အာဟ–"ဂါမသ္သ ဝါ ပူဇိတန္တိ"၊ လက္ခဏံ ပန သဒ္ဒသတ္ထာနုသာရတော ဝေဒိတဗ္ဗံ"ဟု သာရတ္ထဒီပကာ ဖွင့်သည်။ [မတိ ဗုဒ္ဓိ ပူဇနတ္ထေဟိ စ။ ။မတိ–ဣစ္ဆာ၊ ဗုဒ္ဓိ–ဉာဏ်၊ ပူဇာ–သက္ကာရော၊ ဧတဒတ္ထေဟိစ ဓာတူဟိ ဝတ္တမာနတ္ထေ ဣတ္ထ ပစ္စယော၊ ရညံ မတော ၊ပေ၊ ရညံ ပူဇိတော ရညံ အစ္ဆိတော၊ (ကာသိကာဝုတ္တိ)၊ ဤကား လက္ခဏ အရ သဒ္ဒါသုတ်တည်း၊] ဤ သဒ္ဒါသုတ်တို့ အတိုင်းပင် "ဆဋ္ဌိစ"ဟူသော ကာရကသုတ်ဌ် ဆဋ္ဌိကတ္တားကို ပြခဲ့ရသည်။

ကာလိကာ–အတိတ်ကာလရှိသော သဒ္ဒါတို့တည်း၊ အတီတ ပစ္စယန္တနယော–အတီတ ပစ္စယန္တပုဒ်တို့ကို သိရာသိကြောင်းနည်းသည်၊ နိဋ္ဌိတော–ပြီးပြီ။

ပုညာနိ–တို့ကို၊ ကာတုံ–ပြုဖို့ရာ၊ ဣစ္ဆိ–လိုလားပြီ၊ ဣတိ ဝါ–ဤသို့သော်လည်းကောင်း၊ ဣစ္ဆတိ–ဆဲ၊ ဣတိ ဝါ၊ ဣစ္ဆိသတိ–လတ္တံ၊ ဣတိ ဝါ–လည်းကောင်း၊ ဝိဂ္ဂဟော–သည်၊ (သတိ)၊ [တဝေ တုံ ဣစ္ဆေတေ ပစ္စယာ ဟောန္တိ–ဌ္ဌ စပ်။]

၆၃၆။ ဣစ္ဆတ္ထေသု ၊ပေ၊ တုံဝါ။ ။ယေသံ–အကြင်ဓာတ်တို့၏၊ ဣစ္ဆာ–လိုလားခြင်းဟူသော၊ အတ္ထော–သည်၊ (အတ္ထိ, ဣတိ) တေ–ထို ဓာတ်တို့သည်၊ ဣစ္ဆတ္ထာ–တို့မည်၏၊ ဣစ္ဆတ္ထေသု–လိုလားခြင်း အနက်ရှိကုန်သော၊ တေသု ဓာတူသု–ထို ဓာတ်တို့သည်၊ သမာန ကတ္တုကေသု–တူသော ကတ္တားရှိကုန်သည်၊ သန္တေသု–ဖြစ်ကုန်လတ်သော်၊ သဗ္ဗဓာတူဟိ–တို့မှ နောက်၌၊ တဝေတုံ ဣတိ ဧတေပစ္စယာ ဝါ ဟောန္တိ၊ တဝေတုံ ဝါတိ ယောဂဝိဘာဂေန–

ဟုတော ၊ပေ၊ တီတကာလိကာ— ဤ ဂါထာတို့ကား အတီတေ တတဝန္တုတာဝိသုတ်မှ စ၍ ပြခဲ့ပြီး ရုပ်တို့ကို အကျဉ်းချုပ်သော သင်္ဂီဟဂါထာတို့တည်း၊ သို့သော် ရုပ်အားလုံးစုံအောင် ပြခြင်း မဟုတ်, ထိုထို သုတ်နှင့်ဆိုင်ရာ ရုပ်အချို့ကိုသာ ပြခြင်းဖြစ်၏၊ ဇိဏ္ဏကော ပဂ္ဂန္တကောရုပ်တို့၌ ဂါထာပြည့်အောင် ကပစ္စည်းထပ်၍ သက်ထားသည်၊ "ဝုတ္တော ဝုသိတ ဇိဏ္ဏကော"၌ ဝုသိတ ဝါ–ဟု မြန်မာမှုရှိသည်ကား ပါဠိပျက်၊ ဘာ့ကြောင့်နည်း...ဝသတော ဝုတ္ထ၏ ပုံစံဖြစ်သော ဝုတ္တော နောက်၌ ဝဿဝါဝု၏ ပုံစံဖြစ်သော "ဝုသိတော"ရုပ်သာ ရှိသောကြောင့်တည်း၊ "ဝုသိတော ဇိဏ္ဏကော"ဟု ဆိုသင့်လျက် ဂါထာတဲ့အောင် "ဝုသိတ"ဟု ဆိုထားသည်။

၆၃၆။ ကာတုံ ဣစ္ဆိ ၊ပေ၊ ဣတိ ဝိဂ္ဂဟော — "ရုဋ္ဌိချာတံ နိပါတဗ္ဗု"စသော ဂါထာနှင့် အညီ နိပါတ်ပုဒ်တို့၌ အများပြုရိုး ဝိဂြိုဟ်မျိုး ပြုဖွယ်မလို၊ ပုဒ်နက်ထင်အောင် ဝါကျလုပ်၍ အနက်ဖွင့်ပြဖို့သာ တာဝန်ရှိသည်၊ ထို့ကြောင့် "ကာတုံ ဣစ္ဆိ" စသည်သည် ကာတဝေပုဒ်ကို အနက်ဖွင့်ပြခြင်းသာ ဖြစ်၏၊ အများလုပ်ရိုးဝိဂြိုဟ် မဟုတ်၊ ထို့ပြင်–"တေစ ကိတကတ္တာ ကတ္တာရိဟောန္တိ"ဟု ဆိုသောကြောင့် ရူပသိဒ္ဓိ အလို ကာတဝေ–ကာတုံ တို့သည် ဘောဟော မဟုတ်, ကတ္တားဟောတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ကာတုံ–ပြုခြင်းငှာ"ဟု မပေးဘဲ "ပြုဖို့ရာ"ဟု ပေးလိုက်သည်။

ဣစ္ဆာ ၊ပေ၊ ဣစ္ဆတ္ထာ, တေသု—ဤကား ဣစ္ဆတ္ထေသု၏ အဖွင့်တည်း၊ "ဣစ္ဆာ အတ္ထော ယေသံ တေ ဣစ္ဆတ္ထာ"ဟု ပုဒ်အခိုက်အတန့်ကိုင့်သော ပဒါဝတ္ထိကန္တနည်းအရ ပဌမန္တဖြစ်သော နိပ္ဖန္နပုဒ်ကို ထားပြီး၍, နဂိုဝါကျအခိုက် အတန့်ကို ငဲ့သော ဝါကျ ဝတ္ထိကန္တနည်းအရ "တေသု" ဟု သတ္တမျန္တဖြင့် ပြပြန်သည်၊ "ဣစ္ဆတ္ထေသု ဓာတူသု"

ဖြင့်၊ တဒတ္ထ ကြိယာယဉ္စ–တဒတ္ထကြိယာဌ်လည်း၊ (တဝေတုံ–တဝေပစ္စည်း, တုံပစ္စည်းတို့သည်၊ ဟောန္တိ၊) တေစ–ထို တဝေ, တုံပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ ကိတကတ္တာ–ကိတ် မည်ကုန်သည်၏အဖြစ်ကြောင့်၊ ကတ္တာရိ ဟောန္တိ။

ကရောတိသာတိ ဝါတိစ ဝတ္တတေ...။

၆၃၇။ တဝေတုနာဒီသု ကာ။ ။ပေ၊ ကာဒေသောဝါ ဟောတိ၊ အာဒိ သဒ္ဒေန တုံ တွာန တွာ တဗ္ဗေသုစ–တုံ, တွာန, တွာ, တဗ္ဗပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်း၊ (ကရောတိသ – ကရဓာတ်၏၊ ကာ–ကာ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊) တဒ္ဓိတ ।ပေ၊ စာတိဇ္ဇေ–ဤသုတ်ဌ၊ အတဝေတုနာဒီသူတိ–ဟူ၍၊ နာမ ဗျပဒေသသ–ကို၊ နိသေဓနတော–တားမြစ်ခြင်းကြောင့်၊ တဒန္တာနံ–ထို တဝေတုနာဒိ အဆုံးရှိသော ပုဒ်တို့၏၊ နိပါတတ္တံ–နိပါတ်အဖြစ်သည်၊ ["နိပါတတ္တာ"ဟု ရှိလျှင် ပါဌ်ပျက်၊] သိဒ္ဓံ–ပြီးသည်၊ ဘဝတိ–ဖြစ်၏၊ တတော–ထိုမှနောက်ဌ၊ နိပါတတ္တာ–နိပါတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ တဝေ တုန မန္တတော–တဝေ တုန အဆုံးရှိသော ပုဒ်မှနောက်ဌ၊ သဗ္ဗာသမာဝုသော ဘျာဒိနာ–အစရှိသောသုတ်ဖြင့်၊ ဝိဘတ္တိလောပေါ–ချေ၊ သော–ထိုသူသည်၊ ပုညာနိ–တို့ကို၊ ကာတဝေ–ပြုဖို့ရာ၊ ဣစ္ဆတိ–၏၊ ကာတုံ–ရာ၊ ဣစ္ဆတိ–၏၊ ကာဒေ သာဘာဝေ–ကာ အပြု မရှိရာဌ၊ တုံ တုန တဗ္ဗေသုဝါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ရကာရသ–ရ အက္ခရာ၏၊ တတ်–တ ပြု၊ ကတ္ကုံ–ရာ၊ ကာမေတိ–လိုလား၏၊ ဣတိ ကတ္တုကာမော–၏၊ အဘိသခ်ိရိတုံ–ပြုပြင်ဖို့ရာ၊ အာကခ်ိတိ–လိုလား၏။ [ကတ္တုကာမောဌ စတုတ္ထီတပ္ပုရိသ် တွဲ၊ တ္တံဌ နိဂ္ဂဟီတ်ကို ဗျဉ္ဇနေစဖြင့် ချေ။]

စသည်သာ သုတ်နက်တည်း၊ "ကာတဝေ ဣစ္ဆတိ, ကတ္ကုံ ကာမေတိ"စသည်ဌ ဣသု–ကမု–အဘိပုဗ္ဗကခ်ိဓာတ်များသည် ဣစ္ဆတ္ထဓာတ်များတည်း၊ ထို ဣစ္ဆတ္ထဓာတ်များသည် မိမိတို့ တွဲဘက် ဓာတ်များနှင့် သမာနကတ္တုက ဖြစ်ကြလျှင် ကွဲဘက်ဓာတ်များနောင် တဝေ–တုံ ပစ္စည်းသက်။ [ယောဂဝိဘာဂဖြင့် သက်ပုံမှာ နောက်ဌ ထင်ရှားလတ္တံ့။]

၆၃၇။ အာဒိ သဒ္ဒေန တုံ တွာန တွာ တဗ္ဗေသု — တဝေတုနာဒီသုဌ အာဒိဖြင့် တုံ တွာန တွာ တဗ္ဗ ၄ ပစ္စည်းကိုယူ၍ ထို ပစ္စည်းများကြောင့် ကဲရကို ကာပြု၊ ဤသို့ ဆိုသော်လည်း ယခုစာများဌ ကာတုံ–ကာတဗ္ဗံ ရုပ်ကိုသာ တွေ့ရ၍ "ကတ္တာ, ကာတ္တာန" ရုပ်တို့ကို မတွေ့ရ၊ ကတ္တာဌမူ "တွာန တွာသု ရကာရောစာတိ ဓာတ္တန္တလောပေါ"ဟု ဆိုလတ္တံ့။

တထာ–ပါး။ [ကရဓာတ်မှ တစ်ပါး–ဟူလို၊] သဒ္ဓမ္မံ–ကို၊ သောတဝေ သောတုံ–နာဖို့ရာ၊ ဝါ, သုဏိတုံ–ရာ၊ ပတ္ထေတိ–တောင့်တ၏။ [ဤ ပတ္ထဓာတ်လည်း ဣစ္ဆတ္ထပင်။] ဧဝံ–တူ၊ အနုဘဝိတုံ–ခံစားဖို့ရာ၊ ।ပေ। ဟရိတုံ–ဆောင်ဖို့ရာ၊ အနုသရိတုံ–အောက်မေ့ဖို့ရာ၊ ဣစ္ဆတိ–၏၊ [ဣစ္ဆန္တိ–ရှိလျှင် ပါဠိပျက်၊] ဧတ္ထ–ဤ အနုဘဝိတုံစသော ရုပ်တို့၌၊ ဣကာရယုတ္တတမှ–ဣ အာဂုံနှင့်ယှဉ်သော တ ပစ္စည်းကြောင့်၊ နမကရာနု မိစ္စာဒိနာ–နု မ က ရာနံ အစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊ ပဋိသိဒ္ဓတ္တာ–တားမြစ်အပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နု ဓာတ္ဆန္ဒလောပေါ–ဓာတ္ဆန်ကို မချေရ။

တထာ–ပါး၊ တုဒ–ဗျထနေ၊ တုဒိတုံ–ထိုးဆွဖို့ရာ၊ ပဝိသိတုံ–ဝင်၊ ဥဒ္ဒိသိတုံ–ရွတ်ပြ၊ ဟောတုံ–ဖြစ်၊ သယိတုံ–အိပ်၊ နေတုံ–ဆောင်၊ ဧဟောတုံ–ပူဇော်၊ ပဇဟိတုံ–စွန့်။ [ပစိတုံကား ပါဠိပျက်၊ တုဒါဒိရုပ်စုကို ပြုပြီးလျှင် ဧ ဟောံမှစ၍ ဧဟောဘျာဒိရုပ်တို့ကို ပြုသောကြောင့် ဟာဓာတ်ဖြင့် ပဇဟိတုံသာ ရှိသင့်၏။] ပဟာတုံ–ပယ်စွန့်၊ ဒါတုံ–ပေး။ [ဘူဝါဒိဓာတ်စုပြီးပြီ။]

ရောဒ္ဓုံ, ရန္ဓိတုံ–ပိတ်ဆို့ဖို့ရာ၊ တုံ တုနာဒီသုပိ–တုံ တုနအစရှိသော ပစ္စည်းတို့ကြောင့်လည်း၊ ယောဂဝိဘာဂေန–ဝိနာမိကာရ ယောဂဝိဘာဂဖြင့်၊ ကတ္တရိ–၌၊ ဝိကရဏပစ္စယာ–တို့သည်လည်းကောင်း၊ သရလောပါဒိစ–လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ၊) ဘောတ္တုံ ဘုဉ္ဇိတုံ–စား၊ ဆေတ္တုံ ဆိန္ဒိတုံ–ဖြတ်။ [ဘောတ္တုံ–ဆေတ္တုံတို့၌ ဝုဒ္ဓိပြုပြီးမှ ဘုဇာဒိနုစသော သုတ်ဖြင့် စီရင်။]

တဒ္ဓိတ ।ပေ। သိဒ္ဓံ ဘဝတိ—"တဒ္ဓိတ သမာသ"စသော သုတ်ဖြင့် နာမ်ငဲ့ရာဝယ် တဝေတုနာဒီ ပစ္စယန္တသဒ္ဒါစုကို နာမ်မငဲ့ရ–ဟု တားမြစ်ထား၏၊ နာမ်မငဲ့ရလျှင် ကိတ် နာမ် မဟုတ်၊ နာမ် အာချာတ် နိပါတ် ဥပသာရ ၄ မျိုးမှ အလွတ်လည်း မရှိ၊ သို့ဖြစ်၍ တဝေတုနာဒီ ပစ္စယန္တပုဒ်များသည် နိပါတ်ပုဒ်ဖြစ်ကြောင်း ထင်ရှားပြီး ဖြင်တော့သည်။

တတော ।ပေ। ဝိဘတ္တိလောပေါ—နိပါတ်ဖြစ်လျှင် သဗ္ဗာသမာဝုသော စသော သုတ်ဖြင့် ဝိဘတ်ကို ချေရမည်–ဟု ဆို၏၊ မည်သည့် ဝိဘတ်သက် ဟုကား မဆိုချေ၊ သို့ဖြစ်၍ မည်သည့် ဝိဘတ်သက်ရမည်နည်း...ဟု မေးဖွယ်ရှိ၏၊ နာမ် နိပါတ်ခန်း၌ "တဝေတုံပစ္စယန္တာ စတုတ္ထိယာ"ဟု ဆိုခဲ့သောကြောင့် တဒတ္ထ–တုမတ္ထ သမ္ဗဒါန်အနက်၌ သဝိဘတ် သက်သင့်သည်–ဟု မှတ်။

ရောဒ္ဓုံ ရန္ဓိတုံ။ ။"ရခံ+တုံ"ဝုဒ္ဓိပြု၊ ရောဓ+တုံ၊ ထို့နောက် ဗုဒ္ဓကဲ့သို့ တုံ၌ တကို ဓပြု စသည်စီရင်၊ ရန္ဓိတုံ၌ကား "ရဓာဒိတော နိဂ္ဂဟီတ ပုဗ္ဗဿ–ဟူသော (အ ပစ္စည်း မသက်ရ၍ "အ"ဟူသော အလိုက်ကို ကြဉ်သော) ယောဂဝိဘာဂဖြင့် နိဂ္ဂဟီတ်လာ, ဝဂ္ဂန္တပြု, ဣလာ၊ ဘုဉ္ဇိတုံ ဆိန္ဒိတုံကို့၌လည်း နည်းတူ၊ ရောဒ္ဓိတုံကား ပါဠိပျက်။

သိဗ္ဗိတုံ–ချုပ်။ [သိဝုဓာတ်၊] ဗောဓိံ ဗုဇ္ဈိတုံ–သိ၊ [ပုဗ္ဗိတုံ–ကား ပါဠိပျက်၊ ဒိဝါဒိရုပ် အရာဖြစ်၍ ဗုဇ္ဈိတုံသာ ရှိသင့်၏၊] ဧယိတုံ ဧနိတုံ–ဖြစ်။ [ယာစိတုံ လည်း ပါဠိပျက်၊ ဒိဝါဒိဖြစ်၍ ဧယိတုံသာ အမှန်။] ဧတုံ ဧနိတုံ–အောင်။ [ဤ ၂ ရုပ် သီဠိ ရှိ၏၊ သို့သော် ဒိဝါဒိအရာဖြစ်၍ မကောင်း၊] ပတ္တုံ ပါပုဏိတုံ–ရောက်၊ [ပပုဗ္ဗ အပဓာတ်၊ သွာဒိရုပ်၊] ကေတုံ ကိဏိတုံ–ဝယ်။ [ဤနေရာ၌ ဧတုံ, ဧနိတုံ ရှိလျှင် ကိယာဒိချင်းဖြစ်၍ လျော်မည်၊] ဝိနိဿေတုံ ဝိနိဿိနိတုံ–ဆုံးဖြတ်၊ ဉာတုံ, ဇာနိတုံ–သိ၊ ဂဟေတုံ စသည်ထင်ရှားပြီ၊ ကာရိတေ–ကာရိတ်ယှဉ်ရာ၌ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ဘာဝေတုံ ဘာဝယိတုံ–ဖြစ်စေဖို့ရာ၊ ကာရေတုံ ၊ပေ၊ ကာရာပယိတုံ–ပြုစေဖို့ရာ၊ ဣစ္စာဒိ။ [ဤရုပ်များ၏ ပြီးပုံကို အာချာတ်ခန်း ပြန်ကြည့်။]

တဝေတုံ ဝါတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ ကြိယတ္ထကြိယာယဉ္စ–ကြိယာ အကျိုးရှိသော အကြောင်းကြိယာကိုလည်း၊ ဝါ–တဒတ္ထကြိယာကိုလည်း၊ ဂမ္မမာနာယ–သိအပ်သော်၊ တုံ ပစ္စယော–သက်၊ ယထာ–ကား၊ သုဗောဓံ–ကောင်းစွာသိခြင်းငှာ။ [“သုဗုဒ္ဓံ”ဟု ဝုဒ္ဓိမပြုဘဲသာ ရှိ၏၊] ဝက္ခာမိ–ဆိုပေအုံ့၊ ဘောတ္တုံ–စားခြင်းငှာ၊ ဝဇတိ–သွား၏၊ ဘောဇနာယ–စားခြင်းငှာ၊ ဝဇတိ၊ ဣတိအတ္ထော–နက်၊ ဧဝံ, ဒဋ္ဌုံ–ကြည့်ရှုခြင်းငှာ၊ ဂစ္ဆတိ၊ ဂန္တုံ–သွားခြင်းငှာ၊ အာရဘတိ–အားထုတ်၏၊ ဂန္တုံ–ငှာ၊ ပယောဇယတိ–စေခိုင်း၏၊ ဒဿေတုံ–ပြခြင်းငှာ၊ အာဟ–ဆိုပြီ၊ ဣစ္စာဒိ–တည်း၊ [“ဒဿေတု မိစ္ဆတိ” ကား မကောင်း၊ “ဒဿေတု မာဟ”ဟု သီမူအတိုင်းသာ ကျမ်းဂန်၌ အသုံးများသည်။]

တဝေတုံဝါ ၊ပေ၊ **ဣစ္စာဒိ**—သုတ်ရင်းသည် ဣစ္ဆတ္ထဓာတ်နှင့် ယှဉ်မှ ကတ္တာ အနက်၌ သက်၏၊ ဤ ယောဂဝိဘာဂဖြင့်ကား ဣစ္ဆတ္ထဓာတ်နှင့် မယှဉ်သော်လည်း တဒတ္ထကြိယာ၌ သက်၏၊ “သုဗောဓံ ဝက္ခာမိ”ကား ကစ္စည်းသန္ဓိ၏ ပဋ္ဌိညာဉ်တည်း၊ သန္ဓိကျမ်းကို ဆိုခြင်း ကြိယာသည် အကြောင်း, စာသင်သားတို့ သိရခြင်း ဗုဒ္ဓကြိယာသည် အကျိုးတည်း၊ ထို့ကြောင့် “ဝက္ခာမိ”အရ ဆိုခြင်းကြိယာကို ကြိယတ္ထကြိယာဟု ခေါ်ထားသည်၊ [ကြိယာ+အတ္ထော ဇတိသာတိ ကြိယတ္ထော–(သိခြင်းစသော) ကြိယာအကျိုးရှိသော (ဆိုခြင်းစသော) အကြောင်းကြိယာ၊ ကြိယတ္ထော စ+သော+ ကြိယာစာတိ ကြိယတ္ထ ကြိယာ၊ ဤအဓိပ္ပာယ်သည် “ကြိယာယ ဇာတော”သုတ်၌ လည်း လာဦးလတံ့၊ ဘောတ္တုံ ဝဇတိ စသည်၌လည်း ဤနည်းမှီးပါ။] **ဆက်ဦးအုံ့**–ဤ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ကြိယာအနက်၌ သက်၏ဟု ဆိုလျှင် ကြိယာဟူသည် ဘောတည်း၊ ထို့ကြောင့် ဘောအနက်၌ သက်ရာရောက်၏၊ တဒတ္ထကြိယာဟု ဆိုထားသည့် ပြင် ဘောတ္တုံကို “ဘောဇနာယ”ဟု ဘောဟော ယု ပစ္စည်းနှင့်တကွ ပြထားသောကြောင့် “ခြင်းငှာ”ဟု ပေးလိုက်သည်။

တုန်ဟိ ဝတ္တာတော၊.....

၆၃၈။ အရဟ သက္ကာဒီသုစ။ ။အရဟ၊ပေ၊ ဣစ္ဆေဝ မာဒီသု–အရဟ, သက္က, ဘဗ္ဗ, အနုစ္ဆဝိက, အနုရူပ အစရိုကုန်သော၊ အတ္ထေသု–တို့ကို၊ ပယုဇ္ဇ မာနေသု–ယှဉ်အပ်ကုန်သော်၊ သဗ္ဗမာတ္ရဟိ–တို့မှနောက်၌၊ တုံ ပစ္စယော ဟောတိ၊ စသဒ္ဒေန, ကာလ သမယ ဝေလာသုပိ–ကာလ, သမယ, ဝေလာ သဒ္ဒါတို့ကိုလည်း၊ (ပယုဇ္ဇမာနေသု တုံ ပစ္စယော ဟောတိ၊) နိန္ဒ–ဂရဟာယံ–ကဲ့ရဲ့ခြင်း၌...၏၊ ကော–အဘယ်သူသည်၊ တံ–ထိုသူကို၊ နိန္ဒိတုံ–ကဲ့ရဲ့ဖို့ရာ၊ အရဟိ–ထိုက်အံ့နည်း၊ ရာဇာ–သည်၊ ဘဝိတုံ–ဖြစ်ဖို့ရာ၊ အရဟတိ–၏၊ ဘဝံ–အရှင်သည်၊ ဝတ္တုံ–ဆိုဖို့ရာ၊ အရဟော–၏၊ ဓနေန ဝါ–ဥစ္စာဖြင့်သော်လည်း၊ ဒေတုံ–အောင်ဖို့ရာ၊ သက္ကာ–တတ်နိုင်၏၊ လဒ္ဓုံ–ရဖို့ရာ၊ သက္ကာ၊ ကာတုံ–ပြုဖို့ရာ၊ သက္ခိဿတိ–စွမ်းနိုင်လတ္တံ့။ [တစ်ချို့စာ၌ "ကာတုံ"ကျ၊] နိယာမ်–မဂ်သို့၊ ဩက္ကမိတုံ–သက်ရောက်ဖို့ရာ၊ ဘဗ္ဗော–ထိုက်၏၊ ကာတုံ, အဘဗ္ဗော–မထိုက်၊ ဘဝံ, ဒါနံ–အလှူကို၊ ပဋိဂ္ဂဟေတုံ–ခံယူဖို့ရာ၊ အနုစ္ဆဝိ ကော–လျောက်ပတ်၏၊ ဣဒံ–ဤအမှုကို၊ ကာတုံ, အနုရူပံ–လျောက်ပတ်၏၊ ဒါနံ ဒါတုံ, ယုတ္တံ–သင့်၏၊ ဒါတုံ–ပေးဖို့ရာလည်းကောင်း၊ ဝတ္တုံစ–ပြောဆိုဖို့ရာလည်းကောင်း၊ လဘတိ–ရ၏၊ ဇဝံ–ဤသို့၊ ဘာသိတုံ–ဆိုဖို့ရာ၊ ဝဋ္ဋတိ–အပ်၏၊ ဆိန္ဒိတုံ–ဖြတ်ဖို့ရာ၊ နစ ကပ္ပတိ–မအပ်၊ ဣစ္စာဒိ။ တထာ, [စသဒ္ဒါ၏

၆၃၇။ အရဟ သက္က ၊ပေ၊ အတ္ထေသု—အရဟတိ, သက္ကာ–စသည်ဖြင့် သဒ္ဒါ တစ်ခုထည်းသာ မက, အရဟတိ, အရဟသိ, အရဟော၊ သက္ကောတိ, သက္ကာ–စသည်ဖြင့် အရဟအနက် သက္ကအနက် စသည်ရှိသော သဒ္ဒါအားလုံးကို ယူစေလိုသောကြောင့် "ဣစ္ဆေဝမာဒီသု အတ္ထေသု"ဟု အတ္ထသဒ္ဒါဖြင့် ဖွင့်ပြသည်။ "သက–ဥ–ဂိလ–ဃဋ–ရဘ–ဲလဘ–ကမ သဟာရဟတျတ္ထေသု တုမုန်" ဟူသော ပါဏိနိသုတ်ကို မှီ၍ ဖွင့်သော စကားဖြစ်၍ ဣစ္ဆေဝမာဒီသုဌ် အာဒိဖြင့် ပုံစံပြထားသော ယုတ္တံ လဘတိ ဝဋ္ဋတိ ကပ္ပတိ တို့အပြင် ဇာနာတိ, ဂိလာယတိ–မစွမ်းနိုင်၊ ဃဋေတေ–စေ့ဆော်၏၊ အာရဘတေ–အားထုတ်၏, အတ္ထိ ဝိဇ္ဇတိ စသည်တို့ကိုပါ ယူ။

စ သဒ္ဒေန ၊ပေ၊ ဝေလာသုပိ— ဤ၌ "ဝေလာဒီသုပိ"ဟု အာဒိပါသည်ကား အပို၊ ပုံစံ၌လည်း "ဝေလာ ဘုဇ္ဇိတုံ"တိုင်အောင် ပြ၍ အာဒိ၏ ပုံစံကို မပြ၊ ဤအဖွင့်၏မှီရာ "ကာလ သမယ ဝေလာသု တုမုန်" ဟူသော ပါဏိနိသုတ်မှာလည်း အာဒိ မပါ၊ ဤ ကာလ စသည်တို့သည် အရဟ သက္က စသည်ကဲ့သို့ ကြိယာ အနက်ဟော မဟုတ်ကြ သဖြင့် အရဟ သက္ကာဒီသုဌ် အာဒိအရ မယူနိုင်သောကြောင့် ကာလစသည် ယှဉ်ရာ၌ စသဒ္ဒါဖြင့် တုံ ပစ္စည်း သက်စေရသည်။

ပုံစံကို ဖြိုလိုရ်ု တထာ ဟု ချီသည်၊] ဘုဋ္ဌိတုံ-စားဖို့ရာ၊ ကာလော-အခါတည်း၊ ဘုဋ္ဌိတုံ, သမယော-အခါတည်း၊ ဘုဋ္ဌိတုံ, ဝေလာ-အချိန်တည်း။

တုန္ဒီ ဝတ္တုတော၊ [စ ပါလျှင် အပို။]

၆၃၉။ ပတ္တဝစနေ ၊ပေ၊ သုစ။ ။အလမတ္ထေသု-အလံ သဒ္ဒါ၏ အနက်တို့တွင်၊ ပတ္တဝစနေ-သင့်လျော် လျောက်ပတ်ဟူသော ပရိယတ္တိအနက်ကို ဟောသော သဒ္ဒါသည်၊ သတိ-ဖြစ်လတ်သော်၊ သဗ္ဗဓာတူဟိ တုံ ပစ္စယော ဟောတိ၊ အလံ သဒ္ဒသ-အလံသဒ္ဒါ၏၊ အတ္ထာ-အနက်တို့တည်း၊ အာလမတ္ထာ-တို့၊ ဘူသနေ ပရိယတ္တိ နိဝါရဏာ-တန်ဆာဆင်ခြင်း, စွမ်းနိုင်ခြင်း, တားမြစ်ခြင်း အနက်တို့တည်း၊ တေသု အလမတ္ထေသု-ထို အလံသဒ္ဒါ၏ အနက်တို့တွင်၊ ပတ္တသ-သင့်လျော်လျောက်ပတ်ဟူသော အနက်ကို၊ ဝစနံ-ဟောသော သဒ္ဒါတည်း၊ ပတ္တဝစနံ-သဒ္ဒါ၊ ဒါနာနိ-အလှူတို့ကို၊ ဒါတုံ-ပေးဖို့ရာ၊ အလမေဝ-သင့်လျော်သည်သာ၊ ဝါ-စွမ်းနိုင်သည်သာ၊ ပုညာနိ ကာတုံ အလမေဝ၊ သမတ္ထမေဝ ပရိယတ္တမေဝ-စွမ်းနိုင်သည်သာ၊ ဣတိ အတ္ထော။

ကမ္မံ-အလုပ်ကို၊ ကတ္တာ-ပြုပြီး၍၊ အဂစ္ဆိ-သွားပြီ၊ ဣတိ အတ္ထေ ဝါ-ဤလည်းကောင်း၊ ဂစ္ဆတိ ဣတိ အတ္ထေဝါ, ဂစ္ဆိသတိ ဣတိ အတ္ထေဝါ (တီတီ ဝါ အတ္ထေ-ဟု ပါဠိရှိစေ)။

၆၃၉။ အလံ သဒ္ဒသ ၊ပေ၊ နိဝါရဏာ— "ဘူသနေ ပရိယတ္တိ နိဝါရဏာ" ကား အလမတ္ထဟူသော သမာသ်ပုဒ်၏ အဘိဓေယျတည်း၊ ချဲ့ဦးအုံ-အလံ သဒ္ဒါ၏ အနက်တို့သည် "အလင်္ကာရော-တန်ဆာဆင်ခြင်း"ဟူရာ၌ ဘူသနအနက် အလမေဝဒါတုံ၌, ပရိယတ္တိ(စွမ်းနိုင်)ဟူသော အနက်, "ကာတုံ-ပြုဖို့ရာ၊ အလံ-မသင့်"ဟူရာ၌ နိဝါရဏာ-(တားမြစ်ခြင်း)အနက်တို့တည်း၊ ထို အနက် ၃ မျိုးတွင် ပရိယတ္တိအနက်နှင့် ပတ္တ(သင့်လျော်လျောက်ပတ်)အနက်သည် အဓိပ္ပာယ်တူပင်၊ သင့်လျော်ဟူသည် စွမ်းနိုင်ခြင်းပင်တည်း-ဟူလို၊ ထို့ကြောင့် နောက်၌ အလမေဝကို "သမတ္ထမေဝ-ပရိယတ္တမေဝ" ဟု ဖွင့်သည်၊ ဤသို့လျှင် အလံသဒ္ဒါ၏ အနက် ၃ မျိုးတွင် ပတ္တ(ပရိယတ္တိ)အနက်ကို ဟောသော အလံသဒ္ဒါ၏ရှိလျှင် တုံပစ္စည်း တုံပစ္စည်းသက်။ [ဤ ပတ္တဝစနေ အလမတ္ထေသုစ သုတ်သည် ပါဏိနိ၌ "ပရိယတ္တိဝစနေသွလမတ္ထေသု"သုတ်ကို မှီသော သုတ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် ပတ္တအနက်ဟူသည် ပရိယတ္တိအနက်ပင်-ဟု သိသာသည်၊ ဤ ပရိယတ္တိသဒ္ဒါလည်း ပရိယတ္တသဒ္ဒါနှင့် အနက်တူတည်း၊ ပရိပုဗ္ဗ အဲပစာတ်ချည်းဖြစ်၍ တ ပစ္စည်းနှင့် တိပစ္စည်းသာ ကွဲပြားသည်၊ ထို ပရိယတ္တ သဒ္ဒါကား သမတ္ထ(စွမ်းနိုင်ခြင်း)အနက် ဟောတည်း။]

၆၄၀။ ပုဗ္ဗကာလေ ၊ပေ၊ တွာဝါ။ ။ပုဗ္ဗကာလောတိ–ပုဗ္ဗကာလဟူသည်၊ ပုဗ္ဗကြိယာ–ရှေ့ကြိယာတည်း၊ ယေသံ–အကြင်ဓာတ်တို့၏၊ ဧကော–တူသော၊ ကတ္တာ–ကတ္တားသည်၊ အတ္ထိ–၏၊ (ဣတိ)တေ–ထိုဓာတ်တို့သည်၊ ဧကကတ္တုကာ–တို့မည်၏၊ ဧက ကတ္တုကာနံ သမာနံ ကတ္တုကာနံ–တူသော ကတ္တားရှိကုန်သော၊ (ဧကကို "သမာန"ဟု ဖွင့်၊) တေသံ ဓာတူနံ–တို့၏၊ အန္တရေ–အကြား၌။ [အန္တရေ–ဟု ထည့်ဖွင့်လျှင် နိဒ္ဒါရဏ (တွင်)ဟု ပေးစေလိုကြောင်း ဗျဉ္ဇနောစ ဝိသညောဂေါသုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ၊] ပုဗ္ဗကာလေ–ရှေ့ကြိယာ၌၊ ဝတ္တမာနဓာတုမှာ–ဖြစ်သော ဓာတ်မှနောက်၌၊ တုန တွာန တွာ ဣတိ–ဟူကုန်သော၊ ဧတေပစ္စယာ–တို့သည်၊ ဝါ–အားဖြင့်၊ ဟောန္တိ၊ ဝါသဒ္ဒသ ဝဝတ္ထိတ ဝိဘာသတ္တာ, တုန ပစ္စယော–သည်၊ ကတ္ထစိယေဝ–အချို့အရာ၌သာ၊ ဟောတိ၊ တေစ–ထိုပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ ကိတ်သညတ္တာ–လည်းကောင်း၊ ဧကကတ္တုကာနန္တိ–ဟူ၍၊ ဝုတ္တတ္တာစ–လည်းကောင်း၊ ကတ္တာရိယေဝ–၌သာ၊ ဘဝန္တိ၊ တုနေ–တုန ပစ္စည်းကြောင့်၊ တဝေတုနာဒီသုကာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ကာဒေသော–ပြု၊ နိပါတတ္တာ–နိပါတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သိလောပေါ–ချေ၊ သော–ထိုသူသည်၊ ကမ္မံ ကတ္တာ ဂဆ္ဆတိ၊ သတ္တာ ပုညံ, အကာတုန–မပြုမူ၍၊ ကိလမိဿန္တိ–ပင်ပန်းရကုန်လတ္တံ့။

၆၄၀။ ပုဗ္ဗကာလေတိ ပုဗ္ဗကြိယာ—"ကရဏံ ကာရော"ဟု ဝတ္တမာနာ ပစ္စုပ္ပန္နေ သုတ်၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ဝိဂ္ဂဟပြု၍, ရကို လပြုပြီးလျှင် "ကာလ"အရ ကြိယာကို ယူပါ–ဟု သိစေလို၍ "ပုဗ္ဗကြိယာ"ဟု ဖွင့်သည်၊ "ဧကကတ္တုကာနံ–တူသောကတ္တားရှိသော ရှေ့နောက်ကြိယာတို့တွင်၊ ပုဗ္ဗကာလေ–ရှေ့ကြိယာ၌"ဟု သုတ်နက်ပေးပါ–ဟူလို၊ ဤ အဖွင့်အတိုင်းဆိုလျှင် "ပုဗ္ဗာ ပရ, သမာနနှင့်, လက္ခဏ ဟေတု, ဝါးခုအတွေ့, သက်အပ်စွ, တုန တွန တွာ"ဟူသော အနက် ၅ ပါးတွင် မည်သည့်အနက်၌ ဖြစ်ဖြစ်, ပဓာန အပဓာနကြိယာ ၂ ခုရှိရာဝယ် အပဓာနဖြစ်သော ရှေ့ဝိသေသန ကြိယာ၌ ဤ သုတ်ရင်းဖြင့်ပင် သက်နိုင်သည်။

တေစ ၊ပေ၊ ကတ္တာရိယေဝ ဘဝန္တိ— "အညေကိတ်"သုတ်က ကိတ်ပစ္စည်းမှ တစ်ခြားပစ္စည်းကို ကိတ် ဟု မှည့်ရာ၌ ဤ တုန စသော ပစ္စည်းများလည်း ပါဝင်၏၊ ဤသို့ ကိတ်အမည်ရှိလျှင် ကတ္တာရိ ကိတ်သုတ်နှင့် အညီ ဤ တုန စသော ပစ္စည်းတို့သည် ကတ္တားအနက်၌ ဖြစ်ကြ၏၊ ထို့ပြင်–သုတ်၌ "ဧက ကတ္တုကာနံ"ဟု ဆိုထားသောကြောင့်လည်း ကတ္တားဟောဖြစ်ကြောင်း သိသာသည်။

နိပါတတ္တာ သိလောပေါ—"ကာတုန"စသော ပုဒ်တို့သည် လိန်သဏ္ဌာအထူး မရှိသော နိပါတ်ပုဒ်များဖြစ်၍ "ကာတုန"ဟု ပြီးပြီးနောက် သိသက်, သဗ္ဗာသ မာဝုသော သုတ်ဖြင့် ချေရမည်၊ ဤစကားအရ "ပစိတ္တာ ဘုဉ္ဇန္တိ"၌ ဘုဉ္ဇန္တိဟု ဗဟုဝုစ် အပရကာလ

တွာန တွာသု–တွာန ပစ္စည်း တွာ ပစ္စည်းတို့၌၊ ရကာရောစာတိ–သုတ် ဖြင့်၊ ဓာတုန္တလောပေါ–ချေ၊ ကမ္မံ–အမှုကို၊ ကတွာန–ပြုပြီး၍၊ ဘဒ္ဒကံ–ကောင်းသည်၊ (ဘဝတိ–ဖြစ်၏၊) [မည်သည့်အရာ၌ ဖြစ်စေ ဘုရားတော်၏ အနက် ပါဝင်နိုင်သောကြောင့် ဤ၌ အပရကာလ ကြိယာ တိုက်ရိုက် မပါသဖြင့် "ဘဝတိ"ဟု ထည့်သည်၊] ဒါနာဒီနိ–ဒါန အစရှိကုန်သော၊ ပုညာနိ–တို့ကို၊ ကတွာ–ပြု၍၊ သဂ္ဂံ–နတ်ပြည်သို့၊ ဂစ္ဆတိ–ရောက်၏၊ အဘိသခ်ံရိတွာ–ပြုပြင်၍၊ ကရိတွာ–ပြု၍။ [တစ်ချို့စာ၌ "တရိတွာ"ဟု ရှိသေးသည်။]

တထာ, သိဗ္ဗိတွာ–ချုပ်၍၊ ဈာယိတွာ ဧနိတွာ–ဖြစ်၍၊ ဓမ္မံ–ကို၊ သုတွာန–နာ၍၊ ဓမ္မံ–ကို၊ သုတွာ–၍၊ မောဒတိ–ဝမ်းမြောက်ရ၏၊ သုဏိတွာ–နာ၍၊ ပတွာ ပါပုဏိတွာ–ရောက်၍။ [ပတွာ၌ ပပုဗ္ဗ အပ+တွာ၊ ဓာတ်ကွန်(ပ်)ကို ချေ။] ကိဏိတွာ–ဝယ်၊ ဧတွာ ဧနိတွာ ဧတွာ–အောင်။ [ဧ၌ ဝုဒ္ဓိပြု၊] ၊ပေ၊ ပူဇယိတွာ တထာ၊ (ကာရိတ်ပါဝင်သော ပုဒ်တို့ကို ပြလိုမှ "တထာ"ဟု တက်သည်၊) မေတ္တံ–ကို၊ ဘာဝေတွာ ဘာဝယိတွာ–ပွားစေ၍၊ ၊ပေ၊ ဣဒ္ဓိဘာဒိ။

ပုဗ္ဗကာလေတိ–သည်၊ ကိမတ္ထံ–နည်း၊ ပဌတိ ပစတိ–တို့၌ တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ ပဌတိ–ရွတ်၏၊ ပစတိ–ချက်၏။ ["ရွတ်ပြီး၍ ချက်၏"ဟု မဆိုဘဲ, ရွတ်ခြင်းကြိယာကို တစ်ရပ်, ချက်ခြင်းကြိယာကို တစ်ရပ် ဆိုခြင်းကြောင့် ပုဗ္ဗကာလ မဟုတ်သဖြင့် တုနာဒီ သက်ခြင်းကို တားမြစ်သည်–ဟူလို၊] ဧက ကတ္တုကာနန္တိ–သည်၊ ကိံ–နည်း၊ ဒေဝဒတ္တော ၊ပေ၊ ဝဇတိ–တို့၌ တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊ ဒေဝဒတ္တော–သည်၊ ဘုတ္တော–စားပြီးသော်၊ ယညဒတ္တော–သည်၊ ဝဇတိ–သွား၏။ [ဘုတ္တောနှင့် ဝဇတိတို့ ကတ္တားကွဲသောကြောင့် ဘုတ္တော၌ တုနာဒီ မသက်ရ–ဟူလို။]

ကြိယာရှိသော်လည်း ပစိတွာ၌မူ သဏ္ဌာအထူး မရှိသောကြောင့် "ပစိတွာ–ချက်၍" ဟု ဧကဝုစ် အနက်သာ ပေးရမည်၊ ထို့ပြင်–"ဒိသွာ–မြင်ခြင်းကြောင့်၊ ဟုတွာန–ဖြစ်လတ်သော်"ဟု ဟိတ်အနက် လက္ခဏာအနက် ပေးသင့်ရာ၌လည်း မာန အန္တပစ္စည်းတို့သည် ဟိတ်အနက် လက္ခဏာအနက်ကို ဟောကြသကဲ့သို့, ဤ တုနာဒိပစ္စည်းတို့လည်း ဟိတ်အနက် လက္ခဏာအနက်ကို ဟောကြရကား ထိုဒိသွာ–ဟုတွာနတို့နှောင်လည်း သိသက်၍ ချေ။ ["ဒိသွာတိ ဧတ္ထ တွာသဒ္ဒေါ ဟေတုအတ္ထောတိ ဒဿေတိ"–ပုဂ္ဂလ ပညတ်, အနုဋီကာ၊...ဒိသွာနသ ဧတဒဟောသိတိ ဟေတုအတ္ထော အယံ ဒိသွာန သဒ္ဒေါ, အသမာနကတ္တုကော"သာရတ္ထဋီကာ (သုဒိန္နကဏ္ဍ)]။

အပတ္တာန နဒီ ပဗ္ဗတော, အတိက္ကမ္မ ပဗ္ဗတံတိ အာဒီသုပန–အစရှိသော ပြဿုဂ်တို့၌ကား၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော ဝါကျတို့၌၊ ဘဝတိတိ သမ္ဗန္ဓတော–ဘဝတိကြိယာနှင့် စပ်ခြင်းကြောင့်၊ ဧကကတ္တာ ကတာ–တူသော ကတ္တားရှိသည်၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပုဗ္ဗကာလတာစ–ရှေ့ကြိယာ၏ အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဂမျတေ–သိအပ်၏။ [နဒီ–မြစ်သို့၊ အပတ္တာန–မရောက်မူ၍၊ ပဗ္ဗတော–တောင်သည်၊ (ဘဝတိ–ဖြစ်၏၊) ပဗ္ဗတံ–ကို၊ အတိက္ကမ္မ–လွန်၍၊ နဒီ–သည်၊ ဘဝတိ–၏။]

အပတ္တာန ၊ပေ၊ နဒီ— ဤ ပြဿုဂ်တို့၌ အပရကာလကြိယာ မရှိပါတကား, သို့ဖြစ်လျှင် အပတ္တာန–အတိက္ကမ္မတို့သည် အဘယ်သို့လျှင် နောက်ကြိယာနှင့် ဧကကတ္တာက ဖြစ်နိုင်မည်နည်း, အပရကာလကြိယာမရှိလျှင် အဘယ်မှာ ပုဗ္ဗကြိယာ ဖြစ်နိုင်တော့အံ့နည်း–ဟု စောဒနာဖွယ်ရှိသောကြောင့် "အ ပတ္တာန ၊ပေ၊ ဂမျတေ"ဟု မိန့်၊ "ဘူကရာ သဗ္ဗဓာတွတ္ထ ဗျာပကာ"နှင့် အညီ အကမ္မကအရာတိုင်း၌ ဘူဓာတ်၏ အနက်သည် ပါဝင်နိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် "ဘဝတိ"ဟူသော ကြိယာကို ထည့်၍ ထို ဘဝတိကြိယာကြောင့် အပတ္တာ–အတိက္ကမ္မတို့၏ ဧကကတ္တာက–ပုဗ္ဗကာလ-အဖြစ်ကို သိနိုင်သည်–ဟူလို။ [ကာသိကာ ဝုတ္တိ၌ကား "အပတ္တာ နဒီ ပဗ္ဗတော တိဋ္ဌတိ, အတိက္ကမ္မ ပဗ္ဗတံ နဒီ ဋ္ဌိတာ"ဟု တိဋ္ဌတိ–ဋ္ဌိတာ ထည့်၍ စပ်လေသတတ်။]

ကလာပ်— "ပရာ ဝရယောဂေစ"ဟု (ကိတ် ၆, ၄၃၄)သုတ်တည်၍ ဤပုံစံများကို ပင် ထုတ်၏၊ [ပရာ ဝရယောဂေစ(ပရေန ယောဂေ, အဝရေန ယောဂေ)–ထို နောက်ဘက်နှင့် (ဤရှေ့ဘက်၏)ယှဉ်ရာ, ဤရှေ့ဘက်နှင့် (ထိုနောက်ဘက်၏)ယှဉ်ရာ၌လည်း၊ ဣတ–ဣတ ပစ္စည်းသည်၊ ဘဝတိ–၏၊] ဤ ပြဿုဂ်တို့၌ "ပဗ္ဗတ"ဟူသည် ဝိဠာတောင်တည်း၊ "နဒီ"ကား ဂင်္ဂါမြစ်တည်း၊ ဣန္ဒိယ အလယ်ပိုင်း၌ အနောက်သမုဒ္ဒရာရောက်အောင် အရှေ့အနောက် တန်းနေသော တောင်ကို ဝိဠာတောင်–ဟု ခေါ်၏၊ ထို တောင်၏ တောင်ဘက်ကို ဣန္ဒိယတောင်ပိုင်း–မြောက်ဘက်ကို မြောက်ပိုင်းဟု ခေါ်သတတ်၊ ထို ဝိဠာတောင်၏ မြောက်ဘက်၌ ဂင်္ဂါမြစ်ရှိသည်၊ ဤပုံစံလည်း ဣန္ဒိယတောင်ပိုင်းက နေ၍ ထုတ်အပ်သော ပုံစံများတည်း၊ ထို့ကြောင့် "အပတ္တာ နဒီ ပဗ္ဗတော"၌ ပဗ္ဗတသည် ဤဘက်, ဂင်္ဂါကား ပရ (ထိုဘက်)တည်း၊ ပရမည်သော ထိုဘက် ဂင်္ဂါနှင့် ယှဉ်ရာဝယ် ဓာတ်နောင် တွာပစ္စည်း သက်၍ (အပရကာလကြိယာ မရှိဘဲ) အပတ္တာ–ဟု ရုပ်ရှိနိုင်၏၊ အဝရမည်သော ဤမှာဘက်တောင်နှင့် ယှဉ်ခြင်းကို ပြုရာ၌လည်း (အပရကာလကြိယာ မရှိဘဲလျက်) ဓာတ်နောင် တွာ ပစ္စည်းသက်၍ "အတိက္ကမ္မ"ဟု ရုပ်ရှိနိုင်သည်–ဟူလို။ [နဒီ–မြစ်သို့၊ အပတ္တာ–မရောက်ဘဲ၊ ပဗ္ဗတော–တောင်သည်၊ ဘဝတိ–၏၊ ပဗ္ဗတံ–ကို၊ အတိက္ကမ္မ–၍၊ နဒီ–မြစ်သည်၊ ဘဝတိ–၏" ဟု ပေး။]

ဝိသုဒ္ဓိမဂ် မဟာဋီကာ။ ။ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒေါတိ ဧတ္ထ ပန ဥပ္ပါဒ သဒ္ဒဿ ဘာဝ သာဓန ကြိယာဝ (ဖြစ်ခြင်းဟူသော ဘာဝသာဓန ကြိယာကိုသာ) ဝုတ္တာတိ, သမာန ကတ္တုလက္ခဏော သဒ္ဒပ္ပယောဂေါ နု သမ္ဘဝတီတိ၊ တေနာဟ–သဒ္ဒဘေဒံ ဂစ္ဆတိတိ

ဝါတိ ဝတ္တတေ။

ဓိဒ္ဓ။ သမ္ဗေဟိ တုနာဒီနံ ယော။ ။သဗ္ဗေဟိ–ကုန်သော၊ သောပသဂ္ဂါ နုပသဂ္ဂေဟိ–ဥပသာရရှိကုန်, ဥပသာရ မရှိကုန်သော၊ ဓာတ္တုဟိ ပရေသံ တုနာဒီနံ ပစ္စယာနံ, ယ သဒ္ဒါ့ဒေသော–ယ အပြုသည်၊ ဝါ ဟောတိ၊ ဝန္ဒ–အာဘိဝန္ဒနေ–ရှိခိုးခြင်းဌ...၏၊ အာဘိပုဗ္ဗော၊ တွာပစ္စယသ–၏၊ ယော–ယပြု၊ ဣကာရာဂမော–ဣလည်း လာ၊ [ဤသုတ်ဖြင့် ယပြု, ယထာဂမမိကာရော ဖြင့် ဣလာ၊] အာဘိဝန္ဒိယ–ရှိခိုးပြီး၍၊ ဘာသိသံ–ဆိုပေအုံ့၊ အာဘိဝန္ဒိတ္တာ ဝန္ဒိယ ဝန္ဒိတ္တာ–ရှိခိုးပြီး၍၊ တထာ, အာဘိဘုယျ–လွှမ်းမိုး၍၊ ဒ္ဒိတ္တာရသတ္တာနိ–ဒွေဘော်, ရသ အဖြစ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) [ယ ဒွေဘော်ပြု, ကွစိဓာတုဖြင့် ဘူဒ္ဓ ရသပြု၊] အာဘိဘဝိတ္တာ အာဘိဘောတ္တာ–လွှမ်းမိုး၍၊ သိ–သေဝါယံ–မှီဝဲခြင်းဌ...၏၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဣကာရသ–ဣ၏၊ အာတ္တံ–အာ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ နိဿာယ နိဿိတ္တာ–မှီ၍။

ဘဇ–သေဝါယံ၊ တထာ ကတ္တာရိစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ပုဗ္ဗရူပတ္တံ–ပုဗ္ဗရုပ် အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဝိဘဇ ဝိဘဇိတ္တာ–ဝေဘန်၍၊ ဒိသ–အတိသဇ္ဇနေ၊ ဥဒ္ဒိသ ဥဒ္ဒိသိယ ဥဒ္ဒိသိတ္တာ – ရွတ်ဆို၍၊ ပဝိသ ပဝိသိယ ပဝိသိတ္တာ–

အပသဒ္ဒပယောဂေါ (သဒ္ဒါဗျက်ကို သုံးစွဲထားခြင်း) ဟောတိတိ အတ္ထော၊ နစေတ္ထ ပဲရာဝရယောဂေါ–"အပတ္တာ နဒီ ပဗ္ဗတော, အတိက္ကမ္မ ပဗ္ဗတံ နဒီ"တိ အာဒီသု ဝိယ၊ နာပိ လက္ခဏာဟေတု အာဒိပ္ပယောဂေါ–"သီဟံ ဒိသ္မာ ဘယံ ဟောတိ (လက္ခဏာပုံစံ) ဃတံ ပိတ္တာ ဗလံ ဇာယတေ (ဟေတု), ဓန္ဓိကတ္တာ (ဓန် ဟု အသံပြု၍) ဒဏ္ဍော ပတိတော (သမာနကာလ)"တိ အာဒီသုဝိယ၊ ဤဌ္ဌလည်း "ပရာဝရယောဂေ"သုတ်ကို ကိုးထား၏၊ ထို့ပြင်–သီဟံ ဒိသ္မာကို လက္ခဏာပုံစံ ထုတ်ထားရကား "ဒိသ္မာ–မြင်သော်" ဟု ပေး၊ သုဒိန္နကဏ္ဍာသာရတ္ထဋ္ဌမှ ဟောတု ပုံစံအဖြစ်ဖြင့် ထုတ်ထား၏၊ ထို့ကြောင့် ကတ္တားကွဲရာ၌ လက္ခဏာ ဟိတ် ၂ နက်လုံး သင့်သလို သုံးနိုင်၏–ဟု မှတ်။

သဒ္ဒနီတိ။ ။ဗျတ္တိယေ သဒ္ဒသိဒ္ဓပယောဂေစ (ကိတ် ၅၁)။ ဗျတ္တိယေ–ဝါကျ အနက်အားဖြင့် ထင်ရှားသော၊ သဒ္ဒသိဒ္ဓပယောဂေစ–သဒ္ဒါ၏ ပြီးပြီးသော ပြယုဂ်၌ လည်း၊ ဓာတ္တုဟိ တွာဒယော ပစ္စယာ ဟောန္တိ ကဒါစိ၊ ဥပါဒါယ ရူပံ–ဥပါဒါယရုပ်၊ ဝါ–ဥပါဒါရုပ်၊ နုတ္တာဂမနံ–ရေချိုးသွားခြင်း၊ ဘုတ္တာသယနံ–စားပြီး အိပ်ခြင်း၊ ဤရုပ် များ၌ သမာသ်ပုဒ်ဖြစ်နေ၍ ဧကကတ္တုက ရှာမရနိုင်သော်လည်း ဝါကျလုပ်သည့်အခါ "ရူပံ ဥပါဒါယ ပဝတ္တံ–ရုပ်သည် စွဲမှီ၍ ဖြစ်၏"ဟုလည်းကောင်း၊ "ပုရိသော နုတ္တာ ဂစ္ဆတိ, ဘုတ္တာ သယတိ"ဟုလည်းကောင်း ကတ္တားရှိ၍ ဧကတ္တုက ဖြစ်နိုင်သောကြောင့် ထိုကဲ့သို့ ဝါကျအနက်အားဖြင့် ထင်ရှားရာဝယ် တစ်ရံတစ်ခါ သမာသ်၌ တွာပစ္စည်း သက်နိုင်၏ ဟူလို။ [နိတိ နိဿယ၌ တစ်မျိုးကြဲလေ၏။]

ဝင်၍။ [ပဗုဇ္ဇဝိသ၊] နီ–ပါပဏော၊ ဥပနီယ ဥပနေတွာ–ကပ်ဆောင်၍၊ အတိ သေယျ အတိသယိတွာ–လွန်အောင် အိပ်၍။ [အတိပုဗ္ဗ သိ၊] သြဟာယ သြဟိတွာ ဧဟိတွာ ဟိတွာ–စွန့်၍။ [အဝပုဗ္ဗ ဟာဓာတ်၊ ဧဟိတွာ၌ ဟာ ဟာ ဒွေဘော်ပြု၊] အာဒါယ အာဒိယိတွာ–ယူ၍၊ ဒိဝါဒိတော ယောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ယပစ္စယော–သက်၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဓာတွန္တရသ–ဓာတွန်အာဏ၊ ဣကာရောစ–ဣလည်းပြု။ [အာပုဗ္ဗ ဒါဓာတ်သည် ဒိဝါဒိ ဂိုဏ်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် ယ ပစ္စည်းသက်၍ စီရင်သည်၊ "သမာဒိယတိ" စသည် ဖြင့် ဒိဝါဒိ၌ ပြခဲ့ပြီ၊] ဒတွာ ဒတ္တာန–ပေး၍။ [ကွစိဓာတုဖြင့် အာကို ရသပြု၊] ပိဓာယ ပိဒဟိတွာ–ပိတ်၍။ [အာချာတ် (၅၀၇)ပြန်ကြည့်၊] ဘုဇ္ဇိယ ဘုဇ္ဇိတွာ ဘောတွာ–စား၍၊ ဝိစေယျ, ဝိစိနိတွာ–စိစစ်၍။ [ဝိပုဗ္ဗ စိ, တွာကို ယပြု, ဒွေဘော်လာ၊] ဝိညာယ ဝိဇာနိတွာ ဥတွာ–သိ၍။

ယထာဂမံတိ တုနာဒီသူတိစ ဝတ္တာတေ၊....

၆၄ ၂။. ဒဓ္ဓတော ယော ကွစိ။ ။ပရေသု ၊ပေ၊ ဟောတိ၊ ယဝတော–ယ အက္ခရာရှိသော၊ ဒကာရသ–ဒ၏၊ ဧကာရော–ဧပြု။ [ဓာတွန် "ဒါ"ဖြစ်၍ သုတ်ရင်းဖြင့် စီရင်သည်၊] သမာပဇ္ဇိတွာ–ကောင်းစွာရောက်၍။ [သံ+အာပုဗ္ဗ ပဒ၊] ဥပဋ္ဌိတွာ–ဖြစ်၍၊ ဘိဇ္ဇိတွာ–ကွဲ၍၊ ဆိဇ္ဇိတွာ–ပြတ်၍၊ ဂတော–သွားပြီ၊ ဗုဓ – အဝဂမနေ၊ တထာဂတ္တရိစာတိ – သုတ်ဖြင့်၊ သဓာတွန္တရသ–သော၊

၆၄၁။ တထာဂတ္တရိစာတိ ပုဗ္ဗရူပတ္တံ, ဝိဘဇ္ဇ — ဝိပုဗ္ဗ ဘဇ, တွာကို ယပြု (ဝိဘဇ်+ယ) တထာ ဂတ္တရိစ သုတ်သည် ဂတ္တားဟော ပစ္စည်းရှိရာ၌ စီရင်၍, ဤ ယလည်း ဂတ္တားဟော တွာပစ္စည်းမှ ဖြစ်လာသောကြောင့် ဂတ္တားဟော (ယ) ဟု ဆိုသင့်ပါ၏၊ သို့သော် "တသ္မာစ ဝဂ္ဂ"သုတ်ကဲ့သို့ စဝဂ်မှန်လျှင် ဓာတွန်နှင့်တကွ ယကို စဝဂ်ပြုရမည်, ပုဗ္ဗရူပ် မပြုရ၊ ထို့ကြောင့် "ပုဗ္ဗရူပတ္တံ"ဟူသော စကားကို စဉ်းစားသင့်၏၊ နောက်၌ "ဗုဒ္ဓိယ"ရုပ်ကို တွက်ပြသကဲ့သို့ "တထာဂတ္တရိစာတိ သဓာတွန္တရသ ယကာရသ စဝဂ္ဂေါ (စဝဂ် ဧပြု)" ဟု ရှိလျှင် သာ၍ ကောင်း၏၊ (၅၅၅) သုတ်၌ "ဘောဇ်"ရုပ်တွက်ပုံကဲ့သို့ ယဝတံသုတ်လာ–ကာရသဒ္ဒါဖြင့်လည်း "ဧ+ယ"ကို ဧပြုနိုင်၏၊ သို့သော် တထာဂတ္တရိစ သုတ်ရင်းဖြင့် စီရင်ခြင်းက သုတ်စွန်းဖြင့် စီရင်ခြင်းထက် သာ၍ အားရှိသည်။

ဘောတွာ ဘုတ္တာ— ဘုဇ်+တွာ, အညေသုစဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် (ဇ်) ချေ၊ (ဂမခနဟန ရမာဒီနမန္ဓောဒ္ဓ အာဒိဖြင့် ယူ၍ နျာသ ချေ၏၊) ပါဠိများ၌ကား "ယတ္ထ ဘုတ္တာစ ပိတ္တာစ–သယေယျာသိ အနုဿုကော"ဟု ဝုဒ္ဓိမပြုဘဲ "ဘုတ္တာ"တွေ့ရသည်၊ "ဘုဇသ ကွစိ လောပေါ တွာတွာနေသု" (၁၁၆)သုတ် တည်၍ ဇ်ကို သဒ္ဒနိတိ ချေ၏။

ယကာရသ–၏၊ စဝ‌ဂ္ဂေါ–စဝ‌ဂ် စျပြု၊ ဗုဒ္ဓိယ ဗုဒ္ဓိတ္တာ–၍။ [တထာဂတ‌ဘုရိစ ဖြင့် မစိရင်ဘဲ ယဝတံသုတ်လာ ကရသဒ္ဒါဖြင့်လည်း ယ ရှိသော ခ် ကို စျပြုနိုင်၏၊ ထိုသုတ် ပြန်ကြည့်ပါ၊] ဝိရဒ္ဓိယ ဝိရဒ္ဓိတ္တာ–ချို့ယွင်း၍။ [ဝိပုဗ္ဗ "ရမ–ဟိံသာယံ"ဟူသော ဒိဝါဒိဓာတ်တည်း၊] ရုန္ဓိယ ရုန္ဓိတ္တာ–ပိတ်ဆို့၍။

တုနာဒီနန္တိ အဓိကာရော၊ ဝါတိစ–သည်လည်း၊ ဝတ္ဗတေ။

၆၄၃။ စနန္ဒေဟိ ရစ္ဆံ။ ။ပေ၊ ဝါ–စ္စာ၊ ဟောတိ၊ ရစ္ဆန္တိယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ အညသ္မာပိ–အခြားဓာတ်မှလည်း၊ (ပရေသံ တုနာဒီနံ ရစ္ဆာဒေသော ဟောတိ၊) အယံဝါ သဒ္ဒေါ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္ထော။ [မနုဓာတ်၌ နကာရန္တ ဖြစ်သော်လည်း ရစ္ဆမပြုရ–ဟု သတ်မှတ်သည်၊] ရာဒီလောပေါ–ချေ၊ ဝိစ–ဝိဝေစနေ–ကင်းဆိတ်ခြင်း၌...၏၊ ဝိပုဗ္ဗော၊ ဝိဝိစ္ဆ ဝိဝိစ္ဆိတ္တာ–ကင်းဆိတ်၍၊ ယော ကွစိတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ ယကာရာဂမော–လာ၊ ပစ–ပါကေ၊ ဝိပစ္ဆ ဝိပစ္ဆိယ ဝိပစ္ဆိတ္တာ–ရင့်ကျက်၍။ [သီဟိုဠ်မှုအတိုင်း၊] ဝိမုစ္ဆ ဝိမုစ္ဆိတ္တာ–လွတ်၍။ ["ဝိမုဉ္စိယ, ဝိမုဉ္စိတ္တာ မုတ္တာ–လွတ်၍"ဟု သီမှုရှိသေး၏၊ ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်၊ ရုဓာဒိဓာတ်ဖြစ်၍ နိဂ္ဂဟိတ်လာထားသည်၊ မုတ္တာ၌ကား ဓာတွန် စ်ကို သုတ်ကြီးဖြင့် ချေ။] ဟန–ဟိံသာဂတိသု၊ အာဟစ္ဆ–ထိခိုက်၍၊ ဥပဟစ္ဆ–ကပ်ရောက်၍၊ အာဟန္ဒာ–ထိခိုက်၍၊ ဥပဟန္ဒာ–ကပ်ရောက်၍။ (သီမှု)။

ဝါတိကီ၊ အဝမည အဝမညိတ္တာ–အယုတ်အားဖြင့် သိ၍၊ ဝါ–မထိမဲ့မြင်ပြု၍၊ မန္ဒာ–သိ၍၊ (ဣတိ–ဤရုပ်တို့၌ တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏၊) ရှသ–ရှ၏၊ ဥ ကာရော–ဥ ပြု၊ ဣ–ဂတိမှ၊ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ ရစ္ဆာဒေသော–ရစ္ဆပြု၊ ပဋိစ္ဆ – ရှေးရှုရောက်၍၊ အဝေစ္ဆ – သက်ဝင်၍၊ ဥပေစ္ဆ ဥပေတ္တာ–

၆၄၃။ **ဝိဝိစ္ဆိတ္တာ**—ဝိပုဗ္ဗ ဝိစိ+တ္တာ၊ ဒဓန္တတော ယောဂွစိ၌ "ယောဂွစိ"ယောဂ ဝိဘာဂဖြင့် ယ လာ၊ ယဝတံသုတ် ကာရဖြင့် စ်ယ ကို စ ပြု၊ ဒွေဘော်လာ၊ ယထာ ဂမမိကာရောဖြင့် ဣလည်းလာ၊ စ္ဆခွင်း ချေ, ကပ်, ဝိဝိစ္ဆိတ္တာ ပြီး၏၊ ဝိဝိစ္ဆသာ ဤသုတ်၏ ပုံစံ၊ ဝိဝိစ္ဆိတ္တာကား ဝါ၏ အနိစ္စဝိဓိပြု ပုံစံ၊ အာဟန္ဒာ ဥပဟန္ဒာတို့လည်း ဝါ၏ ပုံစံ၊ ဂမခန ဟနာဒီနံ တုံ တဗ္ဗာဒီသုနဖြင့် စီရင်။

အဝမည အဝမညိတ္တာ—ဝါ၏ အသန္တဝိဓိပုံစံတည်း၊ မနုဓာတ်, တ္တာကို ယပြု၊ ယဝတံဖြင့် ရှကို ဥ ပြု, ဥ်လာ၊ အဝမညဖြစ်၏၊ မညိတ္တာ၌ကား "မန+တ္တာ"ဟု ဖြစ်သည့် အခါ ဒိဝါဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ ဒိဝါဒိတော ယောဖြင့် ယ ပစ္စည်းသက်၍ ရှေ့နည်းအတိုင်း စီရင်၊ မန္ဒာ၌မှ ဂမခနစသော သုတ်ဖြင့် စီရင်။

ကပ်ရောက်၍၊ ရက-ကရဏော၊ သက္ကစ္စ-ကောင်းစွာပြု၍၊ အဓိကိစ္စ-စွဲ၍၊ ဣကာရာဂမော-လာ၊ ကရိယ-ပြု၍။

ဒိသ-ပေကွဏော၊.....

ဓိဒ္ဓ။ ဒိသာ သွာန သွာန္တလောပေါစ။ ။ပေ၊ပရေသံ တုနာဒီနံ (ပစ္စယာနံ-သီမှဋ္ဌ ပါသဲ့ည်၊) သွာန သွာ ဣတိ ဧတေအာဒေသာ ဝါ(ဝိကပ်) ဟောန္တိ၊ ဓာတ္ဆန္ဒသ-၏၊ လောပေါစ-လည်း၊ (ဟောတိ)၊ ဒိသွာန-မြင်ရခြင်းကြောင့်၊ အသ-ထိုသူ၏၊ ဧတံ-ဤအကြံသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပြီ။ (ဒိသွာနဌ္ဌ တွာန ပစ္စည်း၏ ဟိတ်အနက်ဖြစ်ပုံ၊) စက္ခုနာ-စက္ခုဖြင့်၊ ရူပံ-ရူပါရုံကို၊ ဒိသွာ-မြင်၍၊ ဝါတိ ကိံ၊ နေကွမ်မံ-ရဟန်းအဖြစ်ကို၊ (ခေမတော-ဘေးမဲ့အားဖြင့်၊) ဒဋ္ဌုံ ဒဋ္ဌာ-မြင်၍။ [ဤရုပ်များပြီးပုံကို သာသဒိသတော-စသောသုတ် ပြန်ကြည့်၊] ပသိယ ပသိတုနု ပသိတွာ-မြင်၍၊ (ဣတိ-ဤပြယုဂ်တို့ဌ် တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏)။

ဝါဂ္ဂဟာဏံ, အန္ဓဂ္ဂဟာဏံ (စနဒ္ဓေဟိသုတ်မှ အန္ဓသဒ္ဒါ), အန္ဓလောပဂ္ဂဟာဏံ စ (ဒိသာ သွာန သွာန္တလောပေါစ-မှ အန္ဓလောပ သဒ္ဒါ) အနုဝတ္တတေ။ [ပါဠိအမျိုးမျိုး ရှိ၏၊ ဤ ပါဠိအတိုင်း ကောင်းသည်၊ နျာသဌ္ဌကား "တုနာဒီနံ" ဟု ပါသေး၏၊ ဤဌ "တုနာဒီနန္တိ အဓိကာရော"ဟု တစ်ခါထည်း ရှေ့သုတ် တုန်းကပင် ဆိုခဲ့ပြီးဖြစ်၍ မလို။]

ယောဇဝိဘာဂ ပုံစံများ။ ။ ပတိ+ဣ+ရစ္ဆ ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ရမိုရန္ဓောဖြင့် ရ် အနုဗန်ရှိသော ဣကိုချေ ပဋ္ဌ+စ္ဆ၊ ဝါပရောဖြင့် ဖြစ်စေ, ကွစိဓာတုဖြင့် ဖြစ်စေ နောက် သရကိုချေ, ပဋ္ဌစ္ဆပြီး၏၊ အဝပုဗ္ဗ, ဥပပုဗ္ဗ ဣဓာတ်ဖြင့် အဝ+ဣစ္ဆ ဥပ+ဣစ္ဆ ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဝ၏ အချေ, ဣကို ဧအသဝဏ်ပြု၍ အဝေစ္ဆ-ဥပေစ္ဆ ဟု ပြီး၏၊ သက္ကစ္ဆ-သံပုဗ္ဗ, ကရဓာတ်, တွာဌ် ရစ္ဆပြု၊ ရမိုရန္ဓောဖြင့် စီရင် (သံ+ကစ္ဆ)ဗျဥ္ဇနောဖြင့် နိဂ္ဂဟီတ်ချေ ကဒ္ဒေဘော်လာ။ [မောဂ္ဂလ္လာန်ဌ္ဌကား သနိနိပါတ်သည် ရှိသေခြင်း, အသနိပါတ်သည် မရှိသေခြင်း အနက်ဟောဟု ယူ၍ "သက္ကစ္ဆ-အရှိအသေပြု၍၊ အသက္ကစ္ဆ-မရှိမသေ ပြု၍"ဟု ပြီးစေ၏၊ သက္ကစ္ဆံဟု ရှိရာဌ် "ဥပဝဿံ"ကဲ့သို့ နိဂ္ဂဟီတ် အပိုလာ၊ တစ်နည်း-"သက္ကစ္ဆံ"နိပါတ်ပုဒ်သော်လည်းကြဲ "ရှိသေစွာ"ဟု ပေး၊] အဓိပုဗ္ဗ ကရဓာတ် ဖြင့် အဓကစ္ဆဖြစ်သည့်အခါ ဣလာ၍ အဓိကိစ္ဆဟု ပြီး၏၊ ကရိယကား ဝါကြောင့် ရစ္ဆ မပြုသော အနိစ္ဆဝိဓိတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ ပဋ္ဌစ္ဆ-စသည်ဌ် "ဣ+ရစ္ဆ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ရမိုရန္ဓောသုတ်ဖြင့် ရ်အနုဗန်နှင့် တကွ (ဓာတုန်မဟုတ်သော) `ဣဓာတ်ကို ချေရခြင်းသည် ဓာတုန်ကို ချေဟု ဆိုသော သုတ်အဆိုနှင့် မညီ၊ သုတ်က ဓာတုန်မပါဘဲ ရ်ချည်း ချေမည်-ဟုလည်း အဆိုမရှိ၊ ထို့ကြောင့် မောဂ္ဂလ္လာန် ခါဒိဌ် "ဣတော စ္ဆော(၁၆၈)"သုတ်တည်၍ တွာကို ရစ္ဆ မပြုဘဲ "စ္ဆ"သာပြု၏၊ ထိုသို့ ပြုခြင်းက သာ၍လျော်သည်။

၆၄၅။ မဟ ၊ပေ၊ ဒ္ဒါစ။ ။မဟာဒဘက္ကစ္စေ၀ မန္တေဟိ–မ, ဟ, ဒ, ဘ, အဆုံး ရှိကုန်သော၊ ဓာတ္ကုဟိ ၊ပေ၊ မ္မ ယ္ယ ဋ္ဌ ဇ္ဈ ဒ္ဒါ ဣတိ–မ္မ, ယ္ယ, ဋ္ဌ, ဇ္ဈ, ဒ္ဒါ ဟူကုန်သော၊ ဇတော၊ပေ၊ဓာတ္တန္တလောပေါစ၊[သီမှ၌ "ဒ္ဒါ" အပြုဟု ရှိ၏။] တာ၀–စွာ၊ မကာရန္တေဟိ–မ အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့မှ နောက်၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ အာဂမ္မ အာဂန္တာ–လာ၍၊ [အာဂမ္မ–သာလိုရင်း, အာဂန္တာ–ကား ဝိကပ်ရပ်၊ ဂမ ခန စသော၀ိသုတ်ဖြင့် စီရင်၊] ဂမု–ပဒ၀ိကွေ့ပေ၊ သြဿ်ကမ္မ သြဿ်ကမိတ္တာ–သက်ရောက်၍၊ နိက္ခမ္မ နိက္ခမိတ္တာ–ထွက်၍၊ အဘိရမ္မ အဘိရမိတ္တာ–မွေ့လျော်၍။

ဟကာရန္တေဟိ–တို့မှ နောက်၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ပဂ္ဂယ္ဟ ပဂ္ဂဏှိတ္တာ ပဂ္ဂဟေတ္တာ–ချီးမြှောက်၍၊ [ပဂ္ဂဏှိတ္တာ၌ ဏှာပစ္စည်းသက်, ဓာတ္တန်(ဟ်)ချေ ပဂ္ဂဟေတ္တာ၌ ဣအာဂုံကို တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဇပြု၊] မုဟ–ဝေစိတ္တေ၊ သမ္ဘယ္ယ သမ္ဘယှိတ္တာ–တွေ့ဝေ၍၊ ယကာရာဂမော–ယလာ၊ ["ယောကွစိ" ယောဂ၀ိဘာဂဖြင့် မုဟနောင် ယလာ, ဟ ၀ိပရိယယော လော၀ါဖြင့် ဟနှင့် ယကို ရှေ့နောက်ပြန်၊] အာရယ္ဟ အာရယှိတ္တာ–တက်၍၊ [အာပုဗ္ဗ ရုဟ–ဇနနေ၊] သြဂ္ဂယ္ဟ သြဂ္ဂဟေတ္တာ–သက်ဝင်၍။

ဒန္တေဟိ–ဒ အဆုံးရှိသော ဓာတ်တို့မှ နောက်၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ဥပ္ပဋ္ဌ ဥပ္ပဋ္ဌိတ္တာ–ဖြစ်၍၊ သမ္ပဋ္ဌ သမ္ပဋ္ဌိတ္တာ–ကောင်းစွာ ရောက်၍၊ ဆိဒိ–ဒ္ဓိဓာ ကရဏော၊ အစ္ဆိဋ္ဌ(အာပုဗ္ဗ ဆိဒိ) ဆိဋ္ဌ ဆိဋ္ဌိတ္တာ–ပြတ်၍၊ ဆိန္ဒိယ ဆိန္ဒိတ္တာ ဆေတ္တာ–ဖြတ်၍၊ [အစ္ဆိဋ္ဌ ဆိဋ္ဌတို့သာ လိုရင်း၊ ကျန်ရပ်များကား ဝိကပ်ရပ်တည်း၊ ဆေတ္တာ၌ ဣကို ဝုဒ္ဓိ, ဓာတ္တန်ပုဒ်ကို ကွစိဓာတုဖြင့် ချေ။]

ဘကာရန္တေဟိ–၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ရဘ–အာရမ္ဘေ (သီ၌ "ရာဘသေ")–အားထုတ်ခြင်း၌...၏၊ အာရဗ္ဘ–အားထုတ်၍၊ ကထေသိ–ဟောပြီ၊ အာရဒ္ဓါ အာရဘိတ္တာ–၍၊ လဘ–လာဘေ၊ ဥပလဗ္ဘ (သီ၌ ပါသည်) ဥပလဒ္ဓါ–ရ၍၊ သဒ္ဓံ–သဒ္ဓါကို၊ လဘိတ္တာ–၍၊ ပုညာနိ–တို့ကို၊ ကရောန္တိ။ [လဘိတ္တာ–သာ လိုရင်း၊ သဒ္ဓံ စသည်ကား အပိုထည့်သည်၊] ဣစ္စာဒိ။

တုံ တုနာဒိ ပစ္စယန္တနယော–တုံ, တုနာဒိ ပစ္စယန္တ ပုဒ်တို့ကို သိရာ သိကြောင်း နည်းသည်၊ နိဋ္ဌိတော။ [သီမှ၌ "တုံ တုနာဒိ"ဟုသာ ရှိ၏၊ ဣစ္ဆတ္ထေသု စသောသုတ်၌ တ၀ေပစ္စည်း စခဲ့သောကြောင့် "တ၀ေတုနာဒိ"ဟု ရှိလျှင် သာ၍ကောင်းမည် ထင်သည်။]

၆၄၆။ **ဝတ္တမာနေ မာနန္တာ။** ။အာရဒ္ဓေါ–စ၍ အားထုတ်အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ–ဖြစ်၍)၊ အပရိသမတ္တော–မပြီးသေးသော၊ အတ္ထော–အနက်သည်၊ ဝတ္တမာနော–ဝတ္တမာန်မည်၏၊ ဝတ္တမာနေ–ဝတ္တမာန် ဖြစ်သော၊ ဝါ–ပစ္စုပ္ပန် ဖြစ်သော၊ တသ္မိံကာလေ–ထိုကြိယာကို၊ ဂမ္မမာနေ–သိအပ်သော်၊ သဗ္ဗ ဓာတူဟိ–မှ နောက်၌၊ မာန အန္တကွတိ ဇေတေပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ တေစ–ထိုမာန အန္တ ပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ ကိတ်သည်တ္တာ–ကြောင့်၊ ကတ္တာရိကိတ်တိ–ကတ္တာရိကိတ်ဟူ၍ ပရိဘာသာ လာသောကြောင့်၊ ကတ္တာရိ ဘဝန္တိ၊ စ–ဆက်၊ ဇတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ မာန အန္တပစ္စယာနံ–တို့၏၊ ပရသမညာပယောဂေတိ–ဟူ၍ ပရိဘာသာ လာသောကြောင့်၊ ပရသမညာဝသေန–ဖြင့်၊ ပရသပဒတ္တာနော ပဒသည်တ္တာ–ပရသပုဒ်အမည်, အတ္တာနောပုဒ် အမည်ရှိကုန်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဘျာဒိသုဝိယ–တိ အစရှိသော အာချာတ်ဝိဘတ် နှောင်းရာတို့၌ ကဲ့သို့၊ မာနန္တေသုစ–မာန အန္တပစ္စည်းနှောင်းရတို့၌လည်း၊ ဝိကရဏပစ္စယာ–တို့သည်၊ ဘဝန္တိ၊ တေနေဝ–ပင်၊ မာနပစ္စယော–သည်၊ အတ္တာနောပဒါနိ ဘာဝေစ ကမ္မနိတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဘာဝကမ္မေသုပိ–ဘောက်အနက်တို့၌လည်း၊ ဟောတိ၊ တသ္မာစ–ထိုမာနပစ္စည်း၏လည်း၊ အတ္တာနော ပဒါနိ ပရသ ပဒတ္တံတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ကွစိ, အန္တာဒေသောစ–အန္တလည်း ပြု။

၆၄၆။ အာရဒ္ဓေါ ၊ပေ၊ ဝတ္တမာနော—"ဝတ+မာန"ဤမာနပစ္စည်းသည် ပစ္စုပ္ပန်အနက်ကို ဟောရကား "အာရဒ္ဓေါ အပရိသမတ္တော"ဟု ဖွင့်သည်၊ သွားခြင်းကြိယာကို စ၍ အားထုတ်ပြီးနောက် အားလုံး မပြီးသေးသော (သွားဆဲဖြစ်သော) ကြိယာသည် ဝတ္တမာန်မည်၏၊ ဝတ္တမာန်နှင့် ပစ္စုပ္ပန်ကား သဘောတူတည်း။

ပရသ ပဒတ္တနော ပဒသည်တ္တာ—"အာနော တြာတ္မနေ (ကာတန္တ, ကိတ် ၂၅၀")၊ အတြ–ဤ၌ပြခဲ့သော ကွန်သု, ကာနု, သန္တျင်, အာနသ်ပစ္စည်းတို့တွင်၊ အာနော–အာန ပစ္စည်းသည်၊ အာတ္မနေ–အတ္တနောပုဒ်မည်၏။ [အတ္ထာတ်–အနက်ရောက်သော အားဖြင့်၊ ဝါ–အတ္ထာပတ္တိနည်း အဝုတ္တသိဒ္ဓိနည်းအားဖြင့်၊ ဣတရာ–အခြားပစ္စည်းသည်၊ ပရသပဒံ–ပရသပုဒ်မည်၏၊] ဤသုတ်၌ အာနပစ္စည်းဟူသည် ပါဠိသဒ္ဒါကျမ်းတို့၌ မာနပစ္စည်း အာနပစ္စည်းနှင့် သဘောတူ၏၊ မှန်၏–သဏ္ဌာတ၌ အာနဝယ် (မ်)လာလျှင် မာနဟု ဖြစ်၏၊ သန္တျင်ပစ္စည်း ဟူသည်လည်း အန္တပစ္စည်း သန္တျပစ္စည်းမျိုးပင်တည်း၊ ဤသုတ်ကို ထောက်၍ "မာနအန္တပစ္စယာနဉ္စေတ္ထ ပရသမညာပယောဂေတိ ပရသမညာ ဝသေန ပရသပဒတ္တနောပဒသည်တ္တာ"ဟု ရူပသိဒ္ဓိ မိန့်သည်။

တေစ ၊ပေ၊ အန္တာဒေသောစ—ဤမာန အန္တ ပစ္စည်း ၂ မျိုးလုံး ကိတ်အမည် ရှိသောကြောင့် ကတ္တားအနက်၌ သက်နိုင်ပြီ၊ သို့သော် "ပရသမညာပယောဂေ"ဟူသော

ဂမ္ဘီ, သပ္ပ-ဂတိမ္ဘိ၊ ဂစ္ဆတိ-၏၊ ဣတိအတ္ထေ-၌၊ အန္တပစ္စယော-သက်၊ ဘူဝါဒိတော အဣတိ-သုတ်ဖြင့်၊ အပစ္စယော-သက်၊ ဂမိဿန္တော ဣဿာဝါ သဗ္ဗာသူတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတွန္တသ-၏၊ ဣာဒေသော-ပြု၊ သရလောပါဒိ၊ နာမဗျပဒေသေ-နာမ်ငဲ့ပြီးသော်၊ သျာဒျုပ္ပတ္တိ-သက်၊ ဂစ္ဆန္တသိ ဣတိ-"ဂစ္ဆန္တ+သိ"ဟု ဖြစ်ပြီးသော၊ ဣဓ-ဤရုပ်၌၊ ဝါတိ-ဝါပုဒ်သည်၊ ဝတ္တမာနေ-သော်၊ သိမ္ဘိ ဂစ္ဆန္တာဒီနံ နန္တသဒ္ဒေါအံ့တိ-သုတ်ဖြင့်၊ အန္တသ-၏၊ အမာဒေသော-အံ့ပြု၊ ဝါသဒ္ဒသ ဝဝတ္ထိတဝိဘာသတ္တာ, ဧကာရောကာရပရသ-ဧသြမှ နောက်ဖြစ်သော နန္တသဒ္ဒါ၏၊ နဘဝတိ-အံ့ အပြုမဖြစ်၊ သရလောပါဒိ၊ သော ပုရိသော-သည်၊ ဂစ္ဆံ ဂစ္ဆန္တော-သွားလတ်သော်၊ (ဝါ-သွားစဉ်၊) ဂဏှာတိ-ယူ၏၊ သေသံ ဂုဏဝန္တသမံ။

ပရိဘာသာသုတ်ဖြင့် မာန အတ္တနောပဒ, အန္တကို ပရဿပဒ အမည်မှည့်၍ အန္တပစ္စည်းသည် ပရဿပုဒ် ထုံးစံအတိုင်း ကတ္တားအနက်၌ သက်မြဿက်၊ မာနပစ္စည်းကား အတ္တနောပုဒ် ထုံစံအတိုင်း ကတ္တားအနက် အပြင် ဘောက် အနက်တို့၌လည်း သက်၏၊ တိစသော အာချာတ်ဝိဘတ် နှောင်းရာ၌ အ-စသော ဝိကရဏပစ္စည်း သက်ရသကဲ့သို့ ဤပရဿပုဒ် အတ္တနောပုဒ်မည်သော မာန အန္တ နှောင်းရာ၌လည်း အ စသော ဝိကရဏပစ္စည်းများ သက်ရ၏၊ ထို့ကြောင့် ဘူဝါဒိဓာတ်နောင် ဖြစ်လျှင် အဝိကရဏ, ရုဓာဒိဓာတ်နောင်ဖြစ်လျှင် နိဂ္ဂဟီတပုဗ္ဗ အဝိကရဏ, ဒိဝါဒိဓာတ်နောင်ဖြစ်လျှင် ယဝိကရဏ သက်ရကြောင်း စသည်ဖြင့် သိပါ၊ ထို့ပြင်-အတ္တနောပုဒ်ကို ပရဿပုဒ် ပြန်ရသကဲ့သို့ "အတ္တနောပဒါနိ ပရဿပဒတ္တံ"သုတ်ဖြင့် မာနကို အန္တလည်း ပြန်နိုင်၏။

ဟိတ်လက္ခဏာ၌လည်း သက်။ ။ဤ မာနအန္တပစ္စည်းတို့ ကာလအားဖြင့် ပစ္စုပ္ပန်ကာလ၌ ဖြစ်ကြောင်းမှာ "ဝတ္တမာနေ"ဟူသော စကားဖြင့် ထင်ရှားပြီ၊ "ဂစ္ဆန္တော ဘာရဒ္ဒါဇော သော, အဒ္ဒသ အစ္ဆရိယံ ဣသိ" စသော (ဝေဿန်) ပါဠိတော်များ၌ "ဂစ္ဆန္တော-သွားလသော်"ဟု လက္ခဏာအနက်၌လည်းကောင်း "ဒဿေန္တော-ပြလိုသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာဟ-ဆို၏"စသည်ဖြင့် ဟိတ်အနက်၌လည်းကောင်း သက်သေး၏၊ ထို့ကြောင့် "မာနန္တာ ဝတ္တမာနေစ, လက္ခဏေ ဟေတုကေ သိယုံ"...ဟု ကစ္စာယနသာရ မိန့်ပြီ၊ [အနာဂတ်၌ သက်သေးကြောင်းကိုကား "သေသေသန္တု မာနာနာ"သုတ်၌ ထင်ရှားလတ္တံ။]

ဝါ သဒ္ဒသ ၊ပေ၊ နှ ဘဝတိ—စုရာဒိ၌ "စောရေန္တ-"တနာဒိ၌ "ကရောန္တ" ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဧနောင် သြနောင်ဖြစ်၍ နန္တကို အံ့ မပြုရ-ဟု ဝါသဒ္ဒါက (အသန္တဝိဓိ ဖြစ်ကြောင်း) သတ်မှတ်သတဲ့၊ သို့သော် " ကရံ ပုရိသ ကိစ္စာနိ " ဟု (မဟာနေက ဇာတ်၌) "ကရံ"ပုဒ်ကို တွေ့ရသောကြောင့် ထိုစကားကို ယေဘုယျအားဖြင့်သာ မှတ်၊ အနည်းငယ်အားဖြင့် သြနောင် နန္တကို အံ့ပြုသေး၏-ဟူလို။

ဣတ္ထိယံ-၌၊ နဒါဒိတော ဝါ ဤတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဤ ပစ္စယော-သက်၊ သေသေသန္တုဝါတိ-သုတ်ဖြင့်၊ နှုဗျပဒေသေ-နှုင့်ပြီးသော်၊ ဝါတိ-ကို၊ [တစ်ချို့စာ၌ ဣသည်၊] အဓိကိစ္စ-၍၊ နှုသတမိကာရေတိ-သုတ်ဖြင့်၊ တကာရေ-တ ပြုပြီးလသော်၊ သရလောပ သိလောပါ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) သာကညာ-သည်၊ ဂစ္ဆတိ ဂစ္ဆန္တိတိ-သွားစဉ်၊ (ဂဏ္ဍာတိ-ယူ၏၊) ဣစ္စာဒိ-ဤသို့ အစရှိသောရုပ်စဉ်သည်၊ ဣတ္ထိသဒ္ဒသမ်-၏၊ နပုံသကေ-၌၊ ပုရေ ဝိယ-ရှေ့၌ကဲ့သို့၊ (ပုလ္လိန် ဂစ္ဆံကဲ့သို့၊) နှုသ-နှု၏၊ အမာဒေသော-ပြု၊ တံ စိတ္တံ - သည်၊ ဂစ္ဆံ ဂစ္ဆန္တံ - သွားလသော်၊ (နှ နိ၀တ္တတိ - နောက်မဆုတ်၊) ဂစ္ဆန္တာနိ-သွားသော စိတ်တို့သည်၊ ဣစ္စာဒိ-သည်၊ ပုလ္လိင်္ဂသမ်-ပုလ္လိန်ရုပ်စဉ် နှင့် တူ၏။ [နိ အပြုကား ထူးသည်။] -

တထာ, ဂစ္ဆတိ-၏၊ ဣတိ အတ္ထေ, မာနပစ္စယော-သည်လည်းကောင်း၊ ဆာဒေသာဒိစ-ဆ အပြု အစရှိသော အစီအရင်သည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ၊) [အာဒိဖြင့် သရလောပါဒိကို ယူ၊] သော - သည်၊ ဂစ္ဆမာနော - သွားစဉ်၊ ဂဏ္ဍာတိ-ယူ၏၊ တေ-တို့သည်၊ ဂစ္ဆမာနာ-သွားကုန်စဉ်၊ (ဂဏ္ဍန္တိ၊) ဣစ္စာဒိ-သည်၊ ပုရိသ သဒ္ဒသမ်-၏၊ သာ-ထို သတို့သမီးသည်၊ ဂစ္ဆမာနာ-သွားစဉ်၊ တာ-တို့သည်၊ ဂစ္ဆမာနာယော-သွားကုန်စဉ်၊ ဣစ္စာဒိ ကညာသဒ္ဒသမ်၊ တံ-ထိုစိတ်သည်၊ ဂစ္ဆာမာနံ-သွားစဉ်၊ ဂစ္ဆမာနာနိ၊ ဣစ္စာဒိ စိတ္တသဒ္ဒသမ်။

ဂစ္ဆိယတိ-သွားအပ်၏၊ ဣတိ အတ္ထေ, အတ္တနောပဒါနိ ဘာ၀ေစကမ္မနိ-တိ-သုတ်ဖြင့်၊ ကမ္မနိ-၌၊ မာနပစ္စယော-သက်၊ ဘာ၀ကမ္မေသု ယောတိ-

---

သော ပုရိသော ၊ပေ၊ ဂဏ္ဍာတိ— ဂစ္ဆန္တာဒိဂိုဏ်းဝင် ရုပ်များသည် သူတို့ကိုယ်တိုင် ပဓာနအဖြစ်ဖြင့် ရှိခဲ့၏၊ "သော ပုရိသော"ကဲ့သို့ ရှေ့က ပဓာနကတ္တားကဲ့ ရှိတတ်၏၊ မိမိတို့နောက်၌လည်း "ဂဏ္ဍာတိ"ကဲ့သို့ ပဓာနကြိယာ ရှိတတ်သည်၊ ထို့ကြောင့် ဂါထာ ဖြစ်သော်လည်း သူတို့ချည်း ပဓာန မဖြစ်စေရ, ပဓာန ကတ္တား ကဲ့ ကြိယာတို့ကို လိုက်စေ၍လည်းကောင်း၊ ထည့်၍လည်းကောင်း စပ်ရသည်၊ "ဂစ္ဆတိတိ အတ္ထေ"ဟု အနက်ပြခြင်းကား ကတ္တားအနက်ကိုသာ ပြခြင်းတည်း၊ "ဂစ္ဆန္တော-သွား၏"ဟု အဆုံးသတ် ပဓာနကြိယာ ဖြစ်စေလိုခြင်း မဟုတ်။ ["သွားစဉ်"ဟု ပေးရာ၌လည်း အနာဒရမဟုတ်, လက္ခဏအနက်သာ၊ ရုပ်စဉ်ပုံမှာ နာမ်အတိုင်းပင်။]

အတ္တနော ၊ပေ၊ မာနပစ္စယော— ဝတ္တမာနေ မာနန္တာသုတ်ဖြင့် ဝတ္တမာန်အနက်၌ မာနပစ္စည်းသက်၊ ထို မာန ပစ္စည်းသည် ဘာ ကဲ့ ကတ္တား အနက် ၃ ပါး၌ လျှဉ်းပါး ဖွယ် ရှိလသော် ဝတ္တိစ္ဆာ နုပုဗ္ဗိကာ သဒ္ဒပ္ပတိပတ္တိ-ဟူသော ပရိဘာသာနှင့်အညီ ကဲ့ အနက်ကို ဆိုလိုသောကြောင့် အတ္တနော ၊ပေ၊ ကမ္မနိသုတ်ဖြင့် ကဲ့အနက်၌သက်-ဟု ကဲ့အနက်၌ တေ၀ိဘတ်သတ်ပုံကဲ့သို့ အကျယ်ဆိုစေလိုသည်။

သုတ်ဖြင့်၊ ယပစ္စယော–သက်၊ ဣဝဏ္ဏာဂမော ဝါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဣကာ ရာဂမော–လာ၊ ဆ္ဌာဒေသော–ပြု၊ သော–ထိုလမ်းကို၊ တေန–ထိုသူသည်၊ ဂစ္ဆိယမာနော–သွားအပ်သော်၊ သာ(ဝိထိ)–ထို ခရီးသို့၊ ဂစ္ဆိယမာနာ–သွားအပ်သော်၊ တံ(နုဂရံ)–ထိုမြို့သို့၊ ဂစ္ဆိယမာနံ–သွားအပ်သော်၊ ဆ္ဌာဒေသာဘာဝေ–ဆ္ဌ–အပြုမရှိရာ၌၊ ပုဗ္ဗရူပဆ္ဌာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ယကာရသ–ယ၏၊ မကာရော–မ အက္ခရာပြု၊ ဝမ္မော–တရားသည်၊ ဝါ–ကို၊ အဓိဂမ္မမာနော–သိအပ်သော်၊ ဟိတာယ–စီးပွားအလို့ငှာ၊ ဘဝတိ၊ အဓိဂမ္မမာနာ–သော်၊ (ဣတ္ထိလိန်, ကညာဒိ၊) အဓိဂမ္မမာနံ–သော်၊ (နပုံလိန်, စိတ္တာဒိ)။

တထာ, မဟာ–ပူဇာယံ၊ မဟာတိ–ပူဇော်တတ်၏၊ ဣတိ မဟံ မဟန္တော–မည်၏၊ မဟာတိ မဟန္တီ–ပူဇော်သော မိန်းမ၊ မဟံ မဟန္တံ–ပူဇော်သော စိတ်၊ မဟ မာနော–ပူဇော်သော ယောဂျား၊ ၊ပေ၊ ကမ္မနိ–၌၊ ယမိ ၊ပေ၊ မိ ဣတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္ဆန္ဒသ–သော၊ အကာရသ–၏၊ ဤကာရော–ပြု၊ မဟီယမာနော–ပူဇော်အပ်သော ယောဂျား၊ မဟီယမာနာ–မိန်းမ၊ မဟီယမာနံ–စိတ်။ [နောက်၌ လိန်အလိုက် "ယောဂျား, မိန်းမ, စိတ်"ဟု ပေး။]

ဇဝံ, စရတိ–လှည့်လည်တတ်၏၊ ဣတိ, စရံ–မည်၏၊ စရံ–လှည့်လည်သော ယောဂျား၊ စရန္တီ–မ၊ စရန္တံ–စိတ်၊ စရမာနော–ဂျား၊ စရိယမာနော–လှည့်လည်အပ်သော လမ်း၊ ပစတိတိ ပစံ၊ ပစတိ ပစန္တီ–မ၊ ပစန္တံ–စိတ်၊ ပစမာနော–ချက်တတ်သော ယောဂျား၊ ပစ္စမာနော–ချက်အပ်သော ထမင်း၊ တသ္မာ ဝဂ္ဂ ဣစ္စာဒိနာ–ဖြင့်၊ စဝဂ္ဂေါ–စဝဂ်ပြု၊ ဒ္ဒိတ္ဘဗ–လာ၊ [ပစ္စမာနော, ပစိယမာနော ဟု ပါ၌ပျက်သည်။]

ဘူ–သတ္တာယံ ၊ပေ၊ အပစ္စယ ဝုဒ္ဓိ အဝါဒေသာဒိ–အပစ္စည်း, ဝုဒ္ဓိ, အဝ အပြု အစရှိသော အစီအရင်သည်၊ (ဟောတိ၊) သော ဘဝံ ဘဝန္တော–ထို အရှင်သည်၊ ဣတ္ထိယံ–၌၊ ဤပစ္စယော–သက်၊ ဘဝတော ဘောတောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဘော်တာဒေသော–ပြု၊ ဘောတီ–အရှင်မသည်၊ ဘောတိ, ဘောတိ ယော–တို့သည်၊ နပုံသကေ–၌၊ ဘဝံ ဘဝန္တံ–အရှင် စိတ်သည်၊ ဘဝန္တာနိ–တို့သည်၊ အဘိဘဝမာနော–လွှမ်းမိုးသူ၊ ဘာဝေ–ဘောအနက်၌၊ ဘူယမာနံ–ဖြစ်ခြင်း၊ ကမ္မနိ–၌၊ အဘိဘူယမာနော–လွှမ်းမိုးအပ်သူ။

ဇရ–ဝယောဟာနိမှိ၊ ဇရမရာနန္တ္ဟာဒိနာ–အစရှိသောသုတ်ဖြင့်၊ ဇိရ ဇိယ္ဟာ ဒေသာ–တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) ဇိရတိ–ဆွေးမြေ့၏၊ ဣတိ အတ္ထော, ဇိရံ, ဇိရန္တီ,

ဓိရန္တံ–မည်၏၊ [၃ လိန် အစဉ်ရှိရမည်၊ အချို့၌ "ဓိရန္တိ"ကျသည်၊] ဓိရမာနော–ဆွေးမြေ့သူ၊ ဓိရယမာနော–ဆွေးမြေ့အပ်သူ၊ ဓိယံ–ဆွေးမြေ့သူ၊ ဓိယန္တိ–ဆွေးမြေ့သူမ၊ ဓိယန္တံ–ဆွေးမြေ့သောစိတ်၊ [ကွစိဓာတုဖြင့် ယ တစ်လုံး ချေဖို့ရန် ဇရမရာနံ သုတ်၌ ပြခဲ့သည်၊] ဓိယမာနော–သူ၊ ဓိယျမာနောဝါ–လည်း ရှိ၏၊ [ယ ဒွေဘော်လည်း ရှိသည်–ဟူလို၊ ဓိရိယမာနောဝါကား ပါဠိပျက်၊] မရ–ပါဏာစာဂေ၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ကွစိဓာတု အစရှိသော သုတ်ဖြင့်၊ ဇကသ ယကာရသ–ကို၊ လောပေါ–ချေ၊ မရတိတိ မိယံ မိယန္တံ (၃ လိန်)၊ မိယမာနော မိယျမာနော–သေသူ၊ [နောက်ရုပ်၌ ယတစ်လုံးမကျေ၊] မရံ–သေသူ၊ မရန္တိ–မ၊ မရန္တံ–စိတ်၊ မရမာနော–သေသူ၊ မရိယမာနော–သေအပ်သူ။

လဘံ–ရသူ၊ ၊ပေ၊ လဘမာနော–ရသူ၊ လဗ္ဘမာနော–ရအပ်သော တရား၊ [လဘ+ယ+မာန၊] ဝဟံ–ဆောင်သူ၊ ၊ပေ၊ ဝုယ္ဟမာနော–ဆောင်အပ်သူ၊ ဝါ–မ္ဟောအပ်သူ၊ ဣသုယမုန မန္ဒော ဩဝါတိ–ဖြင့်၊ ဩဒေသော–ပြု၊ ၊ပေ၊ ဣဩမာနော–အလိုရှိသူ၊ ဣဩိယမာနော–အလိုရှိအပ်သူ၊ ဣသမာနော–အလိုရှိအပ်သူ၊ [ယကို ပုဗ္ဗရုပ်ပြု၊] ဒိသသ ၊ပေ၊ ဒက္ခာဝါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ပသ ဒိသ ဒက္ခာဒေသာ–တို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) ပသမာနော–မြင်သူ၊ ပသိယမာနော–မြင်အပ်သူ။ ["ဝိပသိယမာနော–အထူးရှုအပ်သူ"လည်း ရှိ၏၊] ဒိသမာနော ဒိသယန္တော–မြင်အပ်သူ၊ မာနသ–မာနဓာ၊ အန္တာဒေသော–အန္တပြု။ [ဒိသပြုရာ၌ ကမ္မရုပ်သာတည်း၊ ထို့ကြောင့် အန္တကို မာနပြုရသည်၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ယပစ္စည်းကို ချေ၊] ဒိသံ–မြင်အပ်သော ယောကျ်ား၊ ဒိသန္တိ–မ၊ ဒိသန္တံ–စိတ်၊ ဒက္ခံ–မြင်တတ်သော ယောကျ်ား၊ ဒက္ခန္တိ–မ၊ ဒက္ခန္တံ–စိတ်၊ ဒက္ခမာနော–မြင်သူ၊ ဒက္ခိယမာနော–မြင်အပ်သူ၊ ဣစ္စာဒိ။ [အာဒိဖြင့် အဝုဒ္ဓိက ဘူဝါဒိဟု အာချာတ်၌ ပြခဲ့သော ဓာတ်များကို ယူ၊ ဤတွင် အဝုဒ္ဓိက ဘူဝါဒိဓာတ်စု ပြီးပြီ။]

တုဒ–ဗျထနေ ၊ပေ၊ တုဒမာနော–ထိုးဆွသူ၊ တုဒ္ဒမာနော–ထိုးဆွအပ်သူ၊ ပဝိသတိတိ ၊ပေ၊ ပဝိသမာနော–ဝင်သူ၊ ပဝိသိယမာနော–ဝင်အပ်သူ၊ ဣစ္စာဒိ၊ [ဤတွင် တုဒါဒိဓာတ် ကုန်သည်၊ အာဒိဖြင့် အာချာတ်၌ ပြခဲ့သော တုဒါဒိဓာတ်ကို ယူ။]

ဟု, ဘု–သတ္တာယံ၊ အပစ္စယလောပေါ–အပစ္စည်းချေ၊ [လောပဆွေတွေ့ မကရောဖြင့် ချေ၊ "အပစ္စ ဝုဒ္ဓိ လောပေါ" ဟု တစ်ချို့မူရှိ၏၊ မကောင်း၊] ပဟောတိ–စွမ်းနိုင်၏၊ ဣတိ ပဟောန္တော, ဒ္ဒီ, ဒ္ဒံ–မည်၏၊ တေန–ထိုသူသည်၊

ပဟူယမာနံ–စွမ်းနိုင်ခြင်း၊ [“ယဏုဏာ နာနိဋ္ဌာဒီသု ဝုဒ္ဓိန”ဟု ဆိုခဲ့သော ကြောင့် ယနောင်းရာ၌ ဝုဒ္ဓိ မပြုရ, သီမူအတိုင်း “ပဟူယမာနံ”သာ ပါ၌ မှန်။] သေတ့်–အိပ်၏၊ ၊ပေ၊ သေမာနော–အိပ်သူ၊ [ဧဝုဒ္ဓိပြု, အပစ္စည်းကို လောပဆွေတွ,မကာရောဖြင့် ချေ၊] ၊ပေ၊ သယာနောဝါ–လည်းရှိ၏၊ မာနသ–မာန၏၊ အာနော–အာနပြု၊ [ကွစိဓာတုဖြင့်ပြု၊ အနာဂတ်ဟောရာ၌မူ သေသေ သန္ဓုဖြင့် အာနသက်၊] အတိသီယမာနော–လွန်အောင် အိပ်အပ်သူ။

အသ–သဗ္ဗာဝေ–ထင်ရှားဖြစ်ခြင်း၌...၏၊ သဗ္ဗတ္ထာ ၊ပေ၊ လောပေါစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အကာရသ–အ ကို၊ လောပေါ–ချေ၊ အတ္ထိ–ရှိ၏၊ ဣတိ, သံ, သန္တော–၏၊ [“အတ္ထိတိ သံ, သန္တော”သီမူ၊] သတိ, သန္တိ–ထင်ရှားရှိသော မိန်းမ၊ သန္တံ–ထင်ရှားရှိသော အမျိုး၊ [သံ–လည်း ရှိကောင်း၏၊] သမာနော–ထင်ရှားရှိသူ၊ သမာနာ–မ၊ သမာနံ–စိတ်၊ ဌာ–ဂတိနိဝတ္တိမှ၊ ဝါတိ ဝတ္တမာနေ၊ [တစ်ချို့စာ၌ “ဌာနေ”ဟု အပိုပါတတ်၏၊] ဌာ တိဌောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ တိဌာဒေသော–ပြု၊ တိဌံ–ရပ်တည်သူ၊ ၊ပေ၊ တိဌမာနော–သူ၊ တိဌာဘာဝေ–တိဌမပြုရာ၌၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဌာတော–ဌာဓာတ်မှနောက်၌၊ ဟကာရာဂမော–ဟလာ၊ ရဿတ္တာ–လည်းပြု၊ ဥပဋ္ဌဟံ–လုပ်ကျွေးသူ၊ ၊ပေ၊ ဥပဋ္ဌဟမာနော–သူ၊ တေန–ထိုသူသည်၊ ဋ္ဌိယမာနံ–တည်ခြင်း၊ [ဥပဋ္ဌိယမာနံ ဟု–ဥပပိုတတ်သည်၊] ဥပဋ္ဌိယမာနော ဥပဋ္ဌဟိယမာနော–လုပ်ကျွေးအပ်သူ၊ [အချို့စာ၌ “ဟိ”ကျသည်၊] ပါ–ပါဏော ၊ပေ၊ ပိယမာနော–သောက်အပ်သော အရသာ၊ ပိယမာနာ–သောက်အပ်သော ယာဂု၊ [တစ်ချို့စာ၌ ကျသည်၊] ပိယမာနံ–သောက်အပ်သော ရေ၊ (“ဒု လိန်)၊ ဣစ္စာဒိ၊ [အာဒိဖြင့် အာချာတ်၌ ပြုခဲ့သော ဟုဝါဒိဓာတ်စုကို ယူ၊ ဤတွင် ဟုဝါဒိ ပြီးပြီ။]

ဟု–ဒါနာဒနေ ဟဗ္ဗပ္ပဒါနေသု၊ အပစ္စယေ–ကြောင့်၊ ပုရေဝိယ–သို့၊ [အာချာတ် ဇုဟောတျာဒိကဲ့သို့၊] ဒ္ဒိဘာဝါဒိ–ဒွေဘော်အစရှိသော အစီအရင် သည်၊ (ဟောတိ၊) ဇုဟောတိ–ပူဇော်၏၊ ဣတိ ၊ပေ၊ ဇုဟန်–မည်၏၊ ဇုဟ မာနော–ပူဇော်သူ၊ [နံ–ရှိ၏ မကောင်း၊] ဟူယမာနော–ပူဇော်အပ်သူ၊ [“ဇုဟယမာနော”ဟု ပါ၌ပျက်သည်၊ “ကမ္မေ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ ဒီဃော, ဟူယတေ”ဟု အာချာတ်၌ ဆိုခဲ့သောကြောင့် “ဟူယမာနော”ဟု သီမူအတိုင်း ကောင်းသည်၊] ဧဝံ, ဧဟံ–စွန့်သူ၊ ၊ပေ၊ ဧဟိယမာနော–စွန့်အပ်သူ၊ ဒဒါတိ ၊ပေ၊ ဒဒမာနော – ပေးသူ၊ ဒ္ဒိတ္တာဘာဝေ – ဒွေဘော် မဖြစ်ရာ၌၊ ဒါနံ – ကို၊

ဒေန္တော-ပေးသူ၊ ၊ပေ၊ ဒေန္တံ-ပေးသောအမျိုး၊ ဒိယမာနော-ပေးအပ်သော ပစ္စည်း၊ [ဤတွင် ဇုဟောတျာဒိဓာတ် ကုန်ပြီးဖြစ်၍ ဘူဝါဒိ ၄ မျိုးလုံးကုန်ပြီ။]

ရုဓိ-အာဝရဏော၊ ရုဓာဒိတော နိဂ္ဂဟီတ ပုဗ္ဗဿာတိ-ဖြင့်၊ အပစ္စယ နိဂ္ဂဟီတာ ဂမော-အ ပစ္စည်းသက်, နိဂ္ဂဟီတ်လည်းလာ၊ ရုန္ဓတီတိ ၊ပေ၊ ရုန္ဓမာနော၊ [သီဒ္ဓ "ရုဗ္ဘမာနော-ပိတ်ဆို့အပ်သူ"ဟု ရှိသေး၏၊] ဘုဇ္ဇတီတိ ၊ပေ၊ ဘုဇ္ဇမာနော၊ [သီမူဒ္ဓ "ဘုဇ္ဇမာနော-စားအပ်သော ထမင်း"ဟု ရှိသေး၏၊] ဣစ္စာဒိ။ [အာဒိဖြင့် ရုဓာဒိဓာတ်စုကို ယူ။]

ဒိဝု-ကီဠာယံ ၊ပေ၊ တထာဂတ္တရိစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ပုဗ္ဗရူပတ္တံ-ပြု၊ ဗတ္ဘူ-ဗလည်းပြု၊ [ဒိဝုဓာတ်၌ တသ္မာစဝဂ္ဂသုတ်ကဲ့သို့ ဓာတွန်နှင့်တကွ ယကို ဝပြု, ဒွေဘော်လာ, ဗ ၂ လုံးပြုမှ "ဓာတွန္တသ ဝကာရတ္တာ"စသည်ဖြင့် ဒီဗွတိ၌ တွက်ပြခဲ့သော အစဉ်နှင့် ညီမည်၊ ဤပုဗ္ဗရူပတ္တံကို စဉ်းစားသင့်သည်၊] ဒိဗ္ဗတိ-ပျော်မြူးတတ်၏၊ ၊ပေ၊ ဒိဗ္ဗမာနော၊ ဧဝံ, ဗုဒ္ဓတိ-သိတတ်၏၊ ဣတိ၊ ["ဗုဒ္ဓံ ဗုဒ္ဓန္တော-မည်၏၊ သီမူပါသည်၊] ဗုဒ္ဓမာနော-သိသူ၊ စဝဂ္ဂါဒေသော-စဝဂ်ပြု၊ [တထာဂတ္တရိစ-ဖြင့် ဓာတွန်နှင့်တကွ ယကို စဝဂ် ဗျပြု-ဟူလို၊] ဧန-ပါတုဘာဝေ၊ ဧနာဒီနမာတိယောဂဝိဘာဂေန-ဖြင့်၊ အာတ္တံ-အာပြု၊ ဧာယတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဧာယံ-မည်၏၊ ဧာယမာနော-ဖြစ်သူ၊ ဧသမာနော-မွေးဖွားအပ်သူ။ [ဒိဝါဒိ ပြီးပြီ။]

သု-သဝဏော၊ သွာဒိတောတိ အာဒိနာ-ဖြင့်၊ [တစ်ချို့စာ၌ ဣသည်၊] ဏုဏာ-ဏု, ဏာပစ္စည်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဥဏာစ-ဥဏာပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောန္တိ၊) သုဏာတီတိ သုဏံ သုဏန္တော-၏၊ [တစ်ချို့စာ၌ သုဏမာနော ဟု ရှိ၏၊] သူယမာနော သုယျမာနော-ကြားအပ်သော တရား၊ ပါပုဏာတီတိ ပါပုဏံ ပါပုဏမာနော၊ ပါပိယမာနော-ရောက်အပ်သော အရပ်၊ [သွာဒိဂိုဏ်း ပြီးပြီ။]

ကိယာဒိတော-ကိယာဒိဓာတ်တို့မှ နောက်၌၊ နာ-နာ ပစ္စည်းသက်၊ ရဿတ္တံ-ပြု၊ [နကို ဏပြု၊] ကိဏာတိ ၊ပေ၊ ကိဏမာနော-ဝယ်သူ၊ ကိယမာနော-ဝယ်အပ်သူ၊ ဝိနိစ္ဆိနာတိ ၊ပေ၊ ဝိနိစ္ဆိယမာနော-ဆုံးဖြတ်အပ်သော တရား၊ [စိဓာတ်သက်သက်ဖြင့် "စိနုံ-စိသူ၊ စိယမာနော-စိအပ်သော အရာ" ဟု သီမူရှိသေး၏၊] ဧာနာတီတိ ဧာနုံ ဧာနုမာနော-သိသူ၊ ဧာဒေသော-ဧာပြု၊ [ဉာဿ ဧာဇံနာဖြင့် ပြု၊] ဉာယမာနော - သိအပ်သော တရား၊

[ဧာယမာနော-ဟု ပါ၌ပျက်သည်၊] ဂဏ္ဍာတိတိ ဂဏ္ဍံ, ဂဏ္ဍမာနော-ယူတတ်သူ၊ ဂယ္ဟမာနော-ယူအပ်သော ပစ္စည်း။ [ကိယာဒိဂုဏ်း ပြီးပြီ။]

ကရ-ကရဏော၊ ပေ ၊ တသ-ထိုသြဒ္ဓါ၊ [ဥတ္တံ၌ စပ်၊] ဝါတိ အဓိကိစ္စ, ဥတ္တာမောကာရောတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဥတ္တံ-ဥ ပြု၊ ကရသာ ကာရောစာတိ-ဖြင့်၊ အကာရသ-၏၊ ဥကာရော-ပြု၊ ယဝကာရာ စာတိ-ဖြင့်၊ သရေ-ကြောင့်၊ ဥကာရသ-၏၊ ဝတ္တံ-ဝ ပြု၊ ဒ္ဝိတ္တံ၊ [သီမူ၌ "ဒ္ဝိတ္တော-ဒ္ဝေဘော်ပြုပြီးသော်"ဟု ရှိ၊] ဗောဝသာတိ-ဟူသော စကားအရ၊ ဗကာရဒ္ဝယဉ္စ-ဗ ၂ လုံးလည်းပြု၊ ၊ပေ၊ သော-သည်၊ ကုဗ္ဗံ ကုဗ္ဗန္တော-ပြုစ်ဉ်၊ ကုဗ္ဗတိ ကုဗ္ဗန္တီ-မ၊ ကုဗ္ဗန္တံ-အမျိုး၊ ဥတ္တာဘာဝေ-ဥ အဖြစ် မရှိရာ၌၊ ကမ္မံ-ကို၊ ကရောန္တော-ပြုသူ၊ ပေ ၊ ကရောန္တံ၊ မာနေ-မာနပစ္စည်း၌၊ ဥတ္တာဒ္ဝယံ-ဥ ၂ ခုအပေါင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ [ကဓါ အကို ဥ, သြပစ္စည်းကို ဥ, ဤ ၂ခုကို ဆိုသည်၊] ကုရုမာနော-ပြုသော ယောကျ်ား၊ ကုရုမာနာ-မိန်းမ၊ [အချို့စာကျသည်၊] ကုရုမာနံ-အမျိုး၊ ကုဗ္ဗာနောဝါ-လည်းရှိ၏၊ ["သယာနော"တုန်းကကဲ့သို့ မာနကို သုတ်ကြီးဖြင့် အာနပြု၊] ကမ္မနိ, ကယိရမာနော-ပြုအပ်သူ၊ [ရှေ့ နောက်ပြန်၊] ကရိယမာနောဝါ-လည်းရှိ၏၊ ဣစ္စာဒိ။ [အာဒိဖြင့် တနာဒိ အားလုံးယူ၊ တနာဒိ ပြီးပြီ။]

စုရ-ထေယ္ယေ၊ စုရာဒိတော-စုရာဒိဓာတ်မှ နောက်၌၊ ဏော ဏယာ-ဏော, ဏယပစ္စည်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ စောရေတိတိ ၊ပေ၊ စောရေန္တော၊ စောရယံ-ခိုးသူယောကျ်ား၊ စောရယတိ-မ၊ (ဂစ္ဆတိ ကဲ့သို့ ပြီးစေ၊) စောရယန္တံ-အမျိုး၊ စောရယမာနော-ခိုးသူ၊ စောရိယမာနော-ခိုးအပ်သော ပစ္စည်း၊ ပါလေတိတိ ၊ပေ၊ ပါလိယမာနော-စောင့်ရှောက်အပ်သူ၊ ဣစ္စာဒိ။ [အာဒိဖြင့် စုရာဒိဓာတ်စုကို ယူ၊ ဤတွင် စုရာဒိရုပ်များ ပြီးပြီ။]

ကာရိတော-ကာရိတ် ယှဉ်ရာ၌၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ဘာဝေတိ-ဖြစ်စေတတ်၏၊ ဣတိ ဘာဝေန္တော-မည်၏၊ ဘာဝေန္တီ-ဖြစ်စေသော မိန်းမ၊ ဘာဝေန္တံ ၊ပေ၊ ကာရေတိတိ ကာရေန္တော ၊ပေ၊ ကာရာပိယမာနော-ပြုစေအပ်သူ၊ ဣစ္စာဒိ။ [အာဒိဖြင့် ကာရိတ်ယှဉ်ရာ ဓာတ်စုကို ယူ၊ ဤတွင် ကာရိတန္တ ဓာတ်စု ပြီးပြီဖြစ်၍ မာနန္တ ပစ္စယန္တနယ ပြီးပြီ၊] ဝတ္တမာန ကာလိက မာနန္တ ပစ္စယန္တနယော-ဝတ္တမာန် ကာလရှိသော မာနအန္တပစ္စည်း အဆုံးရှိသော ပုဒ်တို့ကို သိကြောင်းနည်းသည်၊ (နိဋ္ဌိတော)။

ကာလေတိ အဓိကာရော။

၆၄၇။ ဘဝိဿတိ ၊ပေ၊ ဃိဏ်။ ။[တဿိလာဒိသု သုတ်ဖြင့် သက်သော ဏီပစ္စည်းသည် ကာလ ၃ ပါး၌ ဖြစ်သောကြောင့် အနာဂတ်သက်သက်ကို ပြလိုရ၍ ဤသုတ်၌ ဏီပစ္စည်းကို အားထုတ်ရပြန်သည်၊] ဘဝိဿတိ ကာလေ–အနာဂတ် ကာလကို၊ ဂမ္မမာနေ–သော်၊ ၊ပေ၊ ဏကာရာ–ဏအနုဗန္ဓတို့သည်၊ ဝုဒ္ဓတ္ထာ–ဝုဒ္ဓိပြုရခြင်း အကျိုးရှိကုန်၏၊ အသ–ထိုသူ၏၊ အာယတိ–နောင်အခါ၌၊ ဂမနံ–သွားခြင်းဟူသော၊ သီလံ–အလေ့သည်၊ အတ္ထိ–ရှိ၏၊ ဣတိ အတ္ထော–ဤအနက်၌၊ ဏီ–ဏီပ်စ္စည်းသက်၊ ဝုဒ္ဓိ ဏ လောပါ–ဝုဒ္ဓိပြုခြင်း, ဏ ချေခြင်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) ဂါမီ–သွားလတ့ံလေ့ရှိသူသည်၊ ဂါမိနော–တို့သည်၊ [ဒဏ္ဍီကဲ့သို့ စဉ်၊] အာဂါမီ–လာလတ့ံလေ့ရှိသော၊ ကာလော–အခါ၊ ["အာယတိ အာဂမနံ ယဿတိ အာဂါမီ"ဟု ပြု၍ "ကာလ"ကို အဘိဓေယျကောက်ပါ–ဟူလို၊ "အာဂမိကာလေ" ဟု ရှိသည်ကား ပါဋ္ဌ ပျက်။]

ဃိဏ်ပစ္စယေ–၌၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဃ လောပေါ–ဃ ကိုချေ၊ ဂါမံ–ရွာသို့၊ ဂါမီ–သွားလတ့ံလေ့ရှိသူသည်၊ ဂါမီ, ဂါမယော–တို့သည်၊ [အဂ္ဂိကဲ့သို့ ဤကာရန္တ ထုံးစံအတိုင်း ရပ်ရှိရမည်၊ စာပျက်၏၊] ဘဒ-သေဝါယံ၊ အသ–ထိုသူ၏၊ အာယတိ–၌၊ ဘဒိတုံ–မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်းငှာ၊ သီလံ အတ္ထိ ဣတိ ဘာဒီ, ဘာဒီ–ဘာဒီ, ဘာဒီမည်၏၊ [ဏီ, ဃိဏ် ပုံစံ အစဉ်အတိုင်း ရှိစေ၊] ဏကဂတ္တံ စဏတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ဖြင့်၊ နိသေဓနတော–ကြောင့်၊ သ စဏနံ ကဂါနုဗန္ဓေတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဂတ္တံ–ဂအဖြစ်သည်၊ နု ဘဝတိ။

သု–ဂတိမှ၊ ကာရိတေ–ကာရိတ်မည်သော ဏာနုဗန္ဓ ပစ္စည်းကြောင့်၊ ဝုဒ္ဓိ–ဝုဒ္ဓိပြု၊ အဝါဒေသောစ–လည်းပြု၊ အသ–ထိုအရာ၏၊ အာယတိ, ပဿဝိတုံ–ယိုစီးခြင်းငှာ၊ [ပဿိတုံ ရှိလျှင် ပါဋ္ဌပျက်။] သီလံ အတ္ထိ ဣတိ ပဿာဝီ, ပဿာဝိ–မည်၏၊ အသ–ထိုအရာ၏၊ အာယတိ, ပဌာနံ–တည်ခြင်းသည်၊ အတ္ထိ ဣတိ ပဌာယီ ပဌာယိ–၏၊ ["ပတိဌာယီ+ပတိဌာယီ"ဟုလည်း ရှိ၏၊] အာကာရန္တာနမာယောတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အာယာဒေသော–ပြု။

ဘဝိဿတိတိ အဓိကာရော။

၆၄၈။ ကြိယာယံ ဏ္ဍုတ္ထော။ ။ကြိယတ္ထာယံ–ကြိယာဟူသော အကျိုးရှိသော၊ ကြိယာယံ–အကြောင်းကြိယာကို၊ ဂမ္မမာနာယံ–သော်၊ ဘဝိဿတိကာလေ–အနာဂတ်ကာလ၌၊ ဓာတုဟိ ဏ္ဍုတ္ထ ဣတော ပစ္စယာ

ဟောန္တိ၊ ဣတုမိ–ဣတုပစ္စည်း၌၊ ဏလောပ ဝုဒ္ဓိ အကာဒေသာ–ဏ်အနုဗန် ချေခြင်း, ဝုဒ္ဓိ, အကအပြုတို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) ကရိသံ–ပြုအံ့ဟု ကြံ၍၊ ဝေတိ–သွား၏၊ ဣတိ–ဤအနက်၌၊ ကာရကော ဝေတိ–ကာရကော ဝေတိ ဟု ဖြစ်၏။ [ကာရကော–ပြုအံ့ဟု ကြံ၍၊ ဝေတိ–၏။]

တုမှိ–တုပစ္စည်း၌၊ ကရသံ စတတ္တံတုသ္မိံတိ–သုတ်ဖြင့်၊ တကာရော–တပြု၊ သေသံ–ကြွင်းသော အစီအရင်သည်၊ ကတ္တုသမံ–ကတ္တုသဒ္ဒါနှင့် တူ၏၊ [ဤပုဒ်ကိုယ်တိုင်က "ကတ္တု"သဒ္ဒါဖြစ်နေသောကြောင့် "ကတ္တုသမံ" ကို စဉ်းစားသင့်၏၊ သတ္ထာပုဒ်နှင့် ရုပ်ပြီးပုံ ရုပ်စဉ်ပုံ တူသောကြောင့် "သတ္ထုသမံ" ရှိလျှင် ကောင်းမည်၊] ကတ္တာ–ပြုလတံ့(ဖြစ်၍၊) ဝေတိ–သွား၏၊ ကတ္တုံ–ပြုခြင်းငှာ၊ ဝါ–ပြုဖို့ရာ၊ ဝေတိ–၏၊ ဣတိ အတ္ထော–အနက်။

ဧဝံ, ပစိသံ–ချက်အံ့ဟု ကြံ၍၊ ဝေတိ၊ ဣတိ–ဤအနက်၌၊ ပါစကော ဝေတိ–ဟု ဖြစ်၏၊ ပစိတာ–ချက်အံ့ဟု ကြံ၍၊ ဝေတိ၊ ဘုဉ္ဇိသံ–စားအံ့ဟု ကြံ၍၊ ဝေတိ၊ ဣတိ–ဤအနက်၌၊ ဘုဉ္ဇကော ဝေတိ–ဟု ဖြစ်၏၊ ဘောတ္တာ–စားအံ့ဟု ကြံ၍၊ ဝေတိ၊ ဣစ္စာဒိ။

၆၄၉။ ကမ္မနိ ဏော။ ။ကမ္မသ္မိံ–ကံပုဒ်ဟူသော၊ ဥပပဒေ–အနိုးပုဒ်သည်၊ (သတိ–သော်၊) ဘဝိသတိကာလေ ဏပစ္စယော ဟောတိ၊ ဏ လော်ပ ဝုဒ္ဓိ–ဏ အနုဗန်ချေခြင်း, ဝုဒ္ဓိအပြုတို့သည်၊ (ဟောန္တိ၊) နဂရံ–မြို့ကို၊ ကရိသံ–ပြုအံ့၊ ဣတိ–ဤသို့ ကြံ၍၊ နဂရကာရော–မြို့ကို ပြုအံ့ဟု ကြံ၍၊ ဝေတိ–၏၊

၆၄၈။ ကြိယာယံ ကြိယတ္ထာယံ— "ကရိသံ ဝေတိ"သည် "ကာရကော ဝေတိ"၏ အနက်ပြဝါကျတည်း၊ ဝိဂြိုဟ်မဟုတ်၊ ကရိသံ၌ သံလည်း ဥတ္တမပုရိသ် အနာဂတ် ဝိဘတ်၏ သံတည်း၊ "ကာရကော ဝေတိ"သာ ဤသုတ်၏ ပုံစံ၊ ဤ၌ ကြိယတ္ထဟူသည် ပုဂ္ဂိုလ်၏ ရည်ရွယ်ချက် အကျိုးတည်း၊ ထို့ကြောင့် "ကာရကော ဝေတိ"၌ သွားသူသည် တစ်ခုံတစ်ခုကို ပြုအံ့ဟု ရည်ရွယ်ချက်ရှိ၏၊ သို့ဖြစ်၍ "ကာရက"အရ ပြုလုပ်ခြင်းဟူသော အကျိုးရှိသော သွားခြင်းဟူသော အကြောင်း ဝေနကြိယာကို သိအပ်သော် ကရဓာတ်နောင် ဏပစ္စည်းသက်၍ "ကာရကော"ဟု ဖြစ်၏၊ [ကတ္တာ ဝေတိ စသည်၌လည်း ဤသို့ ကြိယတ္ထလည်း ရှိ, ကြိယာလည်း ဖြစ်ပုံကို သိလေ၊ ချက်မည်ဟု ရည်ရွယ်ချက်–စားမည်ဟု ရည်ရွယ်ချက်တို့သည် ကြိယတ္ထတည်း၊ ထိုကြိယတ္ထရှိသော ဝေနကြိယာကို သိအပ်သော် ဏ–တု ပစ္စည်းသက်၊ ကြွင်းသောမှတ်ဖွယ်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာမှာ ရှု။]

၆၄၉။ ဤသုတ်၌လည်း "ကြိယာယံ ကြိယတ္ထာယံ"ကို (ကလာပ်၌) လိုက်စေ၏၊ ထို့ကြောင့် "နဂရံ ကရိသတိတိ" စသော သီဟိုဠ်မူသည် မကောင်း၊ မြန်မာမူရှိတိုင်းက

လူ–ဆေဒနေ–ဖြတ်ခြင်းဌ...၏၊ (မြန်မာမူ၌ မပါ, သီမူ၌ ပါသည်၊) သာလီ–သလေးပင်ကို၊ လဝိသံ–ရိတ်အုံ့၊ ဣတိ–ဤသို့ ကြ၍၊ သာလိလာဝေါ–သလေးပင်ကို ရိတ်အုံ့ဟု ကြ၍၊ ဝေတိ၊ ဝပ–ဗီဇသန္တာနေ–မျိုးစေ့ကို စိုက်ပျိုးခြင်းဌ...၏၊ ဓညံ–စပါးကို၊ ဝပိသံ–စိုက်ပျိုးအုံ့၊ ဣတိ–ဤသို့ ကြ၍၊ ဓညဝါပေါ–စပါးကို စိုက်ပျိုးအုံ့ဟု ကြ၍၊ ဝေတိ၊ ဘောဂံ–စည်းစိမ်ကို၊ ဒဒိသံ–ပေးအုံ့၊ ဣတိ–၍၊ ဘောဂဒါယော–စည်းစိမ်ကို ပေးအုံ့ဟု ကြ၍၊ ဝေတိ၊ သိန္ဓုံ–သမုဒ္ဒရာရေကို၊ ပိဝိသံ–သောက်အုံ့၊ ဣတိ–၍၊ သိန္ဓုပါယော–သမုဒ္ဒရာရေကို သောက်အုံ့ဟု ကြ၍၊ ဝေတိ၊ ဣစ္စာဒိ။

ကမ္မနိတိ ဝတ္တတေ။...

၆၅၀။ သေသေသန္တု မာနာနာ။ ။ကမ္မသ္မိံ ဥပပဒေ (သတိ) သေသေ (အပရိသမတ္တတ္ထေ)–မပြီးသေးသော အနက်၌၊ ဘဝိသတိ ကာလေ–ကို၊ ဂမ္မမာနေ–သော်၊ ဓာတုဟိ သန္တု မာန အာန ဣတိ–သံ ပစ္စည်း, နွှုပစ္စည်း, မာနပစ္စည်း, အာနပစ္စည်းဟူကုန်သော၊ ဇတေ ပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ တေ(စ) ကိတ် သညတ္တာ ကတ္တရိ ဘဝန္တိ၊ ကမ္မံ–အမှုကို၊ ကရိသတိ–လတ်၊ ဣတိ အတ္ထေ–၌၊ သံ ပစ္စယော–သံ ပစ္စည်းသက်၊ ဣ ကာရာဂမော–လာ၊ သိ လောပေါ–ချေ၊ ကမ္မံ–ကို၊ [အချို့စာ၌ "ကမ္မံ"ကျသည်၊] ကရိသံ–ပြုလတ်

တော်သေး၏၊ ဝေတိကြောယာ နှစ်ခါမတတ်ဘဲ "နဂရံ ကရိသံတိ နဂရ ကာရော ဝေတိ" ရှိလျှင်သာ၍ နောက်ပုံစံများနှင့်ညီသည်၊ အဓိပ္ပာယ်မှာ ရှေ့သုတ်နှင့် တူပြီ၊ "နဂရ ကာရော"၌ နဂရံဟု ကံပုဒ်ရှိလျှင် ဏ ပစ္စည်းသက်ရခြင်းသာ ထူး၏၊ ကုမ္ဘကာရောကဲ့သို့ ကိတန္တသမာသ်ရုပ်တွက်။ [ဒါယော–ပါယောတို့၌ အာကာရန္တာန မာယောသုတ်ဖြင့် အာယပြု၊] ဤပုံစံတို့၌ မြို့ကို ပြုလုပ်မည်ဟု ရည်ရွယ်ချက်, သလေးရိတ်မည်, စပါးစိုက်မည်, စည်းစိမ်ပေးမည်, သမုဒ္ဒရာရေ သောက်မည်ဟု ရည်ရွယ်ချက်များသည် သွားခြင်း (ဝေနာ)ကြောယာ၏ အကျိုးတည်း။

၆၅၀။ ကမ္မသ္မိं ၊ပေ၊ အပရိသမတ္တတ္ထေ— အဘိဓာန်၌ "နိဿေသ–အသေသ–သမတ္တ–သဗ္ဗ"ပုဒ်တို့သည် ပရိယာယ်ဖြစ်ကြသကဲ့သို့ "သေသ–အသမတ္တ–အပရိသမတ္တ" ပုဒ်တို့လည်း ပရိယာယ်ပင်တည်း၊ ထို့ကြောင့် "သေသေ–အပရိသမတ္တတ္ထေ"ဟု ဖွင့်သည်၊ "အပရိသမတ္တ–အပြည့်အစုံ အကုန်အစင် မဟုတ်သေး"ဟု ဆိုသဖြင့် ကြွင်းကျန်သေးသည်–မပြီးသေး"ဟု ဆိုရာရောက်၏၊ ထို့ကြောင့် အလုပ်ကိစ္စ တစ်ခုကို တစ်ပိုင်းတစ ပြုပြီး၍ နားနေပြီးနောက် ကျန်အပိုင်းကို ပြုဖို့ရန် (ပြုမည်ဟု ရည်ရွယ်၍) သွားရာ၌ "ကမ္မံ ကရိသံ ဝေတိ"ဟု ဆိုသည်၊ ထိုသို့ သွားရာ၌ ပြုဆဲမဟုတ်–ပြုလတ်ဖြစ်၍ ဘဝိသတိ–ဟု ဆိုသည်၊ ဤ၌ " ကမ္မံ " ဟု ကံပုဒ်အနီး ရှိသည်ကို "ကမ္မသ္မိं

ဖြစ်၍၊ ဝေတိ–၏၊ သာပေက္ခတ္တာ–ဝေတိ ကြိယာကို ငဲ့ခြင်းရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နု သမာသော–ကမ္မကရိသံဟု သမာသ်မဖြစ်၊ နှုပစ္စယေ–၌၊ [အချို့စာ၌ ကျသည်၊] တနာဒိတော သြယိရာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ သြ–သြပစ္စည်းသက်၊ သိမှိ ဝါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ နှိုနှိုသ(နှု+အနှိုသ)–နှု အဆုံး ဥ၏၊ [နှုသကား ပါ၌ပျက်၊] အတ္တံ–(အ)ပြု၊ ကမ္မံ–ကို၊ ကရိသတိ–လတ်၊ ဣတိ–ဤအနက်၌၊ ကမ္မံ ကရောနော–ဟု ဖြစ်၏၊ ကမ္မံ–ကို၊ ကရောနော–ပြုလတ်ဖြစ်၍၊ ဝေတိ၊ ဣစ္စာဒိ–ဤသို့ အစရှိသော ရုပ်သည်၊ ဂုဏဝန္တုသမ်–၏။

အထဝါ, ဘဝိသတိဂမာဒိဟိ ဏိ ယိဏ်တိဧတ္ထ–ဤသုတ်၌၊ ဘဝိသတီတိ–ဟူ၍၊ ဝစနတော–ကြောင့်၊ သန္တု ဣတိ–သန္တု ဟူ၍၊ ဧကောဝ ပစ္စယော–တစ်ပစ္စည်းထည်းကိုသာ၊ ဒဋ္ဌဗ္ဗော–မှတ်ထိုက်၏၊ တတော–ထိုမှ နောက်၌၊ (သန္တုပစ္စည်း သက်ပြီးနောက်၌၊ နာမ်ငဲ့ သိသက်၍၊) သိမှိဝါတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အတ္တံ–(အ)ပြု၊ နှိုသဒ္ဒေါ အံတိ ယောဂဝိဘာဂေန–ပြင့်၊ အမာဒေသော–အံပြု၊ [ဂစ္ဆန္တောဒိ မဟုတ်, ဂုဏဝါဒိဖြစ်၍ "ဂစ္ဆန္တောဒိနံ နှိုသဒ္ဒေါအံ"၌ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် စီရင်ရသည်၊] သိလောပေါ–ချေ၊ ကရိသံ ကရိသန္တော–ပြုလတ်သူသည်၊ ကရိသန္တာ–တို့သည်၊ [တစ်ချို့စာ၌ ကျ၊] ကရိသန္တံ–ကို၊ ကရိသန္တေ–တို့ကို၊ ၊ပေ၊ ကရိသန္တေသု–တို့၌၊ ဣတိ အာဒိ–ဤသို့အစရှိသော ရုပ်အစဉ်ကို၊ ဂုဏဝန္တုသဒိသံ–ဂုဏဝန္တုနှင့် တူစွာ၊ နေယျံ–သိထိုက်၏။

ဥပပဒေ"ဟု ဆိုသည်၊ ဤကား ရူပသိဒ္ဓိ နျာသ စသော မာဂဝဋ္ဌိကာများ၏ အဆိုတည်း၊ [ကလာပ်နှင့် မောဂ္ဂလ္လာန်တို့ အဆိုကို ကစ္စည်းဘာသာဋ္ဌိကာမှာ ရှု။]

သာပေက္ခတ္တာ နု သမာသော—"ကမ္မံ ကရိသံ ဝေတိ"၌ ကရိသံသည် သူ့ချည်းမပြီး, ဝေတိကို ငဲ့လျက် ရှိ၏၊ "ပြဉ်းမည်ဖြစ်၍+သွား"ဟူသော မြန်မာစကားကို ထောက်၊ ဤသို့ ပုဒ်တစ်ပါးကို ငဲ့နေသောကြောင့် ကမ္မံနှင့် သမာသ်စပ်၍ "ကမ္မကရိသံ" ဟု မဖြစ်နိုင်။

အထဝါ ၊ပေ၊ သန္တု ဣတိ ဧကောဝ—ဘဝိသတိ ဂမာဒိဟိ စသောသုတ်၌ "ဘဝိသတိ"ပုဒ်သည် ဘူဓာတ် သန္တုပစ္စည်းဖြင့် "ဘဝိသန္တု"နောင် သို့သက်၍ ဂုဏဝတိကဲ့သို့ ပြီးသော ပုဒ်တည်း၊ ဤဘဝိသတိပုဒ်ကို ထောက်၍ "သံပစ္စည်း, နှုပစ္စည်း"ဟု မခွဲဘဲ "သန္တု"ပစ္စည်းဟု တစ်ပစ္စည်းထည်းသာ သိထိုက်သည်–ဟူလို။

ဆက်ဦးအုံ—ဤနည်းအလို အနာဂတ်ကာလအတွက် "ကရောနော, ဘုဉ္ဇနော, ခါဒနော" ဟု နှုချည်းသက်သက် ပြီးသော ရုပ် မရှိတော့၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလ အတွက်မူ

မာနမှိ–၌၊ သြကာရာကာရာနံ–သြအက္ခရာ အက္ခရာတို့၏၊ ဥတ္တံ–ဥပြု၊ ကမ္မံ–ကို၊ ကရိသတိ, ဣတိ–ဤအနက်၌၊ ကမ္မံ ကုရုမာနော ကမ္မံ ကရောနော–ဟု ဖြစ်၏၊ [ကမ္မံ–ကို၊ ကုရုမာနော–ပြုလတ္တံ ဖြစ်၍၊ ကမ္မံ–ကို၊ ကရောနော–ပြုလတ္တံဖြစ်၍၊] ဝေတိ–၏။

ဧဝံ, ဘောဇနံ–ကို၊ ဘုဉ္ဇိသံ–စားလတ္တံဖြစ်၍၊ ဝေတိ၊ ဘောဇနံ–ကို၊ ဘုဉ္ဇန္တော ဘုဉ္ဇမာနော ဘုဉ္ဇာနော–စားလတ္တံဖြစ်၍၊ ဝေတိ၊ သဗ္ဗတ္ထ–အလုံးစုံသော ရုပ်တို့၌၊ ကတ္တာရိ–ကတ္တားအနက်၌၊ နှုမာနေသု–နှုပစ္စည်း, မာန ပစ္စည်းတို့ကြောင့်၊ သကသက ဝိကရဏပစ္စယော–မိမိဂိုဏ်း၏ ဝိကရဏပစ္စည်းကို၊ ကာတဗ္ဗော–ပြုထိုက်၏။ [ထိုသို့ ပြုထိုက်သောကြောင့် "ဘုဉ္ဇ"၌ ရဓာဒိ ဖြစ်သော နိဂ္ဂဟီတ်လည်းလာ, အပစ္စည်းလည်း သက်ထားသည်–ဟူလို။]

ခါဒနံ–ခဲဖွယ်ကို၊ ခါဒိသတိ, ဣတိ–ဤအနက်၌၊ ခါဒနံ ခါဒိသံ–ဟု ဖြစ်၏၊ ခါဒနံ–ကို၊ ခါဒိသံ–ခဲလတ္တံဖြစ်၍၊ ဝေတိ၊ [နောက်၌ နည်းတူဆို၊] ၊ပေ၊ မဂ္ဂံ–လမ်းကို၊ စရိသတိ–လှည့်လည်လတ္တံ၊ ၊ပေ၊ ဘိက္ခု–အာယာစနေ–တောင်းခြင်း၌...၏၊ ဘိက္ခံ–ထမင်းကို၊ ဘိက္ခိသတိ–တောင်းလတ္တံ၊ ၊ပေ၊ ဣဒ္ဓာဒိ–တည်း၊ အနာဂတကာလိက ပစ္စယဇနနယော–အနာဂတ်ကာလ ရှိသော ပစ္စယဇနနည်းသည်၊ (နိဋ္ဌိတော)။

အထ–ကိတ်ပစ္စည်းတို့ကို ပြပြီးရာကာလ၏ အခြားမဲ့၌၊ ဥဏာဒယော–ဥဏာဒိပစ္စည်းတို့ကို၊ ဝုစ္စန္တေ၊... ဓာတုယာတိ အဓိကာရော။ [ဓာတုယာ ကမ္မာဒိမှိဏောမှ လိုက်။]

ဝတ္တမာနေ မာနန္တာဖြင့် ပြီးနိုင်၏၊ ထို့ပြင်–"သံ"ပစ္စည်းဟု သီးခြားပြုရာ၌ "ကရိသံ–ဘုဉ္ဇိသံ"စသော ပဌမာ ဧကဝစနန္တ တစ်ရုပ်သာ ရှိနိုင်၏၊ "ကရိသာ–ကရိသေ" စသည်ဖြင့် ရုပ်မရှိနိုင်၊ သန္တ္ဟပစ္စည်းဆိုရာ၌ကား "ကရိသံ ကရိသန္တော ကရိသန္တာ" မှစ၍ ရုပ်အားလုံး ရှိနိုင်၏၊ ထို့ကြောင့် "သန္တ္ဟ"ပစ္စည်း ကြဲသောနည်းက တော်သေးသည်။

ဥဏာဒိ— ဆိုလတ္တံသော ပစ္စည်းများ၌ "ဥဏ်"ပစ္စည်း မပါဘဲလျက် ဥဏာဒိ ခေါ်ရခြင်း၏ အကြောင်းကို အခြေပြု၌ ပြခဲ့ပြီ၊ ဤရူပသိဒ္ဓိဋီကာ နောက်နား၌လည်း "ဥဏာဒီ တိ ပရသမညာ ဝသေန ဣ ဏု အာဒိပစ္စယာနမေဝါ.ဒိဝစနံ–ဥဏာဒိဟူသော နာမည်သည် တစ်ပါးသော သဏ္ဌာနကျမ်းလာ နာမည်၏အစွမ်းဖြင့် မုနာဒီဟိ စိ၌ ဣပစ္စည်း, ကာလေဝတ္တမာနာ–စသောသုတ်၌ ဏုပစ္စည်းစသော ပစ္စည်းတို့၏ နာမည်ပင် ဖြစ်သည်" ဟု ဖွင့်လတ္တံ။

၆၅၁။ ကာလေ ၊ပေ၊ ဏ္ဍာဒယော။ ။အတိတေ–သော၊ ကာလေ–ကိုလည်းကောင်း၊ ဝတ္တမာနေ–သော၊ ကာလေစ–ကိုလည်းကောင်း၊ ဂမ္ဘမာနေ–သော်၊ ဓာတုဟိ ဏုပစ္စယော ဟောတိ၊ အာဒိသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ ယုဏ္ဍမိ ဏ္ဍစ္စာဒယော–ယု, ဏ္ဍ, မိ အစရှိသော ပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ ဟောန္တိ၊ ကရ–ကရဏော၊ အကာသိ–ပြုပြီ၊ ဣတိ အတ္ထော၀ါ–ဤအတိတ် အနက်၌ လည်းကောင်း၊ ကရောတိ–ပြုဆဲ၊ ဣတိ အတ္ထော၀ါ–ဤပစ္စုပ္ပန် အနက်၌လည်းကောင်း၊ ဏုပစ္စယော–ဏုပစ္စည်းသက်၊ ဏလောပေါ–ချေ၊ ဝုဒ္ဓိ–ပြု၊ ကာ့ရ–ပြုတတ်သူ၊ သိပ္ပိ–လက်သမားစသော အတတ်ရှိသူတည်း။ [ဤ"သိပ္ပိ" ကား ကာရ၏ အဘိဓေယျတည်း၊ နောက်၌လည်း သုတ်နှင့်မဆိုင်သော ရုပ်များကို အဘိဓေယျ ဟု ချည်းမှတ်၊] ကာရ ကာရ၀ေါ–ပြုတတ်သူတို့သည်။ [ဘိက္ခု ဘိက္ခ၀ေါ–ကဲ့သို့ ရုပ်စဉ်ပုံကို ပြသည်။]

၀ါ–ဂတိ ဂန္ဓနေသု–ဂတိအနက်, ထုံးဖွဲ့ခြင်း အနက်တို့၌....၏၊ "ဂန္ဓန" အရာ၀ယ်၊ [ဂန္ဓန–အနံ့ကို ယူခြင်း၊ ဗန္ဓန–နှောင်ဖွဲ့ခြင်းဟု မူကွဲရှိသေး၏၊] အ၀ါယိ–သွားပြီ၊ ဣတိ ၀ါ–၌လည်းကောင်း၊ ပေ ၊ ၀ါယု–(လေ)မည်၏၊ အာယာ၀ေသော – အာယပြု၊ [အာကာရန္တာနု မာယော–ဖြင့် ပြု၊] သ၀–အသာ၀နေ–သာယာခြင်း၌....၏၊ ["သာ၀–အသာ၀နေ" လည်းရှိ၊] အသာ ဒီယတိ–သာယာအပ်၏၊ ဣတိ သာ၀ု–(ကောင်းသော အရသာ) မည်၏၊ ရာ၀–သည်လည်းကောင်း၊ သာ၀–သည်လည်းကောင်း၊ သံသိဒ္ဓိမှိ–ပြီးစီးခြင်း၌....၏၊ [အနက်တူသောကြောင့် ရာ၀ကို တွဲဘက်ပြသည်၊ သာ၀–သာလိုရင်း၊] အနေန–ဤသူတော်ကောင်းသည်၊ ဟိတံ–စီးပွားကို၊ (သီမှု၌ ပါသည်)၊ သာဓီယတိ–ပြီးစေအပ်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ ပြီးစေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ (အ၀ုတ္တ ကတ္တုသာ၀နေ) သာ၀ု–(သူတော်ကောင်း) မည်၏။

ဗန္ဓ–ဗန္ဓနေ၊ အတ္တနံ–မိမိ၌၊ ပရံ–သူတစ်ပါးကို၊ ဗန္ဓတိ–ဖွဲ့ထားတတ်၏၊ ဣတိ ဗန္ဓု–(ဆွေမျိုး) မည်၏၊ စက္ခ–ဝိယတ္တိယံ ၀ါစာယံ၊ စက္ခတိ–ညီညွတ်သောအရာ မညီညွတ်သော အရာကို ပြောသကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ ဣတိ စက္ခု–(မျက်စိ) မည်၏၊ ဣ–ဂတိမှ၊ အနေန–ဤအသက်ကြောင့်၊ သတ္တာ–တို့သည်၊ ဒုက္ခံ ဂစ္ဆန္တိ ပ၀တ္တန္တိ–ဖြစ်တည်ရကုန်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ ဖြစ်တည်ကြောင်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ အာယု–(အသက်) မည်၏။ [ဣကို ဗေဒြ၍ ဒုက္ခံ, ဣမာတ်၏ ဂတိအနက်ကို ပြလိုရ၍ ဂစ္ဆန္တိ, ဂတိအနက် များစွာ၀ယ် ပ၀တ္တနအနက်ဟု ပြလိုရ၍ ပ၀တ္တန္တိ–ဟု ဆင့်ကာဆင့်ကာ ဖွင့်ပြရသည်။]

ဒရ-ဝိဒါရဏော၊ ဒရီယတိ-ခွဲအပ်၏၊ ဣတိ ဒါရု၊ ကဋ္ဌ-ထင်း, သစ်သား တည်း၊ သနု-ဒါနေ၊ သနောတိ-မိမိ၌ ဆည်းကပ်ခြင်းကို ပေးတတ်၏၊ ဣတိ သာနု၊ ပဗ္ဗတေ ကဒေသော-တောင်၏ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်သော တောင်အပြင် တည်း။ [သီမှ၌ "သနေတီတိ သာနု"ဟု ရှိ၏၊ ဒါနုအနက်၌ တနှာဒိဂိုဏ်း ဖြစ်၍ "သနောတိ"သာ အမှန်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား "သနု-ဘတ္တိယံ"ဟူသော ဘူဝါဒိဓာတ်ဖြင့် "သနေတိ (အတ္တာနိ ဘတ္တိံ ဥပ္ပါဒေတိ) တိ သာနု"ဟု ပြု၏၊ တောင်ပေါ်၌ ညီညွတ်သော အပြင်တည်း။]

ဇနိယတိ-ဖြစ်စေအပ်၏၊ ဣတိ ဇာနု-မည်၏၊ ဇယံသန္ဓိ-မြင်းခေါင်း အစပ် (ဒူးဆစ်) တည်း၊ ["ဇယတိ ဂမနာ ဂမနံ အနေနာတိ ဇာနု-သွားခြင်း လာခြင်း၏ ဖြစ်ကြောင်းဖြစ်သော ဒူးဆစ်"ဟူသော မောဂ္ဂလ္လာန် ဝိဂြိုဟ်သာ ကောင်းသည်၊ သဏ္ဌာနတ္ထ "ဇာနု"ဟု ဒန္ဓနေနဖြင့် ရှိ၏၊ ဇာဏု ရှိလျှင် နကို ဏ ပြု၊] စရတိ-နှစ်သက်ဖွယ်အားဖြင့် ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ စာရု၊ ဒဿနီ ယော-ကြည့်ရှုစဖွယ် တင့်တယ်သော အရာတည်း၊ ရဟ-စာဂေ၊ ရဟီယတိ-စွန့်အပ်၏၊ (ဂဟေတွာ စန္ဒံ ရဟတိ စဇတိ-လကို ဖမ်းပြီး၍ စွန့်လွှတ်တတ်၏ ဟုလည်း တတ္ထဖောဓိနီ ဝိဂ္ဂဟ ပြုသတဲ့)၊ ဣတိ ရာဟု၊ အသုရိန္ဒော-အသုရန် နတ်တည်း၊ တရ-တရဏော၊ တာလု-အာစောက်, (အာခေါင်)၊ ရသ-ရ၏၊ လော-လပြု။ [တရန္တီ အနေန ဝဏ္ဏာတိ တာလု-အက္ခရာတို့၏ လွန်မြောက်ကြောင်း အရပ်ဖြစ်သောကြောင့် တာလုမည်၏၊ "တလ-ပတိဋ္ဌာယံ" ဟု ဓာတ်နက် ဆို၍ "တလန္တိ ပတိဋ္ဌဟန္တိ ဒန္တာ ဧတ္ထာတိ တာလု-သွားတို့၏ တည်ရာ အာစောက်" ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် ပြု၏။]

မရာဒီနံ ပန-မရ အစရှိသော ဓာတ်တို့၏ကား၊ ဧတ္ထ-ဤသုတ်၌၊ ဏုမှိ-ဏုပစ္စည်းကြောင့်၊ ဃဋ္ဌာဒီနံ ဝါတိဧတ္ထ-ဤသုတ်၌၊ ဝါသဒ္ဒေန-ကြောင့်၊ နှ ဝုဒ္ဓိ-ဝုဒ္ဓိ မပြု၊ [ဃဋ္ဌာဒိဓာတ်များဖြစ်၍ ဝုဒ္ဓိ မပြု-ဟူလို၊] မရ-နတ်၊ ဝါ- သဲကန္တာရ၊ တရ-သစ်ပင်၊ ဧနု-လေး၊ ဟန-မေး၊ မနု- မနု မည်သော

မရ ၊ပေ၊ ဂရ—ဤပုဒ်တို့၌ မောဂ္ဂလ္လာန်ဝယ် ဥပစ္စည်း သက်၏၊ ရူပကာယေန-ခန္ဓာကိုယ်နှင့်၊ သဟေဝ-အတူသာ၊ မရတိ-စုတေတတ်၏၊ ဣတိ မရ (နတ်)၊ မရန္တိ ဘူတာနိ အသ္မိံတိ မရ-သတ္တဝါတို့ သေကျေရာ သဲကန္တာရ၊ တရန္တိ အနေနာတိ တရ-ကူးသွားကြောင်း သစ်ပင်၊ သစ်ပင်စိုက်သူတို့၏ ငရဲကို လွန်မြောက်ကြောင်းဖြစ်သော ကြောင့် "တရန္တိ နရကံ အနေနရောပကာတိ တရ"ဟုလည်း ပြုသတဲ့၊ တနု-ဝိတ္ထာရေ၊ သံသာရ ဒုက္ခံ တနောတီတိ တနု-သံသရာဆင်းရဲကို ချဲ့တတ်သော ကိုယ်၊ ဧနု-သဒ္ဒေ၊ ဧနတိ သဒ္ဒံ ကရောတိ-အသံပြုတတ်၏၊ ဣတိ ဧနု၊ ဟန-ဟိံသာယံ၊ သြဒနာ

မဟာသမ္မတမင်း၊ အသု–စိတ်၊ ဝါ–ထွက်သက် ဝင်သက်၊ ဝသု–ရတနာ၊ ပသု–သားကောင်၊ ပဌ–ပညာရှိ၊ ဂရု–ဆရာ၊ ဣစ္စာဒိ။

စဒိ–ဟိလာဒနေ–ဝမ်းမြောက်ခြင်းဌ....၏။ ["ချမ်းသာစေခြင်းဌ"လည်း ဟူ၏၊] ယုပစ္စယော–သက်၊ နုဒါဒီဟိ၊ ပေ ၊ သကာရိတေဟိစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အနာဒေသော–ပြု၊ နိဂ္ဂဟီတာဂမောစ–လည်းလာ၊ စန္ဒနံ–စန္ဒကူး၊ ဇတ္ထ–ဤ ဘုံဗိမာန်ဌ၊ ဘဝတိ–ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဘုဝနံ၊ စျလာနေ မိယုဝါ သရေဝါတိ–

ဒီသု–ထမင်း အစရှိသော အစာတို့ဌ၊ ဝဏ္ဏဝိသေသံ–အဆင်းအထူးကို၊ ဟနတိ နာသေတိ–ဖျက်ဆီးတတ်၏၊ ဣတိ ဟနု၊ သတ္တာနံ ဟိတာဟိတံ မညတီတိ (သိတတ်)မနု၊ အသ–ခေပနေ–ပစ်လွှင့်ခြင်းဌ၊ အဿတော ခိပ္ပတော–ပစ်လွှင့်အပ်၏၊ ဣတိ အသု(စိတ်)၊ အသန္တိ ပဝတ္တန္တိ သတ္တာ ဧတေနာတိ အသု (ထွက်သက်ဝင်သက်)၊ သုခံ ဝသန္တိ အနေနာတိ (ချမ်းသာစွာ နေရကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့်) ဝသု၊ ပသ–ဗာဓနေ၊ သာမိကေဟိ–အရှင် ဘို့သည်၊ ပသီယတိ ဗာဓီယတိ–နှိပ်စက်အပ်၏၊ ဣတိ ပသု (နွား စသောသားကောင်)၊ ပဌ–ဂမနေ၊ ပဌတိ ဗျတ္တဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ (ထင်ရှားသည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်တတ်သောကြောင့်) ပဌု၊ ဂရု–သေစနေ၊ သိဿေသု–တို့ဌ၊ သိနေဟံ–ချစ်ခင်ခြင်းကို၊ ဂရုတိ သိဠတိ–သွန်းလောင်းတတ်၏၊ ဣတိ ဂရု။

ဣစ္စာဒိ—အာဒိဖြင့် "ဘရ–ဘရဏော၊ ဘရတီတိ (မွေးမြူတတ်သောကြောင့်) ဘရ–လင်, အရှင်၊ စရ–ဂတိ ဘက္ခဏောသု၊ ခရီယတိ ဘက္ခီယတီတိ (စားအပ်သောကြောင့်) စရ–ယဇ်စာ ထမင်း၊ အရ–ဂတိမှိ၊ သူနဘာဝေန–ဖူးရောင်သည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ အရတိ ဥဒ္ဓံ ဂစ္ဆတီတိ (အထက်သို့ တက်ကြွတတ်သောကြောင့်) အရု–(အနာ)၊ ဘမ–အနုဝဋ္ဋာနေ၊ ဘမတိ စလတီတိ (လှုပ်တတ်သောကြောင့်) ဘမု–မျက်ခုံး၊ ကိတ–နိဝါသေ၊ ကေတတိ ဥဒ္ဓံ ဝသတီတိ (အထက်ဌ နေတတ်သောကြောင့်) ကေတု–တံခွန်,အလံ၊ ဗံဟ–ဝုဒ္ဓိမှိ၊ ဗံဟတိ ဝုဒ္ဓိံ ဂစ္ဆတီတို့ (များပြားခြင်းသို့ ရောက်တတ်သောကြောင့်) ဗဟု–အများ, နိဂ္ဂဟီတ် ချေ၊ ကမ္ဘ–သံဝရဏော၊ ကမ္ဘတိ သံဝရံ ကရောတီတိ (စောင့်တတ်သောကြောင့်) ကမ္ဘု–လက်ကောက်၊ အမ္ဘ–သဒ္ဒေ၊ အမ္ဘတိ သဒ္ဒံ ကရောတီတိ အမ္ဘု–ရေ၊ သံက–သင်္ကယံ၊ သံကီယတီတိ (ယုံမှားအပ်သောကြောင့်) သင်္ကု–ငြောင့်၊ ဣန္ဒ–ပရမိသရိယေ–လွန်စွာအစိုးရသူ၏ အဖြစ်ဌ၊ ဣန္ဒတိ နက္ခတ္တာနံ ပရမိသရိယံ ကရောတီတိ ဣန္ဒု–လ၊အန္ဒ–ဗန္ဓနေ၊ အန္ဒန္တိ ဗန္ဓန္တိ ဧတာယာတိ အန္ဒု–သံခြေချည်း၊ ယဇ–ဒေဝပူဇာယံ၊ ယဇန္တိ အနေနာတိ ယဇု–ယဇုဗေဒင်၊ အဏ–သဒ္ဒေ၊ အဏတိ သုခုမဘာဝေန ပဝတ္တတီတိ အဏု–အဏုမြူ၊ ပံသ–နာသနေ၊ ပံသတိ သောဘာဝိသေသံ နာသေတီတိ ပံသု–မြေမှုံ" ဤသို့စသော မောဂ္ဂလ္လာန်လာ ဓာတ်များကို ယူ။

စန္ဒနံ—စန္ဒေတိ သီတဂုဏသမ္ဘတ္တိယာ မောဒေတိ, သုခံ ဥပ္ပါဒေတီတိ ဝါ စန္ဒနံ၊ အေးမြခြင်းဂုဏ်၏ ပြည့်စုံခြင်းဖြင့်သတ္တဝါတို့ကို ဝမ်းမြောက်စေတတ်, သုခဖြစ်စေတတ်သော စန္ဒကူးနံ့သာ၊ စဒိဓာတ် ကာရိတ် ဏေပစ္စည်း ကျေ။

ဖြင့်၊ ဥဝါဒေသော–ဥကို ဥ၀ ပြု၊ [ဘူဓာတ်၊] ကိရ–ဝိကွေ့ပေ၊ ကိရဏော–အရောင်၊ ဝိစက္ခဏော–ပညာရှိ၊ ကမ္မနံ–တုန်လှုပ်ခြင်းကို၊ ကရောတိ–ပြုတတ်၏၊ ဣတိ ကရဏာ၊ အကာရသ–အနဋ္ဌ အ၏၊ ဥတ္တံ–ဥ ပြု။ [ကရဏာ ဖြစ်လျှင် ထိုကရဏာရှင်ကို တုန်လှုပ်အောင် ပြုတတ်သော တရား၊ ကရဓာတ်, ယု–အနုပြု, နု–ဏာပြုန်။]

ဣဘပစ္စယေ–ဌ၊ ကလောပေါ–ကွစိဓာတုဖြင့် ကချေ၊ အဘဝိ–ဖြစ်ပြီ၊ ဣတိ ဝါ–လည်းကောင်း၊ ဘ၀တိ ဣတိ ဝါ, ဘူတံ၊ ယက္ခာဒိ ဘူတာနိ–ဘီလူး အစရှိသော ဘုတ်ကောင်တို့တည်း၊ ဝါတိ–သွားတတ်၏၊ ဣတိ ဝါတော၊ [ဝါ–ဂတိဂန္ဓနေသု၊] တာယတိ–စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ ဣတိ တာတော–အဖ။ [တာ–ရက္ခဏေ၊] မိမိ–မိပစ္စည်းဌ၊ ဇတ္ထ–ဤမြေဌ (ဤတည်ရာဌ)၊ ဘ၀န္တိ–ဖြစ်ရကုန်၏၊ ဣတိ ဘူမိ။ [ဘူဓာတ်၊] နေတိ–ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ နေမိ–အကွပ်။ [လှည်းဘီး၏ အနားကွပ် (ဒကူ)၊ နီဓာတ်၊] ဣစ္စာဒိ။

၆၅၂။ ရှာဒီဟိ ၊ပေ၊ ဝါ။ ။ခ၊ ၊ပေ၊ အဒ ဣစ္စေ၀မာဒီဟိ–ခီ, ဘီ, သု, ရု, ဟု, ဝါ, ဓူ, ဟိ, လူ, ပီ, အဒ အစရှိကုန်သော၊ ဓာတုဟိ မန်ပစ္စယော ဟောတိ၊ မသ၊ စ–မ၏လည်း၊ ဝါ–စွာ၊ တော–တ အပြုသည်၊ ဟောတိ၊... ဝ၀ဏ္ဏိတ ဝိဘာသတော–ကြောင့်၊ အဒဓာတုပရသ၀–အဒဓာတ်မှသာ နောက်ဖြစ်သော၊ မကာရသ–မ အက္ခရာ၏၊ တကာရတာ–တ အဖြစ်သည်၊ ဟောတိ၊ တဒညတော–ထိုအဒဓာတ်မှ အခြားသော ဓာတ်မှ၊ (ပရသ မကာရသ)၊ အယံ–ဤတ အဖြစ်သည်၊ နု ဟောတိ။

ခီ–ခယေ–ကုန်ခြင်းဌ....၏၊ ဇတ္ထ–ဤအရပ်ဌ၊ ဥပဒ္ဒ၀ ဥပသဂ္ဂါဒယော–ဥပဒ် ဘေးအစရှိသည်တို့သည်၊ ခီယန္တိ–ကုန်ခမ်းကုန်၏၊ ဣတိ အတ္ထေ–ဌ၊ မန်ပစ္စယော–သက်၊ ကွစိဓာတုတျာဒီနာ–ဖြင့်၊နလောပေါ–နှ် အနုဗန်ချေ၊ အညေသုစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဝုဒ္ဓိ–ပြု၊ ခေမော–ဥပဒ် ဘေးရန်တို့၏ ကုန်ရာ အရပ်၊ တထာ, ဘီ–ဘယေ၊ ဇတသ္မာ=–ဤကြောက်ဖွယ် အာရုံမှ၊ ဘာယန္တိ–

ကိရဏော ဝိစက္ခဏော—တိမိရုံ–အမှောင်ကို၊ ကိရတိ ဝိကွိ၀ပတိ–ပစ်လွှင့်တတ်၏၊ ဣတ ကိရဏော၊ ရနှောင်ဖြစ်၍ နှကို ဏ ပြု၊ စက္ခ–ဒဿနေ၊ ဝိသေသေန စက္ခတီတိ (အထူးအားဖြင့် သိမြင်တတ်သောကြောင့်) ဝိစက္ခဏော၊ နှကို ဏ ပြု။

၆၅၂။ ခီယန္တိ ၊ပေ၊ ခေမော—ဥပဂန္တွာ–၍၊ ဒ၀တိ ပိဠေတိ–နှိပ်စက်တတ်၏၊ ဣတိ ဥပဒ္ဒ၀ေါ၊ ဥပဂန္တွာ–၍၊ သဇတိ ပကာသေတိ–ထင်ရှားပြုတတ်၏၊ ဣတိ ဥပသဂ္ဂေါ၊ ဤ၀ိဂ္ဂဟတို့အရ ဘေးအန္တရာယ်ဟူသမျှကို ဥပဒ္ဒ၀ ဥပသဂ္ဂဟု အဘိဓာန်ဌ

ကြောက်ကုန်၏၊ ဣတိ ဘီမော (ကြောက်ဖွယ် အာရုံ) မည်၏၊ ဝါဒိကာရ တော-အညေသုစ၌ လိုက်လာသော ဝါသဒ္ဒါကြောင့်၊ နု ဝုဒ္ဓိ-ဝုဒ္ဓိ မပြုရ၊ သု-အဘိဿဝေ-ယိုစီးခြင်း၌....၏၊ သဝတိ-အရောင်တို့ကို ယိုချသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ သောမော-(လ) မည်၏၊ ရု-ဂတိမှိ၊ ရောမော-အမွေး၊ ဟု-ဒါနာ၊ ပေ ၊ ဒါနေသု၊ ဟူယတိ-ပူဇော်အပ်၏၊ ဣတိ ဟောမော-(ယဇ်) မည်၏၊ ["ဧဟောတိ အနေနာတိ ဟောမော" ဟု ပြုလျှင် ပူဇော်ကြောင်း ယဇ်စာထမင်းရ၏၊] ဝါ-ဂတိဂန္ဓနေသု၊ ဝါမော-တင့်တယ်သော အရာ၊ ဝူ-ကမ္ပနေ၊ ဝုနာတိ-တုန်လှုပ်တတ်၏၊ ဣတိ ဝူမော-(မီးခိုး) မည်၏၊ ဟိ-ဂတိမှိ၊ ဟိနောတိ-ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဟေမော-(ရွှေသောအဆင်း) မည်၏၊ လူ-ဆေဒနေ၊ လူယတိ-ရိတ်ဖြတ်အပ်၏၊ ဣတိ လောမော-(အမွေး) မည်၏၊ ပီ-တပ္ပနေ-နှစ်သက်ခြင်း၌....၏၊ ပီဏာနံ-ချစ်နှစ်သက်ခြင်း၊ ပေမော-ခြင်း၊ အဒ-ဘက္ခဏော၊ အဒတိ-သုခ ဒုက္ခကို ခံစားသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-၌၊ မန်-မနိုပစ္စည်းသက်၊ မဿစ-မ၏လည်း၊ ဝါ-ဝိကပ်အားဖြင့်၊ တကာရော-တ ပြု၊ တောဒဿာတိ-တောဒဿသုတ်ဖြင့်၊ တကာရော-တပြု၊ အတ္ထာ; အာတုမာ-ကိုယ်၊ ကွစိဓာတုတ္ဘာဒိနာ-ဖြင့်၊ အဒဿ-အဒ၏ အကို၊ ဒီဃော-ဒီဃပြု၊ ဥကာရာဂမော-ဥ လည်းလာ၊ ယာ-ပါပုဏာနေ-ရောက်ခြင်း၌....၏၊ ယာမော-ယာမ်။

ပရိယာယ်ဆို၏၊ ဤ၌ဌာနား တစ်မျိုးစီ ခွဲလိုဟန်တူသည်၊ ထို့ကြောင့် ဓမ္မပဒ ဒဏ္ဍဝဂ်၌ ဆယ်ပါးသော ဒဏ်ကို ပြရာဝယ် "ရာဇတောဝါ ဥပသဂ္ဂံ"ဟု လာသောကြောင့် မင်းကြောင့် စည်းစိမ် အလုခံရခြင်း, ရာထူးပျက်ခြင်း စသည်ကို "ဥပသဂ္ဂ" ဟုယူ၍ ကြွင်းသော ရောဂါဖြစ်ခြင်း စသည်ကို ဥပဒ္ဒဝေါဟု ယူရလျှင် သင့်မည်ထင်သည်။

ရု-ဂတိမှိ၊ ရောမော—ဤပုဒ်ကို အခြားကျမ်း၌ မတွေ့ရ၊ အမွေးဟော "ရောမ-လောမ"တို့ကို နပုလ္လိန်ဟု အဘိဓာန်တို့၌ ဆိုသည်၊ ရဝတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ-ဖြစ်တတ် ပေါ်ပေါက်တတ်၏၊ ဣတိ ရောမော (ရောမံ)-မည်၏ ဟု ဤ။ **ဝါမော**—"လက်ဝဲ" ဟော ဝါမသဒ္ဒါ နပုလ္လိန်, စာရ-တင့်တယ်သောအရာ, ဝိပရိတ-ပြောင်းပြန်အနက် ဟောရာ၌ ၃ လိန်ဟု ဆို၏၊ ဝါတိ စာရဘာဝေန ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ဝါမော,ဟု ဤ။ **ဟေမော**—စိရကာလံ ဟိနောတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ဟေမော-ကြာမြင့်စွာ ဖြစ်တည်တတ်သောကြောင့် ရွှေသောအဆင်း, ရွှေရတနာကို ဟေမ-ဟု ဆိုသည်။

အဒ-ဘက္ခဏော ၊ပေ၊ ဥကာရာဂမောစ—အဒဓာတ်နောင် မန်သက်, ဤသုတ်ဖြင့် မကို တပြု, ကွစိဓာတုဖြင့် နိ်အနုဗန် ချေ၊ (အဒ်တ) ဒေါဒဿစ၏ သုတ္တဝိဘာဂဖြစ်သော "တော ဒဿ"ဖြင့် ဒ်ကို တပြု, တသို့ ကပ် "အတ္တ" ဖြစ်၏၊ နာမ်ခဲ့၍ ရာဇာဒိ

ဝါတိ ဝတ္ထာမာနေ–သော်၊.....

၆၅၃။ သမာဒိဟိ ထမာ။ ။သမ ၊ပေ၊ ဘသ ဣစ္ဆေဝမာဒိဟိ–သမ ၊ပေ၊ ဘသ အစရိကုန်သော၊ ဓာတူဟိ ထမ ဣတိ–ထ မ ဟူကုန်သော၊ ဧတေ ပစ္စယာ ဝါ ဟောန္တိ၊ [ဝသနောက်၌ "ရ" ပိုသည်၊ သီမူ၌ "ဘသဗဟ ဥသု ဣစ္ဆေဝမာဒိဟိ" ဟုရှိသည်၊] သမ–ဥပသမေ–ငြိမ်သက်ခြင်း၌....၏၊ ကွစိဂ္ဂဟာဏာဓိကာရာ–လိုက်လာသော ကွစိသဒ္ဒါကြောင့်၊ နှ ဓာတွန္တလော ပေါ–ဓာတွန် မချေရ။ [ဓာတုဿန္တော. လောပေါ–စသောသုတ်၌လိုက် လာသော ကွစိသဒ္ဒါကြောင့် သမ၌ ဓာတွန် မချေရ၊ ဓာတွန်ချေလျှင် မ၏ ကပ်ဖို့ရာ သရမရှိဘဲ ဖြစ်လိမ့်မည်–ဟူလို၊] ကိလေသေ–တို့ကို၊ သမေတိ– ငြိမ်းတတ်၏၊ ဝါ–ငြိမ်သက်စေတတ်၏၊ ဣတိ သမထော–၏၊ သမာဓိ– တည်း၊ ဧဝံ, ဒမနံ–ဆုံးမခြင်း၊ ဒမထော–ခြင်း၊ [ဓာတွန် မချေရချင်း တူသည် ကို "ဧဝံ" ဟု ဆိုသည်၊] ဒရ–ဒါဟော–ပူလောင်ခြင်း၌....၏၊ ဒရထံ–ပူလောင် ခြင်း၊ ဒရထော–ခြင်း၊ ပရိဒါဟော–ပူလောင်ခြင်းတည်း၊ ရဟ–ဥပါဒါနေ၊ ရဟီယတိ–ယူအပ်၏၊ ဣတိ ရထော၊ ကွစိဓာတုတ္ထာဒိနာ–ဖြင့်၊ ဟလော ပေါ–ဟချေ၊ သပ–အဣ္ဂေါသေ၊ သပနံ–ကျိန်ဆဲခြင်း၊ သပထော၊ ဝသ– နိ၀ါသေ၊ ဧတသ္မိं–ဤဧရပ်၌၊ အာဝသန္တိ–လာရောက်နေထိုင်ကြကုန်၏၊ ဣတိ အာဝသထော–(တည်းခိုရာ ဧရပ်)မည်၏၊ ယု–မိဿနေ–ရောနှော ခြင်း၌....၏၊ ယူထော–အပေါင်း၊ ဒီဃော–(ကွစိဓာတုဖြင့်) ဒီဃ ပြု။

ဒု–ဂတိ ဝုဒ္ဓိမှ–ဂတိအနက်, ကြီးပွားခြင်း အနက်၌....၏၊ ဒဝတိ ဝဆုတိ– တိုးပွားတတ်၏၊ ဣတိ ဒုမော–(သစ်င်) မည်၏၊ ဟိနောတိ–ဟေမန္တဥတု၌ ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဟိမော၊ ဥဿာဝေါ–ဆီးနှင်းတည်း၊ [ဟိ–ဂတိမှ၊] သိ– ဗန္ဓနေ၊ ဒီဃော–(ကွစိဓာတုဖြင့်) ဒီဃ ပြု၊ သိယတိ–ကမ္မ၀ါစာဖြင့် ဖွဲ့အပ်၏၊

ရုပ်စဉ်၊ အာတုမာ၌ကား "အဒ် မာ" ဖြစ်သည့်အခါ ဝါမြစ်၍ မကို တ မပြုရ၊ တော .ဒဿဖြင့် ဒ်ကို တ်ပြု၊ ကွစိဓာတုဖြင့် အကို ဒီဃပြု, ဥလည်းလာ "အာတုမာ" ဟု ဖြစ်၏၊ ရာဇာဒိရုပ်စဉ်၊ "ကွစိဓာတုတ္ထာဒိနာ၊ ပေ ၊ ဥကာရာဂမောစ"ကား အာတုမာ ရုပ်တွက်ပုံတည်း။ ။ **ယာမော**—ယာတိ ပါဝုဏာတိ–အခါအားလျော်စွာ ရောက်လာ တတ်၏၊ ဣတိ ယာမော–ယာမ်မည်၏၊ တစ်ညဉ့်လျှင် ၃ယာမ်စသော ယာမ်တည်း။

၆၅၃။ ယူထော—"ယ၀နံ–ရောနှောခြင်း၊ ယူထော" ဟု ပြုကြ၏၊ "ယ၀ဿ မိဿီ ဘ၀ဿ ဧတ္ထာတိ ယူထော–ရောနှောရာ အပေါင်း" ဟု ဆိုလျှင် သာ၍ ကောင်းမည်

ဣတိ သီမာ–(သိမ်)မည်၏၊ ဒါ–အဝခဏ္ဍနေ–ပိုင်းဖြတ်ခြင်းဌ....၏၊ ဒါမော–ပန်းကုံး၊ [ဒီယတော အဝခဏ္ဍီယတော–(ကြွက်စသည်တို့ ပိုင်းဖြတ်အပ်၏) ဣတိ ဒါမော"ဟု ပြု။] သာ–သာမတ္ထော–စွမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်ဌ....၏၊ သာ၎မော–ရွှေအဆင်း၊ ဌာ–ဂတိနိုဝတ္ထိမှိ၊ ထာမော–အားအစွမ်း၊ ဌသ–ဌ၏၊ ထတ္တံ–(ကွစိဓာတုဖြင့်) ထပြု။ ဘသ–ဘသ္မီကရဏော–ပြာဖြစ်အောင် ပြုခြင်း (လောင်ကျွမ်းခြင်း) ဌ....၏၊ ဘသ္မာ–ပြာ၊ ဗြဟ္မာဒိတ္တာ–ဗြဟ္မာဒိ ဂိုဏ်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ သုဘာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ အာတ္တံ–အာပြု။ ဗဟာ–ဝုဒ္ဓိမှိ–ကြီးပွားခြင်းဌ....၏၊ ဗြဟ္မာ–ဗြဟ္မာ၊ ဗြဟ္မတ္တာဒိသုတ္တော–ဗြဟ္မတ္တ သဓ ရာဇာဒိတော စသောသုတ်ဌ (သီမူပါသည်)၊ နိပါတနတော–ဗြဟ္မဟူသော နိပါတနကြောင့်၊ ဗသ–ဗ၏၊ ဗြော–ဗြ ပြု။ ဥသု–ဒါဟော–ပူလောင်ခြင်းဌ....၏၊ ဥသ္မာ–အင်္ဂေ။ [ဥသတိ ဒဟတိ–လောင်တတ်၏၊ ဣတိ ဥသ္မာ၊] ဣစ္စာဒိ။

၆၅၄။ မသုသ သုသ စ္ဆရ ဆ္ဆေရာ။ ။မသုဣတိ ဧတသ ဓာတုသ–၏၊ သုသ–သုသဒ္ဒါ၏၊ စ္ဆရ ဆ္ဆေရ ဣတိ ဧတေ အာဒေသာ ဟောန္တိ၊ မသု–မစ္ဆေရေ–ဝန်တိုခြင်းဌ....၏၊ ကိုပစ္စယော၊ စ္ဆရ ဆ္ဆေရာဒေသာ–စ္ဆရ ဆ္ဆေရ အပြုတို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ မစ္ဆရော မစ္ဆေရော–ဝန်တိုသူ။ ["မစ္ဆရတီတိ မစ္ဆရော မစ္ဆေရော" ဟု ပြု၊ မသုဌ် ဓာတွန် ဥကိုလည်း မချေရ။]

ဓာတ်တူ တိရစ္ဆာန် အပေါင်းကို "ယူထ" ဟု ခေါ်၏။ ။ **သာမော**—သာတိ ပရေသံ စိတ္တံ ဂဏှိတုံ သမတ္ထောတိတိ သာမော–သူတစ်ပါးစိတ်ကို ယူစွမ်းနိုင်သော ရွှေအဆင်း, "သုဝဏ္ဏသျှမ်" ခေါ်သော သာမရသေ့ စသူ။ ။**ထာမော**—ဌာတိ တိဋ္ဌတိ ဧတေနာတိ ထာမော, တည်တန့်ကြောင်းဖြစ်သော အားအစွမ်း၊ ["ဌာ–ဂတိနိုဝတ္ထိမှိ၊ ထာမော၊ ဌသ ထတ္တံ" ဟု သီမူ ရှိ၏၊ မြန်မာမူ၌ "ထာ–ဂတိနိုဝတ္ထိမှိ၊ ဓာမော၊ ထသ ဓတ္တံ" ဟု ရှိသည်ကား မကောင်း။]

ဘသ္မာ—ဗြဟ္မတ္တ သဓ ရာဇာဒိတော–ဟု ဗြဟ္မကို စသောကြောင့် ရာဇာဒိဂိုဏ်းကိုပင် ဗြဟ္မာဒိဟု ဆိုသည်၊ ဘသီယတေ ဘသ္မီ ကရီယတော–ပြာဖြစ်အောင် ပြုအပ်၏၊ ဣတိ ဘသ္မာ။ ။ **ဗြဟ္မာ**—"ဗဟ်+မ" ဗြဟ္မတ္တ စသောသုတ်ဌ ဗြဟ္မဟူသော နိပါတနဖြင့် ဗကို ဗြပြု, ဟ်ကို မသို့ကပ်, သိ အာပြု၊ ဗဟတိ ဝုဒ္ဓိं ဂစ္ဆတိ–ကြီးပွားခြင်းသို့ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ ဗြဟ္မာ၊ "ဗြဟ–ဝုဒ္ဓိမှိ" ဟုလည်း တစ်ချို့ဓာတ်ကျမ်း ရှိ၏။

ဆ္ဆရ ဆ္ဆေရာတိ ဝတ္တာတေ။ [စပါလျှင် အပိုဂ်။]

၆၅၅။ အာပုဗ္ဗ စရသမ။ ။အာပုဗ္ဗသ–အာရှေးရှိသော၊ စရ ဣတိ–စရဟူသော၊ ဧတသ ဓာတုသ၊ ပေ ၊ ဟောန္တိ၊ စသဒ္ဒေန ဆ္ဆရိယာဒေသောစ–ဆ္ဆရိယ လည်းပြု၊ ဘုသော–လွန်စွာ၊ စရဏံ–ဖြစ်ခြင်းတည်း၊ ဣတိ အတ္ထေ–ဌ၊ ကိုပစ္စယော–သက်၊ ဆ္ဆရိယာဒိ အာဒေသော–ဆ္ဆရိယ အစရှိသော အပြုသည် လည်းကောင်း၊ ရသတ္ထာ–လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ အဆ္ဆရိယံ, အဆ္ဆရံ, အဆ္ဆေရံ–လွန်စွာ ဖြစ်ခြင်း၊ ဝါ–အံ့သြဖွယ်၊ [အဆ္ဆရံ–လက်ဖျောက်ကို၊ ပဟာရိတုံ–တီးခြင်းငှာ၊ ယုတ္တံ–သင့်သော အရာတည်း၊ ဣတိပိ–ထို့ကြောင့် လည်း၊ အဆ္ဆရိယံ–မည်၏။]

၆၅၆။ အလကလသလေဟိ လယာ။ ။အလ ကလ သလ ဣတိ–ဟူကုန်သော၊ ဧတေဟိ ဓာတူဟိ, လယ ဣတိ–လ, ယဟူကုန်သော၊ ဧတေ ပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ အလ–ပရိသမတ္ထမှိ–စွမ်းနိုင်ခြင်းဌ....၏၊ အလ္လံ, အလျံ–စိုသောဝတ္ထု၊ ကလ–သန်ဘာနှေ–ရေတွက်ခြင်းဌ....၏၊ ကလ္လံ, ကလျံ–မိုးသောက်အခါ၊ သလ–သလဓာတ်သည်လည်းကောင်း၊ ဟုလ–သည်လည်းကောင်း၊ ပဒ–သည်လည်းကောင်း၊ ဂတိမှိ၊ သလ္လံ သလျံ–မြား, ငြောင့်။

၆၅၅။ ဆ္ဆရိယာဒိ ၊ပေ၊ ရသတ္ထာ—အာပုဗ္ဗ စရဓာတ်ဌ အာဥပသာရသည် ဘုသ အနက်ဟော၊ "စရ–ဂတိ ဘက္ခနေသု"ဟူသော အနက်တွင် ဤနေရာဌ ဂတိ (ဖြစ်ခြင်း) အနက်ဟောတည်း၊ အာပုဗ္ဗ စရဓာတ် ကို၊ ဤသုတ်ဖြင့် ဆ္ဆရ, ဆ္ဆေရ ပြု, စသဒ္ဒါဖြင့် ဆ္ဆရိယ ပြု၍ အာဆ္ဆရိယ စသည်ဖြစ်ရာ, နျာသဌ် ဤသုတ်ဖြင့်ပင် အာကို ရသပြု၏၊ သို့သော် အာဥပသာရနှင့် ဆ္ဆရ စသည်ကို ကမ္မဓာရဲသမာသ် စပ်ရဉ်းမည်ဖြစ်၍ သမာသ် အလယ်ဌ ကွစာဒိမဗ္ဗတ္တရာနံ သုတ်ဖြင့် ရသပြုသင့်မည် ထင်သည်။

အဆ္ဆရံ ၊ပေ၊ အဆ္ဆရိယံ—တဒ္ဓိတ်ပစ္စည်းဖြင့် တစ်နည်းကြံသော နည်းတစ်မျိုး၊ အဆ္ဆရာသဒ္ဒါ လက်ဖျောက် (လက်ဖျစ်)ကို ဟောဏ၊ လက်ဖျောက်တီးလောက်အောင် အံ့သြဖွယ်ကို "အဆ္ဆရံ ပဟာရိတုံ ယုတ္တံ" ဟူသော တဒ္ဓိတ်ဝစနတ် အနက်ဌ ဣယ (သို့မဟုတ် ဏျ) ပစ္စည်းသက်၍ အဆ္ဆရိယံ–ဟု ပြီး၏၊ ပဟာရိတုံ ယုတ္တတဒ္ဓိတ်တည်း၊ ဏျ သက်ရာဌ ရ၏ အကို (ဝေယျတ္တိယံ စသည်ကဲ့သို့) တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဣ ပြု။ [မာ–ဟူသော ပဋိသေဓနိပါတ်နှင့် အဆ္ဆရိယပုဒ်ကို တွဲ၍ "မာ+အဆ္ဆရယံ"ဟူသော ကမ္မဓာရဲ သမာသ်ဌ "မဆ္ဆရိယံ"ဟု ဖြစ်သေး၏၊ အဆ္ဆရိယံ–အံ့သြဖွယ်သည်၊ မာ–သူတစ်ပါးအား မဖြစ်ပါစေ, မရပါစေသတည်း၊ ဣတိ–ဤသို့ ဖြစ်သောကြောင့်၊ မဆ္ဆရိယံ–မည်၏။]

၆၅၆။ အလ ၊ပေ၊ သလ္ဟ—အလတိ သမတ္ထေတိ–စွမ်းနိုင်၏၊ ဣတိ အလ္လံ၊ (လ ပစ္စည်း) အလျံ (ယပစ္စည်း)၊ ကလ္ဟနေ သန်ဘာယနေ အနေနာတိ ကလ္လံ ကလျံ–ရေတွက်ကြောင်းဖြစ်သော မိုးသောက် (မိုးလင်း) ကာလ၊ ["ပဘာတဿ ဝိဘာတဿ, ပစ္ဆူသော

ကလသလေဟိတိ ဝတ္တာတေ၊.....

၆၅၇။ ယာဏ လာဏာ။ ။တေဟိ ကလသလ ဣစ္ဆေတေဟိ ဓာတ္ဟိ-ထိုကလသလဟူကုန်သော ဓာတ်တို့မှ နောက်၌၊ ယာဏ လာဏပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ကလျာဏံ-ကောင်းသော ဝတ္ထု၊ ပဋိသလျာဏံ-တစ်ယောက်ထည်း ကိန်းအောင်းခြင်း၊ ကလ္လာဏော-ကျန်းမာသူ၊ ပဋိသလ္လာဏော-တစ်ယောက်ထည်း ကိန်းအောင်းသူ၊ ယဒါပန-အကြင်အခါ၌ကား၊ လီ-လီဓာတ်သည်၊ သိလေသနေ-ငြိုကပ်ခြင်း၌၊ ဝတ္ထုတိ-၏၊ ဣတိ ဓာတု-ဤဓာတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ပဋိသံလယနံ-တစ်ယောက်ထည်း ကိန်းအောင်းခြင်း၊ ပဋိသလ္လာဏံ-ခြင်း၊ ဣတိ-သို့၊ ယုပစ္စယေန-ဖြင့်၊ သိဒ္ဓံ-ပြီး၏၊ ဥပသဂ္ဂန္တသ-သံဥပသာရ၏ အဆုံးဖြစ်သော၊ နိဂ္ဂဟီတသ-၏၊ လတ္တံ-လ အဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ရဟာဒီပရတ္တာ-ရဟာဒီဓာတ်နောင်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နသ-နု၏၊ ဏတ္တံ-ဏ ပြု၊ ဧကာရသ-ဧ၏၊ (ဤကို ဝုဒ္ဓိပြုသော ဧ၏၊) ကွစိဓာတုတျာဒိနာ-ဖြင့်၊ အာတ္တဉ္စ-အာလည်း ပြု။ [“မဏ္ဍူကဂတိယာ လောတိ ဝတ္ထုတေ” ဟု တစ်ချို့စာ ရှိ၏၊ သီမှုနှင့် နျာသတို့၌ မပါ၊ ဤပါဌ်ကို အတည်ယူလျှင် နောက်၌ “စသဒ္ဒေန” မလို၊ “လပစ္စယောစ”ဟုသာ ရှိရလိမ့်မည်၊ ဤ၌ကား သီဟိုဠ်မှုအတိုင်း အနက်ပေးအံ့။]

ကလ္ဍ မယျထ”-အဘိဓာန်။] “ကလ္ပံ-သင့်၏” ဟူရာ၌ “ကလနံ သင်္ချာနံ-ရေတွက်ခြင်းသည်၊ ကလ္ပံ-မည်၏” ဟု ပြုကြ၏၊ “ကလ္လော-ကျန်းမာ ခန့်ကျန်းသူ” ဟူရာ၌ကား “ကလ-ဂတိမှိ” ဟု ဓာတ်နက်ဆို၍ “ကလတိ ယထာသုခံ သဗ္ဗိရိယာပထေသုတိ ကလ္လော” ဟု ပြု၊ ဣရိယာပုထ်အားလုံး၌ ချမ်းသာသလို ဖြစ်နိုင် နေနိုင်သူ၊ “သလ, ဟုလ,ပဒ-ဂတိမှိ” ၌ ဟုလ,ပဒဓာတ်တို့ကို အနက်တူသောကြောင့် တွဲဘက်ပြထားသည်၊ သလတိ (အာသု ဂစ္ဆတိ) လျင်စွာ သွားတတ်၏၊ ဣတိ သလ္လံ သလျံ-၏။

၆၅၇။ ကလျာဏံ ।ပေ। ပဋိသလ္လာဏော—ယာဏပစ္စည်းဖြစ်၍ ရှေ့ ၂ ပုဒ်၌ “လျ”ဟု လည်းကောင်း, လာဏပစ္စည်းဖြစ်၍ နောက် ၂ ပုဒ်၌ “လ္လာ”ဟုလည်းကောင်း ရှိစေ၊ ကလတိ ယထာသုခံ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ ကလျာဏံ ကလ္လာဏော” ဟု ကြ၊ “နာနာရမဏတော-အမျိုးမျိုးသော အာရုံမှ၊ ပဋိသံဟရိတ္တာ-စိတ်ကို ရုပ်သိမ်း၍၊ သလတိ-ငြိမ်သက်စွာ ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ပဋိသလျာဏံ ပဋိသလ္လာဏော” ဟု ကြ။

ယဒါပန ।ပေ। အာတ္တဉ္စ—ပတိ+သံပုဗ္ဗ လီဓာတ်, ယုကို အန ပြု၍လည်း “ပဋိသလ္လာဏံ”ပြီးသေး၏-ဟု ပြလို၍ “ယဒါ” စသည်မိန့်၊ ဤနည်း၌ “လီ-သိလေသနေ (ကပ်ငြိခြင်း) ဟု ဓာတ်နက် ရှိသောကြောင့် “ပဋိ+အာရုံ အမျိုးမျိုးမှ စိတ်ကို ရုပ်သိမ်း၍ (သံ) သင့်ရာကောင်းမြတ်သော အာရုံတစ်ခုခု၌ (လာဏ) ကပ်ငြိခြင်း၊ ဝါ-ကိန်းအောင်းခြင်း” ဟု အနက် ဆို။

၆၅၈။ မထိသ ထသ လောစ ။ ။ မထက္ကတိ၊ ပေ ၊ ဟောတိ၊ စသဒ္ဒေန လပစ္စယော–လပစ္စည်း သက်။ ["လတော+ကော=လကပစ္စယော" ဟု ပါဠိပျက်တတ်သည်] မထ–ဝိလောဌနေ–မ္မေနောက်ခြင်းဌ....၏၊ မလ္လော–လက်ပန်းသည် (လက်ဝှေ့သွား)၊ သောဧဝ–ထိုလက်ပန်းသည်ပင်၊ မလ္ဟ ကော–မလ္လကမည်၏၊ ဟီနကော ယထာ–ဟီနကော ကဲ့သို့တည်း။

ကိစ္စာတိ ဝတ္တတေ။

၆၅၉။ အဝသကာ ၊ပေ၊ ဏီစ ။ ။အဝသက အဓမိဏက္ကတိ–မချုတ်ဧကန် ဟူသောအနက်, ယုတ်ညံ့သော ကြွေးမြီဟူကုန်သော၊ ဧတေသု အတ္ထေသု–တို့ဌ၊ ဏီပစ္စယော ဟောတိ၊ ကိစ္စာစ–ကိစ္စပစ္စည်းတို့သည်လည်း၊ (ဟောန္တိ)၊ ဣတိ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဏီပစ္စယော–သက်၊ ဏလောပ ဝုဒ္ဓိ သိ လောပါ–တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ (တွံ–သင်သည်၊) မေ–ငါ၏၊ ကမ္မံ–အမှုကို၊ အဝ သံ–မချုတ်ဧကန်၊ ကာတုံ–ပြုခြင်းငှာ၊ ယုတ္တော–သင့်သူသည်၊ အသိ–ဖြစ်၏၊ ဣတိ–ဤအနက်ဌ၊ ကာရိ–ကာရိဟု ဖြစ်၏၊ မေ ကမ္မံ အဝသံ, ကာရိ–ပြုသင့်သူသည်၊ အသိ–၏၊ မေ ကမ္မံ အဝသံ, ကာရိနော–ပြုသင့်သူတို့သည်၊ (အတ္ထ–ဖြစ်ကုန်၏၊) မေ–၏၊ ဘာရံ–တာဝန်ကို၊ အဝသံ , ဟာရိ–ဆောင်သင်သူသည်၊ အသိ–၏။

၆၅၈။ မထ–ဝိလောဌနေ—["ဝိလောဌနေ" ဟုလည်း ရှိ၏၊ လုဋ္ဌ–လုဋ္ဌဓာတ် ၂ မျိုးလုံးပင် မ္မေနောက်ခြင်းအနက်ကို ဟောသောကြောင့် အသင့်ချည်း၊ ထောမနီမိဌ်မှ "ဝိလောဌေ" ဟု ရှိ၏၊ ဌသည် ပါဠိဌ် ဋ ဖြစ်၏၊ "ဂရုဌ"မှ "ဂရုဋ"ဖြစ်သကဲ့သို့တည်း၊] မထတိ ဝိလောဌေတိ–အချင်းချင်း လုံးထွေး မ္မေနောက်တတ်၏၊ ဣတိ မလ္လော၊ မထ ဓာတ် , ထ်ကို လ်ပြု, လပစ္စည်းသက်၊ [နျာသဒ္ဒ် သဗ္ဗတော ဏ္ဍုတ္ဘာဝိ၀ါ သုတ်ဖြင့် အပစ္စည်းသက်၍ လ ဒွေဘော်လာ၏၊ ထိုနည်းက သာ၍ ကောင်းသည်။]

သောဧဝ မလ္လကော, ယထာ ဟီနကော—[ဤသို့ပါဠိမှန် ရှိစေ၊] ဟီနပုဒ်နောင် "သဗ္ဗတောကော" သုတ်ဌ သဗ္ဗတောသဒ္ဒါပိုနှင့် (က) လာသကဲ့သို့ မလ္လပုဒ်နောင် ထိုသုတ်ဖြင့် (က) လာ၍ မလ္လကော–ဟုလည်း ဖြစ်သည်။ [သဗ္ဗတော ကောသုတ် ပြန်ကြည့်၊ ကစ္စည်းဝုတ္တိဌ် တစ်မျိုး ဆိုလေသည်၊ အဆိုချင်း မတူ–ဟုသာ မှတ်။]

၆၅၉။ အဝသက ၊ပေ၊ အတ္ထေသု—အဝသက, အဓမိဏ အနက်ကို ဏီ–ကိစ္စပစ္စည်းတို့က ထွန်းပြရုံသာ ထွန်းပြ၍, ကတ္တား ဘောက်ဟူသော သာဓနအနက်တို့ဌ်သာ သက်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် "အဝသက အဓမိဏအနက်တို့ဌ်" ဟု ဆိုသော်လည်း ထိုအနက်များကို ထွန်းပြအပ်သော အနက်များဟုသာ မှတ်၊ အဓမိဏ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို အခြေပြုဌ်ပင် ပြခဲ့ပြီ၊ ကာရိ–ဟာရိ–ဒါယီ (အာကို အာကာရန္တာန မာယောဖြင့် အာယပြု) ဓာရိတို့သာ လိုရင်း၊ "ကာရိနော"ကား ဒဏ္ဍီနောကဲ့သို့ ဗဟုဝုစ်တည်း။

အဓမိဏော-အဓမိဏာ အနက်၌၊ (တွဲ-သည်)၊ မေ-၏၊ သတ်-တစ်ရာသော၊ ဣဏ-ကြွေးမြီကို၊ ဒါတုံ-ပေးဆပ်ခြင်းငှာ၊ ယုတ္တော အသိ၊ ဣတိ-ဤအနက်၌၊ ဒါယီ-ဒါယီဟု ဖြစ်၏၊ မေ သတ် ဣဏ ဓာရိ-ပေးဆပ်သင့်သူသည်၊ အသိ၊ မေ သဟဿံ-တစ်ထောင်သော၊ ဣဏ ဓာရိ-ဆောင်သင့်ဆပ်သင့်သူသည်၊ အသိ၊ ဣစ္စာဒိ၊ ကိစ္စပစ္စယာ ပန-ကိစ္စပစ္စည်းတို့ကိုကား၊ ဟေဋ္ဌာယေဝ-အောက်၌ပင်၊ ဒဿိတာ-ပြအပ်ကုန်ပြီ။ [ကိစ္စပစ္စယန္တနယ၌ "အဝဿကာ ဓမိဏောသု ဏီစာတိ ၊ပေ၊ တဗ္ဗာဒယော" စသည်ဆို၍ ပုံစံများကို ပြခဲ့ပြီ၊ ဤ၌ ထပ်၍ ပြဖွယ်မလို-ဟူလို။]

၆၆၀။ ဝစာဒီဟိ ၊ပေ၊ နိပစ္စန္တေ။ ။အယံ-ဤ၀ဋ စသောသဒ္ဒါ အပေါင်းသည်၊ အာကတိဂဏော-အာကတိ ဂိုဏ်းတည်း၊ ဝါ-ရပ်ပြီးပုံ အခြင်းအရာ တူသောအားဖြင့် ယူရသော သဒ္ဒါ အပေါင်းတည်း၊ ၀ဋ္ဋကွေ့ဝ ဓာဒီဟိ-၀ဋ အစရှိကုန်သော၊ ဓာတုဟိ-ဓာတ်တို့ဖြင့်၊ ပစ္စယာဒေသ လောပါဂမ နိသေဓလိင်္ဂါဒိ ဝိဓိနာ-ပစ္စည်းသက်ခြင်း, အာဒေသ ပြုခြင်း, ချေခြင်း, လာခြင်း, တားမြစ်ခြင်း, လိန်ပြောင်းလွှဲခြင်း အစရှိသော အစီအရင်ဖြင့်၊ ယထာဘိဓာနံ-ပြယုဂ်အား လျော်စွာ၊ ပဗ္ဗဇ္ဇာဒယော-ပဗ္ဗဇ္ဇာ အစရှိသော သဒ္ဒါတို့ကို၊ နိပစ္စန္တေ-တင်၍မနေ, ကျစေအပ်ကုန်၏။

၀ဋ-ဂတိမှ၊ ပဝုဗ္ဗော၊ ပဋ္ဌမမ္ပေ၀-အစကပင်၊ ဝ၀ိတဗ္ဗံ-ရောက်ထိုက်, ကျင့်ထိုက်၏၊ ဣတိ အတ္ထော-၌၊ ဘာ၀ကမ္မေသုတိ-ပုဒ်ကို၊ အဓိကိစ္စ-လိုက်စေ၍၊ ဏျာစာတိ-သုတ်ဖြင့်၊ ဏျပစ္စယော-သက်၊ ဏလောပါဒိ-သည်၊ (ဟောတိ)၊ ပဝ္ဝဏ္ဏေ-ဟူ၍၊ ရူပေ-ရပ်သည်၊ သမ္ပတ္တော-ရောက်လတ်သော်၊ ဣမိနာ-ဤ

၆၆၀။ ဤသုတ်သည် ဥဏာဒိပစ္စယန္တပုဒ်များ ပြီးစေဖို့ရာ နိပါတန (သုတ်ကြီး) တည်း၊ အာကတိ ဂဏောဏ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို တဒ္ဓိတ် "ဏာယန ဏာန ဝစ္ဆာဒိတော"သုတ် အဆုံး၌ ပြခဲ့ပြီ၊ နိပစ္စန္တေ ပါဠိမှန်ကြောင်းကိုလည်း "လိင်္ဂ နိပစ္စတေ"သုတ်၌ ပြခဲ့ပြီ။

ပစ္စယာ ၊ပေ၊ လိင်္ဂါဒိဝိဓိနာ—သုတ်ကြီးတို့၏ ထုံးစံကား သုတ်ငယ်တို့ မစီရင်နိုင်သောအရာ၌ စီရင်နိုင်ခြင်း, သုတ်ငယ်တို့ စီရင်နိုင်သောအရာ၌လည်း ပဒုန္ဒုဂတိက နည်းအားဖြင့် ထပ်၍စီရင်ခြင်း, သုတ်ငယ်တို့ စီရင်ခွင့် ရောက်နေပြန်လျှင်လည်း ပြယုဂ်အား မလျော်လျှင် တားမြစ်ခြင်း သဘောရှိရသည်၊ ထို့ကြောင့် ပစ္စည်းသက်ခြင်း စသော အစီအရင်ဖြင့် ဤသုတ်ကြီးသည် ထိုထိုရပ်များကို တာ၀နှ်တင်၍ မနေရအောင် ကျစေနိုင် (ပြီးစေနိုင်) ခြင်း သဘော ရှိသည်။ [အဘိဓာန၏ အဓိပ္ပာယ်ကို သမာသ် ဒုတိယာ တပ္ပုရိသ် ခန်း၌ ပြခဲ့ပြီ။]

သုတ်ဖြင့်၊ ဗျသ–၏၊ ဧာဒေသော–ဧ အပြုကိုလည်းကောင်း၊ ဝကာရဒွယ သ–၏၊ ဗကာရဒွယ်–ကိုလည်းကောင်း၊ ဝုဒ္ဓိနိသေဓော–ဝုဒ္ဓိ တားမြစ်ခြင်းကို လည်းကောင်း၊ ဣတ္ထိလိင်္ဂတ္တာ–ဣတ္ထိလိန် အဖြစ်ကိုလည်းကောင်း၊ နိပစ္စန္တေ–ကုန်၏၊ ပဗ္ဗော–ရှင်ရဟန်း အဖြစ်။

တထာ, ဣဒ–ကမ္မနေ၊ ဣဒန်–တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ဣဇော–ခြင်း၊ ယဇ–ဒေဝ ပူဇာယံ၊ ယဇနံ–ပူဇော်ခြင်း၊ ဣဇော–ခြင်း၊ ယဇသာ ဒိသီတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဣတ္ထံ–ဣပြု၊ အဒ (အန္ဒ) ဗျတ္တိဂတိသု–ထင်ရှားခြင်း, ဂတိအနက်တို့၌....၏၊ သံပုဗ္ဗော၊ သမဇ္ဇနံ–ကောင်းစွာ ထင်ရှားခြင်း၊ သမဇ္ဇော–ခြင်း၊ ဌသ–ဌ၏၊

ပဌမမေဝ ဝဓိတမ္ပိ ၊ပေ၊ ပဗ္ဗဇော—["ပဗ္ဗဇော"အရ ရှင်အဖြစ် ရဟန်းအဖြစ် ၂ မျိုးလုံး ယူရကြောင်းနှင့် တကွ ပဌမမေဝ အဓိပ္ပာယ်ကို ကစ္စည်းဋီကာမှာ ရှု၊] "ပဝုဗ္ဗ ဝ–ဂတိမိ" ဟူသော ဓာတ်နောင် ဏျောစဖြင့် ကံအနက်၌ ဏျပစ္စည်းသက်၊ ကာရိတ်မှည့်, ဏ်အနုဗန် ချေ, ဝဒွေဘော်လာ, ဤအစီအရင်များကို ထုံးစံအတိုင်း သုတ်ငယ်များဖြင့် စီရင်၊ ထို့နောက် ဏျပစ္စယန္တပုဒ်သည် များသောအားဖြင့် နပုံလိန်ဖြစ်သော ကြောင့် "ပဝဗ္ဗ" ဟု ဖြစ်ခွင့် ကြုံနေလျှင် ထိုကဲ့သို့ မဖြစ်စေဘဲ, ဤသုတ်ကြီးဖြင့် ဗျကို ဧ ပြု, ဝ ၂ လုံးကိုလည်း ဗ ၂ လုံးပြု, ဏ် အနုဗန်ရှိသော ပစ္စည်းနှောင်းသော်လည်း ဝုဒ္ဓိ မပြုဖို့ရန် တားမြစ်, နပုံလိန် မဖြစ်စေဘဲ ဣတ္ထိလိန် ဖြစ်အောင်လည်း စီရင်။ [ဤ ၄ ချက်သော အစီရင်ကို ဤသုတ်ကြီးက ပြုသည်၊] ထိုနောက် ဣတ္ထိယ မတော စသောသုတ်ဖြင့် အာပစ္စည်း သက်, နာမ်ငဲ့, သိသက်, ချေ။

မှတ်ချက်။ ။ဤရုပ်၌ ဧပြုခြင်း ဗွပြုခြင်းတို့သည် အာဒေသ, ဝုဒ္ဓိတားမြစ်ခြင်းသည် နိသေဓ, လိန်ပြောင်းခြင်းသည် လိင်္ဂ, ဤဝိဓိ ၃ ချက်ကို ဤသုတ်ကြီးက စီရင်သည်၊ ထိုတွင် ဗွပြုခြင်းသည် ဒေါဒဿစ၌ စသဒ္ဒါဖြင့် ပြီးနိုင်လျက် စီရင်သော ကြောင့် ပဇ္ဇုန္နဂတိက နည်းတည်း၊ ချာသနှင့် ရုပ်တွက်ပုံချင်း မတူတတ်ပေ၊ ရုပ်ပြီးခြင်းသာ ပဓာန–ဟု မှတ်၊ နောက်ရုပ်များ၌လည်း ဤကဲ့သို့ စိစ်စစ်ပါလေ။

တထာ ၊ပေ၊ နိပစ္စော—"ဣဒ+ဏျ" ကာရိတ်မှည့်, ဏ် အနုဗန်ချေ, ဣဒ္ဓျဟု နပုလိန်ရုပ် ဖြစ်ထိုက်လျက် ဤသုတ်ဖြင့် ဣတ္ထိလိန် ဖြစ်စေ၍ ဌကို ဧပြု, ဣတ္ထိယ မတောဖြင့် အာပစ္စည်းသက်၊ ချာသ၌ကား ဣကို ဧဝုဒ္ဓိပြု၍ ဧဒ္ဓောဟု ရှိ၏၊ ဣဌနှင့် ဓာတ်နက်တူသော အဇိဓာတ်ကြုံလျှင်လည်း ကောင်း၏၊ နောက်၌ အထူး မဆိုသော ရုပ်များဝယ် ဏျောစဖြင့်ချည်း ဏျသက်, ဤသုတ်ကြီးဖြင့်ချည်း ဣတ္ထိလိန် ဖြစ်စေ၍ ဧပြု။ ["ဧဒ–တုန်လှုပ်တတ်သော တဏှာ"ဟူရာ၌ကား "ဧဇ–ကမ္မနေ"ဓာတ်နောင် ဣတ္ထိယ မတီယဝေါဝါဖြင့် အပစ္စည်းသက်၍ ပြီးသည်၊] သမဇ္ဇ၌ ဏျပစ္စည်းမှ ဏချေ၍ "ဌသ ဧာဒေသော" ဟု ပါ၌မှန် ရှိစေ၊ သံ၌ နိဂ္ဂဟိတ်ကိုကား မဒါသရေဖြင့်ပင် ထုံးစံအတိုင်း မ် ပြု၊ သီမု၌ကား အန္ဓုဓာတ် ဆို၍ "ဗျသ ဧာဒေသော" ဟု ရှိ၏၊ နကို နိဂ္ဂဟိတ် ပြု၍ ချေစေလိုဟန်တူသည်။

(ဗျသ–၏၊) ဇာဒေသော–ဇ ပြု၊ သဒ–ဝိသရဏာဂတျာ ဝသာဒနေသု၊ နိသီဒ နံ–ထိုင်ခြင်း၊ နိသဇ္ဇာ–ခြင်း၊ ဝိဒ–ဉာဏော၊ ဝိဇာနနံ–သိခြင်း၊ ဝါ, ဝေဒေတိ– သိတတ်၏၊ ဣတိ ဝိဇ္ဇာ၊ သဇ–ဝိသယော၊ ဝိသဇ္ဇနံ–စွန့်လွှတ်ခြင်း၊ ဝိသဇ္ဇာ၊ ပဒ–ဂတိမှိ၊ နိပဇ္ဇနံ–အိပ်ခြင်း၊ နိပဇ္ဇာ။ [နိသဇ္ဇာကဲ့သို့ နိနောက် ဖြစ်သော် လည်း ဒွေဘော် မလို။]

ဟန–ဟိံသာဂတိသု၊ ဟန္တိ–သတ်ထိုက်၏၊ ဣတိ အတ္ထော–ဌ၊ ဣမိ– ဣပစ္စည်းကို၊ ကတော–သော်၊ ဝဓောဝါ သဗ္ဗတ္ထာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဟနဿ– ၏၊ ဝဓာဒေသော–ပြု၊ ဗျသ–ဗျ၏၊ ဣမိနာ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဗျာဒေသော– ဗျလည်း ပြု၊ ဝဗ္ဗော–သတ်ထိုက်သော၊ သော–ထိုယောကျာ်း၊ ဝဗ္ဗာ–သော၊ သာ–ထိုမိန်းမ၊ သိ–သယေ၊ သယနံ–အိပ်ခြင်း၊ သေယျာ–အိပ်ခြင်း၊ ဝါ, ဇတ္ထ–ဤနေရာ၌၊ သယန္တိ–အိပ်ကုန်၏၊ ဣတိ သေယျာ၊ ဝုဒ္ဓိ–ပြု၊ ယကာ ရဿ–၏၊ ဒ္ဝိတ္တာ–လာ။ [ဝုဒ္ဓိ, ယဒွေဘော် ၂ မျိုးလုံးကို ဤသုတ်ဖြင့် ပြု၊] ဓာ–ဓာရဏော၊ သံပုဗ္ဗော၊ ဇောယ–ဤတရားဖြင့်၊ သမ္မာ–စွာ၊ စိတ္တံ–စိတ်ကို၊ နိဓေတိ–ထား၏၊ ဝါ, သယံ–မိမိကိုယ်တိုင်၊ သဒ္ဓဟတိ–စိတ်ကို ကောင်းစွာ ထားတတ်၏၊ ဝါ, ယုံကြည်တတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော, ဣတ္ထိယ မတိယဝေါဝါ တိ–သုတ်ဖြင့်၊ အပစ္စယော–သက်၊ (ဣတ္ထိဇောတက အာပစ္စည်းလည်း သက်)၊ သန္ဓာတိ–သန္ဓာဟူ၍၊ ရူပေ–ရုပ်သဏ္ဌာန်၊ သမ္ဗတ္ထော–သော်၊ ဣမိနာ–ဤသုတ် ဖြင့်၊ နကာရဿ–၏၊ ဒကာရော–ပြု၊ သဒ္ဓါ–သဒ္ဓတရား၊ စရ–စရဏော၊ စရဏံ–ကျင်ခြင်း၊ ဣတိ အတ္ထော, ဣပစ္စယေ–ကိုလည်းကောင်း၊ ဣကာရ ဂမေစ–ကိုလည်းကောင်း၊ ကတော–သော်၊ ဣမိနာ–ဖြင့်၊ ဝုဒ္ဓိနိသေဓော–ဝုဒ္ဓိကို တားမြစ်ခြင်းသည်၊ (ဟောတိ)၊ စရိယာ–ကျင့်ခြင်း။

ရူ–ရောဂေ၊ ရူ–နံ–နာကျင်ခြင်း၊ ဣတိ အတ္ထော, ဣမိနာ ဆပစ္စယော– ဆပစ္စည်း သက်၊ ဗျဉ္ဇနန္တသ၊ ပေ ၊ သုစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္ဝန္တသ–၏၊

"သံပုဗ္ဗ အ–ဂတိမှိ" ဟူသော ဓာတ်ဖြင့် "သမ္ဗန္ဓန် သံဂစ္ဆန် အသ်တိ သမ္ဗာ– ပေါင်းစုံရာ ပွဲသဘင်" ဟုလည်း ရှိသေး၏။ [ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်။]

ဟန ၊ပေ၊ ဝဓ္ဓော ဗ္ဗာ စသည်—ဝချဟု ဖြစ်ထိုက်လျက် ဤသုတ်ဖြင့် ပုံလိန် ဣတ္ထိလိန် ဖြစ်စေ၍ ဗ္ဗ ပြုပြီးလျှင် ဝဓ္ဓော–ဝဓ္ဓာဟု ပြီး၏၊ သေယျာ၌ ဣပစ္စည်းဖြင့် "သံ" ပုဗ္ဗ ဓာတ် အပစ္စည်း–အာပစ္စည်းဖြင့် နိဂ္ဂဟိတ်ကို ဝဂ္ဂန္တ ပြု၍ "သန္ဓာ"ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဤသုတ်ကြီးဖြင့် နကို ဒပြု၊ စရိယာ၌ကား အခြား စီရင်ဖွယ် မရှိ, ဝုဒ္ဓိ အပြုကိုသာ ဤသုတ်ကြီးဖြင့် တားမြစ်ရတော့မည်။

စကာရော–စ ပြု၊ ရဿာ–နာကျင်ခြင်း၊ ရဇာတိ–ရဇာရုပ်သည်၊ အပစ္စယေန–အပစ္စည်းဖြင့်၊ သိဒ္ဓံ–ပြီး၏။ [ဤသုတ်ကြီးဖြင့် စီရင်ဖွယ် မလို, ဣတ္ထိယ မတိယဝေါဝါသုတ်ဖြင့် အပစ္စည်း သက်၍ (အာပစ္စည်းလည်းသက်၍) ပြီးသည်–ဟူလို၊] ကုစ–သင်္ကော်စနေ၊ ဆပစ္စယော–သက်၊ ကောစနံ–တွန့်ခြင်း၊ ကုဿာ–ခြင်း။ [“ကုစိယတိ သံကောစိယတိ–အလယ်ဌ ချုံးအပ်၏”ဟု ပြုလျှင် “ကောစ္ဆံ–ခတ်အခင်း” ဟု နိသယတို့ဌ အနက်ပေးသော အထက်အောက် ပြန့်ကျယ်၍ အလယ်ဌ ကျဉ်းသော ထိုင်စရာ အခင်းရ၏၊] လဘ–လာဘော၊ ဆမိ–ဆပစ္စည်းကြောင့်၊ စာဒေသော–စပြု။ [ဗျဥ္ဇနန္တသ စော–စသောသု ဘဲဖြင့် ပြု။] လစ္ဆာ–ရခြင်း၊ ရဒ–ဝိလေခနေ–ရေးခြစ်ခြင်းဌ....၏၊ ရစ္ဆာ–လမ်း၊ မုဟ–ဝေစိတ္တော၊ မုယှနံ–တွေဝေခြင်း၊ မုစ္ဆာ၊ ဝါ, မုစ္ဆနံ–တွေဝေခြင်း၊ မုစ္ဆာ။

ဝသ–နိဝါသေ၊ ဝစ္ဆာ–နေခြင်း။ [“ဝဒ–ဝစနေ” ဟူသော ဓာတ်ဖြင့် “ဝဒတိ–မြည်တတ်၏၊ ဣတိ ဝစ္ဆော–နွားငယ်”လည်း ဖြစ်၏၊] ကစ–ဒိတ္ထိမှိ–တောက်ပခြင်းဌ....၏၊ ကစ္ဆာ–ခါးစည်းကြိုး (ခါးပတ်)၊ ကထ–ကထနေ၊ သံပုဗ္ဗော၊ သိဒ္ဓံ–အတူ၊ ကထနံ–ပြောဆို ဆွေးနွေးခြင်း၊ ဣတိ အတ္ထော–ဌ၊ ဏျပစ္စယော၊ ဣမိနာ–ဖြင့်၊ ထျသ–၏၊ စ္ဆာဒေသော–စ္ဆပြု၊ သံသဒ္ဒသ–သံသဒ္ဒါကို၊ သာဒေသောစ–သာလည်း ပြု၊ သာကစ္ဆာ–အတူပြောဆိုခြင်း၊ ဝါ–ဆွေးနွေးခြင်း၊ တုဒ–ဗျထနေ၊ တုစ္ဆာ–ထိုးဆွခြင်း၊ ပဒ–ဂတိမှိ၊ ဗျာပဇ္ဇနံ–

လစ္ဆာ စသည်—“လဘနံ လစ္ဆာ၊ ရဒီယတိ ဝိလေခီယတိ–ခရီးသွားသူတို့ ရေးခြစ်အပ် (အရေးအကြောင်း ထင်အောင်ပြုအပ်) ၏၊ ဣတိ ရစ္ဆာ၊ [“ရထသ ဟိတာ ရစ္ဆာ–ရထား၏ စီးပွားဖြစ်သော လမ်း” ဟုလည်း ဆိုရ၏၊ ဟိတအနက်ဌ ဏျသက် ထျကို ဆပြု, ဒွေဘော်လာ၊] မုယှနံ မုစ္ဆာဌ ဤသုတ်ဖြင့် ဆပစ္စည်းသက်, ဗျဥ္ဇနန္တသ ဖြင့် ဓာတွန်ဟ်ကို စ်ပြု၊ မုစ္ဆနံ မုစ္ဆာဌကား “မုစ္ဆ–မောဟ ဝမှနေသု–တွေဝေခြင်း, ကြီးပွားခြင်းတို့ဌ” ဟူသော ဓာတ်တည်း၊ ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်, အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသည်ဟု ပြီးပုံ တစ်နည်း ပြသော ဝါကျတည်း။

ဝစ္ဆာ စသည်။ ။ဝသနံ–နေခြင်း ဝစ္ဆာ၊ ဣတ္ထိလိန် ကစ္ဆာ၏ အနက်ကား–ဟတ္ထိနံ မဗ္ဗေဗန္ဓေစ , ပကောဌ္ဌေ ကစ္ဆဗန္ဓနေ၊ မေခလာယံ မတာကစ္ဆာ–ဣတ္ထိလိန် ကစ္ဆာသဒ္ဒါကို ဆင်တို့၏ ရင်ဖွဲ့ကြိုး, အိမ်တွင်းတိုက်ခန်း, ခါးတောင်း (အောက်ပိုး) ကြိုက်ခြင်း, ခါးစည်း (ခါးပတ်)ကြိုး”ဟူသော အနက်တို့ဌ ဖြစ်၏၊ ကစတိ ဒိဗ္ဗတိ–ဆင်၏ ရင်ဘတ်စသော အရပ်ဌ တောက်ပတတ်၏၊ ဣတိ ကစ္ဆာ,ဟု ဆို၊ “ကစ–ဗန္ဓနေ” ဟူသော ဓာတ်လည်းရှိ၏၊ ကစီယတိ ဗန္ဓီယတိ–ခါးစသော အရပ်ဌ ဖွဲ့ပတ်အပ်၏၊

ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ရောက်ခြင်း၊ ဣတိ အတ္ထေ ဣမိ ကတေ, ဗျာပါဒျာတိ-ဟူ၍၊ ရူပေ သမ္ဘတ္တေ၊ ဣမိနာ နိပါတနေန-ဤသုတ်ကြီးဖြင့်၊ ဒျသ-၏၊ ဋာဒေသော-ဋ ပြု၊ ရဿတ္တဉ္စ-ပါဠိ အာကိုလည်း ရဿပြု၊ ဗျာပဇ္ဇော-ဖောက်ပြန်ခြင်းသို့ ရောက်ခြင်း၊ ဝါ-ဒေါသဖြစ်ခြင်း။

မရ-ပါဏာစာဂေ၊ မရတိ-သေတတ်၏၊ ဣတိ အတ္ထေစ-လည်းကောင်း၊ မရဏံ-ခြင်း၊ ဣတိ အတ္ထေစ-လည်းကောင်း၊ ဣမိနာ-ဤသုတ်ဖြင့်၊ တျ တျုပစ္စယာ-တျပစ္စည်း, တျုပစ္စည်းတို့သည်လည်းကောင်း၊ ဓာတ္တန္တလောပေါ-ဓာတွန်ရ်ကို ချေခြင်းသည်လည်းကောင်း၊ (ဟောတိ)၊ တတော-ထိုမှ နောက်၌၊ ယဝတံ ဣစ္စာဒိနာ-ယဝတံတလန အစရှိသောသုတ်ဖြင့်၊ စကာရော-စ ပြု၊ ဒ္ဒိတ္တဉ္စ၊ မစ္ဆော-သေသော သတ္တဝါ၊ မစ္ဆု-သေခြင်း၊ သတ-သာတစ္ခေ-မပြတ်မစဲ သည်၏ အဖြစ်၌၊ ဝါ-မြဲခြင်း၌....၏၊ ဣမိနာ ယပစ္စယော၊ တျ သ-၏၊ စကာရော-(ယဝတံဖြင့်) စပြု။ [ပရဒ္ဓေဘာဝေါဖြင့် ဒ္ဒေဘော်လာ၊] သစ္စံ-မြဲသောစကား၊ ဝါ-အမှန်။ [တထာ-ပါလျှင်ပို၊] နတ-ဂတ္တာဝိနာမေ၊ နစ္စံ-ဣခြင်း၊ နိတိ-နိတဓာတ်သည်၊ [ဤကား ဓာတုနိဒ္ဒိဋ္ဌ၊ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ "နိတ"ဟုသာ ရှိ၏၊] နိစ္စေ-မြဲခြင်း၌....၏၊ နိစ္စံ-မြဲသောအရာ၊ မာ-မာနေ-နှိုင်းယှဉ်ခြင်း၌....၏၊ မာယာ-ပရိယာယ် မာယာ။

ဣတိ ကစ္စာ" ဟု ဆို၊ ဤအနုက်က သာ၍ယုတ္တိ ရှိသည်၊ တုဒနံ ဗျထနံ-ထိုးဆွခြင်း၊ တုစ္ဆာ-ခြင်း၊ ဗျာပဇ္ဇော၌ "ဝိအာပုဗ္ဗ ပဒဓာတ်" ဣကို ယ, ဝကို ဗပြု၍ "ဗျာ"ဟု ဖြစ်၏၊ ဣပစ္စည်းကြောင့် ပ၌ ဝုဒ္ဓိရောက်၍ "ဗျာပါဒျာ" ဟု သဏ္ဌာန်၌ ဖြစ်၏၊ ပါဠိ၌ကား ထိုသို့ မရှိသင့်သောကြောင့် ဤသုတ်ကြီးဖြင့် ဒျကို ဋ-ပါဠိ အာကိုလည်း ရဿပြု၍ "ဗျာပဇ္ဇော"ဟု ဖြစ်၏၊ [သိဟိုဠ်မှ၌ "ဗျာပါဒျာတိ ရုပပွသင်္ခေ (ဗျာပါဒျာဟူသော ရုပ်၏ ကပ်ငြိလျှင်းပါးဖွယ် ရှိလတ်သော်)"ဟုလည်းကောင်း, "ဋ္ဌာဒေသော"ဟုလည်းကောင်း "ဗျာပဇ္ဇော"ဟုလည်းကောင်း ၏။]

မစ္ဆော မစ္ဆု စသည်—မစ္ဆော မစ္ဆုတို့၌ ဣတ္ထိလိင် ဖြစ်ဖွယ် မလို၊ ပုံလိင်ချည်းတည်း၊ "မရတီတိ မစ္ဆော, မရဏံ မစ္ဆု"ဟု ဝိဂြိုဟ်ကို အစဉ်ပတိုင်း ယူ၊ သတတသ-မပြတ်မစဲ မြဲသောအရာ၏၊ ဘာဝေါ-သည်၊ သာတစ္ခံ-မည်၏၊ နစ္ခံ စသည်၌လည်း ဤသုတ်ဖြင့် ယပစ္စည်းသက်၊ နတဓာတ်သည် ဒိဝါဒိဂိုဏ်းတည်း၊ ထို့ကြောင့် နတနောင် ဒိဝါဒိတော ယော-သုတ်၌ ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ယပစ္စည်းသက် တျကို စပြု, ဒ္ဒေဘော်လာ၍"နစ္စနံ" ဝိဂြိုဟ် ဖြစ်၏၊ နစ္စနံ နစ္စံ၊ နိတဓာတ်ကား ဘူဝါဒိတည်း၊ နိတနံ-မြဲခြင်း၊ နိစ္စံ-မြဲခြင်း၊ နိတတိတိ နိစ္စော-မြဲသောအရာ၊ မာဓာတ်သည် မာနအနုက်၌ ဘူဝါဒိတည်း၊ အပစ္စည်းကို ဧပြု၍ "မေတိ ပရိမေတိ အညေန ဥတ္တမဂုဏေန အတ္တနော အဂုဏံတိ မာယာ-မိမိ၏ ယုတ်သောဂုဏ်ကို အခြား မြတ်သော ဂုဏ်ဖြင့် နှိုင်းချိန်တတ် (တုပြိုင်တတ်) သောကြောင့် မာယာမည်၏" ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် ဝိဂ္ဂဟပြု၏။

ဇနေ–ဇနနေ၊ ဈယာ–မယား၊ ကနု(ကနိ)–ဒိတ္တိ ကန္တီသု–တောက်ပခြင်း, နှစ်သက်ခြင်းတို့၌....၏၊ ရှုသေ–၏၊ ဥတ္တံ–ဥပြု၊ ဒွိတ္တဉ္စ။ [ဤပစ္စည်းကို ဤသုတ်ဖြင့် သက်၍ ယဝတံ–ပရဒွေဘာဝေါတို့ဖြင့် ဥပြု, ဒွေဘော်လာ၊] ကညာ–သတို့သမီး၊ ဓန်–ဓညေ–ဘုန်းပညာ ကြက်သရေတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၌....၏၊ ဓညံ–စပါး၊ ဝါ–ဘုန်းပညာ ကြက်သရေ၊ ပုနာတိ–သုတ်သင်တတ်၏၊ ဣတိ ပုညံ–(ကောင်းမှု) မည်၏၊ နကာရာဂမော–လာ၊ ဣစ္စာဒိ။

ဓ၆ဝ။ ဝေပု ၊ပေ၊ နိဗ္ဗတ္တေ။ ။ဝေပု, သိ, ဒဝ, ဝမုဏ္ဍစ္ဆေဝမာဒီဟိ–အစရှိကုန်သော၊ ဓာတူဟိ–တို့မှနောက်၌လည်းကောင်း၊ (ထုပစ္စည်းသက်ရာ ဖြစ်၍ တစ်သန့်ခွဲပြသည်)၊ ကု, ဒါ, ဘူအာဒိတော–ကုပြုအပ်လတ္တံ့သော ကရဓာတ်, ဒါဓာတ်, ဘူဓာတ် အစရှိသည်မှ နောက်၌လည်းကောင်း၊ (တို့မ သက်ရာဖြစ်၍ တသန့်ခွဲပြသည်)၊ ဟွာဒိတောစ–ဟု အစရှိသော ဓာတ်မှ နောက်၌လည်းကောင်း၊ (ဏိမသက်ရာဖြစ်၍ တသန့်ပြသည်)၊ ယာထက္ကမ်–တိုင်း၊ (ထိုဓာတ် ၃ မျိုးနှင့် ထု တို့မ ဏိမ ၃မျိုး အစဉ်အတိုင်းဟူလို)၊ နိဗ္ဗတ္တတ္တေ–နိဗ္ဗတ္တအနက်၌၊ ထု, တို့မ, ဏိမက္ကတိ–ဟူကုန်သော၊ ဇတေပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ဝေပု–ကမ္မနေ၊ ထုပစ္စယော–ထုပစ္စည်းသက်၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ, အကာရာဂမော–(အ)လာ၊ အထဝါ, အထုက္ကတိ–အထုဟူ၍၊ ဝတ္တဗ္ဗေ–လျက်၊ သရလောပ်–အသရချေခြင်းကို၊ ကတ္တာ, ထုတိ–ထုဟူ၍၊ ဝုတ္တံ–ဆိုအပ်ပြီ၊ ဣတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ [ဤနည်းအလို "အထု"ပစ္စည်းသက်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌လည်း "အထု"ပစ္စည်းပင်၊] ဝေပေန–တုန်လှုပ်ခြင်းဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တော–ဖြစ်သော ရောဂါသည်၊ ဝေပထု–၏၊ သိ–သယော၊ သယနေန–အိပ်ခြင်းဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တော–ဖြစ်

ဈယတိ ပုတ္တော ဣမာယာတိ ဈယာ–သားသမီး ဖြစ်ထွန်းကြောင်းဖြစ်၍ ဈယာမည်၏၊ ဇနေတီတိ ဇယာ–သားသမီးကို ဖြစ်စေတတ်၍ ဈယာမည်၏၊ ဓီ–ဇယော၊ ဇယတီတိ ဈယာ–ယောကျ်ားပေါ်၌ အရာရာ အောင်နိုင်တတ်၍ (ပြောပါများ မယားစကား အောင်တတ်၍) ဈယာ၊ ဓီ၌ ဣကို ဤသုတ်ဖြင့် အာပြု, ယပစ္စည်းချည်း၊ "ဇနာဒီန မာ"ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဇနဓာတ်၌ နိကို အာပြု၊ ကနုတိ ဒိဗ္ဗတိ–အရွယ်အလျောက် တောက်ပ တင့်တယ်တတ်၏၊တစ်နည်း–ကနိယတေ ကန္တိယတေ–နှစ်သက်အပ်၏၊ ဣတိ ကညာ၊ ဤသုတ်ဖြင့် ယသက်, ရှုကိုကား ယဝတံ်ဖြင့် ဥပြု၊ ဓနံ–ကြက်သရေ မင်္ဂလာ ဘုန်းပညာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းသည်၊ ဓညံ–မည်၏၊ [ဩညသဒ္ဒါသည် "ဓညာ တေ နရ ပုဂ်ဝ" ၌ ပုညအနက်ကို ဟော၏၊ "ဓည ပုညလက္ခဏံ ပုတ္တံ ဝိဈယိ"၌ သိရိပညာကို ဟော၏ စသည်ဖြင့် သဒ္ဒနိတိ ဆိုသည်၊] ပုညံ၌ "ပု–သောဓနေ"ဟူသော ဓာတ်ဖြစ်၍ ဤသုတ်ကြီးဖြင့် ယပစ္စည်းလည်းသက်, နလည်း လာရသည်။

သောရောဂါသည်၊ သယထု–၏၊ ၃၀–၃၀နေ–ပူလောင်ခြင်းဌ....၏၊ ၃၀ဝေန–ပူလောင်ခြင်းဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တော–သည်၊ ၃၀ထု–၏၊ ဝမု–ဥဂ္ဂိရဏော–ပျို့အန်ခြင်းဌ....၏၊ ဝမေန–ဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တော–ဖြစ်သောအန်ဖတ်သည်၊ ဝမထု–၏၊ ကတိ–ပြုခြင်း၊ (သီမှဌ "ကတိ"ဟု ရှိ၏၊) ကရဏံ–ပြုခြင်း၊ တေန–ထိုပြုခြင်းဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တံ–ဖြစ်သောအတုသည်၊ ကုတ္တိမံ–၏၊ ကုဏ္ဍတိ နိပါတနတော–ကုဟူသော နိပါတနဖြင့်၊ ကရဿ–ကရ၏၊ ကုတ္တံ–ကုပြု၊ ဒါ–ဒါနေ၊ ဒါတိ–ပေးခြင်း၊ ဒါနံ–ခြင်း၊ တေန–ထိုပေးခြင်းဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တံ–ဖြစ်သောဝတ္ထုသည်၊ ဒတ္တိမံ–၏၊ ရဿတ္တံ–ဒါ၌ ရဿအဖြစ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ ဘူတိ–ဖြစ်ခြင်း၊ ဘဝနံ–ခြင်း၊တေန–ထိုဖြစ်ခြင်းဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တံ–ဖြစ်သောအရာသည်၊ ဘောတ္တိမံ–၏၊ အဝဟုတိ–ပူဇော်ခြင်း၊ အဝဟဝနံ–ခြင်း၊ တေန–ထိုပူဇော်ခြင်းဖြင့်၊ နိဗ္ဗတ္တံ–ဖြစ်သောဝတ္ထုသည်၊ သြဟာဝိမံ–၏၊ ဏာလောပ ဝုဒ္ဓိ အာဝါဒေသာ–တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)။ [ဟုဌ ဥကို သြ, သြကို အာဝပြုရမည်ဖြစ်၍ "အာဝါဒေ သော"ဟု ပါဌ်မှန် ရှိစေ၊ ရပ်တွက်ပုံကို အခြေပြုမှာ ရှု၊ ဝိဂြိုဟ်အစစ်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋ္ဌီကာ၌ ပြထားသည်။]

၆၆၂။ အဏ္ဏောသေ နမှာနံ။ ။အဏ္ဏောသေ–ဆဲရေးခြင်းအနက်ကို၊ ဂမ္မမာနေ–သော်၊ နနိပါတေ–နနိပါတ်ပုဒ်ဟူသော၊ ဥပပဒေ–အနီးပုဒ်သည်၊ သတိ–သော်၊ ဓာတုတော–၌၊ အာနိပစ္စယော ဟောတိ၊ ဧမ္မ–ဟဲ့အယုတ်ကောင်၊ တေ–နင်သည်၊ ဒေသော–အရပ်သို့၊ နဂမိတဗ္ဗော–မသွားထိုက်၊ ဣတိ အတ္ထော–၌၊ အာနိပစ္စယော–သက်၊ ကိတကတ္တာ–ကိတပစ္စည်း၏အဖြစ်ကြောင့်၊ နာမမိဝ ကတ္တာ, သိမှိ–သိဝိဘတ်ကို၊ ကတော–သော်၊ နဂမာနိ–မသွားထိုက်၊ ဣတိ အတ္ထော–၌၊ ကမ္မဓာရယ သမာသော–ကမ္မဓာရဲ့သမာသ်စပ်၊ နဿ–နု၏၊ အတ္တံ–(အ) ပြု၊ ပုန–တစ်ဖန်၊ သမာသတ္တာ–ကြောင့်၊ နာမမိဝ ကတော သျာဒျုပ္ပတ္တိ၊ ဧမ္မ တေ ဒေသော, အဂမာနိ–မသွားထိုက်၊ ဧမ္မ တေ ကမ္မံ–အမှုကို၊ နကာတဗ္ဗံ–မပြုထိုက်၊ ဣတိ–ဤအနက်၌၊ အကရာနိ–အကရာနိဟု ဖြစ်၏၊ ဧမ္မ တေ ကမ္မံ နကရာနိ၊ နမှိတိ ကိံ၊ တေ–သင်၏၊ ဝိပတ္တိ–ပျက်စီးခြင်း၊ ဣတိ–ဤပြယုဂ်၌ တားမြစ်ရခြင်း အကျိုးရှိ၏။ [နနိပါတ် မရှိသောကြောင့် အာနိပစ္စည်းမသက်ရ–ဟူလို၊] အဏ္ဏောသေတိ ကိံ၊ တေ–သင်၏၊ အဂတိ–မသွားခြင်း၊ ဣတိ–၏။ [ဆဲရေးခြင်း မဟုတ်သောကြောင့် အာနိပစ္စည်း မသက်ရ–ဟူလို၊ ဤသုတ်ဆိုင်ရာ အဓိပ္ပာယ်ကို လည်း ကစ္စည်းဘာသာဋ္ဌီကာမှာ ရှု၊]

၆၆၃။ သုနသု ၊ပေ၊ ဏာနာ။ ။သုနဿ ဣတိ-သုနဟူသော၊ ဧတသ ပါဠိပဒိကသ-ဤပါဠိပဒိက၏၊ သမ္ဘန္ဓနော-သမ္ဘန္ဓ ဖြစ်သော၊ ဥနသဒ္ဒသ-ဥနသဒ္ဒါ၏၊ သြန ၊ပေ၊ အာနဣတိ-သြဏ, ဝါန, ဥဝါန, ဥန, ဥနခ, ဥဏ, အာ, အာနဟူကုန်သော၊ ဧတေ အာဒေသာ ဟောန္တိ၊ သုနသ-သုန၏၊ ဥနသ-အစိတ် ဥနသဒ္ဒါ၏၊ သြဏာတိ အာဒေသေ-သြဏ အစရှိသော အာဒေသကို၊ ကတေ-သော်၊ သျာဒျပ္ပတ္တိ-သက်၊ သောဏော-ခွေးသည်၊ သောဏာ-တို့သည်၊ သွာနော-ခွေးသည်၊ သွာနာ-တို့သည်၊ သုဝါနော-သည်၊ သုဝါနာ-တို့သည်၊ သူနော-သည်၊ သူနာ-တို့သည်၊ သုနခေါ-သည်၊ သုနခါ-တို့သည်၊ သုဏော-သည်၊ သုဏာ-တို့သည်၊ သာ, သာနော-ခွေးသည်။ [အာပြု, အာနပြု၊] သာနာ-တို့သည်၊ ဣစ္စာဒိ။

၆၆၄။ တရုဏဿ သုသုစ။ ။တရုဏ ဣတိ-ဟူသော၊ ဧတသ သဒ္ဒသ-၏၊ သုသု ဣတိ-သုသုဟူသော၊ အာဒေသော-သည်၊ ဟောတိ၊ စသဒ္ဒေါ-စသဒ္ဒါသည်၊ အနိယမတ္ထော-မမြဲခြင်း အနက်ရှိ၏၊ သုသု-ယိုနှုသူ၊ တရုဏောဝါ--လည်းရှိ၏။

၆၆၅။ ယုဝဿ ၊ပေ၊ နူနာ။ ။ယုဣတိ ဧတသ ပါဠိပဒိကသ-၏၊ ဥဝသဒ္ဒသ-၏၊ ဥဝ ၊ပေ၊ ဣတိ-ဥဝ, ဥဝါန, ဥန, ဥနဟူကုန်သော၊ ဧတေ အာဒေသာ ဟောန္တိ၊ ယုဝါ-လုလင်ယိုသည်၊ တိဋ္ဌတိ-တည်၏၊ ယုဝါနော, ယုနော, ယူနော-သည်၊ တိဋ္ဌတိ။

၆၆၄။ တရုဏ ဣစ္စေတသ—ပါဠိပဒိကသ-ဟု မပါသော်လည်း "ဗာလဘာဝံ-သူငယ်၏ အဖြစ်ကို၊ တရုတိ-လွန်မြောက်တတ်၏" ဟူသော ဝိဂြိုဟ်အရ တရုဓာတ် နောင် ဥနပစ္စည်းဖြင့် (နကို ဏပြု၍) ပြီးသော "တရုဏ"သဒ္ဒါလည်း နိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပင်၊ ရှေ့သုတ် နောက်သုတ်၌ "ပါဠိပဒိကသ" ဟု ပြထားသောကြောင့် မိဂပဒ ဝလဇနနည်းအားဖြင့် အလယ်သုတ်လာ တရုဏလည်း ပါဠိပဒိကပင် ဟု ပြ၏၊ တရုဏတည်၍ ဤသုတ်ဖြင့် သုသုပြု, သိသက်, ချေ၊ တရုဏော ဝါ-ကား စသဒ္ဒါ၏ သုသုအပြု မမြဲကြောင်း ပြသော ရုပ်တည်း။

၆၆၅။ ယုဝ ၊ပေ၊ ပါဠိပဒိကသ—"ယု-မိသနေ-ရောနောခြင်း" ဟူသော ဓာတ် နောင် အပစ္စည်းသက်, ဥကို ဥဝပြု၍ ပြီးသော "ယုဝ"လည်း နိပ္ပန္နပါဠိပဒိကပင်၊ ယဝတိ မိသသီ ဘဝတိ-ရောနောလျက် ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ယုဝါ၊ ဤသုတ်၌ ယုဝ၏ ဥဝကို ဥဝထပ်၍ ပြုခြင်းဖြင့် ယုဝါနော-ယုနော-ယူနော အပြင် ယုဝါလည်း ရှိနိုင်သေး၏-ဟု သိစေသည်၊ သဒ္ဒနိတိ၌ကား ဥဝကို ဥဝပြု-မပါ၊ ဥဝါန စသည်ကိုသာ ပြုသည်၊ ယုဝါကို ပုမာဒိ ရုပ်စဉ်၊ ယုဝါနော-စသော ၃ ပုဒ်ကိုကား ပုရိသာဒိ ရုပ်စဉ်။

၆၆၆။ ဆဒါဒီဟိ တတြ၏။ ။ပေ၊ ဆဒ–အပဝါရဏော–တားမြစ်ခြင်းဌ....၏၊ ကွစိဓာတုတျာဒီနာ, ဓာတွန္တသ–ဓာတွန်၏၊ တကာရော–တပြု၊ အာတပ်–နေပူကို၊ ဆာဒေတိ–ကွယ်ကာတတ်၏၊ ဣတိ ဆတ္တံ ဆတြံ–(ထီး) မည်၏၊ ဗျဥ္ဇနတ္တယေ–ဗျည်း ၃ လုံးအပေါင်းတွင်၊ (ဒ်ကို ပြုသောတနှင့် တြပေါင်း၍ ဗျည်း ၃လုံး)၊ သရူပါနံ–သုတိတူ ဗျည်း ၂လုံးတို့တွင်၊ ဧကသ–တစ်လုံးကို၊ လောပေါ–ချေ၊ စိန္တ–စိန္တာယံ၊ စိန္တေတိ–သိတတ်၏၊ ဣတိ စိတ္တံ–(စိတ်)မည်၏၊ နကာရသ–နဏ၏၊ သံယောဂါဒိတ္တာ–နွှသံယုဂ်ဌ အစ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နိဂ္ဂဟီတံ–နိဂ္ဂဟိတ်ပြု၊ [နိဂ္ဂဟီတ သံယောဂါဒိနော သုတ်ဖြင့်ပြု၊] တသ–ထိုနိဂ္ဂဟိတ်ကို၊ ဗျဥ္ဇနေစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ လောပေါ–ချေ၊ စိတြံ–စိတ်၊ ဃဋ္ဌာဒိတ္တာ–ဃဋ္ဌာဒိဂိုဏ်း၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ နှ ဝုဒ္ဓိ–(စိ)ဌ ဝုဒ္ဓိ မပြုရ။ [တြဏ်ဌ (ဏ်) အနုဗန်ကြောင့် ဝုဒ္ဓိ မပြုရ–ဟူလို။]

သု– အဘိသဝေ–ယိုစီးခြင်းဌ....၏၊ ပရဒ္ဓေဘာဝေါ ဌာနေတိ–ဖြင့်၊ တသ–တပစ္စည်း၏၊ ဒ္ဒိတ္တံ–ပြု၊ အတ္ထေ–စီးပွားတို့ကို၊ ဝါ–အနက်တို့ကို၊ အဘိသဝတိ–ယိုစီးတတ်၏၊ ဣတိ သုတ္တံ သုတြံ–(သုတ်)မည်၏၊ [သုတ္တန် ပိဋကနှင့်, သုတ်ဝုတ္တိမှ သုတ်ကို ရ၏၊] သူဒ–ပဋ္ဌရဏော၊ အတ္ထေ–တို့ကို၊ သူဒေတိ–ယိုချတတ်၏၊ ဣတိပိ–လည်း၊ သုတ္တံ–မည်၏၊ ရဿတ္တံ–သူဌ ရဿပြု၊ ဘုဇာဒိတ္တာ–ဘုဇာဒိဓာတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဒလောပေါ–ဒကိုချေ၊ ဒ္ဒိတ္တဉ္စ။ [သီဌ သူစဓာတ်ဖြင့် "သူစေတိ" ဟု ရှိ၏၊ သူစေတိ–ထင်ရှားပြတတ်၏–ဟုပေး၊ သူဒေတိ–ဟူရာဌ်ကား ဘူဝါဒိဂိုဏ်းဖြစ်၍ "သူဒတိ" ဟုသာ ရှိသင့်သည်၊] သု–သဝနေ၊ သုဏာတိ–ကြားတတ်၏၊ ဣတိ သောတံ သောတြံ–(နား)မည်၏၊ ဝုဒ္ဓိ–ဥကို သြဝုဒ္ဓိပြု၊ နီ–ပါပဏော–ရောက်စေခြင်း(ဆောင်ခြင်း)ဌ....၏၊ နေတိ–ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ နေတ္တံ နေတြံ–(မျက်စိ)မည်၏။

ဝိဒ–မဂ်လွှေ–မဂ်လာ၏ အဖြစ်ဌ....၏၊ [ဓာတုတ္ထ သဂ်ဟဌ "ကောင်းမွန်စင်ကြယ်ခြင်းဌ" ဟု ပေး၏၊] ဒဿ–ဒ၏၊ တော–တပြု၊ [ဆဒဌ်ကဲ့သို့ ကွစိဓာတုဖြင့် ပြု၊] ပဝိတ္တံ ပဝိတြံ–ဖြူစင်သော ဝတ္ထု။ [ပဟုဗ္ဗ ဝိဒဓာတ်၊ ဖြူစင်ခြင်းဟူသည် ကြက်သရေ မဂ်လာပင်တည်း၊ "ဝိဒတိ မဂ်လံ ဘဝတီတိ ပဝိတ္တံ"ဟု ပြု၊] ပု–ပဝနေ–ဖြူစင်ခြင်းဌ....၏၊ ["ပူ–ပဝနေ"ဟုလည်းရှိ၏၊] ပုနာတိ–ဖြူစင်တတ်၏၊ ဣတိပိ ပဝိတ္တံ ပဝိတြံ–၏၊ ဣကာရာဂမော–ဣလာ ဝုဒ္ဓိ–ပြု၊ အဝါဒေသောစ–အဝလည်းပြု။ [ကိယာဒိဖြစ်၍ "ပုနာတိ" ဟု နနှင့်

ရှိစေ၊ ဣတိပိဟုလည်း ပါစေ၊ ထိုပိဖြင့် ရှေ့ဝိကပ်ကို ပေါင်း၊ အညေသုစ-ဿြအဝသရေတို့ဖြင့် စီရင်။]

ပတ-ဂတိမှ၊ ပတတိ-ကြွေကျတတ်၏၊ ဣတိ ပတ္တံ တတြိ-(သစ်ရွက်)မည်၏၊ ပတတော-ကျခြင်းမှ၊ တာယတိ-စောင့်ရှောက်တတ်၏၊ ဣတိပိ ပတ္တော-(ခွက်)မည်၏။ [အောက်က ခံထားသဖြင့် အစာ အာဟာရ စသည်တို့ကို အောက်သို့ မကျအောင် စောင့်ရှောက်တတ်သည်-ဟူလို၊ ပတသဒ္ဒူပ ပဒ "တာ"ဓာတ်, အပစ္စည်းဖြစ်၍ ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်၊ စကားစပ်၍ အပိုထည့်ပြခြင်းသာ၊ သီမူ၌ "ပတြော"လည်း မပါ၊] တန-ဝိတ္ထာရေ၊ တညတိ-ချဲ့ဖြန့်အပ်၏၊ ဣတိ တန္တံ တတြိ-(ချည်မျှင်)မည်၏၊ ယတ-ယတနေ-အားထုတ်ခြင်း၌....၏၊ ယတ္တံ ယတြိ-အားထုတ်ခြင်း၊ ယာ-ပါပုဏနေ-ရောက်ခြင်း၌....၏၊ ယာပနာ-ရှည်သောကာလသို့ ရောက်စေခြင်း (မျှတခြင်း) သည်၊ ယာတြာ-မည်၏။

ယမု-ဥပရမေ၊ ယန္တံ ယန္တြိ-နှောင်းစက်။ [ဂမ ခန ဟနာဒီနံ စသောသုတ်ဖြင့် ဓာတွန်ကို နံပြု၊ "ယမတိ ဥပရမတိ (ဘေးရန်ကို ရှောင်ကြဉ်ရ၏) ဧတေနာတိ" ဟု ပြု၊] အဒ-ဘက္ခဏေ၊ အဒတိ-သုခဒုက္ခကို စားတတ်(ခံစားတတ်)၏၊ ဣတိ အတ္တံ အတြိ-(ကိုယ်)မည်၏၊ [အဘိဓာန်၌ ပုလ္လိန်သာ ရှိ၏၊] ယုဓ-ယောဓေ-ယှဉ်ခြင်း၌....၏၊ ယုဓတိ-ယှဉ်စပ်အပ်၏၊ ဣတိ ယောတ္တံ ယောတြိ-(ကြိုး)မည်၏။ [ယောဓေန္တိ အနေနာတိ ယောတ္တံ-ယှဉ်စပ်ကြောင်း "ကြိုး"ဟု ဆိုလျှင် သာ၍ကောင်းသည်၊] ဘုဓာဒိတ္ထာ-ဘုဓာဒိဓာတ်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဓာတွန္တရလောပ ဒ္ဒိတ္ထာနိ-တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ဝတု-ဝတ္ထနေ-ကျင့်ခြင်း၌....၏၊ ဝတ္တံ ဝတြိ-ကျင့်ဝတ်။ ["ဝတ္ထနံ-ကျင့်ခြင်း၊ ဝါ, ဝတ္တိတဗ္ဗံ-ကျင့်ထိုက်၏၊ ဣတိ ဝတ္တံ ဟု ပြု။]

မိဒ-သိနေဟေ-ချစ်ခင်ခြင်း၌....၏၊ မဒတိ-ချစ်တတ်၏၊ ဣတိ မိတ္တံ မိတြိ-(မိတ်ဆွေ)မည်၏။ [ထောမနိမိတ္တ နုပုလ္လိန်ဟု ဆိုသောကြောင့် သဣတ လိုက်၍ နုပုလ္လိန် ချဟန်တူသည်၊ ပါဠိ၌ ပုလ္လိန်ချည်း ရှိ၏၊] မာ-ပရိမာဏေ-

---

ယတြာ—"ယာတြာ စ မေ ဘဝိဿတိ" စသည်၌ ဆွမ်းကို စားရ၍ အသက်တာရှည်တည်နေရခြင်းကို "ယာတြာ" ဟု ခေါ်သည်၊ "ယာတြာ-ရှည်သောကာလသို့ (မသေမပျောက်) ရောက်ခြင်း၊ ဝါ-မျှတခြင်း" ဟု ပေး၊ ယာပနာ ကား ယာတြာ၏ အနက်ဖွင့်၊ ယာပနာ၌ "ယာ+ဏာပေ+ယု" ဟု ကာရိတ်ဝင်သော်လည်း ယာတြာ၌မူ ကာရိတ် မပါ၊ "ယာနံ-ရှည်သောကာလသို့ ရောက်ခြင်း+ယာတြာ-ခြင်း" ဟု ပြု။

နှိုင်းချိန်ခြင်း၌....၏၊ မတ္တာ(ပရိမာဏ)–အတိုင်းအရှည်၊ ဒွိတ္တရသတ္တာနှိ–ဒွေဘော် ရသ အဖြစ်တို့သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ [မတ္တာကို ပရိမာဏဟု ဖွင့်သည်၊ မာတ–ဟု ဖြစ်သောအခါ တဒွေဘော်, မာ၌ ကွစိဓာတုဖြင့် ရသပြု၊ မိယတေ ပမိယတေ ဧတာယာတိ မတ္တာ–နှိုင်းချိန်ကြောင်း အတိုင်းအရှည်၊] ဧဝံ, ပုနာတိ–အမျိုးအစား၏ သုတ်သင်တတ်၏၊ ဣတိ ပုတ္တော ပုတြော–(သား)မည်၏။ ["ပု–သောဝေ"ဟူသော ဓာတ်နောင် တကို ဒွေဘော်, ဥကို ရသပြုရသောကြောင့် "ဧဝံ" ဟု ညွှန်သည်။]

ကလ–သန္ဓိနေ၊ ကလတ္တံ ကလတြံ, ဘရိယာ–မယား။ [ဘရိယာကား အဘိဓေယျတည်း၊ကလေတိ သန္ဓိယတိ–အရာရာ၌ ရေတွက်တတ် (တွက်ကပ်တတ်) ၏၊ ဣတိ ကလတ္တံ၊ ကလေတိ ပရိဏ္ဍန္ဒတိ–ပိုင်းခြားတတ် ("ခွဲခြားခွဲခြားလုပ်တတ်)၏" ဟုလည်း ပြု၏၊ လ၌ ဓာတုန် (အ)ကို မချေရ နောက်၌ လည်း မချေသင့်လျှင် မချေရ–ဟု မှတ်၊] ဝရ–သံဝရဏော၊ ဝရတ္တံ ဝရတြံ–သားရေကြိုး၊ စမ္မမယယောတ္တံ–သားရေဖြင့် ပြုအပ်သော ကြိုး (အဘိ ဓေယျ)။ ["ဝရတိ သံဝရတိ ဧတေနာတိ–စောင့်ရှောက်ကြောင်း"ဟု ပြု၊] ဝေပု–ကမ္မနေ၊ ဝေပတိ–တုန်လှုပ်တတ်၏၊ ဣတိ ဝေတ္တံ ဝေတြံ–(ကြိမ်နွယ်) မည်၏၊ ဂုပ–သံဝရဏော၊ ဂေါတ္တံ ဂေါတြံ–အနွယ်၊ ဂုပါဒီနဋ္ဌာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ဓာတ္တန္တလောပ ဒွိတ္တာနှိ (ဟောန္တိ)၊ ဂတ္တံ ဝါ–ဂတ္တံဟုလည်းရှိ၏၊ ကွစိဓာတုတ္ဘာဒိနာ, ဥကာ ရသ–ဥ၏၊ အကာရော–အပြု။ [ဂေါပီယတိ–စောင့်ရှောက် အပ်၏၊ ဣတိ ဂေါတ္တံ၊ ဥကို အညေသုစဖြင့် သြဝုဒ္ဓိ ပြု၊ ဤဂုပဓာတ်ဖြင့်ပင် "ဂုတ္တ" ဟု ဖြစ်သည့်အခါ ဥကို အပြု၍ "ဂေါပီယတီတိ ဂတ္တံ–စောင့်ရှောက်အပ်သော ကိုယ်" ဟုလည်း ဖြစ်သည်။]

ဒါ– အဝခဏ္ဍနေ – ပိုင်းဖြတ်ခြင်း၌....၏၊ ဒါတ္တံ ဒါတြံ – တစည်(ဒဏ်)။ [ဒါတိ အဝခဏ္ဍတိ ဧတေနာတိ(ကောက်ပင်စသည်ကို ပိုင်းဖြတ် ရိတ်ဖြတ်ကြောင်း)၊] ဟု–ဟာဝနေ၊ အဂ္ဂိ ဟုတ္တံ–မီးပူဇော်ခြင်း။ [ဟုတ္တံ–သာ လိုရင်း၊ အဂ္ဂိကား ထင်ရှားအောင် တွဲဘက်၊ ဟူယတေ ဟုတ္တံ၊ အဂ္ဂိနော–ကို+ဟုတ္တံ, အဂ္ဂိဟုတ္တံ၊] ဝဟ–ပါပဏော၊ ဝဟိတ္တံ ဝဟိတြံ–လှေ။ [ဝဟတိ–တစ်ဖက်ကမ်းရောက်အောင် ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ ဝဟိတ္တံ၊] စရ–စရဏော၊ စရိတ္တံ စရိတြံ–အကျင့်။ [စရီယတေ–ကျင့်အပ်၏၊ ဣတိ စရိတ္တံ၊ သွတ္ထ၌ ဏပစ္စည်းသက်၍ "စာရိတ္တ"ဖြစ်ကြောင်းကို ထောမနိမိ ဆို၏၊ စာရိတ္တသီလရသည်၊] မုစ–မောစနေ–လွှတ်ခြင်း၌....၏၊ မုတ္တံ (ပဿာဝေါ)–ကျင်ငယ်။ [မုစ္စတေ–လွှတ်အပ်၏၊ ဣတိ မုတ္တံ၊] ဘာသ–ဒီတ္တိမှိ–တောက်ပခြင်း၌....၏၊ ဘဿော–ဖားဖို။

[ဘာသတိ ဒိဗ္ဗတိ အဂ္ဂိ ဧတာယတ္တိ–ပန်းဘဲဖို စသည်ဝယ် မီး၏ တောက်ကြောင်းဖြစ်သောကြောင့်) ဘဿောဟုလည်း ပြု၊ အာဒ္ဒ ရဿပြု၊ "သားရေ အိပ်" ကိုလည်း ဟောသည်၊ တပစ္စည်းဖြင့် "ဘဿော"လည်း ရှိ၏၊] ဣစ္စာဒိ။

၆၆၇။ ဝဒါဒိဟိ ဏိတ္တော ဂဏော။ ။ဂဏော–အပေါင်းအနက်ကို၊ ဂမ္မမာနေ–သော်၊ ဝဒ ၊ပေ၊ ဏိတ္တပစ္စယော ဟောတိ၊ ဝဒ ၊ပေ၊ ဝါစာယ်၊ ဝါဒိတာနံ–မြည်စေအပ်သော တူရိယာတို့၏၊ ဂဏောာ–အပေါင်းသည်၊ ဝါဒိတ္တံ–မည်၏၊ စရ–စရဏော၊ စရိတာနံ–ကျင့်အပ်သော သီလတို့၏၊ ဂဏော စာရိတ္တံ၊ ဝရဏော–တားမြစ်ခြင်းဌ....၏၊ ဝရိတာနံ–တားမြစ်စောင့်ရှောက်ကြောင်း သီလတို့၏၊ ဂဏော ဝါရိတ္တံ။

အထဝါ, တသ္မိံ–ထိုသီလဌ၊ ပရိဟရ ကာရိတာယ–ဖြည့်ကျင့်မှုကို ပြုလေ့ရှိသူတို့၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ စရန္တိ–ကျင့်ရကုန်၏၊ ဣတိ–ထိုသို့ ကျင့်ရာ၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ စာရိတ္တံ–မည်၏၊ ဧတ္ထ–ဤသီလဌ၊ ဝါ–ဧတေန–ဖြင့်၊ ဝါရိတံ–

၆၆၇။ ဂဏော ဂမ္မမာနေ—"ဂမ္မမာနေ" ဟု ဆိုသောကြောင့် ဂဏအနက်ဌ သက်သည်–မဟုတ်, ဂဏအနက်ကို သိအပ်သော် ဆိုင်ရာ သာဓနအနက်ဌ ဏိတ္တပစ္စည်း သက်သည်–ဟု သိသာ၏၊ မှန်၏–"ဝါဒိတ္တံ"အရ တူရိယာတစ်ခုကို ရသည်မဟုတ်, တီးမှုတ်အပ်သော တူရိယာဟူသမျှ တူရိယာအပေါင်းကို ရသောကြောင့် "ဂဏ–အပေါင်းအနက်ကို သိရသည်၊ ဤသို့သိရသည်ကို "ဂဏော ဂမ္မမာနေ" ဟု ဆိုသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဝါဒိတာနံ+ဂဏော"သည် ဝိဂြိုဟ် မဟုတ်, အနက်အရကို ဖွင့်ပြ အပ်သော ဝါကျသာတည်း၊ ဝိဂြိုဟ်ကိုကား "ဝါဒိယတေ–မြည်စေအပ် တီးမှုတ်အပ်၏၊ ဣတိ–ဝါဒိတ္တံ" ဟု ပြု၊ ဝဒဓာတ်, ကာရိတ် ဏောပစ္စည်းကျေ, ဏိတ္တ သက်။ [ဤနည်းဌ "ဝါဒိတ္တ" အရ တူရိယာအပေါင်း ရသော်လည်း ထိုအပေါင်း၏ အစိတ်ဖြစ်သော တူရိယာ တစ်ခုစီကိုလည်း ဧကဒေသျှုပစာရအားဖြင့် ဝါဒိတ္တ ခေါ်သည်ဟု မှတ်၊ စာရိတ္တ ဝါရိတ္တတို့ဌလည်း နည်းတူ။]

ထို့အတူ—"စရိယတေ–ကျင့်အပ်၏၊ ဣတိ စာရိတ္တံ၊ ဧတေန–ဤသီလဖြင့်၊ ဝရိယတေ–တားမြစ်အပ်၏၊ ဣတိ ဝါဒိတ္တံ" ဟု ပြု၊ စာရိတ္တအရ ဝိနည်းခန္ဓကတို့ဌ လာသော ဖြည့်ကျင့်အပ် (ဖြည့်ကျင့်ရ) သော သီလရ၏၊ ဝါရိတ္တံအရကား ပါတိမောက် ဒွေမာတိကာစသည်ဌ လာသော မပြု မလုပ်ရဟု တားမြစ်ထားသော ပဌမပါရာဇိကမှ စသော အကပ္ပိယအမှုမှ ရှောင်ကြဉ်ကြောင်း သီလရသည်၊ လူများဌလည်း အပြစ်ရှိသော ဒုစရိုက်မှ ရှောင်ကြဉ်ရသော ၅ ပါးသီလ–သုစရိတသီလ–အာဇီဝမဋ္ဌကသီလသည် ဝါရိတ္တသီလ၊ မျိုးရိုးအလိုက် ပြုကျင့်ရသော အကျင့်ကောင်းဟူသမျှ စာရိတ္တသီလ တည်း။

တားမြစ်အပ်သော အကပ္ပိယ အမှုကို၊ တာယန္တိ–စောင့်ရှောက်ရကုန်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ ဝါရိတ္တံ–မည်၏။

၆၆၈။ မိဒါဒိဟိ တ္တိ တိယော။ ။မိဒ ၊ပေ၊ ဣစ္ဆေဝမာဒိဟိ ဓာတူဟိ, ယထာဘိဓာနံ–ပြယုဂ်အားလျော်စွာ၊ [အဒိဟ္ဟာယ်ကို ရှေးဌ ပြုခဲ့ပြီ၊] တ္တိ တိ ဣတိ–တ္တိ, တိဟူကုန်သော၊ ဇတေပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ မိဇ္ဇတိ သိနိယ္ယတိ–ချစ်ခင်တတ်၏၊ ဣတိ မေတ္တိ–(ချစ်ခင်တတ်သော သဘောတရား)မည်၏၊ ဓာတ္ဆန္ဒလောပေါ။ [မိဒ–သိနေဟေ၊ ချစ်ခြင်းအနက်ဟော "သိနိဟ"ဓာတ်သည် ဒိဝါဒိတတည်း၊] ပဇ္ဇတိ–သွားတတ်၏၊ ဣတိ ပတ္တိ–(ခြေလျင်စစ်တပ်) မည်၏။ ["ပဇ္ဇတိ–ရောက်အပ်၏" ဟု ပြုလျှင် ပတ္တိ–ရောက်အပ်သော အရပ်"၊] ရန္ဓ–ရာဂေ–တပ်ခြင်းဌ....၏၊ ဇတ္ထ–ဤညဉ့်ကာလဌ၊ ရဠတိ–တပ်မက်၏၊ ဣတိ ရတ္တိ။ [သိမှဌ "ရဠန္တိ ဇတ္ထာတိ ရတ္တိ" ဟု ရှိ၏။]

ဝိတ္ထာရိယတိ–ချဲ့ဖွင့်အပ်၏၊ ဣတိ တန္တိ–(ပါဠိ)မည်၏၊ ["တနိယတိ ဝိတ္ထာရိယတိ" ဟု ဆိုလိုလျက် "ဝိတ္ထာရိယတိ" ဟု ဓာတ္တတ္ထဖြင့် ဝိဂ္ဂဟပြုသည်၊ တန–ဝိတ္ထာရေ၊] ဓာရေတိ –ဆောင်ရွက်တတ်၏၊ ဣတိ ဓာတိ–(အထိန်း)မည်၏၊ [ဤဌ်ဌလည်း "ဓာ–ဓာရဏော"အရ ဓာရေတိတိ–ဟု ဓာတ္တတ္ထ ဝိဂ္ဂဟပြုသည်၊ "ဒဓာတိတိ ဓာတိ"ဟု ဓာတ်ရင်းဖြင့်လည်းပြု၊] ပါ–ရက္ခဏော၊ ပါတိ–စောင့်ရှောက်ခြင်း။ [ပါနံ ရက္ခဏံ ပါတိ"ဟု ပြု၊ "ပါတိ ရက္ခတီတိ ပါတိ" ဟု ပြုလျှင် စောင့်ရှောက်သူကို ရ၏၊] ဝသ–နိဝါသေ၊ ဝသတိ–နေရာအိမ်။ ["ဝသန္တိ ဇတ္ထာတိ"ဟု ပြု၊ ဝသဌ ဓာတ္တန် မချေရ။]

အထ ဝါ—ဤအထဝါတက်သော နည်းကား ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်, အခြားနည်းအရ ပြသော ဝါကျတည်း၊ ထိုကျင့်ဝတ်ဌ ဖြည့်ကျင့်သောအားဖြင့် ကျင့်ကြရသော့ကြောင့် "စရန္တိ တသ္မိံတိ"ဟူသော အဓိကရဏ သာဓနအရ ခန္ဓကဌ်လာသော ကျင့်ဝတ်များသည် စာရိတ္တမည်၏၊ စရဓာတ်, ဘပစ္စည်း, ဣအာဂုံဖြင့် "စရိတ"ဟု ပြီးပြီးမှ, သွတ္ထဌ် ဏပစ္စည်းသက်ရှု "စရိတမေဝ စာရိတ္တံ" ဟု ဖြစ်၏၊ တ်ဒ္ဓေဘော်လာ၊ မေထုန်မှ စသည်သည် တားမြစ်အပ်သော "ဝါရိတ"အမှုတည်း၊ ထိုဝါရိတ အမှုကို ဤသီလဌ် (ဤသီလဖြင့်) စောင့်ရှောက်ရသောကြောင့် ပါရာဇိက သိက္ခာပဒ သီလ စသည်သည် ဝါရိတ္တသီလမည်၏၊ [ဝရိယတေ–တားမြစ်အပ်၏၊ ဣတိ ဝါရိတံ၊] "ဝါရိတ သဒ္ဒေ ပပဒ တာ–ရက္ခဏော"ဓာတ်နောင် အပစ္စည်း၊ "ဝါရိတ+တ"တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် တ၏အကို ချေ, တ်ကို တသို့ ကပ်ရှ "ဝါရိတ္တံ" ပြီး၏၊ ဤအထဝါ တက်သောနည်းသ့ာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ်စ့သော ကျမ်းများနှင့် ညီသည်။

၆၆၉။ ဥသု ၊ပေ၊ ပဌာစ။ ။ဥသု ရန္ဓ ဒံသ ဣတိ-ဟူကုန်သော၊ ဧတေသံ ဓာတူနံ-တို့၏၊ အန္တရေ-အကြား၌၊ ဒံသသ-ဒံသဓာတ်၏၊ ဒဗ္ဗာ ဒေသော ဟောတိ၊ သေသေဟိ-ကြွင်းကုန်သော၊ ဓာတူဟိ-တို့မှနောက်၌၊ ပ ဌ ဣတိ-ပ, ဌ ဟူကုန်သော၊ ဧတေပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ဥသု-ဒါဟော-ပူလောင်ခြင်း၌...၏၊ ရန္ဓ-ရာဂေ၊ ပ ဌ ပစ္စယာ (ဟောန္တိ)၊ ကွစိတ္ပာဒိနာ-ကွစိဓာတု သုတ်ကြီးဖြင့်၊ ဓာတွန္တရလောပေါ-ချေ၊ ဒ္ဝိတ္တံ၊ ဥဒ္ဓော-ကုလားအုပ်၊ ရဋ္ဌ-နိုင်ငံ၊ ဒံသ-ဒံသနေ-ကိုက်ခြင်း၌...၏၊ ကွိပစ္စယော-သက်၊ ကွိလောပေါ-ချေ၊ ဒံသသ-၏၊ ဒဗ္ဗာဒေသော-ဒဗ္ဗ ပြု၊ ဒဗ္ဗံ-ကိုက်ဖြတ်အပ်သော ဝတ္ထု။

၆၇၀။ သူဝု ၊ပေ၊ ထောစ။ ။သူဝုသာနံ-သူ, ဝု, အသဟူကုန်သော၊ ဧတေသံ ဓာတူနံ-တို့၏၊ [သီမူ၌ "သူဝုသာနံ"ဟု ရှိ၏၊ "သူ, ဝု+အသာနံ"ဟု ပုဒ်ဖြတ်၊] ဥ ဥ အသ ဣတိ-ဥ ဥ အသ ဟူကုန်သော ဤသဒ္ဒါတို့၏၊ အတ ဣတိ-အတ ဟူသော၊ အာဒေသော ဟောတိ၊ အန္တေ-အဆုံး၌၊ ထ ပစ္စယောစ-သည်လည်း၊ ဟောတိ၊ သူ-ဟိုသာယံ၊ သတ္ထံ-လက်နက်၊ ဝု-သံဝရဏော၊ ဝတ္ထံ-အဝတ်၊ အသ-ဘုဝိ၊ အတ္ထော-အနက်။

ယဒါပန-၌ကား၊ သသု-ဟိုသာယံ-၌...၏၊ ဝသ-အစ္ဆာဒနေ-ဖုံးလွှမ်းခြင်း ၌...၏၊ အရ-ဂတိမှိ-၌...၏၊ ဣတိစ-ဤသို့လည်း၊ ဓာတု-ဓာတ်သည်၊

၆၆၉။ ဤသုတ်၌များစွာ မူကွဲသည် "ဥသု ရန္ဓဒံသ ဣစ္စေတေသံ ဓာတူနံ အန္တရေ ဒံသသ ဒဗ္ဗာဒေသော ဟောတိ၊ သေသေဟိ ဓာတူဟိ ပ ဌ ဣစ္စေပစ္စယာ ဟောန္တိ"ဟု သီဟိုဠ်မူ ရှိ၏၊ ထိုအတိုင်း အနုက်ပေးထား၏၊ [မြန်မာမူ၌ "ဣစ္စေတေဟိ ဓာတူဟိ ပ ဌ ဣစ္စေတေ ပစ္စယာ ဟောန္တိ" ရှိသည်ကား ဒံသဓာတ်နောင် ဤသုတ်ဖြင့် ပစ္စည်း မသက်သောကြောင့်လည်းကောင်း "ဥသု ရန္ဓဒံသာနံ"ဟု သုတ်၌ နံဝိဘတ် ဆုံးနေသည်ကို "ဓာတူဟိ"ဟု မဖွင့်သင့်သောကြောင့်လည်းကောင်း စဉ်းစားသင့်သည်၊] ဥသတိ ဒဟတိ-ပူလောင်တတ်၏၊ ဣတိ ဥဒ္ဓော၊ ရန္ဓန္တိ ဧတ္ထာတိ ရဋ္ဌံ၊ "ဒံသ-ဒံသနေ"ဟု သီမူ ရှိ၏၊ ကွိသက်၍ ဒံသကို ဒဗ္ဗ ပြု၊ ကွိလောပေါစဖြင့် ကွိချေ၊ ဒံသီယတေ-ကိုက်အပ်၏၊ ဣတိ ဒဗ္ဗံ။

"ဒဗ္ဗာဒေသော"နောက်၌ "ပလောပေါစ"ဟု အချို့မြန်မာမူ ရှိသည်ကား နဂိုကပင် ပ ပစ္စည်း မသက်ခဲ့သောကြောင့် အပို၊ "ပ ပစ္စယော ပလောပေါစ"ဟု အစုံအလင်ရှိလျှင် ကွိပစ္စည်း မသက်ပဲ ဤသုတ်ဖြင့် ပ ပစ္စည်း သက်, ဒံသကို ဒဗ္ဗ ပြု, ကွစိဓာတုဖြင့် ပ ပစ္စည်းကို ချေ-ဟု ဆိုလိုသည်၊ သီမူ၌ကား "ဒံသ-ဒံသနေ၊ (ကွိပစ္စယော-မပါ) ကွိ လောပေါ၊ ဒံသသ ဒဗ္ဗာဒေသော၊ ဒါဌာဒေသော ဝါ၊ ဒဗ္ဗံ ဒါဌာ ဝါ" ဟု ရှိ၏၊ ဤ မူ၌ ဒါဌာ အပြုကို ထည့်ထားခြင်းမှာလည်း ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်လှ။

(ဟောတတိ–၏)၊ တဒါ–ထိုအခါ၌၊ သမာဒိဟိ ထမာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ထ ပစ္စယော–သက်၊ ကုစိဓာတုတျာဒိနာ ဓာတ္တန္တလောပေါ၊ ဝဋ္ဋေ ယောသာ တျာဒိနာ ဒ္ဝိတ္တံ၊ သသတိ–ညှဉ်းဆဲတတ်၏၊ ဣတိ သတ္ထံ၊ ဝသီယတိ–ဝတ်အပ် (ဆည်းအပ်)၏၊ ဣတိ ဝတ္ထံ၊ အရီယတိ–သိအပ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော။

ဒ၇၁။ ရန္ဓ ၊ပေ၊ ဇဒလော‌ပေါ‌စ။ ။ရန္ဓ ဥဒိ ဣစ္စေဝမာဒိဟိ–ရန္ဓ ဥဒိ အစရိကုန်သော၊ ဓာတူဟိ, ဒ ဓ ၊ပေ၊ ဣတိ–ဓ, ဒ, ဣဒ္ဓ, က, ဣရဟ ကုန်သော၊ ဇတောပစ္စယာ-ဟောန္တိ၊ ကုစိ–၌၊ ဓာတ္တန္တာနံ–ကုန်သော၊ ဇဒါနံ–ဇ, ဒတို့၏၊ လောပေါ‌စ ဟောတိ၊ ရန္ဓ–ရာဂေ၊ ဓပစ္စယော–သက်၊ ဇလော‌ပေါ‌စ–ဇကိုလည်းချေ၊ ရန္ဓံ–အပေါက်၊ ဥဒိ–ပသဝန ဣ‌ဒနေသု–ယိုစီးခြင်း, စိုစွပ်ခြင်းတို့၌...၏၊ သံပုဗ္ဗော၊ ဒပစ္စယော–သက်၊ သမုဒ္ဒေါ–သမုဒ္ဒြာ၊ ဥဒ္ဒေါ–ဖျံသတ္တဝါ၊ ခုဒ္ဒ–ပိပါသာယံ–မွတ်သိပ်ခြင်း၌...၏ ၊ခုဒ္ဒေါ–ယုတ်နိမ့်သူ၊ ဆိဒိ–ဒ္ဝိဓာကရဏော၊ ဆိဒ္ဒေါ–၂ ပိုင်းဖြတ်အပ်သော အရာ၊ ရုဒိ–ဟိံသာယံ၊ ရုဒ္ဒေါ–ကြမ်းကြုတ်သူ၊ လုဒ္ဒေါ–မှုဆိုး၊ ရဿ–ရ၏၊ လော–လပြု၊ ဘဒိ–ကလျာဏော–ကောင်းခြင်း၌...၏၊ ဘဒ္ဒေါ–ကောင်းသူ၊ နိဒိ–ကုစ္ဆာယံ–ကဲ့ရဲ့ခြင်း၌...၏၊ နိဒ္ဒါ–အိပ်ငိုက်ခြင်း၊ မုဒ ("မုဒု"ကား ပါဠိပျက်)–ဟာသေ–ရွှင်လန်းခြင်း၌...၏၊ မုဒ္ဒါ–လက်စွပ်။

ဒလ–ဒုဂ္ဂတိမှိ–ဆင်းရဲခြင်း၌...၏၊ ဣဒ္ဓ ပစ္စယော–သက်၊ ဒလိဒ္ဒေါ–ဆင်းရဲသူ၊ သုသ–သောသနေ–ခြောက်သွေ့ခြင်း၌...၏၊ ဝါ, သုစ–သောကေ–.

ဒ၇၁။ ရန္ဓံ ၊ပေ၊ ဥဒ္ဒေါ—ရှေ့ဆုံး သပ္ပါဒယော ဇော်ထားတိ ရန္ဓံ–မြေစသော သတ္တဝါတို့ နှစ်သက်ရာဖြစ်သောကြောင့် အပေါက်အကြားသည် ရန္ဓမည်၏၊ "ရဇ္ဇတေတိ ရန္ဓံ–နှစ်သက်အပ်သော အပေါက်အကြား" ဟုလည်း ပြု၊ သမ္မာ ဥဒတိ ပသဝတိ–မိမိ၌မှီသော ငါးမကရ် စသည်တို့၏ ပီတိသောမနဿကို တိုးပွားစေတတ်၏၊ ဣတိ သမုဒ္ဒေါ၊ ဣဒန္တိ အသ္မိံ အာပါနီတိ သမုဒ္ဒေါ–လတက်ချိန်၌ ရေတို့ပိုမိုရှိ စိုစွပ်ရာ ဖြစ်သောကြောင့် သမုဒ္ဒမည်၏၊ သဣတ၌ "သမုဒ္ဒ" ဟု ရှိ၍ "သမုဒ္ဒြာ" ဟု မြန်မာပြန်ရသည်၊ ဥန္ဒတိ ဣ‌ဒနေတိ–စိုစွပ်တတ်၏၊ ဣတိ ဥဒ္ဒေါ။

ခုဒ္ဒေါ ၊ပေ၊ မုဒ္ဒါ—ခုဒတိ ပိပါသတိ–မွတ်သိပ်တတ်၏၊ ဣတိ ခုဒ္ဒေါ၊ "ခုဒ္ဒါစ ၊ပေ၊ အဓမေ ကပဏော စာပိ, ဗဟုမှိ စတု သုတ္တိသု" ဟူသော အဘိဓာန်လာ အနက်တို့တွင် အဓမ–ယုတ်ညံ့သူ၊ ကပဏ–နှမြောစေးနဲသူ ဟူသော အနက်တို့၌ ဖြစ်၏၊ ဆိဒ္ဓတိ–ဖြတ်အပ်၏၊ ဣတိ ဆိဒ္ဒေါ၊ ရုဒတိ ဟိံသတိတိ ရုဒ္ဒေါ၊ ဘန္ဒတိ ကလျာဏော ဘဝတီတိ ဘဒ္ဒေါ၊ နိန္ဒီယတေ–ကဲ့ရဲ့အပ်၏၊ ဣတိ နိဒ္ဒါ၊ မောဒန္တိ ဧတောယာတိ မုဒ္ဒါ–ဝမ်းမြောက်ကြောင်း လက်စွပ်၊ မုဒဓာတ်ဟု ဓာတ်ကျမ်း၌ ရှိ၏။

ဝမ်းနဲခြင်းဌ...၏၊ ကပစ္စယော–သက်၊ ဓာတွန္တသ–၏၊ ကကာရော–ကပြု၊ [နျာသဒ္ဒ ဤသုတ်ဖြင့်ပင် ပြုသည်၊] သုက္ကံ–သုက်၊ ဝစ–ဝိယတ္တိယံ ဝါစာယံ၊ ဝါ, ဝက–အာဒါနေ–ယူခြင်းဌ...၏၊ ဝက္ကံ–အညှို့၊ သက–သတ္တိမှ၊ သက္ကော–သကြား၊ ဥသု–ဒါဟော၊ ဥက္ကာ–မီးရှူး၊ ဝဇ–ဂတိမှ၊ အပ္ပဋိဟတံ–မဆည်းတား အပ်ပဲ၊ ဝဇတိ–သွားတတ်၏၊ ဣတိ ဝဇိရံ–(ဝဇိရစိန်)မည်၏၊ မဒ–ဥမ္မာဒေ၊ မဒိရာ–သေရည်၊ ဇဝံ, မန္ဒိရံ–အိမ်၊ [ဇဝံ မဒိရံ–ဟုလည်း ရှိ၏၊ မဒိရာ–ဟု ဣတ္ထိလိန်သာ ရှိသောကြောင့် မကောင်း၊] ရုဓိရံ ရုဟိရံ–သွေး၊ ရုစိရံ–တင့်တယ်သော ဝတ္ထု၊ ဗမ–ဗန္ဓနေ၊ ဗမိရော–နားထိုင်းသူ၊ [ဗမိရာ–နားထိုင်းသော မိန်းမ၊ ဗမိရံ–နားထိုင်းသော နပုံ၊ ဤ ၂ ရပ်ကား သီမူမပါ၊] တိမိရံ–အမိုက်မှောင်၊ [တိမိရော–ကား သီမူမပါ၊] သိရော–ဦးခေါင်း၊ သရ–ဟိံသာယံ၊ သရိရံ–ကိုယ်၊ ကလိလံ သလိလန္တာဒီသု–ကလိလံ, သလိလံ အစရှိသော ရုပ်တို့ဌ၊ ရဿ–ရ၏၊ လော–လပြု။ [ဒေါဝဿစဌ စဖြင့် ပြု၊] ကလိလံ–အရှုပ်၊ သလိလံ–ရေ၊ ကုဋ္ဌလော–အကောက်၊ ကောလိကော–ဥသြ၊ ဣစ္ဆာ ဒယော–တို့တည်း။

ဒလိဒ္ဓေါ ၊ပေ၊ ဥဏ္ဏာ—ဒလတိ ဒုဋ္ဌတဘာဝံ (ဆင်းရဲသူ၏ အဖြစ်သို့) ဂစ္ဆတိတိ ဒလိဒ္ဓေါ၊ သောစတိ ဧတေနာတိ သုက္ကံ–စိုးရိမ်ကြောင်း သုက်၊ သောသတိ ဧတေနာတိ သုက္ကံ–ခြောက်သွေ့ကြောင်း သုက်၊ ကပစ္စည်း သက်, ဓာတွန် "စ်–သ်"ကို ကွစ်ဓာတု ဖြင့် ကပြု၊ ဝစတိ သြဒနံ–ထမင်းကို ပြောဆို တောင်းရမ်းတတ်၏၊ ဣတိ ဝက္ကံ၊ ဝကတိ သြဒနံ အာဒဒါတီတိ ဝါ ဝက္ကံ၊ သကတိ သမတ္ထောတိ–စွမ်းနိုင်၏၊ ဣတိ သက္ကော၊ ဥသတိ ဒဟတိ–ပူလောင်တတ်၏၊ ဣတိ ဥဏ္ဏာ။

မဒိရာ ၊ပေ၊ သရိရံ—မဇ္ဇတိ ဧတာယာတိ မဒိရာ–မူးရစ်ကြောင်း သေရည်၊ မန္ဒန္တိ ဧတ္ထာတိ မန္ဒိရံ–ဝမ်းမြောက်ရာ အိမ်၊ မဒိ–မောဒနေ၊ ဇဝံ ဖြင့် ဣရပစ္စည်းချင်း တူကြောင်းကို ညွှန်းသည်၊ စမ္မေန–အရေဖြင့်၊ ရုန္ဓီယတေ–ပိတ်ဆို့အပ်၏၊ ဣတိ ရုဓိရံ၊ ရုဓ–အာဝရဏေ၊ ရုဟတိ ပဝတ္တတီတိ ရုဟိရံ၊ ရုဟ–ဇနနေ၊ ရောစတိ–တင့်တယ်၏၊ ဣတိ ရုစိရံ၊ ဗမီယတေ ဗန္ဓီယတေ–နှောင်ဖွဲ့အပ်၏၊ ဣတိ ဗမိရော၊ တိမု–တေမနေ၊ တိမန္တိ ဧတ္ထ ရာဂေနာတိ တိမိရံ–ရာဂဖြင့် စိုစွပ်ရာ အမှောင်၊ သိ–သေဝါယံ၊ ကုသုမာဒီဟိ–ပန်း အစရှိသည်တို့သည်၊ သိယတိ သေဝီယတိ–မှီဝဲအပ်၏၊ ဣတိ သိရော၊ သရီယတေ ဟိံသီယတေတိ သရိရံ။ [အဘိဓာန်တို့ဌ ဤရုပစ္စည်းဖြင့် "သရီရ" ဟုချည်း ရှိ၍ ဣကို ဒီဃပြု။]

ကလိလံ ၊ပေ၊ ဣစ္ဆာဒယော—ကလ–သဒ္ဒါနေ၊ ကလတိ ပဝတ္တတိ–ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ကလိလံ–ဂဟန်–ရှုပ်ထွေးသော အရပ်၊ သလ–ဂမနေ၊ သရတိ ဂစ္ဆတိ (စီးသွားတတ်၏) ဣတိ သလိလံ၊ ကုဋ–ကောဋ္ဌိလ္ယေ–ကွေ့ကောက်သည်၏ အဖြစ်ဌ...၏၊ အကုဋ္ဌ–နကိုက မကောက်ပဲ၊ ကုဋ္ဌိလတ္တံ အဂမိ–အကောက်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်ပြီ၊

၆၇၂။ ပတိတော ဟိသ ဟေရဏ် ဟီရဏ်။ ။ပတတိတော–ပတိ ဥပသာရမှ၊ ပရသ–သော၊ ဟိ–ကွတိ, ဇာတသမ္ဘဝတုသ–၏၊ ဟေရဏ် ဟီရဏ် ကွတိ, ဇတေ အာဒေသာ ဟောန္တိ၊ ဟိ–ဂတိမှ၊ ပတိပုဗ္ဗော၊ ပတိ ပကွေ–ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ကို၊ မဒ္ဒိတွာ–နှိမ်နင်း၍၊ ဂစ္ဆတိ–ဖြစ်တ်၏၊ ကွတိ အတ္ထော–၌၊ ကိစာတိ–သုတ်ဖြင့်၊ ကိပစ္စယော–သက်၊ ကိလောပေ–ကိုချေပြီး သော်၊ ကွမိနာ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ ဟေရဏ် ဟီရဏ် အာဒေသာ (ဟောန္တိ)၊ ဏ လောပေါ–ဏချေ၊ တေသုဝုဒ္ဓိတျာဒိနာ–ဖြင့်၊ ပတိသဒ္ဒါဒိသ–ပတိသဒ္ဒါ၏ အစ သရ၏၊ ဝုဒ္ဓိ–ပြု၊ ပါတိဟေရံ, ပါတိဟီရံ–တန်ခိုးပြာတိဟာ။

ယဒါပန–ကား၊ ဟရ–ဟရဏော–ဆောင်ယူပယ်ရှားခြင်း၌...၏၊ ကွတိ ဓာတု–ဤဓာတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ တဒါ–၌၊ ပတိပကွေ–ဆန့်ကျင်ဘက် တို့ကို၊ ဟရတိ–ပယ်ရှားတတ်၏၊ ကွတိ–အနက်၌၊ ပါတိဟာရိယံ–မည်၏၊ ကွတိ–ဤသို့၊ ဏျနပိ–ဏျပစ္စည်းဖြင့်လည်း၊ သိဒ္ဓံ–ပြီး၏။

၆၇၃။ ကဗျဒီဟိ ကော။ ။ပေ၊ ကဒို–ဆေဒနေ–ဖြတ်ခြင်း၌...၏၊ ကပစ္စယေ–ကို၊ ကတော–သော်၊ ကွစိဓာတုတျာဒိနာ–ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ နိဂ္ဂဟီတဿာတိဝါ–သုတ်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ကွကာရာ နုဗန္ဓသ–ကွ အနုဗန် ရှိသော၊ ဓာတတုသ–ဓာတ်၏ အစ၌၊ နိဂ္ဂဟီတာဂမော–လာ။ [“ဓာတ်၏ အစ”ဆိုသော်လည်း နိဂ္ဂတ်က သရသို့ အစဉ်လိုက်သောကြောင့် အစသရ၏ နောက်၌ လာရမည်၊] ကလောပေါစ–က် အနုဗန်ကိုလည်းချေ၊ [ကွစိဓာတုဖြင့် က် အနုဗန်ချေ, အသရ ကျန်ရစ်သည်၊] နိဂ္ဂဟီတသ–၏၊

ကွတိ ကုဋ္ဌီလော၊ ကုက–အာဒါနေ၊ ကုကတိ ဂဏ္ဍာတိ–မီမီအသံဖြင့် သူတစ်ပါးအသံကို လွှမ်းယူတတ်၏၊ ကွတိ ကောကိလော၊ ကာလိယံ စသည်၌ ကွရသက်၍ ရကို လပြု။

၆၇၂။ ဏလောပေါ—[ဏ် အနုဗန်ချေရာ၌ မည့်သည့်သုတ်ဖြင့် ချေရမည်ဟု မပြသော်လည်း, ပစ္စည်း၏ အနုဗန် မဟုတ် အာဒေသ၏ အနုဗန် ဖြစ်သောကြောင့် ကွစိဓာတုဖြင့် ချေသင့်မည် ထင်သည်၊ နျာသ၌ကား ကာရိတ်ငဲ့၍, ကာရိတာနံ ဏော လောပံ ဖြင့်ပင် ချေ၏, ဆင်ခြင်။]

ယဒါပန ။ပေ၊ သိဒ္ဓံ—ဤသုတ်ဖြင့် မစီရင်ပဲ ပြီးသော နည်းတစ်မျိုးကို ပြသော စကားတည်း၊ ပတိပုဗ္ဗ ဟရဓာတ်, ကတ္တားအနက်၌ ဏျာစဖြင့် ဏျသက်, ကာရိတ် မှည့်, ဏ် အနုဗန်ချေ၊ အသံယောဂန္တသ သုတ်ဖြင့် ဟ၌ ဝုဒ္ဓိပြု, ဓာတ်မဟုတ်သော ပတိ၌ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု, ယထာဂမ မိကာရောဖြင့် ဏ္ဍလာ, ပါတိဟာရိယ–ဟု ဖြစ်၏။ [ပတိသဒ္ဒါ ပစ္ဆာအနက်ဟော ကြ၍ “ပစ္ဆာ–သမာဟိတ စသည်ဖြစ်သည်မှ နောက်၌၊ ဟရိတဗ္ဗံ ပဝတ္တေတဗ္ဗံ–ဖြစ်စေထိုက်သော တန်ခိုးသည်၊ ပတိဟာရိယံ–မည်၏၊ ပတိဟာရိယမေဝ ပါတိဟာရိယံ” ဟု သွတ္တ ဏပစ္စည်းသက်၍ မူလဋ္ဌိကာ ရုပ်စီရင်သည်။]

ဝဂ္ဂန္တတ်–ဝဂ္ဂန္တပြု၊ ကဏ္ဍာ–မြား၊ ဝါ–အပိုင်းအခန်း၊ ဥသု–မြားလည်းကောင်း၊ ပရိမာဏာ–အတိုင်းအရှည် အပိုင်းအခန်းလည်းကောင်းတည်း၊ ဧဝံ, ဃဋိ–ဃဋနေ–တီးခတ်ခြင်းဌာ...၏၊ ဃဏ္ဍာ–တီးခေါက်အပ်သော ခေါင်းလောင်းစသည်၊ ဃဏ္ဍာ ဝါ–လည်းရှိ၏။ [အဘိဓာန်ဌ ဣတ္ထိလိန်သာ ရှိသည်၊] ဝဋိ–အာဝတ္တနေ–ချာချာလည်ခြင်းဌာ...၏၊ ဝါ–ဝဋိ–ဓာရဏာ ဗန္ဓန သဃ်ာ ဋ္ဌေသု–ဆောင်ခြင်း, ဖွဲ့ခြင်း, ပေါင်းစပ်ခြင်းတို့ဌာ...၏၊ ဝဏ္ဏာ–အညာ၊ ကဘုရိ–ဘာဇနတ္ထေ–တည်ရာဖြစ်ခြင်းဟူသော အနက်ဌာ...၏၊ ကရဏ္ဍာ–ကြုတ် (ဖာ, ပခြုတ်)၊ မဋိ–မဏ္ဍာနတ္ထေ–တန်ဆာဆင်ခြင်းဌာ...၏၊ မဏ္ဍာ–ရသာဥုးရည် (ကျက်တက်ရည်)၊ သဋိ–ဂုမ္ဗတ္ထေ–အပေါင်း၏အနက်ဌ၊ ဝါ–ပေါင်းစုခြင်းဌာ...၏၊ သဏ္ဍာ–အပေါင်း၊ ဘဋိ–ဘဏ္ဍတ္ထေ–ဘဏ္ဍာ၏အနက်ဌ၊ ဝါ–ဆဲရေး ငြင်းခုံခြင်းအနက်ဌာ...၏၊ ဘဏ္ဍံ–ဘဏ္ဍာ၊ ပဋိ–လိင်ဝေကလ္လတ္ထေ–လိန်၏ ချို့တဲ့သူ၏အဖြစ်ဟူသော အနက်ဌာ...၏၊ ပဏ္ဍာ–လိန်ချို့တဲ့သူ၊ ဝါ––ပဏ္ဍုက်၊ သောဝေ–ထိုပဏ္ဍုက်သည်ပင်၊ ပဏ္ဍကော–မည်၏၊ ဒဋိ–အာဏာယံ–စေခိုင်းခြင်းဌာ...၏။ ["ကြိမ်းမောင်း နှိပ်ကွပ်ခြင်းဌ" ဟုလည်းပေး၏၊] ဒဏ္ဍော–ဒဏ်၊ ရဋိ–ဟိံသာယံ၊ ရဏ္ဍော–သေသောက်ကြူး၊ တဋိ–

၆၇၃။ ကဏ္ဍော ၊ပေ၊ ကရဏ္ဍ—ကဋိဓာတ်သည် ဆေဒနတ္ထဌ စုရာဒိတည်း၊ ကဏ္ဍယတိ ဆိန္ဒတိ–ဖြတ်တောက်တတ်၏၊ ဣတိ ကဏ္ဍော၊ ဥသု–မြားရ၏၊ ကဏ္ဍီယတေ ဆိန္ဒီယတေ–ပိုင်းဖြတ်အပ်၏၊ ဣတိ ကဏ္ဍော၊ ပရိမာဏံ–အပိုင်းအခန်း, ပြည်တောင်း စသည်ဖြင့် ပိုင်းဖြတ်နှိုင်း ချိန်အပ်သော တစ်ပြည် နှစ်ပြည်စသော အတိုင်းအရှည်ရ၏၊ ဃဋီယတေ–တီးခေါက်အပ်၏၊ ဣတိ ဃဏ္ဍော–ခေါင်းလောင်း, ဆည်းလည်း, ခြုံစသည်တည်း၊ [ဌသံလျှင် ချိတ်ဖြင့် "ဃဏ္ဍ" ဟု ရှိစေ၊] ဝဏ္ဏန္တိ အာဝတ္တန္တိ ဇတ္ထာတိ ဝဏ္ဏော–ချာချာလည်ရာ ဖြစ်သောအညာ၊ ဂဏ္ဍီယတေ ဗန္ဓီယတေ အနေနာတိ ဝါ ဝဏ္ဏော–ဖွဲ့ကြောင်း ဖြစ်သော အညာ၊ [အဘိဓာန်ဌ "ဝဏ္ဏံ" ဟု နပုလ္လိန်ရှိ၏၊] ကရဏ္ဍတိ ဘာဇနံ ဘဝတိ–တည်ရာဖြစ်၏၊ ဣတိ ကရဏ္ဍော၊ ["ဘာဇန–ဝေဘန်ခြင်း" ဟုလည်း ပေး၏။]

မဏ္ဍ ၊ပေ၊ ဘဏ္ဍ—မဏ္ဍတိ–တန်ဆာ ဆင်တတ်၏၊ ဣတိ မဏ္ဍော၊ [မဏ္ဍော နိတ္ထိ ရသဂ္ဂသို့–နို့ဓမ်းစသည်တို့၏ အပေါ်ရည်(ရက်တက်ရည်)...အဘိဓာန်၊] သဏ္ဍန္တိ ဂုမ္ဗန္တိ ဇတ္ထာတိ သဏ္ဍော–ပေါင်းစုရာ အစုအဝေး၊ (ဝနဏ္ဍော–တောအုပ်၊ သဏ္ဍသဏ္ဍ စာရီ–အပေါင်းအစုပြု၍ လှည့်လည်လေ့ရှိ၏၊ စသည်ဌပါသော "သဏ္ဍ"တည်း)၊ "ဘဋိ–ဘဿ–ဆဲရေး ငြင်းခုံခြင်းဌ"ဟု ဆို၍ "ဘဏ္ဍန္တိ ပရိဘာသန္တိ ဇတေနာတိ ဘဏ္ဍံ–သတ္တဝါတို့ အချင်းချင်း ငြင်းခုံကြောင်း ဥစ္စာ" ဟု ဓာတုတ္ထသင်္ဂဟဌ ဝိဂြိုဟ်ပြု၏။

စလနတ္ထေ–တုန်လှုပ်ခြင်း အနက်၌...၏၊ ဝိတက္ကော–ဆန့်ကျင်ဘက် စကား။ [ဝိတက္ကာ–ဟု ဣတ္ထိလိင်ဖြင့် ထောမနိမိ ရှိ၏၊] စဋ္ဌိ–စက္ကတ္ထေ–ကြမ်းတန်းခြင်း အနက်၌...၏၊ စက္ကော–ကြမ်းတန်းသူ၊ ဂဋ္ဌိ–သန္ဓိစယေ–ပေါင်းစုခြင်း၌...၏၊ ဂက္ကော–အိုင်းအမာ(မြင်းဖုအနာ)၊ အဋ္ဌိ–အက္ကတ္ထေ–အဉ္ဇကို ဥခြင်း အနက်၌...၏၊ အက္ကော–အဉ့၊ လဋ္ဌိ–ဇိဂုစ္ဆာယံ–စက်ဆုပ်ခြင်း၌...၏၊ လက္ခံ–မစင်၊ [မောဂ္ဂလ္လာန်၌ "လက္ခော" ဟု ရှိ၏၊] မေဋ္ဌိ–ကုဋိလတ္ထေ–ကောက်ခြင်း အနက်၌...၏။ မေက္ခော–ဆိတ်၊ မေက္ခကော ဝါ–လည်းရှိ၏၊ ဧရဋ္ဌိ–ဟိံသာယံ၊

ပက္ခ ၊ပေ၊ ရက္ခ—ပက္ခတိ လိင်ဝေကလ္လဘာဝံ ဂစ္ဆတိ–လိန်ချို့တဲ့သူ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ ပက္ခော၊ ဟိနကော ကဲ့သို့ ကလာ၍ "ပက္ခကော" ဟုလည်းဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် "သောဝေ ပက္ခကော"ဟု မိန့်သည်၊ "အာဏ–ပေသနေ"ဟု ဓာတ်နက်ရှိသောကြောင့် "အာဏာယံ–စေခိုင်းခြင်း၌"ဟု ပေးသည်၊ ဒဋ္ဌိဓာတ်ကား ဘူဝါဒိ စုရာဒိတည်း၊ ဒက္ခယတိ အနေနာတိ ဒက္ခော(သဲထမ်းလိုက်, ငွေပေးရမည် စသည်ဖြင့်) စေခိုင်းကြောင်း ဒဏ်တည်း။ ["ဒက္ခ–ဒက္ခနိပါတေ–ဒဏ်ချခြင်း၌" ဟုလည်း ဓာတ်ရှိ၏၊] ရက္ခတိ–ညှဉ်းဆဲတတ်၏၊ ဣတိ ရက္ခော။

ဝိတက္ကော ၊ပေ၊ ဂက္ခ—ဝိသေသေန ပရေသံ ဟဒယံ(သည်) တက္ကတိ စလတိ ဧတေနာတိ ဝိတက္ကော–မိမိမှ တစ်ဖက်ဖြစ်သူတို့ စိတ်နှလုံး၏ အထူးတုန်လှုပ်ကြောင်းဖြစ်သော ဆန့်ကျင်ဘက် (ကပ်လုံး) စကား၊ စက္ကတိ–ကြမ်းတန်း၏၊ ဣတိ စက္ကော၊ တစ်နည်း–"စက္ကတ္ထေ–စက္ကသဒ္ဒါ၏ အနက်ဖြစ်သော နှိပ်စက်ခြင်းအနက်၌"ဟု ဆိုလျှင် "စက္ကောတိ ပီဠေတိ–နှိပ်စက်တတ်၏၊ ဣတိ စက္ကော"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်နှင့် ညီ၏၊ ဂက္ခန္တိ သန္ဓိစယန္တိ ပုဗ္ဗာဒယော ဧတ္ထာတိ ဂက္ခော–ပြည်စသည်တို့ ပေါင်းစုရာ အနာတည်း၊ ပါးစောင်ကို ဟောရာ၌ "ထမင်းစသည်တို့ ပေါင်းစုရာ ပါးစောင်" ဟု ဆို။

အဋ္ဌိ–အက္ကတ္ထေ, အက္ကော—"အက္ကတ္ထေ–အဉ္ဇဟူသော အနက်၌"ဟုသာ ဖြစ်သင့်သော်လည်း "ကြိယံ ဓာရေတိတိ ဓာတု"အရ ဓာတ်ဟူသည် ဒြဗ်အနက်ကို မဟော, ကြိယာအနက်ကိုသာ ဟော၏၊ "အဉ္ဇ"ဟူသည်ကား ဒြဗ်တည်း၊ ထို့ကြောင့် အဉ္ဇနှင့် စပ်သော ကြိယာတိုင်အောင်ယူ၍ "အဉ္ဇကို ဥခြင်းအနက်၌"ဟု ပေးရသည်၊ ဌာနူပစာ ဟု မှတ်၊ "ယတြ–အကြင်ဓာတ်၌၊ ဒဗ္ဗနိဒ္ဒေသော–ဒြဗ်ဖြင့် အနက်ကို ညွှန်ပြခြင်းသည်၊ ဟောတိ၊ တတြ–ထိုဓာတ်၌၊ တန္နိဋ္ဌကြိယာ ဝိသေသော–ထိုဒြဗ်၌ တည်သော ကြိယာအထူးကို၊ လက္ခဏေ–မှတ်အပ်၏"ဟု ကပ္ပဒုမ၌ ဆိုကြောင်းကို ဓာတ္တတ္ထသင်္ဂဟ (ပဋိ ဓာတ်)၌ မိန့်သည်၊ အက္ကတိ အက္ခံ ကရောတိ–အဉ္ဇကို ပြုတတ်၏၊ ဣတိ အက္ကော။

လက္ခော ၊ပေ၊ ခုရော—လက္ခိယတေ ဇိဂုစ္ဆိယတေ–စက်ဆုပ်အပ်၏၊ ဣတိ လက္ခံ (လက္ခော)၊ မေက္ခတိ ကုဋိလဘာဝံ ဂစ္ဆတီတိ မေက္ခော၊ က လာ၍ "မေက္ခကော"

ဇရဏ္ဍော–ကြက်ဆူပင်၊ ခဋ္ဌိ–ဆေဒနတ္ထော၊ ခဏ္ဍော–သကြားနီ၊ မဒိ–ဟာသေ၊ မန္ဒော–ဉာဏ်နုံ့သူ၊ ဝါ–သူငယ်၊ ဣဒိ–ပရမိသရိယေ–လွန်စွာ အစိုးရသူ၏ အဖြစ်၌...၏၊ ဣန္ဒော–သိကြား၊ စဒိ–ဣစ္ဆာ ကန္တိသု–လိုချင်ခြင်း, နှစ်သက်ခြင်းတို့၌...၏၊ စန္ဒော–လ၊ ခုရ–ဆေဒနေ၊ ခုရော–ခွါ, ဝါ–သင်တုန်း၊ ဣစ္ဆာဒိ။

ကောတိ ဝတ္တတေ။

ဓဇ။ ခါဒါမ ।ပေ၊ ခန္ဓာ။ ။ပေ၊ ခါဒ–ဘက္ခနေ၊ ဇာတိဇရောမရဏာ ဒီဟိ–ဇာတိ, ဇရာ, မရဏ အစရှိကုန်သော၊ သံသာရဒုက္ခေဟိ–သံသရာဆင်းရဲတို့သည်၊ ခဇ္ဇတိ–ခဲစားအပ်၏၊ ဣတိ ခန္ဓော–ခန္ဓာမည်၏၊ (ခန္ဓာ ၅ ပါးတည်း)၊ အမ–ရောဂေ–နာကျင်ခြင်း၌...၏၊ အန္ဓော–သူကန်း၊ ဂမု, သပ္ပ–ဂတိမှိ၊ ဂန္ဓော–အနံ့၊ ကွစိဂ္ဂဟဏေန–(ကွစိဓာတု၌) ကွစိသဒ္ဒါကြောင့်၊ ကလောပါဘာဝေ–ကကျေခြင်း မရှိရာ၌၊ ခန္ဓကော အန္ဓကော ဂန္ဓကော–ခန္ဓကော ।ပေ၊ ဂန္ဓကောဟု ဖြစ်၏။

အထဝါ, ရာသဠေန–အစုဟူသော အနက်ကြောင့်၊ ခန္ဓော–ခန္ဓမည်၏၊ ဂန္ဓ–သူ့စနေ–ထင်ရှားပြခြင်း၌...၏၊ အတ္တနော–မိမိ၏၊ နိဿယဿ–မှီရာ

လည်း ဖြစ်၏၊ ဇရဏ္ဍတိ ရောဂံ ဟိံသတိ–ရောဂါကို ညှဉ်းဆဲတတ်၏၊ ဣတိ ဇရဏ္ဍော၊ ခဏ္ဍီယတေ ဆိဒ္ဓတေ–ပိုင်းဖြတ်အပ်၏၊ ဣတိ ခဏ္ဍော၊ [“ဥစ္ဆုဝိကာရ ဝိသေသော–ကြံ့ သကြားအထူး” ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် ဖွင့်သည်၊] မန္ဒတိ–ဝမ်းမြောက်လွယ်တတ်၏၊ ဣတိ မန္ဒော၊ ဉာဏ်မရှိ၍ သူများပြောလျှင် ဝမ်းမြောက်လွယ်သူ လူညံ့နှင့် ကလေးစသူတည်း၊ ဣန္ဒတိ ပရမိသရိယံ ကရောတိ–အလွန်အစိုးရသူ၏ အဖြစ်ကို ပြုတတ်၏၊ ဣတိ ဣန္ဒော၊ စန္ဒီယတေ ဣစ္ဆီယတေ–လိုလားအပ်၏၊ ဝါ, ကန္တီယတေ–နှစ်သက်အပ်၏၊ ဣတိ စန္ဒော၊ ခုရတိ ဆိန္ဒတိ–ဖြတ်တတ်၏၊ ဣတိ ခုရော။

ဓဇ။ ခန္ဓော ।ပေ၊ ဂန္ဓော—“ဇာတိပိ ဒုက္ခာ ।ပေ၊ သံခိတ္တေန ပဉ္စုပါဒါနက္ခန္ဓာ ဒုက္ခာ”ဟူသော ဓမ္မစက္ကပဝတ္တနသုတ်ကို မှီး၍ “ဇာတိ ।ပေ၊ သံသာရဒုက္ခေဟိ ခဇ္ဇတိ”ဟု ဆိုသည်၊ ခန္ဓသံယုတ် ခဇ္ဇနိယဝဂ်၌ “အတီတံ ပါဟံ ।ပေ၊ ရူပေန ခဇ္ဇိ–ဝါ့ကို အတိတ်၌လည်း ရူပကွန္ဓာက ခဲစားအပ်ပြီ”ကို မှီလျှင် ခန္ဓာသည် ခဲစားတတ်ရကား “ခါဒတီတိ ခန္ဓော”ဟု ကတ္တာသာဓံလည်း သင့်၏၊ စက္ခုနာ–မျက်စိဖြင့်၊ အမတိ ရုဇ္ဇတိ–ကျင်နာတတ်၏၊ ဣတိ အန္ဓော၊ ဝါတေန–လေသည်၊ နိယမာနော–ဆောင်အပ်သည်၊ (ဟုတ္တာ–ဖြစ်၍)၊ ဂစ္ဆတိ–အရပ်တစ်ပါးသို့ ပြန့်နှံ့သွားတတ်၏၊ ဣတိ ဂန္ဓော။

ကလောပါဘာဝေ ।ပေ၊ ဂန္ဓကော—ကွစိဓာတုသုတ်၌ ကွစိသဒ္ဒါမြစ်သောကြောင့် အနုဗန် မကျေလျှင် ခန္ဓကော စသည်ဖြစ်၏ဟု ဆိုသောကြောင့်, ခန္ဓ စသည် ပြုရာဝယ် နှဉ်း သရမပါလျှင် ကပ်ဖွယ် သရမရှိရကား သရပါသည်–ဟု မှတ်၊ ရှာသဒ္ဒ်ကား ကပစ္စည်း မသက်ပဲ ခန္ဓော စသည်ကို ကွိပစ္စည်းသက်၍ ရုပ်တွက်၏။

ဒြဗ္ဗကို၊ ဂန္ဓနတော သူစနတော–ထင်ရှားပြတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဂန္ဓော–ဂန္ဓမည်၏။

၆၇၅။ ပဌာဒီဟိ ဟျလ်။ ။ပဌ ဣစ္စေဝမာဒီဟိ–ပဌအစ်ရှိကုန်သော၊ ဓာတူဟိ–မှ နောက်၌လည်းကောင်း၊ ပါဋိပဒိကေဟိ–ပါဋိပဒိကပုဒ်တို့မှ နောက်၌လည်းကောင်း၊ အလံပစ္စယော–အလပစ္စည်းသည်၊ ဟောတိ။ [သို့၌ "အလံပစ္စယော"ဟု ရှိသည်၊] အဓ–သည်လည်းကောင်း၊ ပဌ–သည်လည်းကောင်း၊ ဂတိမှိ၊ ပဌေ–ကြိုးပွားမှုသို့ ရောက်ခြင်း၌၊ အလံ–စွမ်းနိုင်သည်တည်း၊ တစ်နည်း၊ ပဌေ–အဝတ်အရာ၌၊ အလံ–စွမ်းနိုင်သည်တည်း၊ သမတ္ထံ–စွမ်းနိုင်သည်တည်း၊ ဣတိအတ္ထေ–၌၊ ဣမိနာ–ဤသုတ်ဖြင့်၊ အလပစ္စယော–သက်၊ သိန္ဓ–သိ်သုတ်ဖြင့်၊ အမာဒေသော–အံ ပြု၊ ပဌလံ–အပေါင်း၊ ဝါ–အမှိုး၊ ပဌလာနိ–တို့။ ["ပဌလာ"ကား ဣတ္ထိလိန်နှင့် ရောင်မှားဖွယ် ရှိ၍ သိမှုအတိုင်း "ပဌလာနိ" ဟု ရှိစေ။]

ဗျာဃာတ ။ပေ၊ **ဂန္ဓော**—ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်, အခြားနည်းဖြင့် ပြီးပုံကို ပြသော ဝါကျတည်း၊ "ရာသဌေန ခန္ဓော" ၌ ခန္ဓသဒ္ဒါသည် ဓာတ်ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောပုဒ် မဟုတ်, ရာသိအနက်ကို ဟောသော အနိပ္ဖန္နပါဋိပဒိက ပုဒ်တည်း–ဟူလို၊ "ဂန္ဓ–သူစနေ"အရ "အတ္တာနော နိဿယံ–မိမိမှီရာ ဒြဗ္ဗကို၊ ဂန္ဓေတိ သူစေတိ–ထင်ရှားပြတတ်၏၊ ဣတိ ဂန္ဓော"ဟု ပြု၊ အနံ့မရှိလျှင် ပန်းစသော ဒြဗ္ဗတို့ မထင်ရှား, အနံ့ကြောင့်သာ ထင်ရှားရသည်–ဟူလို၊ ဂန္ဓဓာတ်, အပစ္စည်းတည်း။

၆၇၅။ ဓာတ်ကြဲသောနည်း၌ "ပဌေ+အလံ"သည် ဝိဂြိုဟ်စစ်မဟုတ်, ဝိဂြိုဟ်ပြုလုပ်ဖို့ရန် ပြသော ဝိဂြိုဟ်ပြတည်း၊ ဆိုင်ရာ သာဓနနက် ထင်ရှားအောင် ဝိဂြိုဟ်ပြုရလိမ့်မည်၊ ပါဋိပဒိက ကြဲသောနည်း၌ကား "ပဌေ+အလံ"သည် ဝိဂြိုဟ်ပင် တည်း၊ ဤပါဋိပဒိက ကြဲသောနည်း၌ နာမ်နှင့် ပစ္စည်း ချဉ်းစပ်သောကြောင့် ပဌလံ စသည်တို့ကို တဒ္ဓိတ်ပုဒ်ဟု ဆိုရလိမ့်မည်၊ "ပဌေ+အလံ"ဟူသော ဝါကျ၌ အလံသဒ္ဒါသည် အရဟတိ အနက် ပဋိပက္ခိတ္တအနက်ကို ဟောသော နိပါတ်ပုဒ်တည်း၊ ပဌလံ၌ပါသော "အလံ" ကား ပစ္စည်းတည်း။

ပဌ–ဂတိမှိ ।ပေ၊ ပဌလံ—အလံကို သမတ္ထံဟု ဖွင့်သဖြင့် အရဟတိ အနက်ရှိသော အလံသဒ္ဒါဖြစ်သည်–ဟု ဆိုလိုသည်၊ ပဌဓာတ်သည် ဂတိအနက် ရှိ၏၊ ထိုရောက်ခြင်းအနက်၌ စွမ်းနိုင်သည်–ဟု ဆိုသဖြင့် "ပဌတိ ဝုဒ္ဓိ ဂစ္ဆတိ–တိုးပွားခြင်းသို့ ရောက်တတ်၏"ဟူသော ဝိဂြိုဟ်နှင့် အဓိပ္ပာယ် ထပ်မိသည်၊ ထို့ကြောင့်ပင် "ပဌတိ ဝုဒ္ဓိ ဂစ္ဆတီတိ ပဌလံ" ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် ဝိဂြိုဟ်ပြုသည်၊ သမ္ဘဟော–အပေါင်းရ၏၊ ဤကား ပဌကို ဓာတ်ကြဲသောနည်းတည်း၊ [ရှာသဒ္ဒါကား အလံကို " နိရတ္ထက် " ဟု ဖွင့်သေး၏၊] တစ်နည်း, ပဌသဒ္ဒသည် အဝတ်ပုဆိုးဟူသော အနက်ကို ဟော၏၊ ပဌလသဒ္ဒါလည်း အမှိုးဟူ၊ ။ အနက်ကို ဟော၏၊ ["ဆဒန် ပဌလံ ဆဒ္ဒံ" အဘိဓာန်၊] အဝတ်သည် ဖုံးကာတတ်သဖြင့် အဝတ်ကိစ္စ၌ ထိုက်တန်လျှောက်တန် စွမ်းနိုင်ရကား, ပဌေ–အဝတ်

တထာ, ကလ–ကလလေ–ရေတွက်ခြင်း၌...၏၊ ကလလံ–ညွှံ၊ ကုသ–ဆေဒန+ဘူတ+ဒါန+သဗ္ဗယေသု–ဖြတ်ခြင်း, ထင်ရှားရှိခြင်း, ပေးခြင်း, ပေါင်းစုခြင်းတို့၌...၏၊ ကုသလံ–ကုသိုလ်၊ ယဒါပန–၌ကား၊ သလ+လူ+လာ ဣတိ–သလဓာတ်, လူဓာတ်, လာဓာတ်ဟူသော၊ ဓာတု–ဓာတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ တဒါ–၌၊ ကုစ္ဆိတာနံ–စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တို့ကို၊ သလနတော–တုန်လှုပ်စေတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကုသာနံ–ကုသမည်သော အကုသိုလ်တို့ကို၊ လဝနတော–ရိုတ်ဖြတ်တတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ဝါ, ကုသော ဝိယ–သမန်းမြက်ကဲ့သို့၊ လဝန

အရာ၌၊ အလံ–စွမ်းနိုင်သော အမိုးသည်၊ ပဋ္ဌလံ–မည်၏၊ ဤကား ပဋ္ဌကို ပါဠိပဒိကကြံသောနည်းတည်း။ ["သတ္တက္ခိပဋ္ဌလာနံ– ၇ထပ်သော မျက်လွှာတို့ကို" စသည်၌ ပဋ္ဌလ–ကား အမိုးအကာနှင့် တူသော မျက်လွှာကို ဟောဏ်, မျက်စိရောဂါ (တိမ်သလာ) အနုက်ကိုလည်း ဟောဏ်။]

ကလ–ကလလေ, ပလလံ—တထာနောင် "ကလလေ" ဟုသာ တွေ့ရ၏၊ နှာသင့်၌ "ကလ–ကလလေ"ဟု ရှိ၏၊ ဓာတ်ကျမ်းတို့၌ "ဂဏနေ–သင်္ချာနေ"ဟု ရှိ၏၊ထို့ကြောင့် ကလလေကို "ရေတွက်ခြင်းအနုက်"ဟု ဆိုလိုက်သည်၊ "ကလီယတိ ပရိမီယတိ ဥဒကံ ဧတေနာတိ ကလလံ၊ ဧတေန–ဤညွှံဖြင့်၊ ဥဒကံ–ရေကို၊ ကလီယတိ ပရိမီယတိ–ရေတွက် နှိုင်းချိန်အပ်၏၊ ဣတိ ကလလံ"ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် ပြုသည်၊ "ကလ"သဒ္ဒါသည် "ကုတသ–သုက်"ဟူသော အနုက်ဟောဟုလည်း ထောမနိုဓိ ဆို၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် ကလကို ပါဠိပဒိကကြံ၍ "ကလေ–သုက်အရာ၌+အလံ–ထိုက်တန်လျောက်သော (သုက်ကြောင့်ဖြစ်သော) ကလလရေကြည်သည်၊ ကလလံ–မည်၏"ဟု ဆို၊ "ပဌမံ ကလလံ ဟောတိ" စသည်၌ လာသော ကလလရုပ်တည်း။ [သီမူ၌ "အလ, ကလ–ကလိလေ၊ အလ္လံ, ကလ္လံ"ဟု ရှိ၏၊ ဤ "ကလ–ကလလေ, ပလလံ" ဟု မပါ။]

ယဒါ ၊ပေ၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ—ကား ဤသုတ် အစီအရင် မဟုတ်, တစ်နည်းအားဖြင့် ပြီးပုံကို ပြသော ဝါကျတည်း၊ ကုကို ကုစ္ဆိတအနုက်ဟော ကြံ၍ "သလ–စလန သံဝရ ဏေသု"ဟူသော ဓာတ်ဖြင့် "ကုစ္ဆိတေ–စက်ဆုပ်အပ်သော အကုသိုလ်တရားတို့ကို၊ သလယန္တိ စလယန္တိ–လှုပ်ရှားစေတတ်, ဖျက်ဆီးတတ်ကုန်၏၊ ဝါ–ဧတေန–ဤကုသိုလ်ဖြင့်၊ ကုစ္ဆိတံ–စက်ဆုပ်အပ်သော အပါယ်တံခါးကို၊သလန္တိ သံဝရန္တိ–ပိတ်ရကုန်၏၊ ဣတိ ကုသလံ၊ ဤသို့ ဝိဂြိုဟ်ပြုစေလို၍ "ကုစ္ဆိတာနံ သလနတော"ဟု ပြသည်၊ ကု သဒ္ဒုပ ပဒ, သလဓာတ်, သဗ္ဗတော ဏ္ဍုတ္တာဝိဝါဖြင့် အပစ္စည်း။

ကုသာနံ လဝနတော။ ။ကုသ၌ ကုသဒ္ဒုပပဒ သိဓာတ်၊ ကုစ္ဆိတေန–စက်ဆုပ်ဖွယ်သော အခြင်းအရာဖြင့်၊ သေန္တိ–သတ္တဝါတို့ သန္ဓာန်၌ ကိန်းတတ်ကုန်၏၊ ဣတိ ကုသာ၊ ဤဝိဂြိုဟ်အရ–အကုသိုလ်ကို ကုသဟု ခေါ်၏၊ ထို့နောက် "လူ–ဆေဒနေ"ဓာတ်ဖြင့် "ကုသေ လုနာတိ ဆိန္ဒတီတိ ကုသလံ" ဟု ပြု၊ ကုသ သဒ္ဒုပ ပဒ, လူ+အ။

တော–ရိတ်တတ် ရှုတတ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ ကုသေနဉာဏ်သည်၊ လာတဗ္ဗတ္တာ–ယူအပ်သည်၏ အဖြစ်ကြောင့်လည်းကောင်း၊ [“ဝါ”မလို၊] ကုသလန္တိ–ကုသလံဟူ၍၊ အပစ္စယေန–အံ့ပစ္စည်းဖြင့်၊ ရူပသိဒ္ဓိ–ရုပ်ပြီးပုံကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ–၏။

ကဒ–မဒေ–ယစ်မူးခြင်းဌ...၏၊ ကဒလံ–ငှက်ပျောပင်၊ ဘဂန္ဓ–သေစနေ–သွန်းလောင်း ယိုစီးခြင်းဌ...၏၊ ဘဂန္ဓလံ–ဘဂန္ဓိုလ်နှာ၊ မေခ–ကင်ဦဝိစိတ္တေ–ခါးကို ဆန်းကြယ်အောင်ပြုခြင်းဌ...၏၊ မေခလံ–ခါးစီးကြိုး (ခါးပတ်)၊ မေခလာဝါ–မေခလာဟု ဣတ္ထိလိင်နှင့်လည်း ရှိ၏၊ ဝက္ခ–ရက္ခတစေ–သစ်ခွ၏

ကုသောဝိယ လဝနတောဝါ။ ။ကုသသဒ္ဒူပ ပဒ လူဓာတ်ဖြင့်ပင် တစ်နည်းပြပြန်သည်၊ ထို့ကြောင့် “ဝါ”ပါရသည်၊ “ကုသတိ ဆိန္ဒတိ–ကိုင်သူ့လက်ကို (အထက်အောက် ၂ ဖို့လုံး) ဖြတ်တတ် (ရှုတတ်)၏၊ ဣတိ ကုသော”အရ သမန်းမြက်ကို ကုသဟု ခေါ်၏၊ ကုသောဝိယ လုနာတိ ဆိန္ဒတိ–သမန်းမြက်ကဲ့သို့ ဥပ္ပန္နကိလေသာ အနุปပန္နကိလေသာ ၂ ဖို့လုံးကို ဖြတ်တောက်တတ် ရှုတတ်၏၊ ဣတိ ကုသလံ။

ကုသေန လာတဗ္ဗတ္တာ။ ။ကုသဒ္ဒူပ ပဒ+သာဓာတ်, အပစ္စည်းဖြင့် “ကုစ္ဆိတာနံ–စက်ဆုတ်အပ်သော အကုသိုလ်တို့ကို၊ သာတိ–နည်းပါးအောင်လည်း ပြုတတ်, ကုန်ဆုံးအောင်လည်း ပြုတတ်၏၊ ဣတိ–ထို့ကြောင့်၊ ကုသံ–မည်၏၊ ဉာဏ်ရ၏၊ ကုသေန–ဉာဏ်သည်၊ လာတဗ္ဗ–ယူထိုက်၏၊ ဣတိ ကုသလံ၊ [ဉာဏသမ္ပယုတ်ဌ ဉာဏ်ကတိုက်ရိုက်ယူ၍, ဝိပ္ပယုတ်ဌ ပကူပနိဿယသတ္တိဖြင့် ကုသိုလ်ဖြစ်အောင် ဉာဏ်က ယူသည်၊] ကုသသဒ္ဒူပ ပဒ+“လာ–အာဒါနေ”ဓာတ်နောင် အပစ္စည်းတည်း၊ ဤသို့ အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးသောကြောင့် “အပစ္စယေန ရူပသိဒ္ဓိ ဝေဒိတဗ္ဗာ”ဟု မိန့်သည်။ [သီဟိုဠ်မှ၌ “အပစ္စယေန, ကပစ္စယေန ဝါ”ဟု ၂ မျိုးလာ၏၊ ကပစ္စည်း သက်လျှင်လည်း (က်) အနုဗန်ချေ။]

ကဒ ।ပေ। ကဒလံ—ကဒလကို ထောမနံဓိဌ် “ရမ္ဘာရက္ခ–ငှက်ပျောပင်”ဟု ဆို၏၊ သို့သော် ပုလ္လိန်ဟု ဆိုသည်၊ “ကဒတိ မဒ္ဒတိ ဧတေနာတိ ကဒလံ၊ ဧတေန–ဤသစ်ပင်၏ အသီးဖြင့်၊ ကဒတိ မဒ္ဒတိ–ပျော်မြူး မေ့လျော့တတ်၏”ဟု ပေး၊ [ကဒလီ ပရိယာယ် ရမ္ဘာကို “ရံ(မေထုနရာဂဂ္ဂိ)–မေထုန်ရာဂမီးကို၊ ဘာတိ ဝမ္ဘေတိ–တိုးတောက်စေတတ်၏” ဟု ပြုသော ဝိဂြိုဟ်နှင့် အဓိပ္ပာယ် ညီလေ၊] “ကဒ”နာမ်ပုဒိကို မတွေ့ရ၊ ထို့ကြောင့် “ကဒနံ–မူးယစ်ခြင်း၊ ကဒေါ–ခြင်း”ဟု ပြု၍ “ကဒေ–ယစ်မူးပျော်မြူးခြင်းဌ၊ အလံ–၏၊ ဣတိ ကဒလံ” ဟု ကဒ ပါဋိပဒိကနောင် အလ သက်ပုံကို ကြဲ။

ဘဂန္ဓလံ—ဘဂန္ဓတိ သိဠတိ အရံညှဲ့အရွဲ့ကို သွန်ချသကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဘဂန္ဓလံ၊ [ဘဂံဝ–မိန်းမအင်္ဂါဇာတ်ကဲ့သို့ ဖြစ်အောင်၊ ဒါရယတေ–ဖောက်ခွဲတတ်၏၊ ဣတိ ဘဂန္ဓရော”ဟု ဆိုလျှင် ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်၊] ဘဂန္ဓနံ–အရည်ညှဲ့အရွဲ့ကို သွန်ချခြင်း၊ ဘဂန္ဓော–ခြင်း၊ ဘဂန္ဓေ–ဌ၊ အလံ+ဘဂန္ဓလံ၊ ထောမနံဓိဌ် ပုလ္လိန်ဟု ရှိ၏၊ ဝစ္ဆမင်အနီးအပါးဌ ပေါက်တတ်သောဂရင်ဂျိနာကိုပင် “ဘဂန္ဓိုလ်”ဟု ဆိုသတတ်။

အမ္ဗုအရာဒ္ဒ....၏၊ ဝက္ကလံ–လျှာ်တော (သစ်ခွံ အဝတ်)၊ တက္ကာ–ရုက္ခသိလေ သေ–သစ်စေးကို ပြုခြင်းဒ္ဒ...၏၊ တက္ကလံ–သစ်စေး၊ ပလ္လ–နိန္ဒ္ဒာနေ–ချိုင့်ဝှမ်း ရာ အရပ်ဖြစ်ခြင်းဒ္ဒ...၏၊ ပလ္လလံ–အိုင်ငယ်၊ သဒ္ဒ–ဟရိတော–စိမ်းစိုခြင်း ဒ္ဒ...၏၊ သဒ္ဒလံ–စိမ်းစိုသော အရပ်၊ ပရလောပေါ–နောက် အ,ကို ချေ။

မူလ–ပတိဋ္ဌာယံ–တည်ရာ ဖြစ်ခြင်းဒ္ဒ...၏၊ မုလာလံ–ကြာစွယ်၊ ရဿ တွံ–မူဒ္ဒ ရဿပြု၊ ဗိလ–နိဿယေ–မှီရာဖြစ်ခြင်းဒ္ဒ...၏၊ ဗိလာလံ–ပေါက် ဆား၊ ဝိဒ–သတ္တာယံ၊ ဝိဒါလံ–ဆေးဒန်း၊ စဋ္ဌ–စဏ္ဍိကြော–ကြမ်းတန်းသူ၏ အဖြစ်(ကြမ်းတန်းခြင်း)ဒ္ဒ...၏၊ စဏ္ဍာလော–ဒွန်းစဏ္ဍာ၊ ဒီဃတွံ–မုလာလံမှ စ၍ အကို ဒီဃပြု။

မေခလံ ၊ပေ၊ တက္ကလံ—မေခတိ ကဋ္ဌဝိစိတ္တံ ကရောတိ–ခါးကို ဆန်းကြယ်အောင် ပြုတတ်၏၊ ဣတိ မေခလံ၊ မေခနံ–ခါးကို ဆန်းကြယ်အောင် ပြုခြင်း၊ မေခေါ– ခြင်း၊ မေခေ–ခါးကို ဆန်းကြယ်အောင် ပြုခြင်းဒ္ဒ+အလံ–ဝွမ်းနိုင်သော ခါးစီးကြိုး (ခါးပတ်)သည်၊ မေခလံ–မည်၏၊ ဝက္ကတိ ရုက္ခတစော ဘဝတိ–သစ်ခွံဖြစ်၍ ဖြစ်တတ် ၏။ ဣတိ ဝက္ကလံ၊ ဝက္ကော–သစ်ခွံအရာဒ္ဒ+အလံ, ဣတိ ဝက္ကလံ၊ တက္ကတိ–သစ်စေးဖြစ် ၍ ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ တက္ကလံ၊ တက္ကော–သစ်စေးအဖြစ်ဒ္ဒ+အလံတိ တက္ကလံ။

ပလ္လလံ ၊ပေ၊ သဒ္ဒလံ—ပလ္လတိ–ချိုင့်ဝှမ်းရာ အရပ်ဖြစ်၍ ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ပလ္လလံ၊ ["ပလ္ဟ–ဂတိမှိ၊ ပလ္လတိ ဥဒကံ အာဂစ္ဆတိ ဧတသ္မာတိ ပလ္လလံ–ရေ၏ ထွက်လာ ရာ (နည်းသောရေရှိသော အိုင်)" ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် ဝိဂြိုဟ်ပြု၏၊] ပလ္လော–ချိုင့်ဝှမ်းရာ အရပ်ဒ္ဒ၊ အလံတိ ပလ္လလံ၊ သဒ္ဒတိ ဟရိတော ဘဝတိ–စိမ်းစိမ်းစိုစို ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ သဒ္ဒလံ–၏၊ စိမ်းစိုသောအရပ်၊ သဒ္ဒေ–စိမ်းစိုသော အရပ်ဒ္ဒ၊ အလံ–ဖြစ်ထိုက် သော နေဇာမြက်သည်၊ သဒ္ဒလံ–၏၊ ဤသို့ယခုစာတို့ဒ္ဒ "သဒ္ဒလံ"ချည်း ရှိ၏၊ သီမူဒ္ဒ ကား "သဒ္ဒ–ဟရိတော၊ သဒ္ဒလံ"ဟု ရှိသောကြောင့် "ပရလောပေါ"ဟု ဆိုသည်။

မုလာလံ ဗိလာလံ—မူလတိ ပတိဋ္ဌာတိ ဧတ္ထာတိ မုလာလံ–ကြာပင်၏ တည်ရာ ကြာစွယ်ကြာရင်းဟည်း၊ မူလေ–အရင်းဒ္ဒ+အလံ, မုလာလံ၊ ["မုဠာလံ"ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် ရှိ၏၊] မူလဓာတ် ကြံရာဒ္ဒ အလမ္ဗ အကိုလည်း ဒီဃပြုရဦးမည်၊ ထိုဒီဃနှင့် မူဒ္ဒ ရဿကို ကွစာဒိမဏ္ဍိတ္ထရာနံဖြင့် ပြု–ဟု နျာသ ဆိုသည်၊ မူလကို ပါဠိပဒိက ကြံရာဒ္ဒ ကား လ်ခွင်း ချေ, အလမ္ဗ အကို ဒီဃပြု၊ နောက်ဒ္ဒလည်း ဤနည်းပင်၊ ဗိလတိ နိဿ ယတိ–မှီ၍ ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဗိလာလံ၊ ဗိလေ–မှီရာဒ္ဒ+အလံတိ ဗိလာလံ၊ [ပေါက် ဆားဟု ဓာတုတ္ထသဂြိုဟ် ပေး၏၊ "ဗိဠာလော–ကြောင်"ဟုလည်း ဆိုကြ၏။]

ဝိဒါလံ စဏ္ဍာလော—ဝိဠတိ–ထင်ရှားရှိ၏၊ ဣတိ ဝိဒါလံ၊ ဝိဒေ–ထင်ရှားဖြစ် ခြင်းဒ္ဒ+အလံတိ ဝိဒါလံ၊ နပုလ္လိန် "ဝိဒါလံ"ကို "ဟရိတာလေ"ဟု ထောမနိမိ ဖွင့်၏၊ စဏ္ဍောတိ ပီဠေတိ–နှိပ်စက်တတ်၏၊ [ကြမ်းတန်း–ဆိုသည်မှာ နှိပ်စက်တတ်ခြင်းပင်–

ဝါ–ဂတိဂန္ဓနေသု၊ ဝါလံ–ရေ၊ ဝါ–ပန်းမ၊ ဝသ–အစ္ဆာဒနေ–ဖုံးလွှမ်းခြင်း ၌...၏၊ ဝသလော–ယုတ်မာသူ၊ ပစိ–ဝိတ္ထာရေ၊ ပစလော, ပဠာလော–ပဠာလတိုင်း၊ ပဠန္ဓံ ရာဇုနံ–ငါးယောက်သော မင်းတို့အား၊ အလံ–ထိုက်၏၊ ဣတိ ပိ, ပဠာလော–မည်၏၊ မစ–စောရေ–ခိုးခြင်း၌...၏၊ မစလော–ခိုးသူ၊ [သိမ္ဗၢ် "မစ–ရောစေ–တင့်တယ်ခြင်း၌...၏၊ မစလော–တင့်တယ်သူ"] မုသ–ထေယျေ–ခိုးခြင်း၌...၏၊ မုသလော–ကျည်ပွေ့။

ဂေါတ္ထ–ဝံသေ–အနွယ်စပ်ခြင်း၌...၏၊ ဂေါတ္ထလော–မြေခွေး၊ ပုထု–ဝိတ္ထာရေ–ပြန့်ကျယ်ခြင်း၌...၏၊ ပုထုလော–ပြန့်ကျယ်သည်၊ ဗဟု–သချိုနေ–ရေတွက်ခြင်း၌...၏၊ ဗဟုလံ–များသည်၊ ပရလောပေါ–နောက်သရက်ကို ချေ၊

ဟူလို၊] ဣ၏ စဏ္ဍာလော–ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် ပြုသည်၊ စဏ္ဍော–ကြမ်းတန်းမှ၌+အလံ ဣတိ စဏ္ဍာလော။

ဝါလံ ဝသလော—နပုလ္လိန် ဝါလသဒ္ဒါသည် "အဏ္ဏော နိလံ ဝနံ ဝါလံ"ဟု ရေဟော ပရိယာယ်၌လည်းကောင်း "ဟိရိဝေရ္ဘ ဝါလဗ္ဘ"ဟု ပန်းမ(ဆေးပင်တစ်မျိုး) ပရိယာယ်၌လည်းကောင်း ဝါ၏၊ ဝါတိ ဂစ္ဆတိ–သွားတတ်၏၊ ဣတိ ဝါလံ–(ရေ)မည်၏၊ ဝါတိ ဂန္ဓတိ–ထုံးဖွဲ့တတ်၏၊ ဣတိ ဝါလံ–(ပန်းမ)မည်၏၊ ပုလ္လိန်ဖြစ်လျှင်ကား ဆံပင်–သားမြီး အနက်ကိုလည်း ဟောသေး၏၊ [ဝါကို ပါဠိပဒိက ကြံဖို့ ခဲယဉ်း၏၊ သို့ဖြစ်၍, "ဝါ+အလံတိ ဝါလံ"ဟု မပြုသင့်၊] "ဝါဠော–သားရဲ"ဟု လကို ဌပြု၍လည်း ရှိသေး၏၊ ဝသီယတိ အစ္ဆာဒီယတိ–(မတင့်တယ်သဖြင့်) ဖုံးထားအပ်၏၊ ဣတိ ဝသလော၊ ["ဝသ–ပဋ္ဌရဏော"ဟု ကြံ၍ "ပါပဓမ္မေ–တို့ကို၊ ဝသတိ ပဋ္ဌရတိ–ယိုချတတ်၏၊ ဣတိ ဝသလော"ဟုလည်း ပြု၊] ဝသေ–ဖုံးထားခြင်း၌+အလံတိ ဝသလော။

ပစလော, ပဠာလော—ပစလော၏ အနက်ကို မတွေ့ရ, ပဠလောနှင့် အနက်တူကြသည်၊ ပစိယတိ ဝိတ္ထာရီယတိ–ချဲ့အပ်၏၊ ဣတိ ပစလော, ပဠာလော၊ ပဠ–ဟူသော သချိုပါဠိပဒိက ပုဒ်နောင် အလပစ္စည်းဖြင့် "ပဠန္ဓံ+အလံတိ ပဠာလော"ဟု ပြု၊ သိမ္ဗၢ် ပဠာလောချည်း ရှိ၏၊ တိုင်းနိုင်ငံကို ဟောရာ၌ ပုလ္လိန် ဗဟုဝုစ်ဟု အဘိဓာန် ဆိုသော ကြောင့် "ပဠာလာ"ချည်း ရှိလျှင် သာ၍ ကောင်းမည်။

မစလော မုသလော—ဤပုဒ်၏ အနက်ကို အဘိဓာန်၌ မတွေ့ရ၊ "'မစတီတိ မစလော"ဟု ပြု၍ မြန်မာမှု သိမ္ဗၢ်ဆိုတိုင်း "ခိုးသူ;တင့်တယ်သူ"ဟု ပေးရတော့သည်၊ မုသတိ ဧတေနာတိ မုသလော–ကျည်ပွေ့ (ကျပွေ့)ဖြင့် နှက်၍ လုယက်ခိုးယူကြောင်း ဖြစ်သောကြောင့် မုသလမည်သည်၊ မုသေ–လုယက် ခိုးယူခြင်း၌+အလံတိ မုသလော။

ဂေါတ္ထုလော ၊ပေ၊ ပရလောပေါ—"ဂေါတ္ထုလော–ပုထုလော–ဗဟုလံ" ဤ ၃ ပုဒ်၌ ပဌမနည်း အလို (ဂေါတ္ထုဓာတ် ပုထုဓာတ်ဟု မရှိရကား) ဂေါတ္ထု–ပုထု–ဗဟု

ယဒါ ပန–ကား၊ လာ– အာဒါနေ–ယူခြင်းဌ...၏၊ ဣတိ ဓာတု–ဤဓာတ်သည်၊ (ဟောတိ)၊ တဒါ–ဌ၊ ဂေါ တ္ထုံ–အနွယ်ကို၊ လာတိ–ယူတတ်၏၊ ဣတိ ဂေါ တ္ထုလော၊ ဧဝံ, ပုထုလော–ပြန့်ကျယ်သည်၊ ဗဟုလံ–များသည်။

မဂ်–မဂ်လ္လေ–မဂ်လာ၏ အဖြစ်ဌ...၏၊ မဂ်လံ–မဂ်လာ၊ ဗဟ–ဝုဒ္ဓိမှိ–ကြီးပွားခြင်းဌ...၏၊ ဗဟလံ–ထူထဲသော ဝတ္ထု၊ ကဗိ–သဠာရဏော–ကောင်းစွာလှည့်လည်ခြင်းဌ...၏၊ (သဠလနေ–ဟု ဓာတ်ကျမ်းရှိ၏၊) ကမ္မလံ–ကမ္မလာ (သားမွေးခြုံထည်)၊ သဗိ–မဏ္ဍာနေ–တန်ဆာဆင်ခြင်းဌ...၏၊ သမ္မလံ–လမ်းစာ ရိက္ခာ၊ နိဂ္ဂဟီတာဂမော–လာ၊ သဗလော ဝါ–အပြောက်အကျား ဟောသော သဗလောလည်း ရှိ၏၊ အဂ္ဂ–ဂတိကောဋ္ဌိလ္လေ– အသွား ကောက်သည်၏ အဖြစ်ဌ...၏၊ အဂ္ဂလံ–တံခါးကျည် (မင်းတုတ်)၊ ဝါ–တံခါးရွက်၊ မဋ္ဌိ–

တို့ကို ပါဠိပဒိက ကြံ၍ ဥနောင် အလပစ္စည်းမှ အသရကို ချေရသည်၊ ဂေါတ္ထမှိ–အနွယ်စပ်ခြင်းဌ+ပုထုမှိ–အပြန့်အကျယ် (အများအပြား)ဌ+ဗဟုမှိ–အများဌ+အလံ ဣတိ ဂေါတ္ထလော–စသည် ပြု၊ [ကောသီယတိ အဣ္ဂောသီယတိ–ဆဲရေးအပ်၏၊ ဣတိ ကောတ္ထု" ဟု ရှိ၏၊ သဒ္ဒနီတိနှင့် ဤကျမ်း မြန်မာမူ၌ "ဂေါတ္ထု"ဟု ရှိ၏၊ သီမူဌ်ကား "ကောတ္ထု" ပင်။]

ယဒါ ၊ပေ၊ ဗဟုလံ—ဂေါတ္ထု, ကောတ္ထု, ဗဟု သဒ္ဒြုပ ပဒ "လာ–အာဒါနေ"ဓာတ်နောင် အပစ္စည်းသက်၍ "ဂေါတ္ထုလော" စသည်ဖြင့် တစ်မျိုး ပြီးသေး၏၊ ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်၊ ပုထုံ–အများကို (အပြန့်အကျယ်ကို)၊ ဗဟုံ–အများကို+လာတိ–ယူတတ်၏၊ ဣတိ ပုထုလော, ဗဟုလံ–မည်၏။

မဂ်လံ ၊ပေ၊ သဗလော—မဂ်လာ၏ အဖြစ်ဟူသည် တိုးတက် ကြီးပွားခြင်း, ကြက်သရေရှိခြင်း, ဣဋ္ဌာရုံတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်းတည်း၊ မဂ်ဿ ဝုဒ္ဓိ ဂစ္ဆဿ ဧတေနာတိ မဂ်လံ–တိုးပွားခြင်းသို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော မဂ်လသုတ်လာ မဂ်လာ အမျိုးမျိုးတည်း၊ မဂ်–တိုးတက် ကြီးပွားခြင်းဌ+အလံတိ မဂ်လံ၊ ဗဟတိ ဝုဒ္ဓိ ဂစ္ဆတီတိ ဗဟလံ၊ ဗဟော–ကြီးပွားခြင်းဌ+အလံတိ ဗဟလံ၊ ကမ္မတိ သဠရတိ–လှည့်လည်တတ်၏၊ ဣတိ ကမ္မလံ၊ ကမ္မေ–လှည့်လည်ခြင်းဌ+အလံတိ ကမ္မလံ၊ "သဗိ–မဏ္ဍနေ" ဟု တစ်ညီတစ်ညွှတ်ထည်း ဓာတ်ကျမ်းရှိ၏၊ သမ္မတိ မဏ္ဍတိ–(လမ်းခရီးဌ) တန်ဆာသဖွယ်ဖြစ်၏၊ ဣတိ သမ္မလံ၊ သမ္မေ–တန်ဆာဆင်ခြင်းဌ+အလံတိ သမ္မလံ၊ ဤသဗိဓာတ်ဖြင့် "သမ္မတိ မဏ္ဍတိ–သဘောမတူသော အဆင်းဖြင့် တန်ဆာဆင်သကဲ့သို့ ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ သဗလော" ဟု ဖြစ်သေး၏။

ဘူသာယံ–တန်ဆာဆင်ခြင်းဌ...၏၊ မဏ္ဍလ–အဝင်းအဝိုင်း၊ ကုဋိ–ဒါဟေ–ပူလောင်ခြင်းဌ...၏၊ ကုဏ္ဍလံ–နားဆောင်း၊ ဣစ္စာဒိ။

၆၇၆။ ပုထသ ၊ပေ၊ မောဝါ။ ။ပုထဝီတိ ဇေသ ဓာတုသ–၏၊ ပုထု ပထ ဣတိ ဇော အာဒေသာ ဟောန္တိ၊ ဝါ–အ,ချို့,သော ပထအပြု နောက်ဌ၊ အမပစ္စယောစ–အမပစ္စည်းသည်လည်း၊ (ဟောတိ)၊ အယံ ဝါ သဒ္ဒေါ, ကွစတ္ထော–ကွစိ အနက်ရှိ၏၊ ["အ,ချို့,ဌ" ဟု ပေးဟူလို၊] ပုထု–ဝိတ္ထာရေ–ချဲ့,ဖြန့်,ခြင်းဌ...၏၊ ပတ္ထဋ္ဌာ–ပြန့်,ကျယ်၏၊ ဣတိ အတ္ထော, ကွိ ပစ္စယော–သက်၊ ဣမိနာ, ပုထု ပထာဒေသာ–ပုထုအပြု, ပထအပြုတို့,သည်၊ (ဟောန္တိ)၊ ကွိလောပေါ–ချေ၊ ဣတ္ထိယံ–ဣတ္ထိလိင်ဌ၊ ဣါပစ္စယော–ဣါပစ္စည်းသက်၊ ဩသရေစာတိသုတ္တေ–ဌ၊ စသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ အဝါဒေသော–အဝ ပြု၊ ပုထဝီ, ပထဝီ–မြေ၊ ထသ–ထ၏၊ ဌတ္တံ–ဌပြု၊ အမ ပစ္စယေ–ဌ၊ ပထာဒေသော–ပထပြု၊ ပထမော–ရှေးဦးစွာသော အရာ။

အဂ္ဂလံ ၊ပေ၊ ကုဏ္ဍလံ—အဂ္ဂတိ ကုဋ္ဌလံ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတီတိ အဂ္ဂလံ၊ အဂ္ဂေ–ကောက်ကောက် ကွေးကွေးဖြစ်ခြင်းဌ+အလံတိ အဂ္ဂလံ၊ မဏ္ဍီယတိ ဘူသီယတိ–တန်ဆာဆင်အပ်၏၊ ဣတိ မဏ္ဍလံ၊ မဏ္ဍော–တန်ဆာ ဆင်ခြင်းဌ+အလံတိ မဏ္ဍလံ၊ ဃံသေန–ပွတ်တိုက်ခြင်းဖြင့်၊ ကုဏ္ဍတိ ဒဟတိ–နားကို ပူလောင်တတ်၏၊ ဣတိ ကုဏ္ဍလံ၊ ကုဏ္ဍော–ပူလောင်ခြင်းဌ+အလံတိ ကုဏ္ဍလံ၊ [ဣါဝိဂြိုဟ်များဝယ် ဓာတွတ္ထသင်္ကီဟ–မောဂ္ဂလ္လာန်–အဘိဓာနပဒီပိကာသူစိတို့,ဌ မပါသမျှသည် ကြဲ၍ ပြုလိုက်သော ဝိဂြိုဟ်များတည်း၊ "ကုဏ္ဍော+အလံ" ကဲ့သို့ ပြုသမျှဌ်ကား ပါဠိပဒိကနောင် အလပစ္စည်းသက်သော တဒ္ဓိတ်နာမ်ချည်းတည်း။]

၆၇၆။ ပုထဝီ ပဌဝီ, ထသ ဌတ္တံ—"ပတ္ထဋ္ဌာ"သည် ပုထဓာတ်၏ အနက်ပြတည်း၊ ဝိဂြိုဟ်ကိုမူ "ပုထတိ ပတ္ထတိ–ကျယ်ပြန့်,တတ်၏၊ ဣတိ ပုထဝီ"ဟု ပြု၊ ဒေါဓသစ္ဌ စဖြင့် ထကို ဌပြုလျှင် "ပဌဝီ"ဟု ဖြစ်သတဲ့၊ မောဂ္ဂလ္လာန် သမာသ်ဌ်လည်း ဣ"ပထဝီ" ရုပ်ကို ပြု၏၊ သို့,သော် ဣ "ပဌဝီ"ကို ပါဠိဌ် အသုံးမရှိ, ဌမပြုပဲ ပု၏ ဥကို တေသု ဝုဒ္ဓိဖြင့် (အ) ပြု၍ "ပထဝီ" ဟုသာ ရှိသည်။

အမပစ္စယေ ၊ပေ၊ ပထမော—ပထတိ ဝိတ္ထာရော ဘဝတိ ဇောသ္မာတိ ပထမော–ကျယ်ပြန့်,ရာ အစ၊ ["ပထတိ အာဒိမှိ ပဝတ္တတီတိ ပထမော"ဟုလည်း ပြု၊] ဣသုတ် အဆိုအတိုင်းလည်းကောင်း, သက္ကတဌ် "ပြထမ"ဟု "ပြထ"ဓာတ်ဖြင့် ရှိသောကြောင့်လည်းကောင်း "ပထမ"ဟု အရေးအသားပြုကြ၏၊ သို့,သော် ပါဠိဌ် "ပဌမ"ဟု ရှိသင့်ကြောင်းကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာဌ် (မောဂ္ဂလ္လာန်နိသယကို မှီ၍) ပြထားသည်။

၆၇၇။ သသ္ဃာဒီဟိ တုဒ်ဝေါ။ ။ပေ၊ သသု–ဟိ်သာဂတိသု၊ တု ပစ္စယော–သက်၊ ကွစိ ।ပေ၊ ဓာတွန္တရသ–ဓာတွန်(သ်)၏၊ တကာရော–တပြု၊ သတ္တု–ရန်သူ၊ ဇန်–ဇနနေ၊ ဇတ္တု–ပခုံးစွန်း၊ ဒဒ–ဒါနေ၊ ဒဒ္ဒု–ပွေးနာ၊ ကုဋ္ဌ ဝိသေသော–နူနာအထူးတည်း၊ အဒ–ဘက္ခဏော၊ အဒ္ဒု–အချုပ်ထောင်၊ မဒ–ဥမ္မာဒေ၊ မဒ္ဒု–ယစ်မူးသူ၊ ဣစ္စာဒိ။

၆၇၈။ ဗျာဒီဟိ ဣါ၀ရော။ ။ပေ၊ စိ–စယေ–စိခြင်းဌ...၏၊ စိယတိ–စိအပ်၏၊ ဣတိ စိ၀ရံ–(သင်္ကန်း)မည်၏၊ ပါ–ပါနေ၊ ပါတိ–သောက်တတ်၏၊ ဣတိ ပိ၀ရော–မည်၏၊ ပိနော–ဆူဖြိုးသူ(၀သူ)တည်း။ [မောဂ္ဂလ္လာန်ဌ "ပိ"ဓာတ်ဖြင့် "အပိဏီ–နှစ်သိမ့်ပြီ၊ ဣတိ ပိ၀ံ" ဟု ပြု၏၊] ဓာ–ဓာရဏော၊ ဓိ၀ရော – ပိုက်ကွန် စသည်ကို ဆောင်တတ်သူ၊ ကေ၀ဋ္ဋော – တံငါသည်၊ [ဓာလကုမာဒီနိ–ပိုက်ကွန် မြှုံးစသည်တို့ကို၊ ဓာရေတိတိ ဓိ၀ရော။]

၆၇၉။ မုနာဒီဟိ စိ။ ။ပေ၊ စသဒ္ဒေန–ဖြင့်၊ ပါဋိပဒိကေဟိစ–ပါဋိပဒိကပုဒ်တို့မှ နောက်ဌလည်း၊ ဣ–ဣပစ္စည်းသက်၊ မုန–ဉာဏော၊ မုနာတိ–(ပစ္စုပ္ပန်လောက, တမလွန်လောကကို)သိတတ်၏၊ ဣတိ မုနိ၊ ၀ါဓိကာရ–လိုက်သော ၀ါသဒ္ဒါကြောင့်၊ နှ ဝုဒ္ဓိ။ [အညေသုစသုတ်ဌ လိုက်သော ၀ါသဒ္ဒါကြောင့် မုဌ် ဝုဒ္ဓိ မပြု၊] ယတ–ယတနေ–အားထုတ်ခြင်းဌ...၏၊ ယတတိ–အားထုတ်တတ်၏၊ ဣတိ ယတိ–(ရဟန်း)မည်၏၊ အဂ္ဂ–ဂတိ ကောဋ္ဌိလ္လေ–အသွားကောက်သည်၏ အဖြစ်ဌ...၏၊ အဂ္ဂ–မီး၊ ပတ–ဂတိမှ၊ ပတိ–လင်, အရှင် သခင်၊ သုစ–သောစကမ္မနိ–စင်ကြယ်မှုဌ...၏၊ သုစိ–စင်ကြယ်သည်၊ ရုစ–ဒိတ္တိမှ–တောက်ပခြင်းဌ...၏၊ ရုစိ–အရောင်၊ ဩ–ပရိယေသနေ–ရှာမှီးခြင်းဌ...၏၊ သီလာဒိဂုဏော–သီလ အစရှိသော ဂုဏ်တို့ကို၊ ဩသတိ–ရှာတတ်၏၊ ဣတိ ဣသိ၊ ကု–သဒ္ဒေ၊ ကဝိ–ကဗျာဆရာ၊

၆၇၇။သသတိ ဟိ်သတိ–ညှဉ်းဆဲတတ်၏၊ ဣတိ သတ္တု၊ (သဒေသာနုန္တရော–မိမိနှိုင်ငံ၏ အခြားမဲ့ဌ် တည်သော၊ ရာဇာ–ရန်သူမင်းသည်၊ သတ္တု–မည်၏၊... အဘိ ဓာန်)၊ ["သစ–သမ၀ါယေ"ဟူသော ဓာတ်ဖြင့် "သစတိ သမေတိ–ပေါင်းစည်းတတ်၏၊ ဣတိ သတ္တု၊ ယ၀ါဒိစုဏ္ဏံ–မယောစသော စပါးမျိုးတို့၏ အမှုန့် (မုံ့ညက်)တည်း, ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် ဆိုသေး၏၊ "သတ္တုံ–မုံ့လုံး"ဟု ပေးရိုးကား မမှန်၊ ပ၀ါရဏာသိက္ခာပဒ အဋ္ဌကထာနှင့် ညီ၊] ဇာယတိ–ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဇတ္တု၊ ဇရာတ်ဖြင့် "ဇီရတိတိ ဇတ္တု"ဟု မောဂ္ဂလ္လာန်ပြု၏၊ ဒုက္ခံ ဒဒါတိတိ ဒဒ္ဒု၊ အဒတိ ဘက္ခတိ–ခဲစားသကဲ့သို့ ဖြစ်၏၊ ဣတိ အဒ္ဒု၊ မဒ္ဒတိ–မူးယစ်တတ်၏၊ ဣတိ မဒ္ဒု၊ ဣါပုဒ်၏ ပညတ်နက်ကို မတွေ့ရ။

ဝါ–ပညာရှိ၊ ဝုဒ္ဓိ–ဉာဏ်ကို သြဝုဒ္ဓိ ပြု၊ အဝါဒေသောစ–သြကို အဝလည်းပြု၊ ရ–သဒ္ဒေ၊ ရဝိ–နေ၊ ဒမိ–နှိမ်ဓမ်း၊ ကုဋ္ဌ–အိမ်ငယ်။

အသု–ခေပနေ–ပစ်လွှင့်ခြင်းဌ...၏၊ အသိ–သံလျက်၊ ရာဇ–ဒိတ္တိမှိ၊ ရာဇိ–အရေး၊ ဂမု–သပ္ပ, ဂတိမှိ; သပ္ပိ–ထောပတ်၊ အစ္ဆ–ပူဇာယံ၊ အစ္ဆိ–မီးလျှံ၊ ဇုတ–ဒိတ္တိမှိ၊ ဇောတိ–မီး၊ နန္ဒ–နှစ်သက်ခြင်း၊ ဒီပိ–သစ်၊ ကိမိ–ပိုးလောက်၊ အကာရဿ–အ၏၊ ဣတ္တံ–ဣ ပြု၊ တမု–ကခ်ိယံ–ယုံမှားခြင်းဌ...၏၊ တိမိ–တိမိ မည်သော ငါးကြီး၊ ဗုဒ္ဓတိ – သိတတ်၏၊ ဣတိ ဗောဓိ–(မဂ်ဉာဏ်,

---

၆၇၉။ အဂ္ဂိ ၊ပေ၊ ကုဋ္ဌ—အဂ္ဂတိ ကုဋ္ဌလော ဟုတ္တာ ဂစ္ဆတိ–ကောက်ကောက်ကွေ့ကွေ့ဖြစ်၍ သွားတတ်၏၊ ဣတိ အဂ္ဂိ၊ ပုရတော–ရှေ့က၊ ပတတိ ဂစ္ဆတိ–သွားတတ်၏၊ ဣတိ ပတိ။ ["ပဓာနဘာဝေန–ပြဌာန်းသည်၏ အဖြစ်ဖြင့်၊ ပတတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ–ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ပတိ"ဟုလည်း ကြ၏၊] သုစ္ဆတိ (ဒီဝါဒီ)–စင်ကြယ်တတ်၏၊ ဣတိ သုစိ–စင်ကြယ်သူ, ဖြူစင်သောအရာ, အဖြူရောင်၊ ရောစတိ–ထွန်းလင်း တင့်တယ်တတ်၏၊ ဣတိ ရုစိ၊ ကဝတိ ကထေတိ–ဖွဲ့ဆိုတတ်၏၊ ဣတိ ကဝိ၊ ရဝတိ ဂစ္ဆတိ–ကြိုးဝါးတတ်၏၊ ဣတိ ရဝိ၊ ဃတံ–ထောပတ်ကို၊ အာဒဓာတိ–ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ ဒဓိ၊ [ဓာဓာတ် ဓာဓာ ဒွေဘော်ပြု၊ ရှေ့ဓာကို အဗ္ဘာသမှည့်, ဒပြု, ရဿပြု၊ သဒ္ဒနိတိ၌ "ဒဓ–ဓာရဏေ"ဓာတ်ဖြင့် "ဇနဿ–၏၊ တုဋ္ဌိ–နှစ်သက်ခြင်းကို၊ ဒဓတေ–ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ ဒဓိ"ဟု ပြုသည်၊] ကုဋ္ဌ–ဆေဒနေ၊ ကုဋ္ဌတိ ဆိန္နတိ–ဖြတ်တောက်တတ်၏၊ ဣတိ ကုဋ္ဌိ–သစ်ပင်, ကိုယ်, ရေ, အနက်တို့၌ ပုလ္လိန်၊ အိမ်ငယ် အနက်၌ ဣတ္ထိလိန်,ဟု ထောမနိုဓိ ဆို၏။

အသိ ၊ပေ၊ ကိမိ—အသိယတိ ခိပိယတိ–ထိုးပစ်အပ်၏၊ ဣတိ အသိ–သန်လျက်၊ (ဒါးလွယ်)ဟု မောဂ္ဂလ္လာန်နိသယသစ်၌ ပရိယာယ် ပြု၏၊ ရာဇတိ ဒိပ္ပတိ–တောက်ပထင်ရှားတတ်၏၊ ဣတိ ရာဇိ၊ ("ရာဇတိ ပဝတ္တတိတိ ရာဇိ"ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် ပြု၏၊) "ဝနရာဇိ–တောအရေး"စသည်၌ ပါသော အရေးအစဉ်အန်းတည်း၊ သပ္ပတိ ဂစ္ဆတိ ပဝတ္တတိ–ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ သပ္ပိ၊ အစ္ဆိယတိ ပူဇိယတိ–ပူဇော်အပ်၏၊ ဣတိ အစ္ဆိ၊ ဇောတတိ–ထွန်းလင်းတတ်၏၊ ဣတိ ဇောတိ–မီး, အရောင်အဝါ၊ နန္ဒ–နန္ဒနေ၊ နန္ဒီယတေ–နှစ်သက်ခြင်း၊ နန္ဒိ–ခြင်း၊ [ဌင်းပုဒ်ကို အဘိဓာန်၌ မတွေ့ရ၊] ဒီပ–ဒိတ္တိမှိ ဒိပ္ပတိတိ ဒီပိ။ [ဤဝိဂြိုဟ်ကိုလည်း အခြားကျမ်း၌ မတွေ့ရ၊] ကမ–ပဒဝိက္ခေပေ (ခြေလှမ်းခြင်း, သွားခြင်း)၊ ကမတိ ယာတိ–ရွှေ့သွားတတ်၏၊ ဣတိ ကိမိ–ပိုးလောက်စသော ငယ်သောသတ္တဝါ၊ ဤသို့ ကမဓာတ်ဖြင့် ပြီးသောကြောင့် "အကာ ရဿ ဣတ္တံ"ဟု မိန့်သည်၊ တမတိ ကခ်ံတိ–ယုံမှားတတ်၏၊ ဣတိ တိမိ၊ ငါးသာမန်ကိုလည်း ဟောသည်၊(အကို ဣပြု)၊ အဘိဓာနပ္ပဒီပိကာသူစိ၌ "တိမု"ဓာတ်ဟု ဆို၏။

ဗောဓိ—သဗ္ဗညုတဉာဏ် အရိယာမဂ်ကို ဟောရာ၌ ဗောဓိသဒ္ဒါ ဣတ္ထိလိန်၊ ဗောဓိမင်းသားဟူသော ပညတ်နက်ကို ဟောရာ၌ ပုလ္လိန်၊ ဗောဓိပင်ကို ဟောရာ၌ ပုလ္လိန် ဣတ္ထိလိန်ဟု အဘိဓာန် ဆို၏၊ ဤ၌ "ဗုဇ္ဈတိ"ဟု ကတ္တုသာဓ် ပြုထားသောကြောင့်

သဗ္ဗညုတ ဉာဏ်)မည်၏၊ ကသ–ဝိလေခနေ–ရေးခြစ်ခြင်းဌ...၏၊ ကသိ–လယ်ထွန်ခြင်း၊ ကပိ–စလနေ၊ ကပိ–မျောက်သတ္တဝါ၊ ကလိ–မကောင်းမှု၊ ဗလိ–အခွန်အထုပ်၊ မသိ–မင်၊ ဓနိ–အသံ၊ ဟရိ–ရွှေ, ဗီဿနိုးနတ်၊ အရိ–ရန်သူ၊ ဂိရိ–တောင်၊ ဣစ္ဆာဒယော–တို့တည်း။

ပါဋိပဒကတော ပန–မှ နောက်ဌကား၊ မဟာလိ–မဟာလိမည်သော မင်း၊ ဘဒ္ဒါလိ–ဘဒ္ဒါလိ မည်သောရဟန်း၊ မဏိ–ပတ္တမြား၊ အရဏိ–ပွတ်ခုံ၊ တရဏိ–လှေ၊ ဓရဏိ–မြေ၊ သရဏိ–လမ်း, အိမ်၊ ဓမနိ–အကြော, ကြိုးရိုး၊ အဝနိ–မြေ၊ အသနိ–မိုးကြိုး၊ ဝသတိ–အိမ်၊ ဣစ္ဆာဒိ။

သဗ္ဗညုတဉာဏ် အရိယာမဂ်ကို ရည်ရွယ်သည်ဟု သိရ၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် ဤဣစ္ဆပစ္စည်းသည် ဣတ္ထိလိန်ဌလည်း ဖြစ်သည်–ဟု သိရပြန်သည်၊["အပစ္စယော, ဏောဒုတိယော, ဣပစ္စယော ပုမေ သိယုံ"ကား ဤ ဣပစ္စည်းကို ရည်ရွယ်လျှင် မမြဲ–ဟု မှတ်။]

ကသိ ၊ပေ၊ ဂိရိ—ကသနံ–လယ်ထွန်ခြင်း၊ ကသိ၊ ကမ္မတိ စလတိ–မငြိမ်မသက်, ရောက်ရက်ခတ် လှုပ်ရှားတတ်၏၊ ဣတိ ကပိ၊ "ကလ–သန္ဓိုနေ၊ ကလီယတိ ပမီယတိ–နှိုင်းချိန်အပ်၏၊ ဣတိ ကလိ–မကောင်းမှု"ဟု မောဂ္ဂလ္လာန် ပြု၏၊ မြန်မာမူ၌ ဤပုဒ်ကျ၏၊ ဗလ–ပါဏနေ–အသက်ရှူရှိုက်ခြင်းဌ...၏၊ ဗလန္တိ ဧဝန္တိ အနေနာတိ ဗလိ–အသက်ရှင်ကြောင်း အခွန်အတုပ်၊ ဓန–သဒ္ဒေ၊ ဓနတိ နဒတိ–မြည်တတ်၏၊ ဣတိ ဓနိ၊ ဟရ–ဟရဏော၊ မနုည်–နှစ်သက်ဖွယ်ကို၊ ဟရတိ–ဆောင်တတ်၏၊ ဣတိ ဟရိ–စိမ်းစိုသော အဆင်း, ရွှေအဆင်း, ဗီဿနိုးနတ်၊ အရ–ဂတိမှိ၊ အရတိ ဂစ္ဆတိ ပစ္စတ္ထိကဘာဝန္တိ အရိ–ဆန့်ကျင်ဘက်ကို အလိုရှိသူ၏ အဖြစ်သို့ ရောက်သူ, ရန်သူ၊ ဂိရ–နိဂ္ဂိရဏော–ထွေးအန်ခြင်းဌ...၏၊ ဂိရတိ နိဂ္ဂိရတိ–ဆေးမြစ် စသည်ကို ထွေးအန်တတ်, ပေါက်ဖွားတတ်၏၊ ဣတိ ဂိရိ။ ["နိဂ္ဂိရဏော–မျိုခြင်း"ဟု ပေးသည်ကို ဆင်ခြင်။]

မဟာလိ ၊ပေ၊ ဝသတိ—"မဟတ္တံ လာတိ ဂဏှာတိ–မြတ်သူ၏အဖြစ်(ဂုဏ်)ကို ယူတတ်၏၊ ဣတိ မဟာလော"ဟု မဟန္တ သဒ္ဒူပ ပဒ လာဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးပြီးနောက်, ထိုမဟာလဟူသော ပါဋိပဒိကပုဒ်နောင် ဤသုတ်ဖြင့် ဣပစ္စည်းသက်၊ ဘဒ္ဒံ–ကောင်းသောအရာကို၊ အာလာတိ ဂဏှာတီတိ ဘဒ္ဒါလော၊ ဘဒ္ဒသဒ္ဒူပ ပဒ အာပုဗ္ဗ လာဓာတ်၊ မနတိ မဟဗ္ဘာဝံ ဂစ္ဆတိ–အဖိုးများစွာ ထိုက်သည်၏ အဖြစ်သို့ ရောက်တတ်၏၊ ဣတိ မဏော (နကို ဏပြု)၍ မနဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့် ပြီးပြီးမှ ထို "မဏ" ဟူသော ပါဋိပဒိကနောင် ဣ ပစ္စည်းသက်၊ မောဂ္ဂလ္လာန်ဌကား မနဓာတ်နောင် တစ်ခါထည်း ဣ ပစ္စည်းသက်၊ အရိယတိ ဂမိယတိ–ရောက်အပ်၏၊ ဣတိ အရဏော၊ အရဓာတ်နောင် ယု ပစ္စည်းဖြင့် ပြီးပြီးမှ ဣ ပစ္စည်းသက်၊ ပွတ်ခုံရ၏၊ တရတိ–လွန်မြောက်တတ်၏၊ ဣတိ တရဏော၊ ဣသက်, တရဏိ၊ ဓရတိ–ဆောင်ထားတတ်၏၊ ဣတိ ဓရဏော၊ ဣသက်, ဓရဏိ၊ သရိယတေ ဂစ္ဆိယတေ – သွားအပ်၏၊ ဣတိ

၆၈၀။ ဝိဒါဒီဟျူရော။ ။ပေ၊ ဝိဒ–လာဘေ၊ အနာသန္နတ္တာ–မနိုးသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဝိန္ဒိတုံ–ရခြင်းငှာ၊ အလံ–မထိုက်၊ ဣတိ အတ္ထော, ဥရ ပစ္စယော–သက်၊ ဝိဒူရော–ဝေးသော တောင်၊ ဝိဇ္ဇူရော ဝါ–လည်းရှိ၏၊ ဝိဒူရေ–ဝေးသော တောင်၌၊ ဇာတော–ဖြစ်သော ရတနာသည်၊ ဝေဒူရော–မည်၏၊ မဏိ–ပတ္တမြားတည်း၊ ဝလ, ဝလ္ဍ–ဓာရဏာ ဗန္ဓနေသု–ဆောင်ခြင်း, ဖွဲ့ခြင်းတို့၌...၏၊ ဝလ္လူရော–အမဲခြောက်၊ မသ–အာမသနေ–သုံးသပ်ခြင်း၌...၏၊ မသူရော–ပဲရာဇာ၊ သိဒ–သိဒ္ဓိရေ–တင့်တယ်စမ္ပါယ်ခြင်း၌...၏၊ သိန္ဓူရော–ဆုံးမှုန့်၊ (ဟင်းသပဒါး)၊ နိဂ္ဂဟီတာဂမော–လာ၊ ဒု–ဂတိမှိ၊ ဒူရော–အဝေး၊ ကု–သဒ္ဒေ၊ ကူရော–ထမင်း၊ ကပု–ဟိသာတဲ့ဣလဂန္ဓေသု–ညှဉ်းဆဲခြင်း, သစ်စေးနံ့တို့၌...၏၊ ကပ္ပူရော–ပရုပ်၊ ဒွိတ္တံ–ပဒ္ဒေဘော်လာ၊ မယ–

သရဏော၊ ဣသက်, သရဏိ၊ ဓမ္မန္တိ ဇောယ ဝိဏာဒယော(စောင်းစသည်ကို တီးမှုတ်ကြောင်း) ဣတိ ဓမနာ၊ ဣသက်, ဓမနိ၊ သတ္တော အဝတိ ရက္ခတီတိ အဝနာ, ဣသက်, အဝနိ၊ အသီယတိ ခီပီယတိ–ပစ်လွှင့်အပ်၏၊ ဣတိ အသနာ၊ ဣသက်, အသနိ၊ ဝသန္တိ ဇော်ဘာတိ ဝသတာ, ဣသက်, ဝသတိ၊ သီမှ၌ "ဝသတိ"ဟုရှိ၏၊ မြန်မာမှ၌ "အသနိ"လည်း ကျသည်။ [အရဏိစသည်၌ ဤပစ္စည်းသက်၍ "အရဏီ, တရဏီ, ဓရဏီ, သရဏီ, ဓမနီ, အဝနီ, ဝသတီ" ဟု ရှိလျှင် ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်၊ မဟာလိစသည်၌ တစ်ခါထည်း ဣပစ္စည်းသက်၍လည်း ပြီးနိုင်၏။]

၆၈၀။ ဝိဒူရော— "အနာသန္နတ္တာ"ဟူသော ဟိတ်ကို ထောက်၍ "အလံ–မထိုက်"ဟု ပေးလိုက်သည်၊ ဝေးသည့်အတွက် ရဖို့ (ရောက်ဖို့) ခဲယဉ်းသော တောင်တည်း၊ "လုံးလုံး မရောက်နိုင်"ဟု ကား ဆိုလို၊ ထို့ကြောင့် "ဝိန္ဒိယတော ဒုက္ခေန လဗ္ဘတော–ခဲယဉ်းသဖြင့် ရအပ် ရောက်အပ်၏၊ ဣတိ ဝိဒူရော"ဟု ဝိဂြိုဟ်ပြု၊ ဤမျှလောက်သာ ဤသုတ်နှင့် ဆိုင်သည်၊ "ဝိဒူရေ+ဇာတော, ဝေဒူရော=မဏိ"ဟူသော ဇာတတဒ္ဓိတ်ကား ဗဟုသုတ အကျိုးငှာ စကားစပ်၍ ထည့်အပ်သော ဝါကျတည်း၊ ဒကို ဌပြု၍ "ဝေဠုရ=ဝေဠုရိယ" ခေါ်သော ပဒမြား ရသည်၊ [ဝိဒူရောဏ် နောက်၌ "ဝိဇ္ဇူရော ဝါ"ဟု ပါ၌ပျက် တွေ့ရ၏၊ သီမှ၌ "ဝိပ္ပူရော"ဟု ရှိသည်၊ ထို ၂ မျိုးလုံး အဘိဓာန် မတွေ့ရ။]

ဝလ္လူရ ।ပေ၊ မယူရ—"သာဓာရဏာ"ဟု ရှိ၏၊ သီမှ၌ "ဓာရဏာ"ဟု ရှိသည်၊ "ဝလ္ဍီယတော–ဓာရီယတော–(ကြာရှည်စွာ)ဆောင်ထားအပ်၏၊ [အသားစိုက်ဲသို့ ခဏနှင့် မပုတ်ပဲ, ကြာကြာ ထားနိုင်သည်–ဟူလို၊] ဣတိ ဝလ္လူရော"ဟု ကြံ၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ "ဝလ္ဍ–သံဝရဏေ၊ ဝလ္ဍီယတိ သံဝရီယတိ–စောင့်ရှောက်အပ်၏၊ ဣတိ ဝလ္လူရော"ဟု ဆို၏၊ မသီယတိ–သုံးသပ်အပ်၏၊ ဣတိ မသူရော၊ ထောမနိုဓိ၌ ပုလ္လိန် "မသူရ" အတွက် "ကဠာယ–စားတော်ပဲ"ဟုလည်းကောင်း ဣတ္ထိလိန် "မသူရာ"အတွက် ဝိဟိဘောဒ ဟုလည်းကောင်း ဖွင့်၏၊ ထိုဝိဟိဘောဒကို ရည်ရွယ်၍ "ပြောင်းစပါး"ဟု ပြန်ကြ

ဂတိမှိ၊ မယူရော–ဥဒေါင်း၊ မဟိယံ–မြေပေါ်၌၊ ရဝတိ–တွန်တတ်၏၊ ဣတိ ဝါ–ထို့ကြောင့်လည်း၊ မယူရော–မည်၏၊ ဣတိ–ဤနည်း၌၊...ဝဏ္ဏာဂမော–အက္ခရာ လာခြင်းလည်းကောင်း၊ ဝဏ္ဏဝိပရိယယောစ–အက္ခရာ ရှေ့, နောက် ပြန်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဒွေ–၂ မျိုးကုန်သော၊ ပရေ–တစ်ပါးကုန်သော၊ ဝဏ္ဏဝိကာရ နာသာစ–အက္ခရာကို တစ်မျိုးတစ်ဖုံပြုခြင်း, ကျေပျက်ခြင်းတို့ လည်းကောင်း၊ ဓာတုသ–ဓာတ်၏၊ အတ္ထာ့တိသယေန–အနက်အပိုနှင့်၊ ယောဂေါ–ယှဉ်ခြင်းလည်းကောင်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ပဌဝိဓံ–၅ မျိုးအပြားရှိ သော၊ တံ–ထိုနည်းကို၊ နိရုတ္တံ–နိရုတ္တိနည်းဟူ၍၊ ဥစ္စတေ–ဆိုအပ်၏၊ [ပဌဝိဓံနှင့် လိုက်အောင် "နိရုတ္တံ"ဟု ရှိစေ၊] ဣတိ–သို့၊...ဝုတ္တနိရုတ္တိလက္ခဏာ နုသာရေန–ဆိုအပ်သော နိရုတ္တိလက္ခဏာကို အစဉ်လိုက်သဖြင့်၊ တေသုဝုဒ္ဓိ တျာဒိနာ–ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ကွစိတျာဒိနာစ–ကွစိဓာတု အစရှိသော သုတ်ဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရူပသိဒ္ဓိ–ကို၊ ဝေဒိတဗ္ဗာ–၏။

ဟန်တူသည်၊ မောဂ္ဂလ္လာန် နိဿယ၌မူ "ပဲရာဇာ" ဟု ပြန်သည်၊ သိန္ဓတိ–တင့်တယ် စမ္ပါယ်တတ်၏၊ ဣတိ သိန္ဓူရော၊ ဒုယတေ (ဒုက္ခေန ဂမီယတေ)–ဆင်းရဲစွာ သွားအပ်၏၊ ဣတိ ဒုရော၊ [ဒုသဒ္ဒူပ ပဒ အရဓာတ် အပစ္စည်းဖြင့်လည်း "ဒုက္ခေန အရီယတေ ဂမီယတေတိ ဒုရော"ဟု ပြုသေး၏၊] ဂဝတိ သဒ္ဒံ ကရောတိ ဇတေနာတိ ကူရော–အသံပြုကြောင်း ထမင်း၊ [အဘိဓာန်၌ နုပုလ္လိန် ရဿရပ်ဖြင့် "ကုရံ"ဟု ရှိ၏၊] ကပတိ အတ္ထာနော ဂန္ဓေန အညံ ဂန္ဓံ ဟိံသတီတိ ကပ္ပူရော–မိမိအနံ့ဖြင့် အခြားအနံ့ကို ညှဉ်းဆဲတတ်သော ပရုပ်၊ [ကပိဓာတ်ဟု ဓာတ္တတ္ထသင်္ဂဟ ဆို၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ ကပ္ပ ဓာတ်ဖြင့် "တုဋ္ဌိ–နှစ်သက်ကြောင်းကို၊ ဥပ္ပါဒေတုံ–ငှာ၊ ကပ္ပတိ သဏ္ဌာတိ–စွမ်းနိုင်၏"ဟု ပြု၏၊] မယတိ ဂစ္ဆတီတိ မယူရော–သွားတတ်သော ဥဒေါင်း၊ [နျာသ၌ "ဘူမိံ မဟန္တော–မြေကို ပူဇော်လျက်+ယာတိ–သွားတတ်၏"အရ "မဟယ"ဟု ဆိုလို လျက် တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဟ ချေ, မယနောင် ဥရ သက်" ဟု ဆိုသေး၏။]

မဟိယံ ၊ပေ၊ **မယူရောတိ** ၊ပေ၊ **ဝေဒိတဗ္ဗာ**—မဟီသဒ္ဒူပ ပဒ "ရ–သဒ္ဒေ"ဟူသော ဓာတ်နောင် ကွိပစ္စည်းဖြင့် "မဟီရ"ဟု ပြီးသင့်လျက်, တေသုဝုဒ္ဓိ သုတ်ဖြင့် (ထိုသုတ်၌ ဝိကာရ–အရ) ဟကို ယပြု, (ထိုသုတ်၌ အာဒေသ–အရ) ဣကို ဥပြု၍လည်းကောင်း ဓာတ်အရာ၌ ကွစိဓာတုဖြင့် ရှု၌ ဥကို အ–ပြု၍လည်းကောင်း, "မယူရ"ဟု ပြီးရသည်၊ ထို့ကြောင့် "တေသုဝုဒ္ဓိတျာဒိနာ ကွစိတျာဒိနာစ" ဟု သုတ် ၂ ခုကို ပြထားသည်၊ [နည်း ၄၀ ၌ကား "မဟိယံ ရဝတိ"ကို အတ္ထာတိသယနည်း ဟု ဆိုလေ၏၊ "မဟိယံ ရဝတီတိ မယူရော တိပိ ပဌမ္ဏ၊ တဒါပန မဟီသဒ္ဒူပ ပဒ, ရ–သဒ္ဒေတိမသာရုပ်"–ဟူသော နျာသနှင့်မည်၊ နိရုတ္တိလက္ခဏာ ၅ မျိုး အကျယ်ကို ကစ္စည်းဘာသာဋီကာ, တဒ္ဓိတ်–တေသုဝုဒ္ဓိ သုတ် အဖွင့်၌ ပြထားသည်။]

ဥဒိ–ပဝေသန ကျွေဒနေသု–ပွားစေခြင်း, စိုစွတ်ခြင်းတို့၌...၏၊ ဥန္ဒီတုံ–မြေကို တိုးပွားစေခြင်းငှာ၊ အလံ (သမတ္ထော)–စွမ်းနိုင်၏၊ ဣတိ ဥန္ဒူရော–(ကြွက်)မည်၏၊ ခဇ္ဇ–ဘက္ခကော၊ ခါဒိတုံ–ခဲစားခြင်းငှာ၊ အလံ–ထိုက်၏၊ ဣတိ ခဇ္ဇူရော–(စွန်ပလွန်ပင်)မည်၏၊ ကုရ–အကြောသေ၊ အကြောသိတုံ–ဆဲရေးခြင်းငှာ၊ အလံ–ထိုက်၏၊ ဣတိ ကုရူရော–(ကြမ်းတန်းသူ)မည်၏၊ သု–ဟိ သာယံ၊ သူရော–ရဲရင့်သူ၊ ဝါ–နေ။

ဓိစ၁။ ဟနာဒီဟိ ဏု နုတ၁ေါ။ ။ဟန ၊ပေ၊ ဏု နု တု ဣတိ ဧတေပစ္စယာ ဟောန္တိ၊ ဏုပစ္စယေ–၌၊ (ဥဒါဟရဏံ)၊ ဟန–ဟိ သာဂတိသု၊ ဓာတ္ဆန္တလောပ ဒီဃာ။ [ဟနုဒ္ဓ ကွစိဓာတုဖြင့် ဓာတွန် (နံ)ကို ချေ၊ ဓာနုဒ္ဓ ဓာတွန်(နံ)ကို ချေ၍ ဟ၏ အကို ဒီဃပြု–ဟူလို၊ ဓာတ္ဆန္တလောပေါ, ဒီဃော-ဟုလည်း ရှိ၏၊] ဟနတိ–ညှဉ်းဆဲတတ်၏၊ ဣတိ ဟနု–(မေး)၊ ဇနု–ဇနနေ၊ ဇာယတိ–ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဇာဏု။ [မြန်မာမှ၌ ကျသည်၊] ဘာ–ဒိတ္တိမှိ၊ ဘာတိ–တောက်ပတတ်၏၊ ဣတိ ဘာဏု–(အရောင်)၊ ရိ–သန္တာနေ–အစဉ်ပြုခြင်း၌...၏၊ ရယတိ–အစဉ်ပြုတတ်၏၊ ဣတိ ရေဏု၊ ရဏော–မြူမှုန်တည်း၊ ခနု–အဝဓာရဏော၊ ခန္တိ (ခနတိ)–တူးဖောက်တတ်၏၊ ဝါ, ခညတိ–တူးဖေါ

ဥန္ဒူရော ၊ပေ၊ သူရော—ပ်သုံ–မြေမှုန်ကို၊ ဥန္ဒတိ ပသဝတိ–ပွားစေတတ်(ပွလာစေတတ်)၏၊ တစ်နည်း–ဥန္ဒတိ ကျွေဒတိ–စိထိုင်းထိုင်း ဖြစ်အောင် ပြုတတ်၏၊ ဣတိ ဥန္ဒူရော၊ ခဇ္ဇီယတေ ဘက္ခီယတေ–စားအပ်၏၊ (မောဂ္ဂလ္လာန်၌ "ခဇ္ဇ–မဇ္ဇနေ–ပွတ်တိုက်ခြင်း၊ ခဇ္ဇီယတေ–သုတ်သင်အပ်၏"ဟု ဆို၏၊) ဣတိ ခဇ္ဇူရော၊ "အကြောသိတုံ+အလံ–ဆဲရေးထိုက်"ဟု ဆိုသဖြင့် "ကုရီယတေ–ဆဲရေထိုက်၏၊ ဣတိ ကုရူရော"ဟု ပြု၊ "ကုရတိတိ ကုရူရော"ဟု ကတ္တုသာဓန်လည်း ပြုကြ၏၊ မောဂ္ဂလ္လာန်၌ကား ကရဓာတ်ဖြင့် ကဓာ အကို ဥပြု၍ "ကိဗ္ဗိသံ–ကြမ်းကြုတ်မှုကို၊ ကရောတီတိ ကုရူရော"ဟု ပြု၏၊ သုနာတိ ဟိံသတိ–ညှဉ်းဆဲတတ်၏၊ ဣတိ သူရော၊ ဤသို့ ဖြစ်သင့်ရာ ဝိဂြိုဟ်ကို ပြုဖို့ရန် "ဥန္ဒိတုံ အလံ" စသည်ဖြင့် ဝိဂြိုဟ် ပြသည်။

ဓိစ၁။ မှုကွဲပုံ။ ။သီဟိုဠ်မှ၌ "ဏု နု တ၁ေါ"ဟု မုဒ္ဓ၀ ဏုကို ရှေ့ထား၍ "ဏုပစ္စယေ, ဟန–ဟိံသာဂတိသု"ဟု စချီ ပြီးလျှင် "ဟဏု, ဇာဏု, ဘာဏု"နှင့် တကွ "အဏု"တိုင်အောင် ဏုပစ္စည်း၏ ပုံစံများကို ပြ၏၊ "နုပစ္စယေ, ဝေ–တန္တသန္တာနေ၊ ဝယတီတိ ဝေနု, ဝေဏုဝါ၊ ပေ၊ ဘာနု"ဟု နုပစ္စည်း၏ ပုံစံကို ပြ၏၊ ထိုသီဟိုဠ်မှကား ရှင်းပေ၏၊ သို့သော် ဟနု စသည်၌ သက္ကတဝယ် ဒန္တ၀ (နံ)ဖြင့်သာ ရှိ၏၊ မြန်မာမှ၌လည်း ဏုပစ္စည်း, နုပစ္စည်း မခြားနားဘဲ ရှုပ်ပွေနေ၏၊ ထို့ကြောင့် စာသွားရှင်းသော သီမူအတိုင်း ရေးလိုက်သည်။

အပ်၏၊ ဣတိ ခါဏု–(သစ်ဥတ်)၊ အမ–ဂတျာဒီသု–ဂတိ အစရှိသော အနက်တို့ဌ....၏၊ အမတိ–သွားတတ်၏၊ ဣတိ အဏု–(အဏုမြူ)၊ ဓာတုန္တလော ပေါ–ဓာတုန်(မ်)ကို ချေ၊ နုပစ္စယေ–ဌ၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ဝေ–တန္တသန္တနေ၊ ဝယတိ–အမြှင်အစဉ်ကို ပြုတတ်၏၊ ဣတိ ဝေနု–(ဝါး)၊ ဝေဏု ဝါ–ဏုပစ္စည်းဖြင့် ဝေဏုလည်း ရှိ၏၊ ဓေ–ပါနေ၊ ဓာယတိ ဝစ္ဆံ ပါယေတိ–နွားငယ်ကို နို့သောက်စေတတ် (နို့တိုက်တတ်)၏၊ ဣတိ .ဓေနု–(မွေးပြီးသော နွားမ)။ [ဤနေရာ၌ "ဘာတိတိ ဘာနု"ဟု ရှိပြန်၏၊ ဏုပစ္စည်း နုပစ္စည်းဖြင့် ၂ မျိုး ရှိသောကြောင့် ပြဟန်တူသည်။]

တုပစ္စယေ–ဌ၊ (ဥဒါဟရဏ်)၊ ဓာ–ဓာရဏော၊ ကြိယံ–ကို၊ ဝါ, လက္ခဏံ–မိမိလက္ခဏာကို၊ ဓာရေတိ–၏၊ ဣတိ ဓာတု–(ဓာတ်)၊ သိ–ဗန္ဓနေ၊ သိယတိ ဗန္ဓိယတိ–ဖွဲ့အပ်၏၊ ဣတိ သေတု–(ရေကာ တာရိုး တံတား)၊ ကိ–ဓနုဝိယောဂေ–ဥစ္စာကင်ခြင်းဌ....၏။ ["ဥန္နတိမှိ–မြင့်တက်ခြင်းဌ"ဟုလည်း ရှိ၏၊] ဥဒ္ဓံ–အထက်သို့၊ ဂစ္ဆတိ–မြင့်တက်သွား၏၊ ဣတိ ကေတု–(တန်ခွန်, အလံ, မှန်ကင်း)၊ ဟိ–ဂတိမှိ၊ ဟိနောတိ–ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဟေတု–(အကြောင်း)၊ ဇန–ဇနနေ၊ ဇာယတိ–ကံကြောင့် ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိ ဇန္တု–(သတ္တဝါ)၊ တနု–ဝိတ္ထာရေ၊ တနောတိ–ချဲ့ထွင်တတ်၏၊ ဣတိ တန္တု–ချည်မျှင်၊ ဝသ–နိဝါသေ၊ တဒါယတ္တ ဝုတ္တိတာယ–ထိုနှင့် စပ်သော ဖြစ်ခြင်း ရှိသည်၏ အဖြစ်ကြောင့်၊ ဇတ္ထ–ဤအကြောင်းဌ၊ ဖလံ–အကျိုးသည်၊ ဝသတိ–တည်နေ၏၊ ဣတိ ဝတ္ထု–(တည်ရာ)၊ ကွစာဒိနာ–ဖြင့်၊ သတကာရ သံယောဂဿ–သွေ့ သံယုဂ်၏၊ တ္ထာဒေသော–တ္ထ ပြု။

ဝယတိ, ဓာယတိ, ကေတု, ဝတ္ထု။ ။ဝေဓာတ်, ဓေဓာတ်ဟု ဧကာရန္တဓာတ်ချင်းတူသော်လည်း ဝေနဌ် ကာရိတ် မဝင်သောကြောင့် "ဝယတိ"ဟုလည်းကောင်း, ကာရိတ်ဝင်၍ "ဓာယတိ"ဟုလည်းကောင်း ပါဠိမှန် ရှိရသည်၊ "ကိ–ဓနုဝိယောဂေ"အရာဝယ် နျာသဌ် "ဓနုဝိယောဂေ, ဥန္နတိမှိ"ဟု ၂ မျိုး ရှိ၏၊ ထိုတွင် နောက်အနက်သာ ဤနေရာနှင့် လျော်သည်၊ ဝတ္ထုပုဒ်ဌ်လည်း "ဝသိတုံ ဇတ္ထ အလံ ၊ပေ၊ သာသာဒီဟိ ရတ္ထုတိ ရတ္ထုပစ္စယော, ရာဒိလောပေါစ"ဟူသော မြန်မာမှု အရာ၌ "ဝသတိ ဇတ္ထ ဖလံ ၊ပေ၊ ကွစာဒိနာ သတကာရ သံယောဂဿ တ္ထာဒေသော"ဟု သိမှ ရှိပြန်၏၊ တုပစ္စည်းကို ပြရာ အခန်းဖြစ်၍ သိမှုအတိုင်းသာ ကောင်းသည်၊ ဝတ္ထံ ကဲ့သို့ "ဝသ်တု"ဖြစ်သည့်အခါ ကွစိဓာတုဖြင့် သွေ့သံယုဂ်ကို တ္ထ ပြုပါ–ဟု ဆိုလိုသည်။ [ဝသဓာတ်နောင် ရတ္ထုပစ္စည်းသက်, ရာဒိလောပ ပြု၍ "ဝတ္ထု"ဟု ပြီးသော နည်းကား ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်။]

၆၈၂။ ကုဋ္ဌာဒီဟိ ဌေါ။ ။ပေ၊ ကုံ၊ ဋ္ဌ–ဆေဒနေ၊ ကုဋ္ဌတိ ဆိန္နတိ–ဖြတ်တတ်၏၊ ဣတိ ကုဋ္ဌော၊ ဗျာဓိ–နုနာတည်း။ [ကုဋ္ဌ+ဌ၊ ဋ္ဌကို ဌ သို့ ကပ်ရုံသာ၊ ပါဠိ–သဂ္ဂတတို့၌ "ကုဋ္ဌံ"ဟု နပုလ္လိန် ရှိ၏၊] ကုသ–ဆေဒနပူရဏာ ဂန္ဓေသု–ဖြတ်ခြင်း, ပြည့်ခြင်း, ထင်းရှားပြခြင်းတို့၌...၏၊ ကုသတိ–ဖြတ်တတ်၏၊ ဣတိ ကောဋ္ဌော၊ ဥဒရံ–ဝမ်းတည်း၊ ဓာတ္တန္တလောပ ဒ္ဝိတ္တာနိ၊ [ကွစိဓာတုဖြင့် ဓာတုန်(သ်)ချေ၊ ဋ္ဌဒ္ဒေဘော် လာ၊] ကဋ္ဌ–မဒ္ဒနေ–နိပ်နင်းခြင်း၌...၏၊ ကဋ္ဌတိ မဒ္ဒတိ–နိပ်နင်းတတ်၏၊ ဣတိ ကဋ္ဌံ–(ထင်း)၊ ကဏ–နိမိလနေ–မျက်စိမှိတ်ခြင်း၌...၏၊ ကဏ္ဏော–လည်မျိုး။ [ကဏဓာတ်ဖြင့် ကဏ္ဏ၏ ဝိဂ္ဂဟကို မတွေ့ရ၊ ကမုဓာတ်ဖြင့် "ဩဒနာဒီနိ–ထမင်း အစရှိသည်တို့ကို၊ ကာမေတိ–လိုလားတတ်၏"ဟုလည်းကောင်း, ကံသဒ္ဒြုပ ပဒ ဌာဓာတ်ဖြင့် "ကံ (သီသံ) ဌာတိ (တိဋ္ဌတိ) ဧတ္ထ"ဟုလည်းကောင်း တွေ့ရသည်။]

၆၈၃။ မနေ ၊ပေ၊ သာ။ ။ပေ၊ မနေ–ဗောဓနေ–သိခြင်း၌...၏၊ [ဥဿနုသာ–ဥဿနုသပစ္စည်းတို့သည်၊ (ဟောန္တိ), သီ၌ ပါသည်၊] မနတော ဇာနာတိ–သိတတ်၏၊ ဣတိ မနုဿော–မည်၏၊ မာနုသော ဝါ–မာနုသောလည်း မည်၏၊ ဓာတ္တန္တသ–ဓာတုန်(နှ)၏၊ အာတ္တံ–အာပြု။ [ကွစိဓာတုဖြင့် ဖြစ်စေ, ဧနာဒီနမာ–ဟူသော ယောဂဝိဘာဂဖြင့် ဖြစ်စေ အာ ပြု၊] ပူရ–ဒါန ပူရဏေသု–ပေးခြင်း, ပြည့်ခြင်းတို့၌...၏၊ ပူရတိ–ပြည့်တတ်၏၊ ဣတိ ပုရိသော၊ ရဿတ္တံ–ရဿပြု။ [ကွစိဓာတုဖြင့် ပူ၌ ရဿပြု၊] ပေါသော–ယောဂျား၊ ရကာရိကာရာနံ–ရ အက္ခရာ, ဣ အက္ခရာတို့ကို၊ လောပေါ–ချေ၊ ဝုဒ္ဓိစ–လည်းပြု။ [ပူရဓာတ် ဣသပစ္စည်း၊ ကွစိဓာတုဖြင့် ရန္ဓင် ဣချေ, အညေသုစ ဖြင့် ဝုဒ္ဓိပြု၍ "ပေါသ"ဟု ဖြစ်သည်ဟူလို၊ "ပေါသယတိ–မိဘတို့ကို မွေးမြူတတ်၏၊ ဣတိ ပေါသော–သားယောဂျား"ဟု ဆိုလျှင် ပုသဓာတ် ဏပစ္စည်းဖြင့် ပြီး၏၊] ပုရိ–မြင့်မြတ်သော အရာ၌။ ["ပုရေ=ဥစ္စေဌာနေ"ဟု တစ်ချို့စာရှိ၏၊] သေတိ–နေတတ် ဖြစ်တတ်၏၊ ဣတိပိ–ထို့ကြောင့်လည်း၊ ပုရိသော–၏။ [ပုရိသဒ္ဒြုပ ပဒ သိဓာတ်, အပစ္စည်း, ဣသုတ်နှင့် မဆိုင်။]

သုဏ–ဟိံသာ ကုလသန္တာနေသု–ညှဉ်းဆဲခြင်း, အမျိုးအစဉ် ပြုခြင်းတို့၌...၏၊ သုဏတိ(ကုလံ သန္တဟတိ)–အမျိုးကို ဆက်စပ်တတ်၏၊ ဣတိ သုဏိသာ–(ခွေးမ)။ [ခွေးမက သားသွီး ပေါက်ဖွားသဖြင့် အမျိုးဆက်မိသောကြောင့် ခွေးမကို အမျိုးဆက်ပေးတတ်သူ–ဟု ဆိုသည်] ကု–ကုစ္ဆိတော–

ကဲ့ရဲ့စက်ဆုပ်ခြင်းဌ...၏၊ ကဝိယ်တိ–စက်ဆုပ်အပ်၏၊ [သီဌ "ဂရဟီယတိ–ကဲ့ရဲ့အပ်၏ "] ဣတိ ကုရိသံ၊ မလံ–ကျင်ကြီး အညစ်အကြေးတည်း၊ ကုဿ–ကုဏ်၊ ကရတ္ထံ–ကရ ပြု၊ ဒီဃောစ–ဣကိုလည်း ဤဒီဃ ပြု၊ [ကွစိဓာတုဖြင့် ပြု၊] သု–ဟိံသာယံ၊ အန္ဓကာရ ဝိဓမနေန–အမိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်သော အားဖြင့်၊ သတ္တာနံ–တို့၏၊ ဘယံ–ကြောက်ခြင်းကို၊ ဟိံသတိ–ညှဉ်းဆဲတတ် (ဖျက်ဆီးတတ်)၏၊ ဣတိ သုရိယော၊ ရကာရ၊ဂမော–ရလာ၊ သကာရဿ–သ၏၊ ယတ္တာ–ယလည်းပြု။ [သု+ဣသ တေသုဝုဒ္ဓိဖြင့် ဖြစ်စေ, ယဝမဒနဖြင့် ဖြစ်စေ, ရ အက္ခရာလာ, ကွစိဓာတုဖြင့် သကို ယပြု၊ "သူရံ–ရဲရင့်ခြင်းကို+ဧနေတိ–၏ "ဟု ဆိုလျှင် ဧနေတိ တဒ္ဓိတ်, ဣယပစ္စည်းတည်း၊ အဘိဓာန်တို့၌ "သူ"လည်း ဒီဃဖြင့် ရှိသည်၊] မဟ–ပူဇာယံ၊ မဟတိ–(အရှင့်ကို လုပ်ကျွေးသောအားဖြင့်) ပူဇော်တတ်၏၊ ဣတိ မဟိသော–(ကျွဲ)၊ မဟိယံ–မြေ၌၊ သယတိ–အိပ်တတ်၏၊ ဣတိပိ မဟိသော။ [ဤနည်းကား ဤသုတ်နှင့် မဆိုင်၊ မဟီသဒ္ဒူပပဒ သီဓာတ်, အပစ္စည်း, ဟိ၌ ရဿပြု၊ နိဂ္ဂဟီတ် လာ၍ "မဟိံသော"ဟု ပါဠိအရှိ မျှား၏၊] သိ–ဗန္ဓနေ၊ သိယတိ ဗန္ဓိယတိ–ဖွဲ့အပ်၏၊ ဣတိ သိသံ–(ဦးခေါင်း)၊ ဣစ္စာဒိ။

၆၄၄။ အက္ခရေဟိ ကာရ။ ။အက္ခရေဟိ(အက္ခရ ဝါစကေဟိ ဝဏ္ဏေဟိ)–အက္ခရာကို ဟောသော ဝဏ္ဏတို့မှ နောက်၌၊ ကာရပစ္စယော ဟောတိ၊ တဒ္ဓိတာဒိ သုတ္တေ–၌၊ စဂ္ဂဟဏေန–ဖြင့်၊ နာမဗျပဒေသေ–နာမ်ငဲ့ပြီးသော်၊ သျာဒျုပ္ပတ္တိ–သက်၊ အကာရော–အ အက္ခရာသည်၊ အကာရံ–ကို၊ အကာရေန–ဖြင့်၊ ဣစ္စာဒိ၊ အာကာရော – အာ အက္ခရာ၊ ဩကာရော,

---

၆၄၄။ အက္ခရေဟိ ၊ပေ၊ ဝဏ္ဏေဟိ—[မြန်မာမူ၌ ဤသုတ် ကျနေသည်၊] အက္ခရေဟိကို "အက္ခရဝါစကေဟိ ဝဏ္ဏေဟိ"ဟု ဖွင့်သည်၊ အ, အာ, က, ခစသော အက္ခရာကို ဟောသော အ, အာ, စသောဝဏ္ဏတို့နှောင် ဤသုတ်ဖြင့် ကာရပစ္စည်း သက်၍ "အကာရ"စသည် ဖြစ်သောအခါ ပစ္စယန္တနှောင် ဖြစ်၍ နာမ်ငဲ့ပြီးမှ ဝိဘတ်သက်နိုင်မည်၊ ထိုသို့ နာမ်ငဲ့ရာ၌ အ–သည် ပုဒ်မဟုတ်၍ ပုဒ်နှင့် ပစ္စည်း ချဉ်းသော တဒ္ဓိတ်မဟုတ်, ဓာတ်နှင့် ပစ္စည်း ချဉ်းသော ကိတ်လည်း မဟုတ်, သမာသ်လည်း မဟုတ်, ပစ္စယန္တ နာမ်ပုဒ် တစ်မျိုးဖြစ်သောကြောင့် "တဒ္ဓိတ သမာသ"သုတ်လာ စသဒ္ဒါဖြင့် နာမ်ငဲ့–ဟု ဆိုလိုဟန် တူသည်၊ ချာသဒ္ဒကား "အ–စသည်ကို ပါဠိပဒိက" ဟု ဆို၏၊ ထိုအလို (အ)ပုဒ်နှင့် ကာရပစ္စည်း စပ်သောကြောင့် "အကာရော" စသည်တို့ တဒ္ဓိတ်ပုဒ်တည်း။

က ကာရော, သကာရော, ဟ ကာရော, ဌကာရော–ဌ အက္ခရာ၊ ဧဝကာရ ဒီသုပန–ဧဝကာရ အစရှိသည်တို့ဌ်ကား၊ ကရီယတိ ဥစ္စာရီယတိ–ရွတ်ဆိုအပ်၏၊ ဣတိ, ကာရော–မည်၏၊ သဒ္ဒေါ–သဒ္ဒါတည်း၊ ဝါ–အသံတည်း၊ ဧဝစ–ဧဝလည်း ဟုတ်၏၊ သော–ထိုဧဝ ဟူသည်၊ ကာရောစ–ရွတ်ဆိုအပ်သော သဒ္ဒါလည်း ဟုတ်၏၊ ဣတိ, ဧဝကာရော–မည်၏၊ ဧဝံ, ဓီကာရော–ဓီ ဟူသော အသံ၊ ဟုံကာရော–ဟုံ ဟူသော အသံ၊ သာဓုကာရော–သာဓု ဟူသော အသံ။

ဂမိဿာဒီတိ–ဂမိဿန္တော ဣတော ဝါဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဟနတျာဒီဟိစ–ဟနတျာဒီနံ ဏုကောဟူ၍ လည်းကောင်း၊ ဥပကာ–ဥပကသုတ်ကြောင့်၊ ဧတ္ထ–ဤကစ္စည်းဌ်၊ ဓာတုနိဒ္ဒေသေ–ဓာတ်ကို ညွှန်ပြခြင်းကို၊ (ကတ္တုဗ္ဗေ–ပြုထိုက်သော်၊ ဝါ–ပြုထိုက်ရာဌ်၊) ဣကာရော–ဣပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ ဝိကရဏာနိတော–ဝိကရဏ ပစ္စည်းသို့ အစဉ်လိုက်သော၊ တိစ–တိပစ္စည်းသည်လည်းကောင်း၊ ဘဝတိ–ဖြစ်၏။

ဥဏာဒိပစ္စယန္တနယော–သည်၊ (နိဋ္ဌိတော–ပြီ။)

ဧဝကာရာဒီသု ၊ပေ၊ သာဓုကာရော—ဧဝ စသည်တို့သည် အက္ခရာ မဟုတ်ကြ, ပုဒ်ဖြစ်နေ၏၊ သို့ဖြစ်လျှင် "ဧဝကာရ"စသည်ဌ် ဤသုတ်ဖြင့် ကာရပစ္စည်း မသက်နိုင်ရာ, အဘယ်သို့ မှတ်ရပါမည်နည်း–ဟု မေးဖွယ်ရှိ၍ "ဧဝကာရော ပန" စသည်မိန့်၊ ဓာတုနှင့် အနေကတ္ထတ္တာ–ဓာတ်တို့၏ အနက်များစွာကို ဟောနိုင်သောကြောင့် ကရဓာတ်၏ ဥစ္စာရဏ အံ့နက်ကို ယူ၍ "ကရီယတိ ဥစ္စာရီယတီတိ ကာရော (သဒ္ဒါ–အသံရ၏) ဧဝစ+သော+ကာရော စာတိ ဧဝကာရော–ဧဝသဒ္ဒါ၊ သာဓုကာရော–သာဓုသံ"ဟု ဖြစ်သည်–ဟူလို။ ["သာဓုဣတိ ကာရော (ဆိုအပ်သော အသံတည်း,) သာဓုကာရော–သာဓုဟု ဆိုအပ်သော အသံ"ဟုလည်း ဝိဂြိုဟ် ပြုကြသေး၏။] မောဂ္ဂလ္လာန်ဌ်ကား "ကရဏံ–ရွတ်ဆိုခြင်း၊ ကာရော–ခြင်း၊ အသ–အသဒ္ဒါကို+ကာရော–ရွတ်ဆိုခြင်းသည်၊ အကာရော–မည်၏"ဟု ပြု၍ ဧဝကာရ စသည်ကဲ့သို့ "အကာရ" စသည်ကိုလည်း သမာသ်ဟု ကြံသည်။

ဣကာရော ၊ပေ၊ ဥပကာ—"ဓာတုနိဒ္ဒေသေ ကတ္တုဗ္ဗေ ဣကာရော ဣပစ္စယော ဝိကရဏာနိတော ဝိကရဏပစ္စယာနုဂတော တိပစ္စယော ဘဝတိ"ဟု ဋီကာ ဖွင့်သောကြောင့် "ဣကာရော ဓာတုနိဒ္ဒေသေ, ဝိကရဏာနိတော တိစ၊ ဘဝတေတ္ထ ဂမိဿာဒိ, ဟနတျာဒီတိစ ဥပကာ"ဟု ပါဠိမှန် ရှိစေ၊ ဤဂါထာကား ဓာတုနိဒ္ဒေသ အရာဝယ် ဓာတ်နောင် ဣပစ္စည်း တိပစ္စည်းများ သက်နိုင်ကြောင်းကို ပြသော ဂါထာတည်း၊ ဂမိဿန္တော ဣတော ဝါ–ဟနတျာဒီနံ ဏုကော–စသော သုတ်များသည် ထိုကဲ့သို့ သက်နိုင်ကြောင်းကို သိစေသော ဥပက သုတ်များတည်း။

ကိတက သင်္ဂဟ တဗ္ဗာဒီ–တဗ္ဗ အစရှိသော ကိစ္စပစ္စည်းတို့ လည်းကောင်း၊ ဏာဒယော–ဏာအစရှိသော တေကာလိကပစ္စည်းတို့ လည်းကောင်း၊ နိဋ္ဌာ–တ တဝန္တု တာဝီဟူသော နိဋ္ဌပစ္စည်းတို့လည်းကောင်း၊ တဝေ တုနာဒယော–တဝေ, တုနအစရှိသော နိပါတ်ပစ္စည်းတို့လည်းကောင်း၊ တထာ–ထိုမှတစ်ပါး၊ မာနန္တာဒီ–မာန, အန္တ အစရှိသောပစ္စည်းတို့ လည်းကောင်း၊ ဉဏာဒီစ–ဉဏာဒ်ပစ္စည်းတို့ လည်းကောင်း၊ ဣတိ–ဤသို့၊ ကိတကသင်္ဂဟော–ကိတပစ္စည်းတို့ကို သိမ်းယူရာ အခန်းသည်၊ ဆဓာ–၆ ပါး ပြီး၏။

ကျမ်းပြီး နိဂုံး

အခန်း ၇ ပါး သန္ဓိ–သန္ဓိခန်းလည်းကောင်း၊ နာမ်–လည်းကောင်း၊ ကာရကံ စ–လည်းကောင်း၊ သမာသော–လည်းကောင်း၊ တဒ္ဓိတ်–လည်းကောင်း၊ တထာ–ပါ၊ အာချာတ်–လည်းကောင်း၊ ကိတက်–ကိတ်ခန်း လည်းကောင်း၊ ဣတိ–သို့၊ ရူပသိဒ္ဓိယံ–ရူပသိဒ္ဓိ၌၊ ကဏ္ဏာ–အခန်းတို့သည်၊ ဣမေ သတ္တ–ဤ ၇ ခန်းတို့တည်း။

မှန်၏—"ဂမိဿ–ဂမုဓာတ်၏"ဟု ပေးရာ၌ ဂမိဿကို ဂမုတည်, ဓာတွန် ချေ, ကွစိဓာတုဖြင့် ဣပစ္စည်းသက်, မ်–ဣကပ်, နာမ်ငဲ့, သသက်, ဂမိဿ–ဟု ဖြစ်၏၊ တိပစ္စည်း သက်ရာ၌ကား အ–စသော ဝိကရဏ ပစ္စည်းလည်း သက်ရသည်၊ ထို့ကြောင့် "ဝိကရဏာနန္ဓိတော တိစ"ဟု မိန့်သည်၊ ဟနတိကို ဟနတည်, ဓာတွန်ချေ, ဘူဝါဒိတော အ–ယောဂဝိဘာဂဖြင့် အပစ္စည်းသက်, သုတ်ကြီးဖြင့် တိပစ္စည်းသက်, ဟနတိ ပြီး၏၊ သုဏောတိသ–သုဓာတ်၏၊ ကရောတိသ–ကရဓာတ်၏, စသည်လည်းနည်းတူ။

မောဂ္ဂလ္လာန်၌လည်း "ဣ ကိ တီ သရူပေ"ဟု သုတ်တည်း၏၊ သရူပေ–ဓာတ်သရုပ်ကို၊ အဘိဓေယ္ယေ–ဟောအပ် ဟောထိုက်သော်၊ ကြိယတ္ထာ–ဓာတ်မှ နောက်၌၊ ဣ ကိ တီ–ဣပစ္စည်း, (က အနုဗန်ရှိသော) ကိပစ္စည်း, တိပစ္စည်းတို့သည်၊ ဟောန္တိ (သုတ်နက်)၊ ရူပသိဒ္ဓိ၌ ကိပစ္စည်းကို ဣပစ္စည်း၌ သွင်းရ၍ ဣ–တိ ၂ ပစ္စည်းကိုသာ ဂါထာ၌ ပြထားသည်၊ တိပစ္စည်းသက်ရာ၌ ဝိကရဏ ပစ္စည်းသို့ အစဉ်လိုက်သည်–ဟု ဆိုသော်လည်း ဂတိ ဗုဒ္ဓိ–မတိ ဗုဓိ စသည်တို့၌ ဝိကရဏ ပစ္စည်းမပါဘဲ တိပစ္စည်းသာ သက်သည်ကို လည်း တွေ့ရ၏၊ [ယခုကာလ၌ကား သိလာဃသုတ်လာ "ဂိဏ"ကို ထောက်၍ ဏ အက္ခရာဖြင့် လည်းကောင်း, အချို့အရာ၌ ဥ အက္ခရာဖြင့်လည်းကောင်း ဓာတ်ကို ညွှန်ပြသည်–ဟု ဆိုကြသေး၏။]

တဗ္ဗာဒီ ၊ပေ၊ ကိတက သင်္ဂဟော—ကိစ္စပစ္စယန္တ နယော, တေကာလိက ပစ္စယန္တ နယော–စသည်ဖြင့် ဉဏာဒိ ပစ္စယန္တနယောတိုင်အောင် ပြခဲ့သော ၆ ခန်း၏ သင်္ဂဟ ဂါထာတည်း၊ ဤဂါထာ ဆုံးလျှင် ကိတ်ခန်း ကုန်ပြီးဖြစ်၍ "ဣတိ ရူပသိဒ္ဓိယံ ကိတဗ္ဗိ ဓာန ကဏ္ဏော သတ္တမော"ဟူသော နိဂုံးဝါကျသည် ဤနေရာ၌ ရှိလျှင် သာ၍ သင့်မည် ထင်သည်။

သန္ဓိနာမ် ၊ပေ၊ ရူပသိဒ္ဓိယံ—ဤဂါထာကား ရူပသိဒ္ဓိ၌ အခန်းပေါင်း ၇ ခန်း ရှိကြောင်းကို ပြသော သင်္ဂဟဂါထာတည်း၊ ဤဂါထာမှ စ၍ ကျမ်းပြီးနိဂုံးကို ပြသည်။

ကျမ်းဆရာ၏ အာသီသ တေဓာ-၃ ပါး အပြားအားဖြင့်၊ သန္ဓိ-သန္ဓိကို လည်းကောင်း၊ စတုဒ္ဓါ-၄ ပါးအပြားအားဖြင့်၊ ပဒမပိ-ပုဒ်ကို လည်းကောင်း၊ စတုဓာ-၄ ပါး အပြားအားဖြင့်လည်းကောင်း၊ ပဉ္စဓာ-လည်းကောင်း၊ နာမိကဉ္စ-နာမ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဗျာသာ-တစ်ခုယုတ် သုံးဆယ် အကျယ်အားဖြင့်၊ ဆက္ကာရုက်-ကာရက ၆ ကိုလည်းကောင်း၊ ဗျသာ-၃၂ ပါး အကျယ်အားဖြင့်၊ ဆသမသနုမပိ-သမာသ် ၆ ပါးကိုလည်းကောင်း၊ ဆဗ္ဗေဒ တော-၆ ပါး အပြားအားဖြင့်၊ တဒ္ဓိတဉ္စ-တဒ္ဓိတ်ကိုလည်း ကောင်း၊ အဌဓာ-၈ ပါး အပြားအားဖြင့်၊ အာချာတ်-အာချာတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ပစ္စယာနံ-တဗ္ဗစသောပစ္စည်းတို့၏၊ ပဘေဒါ-အပြားအားဖြင့်၊ ဆဗ္ဗိဓမပိ-၆ ပါး အပြားရှိသည် လည်းဖြစ်သော၊ ကိတက်-ကိတ်ကိုလည်းကောင်း၊ ဒီပေန္တီ-ထင်ရှားပြတတ်သော၊ ရူပသိဒ္ဓိ-ရူပသိဒ္ဓိကျမ်းသည်၊ စိရံ-ကြာမြင့်စွာ၊ ဣဓ-ဤလောကဌ၊ ဇနတာဗုဒ္ဓိ ဝုဒ္ဓိ-သတ္တဝါအများ၏ ဉာဏ်တိုးပွားမှုကို၊ ကရောတု-ပြုပါစေသတည်း။

တေဓာ သန္ဓိ ၊ပေ၊ ကရောတု—ဤဂါထာကား "စိရံ ဇနတာဗုဒ္ဓိ ဝုဒ္ဓိ ကရောတု" ထောက်၍ ကျမ်းဆရာ၏ အာသီသကို ပြလိုရင်းဖြစ်သော ဂါထာဟု ဆိုထိုက်၏၊ သို့ရာတွင် "သွားရင်း ဟန်လွဲ"ဆိုသလို အာသီသကို ပြရာတွင် သန္ဓိအပြား စသည်တို့ကို ပါ အကျဉ်းချုပ် သင်္ဂဟ ပြုသည်၊ ဤဂါထာသည် ၂၁ လုံးဖွဲ့. "သဒ္ဓရာ"ဂါထာဖြစ်၍ ဒုတိယဌာန ရဂိုဏ်းရှိရမည် ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း ဒီပေန္တီ၌ စပ်ရသော ကံပုဒ် ဖြစ်သောကြောင့်လည်းကောင်း "သန္ဓိ"ဟု ရှိရမည်။

သရ-ဗျဉ္ဇ-နိဂ္ဂဟီတ သန္ဓိအားဖြင့်လည်းကောင်း, လောပ-အာဒေသ-အာဂမ အားဖြင့် လည်းကောင်း ၃ ပါးစီပြားသည်ကို "တေဓာ သန္ဓိ"ဟု ဆိုဏ၊ နာမ်-အာချာတ်-နိပါတ်-ဥပသာရ ၄ ပါးကို "စတုဒ္ဓါပဒမပိ"ဟု ဆိုဏ၊ ဓာတိ-ဂုဏ-ကြိယာ-ယဒိစ္ဆာနာမ်အားဖြင့် ၄ ပါးကို ပြားသည်ကို "စတုဓာ နာမိကဉ္စ"ဟုလည်းကောင်း, ဣတ္ထိလိန်-ပုလ္လိန်-နပုလ္လိန်-အနိယတလိန်-အ လိန်အားဖြင့် ၅ ပါးပြားသည်ကို "ပဉ္စဓာ နာမိကဉ္စ"ဟုလည်းကောင်း ဆိုသည်။ [သဗ္ဗစသော သဗ္ဗနာမ်တို့သည် အနိယတ လိင်, တုမှ အမှ စသည်တို့ကား အလိင်တည်း၊] ကာရက ၆ ပါးကို အကျယ်တွက်လျှင် တစ်ခုယုတ် ၃၀ ရ၏၊ ကာရက အဆုံး၌ အကျယ်သန္ဓိ ပါပြီ၊ သို့သော် ထို ကာရက အဆုံး၌ "ဆဗ္ဗိသတိဝိဓံ"ဟု မှုကွဲရှိသည်။

ဗျာသာပုဒ်ကို ဆသမသနံ၌ လိုက်စေ၊ သမာသ် ၆ ပါးလည်း အကျယ်အားဖြင့် ၃၂ ပါး ရှိ၏၊ သမာသ်အဆုံး၌ အကျယ်ပြလျက် ရှိသည်၊ တဒ္ဓိတ်လည်း အပစ္စ-အနေကတ္ထ, အသတ္ထိ, သဓ္ဓံ, ဘာဝ, အဗျယအားဖြင့် ၆ ပါးပြား၏၊ အာချာတ်ကား ဝိကရဏပစ္စည်း ၇ ပါး ဓာတုပစ္စယအားဖြင့် ၈ ပါး ပြား၏၊ ကိတ်မှာ "ဆဓာ ကိတက သင်္ဂဟော"၌ ပြခဲ့သည့်အတိုင်း တဗ္ဘာဒိ-စသောအားဖြင့် ၆ ပါးပြား၏၊ ဤသို့အားဖြင့် ပြားသော သန္ဓိစသည်ကို ပြတတ်သော ရူပသိဒ္ဓိကျမ်းသည် သာသနာနေဝန်းထွန်းသည့် တိုင်အောင် မြင့်ခေါင်ရှည်ကြာစွာ သတ္တဝါအများ ဉာဏ်တိုးပွားမှုကို ပြုပါစေ-ဟူလို။

ကျမ်းဆရာ၏ ဆရာ စသည် တမ္ဘပဏ္ဏိဓောနံ – သီဟိုဠ်ကျွန်းဝယ်, အလံ သဖွယ် ဖြစ်တော်မူကြကုန်သော၊ ဝိဏ္ဏာတာ နန္ဒထေရဝှယ ဝရဂုရုနံ–ထင်ပေါ်ကျော်ကြား, အာနန္ဒာထေရ်အမည်ရှိသော ဆရာတော်ဘုရားတို့၏၊ သိသော–တပည့်ဖြစ်သော၊ ဒီပင်္ကရာဗုဒ္ဓမိလ ဝသုမတီဒီပ လဒ္ဓပွဂၢသော–ဒီပင်္ကရာဟူသော အမည်အားဖြင့် ဒမိလမြေ အပြင်၌ မီးတောက်မီးလျှံပမာ ရအပ်သော အရောင်ပမာရှိသော၊ ယော–အကြင်ရဟန်းတော်သည်၊ ဗာလာဒိစ္စာဒိ ဝါသဒ္ဓိတယံ–ဗာလာဒိစ္စ အစရှိသော ကျောင်းတိုက် ၂ တိုက်ကို၊ အဓိဝသံ –အုပ်ချုပ်နေထိုင်လျက်၊ သာသနံ–သာသနာတော်ကို၊ ဓောတယီ–ထွန်းလင်းစေတော်မူပြီ၊ ဗုဒ္ဓပိယဝှယော–ဗုဒ္ဓပိယ အမည်ရှိသော၊ သော အယံ ယတိ–ထို ရဟန်းတော်သည်၊ ဣမံ ရူပသိဒ္ဓိ–ဤ ရူပသိဒ္ဓိကျမ်းကို၊ ဥဇုကံ–ဖြောင့်မတ်စွာ၊ အကာသိ–ပြုစီရင်တော်မူပြီ။

ဝိဏ္ဏာတာ ၊ပေ၊ အကာ—ဤဂါထာလည်း သဒ္ဓရာ ဂါထာပင်၊ ဝိပုဗ္ဗ ချာဓာတ်သည် ပါဂဋ္ဌ အနက်ဟော၊ အဝှယကား နာမ၏ ပရိယာယ်၊ အာနန္ဒထေရောတိ အဝှယော ယေသံတိ အာနန္ဒထေရဝှယာ – အာနန္ဒာထေရ်ဟူသော အမည်ရှိသော ဆရာတော်တို့၊ [အလေးပြုသောအားဖြင့် ဗဟုဝုစ်သုံးသည်၊] ဒီပင်္ကရော ဣတိ အာချာ, ဒီပင်္ကရာချာ–ဒီပင်္ကရာဟူသော အမည်၊ လဒ္ဓပွဂၢသဒ္ဒ် စပ်၍ "ဒီပင်္ကရာ ဟူသော အမည်အားဖြင့် ရအပ်သော အရောင်အဝါ"ဟူလို၊ ဝသုမတီ သဒ္ဒါသည် ဘူမိ သဒ္ဒါ၏ ပရိယာယ်တည်း၊ ဒမိလာနံ+ဝသုမတီ, ဒမိလဝသုမတီ–ဒမိလ လူမျိုးတို့၏ မြေ၊ ဒီပံ ဝိယ လဒ္ဓေါ ပဂၢသော, ဒီပလဒ္ဓပွဂၢသော–မီးတောက် မီးလျှံပမာ ရအပ်သော အရောင် အဝါ(ထင်ရှားခြင်း၊) ဒမိလဝသုမတိယံ+ဒီပ လဒ္ဓပွဂၢသော ယသ္သာတိ ၊ပေ၊ ဒီပင်္ကရာ ချ ၊ပေ၊ ပွဂၢသော၊ ဝါသ+ဒ္ဓိတယံ၌ တယကား အဝယဝအနက်ဟော (ဆန်းကျမ်း "အရိယာယဒ္ဓ ဒ္ဓိတယံ"ပုဒ်၌ ပါသော) တယပစ္စည်းမျိုးတည်း။

ဤဂါထာဖြင့် ကျမ်းဆရာ၏ ဆရာတော်ကိုလည်းကောင်း, နေရာကျောင်းတိုက်ကို လည်းကောင်း ပြု၏၊ ထိုတွင် "ဝိချာတာ ၊ပေ၊ ဒ္ဓဇာနံ"ပါဒဖြင့် ကျမ်းဆရာ၏ ဆရာတော်သည် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ ထင်ရှားသော "အရှင်အာနန္ဒာ"ထေရ်ဖြစ်ကြောင်း သိရ၏၊ ထို အရှင်အာနန္ဒာထေရ်၏ မူလဦးကာ ကျမ်းပြုဆရာတော် ဟုတ်–မဟုတ်ကိုကား မသိသာ ချေ၊ "ဒီပင်္ကရာချ ၊ပေ၊ ပွဂၢသော"ဟူသော စကားဖြင့် ဤရူပသိဒ္ဓိကျမ်းပြုဆရာသည် ဒမိလတိုင်းမှာလည်း "ဒီပင်္ကရ"ဟူသော နာမ်မည်ဖြင့် ထင်ရှားခဲ့သူ ဖြစ်၏, ဟု သိသာ၏၊ ဤစကားဖြင့် ရူပသိဒ္ဓိကျမ်းဆရာသည် ဣန္ဒိယတိုင်းသား ဒမိလ လူမျိုးတစ်ပါး ဟု ယူဆဖွယ်ရှိသည်။

"ဗာလာ ၊ပေ၊ ဓောတယီ ယော"ပါဒဖြင့် အုပ်ချုပ်နေထိုင်ရာ ကျောင်းတိုက်ကို ပြု၏၊ ဗာလာဒိစ္စာဒိ၌ အာဒိဖြင့် "စူဠာမဏိကမ္မ"ကျောင်းတိုက်ကို ယူရမည်–ဟု ဆရာတို့

ဣတိ-ဤကား၊ ပဒ ရူပသိဒ္ဓိယံ-၌၊ သတ္တမော-သော၊ ကိတ္တိဇာနကဏ္ဍော-ကိတ်ပစ္စည်းတို့ကို စီရင်ရာ အခန်းတည်း။

ဣတိ-ဤမျှသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ ရူပသိဒ္ဓိ ပကရဏ-ရူပသိဒ္ဓိကျမ်းသည်၊ နိဋ္ဌိတံ-ပြီးပြီ။

မိန့်တော်မူသည်၊ ဗာလာဒိစ္စကျောင်းတိုက်နှင့် စူဠာမဏိကမ္မကျောင်းတိုက် ၂ ရပ်ကို အုပ်ချုပ်ကာ သာသနာတော်ကို ထွန်းလင်းစေသည်-ဟူလို၊ "ဗုဒ္ဓပိယ ဝုယော" ဖြင့် ကျမ်းဆရာ၏ နာမည်တော်မှာ "အရှင်ဗုဒ္ဓပိယ"ဖြစ်သည်-ဟု သိသာ၏၊ ထေရော-ဟု မဆိုဘဲ "ယတိ"ဟု ဆိုထားသောကြောင့် ဆယ်ဝါမျှ ရမှ ရဟန်းမည်လား-ဟု တွေးတောဖွယ်ရှိ၏၊ သို့ရာတွင် တိုက် ၂ တိုက်ကိုပင် အုပ်ချုပ်တော်မူရကား ဂါထာဖြစ်၍ "ယတိ"ဟု ဆိုဟန်တူသည်၊ အမှန်မှာ-ဥပဇ္ဈာယ် နှိုသယည်း ပေးနိုင်သော ဆရာတော်တစ်ပါး ဖြစ်ဖွယ်ရှိသည်၊ အချုပ်ကား-အရှင်အာနန္ဒာ၏ တပည့်ဖြစ်သော ဒမိလတိုင်း၌ "ဒီပင်္ကရ"ဟု ထင်ရှားခဲ့၍ ရူပသိဒ္ဓိကျမ်းပြုချိန်ဝယ် သီဟိုဠ်ကျွန်း၌ "ဗုဒ္ဓပိယ"ဟု ထင်ရှားသော ဆရာတော်သည် ဗာလာဒိစ္စ-စူဠာမဏိကမ္မ ကျောင်းတိုက် ၂ ရပ်ကို အုပ်ချုပ်နေထိုင်စဉ် ဤ ရူပသိဒ္ဓိကျမ်းကို စီရင်တော်မူသည်-ဟူလို။

ဘာသာဋီကာ နိဂုံး

ဤမျှသော အဖွင့်အစဉ်ဖြင့် အခြားကျမ်းစာများကို ပို့ချရင်း ၂ နှစ်ခွဲမျှ ကြိုးစားရသော ရူပသိဒ္ဓိဘာသာဋီကာလည်း ပြီးစီးပြန်ပေပြီ၊ နာမ် အခန်းကို ရေးသားဆဲ အချိန်မှာပင် စစ်အရေးကြောင့် ရပ်ဝေးသို့ တိမ်းရှောင်ကာ အခွင့်သာမှ ရေးသားရ၍ ကျမ်းပြီးချိန် ကျအောင်ပင် မကြီးမသက်သေးသောကြောင့် စိတ်စက်ကို ထိန်းချုပ်၍ နိဂုံးအုပ်ရသော ကျမ်းစာဖြစ်ရကား ကာလကြီးမသက်သောအခါ ကြည့်ရှုသူအများကို ပိုမိုရှု ကျေနပ်စေနိုင်သော ကျမ်းစာတစ်စောင် ဖြစ်ပါစေသတည်း။

သိဒ္ဓိတ္ထ ဘော ဘာသာဋီကာ, ဒေသဘာသာယ သခ်ံတာ၊
ဗျာဗျာနာ ပဒါနံ ရူပ-သိဒ္ဓိယာ သိဒ္ဓိပါ၊ပဏာ။

ပဒါနံ-နာမ် အာချာတ်နှင့်, နိပါတ် ဥပသာ, ၄ ဖြာသောပုဒ်ကြီးတို့၏၊ ရူပသိဒ္ဓိယာ-ရုပ်ပြီးလွယ်ကြောင်း, ခေတ်မီကောင်းသဖြင့်, ထုံးဟောင်းသင်ခန်း, ရူပသိဒ္ဓိကျမ်း၏၊ သိဒ္ဓိပါ၊ပဏာ-အလိလီ မပြွမ်း, ဤ တစ်ကျမ်းဖြင့်, ဆုံးခမ်းတိုင်မြောက်, အပြီးရောက်စေနိုင်သော၊ ဗျာဗျာနာ-နိုသယည်း ဓိပ္ပာယ်, အသွယ်သွယ်ဖြင့်, အကျယ်ဖွင့်ကြောင်း, တင့်တောင်းတင့်တယ်ဖြစ်သော၊ ဒေသဘာသာယ-တိုင်းရင်းမြန်မာ, အမိဘာသာဖြင့်၊ သခ်ံတာ-တသန့်တသန့်, အကန့်ကန့်လျက်, ခုံခုံ စီရရီ, တည်ကြည်စွာ စီရင်အပ်သော၊ ဘာသာဋီကာ-ဘာသာဋီကာ, အမည်သာသည့်, မှီရာသိပ်သည်း, နိုသယည်းသည်၊ သိဒ္ဓိတ္ထ ဘော-ထောင့်သုံးရာပို, ငါးပြာသိုဝယ်, ခွာညှိုရစ်သန်း, ဆယ့်တစ်ဆန်း၌, ဆုံးခမ်းတိုင်ရောက်, ပြီးမြောက်ပြန်ပြီတကား။

ဤကျမ်းသည် ရတနာဂုဏ်ရည် စသော ရှေးကျမ်းစာများကိုထောက်၍ ရှစ်ကျမ်းမြောက် ဖြစ်၏၊ ဤကဲ့သို့ ကျမ်းစာ အရုပ်ရုပ်ကို အထပ်ထပ် စီရင်ခြင်း၏ ရည်ရွယ်ရင်းကား "ဆိုင်ရာကျမ်းကို ကြည့်ရှုသူတို့ အလွယ်တကူ သိရှိကာ ဉာဏ်ပညာ တိုးပွားကြပါစေ, မိမိမှာလည်း ပညာပါရမီ အဆီအနှစ်ကို ရပါစေ"ဟုပင် ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့် နောက်နောင်အခါ ဤကျမ်းထက် သိလွယ်သော ဋီကာသစ် ပေါ်လာလျှင် ဤရူပသိद္ဓိ ဘာသာဋီကာကျမ်းစာလည်း တိမ်ဖုံးသော လကဲ့သို့ ကွယ်ပျောက်စေရန် အမှန်ရည်စူးပါသည်။

ယဒိ အညာ ဥပ္ပဇ္ဇေထ, ဣတောပိ · သုခ သမ္ဘတာ၊
တသ္သေ.ကာသံ ပဒါနာယ, အယံ အန္ဓရဓာယတံ။

ဣတောပိ–အများမှီးလောက်, ခရီးရောက်၍, ပြီးမြောက်ခဲ့ရာ, ဤ ဘာသာဋီကာထက်လည်း၊ သုခ သမ္ဘတာ–ကြည့်ရှုပို့ချ, လွယ်ကူလှသဖြင့်, အားရဖွယ်တောင်း, အကောင်း ဟု သမုတ်အပ်သော၊ အညာ–ရူပသိဒ်ကျမ်း, သိဖွယ်ခန်းဌ, တင့်ဆန်းကျစ်လစ်, ဋီကာသစ်တစ်မျိုးသည်၊ ယဒိဥပ္ပဇ္ဇေထ–ပညာလိုလား, နောက်နောက်သားတို့, ကြိုးစားရစ်သော်, အကယ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာအုံ့၊ တဿ–ထိုသို့ ဖြစ်ရစ်ဋီကာသစ်၏၊ သြကာသံ ပဒါနာယ–ထွန်းတောက်တင့်ရေး, အခွင့်ပေးခြင်းငှာ၊ အယံ–နှစ်လများမြောက်, လွန်အားဆောက်မှ, ထွန်းတောက်ထွက်လာ, ဤဋီကာသည်၊ အန္ဓရဓာယတံ–ရိုးရာမတဲ့, တိုးကာင့်၍, ကပ်ဖဲ့မနေ, ကွယ်ပျောက်ရစ်ပါစေသတည်း။

ဤနေရာဝယ် သင်္ဂြိဟ်ဘာသာဋီကာ နိဂုံးဌ ညွှန်ပြခဲ့သော ဆရာမြတ်တို့၏ မိမိအားချီးမြှောက်စောင့်ရှောက်ခဲ့ပုံကို ခပ်စုံစုံ ပြပါဦးမည်။

ပင်းကျောင်းဆရာတော်။ ။မန္တလေးဌ သီတင်းသုံးတော်မူစဉ် ဂဏဝါစက–တစ်နယ်လုံး၏ ဂိုဏ်းထောက် နာယကဖြစ်တော်မူသော သရိုင်ရှာ ဘိုးဘွားဆွေမျိုးများ၏ ကျောင်းဌ သီတင်းသုံးတော်မူသော ဆရာတော်ကြီးဖြစ်၏၊ သက်တော်ကြီးရင့်၍ ပရိသတ်ကို လွှဲအပ်ထားပြီးသော်လည်း မိမိအားမူ ကစ္စည်းသဒ္ဒါကျမ်းကို ကိုယ်တိုင်ပို့ချတော်မူ၏၊ အများရှင်ငယ် ကျောင်းသားငယ်များမှ သီးခြား စာအံစေ၍ ညဉ့်အိပ်ချိန်ဌ အများရပ်နားသော်လည်း စာပြန် မရပ်စေရသေး, စာကုန်မှ ရပ်နားစေတော်မူ၏၊ ဆောင်းအခါ နေပူစာဌ နှပ်တရှပ်ရှပ်နှင့် စာတက်ခဲ့ရပုံ–သမာသ်ရုပ်အတွက်ဌ ထိပ်ခေါက်ခံခဲ့ရပုံ–ပွဲမလိုက်ချင်အောင် သွန်သင်တော်မူပုံများကို အမှတ်ရမိသေး၏၊ ၉ နှစ်သားအရွယ်ဌ မန္တလေးရောက်၍ ဥဏာဒ်ပိုင်း တက်ရပုံကို ထောက်သဖြင့် ထိုသဒ္ဒါတက်ချိန်အရွယ်မှာ ၈ နှစ်သားမျှ ရှိပေဦးမည်။ [၉ နှစ်သားတုန်းက မန္တလေးသို့ ပဌမရောက်သော်လည်း ဒါယကာကြီး ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရင်း နောက်တစ်ခေါက်လာသောအခါ ဖျားနေခိုက်နှင့် ကြုံသောကြောင့် အရုပ်သို့ ပြန်လိုက်၍ ၁၂ နှစ် အရွယ်ကျမှ မန္တလေးဌ ဆက်လက်နေထိုင်ရသည်၊ ထို နောက်တစ်ခေါက် အရောက်မှာမူ သင်္ဂြိဟ်နှင့် ပုဒ်စစ် အချို့ကိုပါ ပေါက်ရောက်ပြီး ဖြစ်လေပြီ။]

ပဇ္ဇောတာရံ ဆရာတော်။ ။ထိုစဉ်က မန္တလေးဌ သီတင်းသုံးတော်မူခိုက်ဖြစ်၏၊ မန္တလေးသို့ နောက်တစ်ခေါက်ရောက်၍ မကြာခင် ၁၃ နှစ်သားအရွယ်ဌ ပဌမငယ်တန်းကို ဝင်ရာ စာရလျက်နှင့် ဖြေနည်း မရ၍ ကျရှုံးခဲ့ရ၏၊ ခမည်းတော်က

မိမိကို မန္တလေးပို့ထားရာ၌ ဝတ်ကြေ တန်းကြေ ပို့ထားခြင်း မဟုတ်, တကယ် တတ်မြောက်စေလိုရ၍ ပို့ထားခြင်း ဖြစ်၏၊ ထို့ကြောင့်ပင် မန္တလေးရောက်စက ထမင်းလခ ပေးရ၍ အိမ်တစ်အိမ်မှာ စားစေမည်ဟုပင် စီမံသေး၏၊ မိမိ၏ ငဲ့ညှာတတ်သော ဝါသနာကြောင့် ထိုအကြံကို ငြင်းခဲ့သည်၊ ထိုကဲ့သို့ တကယ်တတ်စေလိုသော ဆန္ဒကြောင့် မိမိကို ခမည်းတော်က ပဇော့တာရုံဆရာတော် (ထိုစဉ်က ဓမ္မာစရိယဘွဲ့ရ စာချုပ်ဂျိုလ်) ထံ အပ်နှံလေရာ ၁၄နှစ်သား အရွယ်မှာပင် ရူပသိद္ဓိ–ဆန်း–ဓမ္မပဒ အဋ္ဌကထာနှင့် ဂါထာ စုဏ္ဏိယ အစီအကုံး များကိုလည်း လေ့လာပြီး ဖြစ်လေသည်။

၁၅ နှစ် အရွယ်၌ကား ပဋ္ဌဝယ်တန်းကို အောင်မြင်စေပြီး၍ ၁၆ နှစ် အရွယ်၌ သုတ်သီလက္ခန် ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာတို့ကို တစ်ပြိုင်နက်ဆိုလျှက် အလတ်တန်း ညဝါကိုလည်း လေ့လာစေကာ ထိုဝ၆နှစ် အရွယ်မှာပင် အလတ်တန်းကိုလည်း အောင်မြင်စေတော်မူသည်၊ အလတ်ပြန်ပြီးမှ ရှင်သာမဏေဘဝသို့ရောက်၏၊ ထိုအချိန်မှစ၍ စာအရေးအသား၌ အကူအညီ ရနိုင်သော ပျို့ကဗျာများကို လေ့လာစေတော်မူ၍ ပဋ္ဌမကြီးဆိုင်ရာ ကျမ်းစာများကို ကျက်မှတ်ရင်းပင် ၁၈နှစ်အရွယ်၌ ဒီဃ နိကာယ်ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာကို ဆိုဝါဖြင့်လည်းကောင်း ဋီကာကျော် ကခ်ါ အဋ္ဌသာလိနီ တစ်ချို့ တစ်ဝက် ပါရာဇိကဏ်ပါဠိတော် အဋ္ဌကထာစသော ဝိနည်းတစ်ချို့ တစ်ဝက်ကို လိုက်ဝါဖြင့်လည်းကောင်း ကုန်စေတော်မူသည်၊ ထိုမျှ ကျမ်းစာများကို ပေါက်ရောက်ပြီး ဖြစ်၍လည်း ပဋ္ဌမကြီးတန်းကို ထိုအရွယ်၌ မပင်မပန်း အောင်မြင်ခဲ့ရပေသည်။

ပဋ္ဌမကြီး ပြန်ဆိုပြီးသည့်အခါ ကျမ်းစာအရပ်ရပ်ကို အထိုက်အလျောက် ကြည့်ရှုနိုင်ပြီဖြစ်၍ ငယ်စဉ်က ဝါသနာအလျောက် ကျမ်းစာများကို ကြည့်ရှုကာ အေးဆေးစွာနေလို၏၊ အခြားတိုက်တာသို့ စာသင် မထွက်လိုတော့၊ သို့ရာတွင် ဆရာတော်က ပခုက္ကူ သွား၍ ၃နှစ်မျှ နေစေလိုသော ဆန္ဒရှိကြောင်းကို မိန့်တော်မူရာ ထိုအမိန့်တော်ကိုပင် ဦးထိပ်ရွက် ဆင်မြန်း၍ ဆွမ်းကွမ်းဘက်က အပင်ပန်းဆုံးဟု နာမည်ရသလောက် အထက်တန်းကျမ်းစာ အပေါက်မှာလည်း အထက်အောက် ထင်ရှားပြီးသော ပခုက္ကူ မူလတိုက်ကြီးသို့ ခရီးထွက်ခဲ့ရတော်သည်၊ [ရဟန်းမဖြစ်မီ ပဋ္ဌမရောက်သော်လည်း တုပ်ကွေးရောဂါကြောင့် ပြန်လှည့်၍ ရဟန်းဖြစ်မှ ကြာရှည်စွာ နေခွင့်ရသည်.]

ထိုပခုက္ကူ၌ နေစဉ် ဆွမ်းဒုက္ခရောက်ပုံမှာ မှတ်တမ်းတင်လောက် ပါပေ၏၊ မိမိကို ရဟန်းအမ–ရဟန်းဒကာ အဖြစ်ဖြင့် ချီးမြှောက်ကြခြင်းမှာ ခမည်းတော် မယ်တော်များ နှင့် ပေါင်းသော် ၃ကြိမ် ၃ထပ် ဖြစ်သော်လည်း ပခုက္ကူနေခိုက်၌ကား ဘယ်ဝင့်ကြွေး ပါလာလေသည် မသိရ, တစ်ခါတစ်ရံ သတိရ၍ ပို့လိုက်သော ငွေကိုလည်း ဝိနည်းဝိုရ် ဆရာတော်များ၏ ဒကာမကြီးအထံမှ ပို့ခြင်းဖြစ်သောကြောင့် ကပ္ပိယ မရှိသောအခါ ပြန်၍ ပို့ရတော့၏၊ ဆွမ်းဟင်းလည်း စားချင်ဖွယ် မရသည်သာများ၏၊ စာကိုလည်း တစ်နေ့ ၂၀ါကျ ဆိုနေရ၏၊ ညဉ့်အခါ အဆာမခံနိုင်သဖြင့် ဆွမ်းသန့်သန့်ကို နေ့စာချန်ကာ တစ်ရံတစ်ခါသော် ရေနှင့်ကြိုက်၍ အလိုက်သင့် မျိုရ၏၊ ဆရာတော်၏ "ပခုက္ကူ၌ ၃နှစ် နေရမည်"ဟူသော အမိန့်တော်ကား မိမိအတွက် လေးနက်လှတော့သည်၊ ထိုမျှ ဆွမ်းဒုက္ခ ရောက်သော်လည်း စာဆိုတိုင်း ဆရာတော်များ၏ကြေနပ်တော်

မူဟာန်ရှိုပုံနှင့် စာလိုက်ပရိတ်သတ်၏ အားပေးကြပုံတို့က ထိုဆွမ်းဒုက္ခကို ဖုံးလွှမ်းထား ကြလေရော့သလား မသိ–မိမိ၏ ကာယိက ဒုက္ခကိုပင် ဒုက္ခ မထင်နိုင်အောင် စိတ်ချမ်းသာခြင်းကို ခံစားကာ စာမမြင်မီ သပိတ်ပြင်, စာမြင်ချိန်မှ စ၍ ဆွမ်းခံချိန်အထိ စာကြည့်, ညနေလည်း နေဝင်အထိ စာကြည့်လျက် ပဓောတာရုံဆရာတော်၏ ရောက်လေရာအရပ်မှ "မည်သည့်စာဝါကိုလိုက်, မည်သည့် စာဝါကို ဆို, မည်သည့် စာဝါကိုချ"ဟု အမိန့်ပေးသည့်အတိုင်း လိုက်နာခဲ့ရလေသည်။

ပခုက္ကူဆရာတော်များ။ ။မိမိ ပခုက္ကူရောက်ချိန်ကပင် တိုက်သံ၁ဝ် ၅၀ဝ ကျော် နေပြီ၊ မိမိကို ဆရာတော်များ အသိအမှတ်ပြုဖို့ မလွယ်ကူတော့ချေ၊ သို့ရာတွင် စာမေးပွဲ ဂေဇက်၌ အကြီးတန်း သာမဏေ ၂ ပါးမျှ ပါလာရာ တစ်ပါးမှာ မိမိတိုက်သို့ရောက် လာသော သာမဏေဖြစ်ကြောင်းကို သိတော်မူ၍ ထိုစဉ်ကပင် အသိအမှတ်ပြုထား တော်မူကြဟန် ရှိ၏၊ သို့ဖြစ်၍ ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက် ပြန်ရောက်၍ မကြာမီပင် ဆရာတော် တစ်ပါးထံမှာ ဆိုဝါရသဖြင့် တစ တစ ဆိုဝါတိုးကာ ၃ နှစ်ကျော်မျှ တစ်နေ့လျှင် ဆိုဝါ ၂ ဝါ ချီးမြှောက်တော်မူကြသဖြင့် ထိုဆရာတော်များအလိုကျအောင် အားထုတ်ရမှုကြောင့် ရဟန်း ၃ ဝါ ရသောအခါ မျက်စိရောဂါ ဆီးရောဂါတို့ တစ်ပြိုင် နက် စွဲကပ်လာတော့၏၊ ပါဠိ အဋ္ဌကထာ ဋီကာတို့လည်း ကျမ်းအိပ်ခေါ် နိကာယ်ကြီး အချို့ပါ များစွာသော ဆိုဝါဖြင့် ပေါက်ရောက်ပြီးလေပြီ၊ သို့ရာတွင် ပဋ္ဌာန်း အဋ္ဌကထာ ဋီကာကား မကုန်သေး။

သို့ဖြစ်၍ စွဲကပ်သော ရောဂါများကို လျင်မြန်စွာ နေရပ်သို့ ပြန်လည် ကုသ၍ ပြန်ရောက်လာသောအခါ ပဋ္ဌာန်း အဋ္ဌကထာ ဆိုတုန်းမှာပင် စာချအဖြစ်ကို ချီးမြှောက် တော်မူကြလေသည်၊ [ထို အချိန်မှာ ရဟန်း ၃ ဝါရပြီ၊] စာချဖြစ်သော်လည်း မသက် သာလှ, စာလိုက်ပရိသတ်များ ကြေနပ်လောက်အောင် ကြိုးစား၍ ကြည့်ရှုပို့ချရသော ကြောင့် စာသင်သား ဘဝကထက်ပင် ပို၍ ပင်ပန်းသကဲ့သို့ ထင်ရသေး၏၊ ထိုမျှ လောက် ကြိုးစားမှုကြောင့် အထက် ကျမ်းစာတို့၌ ချရေ ဝလောက်အောင်ပင် အကျိုး များရုံ မက, သိမ်သမုတ် ရဟန်းခံ သံဃာ့ကံတို့၌ ဆရာတော်များ ကြွလေရာဝယ် နောက်တော်ပါ ခေါ်ဆောင်တော်မူကြပြီးလျှင် ကံဆောင်သောအခါ ထိုင်ပုံ ကမ္မဝါစာ ကိုင်ပုံမှ စ၍ လက်ထပ် သင်ပြမှုကြောင့် ပခုက္ကူ မဟာဝိသုတာရာမတိုက်ကြီးသည် မိမိအတွက် သာသနာလုပ်ငန်း အားလုံး၏ အခြေခံ ဘုံမိနတ်သန် ဖြစ်ပါသည်။

မန္တလေးပြန်ရောက်ပုံ။ ။ပခုက္ကူ၌ စာချအဖြစ်ဖြင့် ၃ ဝါမျှ ဆက်လက်နေပြီးနောက် မန္တလေးမြို့, ပရိယတ္တိသာသနာဟိတအသင်း စာသင်တန်းကို လာရောက် ဖြေဆိုကာ အောင်မြင်ပြီးမှ တဖန်ပြန်၍ စာချပြန်သည်၊ ထိုကဲ့သို့ ၄ ဝါတိတိ စာချပြီးမှ မန္တလေးမြို့ မူလနေထိုင်ရာ မဟာဝိသုဒ္ဓါရုံတိုက်သို့ ပြန်ရောက်၍ ပရိယတ္တိစာချတန်း အစိုးရအကျော် တန်းများကို ၂ နှစ်ဖြင့် ဆုံးခန်းရောက်စေနိုင်သည်မှာ ညွှန်ပြခဲ့သော ဆရာတော်များ၏ ချီးမြှောက်မှုချည်းပင် ဖြစ်၏။ [ဤ အချိန်ကား မိမိ၏ ခန္ဓာကိုယ်သည် ကြိုးစားခဲ့သော ဒဏ်ကို ခံနိုင်ဟန်မရှိတော့၊ အချို့ကမူ အသက်မရှည်တော့ဟုပင် ထင်ကြသတတ်။]

အဘယာရာမ ဆရာတော်။ ။ပရိယတ္တိ စာချတန်းကို အောင်မြင်ပြီး အချိန်နှင့် အဘယာရာမ ရွှေဂူတိုက်ကြီးပြီးစီ၍ ဆရာတော်အား လွှဲအပ်ရာ အချိန်မှာ ကြုံကြိုက်တိုက်ဆိုင်နေတော့၏၊ ထို့ကြောင့် ဒုတိယ ဝိသုဒ္ဓါရုံ ရွှေကျင် သာသနာပိုင် ဖြစ်တော်မူသော ဒီပဝံရင်းဆရာတော်က အဘယာရာမ တိုက်သစ်သို့ အလိုရှိရာ စာချပုဂ္ဂိုလ်ကို ခေါ်သွားနိုင်သည်–ဟု ခွင့်ပြုတော်မူရာ ဆရာတော်က မိမိကိုယင် ရွေးချယ်တော်မူသဖြင့် အဘယာရာမတိုက်သို့ ရွှေ့ပြောင်းနေထိုင်ကာ ထုံကျင်နှာ စွဲကပ်၍ အားအင်နည်းပါးလျက်ပင် ကျမ်းစာကို ပို့ချရင်း ဆရာတော်၏ အထံ၌ ဟိတောပဒေသနှင့် မုဒ္ဓဗောဓ ဗျာကရဏ်းတို့ကို ကိုယ်တိုင်တက်၍ သက္ကတကို လေ့လာရပေသည်။

ဆရာ့ကံကောင်းပုံ။ ။ဤမျှသော အစဉ်ကို ဆင်ခြင်လိုက်သောအခါ မိမိမှာ ဆရာနှင့်စပ်သော ကံဇာတာ အလွန်ကောင်းသည်ကို တွေ့ရ၏၊ ထင်ရှားစေခဲ့—ပဌမသရိုင်ဆရာတော်ကြီးသည် မိမိကို ထူးထူးခြားခြား မချီးမြှောက်လိုက်ပါလျှင် မန္တလေးရောက်သောအခါ ပဇော်တာရုံဆရာတော်၏ ချီးမြှောက်မှုကိုလည်း လုံလုံလောက်လောက် မရနိုင်ရာ၊ ထိုအချီးအမြှောက်ကို မရခဲ့ပါလျှင် ပခုက္ကူတွင် အသိအမှတ် အပြုမခံရရာ၊ ပခုက္ကူဆရာတော်များ၏ ချီးမြှောက်မှုကို မရလျှင် (အထက်တန်းကျမ်းတို့၌ အဝါးဝစွာ မလေ့လာရလျှင်) အထက်တန်း စာမေးပွဲများကို လျင်မြန်စွာ မအောင်မြင်နိုင်ရာ၊ ထိုသို့ မအောင်နိုင်လျှင် ထို အထက်တန်းစာမေးပွဲများ အောင်ပြီးအချိန်နှင့် အဘယာရာမတိုက်ကြီး ပြီးစီးချိန်မှာ မကြုံကြိုက်နိုင်ရာ၊ ထိုသို့ မကြုံကြိုက်လျှင် သက္ကတကို အခြေရအောင် လေ့လာနိုင်မည် မဟုတ်ရာ၊ ထိုကြောင့် မိမိမှာ နောက်နောက်ဘဝများ၌ပင် ပညာသင်ကြားမှု၌ ယခုလောက် ညီညွတ်ဖို့ ခဲယဉ်းလောက်အောင် ဆရာ့ကံ အလွန်ကောင်းသည်–ဟု ထင်မေသည်။ [ဤနေရာဝယ် စကားပြီသချိန်မှစ၍ တစ်ချို့စာများကို နှုတ်တိုက် ချခဲ့သော ဘိုးဖြစ်သူကိုလည်းကောင်း–မန္တလေး၌ ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ် ခွဲထားနိုင်သော မိဘ ၂ ပါးကိုလည်းကောင်း ကျေးဇူးမမေ့ပါ။]

အတုန်ပူစော်ခြင်း။ ။ ထိုမျှလောက် အကြောင်းညီညွတ်စွာဖြင့် ဒုက္ခခံ၍ သင်ခဲ့ရပုံကို ဆင်ခြင်မိရကား ရရှိခဲ့သော ပညာပါရမီ ဓာတ်ခံကို အနှစ် အမတော အခြေတည်ရန် ရည်သန်၍ ရဟန်း ၃ ဝါရမှ ယခု အချိန်ကျအောင် ကျမ်းစာကိုလည်း စိတ်ပါလက်ပါ ပို့ချ, ရဟန်း ၉ ဝါရမှစ၍ ကျမ်းစာများကိုလည်း ရေးသားခဲ့ရာ, ထိုအလုံးစုံသော ကောင်းမှုများသည် ဘုရားတရားတော် ထင်ပေါ်သိလွယ်အောင် ပြုစုရသော ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ သာသနာနုဂ္ဂဟ ကုသိုလ်များချည်း ဖြစ်၏၊ မိမိအား ဆရာတော်များက ချီးမြှောက်တော်မူကြခြင်းသည်လည်း "သာသနာ့တာဝန်ကို ထမ်းနိုင်လောက်သည်" ဟူသော ဓမ္မာနုဂ္ဂဟ သာသနာနုဂ္ဂဟ သဘောဖြင့် ချီးမြှောက်တော်မူကြခြင်းပင် ဖြစ်၏–ထို့ကြောင့်–

သမ္ဘူဧယာမိ ထေရာနံ, ယေသာဟံ သမ္ဘဋ္ဌိတော၊
ဧယံ ဧယံ ဧယန္တောဝ, သမ္ဘဒ္ဒ သာသနဋ္ဌရော။

ယေသံ ထေရာနံ–အထက်ဝေဟင်, နေအသွင်သို့, မြေပြင်ထင်ရှား, အကြင်ဆရာတော်ဘုရားတို့သည်၊ သမ္ဘဋ္ဌိတော–အထူး စောင့်ရှောက်, ချီးမြှောက်အပ်သည် ဖြစ်၍၊ ဧယံ ဧယံ–အောင်သင့် အောင်ရန်, စာတော်ပြန်ဟု, တိုင်းမြန်ထင်ရှား, အောင်ပွဲများကို

ဇယန္တောဝ–လာဘ်လည်း မကူ, လူလည်း မပုံ, ခုံခုံသိုက်မြိုက်, အောင်လံစိုက်လျက် သာလျှင်၊ အဟံ–ငါသည်၊ သမ္မဒ္ဓ သာသနန္ဒရော–ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ, သာသနာကျိုး, တိုးသင့် တိုးအောင်, တစ်မျိုးဆောင်ရပေ၏၊ တေသံ ထေရာနံ–ကျေးဇူးတော်ရင်, ဂုဏ်အင် ကြီးမား, ထို ဆရာတော်ဘုရားတို့အား၊ သမ္မုဇယာမိ–ကျမ်းစာရေးသား, ကောင်းမှု မျှားဖြင့်, လေးစားကော်ရော်, ပူဇော်ပါ၏။

ဤနိုဂုံး ရေးသားရာ သာသနာတော်နှစ် ၂၄၈၇, မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၀၅–ခုနှစ် ဖြာသိုလဆန်း ၁၁ ရက်နေ့ကား ဆဋ္ဌမြောက် ကျေးဇူးရှင် ရွှေကျင်နိုကာယ ဥက္ကဋ္ဌ မဟာနာယက အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ အဘယာရာမဆရာတော် လွန်တော်မူ၍ ၈ ရက်မျှသာ ရှိသေးသော အချိန်အခါဖြစ်၏၊ ဆရာတော်၏ တစ်သက်ပတ်လုံး ဆည်းပူးတော်မူခဲ့ သော ပါဠိသက္ကတအဘက်ဘက်မှ ဗဟုသုတတွေကို အဘိဓာန်နိသယ–မောဂ္ဂလ္လာန် နိသယ–မုဒ္ဓဗောဓနိသယ–ကလာပ်နိသယ–အမရကောသနိသယ စသော ကျမ်းဂန်တို့ဌာ်သာ တွေ့မြင်ရ၍ ဆရာတော့် အထံ၌ကား ချဉ်းကပ်လျှောက်ထားခွင့် မရနိုင်တော့သဖြင့် ဗဟုသုတလိုလားသော လူရောရှင်ပါ သံဃာအားလုံး ယူကျုံးမရ ဝမ်းနည်းကြရတော့သည်။

ဤကျမ်းရေးသားသော မိမိလည်း ထိုဆရာမြတ်တို့အထံမှ ရအပ်သောအသိဉာဏ်ကို တဆင့် ချန်ခဲ့လိုသော စိတ်ထားဖြင့် ရေးသားကြောင်း ပို့ချကြောင်း ဟောပြောကြောင်း စေတနာ ပညာပါရမီ အစုစုကိုသာ အားပြုလျက် ဤ စုစ်အတွင်းမှာပင် တစ်ဘဝပြောင်းတန်လျှင် ပြောင်းနိုင်ရန် အသင့်ပြင်ဆင်ကာ ယခုဘဝ၌ ပြုသမျှသော ပါရမီများအတွက် နောက် တစ်ဘဝကောင်းစားရေးမျှကိုသာ မြော်လင့်ခြင်းမဟုတ်ဘဲ မိမိဓာတ်ခံ ရခဲ့သော ပါရမီများနှင့် စုပေါင်းကာ သဒ္ဓါ ပညာ သတိ ဝီရိယ သမာဓိ ဣန္ဒြေ, ၅ ထွေသော ဗိုလ်အမည်ခံတရားတို့ မနားမဆုတ် ကြိုးအားထုတ်လျက် ဗိုလ်ချုပ် တရားကြီးများချည်း ဖြစ်အောင် မြင့်ခေါင် တိုးတက်ရေးကို မြော်တွေးရည်စူးပါသည်။

အဘိဝမ္ဘု မေ ပညာ, သဒ္ဓါ သတိ သမာဓယော၊
ပရက္ကမော လောကသာဒ–ဗောဇ္ဈာယ ပရံ ပရံ။

မေ–ငါ၏၊ ပညာ–ဝဇိရစိန်, ကဲ့ အရိုန်သို့, ထိန် တလက်လက်, ထက်မြက်သော ပညာသည်လည်းကောင်း၊ သဒ္ဓါ–ယုံကြည်ဖွယ်ရန်, ဝတ္ထုမှန်လျှင်, ဧကန်ဆုံးဖြတ်, ယုံကြည်တတ်သော သဒ္ဓါသည်းလည်းကောင်း၊ သတိသမာဓယော–ကုသိုလ်ဖြစ် မြောက်, ကိစ္စရောက်ဖို့, တအောင့်မေ့မေ့, အဓလေ့တို့, တွေ့တွေ့ကြုံကြုံ, မတုန်မလှုပ် သော သမာဓိတို့သည်လည်းကောင်း၊ ပရက္ကမော–ကိုယ်နှင့်အသက်, မင့်ကွက်ဘဲ, ဆက်ဆက် ကြိုးကုတ်, အားထုတ်နိုင်ကြောင်း, လုလ္လကောင်းသည်လည်းကောင်း၊ လောကသာဒ ဗောဇ္ဈာယ–လောကီလူပေါင်း, နှစ်မျိုးကြောင်းနှင့်, အကောင်းဆုံး ရည်သန်, ဗောဓိဉာဏ်အကျိုးငှာ၊ ပရံ ပရံ–တမြင့်ထဲမြင့်, ဆင့်ကဲ တင့်သည်ဖြစ်၍၊ အဘိဝမ္ဘု–တက်သစ်လဝန်း, နေသစ်ထွန်းသို့, ရွှန်းတဝေဝေ, တိုးတက်ကြပါစေ သတည်း။

ရှုပသိဒ္ဓိဘာသာဋီကာ
ပြီးပြီ။